Mince království Českého

za panování

rodu Habsburského

od roku 1526.

VĚDECKÁ A UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Sešit 11.

Mince Františka Josefa I. (od r. 1848).

SEPSALI

Kliment Čermák,

c. k. konservator a předseda musejního spolku „Včela Čáslavská“

a

Bedřich Skrbek,

čestný člen a kustos městského musea v Pardubicích.

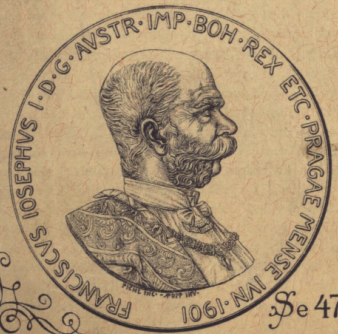

Se 47 obrazy mincí.

589785

DÍLO TOTO PŘIJALI DO SVÝCH KNIHOVEN:

Jeho Veličenstvo **císař a král náš František Josef I.**, Jeho Veličenstvo **italský král Viktor Emanuel II.**, chvalně známý numismat, jeho tchán Jeho král. Výsost **černohorský kníže Mikuláš** a Jeho Excellence **Karel hrabě Coudenhove**, místodržitel království Českého.

POSUDKY.

„Monatsblatt der numismatischen Gesellschaft in Wien" v čís. 285. VII. svazku (čís. 16.) z dubna 1907 napsal: Mince království Českého za panování rodu Habsburského od roku 1526. Sešit 10. (Die Münzen des Königreiches Böhmen unter der Herrschaft des Hauses Habsburg seit dem Jahre 1526. 10. Heft). Dieses letzterschienene Heft vereinigt in sich alle Vorzüge der vorangegangenen 9 Hefte, sowohl in textueller als auch in bildlicher Hinsicht und man kommt auch hier zur Erkenntnis, dass den behandelnden Stoff, Kürze, Klarheit und Gründlichkeit gleichmässig begleiten. Das 10. Heft dieses Werkes umfasst die Seiten 689 bis 826 [Karl II. (VI.) Fortsetzung und Schluss, Karl III. (VII.), Maria Theresia zum grössten Teile], dann die Münztafeln CLXIX bis CLXXX mit den Abbildungs-Nummern 1479—1540 (Münzen und Medaillen des Kaiser Franz II., Ferdinand V. und Franz Josef I.).

Hauptmann Hollaschek.

„Pražské Noviny" v čís. 147. ze dne 30. května 1908 napsaly: Mince království Českého za panování rodu Habsburského od r. 1526. Dějiny mincovnictví líčí Kliment Čermák, c. k. konservator a předseda musejního spolku „Včela Čáslavská", část popisnou píše a obrazovou rediguje Bedřich Skrbek, numismat a kustos městského musea v Pardubicích. Nákladem knihtiskárny F. Hoblíka v Pardubicích. Cenného tohoto veledíla vyšel právě desátý sešit čaujímající 8 tiskových archů textu (strana 689—826) a 12 tabulek vyobrazených minci (tab. CLXIX.—CLXXX.) s tímto obsahem: Z předu uveden seznam úřednictva a dělnictva při slezských mincovnách za císaře Karla VI. a seznam vyobrazených medailli a minci tohoto panovníka, načež následují životopisy osob zaměstnaných v mincovnách a dolech českých, jichž autografy a pečeti reprodukovány na tab. CL.—CLII. K vůli spojitosti podán popis několika minci nápadníka trůnu Karla VII. Na to vyličeny archaeologem konservatorem Klimentem Čermákem dějiny mincovnictví za královny Marie Terezie a předním znalcem české numismatiky, kustodem Bedř. Skrbkem, jehož bohatá, obdiv budící sbírka českých minci, na jejíž podkladě hlavně dílo toto zpracováno, vyložena jest, pokud místo dovoluje, v městském museu pardubickém, podán chronologicky podrobně sestavaný výčet vyšlých běžných minci a zevrubný popis více než osmdesáti korunovačních i pamětních medailí, jakož i všech běžných minci této panovnice, svědčící o mravenčí pili i důkladné znalosti autorově. Při všech legendách latinských, hollandských, německých i francouzských připojeny české překlady, aby i neznalcům oněch řeči byl význam jich srozumitelným. Ku konci přičleněna řada mincovních patentů, mezi nimi dvou týkajících se vydání vídeňských bankocetlí, na jichž padělání stanoven trest smrti. Na dvou tabulkách zobrazeny ještě mince Františka II., šest tabulek věnováno mincím Ferdinanda V. a čtyři mincím nyní panujícího císaře a krále Jeho Veličenstva Františka Josefa I. Zminky z nich zasluhují dvě korunovační a tři školní premijní medaille Františka II. a dvě na prohlášení Rakouska za císařství, medaille na korunovaci Ferdinanda V. a choti jeho Marie Anny, na jejich návštěvu v Čechách, na udělení konstituce a na úmrtí krále i královny, z minci Františka Josefa I. medaille k nastoupení trůnu v Olomouci, na niž věrně zobrazena památná tato událost, na jeho sňatek i na několikerý pobyt v Čechách, za zásluhy pražských měšťanů ve válce r. 1866, Přibramský zlatník výtěžkový na dosažení hloubky 1000 m v tamnějších dolech a premijní medaille za chov koní a za zemědělství.

„Věstník Poděbradska a sousedních okresů" přinesl v čís. 10. roč. IX. tento posudek: „Mince království Českého za panování rodu Habsburského od r. 1526", sepsal Kliment Čermák, c. k. konservator a předseda musejního spolku „Včela Čáslavská", s obrázkovou částí, redigovanou Bedřichem Skrbkem, numismatikem a kustodem musea v Pardubicích. Práce dosáhla již 10. sešitu. O vynikajícím tomto díle, které vychází nákladem chvalně známé firmy F. Hoblík v Pardubicích, vyslovily se vesměs pochvalně odborné listy. V české literatuře až dosud neměli jsme díla, které by tak všestranně a vědecky o mincovnictví českém pojednávalo. Kromě popisů minci běžných věnuje se péče i mincím pamětním a korunovačním, ražených v mincovnách českých a slez-

Titulní list chybí.

MINCE KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

ZA PANOVÁNÍ RODU HABSBURSKÉHO

OD ROKU 1526.

JOSEF I. (1705—1711).

Třetí syn Leopolda I. a jeho manželky Eleonory Magdaleny Terezie, falckraběnky Rýnské, narozen ve Vídni dne 26. července 1678; dne 9. prosince 1687 korunován za krále uherského a dne 26. ledna 1690 ve Vídni za krále římského; dne 5. května 1705 zvolen za císaře německého. Zemřel dne 17. dubna 1711, nedav se ani za krále českého korunovati.

Manželka: Vilémina Amalie, dcera Jana Fridricha Hannoverského, provdána dne 24. února 1699, zemřela dne 10. dubna 1742.

Mincovnictví české za císaře Josefa I.

Po svém otci Leopoldu nastoupil třetí syn jeho, Josef I., narozený léta 1678 a již l. 1687 za krále uherského korunovaný. Časně postaral se otec, aby byl korunován též římským králem r. 1690, načež po smrti otcově zvolen 5. května 1705 císařem římsko-německým. Panovník ten nadán velikými dary ducha, i chystal důležité opravy v zemích dědičných. Vedl šťastně válku o dědičnou posloupnosť ve Španělích. V náboženství byl snášeliv a stavu selskému způsobil mnohá polehčení. Aby si zjednal pomoc knížat německých, pohnul země České k věci nebývalé, totiž ku berním říšským jako jiné země německé, ačkoliv výslovně vyhradil císař dávné svobody samostatné vždy koruny České. Nežli mohl provésti veškeré opravy v samosprávě, zemřel dne 17. dubna 1711, nebyv ani v Čechách korunován.

Přes všecky patenty a zápovědi za císaře Leopolda I. tak hojné rozšiřovaly se v Čechách lehké cizí mince. Císař Josef I. hned na počátku svého panování vydal ve Vídni dne 7. máje 1705 českým jazykem patent, jímž sníženy bavorské patnáctníky na 12 kr., půlzlaté na 24 kr. a dukáty na 2 zl. 50 kr.; jiná drobná mince bavorská pak zcela z oběhu vymítěna.*)

Od r. 1695. zvýšeny také ve Slezsku patnáctníky a šestáky na sedmnáčníky a sedmíky. Jeden sedmnáčník a jeden sedmík nazývány dohromady „Wurf“; tři takové vrhy činily tolar slezský. Že se udrželo pojmenování „Böhm“ pro groš slezský a že název grešle, ba i „vídeňský“ ještě počátkem 18. století bylo slýchati, o tom z listin dosti jest dokladů.

V 16. století počítávali slezský groš za 12 halířů, dva halíře šly na fenik či peníz, ačkoliv někdy obou názvů v témž významu upotřebeno při jmenování nejmenší mince. Ve Slezsku jmenován trojníkem peníz tři halíře platící, kteréhož

*) Patent ze dne 7. května 1705 otištěn dále dle originalu tištěného v archivu c. k. místodržitelství v Praze.

názvu někdy tu v listinách místo půlkrejcaru potřebováno, jež však slouly dle denáru počítaje dvojkami (Zweier). Pak zbyl pro třídenár název „grešle“, kterýž název trval i na počátku 18. věku. Ku znázornění těch poměrů podáváme tento přehled dle F. Friedensburga*):

1 bílý groš	= 2	krejcary	= 6	feniků	= 12	halířů		
	1	„	= 3	„	= 6	„		
	½	„			= 3	„	(trojník)	
			1	„	= 2	„		
1 stř. groš	= 3	„	= 4	grešle	= 12	denárů		
	1	„			= 4	„		
			1	„	= 3	„		

Řezák kolků Jan Jiří Ritter přijal r. 1706 za 23 párů a 1 kus kolků na groše 47 zl., za pár kolků na tolary 4 zl., na čtvrtdukáty 2 zl. a za 2 páry kolků na krejcary 3 zl., celkem 61 zl. Šmitmistrem byl Michal Pfrogner a kvardajnem Ig. Ant. Putz.

Roku 1706 dukátů vybito 1990 (12. února 457 po 4 zl., 24. března 936 a 28. prosince 597). Učiněno 32 slitků na groše, 8 na tolary po 2 zl., 1 na krejcary (181 hř. 9 l. za 891 zl. 22 kr.) a dva na půlkrejcary za 112 zl. 10 kr. a 102 zl. 21 kr.

Celkem přijato za 96.303 zl. 22 kr. hotových peněz a po vydání 92.184 zl. 5 kr. 3 d. objevil se užitek 4119 zl. 17 kr.

Hornímu hofmistru J. B. Wohnsidlerovi do Kutné Hory upláceno na dluh jeho 2.379 zl.

Řehoř Egerer, mincmistr Pražský, vykázal účtem r. 1707 zbytek z předešlého roku obnosem 17 hř. 13 lotů, k tomu přistoupilo dodaného stříbra 4.788 hř. 15 l. 2 kv. 1 d. a měď stříbrodárná obsahovala 103 hř. 11 l. 1 kv. čistého, tudíž celkem 4.910 hř. 7 l. 3 kv. 1 den., z čehož 4.825 hř. 14 lotů 2 kv. 2 d. zmincováno, a zůstalo tudíž 84 hř. 8 l. 3 kv. 3 d. v zásobách.

Dukáty mincovány jen 2. června 1707 ze zlata jakosti 23 kar. 8 grénů váhy 3 hř. 8 l. 2 kv. 1 d. a přimíseno cizur z r. 1706 váhy 1 lot 2 kv. 1 d., dohromady sazeno 3 hř. 10 l. 2 d., z čehož po vybrání 1 kusu na zkoušku zbyly 284 dukáty po 4 zl., tedy za 1.136 zl. a mělo býti 1.137 zl. 13 kr., tudíž byl schodek 1 zl. 13 kr. Druhý slitek zlata učiněn dne 8. srpna, a sice 3 hř. 13 l. 1 kv. a cizur i šrotu od čís. 1. r. 1707 1 l. 2 kv., celkem 3 hř. 14 l. 3 kv., z čehož po odrážce 1 kusu na zkoušku zbylo 311 kusů po 4 zl. = 1244 zl., a zase proti nařízení byl schodek 1 zl. 10 kr. Vybito tudíž r. 1707 jen 595 dukátů, z nichž bylo 29 zl. 45 kr. užitku. Vytlačeno ve 34 dílech na groše, v pěti dílech na tolary (4558 kusů), ve čtyrech dílech půlkrejcarů za 904 zl. 2½ kr., a z každého slitku vzato zde 48 kusů na zkoušku.

Celkem přijato peněz hotových 111.612 zl. 57 kr. 2 den.; v tom zúčtováno za 4.119 zl. 19 kr. zbylých peněz z předešlého roku.

*) Schlesiens neuere Münzgeschichte str. 22. a 23.

Zmincováno 13.886 hř. 14 l. černých plátů a mincíři vydělali 1055 zl. 46 kr. (za 5842 hř. 15 l. grošových plátů 70 zl. 6 kr. a za 137 hř. 13 l. půlkrejcarů 4 zl. 35 kr. 2 d.). Všeho vydání v minci bylo 108.672 zl. 23 kr. 3 d., a zbylo tudíž výtěžku 2.940 zl. 33 kr. 2 d. a 1488 hř. mědi v zásobě. Kelímků dodáno t. r. za 303 zl., a to největších 10 na 500 hř. po 1 zl. 20 kr. a 2 nejmenší na 100 hř. po 16 kr.

Šmitmistr Michal Pfrogner měl na pečeti pod klénotem s půl lvem, s hákem v tlamě, dva lvy preclík držící a svrchu MA | P.

Jan Jiří Ritter zhotovil 34 páry a 1 kus kolků na groše po 2 zl., 2 páry na dukáty po 3 zl., po páru na půlky a čtvrtdukáty po 2 zl., pár tolarových za 9 zl. a 3 půlkrejcarové kolky po 45 kr.; celkem za 90 zl. 15 kr.

Kutnohorský zámečník O. Puchle zhotovil pro Pražskou minci 12 párů válců velkých za 168 zl. a 5 malých za 40 zl. a pak t. zv. kusy vnitřní (Herzstücke) za 19 zl. 8 párů.

Kvardajnem byl Ig. Ant. Putz a měl znak rozčtvrcený se dvěma helmy, nad jednímž orel a nad druhým poprsí tři klasy (?) zdvihající.

J. Bernard Wohnsidler, horní hofmistr, kvitoval t. r. 1.440 zl. 7 kr. za Horskou měď stříbrodárnou do Prahy dodanou.

Léta 1708 přijato stříbra z lonska 84 hř. 8 l. a dodáno bylo zlomků a pagamentů 5.389 hř. 13 l., v Horské mědi nalezeno 98 hř. 13 lotů stříbra; zmincováno ze 5.573 hř. 2 l. 2 kv. č. stříbra — 5.458 hř. 2 loty.

Dukáty vybíjeny jen dvakráte, a to 6. března 527 kusů a 3. srpna 2.233 kusy po 4 zl. = za 11.030 zl.

Nejvíce vybíjeno grošů v 34 dílech, půlkrejcarů ve 3 dílech za 475 zl. 34 kr. a tolarů 3.508 kusů za 7.016 zl.

Všech peněz přijato za 114.533 zl. 24 kr. 2 den., v čemž zbytek od r. 1707 — 2.940 zl. 33 kr. 3 den. Za Horskou stříbrodárnou měď dáno 3.016 zl. 59 kr. a do rentamtu 1.000 zl.

Jan Jiří Ritter vyřezal 19 párů kolků na groše za 38 zl., 5 párů na dukáty, 3 kruhy k dukátovým kolkům za 1 zl. 45 kr. a pár kolků na půlkrejcary za 45 kr., přijal 55 zl. 30 kr. Válce a vnitřní kusy dělal Eliáš Auer.

Celkové vydání r. 1708 v Pražské minci obnášelo 121.349 zl. 52 kr. 2 d., a zůstal užitek 1.836 zl. 8 kr.

Kvardajnem byl Ig. Ant. Putz a Řehoř Egerer mincmistrem. Týž měl v pečeti štít, v jehož svrchní části vidí se sápající se lev a dole dvě poprsí proti sobě. Nad štítem korunovaný helm s dvěma křídly v klénotu.

Roku 1709 zmincováno 5.295 hř. 1 lot čistého stříbra ve 30 dílech na groše, v 7 dílech na tolary 8.480 kusů po 2 zl. aneb za 16.960 zl. a ve 3 dílech na půlkrejcary za 744 zl. 57½ kr.

Dukátů vybito na třikrát 1.806 kusů za 7.224 zl. r. a přijato za ně J. M. C. užitku (Schlagschatz) 90 zl. 18 kr., totiž za kus po 3 kr.

Toho léta místo šmitmistra Michala Pfrognera kvitovala již manželka jeho Arnoštka jako vdova, což nelze vysvětliti; neboť v účtu za r. 1710 zase Michal Pfrogner kvituje. Snad po letech psán doklad.

Celkem přijato za 119.375 zl. 2 kr. 2 d. hotových peněz, v tom pojato z roku minulého 1.836 zl. 8 kr. 1 d. a zůstal zbytek 2.857 zl. 58 kr. 3 d. na rok budoucí a 1294 hř. 7 l. Horské stříbrodárné mědi, za niž t. r. dáno 2.611 zl. 21 kr.

Řezák Jan Jiří Ritter dodal r. 1709 k minci Pražské 23 páry a 1 kus kolků grošových po 2 zl., 3 páry na dukáty po 3 zl., 1 pár na půltolary za 6 zl., pár na tolary za 9 zl. a pár na půlkrejcary za 45 kr.; celkem za 68 zl. 45 kr.*)

Kdežto ještě za předešlý rok složil účty mincmistr Řehoř Egerer, uvádí se r. 1710 Jan Václav Dietzler**), účetní komory České, rada účetní a úřadu mincovního administrátor.

Týž přijal za 1.119 zl. 4 kr. peněz hotových a vykázal, že zmincováno 2915 hř. 1 lot 3 kv. 3 d. čistého stříbra, a že zbylo 51 hř. 13 l. 3 kv. 3 d.

Dukátů vybito jednou dne 12. dubna 1237 kusů po 4 zl., tedy za 4.948 zl., a byly celkem o 1 zl. 13 kr. lehčí a dle nařízení jakosti 23 kar. 8 grénů.

Grošů bylo 17 verků (jakosti 5 l. 2 kv. 2 den.), tolarů na osmkrát vytlačeno 14lotových 9662½ kusu po 2 zl., krejcarů za 253 zl. 20 kr. a 8 kusů dáno ke zkoušce, a půlkrejcarů jakosti 2 lotů 1 kv. aneb 36 den. za 533 zl. 59 kr. Celkem přijato za 65.720 zl. 41 kr. 1 d. hotových peněz po odrážce zbytku dotčeného a 193 zl. 12 kr. jako užitku císařského z dukátů vydaných (po 3 kr.).

Stříbro dodávali nejvíce židé (Anzl Wiener), pak vrchní úřad Jáchymovský ze šachty sv. Kříže u vysokých jedlí na Kohlberku 46 hř. 10 l. jakosti 15 l. 2 kv. 1 d. za 963 zl. 38 kr., pak za 993 zl. 46 kr., z dolů u Bergkütlu za 58 zl., ze sv. Pavla na Kohlberku za 642 zl. 38 kr., z huti cís. Požehnání Boží na Breitenbachu za 844 zl. 11 kr., od sv. Pavla zase za 934 zl. 54 kr. a od sv. Heleny za 2.631 zl. 25 kr., z couku obecního za 117 zl., z Mlýnského dolu za 293 zl., od sv. Pavla za 1107 zl., z cís. zágrovny v Jáchymově za 418 zl., celkem za 60.600 zl. 31 kr., a za Horskou měď***) Wohnsidlerovi zaplaceno 1.481 zl. 52 kr. Hornímu soudci a minc. kvardajnu pro Rakousy nad Enží Fatschlovi vydáno dle nařízení české komory 988 zl.

Všeho vydání bylo 65.243 zl. 26 kr. a vykázán zbytek 477 zl. 21 kr.

Léta 1710 vyřezal Jan Jiří Ritter 4 páry grošových kolků za 8 zl., dva páry na dukáty, 3 kolky na čtvrtdukáty za 3 zl., zlepšil kolky na tolary a půltolary za 1 zl., pak zase 3 páry kolků na groše, 1 na půlkrejcary za 45 kr., 4 páry na groše za 8 zl., pár na ¼dukáty za 2 zl. a pár na krejcary za 1 zl. 30 kr., celkem obdržel 36 zl. 15 kr. od administrátora J. V. Dietzlera. Eliáš Auer, přísežný tavič, zhotovil 7 velkých válců na veliký štrekwerk a 2 malé na malý za 24 zl.

Železa na mince dělal Jak. Fr. Kurtzweil, zámečník; ku př. za 2 páry na dukáty dostal 4 zl., za 3 páry na nové čtvrtdukáty 4 zl. (po 1 zl. 25 kr.), za pár grošových želez 1 zl., na půlkrejcary 45 a na krejcary rovněž.

*) Müntz-Raittung Nro. 108., příloha 19.

**) Měl na pečeti v štítu kosmo rozděleném lva a též nad korunou helm.

***) Cent obsahoval 71¼ lotu aneb hřivna Pr. 1 kv. ¾ den. čistého stříbra. Administrations Raittung Nro. 109.

Léta 1711 v prvém půlletí za administrace rady J. V. Dietzlera přijato stříbra z lonska 51 hř. 13 l. 3 kv., nově skupováno 1261 hř. 4 l. 1 kv. 2 d. a Horská měď obsahovala 6 hř. 2 l. 1 kv. a z toho zmincováno 1319 hř. 10 l. 1 kv. 2 d. čistého. Od r. 1710 zbylo 477 zl. 20 kr. 2 d.

Dukáty vybíjeny jen 30. března ze 13 hř. 14 lotů zlata, a to 1115 kusů po 4 zl. (1 kus průbní), a byly lehčí nařízení.

Vydány hlavně groše z 22 slitků, a to

v prvém půlletí:	3. ledna	za 1.319 zl. 42 kr.		v druhém půlletí:		za 4.309 zl. 36 kr.
	21. ledna	„ 1.610 „ 54 „				„ 2.026 „ 33 „
	5. února	„ 2.663 „ 09 „				„ 2.913 „ 45 „
	14. února	„ 2.636 „ — „				„ 2.110 „ 21 „
	3. března	„ 2.333 „ 45 „				„ 3.125 „ 09 „
	13. března	„ 2.171 „ 48 „				„ 2.521 „ 30 „
	11. dubna	„ 1.830 „ 48 „				„ 1.830 „ 42 „
	25. dubna	„ 2.289 „ 21 „				„ 3.082 „ 36 „
	9. května	„ 2.575 „ — „				„ 1.668 „ 33 „
	27. května	„ 3.090 „ 03 „				„ 2.060 „ 48 „
						„ 2.341 „ 51 „
						„ 1.671 „ 06 „
	Grošů za 22.515 zl. 26 kr.					za 29.662 zl. 23 kr.

Za celý rok zmincováno grošů za 52.177 zl. 49 kr.

Tolarů vybito 4kráte 2867 1/3 za 5.735 zl.

Půlkrejcarů na třikráte za 626 zl. 1 kr. 2 den.

Všech mincí vybito v prvém půlletí za 29.348 zl. 52 kr. s odrážkou 477 zl. 20 kr. 2 d., zbylých z minulého roku.

Vyčteno za r. 1711 zmincovaných peněz za 58.538 zl. 50 kr. 2 d.

Eliáš Auer vydělal denně 24 kr., tovaryš Leopold 18 kr., a na koně dáváno 1 zl. 30 kr. denně.

V druhém půlletí r. 1711 skoupeno stříbra 2279 hř. 10 l. a Horské mědi bylo 45 hř. 4 l. i zmincováno 2308 hř. 11 l.

Dukátů zmincováno na dvakráte 5177 po 4 zl., tedy za celý rok 6292 kusy.

Všech mincí vybito za 51.149 zl. 59 kr.

Tolarů za 21.867 zl.

Půlkrejcarů vydáno za 340 zl. 2 kr., tedy za rok 1711 za 970 zl. 3 kr. 2 d.

Za obě půlletí r. 1711 vytlačeno mincí za 109.688 zl. 49 kr. 2 d.

Účet za druhé půlletí r. 1711 složil mincmistr Ig. Ant. Putz, jenž užíval na pečeti štítu rozčtvrceného (v 1. a 4. poli křídlo, ve 2. a 3. lvíček) a nad helmem mezi křídly opět vidí se lev. Jan Dav. Teyer byl písařem mince. Týž přijal 9. července od administrace za 200 zl. půlkrejcarů, 400 tolarů, 28 spec. dukátů po 4 zl. 15 kr., cánů stř. za 26 zl. 59 kr., španěl. dopií za 7 zl., Louisdor za 7 zl., 3 dukáty po 4 zl. a jiné dukáty, celkem za 880 zl. 36 kr.

Pak cizury, zbytky a šrot grošový za 113 zl. 6 kr. a na půlkr. stříbra slitek č. 3. a cizury za 62 zl. 10 kr. Příloh k tomu není.

Železa k minci udělal mistr Jakub Kurtzweil za 28 zl. 53 kr. Jan Jiří Ritter za vyřezání kolků dostal 6 zl. a Benedikt Rudolf Hoffmann, řezák kolků, za dukátové, grošové a půlkrejcarové kolky 32 zl. r.

Celkem vytlačeno v Pražské mincovně za císaře Josefa I. mincí:

r. 1705 za	7.557	zl.	29	kr.	
„ 1707 „	111.612	„	57	„	2 d.
„ 1708 „	111.592	„	21	„	
„ 1709 „	117.539	„	01	„	
„ 1710 „	65.720	„	41	„	
„ 1711 „	109.688	„	49	„	1 d.
	523.711	zl.	17	kr.	3 d.

Za vlády císaře Josefa I. spravoval mincovnu v Praze zkušený Řehoř Egerer. Zemřel tu dne 9. února 1710. Nežli byl nástupce jeho mincmistr Ignác Antonín Putz jmenován, spravoval minci zemský prubíř Volfgang Jakub Moeller a účetní rada V. Dietzler. Za posledních let cís. Leopolda I. a za Josefa I. vybíjeno v Praze bojně dukátů. Dle zprávy komory České z 12. listopadu 1712 vybito z Jílovského zlata v letech 1710—1712 na 15.000 dukátů a před tím v 7 až 8 letech vydáno jich k 10.000. Zrnem byly Jílovské dukáty jen o $\frac{16}{19}$ krejcaru lehčí dukátu Křemnického. Zlato těžili tehdy kverci Dvořákovští v dědičné štole sv. Michala v Jílovém.

V Kutnohorské mincovně působil úředník mince J. Bernard Wohnsidler. Ačkoli zde mívali značnější výtěžek rudného stříbra, přece vybíjeny hlavně drobné mince a teprve k nařízení české komory tepány r. 1711 též tolary a půltolary.*) Po smrti Jana Jiřího Rittra dodával sem kolky Pražský řezač kolků Benedikt Rudolf Hoffmann.

Tolary tlačeny jakosti čtrnáctilotové, ze sazené hřivny Vídeňské $9^3/_4$ kusu; vybíjelo se tedy z hřivny fejnu $11^1/_7$ tolaru. Tak přijde na Kolínskou hřivnu $8^1/_8$ kusu čtrnáctilotových a z hřivny $9^3/_7$ kusu, kdežto tolarů v říši mincovaných bylo z Kolínské hřivny 8 jakosti 14 lotů a 4 grénů, a z hřivny fejnu děláno 9 species říšských tolarů; byly tudíž císařské tolary o $3^{11}/_{63}\%$ lehčí tolarů říšských.

Dříve než v Českých mincovnách vydali prvé tolary s poprsím a nápisem císaře Josefa I. ve Vratislavi a v Mnichově. (Tyto mají jako znamení hvězdu augsburského ryjce Filipa Jindř. Müllera.) Nejvyšší mincmistr Petr hrabě z Kokořova nařídil dne 23. prosince 1705, aby mincovna Horská opatřena byla od r. 1706 kolky s obrazem císaře Josefa I., a staré kolky aby byly uschovány. Tím vysvětluje se, že z doby cís. Leopolda I., Josefa I. a Karla VI. udržela se některá železa ve sbírkách starožitností. Zajímavou sbírku kolků chová zvláště c. k. akademie ryjecká ve Vídni. — Když se vzdal cís. komoří Petr hrabě z Kokořova hodnosti nejv. mincmistra dne 28. června 1710, byl povolán k témuž úřadu Fr. hrabě z Pöttinga, který dne 13. října r. 1710 v úřad uveden.

*) Zpráva české komory dvorské komoře z 27. července 1712. Archiv komory dvorské, české mincovnictví a hornictví.

Horské mincovně z veliké části stačilo domácí stříbro dolové, jehož r. 1705 nakoupeno za 21.244 zl. 55 kr., kdežto jiného stříbra skupováno za 10.195 zl. 53 kr. Také vytěženo v horách za 3.554 zl. 52 kr. zrnčné mědi a v zágrovně spracováno mědi za 2.410 zl. 23 kr. Celkem vybito r. 1705 za 44.700 zl. 48 kr. mincí rázu cís. Leopolda i Josefa I. nákladem 1.233 zl. 53 kr. Česká komora dostala deputátního stříbra i svíček za 969 zl. 4 kr., účtárně odvedeno peněz za 3.000 zl., služby dáno úředníkům 1.013 zl. 40 kr. a pense 138 zl. 40 kr. Příjmů bylo celkem 82.369 zl. 47 kr. a vydání 70.719 zl. 40 kr.

Správce hor a mincovnictví Jan Bernard Wohnsidler měl mnohé potíže, zejména stěžoval si r. 1706 do nedostatku uhlí k tavení, a do nevděku, i ukazoval k zásluhám rodiny své při horách již od r. 1516 v Jáchymově i při minci ve Vídni. Měltě Wohnsidler mocného nepřítele v Norbertu hraběti Kolovratu.

Dle účtu vybito v mincovně Horské grošů, krejcarů a půlkrejcarů v následujících letech za tolik zlatých rýnských: r. 1706 za 40.698 zl., roku 1707 za 46.417 zl., r. 1708 za 51.787 zl., r. 1709 za 52.204 zl. Z let 1711—1712 není výkazu.

Které mince byly vybíjeny za Josefa I. v mincovnách českých a slezských.

V mincovně Pražské razil mincmistr Řehoř Egerer z Windhoffa se značkou (G · E)

r. 1706: dukáty, tolary (trojího kolku), groše, krejcary a půlkrejcary;

r. 1707: dukáty, tolary, groše a půlkrejcary;

r. 1708: dukáty, groše a půlkrejcary;

r. 1709: dukáty, tolary, půltolary, groše (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1710: groše.

Tamtéž pak za mincmist. provisoria, když spravoval r. 1710 a 1711 mincovnu účetní rada Václav Dietzler, se znamením (P · M) a PM = Pražská mince

r. 1710: dukáty (dvojího rázu), Jílovské dukáty, čtvrtdukáty, tolary, půltolary, groše (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1711: groše a půlkrejcary,

a se znamením mincmistra Ig. Ant. Putze (I A P) a IAP

r. 1711: dukáty, groše a půlkrejcary.

V mincovně Kutnohorské vydával úředník mince Bernard Wohnsidler se znamením skřížených kladívek nad horami buď mezi písmeny B—W (značka č. 64. a 65. na tab. LI.), nebo bez písmen po stranách

r. 1705: groše;

r. 1706: groše a krejcary;

r. 1707: groše, krejcary a půlkrejcary;

r. 1708: groše a krejcary;

r. 1709: groše, krejcary (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1710: groše (dvoje), krejcary a půlkrejcary;

r. 1711: tolary, groše (dvoje) a půlkrejcary.

V mincovně Vratislavské vybíjeny za vardajna a později mincmistra Jana Fr. Nowacka se značkou (F · N)

r. 1705: groše (troje);

r. 1706: dvoudukáty, půldukáty, tolary, půltolary a groše (dvoje);

r. 1707: trojdukáty, dukáty, půldukáty, tolary a groše (sedmery);

r. 1708: groše (čtvery);

r. 1709: dvoudukáty, dukáty, půldukáty, tolary a groše (troje);

r. 1710: dukáty, tolary a groše (troje);

r. 1711: tolary, půltolary a groše (sedmery).

V mincovně ve Břehu vydávány se znamením (C · B) řezače želez Krištofa Brettschneidra

r. 1705: tolary, půltolary a groše;
r. 1706: groše (dvoje);
r. 1707: groše;
r. 1708: šestáky (dvoje) a groše;
r. 1709: šestáky a groše (dvoje);
r. 1710: groše;
r. 1711: groše (dvoje).

Mimo to bez znamení minc. vybíjeny v císařských mincovnách slezských
r. 1706: čtvrtdukáty, $^1/_6$ dukátu, $^1/_8$ dukátu, $^1/_{12}$ dukátu a trojníky ve zlatě;
r. 1707: čtvrtdukáty, $^1/_8$ dukátu a $^1/_{12}$ dukátu;
r. 1709: čtvrtdukáty, $^1/_8$ dukátu, $^1/_{12}$ dukátu a trojníky ve zlatě;
r. 1710: čtvrtdukáty, $^1/_8$ dukátu a trojníky ve zlatě;
r. 1711: $^1/_6$ dukátu a $^1/_{12}$ dukátu.

Popis mincí Josefa I.

a) Mince pamětní.

Vláda císaře Josefa I. nevykazuje žádných mincí na korunovaci českou, ježto, jak výše již povědíno, panovník ten první nenásledoval dávného dědičného zvyku předků svých, kteří vesměs všicci korunu sv. Václava na hlavu si vstavili, aby korunovačním aktem svazek dynastie s národem českým tímto slavným viditelným znamením upevnili. Také pamětních mincí, jež by k událostem království Českého nějaký vztah měly, za něho neraženo žádných.

Z pamětních mincí cizích omezili jsme se toliko na podání vyobrazení velice vzácné pamětní medaille na korunovaci za krále římského z r. 1690 od P. H. Müllera jednak pro pěkně provedenou podobu panovníkovu, jednak, že popřáno na ní též místa personifikované Čechii vedle Hungarie a Germanie. (Tab. CII. obr. 1019.)

Stříbrná medaille ta nese na líci mladistvé poprsí následníka trůnu takřka ženských rysů s pravé strany po způsobu caesarů římských s kadeřavými vlasy zdobenými věncem vavřínovým, se šíjí obnaženou a šatem hluboko na prsou vystřiženým a bohatě lemovaným, po němž vine se řetěz řádu zlatého rouna. Na ramenou připjat sponou přehozený plášť. Pod poprsím spatřují se dva orlové držící v zobanech draperii s třířádkovým chronogramem 1690: VIVAT IOSEPHVS!! TEVTONIÆ REX ET | DELICIVM · t. j. Ať žije Josef, král teutonský, a rozkoš! Kolem poprsí čte se od levé strany z dola opis IOSEPHVS · DG · ROMANORVM ET HVNGARIÆ REX · t. j. Josef z Boží milosti král římský a uherský.

Na rubu znázorněn trůn s baldachýnem, pod jehož stupni stojí panovník v korunovačním plášti a opásaný mečem, provázen po pravici Hungarií a po levici Čechií a Germanie staví mu na hlavu korunu císařskou. Na trůně na podušce spočívá jiná koruna (uherská?). Nad tímto aktem vine se polokruhem opis IN PROLEM TRANSCURRIT GLORIA PATRUM · t. j. Na potomstvo přechází sláva otců (předků). Dole pod líčením v úseči čte se ve 4 řádcích INAVGVR. AVGVSTÆ | VINDELIC. D. 26 IAN · | MDCXC · | P · H · M · t. j. Posvěcen v Augsburku dne 26. ledna 1690. P. H. Müller. Na hraně medaille pak vyražen písmem vypouklým chronogram 1690: ❀ IOSEPHVS GERMANIÆ ET HVNGARIÆ REX · AVGVSTA LEOPOLDI SPES ET VERA GLORIA ·(F K)· | t. j. Josef, král německý a uherský. Vznešená naděje Leopoldova a pravá (opravdová) sláva.

Průměr 49 mm, váha 44·5 gr.

Medailli tu chová ve své soukromé sbírce Bedřich Skrbek v Pardubicích.

Ráz na mincích stříbrných, totiž na tolarech, půltolarech, groších, krejcarech i půlkrejcarech podržen za císaře Josefa I. zcela týž, jaký se jeví na mincích Leopolda I.

Pražský tolar Egererův (Tab. CIL obr. 1021. a 1024. a Tab. CIII. obr. 1027. a 1030.) má v líci v obvodku jemně čárkovaném neb šňůrovitém, nahoře i dole otevřeném, poprsí vavřínem ověnčené s pravé strany, v brnění, v plášti a s řetězem zlatého rouna na prsou a s mohutnou parukou na hlavě, sáhající nahoře až k okraji dvojnásob šikmo čárkovanému. Nad čelem počíná opis

1. IOSEPHUS · D : G · | ROMAN : IMP · | SEMPER · AV :
2. IOSEPHUS · D : G : | ROMAN : IM | P : SEMPER · A :
3. IOSEPHUS · D : G : ROMAN : IMP : | SEMPER · AV :
4. IOSEPHUS · D : G : | ROM : IMP : | SEMP : AU ·

Na rubu v obvodku drobně čárkovaném, nahoře i dole protrženém, dvouhlavý orel s obvodky kol hlav a pod korunou vybíhající za obvodek do opisu až k okraji. Na prsou jeho jest větší neb menší štítek srdčitý neb oválový s českým lvem, korunou otevřenou pokrytý a řetězem zlatého rouna ovroubený a v pravém spáru drží nahý meč a v levém žezlo. V opisu shora vycházejícím čte se

1. GERMAN : HUNGAR : [illegible] ET : BOHEMIÆ : REX · 17 | 06 ·
2. GERMAN : HUNGAR : [illegible] ET : BOHEMIÆ · REX · 17 | 06 ·
3. GERMAN : HUNGAR : [illegible] ET : BOHEMIÆ : REX · 17 | 07 ·
4. GERMAN : HUNG : [illegible] ET · BOHEMIÆ · REX · 17 | 09 ·

Okraj po obou stranách jest dvojitý, šikmo čárkovaný.

Průměr 44—46 mm, váha 28·43—28·75 gr.

Pražský tolar ražený za správy účetního rady Václava Dietzlera (Tab. CIII. obr. 1033.) podobá se úplně předešlému, jen že nese pod ocasem orla v ozdobných závorkách značku P · M t. j. Pražská mincovna a opis v líci IOSEPHUS · D : G : | ROM : IMP : | SEMP : AU · a na rubu GERMAN : HUNG : [illegible] ET · BOHEMIÆ · REX · 17 | 10 ·

Průměr 43 mm, váha 28·55 gr.

Kutnohorský tolar Wohnsidlerův (Tab. CIV. obr. 1036.). V líci v obvodku jemně čárkovaném, na dvou místech rozevřeném, ověnčené poprsí s pravé strany s nasazenou parukou a starším obličejem; ozdobné brnění, přes něž visí na řetězu řád zlatého rouna, kryto pláštěm drahokamy posázeným a sponkou na prsou připnutým. Kolem opis IOSEPHUS · D : G : | ROM : IMPER · | SEMP : AUG :

Na rubu v šikmo čárkovaném a nahoře i dole otevřeném obvodku korunovaný dvojitý orel jako prve a kolem něho opis GERMAN : HUNGAR : [illegible] ET · BOHEMIÆ · REX · 17 | 11 · Okraj jest na obou stranách dvojitý, vnitřní šňůrovitý, zevnější šikmo čárkovaný.

Průměr 42 mm, váha 28·55 gr.

Stejné líčení shledáváme i na půltolarech, kteréž jsou velmi vzácné.

Pražský půltolar Egererův (Tab. CIV. obr. 1039. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni) má opis v líci IOSEPHUS · D : G : | ROM : IMP : | SEMP : AU : a na rubu GERMAN : HUNG : [illegible] ET · BOHEMIÆ · REX · 17 | 09 ·

Průměr 35½ mm, váha 13·3 gr.

Pražský půltolar za provisoria Dietzlerova (Tab. CIV. obr. 1042. náležející sbírce p. Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) nese týž opis, ale pod orlem značku [illegible] a letopočet 17 | 10 ·

Průměr 36 mm, váha 14·2 gr.

Na groších vidí se na líci poprsí v levo obrácené jako na tolarech a pod ním číslice 3 a na rubu dvouhlavý orel, ale bez kroužků kol hlav, a prsní štítek se lvem rounem nevěnčený.

Pražské groše Egererovy (Tab. CII. obr. 1020., 1022., 1023., 1025. a tab. CIII. obr. 1026. a 1028.) nesou opis na straně lícní:

1. IOSEPHUS · D · G · RO · Ⓔ IMPER · S · A ·
2. IOSEPHUS · D : G : RO : Ⓔ IMPER : S : A ·
3. IOSEPHVS · D : G : R : O : Ⓔ IMPES : A ·
4. IOSEPHUS · D : G : RO Ⓔ IMPE : S : A ·
5. IOSEPHUS · D : G : RO Ⓔ IMPE : S : A
6. IOSEPHUS · D : G : RO · Ⓔ IMP : S : A ·

a na straně rubní

1. GER · HUN · BO (značka Ǝ · Ɔ v štítku) HEMIÆ · REX · 17 | 06 ·
2. GER : HUN : BO (značka Ǝ · Ɔ v štítku) HEMIÆ · REX 17 | 07 ·
3. GER · HVN : BO (značka Ǝ · Ɔ v závorkách) HEMIÆ : REX · 17 | 09
4. GER · HUN · BO (značka Ǝ · Ɔ v závorkách) HEMIÆ · REX · 17 | 09 ·
5. a 6. GER : HUN : BO (značka Ǝ · Ɔ v závorkách) HEMIÆ · REX · 17 | 09 · (5.) neb 17 | 10 · (6.)

Průměr 20—20½ mm, váha 1·3—1·68 gr.

Pražské groše za interregna mincmist. (Tab. CIII. obr. 1029., 1031. a 1032.) mají opis v líci

1. IOSEPHUS · D : G : RO : Ⓔ IMPE : S : A ·
2. IOSEPHUS · D : G : RO : Ⓔ IMP : SA ·
3. IOSEPHUS · D : G : RO Ⓔ IMPE : S : A ·

a na rubu

1. GER : HUN : BO (M · d) HEMIÆ · REX · 17 | 10 ·
2. a 3. GER : HUN : BO (M · d) HEMIÆ · REX · 17 | 10 · (2.) neb 17 | 11 · (3.)

Průměr 20½—21 mm, váha 1·41 – 1·53 gr.

Na Pražském groši Ig. Ant. Putze čte se opis v líci IOSEPHUS · D : G : RO (Ɛ) IMPE : S : A · a na rubu GER : HUN : BO (dVI) HEMIÆ · REX · 17 | 11 ·

Průměr 20½ mm, váha 1·5 gr.

Na Kutnohorských groších J. Bern. Wohnsidlera (Tab. CIII. obr. 1034., Tab. CIV. obr. 1035., 1037., 1038., 1040., 1041. a 1043. a Tab. CV. obr. 1044.) přihází se opis v líci

1. IOSEPHUS · | D · G · R · Ⓕ IMPER · S · A ·
2. IOSEPHUS · | D · G · R Ⓕ IMPER · S · A ·
3. IOSEPHUS · | D · G · R · Ⓕ IMPER · S · AV ·
4. IOSEPHUS · | D · G · R · Ⓕ IMPER · S · AV ·
5. IOSEPHUS · | D · G · R · Ⓕ IMPER · S · A

a na rubu

1., 2., 3., 4. a 5. GER · HUN · BO (M ⚒ B) HEMIÆ · REX · 17 | 06 · (1.), 17 | 07 · (1.), 17 | 08 · (1.), 17 | 09 · (2.), 17 | 10 · (1. a 3.) neb 17 | 11 · (4. a 5.)

Průměr 20—22 mm, váha 1·5—1·77 gr.

Ročník 1711 vyskytuje se též vzácně v mosazi ražený, práce hrubší, nepochybně to současný padělek vážící 1·45 gr.

Krejcary mají na líci poprsí s pravé strany jako groše a pod ním v opisu Ⓘ a na rubu říšského orla nesoucího na prsou v okrouhlém korunovaném štítku českého lva. Orel drží buď v pazourech meč a žezlo, neb má drápy roztažené. Pod ním umístěno znamení mincmisterské. Letopočet rozdělen jest korunou.

Pražský krejcar Egererův (Tab. CV. obr. 1050. ze sbírky p. Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) má dvojitého orla s mečem v pravé a s žezlem v levé noze a opis na líci IOSEPHVS · D · G · RO Ⓘ IMPER · S · A · a na rubu GER · HVN · BO Ⓔ·Ⓔ HEMIÆ · REX · 17 | 06 ·

Průměr 17 mm, váha 0·75 gr.

Na Kutnohorských krejcarech J. Bern. Wohnsidlera (Tab. CV. obr. 1051.—1056.) vidí se orel s pazoury roztaženými a opis v líci

1. IOSEPHVS · D · G · R · Ⓘ IMPER · S · A
2. IOSEPHVS · | D · G · Ⓘ R · IMP · S · A ·
3. IOSEPHVS · D · G · R · Ⓘ IMPER · S · A ·
4. IOSEPHVS · | D · G · R Ⓘ IMPER · S · A
5. IOSEPHVS · D · G · R · Ⓘ IMP · S · AV ·
6. IOSEPHVS · | D · G · R Ⓘ IMPER · S · A

a na rubu

1. GER · HVN · BO (⚒) HEMIÆ · REX · 17 | 06 ·
2. a 5. GER · HV · BO (⚒) HEMIÆ · REX · 17 | 07 · (2.) neb 17 | 09 · (5.)
3. a 6. GER · HV · BO (⚒) HEMIÆ · REX · 17 | 08 · (3.) neb 17 | 10 · (6.)
4. GER · H · BO (⚒) HEMIÆ · REX · 17 | 09 ·

Průměr $16^1/_2$—18 mm, váha 0·85—1 gr.

Půlkrejcary jsou jednostranné a nesou v perlovém obvodku korunovaného českého lva, kterýž má vedle hlavy počáteční písmena jména panovníkova I | I a za hřbetem podél okraje letopočet. Mezi zadními tlapami umístěno minc. znamení G E neb P M neb ⚒ nebo IAP

Pražský půlkrejcar Egererův vidí se na Tab. CV. obr. 1057.

Měří v průměru 15—16 mm a váží 0·5 gr.

Pražský půlkrejcar z doby provisoria znázorněn na tab. CV. obr. 1058.

Má v průměru 15 mm a váhu 0·52 gr.

Pan Fr. R. Chaura v Praze má ve své sbírce takový půlkrejcar z r. 1711 z mědi ražený, jenž váží 0·44 gr.

Pražský půlkrejcar Ig. Ant. Putze z roku 1711 má mezi zadními tlapami značku IAP a průměr $15^1/_2$ mm.

Ukázka Kutnohorských půlkrejcarů J. B. Wohnsidlera podána na tab. CV. obr. 1059. a 1060.

Mají průměr $15^1/_2$ mm a váhu 0·5—0·55 gr.

Dukáty jsou rázu dvojího. Vzácnější mají na líci poprsí obrněné, v levo obrácené, s kučerovitým, vavřínem věnčeným vlasem a s řetězem zlatého rouna na prsou, kteréž sáhá až do opisu. Obvodku není.

Na rubu jest rovněž bez obvodku dvouhlavý orel s kroužky kolem hlav, nesoucí na prsou korunovaný oválový štítek s českým lvem řetězovou obrubou zlatého rouna zdobený. V pravé noze drží meč a v levé žezlo.

Pražský dukát Egererův z r. 1707 (Tab. CV. obr. 1045., zobrazený dle originalu ze sbírky pana Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) nese opis v líci IOSEPHUS · | · D : G : RO : | IMPE : S : A · a na rubu GER : HUN : BO | Ǝ · Ɖ | HEMIÆ · REX · ⌊7 | 07 · Okraje jsou na obou stranách perlové. Jiný variant má v opisu všude V místo U a dělící tečky obyčejné.

Průměr 21 mm, váha 3·5 gr.

Na Pražském dukátu za provisoria úč. rady Dietzlera (Tab. CV. obr. 1046. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni) čte se opis v líci IOSEPHUS · | · D : G : RO : | IMP : A · a na rubu GER : HUN : BO [illegible] HEMIÆ · REX · ⌊7 | ⌊0 · Okraj na líci i rubu perličkový.

Průměr 21 mm, váha 3·5 gr.

Druhé dukáty vykazují na líci v perlovém obvodku nahoře i dole přetrženém korunovaného panovníka v celé postavě z předu, jen hlavu v levo obrácenou, v brnění, v korunovačním plášti, opásaného mečem a třímajícího v pravici o rameno opřené žezlo a v levici državu.

Na rubu jest říšský orel bez obvodku, ale s kruhy kolem hlav, téhož líčení jako na dukátech rázu prvého.

Na Pražském dukátu z doby provisoria z roku 1710 (Tab. CV. obr. 1047. ze sbírky pana Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) jeví se opis v líci IOSEPHUS : D : G : RO · | · IMPER : SEMP : AV : a na rubu GER : HUN : BO : [illegible] HEMIÆ : REX : ⌊7 | ⌊0 · Obruba oboustranně dvojitá, perličková.

Průměr 22 mm, váha 3·5 gr.

Pražský dukát Ig. Ant. Putze z r. 1711 (Tab. CV. obr. 1049. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni) má opis v líci IOSEPHUS · DG : RO | IMPERATOR · S · A : a na rubu GER : HUN : BO : (· ꓷ ∀ I ·) · HEMIÆ : REX · ⌊7 | · ⌊⌊ ·

Průměr 21 mm, váha 3·5 gr.

Také vybíjeny v Praze r. 1710 vzácné dukáty ze zlata Jílovského (Tab. CV. obr. 1048 dle originalu do stříbra odraženého ze sbírky pana Fr. R. Chaury v Praze), které podobají se právě popsaným, vidí se ale na nich pod orlem jako znak města Jílové sůva na zářícím slunci sedící mezi palmovými ratolestmi a opis na líci IOSEPHVS · D : G · R | · M · | I : S : A : G : H : B : R · A · D · A · t. j. Josephus Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ rex, archidux Austriæ (Josef z Boží milosti Římský císař zvláště vznešený, Německý, Uherský, Český král, arcivévoda Rakouský).

Rubní opis zní HIS · AVSPICYS | RESTAURATUR 17 | 10 · t. j. Touto vládou se obnovuje. Orel nemá kruhů kol hlav.

Průměr 22 mm, váha ve stříbře odraženého 2·45 gr., zlatého 3·5 gr. (v mincovním kabinetě musea král. Českého v Praze).

Pražský čtvrtdukát z provisoria Dietzlerova z r. 1710 (Tab. CV. obr. 1061. ze sbírky p. Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) má na líci poprsí panovníkovo v levo obrácené bez obvodku, nahoře i dole do opisu sáhající, s ověnčenou parukou na hlavě a s řetězem zlatého rouna na prsou a kolem opis IOSEPHUS · | D : G : RO : IMP : S : A ·

Na rubu jest orel s dvěma hlavami ovroubenými kroužky, podobný jako na dukátech. Kolem opis GER · HUN · BO | M · d | HEMIÆ · REX · 17 | 10 Obvodku není. Okraj jest s obou stran čárkovaný.

Průměr 13 mm, váha 0·9 gr.

Dukáty měly cenu 4 zl., tolary 2 zl.; čtvrttolarů nevybíjeno.

Mince běžné z mincoven slezských.

Na všech slezských mincích Josefa I., vyjímaje $^1/_8$ dukátu, vidí se na líci jako na mincích Leopolda I. poprsí panovníka s pravé strany s dlouhým kučeravým vlasem pokrytým věncem vavřínovým a s pláštěm přehozeným přes krunýř, zdobeným na prsou řetězem zlatého rouna.

Na rubní straně přibázívá se ráz dvojí.

Tak na některých tolarech a půltolarech vidí se říšský orel s rozčtvrceným uhersko-českým znakem na prsou, v jehož středu nalézá se malý štítek rakousko-burgundský. Hlavní štít jest svrchu korunován a po kraji lemován řetězem zlatého rouna. Orel má hlavy ovroubeny kruhy a drží v pravé noze tasený meč a v levé žezlo.

Druhý ráz rubu, vyskytující se na některých tolarech, pak na šestácích, groších, dvoudukátech, dukátech, $^1/_6$ a $^1/_{12}$ dukátech, má na prsou orla pouze štít rakousko-burgundský, který u tolarů a některých mincí zlatých bývá zlatým rounem ověnčen.

Vratislavské tolary Jana Fr. Nowacka honosí se pěknou jemnou rytbou. Dle strany rubní rozeznávají se dvojí.

Jedny (Tab. CVI. obr. 1063. a 1069. a Tab. CVII. obr. 1072.) mají v líci poprsí na levo obrácené, s velkou parukou vavřínovým věncem ovinutou a brnění pláštěm pokryté a řetězem zlatého rouna ozdobené. Obvodek kolem jest

perlový, poprsím dvakrát neb třikrát protržený a čte se za ním shora od pravé strany k levé opis

1. IOSEPHUS ✦ DG ✦ ROMA ⁝ IMPERATOR ⁝ SEM ✦ AV . GE · HV · BO · REX ✦

2. IOSEPHVS · DG · ROM · | IMP · SEM · AU · | GE · H · B · REX ·

3. IOSEPHVS · DG · ROM · | IMP . SEM · A · G · H · B · REX ·

Na rubu jest v obvodku perlovém, nahoře rozevřeném, korunovaný dvojitý orel s hlavami kruhy ovroubenými, mající na prsou pod vévodskou korunou zlatým rounem lemovaný okrouhlý neb podkovitý rozčtvrcený štít uhersko-český s malým štítkem rakousko-burgundským uprostřed a držící v pravém pazouru obnažený meč a v levém žezlo. Koruna nad orlem proniká v opis, jenž jevívá se následovně:

1. ARCHIDVX · AUSTRIAE · (N·F) DUX · BURG · ET SILESIÆ · 17 | 06 ·

2. ARCHIDVX · AUSTRIÆ : (N·F) DUX · BURGU · & SILESIÆ · 17 | 09 ·

3. ARCHIDVX · AVSTRIAE · (N·F) DVX · BVRGV : ET · SILESIÆ · 17 | 11 ·

Obvodky při okraji jsou dvojité, vnitřní perličkový, zevnější čárkovaný, a hrana na ročníku 1711 hadovitě zoubkovaná.

Průměr 42—45 mm, váha 28·5—28·85 gr.

Tolar znázorněný na obr. 1063. náleží p. Fr. Chaurovi v Praze, na obr. 1069. c. a k. dvornímu museu ve Vídni a na obr. 1072. Bedř. Skrbkovi v Pardubicích.

Jim podobny jsou půltolary Nowackovy, mající někdy místo kroužků u hlav orla vlající stuhy s koruny (Tab. CVII. obr. 1075. a 1078. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni) s opisem v líci

1. IOSEPHVS · DG · ROM · | IMP . SE · AV . GE · HV . BO · REX :

2. IOSEPHVS · DG · RO | IMP . SE · AV . GE · H · B · REX

a na rubu

1. ARCHIDVX · AVSTR · (N · F) DVX · BUR · E · SILESIÆ 17 | 06 ·

2. ARCHIDVX · AVST (N·F) DVX · BVRG · E · SILES · 17 | 11 ·

Průměr 34—36½ mm, váha 13·9—14·2 gr.

Druhý ráz tolarů Nowackových (Tab. CVI. obr. 1066. ze sbírky p. Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) srovnává se s prvým, jen na líci vidí se poprsí menší a na rubu říšský orel nese na prsou pod otevřenou korunou štít v podobě podkovy se znaky rakouským a burgundským, ovinutý řetězem zlatého rouna a s koruny nad orlem visí dvé stuh. V opisu lícním čte se IOSEPHUS ✦ DG · ROM · IMP . SEM · AUG · GER · HV . BO · REX ✦ a v rubním ARCHIDUX · AVSTRIÆ (N·F) DUX · BVRG · ET · SILESIÆ · 17 | 07 · Obvodky okraje jsou s obou stran trojité, nejmenší vnitřní perlový, druhé dva čárkované. Hrana jest též hadovitě zoubkovaná.

Průměr 41½ mm, váha 28·6 gr.

Břežský půltolar Krištofa Brettschneidra (Tab. CVIII. obr. 1081 v majetku p. Edv. Haisla v Libici nad Cidl.) neliší se valně od Vratislavských půltolarů Nowackových. Líčení lícní i rubní strany jest stejné jako na oněch, jen od koruny po stranách vlají dvě stuhy. Za to obvodků u hlav orla není žádných. V líci jest opis IOSEPHVS · DG · RO · | IMP : S · A · GE · | H · B · REX ◆ a na rubu ARCHIDVX · AVST . (B·C) DVX · BVRG · E · SILE : 17 | 05 ·

Na hraně jest rovně ostřižen.

Průměr 35 mm, váha 13·5—13·9 gr.

Také dvougroše či šestáky Krištofa Brettschneidra (Tab. CVIII. obr. 1083. a 1084.) vykazují na líci podobné poprsí a pod ním ve štítku hodnotu vyznačenou římskou číslicí VI. Za vnitřním perlovým obvodkem počíná u čela opis

1. IOSEPHVS · DG · R · I · S · (IA) · A · G · HU · BO · REX ·
2. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · (IA) · G · HU · BO · REX

Na rubu mají v perlovém obvodku říšského orla pod korunou, jež sáhá až k okraji a s níž visí dvě stuhy; orel nese na prsou vévodským kloboukem pokrytý okrouhlý štítek, nevěnčený se znakem rakousko-burgund. a v pravé noze drží meč a v levé žezlo. Opis rubu bývá

1. ARCHID · AUS (B · C) DUX · BUR · SILE · 17 | 08 ·
2. ARCHID · AUS (B·C) DUX · BUR · SIL · 17 | 08 ·

Obvodek okraje jest perlový.

Průměr 25 mm, váha 3·1 gr.

Na obr. 1083. znázorněný nalézá se ve sbírce p. Edv. Haisla v Libici n. Cidl.

Týž ráz patrný jest i na groších s tím jedině rozdílem, že pod poprsím umístěna v oválovém štítku číslice 3 Po stranách koruny nad orlem vlaje též na skrovné výjimky skoro pokaždé dvé stuh. Štítek na prsou orla bývá buď tvaru lopatovitého (španělský) neb srdčitého.

Shledáváme se pak na Vratislavských groších Nowackových (Tab. CVI. obr. 1062., 1064., 1065., 1067., 1068. a 1070., tab. CVII. obr. 1071., 1073., 1074., 1076., 1077. a 1079., tab. CVIII. obr. 1080., 1082., 1085.—1092 a tab. CIX. obr. 1093.—1096.) nejčastěji s těmito opisy v líci

1. IOSEPHUS · DG · R · I · S · (Ꝑ) A · G · H · B · R ·
2., 3., 4. a 5. IOSEPHUS · DG · R · I · S · (Ꝑ) · A · G · H · B · REX ·
6. IOSEPHUS · DG · R · I · S · (Ꝑ) A · G · H · B · REX ·
7. IOSEPHUS · DG · R · I · S (Ꝑ) · A · G · H · B · REX ·
8. IOSEPHUS · DG · R · I · S (Ꝑ) · A · G · HU · BO · REX ·
9. IOSEPHUS · DG · R · I · (Ꝑ) · S · A · G · H · B · REX ·
10. IOSEPHUS · D · G · R · I · (Ꝑ) S · A · G · H · B · REX ·
11. IOSEPHUS · D · G · R · I · (Ꝑ) S · A · G · H · BO · REX · ·
12. IOSEPHUS · | · DG · R · I (Ꝑ) · S · A · G · H · B · REX ·
13. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · (Ꝑ) G · H · BO : REX ·
14. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · (Ꝑ) G · H · BO : REX ·

15. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · Ⓔ G · H · BO · REX ·
16. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · Ⓔ G · H · BO · REX ·
17. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A Ⓔ · G · H · BO · REX ·
18. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · Ⓔ G · H · B · REX ·
19. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A Ⓔ G · H · B · REX ·
20. IOSEPHUS · DG · R · Ⓔ · I · S · A · G · HU · B · R ·
21. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · G Ⓔ HU · BO : REX ·
22. IOSEPHVS · DG · R · I · Ⓔ S · A · G · H · B · REX
23. IOSEPHVS · DG · R · I · S · A · Ⓔ · G · H · BO · REX ·
24. IOSEPHVS · DG · R · I · S · A · Ⓔ · G · H · B · REX ·
25. IOSEPHVS · D : G · R · I · S · Ⓔ · A · G · H · B · REX ·
26. IOSEPHVS · DG · R · I · S · Ⓔ · A · G · H · B · REX
27. · IOSEPHVS · DG · R · I · S · Ⓔ · A · G · HB · REX
28. IOSEPHVS · DG · R · I · S · A · G · Ⓔ · H · BO · REX ·
29. IOSEPH⁹ · DG · | R · I · Ⓔ · S · A · G · H · B · O · REX ·

a na rubu

1., 29., 6., 17., 12. a 19. ARCHID · AUS (N · Ⅎ) DUX · BUR · SIL · 17|05 · (1.) neb 17|07 · (29.) neb 17|08 · (6. a 17.) neb 17|09 · (12. a 19.)

2., 9., 4. a 14. ARCHID · AU (N · Ⅎ) DUX · BUR · SIL · 17|05 · (2. a 9.) neb 17|09 · (4.) neb 17|10 · (14.)

3. ARCHID · AUS · (N · Ⅎ) DUX · BUR · SIL · 17|07 ·

5. ARCHID · AVS (N · Ⅎ) DVX · BVR · SIL · 17|10 ·

7. a 10. ARCHID · AU (N · Ⅎ) DUX · BUR · SI · 17|06 · (7. a 10.)

11., 16. a 8. ARCHID · AUS (N · Ⅎ) DUX · BUR · SILE · 17|07 · (11. a 16.) neb 17|08 · (8.)

13. ARCHID · AUS (· N · Ⅎ ·) DUX · BUR · SIL · 17|07 ·

15. ARCHID · AV (N:Ⅎ) DVX · BVR · SIL · 17|11 ·

18. ARCHID · AUST (N · Ⅎ) DUX · BUR · SILE · 17|07 ·

20. ARCHID · AU · (N · Ⅎ) DUX · BUR · SIL · 17|07 ·

21. ARCHID · AU : (N · Ⅎ) DUX · BUR · SIL · 17|08 ·

22. ARCHID · AVS (N·Ⅎ) DVX · BVR · SIL · 17|10 ·

23. ARCHID · AVS · (N · Ⅎ) DVX · BVR · SIL · 17|11 ·

27. a 24. ARCHID · AV (N · Ⅎ) DVX · BVR · SIL · 17|11 · (27. a 24.)

25. ARCHID · AVS (N · Ⅎ) DVX : BVR · SIL · 17|11 ·

26. ARCHID · AV · (N · Ⅎ) DVX · BVR · SIL · 17|11 ·

28. ARCHID · AVS (N · Ⅎ) DVX · BVR · SIL : 17|11 ·

Měří v průměru 20—21½ mm a váží 1·4—1·7 gr.

Na Břežských groších Brettschneidrových (Tab. CIX. obr. 1097. až 1103.) přiházívají se tyto opisy v líci

1. a 2. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · Ⓔ · G · H · BO · REX ·
3. IOSEPHUS · DG · RO · I · S · A · Ⓔ · G · H · BO · REX ·
4. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · Ⓔ · G · H · BO : REX
5. IOSEPHUS · DG · R · I · S · A · Ⓔ · G · H · B · REX ·

6. IOSEPHUS · DG · R · I · S · Ⓔ · A · G · H · B · REX ·
7. IOSEPHVS · D · G · R · I · S · Ⓔ · A · G · H · BO · REX
8. IOSEPHVS · DG · R · I · S · A · Ⓔ · G · H · B · REX ·
9. IOSEPHVS · DG · R · I · S Ⓔ · A · G · H · B · REX
10. IOSEPHVS · DG · R · I · S Ⓔ · A · G · H · B · REX ·

a na rubu

1. ARCHID · AUS (ꟼ · Ↄ) DUX · BUR · SIL · 17 | 06 ·
2., 4. a 6. ARCHID · AUS (ꟼ · Ↄ) DUX · BUR · SILE · 17|09 · (2., 4. a 6.)
3. ARCHID · AUST (ꟼ · Ↄ) DUX · BUR · SILE · 17 | 07 ·
5. ARCHID · AU (ꟼ · Ↄ) DUX · BUR · SIL · 17 | 06 ·
7. a 8. ARCHID · AVS (ꟼ · Ↄ) DVX · BVR · SIL · 17|10 · (7.) neb 17|11 · (8.)
9. a 10. ARCHID · AV (ꟼ · Ↄ) DVX · BVR · SIL · 17 | 11 · (9. a 10.)

Průměr jejich obnáší 21 mm a váha 1—1·5 gr.

Vratislavské dukáty Jana Fr. Nowacka (Tab. CIX. obr. 1105. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni) mají na líci věnčené poprsí panovníkovo v dlouhé paruce s pravé strany protínající nahoře i dole perlovku a sáhající až k okraji a kolem opis IOSEPHUS · DG · | R · I · S · A · G · H · BO · REX ·

Na rubu orel říšský se stuhami v koruně a s mečem a žezlem ve spárech přetrhuje dvakrát perlový obvodek. Na prsou nese španělský štít rakousko-burgundský, ovinutý řetězem zlatého rouna a přikrytý vévodským kloboukem. Pod ocasem orla umístěno znamení mincovní (F · N) Kolem orla čte se opis ARCHID · AUS (N · ꟻ) DUX · BUR · SIL · 17 | 07 ·

Průměr 20½ mm, váha 3·5 gr.

Podobného líčení jsou i dvoudukáty Nowackovy (Tab. CIX. obr. 1106. ze sbírky p. Edv. Haisla v Libici nad Cidl. a 1108. z c. a k. dvorního musea ve Vídni). Na líční straně bývá opis IOSEPHVS · DG · RO · | IMP. S · A · | G · H · E · B · REX · a na rubní ARCHID · AVSTR (NƎ) DVX · BVR · E · SILES · 17 | 06 · neb 17 | 09 ·

Průměr 25—26 mm, váha 6·85—7 gr.

Také trojdukáty z r. 1707, půldukáty z r. 1706, 1707 a 1709, pak bez znamení mincovního čtvrtdukáty z r. 1706, 1707, 1709 a 1710, šestiny z r. 1706 a 1711 a dvanáctiny dukátu z r. 1706, 1707, 1709 a 1711 srovnávají se v líčení s dukáty.

Dvanáctina dukátu znázorněná na tab. CIX. obr. 1107. náleží p. Edv. Haislovi v Libici n. Cidl. Poprsí i orel jest bez obvodku. V líci čte se opis IOSEPHUS · DG · R · I · (ZI) S · A · G · H · B · R · a na rubu ARCHID · AUS · DUX · BU · SIL · 17 | 11 ·

Průměr 9½ mm, váha 0·3 gr.

Osminy dukátu (Tab. CIX. obr. 1104. ze sbírky p. Edv. Haisla v Libici n. Cidl.) shodují se s osminami za Leopolda I. vydanými, totiž jsou jednostranné a mají vedle sebe dva ozdobné štítky s říšským orlem a s orlicí slezskou

pod korunou, vedle níž dělený letopočet 17|06, 17|07, 17|09 neb 17|10 Mezi dolními cípy štítků hodnota $\frac{1}{8}$

Průměr 12 mm, váha 0·4 gr.

Jako zvláštnost připomíná Hugo svob. pán ze Saurmy-Jeltsche v díle svém k r. 1706, 1709 a 1710 trojníky ražené ve zlatě. Jsou to dotčené při mincovnictví Horském penízky (také jim říkali netopýry) na jedné straně s říšským orlem a na druhé s državou, vedle níž nalézá se rozdělený letopočet.

VĚDECKÁ A UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Přílohy listinné.

Císaře Josefa I. patent, kterým sníženy bavorské patnáctníky na 12 kr., půlzlaté na 24 kr. a dukáty na 2 zl. 50 kr.; ostatní drobná mince bavorská úplně zapovědena.

Original tištěný v c. k. místodržitelském archivu v Praze. — Ve Vídni, 7. máje 1705.

My Josef z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše v Germanii, uherský, český, dalmatský, charvatský a slovanský král oc, arcikníže rakouské, margkrabě moravské, kníže lucemburské a v Slezsku, a margkrabě lužické oc, vzkazujem N. všem a jednomu každému Našim věrným obyvatelům a poddaným ze všech čtyř stavův dědičného království českého jakého ti důstojenství, stavu, řádu, vyššího a nižšího povolání jsou, jimžto tento Náš císařský a královský patent k přečtení přijde, Naši císařskou a královskou milost a všechno dobré. A na vědomí jim milostivě dáváme, kterak tak jsme na to Nám nejposlušněji stalé přednešení nejmilostivěji resolvirovati ráčili: pro uvarování všech strany mince a peněz se obávajících konfusí a tudy publico, neboliž to všeobecnému dobrému a handlům povstati mohoucích škod, jak ve všech Našich dědičných zemích, tak také v Našem dědičném království českém budoucně bavorský lehké a již sice předešle zapověděné i také v mezujících říšských krajích nic více neplatící peníze, totiž to po patnácti krejcařích na dvanácte krejcarův, po půl zlatým na dvaceti čtyři krejcary a dukát na dva zlaty padesáte krejcarův reducírovati, tak aby vejšeji brané a za víc držané nebyly; ta pak tak řečená bavorská zemská neb drobná mince, jakožto jsou krejcary šest peněz, půl pacu neb šestáky a deset peněz groše a celý pacy neb čtyry krejcary toliko v zemi bavorské braná a na žádný způsob v našem dědičném království českém passírovaná býti nemá. A poněvadž Nám a všeobecnému dobrému na tom znamenitě záleží, abychom z strany mince do dalších škod a confusí na újmu Naší nepřišli.

Pročež poroučeti ráčíme všem a jednomu každému Našim královským místodržícím a jiným jim podřízeným duchovním i světským, též jiným vrchnostem, obyvatelům a poddaným, jakého ti důstojenství, stavu, řádu, vyššího i nižšího povolání v opáčeném Našem dědičném království českém jsou, tímto milostivě, aby oni podle této Naši resoluci tak nejposlušněji se zachovali, nad ní pevnou ruku drželi a podobné bavorských peněz sorty jináče ne, nežli oznámeným způsobem přijímali neb přijímati dali, běžnou ale a drobnou v zemi ba-

vorské minci na žádný spůsob v Našem dědičném království českém nepassírovali, aneb, kdyby i některá tam již vlouzená byla a se nacházela, takovou především zase ven ze země připraviti vším spůsobem se vynasnažili pod uvarováním Naší těžké pokuty a nemilosti. Podle čehož tehdy jedenkaždý jak se říditi a tomuto Našemu nejmilostivějšímu mínění a vůli jak za dosti činiti věděti bude. Dán v městě Našem Vídni sedmého dne měsíce Máje v sedmnáctistým pátým, království Našich: římského v šestnáctým, uherského v osmnáctým a českého v prvním roce.

(Následuje znění patentu jazykem německým.)

Josephus.

Venceslaus Norbertus comes Kinsky,

regis Bohemiae cancellarius.

Ad mandatum sacrae caesareae regiae maiestatis proprium:

Hans Wolf Graf v. Franckenberg.

G. W. v. Schwalbenfeldt.

Úředníci českých mincoven a jich znamení

za Josefa I. (1705—1711).

Mincovna v Praze:

Značka G · E v ozdobném štítku neb v závorkách: Mincmistr Řehoř Egerer z Windhoffa 1705—1710.

Značka (P · M) neb PM: Provisorium za účet. rady Jana Václ. Dietzlera 1710—1711.

Značka (IAP) neb IAP: Mincmistr Ignác Antonín Putz 1711 v druhém půlletí.

Mincovna v Kutné Hoře:

Tab. LI. značka 64. a 65. Skřížená kladívka nad horami a vedle nich písmena B a W buď v rozvilinách neb volně nebo bez písmen: Správce hor a mincovnictví Jan Bernard Wohnsidler 1705—1711.

Zkoušeči mince (vardajni) a řezači želez při českých mincovnách

za vlády Josefa I.

Zkoušeč mince v Praze: Jindřich Glageman 1705—1711.

Řezač želez v Praze: Jan Jiří Ritter 1705—1711, Ben. Rud. Hoffmann ryl kolky na dukáty a tolary 1705—1706.

Zkoušeč mince v Hoře Kutné: Ferdinand Leopold Scharff 1711.

Řezač kolků v Hoře Kutné: Ondřej Ignác Rabenstein 1705—1711.

Úřednictvo a dělnictvo slezských mincoven císařských

za Josefa I. (1705—1711).

Mincovna ve Vratislavi:

Značka (F · N): Jan Frant. Nowack, vardajn, 1705—1706, napotom mincmistrem 1707—1711.

Petr Partel, tavič, 1711.

Kryštof Gerstmann, pokladník, 1704—1711.

Mincovna v Břehu:

Značka (C · B): Kryštof Brettschneider, řezač kolků, 1705—1711.

Kristian Fr. Pratzer, pokladník, 1711.

Mincovna v Olešnici:

Jakub Mahieu, inspektor mince, 1705—1711.
Křišťan z Lohe, vardajn, 1705—1711.
Bohumír Filip, dělník, 1705—1706.
Lukáš Fitschulke, dělník mince, 1706.
Eliáš Suckert, mincovní dělník, 1706.
Ondřej Türbitz, dělník, 1706.

Mincovna v Nise:

Značka SS v letech 1701—1714.

Seznam vyobrazených mincí Josefa I.

(1705—1711).

Z mincovny v Praze = P., v Kutné Hoře = K. H., v Jáchymově = J., ve Vratislavi = V., ve Břehu = Bř., mincmistr = m., úředník mince = úř. m.

Mince pamětní a běžné z mincoven českých.

Tab. CII. obr. 1019. Pamětní medaille od augsburského ryjce Filipa Jindřicha Müllera na korunovaci za krále římského z r. 1690.
„ „ „ 1020. Groš z r. 1706. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1021. Tolar z r. 1706. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1022. Groš z r. 1707. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1023. Groš z r. 1709. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1024. Tolar z r. 1706. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1025. Groš z r. 1709. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
Tab. CIII. obr. 1026. Groš z r. 1709. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1027. Tolar z r. 1707. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1028. Groš z r. 1710. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1029. Groš z r. 1710. P. za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1030. Tolar z r. 1709. P. m. Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1031. Groš z r. 1710. P. za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1032. Groš z r. 1711. P. za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1033. Tolar z r. 1710. P. za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1034. Groš z r. 1706. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
Tab. CIV. obr. 1035. Groš z r. 1707. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1036. Tolar z r. 1711. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1037. Groš z r. 1708. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.

Tab. CIV. obr. 1038. Groš z r. 1709. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1039. Půltolar z r. 1709. **P. m.** Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1040. Groš z r. 1710. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1041. Groš z r. 1710. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1042. Půltolar z r. 1710. **P.** za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1043. Groš z r. 1711. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
Tab. CV. obr. 1044. Groš z r. 1711. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1045. Dukát z r. 1707. **P. m.** Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1046. Dukát z r. 1710. **P.** za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1047. Dukát z r. 1710. **P.** za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1048. Dukát Jílovský v stříbře ražený z r. 1710. **P.** za provisoria úč. rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1049. Dukát z r. 1711. **P. m.** Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1050. Krejcar z r. 1706. **P. m.** Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1051. Krejcar z r. 1706. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1052. Krejcar z r. 1707. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1053. Krejcar z r. 1708. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1054. Krejcar z r. 1709. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1055. Krejcar z r. 1709. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1056. Krejcar z r. 1710. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1057. Půlkrejcar z r. 1708. **P. m.** Řehoř Egerer z Windhoffa.
„ „ „ 1058. Půlkrejcar z r. 1710. **P.** za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.
„ „ „ 1059. Půlkrejcar z r. 1707. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1060. Půlkrejcar z r. 1711. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1061. Čtvrtdukát z r. 1710. **P.** za provisoria účetního rady Jana Václava Dietzlera.

Mince běžné z mincoven slezských.

Tab. CVI. obr. 1062. Groš z r. 1705. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1063. Tolar z r. 1706. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1064. Groš z r. 1705. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1065. Groš z r. 1705. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1066. Tolar z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1067. Groš z r. 1706. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1068. Groš z r. 1706. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1069. Tolar z r. 1709. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1070. Groš z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
Tab. CVII. obr. 1071. Groš z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1072. Tolar z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.

Tab. CVII. obr. 1073. Groš z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1074. Groš z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1075. Půltolar z r. 1706. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1076. Groš z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1077. Groš z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1078. Půltolar z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1079. Groš z r. 1708. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
Tab. CVIII. obr. 1080. Groš z r. 1708. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1081. Půltolar z r. 1705. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1082. Groš z r. 1708. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1083. Šesták (dvougroš) z r. 1708. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1084. Šesták (dvougroš) z r. 1708. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1085. Groš z r. 1708. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1086. Groš z r. 1709. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1087. Groš z r. 1709. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1088. Groš z r. 1709. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1089. Groš z r. 1710. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1090. Groš z r. 1710. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1091. Groš z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1092. Groš z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
Tab. CIX. obr. 1093. Groš z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1094. Groš z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1095. Groš z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1096. Groš z r. 1711. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1097. Groš z r. 1706. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1098. Groš z r. 1707. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1099. Groš z r. 1709. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1100. Groš z r. 1709. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1101. Groš z r. 1710. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1102. Groš z r. 1711. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1103. Groš z r. 1711. **Bř.** řezač kolků Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1104. $^1/_8$ dukátu z r. 1707 bez znamení mincí.
„ „ „ 1105. Dukát z r. 1707. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1106. Dvoudukát z r. 1706. **V.** vardajn Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1107. $^1/_{12}$ dukátu z r. 1711 bez znamení mincí.
„ „ „ 1108. Dvoudukát z r. 1709. **V. m.** Jan Frant. Nowack.

KAREL II.*) (1711—1740).

Syn císaře Leopolda I. a jeho třetí manželky Eleonory Magdaleny, falckraběnky Rýnské, narozen dne 1. října 1685. Korunován dne 12. září 1703 za krále španělského, dne 22. prosince 1711 za císaře římsko-německého, dne 5. září 1723 za krále českého. Zemřel dne 20. října 1740.

Manželka: Eliška Kristina, princezna Brunšvicko-Lunebursk á, narozena dne 28. srpna 1691, provdána dne 1. října 1708, korunována za královnu českou dne 8. září 1723, zemřela dne 21. prosince 1750.

Nádhery milovný panovník tento byl poslední mužský člen rodiny Habsburské; neboť synáček Leopold ho předemřel jako nemluvně. Po nenadálé smrti bratra svého Josefa I. přijel ze Španěl a ujal se vlády. Záhy staral se, aby rod jeho i po přeslici dědil říši, a stavové čeští uzákonili dne 16. října 1720 pragmatickou sankci, načež císař Karel VI. dal se dne 5. září 1723 korunovati za krále českého, a potom třetího dne (8. září) přijala i císařovna Eliška Kristina posvátnou korunu svatováclavskou, kteryž slavný obřad konán posledně před 67 lety. Císař Karel vedl války s Francouzi a s Turky, což se přímo Čech netýkalo. Za jeho panování začaly působiti zemské výbory, když sněm nezasedal.

Starší dceru Karlovu, arcikněžnu Marii Terezii, pojal za manželku r. 1736 František Štěpán, vévoda Lotrinský, který však se v dodatku ku pragmatické sankci téhož roku svolené zřekl pro svou osobu vlády v zemích dědičných. Starostlivý otec Karel VI. zemřel 20. října 1740.

Za vlády jeho zanikla r. 1726 mincovna v Hoře Kutné.

Mincovnictví v Pražské mincovně za Karla II. (VI.)

V Pražské mincovně působil na počátku panování císaře Karla VI. bývalý perkmistr ve Slavkově, Ignác Antonín Putz. Mincmistrovské znamení jeho I · A · P nalézá se na obou velmi vzácných Pražských tolarech z r. 1712.

Ale již dne 25. ledna 1713 zemřel Putz a resolucí ze dne 16. října 1713 jmenován mincmistrem Ferdinand Leopold Scharff, jehož značka F S v sobě zavinuté ℱ často se na mincích vidí.

Pro Pražskou minci řezali kolky Benedikt Rudolf Hoffmann, synovec vídeňského řezače kolků Jana Michala Hoffmanna, u kterého se zdokonalil, a pak Jan Jiří Ritter.

---

*) Jako císař německý toho jména VI.

Obu ucházeli se r. 1713 o uprázdněné místo mincovního zkoušeče v Praze. Při tom Hoffmann v žádosti své uvádí, že se usadil v Praze před 16 léty a že opatřoval mincovnu Pražskou i Horskou rozličnými vysokými i plochými a též zvláštními kolky, a že již osmý jest z příbuzenstva, který rozličným císařským mincím posluhoval.

Česká komora přípisem z 11. března 1713 doporučila Rittra k tomu úřadu a zaslala od obou řezačů dvorské komoře ve Vídni průbní tolary a půltolary Pražské i Kutnohorské k ohledání. Na to jmenován Hoffmann pražským vardajnem dne 26. srpna 1714, brzy po smrti Rittrově morem zemřelém a uloženo mu, aby opatřoval kolky pro mincovnu Pražskou i Kutnohorskou, což beztoho již činil r. 1711.

Na kolcích Hoffmannových pozorujeme na brnění císařském rameno zaokrouhleno, kdežto na Rittrových nalézá se tam vícedílná, okrouhle vyříznutá ozdoba. Na rázu z r. 1713 čteme na plášti císařově písmena I G R

V úřadě tomto setrval Hoffmann do r. 1717, kdy jmenován k vlastní žádosti kvardajnem ve Vídni.*)

Mincovna Pražská zůstávala od r. 1558 v Králově dvoře v Celetné ulici a ležela proti špitálu, zvanému v Templu. R. 1723 hraničila s kolejí sv. Bernarda a r. 1641 i 1764 s domem v zemských deskách zapsaným. Naproti staré mincovně stál r. 1781 hostinec, řečený „u tří věží".

Dle archivního aktu z r. 1755 sestávala stará mincovna z více budovek starých, často opravovaných a sešlých, i byla opatřena věží. Chatrná a bombardováním od Prusů poškozená budova nebyla již snad řečeného roku sídlem mincovny, která byla jinam přeložena. Roku 1780 stavení staré mince zbořeno a místa získaného upotřebeno ku stavbě nového vojenského velitelství.**)

Mincování přeneseno zatím do nárožního domu č. 243 v ulici Dominikánské a Řetězové, kde až do prvého zrušení cís. Josefem II. r. 1784 zůstávalo.

V Pražské mincovně skoupil mincmistr Ignác Ant. Putz v druhém půlletí roku 1711 od křesťanů i židů 2279 hř. 10 l. 1 kv. 1 pen. čistého stříbra, pak stříbrodárná měď Kutnohorská obsahovala 45 hř. 4 loty fejnu a od administrace přejata 1 hř. 9 l. 1 kv. stříbra v mědi a v kreci obsaženého, celkem tedy 2326 hř. 7 lotů 2 kv. 1 pen., z čehož sazeno v mincovně 2309 hř. 1 lot.

Dukáty vybíjeny v tomto půlletí r. 1711 dvakráte, a to nejprve dne 29. srpna sazeno 28 hř. 10 lotů zlata jakosti 23 kar. 8 gr. a vybito z nich po srážce 1 kusu ke zkouškám 2299 kusů po 4 zl. z 28 hř. 9 l. 3½ kv. Podruhé dne 28. prosince sazeno 35 hř. 13 l. 1 kv. 2 den. zlata téže jakosti a za 2 p. cizur od předešlé ražby a vyváleno ze 35 hř. 13 l. 2 kv. po srážce 1 kusu na průby 2878 dukátů v ceně 11.512 zl., tudíž o 3 zl. 16 kr. 3 den. lehčí, než jak nařízeno, kdežto předešlá sazba ukázala se o 20 kr. 3 den. lepší.

---

*) Johann Newald: Beitrag zur Geschichte des österr. Münzwesens im ersten Viertel des XVIII. Jahrhunderts. Berichte und Mittheilungen des Alterthums-Vereines zu Wien, Band XX. 1881. Není pochybnosti, že B. R. Hoffmann ryl kolky na dukáty, groše a půlkrejcary.

**) Druhá zpráva společnosti přátel starožitností českých v Praze str. 40 a 41.

Na tolary sazeno 214 hř. 2 l. 3 kv., jež obsahovaly čistého 187 hř. 6 l. 1 kv., z čehož bylo cánů 240 hř. 8 l. a černých plátů 165 hř. 1 l., načež po srážce cizur 15 l. 2 kv. vyčteno peněz 163 hř. 13 l. 2 kv. aneb 1598 kusů (po vyloučení 1 tolaru rýn. na průby) v ceně 3196 zl., čímž získáno proti nařízení 1 zl. 3 kr.

Tolarů zmincováno	dne 11. června	1598	kusů,
	dne 18. června	1547½	„
	dne 6. července	1343	„
	dne 11. července	2569	„
	dne 12. srpna	854	„
	dne 4. září	734	„
	dne 31. prosince	788	„
	celkem v druhém půlletí	8633½	tolaru za 17.267 zl.

Grošových děl bylo 13 za 34.142 zl. 57 kr.

Verk ze dne 19. srpna vykazuje 474 hř. 12 l. 3 kv. sazeného stříbra, v tom 12 hř. 14 l. cizur, v čemž bylo čistých 167 hř. 1 l. 2 kv.

Cánů zváženo 599 hř. 1 lot, ztráty při slévání 10 hř.; černých plátů 411 hř. 14 l., bílých 394 hř. 14 l. a peněz vyčteno 381 hř. 10 lotů za 3125 zl. 9 kr., tudíž vybito za 39 zl. 21 kr. 1 den. více, než nařízeno.

Na půlkrejcary sazeno jen 14. října 161 hř. 3 l. 2 kv., čistých 22 hř. 10 l. 3 kv. a cánů zváženo 154 hř. 6 lotů, černých plátů 101 hř. 12 l., bílých plátů 93 hř. 5 l. 2 kv., cizur bylo 3 hř. 1 l. a peněz vyčteno 90 hř. 4 l. 2 kv. (s odražením 48 kusů na zkoušky) za 340 zl. 2 kr., při čemž přemincováno o 5 zl. 2 den.

Úhrnem bylo 7 děl tolarových, 13 grošových a jediné na půlkrejcary, i zmincováno peněz za 51.749 zl. 59 kr.

K tomu odevzdáno od bývalé mincovní administrace hotově 880 zl. 36 kr.

Dědicové Řeh. Egerera zaplatili na dluh jeho v pokladně 248 zl. 23 kr. 2 den. a na 5179 dukátech získáno při vydání jich (po 3 kr. z kusu) 258 zl. 57 kr., tedy celkem 1387 zl. 56 kr. 2 den., pročež příjmů hotových zúčtováno 53.137 zl. 55 kr. 2 den. Schodků bylo při ražbě tolarů 15 hř. 13 l. a 2 kv., totiž při slitku č. 7 10 l. 3 kv., při sdělávání plátů šrotu 12 hř. 6 l. 3 kv. a cizur 2 hř. 12 lotů. Při groších 103 hř. 13 l., totiž při slitku č. 13. 2 hř. 5 l., šrotu při č. 13. 93 hř. a cizur 8 hř. 8 l., celkem 103 hř. 13 lotů, což jest ze sazených 324 hř. 5 l. 2 kv. 3 den. podíl značný.

Stříbro čile dodávali Israel, Josl, Isak a Veitl Goldschmidtové, Benedikt Schole, Jáchym Eifliz, J. Fr. Laur, apatykář Volf,, židovka Joclina, Reinhold Ranzani, zemský žid Mendl Tetsch, Abraham Plauer, Mojžíš Seckeles, Jáchym a Israel Duschenes, J. Trentin, Jakub Nachof, Jakub Schnirdreher, Mojžíš Salikbes, Volf Moyses, Šimon Schnirdreher, Lebl Neufeltova a Šalomoun Cantor.

Hojnou měrou též taveny staré mince skoupené, a z bání českých přijato: páleného stříbra ze zágroven při horním úřadě vrchním v Jáchymově za 479 zl. 12 kr., z Jáchymova od sv. Pavla 729 zl. 28 kr. 1 den., 34 hř. 14 l. stříbra ja-

kosti 15 l. 3 kv., z Jáchymova od sv. Heleny 152 hř. 9 l. 3 kv. stříbra jakosti 15 l. 3 kv., v čemž čistého 149 hř. 9 l. 3 kv. a 3 p. za 3.179 zl. 26 kr.; pálené stříbro dodané z vrchního úřadu v Jáchymově z dolu sv. Jana na poušti ve Výprtech 33 hř. 4 l. 2 kv. jakosti 15 l. 3 kv., v čemž čistého 32 hř. 12 l. 2 den. za 696 zl. 6 kr., úřad Jáchymovský z dolu Jednoty a z Božího Daru 9 hř. 10 l. patnáctilotového za 201 zl. 17 kr. 2 den.; týž úřad z dolu Ježíš Maria Josef ve Výprtech 9 hř. 3 l. patnáctilotového za 192 zl. 9 kr. 2 den.

Celkem skoupeno taveného, páleného a pagamentního stříbra za 48.454 zl. 48 kr. 1 den. Zprávy tyto jsou důležity pro české hornictví. Z Hory Kutné koupeno mědi 13 centů 44¾ libry neb 3209½ hř. Praž. za 1.501 zl. 18½ kr.

Peněz hotových nebylo toho půlletí vyplaceno České komoře.

Z výloh v minci nutných účtováno: Za 1⅓ dne práce s potahem koňským (po 1½ zl. denně) 2 zl. 15 kr. po dvakráte, totiž dne 13. a 20. června.

Třem nádenníkům v mincovně, Eliáši Aurovi, Ad. Bintrovi a Mart. Ziegldeckrovi denně po 18—24 kr., Hanuši tesaři též po 18 kr. denně.

Výlohy za potah koňský opakují se před každou ražbou a patrně táhnou se ku válcovně (Streckwerk), kde cány vyvalovány. Za 967 hř. 5 l. 3 kv. spracovaných tolarů dostali dělníci, 3 kr. z hřivny počítaje, 48 zl. 22 kr., a za 3951 hř. 9 l. 2 kv. grošového díla za 100 hř. 1 zl. 12 kr. Hanuši Ziegldeckrovi a Hanuši Behnrovi 47 zl. 24 kr. a prvému též za 90 hř. 4 l. 2 kv. půlkrejcarů, za hřivnu po 2 kr., činí 3 zl.

Šeb. Jungbaurovi za 2 sudy kelímků 71 zl. 49 kr., Eliáši Aurovi za válení 12 zl., a témuž za hlídání kelímků při tavení 7 zl. Mistru Janu Vavř. Gruebrovi za dvoje nůžky ke štokům na dukáty i s broušením 3 zl. 9 kr. Mistru Jiřímu Ant. Koltemu za zocelování nůžek na zlaté mince 42 kr.

Za váhy na dukáty a jiné potřeby mincovní dáno dědicům Michala Pfrognera 26 zl. 45 kr.

Kominíku Bart. Demartinimu Šafovi za r. 1711 12 zl. a zámečníku Jak. Fr. Kurzweilovi za práci k minci 25 zl. 53 kr.

Řezáku mincovních kolků Janu Jiřímu Rittrovi za práci 6 zl. a podobně řezáku Benediktu Rudolfu Hoffmannovi za zhotovení štoků na groše, dukáty a půlkrejcary 32 zl. rýn.

Za tavení 7676 hř. 5 l. 1 kv. sazeného díla za uhlí (po 2 kr. na hřivnu) 255 zl. 52 kr. Za sůl k bělení 5331 hř. 2 l. černých plátů, na 100 hř. plátů 18 hř. soli po 4½ kr. z hřivny, tedy za 480 liber činí 52 zl. 40 kr.

Zástupci šmitmistra Janu Schönerovi za 13 neděl od 26. září do konce roku po 1 zl. 30 kr., činí 19 zl. 30 kr.

Šmitmistru Mich. Pfrognerovi za zmincování 5179 kusů dukátů 55 zl. 29 kr., pak z každé hřivny po 2 kr. šmitmistru, tedy ze 64 hř. 7 l. 1 kv. — 2 zl. 8 kr. a témuž za grešli ze zmincovaných grošů a půlkrejcarů 18 zl. 7 kr. 2 den.

Administratoru kvardajnově Ondř. Bernardu Klauserovi služby a na dříví i kancelářské potřeby 17 zl. 44 kr. a na dříví ještě 17 zl.

Bývalý kvardajn (Jindř. Glageman?) za čas, než 7. července mincmistrovský jurament zdvižen, kvitoval 26 zl. 23 kr.

Konečně přijal Hanuš Behner, vrátný, mzdy za toto půlletí 26 zl.

Celkem bylo při mincovně mzdy vydáno 1456 zl. 45 kr. a všech vydání 51.412 zl. 51 kr. 3 den., což když odečteno od příjmů, zbyl výtěžek 1725 zl. 3 kr. 3 den.

Na skladě zbylo v zásobě 1056 hř. 14 lotů mědi Horské a 2651 hř. vinného kamene, jehož toho roku spotřebováno ku bělení 801 hřivna.

Počátkem druhého půlletí přejato od administratora, účetního rady Jana Václava Dietzlera (1710—1711), 1036 hřiven vinného kamene a 24 hř. 3 l. Horské mědi stříbrodárné.

Účty za r. 1712 složila již vdova Anna Dorota Putzova jménem všech dědiců.

Volfgang Jakub Meler, mincovní a horní pokladník, přijal ještě od mincmistra J. Ant. Putze 1400 zl. dne 18. července 1712 k ruce komory České.

Také Eliáš Auer, šmitmistr Pražský, přijal již od dědiců Putzových 5 zl. 48 kr. jako podíl svůj od 1. července 1712 do 25. ledna 1713. Zatímním kvardajnem byl Ondřej Bernard Klauser a kvitoval za celý rok 1712 na dříví a světlo 49 zl.

Téhož léta skoupeno 2739 hř. 11 l. 3 kv. stříbra za 58.239 zl. 13 kr. 2 d., a Horská měď obsahovala ho ve 12 centech 64 librách 31 hř. 13 l. 3 kv. 2 p. Z minulého roku převedeno 17 hř. 6 l. Z toho zmincováno 2769 hř. 5 lotů.

Mincovnímu administratoru Ferd. Scharffovi vydáno bylo za přítomnosti komise mincovní 1583 hř. 12 lotů zrněné mědi, jež obsahovala 18 hř. 8 l. čistého, a témuž krece vydáno 2789 hř. fejnu.

Dukáty vybíjeny třikráte, dne 31. března 1712 z 35 hřiven 1 l. 2 pen. 2817 kusů, dne 30. června z 20 hřiven 5 l. 2 kv. 1634 kusů po 4 zl. a 30. září z 22 hř. 4 l. a 2 kv. 3 p. čistého zlata 1784 kusy, celkem za 24.940 zl. rýn. Stříbrných peněz i s užitkem 311 zl. 52 kr. z dukátů přijato za 63.138 zl. 23 kr. 3 den. i se zůstatkem 1725 zl. 3 kr. 3 d. z roku 1711. Vlastně zmincováno r. 1712 za 54.040 zl. 6 kr. stříbrné mince.

Na groších v 16 slitcích vybito mincí za 35.827 zl. 46 kr. Půlkrejcarů po čtyřikráte za 1428 zl. 20 kr. Rýn. tolarů po pětkráte za 16.784 zl. a v účet pojaty též dva slitky za rok 1713, z nichž vybito 2320 tolarů za 4.640 zl., a jedno grošové dílo za 2026 zl. 51 kr., což zde vyloučeno ze součtu.

Vrchní úřad v Jáchymově dodával stříbro 15 l. 3 kv. z dolů nejsv. Trojice, od „Vysokých jedlí“, od Vel. Kryštofa, od sv. Heleny, sv. Jeronyma, sv. Pavla, od sv. Marie, od Stromovky, od sv. Josefa, z České Labuti na Breitenbachu, z kostelního stříbra při stavbě kostela P. Marie v Dörnsdorfu atd. Mezi hojnými Israelity opakuje se jméno komorního rady Laura jako dodavatele stříbra.

Železa na kolky koval Benedikt Rud. Hoffinger. Jan Jiří Ritter, řezák v cís. mincovně, dodal pár štoků na tolary za 9 zl., pár dukátových za 3 zl. a 3 páry grošových štoků za 6 zl.

Kvardajn Ben. Rudolf Hoffmann bral ročně 25 zl. služného a na kancelář

i dříví po všecka následující léta po 12 zl. 15 kr. Týž vyřezal pár dukátových štoočků za 3 zl., 4 páry na dukáty po 9 zl., pár na půlkrejcary za 1 zl., 8 párů grošových po 3 zl., pár na tolary za 18 zl. a k rollování jich za 1 zl. a na dukáty obruby dvě za 2 zl.

Léta **1713** za mincmistra Ferd. Leop. Scharffa vybito dukátů po čtyřikráte 4008 kusů. Týž přijal od dědiců Putzových 1047 zl. r. na hotovosti a od Egererových dědiců 93 zl. 39 kr. 1 d. za slité průbní groše. K tomu vyčteno r. 1713 za zmincovaných dukátů 16.032 zl. a v 35 rozličných vercích vyválených tolarů, grošů a půlkrejcarů 63.742 zl. 50 kr., tedy celkem přijato hotově 81.015 zl. 29 kr. 1 den.

Koupeno 49 hř. 15 l. zlata po 317 zl. 19 kr. Tolarových a grošových plátů přijato za 4222 zl. 52 kr. a stříbra skoupeno za 56.960 zl. 17 kr. 2 den.; celkem tedy naloženo 77.030 zl. 23 kr. 3 d. na kovy.

Zastupující kvardajn Ondřej Bernard Klauser dostal 200 zl. a 49 zl. deputátu za čas od 20. srpna 1711 až do konce r. 1712, pak mincmistr F. L. Scharff za čas od 15. února do 16. října 1713 331 zl. 51 kr. a 70 zl. deputátu.

Horské mědi přijato za 1812 zl.

Ke dvoru odeslány byly dva dukáty a dva tolary k vůli rytbě, kterou toho času v Praze vykonával ještě Jan Jiří Ritter, jenž vyřezal léta 1713 štoků za 141 zl., totiž 3 páry štoků na tolary po 12 zl., 2 páry na půltolary po 6 zl., 2 páry na čtvrtdukáty po 3 zl., 4 páry na dukáty po 4 zl., 16 párů na groše po 3 zl., 5 párů na půlkrejcary po 1 zl., k tomu zhotovil železo na vytisknutí obruby dukátů (rollieren) a zoceloval všecky štoky. K tomu ještě zhotovil pár dukátových štoků na Jílovské dukáty za 6 zl. Dobrý ryjec J. J. Ritter zemřel téhož roku a kvitanci podala Eleonora Masbergrova za svého nebožtíka manžela.

Železa na kolky zhotovoval zámečník Kurzweil (dukátové a tolarové po 3 zl., půltolarové po 2 zl., grošové po 1 zl. a půlkrejcarové po 45 kr., též hotovil průboje pro zdejší a Horské mincíře a jiné potřeby k minci (Thaler-Nunnen) atd. za 75 zl. Mlynář Václav Mich zhotovil nový verštat na ražbu tolarů za 6 zl. a zámečník Jan Jiří Kriegbaum dva nové kozlíky ku vypalování plátů. Na přímidle tahalo pár koní po 80 dní a placeno za den 1 zl. 30 kr. Celkem vyrobeno 8893 hřiven cánů. Výlohy 82.300 zl. 15 kr. přesahovaly příjmy o 1284 zl. 45 kr. Byl schodek, ačkoliv Wolfg. Jakub Meler z Liebensteinu, pokladník horní a mincovní, přijal jen 900 zl. pro Českou komoru vyplacených (Raittung No. 1. aneb 113.)

Léta **1714** vybito po pětkráte dukátů 4082 kusy po 4 zl. s průbnými groši za 16.348 zl., pak tolarů a půltolarů za 53.340 zl. a grošů za 24.459 zl. 18 kr., celkem za 94.147 zl. 18 kr.

Desátku ze stříbra přijato 669 zl. 37 kr. z dodaných 630 hř. 3 l. 3 kv. fejnu. Hřivna čistého kupována po 21 zl. 15 kr. Za zlato v minci vyplatili 16.206 zl. 14 kr.; koupeno totiž 51 hř. 1 lot víd. po 317 zl. 19 kr.

Za stříbro dáno 74.297 zl. 53 kr., neboť koupili 4722 hř. 8 lotů 3 kv. stříbra pagamentního, jež obsahovalo 3496 hř. 5 l. 3 kv. čistého.

Vrchlabský řezák pečetidel Jan Jos. Richter dostal za vyřezání dvou párů štoků na půltolary a 3 páry na půlkrejcary 19 zl. r.*) a Horský řezák Ondřej Ign. Rabenstein za dva páry grošových štoků 6 zl. a za to, že na štoku na tolary a na půltolary předělal letopočet a že pár dukátových štoků vypuléroval 1 zl. 31 kr.

Nejvíce štoků řezal však pro mincovnu Pražskou kvardajn Ben. Rud. Hoffmann a vydělal jen za červen až srpen 73 zl. 15 kr., počítaje v to signet za 6 zl. r. pro kr. minci Pražskou. Týž uvedl, že opravil pár grošových štoků za 45 kr., pak vyřezal pár štoků na tolary s celou postavou panovníkovou v aversu a orlem na rubu i jeho symboly za 9 zl., pak jeden spodek na tolary téhož rázu, 2 páry štoků na groše, 2 páry štoků na Jílovské dukáty ve tvaru výše dotčeném po 9 zl., pak 6. července pár štoků na dukáty s cís. poprsím a orlem na rubu za 9 zl. a takovýž spodek za 4 zl. 50 kr. a jeden spodek s postavou císařovou na Jílovské dukáty; pak obnovil štoky na tolary a půltolary za 2 zl. a dva páry nových štoků na groše, na každý verk jeden. Železa na štoky hotovil zámečník Jak. Fr. Kurzweil.

Šmitmistrem byl Antonín Wolberger, který měl na pečeti českého lva se třemi štoky (hřeby?) v tlapách předních a nad tím písmeny A W

Roku **1715** zmincováno 2928 kusů dukátů za 11.712 zl., tolarů za 62.464 zl., tříkrejcarových grošů za 36.266 zl. 21 kr. a půlkrejcarů za 630 zl. 41 kr., celkem za 111.073 zl. 2 kr.

I se zůstatkem z r. 1714 vyčteno 111.353 zl. 2 kr. a desátku ze stříbra přijato 337 zl. 26 kr. Zlata koupeno 38 hř. 2 l. 3 kv. po 317 zl. 19 kr. aneb dukát za 3 zl. 57 kr. po srážce 3 kr. k dobru král. komoře. Stříbra zmincováno 4488 hř. 9 lotů po 21 zl. 15 kr. hř. čistého počítaje. Stříbrodárné mědi přijato 2551 hř. a zmincováno t. r. 282 hř. 7 l.

Z Vrchlabských dolů u sv. Petra 323 hř. stříbra, jež obsahovalo 317 hř. 9 l. čistého, a Jar. Fl. Švihovský z Rysenburku dodal měď stříbrodárnou.

Ferd. Leop. Scharff podal účty české komoře a příjem jich stvrdili radové Ondřej Tad. Opiz a Jan Václav Dietzler.

Toho roku vedle pregovny přestavěna v mincovně nová světnice a hrnčíř Podušanský dal tam za 3 zl. 45 kr. kamna. Týž a zednický mistr Vít V. Slanka kvitoval vždy po česku.

Ben. Rud. Hoffmann pracoval při Pražské minci jako kvardajn.

Příjmů vykázáno r. 1715 112.858 zl. 32 kr.

vydání 110.358 „ 20 „

zbylo užitku 2.500 zl. 9 kr.

Král. komora Česká chtěla pomoci horám Jílovským, a tamnější perkmistr Jan Filip Miesel podal návrh, v kterém dokazoval, že výhodnější bude puchovati rudu než amalgovati.

Kvardajn cís. mince Bened. Rud. Hoffmann dodal pár kolků na tolary za 18 zl. (chtěl 24 zl., ale komora Česká povolila jen 18 zl.), 13 párů grošových

*) Měl na pečeti monogramm J R

kolků po 3 zl., 3 páry na dukáty po 9 zl., pár na dvoudukáty za 12 zl., pár starých kolků tolarových za 12 zl. nově vyřezal, opravil 6 párů na groše za 6 zl. a vyřezal pár štočků na půlkrejcary za 1 zl., celkem účtoval si 115 zl.

Dukátů zmincováno léta **1716** v 14 slitcích ze 186 hř. 10 l. 1 kv. $1^1/_4$ d. zlata po 317 zl. 19 kr. 60.204 kusů.

Stříbra zmincováno 6887 hř. 7 l. $2^1/_2$ kv. víd. váhy, jež obsahovalo čistého 5114 hř. 3 kv. 3 d., tedy po 21 zl. 15 kr. za hřivnu počítaje za 108.797 zl. 29 kr. 3 den. Mědi Horské koupeno 11 centů 94 libry.

Celkem vybito peněz za 172.334 zl. 18 kr. 3 d. Tolarů vybito za 81.320 zl., grošů za 30.170 zl. 36 kr. a půlkrejcarů za 609 zl. 42 kr. Mincíři vydělali 701 zl. 7 kr. Příjmu vykázáno 176.075 zl. 17 kr. 1 d., vydání 173.803 zl. 5 kr. 2 d., tudíž objevil se zbytek pokladní 2212 zl. 11 kr. 3 den.

Roku 1716 opravován byt šmitmistrův ve přízemí a vrchní pokoj mincmistrovský nákladem 246 zl. a za novou šindelovou střechu a přikrytí jámy zaplaceno 73 zl. Dovedný kvardajn B. R. Hoffmann vyřezal 3 páry kolků na tolary za 54 zl., 1 opravil za 12 zl, 4 páry na groše za 36 zl., 11 párů na groše za 33 zl., 1 pár na půlkrejcary za 1 zl., 1 pár na půltolary za 12 zl., 2 válce na půlkrejcary za 12 zl. 30 kr. a kvitoval i za opravy celkem 167 zl. 15 kr.

Hornictví české nebylo ještě úplně poklesalé, vždyť zemské administraci horní a mincovní vyplaceno r. 1717 z vrchního úřadu Jáchymovského 11.600 zl., z Hory Kutné 7400 zl. 2 kr., ze Slavkova 3000 zl., z Pražské mincovny 2000 zl. a kamencovny Chomutovské 1748 zl. 8 kr. K tomu ještě doplatky Horské mincmistrové Alžb. Wohnsidlerovy vynesly 2144 zl. 27 kr.

Jáchymovské hory spravoval Bedřich z Wallhoffa, a za administraci Horskou účtovali Tob. Frant. Khun, horní přísežní, a Ond. Ig. Rabenstein, administrator a kvardajn mince. Když však všecky vydeje obnosem 27.541 zl. 87 kr. vykázány, objevil se jen zůstatek 2 kr. 1 den. dle zprávy rady J. Fr. Laura.

Roku **1717** vyřezával kolky na mince B. R. Hoffmann a Jan Ondřej Pohl, který zhotovil pár štoků na dukáty, 3 páry na tolary za 54 zl., 2 páry štoků grošových po 5 zl., pár na půlkrejcary za 1 zl., pár na tolary zvláštní za 30 zl. a pak věnec na štok tolarový za 1 zl. Kvardajn Ben. R. Hoffmann vyřezal 2 páry grošových kolků po 3 zl., nově zřídil 2 páry tolarových za 14 zl., dodal pár půltolarových kolků za 12 zl., pár dukátových za 9 zl. a zaslal ještě z Vídně pár kolků na říš. tolary za 18 zl.; celkem účtoval 65 zl. a čes. komora mu povolila 59 zl. k výplatě. Když do Vídně k mincovně se odstěhoval, měl za českou komorou nedoplacených 201 zl. 45 kr., jež na konci r. 1718 obdržel.

Pražská mincovna r. 1717 vybila 3271 dukátů (23 kar. 8 grénů) za 13.084 zl., pak na 54kráte zmincováno říšských tolarů za 101.445 zl., grošů za 24.954 zl. 6 kr. a půlkrejcarů za 1692 zl. 45 kr.; celkem vydáno mincí za 141.175 zl. 51 kr.

Desátku z dobytého stříbra vybráno 231 zl. 53 kr. z dolu Václava hraběte z Morzina na panství Vrchlabském*) za 218 hř. 3 l. 3 kv. po $21^1/_4$ zl. činí 4637 zl.

*) Doly ony byly u sv. Petra vedle Spindelmühle pod Sněžkou.

23 kr. Kverkové v Niklasberku zaplatili z 237 hřiven 3 lotů 252 zl. 2 kr. — Bylo všech příjmů 143.950 zl. 14 kr.

Zlata nakoupeno 40 hř. 15 l. 3 kv. po 317 zl. 19 kr., tedy za 13.008 zl. 35 kr. Stříbra za 122.629 zl. 1 kr. a slito ho na zmincování 14.263 hř. 11 l. Litci dostávali za 100 hř. 16 kr. a přijali 38 zl. 2 kr., za zválení téhož množství dáno 213 zl. 57 kr. (po 1 zl. 30 kr. za 100 hř.). Kominík Bart. de Martini*) bral z mince obyčejných 12 zl. rýn. a mincmistr deputátu na dříví, svítivo a kancelář 70 zl., kvardajn bral 36 zl. 45 kr.**) a šmitmistr Ant. Wolberger 30 zl.

Všech výloh mincovních bylo 2.120 zl. 15 kr. 3 d. a české komoře či administraci horní a mincovní odvedeno 2000 zl. r.***) Vykázány vydeje obnosem 139.757 zl. 41 kr. 3 d. a zbylo užitku 4192 zl. 32 kr. 2 den.

Horské mědi stříbrodárné bylo v zásobě 1598 hř. a zmincováno jí 1294 hř.

Z komory České přišlo nařízení podepsané Sig. Hrzanem hrab. z Harrasu, J. R. W. Brandelinským a J. B. Hartlichem, aby kverkům, kteří teprve počínají kutati, polovina desátku ze stříbra byla slevována po dvě léta, což bylo výhodou při placení ze stříbra v Niklasberku dobytého.

Jak. Fr. Kurzweil zřídil dva nové stěžeje do stroje na tolary a vyvrtal do nich díry k zapuštění železa. Týž hotovil též průboje na tolary a železa na všecky mince (9 párů na tolary, 8 párů na groše, 4 páry na dukáty po 3 zl., 3 páry na půltolary po 3 zl., 1 pár na čtvrttolary za 2 zl. a 4 veliké kruhy k velikému štrekwerku (přímidlu) za 7 zl.). Vedle B. Rittra ryl kolky Jan Ondřej Pohl, rytec kamenů a železa i medailleur. Dodal pár štoků na dukáty za 12 zl., 3 páry na tolary za 54 zl., 2 páry na groše po 5 zl. a 1 na půlkrejcary za 1 zl. Pár na tolary měl zcela přichystáno a obrubu vyřezanou a v minci ho nechal a za ten účtoval 1 zl. Pak měl ještě jeden pár doma. Na cestu do Vídně dostal 50 zl., dukát a tolar, a zbývalo mu k dobrému 52 zl.

R. **1718** zmincovali téměř každého téhodne jeden verk, celkem za rok 48 verků tolarových, grošových a půlkrejcarových a 7 dukátových, jichž vydáno 3612 po 4 zl. za 14.544 zl., tolarů za 115.538 zl., grošů za 23.205 zl. 30 kr. a půlkrejcarů za 319 zl. 51 kr., dohromady za 153.607 zl. 21 kr.

Upotřebeno k tomu 45 hř. 2 l. zlata za 14.320 zl. 46 kr. a 6333 hř. 8 l. 2 kv. stříbra za 134.587 zl. 47 kr. Až do téhož roku ryl pro zdejší minci kolky Ben. Ritter a dostal po svém přestěhování k minci do Vídně záplatu za práci v letech 1712—1717 vykonanou, celkem 201 zl. 45 kr.†)

---

*) Týž měl v pečeti štítek na tré příčně dělený, ve svrchním poli muří nohu, ve středním tři hvězdice a dole (nejasně) rozkřídlenou orlici korunovanou, která se též nad kolčím helmem svrchu spatřuje. Písmen není. Téhož roku se přihází po de Martinim poprve kominík Jan Fr. Vogl. Měl také štítek s helmem v pečeti, jakož i vrátný Josef Trnka.

**) Kvardajn Ben. Rud. Hoffmann pečetil prstenem s husou (?) pod kolčím helmem, nad nímž tři pětrosí péra a vedle rozletité fafrnochy v osmibokém obvodku.

***) Na pečeti administrace vidí se říšský orel s českým lvem na prsou v korunovaném španělském zlatým rounem otočeném štítě. Mincmistr Ferd. Leop. Scharff měl na pečeti štít zaokrouhlený se lvem, nad nímž umístěna koruna a po stranách nohové.

†) Přílohy v účtech však není.

Jeho nástupce Martin Karel Lipovský*) (v účtu slove Lupovský) vydělal si toho roku 153 zl. (za pár kolků na tolary 18 zl., pár na půltolary za 12 zl., 3 páry na dukáty po 9 zl., na tolary z výtěžku Jáchymovského 1 pár za 18 zl., na čtvrtdukáty pár za 6 zl., 3 páry na groše za 9 zl., též na úpravu starých kolků a železa k rollování. Pak zhotovil pár kolků na tolary do nového stroje za 18 zl. a jeden štok s orlem na Jáchymovské tolary obyčejnější. Též předělal pár štoků na půltolary a zcela nově vyryl za 5 zl.

Lipovský zřídil si také obydlí při mincovně pro ryjce způsobilé nákladem 27 zl. 42 kr. V bytu tom vystavěn komín, postavena kamna, položena podlaha a obnoveny rámy v oknech a dvoje dvéře.

Alžbětě Wohnsidlerové vykázáno po mnohém psaní 674 zl. náhrady za peníze jí v Hoře po smrti manželově zadržené.

Ondřej Ig. Rabenstein, minc. kvardajn v Hoře, vyplatil administraci horní k ruce radovi J. Fr. Lauru 3100 zl. a mincmistr Jan Fr. Weyer 6500 zl. odeslal na účet téže administraci. Václ. hrabě z Morzina odeslal od Vrchlabí z dolu sv. Petra 150 hř. čistého stříbra po $21^1/_4$ zl. a J. Ex. paní hraběnka Černínová na Štáhlavě 110 hř. 4 l. za 2343 zl. a zaplatila 117 zl. 9 kr. polovičního desátku.

Všech příjmů bylo 158.076 zl. 50 kr. a vydání 154.185 zl. 42 kr. 1 d. a tudíž vykázán r. 1718 užitek 3891 zl. 7 kr. a 3 d.

Roku 1718 dne 2. května ustanoven horní písař a přísežní šafář v Hoře Kutné Jan David Geyer administratorem kvardajna mince Pražské.**)

Vrchní horní a mincovní administrace vykázala r. 1718 účtem J. Fr. Laura z hor a mincoven v Čechách 35.481 zl. 13 kr. 1 den. příjmů a 32.401 zl. 12 kr. vydání, tudíž byl užitek 3080 zl. 1 kr. 1 den.

Správce horního úřadu Jáchymovského Fridrich Wallhoff zavinil úpadek, i administrace hojila se na likvidaci 3585 zl. 47 kr. 3 den. Jeho nástupce zatímní zaslal z Jáchymova 8967 zl. jako výtěžek. Z Hory zasláno uvedených již 3100 zl. a 6500 zl., ze Slavkova 5519 zl. 39 kr., Pražská mince 3000 zl. a výtěžek Chomutovských kamencoven 1168 zl. 25 kr. Po zemřelém úřed. Wohnsidlerovi v Hoře Kutné přijato zásob za 3208 zl. 46 kr. a v Chomutově vykázáno starých zásob za 431 zl. 35 kr.

J. Fr. Laur***) za práci svoji a vymáhání dluhů dostal z nařízení císařského 3000 zl., jeho amanuensis 400 zl. a čtyři horní discipulové po 150 zl. ročně.

Laur často cestoval v horních kommissích. Roku 1718 povolán do Slezska a do Vídně, ale protože nemohl současně na obě místa, vysílal se svolením prvého kommissara Ferd. V. hraběte Kolovrata Jáchymovského horního lezce Benedikta Drechslera za sebe do Slezska.

---

*) Ve znaku měl štít rozčtvrcený se třemi kolmými a příčnými břevny; nad helmem půl lva lukem šíp vystřelujícího.

**) Měl na pečeti ptáka v pravo kráčejícího pod korunou.

***) Měl na pečeti štít kolmo dělený, v pravém poli ptáka s podkovou v zobáku a v levém muže. Nade dvěma helmy půl noha a skřížená hornická kladívka.

Kdežto za cís. Ferdinanda III. vybíjeny dukáty soukromníkům z jich zlata za poplatek, tedy již za cís. Leopolda I. i Josefa I. vydávány král. mincovnou z kupovaného zlata. Léta 1719 vybito jich 2824 za 11.296 zl. rýn. ze čtyř slitků. Nejvíce zlata dodávali Veitl Goldschmidt, Israel Duschenes, Israel Goldtscheyder, Neustadtlová, Hans Mizl, zlatník, Procházka, Jakub a Jáchym Duschenes a Langer. Z Jílovských dolů dodáno zlata za 317½ dukátu, hlavně z couku Svatomichalského, odkud přijato zlata v mincovně za 149½ dukátu (za 317 zl. 19 kr. hřivna).

Tolarů vytlačeno za 121.055 zl., grošů za 35.617 zl. 3 kr. a půlkrejcarů za 330 zl. 9 kr. Všech peněz vyčteno za 168.278 zl. 12 kr.

Stříbra dodáno z dolů hraběte z Morzina od sv. Petra blíž Vrchlabí 149 hř. 7 l.; pak páleného stříbra dodáno z panství J. Ex. hr. Černína ve Šťáhlavě 114 hř. 1 lot, a zaplaceno z tohoto 121 zl. 30 kr. polovičního desátku.

Jiného stříbra skoupeno za 150.820 zl. 7 kr. 3 den. a zmincováno ho 6336 hř. 11 l. váhy čisté. Za zlato i stříbro dáno tedy 162.082 zl. 10 kr. Stříbrodárné mědi dodáno z Hory 2 centy, 100 liber za 456 zl. 49 kr. a pak ještě 8 centů 82½ l.

Za válce dáno Horskému zámečníku Ondř. Puchli 176 zl. r. a pak za železné tlačidlo (Druckwergk) k otiskování válců i s vyřezanými štoky 41 zl. Zámečník mince Pražské Jak. Fr. Kurzweil zhotovil mnoho želez a jiné potřeby na tlačidlo, lžíce, průboje, průbná železa a j., vše za 84 zl. 24 kr.

Řezák želez Martin Karel Lipovský vyřezal 2 páry štoků na tolary po 18 zl., 2 páry na dukáty po 9 zl. a jeden pár opravil a 1 štoky na Jílovské dukáty předělal za 3 zl., pak 4 páry na groše po 3 zl., a 4 páry grošových opravil za 3 zl., jakož i štok na půldukáty, nový pár na půlkrejcary za 1 zl., na čtyrech tolarových štokách s poprsím opravil obličej za 3 zl. Pak opravil štok tolarový s orlem pro stroj, zhotovil pár čtvrtdukátových štoků za 9 zl., pár na groše za 3 zl. a pár na čtvrttolary za 10 zl. Celkem zaplaceno mu z mince 119 zl. 30 kr.

Šmitmistr Ant. Wolberger účtoval za sebe a pregéřskou chasu 761 zl. 56 kr. za slití a zmincování 6202 hř. 3 l. na tolary po 3 kr., 4400 hř. 14 l. na groše po 4¾ kr., 89 hř. 7 l. na půlkrejcary po 10 kr. a za 2824 dukáty po dobrém půlkrejcaru 30 zl. 15 kr. 2 d. a za každou dukátovou hřivnu 2 kr. pomoci, tedy z 35 hř. 2 l. 2¾ d. — 1 zl. 10 kr. Za 16910 hř. 8 l. všelijakých cánů dostali 45 zl. 5 kr. 2 d. a obyčejné pečeně slitkové ročně 12 zl. Hrnčíř Jos. Svoboda hezky po česku účtoval za přestavění kamen „u pana kvardyjana" Jana Dav. Geyera 4 zl. 40 kr. Bylo potřebí 40 nových kachlů po 7 kr.

Hory a mincovny poskytly r. 1719 tento užitek: Pražská mince odevzdala čes. horní administraci 3.000 zl., Horský horní hofmistr 11.500 zl., Jáchymovská administrace 11.515 zl., vrchní úřad Slavkovský 4.408 zl. 48 kr., huti kamencové u sv. Kryštofa v Chomutově 999 zl. 9 kr.

Účty Pražské mincovny za r. 1719 vykázaly 172.446 zl. 23 kr. příjmů, 169.513 zl. 51 kr. 3 d. vydání, tudíž byl užitek 2.932 zl. 31 kr. 1 d.

Roku **1720** vytlačeno 4178 dukátů ve třech slitcích a v 53 dílech vyčteno za 97.372 zl. tolarů, za 34.264 zl. 45 kr. grošů a za 719 zl. 21 kr. půl- a čtvrtkrejcarů. Všech mincí za 149.068 zl. 6 kr.

Rudného stříbra zase dodaly hory u sv. Petra blíž Vrchlabí a Černínské v Štáhlavě 31 hř. 14 l.

Martin K. Lipovský vyřezal 12 párů grošových želez a 6 párů opravil, na jednom tolarovém štoku opravil poprsí, a zhotovil pár nových štoků na tolary, na čtvrttolary, půlkrejcary, půltolary, na čtvrttolarovém štoku vyřezal nově poprsí, v orlu štít a změnil letopočet. Vydělal 109 zl. 30 kr.

Z Jílového dodáno zlata za 270 dukátů, ostatní přinesli židé, jako Chejle Wienerova, Duschenesové a Veitl Goldschmidt. Po vydejích v obnosu 146.288 zl. 41 kr. 2 d. zbyl užitek 6.300 zl. 56 kr. 1 d.

Pomýšlelo se opravdověji na vydatnější kutání v Jílovém. Vystavěn nový amalgační stroj na Schambgachu (?) a naloženo naň 1.596 zl. 30 kr. Perkmistr Jan Filip Miesel vynasnažoval se, aby hory Jílovské zvelebil.

Příjmy komory České r. 1720 z hor a mincí vynesly: Kutná Hora zaslala 10.000 zl., administrace Jáchymovská 8.500 zl., Slavkovský úřad 2.200 zl., Pražská mince 2.500 zl., Chomutovská kamencovna 1.476 zl. 37 kr., celkem 29.580 zl. 11 kr. a vdově Wohnsidlerové v Hoře zaplaceno za postoupený inventář 1.045 zl. Po všech vydejích zbyly z hor a mincí čisté 633 zl. 39 kr. $2^3/_4$ d.

Roku **1721** vytlačeno 3598 dukátů za 14.392 zl. Tolarů vyčteno za 70.753 zl., grošů za 31.805 zl. 57 kr. a půlkrejcarů za 1.125 zl. 9 kr.; všech peněz za 118.076 zl. 6 kr. Zlata skoupeno 44 hř. 11 lotů za 14.183 zl. 39 kr., stříbra za 100.347 zl. 28 kr. 3 d. (4722 hř. 3 l. fejnu). Administraci odvedeno 3.000 zl. a vykázán užitek 4.734 zl. 33 kr.

Řezák Martin K. Lipovský vydělal 134 zl. za 2 páry štoků na tolary, za 14 párů na groše, za pár na dvoudukáty, za změnění tolarových i grošových kolků, za pár půlkrejcarových štoků, a že opravil úřední pečeť.

Administrator J. Fr. Laur vykázal r. 1721 příjmu: z Hory Kutné 8.000 zl., z Jáchymova 5.754 zl. 7 kr., ze Slavkova 2.064 zl. 48 kr., z mince Pražské 3.000 zl. a z kamencovny v Chomutově 2.904 zl. 5 kr., celkem 22.356 zl. 39 kr. Vdově Wohnsidlerově dána náhrada za inventář 453 zl. 42 kr. 3 d. Zbylo na příští rok 633 zl. 39 kr., když vyplaceno bankální representaci 17.000 zl., platu administratorovi 3.000 zl., amanuensovi 400 zl. a čtyrem discipulům horním po 150 zl.

Méně zmincováno r. **1722** dukátů, totiž na třikráte 1928 po 4 zl. činí 7.712 zl. Tolarů za 51.043 zl., grošů za 29.884 zl. 9 kr. a půlkrejcarů za 797 zl.; celkem peněz za 89.436 zl. 9 kr. Václav hrabě z Morzina zaplatil desátku 113 zl. 11 kr. za stříbro u Vrchlabí dobyté. Za zlato (24 hř. 1 lot) dáno 7.647 zl., za 3612 hř. 4 l. stříbra po 21 zl. 15 kr. zaplaceno 76.761 zl. 18 kr.

Řezák želez M. K. Lipovský*) vydělal 44 zl. za 1 kus dukátových želez

*) Měl na pečeti nahou lidskou postavu bláznu nad sebou držící a vedle koruny LI | B

s poprsím, za pár nových na dukáty (9 zl.), a za opravu grošových štoků, a zámečník Kurzweil něco nových želez nakoval.

Po vykázání 89.588 zl. 34 kr. 1 d. výloh zbylo užitku 4.705 zl. 18 kr. 3 d.

Administrator J. Fr. Laur vykázal užitku z Jáchymova 11.939 zl. 35 kr., ze Slavkova 2.260 zl., z Kutné Hory 7.500 zl. a z Pražské mince přijal 2.697 zl. 42 kr. Kamencovny Chomutovské poskytly jen 650 zl. užitku. Perkmistru v Jílovém Janu Fil. Mieslovi dáno na účet 50 zl., a zbylo v pokladně 583 zl. 3 kr.

Léta **1723** v šesti vercích vytlačeno bylo 16914¾ dukátu (23 kar. 8 gr.) po 4 zl. za 67.658 zl. a v dvaceti devíti vercích vyčteno tolarů za 48.052 zl., grošů za 24.317 zl. 24 kr. a půlkrejcarů za 559 zl. 6 kr., dohromady za 140.586 zl. 30 kr. Desátku dal Václ. hr. z Morzina 67 zl. 45 kr. Upotřebeno 211 hř. 8 l. zlata po 317 zl. 19 kr., dukát bez šacšlagu za 3 zl. 57 kr. počítaje, za 67.116 zl. 11 kr. 2 d. Stříbra koupeno 3302 hř. 2 l. čistého za 70.170 zl. 39 kr. Sazeno 9950 hř., cánů 9186 hř. 11 l. a za to dostali litci 331 zl. 40 kr. 3 d. a šmitmistr s dělníky a potahem 141 zl. 58 kr. Soli spotřebováno 1114 hř., a za 550 liber vinného kamene dáno 82½ zl. Všech výloh bylo 140.735 zl. 51 kr. 2 d. a zbylo 4.623 zl. 42 kr. 1 d.

Jan David Geyer, kvardajn, a šmitmistr Ant. Wolberger dosvědčili, že k ruce řezáka kolků a medailleura v Norimberku Petra Pavla Wernera přijali za vyřezané 4 páry štoků dukátových a za dvé kolků na říš. tolary i s poštovným 48 zl. 9 kr., a že peníze do Norimberka zaslali.

Král. český komorní rada a horní i mincovní administrator J. F. Laur vedl účet o výtěžku z těchto a vydání. Uvedl, že po zůstatku z r. 1722 obnosem 583 zl. 3 kr. 2¾ d. vyplatila kr. mince v Praze 1.730 zl. 49 kr., král. horní a minc. úřad v Hoře 8.000 zl., vrchní a desátkový úřad v Jáchymově 11.570 zl., takovýž úřad v Slavkově 2.400 zl. a kamencovna v Chomutově 300 zl., celkem 24.583 zl. 52 kr. 2¾ d. přijato. Vyplaceno král. bankální representační vrchní komorní pokladně 20.000 zl. a úřednictvu 4.000 zl., tak že zbylo zase 583 zl. 52 kr. 2¾ d.

Účty roku tohoto a za rok 1724 revidoval Kyrbes.

Roku **1724** vytlačeno jen 558 dukátů za 2.232 zl.; pak v třiceti slitcích vydáno tolarů za 41.336 zl., grošů za 25.875 zl. 51 kr. a dvojek čili půlkrejcarů za 614 zl. 30 kr., celkem za 70.058 zl. 21 kr.

Hrabě z Morzina zaplatil polovičního desátku 71 zl. 12 kr. 2 d.

V Hoře přepálili krec zdejší a odvedli stříbra za 971 zl. 8 kr. 1 den. Za 6 hř. 11 l. 1 kv. zlata dáno 2.130 zl. 16 kr; za 2997 hř. 5 l. stříbra zaplaceno 63.693 zl. 33 kr. Za Horskou měď stříbrodárnou dáno 952 zl. 32 kr. 1 d. Po zaplacení výloh 69.157 zl. 11 kr. zbylo 6.567 zl. 13 kr.

Na balančním stroji k ražbě dukátů zlomila se osa, dali ji tudíž do Nížburku zříditi a vykovati nákladem 13 zl. 53 kr. Tím se vysvětluje, že málo dukátů tohoto roku vytlačeno.

Martin K. Lipovský vydělal za r. 1723 a 1724 297 zl. 30 kr. za 15 párů grošových štoků po 3 zl., za nový kolek na tolary 18 zl., za 5 dukátových štoků

po 9 zl., za líční kolek dukátový s poprsím 4 zl. 30 kr. Týž vyřezal r. 1723 šest a půl páru štoků na korunovační peníze po 15 zl. a obdržel za ně 97 zl. 30 kr. President dvorní komory nařídil mu vyřezati nový štok na medaille, které dány byly do základů, když stavěn Kartouzský klášter, a zaplaceno mu 20 zl. Opravil též pár tolarových, pár půltolarových, 2 na groše a 2 na půlkrejcary i vyřezal dva páry na dukáty za 6 zl.

Léta 1724 zhotovil 3 páry štoků na půlkrejcary za 3 zl., pár na půltolary za 2 zl., 1 pár na dukáty za 4 zl. a opravil 1 pár na dukáty, vyřezav je nově za 6 zl., podobně tolarové štoky za 4 zl., 7 párů grošových a dva jednoduché štoky na půjkrejcary za 1 zl. Železa zhotovil k nim mincovní zámečník Jak. Fr. Kurzweil, který též 3 páry nových válců dodal po 12 zl., a dva staré otočil a ke stroji mosaznému udělal 6 párů grošových závaží, po 30 kr. kus.

Po přání administratora J. F. Laura koupen r. **1725** od cís. mincovního zámečníka v Křemnici za 15 zl. nový justační strojek, aby dukáty tím jistěji a s větší správností byly justovány.

Týž administrator nejvyš. mincmistra složil účet za r. 1724 a uvedl, že dostal z mince Pražské do čes. komory 1.000 zl., z Jáchymova 9.800 zl., z Hory 5.000 zl., ze Slavkova 5.063 zl. a z kamencoven Chomutovských 990 zl., celkem se zůstatkem 22.436 zl. 52 kr. $2^3/_4$ d. Z těch 20.000 zl. odvedeno vrchní bankální pokladně a 4.000 zl. zaplaceno služného (Laurovi 3.000 zl.). Zůstalo tudíž 1.436 zl. 52 kr. $2^3/_4$ d.

Ku proražení nejhlubší dědičné štoly v Jílovém dáno z nařízení císařského 3.000 zl. a dosaženo spojení s dolem sv. Michala, načž i budoucně přebytky nakládány budou.

Jan Fr. Laur jako administrator horní a mincovní král. Českého složil účet za r. 1725 vykázav z předešlého léta přebytek 1.436 zl. 52 kr. $2^3/_4$ d. Přijato bylo z mincovny Horské 5.285 zl., z Jáchymova 4.798 zl. 3 kr. 1 d., ze Slavkova 6.608 zl. 25 kr. a z mincovny v Praze 2.502 zl. 42 kr.

Bylo tudíž z hor a mincovnictví v Čechách r. 1725 užitku 20.631 zl. 20 kr. $3^3/_4$ d. V pokladně mincovny Pražské vykázán zbytek z předešlého roku 6.567 zl. 13 kr. Dukátů zmincováno $910^3/_4$ kusu po 4 zl. rýn., tudíž za 3.642 zl. s užitkem 364 zl. Mince stříbrné vytlačeno: tolarů za 38.807 zl., grošů za 25.899 zl. 33 kr., dvojek čili půlkrejcarů za 645 zl. 27 kr., celkem za 68.294 zl. Ze stříbra dolového na statcích stavů českých zaplatil Václav hrabě z Morzina z vykutaného stříbra u sv. Petra na statku ve Vrchlabí z 51 hř. 12 l., v němž čistého bylo 50 hř. 8 lotů po 21 zl. 15 kr. hřivna, t. j. za 1.073 zl. $5^1/_2$ kr. polovinu desátku 53 zl. 11 kr. Příjmů tedy bylo 74.914 zl. 54 kr. $^1/_2$ d. Z toho vydáno za 11 hř. 1 l. $^1/_2$ den. zmincovaného zlata (hř. po 317 zl. 19 kr., čili dukát po srážce ražebného za 3 zl. 57 kr. počítaje) za 3.510 zl. 37 kr. $^1/_2$ d. Za pagamenty a zlomky stříbrné dáno 62.011 zl. 14 kr., za stříbrodárnou měď do Hory Kutné 178 zl. 32 kr. 3 d., a zase 185 zl. 9 kr. 2 d.

Řezáč kolků Martin K. Lipovský dostal za pár kolků (Stämpel) na tolary 18 zl., za 9 párů na groše 27 zl. a za opravu pěti párů grošových 5 zl., pár

půltolarových 3 zl., za opravu dvou dukátových orlů 6 zl., za pár nových kolků na půlkrejcary a opravu jedné půlky 1 zl. 30 kr. Na účet 64 zl. 30 kr. obdržel 45 zl. Zámečník Jak. Fr. Kurzweil vydělal 112 zl. 39 kr. a obdržel hotově 105 zl. Mimo nové válce zhotovil 17 párů velkých štoků za 17 zl., 4 páry tolarových za 16 zl. a 7 párů dukátových za 21 zl. Šmitmistr Ant. Wolberger*) také mu pomáhal. Měšťan a zvonař Nov. města Pražského Zachariáš Dietrich dodal 8 kovových pánví k válcovně (Streckwerk) váhy 59¾ libry po 36 kr. za 35 zl. 51 kr. Šmitmistr ještě vyúčtoval za 1989 hř. 9 l. sazených na tolary, 3114 hř. 4 loty na groše po 4¾ kr. 246 zl. 32 kr. 3 d., za 174 hř. na groše po 10 kr. a mzdy slévačské za 8865 hř. 14 l. cánů (za 100 hř. po 16 kr.) 22 zl. 18 kr. 2 d., 910¾ dukátu po ½ kr. činí 9 zl. 45 kr. 1 d., za cupusové peníze, za dukáty 22 kr. a slévačské pečeně 12 zl., celkem 419 zl. 27 kr. Všech výloh za mincování bylo 1.702 zl. 30 kr. 3 d. Celkem vydáno bylo 69.799 zl. 36 kr. 1 den., a tudíž převedeno na druhý rok 5.115 zl. 18 kr. 1 den. Tak složil účet Ferd. Scharff, mincmistr, spečetiv jej pěkným znakem lva pod korunou. Ovalní štít drží dva nohové a vespod tři festony zdobně rozepjaty kolem hlavičky.

Horní a mincovní hospodářství r. **1726** vyneslo v Čechách: Pražská mincovna 2.660 zl. 24 kr. 2 d., z Hory zasláno 2.000 zl.**), z Jáchymova od vrchního a desátkového úřadu 14.000 zl., podobně ze Slavkova 2.155 zl. 32 kr. 1 d., z Chomutovské kamencovny 1820 zl., za propůjčky horní v Příbrami po 30 zl. kukus 2423 zl. a pivní dávky 570 zl. 49 kr., celkem 25.630 zl. 2 kr. 2 d. Výloh bylo (v tom plat administratora, amanuense 400 zl. a 4 discipulů horních 600 zl.) 24.639 zl. 2 kr. 3 d. a zbylo výtěžku 1000 zl.

Horní rejstřík Jílovský o dědičné štole císařské obsahuje vzácné doklady k českému hornictví a jest veden od mincmistra Scharffa, horního písaře Karla Krišt. Felixe, štolového šlichtmistra Jana Kristiana Fischera a Krist. Martina, vrchního lezce.

Léta 1726 vytlačeno ze dvou slitků 2142 dukátů po 4 zl., činí 8.568 zl. Z 29 slitků vydáno tolarů za 51.792 zl., grošů za 20.783 zl. 9 kr. a dvojek či půlkrejcarů za 658 zl. 30 kr., celkem peněz za 81.801 zl. 39 kr. Z Vrchlabí zaplaceno za dobyté stříbro 146 zl. 5 kr. (za 137 hř. 8 l.). Všech příjmů vykázáno 87.063 zl. 3 kr. Vydáno za zlato 8.401 zl. 18 kr., za stříbro 71.776 zl. 16 kr. 2 d. mzdy mincovní a za potřeby v mincovně 1.671 zl. 28 kr. 1 d. Mincovní a horní administraci odvedeno 2.660 zl. 27 kr. 2 d. Všech výloh bylo 84.535 zl. 18 kr. 3 d., tak že zbylo 2.527 zl. 44 kr. 3 den.

Řezák želez František Altomonte vydělal 176 zl., za 3 páry tolarových štoků 54 zl., za 2 páry dukátových štoků 18 zl., za 22 párů grošových 66 zl., za 1 pár obnovených půltolarových štoků 10 zl., za 4 páry půlkrejcarových 4 zl., za opravu tolarových štoků 12 zl. a za dvé nových strojů k rollování a opravu

*) Měl na pečetidle českého lva držícího tři štoky ⌶

**) Jan Fr. Weyer, horní hofmistr a úředník mince, doznává zvláštním spisem, že tolik zasláno jen pro currente. Spečetil osmibokým čelem prstenu, v němž ve štítu lev s kladivem a nad štítem helm, z něhož vyráží dvě růžice a uprostřed šíp; vedle IF|W

3 štoků grošových 12 zl., celkem 176 zl. Altomonte upotřeboval k pečetění korunovaného monogramu A. Zámečník Kurzweil vydělal 21 zl. 32 kr.

Minc. kvardajn Antonius Branda*) a Ant. Wolberger kvitovali jiné požadavky mincířů, vše německy, jen Jiří Putkovský, mlynář Novoměstský, za dubový štok na vodu 4 zl. 30 kr. pěkně po česku.**)

Léta 1727 přenesl minemistr Ferd. Leop. Scharff zbytek pokladní 2.527 zl. 44 kr. 3 d. na nový účet. Vykázal zmincovaných dukátů 5680¾ po 4 zl. za 18.723 zl. Tlačili je třikráte v tomto roce a na stříbrné mince sadili 54kráte, i vydáno tolarů za 138.064 zl., grošů za 18.994 zl. 9 kr. a dvojek za 728 zl. 12 kr., celkem za 176.509 zl. 21 kr.

Na druhé dílo tolarové vzato Horského stříbra páleného 60 hř. 12 l. (čistého 59 hř. 9 l.), z Jáchymovského zákupu rudného 73 hř. 4 l. 3 kv. (72 hř. 7 l.), od Veitla Goldschmidta 29 hř. 11 l. (26 hř. 5 l.), Isidora Duschenesa, Krištofa Löfflera a Jana Michla, pak staženého stříbra 226 hř. (197 hř.) a ze zásob 127 hř., tak že bylo v kelímku 348 hř. 8 l. 2 kv. a z toho černých plátů 200 hř. 3 l. 3 kv., bílých 200 hř., po odrážce cizur zbylo 193 hř. 11 l. tolarů po 2 zl. za 3774 zl. a jednoho upotřebeno ku zkoušce.

Z pátého díla grošového vyšlo 244 hř. 13 l. 2 den. peněz v ceně 1.976 zl. 21 kr. Dílo čtrnácté dalo 108 hř. 6 l. 1 kv. půltolarů za 2.118 zl. rýn.

Dukátů vytlačeno 16. ledna 1727 ze starých dukátů váhy 5 hř. 14 l., dukátů ze 5 hř. 12 l. 1 kv. 463 kusy za 1.852 zl., a jeden za 4 zl. vzat na průbu.

Druhé dílo ze dne 9. října obsahovalo čistého zlata z nákupu 29 hř. 12 l. 2½ kv. a bylo z něho 29 hř. 12 l. 3 kv. dukátů za 9.584 zl. Po třetí sazeno 22 hř. 12 l. 1 kv. dukátů jakosti 23 kar. 8 grénů a bylo z nich 22 hř. 10 l. 3¾ kv. peněz čili 1822¾ dukátu za 7291 zl.

Dále přijato desátku z dolu sv. Petra blíž Vrchlabí za 82 hř. 13 lotů vykutaného čistého stříbra 89 zl. 5 kr. 3 d., tak že vykázán příjem 179.126 zl. 11 kr. 2 den. Za zlato dáno 18.547 zl. 41 kr. 1 d., za 7684 hř. 6 l. čistého stříbra 150.542 zl. 58 kr., do Hory Kutné za zrněnou měď (2 centy 88¾ libry) 258 zl. 57 kr., hraběti Pöttingovi za Šťáhlavské stříbro 272 zl. 35 kr. Řezák Altomonte vydělal si 344 zl. za 5 párů štoků tolarových po 18 zl., za pár půltolarových 12 zl., za 3 páry dukátových po 7 zl., za 14 párů grošových po 3 zl., za 4 páry půlkrejcarových po 1 zl. 30 kr., pak 2 svršky na tolary za 18 zl., 2 na půltolary za 12 zl., obnovil osmkrát tolarové a půltolarové štoky za 72 zl., čtyrykrát dukátové za 24 zl., sedmkrát grošové za 10 zl. 30 kr. a třináctkrát tolarové i dukátové štoky nově přetáhl, zapustil a srovnal za 26 zl.***)

Zámečník J. Fr. Kurzweil účtoval si 201 zl. 15 kr., neboť okoval okna v nové světničce pregéřů, dal tam dvě nové mříže, železo tolarových na štosverk narobil 9 párů po 6 zl. a pár k zasazení za 5 zl., průboj na dukáty, zřídil menší

*) V pečeti má pelikána s mláďaty.

**) Spečetil to pečetí Brandovou.

***) Spečetil účet pěknou kamejí s antickou hlavou muže a opisem GENVS ET GENIVS.

stroj (Anwurff oder Stosswerk), dal do něho nové desky a kolem štoku novou obrubu za 15 zl.

Ant. Branda, kvardajn, a Ant. Wolberger, šmitmistr, kvitovali 48 zl. 33 kr. a 678 zl. 22 kr. jako mzdu. Bartolomeo de Martini za vymetání komínů dostal 12 zl. ročně. Všech výloh bylo 175.112 zl. 22 kr. 2 d., tak že zbylo 4.013 zl. 49 kr. V zásobě zůstalo mědi 346 hř. 11 l.

Roku **1728** zmincováno 2301¾ kusu dukátů za 9.206 zl., tolarů a půltolarů za 142.087 zl., sedmnáctníků za 5.546 zl. 49 kr., grošů za 20.538 zl. a půlkrejcarů za 922 zl. 22 kr., celkem za 178.300 zl. 11 kr.

Téměř na všecka díla bráno dolové stříbro od Hory. Na sedmnáctníky dne 20. července tlačené sazeno 200 hř. zbytků od předešlého díla na sedmnáctníky dne 10. července a bylo z toho bílých plátů 148 hřiven a cizur 2 hř. 13 l., tak že vypadlo za 1.804 zl. 16 kr. peněz a 4 kusy za 1 zl. 8 kr. vzaty na zkoušku.

Řezák Altomonte zhotovil 2 páry dukátových štoků po 9 zl., 2 páry na sedmnáctníky po 12 zl., 3 páry na tolary po 18 zl., 18 párů štoků na groše po 3 zl., 3 páry na půlkrejcary po 1½ zl., pak obnovil 10 tolarových, 10 grošových a zapustil i přetáhl 22 tolarových a dukátových štoků, k tomu rollovací stroj jinak rozdělil a obnovil za 6 zl., celkem dostal 319 zl. 30 kr.

Jak. Fr. Kurzweil osoustruhoval 3 páry válců do štrekwerku za 18 zl., zhotovil průboj na půltolary, 10 párů štoků na tolary za 60 zl., 45 párů nových velkých štoků na groše za 45 zl. a 2 páry nových válců do válcovny za 24 zl., celkem účtoval 226 zl. 32 kr.

Vavřinec Kapeller z Hafnerzellu dodal kelímků za 156 zl. 37 kr., a to na 20 až 500 hřiven.*)

Kromě zmincovaných peněz nebylo jiných příjmů; příjem vykazoval 182.316 zl. a vydání 176.884 zl. 28 kr., tak že zbylo 5.431 zl. 32 kr.

K témuž pojí se účet administratora horního při České komoře, jenž vykazuje příjmů: z Pražské mincovny 2.500 zl., z Hory 4.500 zl., z Jáchymova 12.000 zl., ze Slavkova**) 4000 zl., z Chomutova 1461 zl., z Příbrami vykázal horní pokladník Filip Zik. Wieser půl desátku z dobytého stříbra v Příbrami 524 zl. 12 kr., ze svobodného kuksu Jiřího Freye 60 zl., spolutěžíři s J. M. Cís. ze 62 kuksů po 30 zl. 1.860 zl., tedy celkem 2444 zl. 12 kr., z dávky nápojové tamtéž 445 zl. a za minulé léto 111 zl., celkem užitku 28.461 zl. 29 kr. Z toho vydáno vrchní bankální representaci 17.000 zl. a 6.461 zl. 29 kr., služby administratorovi J. F. Laurovi 3.600 zl., amanuensovi 400 zl. a čtyřem horním discipulům 600 zl. Po vydání 27.461 zl. 29 kr. zbylo na nový účet 1.000 zl.

S úsilím pokračováno v hloubení Jílovské dědičné štoly nákladem 2.797 zl. 46 kr. 3 d. Tam stálo mnoho práce vyvádění vod. Byl zde Kristian Martin,

*) Početil monogramem L K mezi ratolestmi palmovými; účet začíná tříkrálovým K M B. Jaká tehdy byla sháňka po znaku rytířském, viděti z toho, že i vrátný v mincovně Gabriel Polanek v pečeti měl znak s kolčí helmou.

**) Cent cínu za 54 zl.

lezec vrchní, Václav Böhm, podlezec, 19 horníků, 4 učenníci, 9 pacholků a 7 učňů vrtačů.

Ferd. Scharff vykázal, že zmincováno r. **1729** 3674 dukátů po 4 zl., t. j. za 14.696 zl., tolarů a půltolarů za 162.236 zl. 36 kr., grošů za 22.080 zl. 15 kr., krejcarů za 7.779 zl. 22 kr. a půlkrejcarů (Dreyer) za 237 zl. 42 kr., dohromady za 207.029 zl. 55 kr.

Zlata skoupeno a zmincováno za 14.464 zl. 33 kr. (za 317 zl. 19 kr. hřivna), stříbra za 177.460 zl. 49 kr. (po 21 zl. 15 kr. 8351 hř. čistého). Za Horskou měď dáno 862 zl. 51 kr. Sadili stříbra 18.710 hřiven.

Vydejů při minci bylo 195.367 zl. 40 kr. 3 d. a příjmů 205.801 zl. 21 kr., pročež zbylo 7.433 zl. 40 kr. 1 d.

Fr. Altomonte zhotovil 4 páry štoků na tolary po 18 zl., 1 pár na půltolary za 12 zl., 2 páry na půlzlatníky po 12 zl., $2^1/_2$ páru na dukáty po 9 zl., 11 párů grošových po 3 zl., 4 páry na půlkrejcary po $1^1/_2$ zl., po svršku na tolary, půltolary a čtvrtníky, obnoveno 9 kolků na zlaté a půlzlaté za 81 zl. a 3 na dukáty za 18 zl., 9 párů na groše za 13 zl. 20 kr. a 24krát štoky nově přetáhl, zapustil a učinil mdlými po 2 zl. za 48 zl. Celkem dostal 351 zl.

Dle zprávy administratora J. F. Laura vynesly: mincovna Pražská 3300 zl., doly na Horách Kutných 5.500 zl., Jáchymov 11.000 zl., Slavkov 4.000 zl., chomutovská kamencovna 1.543 zl. Celkem hornictví a mincovnictví 26.343 zl. 4 kr., výloh bylo 25.353 zl. 7 kr. a zbylo 990 zl.

Dukátů vybito r. **1730** po dvakráte $3313^3/_4$ za 13.255 zl., tolarů, půltolarů a čtvrtníků za 144.647 zl., grošů za 17.944 zl. 15 kr. a půlkrejcarů za 663 zl. 15 kr. Všech mincí dohromady za 176.509 zl. 30 kr.; všech příjmů 184.183 zl. 10 kr. 1 d., vydání 176.587 zl. 54 kr. 3 d., zbylo tudíž 7.595 zl. 15 kr. 2 den. Řezák Altomonte dostal za štoky 400 zl., ale vyčteny nejsou. Jak. Fr. Kurzweil zhotovil štok na punci za 12 zl. a ostrouhl 6 válců na štokverk i 4 páry nových štoků na tolary za 24 zl. Mincovna Pražská vynesla 3.446 zl., Hora Kutná 8.000 zl., Jáchymov 11.000 zl. a Slavkov 5.200 zl. Hornictví 31.702 zl. 4 kr., avšak zbylo jen 1.199 zl. 48 kr. 1 d.

V Jílovém byl šichtmistrem Ant. Flor. Hessler. Pracovalo tam 32 havířů, lezec vrchní a podlezec Böhml. Ve čtvrtletí bylo 650—750 zl. nákladu.

Mincmistr Ferd. Scharff, Ant. Branda, kvardajn, i Ant. Wolberger, šmitmistr, zůstávali dále při úřadě mince Pražské. Tam r. **1731** vymincováno 5558 dukátů po 4 zl., t. j. za 22.232 zl.; tolarů a dílů jich za 113.229 zl., grošů za 12.919 zl. 51 kr., všech mincí za 158.491 zl. 36 kr. Zlata koupeno za 21.897 zl. 19 kr. po 317 zl. 19 kr. hřivna, stříbra za 1,222.230 zl. 9 kr. 3 d.

Vydání bylo 149.345 zl. 45 kr. a zbylo 9.144 zl. 51 kr. 2 den. Jan Fr. Weyer, hor. hofmistr a býv. mince úředník, dostal za 4 páry válců do válcovny 24 zl. Z účtů vyrozumíváme, že řezák Frant. Altomonte dostal za štoky 194 zl., ale přílohy není.

Čtvrttolarů zmincováno za 887 zl. u váze 45 hř. 8 l. 1 kv.

Bylo 48 slitků na stříbro a 3 na zlato (17. dubna, 20. října 2090¼ kusu, z hřivny 80⅓ kusu, a 24. listopadu 1528 kusů po 4 zl. činí 6.115 zl.)

Léta **1732** vypůjčeno z komory české 25.500 zl. a vybrány na úrok 6%. Též založena byla mince z vrch. bankální repraesentace 73.968 zl. 45 kr.

Náhrada za sedmnáctníky 13 zl. 22 kr., a tudíž účtováno příjmů 440.466 zl. 20 kr. Věřitelům splaceno jistiny i úroků 26.265 zl. a na zálohu bank. vráceno 73.968 zl. 45 kr.

Zlata koupeno 29 hř. 4 l. po 317 zl. 19 kr., činí po odrážce 9281 zl. 30 kr. 3 d., stříbra 29.215 hř. 15 l. 3 kv., hřivna po 21 zl. 15 kr., činí 318.733 zl. 4 kr. Mincovních výloh bylo 6692 zl. 50 kr. 3 d. České komoře dáno 3800 zl. 3 d.

Součet všeho vydání vykazuje 438.741 zl. 23 kr. 1 d., tudíž v pokladnici zbylo 1724 zl. 57 kr. 1 d.

V zásobě zůstalo 573 hř. 7 l. 3¼ kv. stříbra.

Jiří Bukovský, tesař, udělal pod verštat dvě vesla za 34 kr., okenice do pregovny, stoličky, zásůvky, dvě kladky na hraničku ku měchu, celkem účtoval 31 zl. 30 kr. a obdržel 10 zl.

Učiněno 66 slitků, nejvíce na sedmnáctníky. Dukáty mincovány dne 24. listopadu 1731 počtem 6119 a 3. července 1732 zase 3297 kusů.

R. 1732 vystavěli znova pec v přední slévárně Pražské a starou v zadní místnosti opravili; obě nákladem 61 zl. 20 kr. Starý hofmistr a úředník mince Horské Jan Fr. Weyer vyúčtoval minci Pražské 5971 zl. 54 kr., ale dostal jen 3894 zl. Týž upotřebil v pečeti dvou skřížených kladívek v koruně perličkové. Stále ještě v Praze mincovali hlavně z Horské mědi stříbrodárné.

Zlata koupeno r. **1733** 40 hř. 10 l. 2 kv. 2⅓ den. po 317 zl. 19 kr., což činí po srážce ražebného 12.904 zl. 1 kr., a stříbra páleného slito za 227.435 zl. 30 kr. 2 den. v 35 slitcích. Hřivna kupována po 21 zl. 15 kr.

Cís. mincovní zámečník Fr. Karel Weibl*) dostal za úpravu štoků, válců a jiné dílo k mincovně 800 zl. Za staré slité krejcary do Kutné Hory hutním úředníkům zasláno 2077 zl. 43 kr. 3 d. a za stříbro po 21 zl. 15 kr. hřivna 2493 zl. 3 kr. 1 d. a za dovoz obého u váze 32598 hř. po 24 zl. cent, tedy 65 zl. 12 kr. dovozného. Zvonař Zachariáš Dietrich v Praze za zvonec 8 zl. Dělníci vydělali 2018 zl. 59 kr. 1 d. a z každých 100 hř. 1 zl., což činilo 519 zl. 15 kr., a podobně za uhlí z hřivny 2 kr., činí 1171 zl. 50 kr. 2 d. Kamene vinného koupeno za 383 zl. 24 kr., soli za 239 zl. 37 kr. 2 d. Že nouze byla, dostali mincíři zvláštní podporu za měď sdělanou v obnosu 139 zl. 30 kr. Kvardajn Ant. Branda**) dostal vedle služného 49 zl., poslu Mart. Lacimu do Hory dáno 72 zl. a vrátnému 52 zl. Na snížených mincích získáno jen 22 zl. 41 kr. Šmitmistr byl starý Antonín Wolberger. Do čes. komory odvedli 4121 zl. 53 kr. a všechno vydání vykázáno 254.904 zl. 6 kr. 1 d., pročež zbylo na budoucí rok 5838 zl. 3 kr. a zásob stříbra 30 hř. 10 l. 3¾ kv., mědi za 705 zl. 6 kr. a po

*) Měl na pečeti noha s klíčem v tlapě pod korunou a FC|W

**) Měl v pečeti sluníčko pod korunou.

sazení 34. a 35. slitku zbylo ho za 419 zl. 3 den. Tak složil účet (č. 133) mincmistr Ferd. Scharff a revidoval ho r. 1737 rada Müller.

Léta **1734** skoupeno zlata šestnáctigrénového 60 hř. 3 l. 3 g. $^1/_4$ d. po 317 zl. 19 kr. s odrážkou za 19.113 zl. 40 kr. 3 d.; stříbra čistého 7192 hř. 11 l. 1 kv. po 21 zl. 15 kr. skoupeno za 111.071 zl. 45 kr. Dále zase následují obyčejné výlohy za stříb. měď Horskou a za mincování i služby. Šmitmistr Ant. Wolberger s tovaryši vydělal „slitkové pečeně" 1040 zl. 15 kr. 2 d. a za každých 100 hř. stříbrných cánů dostali po 1 zl. 30 kr.., tedy 221 zl. 4 kr. Vinného kamene spotřebováno 1666 hř. za 166 zl. 36 kr. Na kvitance bankální odevzdáno čes. komoře 5154 zl. 42 kr., čímž výlohy vzrostly na 138.963 zl. 25 kr. 1 d., kteréž srovnáme-li s příjmem 144.594 zl. 7 kr., zůstal zisk 5630 zl. 44 kr. 3 d.

Řezák želez a válců Frant. Altomonte dostával pravidelného služného po 2 zl. téhodně za r. 1733 za 39 neděl a za r. 1734 za 37 neděl, dohromady 152 zl.

Mědi Horské stříbrodárné koupeno 2413 hř. 12 l. a zůstalo v zásobě 562 hř.

Rudé mědi koupeno z Hory 960 hř. 7 l. a zůstalo jí v zásobě dle Scharffových účtů 482 hř. 9 l.

Dukátů vybito z prvního slitku dne 24. března 1036$^2/_3$ a ze druhého slitku dne 5. října 3783 a byly jakosti 23 karátů a 8 grénů.

Skoro vesměs raženy ze stříbrných 31 slitků sedmnáctníky. Tak ze čtrnáctého slitku váhy 468 hř. 8 l. vyváleno jich za 4001 zl. 14 kr. Z pětadvacátého slitku 574 hř. 8 l. vyčteno sedmíků za 3889 zl. 40 kr. Z dvaadvacátého na čtvrttolary ze 117 hř. 6 l. 2 kv. za 1223 zl. 30 kr., přebito o 3 zl. proti řádu.

Mincmistr Ferd. Scharff účtoval r. **1735** za koupených 40 hř. 13 l. 1 kv. zlata po 317 zl. 19 kr. — 12.957 zl. 36 kr. 3 d. a za 8513 hř. 2 l. $2^1/_2$ kv. stříbra čistého po 21 zl. 15 kr. — 139.943 zl. 51 kr. 3 d., celkem za kovy drahé 15.290 zl. 28 kr.

Mzdy za mincování, tažení plátů 3116 zl. 32 kr.

Odvedeno užitku 3179 zl. 17 kr. 3 d. a po srovnání vydání 159.197 zl. 18 kr. 1 d. s příjmem 161.657 zl. 40 kr. 3 d. zůstal zbytek 2460 zl. 22 kr. 2 d. a 2611 hř. mědi zrněné.

Na dukáty učiněn slitek r. 1735 jen jeden z 41 hř. 2 l. a vyčteno jich 3287 kusů po 4 zl., totiž za 13.152 zl., a tudíž zmincováno o 5 zl. 45 kr. více.

R. **1736** bylo všeho příjmu v minci Pražské 202.917 zl. 41 kr. 2 d. Za zlato duk. vyplaceno 38.161 zl. 58 kr. 2 d. (za 120 hř. 4 loty po 317 zl. 19 kr. hřivna). Za 9331 hř. 5 l. $2^1/_2$ kv. stříbra sazeného čili 7238 hř. 10 l. 1 kv. čistého po 21 zl. 15 kr. dáno 153.821 zl. 6 kr. 3 d.

Mzdy vyplaceno 2569 zl. 46 kr. 1 den. Zbylo tudíž v pokladně 4959 zl. 24 kr. 1 d.

V zásobě zůstalo 1799 hř. 8 l. $2^1/_2$ kv. zrněné mědi stříbrodárné a 513 hř. mědi rudé.

Vavřinec Kapeller*) vyráběl a dodával tyglíky (t. r. za 67 zl. 30 kr.). Měď Horskou zasílali Jan Ign. Putz, hutmistr, a Jan Václ. Mitis, hutní účetní.

Nejprve dne 3. ledna 1736 sazeno na tolary 371 hř. 11 l. a vyčteno jich za 4400 zl., z nichž 1 kus za 2 zl. spotřebován na zkoušky. Z hřivny vybito $9^3/_4$ kusu.

Druhý slitek dne 17. ledna poskytl tolarů za 5982 zl. 50 kr. 2 d., třetí slitek ze dne 23. ledna za 4286 zl., čtvrtý slitek za 2908 zl., pátý slitek za 5894 zl., šestý za 4986 zl., sedmý za 3060 zl., desátý za 3920 zl., třináctý za 3040 zl., šestnáctý za 3330 zl., dvacátý za 3448 zl., dvacátý druhý za 5350 zl., dvacátý čtvrtý za 3280 zl., dvacátý šestý za 2280 zl., dvacátý osmý za 2196 zl., dvacátý devátý za 2580 zl., třicátý druhý za 2222 zl., třicátý pátý za 5938 zl., třicátý šestý za 3924 zl., třicátý osmý za 5800 zl., třicátý devátý za 3662 zl., čtyřicátý prvý za 1940 zl., čtyřicátý druhý za 2016 zl., čtyřicátý třetí za 4080 zl., čtyřicátý čtvrtý za 2048 zl., čtyřicátý šestý za 848 zl., čtyřicátý devátý za 2872 zl., padesátý druhý za 3982 zl., padesátý třetí za 2738 zl. a padesátý čtvrtý za 6192 zl.

Dukátů váleno 25. ledna 1736 z 84 hř. 14 l. a $^1/_2$ d. za 26.496 zl. a 28. listopadu ze 37 hř. 14 l. 2 gr. 2 d. za 120.076 zl. (o 22 zl. 52 kr. více). Tak složili účet ve verkbuchu Ferd. Scharff, mincmistr, a Antonius Branda, minc. kvardajn.

Mincovna Pražská za rok **1737** vykazuje následující účtování:

Užitek na dobře sdělaných zbytcích z kelímků (Krätzen) po přelití a odpadu cínu a železa činil na stříbře 70 hř. 14 l. jakosti 5 l. 3 kv. 2 d., v tom fejnu 26 hř. 1 kv. 2 d, každá hřivna po 21 zl. 15 kr., tedy úhrnem 552 zl. 59 kr. 3 den.

Úplný příjem u mincovny české v Praze od 1. ledna do 31. prosince 1737 vykazuje 131.909 zl. 12 kr.

Za slité a zmincované zlato ve 2 slitcích, totiž na dukáty jakosti 23 kar. 8 gr. 60 hř. 1 l. 1 kv. 3 den. víd. váhy po 317 zl. 19 kr., nebo 1 dukát za 3 zl. 57 kr., činila suma příjmů 19.067 zl. 30 kr. 2 den.

Za slité stříbro (Partheyen-Berg-Brand-Paga-Bruch-Silber) ve 42 slitcích 6617 hř. 11 l. 2 kv., v tom fejnu za 4794 hř. 7 l. 1 kv. 1 d. po 21 zl. 15 kr., úhrnem 101.882 zl. 12 kr. 2 fen. Úhrnný příjem 120.949 zl. 43 kr.

Veškery vydeje mincovny za minc. potřeby, mzdy a jiné od 1. ledna do 31. prosince 1737 činily 125.864 zl. 52 kr. 2 den.

Z účtů vysvítá, že za dodanou měď, 1 cent 63 hřiv. stříbra obsahující, zaplaceno 76 zl. 13 kr. 2 den. Za různé requisity mincovní 22 zl. 31 kr. Řezáku mincí Ant. Wolbergrovi a jednomu pomocníku za slití 42 slitků stříbra a 2 slitků zlata zaplaceno dle kvitance 748 zl. 23 kr. 2 den. Pregéřům 161 zl. 41 kr. Za vinný kámen 99 zl. 24 kr. Za sůl 62 zl. 7 kr. 2 den. Kominík svůj roční plat 12 zl., pilnikář 8 zl. Pan vrchní registrator mince (Oberst-Münzmeister-Amts-Registrator) 24 zl. Pro mincmistra za uhlí a světlo 70 zl. Kutnohorskému poslu Martinovi za dovoz stříbra (Brandsilber) 72 zl. Mědikovci 15 zl. Zvonař Zachariáš

*) Týž měl na pečeti monogram LH K a svrchu 4- Tygle dovezl Vavřinec Gung, sedlák z Hafner-Zellu, za 81 zl.

Dietrich dostal 10 zl. 45 kr. Vrátný Jos. Trnka za opatrování vrat 52 zl. Král. čes. pokladně (Bankal-Ober-Representan.-Cassa) odvedeno 1040 zl. 39 kr. a potom 1959 zl. 21 kr. Účty pečetí a vlastním podpisem stvrdil mincmistr Ferd. Scharff. Po odtažení vydajů od příjmů zůstává ve jmění mincovny za rok 1737 v pokladně 6044 zl. 19 kr. 2 den.

Slitky stříbra dle rejstříku činěny následovně:

Tolary:

10. ledna	za 3030 zl.	19. srpna	za 2766 zl.
8. března	„ 2660 „	18. září	„ 5758 „
23. „	„ 5042 „	25. „	„ 5070 „
28. „	„ 2538 „	3. října	„ 2312 „
7. června	„ 3760 „	14. „	„ 3004 „
17. „	„ 4320 „	25. „	„ 1496 „
26. „	„ 2022 „	27. listopadu	„ 6760 „
3. července	„ 1890 „	28. prosince	„ 1706 „

Celkem 16 slitků tolarových.

Sedmnáctníky:

10. ledna	za 1543 zl. 30 kr.	31. července	za 2011 zl. 40 kr.
4. února	„ 3486 „ 59 „	14. srpna	„ 3032 „ 14 „
15. „	„ 2259 „ 52 „	3. září	„ 1908 „ 49 „
14. března	„ 2581 „ 44 „	17. „	„ 2006 „ 34 „
2. dubna	„ 2725 „ 6 „	16. října	„ 2754 „ 17 „
11. „	„ 2200 „ 5 „	30. „	„ 1991 „ 50 „
9. května	„ 2652 „ — „	8. listopadu	„ 2773 „ 16 „
21. „	„ 2212 „ 50 „	14. „	„ 2280 „ 50 „
31. „	„ 2908 „ 42 „	18. prosince	„ 2274 „ 2 „
11. července	„ 3910 „ — „	31. „	„ 2493 „ 54 „
23. „	„ 1790 „ 6 „		

Úhrnem 21 slitků sedmnáctníků.

Půlkrejcary:

11. února	za 143 zl. 45 kr.	28. srpna	za 176 zl. 4 kr.
2. dubna	„ 263 „ 3 „	6. prosince	„ 294 „ 5 „
26. „	„ 319 „ 31 „		

V celku 5 slitků půlkrejcarů.

Zlato: 7. srpna za 13.376 zl. a 22. listopadu za 5932 zl.

Roku **1738** učiněny 2 slitky zlata (gradirtes Duc. Gold) jakosti 23 kar. 8 gr. 56 hřiv. 4 loty víd. váhy po 317 zl. 19 kr. za hřivnu neb 1 dukát 3 zl. 57 kr., činí 17.850 zl. 55 kr.

Stříbra od různých stran (Berg-, Pagament- und Bruch-Silber) rozlito v 60 slitcích 7666 hřiv., obsahovalo fejnu 5833 hřiv. 5 lotů 3 kv. 2 den., každá hřivna po 21 zl. 15 kr., úhrnem 123.959 zl. 3 kr.

Celkový úhrn vykazuje 141.809 zl. 58 kr.

Vydeje za potřeby mincovní, pregéřské, rytecké a za válení i mzdy činily

147.207 zl. 58 kr. 3 den., kteréž odraženy byly od příjmů a zbylo v mincovním jmění 6372 zl. 11 kr. 3 den.

Z účtů: Jos. Strasser za tyglíky 203 kusy po 40 kr. a jiné 30 zl. 14 kr. Ant. Wolberger a 1 pomocník 755 zl. 27 kr. 3 den. Za uhlí na 12433 hřiv. 14 lotů $2^1/_2$ kv. po 2 kr. za 1 hřiv. = 414 zl. 27 kr. 3 den. Vinného kamene na 4680 hřiv. 13 lotů 3 kv. černých plátů tolarových na 100 hřiv. po 8 hřiv., na 3002 hř. 6 l. 1 kv. černých plátů na sedmnáctníky na 100 hřiv. po 16 hřiv., na 180 hř. 15 l. 2 kv. černých groš. plátů na 100 hř. 16 hř., na 306 hř. 4 l. půlkrejcarových plátů na 100 hř. 18 hř. a k slívání dukátů 12 hř. Činí úhrnem 590 hř. po 6 kr. = 95 zl., za sůl po $2^1/_2$ Praž. hř. = 59 zl. 22 kr. 2 den. Pilnikář Steigerwald 12 zl.

Pan Werner na byt 24 zl., mincmistrovi pasírované uhlí a světlo 70 zl., totéž kvardajnovi 49 zl., řezák mince též 30 zl., kutnohorský posel Martin za přívoz stříbra a odvoz peněz 72 zl., od Schwarzenberka z Ratibořic dodáno stříbra (Brandsilber) 184 hřiv. 15 l. 1 kv., v tom 181 hř. 6 l. 1 kv. 1 den. fejnu, za to 45 zl. 20 kr. 3 den. Zámečník v mincovně Karel Weibl za práci posledních 3 (?) let 270 zl. Ratibořickému správci za zrnitou měď stříbro obsahující dáno 197 zl. 55 kr. Bankální vrchní repr. pokladně odvedeno 1873 zl. 10 kr. 2 den. a pak 1126 zl. 49 kr. 2 den.

Roku 1738 nakoupeno ke zbylé mědi z r. 1737 ještě 414 hřiv. zrnité mědi obsahující stříbro. Měď rudá zbyla od předešlých roků.

Ražba tolarů děla se následovně:

23. ledna	za 4138 zl.	12. června	za 1300 zl.	2. září	za 2436 zl.
5. února	„ 2932 „	18. „	„ 3882 „	9. „	„ 1406 „
19. „	„ 2028 „	8. července	„ 2328 „	1. října	„ 3622 „
26. „	„ 3928 „	10. „	„ 3020 „	6. „	„ 3560 „
11. března	„ 1384 „	14. „	„ 1826 „	14. „	„ 2614 „
15. „	„ 3276 „	18. „	„ 3412 „	10. listopadu	„ 792 „
18. „	„ 1380 „	23. „	„ 1780 „	18. „	„ 1670 „
24. „	„ 1240 „	28. „	„ 2756 „	7. prosince	„ 1858 „
9. dubna	„ 1180 „	4. srpna	„ 1898 „	10. „	„ 3070 „
8. května	„ 2520 „	7. „	„ 1400 „	18. „	„ 1674 „
17. „	„ 3750 „	12. „	„ 1976 „	20. „	„ 2340 „
29. „	„ 3158 „	26. „	„ 3212 „	29. „	„ 2120 „
3. června	„ 1860 „	28. „	„ 2294 „	Celkem za 88.024 zl.	

Sedmnáctníků za 36.150 zl. 13 kr., a to:

10. ledna	za 1917 zl. 36 kr.	16. července	za 3129 zl. 59 kr.
30. „	„ 2461 „ 2 „	19. srpna	„ 2050 „ 12 „
22. února	„ 2470 „ 6 „	12. září	„ 2105 „ 27 „
24. března	„ 3340 „ 47 „	16. „	„ 1854 „ 42 „
1. dubna	„ 1785 „ 17 „	15. října	„ 2051 „ 54 „
24. „	„ 3290 „ 38 „	27. „	„ 1309 „ 17 „
30. „	„ 2316 „ 32 „	13. listopadu	„ 1671 „ 40 „
25. června	„ 3201 „ 40 „	28. „	„ 1193 „ 24 „

Půlkrejcarů za 1026 zl. 26 kr., a to:

11. března	za 414 zl. 20 kr.	7. srpna	za 265 zl. 12 kr.
1. dubna	„ 159 „ 51 „	13. prosince	„ 187 „ 6 „

Grošů za 1381 zl. 10 kr. a to: 1. srpna za 896 zl. 3 kr. a 31. pros. za 485 zl. 6 kr.

Zlato: 3. května 2616 kusů dukátů = 10.468 zl. a 14. října 1892 kusy = 7572 zl., celkem za 17.970 zl.

Roku **1739** učiněny byly dva slitky zlata jakosti 23 karatů 8 grénů 98 hřiv. 4 l. 1 kv. 1 den. víd. váhy po 317 zl. 19 kr., neb 1 dukát po 3 zl. 57 kr. = 31.182 zl. 33 kr. 2 den. Potom padesát pět slitků stříbra koupeno od různých stran z 9075 hřiv. 15 l. 3 kv., v tom fejnu 7328 hřiv. 13 lotů 3 kv. 1 den., každá 1 hř. fejnu po 21 zl. 15 kr. = 155.738 zl. 20 kr. 2 fen.

Za vydeje mincovní jako za zrnitou Kutnohorskou měď obsahující stříbro za 306 zl. 24 kr. 1 den. a pak za 401 zl. 50 kr. 2 den., vinného kamene za 97 zl. 12 kr., soli za 60 zl. 45 kr., vrátný Jakub Kadeřábek 52 zl. Aron Behrwelle, pražský žid, za ocel (Sauerländer doppelt ausgekärbter Stahl) za 20 zl. 54 kr. 1 den. Frant. Ant. Martinell jun. (Zur Steinenglocken) 590 kelímků za 82 zl. 4 kr. Fr. Kornell Weibel, mincovní zámečník, za práci 130 zl., a jiné obvyklé a určité mzdy i platy činily 2997 zl. 57 kr. 1 den.

Pak úřadní daně (Bankal ober . . .) 1873 zl. 10 kr. 2 den. a 1126 zl. 49 kr. 2 den. Úhrnem vydání od 1. ledna až 31. prosince 1739 = 192.918 zl. 45 kr. 1 fen., kteréž odečteme-li od příjmů, zbude v pokladně 5760 zl. 18 kr. 2 fen.

Výkaz o mincování.

Tolary vybíjeny:

14. ledna	za 2790 zl.	12. května	za 2358 zl.	16. září	za 7856 zl.
21. „	„ 2110 „	29. „	„ 1480 „	23. „	„ 5370 „
26. „	„ 1458 „	3. června	„ 6634 „	1. října	„ 4818 „
4. února	„ 1660 „	10. „	„ 2946 „	6. „	„ 1556 „
16. „	„ 4108 „	23. „	„ 2070 „	15. „	„ 2360 „
23. „	„ 1844 „	1. července	„ 2780 „	3. listopadu	„ 6000 „
10. března	„ 2368 „	8. „	„ 3930 „	10. „	„ 2312 „
17. „	„ 2932 „	14. „	„ 2646 „	14. „	„ 3842 „
1. dubna	„ 2708 „	20. „	„ 4476 „	2. prosince	„ 4024 „
6. „	„ 2480 „	27. „	„ 2448 „	10. „	„ 8154 „
14. „	„ 1940 „	5. srpna	„ 2120 „	15. „	„ 7096 „
21. „	„ 1800 „	21. „	„ 5620 „	29. „	„ 6404 „
29. „	„ 1466 „	29. „	„ 3906 „	Celkem za	143.710 zl.
4. května	„ 4798 „	9. září	„ 8082 „		

Grošů vyčteno za 13.982 zl. 6 kr., a to vytlačeno jich:

16. února	za 1513 zl. 21 kr.	1. července	za 921 zl. 36 kr.
11. března	„ 1853 „ 30 „	14. „	„ 1726 „ 21 „
14. dubna	„ 763 „ 3 „	5. srpna	„ 1212 „ 48 „
12. května	„ 1246 „ 24 „	21. října	„ 2056 „ 6 „
23. června	„ 953 „ 54 „	17. listopadu	„ 1735 „ 3 „

Půlkrejcary:

17. března	za 319 zl. 12 kr.	27. července	za 264 zl. 21 kr.
1. dubna	„ 138 „ 58 „	6. října	„ 335 „ 21 „
29. května	„ 180 „ 54 „		

Dukáty: 14. dubna 2962 kusy za 11.852 zl., 3. prosince 4892 kusy za 19.572 zl.

Roku **1740** proveden byl jeden slitek zlata jakosti 23 karatů 8 grénů a sice 280 hřiv. 5 lotů 1 kv. 1 den. víd. váhy po 317 zl. 19 kr. = 88.954 zl. 1 kr. 2 pfen.

Stříbra od různých stran v padesáti čtyřech slitcích = 10.772 hřiv. 8 l. 1 kv., v tom fejnu 9045 hřiv. 13 l. 2 den. po 21 zl. 15 kr. = 192.223 zl. 40 kr. 3 pf.

Summa úhrnná 281.177 zl. 42 kr. 1 den.

Za vydeje mincovní: 3068 zl. 41 kr. (Vinný kámen 101 zl. 24 kr., sůl 63 zl. 22 kr. 2 pfen.) Daně úřední 3112 zl. a 888 zl.

Summa veškerých vydejů 288.246 zl. 23 kr., kteréž od příjmů odtaženy byvše, vykazují zbytek v pokladně 6915 zl. 49 kr. 1 pfen.

Z účtů podal zámečník na 140 zl., pilníkář na 11 zl., Tomáš Syrovátka (český účet) za přestavení kamen v mincovně 31 zl. 58 kr., ale 30 zl. zaplaceno.

Tolarových slitků bylo 46 a sice:

7. ledna	za	2840 zl.	17. května	za	5662 zl.	30. září	za	8956 zl.
20. „	„	5458 „	23. „	„	2520 „	10. října	„	4876 „
26. „	„	2702 „	27. „	„	5808 „	17. „	„	3000 „
3. února	„	7796 „	3. června	„	3360 „	21. „	„	2782 „
9. „	„	4316 „	25. „	„	6462 „	3. listopadu	„	2398 „
19. „	„	2460 „	7. července	„	5998 „	5. „	„	1320 „
25. „	„	5740 „	11. „	„	2748 „	15. „	„	4530 „
9. března	„	8226 „	16. „	„	2702 „	26. „	„	3316 „
17. „	„	3370 „	3. srpna	„	5072 „	8. prosince	„	7572 „
22. „	„	1512 „	8. „	„	2470 „	15. „	„	3300 „
31. „	„	2032 „	12. „	„	5186 „	20. „	„	3688 „
5. dubna	„	5924 „	18. „	„	2176 „	23. „	„	2012 „
20. „	„	2316 „	30. „	„	4450 „	30. „	„	5626 „
26. „	„	2216 „	3. září	„	2572 „	31. „	„	8820 „
2. května	„	2692 „	10. „	„	6800 „	Celkem za 190056 zl.		
11. „	„	2148 „	23. „	„	4126 „			

Grošových slitků bylo 5 a to:

26. ledna	za 1704 zl. 45 kr.	3. listopadu	za 1255 zl. 3 kr.
20. dubna	„ 1394 „ — „	15. prosince	„ 2270 „ 54 „
16. července	„ 1777 „ 42 „	Celkem	za 8402 zl. 24 kr.

Půlkrejcarové slitky byly 3 a to:

22. března	za 505 zl. 54 kr.	17. října	za 497 zl. 42 kr.
5. dubna	„ 227 „ 54 „	Celkem	za 1231 zl. 30 kr.

Na dukáty učiněn 1 slitek a vyčten 22.451 kus za 89.808 zl., méně jednoho na průbu za 4 zl. = 89.804 zl.

Kolik mincí a v jaké ceně vytlačeno v Pražské mincovně za krále Karla II.

Roku	Dukátů po 4 zl. za			Tolarů, půltolarů a čtvrttolarů za		Čtvrttolarů za		Sedmnáctníků za		Sedmiků za		Grošů po 3 kr. za		Půlkrejcarů za		Minci všech za	
	kusů	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.
1732	2.352	9.408	—	38.107	—			186.882	08	65.258	05	31.351	30	832	39	331.839	22
1733	3.265	13.060	—			3.460	—	99.850	21	140.001	03			2.645	48	259.017	12
1734	4.819	19.278	—			1.848	—	92.469	14	23.912	56	940	03	307	21	138.755	34
1735	3.287	13.148	—	67.501	—			42.875	08	31.664	18			838	33	156.026	59
1736	9 641	38.564	—	106.024	30			31.309	45	23.735	57			823	12	200.457	24
1737	4.825	19.300	—	54.102	—			50.254	50	1.543	30			1.196	28	126.396	48
1738	4.508	18.032	—	90.946	—			36.150	13			1.381	09	1.026	29	147.535	51
1739	7.854	31.416	—	145.670	—							13.982	06	1.238	46	192.306	52
1740	22.451	89.804	—	189.964	—							8.402	24	1.231	30	289.401	54

O mincovnictví posledním v Hoře Kutné.

Komora Česká shledala, že Horské stříbro lépe se hodí na tolary než na drobnou minci, i vybídnut mincovní úřad v Hoře Kutné dne 11. března 1712, aby tolary, půltolary a čtvrti mincoval. Začalo se tudíž sázeti na tolary dne 7. června 1712 a zmincováno do konce roku ve 33 slitcích tolarů za 24.576 zl., r. 1713 v 48 slitcích za 42.497 zl. a r. 1714 sázeno po šestkráte na tolary, jichž vytlačeno za 15.619 zl. Mincířům i pregéřům bylo vydávání tolarů k újmě; pročež díla příliš pečlivě nehleděli. Úředník mince Jan B. Wohnsidler uznal za potřebné poslati dva mincíře Horské a šmitmistra Matěje Šmahlo do mince Pražské, aby tam pozorovali sázení a slévání cánů. Již tehdy při České komoře povstávaly hlasy, aby mince v Hoře Kutné byla zrušena. Byloť zejména při mincovně Pražské mrzuto kupovati stříbrodárnou měď z Hory Kutné, což účtům tamní mincovny přinášelo výhodu. Wohnsidler ukazoval k tomu, že i bez mincovny musil by v Hoře vydržovati se účetní, kterouž povinnost nyní úředník vykonává. Dobře též ukazoval k tomu, že zrušením mincovny zaniknou též hory, ježto by horníci, uhlíři a jiní dodavatelé nebyli hned hotově vyplaceni. Také bylo v Hoře s výhodou, že mincíři měli válcovnu na Vrchlici, kdežto v Praze za potahy placeno býti musilo, když cány váleli.

Hned první dva tolary z r. 1712 zaslány dvorské komoře, a J. B. Wohnsidler poznamenal, že nejsou zdařilé. Dvorská komora poučovala úřadníka rozkazem ze dne 17. června 1712, že nevězí chyba v řezbě štoků, již obstarával řezák a kvardajn Ignác Rabenstein, ale že průboje mají býti tak zřízeny, aby pláty okrouhle vyřízly. K tomu ještě vzpomenuto, že na štokách má býti zřízen násadec, aby se daly tak ve válcích seříditi, by nebyl tolar příliš jednostranně stlačen. Za tím účelem má zámečník zhotoviti nové štoky s násadcem, a řezák Rabenstein má vyřezati pořádné kolky, které prozkoumá probační mistr Mahler.

Císařským mandátem ze dne 31. března 1716 ve Vídni nařízeno, aby nebylo raženo v Čechách, na Moravě, ani ve Slezsku*) šestáků, čili nyní zvýšených sedmikrejcarníků, aniž jiné drobné mince.

Tím dotknuti byli na příjmech svých mincíři a pregéři na Horách Kutných a žádali Českou komoru za zvýšení mzdy z tolarů a půltolarů, protože v Hoře nyní vybíjeno jen asi ze 30 hřiven téhodně, a dělníci se ženami a dítkami nouzi trpí, ba někteří již tu 30 i 40 roků pracují, a teď při nevybíjení mince drobné velikou újmu mají. Nejvyšší mincmistr, skutečný komoří a purkgraf dědičný v Lienci Fr. K. hrabě Pötting přimlouval se za ně, že Česká komora povolila při mincování tolarů a půltolarů, pokud se nebude vybíjeti drobné mince, aby dostávali z každé zmincované hřivny stříbra mincíři půl krejcaru

*) Výnos pro Slezsko ze dne 16. dubna 1716. Zde neváleno sedmiků do r. 1738. F. Friedensburg: Schlesiens neuere Münzgeschichte. Breslau 1899 str. 106. a 107.

a pregéři $1^1/_2$ kr. Zprávu o tomto přilepšení podal nejv. mincmistr ze zámku svého ve Světlé dne 3. prosince 1716 hornímu a mincovnímu úřadu v Hoře Kutné.*)

Dne 2. května 1718 jmenován horní písař a přísežní šafář David Geyer administratorem kvardajna mince Pražské.

Vláda za cís. Karla věnovala větší zřetel k rozkvětu hor, zvláště v Uhrách. Tam vyslán r. 1719 Martin Fortiš a na to jmenován horním a hutním mistrem v Jihlavě.**) Též do Banátu voláni t. r. zkušení havíři z Čech a r. 1726 vyzváni dovední šmelcíři v Kutné Hoře, aby do Příbrami odešli.

V Hoře Kutné po smrti horního hofmistra Jana Bernarda Wohnsidlera († 28. února 1717)***) povolán v dubnu t. r. radou komory České i administratorem nejvyš. mincmistra Janem Frant. Lauerem za prozatímního horního hofmistra, úředníka mince a měřiče horního z Jáchymova tamnější lesní správce a faktor zagrovny Jan Frant. Weyer.†) Týž byl posledním úředníkem mince v Hoře a dne 8. června 1718 definitivně ustanoven.

Byly sice potíže při minci a horách zdejších s uhlím a dřívím, které až z Vamberských lesů plaveno, ale hory zdejší přece ještě poskytovaly tolik stříbra, že i do Pražské mince dodáváno. Duch centralisace vítězil ve všech úřadech, a radové komory České se mu již dávno poddávali.

Jako Wohnsidler, tak i Weyer neměl v Hoře na růžích ustláno. Mnohé spory z náiku cti jejich vlekou se s úřadováním jich, beztoho již velmi obmezeným. Zvláště vytknouti sluší spor zatímního hofmistra Weyera s německým učitelem Janem Rigrem, kde Weyera nařkla žena učitelova, že hofmistr střelil po dceři její na Vlaském dvoře.††)

V Kutnohorské mincovně vydávali r. 1719 půltolary, krejcary a trojníky. Sazeno celkem 43kráte. Zvláštní byl způsob zde v mincovně obvyklý, že nechávali od předešlého verku část k budoucímu nezmincovanou. Tak hned v prvém díle r. 1719 upotřebeno vedle deputátního stříbra, pagamentu a stříbrodárné mědi váhy 80 hř. 12 l. 1 kv., ještě 2 hř. 15 l. 2 kv. fraktů od 18. díla z r. 1718 a zásobu ze stříbra půltolarového od 19. díla z r 1718, totiž 97 hř. 15 l. 2 kv., tudíž sazeno v kelímku 181 hř. 11 l. 1 kv. Vyrobeno 111 hř. 6 lt. černých plátů, odpadků (Schrotten) bylo 66 hř. 14 lotů, bílých plátů po schodku při louhování 3 lotů 2 kv. zůstalo 111 hř. 2 l. 2 kv. a vyčteno po srážce fraktů 3 hř. 1 l. 3 kv. dobrých půltolarů 108 hř. 3 kv., čili vyčtených 2111 půltolarů a 1 groš průbný.

*) Zprávy nejv. mincmistra svázané v knihy v archivu městském v Hoře Kutné.

**) Tamtéž str. 101, 104 a 119.

***) J. B. Wohnsidler zanechal vdově Alžbětě dům v Hoře nově vystavěný a dva domky na předměstí Hlouškách, pak pět kusů pole výměry 75 strychů 2 věrtele. Ještě za poslední jeho těžké nemoci potahoval se horní úřad na horní podíly Wohnsidlerovy místo náhrady peněžité. Vdova jeho zaplatila administratoru J. F. Lauerovi nedoplatek pokladní 2815 zl. 27 kr.

†) Horní archiv č. 8782. Z nařízení administrace ze 27. dubna 1717 měl býti archiv horní srovnán do fascikulů a přičiněno k němu zvláštní repertorium.

††) Horní archiv č. 8843.

Půltolarů vybito po třicetkráte 58.626 kusů za . 58.626 zl.,
krejcarů po šestkráte za . . . . . 2.223 zl. 56 kr. a
půlkrejcarů čili trojníků na pětkráte za . . . . 1.341 zl. 40½ kr.
Zmincováno tudíž r. 1719 peněz za . . . . . 62.191 zl. 36½ kr.

Nejvíce upotřebeno při sazení páleného stříbra z cís. hutí na Vrchlici. Ku 29. slitku vzato též 16 hř. 13 lotů ze stříbrného krále (Silber-König), jejž přinesl do mince známý nám Pražský dodavatel stříbra Veitl Goldschmiedt. Byl jakosti 8 hř. 3 l. 1 kv. a vybity z něho krejcary.

Kovář Baltazar Puhelmayr zhotovil hlavici se schůdkem na půltolary za 15 kr., pak pár půltolarových štočků se schůdkem za 24 kr., šest párů krejcarových štočků po 9 kr. za 54 kr. a 10 párů půlkrejcarových po 9 kr. za 1 zl. 30 kr. a účtoval si za rok 3 zl. 3 kr.

Cís. řezák kolků v Praze Martin Karel Lipovský vyřezal dva páry půltolarových kolků po 12 zl. za 24 zl. rýnských. Kvardajn a Horský řezák Ondřej Ignác Rabenstein zhotovil 6 krejcarových štočků po 1 zl. 30 kr. za 9 zl. a 10 půlkrejcarových po 45 kr. za 7 zl. 30 kr. a dostal z mincovny Horské 16 zl. 30 kr.*)

Zámečnickou práci k mincovně hotovil Jan Matěj Stappel, zámečník mincovny Horské, zejména dodal dva páry nových želez na zlatníky (půltolary). Ve stroji na tolary zvětšil otvory pro štočky a nové tam zasadil a zoceloval za 3 zl.; tamtéž zhotovil ještě dva štoky za 2 zl. a ostřil průboje na zlatníky po 30 kr. Do menšího stroje ražebného hlouběji zasadil péro a nové šrouby i 2 péra dodal za 4 zl. Pobil též plechem dvéře v komoře na průby. Ostřil též průboje na krejcary a půlkrejcary a za 12 párů štoků na krejcary a groše účtoval si 7 zl. 12 kr. Starý stroj s průbojem na vřeteni opravil, zhotovil nový zámek a přiostřil průboj za 2 zl.

V hutích zřídil štrekverk, mincířům upravil háček k justování půltolarů a slévačům nové kleště k tyglíku. Celkem účtoval 75 zl. 51 kr.

Že v Hoře ještě dosti nakutáno stříbra, souditi lze z účtů, z nichž dovolujeme si za příklad podati výtah z posledního čtvrtletí (Luciae) roku 1724. Předešlým účtem vykázán zbytek v pokladně obnosem 22.616 zl. rýn. 7 kr. a 3 den. Nově vytěženo stříbra a do Pražské mincovny dodáno za 14.547 zl. 45 kr. a 3 den.; dále prodáno stříbrodárné mědi za 8.417 zl. 2 kr., zagrované mědi za 4.908 zl. 16 kr. 2 d.,**) za uhlí pro cizí tavení strženo 992 zl. 26 kr., užitek z cís. dolování 3.401 zl. 51 kr., z nápojové daně při minci vybírané 1.364 zl. 4 kr., z císařských dvou podílů horních a z polovice desátku 12 zl. 53 kr. 1 d. Příjmů počítáno celkem 50.034 zl. 39 kr. 2 den. Nakoupeno rud za 5.016 zl. 44 kr., stříbra ve zlomcích za 244 zl. 39 kr, za uhlí k cís. tavírně dáno 3.473 zl., za olovo 5.494 zl. 57 kr., útraty při tavení 2.042 zl. 59 kr. 2 den., útraty při kutání 9.169 zl. 33 kr. 2 den., vrchní horní a mincovní administraci odvedeno peněz vybitých za 2.782 zl., služby 581 zl. 4 kr., pense 58 zl. 35 kr. Všeho vy-

*) Účet k témuž roku, příloha 30.

**) Také prelát z Dowan žádal r. 1722 za několik centů mědi ku slití zvonů.

dání účtováno 29.895 zl. 31 kr. a 3 den., pročež vykázán zůstatek v pokladně 20.139 zl. 7 kr. a 2 den. a veliké zásoby mědi.

Po Wohnsidlerovi zůstalo v mincovně Horské 26 hřiven 15 lotů 1 kv. půlkrejcarů z r. 1716 jakosti 2 loty a 1 kventlík, pak 31 hřiven 4 loty půltolarů z r. 1717 jakosti 14lotové. V pokladně mincovní bylo 12 párů nožů. ve stříbrných střenkách a dva tucty stříbrných lžic, z nichž tucet náležel vdově hofmistra Wohnsidlera.

Z 39 knih po smrti jeho inventovaných připomíná se zejména: Vita Sanctorum, Speculum Juris Metallici, Corpus Juris Metallici, Geometria subterrarica, Markscheider-Buch, Kräuter-Buch, Della Crois Weltbeschreibung, Quatuar opera Drexelii, Opera mineralica, Probierkunst a jiné nejvíce německé. Českých knih tu nebylo.

Úřad nejvyššího mincmistra od počátku vlády císaře Karla VI. do roku 1721 vedl František Karel říšský hrabě z Pöttinga, pán na Světlé, Tupadlech, Dobrovítově, Červené věži a Květinově, císařský skutečný tajný rada, komoří, dědičný purkrabí v Lienci a cís. místodržící. S manželkou svou rozenou Šternberkovnou žil v přepychu, zřídiv kromě nákladných sklenníků a želváren při zámku v Tupadlech též velikou míčovnu, v tamní panské hospodě posud zachovanou.*) V tísni své prodával statek po statku, a zbytek prodán pak vdově v dražbě. Účty z jeho správy vyžádala si r. 1725 Česká komora.

Fr. Karel hr. Pötting chtěl pávovati hory na Věži a povolal sem ku shlédnutí jich úředníky horní z Hor Kutných r. 1720.

K veliké škodě lidu i eráru vybíjeli lehké mince v soukromých mincovnách biskupů Vratislavských v Nise, Piastovské v Olešnici a biskupské v Kroměříži. Tam vzdal se sice kardinál Volfgang ze Schrattenbachu ražení drobných a zejména r. 1717 vybíjeny jen tolary a dukáty, avšak později zase přišla lehčí drobná mince na řadu, až císař Karel VI. resolucí z 20. srpna 1726 zakázal tam ražbu drobné mince pro všecky časy.

Minci přichystanou k vývozu prohlížel v Brně zemský mince prubéř Frant. Ferd. Scheure. Týž zapečeťoval soudky a bedničky obsahující mince a opatřoval je průvodními listy. Podle nařízení dvorské komory ze dne 18. máje 1726 dávala česká kancelář vyhlašovati před 8 trhy brněnskými cís. patenty o vývozu species mince a které mince v oběhu dovoleny, poněvadž se kupci z Lipska, z Norimberka, ze Savoje, ze Švábska, Slezska, z Tyrol atd. vymlouvali, že nařízení neznají. Článek 17. instrukce komorním radům moravským v c. k. finančním archivu říšském praví: „Budiž pozorováno, aby regál mincovní udržován na Moravě v pořádku, buď bráněno tajnému vluzování cizí mince; táž buď zkoušena v zrně i stříži, jako se děje v cís. mincovně ve Vídni a podíl císaři buď vybírán Blíží-li se konec nájmu mince, buď včasně oznámeno.“**)

*) Že byl milovníkem pěkných staveb, dokazuje též osmihranný kostelík nad Shořovem z r. 1700. Jest to centrální stavba s ambity po stranách; nedávno kopule značně bleskem poškozená byla opravena i hledí daleko do kraje Čáslavského.

**) Kr. d'Elvert: Zur Öster. Finanzgeschichte. Brno 1881. str. 386. a 559.

Mince, vzavši na sebe za panování císaře Leopolda I.*) jednotný ráz, vyvíjela se dále, a hned na počátku panování císaře Karla VI. vešlo přičiněním presidenta mincovní a horní komise hraběte don Ferdinanda Karla Caraffy di Stigliano snešení rady dvorské komory Davida z Palmu, inspektora dvorských starožitností Karla Gust. Heräa, mincovního inspektora, Jiřího Erasima Schickmayera a obou řezačů Vídeňské mincovny Jana Mich. Hoffmanna a Daniele Warona. Dobrozdání a návrhy předložil president dvorské komory hrabě Gundaker Stahremberg císaři, který je dne 5. září 1712 ve všech kusech schválil.**) V návrhu popisuje se líčení na mincích, zejména jak má býti poprsí císařské na způsob římský z dob Konstantinových vyobrazeno, též opisy a zvláště dvojitý říšský orel a znaky i pole jich na jeho prsou. Komisi nelíbilo se, že na dukátech Pražských a Prešpurských razí se celá postava císařská, což prý jen Křemnickým přísluší. Než zůstalo tak i dále, a známe dukáty českého krále Karla II. s poprsím i s postavou. Uhájilať Česká komora starý obyčej ve vybíjení, zvláště připomenuvši, že císař, jeda z Frankfurtu do Čech, přijetím 1000 dukátů staršího rázu Jílovského mlčky je schválil. Dvorská komora pak 28. dubna 1713 další vybíjení Jílovských dukátů povolila. Beztoho obíhalo u nás mnoho francouzské a jiné chatrné mince zlaté.

Na základě dotčené císařské resoluce poslány 7. listopadu 1712 všem zemským komorám a mincovnám v dědičných zemích výnosy dvorské komory, kde se zásady schválené oznamují, a každé zemi předpisuje, jak mají býti upraveny znaky na prsou říšského orla. Tak pro Čechy nařízeno, aby v prvním poli byl znak španělský, v druhém uherský, ve třetím rakouský a ve čtvrtém burgundský. Ve středním štítku proti tomu má býti královský český znak pod korunou. Což pak v Kutné Hoře mincováno bude, při tom může býti vyznačeno pod orlem a nad opisem posud obyčejné znamení mincovní. Opis rubu měl se takto čísti: ARCHID : AVST : D : BVRG : ET SILES : MAR : MOR : 1712

Než r. 1712 ještě vybíjen na tolarech českých na prsou orla zlatým rounem věnčený český lev, a pod orlem vidí se znamení B. Wohnsidlera B—W neb Putzovo I · A · P, což ukazuje, že jsou tyto tolary vybity před nařízením ze 7. listopadu 1712, kde se také zapovídá umísťovati pod orlem znamení mincmistrů. Přes to vidí se na Pražských tolarech počínaje ročníkem 1721 znamení tamního mincmistra Ferd. Leop. Scharffa, což ukazuje k nějakému zvláštnímu nařízení. Vzory a kolky Daniele Warona vedou jen k r. 1728; potom následováno ve všech císařských mincovnách vzoru Januariova.

Teprve 25. srpna 1766 zase nařízeno, aby mincmistři a gvardajni začáteční

*) Z posledních výnosů téhož panovníka připomínáme nařízení ze dne 16. dubna 1705, kterým zapovězeno vydávati v Břehu ve Slezsku grešle, krejcary a podobné drobné, jakých ve Vratislavi již nevydáváno, poněvadž zemi škodily i obchodu. (Státní archiv v Břehu I. 17. c). Zákaz r. 1708 obnoven, ale teprve po vyšetřování r. 1711 vydávání grešlí trochu omezeno.

**) Týž president v přednášce k císaři dne 12. října 1712 praví: „Aby totiž tolary ještě poznány byly, mělo by v hlavním štítu postaveno býti tak zvané srdce pod korunou neb vévodským klobouk a v něm znak země, kde mince ražena.“ Num. Zeitschrift XXV. 468.

písmeny svých jmen na mince vybíjeti směli, což zase 22. prosince 1780 zapověděno.*)

Ale přes to pozorujeme na Horských půltolarech z r. 1713 a na Pražských tolarech z roku 1721 znamení mincmistrovská. Bylo v té příčině pro Čechy asi zvláštní nařízení.

Do mincovny Pražské i Kutnohorské řezal dovedný Daniel Waron z Vídně nejen vzorky (punce), ale snad též i některé kolky. Teprve tolary na stroji balančním ražené z r. 1728 ukazují vzor řezáka kolků Antonína Genara (de Januarius) z Vídně.

Až posud řídili se v mincovnách instrukcí dvorní komory z r. 1681, načež dne 30. prosince 1717 vydal císař Karel VI. instrukci dvorní komoře, kde ve článku LXIX. sjednáno o mincovním regálu: „Na dobrém zřízení mincovnictví záleží hlavně blahobyt zemský. Chceme, aby peníze v našich mincovnách byly vydávány nejen v náležité stříži a zrně, ale aby měly pěkný ráz a opis, pročež budoucně nemají se zhotovovati (zvláště druhy specijní) na taškových strojích, nýbrž na balančních, a proto nechť jsou naše mincovny dobře zařízeny, mají dostatek nástrojů, materiálu a rekvisit, jakož i nechť opatřeny jsou pecemi k tavení, přepalování, shánění a zrnění, pak dělníky dobře vycvičenými.“ Aby rozeznány byly od padělaných, měly vynikati řemeslnou sličností, a zvláště obraz císařský měl býti umělecky proveden dle puncí a vzorků, a dříve než mince se tisknou, má podobizna schválena býti panovníkem, ovšem tak aby mincmistři pro každou zemi ve štítku vlastní znak umístili.

Ignác Antonín Putz mincmistroval v Praze jen tři léta.**) Mince z jeho doby znamenány zkratkami I · A · P a zvláště vzácny první Pražské tolary Karla VI. s jeho značkou. Zemřel dne 25. ledna 1713. Na jeho místo povolán resolucí z 16. října 1713 Leopold Ferdinand Scharff, který užíval znamení monogramu z písmen F a S v sobě provinutých. Za času jeho v Praze čileji vybíjeno.

Když se toho času uprázdnilo místo vardajna při Pražské minci, žádali za ně řezači kolků Benedikt Rudolf Hoffmann a Jan Jiří Ritter. Týž, podporován jsa zprávou komory České z 11. března 1713, místo ono dostal. Oba řezali bojně kolků, zejména na tolary a půltolary. Ritter zemřel morem r. 1714.***)

Po Rittrovi na krátce následoval Benedikt Rud. Hoffmann, ustanovený dne 20. srpna 1714 s podmínkou, aby také řezal kolky do mincovny Pražské a Kutnohorské. Oba sem také dodávali průbní mince. Poněvadž první jich tolary neměly správné podoby císaře Karla VI., opatřila jim komora Česká profil, dle něhož ještě i Ritter řezal kolek na půltolar s letopočtem 1714, na kterém pak letopočty zaměněny 1715 a 1716.

---

*) Jan Newald: Münzreformen 1693—1720.

**) Býval r. 1692 hormistrem ve Slavkově a platně radil v horách Příbramských ku založení dědičné štoly sv. Karla Boromejského.

***) Známe tolar ještě r. 1714 jeho kolkem bitý, kterého pak přeměnou číslic posledních upotřebeno pro ročníky 1715 a 1716 (Jan Newald: Münzreformen 1693—1720).

Výnosem dvorní komory ze dne 16. února 1717 jmenován Hoffmann po vlastní žádosti gvardajnem Vídeňským. Po jeho odchodu řezali kolky do Pražské mincovny Jan Ondřej Pöhl a Jan Josef Loth. První vyřezal nedosti pěkné kolky k tolarům z Jáchymovských dolových výtěžků z r. 1717. Byl rodic z Gmundenu a vyučil se v Miláně, jak dokazoval vyuční list ze 24. prosince 1691.

Loth vyřezal kolek na tolar z r. 1717, na němž pod poprsím císařským vidí se písmena L a na rubu za letopočtem následují dvě dosti veliké pětilisté růžice.

Té doby vybíjeno v Praze stále ještě na strojích taškových. Od roku 1718 měli tam při rytbě kolků vzory tolarové od Daniele Warona, který r. 1710 mincovnu Křemnickou vzorně zřídil a stroji na ráz se zlomeným ramenem opatřil.

Také v Pražské mincovně snažil se administrator úřadu nejvyššího mincmistra i nejvyššího perkmistra král. Českého Jan František Lauer,*) aby opatřeny byly k ražbě stroje na ráz, a předložil rozpočet nákladu dne 14. listopadu 1722. Současně pak učinil první návrh ku zastavení mince Horské.

Mincovna Pražská nebyla posud opatřena ani strojem na obrubu (Rollirmaschine), kterou Vídeňské tolary již za Josefa I. r. 1705 byly opatřovány nápisem obrubovým, kdežto Pražské posud jen kruhovitým železem z cánů vyráženy. Teprve od r. 1728 mají také Pražské tolary obrubový nápis: Constanter continet orbem.

Za císaře Karla VI. nejčileji bylo mincováno v Křemnici, pak v Hallu tyrolském a v Karlsburku (Sedmihr. Bělehradě). Na to hned přišla mincovna Pražská, kde zmincováno v letech 1724—1745 za 4,181.594 zl. 30 kr., a to 148.049¼ kusu dukátů po 4 zl., 702.557¾ kusu tolarů po 2 zl., 739.875 zlatníků čili půltolarů, za 1.848 zl. 30 kr. čtvrttolarů, za 1,150.654 zl. 42 kr. sedmnáctníků a sedmíků (jež jen ještě v Hallu vybíjeny), za 274.454 zl. 38 kr. grošů, za 1.523 zl. 28 kr. krejcarů a za 16.025 zl. 42 kr. půlkrejcarů čili dvojek. V Kutné Hoře za poslední 3 léta 1724—1726 vybito mincí za 179.954 zl. 21 kr.

Obšírná instrukce vydána z Vídně dne 1. července 1717 pro všecky mincovny v zemích dědičných, v níž zejména doporučováno vésti čtvrtletní extrakty a nový řád mincovní plniti, při čemž se má zdržeti mincmistr i gvardajn vlastní ziskuchtivosti. Nedostatky mají býti oznamovány dvorské komoře. Válce a železa ocelová mají také v mincovnách Pražské, Horské a Vratislavské z Hallu tyrolského býti opatřovány. Účty čtvrtletní zasýlány buďte do Vídně.

Od konce XVII. století potřebováno místo kladiva při ražbě strojů válcových, načež počátkem příštího století zavedeno bití peněz pomocí tašky vedle strojů válcových, jimiž ještě raženy halíře císařovny Marie Terezie roku 1765.

---

*) J. Fr. Lauer býval přiručím vrchního horního úřadu v Jáchymově a potom královským radou, načež r. 1707 jmenoval ho císař Josef I. inspektorem veškerých bání a horních měst v Čechách. Nevynikal osvíceností nad pokročilejší horníky, neboť ještě r. 1730 přivezl s sebou do Příbrami „hledače pokladů“ Dilpa. Ukázal se nevděčným ke Kutné Hoře, kde měl u Voršilek právě r. 1726 dvě dcery na vychování.

Dle dotčené instrukce z r. 1717 měl hlídati mincmistr mincovního zámečníka, když na stroji taškovém peníze vybíjel. (Čl. 16. instr. z července r. 1742, V.)

Tašky byly dva vypouchlé hranolky ocele, na nichž vyryt líc a rub na ploše válcovité v podobě ovální, aby na cány vytištěn byl při procházení jich obraz okrouhlý, protože pláty byly tlakem při stisknutí se stran rozšířeny.*) Na tab. CLV. obr. 4. a 5. podáváme vyobrazení dvou kolků taškových z mincovny Kutnohorské.

Pokud tolary šly po 2 zl., měli v mincovnách kupovati stříbro 14lotové a lepší po 21 zl. 30 kr., méně než 14lotové po 21 zl. 15 kr. a co je méně než 9lotové po 21 zl.

Za hřivnu zlata dostávali dodavatelé 81½ dukátu, však zaplatili ražebné. Cena lehčího zlata než dukátového určována lučebním rozborem, za který bylo dodavateli zvlášť zaplatiti.

Tvar mincí stanoven obšírnou instrukcí; zvlášť na tolarech a jich dílech mělo býti poprsí se španělskou parukou a na ní vavřínový věnec, jak se vidí na římských mincích z doby Konstantinovy.

Celkem mělo se i roucho držeti vzorů ze starých časů, tedy na bedrech budiž plášť řasnatý paludamentum imperatorium ale tak, aby krk nepřikrýval; tam sáhati má nákrčník pancíře.

Pro zvláštní znamení mincmistrů se tato instrukce z r. 1717 nepřimlouvala, pozná prý se mincovna dle středního štítku, kde znak zemský vybit a dle letopočtu se pak v účtech při kontrolle jméno úředníka snadno najde.

Jen na zemských mincích, které se odchylovaly zrnem od říšské mince, měl býti vyražen zemský znak.

Proti obřezávání měl býti zaveden vtlačený opis na okraji slovy: „Constanter continet orbem“, aneb aspoň než budou nové stroje zřízeny, koruna neb čárkování. Aby na dukátech rub byl zřetelný bude tam vybit říšský orel s král. korunou a zlatým rounem ovroubený štítek se znakem země, pro kterou dukát ražen.

Relief neb zvýšení má býti řezačem kolků sesílen, aby mince oběhem brzy nebyly otřeny.**)

Mincování šlo před se tímto způsobem:

Z nakoupeného stříbra ulity desky, zvané cány čili planše v železných

*) Ernst: Die Kunst des Münzens str. 16. Že máme tak málo zachovaných kolků z cís. mincoven, vysvětluje se tím, že dle instrukce (CXIII.) měly býti zničeny.

**) Znamenitou sbírku kolků chovají v budově c. k. říšské mincovny ve Vídni, kde ve velkém sále c. k. ryjecké akademie složeny zajímavé kusy pro dějiny mincovnictví. Císař Karel VI. položil k této sbírce základ r. 1728, nařídiv, aby uloženo bylo 58 kolků na medaille do zvláštní skříně v mincovně, a vrchní medailleur Benedikt Richter měl je opatrovati. Po odstoupení Lotrinska Francii r. 1737 odevzdány sem kolky z Nancy a později též z mincovny v Hallu a v Praze. Konečně vyzvána r. 1771 správa mincovny v Křemnici, aby tam kolky poslala. Nejstarší kolek zde chovaný jest na tyrolský tolar Zikmundův z r. 1486. Popis kolků oněch sepsal numismat Ed. Fiala. Kolky českých mincí před XVII. stoletím bývaly podle nařízení obrušovány aneb zcela zničeny; Pražské museum má z té doby padělky Killianovy.

barchanech. Cány pak zkoušeny a stříbrem hojné sazeny mědí, lehké pak přelínány. Jen z hodných cánů mincováno. Čistění stříbra dělo se olovem, při čemž stříbro přeháněno. Stříbro obsahující zlato bývalo „aqua fortem“ (kyselinou dusičnou) vyloučeno. Znali však od starodávna zejména Benátčané vylučovati zlato ze stříbra asi tím způsobem, jako staří Římané dělávali.

Kov náležitě sazený slit znovu v cány a znovu zkoušeno. Dle instrukce z července 1742 čl. 40. vydán k průbě 1 kvintlík stříbra a 1 penízek (256. díl hřivny) zlata.

Dobře sazené cány byly srovnány kladivem až k náležité tloušťce. Při zlatých cánech dálo se tak na stroji balančním. Potom šmitmistr z cánů vysekával strojem černé pláty, totiž okroublé plíšky. Při tepání i při vyrážení byly cány nad ohněm rozpalovány, aby nepovstaly trhliny. Na to byly stříbrné černé cány vyvařovány v roztoku vinného kamene a louhu draselnatého; zlaté pláty běleny kuchyňskou solí.

Vytepány-li cány tolarové příliš do tenka, vybíjeno z nich půltolarů, aby novým sazením nebyla ztráta stříbra. K tomu byly pláty zvláště justovány.

Na bílých plátech vybíjen obraz, zprvu kladivem, od XVII. století strojí, jak výše dotčeno. Poněvadž byly kolky drahé, šetřeno jich a nezřídka měněny na nich ročníky rytím.

Než mince vydána v oběh, byla válcem a pilníkem justována. Na plátech pod kladivem mincovaných činilo se tak před ražbou. Na mincích ze strojů taškových vyšlých mělo se tak díti po zmincování, jak tomu chce 111. článek instrukce ze dne 1. července 1717. Tím z těžších kousků nadbytečná částka sestrouhnuta.

Které mince byly vybíjeny za Karla II. (VI.) v mincovnách českých a slezských.

V mincovně Pražské vybíjel mincmistr Ignác Ant. Putz se značkou I · A · P

r. 1711: tolary (bez znamení);

r. 1712: Jílovské dvoudukáty, dukáty (dvoje), tolary (dvoje), groše (dvoje), krejcary;

r. 1713: Jílovské dukáty (se znamením a bez znamení) a groše (dvoje bez znamení);

Zástupce mincmistra a spolu řezač kolků Jan Jiří Ritter razil tamže se znamením I · G · R umístěným na řásni pláště panovníkova

r. 1713: tolary a půlkrejcary (dvoje bez znamení);

r. 1714: tolary a půltolary.

Po něm vybíjel tu mincmistr Ferdinand Scharff se značkou F · S nebo $\mathfrak{F}$, většinou však bez znamení

r. 1714: Jílovské dukáty, groše (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1715: Jílovské dvoudukáty a dukáty, obyčejné dukáty, groše a půlkrejcary;

r. 1716: dukáty, groše a půlkrejcary (dvoje);

r. 1717: obyčejné tolary (dvoje), tolary ze stříbra vytěženého v dolech Jáchymovských, groše (dvoje) a půlkrejcary (dvoje);

r. 1718: čtvrtdukáty, obyčejné tolary (dvoje), Jáchymovské tolary výtěžkové, půltolary a groše;

r. 1719: tolary (troje), groše (troje) a půlkrejcary;

r. 1720: čtvrtdukáty, tolary (dvoje, se znamením a bez něho), groše (troje), půlkrejcary a čtvrtkrejcary;

r. 1721: dukáty, tolary, groše (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1722: Jílovské pětidukáty a dvoudukáty, tolary, groše (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1723: tolary, groše a půlkrejcary;

r. 1724: dukáty, tolary, groše (troje) a půlkrejcary;

r. 1725: Jílovské dvoudukáty, obyčejné dukáty, čtvrtdukáty, tolary, groše a půlkrejcary;

r. 1726: čtvrtdukáty, tolary, půltolary, groše a půlkrejcary;

r. 1727: Jílovské dvoudukáty, tolary, půltolary, groše a půlkrejcary;

r. 1728: tolary (dvoje), půltolary, patnáctníky, groše a půlkrejcary;
r. 1729: tolary, půltolary, čtvrttolary, groše (dvoje) a krejcary;
r. 1730: tolary, čtvrttolary, groše a půlkrejcary;
r. 1731: dukáty, tolary, čtvrttolary, groše, krejcary a půlkrejcary (dvoje);
r. 1732: tolary, půltolary, čtvrttolary, patnáctníky (dvoje), šestáky, groše a půlkrejcary;
r. 1733: patnáctníky, šestáky, groše a půlkrejcary;
r. 1734: dukáty, patnáctníky a šestáky;
r. 1735: tolary, půltolary, patnáctníky, šestáky a půlkrejcary;
r. 1736: tolary, čtvrttolary, patnáctníky, šestáky a půlkrejcary;
r. 1737: dukáty, čtvrtdukáty, tolary, patnáctníky a půlkrejcary;
r. 1738: tolary, patnáctníky (dvoje), groše a půlkrejcary;
r. 1739: tolary (dvoje), čtvrttolary, groše a půlkrejcary;
r. 1740: dukáty, tolary (čtvery), půltolary, čtvrttolary. patnáctníky (dvoje), groše, krejcary a půlkrejcary.

V mincovně Kutnohorské bity za úředníka mince Jana Bernarda Wohnsidlera se znamením skřížených kladívek nad horami mezi písmeny B—W nebo pouhých skřížených kladívek bez písmen ⚒
r. 1712: tolary, půltolary, groše (čtvery), krejcary a půlkrejcary;
r. 1713: půltolary (dvoje), groše (dvoje), krejcary a půlkrejcary;
r. 1714: půltolary (dvoje), groše, krejcary a půlkrejcary (dvoje);
r. 1715: tolary, půltolary (dvoje), čtvrttolary, groše, krejcary a půlkrejcary (dvoje);
r. 1716: tolary (dvoje), půltolary, krejcary a půlkrejcary (dvoje).

Nástupce jeho, úředník mince Jan Frant. Weyer, bil se znamením čís. 68. a 69. na tab. LI.
r. 1717: tolary (dvoje), půltolary (dvoje), krejcary a půlkrejcary;
r. 1718: tolary, půltolary (dvoje), krejcary a půlkrejcary;
r. 1719: půltolary, krejcary a půlkrejcary;
r. 1720: půltolary, krejcary a půlkrejcary;
r. 1721: půltolary, krejcary a půlkrejcary;
r. 1722: půltolary, krejcary a půlkrejcary;
r. 1723: půltolary (dvoje), krejcary a půlkrejcary;
r. 1724: půltolary (dvoje), krejcary a půlkrejcary;
r. 1725: půltolary (dvoje);
r. 1726: půltolary, krejcary a půlkrejcary.

V mincovně Vratislavské razil mincmistr Frant. Nowack se znamením (F · N)
r. 1712: dukáty, šestáky a groše (šestery).

V mincovně ve Břehu vybíjel řezač kolků Krištof Brettschneider se značkou (C · B)
r. 1712: groše (dvoje) a
r. 1713: tolary výtěžkové ze stříbra Reichensteinského.

Mimo to raženy bez znamení mincovního v mincovně Vratislavské a Břežské
r. 1713: dukáty, tolary, půltolary, šestáky (dvoje) a groše;
r. 1714: dukáty, tolary, šestáky (troje) a groše,
načež po zrušení mincovny ve Břehu výnosem dvorské komory ze dne 28. února 1715 mincováno jen ve Vratislavi bez znamení mincovního a to:
r. 1715: dukáty, tolary, šestáky (dvoje) a groše;
r. 1716: tolary (dvoje) a groše;
r. 1717: dukáty, tolary (dvoje) a půltolary;
r. 1718: tolary (dvoje);
r. 1719: dvoudukáty, čtvrtdukáty, tolary (troje) a groše;
r. 1720: tolary;
r. 1721: tolary;
r. 1722: tolary a groše;
r. 1723: tolary, půltolary a groše;
r. 1724: tolary a groše;
r. 1725: čtvrtdukáty, tolary a groše;
r. 1726: půltolary a groše (dvoje);
r. 1727: tolary, půltolary a groše;
r. 1728: dukáty, tolary, půltolary a groše;
r. 1729: dukáty, tolary, půltolary a groše;
r. 1730: tolary, půltolary a groše;
r. 1731: $^1/_6$ dukátu, tolary, půltolary a groše;
r. 1732: dukáty, tolary a groše;
r. 1733: patnáctníky;
r. 1734: dukáty a patnáctníky;
r. 1735: patnáctníky;
r. 1736: patnáctníky;
r. 1737: dukáty a patnáctníky;
r. 1738: dukáty, tolary, patnáctníky, šestáky a groše;
r. 1739: dukáty, tolary, půltolary, šestáky a groše;
r. 1740: dukáty a tolary.

VEŘEJNÁ A UNIVERZITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Popis minci Karla II. (VI.)

a) Mince korunovační a pamětní.

Vláda krále Karla II. honosí se velikou řadou skvostných pamětních medaillí jako snad žádného jiného panovníka českého, vyjímaje vznešenou dceru jeho Marii Terezii. Zvláště medaillí k slavné korunovaci jeho i choti jeho raženo bylo velmi mnoho. Jak důležitý význam byl korunovaci přikládán, patrno z toho, s jakým leskem a nádherou slavnosť korunovace konána bývala. Nebyl to tedy pouhý akt formality, ale událosť, jejíž vážnosti a značného dosahu byl si panovník vědom. Většina panovníků českých vystihla také dobře důležitosť korunovace a bleděla proto posloupnosť trůnu následníkům svým mnohdy již v nejútlejším věku dětském posvátným aktem korunovačním zajistiti. Nutno tudíž odsouditi snahy nepřátel našich, kteří by rádi význam korunovace zlehčili a snížili na stupeň bezvýznamné události, ježto jejich tvrzení odporuje historii.

Z pamětních medaillí krále Karla II. uvádíme:

Portraitní medailli bez letopočtu na králův sňatek s Alžbětou Kristinou Brunšvickou (Tab. CX. obr. 1113.), jež má na líci poprsí panovníkovo s pravé strany sáhající dole až k okraji, v dlouhé paruce s věncem vavřínovým, v pancéři, přes nějž zavěšen k bedrám řásnatý plášť a na krku řetěz zlatého rouna. Na úseči ruky vidí se monogram rytce *H.* Při levé straně z dola počíná opis: CAROL : VI D : G : R : I · S : A : GE : HI : HU : BO : REX · t. j. Carolus Sextus Dei gratia Romanorum imperator, semper augustus, Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae rex (Karel Šestý z Boží milosti Římský císař, zvláště vznešený, Německý, Španělský, Uherský, Český král).

Na rubu poprsí královny s pravé strany v bohatém účesu s malým diademem a v šatě hluboko vystřiženém, na jehož záhybu umístěn monogram rytce *H.* Z dola od levice k pravici běží opis: ELISAB : CHRIST : AUGUSTA CAROLI VI IMP. t. j. Elisabetha Christina augusta Caroli Sexti imperatrix (Alžběta Kristina vznešená Karla VI. císařovna).

Průměr 49 mm, váha stříbrné 57·7 gr.

Ovalová medaille k nastoupení trůnu s heslem panovníkovým bez letopočtu od Filipa Krištofa Beckera*) má na líci poprsí panovníkovo s pravé strany s dlouhou parukou vavřínem věnčené, oděné krunýřem a pláštěm, jenž na rameni na knoflíku zavěšen jest a toliko záda přikrývá, kdežto přední část

*) Filip Kristof Becker, řezač železa ve Vídni, narozen v Koblenzu r. 1675, zemřel r. 1743.

krunýře jest nekryta, aby byl viděti řetěz zlatého rouna se šíje po prsou splývající. Kolem poprsí, jež dole k samému okraji sáhá, čte se z dola od levé strany k pravé opis: CAROLUS · VI · D · G · ROM · IMP · S · A · GE · HI · HV · BO · REX Pod úsečí ruky drobným písmem BECKER

Na rubu zeměkoule v oblacích s obrysy středozemního moře a Italie, nad níž v polooblouku vine se panovníkovo heslo CONSTANTIA · ET · FORTITUDINE t. j. Vytrvalostí a statečností.

Velkost její obnáší 60/69½ mm, váha v červeně zbarveném bronzu 98·85 gr a v cínu 78·5 gr.

Podobná medaille ve velkosti 48½/56½ mm nese v líci opis CAROLUS · VI · D : G : ROM : IMP : S : A : GE : HI : HU : BO : REX a na úseči ruky drobně BECKER *f* t. j. Becker fecit (Becker zhotovil).

Váží v červeném bronzu 51·8 gr.

Jiná medaille v téže velikosti má na líci opis zakončený titulem arcivévody rakouského (archidux Austriæ) CAROL : VI : D : G : R : IM : S : A : GER : HI : HU : BO : REX · AR : AV : a na úseči ruky malé P · C · BECKER ·

Váží v olově odražená 52·95 gr.

Od ní liší se lícením opisem CAROLUS : VI · D · G · R · I · S · A · GE · HI · HU · BO · REX a jménem rytce BECKER *f* na přeťatém rameni medaille měřící 41/47½ mm a vážící v červeném bronzu 27·55 gr (Tab. CX. obr. 1109.)

Na jiné medailli v rozměru 32/38 mm vidí se na líční straně opis CAROLUS · VI · D · G · ROM · IMP · S · A · GE · HI · HU · BO · REX a dole pod poprsím pouze BECKER

Váží v červeném bronzu 26·27 gr.

Na tab. CX. obr. 1111. znázorněná podobná medaille má opis v líci CAROL : VI · D : G : R : IM : S : A : GE : HI : HU : BO : REX · AR

Měří 28½/33½ mm a váží v červeném bronzu 11·68 gr a v cínu ve velkosti 28/33 mm 10·05 gr.

Portraitní medaille cís. manželů od Benedikta Richtra*) má na líci poprsí císařovo s levé strany s dlouhou parukou, ověnčenou vavřínem, v brnění, s pláštěm na rameni připjatým a s řetězem zlatého rouna na šíji. Opis CAROLVS · VI · | CAESAR · AVG · Pod poprsím značka rytce R.

Na rubu mladistvá podobizna císařovny s pravé strany zdobena čelenkou. Opis ELISABETHA CHRISTINA AVGVSTA CAROLI VI IMP ·

Průměr 55½ mm, váha červeného bronzu 49·75 gr.

Z celé řady pamětních medaillí vydaných na narození prince Leopolda dne 13. dubna r. 1716**) uvádíme zde pouze tři:

*) Benedikt Richter, řezač kolků r. 1701 ve Štokholmu, pak v Paříži a až do r. 1715 v Berlíně, potom ve Vídni; zemřel r. 1735.

**) Po osm let zůstávalo manželství Karla VI. a choti jeho Alžběty Kristiny, (dcery vévody Ludvíka Rudolfa z Wolfenbüttlu a princezny Kristiny Louisy Oettingenové) bezdětné, až dne 13. dubna 1716 bylo požehnáno narozením dlouho kýženého dědičného prince, jemuž při slavném křtu dána jména Leopold Jan Josef. Radostná tato událost v rodě panovnickém, která po prohlášené již

Medaille od Ben. Richtra (Tab. CXIV. obr. 1129. ve sbírce p. Fr. R. Chaury v Praze) má na líci sličné poprsí královské s pravé strany, s vlasy rozpuštěnými, zdobenými čelenkou, jež splývají na obnažená prsa. Nad pravým ramenem začíná opis ELISAB · CHRIST · | AVGVSTA CAROLI AVG · t. j. Elisabetha Christina augusta Caroli augusti. Pod poprsím znamení ryjce ℛ.

Na rubu na zemské polokouli sedící, oblaky obestřené a plenkami ovinuté děcko, držící v pravici sošku Pallas. Nad ním opis AETERNITAS AUG : t. j. aeternitas augusta. Pod zeměkoulí v úseči ve třech řádcích NATO PRINC : IUV : LEO | POLDO · MDCCXVI · | D · 13 · APR : t. j. nato principe juvata Leopoldo 1716 die 13. aprilis. Doslovný překlad legend obou stran jest tento: Alžbětou Kristinou, císařovnou Karla císaře, věčnosť císařská narozením prince Leopolda podporována 1716 dne 13. dubna, nebo volněji: Alžběta Kristina, císařovna Karla císaře, zajistila další posloupnosť rodu císařského, porodivši prince Leopolda r. 1716 dne 13. dubna.

Okraj po obou stranách hladký.

Průměr 29½ mm, váha v červeném bronzu 9·2 gr.

Jiná medaille ražená k téže události od Jiřího Viléma Vestnera*) vidí se na obr. 1134. na tab. CXV.

Líc: Pod velkou korunou srdce, v něm v pravo poprsí krále s pravé strany, v levo královny s levé strany a pod nimi novorozeného arcivévody s pravé strany. Dole pod srdcem v úseči dvouřádkový nápis TRINVM PER : | FECTVM · t. j. Trojice doplněna. Pod ním malé V.

Na rubu v šesti řádcích chronogramm (1716): CaroLVs | eLIsabetha et | LeopoLDVs | patrIae feLI = | CIs Cor et | DeLICIae t. j. Karel, Alžběta a Leopold šťastné vlasti srdce a rozkoš (potěšení neb miláček).

Oboustranně okraj hladký.

Průměr 32 mm, váha stříbrné 14·64 gr, bronzové 15·21 gr a cínové 13·9 gr.

Další k stejné příležitosti týmž ryjcem pracovaná medaille nese v líci poprsí královské s vysokým účesem s pravé strany, v bohatě zdobeném a hluboko vystřiženém šatě a v hermelínovém plášti. Opis ELISAB : CHRIST : | ROMAN : AVGVSTA &c t. j. Elisabetha Christina romanorum augusta etc. (Alžběta Kristina římská císařovna atd.)

Na rubu na zeměkouli stojící anděl s rozpjatými křídly a ve vlajícím šatě, troubící na dva pazouny. V opisu chronogramm (1716): gaVDete eLIsabetha ChrIstIna peperIt fILIVM t. j. Radujte se, Alžběta Kristina porodila syna.

Dole v úseči XIII. APRILIS · t. j. 13. dubna.

Průměr 44 mm, váha stříbrné 30·1 gr.

---

sankci pragmatické nabývala tím větší důležitosti, byla ve všech zemích císařských oslavována co nejokázaleji, ale všeobecná radosť tato byla záhy zase obrácena v žalosť největší, neboť mladistvý následník trůnu zemřel ještě téhož roku dne 4. listopadu, a jiným synem nebyl císař již obdařen. (Svátek Jos.: Česko-Moravská Kronika, kniha VII.)

*) Jiří Vilém Vestner, řezač kolků v Norimberce, zemřel r. 1740.

Pamětní medaille od Ben. Richtra na narození arcivévodkyně Marie Terezie, potomní dědičky trůnu a panovnice, má na líci poprsí královné Alžběty Kristiny s pravé strany, s čelenkou a stužkou svázanými vlasy, v šatě hluboko vystřiženém, k němuž na rameni připnut pláš. Nad poprsím opis ELISAB · CHR · CAR · | VI · AVGVSTA · MATER · PAT · t. j. Elisabetha Christina, Caroli Sexti augusta, mater patriae (Alžběta Kristina, Karla VI. císařovna, matka vlasti). Pod poprsím malá značka ryjce *R*.

Na rubu na stolici s vysokým lenochem sedící královna v čelence s pravé strany, vinouc k sobě pravicí roh hojnosti s nemluvnětem a v levici držíc rozkvetlé poupě liliové. V pravo u nohy židle R. Opis RENASCENS SPES ORBIS t. j. Znovu se rodící naděje světa.

Dole v úseči ve třech řádcích FOECVNDIT · AVG · | NATA ARC · M · TH · | MDCCXVII t. j. Foecundit augusta, nata (est) archiducissa Maria Theresia 1717 (Obtěžkala císařovna, zrozena jest arcivévodkyně Marie Terezie 1717).

Obruba na obou stranách hladká.

Průměr 43 mm, váha stříbrné 26 gr, v červeném bronzu 31·18 gr.

Pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1723 (Tab. CXI. obr. 1114. ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni). Na líci v oblacích dvě ruce držící českou korunu a pod ní v sedmi řádcích nápis CAROLUS · VI · | ROM : IMPER : S : AUG : | GERM : HISPAN : HUNG : | BOH : REX · A : AUST : | CORONATUS · | PRAGAE : V · SEPT : | MDCCXXIII t. j. Carolus Sextus, Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, coronatus Pragae 5. septembris 1723 (Karel Šestý, Římský císař zvláště vznešený, Německý, Španělský, Uherský, Český král, arcivévoda Rakouský, korunován v Praze 5. září 1723). Dole ozdoba.

Na rubu zeměkoule v oblacích a kolem heslo CONSTANTIA ET FORTITUDINE

Okraj obou stran hladký.

Průměr 48 mm, váha zlaté 69·7 gr, stříbrné 35·1 gr.

Téhož líčení jest větší i malý peníz na korunovaci krále (Tab. CX. obr. 1110. a 1112.). Větší korunovační peníz nese na líci nápis: CAROLUS · VI · | ROM : IMP : S : AUG : | GERM : HISP : HUNG : | BOH : REX · A : AUST : | CORONAT : | PRAG : 5 · SEPT · | 1723 a malý: CAROLUS · VI · | ROM : IMP : S : AUG : | GER : HISP · HUNG : | BOH : REX · A : AUST : | CORONAT : | PRAG : 5 · SEPT · | 1723 Na některých variantech malého korunovačního peníze přihází se CAROLUS · a 5:

Okraje obou stran jsou čárkované.

Průměr většího obnáší 25—25½ mm, váha stříbrného 3·85 a 4·5 gr a v červeném bronzu 4·2 gr.

Průměr malého 20½—21 mm, váha zlatého 2·55 gr, stříbrného 1·82 gr, v červeném bronzu 3·89 gr.

Jiná pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1723 od Benedikta Richtra (Tab. CXI. obr. 1116.) má na líci poprsí panovníka s pravé strany, sáhající pouze pod krk hodně obnažený, v dlouhé, vavřínem věnčené paruce a

zahalené v plášti, jež dole okraje se dotýká. Pod poprsím drobně počáteční písmeno jména rytcova R. V opisu dole nad pravým ramenem počínajícím čte se IMP · CAES · AVG · CAROLVS · VI ·

Rubní strana táž jako líc na medailli č. 1114.

Obruba obou stran hladká.

Průměr 48—48½ mm, váha v červeném bronzu 40·35 gr, v cínu 32·45 gr.

Variant této medaille s poprsím vyšším a dále dole sahajícím, v oděvu antickém, nese na líci opis IMPERAT · CAES · | AVG · CAROLVS · VI ·

Průměr 49 mm, váha stříbrné 35 gr.

Jest v majetku Bedř. Skrbka v Pardubicích.

Pamětní medaille od Bened. Richtra na korunovaci královské r. 1723 (Tab. CXII. obr. 1120. ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni) má na líci prostovlasé poprsí královské s šatem hluboko vystřiženým, jež dosahuje nahoře i dole k okraji. Nad pravým ramenem počíná opis ELISABETHA | CHR · AVG · CAROLI · VI · IMP Pod pravým pažím drobně začátečné písmeno rytce R.

Na rubu pod českou korunou žezlo a olivová ratolest křížem přes sebe položené a pod nimi v 6 řádcích nápis ELIS : CHRISTINA · | IMP : CAR : VI · AUGUSTA · | REGINA · BOHEMIAE · | INAUGURATA · | PRAGAE · VIII · SEPT · | MDCCXXIII. t. j. Elisabetha Christina, imperatoris Caroli Sexti augusta, regina Bohemiae, inaugurata Pragae 8. septembris 1723 [Alžběta Kristina, císaře Karla VI. vznešená (císařská) choť, královna Česká, pomazána v Praze 8. září 1723]. Dole ozdoba.

Okraj líce i rubu hladký.

Průměr 48 mm, váha zlaté 52·15 gr.

Jiná medaille na korunovaci královské bez letopočtu (Tab. CXII. obr. 1121. ve sbírce p. Fr. R. Chaury v Praze) má líc totožný s předešlou a na rubu na zadních nohou vzepnutého oře (znak Brunšvicka upomínající na původ královnin), jehož ruka z oblak vyčnívající za opratě drží. Nad ním heslo AD NUTUM DEI t. j. Na pokyn (rozkaz) Boží. Pod úsečí půdy, zelení porostlé, drobnou literou jméno rytce GENNARO F. t. j. Gennaro fecit.*)

Oba okraje rovněž hladké.

Průměr 48 mm, váha cínové 38·5 gr.

Vzájemným křížením líceního kolku medaille č. 1116. s rubním č. 1120. nabyto medaille č. 1118. zobrazené na tab. CXI. a křížením rubních kolků medaille č. 1120. a 1121. vznikla medaille č. 1122., jež se vidí na tab. CXII.

Prvější jest majetkem p. Fr. R. Chaury v Praze, měří v průměru 48 mm a váží bronzová v ohni zlacená 48·9 gr a cínová 36·3 gr.

Druhá nalézá se ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni, měří v průměru 48 mm a váží ve zlatě 69·75 gr a ve stříbře 37·15 gr.

Pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu z čer-

*) Antonín Maria Gennaro, narozen v Neapoli, řezač kolků a později ředitel ryjeckého oddělení mincovny ve Vídni, zemřel dne 4. října r. 1744.

ného dřeva tlačená (Tab. CXIII. obr. 1123.) nese na líci v liliovitém zevně i do vnitř ještě hladce profilovaném obvodku poprsí panovníkovo s pravé strany v dlouhé, vavřínem věnčené paruce, v krunýři pláštěm pokrytém a zlatým rounem zdobeném, jež dole přilehá k obvodku. Pod poprsím monogramm rytce MB. Od pravého ramene čte se v opisu CAROLVS VI. D. G. ROM | IMP. S. A. G. H. H. ◌ B. REX.

Na rubu v hladce profilovaném obvodku pohled na Prahu a nad ním v oblouku opis DIE STADT PRAG

Průměr 49½ mm, váha 11 gr.

Medaille ta náleží p. Fr. R. Chaurovi v Praze.

Peníz na korunovaci krále r. 1723 (Tab. CXI. obr. 1115.). Na líci poprsí královo pod krk s pravé strany, v plášti, s dlouhým vlnitým vlasem a korunované českou korunou, sáhající nahoře v opis CAROL · VI · | ROM · IMP · S · AUG ·

Na rubu mezi dvěmi ve věnec svázanými palmovými ratolestmi třířádkový nápis REVOCAS | AUGUSTE | PRIORA t. j. Opět zavádíš (obnovuješ), císaři, bývalé (věci). Pod tím ve třech řádcích CORONATUS | PRAG · 5 · SEPT · | 1723 t. j. Coronatus Pragae 5. septembris 1723 (Korunován v Praze 5. září 1723).

Okraj na obou stranách čárkovaný. Jest vzácný.

Průměr 25 mm, váha stříbrného 4·1 gr. Bity též z červeného bronzu a z mosazi, někdy zlacené.

Pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu od Benedikta Richtra (Tab. CXIV. obr. 1126.) představuje v líci poprsí krále s pravé strany v dlouhé paruce s věncem vavřínovým a v plášti, těsně pod krkem seříznuté a sáhající dole k okraji. Pod poprsím vidí se malá značka rytce R. Za týlem počíná opis IMP · CAES · | CAROL · VI · A · P · F · P · P · t. j. Imperator caesar Carolus Sextus, augustus, potens, felix pater patriae (Imperator císař Karel Šestý, vznešený, mocný, šťastný otec vlasti).

Rubní strana jest vodorovně rozpůlena. V hořejší části jest na pluhu položena česká koruna obklopena s každé strany dvěma prapory, na kterých umístěn znak říšského orla, český, kastilský a uherský. Z koruny pučí ve tři větve vybíhající strom, na jehož prostřední větvi jest korunovaný štít rakouský. V půlkruhu nad tímto líčením opis TERTIA PREMISLAICÆ | STIRPIS GLORIA t. j. Třetí Přemyslova rodu sláva. V úseči spodní čte se v pěti řádcích IMP. CAR. IV FELICITAS | IMP. CAR. VI VNCTIONE | REGIA RESTITVTA | Aº MILL. REGIÆ | CONDITÆ t. j. Imperatoris Caroli Quarti felicitas imperatoris Caroli Sexti unctione regia restituta anno millesimo regiae conditae [Císaře Karla Čtvrtého štěstí pomazáním (královským) císaře Karla Šestého na krále obnovené roku tisícího (od) založení královského sídla (t. j. Prahy)].

Obruby obě hladké.

Průměr 30 mm, váha stříbrné 13·08 gr, z červeného bronzu 11·4 gr a z cínu 9·8 gr.

Peníz na korunovaci královské r. 1723 (Tab. CXI. obr. 1117.) má na líci poprsí královské v diademu s pravé strany. U pravého ramene vychází opis ELIS · CHRIST · | CAR · VI · AUGUSTA t. j. Elisabetha Christina Caroli Sexti augusta (Alžběta Kristina Karla Šestého císařovna).

Na rubu ve věnci ze dvou svázaných vavřínových ratolestí čtyřřádkový nápis INGENTI | REDEUNTIA | SECULA | LUSTRO t. j. Po předlouhé době se vracející století (věk). Pod ním ve třech řádcích CORONATA | PRAG : 8 · SEPT · | 1723 t. j. Coronata Pragae 8. septembris 1723 (Korunována v Praze 8. září 1723).

Okraj po obou stranách čárkovaný.

Průměr 25½ mm, váha stříbrného 3·97 gr, z červeného bronzu 3·6 gr.

Pamětní medaille na korunovaci královské bez letopočtu od Ben. Richtra (Tab. CXIV. obr. 1127.) nese na líci poprsí královské s pravé strany, s rozpuštěnými, čelenkou zdobenými kadeřemi, jež částečně zakrývají obnažená prsa. Pod poprsím malé znamení rytce *R*. Za týlem počíná opis ELISAB · CHRIST · | AVCVSTA CAROLI AVG · t. j. Elisabetha Christina augusta Caroli augusti (Alžběta Kristina císařovna Karla císaře).

Rubní strana rozdělena jest vodorovně ve dvě části. Ve svrchní větší spočívá na podušce, jejíž tři k pozorovateli obrácené rohy korunami a třapci jsou ozdobeny, mezi dvěmi vavřínovými přes sebe položenými větvemi česká koruna, nad níž v oblouku čte se ELISABETHA QVARTVM AVGVSTA t. j. Alžběta po čtvrté císařovna (z císařoven čtvrtá).

Spodní úseč vyplněna dvouřádkovým zkomoleným nápisem BROGOWNE PRIESENII | A · M · VRB · COND · Význam nápisu toho byl dosud záhadou. Václav Hanka dal se asi svésti zdánlivě českým zvukem koncovek a měl za to, že jest to překroucení českých slov BOGOWNE POTIEŠENJ, což prý značí tolik jako WOGTĚCH. Výklad ten však nedává žádného smyslu vzhledem k předcházejícímu opisu, a také jak by přišla do legendy latinské pojednou dvě česká slova. Dal jsem si všemožnou práci, abych vystihl správnou stylisaci nápisu toho. Poptával jsem se zprvu několika latinářů-filologů, ale všichni vrtěli nad tím hlavou, až posléze studium denárů našich Boleslavů, jímž jsem se nedávno obíral, přivedlo mne na pravou cestu. Nápis ten rozluštil jsem následovně: Pragae unctione praesenti anno millesimo urbis conditae t. j. v Praze u pomazání (korunovace) přítomna (meškající) roku tisícího od založení města. Zdá se, že ryjec ani ne snad z neznalosti latiny, jako spíše zúmyslně nápis zkomolil, nápodobiv překroucené opisy nejstarších českých denárů, aby tím jaksi naznačil ono velké stáří města Prahy.*)

Okraje na obou stranách jsou hladké.

Průměr 29 mm, váha stříbrné 12·9 gr, z červeného bronzu 8·17 gr.

Jest též v zlatě ražena.

*) Praha slula za starodávna též Brâga a Frâga (odvozeno z latinského názvu Praga).

Pamětní medaille na korunovaci královské z r. 1723 zobrazena na tab. CXIV. obr. 1130. Líc: Poprsí královské s pravé strany s čelenkou a s vysokým kučeravým účesem, v řásnatém, hluboko vystřiženém šatě, k němuž na ramenou připnut plášť. V opisu, nad pravým ramenem začínajícím, čte se ELISABETHA | CHRISTINA AVGVSTA Pod poprsím drobnou literou značka rytce *P. W.*

Na rubu na stupni kobercem postřeženém stojí královna v korunovačním rouchu ku předu obrácená, po jejíž levici Čechie a Hungarie každá ruku s korunou a po pravici zbožnosť a udatnosť každá ruku s věncem vzhůru vztahují, aby je královně na hlavu vložily. Nad tím v polokruhu opis VIRTVTES CORONANT ET REGNA t. j. Cnosti korunují i říše. Dole v úseči ve čtyrech řádcích IN REGINAM BOHE=| MIAE CORONATA | D · 8 · SEP : MDCCXXIII · | P G · N · t. j. In reginam Bohemiae coronata die 8. septembris 1723 (Za královnu Českou korunována dne 8. září 1723 a inicialky jména neznámého rytce).

Obruba na obou stranách hladká.

Průměr 43 mm, váha stříbrné 24·17 gr, z červeného bronzu 33·2 gr, z cínu 24·17 gr. Ražena též ve zlatě.

Pamětní medaille na korunovaci královských manželů a tisíciletý jubileum založení města Prahy z r. 1723 (Tab. CXIII. obr. 1124.) má v líci poprsí krále v antickém rouše a v plášti, s dlouhou, vavřínem věnčenou parukou a vedle po levici poprsí královské s čelenkou, obě s pravé strany a nad nimi opis IMP · CAR · VI · INVICTISS · ET EL · AVG · t. j. Imperator Carolus Sextus invictissimus et electus augustus (Císař Karel Šestý nepřemožitelný a zvolený císař). Pod poprsím malé B R t. j. Benedikt Richter.

Na rubu před otevřenou branou okrouhlý, do kruhu stočeným hadem, co symbolem věčnosti, ovinutý český štít nahoře věnčený a českou korunou přikrytý. Pod štítem práh (připomínající pověsť o založení Prahy) a čtyry žezla se znaky říše římsko-německé, království Českého, Španělského a Uherského a ratolesť palmová přes sebe položené. Kolem opis IMP : CAROLI · VI · ET · ELISABETHAE · AVGVSTAE · VNCTIO · REGIA · t. j. Imperatoris Caroli Sexti et Elisabethae augustae unctio regia (Císaře Karla Šestého a Alžběty císařovny pomazání královské). Dole v úseči ve třech řádcích PRAGAE CONDITAE MIL-| LENARIO PRIMO | MDCCXXIII t. j. v prvním tisíciletí (od) založení Prahy 1723*) a nejdoleji W .

Okraj na obou stranách hladký.

Průměr 48½ mm, váha zlaté 25 dukátů čili 87 gr (cena 300 zl.), stříbrné 52·5 gr, v červeném bronzu 36 gr, v cínu 47·4 gr.

Jiná pamětní medaille na korunovaci královských manželů (Tab. CXIII. obr. 1125.) nese na líci podobné poprsí krále i královské jako me-

*) Dle J. Hammerschmida založena byla totiž Praha r. 723. (Jan Florian Hammerschmid, doktor bohosloví, farář u Panny Marie před Týnem v Praze a historický spisovatel, narozen dne 4. května 1652 ve Stodě u Plzně, zemřel v Praze r. 1737).

daille předešlá a kolem nich opis CAROL . VI . CAES . AVG . G . H . H . B . REX ❀ ELIS . CHR . AVGVSTA G . H . H . B . REG . t. j. Carolus Sextus caesar augustus, Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae rex ❀ Elisabetha Christina augusta, Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae regina (Karel Šestý, císař vznešený, Německý, Španělský, Uherský, Český král — Alžběta Kristina, císařovna, Německá, Španělská, Uherská, Česká královna). Pod poprsím drobným písmem ryteova značka A · V · t. j. Andreas (Ondřej) Vestner (řezač kolků v Norimberce, narozen r. 1707, zemřel r. 1754).

Na rubu na trůně, postaveném na estrádě o dvou stupních, sedící král v antickém rouše s ozubenou korunou na hlavě a podle něho po levici královna s čelenkou, v řásnatém šatě, oba s pravé strany. Před nimi s každé strany ženská postava v řásnatém rouše a pod stupni trůnu Čechie s levé strany, podpírající se levicí o český štít a pravicí podušku s korunovačními odznaky královským manželům podávající. Pod dolním stupněm drobně značka rytce V. Nad tímto líčením opis TENET LONGVMQVE TENEBIT BOHEMAS ARCES SANGVIS TVVS · t. j. Drží a dlouho bude držeti České tvrze (hrady) krev Tvá. Ve spodní úseči ve třech řádcích CORONATIS AVGVSTIS SVC=| CESSIONE FIRMATA | MDCCXXIII · t. j. ježto korunováním císařských manželů posloupnosť jest upevněna (utvrzena) 1723.

Okruje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 44·55 gr, bronzové 43·45 gr, průměr cínové 49 mm a váha 33·5 gr.

Korunovační medaille obr. 1128. na tab. CXIV. má na líci vedle sebe nízká jen pod krk sáhající poprsí krále v dlouhé věnčené paruce a královny, obě s pravé strany se šíjemi obnaženými po způsobu antickém a nad nimi opis IMPERATOR CAROL · VI . ET . ELISAB . CHRISTINA . IMPERATRIX t. j. Imperator Carolus Sextus et Elisabetha Christina imperatrix (Císař Karel Šestý a Alžběta Kristina císařovna).

Na rubu na parketové podlaze stůl kobercem pokrytý a na něm na podušce korunovační klenoty. Nad tím opis RITE CORONATIS GIGNATVR MASCVLA PROLES t. j. Řádně korunovaným ať se narodí mužský potomek. Vespod v úseči ve třech řádcích REX ET REGINA BOHEM · | CORONATI · PRAG · | 1723 · t. j. Rex et regina Bohemiae coronati Pragae 1723 (Král a královna Česká korunováni v Praze 1723).

Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 27½ mm, váha stříbrné 7·5 gr.

Vzácná tato medaille jest majetkem Bedř. Skrbka v Pardubicích.

Korunovační medaille obr. 1131. na tab. CXIV. nese v líci pod velkou korunou ve vavřínových věncích poprsí krále a královny proti sobě obrácená. Nad tím annagramm (1723) DVABVS CORONIS VNA CORONA IMPONITVR t. j. Ku dvěma korunám jedna (ještě) koruna se vkládá. Celou spodní úseč vyplňuje ozdoba.

Na rubu pohled na Prahu a nad ním opis REGE CORONATO DABIT ALMA BOHEMIA NATVM . t. j. Po korunování krále dají živné Čechy rozence. Vespod v úseči zase ozdoba.

Okraje oboustranně hladké.

Průměr 43½ mm, váha stříbrné 29·55 gr, cínové 24·25 gr.

Korunovační medaille obr. 1136. na tab. CXV. ukazuje v líci hlavu krále v dlouhé vavřínem věnčené paruce a vedle ní v levo hlavu králové, obě s pravé strany s obnaženými šíjemi a nad nimi opis CAR · VI · R · I · S · A · REX BOH · ELISAB · AUG · R · I · REG · BOH · t. j. Carolus Sextus, Romanorum imperator, semper augustus, rex Bohemiae, Elisabetha augusta, Romanorum imperatrix, regina Bohemiae (Karel Šestý, Římský císař, zvláště vznešený, král Český, Alžběta vznešená, Římská císařovna, královna Česká).

Na rubu sedící Čechie s pravé strany opírající se pravicí o dlouhé kopí a v levé ruce, opřené na český štít, držící olivovou ratolesť. Podle štítu pne se vinný kmen a v pozadí vidí se město Praha. Nad tím opis BOHEMIA FELIX t. j. Šťastné Čechy. Dole v úseči ve čtyrech řádcích VOTO AVG : POSTERIT : MASCULÆ | IPS : SOLEMNIB : CORONAT : | PRAGÆ D · V · 8 · SEP : | MDCCXXIII t. j. Voto augustae posteritatis masculae ipsum solemnibus coronat Pragae die 5. et 8. septembris 1723 [S přáním (přejíce) vznešeného potomstva mužského jej (totiž císaře) slavnostně korunuje v Praze dne 5. a 8. září 1723].

Průměr 37 mm, váha stříbrné 17·3 gr.

Korunovační medaille obr. 1138. na tab. CXV. nese v líci hlavu krále v dlouhé paruce, pokrytou věncem vavřínovým a podle ní po levici hlavu královny s čelenkou, s pravé strany, s obnaženými šíjemi. Nad hlavami opis CAROL . VI . CAES . AVG . G . H . H . B . REX ✱ ELIS . CHR . AVGVSTA · G . H . H . B . REG . Pod poprsími znamení rytce A . V . t. j. Andreas Vestner.

Na rubní straně vidí se postava římského bojovníka s pravé strany s ozubenou korunou na hlavě, stojící pravou nohou na kouli a držící v pravé ruce roh hojnosti, levicí pak podpírající se o dlouhé kopí. Naproti němu stojí ženská postava, oděna pouze pláštěm a se čtyrmi paprsky nad hlavou, pravou rukou podepřena o český štít, svrchu ozubenou korunou přikrytý, a levicí o jakýsi neznámý předmět, vedle něhož v levo nalézá se pták (jeřáb?) s gloriolou kolem hlavy. Nad tímto líčením čte se opis AETERNITAS ET PROVIDENTIA CAESARIS · t. j. Věčnosť a prozřetelnosť císařova. Vespod v úseči ve třech řádcích pokračování legendy CORONATIS AVGVSTIS · | SVCCESSIONE FIRMATA | MDCCXXIII · t. j. ježto korunováním císařských manželů posloupnosť byla upevněna (utvrzena) 1723.

Okraj líční i rubní strany hladký.

Průměr 37½ mm, váha stříbrné 20·05 gr.

Korunovační medaille obr. 1137. na tab. CXV. představuje v líci oltář ozdobený z předu dvěma oválovými štíty, za nimiž zastrčeny jsou křížem přes sebe dvě ratolesti a které opleteny jsou stuhami. Štít pravý nese znak

český a levý znak moravský. Na oltáři monogramm z počátečních písmen jmen císařských manželů ℭ&, nad nímž ruka z oblak drží korunu. Nad tím opis EUCH KROENET GOTTES HAND t. j. Vás korunuje Boží ruka. V úseči spodní ve třech řádcích ZU PRAG IN BÖHMEN | D . 5 . U . 8 . SEPT · | 1723 · t. j. V Praze v Čechách dne 5. a 8. září 1723.

Na rubu mapa zemí koruny české (Čech, Moravy a Slezska) ozářena sluncem. Od slunce v pravo allegorie míru, v levo váhy. Opis UND IHR BESTRAHLT DAS LAND t. j. A jím ozářena země.

Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 34 mm, váha stříbrné 10 gr.

Jinotajná korunovační medaille obr. 1132. na tab. CXIV. znázorňuje na líci pohled na město Prahu a nad ním na skřížené větvi palmové a olivové korunu. V opisu chronogramm (1723) LAETIOREN PRAGA DANS FELIX GERMANIA FRVCTV ❀ t. j. Laetioren Praga dans felix Germania fructum [Utěšenější (spanilejší) plod nežli Praha dává šťastná Germanie (Německo)]. Ve spodní úseči v pěti řádcích CRESCANT | IMPERATOR CAROL . VI . ET ELI | SAB · CHRISTINA · IMPx · | HAC DATA CORONA · | D . 5 . SEPT · t. j. Crescant imperator Carolus Sextus et Elisabetha Christina imperatrix hac data corona die 5. septembris [Ať rostou (vzkvétají) císař Karel Šestý a Alžběta Kristina, císařovna, po tomto korunování dne 5. září]. Na jiném variantu čte se v páté řádce v úseči · R · SEPT ·

Na rubní straně nahoře v pravo vidí se zářící slunce, pod nímž čte se CONVERTAR AD ILLAM t. j. Obrátím se k ní (praví slunce k luně); v levo měsíc a pod ním ve dvou řádcích ORNABOR AB | ILLO t. j. Budu ozdobena (okrášlena) od něho (praví luna vzhledem k slunci). Pod oběma níže jest zeměkoule a po její stranách nápis LAETABOR | OB AVCTVM t. j. Budu se radovati ze vzrůstu (zvětšení). Nad celým líčením opis SOLIS AB ASPECTV CRESCENS LVNA EXHILARABIT t. j. Pohledem slunce rostoucí luna (měsíc) bude obveselovati. V dolní úseči ve třech řádcích LAETVM AVGVRIVM IN | CORONATIONE BOHEMI- | CA. 1723. t. j. Radostná předtucha v korunovaci české 1723.

Okraje medaille na obou stranách jsou hladké.

Průměr 44½ mm, váha stříbrné 26·95 gr.

Jinotajná korunovační medaille obr. 1133. na tab. CXV. Líc: Dvě větve vavřínové křížem přes sebe položené a dole svázané, tak že tvoří věnec nahoře rozevřený, kdež umístěna koruna. Nad ní opis REGALI CAPITA MAIESTATE SERTATA t. j. Královskou velebností věnčené hlavy. Pod korunou v desíti řádcích chronogramm VIVANT | CAROLVS VI | IMPERATOR | ET | ELISABETHA CHRISTINA | IMPERATRIX | VIVANT | ILLE REX REGINAQVE | EXHILARANS ADSIT SERTATIS | MASCVLVS HAERES | ❀ t. j. ať žijí Karel Šestý císař a Alžběta Kristina císařovna, ať žijí: onen král i královna; ať oblažující přijde (ať se narodí) ověnčeným mužský dědic (nebo volnější překlad: Ať se jim k radosti narodí mužský potomek).

Okraj hladký.

Rubní strana stejná jako u medaille obr. 1132.

Průměr 45 mm, váha stříbrné 31·35 gr.

Jest uložena ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni.

Medaille na korunovaci královských manželů a těhotenství královny (Tab. CXI. obr. 1119.) Líc: Na zadních nohou po travou porostlé půdě kráčející korunovaný český lev, obrácený k pravé straně, a nesoucí v pravé přední tlapě korunu. Nad ním čte se opis GOTT BEGLEITE DIE BÖHMISCHE KRONE t. j. Bože, doprovázej českou korunu! Dole v úseči dvěmi řádky PRAG 5 U: 8 SEPT. | 1723. t. j. Prag 5. und 8. September 1723 (V Praze 5. a 8. září 1723).

Na rubu korunovaný král a královna v celé postavě, zahaleni v pláštích, obráceni proti sobě a držící korunu nad pacholetem mezi nimi stojícím. Kolem opis MIT EINEM ERTZHERTZOGLICHEN SOHNE t. j. S arcivévodským synem. Dole v úseči letopočet 1724

Okraje líce i rubu jsou hladké.

Průměr 25½ mm, váha zlaté 6·9 gr, stříbrné 6·33 gr.

Medaille od Ondřeje Vestnera na těhotenství královny při její návratu od korunovace z Prahy má líční stranu jako medaille obr. 1138. na tab. CXV.

Na rubu v osmi řádcích chrongramm DEO | FORTVNANTE · | CAROLO | ET | ELISABETHA | GRAVIDA | PRAGA | REDEVNTIBVS· t. j. S božím požehnáním když Karel a Alžběta těhotna (jsouc) z Prahy se vraceli.

Průměr 37½ mm, váha stříbrné 19·09 gr, cínové 16·95 gr.

Jiná medaille na těhotenství královny z r. 1723 nese v líci osmiřádkový nápis I · | AVGVSTVS CAROLVS, | II · | FVLGENS DIADEMATE ELISA | PERFECTA VT TRIA SINT, | III · | ARCHIDVCEM | ACCIPIENT · t. j. První (předně) císař Karel, druhá (za druhé) skvějící se čelenkou Alžběta, aby trojice byla úplná, třetího (za třetí) arcivévodu obdrží.

Na rubu trojúhelník na úhel postavený a v něm dvě větší srdce korunovaná a pod nimi menší srdce bez koruny. Kolem trojúhelníka rovnoběžně s jeho stranami nápis OMNE | TRINVM | PERFECTVM · t. j. Celá trojice doplněna. Dole v úseči ve třech řádcích GRAVIDITAS AV- | GVSTAE | MDCCXXIII · t. j. Těhotenství císařovny 1723.

Okraje na obou stranách hladké.

Průměr 32 mm, váha bronzové 11·35 gr, cínové 10·12 gr.

Pamětní medaille na návštěvu král. manželů v Příbrami r. 1723 (Tab. CXVI. a CXVII. obr. 1139.) Líc: V údolí prostírajícím se mezi dvěma vrchy (Sv. Horou a Březovými Horami) vedle sebe stojící královští manželé prostovlasí v celé postavě s pravé strany. Král s dlouhou, vavřínem věnčenou parukou, oděn v španělském kroji a v dlouhém, s ramen až na zem splývajícím plášti,

který si v boku pravicí přidržuje, v levici pak drží jakousi svinutou listinu. Královna má vlas částečně rozpuštěný, šat na prsou hluboko vystřižený a přes něj též dlouhý plášť zavěšený. Nad nimi vznáší se orel, držící v pravém spáru meč a v levém žezlo, který ze zobáku spouští na hlavy král. manželů vavřínový věnec. Před králem a královnou na pravém koleně klečí holdující horní úředník, podávající jim na míse vzorek stříbra znázorněný astronomickou značkou ☽. U nohou krále po zemi rozloženy jsou astronomické značky různých kovů, jež v dolech Příbramských se těží, jako: ♄ = olovo, ♇ snad místo ♀ = měď, ♃ = cín, ♂ = železo, ☿ snad místo ☿ = rtuť a ☉ = zlato. Za klečícím úředníkem stojí ještě dva jiní v suknicích a v pláštích. V pozadí za král. hosty rozkládá se město Příbram a nad ním vypíná se poutnické místo Sv. Hora s Matkou Boží na kopuli. Vespod v úseči ozdobný štítek s dvouřádkovým vrytým nápisem Redeunt Saturnia regna | Virgil Eclo IV. t. j. Vrací se Saturnova vláda (zlatý věk). Virgil ecloga IV. Na olověných medaillích přihází se chybně Redeunf a Ecle

Na rubu dvacítiřádkový vrytý nápis Divo | Romanorum Imperatori | CAROLO VI & ELISABETHÆ | Imperatrici Romanorum | Terra et Aſtris glorioſiſſime Imperantibus | Qvi Lunam Turcicam toties habuêre sub pedibus | Eis et Reliqvos Planetas hæreditariæ terræ generant in vectigales | Annô etiam quô Böemia hæc Regia coronavit Capita | Montis Sancti Concives montes ab annis CL Steriles | Lunâ et Saturnô facti Conſpicui, | Lucinam Agente | Montis Sancti Luna Calceata Domina | Lunam tunc parturiverunt Coronatis Suppedaneum | Ut ab Auguſtiſſimis Eoru pedibus atq ter Auſpicatiſſimo Imperio | Fodinæ ter ſecundum deducant progreſſum | atq Saturni et Aſtreæ reducant Regno tempora | Hoc perennis memoriæ numiſma | in Suppedaneum | PrzIbraMIenſes VaſaLLI | eXCVDerVnt t. j. Božskému římskému císaři Karlu VI. a Alžbětě, císařovně římské, zemi a hvězdám přeslavně panujícím, kteří měsíc turecký tolikráte měli pod nohama, těmato (totiž nohama) i ostatní planety dědičné země v poddanství uvádějí. Též v roce, ve kterém Čechy tyto královské korunovaly hlavy, s Horou Svatou hory sousedící, od 150 let neúrodné, stříbrem a olovem staly se znamenitými, ana jim plodnost dala paní Svaté Hory (Panna Maria), měsíc za podnož mající, vydaly (hory) tenkráte stříbro korunovaným za podnož. Aby od vznešených jejich nohou (totiž návštěvy) a přešťastné vlády doly přešťastný měly (odvodily) prospěch a zpět přivedly říši doby Saturna a Astraeje, tento věčné paměti peníz za podnož Příbramští vasallové (poddaní) raziti dali. Na olověných medaillích čte se v třináctém řádce chybně Suppedanenm

Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 138½ mm, váha stříbrné, jež zdobí sbírku c. a k. dvorního musea ve Vídni, 676·76 gr, olověné 552 gr.

Též jsou odlitky bronzové.

Pamětní medaille od J. V. Vestnera na narození arcivévod-

kyně Marie Amalie*) r. 1724 (Tab. CXV. obr. 1135.) nese v líci poprsí královo s pravé strany, s dlouhou parukou s věncem vavřínovým, v římském oděnì a pod ním písmeno V jako značku ryjcovu. Od týla čte se opis CAES · AVG · CAR · VI · R · IMP · S · A · GE · HI · HV · BO · REX · AR · A · D · BVR · t. j. Caesar augustus Carolus Sextus, Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae (Caesar augustus Karel Šestý, Římský císař zvláště vznešený, Německý, Španělský, Uherský, Český král, arcivévoda Rakouský, vévoda Burgundský).

Na rubu dvoukolový vůz tažený čtyrmi lvy a v něm sedící postava, držící na klíně levou rukou děcko a v pravici klíč. Nad tím opis CVNCTIS ALTIOR EXTAT MATRIBVS : *Clavdian* t. j. Nad veškeré matky výše vyniká: Claudian. Citát tento jest výňatek z římského básníka Claudiana a tvoří celek s následujícím dvouřádkovým nápisem, nalezajícím se dole v úseči, NATA ARCHIDVCISSA | D. 5. APR. 1724. t. j. nata archiducissa die 5. aprilis 1724 (zrozením arcivévodkyně dne 5. dubna 1724). Smysl onoho citátu jest asi tento: Tím, že se narodila arcivévodkyně, vyniká císařovna nad veškery matky blahem.

Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 48 mm, váha stříbrné 42·4 gr.

Jest majetkem c. a k. dvorního musea ve Vídni.

Pamětní medaille od M. Donnera na položení základního kamene k nové budově c. k. Josefinské rytířské akademie v Lehnici dne 24. června r. 1735 (Tab. CXVIII. obr. 1144.). Na líci parukou a vavřínovým věncem zdobena hlava králova s nahým krkem, na jehož úseči vidí se jméno ryjcovo M · DONNER · F · t. j. M. Donner fecit (M. Donner zhotovil).** Od týla začíná opis CAROLO · VI · ROM · IMP · HISP · HUNG · BOH · REGI ·

Na rubu pomník a vedle něho v pravo stojí Silesia jako Minerva s orlicí slezskou na prsou, držící pravicí obrácený roh, z něhož se sypou palety a štětce, a v levici, opřené o pomník, modell budovy akademie. Po levé straně pomníku sedí Saturnus zhlížející se v zrcadle. Na pomníku v sedmi řádcích nápis CAROLO · VI · | IOSEPH · FUND | RESTIT · AVG · | NOBILIUM · | ACADEM · LIG | IN PERPET · | ERECT · MEMOR · t. j. Carolo VI. Josephi fundamen (fundamentum) restituta augusta nobilium academia Ligne in perpetum erectionis memoriam [Za Karla VI., jakožto založení Josefovo, opět zřízena (postavena) veleslavná šlechtická akademie důstojně na věčnou paměť zbudování]. Po pravé straně na stupni pomníku monogramm ryjce MD Nad pomníkem opis CRESCUNT · NOVA · MOENIA · MUSIS · t. j. Rostou nové hradby musám. Vespod v úseči tvořící jaksi konsoli k svrchu popsanému líčení ve třech řádcích PRIMO · AEDIVM · LAPIDE · POSITO · | DIE · S · IOAN · BAPT · SACRO · | MDCCXXXV t. j. Primo aedium lapide posito die Sancti Joanni Baptistae sacro

*) Dne 5. dubna 1724 porodila královna Alžběta Kristina čtvrté dítko, ale místo toužebně kýženého mužského potomka třetí dceru, arciknežnu Marii Amalii, která zemřela již u věku šesti let dne 19. dubna 1730 (Svátek Jos.: Česko-Moravská Kronika, kniha VII. str. 78. .

**) Matyáš (Matěj) Donner, řezač kolků ve Vídni 1735—1767.

1735 [První (základní) kámen budovy položen byl v den sv. Janu Křtiteli zasvěcený 1735]. Nahoře při levém kraji konsole W

Okraj líce i rubu hladký.

Průměr 51 mm, váha stříbrné 52·5 gr.

Pamětní medaille od J. V. Kittla*) na úmrtí panovníkovo r. 1740 (Tab CXVI. obr. 1140.) má v líci poprsí panovníkovo s pravé strany s parukou, vavřínem věnčenou, v římském odění a s řetězem zlatého rouna na šíji. V týle začíná opis DA SICH DIESE | AVGEN SCHLIESSEN t. j. Ježto se tyto oči zavřely. Pod poprsím v tabulce, která jakési podstavec pod ním tvoří, ve čtyrech řádcích nápis CAROLVS · VI · | DER XVI · ROEM · KAYSER | AVS DEM HAVSE | OESTERREICH · t. j. Karel Šestý, šestnáctý římský císař z domu Rakouského.

Na rubu krajina travou zarostlá, kterou řeka protéká, a v předu v pravo sedící stařec — symbol řeky Odry — s pravé strany, podepřen levicí o kámen, na němž jest písmeno W t. j. Wratislavia a pravicí držící skácený strom, z něhož voda vytéká. Nad tím opis HIER SO VIELE THRÆNEN FLIESSEN t. j. Zde tak mnohé slzy tekou. Dole drobným písmem G · W · KITTEL. Vespod v úseči ve čtyrech řádcích GEBOHREN · D · 1 · OCT · 1685 | ERWAEHLT · D · 12 · OCT · 1711 | GESTORBEN · D · 20 · OCT · 1740 · t. j. Narozen dne 1. října 1685, zvolen dne 12. října 1711, zemřel dne 20. října 1740.

Na obou stranách okraje hladké.

Průměr 31½—32 mm, váha stříbrné 9·3 a 10·75 gr.

Pamětní medaille na úmrtí panovníkovo a první válku slezskou (Tab. CXVI. obr. 1141.). Na líci na podstavci sarkofag (rakev) císařův a na něm římské korunovační klenoty. Na rakvi nápis CAROL · VI · Před rakví v pravo sedící truchlící Germania s pravé strany, mající hlavu podepřenou levicí o podstavec rakve a pravici opřenou o štít s říšským orlem. V pozadí zapadající slunce. Nad tím opis NACH UNSRER FRIEDENS SONNE PRANGEN t. j. Po našem slunci míru skvění. Vespod v úseči rok 1740

Na rubu planeta války — Mars ozařující krajinu ohněm zpustošenou a v dým z hořících stavení zahalenou. Nad ní opis IST MARS MIR BLUTROTH AUFGEGANGEN t. j. Vyšel mně Mars krvavě červeně. Pod tím v úseči ve dvou řádcích KRIEG IN SCHLESIEN | 1741 t. j. Válka ve Slezsku 1741.

Okraje na obou stranách hladké.

Průměr 32½ mm, váha stříbrné 9·3 gr.

Pamětní oválová medaille od M. Donnera na ovdovění králové (Tab. CXVII. obr. 1142.). Na líci poprsí králové s pravé strany ve vdovském závoji. Opis ELISABETHA CHRISTINA D · G · R · I · H · H · B · N · D · BRUNS · LUN · CAR · VI · VID · t. j. Elisabetha Christina, Dei gratia Romanorum (Romana) imperatrix, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae regina, nata ducissa Brunsvico-Luneburgensis, Caroli Sexti vidua (Alžběta Kristina, z Boží mi-

*) Jiří Vilém Kittel, řezač kolků ve Vratislavi, zemřel 1769.

losti Římská císařovna, Španělská, Uherská, Česká královna, rozená vévodkyně Brunšvicko-Luneburgská, Karla Šestého vdova. Pod poprsím jméno ryjce M. DONNER

Na rubu vzpínající se oř s levé strany, jehož ruka v oblacích na oprati drží. Nad ním opis AD NUTUM DEI Dole na zemi v pravo malým písmem rytcova značka M D

Okraje líce i rubu jsou hladké.

Velkosť a váha v červeném bronzu $38^1/_2/43^1/_2$ mm a 23·6 gr, v cínu 38/44 mm a 21·6 gr.

Jiná okrouhlá medaille na vdovství králové od téhož ryjce nese v líci poprsí královo s pravé strany se vdovským závojem a v bohatém brokátovém šatě a kolem opis v týle začínající ELISABETHA CHRISTINA DG · R · IMP · H · H · B · REGNAT · D · BRUNS · LUN · CAROLI VI VIDUA Na úsečí ruky drobně M · DONNER

Na rubu totéž líčení jako na předešlé medailli, jen kůň s pravé strany. Okraje jsou též oboustranně hladké.

Průměr $61^1/_2$ mm, váha červeného bronzu 72·3 gr, cínu 56 gr.

b) Mince běžné z mincoven českých.

Přiblížejíce k líční straně, znamenáme na tolarech a jich dílech a pak na groších Karla II. tyto nápadně lišící se podoby panovníkovy:

Ráz I., přidržující se ještě starých obvyklých vzorů na mincích Leopolda I. a Josefa I., předvádí dlouhou, vavřínem věnčenou a ramena zcela zakrývající parukou opatřené poprsí s pravé strany, v brnění vysoko ke krku přilehajícím a s řetězem zlatého rouna hluboko na prsa splývajícím a s přehozeným pláštěm, zabíhající obyčejně pouze nahoře v opis.

Ráz II. Podobné poprsí, však s hlavou větší a s ramenem nezakrytým, nahoře i dole v opis sáhající.

Ráz III. Poprsí dle vzoru antického s pravé strany, sáhající nahoře i dole do opisu, se španělskou parukou s věncem vavřínovým, v pancéři u krku hodně vykrojeným, tak že nákrčník ponechává krk obnažený. Na šíji zavěsen na krátké stuze řád zlatého rouna a na bedrách plášť řasnatý.

Ráz IV. ukazuje poprsí královo s pravé strany, v španělské, vavřínem věnčené paruce, s krkem nahým, bez oděvu, rovněž nahoře i dole v opis sáhající.

Na rubní straně rozeznává se:

Ráz A. Říšský orel pod korunou s kruhy kolem hlav, třímající v pravém pazouru meč a v levém žezlo a sáhající nahoře v opis. Na prsou jeho vidí se korunovaný český štít lemovaný řetězem zlatého rouna.

Ráz B. Podobný orel, však bez kruhů u hlav a s prsním štítkem bez zlatého rouna.

Ráz C. Široko rozkřídlený dvouhlavý orel jako u rázu A, ale s korunovaným a zlatým rounem obroubeným rozčtvrceným štítem prsním tvaru špa-

nělského, v němž v poli prvém umístěn znak španělský, v druhém uherský, v třetím rakouský a ve čtvrtém burgundský a přes ně uprostřed položen malý korunovaný štítek český.

Ráz D. Takovýž orel, leč mnohem užší, s dlouhými krky a nahoře i dole do opisu sáhající.

Předeslavše dříve nástin těchto hlavních typů, abychom se vyhnuli zbytečnému opakování, přikročíme nyní k popisu jednotlivých mincí.

Pražský tolar bez znamení z r. 1711 (Tab. CXVIII. obr. 1145.), nalezající se v mincovním kabinetě musea království Českého v Praze, nese v líci poprsí dle rázu I. bez obvodku a kolem něho od čela vycházející opis CAROL⁶ VI D⁶ G · RO · IMP · S · A · GER · HIS · | HU BO REX · Úseč ruky jest na okraji hladká.

Na rubu korunovaný říšský orel dle rázu C, též bez obvodku, sáhající nahoře v opis · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ET · SILE · MAR · MOR · 1711 · Obě strany mají dvojitý okraj čárkovaný.

Průměr 42 mm, váha 28·5 gr.

Pražský tolar Ig. Ant. Putze z r. 1712 (Tab. CXVIII. obr. 1146.). V líci opět vidí se poprsí dle rázu I. s rukou v nadloktí rovně přeťatou, chráněnou pancéřem, ale pláštěm nezakrytou, které zabíhá na třech místech v opis CAROLUS ✦ VI ⁝ D ✦ G ✦ | ✦ ROM ⁝ IMPER ⁝ | ✦ SEMP ✦ AV ✦

Na rubu říšský orel dle rázu A a opis ✦ GERM ⁝ HISPA ✦ HUNG ✦ ET BOHEMIÆ ✦ REX ⁝ 1712 ✦

Obvodku na líci ani na rubu není. Okraj na obou stranách dvojitý, čárkovaný.

Průměr 42 mm, váha 28·6 gr.

Pražský tolar Jana Jiřího Rittra z r. 1713 (Tab. CXVIII. obr. 1147.) má v líci poprsí dle rázu I. a opis CAROLUS ✦ VI ✦ D ⁝ G ⁝ R ⁝ I ⁝ S ⁝ A ⁝ GER ⁝ HISP | HU ⁝ BO ⁝ REX Na záhybu pláště umístěna jest písmem jedva viditelným Rittrova značka I·G·R Okraj úseče ruky jest vroubkován.

Na rubu jest říšský orel dle rázu C a kolem něho opis ARCHID ⁝ AUST ⁝ D ⁝ BURG ⁝ & SILES ⁝ MAR ⁝ MOR ✦ 17 | 13 ✦

Poprsí i orel jsou bez obvodků. Okraje obou stran obroubeny jsou dvojitým kruhem perličkovým.

Průměr 42½ mm, váha 28·54 gr.

Na Pražském tolaru Jana Jiřího Rittra z r. 1714 jeví se opis v líci CAROLVS ✦ VI ✦ D ⁝ G ⁝ R ⁝ I ⁝ S ⁝ A ⁝ GER ⁝ HISP | HU ⁝ BO ⁝ REX a na rubu ARCHID ⁝ AUST ⁝ D ⁝ BURG ⁝ & SILES ⁝ MAR ⁝ MOR ✦ 17 | 14 ✦ Na jiném variantu čte se též CAROLUS (Tab. CXIX. obr. 1151.)

Průměr 42 mm, váha 28·3 gr.

Půltolar Rittrův z r. 1714 nese v líci opis CAROLUS · VI · D : G : R : I : S : A : GER : HISP : HU : BO : REX a na rubu jako na tolaru.

Průměr 35½ mm, váha 14·12 gr.

Vzácné jsou Pražské tolary mincmistra Ferd. Leop. Scharffa

z r. 1717, k nimž kolky pracoval řezač Jan Jos. Loth. Podáváme vyobrazení dvou variantů dle originalů ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze.

Na jednom z nich (Tab. CXIX. obr. 1152.) vidí se výrazné, pěkně pracované poprsí s pravé strany s velkou hlavou, pokrytou dlouhou, vavřínovým věncem zdobenou parukou, které sáhá nahoře i dole do opisu. Přes brnění s nákrčníkem vysoko přilehajícím zavěšen řetěz zlatého rouna a na bedrách plášť, na okraji bohatě vyšívaný, který však přeťaté rámě nezakrývá. Pod záhybem pláště pouhým okem sotva znatelna značka ryjcova I · I · L Od týla čte se opis CAROL : VI · D : G : R : I : | S : A : GE : HI : HU : BO : REX · ⋆

Na rubu říšský orel dle rázu C, od jehož koruny vychází opis · ARCHI · DAVST · DUX · BURG · ET · SILE MAR · MOR · 1717 ✿ ✿

Obvodku ani na líci ani na rubu není.

Okraje jsou s obou stran čárkované.

Průměr 42 mm, váha 28·5 gr.

Druhý tolar (Tab. CXXII. obr. 1170.) jest vlastně křížencem lícního kolku tolaru z r. 1717, raženého z vytěženého stříbra v dolech Jáchymovských, s rubní stranou tolaru právě popsaného. Podoba králova na něm není dosti věrná, jest v římském úboru a brnění, s krkem až po brudník nahým, na kterém visí na stuze řád zlatého rouna, a sáhá nahoře i dole do opisu. Plášť sbrnut na rameni, jež zcela zakrývá, v četné záhyby, které spjaty jsou k sobě vespolek páskou z dvojité řady šupin, tvoříce tak epoulettu ve tvaru mušle hřebenatky. Od ramene vychází opis CAROL : VI : D : G : R : I : | S : A : GE : HI : HU : BO : REX ·

Okraj jest čárkovaný.

Průměr 44 mm, váha 28·6 gr.

Jáchymovské tolary výtěžkové z r. 1717 (Tab. CXXI. obr. 1166.), které za mincmistra Ferd. Leop. Scharffa z kolků řezačem Janem Ondř. Pöhlem zhotovených v mincovně Pražské raženy byly, mají líční stranu úplně stejnou s tolarem předcházejícím.

Na rubu jest korunovaný dvojhlavý orel s obvodky kolem hlav, držící v pravém pazouru meč a v levém žezlo. Na prsou jeho pod otevřenou korunou postaveny jsou vedle sebe dva štíty. V pravém štítu jest český lev a v levém sv. Jáchym s písmeny S—I (Sanct Joachim) podle hlavy. Mezi štítky visí na šňůře řád zlatého rouna. U koruny orla začíná opis · S : IOACHIMBSTHALISCHE AUSBEUT THALER · 1717 ·

Okraje jsou čárkované a na venek i do vnitř hladkou čarou orámovány.

Průměr 41½ mm, váha 28·45 gr.

Jáchymovské tolary výtěžkové z r. 1718 (Tab. CXXI. obr. 1168.) téhož líčení vynikají pěkně a jemně pracovanou podobiznou císaře. Od čela panovníkova počíná opis CAROL VI ' D · G · R · I · | S · A · G HIS · H · B · REX Na rubu kolem orla čte se opis S · IOACHIMBSTHALISCHE AUSBEUT THALER · 1718

Okraje na nich jsou na obou stranách lemovány trojím krubem perličkovým. Průměr 40½ mm, váha 28·5 gr.

Oba ročníky jsou vzácné.

Pražský tolar Ferd. Leop. Scharffa z r. 1718 bez znamení (Tab. CXIX. obr. 1153.) ukazuje v líci poprsí dle rázu II., které parukou nahoře a v týle vniká v opis CAROL VI D · G · RO · IMP · S · A · GER · HIS · | HU · BO · REX ·

Rubní strana nese širokého orla dle rázu C v opisu · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ET · SILE · MAR · MOR · 1718 ·

Obě strany jsou bez obvodků, za to okraje jsou trojité, prostřední kruh čárkovaný, lemovaný vně i zevně perličkami.

Průměr 42 mm, váha 28·5 gr.

Jiný variant tolaru z téhož roku má líční stranu zcela stejnou s Jáchymovským tolarem výtěžkovým toho samého ročníku, na rubní straně pak orla dle rázu D, kterýž však jen korunou zabíhá v opis · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ET · SILE · MAR · M · 1718

Průměr 41½ mm, váha 28·6 gr.

Stejného líčení jest i Pražský půltolar z r. 1718 nesoucí opis v líci CAROL VI · D : G · R · I · | · S · A · G · HIS · H · B · REX · a na rubu · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ET · SIL · MAR · MOR · 1718

Průměr 33½ mm, váha 14·2 gr.

Pražský tolar z r. 1719 znám ve čtyrech kolcích.

Jeden kolek shoduje se úplně s předcházejícím tolarem, jen opis rubní zakončen 1719 ·

Průměr 42 mm, váha 28·7 gr.

Druhý kolek různí se od něho tvarem orla dle rázu D a opisem rubním ARCHID · AV · D · BV · | M · MOR · CO · TY · 1719

Průměr 40½ mm, váha 28·82 gr.

Třetí kolek (Tab. CXIX. obr. 1154.) má v líci poprsí krále dle rázu III. a kolem něho opis CAR · VI D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX · Na rubu jest opis ARCHID · AV · D · BV · | M · MOR · CO · T · Y · 1719

Průměr 42 mm, váha 28·82 gr.

Čtvrtý kolek nese v líci podobiznu panovníka dle typu IV. s opisem CAR' VI · D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX

Rubní strana jest jako na kolku druhém.

Průměr 40½ mm, váha 28·7 gr.

Pražský tolar z r. 1720 (Tab. CXIX. obr. 1155.) jest právě takový jako čtvrtý kolek tolaru z r. 1719, jen opis rubní končí 1720

Průměr 43 mm, váha 28·5 gr.

Pražský tolar Scharffův z r. 1721 se znamením nese v líci poprsí dle typu II., jež sáhá nahoře i dole do opisu CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX

Na rubu orel dle rázu D v opisu ARCHID · AV · D · BV • (znamení ℒ v štítku) M · MOR · CO · TY · 1721

Průměr 41 mm, váha 28·37 gr.

Pražský tolar Scharffův z r. 1722 se znamením srovnává se jak v líčení tak i v opisech s ročníkem 1721, jen letopočet zaměněn rokem 1722

Průměr 41 mm, váha 28·5 gr.

Pražský tolar Scharffův z r. 1723 liší se od ročníku 1721 a 1722 tím, že zlaté rouno zavěseno jest pouze na stuze místo na řetězu. Na líci jest opis CAROL' VI · D : G · R · I · S · A · | G · HI · H · B · REX · a na rubu ARCHID · AV · D · BVRG · (znamení ℒ v štítku) M · MOR · CO · TY · 1723

Průměr 41½ mm, váha 28·25 gr.

Na Pražském tolaru Scharffově z r. 1724 se znamením (Tab. CXX. obr. 1157.) vidí se v líci poprsí dle typu II. se zlatým rounem na dlouhém řetězu zavěseným a opis CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX

Na rubu čte se opis ARCHID · AV · D · BV · | (znamení ℒ ve štítku) | M · MOR · CO · TY · 1724

Okraje na obou stranách dvojité, perličkové.

Průměr 42 mm, váha 28·5 gr.

Pražský tolar Scharffův z r. 1725 se znamením má v líci poprsí jako tolar z r. 1721, avšak bez zlatého rouna a s pláštěm na rameni k antickému brnění knoflíkem připjatým. Opis v líci CAR' VI D · G · R · I · S · A · G | HI · HV · BO · REX a na rubu ARCHID · AV · D · BV · | (znamení ℒ v štítku) | M · MOR · CO · TY · 1725

Průměr 41½ mm, váha 28·53 gr.

Pražský tolar Scharffův z r. 1726 se znamením (Tab. CXX. obr. 1158.) nese v líci antické poprsí dle rázu III. s opisem CAROL : VI : D : G : R : I : | S : A : GE : HI : H : B : REX · v zádech počínajícím.

Na rubní straně opis ARCHID : AUST : DUX · | (znamení ℒ ve štítku) | · BU : COM : TYROL : 1726

Po obou stranách okraj čárkovaný.

Průměr 40 mm, váha 28·76 gr.

Pražský tolar Scharffův z r. 1727 se znamením liší se od předešlého opisem v líci CAROL : VI · D : G : R : I · | S : A : GE : HI : H : B : REX · a na rubu letopočtem 1727

Průměr 39½ mm, váha 28·55 gr.

Pražský půltolar Scharffův téhož ročníku se znamením (Tab. CXXI. obr. 1167.) má opis v líci CAR' VI D : G : R · I · S · A · GE · | HI · HV · BO · REX · a na rubu ARCHID · AV · D · BV · | (znamení ℒ v štítku) | M · MOR · CO · TY · 1727

Průměr 34 mm, váha 14·32 gr.

Všecky další ročníky Pražských tolarů a půltolarů Scharffových jsou bez znamení s poprsím antickým a s opisem od zád začínajícím. Tolary opatřeny jsou na hraně vyraženým opisem obrubním CONSTANTER (ozdoba) CONTINET

(ozdoba) ORBEM (ozdoba) t. j. Vytrvale drží obvod (neb: Stále uchová se obvod, aby totiž nebyl opilován.)*) Půltolary jsou na hraně provazcovitě vroubkovány.

Níže podáváme opisy líční i rubní strany Pražských tolarů a půltolarů, velkost a váhu, jak se jeví u jednotlivých ročníků.

Tolar z r. 1728 (Tab. CXX. obr. 1159.).

Líc: CAROL : VI : D : G : R : I · | S : A : G : H : BOH : REX ·

Rub: ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYROL · 1728

Průměr 41½ mm, váha 28 gr.

Půltolar z r. 1728.

Líc: CAR : VI : D : G : R : I · | S : A : GE : HI : HU : B : REX ·

Rub jako na tolaru z r. 1728.

Průměr 33 mm, váha 14·4 gr.

Tolar z r. 1729.

Líc jako na tolaru z r. 1728.

Rub jako na tolaru z r. 1728, jen letopočet 1729

Průměr 42 mm, váha 28·25 gr.

Tolar z r. 1730.

Líc: CAROL : VI · D : G : R : I : | S : A : GE : HI : H : BOH : REX ·

Rub: ARCHID : AUST : DUX · | BU : COM : TYROL · 1730

Průměr 42 mm, váha 28·78 gr.

Tolar z r. 1731.

Líc: CAROL : VI · D : G : R ; I · | S : A : GE : HI : H : BOH : REX ·

Rub: ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYROL · 1731

Průměr 41½ mm, váha 28·4 gr.

Půltolar z r. 1732 (Tab. CXXII. obr. 1169.).

Líc jako na půltolaru z r. 1728.

Rub jako na půltolaru z r. 1728, jen letopočet 1732

Průměr 33½ mm, váha 14·3 gr.

Tolar z r. 1735.

Líc jako na tolaru z r. 1731.

Rub jako na tolaru z r. 1731, jen letopočet 1735

Průměr 41½ mm, váha 28·81 gr.

Tolar z r. 1736.

Líc: CAROL : VI · D : G : R : I : | S : A · GE : HI : H · BOH : REX

Rub jako na tolaru z r. 1731, jen letopočet 1736

Průměr 41 mm, váha 28·51 gr.

Tolar z r. 1737 (Tab. CXX. obr. 1160.).

Líc: CAR : VI · D : G : R : I : | S : A : G : HI : H : BOH : REX ·

Rub jako na tolaru z r. 1731, jen letopočet 1737

*) Tohoto vlačeného nápisu na obrubě užito u nás poprvé na Pražských tolarech z r. 1728. V Anglii takového znamenání obvodu mincí užil dle Ad. Voigta ponejprv Oliwier Cromwell r. 1658, dav raziti na obvodu: „Toto nemá nikdo zničiti pod trestem smrti." Ve Francii ražen však již mnohem dříve r. 1577 tlustý tolar Jindřicha III. s nápisem obvodovým (Madai č. 122.).

Průměr 42 mm, váha 28·6 gr.

Tolar z r. 1738.

Líc: CAR : VI · D : G : R : I : | S : A · G · HI : H : BOH : REX ·

Rub jako na tolaru z r. 1731, jen letopočet 1738

Průměr 42 mm, váha 28·61 gr.

Tolar z r. 1739.

Líc: CAROL : VI · D : G : R : I : | S : A : GE : H : H : BOH : REX ·

Rub jako na tolaru z r. 1731, jen letopočet 1739

Průměr 41½ mm, váha 28·58 gr.

Tolar z r. 1739 (variant).

Líc: CAR : VI · D : G : R : I : S : | A : G : HI : H : BOH : REX ·

Rub jako u předešlého tolaru.

Průměr 40½ mm, váha 28·69 gr.

Tolar z r. 1740 (Tab. CXX. obr. 1161).

Líc: CAR : VI · D : G : R : I : S : | A : G : HI : HU : BOH : REX ·

Rub jako na tolaru z r. 1731, jen letopočet 1740

Průměr 40 mm, váha 28·89 gr.

Tolar z r. 1740 (variant).

Líc: CAROL : VI · D : G : R : I : | S : A : G : H : H : BOH : REX ·

Rub jako u předešlého tolaru.

Průměr 41 mm, váha 28·7 gr.

Tolar z r. 1740 (variant).

Líc: CAR · VI · D : G · R : I · S · A · | G · HI · HU · BOH · REX ·

Rub jako u předcházejících dvou tolarů.

Průměr 40½ mm, váha 28·6 gr.

Půltolar čili zlatník s letopočtem 1740 (Tab. CXXII. obr. 1171.), bitý z lehkého stříbra v Praze za francouzské invase r. 1742 k rozkazu velícího maršála de Belle-Isle starým kolkem, má v líci poprsí krále s pravé strany, v ověnčené paruce a v brnění s vyšším nákrčníkem, s převěsným pláštěm a se zlatým rounem na šňůře. Pod pláštěm vyčnívá ruka hladce seříznutá. Poprsí sáhá nahoře i dole do opisu, který v zádech začíná a čte se v něm CAR : VI · D : G : R : I · | S : A : G : H : H : BOH REX ·

Na rubu korunovaný orel dvojitý dle typu C bez obvodků kolem hlav, zabíhající nahoře i dole do opisu ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYR : 1740

Poprsí i orel jsou bez obvodků. Okraj na obou stranách jest čárkovaný.

Průměr 32 mm, váha 14·2 gr,

Kutnohorský tolar Wohnsidlerův z r. 1712 (Tab. CXX. obr. 1162.) nese v líci poprsí dle rázu I., jež vybočuje na třech místech do opisu CAROLUS ⁝ VI ⁝ D ⁝ G ⁝ | • ROM ⁝ IMPER • | SEMP • AV • u čela počínajícího. Ruka brněním chráněná jest rovně seříznuta.

Na rubu jest říšský orel dle rázu A s kruhy kolem hlav v opisu GERM ⁝

HISP ✦ HUNG ⁝ ET ✦ (minc. značka č. 64. na tab. LI. obráceně) ✦ BOHEMIÆ ✦ REX ✦ 17|Z ✦

Obvodku ani kolem poprsí ani kolem orla není. Okraje s obou stran jsou trojité, vnitřní perličkový, prostřední a zevnější čárkované.

Průměr 42 mm, váha 28·55 gr.

Úplně stejného líčení jest i Horský půltolar Wohnsidlerův z r. 1712 (Tab. CXXII. obr. 1172.), který má opis v líci CAROLUS : VI : D : G : | · ROM : IMPER · | SEMP · AV · a na rubu GERM · HISP · HUNG · ET : (minc. značka č. 64. na tab. LI. obráceně) BOHEMLÆ : REX : 17|Z ·

Průměr 35 mm, váha 14·26 gr.

Na Kutnohorském půltolaru Wohnsidlerově z r. 1713 (Tab. CXXII. obr. 1173.) shledáváme na líci v šňůrovitém obvodku poprsí dle typu I. vybíhající nahoře v opis CAROL⁹ VI D : G : RO : IMP : S : A : GER : HISP : HV : BO : REX Úseč ruky jest po kraji vroubkováním opatřena.

Na rubu v šňůrovitém obvodku říšský orel dle rázu C, sáhající korunou v opis ARCHID : AVST : D : BVRG : ⁓ ET · SILES · MAR : MOR : 17|3

Okraj obrouben trojím kruhem, uvnitř perličkovým, prostředním a zenějším čárkovaným.

Průměr 36½ mm, váha 14·25 gr.

Jiný variant má opis v líci CAROL⁹ VI D : G : RO : IMP : S : A : GER · HISP · |HV · BO · REX · a na rubu · ARCHID · AVST : DVX · BVRG · ⁓ ET · SILESIÆ · MAR · MOR : 17|3

Průměr 37 mm, váha 14·22 gr.

Ročník 1714 Wohnsidlerova půltolaru má buď poprsí i opisy jako předešlý půltolar pouze se změnou letopočtu 17|4 (Tab. CXXII. obr. 1174.), nebo nese opis v líci CAROL⁹ VI D · G · RO · IMP · S · A · GER · HISP · | HU · BO · REX · a na rubu ARCHID · AUST · DUX · BURG · ⁓ ET SILESIÆ · MAR · MOR · 17|4 (Tab. CXXIII. obr. 1175. dle originalu v minc. kabinetě musea král. Českého v Praze) a úseč ruky u poprsí má rovnou. Okraje má na obou stranách trojí, jako předešlé půltolary, kdežto prvější má okraje pouze dvojité, čárkované.

Prvého průměr 36½ mm, váha 14·3 gr, druhého průměr 37 mm, váha 14·4 gr.

Oba dva kolky těchto půltolarů z r. 1714 přibázejí se též s proměnou letopočtu na půltolarech Horských z r. 1715.

Měří v průměru 35½ a 37 mm a váží 14·15 a 14·3 gr.

Horský tolar Wohnsidlerův z r. 1715 bez znamení (Tab. CXXI. obr. 1163.) ukazuje v líci v perlovém, dvakrát protrženém obvodku poprsí dle typu I., nahoře až k okraji sáhající, které má okraj úseče ruky zakončený vroubky, jež zdobeny jsou růžicemi. Za obvodkem od čela čte se opis CAROL⁹ VI D ✦ G ✦ RO ✦ IMP ✦ S ✦ A ✦ GER ✦ HIS | HU ✦ BO ✦ REX ✦

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel bez obvodku dle rázu C, jehož koruna zabíhá nahoře v opis ✦ ARCHID ⁝ AUST ✦ DVX ✦ BURG ✦ ET ✦ SIL ⁝ MAR ✦ MOR ✦ 1715 ✦

Na obou stranách jest okraj trojnásobný, vnitřní kruh perlový, prostřední a zevnější čárkované.

Průměr 42 mm, váha 28·5 gr.

Horský tolar Wohnsidlerův z r. 1716 srovnává se v líčení úplně s ročníkem 1715, jen nese opis v líci CAROL' VI D · GRO · IMP · S · A · GER · HIS | HU · BO · REX · a na rubu · ARCHID : AVST : DVX · BURG · ET · SILE : MAR : MOR : 1716 · neb · ARCHID : AVST : DU · X · BURG · ET · SILE : MAR : MOR : 1716 ·

Průměr 41½ a 43 mm, váha 28·65 a 28 gr.

Kutnohorský půltolar Wohnsidlerův z téhož roku se znamením mincovny jest rázu stejného, má ale opis v líci CAROL' VI D · G · RO · IM · P · S · A · GER · HIS · | HU · BO · REX · a na rubu · ARCHID · AVST · DVX · BVR · ⁓ ET · SIL · MAR : MOR : 1716 ·

Průměr 36½ mm, váha 14·17 gr.

Horský tolar Jana Frant. Wayera z r. 1717 bez znamení (Tab. CXXI. obr. 1164.) podobá se Horskému tolaru z r. 1715, však poprsí jest bez obvodku. V líci čte se opis buď CAROL' VI D · G · RO · IMP · S · A · GER · HIS · | HU · BO : REX · neb CAROL' VI D · G · RO · IMP · S · A · GER · HIS · | HU BO REX · a na rubu · ARCHID · AVST · DUX · BURG · ET · SILE · MAR · MOR · 1717 · neb · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ET · SILE · MAR · MOR · 1717

Průměr 41 a 39½ mm, váha 28·65 a 28·2 gr.

Půltolar Horský Jana Frant. Wayera z r. 1717 se znamením mincovny (Tab. CXXIII. obr. 1176.) jeví na líci i na rubu ráz Horského půltolaru Wohnsidlerova z r. 1713, jen že obě strany jsou bez obvodků. Líční strana nese opis CAROL' VI D · G · RO · IMP · S · A · GER · HIS · | HU · BO · REX · a rubní · ARCHID · AVST · DUX · BUR ⁓ ET · SILE · MAR · MOR · 1717 ·

Průměr 35 mm, váha 14·43 gr.

Horský tolar Jana Frant. Wayera z r. 1718 bez znamení (Tab. CXXI. obr. 1165.) ukazuje v líci poprsí panovníka dle rázu I. s hladkou úsečí ruky a na rubu široko rozkřídleného orla dle rázu C a sice obé bez obvodků. Opis v líci CAROL' VI D · G · RO · IMP · S · A · GER · HIS · | HUBOREX · a na rubu · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ET · SILE · MAR · MOR · 1718 ·

Průměr 42 mm, váha 28·6 gr.

Na Horském půltolaru Wayerově z r. 1718 se znamením mincovny (Tab. CXXIII. obr. 1177. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze) vidí se v líci antické poprsí bez obvodku, asi jako jest na výtěžkovém tolaru Jáchymovském z r. 1717, které sáhá nahoře i dole v opis CAROL · VI · D · G · R · I · | S · A · G · HIS · H · B · REX · začínající ale u čela.

Na rubu orel bez obvodku dle typu C v opisu · ARCHID · AUST · DUX · BURG · ⚒ ET · SIL · MAR · MOR · 1718 ·

Průměr 36 mm, váha 14·1 gr.

Jiný variant (Tab. CXXIII. obr. 1178.) nese v líci poprsí bez obvodku dle rázu III. a opis CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX ·

Rubní strana jest zcela jako na půltolaru předchozím.

Průměr 35 mm, váha 14·23 gr.

Wayerův půltolar z r. 1719 se značkou mincovny má v líci poprsí s pravé strany s dlouhou parukou věnčenou vavřínem, v moderním krunýři, s řetězem zlatého rouna a s pláštěm k rameni připjatým, které zabíhá nahoře i dole do opisu CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX ·

Na rubu podobný orel jako u předešlého ročníku s opisem ARCHID · AV · D · BV · ⚒ M · MOR · CO · TY · 1719 ·

Průměr 35 mm, váha 14·35 gr. Jest vzácný.

Na půltolaru Wayerově z r. 1720 s menším znamením mincovny (Tab. CXIII. obr. 1179. dle originalu z minc. kabinetu Musea král. Českého v Praze) vidí se v líci úplně nahé poprsí dle rázu IV. v opisu CAR⁹ VI D · G · R · I · S · A · G · HI · HV · B · REX

Na rubu orel dle typu D sáhá toliko nahoře korunou do opisu ARCHID · AV · D · BV · | M · MOR · CO · TY · 1720

Průměr 35 mm, váha 14·25 gr.

Půltolar Wayerův z r. 1721 též s menším znamením mincovny (Tab. CXXIII. obr. 1180.) ukazuje v líci antické poprsí dle rázu III. a opis jako na předešlém ročníku.

Na rubu líčení i opis stejný jako u ročníku předešlého, jen letopočet 1721

Průměr 33½ mm, váha 14·3 gr.

Horský půltolar z r. 1722 se značkou mincmistra Jana Fr. Wayera (Tab. CXXIV. obr. 1184.) srovnává se v líčení i opisech obou stran s ročníkem 1721, jen orla má širšího a pod ním značku mincmistrovu I F ⚒ W a letopočet 1722

Průměr 35 mm, váha 14·03 gr.

Horský půltolar z r. 1723 se značkou Jana Fr. Wayera různí se od předešlého ročníku toliko značkou I F ⚒ W pod orlem a letopočtem 1723

Průměr 33 mm, váha 14·18 gr.

Druhý variant téhož ročníku (Tab. CXXIV. obr. 1185.) ukazuje jinou podobu panovníkovu a opis líční zakončený REX ·

Průměr 34 mm, váha 14·07 gr.

Wayerův půltolar z r. 1724 jest téhož líčení na líci i na rubu, pouze v líci nese opis CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · BO · REX a na rubu zaměněný letopočet 1724 Na jiném variantu vidí se plášť králův jinak složený.

Průměr 33 mm, váha 14·32 gr.

Též Wayerovy půltolary z r. 1725 jeví stejné líčení i opisy s půltolarem předchozím jen s proměnou letopočtu 1725 Přiházejí se ve dvou odchylkách kreseb orla a tvaru prsního štítku.

Průměr 33½ mm, váha 14·35 gr.

Rovněž i poslední Kutnohorský půltolar Wayerův z r. 1726 podobá se líčením i opisy ročníku předešlému, pouze hlava panovníkova jest poněkud užší, a na rubu jest letopočet 1726

Průměr 33½ mm, váha 14·3 gr.

Čtvrttolary vybíjeny dle pozdějšího rázu tolarového. Nesou pod ramenem označení hodnoty zlomkem ¼, neb někdy cena udána není. Jsou vesměs vzácné, zvláště však tyto poslední.

Pražské čtvrttolary Ferd. Leop. Scharffa ukazují v líci antické poprsí dle rázu III. a pod úsečí ruky hodnotu ¼, toliko na ročníku 1729 tato schází. Opis začíná vždy za pravým ramenem.

Na rubu vidí se říšský orel dle typu C, sáhající nahoře i dole do opisu, a sice na ročníku 1729, 1732 a 1736 bez kruhů u hlav, kdežto na ročníku 1739 a 1740 jsou hlavy orla kroužky obroubeny.

Podáváme tuto opisy, průměr a váhu jednotlivých ročníků.

Čtvrttolar z r. 1729 (Tab. CXXIV. obr. 1186. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze).

Líc: CAR · VI · D · G · R · I · | S · A · G · HI · H · BOH · REX

Rub: ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYROL · 1729

Okraj na obou stranách čárkovaný, hrana šňůrovitě vroubkovaná.

Průměr 30 mm, váha 7·1 gr.

Čtvrttolar z r. 1732 (Tab. CXXIV. obr. 1187. ze sbírky Bedř. Skrbka v Pardubicích).

Líc: CAR : VI · D : G : R : I : | S : A : G : HI : H : BOH : REX ·

Rub jako na ročníku 1729 pouze se změnou letopočtu 1732

Okraj obou stran čárkovaný, hrana šňůrovitě vroubkovaná.

Průměr 30 mm, váha 7·02 gr.

Čtvrttolar z r. 1736 (Tab. CXXIV. obr. 1188. ze sbírky p. Em. Mikše v Praze).

Líc: CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · HI · H · BOH · REX

Rub: ARCHID · AUST · DUX · | · BU · COM · TYROL · 1736

Oboustranně dvojitý okraj perlový, obruba šňůrovitě vroubkovaná.

Průměr 29 mm, váha 7·07 gr.

Malý tlustý čtvrttolar z r. 1739 (Tab. CXXIV. obr. 1189. ze sbírky Bedř. Skrbka v Pardubicích).

Líc: CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · H · H · BO · REX ·

Rub: ARCHID · AUST · DUX | BU · COM · TYROL · 1739

Okraj na obou stranách i hrana jsou šňůrovitě vroubkovány.

Průměr 27 mm, váha 7·03 gr.

Malý tlustý čtvrttolar z r. 1740 (Tab. CXXIV. obr. 1190., ze sbírky pana Em. Mikše v Praze).

Líc: CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · H · H · BO · REX ·

Rub: ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYR : 1740

Okraje obou stran i hrana jsou šňůrovitě vroubkovány.

Průměr 26 mm, váha 7 gr.

Rovněž velice vzácný jest Kutnohorský čtvrttolar Jana Bern. Wohnsidlera z r. 1715 se znamením mincovny (Tab. CXXV. obr. 1194. ze sbírky p. Em. Mikše v Praze) nesoucí v líci v perlovém obvodku poprsí dle rázu I. s hladkou úsečí ruky, které hlavou a zády zabíhá v opis CAROL VI · D · G · ROM · IMP · S · A · GER · HISP | HU · BO · REX ·

Na rubu v perlovém obvodku říšský orel dle typu C sáhající korunou do opisu · ARCHID · AVST · DVX · BURG · ✕ ET · SILESIÆ · MAR · MOR · 1715 ·

Okraje obou stran jsou dvojité, vnitřní perlové, zevnější čárkované.

Průměr 32 mm, váha 7·1 gr.

Patnáctníky (Tab. CXXV. obr. 1195. a 1196.) nesou na líci antické poprsí panovníkovo dle rázu III. a na rubu korunovaného říšského orla dle rázu A, ale kruhů kolem hlav jeho není. Český štít prsní mívá buď tvar obdélníkový, dole zaokrouhlený, neb tvar srdčitý a lemován jest zlatým rounem. Hodnota (cena) vyznačena jest na rubu pod orlem římskou cifrou XV ve zdobném štítku. Bity vesměs v Pražské mincovně.

V líci čte se od týla opis

1. CAR : VI · D : G : R : I : | S : A : G : HI : H : BOH : REX

2. CAR : VI · D : G : R : I · | S : A : G · HI : H : BOH : REX

3. CAR : VI · D : G : R : I · | S : A : G · HI : H : BOH : REX ·

a na rubu

1., 2. a 3. ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYROL : 1732 (1.), 1733 (2.), 1734 (2.), 1736 (2.), 1738 (2. a 3.) a 1740 (2. a 3.)

2. ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM : TYR : 1732

Obvodků není. Okraje jsou s obou stran dvojité, vnitřní perlové, zevnější šikmo čárkované a obruba (hrana) jest šňůrovitá.

Průměr 28—30½ mm, váha 5·97—6·87 gr.

Podobného rázu jsou též šestáky či dvougroše (Tab. CXXV. obr. 1197.), jen že orel má kroužky kol hlav, prsní štítek jest podoby srdčité a nesou pod orlem v ozdobném štítku cenu označenou číslicí VI a opis na líci CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · H · H · BOH · REX · neb REX a na rubu ARCHID · AVST · DVX · | · BU · COM · TYROL · 1732 neb ARCHID · AUST · DUX · | · BU · COM · TYROL · 1732 nebo 1733

Průměr 26½ a 26 mm, váha 3·2 a 3·1 gr.

Na groších jeví se v líci poprsí dle rázu I., III. neb IV. a na rubu dle rázu B. Štítek prsní bývá buď tvaru čtyrhranného neb oválového a korunka nad ním buď otevřená neb obroučková. Cena naznačena jest na líci pod bedrem

číslicí 3 buď v oválovém neb srdčitém štítku (někdy i mimo opis), a je-li minc. značka, bývá umístěna na rubu pod orlem. Též dlužno rozeznávati na nich trojí zakončení opisu rubního a sice buď BO|HEMIÆ · REX · neb MAR · MOR · nebo COM · TYR · Podrobněji popíšeme jednotlivé groše níže.

Pražský groš Ig. Ant. Putze z r. 1712 (Tab. CXVII. obr. 1143.) nese v líci podobu panovníka dle rázu I. a od čela opis CAROLUS · VI · D · G · ROM · Ⓔ | IMP · S · A · a na rubu GER · HISP · HUN · BO (dVI) HEMIÆ · REX · 17|Z ·

Na jiném variantu vidí se značka I · A · P v ozdobnějších rozvilinách.

Oválový štítek prsní přikryt svrchu otevřenou korunkou.

Obvodky na obou stranách jsou perlové a okraje čárkované.

Průměr $21^1/_2$—22 mm, váha 1·7 gr.

Podobného rázu jest Pražský groš Ig. Ant. Putze z r. 1713 bez značky mincovní.

Má opis v líci

1. CAROL · VI · D : G : R : I : S : G · Ⓔ HIS : HU : BO : R nebo R · neb též
2. CAROL · VI · D : G : R : I : S : A : GER Ⓔ HIS : HV : BO : R ·

a na rubu

1. ARCHID : AUST : D : BUR : & SIL : MA : MO · 17|13 · neb
2. ARCHID : AVST : D : BVR & SIL : MAR : MOR · 17|13 ·

Průměr 21 mm, váha 1·51 gr.

Pražský groš z r. 1714 se značkou mincmistra Ferd. Leop. Scharffa (Tab. CXVIII. obr. 1148.) jest téhož líčení, ale nese opis v líci

1. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · G · Ⓔ HIS · H · B · R · neb
2. CAROLVS · VI · D · G · RO · Ⓔ IM | PER · S · A

na rubu pak

1. · ARCHID · AU · D · BU (S·I) & SIL · MAR · MO : 17|4 neb
2. · GER · HIS · HVN · (S·I) BOHEMIÆ · REX · 17 | 14 ·

Obvodky na obou stranách jsou v prvním případě perlové, v druhém hladké a okraje čárkované.

Průměr 20 mm, váha 1·47 gr.

Na Pražských groších Ferd. Leop. Scharffa z let 1715, 1716 a 1717 bez značky mincovní (Tab. CXVIII. obr. 1149. a 1150. a tab. CXXIII. obr. 1181.) přidržuje se podobizna panovníka ještě rázu I., ale štítek na prsou orla jest tvaru podélného, dole zaokrouhlený a má nahoře korunku obroučkovou. Na r. 1716 vlají ze spodu koruny nad hlavami orla dvě stužky. Ročník 1715 má s obou stran jemné perlové obvodky, kdežto na r. 1716 a 1717 není již žádných.

V opisu lícním čte se

1. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · GER · Ⓔ | HIS · H · B · R ·
2. a 3. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · GER Ⓔ | HIS · H · B · R ·

a na rubu

1. ARCHID · AUST · D · BUR · & SIL · MAR · MOR · 17|5 ·

2. ARCHID · AVST · D · BUR · & SIL · MAR · MOR · 1716 ·

3. ARCHID · AVST · DUX · B · ET · SIL · MAR · MO · 1717 ·

Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 20½—21 mm, váha 1·58—1·82 gr.

Jiný variant ročníku 1717 velice sličného rázu (Tab. CXXIII. obr. 1182.) má podobu krále, jak se spatřuje na Jáchymovských tolarech z téhož roku, s řádem zlatého rouna na šňůře zavěseným, s pětibrotou hvězdou na rameni a pod poprsím ozdobný štítek s číslicí 3. V líci jest opis CARO · VI D : GRISA · | ℊ | GER · HISH · B · R · a na rubu ARCHID · AVST · DUX · BVRG · & SIL · MAR · MO · 1717 ·

Průměr 21 mm, váha 1·8 gr.

Pražské groše Scharffovy bez značky minc. z r. 1718 a některé z r. 1719 (Tab. CXXIII. obr. 1183. a tab. CXXIV. obr. 1191.) nesou v líci široké poprsí královo dle rázu II. a opis

1. CAROL' VI D · G · R · I · S · A · | GER · (v srdčitém štítku ℊ) | HIS · HU · B · R ·

2. CAR' VI D · G · R · I · S · | A · G · |HI · HU · B R · (štítek s 3 jest mimo opis).

Rubní strany mají opis

1. ARCHID · AUST · DUX · B · ET · SIL · MAR · MOR · 1718 ·

2. ARCHID · AUST · DUX · B · ET · SIL · MA · R MOR · 1719

Okraje jsou po obou stranách čárkované.

Průměr 22 mm, váha 1·7 gr.

Druhé dva varianty ročníku 1719 jsou s poprsím dle vzoru antického a sice rázu III. a IV.

V líci čte se opis

1. a 2. CAR VI D · G · R · I · S · A · G · | (v srdčitém štítku ℊ) | HI · HV · B · REX neb REX ·

a na rubu

1. a 2. ARCHID · AUST · DUX · B · ET · SIL · M · MOR · 1719 ·

Průměr 22 mm, váha 1·75 gr.

Pražský groš Scharffův z r. 1720 bez značky mincovní (Tab. CXXIV. obr. 1193.) shoduje se poprsím dle rázu IV. i líčním opisem, jenž končí REX, s předcházejícím, na rubu však čte se ARCHID · AVST · DVX · B · ET · SIL · MAR · MOR · 1720

Průměr 22 mm, váha 1·75 gr.

Pražský groš Scharffův z r. 1720 se značkou jeho ((FS)) jest téhož líčení i opisu v líci, rubní opis však zní ARCHID · AV · DVX · B ((FS)) ET · SIL · M · MOR · 1720

Průměr 22 mm, váha 1·5 gr.

Rovněž i líční strana Pražského groše Scharffova z r. 1720 s jeho

značkou ℱ (Tab. CXXV. obr. 1198.) jest totožná s groši předcházejícími, ale rubní strana nese opis ARCHID · AV · DVX · B · ℱ · ET · SIL · M · MOR · 1720

Průměr 22½ mm, váha 1·65 gr.

Na Pražských groších Scharffových z r. 1721 a 1722 se značkou mincovní (Tab. CXXV. obr. 1199.) vidí se antické nahé poprsí panovníkovo dle rázu IV. a tyto opisy:

Na líci 1., 2. a 3. CAR VI D · G · R · I · S · A · G · | (ℭ v srdčitém štítku) | HI · HV · B · REX neb

4. CAR VI D · G · R · I · S · A · | (ℭ v srdčitém štítku) | G · HI · HV · B · REX ·

Na rubu 1., 2., 3. a 4. ARCHID · AV · DVX · B · (ℱ) ET · SIL · M · MOR · 1721 (1. a 4.), 1721 (2.) neb 1722 (3.).

Průměr 22—24 mm, váha 1·75—1·76 gr.

Další ročníky Pražských grošů Scharffových počínaje od r. 1723 ukazují napořád v líci poprsí v odění antickém dle rázu III. Až do r. 1729 mívají značku mincmistra (ač groš z r. 1728 vyskytuje se i bez značky), kdežto na ročnících následujících značky již není. Počínaje rokem 1726 vycházejí opisy na líční straně vždy od týla, na rozdíl od dřívějších ročníků, na nichž začínají opisy u čela a opisy rubní zakončeny jsou zkratky COM · TYR · místo M · MOR · jak z níže uvedených opisů seznati lze.

Na groších z r. 1723, 1724 a 1725 (Tab. CXXV. obr. 1200. a 1201.) čteme v líci

1. a 2. CAR VI D · G · R · I · S · A · G · | (ℭ v srdčitém štítku) | HI · HV · B · REX

3. CAR VI D · G · R · I · S · A · G · | (ℭ v srdčitém štítku) | HI · HV · BO · REX

4. CAR VI D · G · R · I · S · A · | (ℭ v srdčitém štítku) | G · HI · HV · B · REX

a na rubu

1., 2. a 4. ARCHID · AV · DVX · B · (ℱ) ET · SIL · M · MOR · 1723 (1.), 1724 · (2.) neb 1725 (4.)

3. ARCHID · AV · DVX · BV · (ℱ) ET · SIL · M · MOR · 1724

Průměr 21—22 mm, váha 1·6—1·94 gr.

Na groších z r. 1726, 1727, 1728 a 1729 (Tab. CXXV. obr. 1202.) přiházejí se opisy v líci

CAR · VI · D · G · R · I · | S · A · G · HI · H · B · REX ·

a na rubu

ARCH · AUST · DUX · (ℱ) · BU · COM · TYR · 1726, 1727, 1728 neb 1729

Průměr 22 mm, váha 1·5 gr.

Pražské groše emisse bez značky mincmistra a s titulem COM · TYR · (hrabě Tyrolský) (Tab. CXXV. obr. 1203. a 1204.) nesou opisy v líci

1. CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · HI · H · B · REX

2. CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · H · H · BOH · REX ·

3. CAR · VI · D : G · R · | I · S · A · G · H · H · BOH · REX ·
4. CAR · VI · D : G · R · I · | S · A · G · H · H · BOH · REX
a na rubu
1. ARCH · AUST · DVX · | · BU · COM · TYR · 1728
2. a 3. ARCH · AUST · DUX · | · BU · COM · TYR · 1729 (2. a 3.) neb 1730 (3.), 1731 (2.)
2., 3. a 4. ARCHID · AUST · DUX · | · BU · COM · TYR · 1732 (2.) neb 1733 (4.), 1738 (2.), 1739 (2.), 1740 (3.)
Pod ramenem jest vybita cena (3).
Průměr 19½—22 mm, váha 1·22—1·92 gr.

Kutnohorské groše se značkou Jana Bernarda Wohnsidlera (Tab. CXXV. obr. 1205. a tab. CXXVI. obr. 1206.—1208.) mají na lícní straně v perlovém neb hladkém několikrát protrženém obvodku poprsí krále v německém odění dle rázu I. a na rubu v takovémž obvodku říšského orla dle rázu B s okrouhlým štítkem českým na prsou.

Opisy na líci počínají u čela a čteme v nich:

1. CAROLUS . VI · D · G · ROM · (velká daleko přes opis sáhající 2 v srdčitém štítku) | IMP · S · A ·
2. CAROLVS · VI · D · G · ROM · (velká 2 v srdčitém štítku) I | MP · S · A ·
3. CAROLVS · VI · D · G · R · (velká 2 v srdčitém štítku) IM | PER · S · A ·
4. CAROLVS · VI · D · G · ROM · (velká 2 v srdčitém štítku) · IM | PER · S · A ·
5. a 7. CAROLVS · VI · D · G · ROM · (velká 2 v srdčitém štítku) IM | PER · S · A ·
6. CAROLVS · VI · D · G · RO · (velká 2 v srdčitém štítku) IM | PER · S · A ·
8. CAROLVS · VI · D · G · R · (velká 2 v srdčitém štítku) IM | PER · S · A

Rubní strana mívá opis:

1. GER · HISP . HUN · BO (M ✕ B) HEMIÆ · REX · 1712 ·
2., 6. a 7. GER · HIS · HVN · (M ✕ B) BOHEMIÆ · REX · 17 | 12 · (2.), 17 | 13 (6.), 17 | 14 (7.)
3. a 4. GER · HISP · HV · (M ✕ B) BOHEMIÆ · REX · 17 | 12 · (3. a 4.)
5. GER · HISP · HVN · (M ✕ B) BOHEMIÆ · REX · 17 | 13 ·
8. GER · HIS · HVN (M ✕ B) BOHEMIÆ · REX · 17 | 15 ·
Průměr 20—21 mm, váha 1·25—1·62 gr.

Krejcary jsou rázu dvojího.

Vzácný starší ráz Pražského krejcaru Ig. Ant. Putze (Tab. CXXVI. obr. 1209.) má v líci začáteční písmena jména císařova ◆ C ✠ VI ◆ a pod nimi letopočet ◆ 1712 ◆ Okraj perlový.

Na rubu v perličkovém kruhu korunovaný český lev, mezi jehož zadními tlapami umístěno znamení • I · A · P •

Průměr 15½ mm, váha 0·75 gr.

Pražské krejcary Scharffovy bez znamení (Tab. CXXVI. obr. 1210. a 1211.) mají v líci antické poprsí královo dle rázu III. bez obvodku a pod ramenem cenu (I) Nad pravým ramenem jest začátek opisu

1. CAR · VI D : G · R · I · S · A · G · H · H · B · REX
2. CAR · VI D G · R · I · | S · A · G · H · H · B · REX ·

Rubní strana nese dvouhlavého orla dle rázu B a opis

1. ARCH · AUST · DUX · | · BU · COM · TYR · 1729
2. ARCH · AUS · DUX | BU COM · TYR · 1740

Průměr 16—16½ mm, váha 0·83—0·87 gr.

Na Kutnohorských krejcarech se znamením mincovny (Tab. CXXVI. obr. 1212.—1217.) vidí se v líci poprsí panovníkovo dle rázu I. a kolem něho od čela vycházející opis

1. CAROLVS · VI · D · G · (I v srdčitém štítku) R · | IMP · S · A ·
2. CAROLVS · VI · D · G · R · (I v srdčitém štítku) IM | PER · S · A ·
3. CAROL · VI · D · G · R · (I v srdčitém štítku) IM | PER · S · A ·
4. CAROLVS · VI · D · G · R (I v srdčitém štítku) IMPER · S · AV ·
5. CAROLVS · VI · D · G · R (I v srdčitém štítku) IM | PER · S · A ·
6. CAROLVS · VI · D · G · R · (I v srdčitém štítku) IM | PER · S · A
7. CAROLVS · VI · D · G · R (I v srdčitém štítku) IM | PER · S · A
8. CAROLVS · VI · D · G · (I v srdčitém štítku) R · | IMPER · S · A ·

a na rubu

1. GER · HIS · H · BO (ꝛ) HEMIÆ · REX · 17 | 12 ·
2. a 3. GER · HIS · HV · (ꝛ) BOHEMIÆ · REX · 17 | 13 · (2. a 3.), 17 | 14 · (3.), 17 | 15 · (3.)
4. a 5. GER · HIS · HVN (ꝛ) BOHEMIÆ · R · 17 | 17 · (4. a 5.)
2. GER · HIS · HVN (ꝛ) BOHEMIÆ · RE · 17 | 18 · (2.), 17 | 19 · (2.)
2., 6. a 7. GER · HIS · HV (ꝛ) BOHEMIE · R · 17 | 21 · (2.), 17 | 22 · (6.), 17 | 23 · (7.)
7. GER · HIS · HV · (ꝛ) BOHEMIE · R · 17 | 23 · (7.)
8. GER · HIS · H (ꝛ) BOHE · REX · 17 | 24 · (8.)

Ročník 1721, 1722, 1723 a 1724 nemá ani na líci, ani na rubu žádného obvodku.

Průměr 16½—18½ mm, váha 0·72—0·93 gr.

Krejcar Kutnohorský z r. 1726 (Tab. CXXVI. obr. 1218.) má v líci antické poprsí krále dle rázu IV. bez obvodku a kolem něho opis CAR VI D · G · R · I · S · A · G · | (I v srdčitém štítku) | HI · HV · BO · REX

Na rubu jest vybit říšský orel dle rázu B rovněž bez obvodku a kolem něho opis ARCHID · AV · DVX · B · ꝛ SIL · M · MOR · 1726

Průměr 17 mm, váha 0·9 gr.

Půlkrejcary jsou jednostranné. Vybit na nich český lev v pravo neb v levo obrácený, buď v korunovaném oválovém ozdobném štítku, neb ve volném poli a nahoře po stranách inicialy jména králova C | VI a níže vedle štítku směrem na venek k okraji postaven neb pod štítkem umístěn letopočet buď rozdělený neb celistvý. Na půlkrejcarech se lvem v poli volném jest letopočet rovnoběžně s ohonem a čte se ze vnitř.

Pražské půlkrejcary (Tab. CXXVI. obr. 1219.—1223. a Tab. CXXVII. obr. 1224. a 1225.) mají vesměs v ozdobném štítku českého lva ku pravé straně obráceného. Známe je s letopočty: 17 | 13, 17 | 15, 17 | 17, 17 | 19 po stranách a 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1730, 17 | 31, 1732, 1733, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739 a 1740 dole.

Průměr 15—17½ mm, váha 0·51—0·7 gr.

Starší Kutnohorské půlkrejcary (Tab. CXXVII. obr. 1226. a 1227. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze) vybíjeny dle vzoru půlkrejcarů Leopolda I. a Josefa I. Znázorněn na nich český lev v pravo kráčející ve volném poli, vedle jehož hlavy po pravé straně písmeno C a po levé VI a za hřbetem letopočet 1713 neb 1716, který čte se ze vnitř. Mezi zadními tlapami znaménko mincovny ⚒ neb ⚒ Okraj jest perličkový.

Průměr 16 a 17 mm, váha 0·5 a 0·6 gr.

Kutnohorské půlkrejcary z r. 1717, 1718, 1719, 1720 a 1722 (Tab. CXXVII. obr. 1228.) mají v oválovém ozdobném štítku svrchu korunovaném českého lva v levo obráceného, nahoře vedle koruny písmena C a VI a po stranách štítku rozdělený ku středu směřující letopočet 17 | 17, 17 | 18, 17 | 19, 17 | 20 neb 17 | 22. Pod štítkem znamení mincovny ⚒. Okraj jest perličkový.

Průměr 14½—16½ mm, váha 0·39—0·63 gr.

Kutnohorský půlkrejcar z r. 1726 (Tab. CXXVII. obr. 1229.) různí se od právě popsaných tím, že lva má obráceného v pravo, štítek jinak zdobený a letopočet 17 ⚒ 26 pod štítkem, značkou mincovny rozdělený.

Průměr 16 mm, váha 0·55 gr.

Pražský čtvrtkrejcar z r. 1720 (Tab. CXXVII. obr. 1230.) jest též jednostranný a nese pod velkou korunou ozdobný štítek s českým lvem a pod ním označení hodnoty ✕, nahoře vedle štítku v pravo C a v levo VI, dole pak rozdělený letopočet 17 | 20. Okraj perličkový.

Průměr 12½ mm, váha 0·35 gr.

Dukáty mají na líci nejčastěji panovníka v celé postavě, vzácněji pouze poprsí. Podáváme zde podrobný popis jednotlivých ročníků.

Pražský dukát Ig. Ant. Putze z r. 1712 (Tab. CXXVII. obr. 1231. a 1232.) představuje v líci v perlovém obvodku korunovaného panovníka v celé postavě ze předu, hořejší částí těla v levo obráceného, v brnění a rozhaleném plášti korunovačním, opásaného mečem, s žezlem v pravici a s državou v levici, jenž sáhá nahoře i dole v opis začínající od koruny

1. CAROLUS : VI : DG : RO . | IMPERATOR · S : A : neb
2. CAROLUS · VI : DG : RO . | IMPERATOR : S : A :

Na rubní straně vybit říšský orel, bez obvodku, držící v pravém pazouru meč a v levém žezlo, s korunovaným, oválovým, zlatým rounem lemovaným štítkem českým na prsou a sáhající svrchu korunou v opis

1. · GER · HISP · HUNG · BO (AVI) HEMIÆ : REX · 1712 ·
2. GER · HISP . HUNG · BO (AVI) HEMIÆ · REX · 1712 ·

Dukát na obr. 1231. (ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni) nemá kroužků u hlav orla, kdežto na dukátu na obr. 1232. (v minc. kabinetě musea král. Českého v Praze) jsou kolem hlav orla opsány kroužky.

Okraje u obou na rubu i líci jsou perlové a hrana okrouhlými vroubky opatřena.

Průměr 21—22 mm, váha 3·5 gr.

Pražský dukát Ferd. Leop. Scharffa z r. 1715 (Tab. CXXVIII. obr. 1242.) nese v líci obrněné poprsí krále s pravé strany, s dlouhou, vavřínem věnčenou parukou, v převěsném plášti na bedrách a s řetězem zlatého rouna na prsou, jež sáhá nahoře v opis CAROL · VI D · G · R · I · S · A · GER · HISP · | H · B · REX ·

Na rubu jest říšský orel dle rázu A s prsním štítkem tvaru obdélníku dole zaokrouhleného, který zabíhá korunou v opis ARCHID · AVST · DUX · BUR · & SIL · MAR · MOR · 1715

Obě strany jsou bez obvodků a okraje mají perličkové.

Průměr $21^1/_2$ mm, váha 3·4 gr.

Pražský dukát Ferd. Leop. Scharffa z r. 1716 (Tab. CXXVIII. obr. 1243.) má na líci panovníka v celé postavě v levo rozkročeného, v paruce a brnění, opásaného mečem, s korunou na hlavě a v rozhaleném plášti korunovačním, s žezlem v pravici a s državou v levici, jenž sáhá nahoře i dole k okraji. Nahoře u koruny začíná opis CAROL' VI · D · G · RO · I · S · A · | GER · HIS · H · B · REX · Obvodku není.

Na rubu jest líčení i opis jako na předešlém ročníku, jen štítek prsní jest pod korunou obroučkovou a na konci opisu 1716 ·

Okraje s obou stran jsou perličkové.

Průměr $20^1/_2$ mm, váha 3·5 gr.

Pražský dukát téhož mincmistra z r. 1721 (Tab. CXXVIII. obr. 1244.) srovnává se s předešlým, jen že jest větší a má na rubu opis ARCHID · AVST · DVX · BVR · & SIL · MAR · MOR · 1721

Průměr 23 mm, váha 3·45 gr.

Téhož líčení jest také dukát z r. 1724, 1725 a 1731 (Tab. CXXVIII. obr. 1246., 1247. a 1250.). Všecky nesou na líci opis CAR · VI · D · G · R · I · S · A · G · | HI · HV · B · REX Na rubu sáhá orel nahoře i dole v opis ARCHID · AV · DVX · B · | & SIL · M · MOR · 1724 · neb 1725 · neb ARCHID : AUST : DUX · | · BU : COM · TYROL · 1731

Průměr 21—22 mm, váha 3·5 gr.

Od svrchu popsaných ročníků liší se ročník 1740 (Tab. CXXVIII. obr. 1251.), na němž vidí se v líci panovník téměř zcela ze předu v plášti méně rozha-

leném. Od pravé strany z dola čte se opis CAR · VI · D : G · R · I · S · A · | GE · HI · HU · BOH · REX ·

Na rubu sáhá orel toliko nahoře k okraji, kdežto dole ponecháno místo pro opis, jenž zní ARCHID · AUST · DUX · BU · COM · TYROL · 1740

Průměr 21½ mm, váha 3·45 gr.

Zvláštního rázu jsou vzácné dukáty a dvoudukáty ze zlata Jílovského. V líci nesou celou postavu panovníka jako obyčejné dukáty, ale dole pod pravicí jeho nalézá se štít, nejčastěji tvaru oválného, s korunovaným říšským orlem, na jehož prsou jest korunovaný štítek český. Kolem opis CAROLUS · VI · D · G · R · I · S · A | G · H · H · B · R · A · D · A · t. j. Carolus Sextus, Dei Gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Hispaniae, Bohemiae rex, archidux Austriae.

Na rubu vidí se zeměkoule v oblacích a pod ní na zářícím slunci sedící sůva jako znak Jílového (Eule = Jílové). Nad zeměkoulí vine se kruhem heslo panovníkovo CONSTANTIA ET FORTITUDINE. Souběžně s tímto opisem vnitřním vychází v pravo z dola druhý zevnější opis na př. CONTINUATUR · M · D · C · C · X · III · HIS · AVSPICYS (místo Auspiciis) t. j. Pokračuje se 1713 za této vlády. Opis vnitřní oddělen jest od zevnějšího perlovým obvodkem.

V následujícím uvádíme zvláštnosti, jimiž se různí od sebe jednotlivé ročníky Jílovských dukátů.

Dukát z r. 1713 vyskytuje se ve dvou odchylkách.

Dukát menšího průměru (Tab. CXXVII. obr. 1234.) vykazuje na líci i na rubu opisy jako právě popsaný a sůvu s užšími roztaženými křídly.

Průměr 20 mm, váha 3·47 gr.

Dukát o větším průměru (Tab. CXXVII. obr. 1233. ze sbírky Bedřicha Skrbka v Pardubicích) má na lícní straně dole při okraji mezi nohama panovníka z menšího písma značku mincmistra Ig. Ant. Putze · I · A · P · a na rubu sůvu se širokými rozpjatými křídly. Na líci jest opis CAROLUS · VI · D · G · RO · I | · d · v · I · | · S · A · G · H · H · B · R · A · D · A · a na rubu zevnitř · CONTINUATUR · M · D · C · C · X · III · HIS · AVSPICYS : a uvnitř : CONSTANTIA · ET · FORTITUDINE :

Průměr 23 mm, váha 3·5 gr.

Dukát z r. 1714 má sůvu s křídly staženými. Přihází se ve dvou kolcích.

Jeden kolek (Tab. CXXVII. obr. 1235. z téže sbírky jako prve) nese opisy: Na líci CAROLUS . VI · D · G · R · I | S · A · G · H · H · B · R · A · A · Na rubu zevně při okraji CONTINUATUR · MDCCXIV · HIS · AVSPICYS · a uvnitř CONSTANTIA · ET · FORTITUDINE .

Průměr 21 mm, váha 3·55 gr.

Druhý kolek (ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni) má opis na líci CAROL' VI · D · G · RO · IM | S · A · G · H · H · B · R · A · D · A · a na rubu : CONTINUATUR · MDCCXIV · HIS · AVSPICYS : a CONSTANTIA : ET : FORTITUDINE

Průměr 21½ mm, váha 3·46 gr.

Na dukátu z r. 1715 (Tab. CXXVII. obr. 1236. z téhož musea) vidí se sůva s křídly zavřenými a opis líční jako na dukátu posléze popsaném, na rubu však čte se : CONTINUATUR · MDCCXV : HIS · AVSPICYS : a CONSTANTIA : ET : FORTITUDINE

Průměr 22 mm, váha 3·5 gr.

Dvoudukát z r. 1715 (Tab. CXXVII. obr. 1237. ze sbírky Bedř. Skrbka v Pardubicích) jest stejného líčení i opisu líčního jako jednoduchý dukát, pouze s odchylkou IM · Rub má opisy: · CONTINUATUR · MDCCXV · HIS · AVSPICYS · a . CONSTANTIA · ET · FORTITUDINE .

Průměr $24^1/_2$ mm, váha 7 gr.

Na dvoudukátu z r. 1722 (Tab. CXXVIII. obr. 1245. z c. a k. dvorního musea ve Vídni) znamená se štít vedle panovníka ozdobně vykrojený, sůva s křídly přilehajícími mezi dvěmi šestihrotými hvězdičkami a opis v líci CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | H · H · B · R · A · D · A · a na rubu CONTINVATVR · MDCCXXII · HIS · AVSPICYS

Průměr 23 mm, váha 7 gr.

Snahy tehdejších ctitelů r. 1721 v Římě za blahoslaveného a r. 1729 za svatého prohlášeného Jana Nepomuckého jeví se na dukátech z Jílovského zlata s obrazem tohoto nového světce.

Dukát takový má na líci na zemi travou porostlé stojícího krále v celé, přímé postavě, v dlouhé paruce s korunou na hlavě, oděného brněním a pláštěm korunovačním a s mečem po boku, jenž pravicí opírá se o korunovaný štít s českým lvem a drží v ní žezlo a v levici državu. U štítu při pravé straně dole začíná opis CAROL · VI · D · G · R · | I · S · A · G · H · H · B · R · A · D · A · Na rubu klečící sv. Jan Nepomucký v oblacích v rouchu kněžském s a s pěti hvězdami kolem hlavy pokryté biretem, držící v levici kříž a ratolesť palmovou, pravicí pak žehnající dolům níže zobrazeným. Pod ním sůva s křídly sklopenými, sedící na zářícím slunci a vedle slunce v úseči rozdělený letopočet 17 | 25 neb 17 | 27 Nad tím opis HOC PATROCINIO | RESTAVRATVR · t. j. Pod touto ochranou se obnovuje (zvelebuje).

Podobně raženy dvoudukáty (Tab. CXXVIII. obr. 1248. ze sbírky Bedř. Skrbka v Pardubicích a táž tab. obr. 1249. z c. a k. dvorního musea ve Vídni).

Průměr $24^1/_2$—25 mm, váha 6·9 gr. Bity též ze stříbra.

Jan Josef hrabě Waldstein, nejvyšší maršálek, jako nákladník Jílovských hor*) vydal též r. 1722 pětidukát kresby nepoměrné (Tab. CXXVIII. obr. 1253. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni), který představuje v líci korunovaného krále v celé postavě, s dlouhou parukou, v brnění, opásaného po levici mečem a v rozhalence pláští korunovačním s pravé strany, držícího v pravici žezlo a v levici državu a sáhajícího nahoře i dole až k okraji. Pravicí opírá se

*) Dvorní komora udělila mu povolení dne 6. března 1722 a 5. prosince 1722 raziti z Jílovského zlata pětidukáty, čtyrdukáty, dvoudukáty a jednoduché dukáty v mincovně Pražské. Na Kocourském a Svatovojtěšském dole v Jílovém vytěžilo se od r. 1732 do r. 1759 po odrážce nákladu 58.328 zl. 20 kr. (Památky arch. I. str. 204. a 205.)

pak mimo to ještě o ozdobný štít, v němž v oválovém poli jest korunovaný říšský orel, nesoucí na prsou korunovaný štítek český. U koruny královy počíná opis CAR' VI D · G · R · I · S · A · G · | H · H · B · R · A · D · A

Na rubu v horní úseči v oblacích klečící světec Jan Nepomucký v rouchu kanovnickém, maje kolem hlavy pokryté biretem pět hvězd, u kolen pásku s písmeny S. I. N. t. j. Sanct Johannes Nepomucenus, a držící v levici kříž a ratolesť palmovou a pravicí žehnající, vznáší, se nad skalnatou krajinou (doly Jílovskými). V předu viděti štolu, nad jejímž vchodem sedí na břevnu, na němž jsou písmena I I C W (t. j. Johannes Josephus comes Waldstein), sůva, držící v pravém drápu značku zlata ⊙ V pozadí viděti puchérnu s kouřící výhní. Nad tímto líčením opis HOC PATROCINIO | RESTAVRATVR · V dolní úseči letopočet MDCCXXII

Průměr 33½ mm, váha 17·3 gr.

Podobné pětidukáty bity i ze stříbra ve váze 10·5 gr. Na těch však vyražen na štítu panovníkově místo orla zkratek SILB t. j. Silber (stříbro).

Dukátů raženo 67 z Kolínské hřivny jakosti 23 karatů, 8 grénů, jak od r. 1559 téměř nepřetržitě vybíjeny.

Čtvrtdukáty (Tab. CXXVIII. obr. 1252. a 1254.) raženy hojněji. Nesou nejčastěji na líci uzší poprsí královo s dlouhou vavřínem věnčenou parukou dle vzoru antického s pravé strany, nahoře i dole do opisu až k okraji sáhající, a od čela opis

na roč. 1718: CAROL VI · D · G · R · I · S · A · GER · | HIS · H · B · R ·
„ „ 1720: CAR VI D · G · R · I · S · | A · G · H · H · B · R ·
„ „ 1725 a 1726: CAR VI D · G · R · I · S · A · | G · H · H · B · REX

Na rubu jest korunovaný dvouhlavý orel s obvodky kolem hlav, sáhající nahoře i (vyjma roč. 1718) dole až k okraji, držící v pravém pazouru meč a v levém žezlo a mající na prsou český štítek obroučkovou korunou krytý a zlatým rounem lemovaný. Kolem něho jest opis

na roč. 1718: ARCHID · AUST · D · BU · E · SIL · MA · MO · 1718
„ „ 1720: ARCHID · A · D · BV · | M · MOR · C · T · 1720
„ „ 1725 a 1726: ARCHID · AV · D · B · | S · M · MOR · C · T · 1725 neb 1726

Průměr 12—13 mm, váha 0·82—0·86 gr.

Též jsou čtvrtdukáty z r. 1734 s rázem celé postavy.

Zmíniti se nám jest ještě o mosazném závaží dukátovém.

Závaží takové s letopočtem 1738 (Tab. CXXVII. obr. 1239.) jest ve tvaru čtverce a má na líci v dvojitém kruhu korunovaného panovníka v celé postavě s pravé strany, v brnění a v plášti, opásaného mečem, s državou v levici a s žezlem o rameno opřeným v pravici.

Na rubu korunovaný obdélný dole zaokrouhlený štít s českým lvem, v jehož rozích zevně rozdělený letopočet $\frac{1}{3}\,|\,\frac{7}{8}$

Velkosť 14½—15 mm, váha 3·46 gr.

Téhož líčení jest též dvoudukátové (Tab. CXXVII. obr. 1240.) a půldukátové závaží (Tab. CXXVII. obr. 1238.), jen že na tomto jest ještě na líci v levo vyryt zlomek $\frac{1}{2}$

Vyobrazení všech tří závaží přinášíme dle originalů ve sbírce p. Em. Mikše v Praze.

Dukátové mosazné závaží z r. 1740 (Tab. CXXVII. obr. 1241.) jest okrouhlé a nese v líci v ozdobném barokovém svrchu korunovaném štítku v oválovém poli českého lva a po stranách koruny · C · | VI ·, na rubu pak ve čtyrech řádcích čte se I | DUCATEN | GEVICHT | 1740

Okraje s obou stran jsou čárkované a hrana liliemi do sebe sáhajícími opatřena.

Průměr $17\frac{1}{2}$ mm, váha 3·44 gr.

Mincovnictví ve Slezsku za Karla II. (VI.)

Slezská mince, přijavši za posledních let panování cís. Leopolda I. ustálený ráz, zachovala týž i za vlády Josefa I. a na počátku panování cís. Karla VI. Když zemřel císař Josef dne 17. dubna 1711, raženo téměř jen kolky s podobiznou Josefovou, neboť v mincovně očekávali provedení volby krále Karla II. za císaře německého, toho jména VI., což následovalo až 22. prosince r. 1711. Proto také jest velmi málo mincí slezských s letopočtem 1711.

Nowack i Brettschneider razili též nedovolené grešle přes zřejmou zápověď.

Když v únoru r. 1714 Kristof Brettschneider zesnul, uzavřeno zavříti mincovnu v Břehu, a byla jen do sv. Jana Křtitele řízena pokladníkem Frant. Pratzrem, načež podle výnosu dvorské komory ze dne 28. února 1715 trvale zrušena. Poněvadž vybíjel Pratzer groše s letopočty 1713 a 1714, též dukáty starých kolků z r. 1712 (185 kusů) a z r. 1714 (106 kusů), nařkl ho z nevraživosti vratislavský vardajn Jan Fr. Nowack jakožto zemský prubéř, byl však omluven komorou slezskou.*)

Místo Břežské mincovny pomýšleno zříditi jinou v Reichensteině, kam chtěli přenésti nástroje mincířské z Břehu, a kde byli znalci ražby i hor, které tam za správy Jana Scharfenberga očividně zkvétaly. Kromě domácích pagamentů mohly sem též přivážeti stříbro z Moravy.

Na paměť hor Reichensteinských ražen dle kresby Brettschneidrovy nyní již velmi vzácný tolar obyčejného rázu, na jehož rubu místo pokračování v titulatuře čte se MONETA NOVA ARGENTE(a) METALLIFOD(inarum)

Jakosť mince domácí i cizí opatroval i zkoušel zemský prubéř od r. 1697 stále jmenovaný a jemu přidáni z rad městských i z venkova deputovaní, aby doma přihlíželi, jest-li se plní patenty mincovní, jichž mnoho vydáno. Vše to málo spomohlo; prodlužovány tedy lhůty oběhu nedovolených druhů, ale konečně doznáno i patentem ze dne 30. dubna 1725, že se dobrá mince ztrácí a že

*) Státní archiv F v Břehu l. 17 c.

i při veřejných platech přijímati se musí z nouze i chatrná drobná mince ku veliké škodě aeraru i obchodu.

Takové nedostatky přiházívaly se nejen při placení stříbrem, ale také při zlatě, jež hojně šlo obchodem, a při tom zlehčení mince o vlastní vůli lichváři podceňovali a v kursu snižovali. K nápravě těch zlořádů hleděly mnohé patenty z let 1732 a 1733. Než docíleno nepatrných výsledků, a ještě r. 1737 ztěžovali si společně plátenící v Levíně, že stříbra skoro ani neutrží a musejí zlehčené dukáty bráti, při čemž téhodně několik zlatých ztrácívají. Rada téhož města žádala, aby dukáty, jimž schází méně než grén, byly v plné ceně brány.

Potom za vlády pruské nebyly poměry příznivější a znamenati značný vliv židovských spekulantů.*)

Jako dříve Wackherle ve Vratislavi, tak i mincmistr Krištof Brettschneider**) počínal si činně v mincovně v Břehu. Kolky sem dodával Vratislavský řezač kolků Karel Konrad Hoffman, syn uvedeného již kolkáře Jiřího Frant. Hoffmana. Ustanovení jeho protáhlo se několik let. Komora slezská dekretem z 3. listopadu 1713 přiřkla mu požitky jeho otce a r. 1716 byl vzat v přísahu jako řezač kolků.

Když si bankalní úřad r. 1717 stěžoval, zastavila mu dvorská komora plat i vyžádala si zprávu. V této praví komora slezská, že se u svého strýce ve Vídni znamenitě vzdělal a že po smrti svého otce ještě s jedním tovaryšem řezal kolky pro minci Vratislavskou. Naposledy schválila dvorská komora výplatu. Teprve při nových stížnostech na přehmaty slezské komory povolil císař resolucí svou ze dne 22. března 1722 ustanovení Karla Konrada Hoffmana a schválil výplatu služného od r. 1717. Tolary jeho a neznámého tovaryše nejsou pěkné.

Mincovna v Břehu zrušena výnosem dvorské komory z 28. února 1715. Poněvadž nyní zůstala jediná císařská mincovna slezská ve Vratislavi, umínila si vláda opatřiti ji novými zlepšenými stroji k ražbě. Zhotoven tedy nový stroj na ráz v Křemnici. Než komora slezská činila proti zlepšení ohražení, které dvorská komora dne 7. října 1715 odmítla a i převezení nového stroje k ražbě z Křemnice do Vratislavi nařídila. V prosinci byl stroj již postaven, a slezská komora žádala, aby jí byly zaslány kolky.

Ještě za časů Josefa I. zavedeno zde rollování tolarů na taškovém stroji ražených, jímž na obrubu jich vyraženo heslo císařovo AMORE ET TIMORE

Ještě jednou, totiž 12. dubna 1717, žádala slezská komora dvorskou komoru za punce (vzorky) říšských tolarů do stroje na ráz, jakož i za cimentovanou Kolínskou hřivnu.***) Obé zasláno. Vzorky zhotovil proslulý řezač kolků Antonio Maria di Gennaro (Januarius). Kolky tolarové dle těchto vzorků řezané nezdařily se řezačovi Karlu Konradovi Hoffmanovi, jak na tolarech Vratislavských z let 1718 až 1722 pozorujeme. Mají také nápis obrubový: CONSTANTER (ozdoba) CONTINET (ozdoba) ORBEM (ozdoba). Objednala tedy slezská ko-

*) Codex diplomaticus Silesiae XIX. str. 64.—68.

**) Zemřel v únoru r. 1714.

***) Dvorský archiv, horní a mincovní věci české při 4. listopadu 1717.

mora u vídeňského řezače kolků Filipa Krištofa Beckra dva kolky na tolary. Vratislavské tolary rytby Beckrovy z roku 1723 vynikají uměleckým rázem a náležejí k nejpěknějším pod obrazem Karla VI. vydaným. Ráz tento sledujeme na Vratislavských tolarech až do r. 1739.*)

Základem líčení na mincích bylo nařízení císařské z r. 1712, zaslané dvorskou komorou téhož roku dne 7. listopadu. V orlu říšském spatřuje se ve štítě v prvém poli znak španělský, v druhém uherský, ve třetím český a ve čtvrtém rakouský a burgundský. V středním štítku umístěn na Vratislavských mincích znak Vratislavský, jakož i na oněch v Břehu a v Opolí vybitých má býti obyčejný tam vévodský znak pod kloboukem. Opis rubu vymezen slovy: ARCHID : AVSTRIAE : DVX BVRGVNDIAE ET SILESIAE : 1712.

Císařským nařízením pro Slezsko ze dne 15. dubna 1716 zastaveno vybíjení šestáků (sedmíků); potom razili jen tolary, půltolary a třikrejcarové groše, dukáty a čtvrtdukáty. Rokem 1733 počali zase vybíjeti sedmnáctníky (patnáctníky) a r. 1738 zase zavedeny šestáky.

Na tolary a dukáty nyní vzácné z r. 1740, na nichž vadou kolku jeví se pod nosem panovníka jako několik krůpějí krve, pohlíženo jako na zjev zlo věstící.

Ve Vratislavi vybito v letech 1724—1738 53.338½ dukátu, 74.225½ tolaru, 45.136 zlatníků čili půltolarů a za 270.646 zl. 39 kr. sedmnáctníků i sedmíků, konečně za 107.157 zl. 24 kr. stříbrných grošů,**) celkem tedy mincí za 784.765 zl. 3 kr.***)

Pagament málo stříbra obsahující posílán r. 1728 a v letech následujících, pokud ho nebylo spotřebováno na vybíjení grošů (za 8000 tolarů ročně), do Křemnice a tam ho upotřebeno k legování s lepším stříbrem.†)

Dne 3. ledna 1741 obsadil pruský král Bedřich Vratislav, a dva dni později byla mincovna revidována, zapečetěna i 30. ledna byla zcela zavřena.††)

V jediné již cís. mincovně ve Vratislavi vynašel mincovní zámečník Dan. Krakow r. 1715 nový stroj na ráz (Stosswerk).

Daniel Krakow (Crakau), měšťan Vratislavský starého rodu zámečnického, vyslán byl komorou vévodství Slezského r. 1716 do Křemnice v Uhrách, aby tam slit byl za dozoru jeho nový balanční stroj na ráz. Takový stroj dovezen do Vratislavi, a Daniel Krakow přizpůsobil ho ku potřebě v císařské minci, tak že tam již na počátku roku 1717 raženy byly veliké druhy cís. mincí čili tolary. Na památku této události vydána dvoulotová (23·9 gr.) mince pamětní, kterou Jan Kristian Kundmann, lékař vratislavský, uvádí v díle svém „SILESII IN NVMMIS aneb znamenití Slezané v mincích“ (Vratislav a Lipsko 1738 na str. 431. a 432.)

*) Tolary rázu Hoffmanova od sličných Beckrových snadno rozeznáme dle opisu, který na líci při prvých počíná za hlavou poprsí, kdežto na Beckrových opis začíná před čelem poprsí.

**) F. Friedensburg: Schlesiens neuere Münzgeschichte str. 107., však bez součtu.

***) Siegfried Becher: „Das österr. Münzwesen“ I. díl, tab. ke str. 182.

†) F. Friedensburg: Schles. neuere Münzgeschichte str. 107. — Státní archiv Vratislavský F I. 6 g.

††) Steinbergrův deník vydání Trägrova na str. 59. a 75.

V líci této medaille vidí se obrázek ražebního stroje se šroubem a pákami balančními a kulemi v koncích, jak jej zvětšený dle tab. XXXII. čís. 98. a originalu ve sbírce Bedř. Skrbka v Pardubicích podáváme na naší tab. CLVI. obr. 6. Svrchu čte se v oblouku DVM PREMO, dole VALOREM EXPRIMO t. j. Když mě stisknou, vytisknu cenu (Indem man mich beschwert, so druck ich den Werth).

Na rubu čte se nápis

na vyobrazení v díle Kundmannově:	na originalu Skrbkově:
NOVVM OPVS	Arabeska.
PRO ANNO NOVO M · DCC · XVII ·	NOVUM OPUS
AD CVDENDAM CÆSAREAM	PRO ANNO NOVO MDCCXVII
IN SILSIA MONETAM QVOD	AD CUDENDAM CÆSAREAM
JVSV ET SVMPTIBVS INCLYTÆ	IN SILESIA MONETAM QVOD
CÆSAREÆ ET REGIÆ CAMERÆ	IUSSU & SUMPTIBUS INCLYTÆ
EX METALLO IN HVNGARIA	CÆSAREÆ & REGIÆ CAMERÆ
FVSVM	EX METALLo IN HUNGARIA FUSUM
ELABORAVIT ET PERFECIT	ELABoRAVIT & PERFECIT
DANIEL CRAKAV	DANIEL · CRAKAU
CIVIS VRATISLAV	CIVIS VRATISLAV:
	Arabeska.

to jest: „Toto nové dílo při novém roce 1717 pro cís. mincovnu ve Slezsku opatřeno jest k rozkazu a nákladem cís. a král. komory zde, v Uhrách ulito a Danielem Krakowem, měšťanem ve Vratislavi, vypracováno a předěláno jest.“ Nazýván jest tudíž dotčený Daniel Krakow inventorem nového ražebného stroje v mincovně Vratislavské.*)

Mince běžné z mincoven slezských.

V mincovnách slezských bity za Karla II. (VI.) dvoutolary, tolary, půltolary, patnáctníky, šestáky, groše, šesti-, pěti-, čtyr-, tří- a dvojnásobné i jednoduché dukáty a $^1/_4$ a $^1/_6$ dukátů.

Výtěžkový tolar ze stříbra dolů Reichensteinských z r. 1713 (Tab. CXXIX. obr. 1255.) ražený ve Břehu Kryštofem Brettschneidrem má na líci v perlovém nahoře rozevřeném obvodku mladistvé poprsí panovníka příjemné tváře s pravé strany, v dlouhé paruce, pokryté věncem vavřínovým, svázaným v zadu stuhou, v krunýři s přilehajícím nákrčníkem, přes který zavěsen na krku hluboko na prsa řetěz zlatého rouna a přes ramena přehozen pláš.

*) Otec dotčeného strojníka Michal Crackow z Gdanska vyučil se zámečnictví a pak při mincovně svého rodiště působil a ražební stroje uvedl do pořádku. Na to v polovině XVII. století odstěhoval se do Slez, kde svěřil mu brzy Kristian Pfahler, vrchní inspektor při mincovnách tří vévod bratří Jiřího, Ludvíka i Kristiana z Lehnice, Břehu a Olavy, aby stroje v mincovnách zdokonalil, což také i v Opolí vykonal. Také tři synové Michalovi vynikali zkušeností při strojích ražebních. Michal působil v Křemnici, Hanuš v Břehu ve Slezsku, Bedřich ve Vratislavi, kde také čtvrtý bratr Daniel Krakow osvědčil velikou zkušenosť a nový stroj k mincování způsobil, načež s menším namáháním tisknuta pěknější mince.

Před čelem začíná opis CAROLUS · VI · D . G . ROM · IMP · S · A · GER : HIS : H & BO : REX ·

Na rubu jest v perlovém nahoře i dole otevřeném obvodku korunovaný dvojitý orel pod korunou s dvěmi stuhami, sáhající nahoře do opisu, který má kolem hlav opsány kroužky a drží v pravém spáru nahý meč a v levém žezlo a vedle nich jako značku minc. písmena C a B. Na prsou jeho umístěn pod vévodským kloboukem široký okrouhlý čtyrdílný štít lemovaný zlatým rounem, v jehož 1. a 4. poli vidí se vodorovná břevna uherská, v 2. a 3. poli český lev, uprostřed pak položen malý štítek rakousko-burgundský. Pod orlem do opisu zapuštěn štítek s dvěmi skříženými kladívky. Kolem orla opis MONETA · NOVA · ARGENTE | METALLI · FOD : REICHSTEIN · 17 | 15 · t. j. Mince nová stříbrná z kovu dolů Reichensteinských.

Na obou stranách okraj čárkovaný.

Průměr $43^1/_2$ mm.

Vratislavské tolary Jana Frant. Nowacka až do r. 1718 přidržují se na líční straně, co se tkne úboru panovníka, starých vzorů za Josefa I. užívaných. Zobrazeno na nich široké poprsí panovníka s pravé strany bez obvodku s dlouhou, vavřínem opletenou parukou, v tak zvaném odění německém, totiž s brněním vysoko ke krku přilehajícím, s řádem zlatého rouna zavěšeným na krku na dlouhém řetězu a zahalené v plášti. Na ročníku 1713 a 1714 (Tab. CXXIX. obr. 1256. a 1257.) zabíhá poprsí pouze nahoře k okraji, kdežto na ostatních ročnících sáhá přes celý průměr (Tab. CXXIX. obr. 1258.—1260.). Plášť na oněch bývá převěsný, na těchto pak připjat k rameni sponou z drahokamů v podobě růžice. Tolary z r. 1716, pak jeden kolek z r. 1717 a 1718 nesou poprsí s nápadně velikou nepěkně pracovanou hlavou. Na roč. 1713 a 1714 začíná opis nahoře u čela, kdežto na druhých za týlem.

V líčním opisu čte se

na roč. 1713: 1. CAROL⁹ VI : D : G : RO : IMP : S : A : GE : HIS : | HU : BO : REX

na roč. 1714: 2. CAROL⁹ VI : D · G : RO : IMP. S · A · GE : HIS | · HU : BO : REX ·

na roč. 1716: 3. CAROL⁹ : VI · D : G | R : I : S : A : G : HI : H : B : REX ·

na roč. 1716 (var.): 4. CAROL' · VI · D : G · | R · I · S · A · G · HI · H · B · REX

na roč. 1717: 5. CAROL⁹ . VI · D : G · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · REX ·

na roč. 1717 (var.) a 1718: 6. a 7. CAROL' · VI : D G · | · R · I · S · A · G · HI : H : B : REX ·

Na rubu korunovaný říšský orel s kroužky kolem hlav s mečem v pravém a s žezlem v levém pazouru, s obdélným, dole zaokrouhleným čtyrdílným štítem prsním, který jest přikryt otevřenou korunou a lemován zlatým rounem. V prvním poli štítu toho vidí se znak španělský (věž), v druhém uherský (Ondřejský kříž), v třetím český (lev v levo obrácený) a ve čtvrtém rakousko-burgundský (vodorovné a šikmá břevna), uprostřed pak malý štítek se slezskou orlicí pod vévodským

kloboukem. Na ročníku 1713 a 1714 jest orel vepsán do perlového, nahoře pro korunu otevřeného obvodku, kdežto na druhých ročnících žádného obvodku není. Kolem čte se opis

na ročníku 1713: 1. ARCHIDVX ✶ AVSTRIÆ ✶ DVX ✶ BVR ✶ & ✶ SIL ✶ 1713

na roč. 1714: 2. ARCHIDUX : AVSTRIÆ : DVX : BVR : & : SILE : 1714

na ročníku 1716: 3. ARCHIDVX ✶ AVSTRIÆ ✶ DVX ✶ BVRG ✶ & ✶ SILES ✶ 1716

na ročníku 1716 (var.): 4. ARCHIDVX ✦ AVSTRIÆ ✦ DVX ✦ BVR ✦ & ✦ SILES ✦ 1716

na ročníku 1717: 5. ARCHIDVX ✦ AVSTRIÆ ✦ DVX ✦ BVR ✦ & ✦ SILE ✦ 1717

na ročníku 1717 (var.) a 1718: 6. a 7. ARCHIDVX : AVSTRIÆ : DVX · BVR · & · SILES : 1717 neb 1718

Okraje jsou na obou stranách dvojité, vnitřní perlový, zevnější čárkovaný a obruba hadovitě vroubkovaná.

Průměr 43—43½ mm, váha 28·5 gr.

Druhý ráz tolarů Vratislavských z let 1718—1722 z kolků řezačem Karlem Konradem Hoffmanem zhotovených vidíme na tab. CXXX. obr. 1261.—1266. V líci jest antické poprsí s pravé strany jako na českých tolarech dle rázu III. a na rubu říšský orel dle popisu jako na předcházejících ročnících, jen že užší a nahoře i dole k okraji sahající. Na líci počíná opis za hlavou a zní

na roč. 1718: 1. CAROL · VI : D : G · R · I · | · S · A · GE : HI : H : BO : REX ·

na roč. 1719: 2. CAROL : VI : D : G · R : I · | · S · A · GE : HI : H : BO : REX ·

na roč. 1719 (var.): 3. CAROL : VI : D : G · R · I · | · S · A · GE : HI : H : BO : REX ·

na roč. 1719 (var.): 4. CAROL : VI : D : G : | : R : I : S : A : G : HI : H : B · REX ·

na roč. 1720: 5. CAROL · VI · D : G · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · REX ·

„ „ 1721: 6. CAROL · VI · D : G : | · R · I · S · A · G · HI · H · B · REX ·

„ „ 1722: 7. CAROL : VI : D : G · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · REX ·

Na rubu bývá opis

na roč. 1718: 1. ARCHID : AUS : DUX · | · BUR · & · SILESIÆ : 1718

„ „ 1719: 2. ARCHID : AUST · DUX · | : BUR · & · SILESIÆ : 1719

„ „ 1719 (var.): 3. ARCHID : AUST : DUX : | : BUR : & · SILESIÆ : 1719

na ročníku 1719 (var.): 4. ARCHID : AVST · DVX : | : BVR · & · SILESIÆ : 1719

na roč. 1720: 5. ARCHID · AVST : DVX : | : BVR · & · SILESIÆ · 1720°

„ „ 1721: 6. ARCHID : AVST · DVX : | : BVR · & · SILESIÆ · 1721°

„ „ 1722: 7. ARCHID · AVST · DVX : | : BVR · & · SILESIÆ : 1722°

Obě strany jsou bez obvodků, okraje mají čárkované a na hraně obrubový nápis CONSTANTER (ozdoba) CONTINET (ozdoba) ORBEM (ozdoba).

Průměr 40—43 mm, váha 28·6 gr.

Vratislavské tolary z r. 1723, k nimž, jak výše uvedeno, pracoval kolky vídeňský řezač Filip Krištof Becker, jakož i všecky následující ročníky až do roku 1740 (Tab. CXXXI. obr. 1267.—1269.) shodují se v líčení na líci i rubu téměř s tolary z let 1718—1722 raženými kolky od Karla Konrada Hoffmana, vynikají však nad ně uměleckým provedením. Odchylka jeví se jedině v jiném způsobu složení pláště na rameni, v opisu, který počíná nad čelem a v jinakém tvaru štítku na prsou orla.

V líci bývá opis

1. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · | GE · HI · HU · BO · REX ·
2. CAROL : VI · D : G : R : I : S : A : | GE : HI : HU : BO : REX ·
3. a 4. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · | GE · HI · HU · BO · REX
5. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX
6. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · | GE · HI · HU · BO · REX ·
7. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · | GE · HI · HU · BO · REX
8., 9., 10., 11. a 12. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX

Na rubu čte se opis

1., 6. a 7. ARCHID · AUST · DUX · | BUR & SILESIÆ · 1725 · (1.) neb 1729 (6.) neb 1730 (7.)

2. ARCHID : AUST : DUX · | BUR & SILESIÆ : 1724 ·

3., 4., 5., 8., 9., 11. a 12. ARCHID · AUST · DUX | BUR & SILESIÆ · 1725 (3.) neb 1727 (4.) neb 1728 (5.) neb 1731 (8.) neb 1732 (9.) neb 1739 (11.) neb 1740 (12.)

10. ARCHID · AUST · DUX | BUR · & · SILESIÆ · 1738

Průměr 41 mm, váha 28·8 gr.

Vratislavské půltolary vybíjeny podobným rázem jako tolary.

Půltolar z r. 1717 (Tab. CXXXI. obr. 1270. z c. a k. dvorního musea ve Vídni) nese v líci poprsí panovníka s pravé strany v německém odění jako na tolarech z r. 1713 a 1714, které na třech místech protíná dvojitý rovný obvodek a vniká nahoře hlavou a za ramenem parukou až k okraji. Od čela vychází opis CAROL' VI : D : G · RO : IMP. S : A · GE : HISP · | HU : BO : REX ·

Na rubu jest říšský orel bez obvodku jako na tolarech a kolem něho opis : ARCHIDVX : AVSTRI · Æ : DVX : BVR : & : SILE : 1717 :

Okraj s obou stran čárkovaný.

Průměr 35 mm, váha 14·35 gr.

Půltolar z r. 1723 (Tab. CXXXI. obr. 1271. z téže sbírky) má v líci velmi hrubě řezané antické poprsí s nesprávnou podobou panovníka a na rubu dvojitého orla, obé nahoře i dole až k okraji sáhající a dle popisu z předu uve-

deného. V líci jeví se opis CAROL · VI · D : G · I · R · I · S · A · G · HI · H · B · REX a na rubu ❦ ARCHID · AVST · DVX : | : BVR · & · SILESIÆ · 1725 ❦

Průměr 34 mm, váha 14·3 gr.

Na půltolarech z pozdějších let patrný již pěkný ráz tolarový dle vzoru Beckrova (Tab. CXXXI. obr. 1272. a Tab. CXXXII. obr. 1273.).

V líci přihází se opis

1. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX
2. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX
3. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · | GE · HI · HU · BO · REX ·

a na rubu

1. a 2. ARCHID · AUST · DUX | BUR & SILESIÆ · 1726 (1.) neb 1727 (1.) neb 1728 (2.) neb 1739 (1.)

1. ARCHID · AUST · DUX | BUR · & · SILESIÆ · 1731
3. ARCHID · AUST · DUX · | BUR & SILESIÆ · 1730

Na hraně nesou též nápis obrubový jako tolary.

Průměr 34 mm, váha 14·35 gr.

Vratislavské patnáctníky (Tab. CXXXII. obr. 1274. a 1275.) mají v líci antické poprsí krále bez obvodku s pravé strany, sáhající nahoře i dole k okraji, v dlouhé paruce věnčené vavřínem, a oděné krunýřem u krku hodně vykrojeným. Na šíji zavěšen řád zlatého rouna a na bedrách plášť. Pod ramenem štítek s označením ceny XV. V opisu, který za hlavou začíná, čte se

1. CAR · VI · D · G · R · I · | S · A · GE · HI · HU : BO · REX
2. CAR · VI · D · G · R · I · | S · A · G · HI · HU · BO · REX
3. CAR · VI · D · G · R · I · | S · A · G · E · HI · HU · BO : REX

Na rubu vidí se korunovaný říšský orel s opsanými kruhy kolem hlav, který drží v pravém pazouru meč a v levém žezlo a má na prsou pouze jednoduchý štítek se slezskou orlicí lemovaný zlatým rounem a pod vévodským kloboukem. Koruna orla sáhá v opis

1. a 3. ARCHID · AUST · DUX · BUR · & SILESIÆ · 1733 (1.) neb 1736 (3.)
2. ARCHID · AUST · DUX · BUR & SILESIÆ · 1735

Okraje jsou na obou stranách čárkované, obruba šňůrovitá.

Průměr 29 – 30 mm, váha 6·05 gr.

Vratislavské šestáky z r. 1712 se značkou mincmistra Jana Fraut. Nowacka (Tab. CXXXIII. obr. 1282.) nesou v líci v perlovém obvodku hlavou nahoře protrženém poprsí krále s pravé strany, v dlouhé vavřínem věnčené paruce, v brnění vysoko ke krku přilehajícím, po kterémž splývá hluboko na prsa řád zlatého rouna. Přes ramena jest přehozen plášť. Pod poprsím v opisu štítek s VI. Od čela počíná opis

1. CAROLVS VI · D · G · R · I · Ⓘ · S · A · G · HIS · H · & · B · REX neb
2. CAROLVS : VI · D : G · R · Ⓘ I : S : A : G : H : H : & B : REX ·

Na rubu jest v perlovém obvodku korunovaný dvojitý orel bez kroužků u hlav s mečem v pravém a s žezlem v levém pazouru, nesoucí na prsou pod korunou vévodskou štítek rakousko-burgundský. Ze spodu koruny nad

orlem visí dvě stužky a v opisu pod orlem umístěn štítek se značkou mincmistrovou F N Opis pak zní

1. ARCHID ✦ AUS ✦ Ⓝ D ✦ BVR ✦ & ✦ SILE ✦ 17 | 12 ✦ neb
2. ARCHID ⁝ AUS Ⓝ DUX ⁝ BU ✦ & ⁝ SIL · 17 | 12 ✦

Průměr 26½ mm, váha 3·6 gr.

Vratislavské šestáky bez značky mincmistra jsou rázu dvojího. Jedny (Tab. CXXXII. obr. 1276.—1280.) mají na líci v perlovém obvodku úzké poprsí s pravé strany téhož líčení jako šestáky právě popsané, s obrněnou, pod pláštěm vyčnívající přeťatou rukou a na rubu v takovémž obvodku dvojhlavého orla s mečem a žezlem ve spárech a s korunovaným obdélným slezským štítkem bez zlatého rouna na prsou.

Na líci od čela čte se opis:

1. CAROL⁹ VI · DG · RO · I Ⓐ S · A · G · HI · HV · B · REX
2. CAROL⁹ VI · D : G · R · I · S · Ⓐ · A · G · HI · H : B : REX ·
3. CAROL' VI · DG · R · I Ⓐ · S · A · G · HI · H · B · REX
4. CAROL' VI · D · G · R · I · S · Ⓐ · A · G · HI · H · B · REX ·
5. CAROL⁹ · VI · D · G · R · I · Ⓐ · S · A · G · HI · H · B · REX ·
6. CAROL⁹ VI · DG · R · I · Ⓐ S · A · G · HI · H · B · REX ·
7. CAROL⁹ VI · DG · R · I · Ⓐ · S · A · G · HI · H · B · REX

a na rubu

1., 3., 4., 5., 6. a 7. ARCHID · AVSTRI · DVX · BVR · & · SIL · 1715 (1. a 3.) neb 1714 (4., 5. a 6.) neb 1715 (7.)

2. ARCHID · AVSTRI · DVX · BVR : & : SIL · 1715

Na ročníku 1715 vidí se na rubu ze spodu koruny orla dvé vlajících stuh. Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 26—27 mm, váha 3·3 gr., měděného padělku (obr. 1276.) 3 gr.

Druhý ráz Vratislavských šestáků bez značky mincmistra (Tab. CXXXII. obr. 1281.) nese v líci úzké poprsí krále s pravé strany stejného líčení jako dříve, avšak bez obvodku a sáhající nahoře i dole k okraji a na rubu říšského orla s kroužky kolem hlav, s mečem a žezlem v pazourech a s okrouhlým, korunovaným a perličkami lemovaným štítkem se slezskou orlicí na prsou. Štítek s cenou VI umístěn pod orlem v opisu. Opis líční počíná dole v pravo a zní:

1. CAROL' VI DG | R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·
2. CAROLUS · VI · DG | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R
3. CAROLUS · VI · | DG · R · I · S · A · G · HIH · B · R

Na rubu bývá opis

1. a 2. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓐ DVX · BVR · & SIL · 1715
3. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓐ DVX · BVR · & · SIL · 1715

Průměr 26 mm, váha 2·8 gr.

V groších jeví se značná rozmanitosť. Nejstarší se značkami minc. přidržují se úplně rázu grošů Josefa I.

Na líci totiž vidí se v perlovém obvodku poprsí krále s pravé strany, s dlouhou parukou, pokrytou věncem vavřínovým, v německém, krk zcela zakrývajícím brnění, s řádem zlatého rouna zavěšeným na šíji a s pláštěm přes rameno přehozeným. Pod úsečí obrněné ruky v opisu číslice 3 v oválovém štítku.

Na rubu vybit v perlovém obvodku pod korunou s dvěmi vlajícími stuhami dvouhlavý orel, který má na prsou korunovaný štítek rakousko-burgundský a drží v pravém pazouru meč a v levém žezlo. Pod orlem v opisu značka mincovní.

Tímto rázem vybity Březské groše Krištofa Brettschneidra Tab. CXXXIII. obr. 1289. a 1290.) s opisem v líci

1. CAROLUS VI DG · R · I · S · Ⓒ · A · G · H · H · B · REX · neb
2. CAROLUS VI DG · R · I · S · A · Ⓒ G · H · H · B · REX

a na rubu

1. ARCHID · AUS ⟨illegible⟩ DUX · BUR · SIL · 17 | 12 · neb
2. ARCHID · AU (B · C) DUX · BUR · SI · 17 | 12 ·

Průměr 20—20½ mm, váha 1·5 gr.

Rovněž takové jsou Vratislavské groše se značkou Jana Frant. Nowacka (Tab. CXXXIII. obr. 1285.—1288.), které nesou v líci opis

1. CAROLUS · VI DG · R · I · S · A · Ⓒ GER · HIS · H · B · REX ·
2. CAROLUS · VI · DG · R · I · S · A · Ⓒ G · H · HIS & B · R ·
3. CAROLUS VI · DG · R · I · Ⓒ · S · A · G · H · H · B · REX ·
4. CAROLUS VI D · G · R · I · S · A · Ⓒ GER · HIS · H · B · REX
5. CAROLUS · VI · DG · R · I · S · A · Ⓒ G · HIS · H · & B · REX ·
6. CAROLUS . VI · DG · R · I · S · A · Ⓒ · G · H · H · B · REX ·
7. CAROL⁹ VI : DG : RO · IM Ⓒ S · A · G · HI : H · B : REX ·

V rubním opisu čte se

1. ARCHID · AUS ⟨illegible⟩ DUX · BUR & SIL · 17 | 12 ·
2. a 5. ARCHID · AUS (N · M) DUX · BUR · SIL · 17 | 12 ·
3. ARCHID · AU (N · M) DUX · BUR · SIL · 17 | 12 ·
4. ARCHID · AU · (N · M) DUX · BUR · SIL · 17 | 12 ·
6. ARCHID · AU (N · M) DUX · BUR · SILE · 17 | 12 ·
7. ARCHID · AVST (N · M) DVX · BUR · & · SIL · 17 | 12 ·

Groš s posledním opisem 7. má poprsí bez obvodku a korunu orla bez stuh. Okraje jsou po obou stranách perlové.

Průměr 21—21½ mm, váha 1·7 gr.

Vratislavské groše bez značky mincmistra známy se čtverým druhem poprsí.

Groše z r. 1713 mají v líci v perlovém obvodku poprsí takové, jako právě popsané groše se značkami minc. Kolem něho opis CAROL' VI · DG · I · R · IM · Ⓒ · S · A · G · HI HU : B · REX ·

Na rubu jest také orel v perlovém obvodku, má však na prsou štítek se slezskou orlicí pod vévodským kloboukem. Stuh na koruně není. Letopočet jest nedělen. Kolem orla čte se opis ARCHIDVX · AVSTR · DVX · BUR · & · SIL · 1713

Průměr 21 mm, váha 1·45 gr.

Vratislavské groše z let 1715—1724 (Tab. CXXXIII. obr. 1291. a 1292.) nesou v líci poprsí dle výše uvedeného popisu, avšak bez obvodku a sáhající nahoře i dole k okraji. Opis začíná v pravo za ramenem.

Na rubu jest též orel jako u groše předcházejícího s kroužky kolem hlav ale rovněž bez obvodku a hodnota 3 jest místo pod ramenem naznačena ve štítku pod orlem. Na ročníku 1723 a 1724 jest orlice slezská obrácena v levo.

Mívají opis na líci

1. CAROL⁹ VI · D : G · | · R · I · S · A · G · HIH · BR ·
2. CAROL⁹ . VI · D : G · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·
3. a 4. CAROL · VI · D : G · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·
5. CAROL · VI DG · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·
6. a 7. CAROL · VI D : G · | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·

a na rubu

1. ARCHID · AVSTRI · Ⓔ · DVX · BVR · & · SIL · 1715
2. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓔ DVX · BVR · & · SIL · 1716
3. ARCHID · AVSTRIÆ · Ⓔ · DVX · BVR · & · SIL · 1719
4. · ARCHID · AVSTRIÆ · Ⓔ · DVX · BVR & SIL · 1725 ·
5. · ARCHID · AVSTRIÆ Ⓔ DVX · BVR & SIL · 1725 ·
6. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓔ DVX · BVR & SIL · 1724
7. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓔ DUX · BUR · & SIL · 1724

Průměr 21—22 mm, váha 1·7 gr.

Vratislavské groše z let 1725—1727 (Tab. CXXXIII. obr. 1293.) mají antické poprsí s menší hlavou a s krunýřem u krku vykrojeným, tak že zůstává krk obnažen. Jinak srovnávají se s groši předchozími.

V líci bývá opis

1. CAROL VI · D : G · | · R · I S · A · G · HI · H · B · R ·
2. CAROL · VI · D : G | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·
3. CAROL VI D : G · | · R · I · S · A · G · HIH · B · R ·
4. CAROL VI D : G | · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·

a na rubu

1. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓔ DVX · BVR · & SIL · 1725
2., 3. a 4. ARCHID · AVSTRIÆ Ⓔ DVX · BVR & SIL · 1726 (2. a 3.) neb 1727 (4.)

Průměr 21—21½ mm, váha 1·9 gr.

Konečně čtvrtý způsob poprsí jeví se na Vratislavských groších z let 1729, 1730 a 1732 (Tab. CXXXIH. obr. 1294.), totiž poprsí v rouchu antickém s velkou hlavou, které nese pod ramenem štítek s 3. U ročníku 1729 dotýká se poprsí toliko dole okraje. Opis začíná nad čelem, a čte se v něm:

1. CAROL · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX ·
2. CAR · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · B · REX
3. CAR · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX

Na rubu sáhá orel pouze nahoře korunou v opis

1. a 2. ARCHID · AUST · DUX · BUR & SILESIÆ · 1729 (1.) neb 1730 (2.)

3. ARCHID · AUST · DUX · BUR · & SILESIÆ · 1752

Průměr 21—21½ mm, váha 1·95 gr.

Šesti-, pěti- a čtyrdukáty vybíjeny rázem půltolarů.

Vratislavský dukát z r. 1712 se značkou Jana Frant. Nowacka (Tab. CXXXIII. obr. 1284.) má v líci v perlovém obvodku poprsí krále s pravé strany v německém odění dle známého líčení, jež nahoře hlavou vniká v opis CAROLUS VI D · G · ROM · IMP. S · A · GER · HIS · HU : B : REX

Na rubu v podobném obvodku korunovaný říšský orel s kruhy kolem hlav, s mečem v pravém a s žezlem v levém pazouru, s korunovaným, zlatým rounem lemovaným štítkem rakousko-burgundským na prsou a kolem něho opis ARCHID · AVST ⊙ DVX · BUR · & · SIL · 1712 ·

Okraje obou stran jsou čárkované.

Průměr 21 mm, váha 3·4 gr.

Vratislavský dukát z r. 1714 bez značky mincmistra (Tab. CXXXIII. obr. 1296.) shoduje se v líci s předešlým, na rubu nese však orel na prsou štítek se slezskou orlicí ovinutý zlatým rounem a přikrytý vévodským kloboukem. V líci jest opis CAROLUS · VI · D · G · RO · IM · S · A · GE · HIS · H · B · REX a na rubu ARCHIDVX · AVSTR : DVX · BVR · & · SIL · 1714

Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 21½ mm, váha 3·45 gr.

Vratislavský dukát z r. 1717 bez značky mincmistra (Tab. CXXXIV. obr. 1297.) má v líci poprsí v podobném úboru bez obvodku, dotýkající se nahoře i dole okraje. Od zád čte se opis CAROLVS : VI DG · I · R · I · S · A · G · HI · H · B · R ·

Na rubu říšský orel bez obvodku jako prve, sáhající pouze korunou v opis : ARCHIDVX · AVSTR · DVX · BVR · & · SIL · 1717

Průměr 21½ mm, váha 3·5 gr.

Stejného líčení jest dvoudukát z r. 1719 bez značky mincmistra (Tab. CXXXIII. obr. 1283.) s poprsím jen nahoře k okraji sáhajícím a s opisem nad čelem počínajícím CAROLUS VI · D · G · RO · IM · S · A · G · HIS · HB · REX

Na rubu jest opis ARCHIDVX · AVSTR · DVX · BVR · & SIL · 1719

Průměr 26½ mm, váha 7 gr.

Vratislavský dukát z r. 1738 (Tab. CXXXIV. obr. 1298.) a z r. 1740 rovněž bez značky mincmistra nese v líci poprsí krále s pravé strany v antickém odění dle rázu III., sáhající nahoře i dole k okraji, od jehož čela čte se opis CAROL · VI · D · G · R · I · S · A | GE · HI · HU · BO · REX

Na rubu jest říšský orel jako před tím v opisu

ARCHID · AUST · DUX · BUR · & · SILESIÆ · 1738 neb

ARCHID · AUST · DUX · BUR & SILESIÆ · 1740

Obě strany jsou bez obvodků.

Průměr 22 mm, váha 3·45 gr.

Vratislavský čtvrtdukát z r. 1719 (Tab. CXXXIII. obr. 1295.) jest též bez značky mincmistra a nese v líci poprsí dle rázu I. bez obvodku, pod

úsečí ruky zlomek ¼ a od čela opis CAROL · VI · D · G · R · I · S · A · G · ¼ HI · H · B · R ·

Na rubu korunovaný říšský orel bez kroužků u hlav a bez obvodku, s mečem a žezlem v pazourech a se slezskou orlicí v prsním štítku korunovaném ale bez zlatého rouna. Kolem jest opis ARCHID · AVS · DVX · BVR · SIL · 17|19 ·

Průměr 14 mm, váha 0·85 gr.

Závaží dukátové a dvoudukátové (Tab. CXXXIV. obr. 1299.) má v líci v šňůrovitém obvodku korunovaného krále v celé postavě ze předu, v brnění a v plášti korunovačním, opásaného mečem, jenž třímá v pravici žezlo a v levici državu. Opisu není.

Na rubu vidí se pod vévodským kloboukem štít se slezskou orlicí, u jehož čtyr rohů se strany zevnější jest rozdělený letopočet $\frac{1}{3}\,\frac{7}{9}$

Obruba jest šňůrovitá.

Průměr 22½ mm, váha jednoduchého ve stříbře 3·47 gr., dvoudukátového ve stříbře 7 gr. Obě závaží vyskytují se také z mosazi.

Přílohy listinné.

Instrukce cís. Karla VI. Pražskému mincmistru Ferdinandu Leopoldovi Scharffovi a kvardajnu mince.

Na Hradčanech bez letopočtu (asi z r. 1713). Německý přepis ze sbírky Bedř. Skrbka v Pardubicích.

Carl Der Sechste Von Gottes Gnaden Erwöhlter Römischer Kayssер, auch zu Germanien Hispanien, Hungarn Vnd Böheimb König etc:

Instruction, Welcher gestalt der EhrenVeste Vnsser Getrewer Lieber Ferdinant Leopoldt Scharff, als welchen Wir zu Vnsser Pragerischen Müntzmeister angenohmen, dan der von Vnss Resolvirende Müntz Quardein, und Gegenhandler, solch MüntzAmbt Von Vnssertwegen, Biess auff Vnsser Gnädiges wohlgefallen auf Raittung halten, und Vorrichten sollen, wie hernach folget.

N: 1° Erstlich sollen Müntzmeister sowohl alss Quardein, und zugleich Müntz Gegenhandler Ihr stättige wohnung in Vnsserm Müntz hauss der alten stadt Prag haben, und darinnen solch Ambt, der Notturfft nach, Besten, und möglichste Fleisses handeln, und Vorrichten.

2do: Dem Haus Vorrath soll er Müntzmeister so Viel Ihme Dassselbige, sambt dem Müntzzeüg, mit einem Inventario eingeantwortet, und hinführo nach zuerhaltung Vnsseres Müntz Werths der VnVermeidentlichen Notturfft nach, auf Vnsseren Kosten, darzu erzeügt würdet, mit getrewen Fleiss, in Verwahrung, und gebrauch nehmen, und halten, daran ohne unvermeidentliche Notturfft, nichts Mündern, noch abgehen lasssen, sondern wass alsso Ausserhalb dess alten Inventary noch erkaufft wirdt, soll er Jährlichen Bey demselben alten Inventario anhängen, und desssen eine Verzeüchniss neben seiner Raittung Jeder Zeith einlegen, damit solches alles der Gebühr nach Bey Veränderung des Ambts Ordentlich abgetretten, und Bey Vnssern MüntzAmbt, immasssen es darzu erzeügt worden, Völliglich gelasssen werde, zu welchen Ende, dann er Müntzmeister, und Gegenhandler, das, zum Volligen Schmältz, und ausmüntzung Wercks nöthigen handt, oder sonstigen gezeüg Quartaliter visitiren, und wass dabey Mangelhahr, oder gar abgängig respectivè in tempore wieder repariren, und dafern es zum Müntzweessen Bedürfftig, in zeit herbeyschaffen, auch solches als dann an seinen orth, wohin es gehörig Jederzeit aufbehalten, und damit die Leüthe, in der arbeith nicht gehindert werden mögen, Beständig Verbleiben lasssen solle, Er sonsten aber wass auch aussserhalb Vnssers Müntzwerck an haussrath, und dergleichen

Von Dato diesser Instruction nun hinführo erzeüget würdet, und zu dem Müntzwerck nicht gehörig, dss sollen sie mit Ihren selbstigen Vnkosten erkauffen, und in Vnsser Aussgaab hinführo, wie Biesshero Beschehen nit einbringen.

3tio: Vndt im fall anermelt Vnssern Müntz Hauss, ein VnVermeidentlicher Baw, oder Bessserung, so ohne schaden nicht Vmbgangen werden möchte, fürfichle, soll er Müntzmeister dasselbe Jederzeith Vnsserer Böh: Cammer zeitlich fürbringen, und darüber schrifftlich Befelch erwartten, alsadann denselben Vnkosten ordentlich in sein, undt seines Gegenhandlers Handen Vnterschriebene Particular Verfassen, und Bey der Raittung (wan anderst solcher Baw- oder Bessserung nit durch Vnsser Prager schlosss Baw-Ambt Bestellet wurde) nebens Gebührl. Befehlen, und der Werck, undt handtwercks Leüthe (mit denen Er in Gegenwarth Vnssers Müntzgegenhandlers Jederzeith der Bezahlung halber auf dass genawiste tractiren, und abreitten soll) gefertigten Quittungen fürbringen, dabey sollen sie auch Ihre fleissige obsicht dahin haben, damit durch fewers gefahr, und auf andere weiss, so wohl durch sie selbsten, alss die andern Bediente und Gesündel in Vnsserm Müntz Hauss kein schadt Verursachet werde, und sintemahlen Biesshero wahrgenohmmen worden, wie dss in Vnsserm Müntzhaus grossse Vnsauberkeiten, durch Hinschückung des s. s. Kehrigs, Schutts, undt anderen Beyerzieglenden fliegelwercks, sich anhäuffenden unflaths geduldet worden, Alss wirdt er Müntzmeister, und Gegenhandler künfftig hin denen Innwohnern dergleichen Vnsaubrigkeiten nicht Verstatten, sondern solches Jederzeith abstehen Lasssen.

4to: Wir Bewilligen auch hiemit unsern Müntzmeister, zur Notturfft seiner wohnung, weissmachendes Gelts, und anderen Müntznotturfften, Jährl. 40 ß: m: nicht weniger dem Gegenhandler für seine wohnung, und Quardein Stuben 30 ß. m: zu 70 kr. geraittet, und dem schmiedt meister auf die schmitten 30 fl. r: darunten für ein und andern, dss Fuhrlohn, und anders auch zu Verstehen zu einer Holtz steüer, darfür möge sie ihnen Holtz kauffen, dasselbe nach gelegenheit und notturfft der Zimmer ausstheilen, auss Vnssern Müntzgefällen Bezahlen, und Bey Ihren Raittungen, in ordentliche Aussgaab Bringen, so Ihnen gegen Ihren Gefertigten Quittungen für gutt gelegt, und passiret werden soll.

5to: Ingleichen Bewilligen wir auch Vnssern Müntzmeister zu Notturfft, und Vorrichtung seines Ambts auff Liechter Vndt Cantzley Notturfften Jährl: 20 ß: m: oder 23 fl: 20 kr., und dem Quardein 14 Gulden, so Viel auch auss Vnssern Müntz gefällen Bezahlen, und in ordentliche Aussgaab Bringen mögen.

6to: Vndt damit auch Bey Vnsserer Müntz desto Sicherer, und mit gutter Ordnung gehandlet werde, so soll Vnsser Quardein, und Müntzgegenhandler, Bey allen MüntzHandlungen Von empfahung der gelder und Silber, Von der Beschückung an, Biess zu endt der aussmüntzung Gegenwärtig seyn, auch gegen schlüssel zu der Müntz Cassa Haben, Alsso dss ohne sein gegenwarth Bey ermelter Vnsserer Müntz, nichts gehandlet noch fürgenohmmen werden soll, derselbe soll neben dem Müntzmeister alles Einnehmens und aussgebens der Gelder, Silber undt Pahren Gelts, ordentlich gegenbuch halten, folgbahr auch Bey Ausszehlung des new auss-

geprägten gelts, wegen der Shärr Vbertrag, sein getrew, und fleissiges auffsehen haben, damit nichts ungebührliches wieder solche Vnssere new gesetzte Müntz Ordnung, noch in andere weegen fürgenommen werde, Vndt sonst alles dss handlen und Vorrichten, so in diesser Vnsserer Instruction noch längers Begriffen ist.

7: So Viel nun die Brandt Silber, so Von Vnsserm Silber Bergckwercken in der Cron Böheimb gemacht, und in ermelter Prager Müntz, nach Wiener gewicht eingeantworttet werden, Belanget, die soll Vnsser Müntzmeister in ein sonderliches Silber Buch, mit Benennung des Jahrs, Monaths, und Tag, und der Personen, Es seyen nun Christen, oder Juden durch weme die Silber geliefert, auch Von welchen Bergwerck, Zechen, oder Gebürg sie herkommen, eigentlich, und unterschiedlich Beschrieben, worbey dss Gewicht eines Jeden Brandtstücks sambt dem halt, und darinnen Befindlichen fein Silber, nach der ordnung und Numero Verzeichnen, als dann zu Endt eines Jeden Jahrs die Summa eines Jeden Brandt= und fein Silbers auch dess dafür Bezahlten Geldes mit ganzen Wortten Benennen, auch Vber solche Bezahlung, und einandtworttung dess Quardeins Verfasste Prob, oder halt Registerle Bey der Raittung produciren, damit alle empfang und ausgaabss Posten Bey auffnehmung Jeder Müntz Raittung genuegsamb Beleget werden mögen, maassen auch der Gegenhandler Bey gewercken, und anderen Partheyen, so gelder, und Silber einantworthen, ordentliche, mit handt, und Petschafften gefertigte Prob Zettel, damit sie diesselbe zu Ihrer Notturfft, und Raittungen fürzuweissen Haben, zustellen solle, so wirdt auch er Müntzmeister, dss werck register, oder Beschückungs Buch Künftig hin des gestalten einzurichten haben, damit alle Posten dess eingelössten Silbers in conformität des Lieferanten Buchs mit Benennung des orths, und naheres Specificiret, und mithin Bey Revidirung Besagten werck Registers dss aigentliche sogleich verificirt werden möge; annebst soll, und wirdt Vnssern Müntzmeister und Quardein auch Obliegen, dass wann, und so offt die auf die auf Vnsserer Stände gründen, Gewinnende, und erbawende Goldt, und Silber, in Vnsser Müntz per einlössung eingelieffert werden, Von solchen Geldern oder Silber der Vnss Inhalt des Maximilianischen Bergkwercks Vertrag gebührende halbe Zehendt, aussser welchen Wür Besonders ein nachlass Vergünstiget betten, sonst ordentlich Jederzeith abgerichtet, und Verraithet werden möchte, in zweiffelhafften fall aber, da hierbey ein Bedenken Vnterlieste, würdt Müntzmeister, und Quardein Jedes mahls sich Bey Vnsser Böh. Cammer gehörig zubelehrnen haben.

8: Wass aber aussser der Brandt, oder Bergsilber, noch an Bruch Pagament oder anderen Silberen, auch Göldern, so wohl die göldigen Silber, in Vnsser Pragerische Müntz kauffweiss eingeantworttet wirdt? die soll Vnsser Müntz meister, und Gegenhandler auch annehmen und keinem menschen, Er sey Christ oder Judt, wan auch ein Golt, so nicht Ducaten haltig einkombeten (masssen ein solches zu gradiren, und auf sein rechten halt zubringen Ihme Müntzmeister, und Quardein oblieget) weggehen lassen, sondern da selbe zu Vnsseren Nutzen einlössen, mithin all, und Jedes, in ermelte Silber Büchel, unter einer sondern Rubric allermassen wie hierVor Von Brandtsilbern gemeldet worden, Beschrieben,

und soll mit der Bezahlung folgender gestalt gehalten werden, nemblichen, ob zwar die, denen gewesten Pragerischen Müntzbeambten ertheilte Instruction, Vermag, dss die Silber Bezahlung Vnterschiedlichen Beschehen die feine Marck Wiener gewichts, au Berg- Brandt- und abgetriebenen Silber per 15 fl. 02 kr. Gemaine Kauff Silber, und Pagamenten 15 fl. geringhaltige Pagament 14 fl. 27 kr. Bezahlet worden, der Jetzig- angeordneten Silber Bezahlungen, nach zu 18 fl. 30 kr., die gemaine Kauff Silber und Pagament, die Wiener Marck fein pr 17 fl: 12 kr., und die gemaine Pagament zu 16 fl. 35 kr. auch die Bergcksilber wie Bey andern Müntzen in denen Königl: Bergstätten zubezahlen und einzulössen wären, weilen es aber der zeith nicht dahin zubringen, so mag Bey Jetziger Aussmüntzung, nachdem Leiptziger Fuess in denen gemainen Kauffbruch, und Pagament Silber durchgehents, so wohl Pagament, alss Bergck und Brandtsilber die Wiener Marck fein pr 21 fl. 15 kr. Biess auf Vnssere weitere allergnädigste Verordnung durchgehents Bezahlet werden.

9: Es sollen aber alle eingeantwortete Brand- Berg- und andere Silber in ansehung der hohen Bezahlung denen Gewercken, und Verkauffern nicht höher, alss Biess auf dass halbe loth abgewogen werden, Alsso wass am gewicht dss halbe Loth, und am haltenden Pfenning nicht erreicht, dss soll ihnen Vnsser Müntzmeister, undt Gegenhandler weder Raithen, noch Bezahlen, sondern dss übrige sowohl am gewicht alss halt, Vns allein zu gutten kommen und Specificè Verrechnet werden.

Wann nun dergleichen sielber oder goltLieferung Beschieht, solle der Quardein in Beysein des Müntzmeisters, und deren, so dss Silber, oder goldt eingeantwortet eine Prob daVon ausschlagen, und probiren, so dann so wohl dem Müntzmeister, alss deme welcher dass Silber, oder Golt geliefert Jeden eine aigenhändige Prob Zettel Zustellen, Jedoch hierin diesen Vnterschiedtgebrauchen, dss der halt, und dass gewicht dess Silbers und Goldes, dem Müntzmeister auf dss genawiste, denen gewercken aber höher nit, alss wass am gewicht dss halbe Loth und im halt des Pfennig gewicht erreichet, angezeüget, und Bezahlet, dss Vbrige aber am gewicht, und halt sambt der Völligen Post in die Beschickung eingebracht, und unss zu guten Verraittet werden.

Damit aber die gewercken, oder SilberVerkaufer (BeVorauss die, so geringe Posten Silber einantwortten) mit ausschlag oder nehmung der Proben Von Vnsern Quardein nit übersetzt, noch unfüglicher weisse Beschwehret werden, so soll hinführo in Brandt Silber diesse Maass und Bescheidenheit gehalten werden, als nemblichen so ein Brandtstuck einkombt, welches Von einer biess 10 Marck wigt, soll er Quardein zur Prob nit mehr alss ein Quintl, dan Von Zehen Biess 60 Marck anderthalb Quintl, und von 60 Biess 100 Marck, oder darüber ein halb Loth ausschlagen.

Da aber der Quardein darüber etwass mehrers ausschlägt, dss soll Vnsser Müntzmeister in Beyseyn deren, so die Silber eingeantwortet, alsbalt inhalt diesser Vnsserer gesetzter ordnung, denen gewercken oder Verkaufferen, wiederumb zulegen, Raithen, und Bezahlen, weilen Bey Jetzig angeordneter Silber Bezahlung,

und aussmüntzung der schüttmüntzen alss groschen, gantz, und halben Kreützern die weitere aussmüntzung der Fünfzehener und Sechser, da Von die Erstern auff 17 und die Letztern auf 7 kr. in wehrt erhöhert worden, auch Biessdato eingestellt Verbleibet, so soll Vnser Müntzmeister, nebens dem Quardein und Gegenhandler, die Jederzeit einkommende Bruch- und Pagament Silber in, einfache groschen oder drey Kreitzer, derer auff ein Wiener Marck 161$\frac{3}{32}$ stuckhweiss gehen, an der fein fünff Loth drey Quintl in sich haben, und solcher gestalten aussgemüntzet, doch Jede Marck umb 2 Pfen. fein geringer in Tiegel Beschickt werden sollen,*) der Einfachen Kreützer, deren drey ein groschen gelten sollen, auf die Wiener Marck 292$\frac{3}{32}$ stuckh weiss geschlagen werden, und an der fein 3 Loth –Q: 2 Pfen. halten, halbe Kreitzer, deren 2 einen Kreitzer gelten sollen: 442$\frac{3}{32}$ stuckh auf die Wiener Marck gehen, und 2 Loth, 2 Quintl, zwey Pfennig fein halten, die Von denen gewercken einlieferende Brandt- und Berg Silber aber, soll einen Reichsthaler (deren Jetzo einer 2 fl. gelten) Reichs Schrott, und Korn Vermüntzet und die Wiener Marck auff 9$\frac{3}{4}$ stuckh gesticklet und auff 14 Loth legiret werden.

Vndt wan alsso dss gelt auff der Schmitten abgepreget ist, soll es der Müntzmeister, sambt dem Quardeün, und Gegenhandler alssobalt Von dem Schmidtmeister abfordern, nach der wâag empfangen, aufziehen, und ausszehlen, auch wass sich als dann an gewicht undt an der Zahl Befündet, alles Fleisses und aigentlich Beschreiben, ordentlich in Paaren Gelt empfang einstellen und dem Schmiedtmeister Kein auff Bereith gelt in seinen Kasten zu Versperren gestatten, sondern alssbalt nach der aussmüntzung in Ihre Verwahrung, und Cassa nehmen.

10: Es soll auch Vnsser Müntzmeister kein Gelt ausszehlen, oder aussgeben, es seye dan zuVor durch Vnssern Quardein probirt, und aufgezogen, auch an Schrott, und Korn gerecht, und Vnsserer Müntz ordnung gemäss Befunden, damit aber auch Vnsser Quardein, alle, und Jede Müntzen desto richtiger probiren könne, so solle Ihme Von Jeden werckh alss balt auf der schmitten, als Von gantzen und halben Reichsthaler ein stuckh, Von Viertel thalern aber 2 stuckh Von denen Erstern Zwey Jedes stuckh in Vier, undt denen Letztern in zwey theil zerschnütten, dan Von drey Kreitzer groschen, 8 stuckh, alss 24. Kreitzer in gleichen Von dem Einfachen, undt halben Kreützer, Von Jeder Sorten Müntz 8 groschen, oder 24 kr. zur Prob groschen gereicht, und gefolgt werden, welche er alssbalt Probieren, und darauf Erst dss Gelt nach der Marck aufziehen soll, wass er nun in auffziehen zu leicht, oder zu schwer, oder sonsten ungeschicklich Befindet, dss soll er zerschneiden, oder ausschiessen, und nicht aussgehen Lassen, Von Jetzt Bemelten aufbehaltenen Probgroschen soll Vnsser Probations Meister, dafern einer gehalten werden möchte, Ein Viertel, dem Landt Probierer auch ein Viertel, und dss dritte dem Quardein für seine ordinari gereicht, so wohl Von den drey Kreytzer groschen, und einfachen, auch halben

*) Srovnává se s nařízením dvorské komory z 21. srpna 1700.

Kreitzern Jeden theyl seinen geBührnuss zugestellet, dss Vbrige Viertel neben den halt eines Jeden wercks in einen Besondern Köstel Bey der Müntz Cassa zur künfftigen nachProb auffBehalten werden, darzu soll der Müntzmeister, und Quardein Jeder einen Besonderen schlüssel haben, Vndt wan Vnsser Müntzmeister, und Gegenhandler Ihre Raittung Vbergeben, so sollen sie darneben solche, dem Probation Meister gebührende obVermelte Prob groschen, auf Vnssere Böhm: Cammer Verpetschirt überantworten, auf dss die dess Probationmeisters theil, wann der zeith keiner Verordnet Vnsserer Königl: Cammer Buchhalterey zum aufbehalten, entzwischen zugestellet in der zeit weil die Raittung aufgenommen, die selben nach probirt werden, und man sehen könne, wie dieselbe zeith Vbergemüntzet, und ob sich des Quardeins Probgroschen, mit solcher nachProb Vergleiche, und sodann hieran kein Mangl, sondern die aussgangenen Müntzen am Schrotth, undt Khorn gerecht Befinden, soll Er Müntzmeister seine aufbehaltene Prob groschen hinandrumb per empfang Bringen, und solche Vnss zu gutten ordentlich Verreitten, auch soll Vnsser Müntz Quardein, so wohl Vber dass aussgezelte Gelt, auch wass an weisssen Platten und Scissalien, nach den weisssieden Von Jeden Guss, Von der schmitten geliefert wirdt, ein ordentliches halt Register führen, deren halt, und dass Befindliche gewicht, fleisssig ansetzen und solche allmahl zu endt eines Jeden Jahrs, neben des Müntzmeisters rechnung zu Vnsserer Böh: Cammer einreichen, die obberührte Prob groschen aber dem Landt Probierer zu Endt eines Jeden Quartals Verpetschirte überantwortten.

11: Vndt wann nun Vnsser Müntzmeister, Quardein, und Müntz=Gegenhandler die Einkommende Sielber, auf hieVor Bemelte Müntz Sorten Beschicken wollen, so sollen sie dassselbe, Inhalt der Prob Zettl aufs schärffeste im Tiegel raitten, und wass dss roth aussträgt, zugleich auss der Cassa allda, dann dasselbe sowohl alss die Silber Verschlossen gehalten, und keines wegs VnVerwahrter hieVon gelasssen werden sollen, nehmen, abwegen, einsetzen undt Beschreiben, Vndt alsso Keiner ohne dess andern gegenwarth weder mit dem Silber, noch Roth, es seye zu der Vor= oder nachbeschickung, etwas fürnehmen, noch handlen, damit einer gegen dem andern die nutzung, so auss dem Silber kommen, desto richtiger Verraithen, undt Beschreiben mögen.

12: Dieweilen aber die erfahrung gibt, dss solch gesetzten Schrott, und Korn in der arbeith sonderlich in kleinen Gelt, nit so geradt, und genaw zuerhalten, so sollen demnach in drey Kreitzer groschen auf ein Marck zwey stuck, im halt aber ein Pfennig, ingleichen in einfachen und halben Kreytzern Schrott Von 5 Biss 6 stuck in Korn aufs mehriste ein pfenning für dss remedium passiret werden, Jedoch in alleweêg dahin zuVerstehen, dss solches alles, nicht alss ein ordinari gemeinet, oder fürsetzlich geschehete, solches alss dann mit dem Müntzmeister sondern Vnss zu gutten, und zwar pflichtmässig Verraittet werde, derohalben Vnsser Müntzmeister Quardein, undt Gegenhandler in Beschick= und Vergüssung der werck Ihr fleissiges aufmercken haben sollen, damit die Müntzen Jederzeith dem gesetzten schrott und Korn gemasss aussgehen mögen, undt in allweêg abbruch der Müntzen, undt Vorthl. Verhüttet werden.

13: Würde aber auss diesser Vnsserer ordnung geschritten, alsso dss ein werck über dss passirte Remedium, es seye in Schrott, oder Korn zu arm geritte, so soll solch geldt, nit aussgehen, sondern da der Mangel an Schrott alssobalden wiederumben auf des Schmiedtmeisters und Müntzer gesellen, oder da der Mangel am Korn, auf des Quardeins, so aber der mangl an der Beschickung auff des Müntzmeisters, oder wer daran schuldig, Kosten im Tigel gesetzt, undt wieder Vmbgemüntzet werden, da sich aber ohngefähr zutrüge dss ein werck umb ein pfennig zu reich oder zu arm geriethe, so soll Vnsser Müntzmeister, und Gegenhandler darauf bedacht sein, dss sie es an einem anderen werck wieder einbringen, doch dss solches nicht Beschehe, und gleichsamb eine gewohnheit darauss gemacht werde.

14: Nach deme auch die Silber gewöhnlich reicher in dem Tiegel kommen, alss sie hinein geraittet werden, alss dss man mehrer Roth, alss die VorBeschickung ertraget, nachsetzen muss, welches auch auss dem erfolgt, dss der Halb, und Viertel Heller in der Prob nicht angezeügt, noch in Tiegel gerechnet wirdt, und in der Summa fein etwas ziembliches austraget; wass nun solche nach Beschickung erreichet, dss soll Vnss durch Vnsseren Müntzmeister, und Gegenhandler auch zu gutten Verraithet, und in Giess Regiester unter der ordinari Roth, alss ein nach Beschickung Besonders Benent, und gesetzt, auch darüber gefärtigte Prob Zettl Von dem Quardein genohmmen, und dss Tiegel Prob Register Von Ihme Quardein Bey des Müntzmeisters raittung gefertiget, fürgebracht werden.

15: Damit aber die Nachbeschückung desto gewisser, und fleissiger geraittet, undt Gemacht werde möge, so Bewilligen Wür dem Quardein Von einem Jeden Guess obbermelter Müntz Sorten ein Loth zur Tiegel Prob, die mag Ihme Vnsser Müntzmeister, so balt dss guth im Tiegel lauter worden, alssobalt, es geschehe der Guess Bey Tag, oder nacht VnVerzüglich, weilen dss gueth noch im Tiegel stehet, probiren, und soll mit giesssung der Zain auf solche Prob gewarttet werden.

16: Nachdeme auch wan die Beschickten Silber aussm Tiegel im Zain gegossen im fewer etwass abgehet, und hinterstellig Bleibet, welches abgangs sich zum Theyl im Müntz, Krätz Schmeltz fluesssschlacken Abgewogenen Weinstein, in Stockfasss nach den aussssüssen, unter denen Sergspanen, unter dem ausskrühe Kössel, in gestieb, und Verbrauchten Tigeln, wieder erhalten werden mag, demnach soll dss Besagte Krätz, Schmeltzfluess, schlacken, und Tigeln, darauss man gegossen mit Fleiss zusamben gehalten, durch Vnssern Müntzmeister, und gegenhandler Verschlossen und zu gelegener Zeit, wiederumb zugeschmeltzet, zu gutt gemacht, und Vns Verraittet, auch zu Endte, und diesses Betrags sichere Verraittung darüber allJährig ein Besonders Particular der gewöhnl. Ihres Müntzraittung Beygeleget werden, in alleweg aber sollen sie alle Beschehene Güess Posten fleissig aufsuchen, und aufgründen Lassen, damit dss Jenige, so in der enge zuerhalten, nit muthwilliger weisse in die weite gebracht, und mehrere Vnkosten Verursachet werden, damit aber die Angebührliche grosse Abgäng in giessen, so Viel möglich Verhüttet, und abgestellet werden mögen, alss Bewilligen

Wür zu einem rechten, und gebührlichen Abgang im güssen, nemblichen, dss Von 100 Marck Drey Kreytzer groschen, Von 7 Biess 8 Loth Von den Einfachen, undt halben Kreytzern aber Vierzehen Loth zum abgang des Giessens passiret werden soll, Jedoch in allweeg dahin zuVerstehen, dass solcher Abgang Kein ordinarj sein müsse, sondern da etwan weniger abgang würde seyn, dass solches neben dem Krätz Sielber Vnss Pflichtmässig zu gutt gereichen solle.

17: Es sollen auch Beede, Müntzmeister und Gegenhandler dem Giessen selbst Beywohnen, da aber einem oder dem andern wass nothwendiges, daran Vns gelegen fürfiehle, solle doch zum wenigsten der Müntzmeister, oder Gegenhandler neben des andern Vertrautten Trewen Diener in die Giess Cammer gegenwärtig seye, damit darinnen richtig, und wohl gehausset, Vnd Vnss zum nachtheyl, nichts Verwahrlasset werde, alsdan wan die Zain gegossen, Kalt, und abgesäubert worden, solle Vnsser Müntzmeister, neben dem Gegenhandler, dieselbe aus der Giess Cammer nehmen, und gleich darauff so Besagte Giess Cammer wegen dess allda Befindlichem Abguess aufgründenss, schlacken, und Tiegels Biess zur guethmachung Verwahren, auch folgents dem schmiedtmeister gedachte Zain, auf dss scharfist- und Biess auffs Quintl zuwägen, und dss aussgemüntzte gelt, solcher gestalt gewogen, doch gegen abziehung dess hernach folgenden, und Bewilligten fürgewicht, wieder annehmen, und empfangen, und solle wâg, und gewicht so hierzu gebrauchet würdet, Jederzeit gerecht instehendt gerichtet, undt alle Verdächtigkeit Verhüttet werden.

18: Vndt obwohlen nicht ohne, dss der Schmiedtmeister dass gewicht deren Ihme zugewogenen Zainen, aussser des Bewilligten fürgewichts, Völlig, und ohne Abgang wiederumben einantwortten, und alsso neben seyner mühe mit aufrauhmung, und zusambenhaltung der Silber auf der Schmitten, und in der glühe aschen, in der gefahr stehen muss, So giebet es doch die erfahrnuss, dss allweegs solches fürgewicht, wan nur dess Schmiedtmeisters Fleiss und obachtsambkeit darbey gehalten wirdt, Hienwiederumb in quanto, et quali zurück erstattet, folgbahr kein abgang Verlässlich passiret werden kan, solte aber Jedoch wieder öffters Vermuthen, sonderlich da etwa ein gar zuungeschmeidiges Pag: Silber in die Einlössung kommete, ein abgang, Vnangesehen dess öfftermahligen, aussglühen sich eraignen, so soll dessen erkantnuss Vnsser Müntzmeister, undt Quardein auf ihren Pflichten obliegen, ob ein geringer Abgang ein oder andermahl zu passiren seye, oder nicht, Jedoch soll selbter sich keinerley weiss von 100 Marc: Vber drey Loth erstrecken, Insonderheit aber sollen Müntzmeister und Gegenhandler Ihr fleissiges aufsehen haben, dss die schwartzen Platten, nit schmutzig, aschig, oder sonsten Vnsauber Von der schmitten gewogen, sondern zuVor wohl geglüeth werden, dann es zu zeithen Beschicht, dss dass Holtz sonderlich küffernes im Brennen schwartze Pech Flammen Von sich giebt, daVon die schwärtze, auf die Platten sich anlegt, und hernach im weissmachen desto mehrers abgehet, auch wan dss geprägte Geldt Von der schmitten geliefert, Vndt Vnter dem geprägten Gelt auch Golt, undt Silber schrotten geringes guth, alss strauben Von dem Präg Eissen, oder dergleichen Vnrein ding mit eingemischet werden

möchte, so dem Schmidtmeister an gewicht zu gutten kommet, Vnss aber zu abbruch, und schaden gereiche, solle Er Müntzmeister Vndt Gegenhandler sich Befleissen, derley Vortheilhaftigkeiten zu Verhütten, welchen aber Bey obiger New Introducirten Vmbschmöltzung dess so genanten Kleinen auf Besagte Arth, undt weiss genuegsamb Vorgebogen wirdt.

19: Nachdeme sich auch Bey Müntzung des kleinen gelts durchs öfftere glüen, durchziehen, quetschen, und weissmachen ein grosser abgang am gewicht Hingegen aber ein Zuegang oder Verreicherung an halt eraignet, alsso dass die schwartzen Platten Vor dem weissmachen schwährer am gewicht, und geringer am halt, nach dem weissmachen aber leichter am gewicht, und reicher am halt Befunden werden, derowegen obige Benante Schüttmüntz umb 2 Pfen. zurück Beschickt, und die schwartzen Platten etwas schwerer gestücklet werden, damit solche am Korn, und Schrott der Müntz ordnung gemässs seyn, und sollen dennoch Müntzmeister, gegenhandler, Vndt Quardein allen möglichen Fleiss fürwenden, dass die kleine Müntzen Beede am halt, undt Schrott gerecht, und geschicklich aussgehen, der richt Pfening auf der schmitten zu den stückelen auch alsso angeordnet, und abgetheilet sey, auf dss Korn, und Schrott aufs genawiste herauss komme, und Vnss nicht zu schaden, oder nachrede gemüntzet werde.

20: Desgleichen sollen Vnsser Müntzmeister, und Gegenhandler dem abgang im weissmachen mit Fleiss Beschreiben, Vndt Vbrigen Abgang so Viel möglichen Verhütten, darumben sie auch dabey gegenwärtig seyn, den Verbrauchten weinstein und all: in puncto 16. Benantes in Verwahrung nehmen sollen, damit hernach derselbe, zu etwas erstattung der Abgäng zu guth gemacht, undt gebührlichen Verraittet werden möchte.

Dernach folgen die Gulden, oder Goldtmüntzen:

21: Erstlichen so ein frembt oder gemain Kauff= Bruch oder BerckGoldt in Vnssere Pragerische Müntz zuVerkauffen gebracht würdet, so soll der Müntzmeister ehe es den gewercken abgewogen wirdt, Vnssern Quardein daVon 2 Pfenning gewicht, wan es nicht über 12 Karath haltet zur Prob ausschlagen, undt zu wögen auch auffs fleissigst, undt genawist probiren, dan Vor Jede Prob nebst den „2ten„ Den. Von gelieferten guth 30 kr. zu passiren Lassen, dessen dann der Quardein alssobalt ein gefertigten Probzettl, dem Müntzmeister zustellen, und eröffnen soll, wie Viel für dss eingelieferte Goldt zu Bezahlen komet, im fall es aber über 12 Karath haltet, solle dem Quardein Von Jeder Post 1 Viertel Ducaten dass ist nach der Qualität des gelieferten guths zuVerstehen allein weiter hieVon keine Besondere probir gebühr passiret werden

22: So dann sollen sie dss Goldt nach Wienerischen Gewicht annehmen, Biess auf dem Pfening abwegen, auch die fein darinnen Biess auf dem Heller nach der Prob ordentlich Berechnen, und dem Verkauffer für Jeden Ducaten schwär Ducaten Goldt so 23 Karath 8 Grenn halten thuet, den Jetzigen werth nach Vier Gulden weniger drey Kreitzer Von welchen die Vnkosten, und Müntzerlohn zuentrichten, dss Vbrige aber Vnss zu Verraitthen ist, Bezahlen.

23: Vndt wan dass Goldt Vber 12 Karath fein haltet, solle denen lieferanten für dass darinnen Befindliche Silber nichts, sondern allein wass dass feine Goldt ausstraget, abgestattet, dass Silber aber, so durch dass Scheiden, oder Zimmentiren zuerhalten, undt zu gutten Verraithet werden.

24: Dessgleichen sollen Sie auch dass Göldische Silber, oder Niedrige Goldt nach Beschehener Prob, worzu dem Quardein ein Quintel nembl: Von dem Jenigen Göldischen Silber, so Vnter 6 Karath haltet, und in der Quantität über 10 steiget abzuwögen, die gelder biess auf dem Pfening, und die goldischen Silber Biss auff quintl Inclusivè abwögen, undt wan dasselbe an der Prob Von einem Quintl Biess 8 Loth oder 12 Karath fein goldt haltet, so soll Vnsser Müntzmeister Vndt Gegenhandler dass feine Silber darin sowohl, alss dass Goldt raitten, undt den Lieferanten Jeder Wiener Marck fein Silber per 21 fl. 15 kr., Vndt dass Goldt wie im nechst Vorgehenden punct ambefohlen, Biess auf weitere Verordnung Bezahlen, Vndt Vnss die daVon komende nutzung sambt dem zutrag der Shaär treülich Verraithen.

25: Vndt so nun die Einkommende Bergbruch, oder andere Kauffgelder auf den rechten halt, oder fein Zimentiret Vndt Er Müntzmeister dassselbige Vnsserer Müntzordnung gemäss auff Ducaten Beschicken, und im Tiegel setzen will, soll er solches dem Quardein zeitlich anzeügen, hiernebst Sollen sie die Beschickung mit allem Fleiss dahin richten, auf dss die Marck der gemüntzten Ducaten 23 Karath 8 grän fein Goldt, undt am Silber auf die Wiener Mahr aufs genawiste 80. ein drittel stück Ducaten, deren Jeden so hoch diesselben zu Prag, nembl: 4 fl. der zeit gangbahr, undt gültig, sein, nebst dem zutrag der Shaär, Vndt sie zuVerraithen Schuldig herauss kommen, dann wo sich durch Vnfleiss zutrüge, dass ein werck zweymahl in Tiegel gesetzt werden müste, so soll solh Vmbgiesssen, undt darbey fraigenten Abgang nit auf Vnssern, sondern, des Müntzmeisters Vndt Quardeins oder der Jenigen Persohn so hieran Vrsach, Vnkosten Beschehen.

26: Es sollen aber Vnsser Müntzmeister Quardein undt Gegenhandler das gericht der gölder zu der Beschickung aufs genawest= wäg dessgleichen den halt des halben grens in der Prob anzeügen, und zu Verraithen Schuldig auch Jederzeit so lang dss Goldt in Tigel stehet, und wieder heraus in Zain gegossen würdet, in der Giess Cammer selbst gegenwärtig seyn, und Bleiben, und Ihr fleissiges auffmercken haben, damit im Tiegel undt Fewer nichts Verwahrlosset, noch Vngebührliches gehandlet werde.

27: Vndt so die Zain erkaltet so sie alsso genau auch wiederumben auss dem Tiegel wägen, Beschreiben Vndt Verraitten, alss wie dss Goldt hinein geraith, undt gesetzt worden, daneben aber dass auff grünten, sambt dem Tigel, und Krätz mit allem Fleiss zusamben Bringen, undt gutt machen Vndt Vnss gegen den Abgängen dessen Wür Ihnen Von zehen Marcken hiemit allenthalben ein halb Quintl Bewilligen Verraithen, doch wo etwas wenigers abgehen würde, dasselbe Vnss auch zu gutten kommen, Vnndt dem Müntzmeister daran nichts zugehen, Vndt demnach ein Zeithero in gebrauch kommen, dss Vnsser Müntz=

meister, oder der Quardein, dem Goldt Kauff gehalten, so wollen Wür aber Gnädigst, dass derselbe Vns zu Nutzen hinführo Bestellet, undt sambt dem zutrag der Shäar Verraithet werden solle.

28: Damit aber auch Bey dem Goldt Vndt Silber Müntz, so in Zeit seiner Bedienung geschlagen werde, Im fahl der noth wohl erkentlich sein mögen, so soll er Müntzmeister, nebst Vnssern Präg undt Stempeln, welche mit Eingang Jeden Jahrs zu Vernewern Beyzeüchen,*) Alss nemblich zu Vnterist Vnter dem Adler in dem Text machen undt auf die Goldt, undt Silber Müntzen schlagen lassen.

29: Auf der schmitten, soll Vnsser Müntzmeister sonderlich aber der Quardein Ihr fleissig aufmercken haben, damit die Ducaten rein, undt sauber Berraittet undt gepräget, undt ohne Kappen geschlagen, Insonderheit aber nach dem Richtpfenning,**) so Viel Immer möglich gerecht gestücklet werden, damit aller Vortel, und Beschneidung der Ducaten, dessen sich aigennützlige, und Begrigliche Leüthe gebrauchen Können, Hierdurch abgethan, auch spoth, undt schimpflich nachreden, Vnssers Müntzwercks Vorgekommen werden.

30: Ferner demnach hiebeVor dem schmidtmeister Bey Vnsserer Prager Müntz auff Zehen Marck Vermüntzen Gold 20 kr., doch nicht alss ein türgewicht, sondern alss ein zubuess Geldt, auff Gnädigstes wohlgestellen Bewilliget, und passiret worden, alss lassen wir es nachmahlens Biess auff künfftig Vnsser Veränderung dabey mit Gnaden Verbleiben, darauff dann Vnssere Müntz Ambt Leüthe mit Ihme Schmittmeister nach aussgang Jeden Quartals ordentlich abraithen, Vndt ihme solch Von Vnss Bewilligtes zubuess Geldt auss Vnssern Müntzgeställen gegen gebührlicher quittung entrichten mögen,

31: Vndt nachdemo Vnss Biesshero Von den eingeantwortteten Göldern, so drey, undt zwantzig Karath 8 grän fein, oder darüber halten, undt darauss gemüntzten Ducaten, Von Jeden stuck drey Kreutzer durch die Gewercken, Vnndt andere so die Gelder geliefert gereichet worden, So soll, undt wirdt nach proportion Jeden Ducaten 3 kr Schlagschatz respectivè Von ein Hundert Ducaten denen Müntzern 1 fl 4 kr. 1¼ Pfen. alss pr ein Ducaten ein so genandte gutte halbe pr deren 7 Vier, undt ein halben pr Betragen führohin passiret, undt dss übrige Vnss gebührendt Verrechnet werden, nachwelchen sollen Müntzmeister, undt Gegenhandler auff die aussgemüntzten Ducaten, Vnss zu gutten solche drey Kreutzer auffs stück alss eine Müntznutzung Völlig pr Empfang Verreitten, undt dagegen die Vnkosten sambt der Müntzer gebühr Jetzt Vorbeschriebener massen gegen gebührlichen quittung hienwieder in ausgab Bringen.

32: Mit dem Müntzerlohn der Silber Müntzen, soll es Vnsser Müntzmeister, und Gegenhandler, gegen dem Schmittmeister, undt Müntzergesellen folgender gestalt halten nembl: Von Jeder Wiener Marck guth aussgeprägten Reichs Thlr: Siebenzehner, oder 7 kr: stucken, so Viel deren nach ab-

*) Značka na groších vynechávána od r. 1730.

**) Viz obrázky 1238. až 1241. na tab. CXXVII.

zueg der Scissalien Verbleiben drey Kreutzer Von Einer Marck groschen aber Vier, undt drey Viertl Kreutzer, dann Von einer Marck einfachen pr Sechs undt ein halben Kreutzer Vndt Letzlichen Von einer Marck halben Kreutzer zehen Kreutzer wie nicht weniger zum Giesserlohn Vor Giesssung Jeder 100 Marck Zain, 16 kr: gegeben worden.

33: Alss auch hieVon Bey Vnssern Müntzwerck der gebrauch gehalten, undt umb mehrers, und Besssers fleiss willen, den Giessern, und Tiegel warthern so mit dem Giesssen umbgehen, undt zuthun haben, ein Güsss Bratten, undt Trunck so offt mann Giest, Von Vnssern Vnkosten gereicht worden, sich aber Befunden, dass darauf Vberflüssige grossse Vnkosten in raittung eingestellet, undt ganze Mahlzeithen gehalten worden, warfür ein Deputat alss Jedes quartal 3 fl. r: Verordnet, so lassen Wür es Bey solchen Deputat nachmahls mit Gnaden Verbleiben, die mag der Müntzmeister, undt Gegenhandler alle quartahl gegen der Giessser Quittung reichen, undt in aussgaab Bringen.

34: Gleichermassen so bewilligen Wür auch den alten Gebrauch nach, einem Jeden Müntzergesellen, undt Jungen zur Jährl. Liechtganss einen fl: r: undt einen Jungen einen halben fl. die soll Ihnen Vnsser Müntzmeister hierauf gegen Ihren Quittung Jederzeit, umb Liechtmess, auch reichen, undt zustellen, So geben Wür auch gedachten Vnssern Müntzmeister hiermit gewaldt Müntzergesellen, welche allezeith mit schweren Rydts Pflicht zubelegen, undt Jungen wir es des Ambts Notturft erfordert seines gefallens zwar anzunehmen, Jedoch aber solcher ohne wichtiger Vrsach nit wieder abzusetzen, doch dass er Jederzeith wohlgeübte Taugliche Müntzergesellen, so Ihre Kunst Redlich gelehrnet, fördere, undt aufnehme, auch umb alle geföhrde Vndt Abgang der Müntz Handlung gegen Vnss in Verantwortung stehe.

35: Vnndt dieweilen Wür zu Täglichen Gebrauch Vnssers Müntzwercks hin, und wieder, alss in der Giess Cammer, undt schmitten einer anzahl Kohlen, undt Brenn Kertzen Bedürfftig darauf dan auch Vor diessen so wohl alss mit andern dergleichen nothdürfften gantz überflüssigen Vnkosten eingelegt worden, undt aber zu abstattung solcher übrigen Vnkosten noch hiebeVor diesse Verordnung Beschehen, dss hinführo der dem Müntzmeister auf Jede Beschickte Wiener Mr. Goldt oder Silber zwey Kreutzer für den Kohl Vnkosten passiret werden solle, da bey Wür es dann Biess auf Vnssere fernere Verordnung nachmahls in Gnaden Bewenden, undt Verbleiben Lassen, welches Jetzt Berührtes Kohl Deputat Ihnen MüntzAmbt Leüthen Bey aufnehmung ihrer Raittungen alss für guth geleget, undt passiret werden solle.

36: So nun alle gefälle Vnsser Prägerischen Müntzung Von Goldt Silber oder Pahren Geldt in die Cassa eingenohmmen, undt wie sichs Gebühret ordentl: in empfang gestelt werden, sollen Vnsser Müntzmeister auch Quardein, und Müntz Gegenhandler keine aussgaab, ausser Goldt undt Silber Bezahlung, auch der MüntzerVerdienst, und was sonsten Vorgehendt Bewilliget: für sich selbst auss dem ambt nicht Thun, sie haben dann darumben genuegsamben Cammer Befelch Vorzuweissen, undt Bey der Raittung fürzulegen, demselben sollen sie

Vnweigerlich Jeder Zeith Gehorsamb: nachkommen, undt darauss mit nichten schreitten, sondern da dergleichen aussgaben fürkommen, die doch ohne sondere wüchtige Vrsachen nit geschehen, die sollen sie der Notturfft nach, an Vnssere Böhm: Cammer zeitlichen gelangen lassen, undt mittlerzeit ehe Sie diessfalls die aussgaaben Verrichten, zu Vor Bescheidts erwartten, Vnd Vnss in dergleichen Sachen wissentlich nichts zu nachtheyl handlen, nach fürnehmen, da Sie aber eine oder mehr Posten in Raittung bringen, Vndt dieselbe nit mit ordentlichen Befehlen, undt Quittungen Belegen, sollen Ihnen solche aussgaben keines weegs passiret, sondern alssobaldt aussgethan, und zum Rest geschlagen werden.

37: Wass die Müntz Eyssen, alss Stück undt Ober Eyssen, so zur Notturfft Vnsserer Müntzmeister, undt Gegenhandler zugleich mit Fleiss ersehen, ob sie recht undt schicklich Vnssern Befelch, und ordnung nach geschnitten, und gehörttet, diesselbe zu Ihren Handen in Verwahrung nehmen, und anderst nicht, alss zu Vnsserer Notturfft, und Prägendes Gelts herfür geben, und Brauchen lassen, und nach dem Prägen die Stöcke wieder zu Ihren Handen nehmen, und Jederzeit wohl Verwahrlichen in einer sonderlichen Truen, darzu Jeder einen Besondern schlüssl haben soll, auffbehalten, auff dass, damit Recht, undt treülich Vmbgegangen, Vnsser nachtheyl in allweeg wie sichs gebühret, Verhüttet werde, Es sollen auch diesselben ohne Vnsser Böh: Cammer Vorwissen nit geändert werden.

38: Wann dann die nach hierüber Täglich, und Eintzig fürfallenden Notturfften Vnssers Müntzwerck, Alss Kupfer, weinstein, Saltz, Giess undt Schöpf Tiegel Von Handtwercks undt Handels Leüthen Vndt alles anders, so Bey Vnssern Müntzwerck fürfallen möchte, Belanget, solches alles soll Er Müntzmeister, doch nit anders alss mit seines Gegenhandlers Vorwissen, auf Vnsserm Kosten Besonders die Tiegel bey gutten undt wohl erfahrnen Meistern zeitlichen Bestellen, so wohl feyl alss es immer möglich erkauffen, undt in ordentliche Particular Verfassen, doch dss solches Vom Quardein Vndt Müntzgegenhandler alle Monath Vnterschrieben, auch alles dass, so an VnVerbrauchten Eyssen, undt Erdenen, auch Höltzernen Müntzzeig erkaufft worden, Von Vnssern Müntzmeister Jährl: bey seiner Raittung, alss ein Vorrath angehänget, Vndt als dann dem Alten Inventario einVerleibet, damit solches allein zu Notturfft Vnssers Müntzwercks gebraucht, undt wie sichs gebühret, Endlich bey dem Müntzwerck gelassen, undt abgetretten werden, undt wass sie an solchen allen aussgeben werden, darüber sollen sie Von denen Partheyen, so dss Gelt empfangen, Jederzeit Gebührliche, undt gefertigte Quittungen, auch wo Vonnöthen Particular, damit sie dieselben gegen der gethanen Aussgab zuerweissen haben, nehmen, undt neben der Raittung fürbringen.

39: Alss auch Vor diesen Bey Vnsserm MüntzAmbt allhie Von wegen des geldt aussleihens Viel Vngewiessse, Vndt Verlohrne Schulden gemacht, dadurch die Ambts Cassa Vnnothwendiger weisse entbösset, undt Vnss zu Nachtheyl gehandlet worden, derowegen so sollen sich Vnsser Müntzmeister, undt Gegenhandler alles auss- undt Vorleihens ohne Vnssern Aussdrucklichen Befelch unter schwerer

Verantworttung gäntzlich enthalten, auch Vor Ihre Persohnen in Vnsser Gelt nicht Greifen, sondern in allewêeg dahin Bedacht seyn, der der Von Ihnen angegebene Raittungs Rest Jederzeit in der Cassa ohne abgang Pahr Verhanden seye, undt nit an schulden angewiessen werde, zu welchen Ende Er Müntzmeister, Vndt Gegenhandler schuldig sein sollen, Vnsser Königl: Böh: Cammer Monathl. Raittung, und zwar Quartals Extracten Von beeden gefertigter einzureichen:

40: Vndt demnach auch Vnss an gutten Zimmentirten wagen, undt gewichten, so sich durch Täglichen gebrauch Abzunützen Pflegen, nit wenig gelegen, wordurch im abwegen Irrthum Beschehen könte, derohalben sollen die MüntzAmbt Leüthe Ihre waâg, und gewicht alle Quartal einmahl, der zeit, undt Biess auf Vnssere, oder Vnserer Königl: Böh. Cammer, anderweitige Verordnung durch Vnssern Ober Berg, undt Müntz Administratorem Lauer, oder wer sonsten derzu Deputirt werden würdet, Zimmentiren, auch sonsten Bey abwegung der Golt, undt Silber, ihr fleissig auffmercken haben, dss dieselben gewicht, so Viel möglich gerecht Befunden, undt gehalten werden.

41: Vnsser Müntzmeister, Quardein, undt Müntzgegenhandler sollen auch ohne Vorwissen Vnsserer Böh: Cammer, undt ohne sonder VnVermeidentliche Notturfft Von Ihren Ämbtern nit abreissen, noch über nacht ausssen Bleiben, sondern da imen ein nothwendige Reiss fürfiele, sollen sie zuVor der Cammer, oder derselben fürgesetzten Praesidenten oder in abwesenheit desssen dess Directory, Erlaubniss nehmen, Vndt Ihre Reissen zu gutter gelegenheit anstellen, damit hier durch Vnss zu schaden nichts Vernachtheyliget werde.

42: Vndt so sie alle Müntz empfang, undt aussgaben, an Golt, undt Silber Vndt Geldt hieVor gehörter masssen gehandlet, und Beschrieben, so sollen sie ferner Ihre Raittung alle Jahr mit Endt Decembris Schliesssen, folgents dieselbige, wie Sichs gebühret mit Handt undt Petschaften Verfertigen, und sich allenthalben gefast machen, damit sie Jederzeit dieselbe neben allen Probationen, undt Raittungen innerhalb Zweyen monathfrist, auf Vnsser Böh: Cammer ohne auffzug, oder ermahnen Vbergeben, damit solche Bey Vnsserer Buchhalterey daselbst förderlich aufgenohmen werden mögen, da sie Müntzbeamte aber die Bestimbte Zeit Vberschreitten, sollen sie ein Quartals Besoldung Verlustiget sein, undt in Raittung nit passiret werden.

Beschlüsslichen so soll offt ermelter Müntzmeister Quardein, undt Gegenhandler in den hierin Begriffenen Articulen, und sonsten allen anderen Ihren Von Vnss Vertrautten Ambts Anhängigen, Vndt fürfallenden Sachen, auffs Trewligst und fleisssigst allergehorsambst Vorstehen, Alles Vnss zum Besten Verraitten, in allen Sachen, worinnen Vnss etwas nützliches erspahret, oder geändert, und eingerichtet werden könte, Ihre schwere Pflicht nicht hindansetzen, alles aigennutzes, und particular Interesse unaussetzlich sich enthalten, mithin alle erspahrung, mit stillschweigen keines weegs Vbergehen, allen Abbruch und Ringerung, der Müntz, und Vnssers Cammer guths, so Viel möglich Verhütten, und in übrigen sich ausserhalb Ihrer Verordneten Besoldung, und Deputat, keines Vortheyls, noch eigenen nutzens Gebrauchen, sondern alles, nichts aus-

genommen Vnss zu gutten Verraitten Befördern, undt sonst das Ambt der massen Handlen, und Verrichten, als getrewe diener Ihren Herrn zu thuen schuldig undt Verpflicht sein, und aus diesser Instruction Biess auf fernere Vnssere Veränderung, So wür Vnss dan Hiemit Vorbehalten, mit nichten schritten, Vndt da Ihnen Hierüber, was Hinderliches, zweiffelhafftiges, oder aber Beschwärliches fürfiele, dss sollen sie Von stundt an, an Vnsser Böh: Cammer selbsten darauff, und nach derselben quoad æconomicum an Vnss der zeith angeordneten Ober Bergk undt Müntz Administratorem Lawer so insoweith nembl: respectu der Pragerischen Müntz, dessen Jurisdiction Inhalt der Von Vnss Ihme erth eilten Instruction sich Extendiret, Sie dan Von Vnsertwegen den gehorsamben Respect, undt aufsehen haben sollen, mit gutten Bericht zeitlich Gelangen lassen, darauf dann so Viel möglichen Jederzeit guth einsehen, undt abwendung Beschehen soll, Inmassen Wür dan Vnsser Gnädigster Vertrawen zu Ihnen setzen, und sie zu thuen schuldig seyn, Alles getrewlich und ohne gefährde, daran Vollbringen Sie Vnssern Ernstlichen willen, undt mainung Geben ob dem Königl: Prager Schlosss, Vnter Vnsserm Kays: HieVorgedruckten Secret Insigel den.

(Bez datum a bez podpisů.)

Patent, kterým zakazují zřízené rady král. Českého dle minc. ediktu císařského z 5. července 1715, aby se do zemí dědičných nevtrušovaly bavorské půlzlatníky a čtvrtzlatníky z r. 1715 pod trestem skonfiskování; rovněž nemají býti vznášeny mince cizí: albus, půlky a celé pace, všecky krejcary, vyjma ony v ediktu augsburském vytčené, potom sníženy VIalby na 5 kr. a 12krejcary či tří pace, též francouzské v to počítaje, na 11 kr. Pak zakázány francouzské Trent sous obsahu sotva 40 kr. vykázavší a také štrasburské zlatníky, které za 47 aneb 23 kr. stojí.

Na hradě v Praze dne 29. srpna 1715. — Tištěný patent v archivu Musea král. Českého.

Wir N. N. der Römisch-Kaiserl. in Germanien, Hispanien, auch zu Hungarn und Böheimb Königl. Majest. respective würcklich beheimb- wie auch andere Räthe, Cammerere, verordnete Königl. Statthaltere, und Obriste Land-Officirere im Königreich Böheimb.

Geben allen und jeden Herren Inwohneren erstgedachten Königreichs Böheimb, was Standes, Würden oder Weesens die immer sein mögen, hiemit zu vernehmen, was gestalten oballerhöchsternandt-Ihre-Kaiser- und Königl. Majestät an Uns de dato Wien, den 5. Julii jünsthin allergnädigst rescribiret haben, samb nicht allein in Augspurk ein Müntz-Edict aussgeruffen, sondern dass auch in Baiern ein neue ringhaltige Land-Müntz, von Halben- und Viertel-Gulden-Stücken mit der jetztlauffenden Jahrs-Zahl geschlagen worden, damit aber diese ringhaltige Sorten, besonders erstbesagt-Baierische neue Land-Müntz, nicht etwa in dero Erb-Königreiche und Landen eingeführet, und die Negotianten so wohl,

als sonsten jedermann darmit verkürzet werde, dannenhero Uns die in dem Augspurgischen Edikt enthaltene abgewürdigte Müntzen so wohl, als die obige mit der Jahrs-Zahl 1715. geschlagene neue Baierische Land-Müntz der Halben- und Viertel Gulden, in Patenten deutlich zu beschreiben und zu exprimiren, deren Einfuhr an allen Gräntzen scharff zu verbiethen, jedermann deren nicht-Annehmung halber und vor Schaden zu wahrnen, auch sonsten zum effectu darob zu sein, dass diese Baierische Land-Müntz, und übrige im besagten Edict enthaltene Sorten, in das Land nicht eingeschleppet werden, in Gnaden anbefohlen haben; Welchemnach im Nahmen und an statt mehr allerhöchst-bemeldt-Ihrer Kaiser- und Königlichen Majestät, Unsers allergnädigsten Herrens, an alle und jede Herren Stand- und Landes-Inwohnere Unsere respectivè Errinnerung und rechtgemessener Befehl hiemit ergehet, dass von nun an niemand, wer der auch seie, cujuscimque conditionis, bevorab die Kauff-Handels- und Gewerbs-Leuthe, imgleichen die Wechsel-Gebere und Juden, als durch deren Hände das meiste Geld laufet, sich bei unausbleiblicher würcklicher Confiscation des Geldes, auch anderen empfindlichen Straffen unterstehen solle, weder selbst noch durch jemand andern, einig geringhaltige frembde Schied-Müntz in dieses Königreich, es treffe gleich viel oder wenig an, heimblich oder offentlich einzuführen-allermassen dann die Albus, halb- und ganze Patzen, nebst allen Kreuzeren, ausser denen jenigen, welche in den hierunten stehenden Augspurgischen Abdruck bemercket seind, nicht weniger die eingangs-berührte neue mit der heuerigen Jahrs-Zahl geschlagene Baierische Halbe- und Viertel Guldiner, hiemit gänzlich verruffen werden, dahingegen die VI. Albus auff 5 Kr.: und die XII. Kreutzer-Stuck oder Drei-Patzner, worunter die Frantzösiche begriffen, auff II kr.: devalviret und gesetzet seind, mithin niemand, so wohl in grossen Zahlungen, als kleinern Ausgaaben, solche ad interim devalvirte Sorten von dem Tag, der Publication an, in kleinem höheren Preis, als selbe, wie obgedacht, gesetzen sein, gleichfalls bei Poen der Confiscation annehmen und ausgeben solle. Und sintemahlen auch Ihre Kaiser- und Königliche Majestät, laut anderer von deroselben an Uns de datis Wien, den 5. und 12. Julii erlassenen mildesten Schreiben in Gnaden anbefohlen, Ihro hierlandige Inwohnere vor denen im Glatzischen eingeschlichenen Frantzösischen Ziser-Gulden, oder in Frantzösischer Sprach genandten Trent Sous, so kaum etlich Viertzig Kreutzer halten, biss auff weitere diessfalls ergehende allergnädigste Fürkehrung des Werths halber nicht nur zu wahrnen, sondern auch die in dem hierunten angehefften Abdruck annotirte Frantzösische Strassburger gantz- und halbe Guldiner biss auff den Werth von respectivè auff 47 kr: und 23 kr. zu verruffen;

Als werden unten bemerckte Frantzösische gantze Guldiner de Annis 1709. 1710. 1711 & 1713. höher nicht, als umb besagte 47 kr. und die halbe Guldiner de Annis 1711. und 1712. umb 23 kr. künfftighin anzunehmen sein; Wornach sich nun ein jeder zu richten, auch für Straff und Schaden

zu hütten wissen wird. Geben auff dem Königlichen Prager-Schloss, den 29. Augusti 1715.

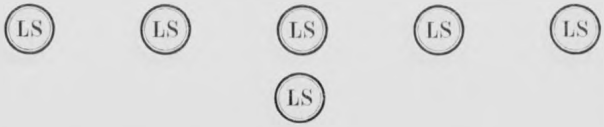

Adalbert Wenzel Wendau.

Následuje vyobrazení krejcarů rakouských cís. Leopolda I. se značkou A C v monogrammu („až do r. 1695“ přitištěno), krejcarů salcburských, würtemberských i anspašských, potom krejcarů města Řezna, Augsburku a Norimberku.

Pod tím vyobrazení půltolarů francouzských ve Štrasburku bitých s popraním Ludvíka XIV. v líci a francouzských tří lilií v štítu korunovaném na rubu z let 17 | 09—17 | 11 a 17 | 13, pak takovýchž čtvrttolarů ročníku 17 | 11 a 17 | 12.

Patent, kterým zřízené rady království Českého zakazují oběh francouzského tolaru z r. 1718. a zlatý čili francouzský Štrasburský přetlučený půltolar, ježto tolar obsahuje stříbra jen za 1 zl. 42 kr. a na 100 zl. 14 zl. ztráty jest a půl tolary na 100 zl. 23 zl. 51 kr. ztráty vykázaly.

Na král. hradě Pražském dne 11. m. března 1721. — Tištěný original v archivu Musea král. Českého staré číslo 21.

My N. N. Jeho Milosti Římského Císaře v Germanii Španělích též Uherského a Českého krále respektive skutečné a jiné rady komorníci království místodržící a nejvyšší úředlníci zemští v království Českém atd. Známo činíme jednomu každému z pánů obyvatelů teď praveného dědičného království Českého jakého by týž stavu, povolání neb důstojenství byl, kterak tak při zdejší královské vrchní berni zemské mezi tam přijímajícími penězy taky jeden nový francouzský tolar od léta 1718 nad to i podobný nový zlatý neboližto francouzský Strasburský přetlučený půl tolaru jak tuto níže vytištěné vyobrazení poukazuje, na jevo vypadli, jichžto první po předsevzaté průbě od zdejšího císařského probíře zemského v valoru intrinseco, toliko jeden zlatý čtyřiceti dva krejcary drží a tak na sto zlatých čtrnácte zlatých ztráty jest poslední ale nový zlatý neboližto francouzský přemincovaný půl tolaru v dobrotě velmi ztenčený a špatný tím pak způsobem tolikéž na sto zlatých dvaceti tři zlaty padesate jeden krejcar ztráty se vynachází; a jak taková ztenčená mince všeobecně škodlivá tak také Jeho Císařské a Královské Milosti od nás nejposlušněji v té případnosti správa učiněná a nejmilostivější prostředkování žádané jest; načež Jeho Milost Císařská a Královská rescribirovati ráčila že nejmilostivěji připustiti nemůže aby skrze

dovážení takové špatné mince v dědičných zemích všeobecnému dobrému nějaká škoda povstati měla a protož dle na nás pod datum ve Vídni dne 6 tohoto běžícího měsíce prošlého Rescriptu, nejmilostivěji poručiti ráčila, abychom my takové nové francouzské celé i půl tolary skrze patenty obyčejným způsobem vyhlásili a pod confiscirováním dokonale zapověděli na to pak od královských úřadů krajských a magistrátů obzvláštně na hranicích bedlivě pozorovati dáti, též obyvatelé zemští, aby týž nové a zapověděné peněžité sorty nepřijímali, napomenouti máme. Jak tehdy k nejpoddanějšímu naplnění té země otcovské Jeho Milosti císařské nejmilostivější Resolucí dotknuté níže ji vyobrazené francouzské celé a půl tolary skrze naše přítomné veřejné Patenty se zapovídají; tak taky jménem a na místě víc opáčené Jeho Císařské a Královské Milosti naše respectivě napomínání a poručení na všechny zemské pány a jiní obyvatele vznášíme, aby od publicirováni tohoto Patentu žádný, nechť jest on kdo chce a jakého koliv povolání obzvláštně vexlíři, kupci, handlíři, též Židi, ani sami, ani skrze kohokoliv jiného pod pokutou skutečného pobráni takové nové nepovědomé peněžité sorty do tohoto království Českého, buď na mnoze, neb na mále, skrytě neb veřejně přivážeti, ať průchodu jich dopomáhati se neopovažovali, ti ale, jenžby předešle již takovými tuto zapověděnými penězy zaopatřeni byli, jich zcela se sprostiti a ze země vypraviti, budoucně ale žádným způsobem víc nepřijímati hleděli. A jak na to královští hejtmani krajští a magistráti bedlivě pozorovati budou; tak také jeden každý podle toho jak se říditi též škody a pokuty se varovati věděti má. Dán na královském hradě Pražském, dne jedenáctého měsíce března, léta Páně sedmnáctistýho dvacatýho prvního.

LS LS LS LS LS

Vojtěch Václav Wendau.

(Dole nalézá se vyobrazení tolaru a půltolaru francouzského krále Ludvíka XV.)

Nařízení zřízené rady král. Českého o tolarech francouzských z r. 1718, že obsahují stříbra jen za 1 zl. 42 kr. a Štrasburské zlaté čili půltolary tak lehky shledány, že na 100 zl. bylo by 23 zl. 51 kr. ztráty, pročež zcela zapověděny.

Na král. hradě Pražském dne 11. března 1721. — Original tištěný v archivu Musea král. Českého II. 3. A. 2. čís. 18.

Wir N. N. der Römisch-Kayserlichen in Germanien, Hispanien, auch zu Hungarn und Böheimb Königl. Majestät respective würklich Beheimb- und andere Räthe, Kammerere, verordnete Königl. Statthaltere und Obreste Landes-

Officirere im Königreich Böheimb. Geben allen und jeden Herrn Inwohnern erstgedachten Erb- Königreichs Böheimb, was Standes, Würden oder Weesens die immer seyn mögen hiermit zu vernehmen was gestallten bey dem allhiesigen Königl: Ober-Steuer-Ambt unter denen dahin eingegangenen Geldern auch ein neuer Frantzösischer Reichs-Thaler de Anno 1718, dann über diesen annoch dergleichen neue Guldiner oder Frantzösische Strassburger überprägte halbe Reichs-Thaler, wie es die unten bemerckte Abdrücke ausweisen, eingelossen, deren der erstere nach der, durch den all hiesigen Land-Probierer vorgenommenen Prob in valore in trinseco nur Ein Gulden Zwey und Viertzig Kreutzer werth, und also an Hundert Gulden ein Verlust von Vierzehen Gulden Fünf und Viertzig Kreutzern ist, der Letzere id est neuer Guldiner oder Strassburger überprägte halbe Reichs-Thaler aber in Schrott und Korn sehr geringhaltig, mithien an solchen von Hundert Gulden ein Verlust von Drey und Zwantzig Gulden Ein und Fünfzig Kreutzern sich befindet: und gleichwie derlei ringhaltige Müntz dem Publico schädlich; So hat man Ihro Kayser- und Königl. Majestät an Seithen Dero allhiesigen Königl. Statthalterey ein solches allergehorsambst berichtet und umb dessen allergnädigste Remedur gebetten: welche nun hierauff so viel in Gnaden zu rescribiren geruhet haben, dass Dieselbe allergnädigst nich gestatten könten, damit durch Einführung derley geringhaltiger Geld-Sorten in Dero Erb-Ländern, dem Publico einiger Schaden zuwachse und dannenhero lauth Dero an Uns de dato Wien den 6. dieses laufenden Monaths erlassenen Rescripts in Gnaden anbefohlen, dass Wir sothane neue Frantzösische gantze und halbe Reichs-Thaler gewöhnlicher massen per Patentes im Lande verruffen und deren Gang sub confiscatione güntzlich verbiethen, darob von Dero Königl. Creyssämbtern und Magistraten, besonder an denen Gräntzen genaue Obacht tragen lassen, auch sonsten die Landesinwohnere, damit sie derley neue unbekandte Geld-Sorten nicht annehmen verwarnigen sollen. Wie nun zu allerunterthänigster Folge dieser Landes-Vätterlichen allermildesten Kayserlichen Resolution gedachte hierunten in dem Abdruck bemerckte neue Frantzösiche gantze und halbe Reichs-Thaler durch gegenwärtige unsere offentliche Patenten hiermit verruffen werden; Also ergehet im Nahmen und an statt mehr allerhöchst erwöhnt. Ihrer Kayser- und Königl. Majestät an all- und jede Herren- Stand- und Landes-Inwohnere Unsere respective Erinnerung und ernstgemessener Befehl, dass von nun an niemand, wer er auch seye, cujuscunque Conditionis, bevorab die Wechselgebere, dan Kauf-Handels- und Gewerbs-Leuthe imgleichen die Juden, weder selbst, noch durch jemand andern sub poena confiscationis, derley neue unbekandte Geldsorten in dieses Königreich Böheimb, es treffe auch viel oder wenig an, heimb oder offentlich einzuführen und deren Gang zu unterstützen sich gelüsten lassen, die jenige aber, soetwana vorhero mit derley hiermit verruffener Müntz versehen seyn, sich der selben entschütten und solche ausser Landes bringen künfftighin aber keineswegs mehr annehmen sollen; und gleich wie hierüber die Königliche Herrn Creysshambtleuthe und Magistraten genaue Obacht tragen werden; Also sollt auch hiernach ein jeder sich zu richten und für Straff und Schaden zu hütten

wissen. Geben ob dem Königlichen Prager-Schloss den Eylfften Martij im Siebzehen-Hundert-Ein- und Zwantzigsten Jahr.

(LS) (LS) (LS) (LS) (LS)

Adalbert Wentzl Wendau.

Dole obraz franc. tolaru a půltolaru Ludvíka XV.

Patent J. M. C. zřízené rady, kterým dle císařského rozkazu ze 2. m. března 1722 zapovědeny švédské tolary stříbra ani ne 12lotového, na nichž ve stu zlatých byla by ztráta 30 zl. 29 kr.

Na král. hradě Pražském dne 7. března 1722. — Original tištěný v archivu Musea král. Českého. Staré čís'o 51, Nro. 8.

My N. N. Jeho Milosti Římského Císaře, v Germanii, Španělích, též Uherského a Českého krále reflective skutečné Tejné i jiné rady, komorníci, královští místodržící a nejvyšší předáci zemští v království Českém et. c. Známo činíme jednomu každému z pánův obyvatelův teď — praveného dědičného království Českého, jakého by týž stavu, povolání neb důstojenství byl: Kterak tak vejš-opáčená jeho císařská a královská Milost, po nejposlušněji jeho Milosti učiněné správě, že mezi posléz přijatými penězi jeden královský Švédský tolar nalezen byl, kterýž nejen toliko v zevnitřní platnosti méněji nežli císařský neb Francouzský tolar, nýbrž taky podle štrychu a průby přes dvanáct lotovní stříbro v sobě nedrží a že by na takových tolařích při jednom stu zlatých, třiceti zlatých, 29 kr. ztráty bylo, pro uvarování budoucí škody, takové Švédské tolary v zemi této zapověditi se nejmilostivěji resolvirovati a dle svého pod datum v Vídni 2. dne tohoto měsíce března k nám prošlého císařské- a královského psaní, dalšího v tom zaopatření skrze obyčejné patenty učiniti, milostivě poručiti jest ráčila. A jakož tehdy tuto níženi vytištěná mince takových tolarů v Švédských, moci těchto patentův vůbec se zapovídá; Tak taky jménem a na místě nejvýš-opáčené jeho císařské a královské milosti, všem stavům i jiným obyvatelům zemským respective napomínání činíme a přísně nařizujeme, aby od této chvíle žádný, buď on kdo buď jakého koliv povolání, takové ztenčené Švédské tolary v handlu a obchodu nepřijímal, ti ale, jenžby s takovou tuto zapověděnou minci předešle již zaopatřeni byli, ji se zbaviti a ven ze země odbýti mají. Vedle čehož jedenkaždý se pak spraviti a škody varovati věděti bude. Dán na královském hradě pražském dne sedmého měsíce března, léta Páně sedmnáctistýho dvacátého druhého.

(Pět pečetí na proužku papírovém přitištěno a připsáno „Vojtěch Václav Wendaw m. p.“ Pod tím obraz líční i rubní švédského tolaru Karla XII. z r. 1718 se značkou L C.)

Týž patent o zápovědi lehkého tolaru švédského Karla XII. německy takto publikován.

Na král. hradě Pražském dne 7. m. března 1722. — Německý tištěný original v archivu Musea král. Českého II. 3. A. 2. číslo 20.

Wir N. N. der Römisch-Kaiserlichen, in Germanien, Hispanien, auch zu Hungarn, und Böheimb Königlichen Majestät, respectivè würcklich Geheimb- und andere Räthe, Kammerere, verordnete Königliche Statthaltere, und Obriste Landes-Officirere im Königreich Böheimb, oc. Geben allen und jeden Herren Inwohneren erstgedachten Erb- Königreichs-Böheimb, was Standes, Würden- oder Wesens die immer sein mögen, hiemit zu vernehmen, was gestalten ob allerhöchst-besagt Ihre Kaiser- und Königl: Majestät, nachdeme deroselben allergehorsambst berichtet worden, dass man unter denen eingegangenen Geldern, letzthin einen Königlich-Schwedischen Thaler, welcher nicht allein ab extrinseco, und im Schrott weniger als dero Kaiserliche, dann Französische Thaler, sondern auch dem Strich nach, über Zwölf Loth sein in sich nicht enthalte, und dass an solchen bei Hundert Gulden, Dreissig Gulden, Neun und Zwanzig Kreuzer Verlust sein, befunden, zu Vermeidung künfftigen Schadens, diese Schwedische Thaler-Münze in dem Land zu verruffen, allergnädigst resolviret, und lauth dero an Uns de dato Wien, den Anderten currentis, erlassenen Rescripts, in Gnaden anbefohlen, hiernach das weitere per Patentes fürzukehren. Gleich wie nun sothane hierunten in dem Abdruck verzeichnete Schwedische Thaler-Münz, durch gegenwärtige Patenten offentlich hiemit verrufen wird; Also er gehet im Nahmen und anstatt mehr allerhöchst — erwehnt — Ihrer Kaiser- und Königlichen Majestät, an all- und jede Herren Stand- und Landes-Inwohnere Unsere respectivè Erinnerung und ernstgemessener Befehl, dass von nun an niemand, wer der auch seie, cujuscunquè Conditionis, derlei geringhaltige Schwedische Thaler-Münz, im Handel und Wandel annehmen, die jenige aber, so etwann vorhero mit dergleichen hiermit verruffender Münz versehen seind, sich derselben entschütten, und solche ausser Landes bringen sollen; Wornach sich dahero ein jeder zu richten, und vor Schaden zu hütten wissen wird. Geben ob dem Königlichen Prager-Schloss, den 7. Martij, im Siebenzehenhundert-Zwei und Zwanzigsten Jahr.

LS LS LS LS LS

Adalbert Wenzel Wendau.

Patent zřízených radů i komoří král. Českého, jímž se zapovídají plechové a pocínované krejcary řezenské a montfortské, pak lehké a nehodné půltolary francouzské Ludvíka XIV., jež ani střížÍ ani zrnem nevyrovnají se císařským, ba ve stu zlatých lehčí jsou o 46 zl. 18 kr. a 2 haléře.

Na král. hradě Pražském dne 25. m. srpna 1730. — Tištěný original v archivu Musea král. Českého v knize II. 3. A. 2. číslo 39.

Wir N. N. der Römisch-Kaiserlichen, auch in Germanien, Hispanien, Hungarn, und Böheimb Königlichen Majestät, respectivè würcklich Beheimb- und andere Räthe, Kammerere, verordnete Königliche Statthaltere, und Obriste Landes-Officirere im Königreich Böheimb, oc. Geben allen und jeden Herren Inwohneren erst- gedachten Königreichs Böheimb, was Standes, Würden, oder Weesens die immer sein mögen, hiemit zu vernehmen: Was massen Uns glaubwürdig beigebracht worden, dass unter der im Lande ohnedeme befindlichen häuffigen schädlichen frembden Schied-Münz, noch darzu nicht nur die unten angeheffte, lediglich auss verzinnten Plech bestehende Kreuzer, sondern auch der ringhaltige Französische halbe Thaler zu roulliren befunden worden seye. Wie nun an durch dem Publico mehrmahlen ein nahmhaffter Schaden umb so gewisser zugefüget werden möchte, als sothane verzinnte Blecherne Kreuzer gar falsch, besagter Französische halbe Thaler aber an Schrott zu leicht, und an Korn, oder Gehalt, dergestalten schlecht und ringhaltig aussfallet, dass bei Ein Hundert Gulden secundum valorem intrinsecum, der Verlust auff Sechs und vierzig Gulden, Achtzehen Kreuzer, und zwei Pfenning, sich erstrecket; Als ergehet anstatt und im Nahmen allerhöchst — erwehnt — Ihrer Kaiser- und Königlichen Majestät, Unsers allergnädigsten Herrns, an alle und jeden Herren Stand- und Landes-Inwohnere Unsere respectivè Erinnerung, und ernstgemessener Befehl hiemit, dass niemand, wer der auch seie, cujuscunque Conditionis, bevorab die Kauff-Handels- und Gewerbs-Leuthe, ingleichen die Wechsel-Gebere und Juden, als durch deren Hände das meiste Geld lauffet, bei unaussbleiblicher empfindlichen Bestraffung sich unterstehen solle, weder selbst noch durch jemand andere einige dergleichen unten abgedruckte Münz, in dieses Königrreich Böheimb, es treffe gleich viel, oder wenig an, heimblich oder offentlich einzuführen.

Wornach nun ein jeder sich zu richten und für Straff und Schaden zu hütten wissen wird. Geben ob dem Königlichen Prager-Schloss, den Fünff und Zwanzigsten Augusti, im Siebenzehen Hundert- und Dreyssigsten Jahr.

(Čtyři pečeti na papíře přitištěny.)

Adalb. Wenzel von Wendau.

Dole obraz půltolaru Ludvíka XIV. a obou krejcarů.

Patent, kterým se zapovídá přijímati obřezané tolary, které mají porušený opis „Constanter continet orbem“ na okraji.

Na král. hradě Pražském dne 3. srpna 1731. — Tištěný original v archivu Musea král. Českého v knize II. 3. A 2. čís. 43.

Wir N. N. der Römisch: Kayserl: in Germanien, Hispanien, auch zu Hungarn und Böheimb Königl: Majestät respectivè würcklich Beheimb — wie auch andere Räthe, Cammerere, verordnete Königliche Statthaltere, und Obriste Land-Officirere im Königreich Böheimb, oc. Geben Jedermänniglich hiermit zu vernehmen, was massen vor kurtzer Zeit sich ereignet habe, dass man einen Kayserlichen Species-Thaler wahrgenommen, welchem die sonst auff dem Rand herumb stehende Umbschrifft, Constanter continet Orbem, abgefeilet, und andurch dessen Valor sehr verringert worden. Wie nun derley Müntz-Depravirung dem publico zum grössten Nachtheil gereichet, und solchemnach die Nothdurfft erforderen will, dass sothanen Ubel, damit es nicht weither einreisse, gleich in dem Anfang vorgebogen werde; Als thuen Wir durch gegenwärtige Unsere Patenten alle und jede Lands-Inwohnere, was Standes, Würden, oder Wesens die immer seyn mögen, nachdrucklich warnigen, dass Sie auff diejenige Kayserliche Species-Thaler, deren, auff dem Rand, wie obgedacht, herumb stehende Umbschrifft beschnitten, abgefeilet, und hierdurch depraviret worden, besondere Obacht zu tragen, und solche keines weegs anzunehmen hätten. Deme dahero Jedermänniglich wie nachzukommen, und vor Schaden sich zu hütten wissen wird. Geben auff dem Königlichen Prager-Schloss, den Dritten Monaths-Tag Augusti, im Siebenzehen Hundert-Ein und Dreyssigsten Jahr.

(LS) (LS) (LS) (LS) (LS)

Adalbert Wentzel von Wendau.

Patent zřízené rady král. Českého, kterým úplně zapovědány zlehčené větší mince drobné (v příloze 1. a 2. uvedené) kraje franského a dopuštěny jen jisté krejcary z franského kraje, jež v příloze 3. vyobrazeny, ostatní pak zapovědány, any stojí jen za trojník.

Na král. hradě Pražském dne 18. m. února 1732. — Tištěný original v archivu Musea král. Českého bez příloh; tamtéž kromě toho v knize II. 3. A. 2. pod čís. 61. nalézá se německý text s 3 přílohami, jichž obsah zde na konci uveden.

My N. N. Jeho Milosti římského císaře, v Germanii, španělského, uherského a českého krále, respectivè skutečně tejné i jiné Rady, komorníci, zřízení království místodržící, a Nejvyšší ouředníci zemští v království českém, oc. Známo činíme vůbec všem Pánům Obyvatelům teď-dotčeného dědičného království českého, jakého by tiž stavu, důstojenství neb povolání byli, a jest taky jednomu

každému z našich všem královským (ouředníkům) ouřadům krajským, pod Datum 4. tohoto měsíce prošlých, od nich ale v celé zemi vyhlášených nařízení, již povědomo, kterak tak nejvýš-dotčená Jeho Císařská a Královská Milost na nás od datum ve Vídni, dne 29. minulého měsíce, milostivě rescribirovati jest ráčila, že onehdy v kraji Fraňkovském zápověď a zmenšení tam rollirujících lehkých a drobných peněz předsevzato bylo, odkudž se co obávati jest, by takové zapověděné a zlehčené rozličné drobné peníze do tohoto království českého donášené nebyly, a protož zapotřebí jest, k odvrácení takového, věrným a poslušným obyvatelům a poddaným, z strany oné, v důležitosti mince k zkrácení všeobecného dobrého již předešle v zemi vyskytlé škodlivosti (načež Jeho Císařská a Královská Milost nám svou nejmilostivější resolucí budoucně uděliti chtíti ráčí) nastávajícího ještě většího zlého, vše jen možné pečovati, odkudž Jeho Milost Císařská a Královská milostivě nařídíti jest ráčila, na donášení a dovážení tak zlehčených drobných Peněz, všeliký a pilný zřetel míti, a aby takové v zemi k circulirování nepřišli, bezelstně pozorovati, proti přestupníkům ale, dle vyměření v tom prošlých Generalií, pokračovati Jakž tehdy z toho sub Num: I. & 2. přiloženého vytisknutí se spatřuje, které tak sorty drobných peněz v nadoznámeném Fraňkovským kraji zlehčené a zapověděné byly; Pročež jménem a na místě nejvýš-dotčené Jeho Císařské a Královské Milosti, vůbec a jednoho každého z pánův obyvatelův tuto respective napomínáme a přísně nařizujeme na to obzvláštní a bedlivý pozor dáti, aby žádný zvláště z cizích neb taky zdejších kupcův, handlířův a obchodníkův, též wexlířův, a židův, ani sám, aniž skrze kohokoliv jiného, takové zlehčené peněžité sorty do tohoto Království českého, na mnoze neb na mále, skrytě neb veřejně, pod confiscací ano i citelným ztrestáním na jmění a těle přinášeti neb přivážeti se neopovážil: Ti ale, jenž by s takovými zapověděnými drobnými penězi zaopatřeni byli, se hned jich po vyhlášení tohoto našeho patentu, zcela sprostniti, a ze země vypraviti hleděli, tak aby v tomto království českém více k circulírování nepřišli. Poněvadž ale ve výš-oznámeném Fraňkovským kraji oné, v tom sub Num: 3. přiloženém vytisknutí, zaznamenané krejcary za platné uznané, ostatní ale všeliké v tom nevyobrazené krejcary na dva peníze neb troník zlehčené byly, odkudž tolikéž jedenkaždý od přivážení takových zlehčených krejcarův, pod výš-podotknutou pokutou se varovati má: Aby pak ale na přinášení neb přivážení takových zlehčených sortův peněžitých, s dostatečnou pilností pozor dán byl; Pročež chceme tomu, jenž by nějaké Corpus delicti takového přestoupení při nás zanesl, téhož třetí díl, s zatajením jeho jména, de casu in casum vzíti dáti. Podle čehož tehdy jeden každý jak spraviti, též škody a trestu se hájiti a varovati věděti bude. Dán na Královském Hradě Pražském, dne osmnáctého měsíce února, léta sedmnáctistého třicátého druhého.

LS LS LS LS LS

Wojtěch Václav z Wendau.

Na příloze 1. vyobrazeny neberné 20kr. měst Bernu, Curychu, Zugu, Lucernu, Freiburku (2), Ženevy a Unterwaldenu, 10kr. m. Freiburku, 20krejcar biskupa Sittenského a Basilejského (Jana Konrada z r. 1723), 12kr. m. Basileje, $^1/_3$ orty čili $^1/_{12}$ tolaru knížat Sasko-Mein, Saských, Hilderburghausských, Sigmaringských z l. 1717 ku 200letě památce Luthrově a Münsterské, pak šestáky Bernské dvoje a Sv. Havelské z r. 1726.

Na příloze 2. zakázané 5kr. kníž. Sasko Hilderburghausského, Marianské groše biskupa Osnabrückého, pac m. Basileje, groše a $^1/_2$ groše biskupa Fuldenského, 2 böhmle (groše) a böhmle ($^1/_2$ gr.) biskupa Fuldenského, dvoje groše z m. Sv. Havla, Švycu, groše Haldensteinské, Sv. Havelské, biskupa Churského, Osnabrücké, Padebornské, hr. Lipské, Strahlsundské, Ravensburské, $^1/_2$ pace Basilejské, Freiburské a pětidenáry Švycké a Lucernské, kromě 5 neznámých.

Na 3. příloze zobrazeny berné krejcary české Leopolda I., slezské, olomoucké Ferdinanda III., rakouské za Rudolfa II., olomouckého arcibiskupa arcivévody Leopolda z r. 1678, trojí Francké, Norimberské, dvojí kurfirsta Bavorského, Salcburské, Řezenské, dvojí Würtemberské a Augsburské, rozličné staré krejcary Mohučské, biskupa Vratislavského a Olomouckého, pak Lehnické trojí.

Patent zřízené rady král. Českého, kterým dle císařského rozhodnutí z 5. prosince 1731 k ulehčení lidu v peněžní tísni při placení kontribuce přijímány budou od 15. do 30. máje 1732 také zapověděné cizí krejcary.

Na král. hradě Pražském dne 26. dubna 1732. — Tištěný original v archivu Musea král Českého II. 3. A. 2. č. 52.

Wir N. N. der Römisch Kaiserlichen, in Germanien, Hispanien, auch zu Hungarn, und Böheimb Königlichen Majestät, respectivè würcklich Beheimb- und andere Räthe, Cammerere, verordnete Königliche Statthaltere, und Obriste Landes-Officirere im Königreich Böheimb, oc. Fügen allen und jeden Herren Inwohneren erst- gedachten Erb-Königreichs Böheimb, was Standes, Würden, oder Weesens die immer seyn mögen, hiermit zu wissen: demnach allerhöchstbesagt- Ihre Kaiser- und Königliche Majestät an Uns de dato Wien, den 21. Decurrentis, in Gnaden zu rescribiren geruhet, was massen dieselbe aus fernerer Landes-Vätterlicher Bemitleidung, denen Contribuenten bey gegenwärtigen Münz-Ubel, so viel thunlich, eine weitere Aushülff zu statten kommen lassen wollten, und Solchemnach allergnädigst resolviret haben, dass die durch Unsere Patenten von Achtzehenden Februarij jüngsthin, dann durch dero hierüber unteren vierzehenden Martij ergangenes Rescriptum approbatorium so wohl, als auch durch Ihro eigene gnädigste Patenten, von Acht und zwanzigsten besagten Monats Martij, verruffene frembde Kreutzer an Bezahlung deren Contributionen in dem Wehrt eines Gröschels vom Fünffzehenden nechstkünfftigen Monats Maji biss Ende desselben, annoch angenommen werden sollen; Als wird diese allergnädigste Resolution allen und jeden Herren

Landes-Inwohneren dieses Erb-Königreichs Böheimb, was Standes, Würden, und Condition dieselbe seind, durch gegenwärtige Unsere Patenten zur nachrichtlichen Wissenschaft hiemit kund gemachet Geben ob dem Königlichen Prager-Schloss, den 26. Aprilis, im Siebenzehen Hundert-Zwei und Dreissigsten Jahre.

Adalbert Wenzel von Wendau.

Patent, kterým zřízené rady král. Českého opakují přísné nařízení císařské z 28. března 1732, aby nikým nebyly vydávány a přijímány cizí zemská i drobná mince, vyjímaje hrubou species minci, protože smějí obíhati jedině zemská i drobná mince v císařských dědičných zemích ražená.

Na král. hradě Pražském dne 20. června 1732. — Original tištěný v archivu musea král. Českého II. 3. A. 2. č. 54.

Von wegen Ihrer Römisch-Kaiserlichen, in Germanien, Hispanien, auch zu Hungarn und Böheimb, Königlichen Majestät, durch die verordnete Königliche Herren Statthaltere, und Obriste Landes-Officirere im Königreich Böheimb oc. Wird allen und jeden Herren Inwohneren erstgedachten Erb-Königreichs Böheimb, was Standes, Würden, oder Weesens die immer seyn mögen, hiemit zu vernehmen gegeben, gleich es dann auch Jedermänniglich annoch errinnerlich seyn würde, was für allergnädigste Kaiser- und Königliche Patenten vom 28. Martij, lauffenden Jahrs, dass nemblich alle fremde Land- und Schied-Münzen weder in Publiguen- weder in Privat-Zahlungen unter empfindlicher Geld- und respectivè Leibes-Straff im Lande mehr ausgegeben, oder angenommen werden, folgbar nebst denen Species-Geldern allein die Inländische, das ist, die in denen Kaiserlichen Erb-ländern geprägte Land- und Schied-Münzen im Gang verbleiben sollen, Hierlandes publiciret worden seind: Wann dann der Monat Majus, als durch welchen derley frembde Land- und Schied-Münzen bey einen Steuer-Aembtern annoch angenommen worden, allbereits verflossen ist, mithin solche nunmehro Hierlandes von darumben nirgends mehr ausszugeben, weder anzunehmen sein, weilen selbte von allerhöchst- gedacht- Ihro Kaiser- und Königlichen Majestät auf ewig verruffen worden; Als hat man der Nothenwendigkeit zu seyn befunden, obigen allergerechtesten Kaiser- und Königlichen Verboth gegenwärtig zu republiciren, und anbey zu erinneren, dass ein jeder von der Aussgaab, und Einnahmb sothaner bereits gänzlichen verruffenen frembden Land- und Schied-Münzen, bei Vermeidung obbesagter Straff sich umb so gewisser zu

enthalten hätte, als im Widrigen die Übertrettere zur gebührenden Bestraffung gezohen, denen Denuntianten aber, welche selbe anzeigen werden, nebst Verschweigung ihres Nahmens, die Halbscheid des Comissi für ihre Quotam verabfolget werden solle. Wornach dahero Jedermänniglich sich zu richten, und vor Schaden zu hütten wissen wird.

Geben ob dem Königlichen Prager-Schloss, den Zwanzigsten Monats-Tag Junij, im Siebenzehen Hundert-Zwey und Dreissigsten Jahr.

LS LS LS LS LS

Adalbert Wenzel von Wendau.

Patent zřízených rad král. Českého, kterým dle nařízení císařského z 27. února 1733 dovolen jest oběh jen takovým dukátům, francouzským a španělským doppiím, které mají plnou váhu.

Na král. hradě Pražském dne 7. března 1733. — Original tištěný v archivu Musea král. Českého II. 3. A. 2. č. 59. (staré 48.)

Wir N. N. etc. fügen allen und jeden was Standes, Würden und Weesens die immer sein mögen, hiemit zu wissen: Dennach allerhöchst besagt Ihre Kaiser- und Königliche Majestät an Uns de Dato Wien den 27. Februarii laufenden Jahrs allergnädigst zu rescribiren geruhet haben samb dieselben auff den Ihro beschehenen allergehorsamsten Vortrag, gnädigst resolviret hätten, dass bei allen Empfangen und Aussgaben keine andere, als nur jene Ducaten, auch französische und Spanische Dopien respective angenommen und ausgegeben werden sollen, welche gewichtig zu sein befunden wurden, auch sonsten allda ihren erlaubten Curs bishero gehabt haben; Als wird diese Allergnädigste Resolution zu jedermanns Wissenschaft und Direction durch gegenwärtige unsere Patenten hiemit kundt gemacht.

Geben ob dem Königlichen Prager Schloss den 7. Martii im Siebenzehen Hundert Drei und Dreissigsten Jahre.

LS LS LS LS LS

Adalbert Wentzel von Wendau.

Patent císařský, kterým obnoveny mincovní patenty z let 1715, 1725 a 1732, pak zapovědány cizí drobné a lehké mince, též bavorské půlzlaté a čtvrtníky, Charles d'ory, Filips d'ory a Erneste d'ory rozličných říš. knížat; dukáty buďtež váženy jednotlivě a za každý scházející grén sraženy buďte 4 kr. Zapovídá se lich vařiti a vyvážeti minci hodnou, dukáty buďtež při vnášení do země předloženy celním úřadům a lehké pak v mincovnách přemincovati jest. Zejména, kdo by udával lehké dukáty a doppie, mají mu býti vzaty a třetinu obdrží udavač.

Ve Vídni dne 22. října 1735. — Tištěný original v archivu Musea král. Českého staré číslo 34.

W I R Karl der Sechste, von Gottes Gnaden erwehlter Römischer Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, in Germanien, Hispanien, Hungarn, Boheimb, auch zu Dalmatien, Croatien und Sclavien König, Erzherzog zu Österreich, Marggraf zu Mähren, Herzog zu Lutzenburg, und in Schlesien, und Marggraf zu Laussnitz u. s. w.

Entbieten allen und jeden unseren Inwohnern und Unterthanen, was Würden, Stands, Ambts, oder Wesens sie in Unserm Erb-Königreich Boheimb seind, Unsere Kaiser- und Königliche Gnad und geben denenselben hiemit gnädigst zu vernehmen, was massen Uns beigebracht worden, dass ohngeachter Unserer nach und nach ergangenen, auch publicirten allerhöchsten Verordnungen in Unsere Erb-Länder noch immer verschiedene frembde Schied- auch andere Gold- und Silber-Müntzen eingeführt und ohngeachtet sie nach denen Reichs Satzungen in ihrem innerlichen Werth- respektive umb 10. 20. und mehr pro Cento zu gering seind, dannoch gleich Unseren Kaiserlichen Müntz-Sorten für giltig angenommen, hierdurch aber Unsere getreue Unterthanen, und Landes-Inwohnere in einen unwiderbringlichen Schaden gesetzt wurden.

Nachdeme Wir nun jederzeit allermildest und Landes-Väterlich dahin besorget seind, womit dergleichen frembde, nach denen Reichs-Constitutionen nicht ausgemüntzte, sondern in Schrott und Korn allzugeringhaltige Geld-Sorten von Unseren gesambten Erb-Landen gäntzlich zurück gehalten, dann auch die gute Silber- und gewichtige Gold-Müntzen aus gedacht-Unseren Erb-Landen nicht ausgeschleppet und selbige dargegen mit schlecht- und ungewichtigen Ducaten angefüllet werden; Als haben Wir, umb diesen Landes- verderblichen Müntze-Ubel fürohin mit mehrerem Nachdruck zu steueren, in Unseren gesambten Österreichischen Landen die Erfrisch- und Verschärfung deren bishero in Sachen publicirten Patenten ad publicandum unter heutigem dato ergehen zu lassen, mithin nicht nur ebenfalls Unsere in Müntz-Sachen Annô 1715 und 1725 dann 1732 ergangene, und in Unseren Königlich Böheimbischen Erb-Landen publicirte Patenten in allen ihren punctis & observandis hiemit zu erneueren, und zu erfrischen, sondern auch hierüber ferner gnädigst zu resolviren und Ernst- gemessen zu statuiren befunden, und zwar:

Erstens: Dass vorderist Unsere schon vorhin emanirte Verordnungen,

vermög welchen alle frembde Schied- oder Land- und andere ringhaltige Müntzen in Unserem Erb-Königreich Böheimb auf ewig verbotten und verruffen worden, führohin von jederman auf das genaueste beobachtet, mithin

Andetens: Die dermahlige in Schrott und Korn allzugeringhaltige in Unseren Herzogthümberen Cärthen oder Ober-Steier einige Zeit her sehr eingerissene Baierische sogenannte halbe und viertels Gulden unter sothanes Verbott specialiter miteingerechnet und solchemnach keines Weegs angenommen wurden, dann auch

Drittens: Jene grössere Gold-Müntzen, welche der Zeit unter dem Nahmen verschiedener Reichsfürsten, als Charles d'Or, Philippe d'Or, Erneste d'Or, und dergleichen gepräget werden, in Schrott und Korn aber denen Reichs Edicten nicht gemäss, sondern nach der darüber gemachten Valvation umb viel pro Cento zu gering seind, bei Contraband, und anderer willkührlicher Straff verruffen und verbeten sein sollen.

Fiertens: Dass weilen auch ein besonders gefährlicher Wucher mit denen ungewichtigen Ducaten verspühre wird, solche (wann sie nicht ihre 60. Gran in Gewicht haben) anzunehmen niemand schuldig sein, sondern der Gewichts-Abgang und zwar jedes Gran mit 4 Kreutzer ersetzet, bei solcher Abwag aber nicht das Venetianische sogenannte Marcc- oder anders Gewicht, sondern nur das wahre Reichs-Ducaten- oder sogenannte Mändel-Gewicht gebrauchet werden solle.

Fünfftens: Dass nachdeme vorkommet, was massen verschiedene Wucherer die ringhaltig- und ungewichtige Silber- und Gold-Müntzen zu ihren Nutzen und des Landes Verderben ein — dargegen aber Thaler und andere gute Silber-Müntz auszuführen sich unterstehen, von nun an auf solche Land-Beträger bei denen Zoll-Ämbtern und sonsten überall die genaueste Obsicht getragen, und wider dieselbe auf jedesmahligen Betrettungsfall nicht nur mit Confiscirung der einführenden nicht Gesätzmässigen Baarschafft und unverlaubt ausführenden guten Müntzen, sondern auch nach Beschaffenheit deren Umbständen wohl gar mit Leib und Lebens-Straff fürgegangen werden solle, wie Wir dann wegen Ausführung deren guten- und Einschleppung deren schlechten Müntzen auf Unsere vorige in Sachen emanirte Generalien und die darinnen gemachte Vorseh- und Verstraffung Uns gänzlich beziehen, dieselbe hiemit allerdings bestättigen, auch darob restiglich gehalten wissen wollen.

Sechstens: Solle die hereinführende Ducaten und andere Müntz bei denen Zoll- und Mauth-Aembtern ein jeder anzugeben, und vorzuzeigen schuldig sein, damit solche daselbst genau visitiret, die Ducaten nach dem gerechten Mändl-Gewicht abgewogen, die ungewichtige (obschon darbei kein Betrug zu erheben wäre) auf behalten, in Unsere nächste Müntz-Banck geschicket und auf Rechnung des Eigenthümbers in das rechte Gewicht umbgeprägt werden. Und damit nun

Siebendes: Auf alles dieses desto nachdrücklicher gehalten werde; So verordnen Wir hiemit ernstlich, dass, wann sich jemand unterstunde, wider den Inhalt eines, oder andern Puncts dieses Unsers Patents zu handlen, nicht allein das wider Unsern allerhöchsten Verbott aubgebende oder annehmende oder auch

einführende Geld und die, ohne zu wägen und den Abgang beizutraven, aufgedrungene sowohl Ducaten, als Frantzösisch- und Spanische ungewichtige, oder auch wegen des nicht in sich haltenden rechten Schrott und Korns von selbst verbottene Doppien zu Schaden des Ausgebers alsogleich confisciret, sondern auch hernach, und in dessen Ermanglung das Aquivalens und zwar so viel es obgedachte zu geringe Gold-Sorten betrifft, von dem Ausgeber allein: so viel es aber die abgewürdigte, oder verbotene frembde Schied- und ringhaltige Müntzen anbelanget, von dem Ausgeber und von dem Annehmer beeder Seits zur Helfte unverzüglich abgefordert werden solle, es wäre dann, dass einer von ihnen den andern denunciret hätte, in welchem Fall das Ganze nur von jenigen, der denunciret worden, unfehbar abgefordert, dem andern aber, gleichwie allen übrigen Denuncianten das drittel des zur Straffe eingebrachten Quanti gegeben werden, und übrigens sein Nahmen verschwiegen bleiben solle. Im Fall hingegen von Unsern Cammer-Procuratore, Fiscalen, Müntz- Mauth- oder anderen Beambten durch ihre eigene Vigilanz, mithin ohne vorläuffiger anderer Denunciation entweder das verbotene Geld contrabandiret, oder die ausgemessene Straffen eingefordert wurden, werden sie das Drittel darvon zu gemessen haben.

Gebieten diesemnach allen, und jeden Inwohnern, und Unterthanen Unsers Erb-Königreichs Boheimb, was Standes, Würden, und Condition dieselbe seind, hiemit gnädigst und ernstlich, dass sie dieses Unser allerhöchstens General-Mandat in allen Puncten bei Vermeidung obberührter ausgemessenen Strafen stäts auf das genaueste beobachten, diejenige aber, denen es obliegt, darüber bei schwehrer Verantwortung jederzeit feste Hand halten, und wider die Übertrettere sorgsamb invigiliren, auch gegen dieselbe mit denen ausgesetzten Strafen ohnnachlässlich fürgehen sollen. Das meinen Wir ernstlich und wird sich also ein jeder darnach zu richten, mithin vor Schaden zu hüten wissen. Geben in Unserer Stadt Wien den Zwei und Zwanzigsten Monats Tag Octobris, im Siebzehnhundert Fünf und Dreisigsten, Unserer Reiche, des Römischen im Fünf und Zwanzigsten: deren Hispanischen im Drei und Dreissigsten und deren Hungarisch- und Böheimbischen auch im Fünf und Zwanzigsten Jahr.

Carl.

LS

Franc. Ferd. Comes Kinsky
R.to B.o Sup. Cancel.us
Wilh. Graf v. Kollowrath Freib. v. Ugezd.
Ad Mandatum Sac.e Caes.e
Regiaeque Majestatis proprium.
Rudolf Graf Korženský.
German Martin von Launer.

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Úředníci českých mincoven a jich znamení

za Karla II. (1711—1740).

Mincovna v Praze:

Značka ·I·A·P· neb ·IAP· neb ·IAP·: Mincmistr Ignác Antonín Putz 1711—1713.

Značka I·G·R·: Zástupce mincmistra Jan Jiří Ritter 1713—1714.

Značka (F·S) nebo F volně nebo ve štítku, často též beze značky: Mincmistr Ferdinand Leopold Scharff 1714—1740.

Mincovna v Kutné Hoře:

Tab. LI. značka 64. a 65. Skřížená kladívka nad horami a vedle nich písmena B a W buď v rozvilinách neb volně nebo bez písmen: Správce hor a mincovnictví Jan Bernard Wohnsidler 1711—1716.

„ LI. „ 68. a 69. (do r. 1722 bez písmen): Úředník mince a horní hofmistr Jan František Weyer 1716—1726.

Roku 1726 byla mincovna v Hoře Kutné zrušena.

Zkoušeči mince (vardajni) a řezači kolků pro české mincovny.

Zkoušeči mince v Praze: Benedikt Rudolf Hoffmann 1711—1717 (vyřezával též kolky), administrator vardajna Jan David Gayer 1718$\frac{2}{3}$—1726 a Antonín Branda 1726—1731.

Řezači železa v Praze: Jan Jiří Ritter 1711—1717, Jan Josef Löth 1717, Jan Ondřej Pöhl, rytec kamů a železa 1717, Martin Karel Lipovský 1718—1725 a František Altomonte 1726—1740.

Zkoušeči mince v Hoře Kutné: Ferdinand Leopold Scharff 1711, Ignác Rabenstein 1712 a Jan Václav Mitis 1716—1726.

Řezač železa v Hoře Kutné: Ignác Rabenstein 1712.

Úřednictvo a dělnictvo slezských mincoven císařských

za Karla II. (1711—1740).

Mincovna ve Břehu:

Značka (C·B) neb CB: Vardajn Kryštof Brettschneider 1711—† v únoru 1714.

Mincovna ve Vratislavi

(od r. 1717 jediná mincovna ve Slezsku):

Značka (F·N), FN neb FN a ve znaku Themis s mečem a vahami: Jan František Nowack, mincmistr 1711—1723.

Křišťan z Lohe, šmitmistr a zlata třídič, 1723 přijat, brzy však pro neštaetné operace propuštěn.

Marek Dominik Fortisch, vardajn, 1723— † 1730½.

Ignác Kramer, 1727 lučebník, od r. 1730 vardajn, r. 1732 pokladník a od 1735 až 1741 mincmistr, pak mincmistrem v Křemnici a od 11/12 1764 šlechticem z Münzburgu.

Rainmund Bärenfuss, vardajn, 1735—1740.

Antonín Hammerschmidt, syn vardajna Šalomouna Hammerschmidta, šmitmistrem 1711 a 1726.

Ve znaku snop a muž v rozděleném štítě: Krištof Gerstmann, pokladník, 1711—1731.

Bohumír Fiebig, řezač železa a kamenů, 1726 a 1733.

Tobiáš Klein, zlata zkoušeč, 1736—1741.

Daniel Krakow, syn Michala z Gdanska, mincovní zámečník, 1712—1718. R. 1716 vynašel stroj vrtulový.

Jan Gottfried, kontrolor, 1720—1724.

Mincovna v Olešnici:

Jakub Mahieu, inspektor mince, 1711—1717.

Křišťan z Lohe, vardajn, 1711—1717.

Seznam vyobrazených mincí Karla II. (VI.)

(1711—1740).

Z mincovny v Praze = P., v Kutné Hoře = K. H., ve Břehu = Bř., ve Vratislavi = V., mincmistr = m., zástupce mincmistra = z. m., úředník mince = úř. m., vardajn = v.

Mince korunovační, pamětní a běžné z mincoven českých.

Tab. CX. obr. 1109. Portraitní medaille s heslem panovníkovým bez letopočtu od Filipa Krištofa Beckera.

„ „ „ 1100. Větší peníz na korunovaci krále r. 1723.

„ „ „ 1111. Portraitní medaille s heslem panovníkovým bez letopočtu od Filipa Krištofa Beckera.

„ „ „ 1112. Malý peníz na korunovaci krále r. 1723.

„ „ „ 1113. Portraitní medaille bez letopočtu od ryjce *H.* na králův sňatek s Alžbětou Kristinou Brunšvickou.

Tab. CXI. „ 1114. Pamětní medaille na korunovaci krále r. 1723.

„ „ „ 1115. Peníz na korunovaci krále r. 1723.

„ „ „ 1116. Pamětní medaille od Benedikta Richtra na korunovaci krále r. 1723.

„ „ „ 1117. Peníz na korunovaci králové r. 1723.

„ „ „ 1118. Pamětní medaille od Benedikta Richtra na korunovaci králové r. 1723.

Tab.	CXI.	obr.	1119. Pamětní peníz na korunovaci král. manželů a těhotenství králové r. 1724.
Tab.	CXII.	„	1120. Pamětní medaille od Benedikta Richtra na korunovaci králové r. 1723.
„	„	„	1121. Pamětní medaille bez letopočtu od Benedikta Richtra na korunovaci králové.
„	„	„	1122. Pamětní medaille od Benedikta Richtra na korunovaci králové r. 1723.
Tab.	CXIII.	„	1123. Pamětní medaille bez letopočtu na korunovaci krále.
„	„	„	1124. Pamětní medaille od Benedikta Richtra na korunovaci král. manželů a tisíciletě jubileum založení města Prahy z r. 1723.
„	„	„	1125. Pamětní medaille od Ondřeje Vestnera na korunovaci král. manželů r. 1723.
Tab.	CXIV.	„	1126. Pamětní medaille bez letopočtu od Benedikta Richtra na korunovaci krále.
„	„	„	1127. Pamětní medaille bez letopočtu od Benedikta Richtra na korunovaci králové.
„	„	„	1128. Pamětní medaille na korunovaci král. manželů r. 1723.
„	„	„	1129. Pamětní medaille od Benedikta Richtra na narození prince Leopolda r. 1716.
„	„	„	1130. Pamětní medaille na korunovaci králové r. 1723.
„	„	„	1131. Pamětní medaille na korunovaci král. manželů r. 1723.
„	„	„	1132. Jinotajná pamětní medaille na korunovaci král. manželů r. 1723 a jejich potomstvo.
Tab.	CXV.	„	1133. Jinotajná pamětní medaille na korunovaci král. manželů r. 1723 a jejich potomstvo.
„	„	„	1134. Pamětní medaille na narození prince Leopolda r. 1716.
„	„	„	1135. Pamětní medaille od J. V. Vestnera na narození arcivévodkyně Marie Amalie r. 1724.
„	„	„	1136. Pamětní medaille na korunovaci král. manželů r. 1723.
„	„	„	1137. Pamětní medaille na korunovaci král. manželů r. 1723.
„	„	„	1138. Pamětní medaille od Ondřeje Vestnera na korunovaci král. manželů r. 1723.
Tab.	CXVI.	„	1139. Pamětní medaille na návštěvu král. manželů v Příbrami r. 1723 (líc).
„	„	„	1140. Pamětní medaille od J. V. Kittla na úmrtí krále r. 1740.
„	„	„	1141. Pamětní medaille na úmrtí krále r. 1740 a válku slezskou r. 1741.
Tab.	CXVII.	„	1139. Pamětní medaille na návštěvu král. manželů v Příbrami r. 1723 (rub).
„	„	„	1142. Pamětní medaille bez letopočtu od M. Donnera na vdovství králové.

Tab. CXVII. obr. 1143. Groš z r. 1712. P. m. Ignác Ant. Putz.
Tab. CXVIII. „ 1144. Pamětní medaille od M. Donnera na slavnostní položení základního kamene k nové budově c. k. Josefinské rytířské akademie v Lehnici r. 1735.
„ „ „ 1145. Tolar z r. 1711. P.
„ „ „ 1146. Tolar z r. 1712. P. m. Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1147. Tolar z r. 1713. P. z. m. Jan Jiří Ritter.
„ „ „ 1148. Groš z r. 1714. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1149. Groš z r. 1715. P. m. Ferd. Leop Scharff.
„ „ „ 1150. Groš z r. 1716. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
Tab. CXIX. „ 1151. Tolar z r. 1714. P. z. m. Jan Jiří Ritter.
„ „ „ 1152. Tolar z r. 1717. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1153. Tolar z r. 1718. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1154. Tolar z r. 1719. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1155. Tolar z r. 1720. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1156. Tolar z r. 1721. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
Tab. CXX. „ 1157. Tolar z r. 1724. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1158. Tolar z r. 1726. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1159. Tolar z r. 1728. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1160. Tolar z r. 1737. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1161. Tolar z r. 1740. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1162. Tolar z r. 1712. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
Tab. CXXI. „ 1163. Tolar z r. 1715. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1164. Tolar z r. 1717. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1165. Tolar z r. 1718. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1166. Jáchymovský tolar z r. 1717 v Praze ražený. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1167. Půltolar z r. 1727. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1168. Jáchymovský tolar z r. 1718 v Praze ražený. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
Tab. CXXII. „ 1169. Půltolar z r. 1732. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1170. Tolar z r. 1717. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1171. Půltolar z r 1740. P. m. Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1172. Půltolar z r. 1712. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1173. Půltolar z r. 1713. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1174. Půltolar z r. 1714. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
Tab. CXXIII. „ 1175. Půltolar z r. 1714. K. H. úř. m. Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1176. Půltolar z r. 1717. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1177. Půltolar z r. 1718. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1178. Půltolar z r. 1718. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1179. Půltolar z r. 1720. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1180. Půltolar z r. 1721. K. H. úř. m. Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1181. Groš z r. 1717. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

Tab. CXXIII. obr. 1182. Groš z r. 1717. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1183. Groš z r. 1718. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
Tab. CXXIV. „ 1184. Půltolar z r. 1722. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1185. Půltolar z r. 1723. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1186. Čtvrttolar z r. 1729. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1187. Čtvrttolar z r. 1732. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1188. Čtvrttolar z r. 1736. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1189. Čtvrttolar z r. 1739. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1190. Čtvrttolar z r. 1740. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1191. Groš z r. 1719. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1192. Groš z r. 1719. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1193. Groš z r. 1720. **P. m.** Ferd Leop. Scharff.
Tab. CXXV. „ 1194. Čtvrttolar z r. 1715. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1195. Patnáctník z r. 1738. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1196. Patnáctník z r. 1740. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1197. Šesták z r. 1732. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1198. Groš z r. 1720. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1199. Groš z r. 1721. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1200. Groš z r. 1723. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1201. Groš z r. 1724. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1202. Groš z r. 1729. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1203. Groš z r. 1731. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1204. Groš z r. 1732. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1205. Groš z r. 1712. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
Tab. CXXVI. „ 1206. Groš z r. 1712. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1207. Groš z r. 1713. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1208. Groš z r. 1715. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1209. Krejcar z r. 1712. **P. m.** Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1210. Krejcar z r. 1729. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1211. Krejcar z r. 1740. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1212. Krejcar z r. 1713. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1213. Krejcar z r. 1717. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1214. Krejcar z r. 1718. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1215. Krejcar z r. 1719. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1216. Krejcar z r. 1723. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1217. Krejcar z r. 1724. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1218. Krejcar z r. 1726. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1219. Půlkrejcar z r. 1719. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1220. Půlkrejcar z r. 1713. **P. z. m.** Jan Jiří Ritter.
„ „ „ 1221. Půlkrejcar z r. 1721. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1222. Půlkrejcar z r. 1724. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1223. Půlkrejcar z r. 1725. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.

Tab. CXXVII. obr. 1224. Půlkrejcar z r. 1731. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1225. Půlkrejcar z r. 1737. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1226. Půlkrejcar z r. 1713. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1227. Půlkrejcar z r. 1716. **K. H. úř. m.** Jan Bernard Wohnsidler.
„ „ „ 1228. Půlkrejcar z r. 1719. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1229. Půlkrejcar z r. 1726. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1230. Čtvrtkrejcar z r. 1720. **K. H. úř. m.** Jan Frant. Weyer.
„ „ „ 1231. Dukát z r. 1712. **P. m.** Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1232. Dukát z r. 1712. **P. m.** Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1233. Jílovský dukát z r. 1713. **P. m.** Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1234. Jílovský dukát z r. 1713. **P. m.** Ignác Ant. Putz.
„ „ „ 1235. Jílovský dukát z r. 1714. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1236. Jílovský dukát z r. 1715. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1237. Jílovský dvoudukát z r. 1715. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1238. Závaží půldukátové z r. 1738. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1239. Závaží dukátové z r. 1738. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1240. Závaží dvoudukátové z r. 1738. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1241. Závaží dukátové z r. 1740. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
Tab. CXXVIII. „ 1242. Dukát z r. 1715. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1243. Dukát z r. 1716. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1244. Dukát z r. 1721. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1245. Jílovský dvoudukát z r. 1722. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1246. Dukát z r. 1724. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1247. Dukát z r. 1725. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1248. Jílovský dvoudukát z r. 1725. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1249. Jílovský dvoudukát z r. 1727. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1250. Dukát z r. 1731. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1251. Dukát z r. 1740. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1252. Čtvrtdukát z r. 1720. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1253. Jílovský pětidukát na svatořečení Jana Nepomuckého z r. 1722. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.
„ „ „ 1254. Čtvrtdukát z r. 1726. **P. m.** Ferd. Leop. Scharff.

Mince běžné z mincoven slezských.

Tab. CXXIX. „ 1255. Výtěžkový tolar ze stříbra dolů Reichensteinských z r. 1713. **Bř. v.** Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1256. Tolar z r. 1713. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1257. Tolar z r. 1714. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1258. Tolar z r. 1717. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1259. Tolar z r. 1717. **V. m.** Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1260. Tolar z r. 1718. **V. m.** Jan Frant. Nowack.

Tab. CXXX. obr. 1261. Tolar z r. 1718. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1262. Tolar z r. 1719. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1263. Tolar z r. 1719. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1264. Tolar z r. 1719. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1265. Tolar z r 1720. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1266. Tolar z r. 1722. V. m. Jan Frant. Nowack.
Tab. CXXXI. „ 1267. Tolar z r. 1723. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1268. Tolar z r. 1732. V. v. Ignác Kramer.
„ „ „ 1269. Tolar z r. 1740. V. m. Ignác Kramer.
„ „ „ 1270. Půltolar z r. 1717. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1271. Půltolar z r. 1723. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1272. Půltolar z r. 1730. V. v. Marek Dominik Fortisch.
Tab. CXXXII. „ 1273. Půltolar z r. 1739. V. m. Ignác Kramer.
„ „ „ 1274. Patnáctník z r. 1735. V. m. Ignác Kramer.
„ „ „ 1275. Patnáctník z r. 1736. V. m. Ignác Kramer.
„ „ „ 1276. Šesták z r. 1713. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1277. Šesták z r. 1713. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1278. Šesták z r. 1714. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1279. Šesták z r. 1714. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1280. Šesták z r. 1715. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1281. Šesták z r. 1715. V. m. Jan Frant. Nowack.
Tab. CXXXIII. „ 1282. Šesták z r. 1712. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1283. Dvoudukát z r. 1719. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1284. Dukát z r. 1712. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1285. Groš z r. 1712. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1286. Groš z r. 1712. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1287. Groš z r. 1712. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1288. Groš z r. 1712. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1289. Groš z r. 1712. Bř. v. Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1290. Groš z r. 1712. Bř. v. Krištof Brettschneider.
„ „ „ 1291. Groš z r. 1715. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1292. Groš z r. 1724. V. v. Marek Dominik Fortisch.
„ „ „ 1293. Groš z r. 1725. V. v. Marek Dominik Fortisch.
„ „ „ 1294. Groš z r. 1730. V. v. Marek Dominik Fortisch.
„ „ „ 1295. Čtvrtdukát z r. 1719. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1296. Dukát z r. 1714. V. m. Jan Frant. Nowack.
Tab. CXXXIV. „ 1297. Dukát z r. 1717. V. m. Jan Frant. Nowack.
„ „ „ 1298. Dukát z r. 1738. V. m. Ignác Kramer.
„ „ „ 1299. Závaží dvoudukátové z r. 1739. V. m. Ignác Kramer.

Ukázky podpisů a pečetí z mincoven a hor českých.*)

Řada druhá. (Tab. CL. CLI. a CLII.)

23. Jiřík starší (Ludvík) z Řásné, zlatník, umělec výborný, ryjec železdovedný, který řezal kolky pro minci v Kutné Hoře po zlatníku Janu z Liboslavě od r. 1557 až do smrti své r. 1599. Současně pracoval pro mincovnu v Praze i v Jáchymově. Více o něm na str. 53. a 54. Manželka jeho Majdalena umřela roku 1612.

24. David Herolt z Oupy jmenuje se r. 1565 mezi úřednictvem mincovny v Kutné Hoře. Podpis jeho vzat z účtu toho roku v archivu archaeolog. sboru „Vocel" v Hoře Kutné.

25. Jan (Hannes) de Witte, jeden ze starších představenstva pražského obchodnictva, člen ziskuchtivé společnosti a veřejný přednosta její, s kterým uzavřela dvorská komora smlouvu dne 18. ledna 1622 o nájem cís. mince, kteráž mince nad pomyšlení zlehčena slove „dlouhá". Dodal do mincoven 402.652 hřivny stříbra po 78 zl. (místo po 32 zl., jak nařízeno).

26. Karel kníže z Liechtensteina přestoupiv od Českých Bratří ke katolictví, stal se r. 1599 nejvyšším zemským sudím na Moravě a r. 1600 jmenován taj. cís. radou a nejvyšším hofmistrem v Praze a r. 1604 nejvyšším hejtmanem markrabství Moravského. Držel s císařem Matyášem a povýšen 26. prosince 1608 do stavu knížecího a r. 1614 stal se vévodou Opavským. Bojoval při straně císařské na Bílé Hoře, a hned 17. listopadu 1620 svěřena mu správa Čech, a r. 1622 jmenován místodržitelem. Účastnil se jako tichý společník při vydávání dlouhé mince. Tím, dědictvím po Boskovicích a konfiskacemi se velice obohatil. Jeho politika klonila se nezřídka k mírnosti. Zemřel dne 12. února 1627.

27. Pečeť mincířská na Horách Kutnách z r. 1656 upomíná líčením svým na freskový obraz ražby pod kladivem v chrámu Páně sv. P. Barbory objevený. Než zde vidí se dva mincíři v širokých límcích a krátkých nohavicích. Jeden oběma rukama třímá veliké kladivo, aby uhodil na kolek druhým mincířem nastavený na podložce a špalku. Nad tím lev český držící znak mincířů. Kolem opis PECZET · MYNCYRZKA · NA HORACH · KVTNACH · Ryjcem toho zdobného pečetidla byl asi Šalamoun Schkultet.

28. Šalamoun Schkultet ze Scholtisheimbu, ryjec znaků a kolků, byl řezákem železnejprve od r. 1636 do r. 1656 při mincovně Pražské, také pracoval pro mincovnu v Kutné Hoře v letech 1656 a 1657.

*) Řada prvá na tab. XXXIX., XL. a XLI. Výklad na str. 168.—170.

29. Krištof Margelík byl mincmistrem v Praze za panování Ferdinanda III. a Leopolda I. od r. 1655 až do r. 1667. Na mincích té doby vidí se značka jeho kotva v kruhu; kotva také naznačena dole na štítovém obvodku v pečeti. Roku 1667 povolán za mincmistra Eggenbergského na Český Krumlov, kde platně působil. Viz str. 340. v poznámce. Z rodiny Margelíkovy později pošli mnozí vysocí úředníci v Praze.

30. Antonín z Janinall a Jangangu na Měcholupech a Valeticích pocházel z rodiny původně ve švýcarském Grisonu a pak v Uhrách osedlé. Ve Šťávnici po 70letém dolování dočkali se r. 1646 předkové jeho výsledků skvělých. Též Antonín Janinall působil 29 let jako správce hor v Uhrách, načež přesazen 20. března 1669 za mincmistra do Prahy, v které hodnosti setrval do r. 1687. Současně pověřen jako komisař k vybírání dávky nápojové a solné s titulem král. rady. Příjmy solní na saské hranici značně rozmnoženy, načež jmenován báňským hejtmanem a v letech 1676—79 a 1681 zastával správce nejv. mincmistrovství. Přičinil se o zvelebení Hor Kutných, na nichž vykázal již r. 1678 13.000 zl. Často zakládal císaře při potřebách válečných. Za své zásluhy povýšen v stav rytířský s přídomkem „z Janinall a Jangangu“ a r. 1675 dosáhl českého inkolatu, načež r. 1679 zdvižen v stav svobodných pánů. Obdržel štít rozčtvrcený, jehož 1. pole jest žluté, 2. a 4. modré a 3. bílé. V 1. vidí se korunovaný orel dvouhlavý, ve 2. tři bílé hvězdy pošikem, ve 4. dvě bílá orlí křídla složená i ve 3. zelený vrch o pěti pahrbcích a nad ním koruna král. se skříženými kladívky hornickými. Přední z helmů ukazuje táž kladívka i opis SPES ET PATIENTIA (naděje a trpělivost); na předním helmu vidí se mezi dvěma křídly bílá hvězda. Neměl asi potomků.

31. Frant. Karel Přehořovský z Kvasejovic jmenován nejvyšším mincmistrem král. Českého 11. května 1688 a zastával úřad tento do 25. února 1700.

32. Matyáš Vaist působil jako mincmistr v Praze od 15. března 1687 a umřel v září 1694. Na pečeti měl v štítu muže s hákem a nad helmem rostoucího lva s háky a vedle M V.

33. Benedikt Rudolf Hoffmann, dovedný ryjec kamenů a řezák, působil při mincovně Pražské, kde jmenován dne 10. srpna 1719 kvardajnem. Jmenován r. 1717 v stejné hodnosti při mincovně ve Vídni. (Viz str. 611. atd.)

34. Jan Jiří Ritter vynikl řezbou kolků v mincovně Pražské, kde stal se kvardajnem dne 11. března 1713, avšak zemřel morem r. 1714. (Viz str. 611.)

35. Ignác Antonín Putz býval hormistrem ve Slavkově a přičiňoval se o zavedení dědičné štoly sv. Karla Bor. na horách Příbramských. Působil od r. 1681—1683 jako zkoušeč mince v Kutné Hoře, a v téže hodnosti přešel v říjnu r. 1702 k mincovně Pražské, kde setrval jako kvardajn až do r. 1710. Naposledy svěřen mu úřad mincmistra v Praze r. 1711, kdež až do r. 1713 platně působil. Zemřel dne 25. ledna 1713.

36. Antonín Brandt (Branda) byl kvardajnem mincovny Pražské v l. 1726—1742, kdy zemřel, Na pečeti měl v pěkném renaissančním štítku korunovaném obraz slunce.

37. Karel Felix Schuster z Goldpurku, zemský prubéř království Českého, vnuk zem. prubéře Jana Schustra z Goldpurku. Nastoupil úřad zem. prubéře po snešení sněmovním a po schválení císařském dne 26. října 1654 vykázán mu plat roční 150 kop čes. z komory České. Vedl si zcela neodvisle od mincoven, spravuje se zvláštní instrukcí. Určoval častěji spád cizí mince (viz str. 405.—407.). Po něm následoval v zem. prubéřství r. 1688 Volfgang Jakub Meller.

38. Adam Enderle z Burgstadtu, původem ze staré saské, později jáchymovské rodiny hornické, byl od r. 1654 do r. 1672 kvardajnem v Kutné Hoře a od r. 1663 též hutmistrem.

39. Jan Karel Enderle z Burgstadtu zkoušel minci v mincovně Horské v letech 1677 a 1678.

40. a 41. Krištof Jakub Krah neb Krahe působil od 30. dubna 1676 do r. 1677 jako kvardajn při mincovně v Praze. Po úmrtí Řehoře Leop. Hackhla stal se úředníkem mincovny a správcem zákupu rudného v Kutné Hoře l. 1678 a zastával je s bedlivostí až k r. 1702; současně byl od r. 1681 horním správcem tehdy již hodně sešlých Hor Kutných.

42. Jan Fr. Weyer byl posledním úředníkem mincovny Horské. Nastoupil již r. 1716, ale trvale jmenován byl teprve císařským reskriptem, daným v Laxenburku dne 8. června 1718. Zároveň ustanoven horním hofmistrem, kterým zůstal i po zrušení mincovny Horské r. 1726*) až do r. 1734. Potom byl dán na odpočinek a zemřel v Kutné Hoře léta 1737.

43. Jan Frant. Vogelhaubt byl v prvé čtvrtině osmnáctého století úředníkem při minci v Hoře Kutné. Podpis a pečeť jeho přihází se společně s podpisem Jana Frant. Weyera na kvitancích a účtech tamní mincovny.

44. Jan Bernard Wohnsidler pocházel ze staré hornické rodiny jáchymovské; zkoušel minci v Jáchymově v letech 1666 až 1670. Při Pražské mincovně působil od 29. prosince 1698 do 16. ledna 1702, načež povolán za úředníka mince do Hory Kutné, kde jmenován cís. rozhodnutím z 12. ledna 1702 horním hofmistrem a úředníkem mince. Zde počal působiti v listopadu 1702. Zastával se mincovny zdejší, když r. 1713 navrhováno administrací, aby byla zrušena, zejména dokazoval, že po zrušení jejím nutno bylo by opatřiti účetního a vardajna při dolech a nákupu rud, což nyní úředníci mincovní opatřují; dobře také naznačil, že po zrušení mincovny dostaví se též úplný úpadek Hor Kutných. Tak aspoň na čas zachránil zdejší mincovnu. Zemřel r. 1716. Zůstala po něm vdova Alžběta, jež odvedla nedoplatek účtů 2815 zl. 27 kr. administratoru nejv. hormistra Janu Fr. Lauerovi. Na pečeti jeho z r. 1709 vidí se skřížená kladívka nade dvěma horama a nad kolčím helmem mezi křídly znamení Merkurovo.

*) Učinil návrh 5. února 1727, aby po zrušení mince někteří pregéři a mincíři byli pensionováni, jiní aby přejati byli do Pražské mincovny.

KAREL III.*) (1741—1743).

Syn kurfirsta bavorského Maximiliana Emanuela a jeho choti polské princezny Terezie Kunhuty Sobieské, narozen dne 6. srpna 1697. Jako kurfirst bavorský znám pode jménem Karel III. Albert. Dne 24. ledna 1742 zvolen byl za císaře německého a dne 12. února téhož roku dal se korunovati za krále římského, načež přijal jméno Karel VII. Zemřel dne 20. ledna 1745.

Manželka: Marie Amalie, dcera císaře Josefa I., narozena dne 20. října 1701, provdána dne 7. října 1722, zemřela dne 11. prosince 1756.

o bitvě u Hochstadtu byl mladistvý Karel Albert zajat a vychováván v Celovci a r. 1712 v Hradci Štyrském. Když otci jeho mírem Rastadtským bavorské dědičné země odevzdány, vrátil císař hojně obdarovaného prince Karla Alberta otci. Potom súčastnil se týž v Rakousku války s Tureckem, vele sboru bavorskému. Po výhodném míru Požarevackém zdržoval se ve Vídni, kde pojal dne 7. října 1722 za manželku arcikněžnu Marii Amalii, dceru po císaři Josefu I., pročež si později právo dědické k zemím rakouským vlastnil. Po smrti otcově léta 1726 nastoupil vládu v Bavořích. Pragmatické sankci r. 1731 odpíral a smluvil se s Francouzi a Sasy. Ještě r. 1739 jednal s dobrosrdečným císařem Karlem VI. v tajných úmluvách, ale sotva císař zesnul, vystoupil zjevně proti oprávněné dědičce Marii Terezii a obsadil Horní Rakousy. Pak vstoupil se spojenci saskými do Čech a dal si dne 19. prosince 1741 holdovati stavy českými. Na to přijal dne 12. února 1742 z ruky kurfirsta Kolínského, bratra vlastního, korunu římskou, byv před tím dne 24. ledna téhož roku zvolen králem a císařem německým. Vítězné vojsko rakouské zatím ale vytlačilo vetřelce z Čech a z Rakous, ba i Bavory obsadilo. Tato dědičná země mu sic pak vrácena, avšak zemřel v Mnichově již dne 20. ledna 1745.

Popis mincí Karla III. (VII.)

a) Mince pamětní.

Portraitní medaille císařských manželů od Františka Ondřeje Schegy**) nese v líci poprsí císaře v římském ódění v levo obrácené, vlasů

*) Jako císař německý toho jména VII. Mince jeho jako nápadníka trůnu českého sem jen pro úplnost pojaty.

**) Frant. Ondřej Schega, znamenitý řezač kolků v Mnichově, narozen r. 1710 v Neustädtlu v Kraňsku, proslul v l. 1739—† 1787.

kadeřavých a vavřínem věnčených, s řetězem zlatého rouna na prsou a přes levé rameno přehozeným pláštěm hranostajovým, sáhající až ku kraji dolnímu, kde drobně se čte jméno slavného rytce F · A · SCHEGA · F · t. j. Franciscus Andreas Schega fecit (Frant. Ondřej Schega zhotovil). Kolem poprsí opis CAROLUS VII · D · G · ROM · IMPERATOR SEMP · AUG ·

Na rubu poprsí jeho choti s levé strany, mající kadeře zdobené malou korunkou a hrdlo perlemi, oděné pláštěm hranostajovým, jež rovněž sáhá dole až k okraji a pod ním zase drobným písmem F · A · SCHEGA · F · 1742 · Kolem opis MARIA AMALIA ROM · IMP · D · CAES · IOSEPHI FILIA · t. j. Maria Amalia Romana imperatrix divi caesaris Josephi filia (Marie Amalie, římská císařovna, vznešeného císaře Josefa dcera).

Průměr 78½ mm, váha bronzu 242·5 gr.

Medaille od Ondřeje Vestnera na volbu císařem německým (Tab. CXXXIV. obr. 1300.) má v líci poprsí císaře podobné předešlé medailli, pod ním však jméno rytce VESTNER · F · a opis CAROLVS VII · D · G · ROM · IMP · SEMP · AVG ·

Na rubu na ovalném štítu ze dvou větví vavřínových pod německou korunou ve třech řádcích CARO | LVS · | VII · Vedle něho v pravo jako štítonoš korunovaný dvojitý orel s kruhy kolem hlav, držící v levém pazouru vzhůru vedle koruny žezlo a po levé straně štítu korunovaný český lev, třímající v levé tlapě državu a v pravé pozdvižené meč. Nad tím zářící Boží oko a polokruhem při okraji opis CÆSAREVM ACCEDIT REGIS DIADEMA CORONÆ · t. j. Císařský diadem (čelenka) přibývá ke koruně královské (české). Dole v úseči ve dvou řádcích ELECTVS ROM · IMP · | XXIV · IAN · MDCCXLII · t. j. Electus Romanus imperator 24. januarii 1742 (Zvolen římským císařem 24. ledna 1742). Na obou stranách medaille dvojitý hladký okolek.

Průměr stříbrné a bronzové 44 mm, cínové 35 mm, váha stříbra 28·1, bronzu 35·87, cínu 11·57 gr.

Jiná medaille od Ondřeje Vestnera k téže události (Tab. CXXXIV. obr. 1301.) má líční stranu zcela stejnou s medaillí předešlou.

Rub: Antické poprsí císařovo na podstavci, na jehož přední straně jest dvojitý orel s oběma hlavama korunovanýma držící v pravém pazouru žezlo a meč a v levém državu. V pozadí město Praha, opodál podstavce v pravo korunovaný rozčtvrcený štít se znaky zemí českých s rakouským štítkem uprostřed a v levo korunovaný štít se znakem falckým. Nad ním v pravo letící anděl s věncem a vavřínovou ratolestí v levici a s pozounem, na němž zavěšen praporec se zdravicí VIVAT | CAROL | VII (t. j. Ať žije Karel VII.), v pravici. Nahoře v pravo z oblak vystrčená ruka drží císařskou korunu nad poprsím. Nejhořeji v oblouku nadpis PROVIDENTIA NUMINIS · t. j. Prozřetelností Boží. Dole v úseči ve dvou řádcích ELECTVS ROM · IMP · | XXIV · IAN · MDCCXLII ·

Průměr 44 mm, váha stříbrné 28·5, bronzové 32·75 gr.

Medaillo od J. V. Kittla na úmrtí císaře nese v líci nahé poprsí císaře s pravé strany s dlouhou vavřínem věnčenou parukou, sáhající dole za opis k okraji. Na úseči prsou čte se drobně jméno rytce KITTEL Od čela jde opis CAROL · VII · ROM · IMP · | NAT · 1697 | CORONAT · 1742 · t. j. Carolus Septimus, Romanorum imperator, natus 1697, coronatus 1742 (Karel VII., římský císař, narozen 1697, korunován 1742).

Na rubu shora obloukem nadpis TERMINVS LABORVM · t. j. Konec prací (strastí). Pod tím na podstavci s nápisem D · M · | CAROLI · VII t. j. Diis Manibus Caroli VII. [Bohům manům (duši) Karla VII.] rakev, mající na přední straně říšského orla a lebku, na níž položeny jsou koruna, meč a žezlo. V pravo vedle katafalku smrt, požínající kosou na protější straně katafalku kvetoucí rostlinu. Dole v úseči ve dvou řádcích OBIIT · D · 20 · IAN · | 1745 · t. j. Obiit die 10. januarii 1745 (Zemřel dne 20. ledna 1745).

Průměr 29 mm, váha stříbra 9·92 gr.

b) Mince běžné z mincovny v Mnichově.

Tolar (Tab. CXXXIV. obr. 1302.) nese v líci obrněné poprsí císaře v levo obrácené v dlouhé, vavřínem věnčené paruce, s řetězem zlatého rouna a s pláštěm hranostajovým, na rameni spjatým, sáhající dole až k okraji. Kolem něho opis CAR · VII · D · G · R · I · S · A · | GERM · ET BOH · REX t. j. Carolus Septimus dei gratia Romanorum imperator semper Augustus, Germaniae et Bohemiae rex (Karel VII. z Boží milosti Římský císař zvláště vznešený, Německý a Český král).

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel s kroužky kol hlav, na jehož prsou umístěn korunovaný falcký znak v ovalném štítku vroubeném zlatým rounem a jiným ještě řetězem řádovým. Orel drží v pravém pazouru žezlo a meč a v levém žerav a má po stranách prsou vedle kurfirstské koruny rozdělený letopočet 17|45 a sáhá nahoře i dole v opis PAL : RH : ARCHID : AUST : S : R : I : E : L · L · | UTR : BAV : ET PAL : SUP : DUX COM : t. j. Palatinus Rheni, archidux Austriae, sacri Romani imperii elector, landgravius Leuchtenbergensis, utriusque Bavariae et palatinus superioris dux, comes [Falckrabě rýnský, arcivévoda rakouský, volič svaté říše Římské, lantkrabě Leuchtenberský, obojích (Horních i Dolních) Bavor a Horní Falce vévoda, hrabě].

Na obou stranách jest okraj čárkovaný.

Průměr 40½ mm, váha 29·1 gr.

Seznam vyobrazených mincí Karla III. (VII.)

a) Mince pamětní.

Tab. CXXXIV. obr. 1300. Pamětní medaille od Ondřeje Vestnera na volbu za císaře římsko-něm. z r. 1742.

„ „ „ 1301. Pamětní medaille od Ondřeje Vestnera na volbu za císaře římsko-něm. z r. 1742.

b) Mince běžné.

Tab. CXXXIV. obr. 1302. Tolar z r. 1743 v Mnichově ražený.

MARIE TEREZIE (1740—1780).

Dcera císaře Karla VI. a jeho manželky Alžběty Kristiny, princezny Brunšvicko-Luneburgské, narozena dne 13. května 1717, zasnoubena s Františkem I. Štěpánem Lotrinským dne 12. února 1736, korunována za královnu českou dne 12. května 1743, zemřela dne 29. listopadu 1780.

Ledva zesnul starostlivý císař Karel VI., přihnaly se lítice války na vlasť naši. První slezskou válkou ztraceno r. 1742 z koruny české skoro celé Slezsko až na Opavsko, Krnovsko a Těšínsko. Spojenci Bavorů, Francouzi, konečně v zimě léta 1742 Prahu vyklídili, a potom zavítala dne 29. dubna císařovna Marie Terezie do Prahy, kdež slavně korunována dne 12. května 1743 biskupem olomúckým za krále českého. Když císař Karel VII. r. 1745 zemřel, uznal syn jeho Maximilian práva královny české, i vráceny mu Bavory, načež zvolen císařem německým manžel císařovny Marie Terezie, vévoda Lotrinský František Štěpán († 1765). Na vypuzení cizí lehké mince, do země vnášené, vydala jenerální mandát dne 26. máje 1746, který jako ukázku tehdejší úřední češtiny v přílohách otiskujeme. Česká kancelář dvorská ve Vídni zrušena r. 1749 a místo ní úřadováno v českorakouské kanceláři. Vojevůdci i státníci rakouští obráni hlavně ze starých rodů českých, zvláště vynikli: prvý ministr Antonín Václav hrabě Kaunic a kancléř Jan Rud. hrabě Chotek. Sedmiletou válkou (1756—1763) veliké útrapy přihnaly se na země koruny české. Slezska nepodařilo se zpět dobyti ani vítězstvím nad Prusy u Kolína r. 1757. Po smrti Františka I. léta 1765 zvolen syn jeho Josef II. císařem německým. Robotním patentem r. 1773 zmírněna břemena selská. Na základě úmluv v Nise a v Tovačově r. 1773 poprvé děleno království Polské.

Zvelebivši orbu, průmysl, obchod i školství za posledních klidných let, skonala slavná císařovna Marie Terezie dne 29. listopadu 1780.

Mincovnictví povzneseno rovněž, a mnohé z peněz dostaly nový ráz, tak že znamenati zde novou dobu českého mincovnictví. V jediné mincovně v Čechách, totiž v Praze, vydávány r. 1741 a 1743 dukáty, tolary, půltolary, sedmnáctníky, groše a krejcary a podobně l. 1744. Francouzi zmincovali za pobytu svého v Praze 5100 hřiven sazeného a 4695 hřiven ryzího stříbra pod kolkem česko-rakouským.

Ze všech instrukcí mincovních patrno, že vznešená císařovna nařizovala, aby polovina všech mincí vybíjena byla s obrazem cís. manžela jejího Františka I. a polovina pod obrazem jejím. Vlastního ražebního práva císař František nepoužíval.

V Německu měli od r. 1738 měnu 18zlatovou, které se přidržel na nedlouho též císař Karel VI. ve svých zemích, ovšem s výminkou „práva kventlového“ dle patentu císaře Karla V. v Madridě ze dne 10. listopadu 1524. Již při vypsání minci krále Leopolda I. vzpomenuto, že dal vybíjeti $8^1/_8$ (místo 8) tolarů jakosti 14lotové (místo 14 l. 4 grénů) z Kolínské hřivny. Raženy takové o 3% lehčí tolary než říšské, aby naše tolary, nejvíce ze stříbra dolového bité, nerozešly se za hranice.

Také na počátku panování císařovny Marie Terezie nevybíjeno dle říšské německé měny 8 tolarů na $^8/_9$ sazené hřivny Kolínské, nýbrž 8 tolarů vybíjeno z Kolínské hřivny jakosti $^7/_8$ (t. j. 14 lotů) sazené, tudíž vydáváno $9^2/_7$ tolarů po 2 zl., tedy za 18 zl. $17^1/_7$ kr. z Kolínské hřivny. Avšak i zlehčené tolary vyváženy, pročež císařovna zakázala dne 8. července 1742 tolarů, půltolarů a čtvrttolarů vybíjeti.

I přes nesnáze válečné nucena byla císařovna zejména pro stoupající cenu zlata proti stříbru a k zamezení, aby se k nám nevtrušovaly francouzské Louis blancs, nařídíti instrukcí venkovským mincovnám ze dne 23. dubna 1747, aby nerazily více tolarů, půlek a čtvrtníků než za 4000 zl. ročně, a to polovinu pod obrazem Jeho Veličenstva a polovinu s vlastním.

Tím se ovšem vysvětluje, proč tak vzácny tolary, zlatníky a půlzlatníky z prvých let panování císařovny Marie Terezie.

Aby francouzské staré Louis blancs vypudila a svou minci v zemi uhájila, jala se vybíjeti tolarů z hřivny za 19 zl. $13^1/_3$ kr. Počítaje tolar po 2 zl., bylo tedy z Kolínské hřivny ryzí $9^4/_5$ kusů.*) Tato instrukce zůstala však úředním tajemstvím.

Když však i tyto lehčí tolary šly za hranice, vydala císařovna instrukci dne 7. listopadu 1750, dle níž místo $9^4/_5$ tol. = 19 zl. $13^1/_3$ kr. raženo 10 tolarů = 20 zlatých z čisté Kolínské hřivny.

Tím dán základ ku měně 20zlatové čili konvenční, jež smluvena sousedsky též s Bavorskem dne 21. září 1753.

Z počátku sice i tato měna tajena, ale záhy ji vystihli v jiných mincovnách. Nebyla tedy konvenční měna zavedena r. 1748, jak mnohé spisy vadně udávají.

Na základě této smlouvy s Bavorskem zaražena r. 1753 dne 21. září konvenční měna, kde vzat za základ poměr zlata k stříbru jako $14^{11}/_{71}$ k 1 a Kolínská hřivna čistého stříbra položena ve 20 zlatých, ku kteréž měně i jiní stavové říšští přistupovali.**) Tak uvedeny v naši minci dvacetníky, desetníky a pětníky, jež raženy dle patentu vydaného o nové měně dne 12. ledna r. 1754. Značka konvenční měny na mincích jest ✠***).

---

*) Vybíjeno ovšem dle Vídeňské hřivny, jež je o $^1/_8$ těžší Kolínské, ale k vůli přehledu zůstali jsme při Kolínské hřivně.

**) Kolínská hřivna zlata vyceněna na 283 zl. 5 kr. 3 pen.

***) 25. čl. instrukce ze dne 7. listopadu 1750 nazývá značku „malým křížkem burgundským sv. Ondřeje“, protože 24zl. měna vzata z měny kraje Burgundského čili Nizozemí.

Dle konvenční měny raženy byly dukáty zrna 23 karátů 8 grénů, a to 67 kusů ze sazené hřivny Kolínské v ceně 3 zl. 10 kr. Karlínů 24 kusy ze sazené Kolínské hřivny zrna 18 kar. 6 grénů v ceně 9 zl. 12 kr. a zlaté říšské po 3 zl. 4 kr.*)

Ze stříbra tlačeny species tolary po 2 zl. rýn. zrna 13 lotů 6 grénů Kol., 10 kusů na ryzí hřivnu aneb $8^1/_3$ ze sazené Kol. hřivny, pak zlatníků 20 z ryzí hřivny jakosti 13 lotů a 6 grénů, půlzlatníků 40 stejného zrna, dvacetníků (Kopfstücke) 60 kusů zrna 9 lotů 6 grénů, desetníků (halbe Kopfstücke) 120 z hřivny jakosti osmilotové, grošů 400 z hřivny Kolínské jakosti 5 lotů 9 grénů a krejcarů vybije se z hřivny Kolínské za 25 zlatých a půlkrejcarů za 33 zl. 40 kr.**)

Dle měny konvenční má se poměr zlata ku stříbru jako 1 k $14^{11}/_{71}$ t. j. hřivna zlata jest $14^{11}/_{71}$ dražší než hřivna stříbra. Poněvadž platila dle měny této Kolínská hřivna stříbra 20 zl. konv. měny, cenila se hřivna zlata na 283·1 zlat. k. m. (Vídeňský mincovní edikt z 12. ledna 1754. Voigt. III. str. 9.) Tehdy jedna kopa platila 70 krejcarů aneb 1 zlatý 10 krejcarů konv. m.

Podle mincovní instrukce ze dne 4. ledna 1754 bito bylo z Vídeňské hřivny fejnu 12 tolarů jakosti 13 lotů 6 gr (čili 1 kvintl a 1 peníz), půltolarů 24 stejné jakosti a podobně čtvrttolarů 48. Mincí s hlavou neb dvacetníků 72 kusy jakosti 9 lotů 6 grénů, sedmnáctníků 84 $^{12}/_{17}$ kusů jakosti 8 l. 12 gr., sedmíků $205^6/_7$ jakosti 6 l. 13 gr.; grošů neb třikrejcarů 480 kusů jakosti 5 l. 9 gr., krejcarů 1800 jakosti 3 l. 2 gr., grešlí po třech penízích 2400 jakosti třílotové, půlkrejcarů 3600 jakosti 2 l. 7 gr., vídeňských penízů 8640 jakosti 1 lot.

Při přijímání dukátů směl scházeti na kusu nejvíce $^1/_2$ grénu, jinak brány se srážkou 4 kr. za každý grén a ještě měniteli bylo zaplatiti $2^1/_2$ kr. výloh za přemincování.

Vídeňská hřivna zlata fejnu placena r. 1755 v cís. mincovnách po 335 zl. konvenční měny.

Tisíc dukátů mělo vážiti nejméně 12 hř. Víd. 7 lotů. Z hřivny zlata vybito dukátů za 339 zl. 43 kr., z hřivny stříbra fejnu za 24 zl. tolarů, zlatníků, půlzlatníků, sedmnáctníků a sedmíků (jako v Nizozemí). Dvacetníky měly zrna 9 lotů 5 grénů z Vídeňské hřivny 72 kusů a desetníky byly jakosti osmilotové a šlo jich do Vídeňské hřivny fejnu 144 dle instrukce z r. 1754, kdy do mince zemí dědičných uvedeny.

---

*) V Pruském Slezsku vybíjeno na základě ediktu král. ze dne 14. července 1750 z ryzí Kolínské hřivny 14 tolarů, neb ze sazené hřivny $10^1/_2$ kusů jakosti 12lotové; tolar dělen na 24 grošů čili 12 drobných peněz (Pfennig), pak vybíjeny čtyrgroše ($^1/_6$ tolaru) $42^3/_4$ kusů z hřivny jakosti 3lotové, dvougroše ($^1/_{12}$ tolaru) $64^1/_2$ kusů z hřivny jakosti 6lotové, groše ($^1/_{24}$ tolaru) $112^1/_2$ kusů z hřivny jakosti 5lotové a šestipfeniky ($^1/_{48}$ tolaru) 168 kusů z hřivny jakosti 3lotové a 11 grénů. Ze zlata 10, 5 a $2^1/_2$ tolary (Friedrichsd'ory) $17^1/_2$, 35 a 70 kusů z Kolínské hřivny, jakosti 21 karátů 9 grénů. Kromě toho z mědi třipfeniky a pfeniky. Všecky platy u veřejných kas mohly býti vypláceny v kurentní minci až do dvougrošů, dle té mince měly se díti zápisy smluv, nájmů atd. Ostatní mince pokládány za drobné, jakož i připuštěné starší zemské drobné. (F. Friedensburg: „Neuere Schlesiens-Münzgeschichte" str. 65.

**) Joh. Chr. Hirsch: Münz-Archiv T. VI. p. 398 a dále.

Největší změna zavedena však císařovnou Marií Terezií v naší minci, když nařídila patentem ze dne 27. září 1760, aby ražena byla měděná drobná mince místo posavadní stříbrné, totiž krejcary, grešle (3 do krejcaru), trojníky čili půlkrejcary a vídeňské čili čtvrtkrejcary. Hledíc k bohatství domácích dolů na měď a ku opotřebení stříbra oběhem, poručila vydati dosti velikou minci měděnou, čímž také vluzování se cizích, chatrných drobných stříbrňáků obmezeno. Vypravuje se, že prvé drobné měděné vydali příliš malé, tak že císařovna sama nařídila zvětšiti je, aby obsahem kovu rovnaly se ceně na nich vyražené.

Stříbrná drobná mince vzata r. 1765 z oběhu.

Vedle zavedení měděných drobných bylo pronikavou moderní změnou v našem mincovnictví zavedení papírových bankovek, jak dále uvedeno.

Zavedení měděné mince provázeno tímto patentem ze dne 27. září 1760:

„My Marie Terezie atd. atd. Ačkoli nehodná, cizí mince drobná Našimi patenty mnohokráte přísně zapovídána, a přestupníci stíháni konfiskací, přece poučila zkušenost, že tento prostředek nestačí neřád tento zastaviti a že obecenstvo bývá zaplavováno vzdor všem zákazům takovou zapověděnou mincí, ale za to dobré peníze se vynášejí, čímž zeměpán i poddaní trpí citelnou škodu.

Ježto mezi příčinami, že prvé taková škodlivá lichva se vedla, uvádí se vkrádání do země cizí drobné mince, nedostatek malých peněz, způsob legování mince zdejší, která pro svou nepatrnost nesnadno bývá rozlišována od cizí, ustanovili jsme se po příkladě jiných států od nynějška zavésti v našich dědičných rakouských zemích drobnou minci, která krejcarem počínajíc až k vídeňskému inclusive, tudíž ve třech druzích, totiž vídeňské, půlkrejcary a celé krejcary z čisté mědi ražena bude. Otisky jejich připojeny. Mají tentýž kurs, jako prvé legirované drobné.

Ve Vídni, dne 27. září 1760.“

[Obrazy: krejcaru Františka I. 1760 s W, krejcaru Marie Terezie 1760 s W, půlkrejcaru Marie Terezie ($^1/_2$ K), čtvrtkrejcaru Františka I. z r. 1759 s W—I a čtvrtkrejcaru Marie Terezie s břevnem příčným 17 (1) 59.]

Patentem ze dne 4. srpna 1761 ve Vídni daným a tištěným ustanoveno, že má drobná mince stříbrná, jako poltury, grešle, krejcary, půlkrejcary, čtvrtkrejcary a uherské denáry, býti z oběhu vzata dnem 1. října 1765 a pak mají platiti jen měděné drobné, kdežto stříbrné legované po čase dotčeném mají přijímány býti jen jako pagament.

Léta 1765 a vůbec za panování císařovny Marie Terezie počítán český zlatý za 56 krejcarů, zlatý rýnský za 60 krejcarů neb 80 grešlí neb 20 českých grošů; 1 český groš měl 3 kr. neb 4 grešle, jedna grešle tři čtvrti krejcaru. Tolar platil 90 kr. neb 120 grešlí. Jedna míšeňská kopa vyplácena 70 krejcary a bílý groš pokládán za 14 peněz; krejcar brán za 4 vídeňské neb 6 peněz (2) neb půl šilinku, neb 3 bílé peníze neb 2 trojníky. Jeden trojník měl

3 denáry, jeden denár $1^1/_2$ peníze či $^8/_8$ osmiček, jedna osmička $^1/_{10}$ dílu, jeden malý peníz platil 1 haléř. Dukáty obyčejně držely 4 zl. rýnské mimo přílohu.*)

Při zavádění rakouské měřice místo českého korce vydávány převodné tabulky ku potřebě lidu a úředníků. Stál-li 1 korec český 1 zl., platilo se za rakouskou míru 39 kr. $3^1/_4$ denáru; stál-li český korec 1 zl. 45 kr., placeno za rak. měřici 1 zl. 9 kr. atd.

Až do r. 1765 potřebováno při mincování válcových strojů vedle taškových strojů na drobné. Tolary raženy na balancieru vřetenovém (Spindelstosswerk) dle instrukce z r. 1742 (V.). V takovém stroji upevněny oba kolky. Císařovna oblíbila si umělecky provedené památní peníze, a pracovali toho času mnozí slavní rytci, jako Matěj Donner, Ant. Wideman, Jan Nep. Wirth, Martin Krafft, Giovanni (Jan) Toda a j., jichž díla k nejpěknějším výtvorům numismatiky náleží. Chvalitebným obyčejem stalo se odměňovati snaživé umělce, průmyslníky, rolníky, učitele i žáky záslužnými penízi. Mladiství arcivévodové sami vlastní rukou razili některé pamětní mince.

Pilně také přihlížela císařovna k hornictví; zejména zbavila horníky r. 1757 povinnosti vojenské, v stříbrných a zlatých horách věnovala dva podíly (kuxy) chudým a ustanovila zvláštní záslužné peníze k odměně vynikajících úředníků horních a hutních. Z někdejších studií mineralogických, při universitě pražské r. 1763 zřízených, vyvinula se hornická akademie r. 1772 do Šťávnice v Uhrách přeložená.

Než byla zavedena jednotná drobná mince, přemáhati bylo po mnohá století vtrušování cizí mince lehké, zejména z německých zemí říšských a z Polska. Přísné patenty udolaly již za císaře Karla VI. velikou stříbrnou minci cizí, zejména lehké půltolary francouzské a tolary švédské. Nejhustěji tlačily se do země nehodné drobné pruské, a těm vzat oběh patentem z roku 1751, kterým také Fridrichs d'orům a pruským tolarům stenčena cena oběžní.

Drobná mince kurfirstská saská, po roce 1752 vybíjená, úplně zapověděna v Čechách patentem ze dne 23. ledna 1754**) a podobný císařský patent***) ze dne 18. máje 1754 čelí kurfirst. bavorským starším 27, 28 a 12 krejcarům, jež dovoleno přijímati v ceně snížené od 1. m. června až do posledního měsíce září 1754.

Zlehčené drobné minci učiněna teprve přítrž vydáním měděných drobných.

Největší různost panovala ve zlaté minci. U nás obíhaly kromě dukátů říšských, českých i uherských, také bavorské, falcké Max d'ory, Karoliny pruské, benátské, římské doppie, pak dukáty hollandské i Louis d'ory francouzské, a to v cenách velmi různých a někdy s nadsazováním ažia, což pohnulo císařovnu, že vydala dne 20. máje 1744 a zase dne 15. září 1755 obšírné nařízení, jaké

*) Weytah světa, sepsaný původně r. 1743 od Jiřího Václava Paroubka, faráře Líbeznického a vikáře far na dílu kraje kouřimského. Týž spisek vydán tiskem r. 1765. Byla to jakási vlastivéda, v níž znamenati, jak pokročily vědomosti zeměpisné od vydání Lucidáře r. 1498.

**) Nalézá se doslovně vzadu v přílohách.

***) Týž uveden česky mezi přílohami dle výtisku v král. českém archivu zemském.

zlaté a stříbrné mince brátí a vydávati jest. Mince v seznamu neuvedené z oběhu vyloučeny a nařízeno, jak si počínati jest při platech a kolik platiti za přemincování neberných mincí v král. mincovně.*)

Léta 1744 nařízeno brátí Křemnický dukát po 4 zl 12 kr. (r. 1771 za 4 zl. 18 kr.) a cís. obyčejný dukát po 4 zl. 9 kr. (r. 1771 za 4 zl. 16 kr.).

Potom hned patentem z 29. září 1756 sníženy hollandské dvojité souvrény na 12 zl. 22 kr. a 2 vídeňské, jednoduché souvrény jako $1^1/_2$ dukátu na 6 zl. 11 kr. a 1 víd. a nařízeno, aby takováto mince stříže 3 dukátů a 11 grénů a 1 dukát $35^1/_2$ grénů i v dědičných zemích vybíjena byla.

Pro trvající válku svoleno, aby vrchnosti při platech i v mincovnách přijímaly též dukáty o grén lehčí a teprve větší schodek má býti nahražován.**) V těžkých dobách oněch kolísala nařízení a zmírňovány neb zostřovány původní výnosy. Tak patentem ze dne 12. června 1768 zakázáno ažio z tolarů, zlatých a půl zlatých, a kdo je bral, že přijde o třetinu svých peněz; rovněž zakázáno opět vyvážeti stříbrnou minci hodnou, a kdo by vyvezl, má mu býti $^1/_3$ mincí odňata i ostatek buď vrácen neb za lehkou minci vývozu schopnou vyměněn.***) Poněvadž ale přes patent dotčený vyváženy dobré tolary, půltolary a půlzlaté, vydán patent cís. dne 5. února 1770, kterým všechen vývoz jich zakázán, a kdo by vyvážel takové mince, mají mu býti všecky zkonfiskovány.†)

Současně se zvýšením ceny zlata vydala císařovna patent dne 17. dubna 1770, že šest hřiven Kolínských rovná se pěti hřivnám Vídeňským, dříve doporučené mandelové závaží nahrazeno přesně cimentovaným s knoflíčkem a remedia na dukátu povoleno nejvýše 1 grén.††)

Cena dukátu Křemnického, florenckých gigliatů a benátských zechinů zvýšena patentem ze dne 23. března 1771 na 4 zl. 18 kr., cís. dukátů, pak bavorských a salcburských na 4 zl. 16 kr., souvrény na 12 zl. 40 kr., hollandské a jiné obyčejné konstituční dukáty na 4 zl. 14 kr. Ostatní dukáty měly býti brány po kusu na váhu a za každý scházející grén zlata měl býti sražen 1 kr. z vyplaceného zlatého, tedy z dukátu 4 kr. Nahánění ažiem přísně zapověděno. Peníze za hranice vyvážené buďtež prubéřem zemským neb hraničným celným úřadem spočítány, zapečetěny a vývozci budiž dán průvodní list.†††)

Patentem ze dne 8. srpna 1772 připojena mince předních zemí rakouských ku švábskému konventu a zavedena pro tyto přední země rakouské drobná mince měděná, a sice vybíjeny krejcary, půlkrejcary, čtvrtkrejcary a halíře s ročníkem 1772 a značkou G v líci a znakem rakousko-burgundským na rubu.*)

---

*) Český seznam dle téhož archivu přičiněn v přílohách.

**) Uvedeno doslovně mezi přílohami.

***) Najde se v přílohách vzadu.

†) Německý tištěný patent doslovně přičiněn v přílohách.

††) Příloha vzadu.

†††) Tištěný patent z král. zemského archivu českého otištěn v přílohách.

*) Otisk patentu vzadu mezi přílohami.

Kdežto 12. prosince 1772 zakázán na čas oběh hollandských dukátů, byly zase patentem ze dne 24. července 1774 dovoleny, ovšem s náležitou opatrností k jich váze a všecky obřezané dukáty vyločujíc.*)

Novým úkazem v dějinách peněžnictví našeho jest vydávání bankovek čili bankocetlí. Zřízena totiž na základě úmluvy mezi vládou a obcí vídeňskou císařským rozhodnutím ze dne 24. prosince 1705 nová banka girová a počala činnost v březnu r. 1706 s jménem Městská banka vídeňská (Wiener Stadt-Banco). Správa její za odpovědnosti a ručení obce vídeňské svěřena byla úřednictvu obcí jmenovanému za dozoru dvorské deputace bankovní a s výslovným vyloučením vlivu dvorské komory. Hlavní účel banky byl splácení státní dluh, zabývala se však také ukládáním zúročitelných deposit, jež opatřovaly filiálky v korunních zemích a z nichž poskytovány státu hotové zápůjčky. Z počátku provázela Městskou banku důvěra obecenstva, avšak po r. 1723 klesal její význam následkem intrik dvorské komory. Působením této komory obec vídeňská víc a více ze správy banky vytiskována, až jí zbyla konečně jen zodpovědnost za úředníky a čest, že se vedl podnik pod její firmou. Pozvolná přeměna městské banky vídeňské v státní ústav pro umořování státního dluhu ukončena r. 1759. Po zániku jejím hledě k důvěře, s jakou ji obecenstvo provázelo, vydal stát pod její firmou několikráte papírové bankocetle, které s bankou městskou neměly nic společného; neboť výměna jejich dála se u cís. král. pokladny, podřízené přímo vládě.**)

Poněvadž bankocetle vydané r. 1762 s dobrým výsledkem zase v bank se vrátily, vydána s novými výhodami emisse druhá dne 11. července 1771. Vydány‡ bankocetle po 5, 10, 25, 50, 100, 500 a 1000 zlatých v celku za 876.000 zlatých a byly na skladě ve všech zemských bankovních administracích a u některých městských vrchností. Stanoveno, jak mají býti vydávány a přijímány, padělatele měl stihnouti trest smrti.***)

Přílišná emisse těchto bankocetlí v době válek Napoleonských, jež měla za následek zlehčení jejich hodnoty a konečnou zákonnou devaluaci r. 1811, pak opětný převýdej směnných listů čili vídeňské měny (šajnů), jenž po druhé měl za následek zlehčení papírového oběživa, zavdaly příčinu k založení priv. Národní banky rakouské, jejíž stanovy schváleny 15. července 1817. Táž banka vzala „šajny“ z oběhu.

Již za dob císaře Karla VI. zapovídány u nás hazardní hry v karty a v kostky patenty ze dne 19. listopadu 1714 a opět 25. prosince 1715, což královna Česká Marie Terezie obnovila zákazem ze dne 28. července 1744. Než vzdor tomu her o peníze neubývalo, tak že co nejpřísněji zapověděny baseta, strašák, Landsknecht, Trenta quaranta, faraon, raměl, ferbl, kostky, bank, passa-

*) Tamtéž.

**) Ottův Slovník Naučný III. díl str. 242.

***) Doslovný výpis císařského patentu z 1. dne m. srpna 1771 podán mezi přílohami dle otisku v archivu Musea král. Českého staré číslo 180, kde také vzorky bankocetlí přiloženy, jež v tak mnohých sbírkách jsou chovány.

dieci, pak sázky dvojité a trojité na billardu, což vyhlášeno patentem na král. hradě Pražském, daném dne 8. února 1746. Dle dalšího císař. patentu ze dne 27. dubna 1746 měl stihnouti trest i toho, kdo do hry půjčoval, kdo držel bank a v jehož domácnosti se hrálo. Za to založením lotterie lákán lid ku hře, která se mu stala jakousi nepřímou daní.

Prohleďme si hospodářství v poslední české mincovně v Praze za vlády císařovny Marie Terezie.

Za rok 1741 zmincováno zlata jakosti 23 kar. 8 grén. 212 hřiv. 4 loty 2 kv. 1½ den. víd. váhy po 317 zl. 19 kr. za 1 hřivnu, činí 67.362 zl. 14 kr. 1 pf. Stříbra zmincováno v 39 slitcích 12.503 hřivny 15 lotů 2 kv., v tom fejnu 10.078 hřiv. 8 lotů 2 kv. po 21 zl. 15 kr., úhrnem za 213.955 zl. 47 kr. 1 pf.

Za vydání na různé mincovní potřeby 80 zl. 24 kr. Kutnohorskému hornímu hofmistru Janu Václ. Mitisovi za zrnitou, stříbrodárnou měď 115 zl. 38 kr. 2 pf., načež pak ještě jednou 156 zl. 16 kr. 2 pf. Za kelímky od Lorence Kabellera i s dovozem 256 zl. 3 kr. 2 pf. (k účtu přiložen vážní lístek na 1 zl. 49 kr.), Ant. Wollberger a 1 pomocník 1216 zl. 26 kr. 1 pf. Uhlí za 703 zl. 31 kr. 1 pf. Vinný kámen 91 zl. 15 kr., řezáku železa Frant. Altomontemu 600 zl., pumpař Vojtěch Lendik za nové roury do pumpy a za správu 20 zl. (český účet), zámečník Weibl 200 zl., pilníkář 12 zl. Celkem minc. vydání 4222 zl. 58 kr. 2 pf.

Z výtěžku vyplaceno: dvorní komoře 1467 zl. 48 kr. 3 pf., komořímu z Laueru služby administrační 116 zl. 53 kr. 1 pf., adjunktu vrchní horní a mincovní administrace (písateli účtů) 1000 zl., mincmistru roční plat 466 zl. 40 kr., Ant. Brandovi 175 zl., Altomontemu 400 zl., Wollbergovi 104 zl. a actuaru Wernerovi 400 zl. Na stavbu král. štol (kgl. Stollenbau) odvedeno 1000 zl. Celkem 5130 zl. 22 kr.

Veškery vydeje 290.671 zl. 22 kr., kteréž od příjmů odtaženy vykazují zbytek 6375 zl. 27 kr. 1 pfen.

Slitků bylo 39 a to:

Tolary:

31. ledna	za	4130 zl.	2. června	za	7600 zl.	2. října	za	10146 zl.
20. února	„	4186 „	19. „	„	4920 „	7. „	„	9176 „
27. „	„	6922 „	3. července	„	8966 „	14. „	„	5332 „
6. března	„	7396 „	15. „	„	6772 „	19. „	„	8076 „
18. „	„	5596 „	23. „	„	4038 „	25. „	„	7446 „
24. „	„	10284 „	31. „	„	3900 „	28. „	„	3842 „
6. dubna	„	7944 „	23. srpna	„	4862 „	31. „	„	2442 „
18. „	„	5070 „	11. září	„	9844 „	8. listopadu	„	4000 „
2. května	„	6360 „	19 „	„	11536 „	16. prosince	„	2290 „
8. „	„	3122 „	25. „	„	9498 „	Úhrnem za		185.696 zl.

Půlkrejcary za 428 zl. 15 kr.

17krejcary či sedmnáctníky:

30. října	za	5987 zl. 41 kr.	17. listopadu	za	6221 zl. 43 kr.
9. listopadu	„	3428 „ 37 „	14. prosince	„	2189 „ 53 „

Celkem za 17.827 zl. 54 kr.

Groše:

31. ledna	za 3265 zl. 5 kr.	23. července	za 4598 zl. 24 kr.
12. května	„ 3158 „ 39 „	12. září	„ 5055 „ 39 „

Celkem za 16.077 zl. 47 kr.

Dukátů zmincováno v 1 slitku i se zlatem zbylým z předešlého roku 212 hř. 8 lotů 2 den. či 16.978¼ kusů (opraveno nad tím 16.996 kusů) a 1 zkušebný po 4 zl. = 67.917 zl.

Tak složili účty Ferd. Scharff a kvardajn Ant. Branda.

Za rok **1742** zmincováno 23 kar. 8 gr. zlata 185 hřiv. 14 lotů 1 kv. 2 den. vídeňské váhy, 1 hřivna za 317 zl. 19 kr., úhrnem za 58.988 zl. 40 kr. 1 pfen.

Stříbra v 45 slitcích 15.546 hřiv. 7 lotů, v tom fejnu 13.117 hřiv. 7 lotů 1 kvetl. po 21 zl. 15 kr. hřivna; celkem za 278.745 zl. 52 kr. 2 pf.

Celkem zmincováno kovu za 337.734 zl. 32 kr. 3 pf.

Za minc. potřeby vydáno 58 zl. 43 kr., stříbrodárná kutnohorská měď zrnitá 867 hřiv. za 234 zl. 36 kr., staré mědi koupeno 8 centů 90 hřiv. po 56 kr. = 490 zl.

Wollberger a 1 pomocník 1757 zl. 24 kr. 3 pf., uhlí za 954 zl. 9 kr. 2 pf., vinný kámen 229 zl. 18 kr., soli za 143 zl. 18 kr. 3 pf., za hlídání (skladu stříbra) od 1 neb 2 hlídačů po 100 nocí po 12 kr. za 1 noc = 20 zl.

Veškerých vydajů spojených s vybitím mince 5066 zl. 58 kr.

Z výtěžku: Na stavbu král. štol odvedeno 600 zl., Altomontemn 400 zl. a pod.; úhrnem 4895 zl. 18 kr. Celkového vydání = 347.696 zl. 48 kr. 3 pf.

Zbytek v pokladně: 4520 zl. 58 kr. 2 pfen.

Roku 1742 zemřel gvardajn Branda, pročež za něho přijetí kancelářských a peněz na dříví i služné kvitovala a černou pečetí stvrdila manželka jeho Marie Barbora Brandová. Příjem do jeho smrti za kancelářské potřeby a na dříví 36 zl. 45 kr. a služby 131 zl. 15 kr.

Tak súčtoval F. Scharff, mincmistr.

Ražba v 45 slitcích za r. 1742 takto se vykazuje:

Tolary:

2. ledna	za	3766 zl.	— kr.	7. srpna	za	5640 zl.	— kr.
17. „	„	12392 „	— „	17. „	„	10606 „	— „
7. února	„	13300 „	— „	18. „	„	6801 „	— „
15. „	„	8410 „	— „	13. září	„	7038 „	— „
21. „	„	9680 „	— „	17. „ (½tol.)	„	3284 „	— „
6. března	„	7239 „	— „	15 října	„	7465 „	— „
20. „	„	4926 „	— „	13. „	„	6054 „	— „
29. „	„	19608 „	30 „	17. „	„	7954 „	— „
7. dubna	„	8338 „	— „	21. „	„	5307 „	— „
20. „	„	5878 „	— „	29. „	„	7429 „	— „
9. června	„	6576 „	— „	15. prosince	„	7780 „	— „
3. července	„	4900 „	— „	Celkem za 180.371 zl. 30 kr.			

Krejcary: za 404 zl. 6 kr

7krejcary či sedmíky: 1. října za 1067 zl. 51 kr.

Půlkrejcary: 7 května za 332 zl. 45 kr.

Grošíky (3 kr.):

28. července	za	2716 zl. 21 kr.	3. září	za	2291 zl. 12 kr.
26. srpna	„	2896 „ 36 „	14. listopadu	„	3432 „ 3 „

Celkem grošů za 11.336 zl. 12 kr.

17krejcary či sedmnáctníky:

8. ledna	za	4174 zl. 21 kr.	11. srpna	za	9574 zl. 41 kr.
23. „	„	5650 „ 48 „	14. „	„	2547 „ 27 „
6. března	„	6454 „ 20 „	23. „	„	7093 „ 32 „
20. dubna	„	4376 „ 5 „	6. září	„	17952 „ 51 „
7. května	„	3500 „ 52 „	17. „	„	7955 „ 43 „
4. června	„	4296 „ 11 „	5. listopadu	„	6342 „ 25 „
16. „	„	6385 „ 12 „	21. „	„	5433 „ 12 „
6. srpna	„	1413 „ 16 „	Celkem za 93.150 zl. 56 kr.		

1 slitek zlata: 14.806 kusů dukátů a 1 kus zkušebný po 4 zl. = 59.228 zl.

Za rok 1742 vybito v Pražské mincovně úhrnem za 345.891 zl. 20 kr. mincí.

Tak složili účty Ferd. Scharff, mincmistr, a Tobiáš Jan Schöbl, minckvardajn.

Roku **1743** učiněn jediný slitek zlata jakosti 23 kar. 8 grénů ve váze 225 hřiv. 1 lot $1^1/_2$ den. víd. váhy 1 hřiv. po 317 zl. 19 kr. = 71.417 zl. 56 kr. 1 den., 33 slitků stříbra: 11.112 hřiv. 2 loty, v tom odlišného fejnu 9420 hřiv. 2 loty 3 pf. po 21 zl. 15 kr. činí 200.177 zl. 54 kr. 1 pf.

Celkem zmincováno kovu za 271.595 zl. 50 kr. 2 pf. a mincí vybito za 281.919 zl. 16 kr.

Dle účtů koupeno: 11 centů 66 hřiv. kutnohorské stříbrodárné mědi zrnité za 624 zl. 8 kr. 3 pf., staré mědi za 472 zl. 30 kr., uhlí 779 zl. 11 kr. 1 pf., vinný kámen 212 zl. 48 kr., sůl 133 zl., kelímky 210 zl. 15 kr., zámečník za svou práci 546 zl.

Jelikož na starých puncích (kolkách) bylo jinak zobrazeno poprsí J. V. královny Marie Terezie, než dle nového nařízení, vzat dosavadnímu řezáku železa ještě jeden ku pomoci, totiž Tomáš Antl, kterýž po 35 neděl pracovav (4 zl. 30 kr. mzdy za týden dostávaje) obdržel za rytí nových štoků 157 zl. 30 kr.

Summa za mincování (vydeje) 5627 zl. 53 kr. 2 pf.

České minc. administraci vyplaceno na dvakráte 2530 zl. a 970 zl. = 3500 zl.

Celkový vydej od 1. ledna do 31. prosince 1743 činil 280.723 zl. 44 kr., zbytek na rok příští 5707 zl. 30 kr. 2 pf.

Tolary bity:

3. ledna	$^1/_2$tol.	za 3201 zl.	1. října	$^1/_2$tol.	za 8460 zl.
10. „	$^1/_2$ „	„ 6242 „	11. „	$^1/_2$ „	„ 9155 „
23. „	1 „	„ 17900 „	21. „	$^1/_2$ „	„ 3877 „
4. února	1 „	„ 15418 „	28. prosince	$^1/_2$ „	„ 11473 „
20. srpna	$^1/_2$ „	„ 5138 „	Celkem za 87.823 zl.		
12. září	$^1/_2$ „	„ 6959 „			

Sedmnáctníky:

10. ledna	za	5484 zl. 12 kr.	25. května	za	14666 zl. 45 kr.
12. února	„	6607 „ 37 „	14. června	„	8185 „ 30 „
20. „	„	1793 „ 30 „	6. července	„	2696 „ 29 „
25. „	„	980 „ 3 „	24. „	„	6359 „ 59 „
6. března	„	9642 „ 24 „	6. srpna	„	7067 „ 28 „
15. „	„	10112 „ 44 „	12. září	„	1913 „ 27 „
1. dubna	„	8504 „ 32 „	Celkem	za	103.487 zl. 36 kr.
7. „	„	10649 „ 56 „			

Sedmíky:

6. července	za	2588 zl. 15 kr.	13. listopadu	za	3120 zl. 50 kr.
27. srpna	„	3558 „ 48 „	10. prosince	„	3773 „ 56 „
3. září	„	1778 „ 7 „	Celkem	za	14.819 zl. 56 kr.

Grošíky:

18. července	za	1515 zl. 15 kr.
29. října	„	1697 „ 6 „
Celkem	za	3.212 zl. 21 kr.

Půlkrejcary:

3. září	za	374 zl. 45 kr.
29. října	„	353 „ 38 „
Celkem	za	728 zl. 23 kr.

Dukáty: 17.961 kus a 1 zkušebný za 71.848 zl.

Tak složili účet úředníci Ferd. Scharff a Tobiáš Jan Schöbl.

Léta **1744** zmincováno zlata jakosti 23 karatů 8 grénů 50 hřiv. 10 lotů 2 den., 1 hřivna za 317 zl. 19 kr., úhrnem 16.063 zl. 37 kr. 3 pf.

Ve 22 slitcích stříbra 5579 hřiv. 2 l. 3 kv. bylo ryzího 4346 hřiv. 13 l. 3 kv. 3 pf., 1 hřivna za 21 zl. 15 kr. = 92.371 zl. 1 pf.

Celkem za kovy dáno: 108.434 zl. 38 kr.

Potřeby mincovní (requisity) koupil Wollberger za 21 zl. 53 kr., uhlí za 340 zl. 12 kr. 2 pf., vinný kámen 86 zl. 48 kr., sůl 54 zl. 15 kr., vdově Brandově vyplacen t. zv. „Sterbquartal“ 43 zl. 45 kr. atd. Celkem vydejů s mincí spojených vykázáno 1977 zl. 30 kr. 3 pf.

Daně: Bankalní 1000 zl., pak 1990 zl. 46 kr. a 368 zl. 36 kr., Prušáci násilně vynutili 5401 zl. 28 kr.

Vydání veškerých vyčteno 119.172 zl. 58 kr. 3 pf.

Na rok příští k započtení zbývá 1676 zl. 19 kr. 3 pf.

Z nařízení pruského válečného komissariatu zřízeného u J. Maj. měl mincmistr Scharff odvésti zbytek v pokladně pr. 5401 zl. 28 kr. i železnou kasu, v níž obnos ten se nalézá, i malé zlatnické závaží, dosud užívané, načež kvitanci obdrží. Rozkaz datován 2. října 1744.

Tato válečná rekvisice uvedena v poznamenání příloh účtovních, kdež stojí: Gewaltthätig abgenommen 5401 zl. 28 kr.

Raženy byly: půltolary

22.	ledna	za	2617 zl.	9.	května	za	4329 zl.
26.	března	„	10010 „	6.	července	„	6749 „
2.	dubna	„	5618 „	21.	srpna	„	5188 „
20.	„	„	1976 „	4.	září	„	2041 „

15.	prosince	za	2412 zl.
23.	„	„	4599 „
?	„	„	10207 „
	Celkem	za	55.746 zl.

Sedmnáctníky:

30.	ledna	za	4460 zl. 24 kr.	22.	července	za	5013 zl. 1 kr.
21.	února	„	1273 „ 52 „	12.	srpna	„	5921 „ 6 „
19.	května	„	4916 „ 41 „	22.	„	„	6883 „ 35 „
10.	června	„	4618 „ 20 „	4.	září	„	2817 „ 45 „

Celkem za 35.746 zl. 44 kr.

Půlkrejcary: 4. března za 424 zl. 48 kr.

7krejcary či sedmíky:

14. března za 3428 zl. 8 kr.
2. května „ 3407 „ 8 „
Celkem za 6835 zl. 16 kr.

Zlato: 4058 kusů dukátů a 1 zkušebný = 16.236 zl.

Tak složili účet Ferd. Scharff a Tobiáš Jan Schöbl.

Rok **1745**. Z kutnohorských krátzů a písku po slití a vyprání ve vinném kameni a soli vyšlo 4 kousky t. zv. Brandstückchen a z pece (von Herd) zrna a malý kousek pliklu (ein kleines Blictl) u slitků č. 38—39.

Ke zmincování dodáno 146 hřiv. 10 l. 2 kv. víd. váhy stříbra, v tom fejnu 143 hř. 13 l. — kv. 1 pf. po 21 zl. 15 kr. hřivna = 3056 zl. 5 kr. 3 pf.

Byly 2 slitky zlata jakosti 23 kar. 8 gr. a sice z 98 hř. 14 lotů 1 kv. $^1/_2$ den. po 317 zl. 19 kr. hřivna = 31.380 zl. 15 kr. 3 pfen.

Vyčten 41 slitek stříbra 9854 hřiv. 7 l. $1^1/_2$ kv., v tom fejnu 7636 hř. 13 l. 1 kv. 1 pfen. á 1 hř. fejnu 21 zl. 15 kr. = 162.282 zl. 40 kr. 2 pf.

Celkem zmincováno kovu za 193.662 zl. 56 kr. 1 pf.

Vydeje: Potřeby 34 zl. 22 kr., uhlí 543 zl. 5 kr. 3 pf., vinný kámen 132 zl. 12 kr., sůl 82 zl. 37 kr. 2 pf., 2 centy presianské ocele 45 zl. 30 kr., sklenář Fr. Steigerwald za rok 1742—43—45 podal účet 25 zl. 57 kr., za překování válců a kolků (Prägstöckl) 10 zl. Summa vydání 3154 zl. 49 kr.

Z výtěžku odvedeno král. pokladně (kgl. Oberdirection Representation Grab Cassa) 2254 zl. 47 kr. 3 pf. Služby úředníkům vyplaceno 2249 zl. 26 kr. = 4504 zl. 13 kr. 3 pfen.

Celkového vydání bylo od 1. ledna do 31. prosince 201.321 zl. 59 kr.

Rozdíl 7603 zl. 54 kr. 2 pf. započten na rok příští.

Tak složil účet Filip Jacob Scharff a černou pečetí potvrdil.

Účty podali: Jan Karel Perták za sudy dle účtu díla bednářského 8 zl. 30 kr., Fr. Karel Weibl, zámečník mincovní, na 138 zl.

Presianská ocel přivežena z Muravy u Vídně do Prahy.

Joh. Mat. Seemüller kvituje příjem peněz za vedení korespondence v pražské minci za rok 1741—45 v Praze, odkudž do Vídně se dostal.

Kolik minci a v jaké ceně vyraženo v Pražské mincovně za Marie Terezie v letech 1741—1745.

Roku	Dukátů po 4 zl. za		Tolarů, půltolarů a čtvrttolarů za		Sedmnáctníků za		Sedmíků za		Grošů po 3 kr. za		Krejcarů za		Půlkrejcarů za		Minci všech za	
	kusů	zl.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.
1741	16.979¼	67.917	185.696	—	17.827	54			16.077	47			428	15	287.946	56
1742	14.807	59.228	180.371	30	93.150	56	1.067	51	11.336	12	404	6	332	45	345.891	20
1743	17.962	71.848	87.823	—	103.487	36	14.819	56	3.212	21			728	23	281.919	16
1744	4.059	16.236	půltolary 55.746	—	35.904	20	6.835	16					424	48	115.146	48
1745	8.107	32.428	půltolary 108.729	—	62.493	8							576	20	204.226	28

Půltolary:

2. ledna	za	11814 zl.	3. května	za	2155 zl.	22. září	za	10898 zl.
8. „	„	7282 „	17. „	„	2048 „	4. října	„	9892 „
16. „	„	4033 „	26. „	„	2427 „	29. „	„	2985 „
11. února	„	4836 „	16. června	„	3433 „	4. prosince	„	3827 „
27. „	„	6540 „	30. „	„	2113 „	18. „	„	3109 „
16. března	„	7632 „	14. července	„	1520 „	28. „	„	2331 „
26. „	„	3472 „	3. srpna	„	1922 „	31. „	„	3380 „
3. dubna	„	3474 „	19. „	„	2811 „	Celkem za		108.729 zl.
12. „	„	2565 „	1. září	„	2230 „			

Sedmnáctníky:

18. ledna	za	8242 zl. 10 kr.	17. května	za	1388 zl. 3 kr.			
29. „	„	9253 „ 40 „	26. „	„	1762 „ 54 „			
11. února	„	9143 „ 44 „	22. června	„	2784 „ 53 „			
6. března	„	9055 „ 54 „	30. „	„	1393 „ 26 „			
16. „	„	4588 „ 18 „	3. srpna	„	2062 „ 57 „			
3. dubna	„	4921 „ 13 „	19. „	„	1498 „ 50 „			
12. „	„	2680 „ 54 „	28. prosince	„	1894 „ 5 „			
3. května	„	1822 „ 7 „	Celkem za		62.493 zl. 8 kr.			

Půlkrejcary: 10. května za 576 zl. 20 kr.

Dukáty: I. slitek 6921 kus a 1 zkušebný = 27.688 zl.
II. „ 1184 „ „ 1 „ = 4.740 „
Celkem 8105 kusů a 2 zkušebné za 32.428 zl.

Filip Jak. Scharff složil tak účet jménem dědiců a černou pečetí potvrdil.

Dvacetníků jakosti 9 lotů 6 grénů vybito v Praze v letech 1764—1769 toto množství: roku 1764 z 18799 hřiven 15 lotů fejnu 32228 hř. 8 lotů
„ 1765 „ 12976 „ 12 „ „ 22245 „ 15 „
„ 1766 „ 5766 „ 6 „ „ 9885 „ 5 „
„ 1767 „ 16361 „ 4 „ „ 28047 „ 14 „
„ 1768 „ 15578 „ 12 „ „ 26706 „ 7 „
„ 1769 „ 16157 „ 2 „ „ 27698 „ — „

V prvých tří letech placeno mincířům z hřivny $3^1/_4$ kr., později 4 kr. a za práci při válení cánů 45—50 kr. za 100 hřiven. Za mincování vydělali 8982 zl. 55 kr.

Jaké mince staré při tamní minci taveny, patrno z tohoto přehledu za rok 1765 až do konce ledna 1766; taveno totiž polturáků za 27.076 zl. $31^1/_2$ kr., krejcarů za 104.065 zl. 54 kr., grošů za 207.957 zl. $43^1/_4$ kr., půlkrejcarů za 5663 zl. 59 kr. a halířů čili čtvrtkrejcarů za 353 zl. 50 kr., celkem za 345.125 zl. $57^3/_4$ kr., z čehož odesláno do Vídeňské mincovny mincí za 139.552 zl. $15^3/_4$ kr.

Císařovna Marie Terezie ustanovila dne 11. prosince 1747 hraběte Jana Mitrovského nejvyšším hormistrem na Moravě se sídlem v Jihlavě. Týž setrval v úřadě tomto jen 8 měsíců, jmenován byv nejvyšším mincmistrem království Českého, v kterémž úřadě zůstal do roku 1755.

Které mince byly raženy za Marie Terezie v mincovně Pražské.

Mincmistr Ferd. Leopold Scharff vybíjel bez znamení minc.:

r. 1743: dukáty, půltolary či zlatníky (ve 3 var.), patnáctníky (dvoje), šestáky, groše a půlkrejcary;

r. 1744: dukáty, půltolary, patnáctníky a šestáky;

r. 1745: půltolary, patnáctníky (dvoje), půlkrejcary (s opisem i bez něho).

Za mincmistra Ignáce Kramera rovněž bez znamení minc. raženy:

r. 1746: tolary, šestáky a půlkrejcary;

r. 1747: patnáctníky a šestáky.

Mincmistr Bohumil Schaumberger razil bez znamení

r. 1748: tolary, patnáctníky (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1749: dukáty, patnáctníky, groše a půlkrejcary;

r. 1750: dukáty, patnáctníky, groše a půlkrejcary;

r. 1751: tolary, sedmnáctníky a půlkrejcary;

r. 1752: dukáty, tolary, sedmnáctníky a půlkrejcary;

r. 1753: dukáty, tolary, sedmnáctníky, groše a půlkrejcary;

r. 1754: dukáty, tolary, půltolary (též z nouze z cínu), dvacetníky, sedmnáctníky, groše z cínu a půlkrejcary.

Mincmistr Pavel Erdmann ze Schwingerschuh bil bez znamení minc. (vyjímaje měděné krejcary, jež nesou značku mincovny P):

r. 1755: tolary, dvacetníky (troje), krejcary (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1756: dukáty, dvacetníky (dvoje) a půlkrejcary;

r. 1757: tolary, dvacetníky (též z cínu), pak desetníky, groše a krejcary z cínu a půlkrejcary;

r. 1758: Jáchymovské tolary, půltolary, dvacetníky, desetníky, groše, půlkrejcary a měděné pfeniky;

r. 1759: dukáty, tolary, Jáchymovské tolary, půltolary, dvacetníky (dvoje), desetníky, krejcary, půlkrejcary a měděné grešličky;

r. 1760: dvacetníky (dvoje), desetníky, krejcary ze stříbra i z mědi a měděné grešle (ve 3 var.);

r. 1761: dvacetníky (čtvery), sedmnáctníky, groše, měděné krejcary a grešle;

r. 1762: dvacetníky, sedmnáctníky (dvoje), groše a měděné krejcary;

r. 1763: třicítníky či půlzlaté, dvacetníky (čtvery), sedmnáctníky, desetníky a měděné krejcary;

r. 1764: třicítníky, dvacetníky (devatery), desetníky (šestery), groše a měděné grešle;

r. 1765: půltolary, třicítníky, dvacetníky (14 var.), desetníky (22 var.), groše a měděné grešle;

r. 1767: měděné grešle;

r. 1768: měděné grešle a grešličky.

Za mincmistra Pavla Erdmanna ze Schwingerschuh a vardajna Ant. Stöhra vybíjeny se společnou značkou E · v · S · | A S · neb v S . | S . (dukáty a groše)

r. 1768: dvacetníky (dvoje) a groše;

r. 1769: dukáty a dvacetníky (dvoje);

r. 1770: dvacetníky (troje);

r. 1771: dvacetníky (troje);

r. 1772: dvacetníky (dvoje);

r. 1773: dukáty, tolary a dvacetníky (dvoje).

Za mincmistra Pavla Erdmanna ze Schwingerschuh a vardajna Ignáce Kendlera raženy se společnou značkou E v S · | I · K · neb v S · | K nebo se značkou poslednější spolu se znamením mincovny C (groše)

r. 1774: dukáty, tolary a dvacetníky (troje);

r. 1775: dvacetníky (dvoje);

r. 1776: dukáty, dvacetníky (dvoje) a groše;

r. 1777: dvacetníky (dvoje), desetníky a groše;

r. 1778: dvacetníky, desetníky a groše;

r. 1779: dukáty, dvacetníky (troje), desetníky a groše;

r. 1780: dukáty, tolary, dvacetníky (čtvery) a desetníky.

Mince pamětní a korunovační.

Značná záliba císařovny a královny Marie Terezie v umění medailleurském, její štědrá podpora umění toho, jakož i dlouhá, čtyřicetiletá její vláda a celá řada sběhších se v ní událostí daly tehdejším slavným mistrům příležitost a podnět k četným pracím medailleurským, jež zdobí mincovní kabinety a vzbuzují umělou rytbou i ražbou a najmě krásným nachovým zbarvením bronze, jež vzalo za jejího otce počátek a za ní dospělo svého vrcholu, podnes obdiv, a ani dnešní pokročilá technika není s to se jim vyrovnati. Z medaillí těch, jichž počet stoupá do set, uvádíme zde v pořadu chronologickém jen ony, jež nejvíce k dějinám českým přilehají.

Pamětní peníz od Matěje Donnera*) z r. 1736 na sňatek Marie Terezie s Františkem Štěpánem Lotrinským (Tab. CXLVI. obr. 1366.) nese na líci poprsí snoubenců s levé strany, sáhající dole do opisu. Vévoda má dlouhou paruku, řád zlatého rouna a plášť hranostajový a po jeho pravici nevěsta šat na prsou vystřižený. Dole pod poprsím vévody drobně rytcova značka M · D Nad poprsími opis FRANC · III · LOTHARINGIC · THERES · AVSTRIAC · t. j. Franciscus Tertius Lotharingicus, Theresia Austriaca (František Třetí Lotrinský, Terezie Rakouská).

Na rubu oltář s dvěma planoucími srdci, nad nimiž zosobněna Víra drží věnec. Nad tím obloukem opis VOTORVM TANDEM COMPOTES t. j. Tužeb (svých) konečně dosáhnuvší. — Dole v úseči drobným písmem dvouřádkovým CELEB · NVPT · DIE XII · FEB · | MDCCXXXVI · t. j. Celeberrima nuptiarum die 12. februarii 1736 (Ve slavný den sňatku 12. února 1736). — Okraje jsou po obou stranách čárkované.

Průměr 27—28 mm, váha zlaté 10·5 gr, stříbrné 6—6·33 gr.

Pamětní medaille z r. 1736 od P. P. Wernera**) na sňatek Marie Terezie má v líci vedle sebe poprsí snoubenců s levé strany a nad nimi opis TERESIA ET FRANCISCUS Pod poprsími vodorovná čára, tvořící úseč, a na ní v levo drobným ležatým písmem jméno rytce *P. P. Werner.* V úseči pak čte se SPONSI t. j. snoubenci.

---

*) Matěj Donner byl dovedným ryjcem a medailleurem ve Vídni, kde působil v l. 1735—1767, zprvu jako professor akademie výtvarných umění a pak jako ředitel ryjeckého oddělení při mincovně a zde mnohé pěkné medaille zhotovil. Zemřel r. 1770.

**) Petr Pavel Werner, medailleur v Norimberce, zemřel r. 1771.

Na rubu na čtyrhranném barokovém podstavci (oltáři) vidí se dvě planoucích srdcí. Podstavec zdoben jest nahoře po pravé straně štítem s břevnem rakouským a po levé straně štítem lotrinským a každý z nich podložen jest dvěma křížem přes sebe přeloženými hořícími pochodněmi. Na úpatí podstavce v rozích leží okřídlení lvi. Nad tím opis CONNUBIUM ILLUSTRAT FATUM t. j. Sňatek ozařuje osud. — Vespod v úseči letopočet A · CH · MDCCXXXVI · t. j. Anno Christi 1736.

Průměr 44 mm, váha stříbrné 27·5 neb 29 gr.

Na jiné medailli k téže příležitosti vidí se v líci rovněž poprsí snoubenců vedle sebe s pravé strany a na rubu pak snoubenci v celé postavě a Germania.*)

Průměr 44 mm, váha stříbrné 28 gr.

Pamětní medaille bez letopočtu (1736) od M. Donnera na sňatek Marie Terezie. (Tab. CXXXV. obr. 1303.) V líci poprsí Marie Terezie s levé strany s čelenkou, s vlasy zkadeřenými a s šaty na prsou hluboko vystřiženými, jež dosahuje dole k okraji. Pod ním drobně monogram rytce MD Opis MARIA · THER · AVSTRIACA · REGIA · LOT · BAR · DVCISSA · t. j. Maria Theresia, Austriaca regia (zde třeba přimysliti slovo „filia“ = dcera), Lotharingiae, Barensis ducissa (Marie Terezie, rakouská princezna, lotrinská, barská vévodkyně).

Na rubu poprsí jejího chotě s pravé strany, sáhající dole k okraji, v dlouhé paruce, v brnění a s řetězem zlatého rouna, zahalené hodně pláštěm, připjatým na rameni. Pod poprsím čte se drobným písmem rytcovo jméno M · DONNER Kolem opis FRANCISCVS · III · D · G · DVX · LOT · BAR · REX · IEROSOL · t. j. Franciscus Tertius, Dei gratia dux Lotharingiae, Barensis, rex Jerosolymorum (František Třetí, z Boží milosti vévoda lotrinský, barský, král jerusalemský). — Okrajový obvodek na obou stranách uvnitř perlový a vnější čtyrnásobný, hladký.

Průměr 48 mm, váha stříbrné 39 gr, bronzové 42 gr.

Pamětní ovální medaille bez letopočtu (1740) od D. Beckera na prohlášení chotě jejího za spoluvládce má na líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, s čelenkou a stuhami ve vlasech a s šaty na prsou hluboko vystřiženými. Pod poprsím drobně jméno rytce D · BECKER *f.* t. j. D. Becker zhotovil. — Nad poprsím opis M · THER · D · CAR · CÆS · FIL · HU & BOH · REX · AR · AUST t. j. Maria Theresia divi Caroli caesaris filia, Hungariae et Bohemiae rex, archidux Austriae (Marie Terezie, božského císaře Karla dcera, uherský a český král, arcivévoda rakouský).

Na rubu poprsí manžela s pravé strany, dole rovněž ke kraji sáhající, v dlouhé paruce a ve vysoko ke krku přilehajícím brnění, přes něž zavěšen řád zlatého rouna a plášť na rameni spjatý. Na úseči ruky čte se drobně D · BECKER *f.*

*) Některé z medailií tuto uvedených nebylo nám lze vzdor naší nejlepší snaze opatřiti, abychom jich vyobrazení a podrobný popis přinésti mohli i musíme se proto při nich omeziti pouze na stručný popis, jak jsme jej v různých katalocích nalezli. Podrobně popsané, jež dosud zobrazeny nebyly, uvedeny budou v dodatku.

Nad poprsím opis FRANC · III · LOT & BAR · DUX · M · D · HETR · REX · HIER · R · HU · BO & PROV . AU . CORREG t. j. Franciscus Tertius Lotharingiae et Barensis dux, magnus dux Hetruriae, rex Hierosolymorum (neb Hierosolymorae), regni Hungariae, Bohemiae et provinciarum Austriae corregens (František Třetí, lotrinský a barský vévoda, velkovévoda toskánský, král jerusalemský, království uherského, českého a provincií rakouských spoluvladař). — Po obou stranách dvojitý hladký okraj.

Velkost 42/48 mm, váha stříbrné 35 gr.

Posměšná medaille z r. 1742 na pragmatickou sankci (Tab. CXXXV. obr. 1304.) představuje v líci sedící korunovanou královnu s levé strany a držící na klíně děcko (arcivévodu Josefa). Kolem opis jazykem hollandským DE PRAGMATIQUE SANCTIE BELOOFT EN NOU VANMYN ERVELANDE BEROOFT t. j. Pragmatická sankce slíbena a nyní (zamlčeno jest „jsme“) o své dědictví oloupeni. — Dole v úseči letopočet 1742.

Na rubu čtyři muži ukazující na rozestřenou mapu s názvy zemí SILES | SAX | BOHEME | BAV | BVR | OOSTENE t. j. Slezsko, Sasko, Čechy, Bavory, Burgund, Rakousy. Kolem opis EEDE EN VERBONDE GEBROOKEN : ENT VUUR ALOMME AANGESTOOKEN t. j. Přísahy a smlouvy zrušeny a oheň všude zanícen.*) — Spodní úseč prázdná.

Průměr 42½ mm, váha bronzové 16·67 gr.

Jiný variant této medaille má oděv královny květovaný a jemněji rytý a opis v líci DE · PRAGMATIQUE · SANCTIE · BELOOFT · EN · NOU · VANMYN · ERVELANDE · BEROOFT

Průměr 42½ mm, váha bronzové 16·9 gr.

Pamětní šroubová dutá medaille bez letopočtu (1742) od Hockhingra v Augsburku na předběžné podmínky míru Vratislavského (Tab. CXXXV. obr. 1305.) nese na líci dvě sedící allegorické postavy, totiž spravedlnost se zastřenýma očima, držící v pravici meč a v levici váhy, a bohyni moudrosti a rozšafnosti, mající po boku jako symbol sůvu, nad nimiž drží andílek medaillon s poprsím Marie Terezie ze předu, nad kterým čte se v oblouku HIS VIRTVTIBVS ORTA a po stranách drobněji MAR · THER · — D · G · REG · | HUNG · — ET BOH · t. j. Z těchto cností vzešla Marie Terezie, z Boží milosti královna uherská a česká.

Na rubu na podstavci, zdobeném z předu slezskou orlicí, poprsí Fridricha II., krále pruského, a kolem něho skupina tří stojících allegorických postav: Štěstěny s rohem hojnosti, Síly, znázorněné Samsonem, kácejícím sloup, a Marse. Nad tímto líčením polokruhem opis HÆ MIHI PRÆMIA SOLVVNT | FRID · D · G · R · BOR · SIL · UTR — DUX SUPR · (= Fridericus Dei gratia rex Borussiae, Silesiae utriusque dux supremus), což v překladu zní: Tyto (t. j. cnosti) mi odměnu platí

*) Za tento překlad vzdávám srdečný dík svému milému příteli, slovutnému p. Ant. Novákovi, členu redakce „Ottova Slovníku Naučného“, a velectěné paní Červinkové, choti inženýra a dceři Naardenského purkmistra.

(dávají). Fridrich, z Boží milosti král pruský, obojího Slezska vrchní vévoda. — Okraje s obou stran jsou hladké.

Průměr 47 mm, váha stříbrné 32·3 gr.

Na pamětní medailli z r. 1742 od Martina Holtzheye*) na mír Vratislavský zobrazeno na líční straně poprsí královny s pravé strany, s bohatými kadeřavými, perlemi a čelenkou zdobenými vlasy, v brokátových, hluboko vystřižených šatech, s perlovým náhrdelníkem a s pláštěm připnutým na rameni, jež sáhá dole až k okraji Pod ním drobně jméno rytce M · HOLTZHEY · FEC · Nahoře zabíhá čelenka v opis MARIA THERESIA D | G . REG . HVNG . BOHEM . ETC ·

Na rubu nad krajinou, v předu s oráčem a v pozadí s městem, na oblaku sedící bohyně míru opřena levicí o dva štíty se znaky říše rakouské a Pruska, pod nimiž jest roh hojnosti, v pravici pak třímající hůl Aeskulapovu a olivovou ratolest. Před ní drží dva zbrojnoši na zemi povalenou a řetězy spoutanou bohyni války (Bellonu). Nad tím polokruhem opis FACTA FELIX GERMANIA PACE . t. j. Německo mírem učiněno šťastným. — Na rozhraní líčení tohoto a spodní úseče při levé straně pozorovatele drobně značka rytce M · H · V dolní úseči ve dvou řádcích BRESLAV . | MDCCXLII . t. j. Vratislav . 1742. — Na obou stranách jest trojitý hladký okraj.

Průměr 49 mm, váha stříbrné 36 gr.

Jiná podobná medaille od téhož rytce k téže události (Tab. CXXXV. obr. 1306.) má poprsí užší s vysokým účesem a korunou na hlavě, šat výše ke krku přilehající a v opisu ETC z písma stejně vysokého s ostatním.

Průměr 48½ mm, váha cínové 36 gr.

Pamětní medaille z r. 1743 od Jiřího Viléma Kittla na osvobození Prahy (Tab. CXXXVI. obr. 1308.) má na líci poprsí královny s pravé strany, s čelenkou, s šatem hluboko vystřiženým a s přehozeným pláštěm hranostajovým, sáhající nahoře i dole v opis MAR · THERES · | D · G · REG · HUNG · BOH · t. j. Maria Theresia, Dei gratia regina Hungariae, Bohemiae (Marie Terezie, z Boží milosti královna uherská, česká. — Pod poprsím drobně jméno rytce KITTEL · F

Na rubu korunovaná ženská postava (Praha), držící v pravici olivovou ratolest a levicí opřena o štít s městským znakem. V pozadí pohled na město. Nahoře v oblouku nadpis PRAGA LIBERATA · t. j. Praha osvobozena. — Dole v úseči ve dvou řádcích datum MDCCXLIII | D · 2 · IAN · t. j. 1743 die 2. januarii (1743 dne 2. ledna). — Okraje po obou stranách hladké.

Průměr 33 mm, váha stříbrné 13·2 gr.

Na jiném variantu této medaille zobrazena královna bez čelenky a v plášti sponou spjatém.

Korunovační medaille z r. 1743 (Tab. CXXXVI. obr. 1312. z c. a k. dvorního musea ve Vídni). Líc: Pod českou korunou meč a žezlo přes sebe

*) Martin Holtzhey, rytec kolků, narozen r. 1697 v Ulmu, pracoval od r. 1717 v Amsterdamě. Zemřel r. 1764.

položené a na nich uprostřed říšské jablko, spočívající na křížem přeložených dolů ohnutých větvích, v pravo palmové a v levo olivové, a pod tím v osmi řádcích nápis MARIA | THERESIA | HUNGARIAE BOHEMIAE & c. | REX | ARCHIDUX AUSTRIAE | CORONATA | PRAGAE XII MAII | MDCCXLIII t. j. Marie Terezie, uherský a český král, arcivévoda rakouský, korunována v Praze 12. května 1743.

Na rubu na zemi travou porostlé na zadních tlapách stojící korunovaný český lev s levé strany, opírající se levou přední tlapou o ozdobný štít s rakouským znakem a držící v pravé tlapě uherský Ondřejský kříž. Kolem opis IUSTITIA ET CLEMENTIA t. j. Spravedlností a mírností (milostivostí). — Okraje obou stran jsou dvojité, hladké.

Průměr 49 mm, váha stříbrné 35·6 gr.

Větší korunovační peníz z r. 1743 (Tab. CXXXVI. obr. 1311.) podobá se líčením předchozí medaillí, pod korunou jest však pouze skřížená palmová a olivová ratolest a nápis MARIA | THERESIA | HUNGAR · BOHEM & c | REX | ARCHID · AUSTRIAE | CORONATA | PRAGAE 12 MAII | 1743

Na jiném variantu čte se BOHEM · a · 1743 · Okraje obou stran jsou čárkované.

Průměr 25½—26 mm, váha zlatého 4·3 gr, stříbrného 3·25 gr a vzácného bronzového, někdy červeně zbarveného, 3·87 gr.

S ním shoduje se též malý korunovační peníz z r. 1743 (Tab. CXXXVI. obr. 1313.), který rovněž přihází se ve dvou stejných variantech jako peníz velký.

Průměr 21—21½ mm, váha zlatého 2·6 gr, stříbrného 1·95 a 2·58 gr a velmi vzácného bronzového, červeně zbarveného, 2·75 gr.

Pamětní medaille z r. 1743 na šťastné dosažení koruny (Tab. CXXXVI. obr. 1309.) nese na líci korunované poprsí královny s pravé strany, jež sáhá nahoře do opisu, se zkadeřenými vlasy a v bohatě vyšívaném plášti. Od koruny čte se dvojitý opis a sice při okraji MARIA THERESIA · V · G · G · KOEN · IN HUNG · U · BÖH · GECROENT ZU PRAAG a uvnitř po straně levé D · 12 MAII · a po pravé 1743 · t. j. Maria Theresia, von Gottes Gnaden Königin in Hungarn und Böhmen, gekrönt zu Prag den 12. Mai 1743 (Marie Terezie, z Boží milosti královna uherská a česká, korunována v Praze dne 12. května 1743).

Na rubu na trůně sedící korunovaná královna v bohatě vyšívaných šatech a královském plášti, třímající v pravici žezlo. Nad ní v oblacích zářící Boží oko. Kolem opis HIER WAR LAENGST BEYGELEGT WAS SIE AUS ERBRECHT TRAEGT t. j. Zde bylo dlouho odstrčeno, co z dědičného práva nosí (neb co jí po právu dědičném náleží). — Okraje po obou stranách jsou hladké.

Průměr 30½ mm, váha stříbrné 9·9 gr.

Korunovační medaille od M. Donnera z r. 1743 (Tab. CXXXVII. obr. 1315.) má v líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, v šatech na prsou hluboko vystřižených, v brokátovém plášti, připnutém na rameni růžicí z perel, s čelenkou a krajkovým závojem v hustě zkadeřených vlasech

a s náušnicemi v podobě kříže. Dole pod poprsím drobně M · DONNER F Nad poprsím opis MARIA THERESIA AUGUSTA t. j. Marie Terezie vznešená.

Na rubu sedící korunovaná ženská postava opřená pravicí o oválový štít s korunovaným českým lvem s pravé strany a v pozdvižené levici držící sošku Marsovu s kopím. Za štítem o pravici opřené veslo. Opis FELICITATIS PUBL · REPARATIO t. j. Veřejného štěstí náprava. — Dole v úseči ve dvou řádcích drobněji UNCTIO REGIA PRAG · | XII · MAII MDCCXLIII t. j. Pomazání královské (korunovace) v Praze 12. května 1743. — Okraj oboustranně dvojitý, hladký.

Průměr 44 mm, váha stříbrné 25·2 neb 35·05 gr, bronzové 32·1 gr.

Korunovační medaille od Ant. Widemana*) z r. 1743 (Tab. CXXXVIII. obr. 1320.) nese v líci poprsí královny s pravé strany, dole k okraji sahající, v šatech pod krkem hodně vystřižených a v brokátovém plášti a s vlasy hustě zkadeřenými a čelenkou a krajkami zdobenými. Pod poprsím drobně jméno rytce A. WIDEMAN Opis MARIA THERESIA AVGVSTA

Na rubu ku předu obrácená, zpříma stojící korunovaná ženská postava v korunovačním plášti a opásaná mečem opírá se pravicí, ve které zároveň drží žezlo, o oválný štít s českým lvem s pravé strany a v levici má državu. Za postavou v levo na podstavci spočívá koruna. Nad tím opis FELICITATIS PVBL . REPARATIO Vespod v úseči ve dvou řádcích čte se VNCTIO REGIA PRAG | XII MAII MDCCXLIII t. j. Pomazání královské (za královnu) čili korunovace v Praze dne 12. května 1743. — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 39½—40 mm, váha zlaté 35 gr, stříbrné 26 gr, z červeně zbarveného bronzu 24·8 gr.

Táž menší korunovační medaille od téhož rytce z r. 1743 (Tab. CXXXIX. obr. 1323.) stejného líčení s předešlou měří v průměru 32½ mm a váží zlatá 17·5 gr, stříbrná 16·9 gr, z bronzu červeně zbarveného 13·5 gr, z cínu 12·05 gr.

Korunovační medaille z r. 1743 bez jména rytce (Tab. CXXXVIII. obr. 1319.) představuje v líci na trůně sedící královnu z pola s levé strany, držící v pravici žezlo a v levici državu. Vedle ní v pravo Fama s pozounem v pravé ruce a v levo Spravedlnost se zastřenýma očima, s vahami v levici, které druhýma rukama drží nad hlavou královny korunu. Dole v levo obluda (závist) s dvěma rukama vzhůru hledící. Nad tímto líčením v polokruhu nadpis MAR . THERESA . REG . UNG & BOH . CORON . t. j. Maria Theresa regina Ungariae et Bohemiae coronata (Marie Terezie královna uherská a česká korunovaná). Dole v úseči menším písmem ve dvou řádcích PRAGUE : 12 MAY | 1743

Na rubu bašta s cimbuřím, s které vlaje prapor. Vedle ní v pravo květina v kořenáči, v levo olivová ratolest a pod ní váhy. Před baštou rozloženy jsou po zemi Merkurova hůl, dělové koule a palice. Shora v oblouku nadpis OMNIA VINCIT | VIRTUS t. j. Všecko přemáhá ctnost. — Dole v úseči ozdoba. Přihází se ve třech odchylkách v kresbě a v opisu UNG .

*) Antonin Wideman, slavný řezač kolků, narozen r. 1724 v Duchcově, působil od r. 1754 ve Vídni. Zemřel r. 1790.

Průměr 42—43 mm, váha bronzové 14·7, 18·87 a 17·15 gr.

Vzácnější jest táž menší medaille (Tab. CXXXV. obr. 1307.) podobného líčení, ale různící se opisem v líci MAR · THERESA · REG : UNG · & · B · COR a v úseči PRAGUE · M | 1743 a na rubu OMNIA VIN | CIT VIRTUS

Průměr 22 mm, váha bronzové 3·32 gr.

Jiná korunovační medaille z r. 1743 (Tab. CXLVI. obr. 1365.) má líc stejný s předešlou, na rubu pak oltář a opis ECCLESIA FVNDAMENTVM | PRIMA SEDES FIDEI REGVLA t. j. Církev (chrám) základem, prvním sídlem (stolicí či instancí), pravidlem víry (věrnosti). — Okraj na líci řetízkový, na rubu uvnitř perlový, zevnitř řetízkový.

Průměr 45 mm, váha stříbrné 29 gr.

Oválová korunovační medaille od M. Donnera bez letopočtu (Tab. CXXXVII. obr. 1317.) nese v líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, s čelenkou a krajkovou ozdobou ve vlasech zkadeřených, s velkými náušnicemi v podobě kříže, s šaty na prsou hluboko vystřiženými, přes něž přehozen plášť hranostajový, na rameni připnutý. Pod poprsím drobně jméno rytce M · DONNER · F · Opis MARIA · THERESIA · D · CAR · CAES · FIL · HUNG · & BOH · REX · ARCH · AUST · t. j. Maria Theresia, divi Caroli caesaris filia, Hungariae et Bohemiae rex, archidux Austriae (Marie Terezie, božského císaře Karla dcera, uherský a český král, arcivévoda rakouský).

Na rubu na zadních nohou stojící korunovaný český lev s dvojitým ohonem a s hlavou ze předu, však poněkud na zad obrácenou, opřený přední levou tlapou o ozdobný štít s rakouským břevnem a v pravé držící velký uherský Ondřejský kříž, který sáhá do opisu IUSTITIA | ET CLEMENTIA Vespod v úseči ozdoba ve tvaru konsoly a pod ní drobně monogram rytce MD Okraje po obou stranách jsou hladké.

Velkost 59/68½ mm, váha stříbrné 70 gr, z červeně zbarveného bronzu 76·9 gr, cínové 68·4 gr.

Táž medaille menší zobrazená na Tab. CXXXVII. obr. 1314. má na líci jméno rytce M · DONNER, na rubu lva ku předu hledícího a v úseči konsolu jiného tvaru a pod ní D · B f ·

Velkost 42/48 mm, váha stříbrné 34·5 gr, z červeně zbarveného bronzu 39 gr, cínové 28 gr.

Korunovační medaille od Ant. Widemana s chronogramem 1743 (Tab. CXXXVIII. obr. 1322. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze) má na líci poprsí královny s pravé strany, s čelenkou a kadeřavými vlasy, v šatech u krku vystřižených a v převěsném plášti. Kolem celého poprsí chronogram MarIa theresIa In aVsPICIIs DIVInIs VICtrIX IVre regIt ∘:∘ t. j. Marie Terezie, ve znameních nebeských vítězná, právem vládne.

Na rubu při levé straně na půdě travou porostlé na zadních nohou stojící korunovaný dvouocasý český lev držící vzhůru v přední pravé tlapě ozubenou korunu. Před ním na třech pahrbcích stojí Ondřejský uherský kříž svrchu korunovaný. Kolem opis LAUDENT EAM IN PORTIS OPERA EIUS t. j.

Chvaltež ji v branách (t. j. veřejně) díla její! — Ve spodní úseči ve dvou řádcích CORONAT · PRAG · | D · 12 MAII · t. j. Coronata Pragae die 12 maii (Korunována v Praze dne 12. května). Pod tím značka rytce W:*f* Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 27 mm, váha cínové 5·85 gr.

Korunovační medaille od Jiřího Vil. Kittla z r. 1743 (Tab. CXXXIX. obr. 1324.). Na líci poprsí královny s pravé strany s vlasy zkadeřenými a čelenkou zdobenými, v plášti hranostajovém, na rameni perlovou růžicí připnutém, jež sáhá nahoře i dole do opisu. Pod ním drobně jméno rytce KITTEL · F. Opis MAR · THERES · | D · G · REG · HUNG · BOH

Na rubu pod českou korunou v pravo palmová a v levo olivová ratolest, přes sebe položené a pod tím v pěti řádcích A DEO DESTINATA | HACTENVS IMPVGNATA | TANDEM IMPOSITA | PRAGAE · 1743 | · D · 12 MAII t. j. Od Boha ustanovena (určena), až posud útočena (pronásledována či napadána), konečně postavena (nastolena) v Praze 1743 dne 12. května. — Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 31½ mm, váha stříbrné 12·4 gr.

Korunovační medaille z r. 1743 (Tab. CXXXIX. obr. 1325.) nese na líci poprsí královny s pravé strany v šatech na prsou vystřižených, v plášti hojně skládaném a třásnitém, na rameni připnutém, s perlovými náušnicemi a na prsou s perlovou sponou. Opis MAR : THERESIA · | D : G : HUNG : BOH : REX ·

Na rubu uprostřed věnce ze dvou olivových ratolestí, mezi nimiž nahoře jest česká koruna, osmiřádkový nápis LEGITIMA | CORONARUM | AUSTR : HÆRES | VICTRIX | FELICIT : PATRIÆ | MATER | CORONATA · PRAG · | 12 · MAY · 1743 · t. j. Legitima coronarum Austriae haeres victrix, felicitatis patriae mater coronata Pragae 12. may (= maii) 1743. (Zákonitá korun rakouských dědička vítězná, matka (původkyně) štěstí vlasti, korunována v Praze 12. května 1743.) — Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 32 mm, váha stříbrné 16·9 gr.

Korunovační medaille od Mikuláše van Swinderen*) z r. 1743 (Tab. CXXXIX. obr. 1327.) má na líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, v šatech vystřižených a v plášti hranostajovém a s malou čelenkou ve vlasech zkadeřených. Pod poprsím drobně značka rytce N · V · S · F · t. j. Niklaas van Swinderen fecit. Kolem opis MA . THERESIÆ D . G . REG . HV . BOHEM . & .

Na rubu při pravé straně z oblak vystrčená ruka drží věncem obtočený sloup, na jehož podstavci umístěn rakouský štít s příčným břevnem, proti četným naň doletajícím šípům. O spodek sloupu opřen štít s pruskou orlicí a se znakem saským. Od levé strany spěchá Saturnus, jenž nese v pravici kosu a

*) Mikuláš (Niklaas) van Swinderen, rytec v Haagu v letech 1736 – 1745.

v levici svazek tří štítů, ostatních Marii Terezii nepřátelských zemí: Francie, Bavorska a Španělska. Mezi štítem francouzským a bavorským na zemi svazek střel a lidská hlava. Po stranách tohoto líčení opis PERSTAT SVB | VINDICE CŒLO · t. j. Stojí pod ochranou nebes. — Dole v úseči menším písmem ve třech řádcích PRAGÆ IN REGINAM | BOHEMIÆ CORONATA · 12 MAII · 1743 t. j. V Praze za královnu českou korunována 12. května 1743. — Okraj líce i rubu hladký.

Průměr 45 mm, váha stříbrné 37·63 gr.

Korunovační medaille od florentinského rytce Selviho z r. 1743 nese na líci poprsí královny s levé strany, sáhající dole k okraji, s vlasy dílem zapletenými, dílem rozčesanými a na ňadra splývajícími a závojem, perlemi a drahokamy zdobenými, s perlovými náušnicemi, v brokátových, hluboko vystřižených šatech s krajkami, přes něž zavěšen pláš, velkou sponou z drahokamů na rameni připnutý. Opis M · TERESIA · REGINA · — HVNG · BOHEM · EC t. j. Marie Terezie, královna uherská a česká atd. — Pod poprsím z menšího písma MDCCXLIII · SELVI · F t. j. 1743 Selvi zhotovil.

Na rubu oltář, na němž v plamenech sedí fénix s roztaženými křídly a po pravé straně strom palmový a po levé olivový a různé trofeje a nahoře zářící slunce. Nad stromy v oblouku čte se VNA EST . QVÆ REPARET t. j. Jedna jest, jež může napraviti. — Na líci trojitá, na rubu čtyrnásobná hladká obruba.

Průměr 86 mm, váha bronzové 150 gr.

Dřevěná korunovační medaille bez letopočtu (ve sbírce Bedř. Skrbka v Pardubicích) má na líci poprsí královny s pravé strany, přilehající dole k okraji, s čelenkou a krajkovým závojem ve vlasech a v uších zavěšené velké náušnice ve tvaru kříže. Šat jest pod krkem hodně vystřižen a na prsou velkou sponou ozdoben a přehozen pláštěm připnutým na rameni. V opisu čte se MARIA THERESIA · HVNGAR · BOHEM · REG ARCHID · AVST · Za opisem nejprve trojitý obvodek hladký, za ním širší obvodek z květin a pak široký hladký vyvýšený okraj.

Na rubu pohled na Prahu, nad ním nadpis DIE STADT PRAG a dole v úseči arabeska. Líčení uzavřeno dvojitým obvodkem hladkým a širokým vyvýšeným okrajem.

Průměr 50 mm, váha černě napuštěného dřeva 13·5 gr.

Korunovační medaille od Ondřeje Vestnera*) bez letopočtu. Líc: Poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, s čelenkou ve vlasech zkadeřených a na ňadra splývajících, s náušnicemi v podobě kříže, v šatech na prsou vystřižených a krajkami lemovaných, s převěsným pláštěm, připevněným na rameni sponou z drahokamů. Pod poprsím malá značka rytce v · Opis MARIA THERESIA HVNG · BOH · REG · ARCHID · AVST ·

Na rubu poprsí jejího choti s pravé strany, zabíhající dole k okraji, s dlouhou parukou, v bohatém římském odění a v převěsném plášti a pod poprsím jedva

*) Ondřej Vestner, ryjec železa, narozen r. 1707 v Norimberce, působil tamtéž. Zemřel r. 1754.

čitelné jméno rytce VESTNER · F · Kolem opis FRANC · STEPH · D · G · DVX LOTHAR · MAGN · DVX ETRVR · & c t. j. Franciscus Stephanus, Dei gratia dux Lotharingiae, magnus dux Etruriae et caetera (František Štěpán, z Boží milosti vévoda lotrinský, velkovévoda toskánský atd.). — Na obou stranách trojitý, hladký okraj.

Průměr 44 mm, váha stříbrné 33½ gr.

Pamětní medaille od Mikuláše van Swinderen s chronogramem (1745) na zrušení vypovídacího nařízení proti českým židům.*) Na líci nahoře v oblouku na pásce nadpis EXILIO . MINATO t. j. Vypověděním hrozeno — a pod tím otevřená síň sloupová, na jejíž římse čte se malým písmem datum dle židovského i křesťanského kalendáře XIII · TEBETH · | XVIII · DECEMB · V síni v popředí v levo na trůně korunou a koberci zdobeném pod baldachynem korunovaná královna v korunovačním plášti, držící v pravici žezlo. Vedle trůnu v levo stojí Spravedlnost s mečem a vahami, v popředí v pravo rabín v starozákonním rouše se zdviženou pravicí a v pozadí po pravé straně trůnu žena, jedno děcko na pravé ruce chovajíc a druhé levicí za ruku držíc. Pod stupni trůnu ke královně obrácený rytíř v antickém brnění ukazující levicí na ženu a pravicí na rabína. V pozadí otevřené síně viděti město, s četnými věžemi. Na úseči před rabínem malým písmem značka rytce N.V.S.F: Vespod v úseči ve čtyrech řádcích chronogram křesťanského letopočtu (1744) NE . SVSPICETVR . REGINA . | VERSVS . SERVOS . SVOS . RES . | HVIVSCE MODI. | J . Reg. 22. vs 15 t. j. Ne suspicetur regina versus servos suos res huiusce modi. I. Regum, 22., versus 15. [Neobmýšlejž královna na služebníky své věcí takových. I. (kniha) královská, kapitola 22., verš 15.].

Na rubu nahoře korunovaný uhersko-český štít, po jehož stranách v oblouku nadpis DECRETO | ABOLETO a v druhé řádce zcela drobně XIII. YYAR. | XV. MAJI . t. j. Dekret odvolán 13. yyaru — 15. května. Na prostranství velkými stavbami obklíčeném uprostřed na povýšeném, plotem ohraženém místě na ohni obětovaný beránek. Na druhé přestávce schodiště k němu vedoucího klečí vrchní rabín a kolem plotu na prostranství 37 rabínů. V popředí na budovách v pravo zavěšen znak anglický a norsko-švédský, v levo polsko-litevský a hollandský. Dole v úseči v pěti řádcích chronogram židovského letopočtu (3761) ISTI . SVNT . DIES . QVOS . NVLLA . VMQVAM · | DELEBIT . OBLIVIO . ET PER . SINGVLAS · | GENERATIONES . CVNCTÆ . IN . TOTO . ORBE · | PROVINCIÆ . CELEBRABVNT · Esther . 9 vs 28 . t. j. Tit jsou dnové, jež žádné nikdy nevyhladí zapomnění, a jednotlivými

*) Dekret týkající se vypovězení židů navždy z Prahy a z Čech vydán královnou dne 18. prosince 1744; původně stanovena lhůta vypovídací do konce ledna 1745, pak dvakráte vždy o měsíc prodloužena, na to dekretem ze dne 15. května 1745 prováděcí nařízení až na další ustanovení zastaveno (tohoto dekretu týká se zmíněná medaille), však dne 20. června 1746 nařízení vypovídací znovu obnoveno a dne 4. srpna téhož roku vydán dekret, aby se všichni židé do 6 let z Čech vystěhovali, leč na přímluvu místodržících a vlády anglické a hollandské byl dne 12. srpna 1748 odvolán. (Viz Emler: Vypovězení židů z Prahy.)

pokoleními všecky veškeré po všem okraku kraje oslavovati budou. Kniha Esther, kapitola 9., verš 28.*) — Okraje na obou stranách jsou hladké.

Průměr 59½ neb 64 mm, váha stříbrné 85 neb 95 gr, cínové 96·05 gr.

Pamětní medaille od Ondřeje Vestnera z r. 1745 na mír ve Füssenách (Tab. CXXXIX. obr. 1328. ze sbírky musea království Českého v Praze) nese v líci podobné poprsí královny jako medaille předposlední s odchylkou interpunkce v opisu THERESIA :

Na rubu forum, na němž stojí bohyně míru, držící v pozdvižené levici olivovou ratolest a ukazující pravicí na bránu či vítězný oblouk, nalezající se v pozadí. Kolem opis PULCHRUM DARE ORBI QUIETEM SECULO PACEM SUO · t. j. Krásné jest dáti světu pokoj, mír věku svému. — V dolní úseči ve čtyrech řádcích drobnějším písmem PACE IMPER · REG · HUNG · ET | ELECT · BAVAR · SIGNATA | XIX APR · MDCCXLV | V · t. j. Pace imperatricis reginae Hungariae et electoris Bavariae signata 19. aprilis 1745 Vestner (Mír mezi císařovnou, královnou uherskou a kurfirstem bavorským byl stanoven (podepsán) 19. dubna 1745. Vestner). — Okraj na obou stranách hladký, čtyrnásobný.

Průměr 44 mm, váha stříbrné 29 gr. Přihází se též v bronzu.

Na pamětní medailli od J. Dassiera**) z r. 1745 na mír ve Füssenách (ve sbírce Bedř. Skrbka v Pardubicích) vidí se široké, statné, pěkně pracované poprsí královny s obnaženými prsy s levé strany, sáhající nahoře i dole k okraji, v šupinatém pancéři zdobeném uprostřed na prsou maskou s přívěsky a na okraji lemovaném krajkami, zahalené v plášti, který jest v předramení připevněn sponou. Ve vlasech částečně zapletených a z části volně až na mohutná ňadra splývajících vidí se čelenka a šňůry perel a v uších náušnice. Pod úsečí ruky drobně značka rytce I · D · Opis MAR : THERESIA · D : G : | REG : HUNG : BOH :

Na rubu při dolním okraji na úseči zeměkoule v oblacích sedící bohyně Pallas v přilbě, opřena levicí o štít a v pravici třímající dlouhé kopí, jež sáhá v opis ET MEN | TE ET ARMIS · t j. I důvtipem (rozumem) i zbraní. — Vedle zemské úseče v oblouku drobněji po pravé straně letopočet 1745 · a po levé značka rytce I · D · F · Na obou stranách jsou okraje hladké. Celé líčení i všechny opisy vyjma značky rytce jsou pozlaceny, ostatní plochy hnědě zakaleny.

Průměr 54 mm, váha bronzové 72 gr.

Pamětní medaille z r. 1745 od M. Holtzheye na mír ve Füssenách má na líci bohatě zdobené poprsí královny s pravé strany, jež sáhá nahoře i dole v opis MARIA THERESIA D | G · REG · HVNG . BOHEM . ETC.

*) Úryvky těchto citátů z bible nejsou doslovné, nýbrž pozměněny. Tak první citát v bibli katolické zní: „Ať se nedomnívá král takové věci o služebníku svém," a v evangelické. „Nejsčítejž král takové věci na služebníka svého." Citát druhý čte se v bibli katolické: „Tiť jsou dnové, kteří nikdy v žádné nebudou dáni zapomenutí: a po všech rodech všecky ve všem světě krajiny slaviti budou"; v evangelické pak: „A že ti dnové budou pamětní a slavní v každém věku rodině, krajině a městě."

**) Jan Dassier, řezač kolků, narozen r. 1676 v Ženevě, činným tamtéž až do své smrti r. 1763.

Na rubu bohyně války podávající bojovníkovi vavřínový věnec. U nohou jejich tři spojené oválové štíty (Braniborska, Hessenska a Falce) pod liliovou korunou, na níž čte se (VNIO) FRANCOF. Nad tím opis OPTATAE PRAEMIA PACIS t. j. Výhody z vytouženého míru. — Vespod v úseči drobněji PAX BAVARICA t. j. Mír bavorský a datum.

Průměr 49 mm, váha stříbrné 44·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1745 od A. R. Wernera*) na mír v Augsburku (Tab. CXL. obr. 1331.) nese na líci poprsí královny s pravé strany dole k okraji sáhající, s čelenkou a krajkami ve vlasech zkadeřených a s velkými náušnicemi v podobě kříže, oděné šaty u krku hodně vystřiženými a na ramenou vydmutými, kdež připnut hranostajový pláš sponou z drahokamů, jakáž též vidí se na prsou královny. Kolem opis MARIA THERESIA · HVNGAR · BOHEM · REX ARCHID. AVST · Pod úsečí ležatým písmem jméno rytce *A. R. Werner . f*

Na rubu zahrada se záhonky a uprostřed s vysokým stromem, pod nímž pachole rozhazuje pravicí kvítí, jež nese v levé ruce v koši. Nahoře v oblouku nadpis VER PACIS SACRVM t. j. Jaro míru (jest) posvátné; pod ním duha, za níž zářící slunce a vedle v oblacích dva dolů obrácené rohy hojnosti, z nichž květiny se sypou. Dole v pravo drobně značka rytce F · W · Vespod v úseči ve čtyrech řádcích menším písmem PAX AUGUSTA AB AUGUSTIS | AUGUSTAE CONFECTA | AD D. XXIV MAII · | MDCCXLV t. j. Mír vznešený od mocnářů v Augsburku ujednán dne 24. května 1745. — Na obou stranách okraje hladké.

Průměr 43 mm, váha stříbrné 29 gr.

Pamětní medaille z r. 1745 od A. R. Wernera na mír v Drážďanech (Tab. CXL. obr. 1330.) má na líci v trojlist seřaděné tři medaillony panovníků ve věncích vavřínových, dole stuhou svázaných, a sice nahoře poprsí královny Marie Terezie s pravé strany s opisem MAR THER · R · H · B · AVGVSTA · (t. j. Maria Theresia, regina Hungariae, Bohemiae, augusta), v pravo polského krále a kurfirsta saského Augusta III. s pravé strany s opisem AVG · III · R · POL · EL · SAX · (t. j. Augustus Tertius, rex Poloniae, elector Saxoniae), a v levo krále pruského a kurfirsta braniborského Fridricha II. s levé strany s opisem FRID · II · R · PR · EL · BRAND · (t. t. Fridericus Secundus, rex Prussiae, elector Brandeburgicus). — Dole jméno rytce *A | R | Werner. | f.*

Na rubu tři bohové řek s vesly, sedící u skácených nádob, z nichž voda vytéká. Nádoba v pravo nese nápis ALBIS t. j. Labe, uprostřed DANVBIVS t. j. Dunaj a v levo ODRIS t. j. Odra. Nad nimi vznáší se tři korunovaní orlové, z nichž onen v pravo drží v levém spáru meč a v levo v pravém pazouru žezlo. Nad tím nejhořeji v oblouku nadpis AMICE CONSPIRANT t. j. Přátelsky jsou svorní. — Vespod v úseči ve dvou řádcích GERM · PACATA | 1745 t. j Germania pacata 1745 (Německo upokojeno 1745). — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 44 mm, váha stříbrné 29·4 gr, cínové 27 gr.

*) Adam Rudolf Werner, řezač kolků, ve Stuttgartě, zemřel r. 1784.

Jiný variant nese na rubu slovo GERMANIA úplně vypsané.

Pamětní medaille z r. 1745 od Ondřeje Vestnera na mír v Drážďanech (Tab. CXL. obr. 1332.). Na líci vidí se tři poprsí panovníků na podstavcích a sice uprostřed Marie Terezie ze předu a na podstavci nápis MARIA | THERES · | R · H · B · | AVGVSTA, vedle něho po pravé straně poprsí krále polského Augusta III. s pravé strany s nápisem na podstavci AVG · III · | R · POL · | ELECT · | SAX · a po levé straně poprsí pruského krále Fridricha II. s levé strany s nápisem na podstavci FRID · | R · PR · | ELECT · | BRAND · a dole u podstavce při okraji drobně značka rytce v Nad všemi poprsími nahoře v polokruhu opis PACIFICATORVM GERMANIAE TRIAS t. j. Trojice uspokojitelů Německa. — Dole v úseči ve dvou řádcích NON SINE | NVMINE t. j. Ne bez pomoci Boží.

Na rubu uprostřed bohyně míru, v pravo od ní bohyně spravedlnosti a v levo bohyně zámožnosti, tisknoucí si pravice. Nad nimi nahoře v půlkruhu čte se nadpis SPERATA TEMPORVM FELICITAS t. j. Naděje budoucího blaha. — V dolní úseči ve třech řádcích menším písmem PACIS FOEDERE INITO | DRESDAE · XXV DEC · | MDCCXXXXV · t. j. Smlouva míru ujednána v Drážďanech 25. prosince 1745. — Na obou stranách okraje hladké.

Průměr 44 mm, váha 29 gr.

Medaille ta přihází se též v líci s poprsím královny s pravé strany a na rubu s líčením jako prve. Stříbrná váží 29·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1745 na mír v Drážďanech (Tab. CXL. obr. 1333.) představuje v líci v obvodku dole seříznutém komnatu s oknem, v níž v levo vidí se pruský král s levé strany v šatě rokokovém, s copem a kordem, tiskna pravicí levou ruku korunované královny v dlouhém plášti. Nad tím za obvodkem nadpis . PAX · MELIOR · BELLO . t. j. Mír lepší války. — Dole v úseči letopočet MDCCXLV

Na rubu na kohoutu stojící anděl míru, držící v pravici věnec a v levici ratolest. Při levé straně strom. Nad tím v půlkruhu opis · FLORENT · VICTORIA · RIGNA · (místo REGNA) t. j. Kvetou vítězstvím říše. — Vespod v úseči letopočet MDCCXLV — Okraj na obou stranách hladký.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 19 gr. Ražena též z bronzu.

Vedle těchto medaillí ražena na mír Drážďanský ještě:

Medaille od M. Holtzheye o průměru 49 mm, nesoucí v líci poprsí královny s pravé strany a na rubu Marse s Merkurovou holí, se štítem s pruskou orlicí a s kopím, na němž jest olivová ratolest.

Dále medaille od Ondřeje Vestnera, mající v líci poprsí královny s pravé strany a na rubu Boží ruku, upevňující na sloupu 4 štíty a vedle bohyni míru, zapalující pochodní zbraně. Měří v průměru 44 mm.

Konečně medaille s líční stranou jako na obr. 1332. a s rubní právě popsanou.

Medaille bez letopočtu od Hanuše Fuchse*) na šťastné pa-

*) Hanuš Fuchs, řezač kolků ve Vídni.

nování královny (Tab. CXLVI. obr. 1367.) nese v líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, s čelenkou a perlemi ve vlasech, s náušnicemi a v šatech u krku hodně vystřižených a bohatě zdobených, v převěsném plášti, který připnut na rameni růžicí z drahokamů. Pod poprsím drobně monogram rytce HF Kolem opis M : THERESIA · D : | G : R : I : HU : BO : REG :

Na rubu meč a olivová větev křížem položená přes obrácený roh hojnosti, z něhož padají peníze, vavřínový věnec a palmová ratolest. Opis IUSTITIAM ET CLEMENTIAM COMITATUR FELICITAS ✿ t. j. Spravedlnost a mírnost provází štěstí. — Na obou stranách několikanásobný hladký okraj.

Průměr 45 mm, váha stříbrné 21·85, 35·2 a 35·5 gr.

Medaille tato uváděna bývá často jako korunovační neb na paměť míru ve Füssenách, ovšem mylně, jak dotvrzuje líční opis s titulem císařským, neboť v době korunovace (12. května 1743), ani v době uzavření míru ve Füssenách (22. dubna 1745) neměla ještě Marie Terezie titulu císařovny, nýbrž až od 4. října 1745, kdy choť její stal se císařem římsko-německým.

Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na šťastné panování (Tab. CXXXIX. obr. 1326. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze). V líci vidí se poprsí jako prve, leč v plášti neskládaném a velkou sponou z drahokamů k rameni připnutém. Pod poprsím značka rytce W Opis MAR : THERES : | AUGUSTA · R : F : t. j. Maria Theresia augusta, regina felix (neb regnet feliciter) [Marie Terezie vznešená, královna šťastná neb vládne šťastně].

Na rubu sedící panovnice v plášti opřená pravicí o štít s uherským znakem a v levici třímající obnažený meč a palmové ratolesti nad ležícím korunovaným českým lvem. Nad tím v polokruhu opis IUSTITIA ET CLEMENTIA . Vespod v úseči ve dvou řádcích REGNORUM | FULGRA t. j. Říší podpora. — Okraje po obou stranách hladké.

Průměr 29 mm, váha stříbrné 8·55 gr.

Oválová pamětní medaille od M. Donnera bez letopočtu na přijetí titulu císařovny (Tab. CXXXVI. obr. 1310.) nese na líční straně poprsí královny s pravé strany, dole k okraji sáhající, s čelenkou ve vlasech zkadeřených, oděné těsně přilehajícími a na prsou hluboko vystřiženými a bohatě vyšívanými šaty, přes něž přehozen plášť brokátový, připnutý na rameni sponou z drahokamů. V uších zavěšeny velké náušnice v podobě kříže. Pod poprsím značka rytce M · D · *f*. Opis MARIA · THERESIA · D · G · ROM · IMP · GER · HUNG · & BOH · RE · ARCH · AUST · t. j. Maria Theresia, Dei gratia Romana imperatrix, Germaniae, Hungariae et Bohemiae regina, archiducissa Austriae (Marie Terezie, z Boží milosti římská císařovna, německá, uherská a česká královna, arcivévodkyně rakouská).

Na rubu na konsole korunovaný dvojocasý český lev, stojící na zadních nohou s levé strany, s hlavou ze předu, trochu na zad zatočenou, opírající se přední levou tlapou o rakouský znak s příčným břevnem v ozdobné kartuši a přední pravou tlapou držící nad ním velký uherský Ondřejský kříž, který sáhá

v opis IUSTITIA ET CLEMENTIA Pod konsolou docela při okraji drobně monogram rytce M) Okraje jsou na obou stranách hladké.

Velkost 50/57 mm, váha stříbrné 43·5 gr, z červeně zbarveného bronzu 53·1 gr.

Medaille tato spolu ještě se třemi níže popsanými řaděna bývá některými numismaty pro svou nápadnou podobnost mezi korunovační, leč opis nasvědčuje, že ražena býti nemohla ke korunovaci v r. 1743, ježto tenkrát ještě Marie Terezie nebyla římskou císařovnou a německou královnou. Z důvodu toho opravujeme omyl vloudivší se do textu v tabulkách při obr. 1310., 1316. a 1318.

Jiná podobná menší oválová medaille od téhož rytce k téže události ražena (Tab. CXXXVII. obr. 1316.) nese v líci poprsí s četnějšími záhyby na plášti a pod ním drobnějším písmem celé jméno rytce M · DONNER F · a na rubu konsolu jednoduší.

Velkost 42/48 mm, váha stříbrné 34·9 gr, bronzové 28·6 gr.

Okrouhlá medaille bez letopočtu od G. Tody*) k té samé příležitosti vydaná (Tab. CXXXVIII. obr. 1318.) podobá se medailli dřívější, liší se toliko v líci poněkud šatem a jménem rytce G · TODA · F · pod poprsím a na rubu tím, že kříž Ondřejský spočívá přímo na štítu a vespod v úseči není žádné konsoly, nýbrž hned pod půdou při pravé straně čte se drobně jméno rytce G · TODA · F · Okraje po obou stranách jsou hladké.

Průměr 39 mm, váha červeně zbarveného bronzu 22·38 gr, cínu 15·25 gr.

Medaille ta vyskytuje se také o průměru 32 mm s plným jménem rytce G · TODA · F · na líci a se skratkem G · T · F · na rubu.

Váží ve zlatě 17·3 gr, ve stříbře 17·5 gr a v červeně zbarveném bronzu 12·72 gr.

Dřevěná portraitní medaille Marie Terezie a jejího chotě má v líci poprsí královny s pravé strany i opis jako výše vzpomenutá dřevěná medaille korunovační, jen květy v obvodku jsou jinaké.

Na rubu poprsí Františka I. s pravé strany, dole k okraji sáhající, v dlouhé paruce s věncem vavřínovým, v brnění a v převěsném plášti a s řetězem zlatého rouna na krku. Kolem poprsí opis FRANCISCUS I · D · G · ROM · IMP · SEMP · AVG t. j. Franciscus Primus, Dei gratia Romanorum imperator semper augustus (František První, z Boží milosti římský císař zvláště vznešený). — Za opisem trojitý obvodek hladký, pak široký z ratolestí a květin, na to čtyrnásobný hladký a široký vyvýšený okraj.

Průměr 55 mm, váha bílého dřeva 17·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1751 od Mat. Donnera na položení základního kamene k nemocnici Alžbětinek v Brně (Tab. CXLVI. obr. 1369.). V líci poprsí cís. manželů vedle sebe s pravé strany, jež sáhá dole k okraji. V předu císař má ve dlouhé paruce věnec vavřínový, oděn v brnění a převěsném plášti, s řetězem zlatého rouna na krku. Císařovna oděna v šaty na prsou hluboko vystřižené a zdobena čelenkou a náhrdelníkem. Pod úsečí ruky císaře značka rytce *M · D · f ·* Kolem opis IMP · FRANC · AUG · ET

*) Jan (Giovanni) Toda, rycec, původem asi Ital z Lombardie, pracoval od r. 1739 ve Vídni, kdež v l. 1750—1765 byl vrchním řezačem kolků v cís. mincovně. Zemřel r. 1765.

M · THERES AUG · t. j. Imperator Franciscus augustus et Maria Theresia augusta (Císař František vznešený a Marie Terezie vznešená).

Na rubu v palmovém věnci ve 14 řádcích čte se nápis MARIA | THERESIA AUGUSTA, | PIA, CLEMENS, IUSTA, | SANCTIS TRIBUS MAGIS | DEDICATAE, | PRO SACRIS VIRGINIBUS, | SUB INVOCATIONE DIVAE | ELISABETHAE, | AD FAMULANDUM | DEO ET PROXIMO | DEVOTIS, HUIUS AEDIS | PRIMUM LAPIDEM | PONENDUM IUSSIT | MDCCLI. t. j. Marie Terezie vznešená (či císařovna), zbožná, mírná, spravedlivá, dala položiti první (či základní) kámen tohoto chrámu zasvěceného především třem svatým pro svaté panny za vzývání božské Alžběty, věnovaného ke službě Boží a bližního. — Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 48½ mm, váha červeně zbarveného bronzu 49 gr.

Pamětní medaille z r. 1754 od Mat. Donnera na založení ústavu šlechtičen v Praze na Hradčanech (Tab. CXLI. obr. 1339.) má líční stranu jako předešlá medaille. Někdy značka rytce schází.

Na rubu pod skříženými dolů ohnutými větvemi, palmovou a vavřínovou, šestiřádkový nápis IMMACULATAE | BEATAE · MARIAE · VIRGINI | FRANCISCI ET THERESIAE | AUGUSTORUM · MUNIFICA · PIETATE | VIRGINES. ILLUSTRES FUNDATAE | AN. CH. MDCCLIV. a pod ním dvě úponky, t. j. Immaculatae beatae Mariae Virgini Francisci et Theresiae augustorum munifica pietate virgines illustres fundatae anno Christi 1754 (Neposkvrněné, blahoslavené Marii Panně Františka a Terezie císařů štědrou zbožností ústav panen urozených založen léta Páně 1754). — Okraje na obou stranách jsou hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 34·5 neb 43·7 gr, z červeně zbarveného bronzu 48·12 neb 50 gr, cínové 35·1 gr.

Pamětní medaille bez letopočtu na bitvu u Kolína k podnětu kardinála Albaniho v Římě ražená (Tab. CXLI. obr. 1341.) nese v líci mladistvé poprsí královny s levé strany, v přílbici ověnčené vavřínem a v šupinatém brnění, s žezlem v pravici, jež sáhá dole k okraji a nahoře v opis MARIA · THERESIA | PIA · FELIX · AUG · t. j. Marie Terezie zbožná šťastná císařovna.

Na rubu vítězná brána, na níž nahoře sedí korunovaný dvojhlavý orel a vedle něho v pravo stojí anděl s křížem a v levo s olivovou ratolestí. Na štítu vítězného oblouku čte se ve dvou řádcích DE BORUSSIS t. j. Od Prušáků. — V pozadí viděti scénu bitvy. Nad branou v oblouku opis SALVS | PVBLICA t. j. Obecné blaho (rozuměj: vítězství slaví). — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 45½ mm, váha červeně zbarveného bronzu 46 neb 49·15 gr.

Pamětní medaille z r. 1757 od A. Molla na bitvu u Kolína má v líci poprsí cís. manželů s pravé strany, sáhající dole k okraji, a sice v popředí císaře v dlouhé vavřínem věnčené paruce, v šupinatém krunýři, v převěšeném plášti a s řetězem zlatého rouna na krku a vedle poprsí jeho choti v čelence a s perlovým náhrdelníkem na obnažených prsou. Pod úseči ruky císařovy drobně jméno rytce A · MOLL · F · Nad poprsími opis FRANCISCVS ET THE-

RESIA AUGG : t. j. Franciscus et Theresia augusti (František a Terezie císař a císařovna).

Na rubu na travnaté půdě sedící Minerva s levé strany, s přilbou, kopím a štítem, mající po levici sůvu a ukazující pravicí na kamenný v pravo stojící jehlanec, který bleskem zasažen, se řítí. Na úpatí podstavce drobně jméno rytce A. MOLL. F. Vespod v úseči ve dvou řádcích menším písmem RESTAURATA FELICITATE PUBLICA MDCCLVII · XVIII · JUN · t. j. Obnoveno štěstí obecné 1757 18. června. — Okraje oboustranně hladké.

Průměr 49½—50 mm, váha stříbrné 43·6 gr, bronzové 39·65 gr, cínové 32·4 gr. Někdy nemívá cínová medaille na rubu v úseči žádného nápisu (Tab. CXLI. obr. 1343.).

Pamětní medaille z r. 1757 od Ant. Widemana na bitvu u Kolína (Tab. CXLII. obr. 1345.). V líci poprsí císařských manželů jako dříve, však císař v římském odění a se zlatým rounem na šňůře a choť bez náhrdelníku. Pod poprsím císaře při okraji z malého písma jméno rytce A · WIDEMAN Nad poprsími v polokruhu opis FRANCISCVS M : THERESIA AVGG :

Na rubní straně vidí se anděl z předu, stojící na válečných trofejích, jenž drží v pravici před sebou vavřínový věnec a v levici ozdobný okrouhlý štít s rakouským příčným břevnem a palmovou ratolestí. Věnec sáhá v opis BORVS | SIS DEVICTIS t. j. Po přemožení Prušáků. — Dole v úseči ve dvou řádcích datum MDCCLVII IVN · | D · XVIII t. j. 1757 června dne 18. — Na obou stranách okraje hladké.

Průměr 46 mm, váha stříbrné 34·37 gr, bronzové 31·6 gr, cínové (bez jména rytce) 35 gr.

Pamětní medaille z r. 1757 od J. Wurschbauera na založení vojenského řádu cís. Marie Terezie (Tab. CXLII. obr. 1347.) nese v líci poprsí císařských manželů dle popisu předešlé medaille, ale jméno rytce I. WURSCHBAUER a opis FRANC · D : G · R · I · S · A · GE · IER · R : ET M · THER · D : G · R · I · GE · HU · BO · REG · t. j. Franciscus, Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Jerosolymorum rex et Maria Theresia, Dei gratia Romana imperatrix, Germaniae, Hungariae, Bohemiae regina (František, z Boží milosti římský císař zvláště vznešený, německý, jerusalemský král a Marie Terezie, z Boží milosti římská císařovna, německá, uherská, česká královna).

Na rubu mezi válečnými trofejemi stojící anděl, jenž drží v pravici na stuze nově založený řád v podobě kříže a v levici palmovou ratolest. Nad tím opis PRAEMIO VIRTVTI BELLICAE CONSTITVTO · t. j. Odměna za statečnost válečnou byla ustanovena. — Vespod v úseči ve dvou řádcích datum MDCCLVII · | D · XVIII · IVN · t. j. 1757 dne 18. června. — Okraj na obou stranách hladký.

Průměr 49½ mm, váha bronzové 44 gr.

Táž medaille od Mat. Donnera má v líci poprsí cís. manželů a opis jako medaille č. 1339. Značka rytce někdy schází.

Rubní strana jest úplně stejná s předchozí medaillí.

Průměr 48 mm, váha stříbrné 35 gr, z červeně zbarveného bronzu 30 gr, cínové 31·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1857 od Václava Seidana*) na stoleté jubileum založení vojenského řádu cís. Marie Terezie (Tab. CXLII. obr. 1349.) představuje v líci poprsí panovnice s pravé strany s vysokým účesem s čelenkou a částečně rozpuštěnými vlasy, v šatech na prsou vystřižených. Pod poprsím z malého písma jméno rytce SEIDAN Čelenka sáhá v opis M . THERESIA | 18 JUNI 1757

Na rubu v dvojitém hladkém obvodku na křížem položeném meči a ratolesti vavřínové spočívající kříž stejnoramenný nahoře s ouškem a uprostřed s okrouhlým štítkem s příčným břevnem, kolem něhož óte se heslo FORTITVDINI t. j. Statečnosti (udatnosti). — Za obvodkem opis písmem dovnitř postaveným HUNDERT JAHRE REICH AN HELDENTHATEN t. j. Sto let bohat na hrdinské činy a dole písmem na venek postaveným * 18 JUNI 1857 *

Průměr 58 mm, váha stříbrné 105·5 gr, bronzové 100·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1757 od Ant. Widemana na osvobození Prahy (Tab. CXLIII. obr. 1350.). Líční strana úplně stejná jako na medailli obr. 1345. na bitvu u Kolína od téhož rytce.

Na rubu v pravo zosobněná Vltava plavcem s pravé strany, jenž sedí opřen levicí u překocené nádoby, z které voda vytéká, a jež nese nápis MOLDAV t. j. Vltava a v pravici drží veslo. Před ním v levo stojící ženská postava s cimbuřovou korunou, znázorňující město Prahu, opřená levicí o štít s městským znakem a pravicí podávající plavci věnec olivový. Nad tím opis PRAGA OBSIDIONE LIBERATA t. j. Praha vybavena z obležení. — Vespod v úseči datum XX IVN · MDCCLVII t. j. 20. června 1757. — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 46 mm, váha stříbrné 35 gr, z červeně zbarveného bronzu 35·15 gr, cínové 25·7 gr.

Pamětní medaille z r. 1758 od Ant. Widemana na osvobození Olomouce (Tab. CXLIII. obr. 1351.). Líc jako prve. Někdy bez jména rytce.

Rub: V pravo stojí s pravé strany bohyně války Minerva s přilbou a kopím mezi válečnými trofejemi a před ní v levo klečí na pravém kolenu ženská postava s cimbuřovou korunou, představující město Olomouc, jež drží v levici štít s městským znakem (šachovanou orlicí) a podává pravicí Minervě věnec vavřínový. Nad tím opis BORVSSORVM | COMMEATV INTERCEPTO t. j. Zabavením špíže Prušáků. — Dole v úseči ve dvou řádcích OLOMVTIVM · LIBERAT · | II · IVL · MDCCLVIII t. j. Olomutium liberatum 2. julii 1758 (Olomouc osvobozena 2. července 1758. — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 46½ mm, váha stříbrné 35 gr, z červeně zbarveného bronzu 36·54 gr.

*) Václav Seidan, ryjec kolků, narozen r. 1817 v Praze, zemřel r. 1870.

Pamětní medaille z r. 1760 od Ant. Widemana na dobytí Kladska (Tab. CXLIII. obr. 1352.). Líc též jako dříve, nebo se změnou rozdělovacích znamének v opisu FRANCISCVS M . THERESIA AVGG .

Na rubu uprostřed bojovník v přilbici a brnění ku předu obrácený, jenž drží v pravici zpříma tasený meč a levicí opírá se o zdobný štít se znakem Kladska. V pozadí hornatá krajina s dvěma tvrzemi. Nad tím opis SECVRITAS BOHEMIÆ t. j. Bezpečnost Čech. — Vespod v úseči ve dvou řádcích nápis GLACIVM RECEPT . | XXVI · IVL · MDCCLX t. j. Glacium receptum 26. julii 1760 (Kladsko znovu získáno 26. července 1760). — Okraj obou stran hladký.

Průměr 45½ mm, váha stříbrné 35 gr, z červeně zbarveného bronzu 31·9 gr, cínové bez jména rytce 28·25 gr.

Pamětní medaille z r. 1761 od Ant. Widemana na dobytí Svídnice (Tab. CXLIV. obr. 1354.). Líc ní strana opět jako dříve.

Na rubu v pravo před stojícím bojovníkem (Marsem) v přilbě a brnění, s pravé strany, klečící Silesia s cimbuřovou korunou, podávající mu pravicí podobnou korunu a v levici držící oválový štít se slezskou orlicí. Za ní situační plán opevněného města. Opis SCHWEIDNITIVM INTRA TRES HORAS VI CAPTVM t. j. Svídnice ve třech hodinách mocí dobyta (stečena). — Dole v úseči dvouřádkový nápis I · MENS · OCTOB · | MDCCLXI t. j. 1. mensis octobris 1761 (1. měsíce října 1761). — Okraje jsou po obou stranách hladké.

Průměr 46 mm, váha stříbrné 35 gr, cínové bez jména rytce 36 gr. Vyskytuje se také v bronzu.

Pamětní medaille z r. 1763 od Ant. Widemana na mír v Hubertsburku (Tab. CXLIV. obr. 1356.). Líc zase jako prve, jen v opisu místo dvouteček pouze tečky.

Na rubu uprostřed Minerva v přilbici s levé strany, stojící před oltářem, na němž přidržuje pravicí Merkurovu hůl, v levici pak má roh hojnosti. Na oltáři podobném seříznutému sloupu zavěšen znak s příčným rakouským břevnem a opřeno kopí, v levo na zemi leží štít. Shora v polokruhu opis MINERVAE PACIFICAE t. j. Minervě mírumilovné. — Vespod v úseči ve dvou řádcích datum DIE XV . FEBR · | MDCCLXIII t. j. Dne 15. února 1763. — Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 46 mm, váha stříbrné 34·8 gr, bronzové 27·5 gr.

Medaille z r. 1765 od Ant. Widemana za zásluhy o rolnictví (Tab. CXLIII. obr. 1353.) nese v líci široké poprsí královny s pravé strany, dole až k okraji sáhající, s vlasy zkadeřenými, zdobené čelenkou a náušnicemi, v šatech na prsou vystřižených, bohatě vyšívaných a krajkami lemovaných, přes něž přehozen plášť hranostajový, připnutý na rameni sponou z drahokamů. Pod poprsím drobně jméno rytce A · WIDEMAN Opis MARIA THERESIA AVGVSTA

Na rubu krajina, v předu vybrázděné pole, za nimi řeka a osada, v pozadí hory. Z předu v pravo pluh, v levo strom a pod ním na balvanu sedící sůva. Nahoře v oblouku nadpis ARTI ARTIVM NVTRICI t. j. Umění (všech)

umění pěstounka. — Dole v úseči ve dvou řádcích PROEMIVM CONSTITVT| MDCCLXV t. j. Proemium constitutum 1765 (Odměna zřízena 1765). — Okraje oboustranně hladké.

Průměr 60 mm, váha z červeně zbarveného bronzu 65 gr, cínové 63·5 gr.

Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na úmrtí chotě královny (Tab. CXXXIX. obr. 1329.) má v líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, s čelenkou a vdovským závojem ve vlasech a s náušnicemi v uších. Šaty jsou na prsou vystřižené a perlami zdobené, a přes ramena jest přehozen plášť brokátový, jenž připnut jest na rameni sponou. Pod poprsím drobně značka rytce A. W. Opis M. THERESIA D. G. ROM. IMP. GER. HUNG. & BOH. REG. ARCH. AUST.

Na rubu poprsí jejího chotě s pravé strany, které sáhá dole k okraji, v dlouhé, vavřínem věnčené paruce, v brnění a v převěsném plášti a s řetězem zlatého rouna. Opis FRANCISCUS · D : G · ROM · IMP · S · A · GERM · HIER · REX · LOTH · BAR · ET · M · HETR · DUX Po obou stranách okraje hladké.

Průměr 42 mm, z červeně zbarveného bronzu 27·5 a 32·8 gr.

Jiná větší za touž příčinou ražená medaille bez letopočtu od Ant. Widemana a Mat. Donnera jest podobného líčení, jen že vidí se na královně plášť hranostajový na prsou sponou z perel spjatý a v opisu líčním čte se M · THERESIA · D · G · ROM · IMP · HUNG · & BOH · RE · A · A · a na rubu FRANCISCVS · I · D : G · ROM · IMP. S · A · GERM · HIER · REX · LOTH · BAR · ET · M · HETR · DUX · , kdež pod poprsím z menšího písma umístěno jméno rytce M · DONNER · F ·

Průměr 47½—48 mm, váha stříbrné 43·5 gr, z červeně zbarveného bronzu 30·65 gr.

Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na ovdovění královny (Tab, CXXXVIII. obr. 1321.) nese v líci podobné poprsí královny jako medaille předešlá, jež sáhá v opis M · THERESIA D · G · ROM · | IMP · HUNG · & BOH · RE · A · A · Pod poprsím drobněji jméno rytcovo A · |WIDEMAN

Na rubu na travnaté půdě korunovaný dvojocasý český lev, na zadních nohou stojící, s pravé strany, s hlavou ze předu, poněkud na zad obrácenou, podepřený levou přední tlapou o ozdobný štít s příčným rakouským břevnem, na němž pravou tlapou drží kolmo Ondřejský uherský kříž, sáhající do opisu IUSTITIA | ET CLEMENTIA Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 47 mm, váha z červeně zbarveného bronzu 38 gr.

K téže události pracovaná malá medaille bez letopočtu od Ant. Widemana má na líci poprsí královny s čelenkou a závojem s pravé strany, jež sáhá nahoře i dole v opis M · THERESIA D · G · ROM · | IMP · HUNG · & BOH · RE · A · A ·

Na rubu vidí se poprsí chotě v dlouhých, vavřínem věnčených vlasech a v antickém brnění s pravé strany, sáhající dole v opis FRANC · D · G · R · IMP · S · A · GER · HI · REX · LO · BA · ET · M · HET · D ·

Průměr 33½ mm, váha cínové 13·35 gr.

Menší pamětní peníz z r. 1767 na uzdravení královny z neštovic (Tab. CXLVI. obr. 1368.). V líci poprsí královny ve vdovském závoji s pravé strany, sáhající nahoře i dole do opisu, počínajícího od čela M · THERES · D · G · R · | IMP · HU · BO · REG ·

Na rubu před oltářem klečící ženská postava s kaditelnicí a nad tím opis DEO CONSERVATORI AUGUSTAE t. j. Bohu, zachraniteli císařovny. — Vespod v úseči drobněji ve třech řádcích OBREDDITAM PATRIÆ | MATREM 22 IVLII · | 1767 · t. j. Po vrácení matky vlasti 22. července 1767. — Okraje jsou s obou stran dvojité, perličkové a obruba šňůrovitá.

Průměr 21 mm, váha zlatého 2·5 gr, stříbrného 2·1 gr.

Větší pamětní peníz z r. 1767 na uzdravení královny (Tab. CXLVI. obr. 1370.) jest stejného líčení s předešlým, pouze odchylky jeví se v líčním opisu D : G · | R · IMP ·, v rubním AUGUSTAE · a v nápisu v úseči PATRIE | MATREM · atd.

Průměr 25 mm, váha stříbrného 3·9 gr.

Oběma těmto penízům podobá se pamětní medaille z r. 1767 od Ant. Widemana k stejné příležitosti ražená.

Průměr 47 mm, váha stříbrné 34·5—35 gr.

Pamětní medaille z r. 1767 k téže události od Martina Kraffta*) nese v líci široké poprsí královny ve vdovském závoji s pravé strany a na rubu Saturna, Minervu a ještě jiné dvě allegorické postavy seskupené kolem korunovaného štítu a nad nimi opis PROVIDENTIA VOTIS ET ARTE t. j. Modlitbami a uměním.

Průměr 57 mm, váha stříbrné 59·5 a 60·4 gr.

Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na přijetí Josefa II. za spoluvládce v zemích rakouských má líční stranu úplně stejnou s medaillí na ovdovění královny obr. 1329.

Na rubu poprsí Josefa II. s pravé strany, dole k okraji sáhající, v dlouhých, vavřínem věnčených vlasech, v brnění a s řetězem zlatého rouna. Pod poprsím čte se drobně jméno rytce VIDEMAN Kolem opis IOSEPH · II · D · G · R · IMP · G · ET H · REX · COR · ET HERES · R · H · B · A · AD · B · ET L · M · D · H · & · & · t. j. Josephus Secundus, Dei gratia Romanorum imperator, Germaniae et Hierosolymorum rex, corregens et heres regni Hungariae, Bohemiae, archidux Austriae, dux Barensis et Lotharingiae, magnus dux Hetruriae et caetera (Josef Druhý, z Boží milosti římský císař, německý a jerusalemský král, spoluvládce a dědic

*) Martin Krafft, medailleur, narozen roku 1738, pracoval ve Vídni, v Miláně a v Mnichově, kdež r. 1781 zemřel.

království uherského, českého, arcivévoda rakouský, vévoda barský a lotrinský, velkovévoda toskánský atd. atd.). — Okraje jsou s obou stran hladké.

Průměr 41—42 mm, váha stříbrné 26·2 a 26·5 gr., zlaté 10 dukátů.

Pamětní medaille bez letopočtu od C. Vinazera na spoluvládu Josefa II. nese v líci poprsí královny s pravé strany, v čelence a vdovském závoji, které sáhá dole k okraji. Pod poprsím drobným písmem jméno rytce C · VINAZER · F Kolem opis MARIA THERESIA AUGUSTA

Na rubu vidí se nahé poprsí Josefa II. s pravé strany, s dlouhými, vavřínem věnčenými vlasy, jež sáhá dole v opis IOS · II · D · G · R · IMP · G · ET · H · REX · COR · ET · HERES · R · H · B · A · A · D · B · ET · L · M · D · H · & C. Pod poprsím zase drobně jméno rytce C · VINAZER · F ·

Průměr 47 mm, váha stříbrné 35·3 gr, cínové 41·5 gr.

Pamětní medaille s ouškem z r. 1774 od Ant. Widemana na reformu latinských škol (Tab. CXLV. obr. 1358.), které tehdy po r. 1763 zvelebeny snahou Casparise, Kolára, Hesza a Gr. Marxa. Premie tyto rozdávány žákům o veřejných zkouškách. Na líci vidí se uzší poprsí královny s pravé strany, v čelence a vdovském závoji, sáhající dole k okraji. Kolem něho óte se opis M · THERESIA · AVG · MATER · SCIENTIAR · BONARVMQ · ARTIVM · t. j. Maria Theresia augusta mater scientiarum bonarumque artium [Marie Terezie vznešená matka věd a dobrých (humanitních neb krásných) umění].

Na rubu v pravo pod olivou sedící Minerva, jež drží v levici, opřené o štít, dlouhé kopí a pravicí poděluje děti knihami. Nad tím opis MINERVAE PACIFICAE PROVIDENTIA t. j. Prozřetelností Minervy míruplodné. Dole v levo na rozhraní hořejšího líčení a spodní úsečе drobně značka rytce A · W · a v úseči samé ve třech řádcích z menšího písma nápis HVMANITATIS STVDIIS| INSTAVRATIS CIↃIↃCCLXXIIII · t. j. Humanitním studiím obnoveným 1774. — Na obou stranách širší hladký okraj.

Průměr 45 mm, váha bronzové zlacené 35·5 gr.

Medaille s ouškem z r. 1776 od Frant. Würta*) za odměnu pro žáky latinských škol (Tab. CXLV. obr. 1360.). Na líci úzké poprsí královny jako na předešlé medailli a pod ním drobně značka rytce F · W · Kolem opis M . THERESIA . AVG . MATER . BONARVM . ARTIVM ·

Na rubu v levo sedí v lenošce Minerva, udělující žákovi záslužní medailli. Vedle židle štít, na němž sedí sůva. Nahoře nápis PROFECTVI (t. j. Ku prospěchu) a vespod v úseči ve třech řádcích drobným písmem pokračování jeho STVDIORVM . HVMANITATIS CVRA . PVBLICA CIↃ IↃ CCLXXVI . t. j. studií humanitních péčí obecnou 1776. — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 39 mm, váha bronzové zlacené 25·5 gr.

Jiná podobná medaille bez ouška od téhož rytce za týmž účelem ražená (Tab. CXLIV. obr. 1355.) nese na líci pod poprsím celé jméno rytce F. WÜRT F. a na rubu v pravo nad dolní úsečí F. W.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 26 gr, cínové 21·5 gr; též v bronzu.

*) Frant. Würth neb Würt, řezač kolků, narozen r. 1745 ve Vídni, působil tamtéž. Zemřel r. 1790.

Záslužní medaille bez letopočtu pro spisovatele (od Theodora van Berckla?) má na líci poprsí panovnice s pravé strany, v čelence, vdovském závoji a v plášti, jež dotýká se dole okraje. Opis MARIA TERESIA AVG.

Na rubu pouze třířádkový nápis PALMA · | TIROCINII · | LITERARII · t. j. Odměna (palma) umělce literního (t. j. spisovatele). — Okraje jsou hladké. Průměr 29 mm, váha stříbrné 8·2 gr.

Pamětní medaille z r. 1778 od M. Kraffta a J. N. Würtha na zlepšení mincovnictví má na líci úzké poprsí panovnice s pravé strany, v čelence a vdovském závoji, pod nímž čte se při okraji drobným písmem jméno rytce KRAFFT F· Nahoře opis M · THERESIA AVGVSTA

Na rubu v pravo o ražební stroj vřetenový levou rukou podepřená ženská postava ze předu (mincovnictví), držící v pravici váhy, a před ní pachole, nesoucí na míse mince. V pravo na zemi nad úsečí drobně jméno rytce *J. N. Würth.* Shora v oblouku nápis RES MONETARIA RESTITUTA t. j. Mincovnictví znovu upraveno. — Dole v úseči menším písmem ve třech řádcích pokračování jeho CONDITIS NOV . LEGIBUS | ET OFFICINIS | MDCCLXXVIII t. j. conditis novis legibus et officinis 1778 [založením nových zákonů a dílen (mincoven) 1778]. — Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 50 mm, váha stříbrné 43·8 gr, z červeně zbarveného bronzu 46·5 gr, cínové 38 gr.

Táž medaille od A. Guillemarda*) a J. N. Würtha jest úplně stejného líčení na líci i rubu, jen pod poprsím v líci nese jméno rytce A · GUILLEMARD F.

Průměr 50 mm, váha stříbrné 43·5 gr, z červeně zbarveného bronzu 39·5 gr, cínové 33 gr.

Pamětní medaille z r. 1779 od Theodora van Berckla**) na mír v Těšíně (Tab. CXLV. obr. 1362. ze sbírky musea města Vratislavi). Na líci poprsí královny s pravé strany, v čelence a vdovském závoji, sahající v opis MARIA | TERES · AVG · Pod poprsím drobně značka rytce T · V · B (t. j. Theodor van Berckl).

Na rubu na trůně mezi dvěma lvy sedící bohyně Cybele***), jež drží v pravici žezlo a v levici olivovou ratolest. Nad ní v oblouku opis MATRI DEVM SALVTARI t. j. Matce bohů blahodárné (Cybele). V dolní úseči čte se menším písmem ve třech řádcích PAX TESCHINAE | CONSTITVTA · | MDCCLXXIX · t. j. Mír v Těšíně ujednán 1779.

Průměr 33 mm, váha stříbrné 14 gr.

---

*) Ant. Guillemard, medailleur a vrchní řezač kolků v c. k. mincovně v Praze, narozen v Praze, zemřel r. 1820.

**) Theodor van Berckl, rytec v Bruselu.

***) Bohyně Cybele (Kybele) ctěna zejména v Lydii a Frygii. Jest personifikace věčně tvořící síly matky přírody, obecně zvána též „Veliká máť" (Magna mater), máť veškerého tvorstva, lidí a zvířat, chrání pohlavní život žen, blížíc se tím řecké Afroditě a Artemidě. Lev jako král zvířat je její stálý průvodčí. Pokládána též za zakladatelku a ochránkyni měst.

Pamětní medaille z r. 1779 od J. N. Wirta*) na mír v Těšíně nese v líci vedle sebe poprsí Josefa II. a Marie Terezie s pravé strany. Císař má dlouhé vlasy věnčené vavřínem a po levici jeho máteř čelenku a vdovský závoj. Kolem opis IOSEPHVS · II · AVG · M · THERESIA · AVG · Dole pod poprsími při okraji drobně jméno rytce I · N · WIRT · *f* ·

Na rubu před oltářem, na němž oheň plápolá, stojící ženská postava (Germanie), držící v pravici nad ohněm kruh a v levici olivovou ratolest. Na zemi u levé její nohy sedí orel. Nahoře v oblouku nadpis GERMANIA PACATA t. j. Německo upokojeno. — Dole na podlaze v pravo drobně značka rytce I · N · W · Vespod v úseči menším písmem ve dvou řádcích TESCHINAE · III · ID · MAII · | MDCCLXXIX · t. j. Těšín 3. května 1779. — Okraje s obou stran hladké.

Průměr 41 mm, váha cínové 35 gr.

Jiné medaille na mír Těšínský popsány budou při mincích Josefa II.

Pamětní medaille z r. 1780 od C. Vinazera a J. N. Wirta na úmrtí královny má v líci poprsí panovnice s pravé strany, v čelence a vdovském závoji, zasahující mezi opis, a pod ním při okraji drobným písmem jméno rytce C · VINAZER · F · Kolem poprsí opis M · THER · D · G · R · IMP · VID · HVNG · BOH · REG · A · AVST · t. j. Maria Theresia, Dei gratia Romanoris imperatoris vidua, Hungariae, Bohemiae regina, archiducissa Austriae (Marie Terezie, z Boží milosti římského císaře vdova, uherská, česká královna, arcivévodkyně rakouská).

Na rubu řecký chrám na čtyrech jonických sloupech, dotýkající se okraje, a v něm na podstavci popelnice, kterou s levé strany Mars a s pravé jiná allegorická postava věnčí. Na stupních k chrámu vedoucích v pravo drobně jméno rytce I · N · WIRT · F · Opis AETERNITAS AVGVSTAE t. j. Věčná paměť císařovně. — Dole v úseči menším písmem datum XXIX · NOV · MDCCLXXX · t. j. 29. novembris 1780 (29. listopadu 1780). — Okraje na obou stranách hladké.

Průměr 49 neb 50 mm, váha stříbrné 43—43·9 gr, cínové 43·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1780 od Jana Leonarda Oexleina**) na úmrtí královny nese v líci poprsí královny s pravé strany, sáhající dole k okraji, s ozubenou korunou a s vdovským šátkem, který jest na prsou sepnut sponou, v šatech u krku krajkami lemovaných a zahalené v pláště hranostajovém. Pod poprsím drobně jméno rytce ŒXLEIN · Kolem opis M · THERESIA · D · G · R · IMP · GE · HU · & BO · REG · A · A ·

Na rubu rakev, nad níž vypíná se jehlanec na špičce draperií a korunou a dole oválovým štítkem s příčným břevnem rakouským zdobený a věncovím (festonem) ovinutý. Kolem rakve s každé strany stojí dvě allegorické postavy, jež drží konce věnce a sice v pravo Zbožnost a Důvěra, v levo Rozšafnost

*) Jan Nep. Würth též Wirt, bratr Františka, řezač kolků, narozen r. 1753 ve Vídni, pracoval tamtéž až do své smrti 27. listopadu 1810.

**) Jan Leonard Oexlein, řezač kolků, narozen v Norimberce r. 1715, pracoval tamtéž od roku 1740. Zemřel r. 1787.

a Štěstěna. Kolem opis NON MORITVR MAGNVM ET MEMORABILE NOMEN. t. j. Neumírá velké a pamětihodné jméno. — Vespod v úseči drobnějším písmem ve dvou řádcích NAT. D. 13. MAII. 1717. | DEN. D. 29. NOV. 1780. t. j. Nata die 13. maii 1717, denata die 29. novembris 1780 (Narozena dne 13. května 1717 zemřela dne 29. listopadu 1780). — S obou stran trojitý hladký okraj.

Průměr 43 neb 44 mm, váha stříbrné 22 neb 29·2 gr.

Medaille od Jouvenela na paměť velké panovnice Marie Terezie představuje v líci její široké poprsí s pravé strany, jež sáhá dole k okraji, v čelence, vdovském závoji na prsou sponou spjatém, v šatech pod krkem vystřižených a krajkami lemovaných a zahalené v plášti na ramenu připnutém. Kolem něho opis v jazyku francouzském MARIE THÉRÈSE D'AUTRICHE NÉE EN 1717 ✝ 1780 t. j. Marie Terezie Rakouská narozena 1717, zemřela 1780. — Pod poprsím docela drobně JOUVENEL, D'APRES V. B. t. j. Jouvenel dle van Berckla.

Na rubu čte se v 22 řádcích francouzský nápis LUTTE A L'AGE DE | 23 ANS CONTRE LES ROIS|COALISÉS; ELLERÉ SISTE A TOUS|SES ENNEMIS, BAT A DOTTINGEN|L'ÉLECTEUR DE BAVIERE PRÉTENDANT | A L'EMPIRE, ET ENTRE ENFIN EN POSSES-|-SION DES ÉTATS QUE LUI A LÉGUÉS SON PÈRE. | APRÈS LA PAIX D'AIX LA CHAPELLE, EN 1748, EL-|-LE S'OCCUPE DE RÉPARER LES MAUX DE LA GUER-|-RE ET DE FAVORISER LE DÉVELOPPEMENT DE LA FOR-|-TUNE PUBLIQUE. LES PROVINCES BELGIQUES LUI DOI-|-VENT DE LONGUES ANNÉES DE CALME ET DE PROS-|-PÉRITÉ. ELLE RELÈVE LE COMMERCE ET L'INDUSTRIE, | FAVORISE L'AGRICULTURE, FAIT OUVRIR DE NOU-| -VELLES ROUTES, CREUSER DES CANAUX, PROTÈGE | LES SCIENCES, LES LETTRES ET LES ARTS, OR-|-GANISE L'ENSEIGNEMENT ET FONDE L'ACADÉ-|-MIE DE BRUXELLES. ELLE MEURT EN SE | FÉLICITANT DU BIEN QU'ELLE | AVAIT FAIT COMME DE SON | PLUS BEAU TITRE | DE GLOIRE. t. j. Bojuje ve věku 23 let proti králům se spolčivším; vzdoruje všem svým nepřátelům, poráží u Dottingen volence (kurfirsta) bavorského, nápadníka říše, a vstupuje konečně v držení zemí, které jí odkázal její otec. Po míru Cášském, roku 1748, zabývá se nápravou zhoub válečných a podporou rozvoje veřejného blahobytu. Provincie Belgické jí děkují za dlouhá léta míru a rozkvětu. Povznáší obchod a průmysl, jest příznivá (přeje) rolnictví, dává stavěti nové cesty (silnice), kopati (hloubiti) průplavy, podporuje vědy, písemnictví a umění, reformuje (řídí) vyučování a zakládá akademii v Bruselu. Umírá, blažíc se z dobra, které byla vykonala, jak ze svého nejkrásnějšího slávověnce. — Okraj na obou stranách jest hladký.

Průměr 47 mm, váha z červeně zbarveného bronzu 38 gr.

V prvních pěti letech panování Marie Terezie vybíjeny v Pražské mincovně za mincmistra Ferd. Leop. Scharffa z hrubých mincí stříbrných pouze půltolary či zlatníky.

Takový půltolar Scharffův nese v líci poprsí královny s pravé strany, sáhající nahoře i dole v opis, s čelenkou ve vlasech zkadeřených, s šaty na prsou hluboko vystřiženými a perlovou sponou zdobenými, jež kryje převěsný plášť hranostajový. Za pravým ramenem počíná opis MAR · THERESIA · | D : G : REG : HUNG : BOH :

Na rubu vidí se pod velkou korunou barokový štít, sáhající nahoře k okraji, jenž zdoben jest po stranách volutami a závitnicemi a v hořejší části mušlemi, na nichž spočívají jako štítonoši poloviny nohů s vyplazenými jazyky, zobany na venek obrácené. S pravé strany štítu zastrčena větev olivová, s levé palmová. Štít sám jest rozčtvrcen a nese v prvém poli uherský Ondřejský kříž, v druhém rakouské příčné břevno, ve třetím kosá břevna burgundská, ve čtvrtém tyrolskou orlici a uprostřed umístěn korunovaný štítek s českým lvem. Od koruny čte se opis ARCHID : AUST · DUX · | · BURG : COM · TYR · 1743 — Okraj jest na obou stranách čárkovaný, obruba šňůrovitě vroubkovaná.

Průměr 32½ mm, váha 14·26 gr.

Na jiném variantu čte se v líci MAR : THERESIA atd. jako dříve, na jiném zase M : THERESIA · | D : G : REG : HUN : BOH :

Ročník 1744 má v opisu lícním MAR · THERESIA a dále jako na ročníku 1743 nejprve popsaném a na rubu ARCHID : AUST · DUX · | BURG : COM · TYR : 1744

Průměr 33½ mm, váha 14·2 gr.

Ročník 1745 (Tab. CXLVIII. obr. 1377.) má opis lícní MAR · THERESIA · a dále jako předešlý, rubní pak buď ARCHID : AUST · DUX · BURG : COM · TYR : 1745 · neb ARCHID AUST DUX · | · BURG COM TYR · 1745

Průměr 32½ mm, váha 14 neb 14·34 gr.

Z drobnějších mincí stříbrných razil mincmistr Ferd. Leop. Scharff patnáctníky, šestáky, groše a půlkrejcary.

Patnáctníky Scharffovy z r. 1743 mají na líci podobné poprsí jako půltolary a opis MAR · THERESIA · | D : G · REG : HUN · BOH : neb MAR : THERESIA · | D : G : REG : HUNG : BOH ·

Na rubu rozčtvrcený štít, přikrytý svrchu korunou, jež sáhá až k okraji, podobný onomu na půltolarech, avšak bez mušlí a supích hlav a pod ním označení hodnoty {XV}. Od koruny čte se opis ARCHID · AUST · DUX · {AX} BU : COM · TYR · 1743 nebo též BURG · atd. — Okraje jsou po obou stranách čárkované.

Průměr 29 mm, váha 6·55 gr.

Ročník 1744 a 1745 nese v líci opis MAR · THERESIA · | D : G : REG : HUNG · BOH ·

V opisu rubním na ročníku 1744 čte se ARCHID : AUST · DUX ⟨AX⟩ BU : COM · TYR : 1744 · a na ročníku 1745 pak ARCHID · AUST · DUX ⟨AX⟩ BU : COM · TYR · 1745 · neb 1745 — Okraje jsou rovněž na obou stranách čárkované.

Průměr 29 mm, váha 5·5—6·5 gr.

Šestáky Scharffovy z r. 1743 a 1744 (Tab. CXLI. obr. 1340.) nesou v líci poprsí královny jako mince předešlé a kolem něho opis MAR · THERESIA · | D : G : REG · HUNG : BOH :

Na rubu rovněž štít stejný jako na patnáctnících a pod ním cena VI v úponkovitých závorkách. Kolem štítu opis ARCHID · AUST · DUX · ⟨IA⟩ · BURG : COM · TYR · 1744 neb 1743 nebo TYROL · 1744 — Okraje jsou po obou stranách čárkované.

Průměr 25 mm, váha 3·5 gr.

Rovněž stejného líčení jest i groš Scharffův z r. 1743 (Tab. CXL. obr. 1334.) s cenou naznačenou 3 v úponkovitých závorkách na rubu pod štítem, jenž nemá po stranách žádných ratolestí. V líci nese opis MAR · THERESIA · | D · G · REG · HUNG · BOH · a na rubu ARCHID · AUST · DUX ⟨C⟩ BU : COM · TYR · 1743 — Na obou stranách jsou okraje čárkované.

Průměr 21 mm, váha 1·64 gr.

Půlkrejcary Ferd. Leop. Scharffa (Tab. CXLVIII. obr. 1388.) mají v líci český znak v ozdobném štítu, pokrytém svrchu velkou korunou, až k okraji sáhající, vedle níž jest po stranách rozdělený letopočet 17—43, 17—44 neb 17—45 — Od levé strany k pravé čte se opis · M · T · | D · G · R | · H · B ·

Rubní strana jest prázdná.

Průměr 15½ mm, váha 0·42 gr.

Jiné půlkrejcary Scharffovy z r. 1745 nesou v líci rovněž korunovaný český štít, po jehož pravé straně jest větev olivová, po levé palmová, nahoře při koruně rozdělený letopočet 17—45 a dole pod štítem označení hodnoty $\frac{1}{2}$. Opisu není.

Rub jest prázdný.

Průměr 15 mm, váha 0·67 gr.

Dukáty Ferd. Leop. Scharffa (Tab. CXLII. obr. 1346.) mají v líci zpříma stojící korunovanou královnu ze předu, s hlavou v levo obrácenou, v rozhaleném plášti, v šatech brokátových a opásanou mečem, jež drží v pravici žezlo a v levici državu a sáhá nahoře i dole v opis MAR · THERESIA | D : G : REG · HUNG : BOH :

Na rubu vidí se korunovaný ozdobný štít bez ratolestí po stranách jako na groši, jenž sáhá nahoře i dole v opis ARCHID · AUST · DUX · | · BURG · COM · TYR · 1743 neb BURG : atd. nebo ARCHID : AUST · DUX · | · BURG : COM · TYR · 1744 — Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 22½ mm, váha 3·42 gr.

Scharffovy půltolary, šestáky, groše, půlkrejcary s opisem a dukáty náležejí vesměs k mincím vzácnějším.

Tolar mincmistra Ig. Kramera z r. 1746 (Tab. CXLVII. obr. 1372.) nese v líci poprsí královny s pravé strany, s čelenkou ve vlasech zkadeřených a až na prsa se vlnících, nahoře i dole do opisu sáhající, v šatech na prsou hluboko vystřižených a arabeskami vyšívaných a v převěsném plášti brokátovém, jenž připnut k rameni růžicí. V uších zavěšeny náušnice. Dole za pravým ramenem počíná opis M · THERESIA · D · G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG ·

Na rubu jest korunovaný rozkřídlený dvouhlavý orel s kroužky kolem hlav a sáhající nahoře i dole k okraji, na jehož prsou umístěn korunovaný mnohopolní znak rakouský s korunovaným českým štítkem uprostřed. V opisu čte se ARCHID · AUST · DUX · | · BURG · SI · M · MO · 1746 *). Na obrubě vytlačeno jest heslo královny IUSTITIA (hvězda mezi dvěma listy) ET (hvězda mezi dvěma listy) CLEMENTIA (hvězda mezi dvěma listy). — Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 40½ mm, váha 28·7 gr.

Tolarů raženo 8⅓ z Kolínské hřivny, byly jakosti 13lotové 1 kventl a 1 penízek a šly v ceně 2 zl. konv. m.

Patnáctník Ig. Kramera z r. 1747 má líční stranu zcela stejnou jako patnáctník Scharffův.

Na rubu jest korunovaný dvouhlavý orel, sáhající nahoře i dole do opisu, na jehož prsou korunovaný španělský štít s českým lvem a mezi péry v ocasu orla číslice XV . Od koruny orla čte se opis ARCHID · AUST · DUX · |AX| BURG · COM · TYR · 1747 — Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 29 mm, váha 6·15 gr.

Šestáky Ig. Kramera (Tab. CXLI. obr. 1342.) ukazují v líci poprsí královny s pravé strany jako na šestácích Scharffových, jež sáhá nahoře i dole v opis a sice při ročníku 1746 MAR · THERESIA · | D : G : REG : HUNG : BOH : neb D : G · REG · HUNG · BOH · a při ročníku 1747 D : G : REG · HUNG · BOH ·

Na rubu jest korunovaný dvouhlavý orel s obroučkami kolem hlav, mající na prsou korunovaný zlatým rounem lemovaný srdčitý štítek s českým lvem a mezi péry ocasu číslici VI . Od koruny běží opis ARCHID · AUST · DUX · | IA| BURG · COM · TYR · 1746 neb 1747 — Okraje jsou oboustranně čárkované.

Průměr 24½ mm, váha 3·16 a 3·2 gr.

Půlkrejcar Ig. Kramera z r. 1746 shoduje se úplně s Scharffovým půlkrejcarem bez opisu a s označenou hodnotou, nese však po stranách koruny rozdělený letopočet 17—46

Průměr 14 mm, váha 0·46 gr.

Tolary mincmistra Bohumila Schaumbergra podobají se tolaru Ig. Kramera, jen vyznačují se tím, že královna na nich má plášť bohatě květinami vyšívaný. Mívají opis v líci

*) Titulu Dux Burgundiae užívá císařovna Marie Terezie naposledy na českých mincích a císař František II. na mincích rakouských se znamením C.

roč. 1748 a 1754 M · THERESIA · D : G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG ·
roč. 1753 M · THERESIA · D · G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG ·
a na rubu
ARCHID · AUST · DUX · | BURG · SI · M · MO · ⌊748
ARCHID · AUST · DUX · | · BU · SI · M · MO : ⌊753 ✕ t. j. ze dvou sukovitých větviček složený kříž neb ⌊754 ✕

Nápis na obrubě IUSTITIA (růžice mezi dvěma listy) ET (růžice mezi dvěma listy) CLEMENTIA * (růžice mezi dvěma listy) *

Průměr 41—42 mm, váha 27·8—28 gr.

Půltolar či zlatník Boh. Schaumbergra z r. 1754 má v líci poprsí královny s pravé strany v pláště hranostajovém jako na předcházejících mincích, jež sáhá nahoře i dole v opis M · THERESIA · D · G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG ·

Na rubu vidí se korunovaný dvouhlavý orel s kroužky kolem hlav s korunovaným mnohopolním znakem rakouským na prsou, v němž uprostřed jest malý korunovaný štítek český. Orel sáhá korunou i ocasem v opis ARCHID · AUST · DUX · | BU · SI · M · MO · ⌊754 ✕ Okraje jsou s obou stran čárkované.

Za obležení Prahy od Prusů a při nedostatku stříbra vybíjeny kolkem tím půltolary z cínu, nyní vzácné.

Průměr 33 mm, váha 8·7 gr.

Patnáctníky Boh. Schaumbergra (Tab. CXLVIII. obr. 1381. a 1382.) jsou stejné s patnáctníkem Ig. Kramera a nesou opis v líci
roč. 1748 MAR · THERESIA · | D : G · REG · HUNG · BOH ·
roč. 1749 a 1750 M · THERESIA · D · G · | R · I · GE · HU · BOH · REG ·
na rubu pak
ARCHID · AUST · DUX · |AX| · BURG · COM · TYR · ⌊748
ARCHID · AUST · DUX · |AX| · BURG · SI · M · MO · ⌊749 neb ⌊750
Ročník 1749 a 1750 má kolem hlav orla kroužky.
Okraje jsou po obou stranách čárkované.
Průměr 29 mm, váha 6—6·15 gr.

Sedmnáctníky*) čili sedmnáčníky**) téhož mincmistra (Tab. CXLVIII. obr. 1383.) podobají se patnáctníkům, nesou však na rubu v ocase orla cenu XVII . Hlavy orla jsou sevřeny kroužky. Přihází se na nich opis v líci

*) Již k r. 1693 vypravováno, kterak císař Leopold I. zvýšil pětigroš čili patnáctikrejcar na 17 kr. a dvougroš na 7 kr. U všeobecnější užívání vešel sedmnáčník od r. 1750 a platil dle konvenční měny 17 kr.; rovnaly se tedy tři 51 kr. konv. měny čili 1 zl. rýn. a 6 kr.; kdežto 7 sedmíků čili 49 kr. konv. měny rovnalo se 1 zlatému rýn.

**) Tak jmenují se v starých národních písních, ku příkladu:

Ještě mám doma sedmnáct krejcarů,
ještě mám doma sedmnáčník.
Sedmnáct krejcarů, pár volů Švejcarů,
ještě mám doma mladou ženu. *(Ze sbírky Ant. Franclo, mlynáře Švihovského r. 1768.)*

Když jí poslal sedmnáčník, přines jí ho karabáčník.
(Z Poděbradska. Čes. lid 1894 str. 516.)

na roč. 1751 buď M · THERESIA · D · G · | R · I · G · HU · BOH · REG ·
neb M · THERESIA · D · G · | R · I · GE · HU · BOH · REG ·
na roč. 1752 a 1753 M · THERESIA · D : G · | R · I · GE · HU · BOH · REG ·
na rubu
ARCH · AUST · DUX · | IIAX | · BU · SI · M · MO · 1751 × neb 1752 × neb 1753 ×

Okraje jsou s obou stran čárkované.

Průměr 28—29 mm, váha 5·95—6·07 gr.

Groš Boh. Schaumbergra z r. 1753 (Tab. CXL. obr. 1335.) má v líci poprsí královny s pravé strany dle předcházejícího líčení, jež sáhá nahoře i dole v opis M · THERESIA · D : G · | R · I · GE · HU · BO · REG ·

Na rubu jest korunovaný dvouhlavý orel s kroužky kol hlav s korunovaným srdčitým českým štítkem prsním, jenž má mezi péry v ocasu štítek s číslicí 3 a sáhá nahoře i dole v opis ARCH · AUST · DUX · |(2 ve štítku)| · BU · SI · M · MO · 1753 × — Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 22 mm, váha 1·76 gr.

Groš ten vyskytuje se zřídka.

Podobné jsou též groše z r. 1749 a 1750.

Téhož mincmistra groš s letopočtem 1754 z nouze z cínu za obležení pruského ražený jest také stejného líčení s předešlým, pouze opis lícní jest částečně jiný a sice M · THERESIA · D · G · | R · I · GER · HU · BO · REG · a na rubu na konci opisu letopočet 1754 × — Jest rovněž vzácný.

Průměr 23 mm, váha 1·74 gr.

Půlkrejcary Boh. Schaumbergra jsou téhož rázu jako Ig. Kramera, jen že nesou po stranách koruny rozdělený letopočet 17—48, 17—49, 17—50, 17—51, 17—52, 17—53, 17—54

Průměr 14½—15½ mm, váha 0·43—0·67 gr.

Dukát téhož mincmistra z r. 1750 (Tab. CXLII. obr. 1348.) má na líci poprsí královny s pravé strany jako dříve, v plášti hranostajovém a s perlovým šperkem na prsou, jež sáhá nahoře i dole v opis M · THERESIA · D · G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG ·

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel, jenž má hlavy sevřeny kroužky a na prsou korunovaný španělský štítek s českým lvem, spáry roztažené a sáhá nahoře i dole v opis ARCHID · AUST · DUX · | · BURG · SI · M · MO · 1750 — Na obou stranách jsou okraje čárkované.

Průměr 21½ mm, váha 3·5 gr.

Dukát z r. 1754 nese opis v líci M · THERESIA · D : G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG · a na rubu jako předešlý se zakončením M · MO · 1754

Průměr 22 mm, váha 3·45 gr.

Podobné jsou i dukáty z r. 1749, 1752 a 1753.

Za mincmistra Pavla Erdmanna ze Schwingerschuh (1755—1780) vybíjeny některé mince, jako tolary, dvacetníky, desetníky, groše a dukáty rázem dvojím a sice jiným až do smrti chotě královny a jinak za vdovství jejího.

Prvější jako všecky dřívější mince jsou bez značek mincovních, kdežto pozdější mají značku mincmistra a vardajna.

Na tolarech tohoto mincmistra z prvního období (Tab. CXLVII. obr. 1373.) podržen v podstatě dosavadní obvyklý ráz, totiž v líci poprsí s pravé strany s čelenkou ve vlasech hojně kučeravých, jež vinou se částečně po šíji a po ramenou k ňadrům, s nastrčenými v uších náušnicemi v podobě kříže, v krátkém, hluboko vystřiženém, těsně přiléhajícím, bohatě vyšívaném, krajkami a perlemi zdobeném živůtku a v převěsném, nádherně květy, růžicemi a arabeskami vyšívaném plášti, připnutém k rameni růžicí z drahokamů, které sáhá nahoře i dole v opis M · THERESIA · D : G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG ·

Na rubu vidí se zase korunovaný dvouhlavý orel s kroužky kolem hlav a s roztaženými spáry, dosahující korunou i ocasem k okraji, se složitým korunovaným štítem prsním tvaru španělského a v něm uprostřed s malým korunovaným štítkem českým. Křížek a država z koruny nápsního štítu zabíhá mezi hlavy orla. Shůry od koruny nad orlem čte se opis

ARCHID · AUST · DUX · | · BU · SI · M · MO : 1757 ✕ neb

ARCHID · AUST · DUX · | BU · SI · M · MO · 1759 ✕

Na obrubě vytlačen ochranný nápis a sice

na roč. 1757 IUSTITIA (růžice mezi dvěma listy) ET (růžice mezi dvěma listy) CLEMENTIA (růžice mezi dvěma listy) *

a na roč. 1759 IUSTITIA : (list a růžice) ET (růžice mezi dvěma listy) CLEMENTIA * (růžice mezi dvěma listy).

Průměr 41½ mm, váha 28 gr.

V r. 1758 a 1759 raženy v Pražské mincovně zvláštními kolky tolary ze stříbra vytěženého z dolů Jáchymovských (Tab. CXLVII. obr. 1374.), které nesou v líci poprsí jako předešlé tolary, jenže s hlavou poněkud větší, a s mohutnějšími, avšak kratšími kadeřemi, jež pouze částečně po šíji splývají. Opis na líci tentýž.

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel s opsanými kroužky kolem hlav, jenž sáhá nahoře i dole k okraji a nese na prsou korunovaný vícekrát vykrojený svisle rozpůlený štít, v němž v pravém poli vidí se sv. Jáchym a v levém český lev. Mezi péry orlího ocasu hornické kladivo a pemrlice křížem přes sebe položené. Kolem orla opis S · IOACHIMS · THALER | ⁂ | AUSBEUTH · 1758 ✕ neb 1759 ✕

Nápis na obrubě týž jako na obyčejném tolaru z r. 1758.

Průměr 41½—42 mm, váha 28 gr.

Také na půltolarech či zlatníkách zachován týž ráz, jako za jeho předchůdce (Tab. CXLVIII. obr. 1378.) Rubní opis končí SI · M · MO · 1758 ✕ neb 1759 ✕ neb 1765 ✕

Průměr 32½ mm, váha 13·87 a 13·95 gr.

Nově zavedenou mincí byl půlzlatník či třicítník neb třicetikrejcarák (Tab. CXLVIII. obr. 1379.), který má v líci ve čtverci na koso posta-

veném a rohy k okraji sáhajícím poprsí královnino dle líčení na půltolarech a pod ním v úseči cenu 30. Kolem čtverce z dola počínající opis

na roč. 1763 MARIA · | THERESIA · | D : G · R · I · GE · | HU · BO : REG ·

a na roč. 1764 a 1765 MARIA · | THERESIA · | D : G · R · I · GE · | HU · BO · REG ·

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel, s hlavami sevřenými kroužky a s roztaženými spáry ve čtverci na koso postaveném a do celé kruhové plochy mince vepsaném, na jehož prsou ve španělském korunovaném štítku český lev. Od shora dolů opis ARCHID · | AUST · DUX · | BU · SI · M · MO · | 1763 ✕ neb 1764 ✕ neb 1765 ✕ — Na obou stranách okraj čárkovaný.

Průměr 29—29½ mm, váha 6·9—6·95 gr.

Sedmnáctník mincmistra Schwingerschuha (Tab. CXLVIII. obr. 1384.) neliší se od dřívějších. Ročník 1761 shoduje se až na letopočet též v opise lícením a rubním se sedmnáctníkem z r. 1751.

Ročník 1762 má na líci opis M · THERESIA · D : G · | R · I · GE · HU · BO · REG · a na rubu ARCH · AUST · DUX | BU · SI · M · MO · 1762 ✕

Ročník 1763 nese na líci opis M · THERESIA · D : G · | R · I · G · HU · BOH · REG · a na rubu ARCH · AUST · DUX · | BU · SI · M · MO · 1763 ✕

Okraje jsou na obou stranách nestejně vroubkované.

Průměr 28 mm, váha 5·9—6 gr.

R. 1754 za mincmistra Boh. Schaumbergra nově uvedeny byly v oběh dvacetníky.

Dle konvenční měny císařovnou Marií Terezií s Bavorskem smluvené dne 21. září 1753 vybíjeny tolary a zlaté jakosti 13 lotů 6 grénů = 0·833 zrna, dvacetníky 9lotové a 6 grénů = 0·583, sedmíky*) v hřivně z 8 lotů 12 grénů = 0·541, desetníky pětilotové = 0·312. Tolar byl tudíž $^1/_{12}$ Vídeňské hřivny čili $^1/_{10}$ hřivny Kolínské; dvacetník $^1/_3$ zl., $^1/_6$ tolaru, $^1/_{72}$ Vídeňské hřivny čili $^1/_{60}$ Kolínské hřivny. Dvacetníky vydávány pak od r. 1754 až do r. 1852, ve zmenšené podobě od r. 1852 do r. 1856.

Starší dvacetníky první emisse až do r. 1765 mají v líci ve věnci, který tvoří s levé strany větev palmová a v pravo vavřínová, jež jsou svázány dole stužkou, mladistvé poprsí královnino s pravé strany. Dole za stuhou počíná opis M · THERESIA · D · G · R · | IMP · GE · HU · BO · REG · t. j. Maria Theresia Dei gratia Romanorum imperatrix, Germaniae, Hungariae, Bohemiae regina.

Na rubu na podstavci, na němž jest číslice 20, korunovaný orel s dvěma hlavami, obroubenými kroužky, a sáhající k okraji, jehož prsa tvoří korunovaný štítek španělského tvaru s českým lvem a nohy mají po čtyrech volných drápech. Vedle podstavce v pravo ratolest olivová a v levo palmová. Dole u podstavce počíná opis ARCHID · AUST · DUX · | BURG · SI · M · MO · letopočet ✕ t. j. archi-

*) R. 1762 zase nařízeno Pražské mincovně vybíjeti sedmnáctníky a sedmíky; za to r. 1762 vydávání tolarů zastaveno. R. 1769 nařízeno raziti tolary a jich díly, dvacetníky a desetníky.

dux Austriae, dux Burgundiae, Silesiae, marchio Moraviae. Kosmý křížek ✕ jest znamení konvenční měny. Na okrajích patrno někdy vroubkování.

Poprvé ražen dle tohoto typu dvacetník Bohumila Schaumbergra s letopočtem 1754 ✕

Průměr 28½ mm, váha 6·5 gr.

Dvacetníky za mincmistra Schwingerschuha až do r. 1765 vybity vesměs rázem totožným s dvacetníkem Schaumbergrovým s proměnou letopočtu za roč. 1755 až 1765. (Tab. CXLIX. obr. 1390.) R. 1762 a 1766 neraženy dvacetníky žádné.

Níže podáváme přehled variací jednotlivých ročníků dle vídeňského časopisu „Numismatische Zeitschrift“ 1899 díl XXX. doplněný výsledkem vlastního porovnávání.

	Líc:		Rub:
1.	Vavřín s 5 plody.	1754 ✕	Vavřín s 4 plody a 14 listy.
2.	„ s 1 plodem.	1755 ✕	„ „ 4 „ „ 14 „
3.	„ se 4 plody, REG ·	1755 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „ palma 11 listů.
4.	„ s 1 plodem, REG ·	1755 ✕	„ „ 4 „ „ 14 „ „ širší 14 „
5.	„ bez plodů.	1756 ✕	„ „ 4 „ „ 13 „
6.	„ „ „	1756 ✕	„ „ 4 „ „ 14 „
7.	„ „ „	1757 ✕	„ „ 4 „ „ 14 „
8.	„ s 1 plodem.	1757 ✕	„ „ 5 „ „ 13 „
9.	„ „ 1 „	1758 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „
10.	„ bez plodů.	1758 ✕	„ „ 4 „ „ 13 „
11.	„ „ „	1758 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „
12.	„ „ „	1758 ✕	„ „ 4 „ „ 14 „
13.	„ „ „	1759 ✕	„ „ 3 „ „ 13 neb 14 listy.
14.	„ „ „	1760 ✕	„ „ 3 „ „ 14 listy.
15.	„ „ „ D:G · R — · IMP·	1760 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „
16.	„ „ „ a kříží nad palmou.	1761 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „
17.	„ „ „ „ pod „ REG	1761 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „
18.	„ „ „ a kříží pod palmou R — REG ·	1761 ✕	„ „ 4 „ „ 14 „
19.	„ „ „ a kříží pod palmou R · — REG :	1763 ✕	„ „ 3 „ „ 14 „
20.	„ „ „ a kříží pod palmou R · — REG ·	1763 ✕	„ „ 3 neb 4 plody a 14 listy.
21.	„ „ „ a kříží pod palmou D : G : R — IMP	1763 ✕	„ „ 3 „ 5 „ „ 14 „
22.	„ „ „ a kříží nad palmou R · — REG ·	1763 ✕	„ „ 3 plody a 14 listy.
23.	„ „ „ R · — REG ·	1764 ✕	„ „ 3 neb 5 plody a 14 listy.
24.	„ „ „ R — REG :	1764 ✕	„ „ 3 neb 5 „ 14 neb 15 listy.
25.	„ s 5 neb 6 plody R — REG ·	1764 ✕	„ „ 3 „ 5 „ 10 „ 14 „
26.	„ „ 3 plody R — REG ·	1765 ✕	„ „ 3, 4 neb 5 plody a 14, 11, 14 „
27.	„ „ 7 „ REG	1765 ✕	„ „ 5 neb 3 plody a 10, 13, 12 „
28.	„ „ 9 „ R· — REG	1765 ✕	„ „ 3, 4 neb 5 plody a 12, 12, 11 „
29.	„ „ 7 „ R· — REG ·	1765 ✕	„ „ 5 plody a 14 listy.
30.	„ „ 4 „ R — REG	1765 ✕	„ „ 3 „ „ 11 „
31.	„ „ 7 „ R· —REG	1765 ✕	„ bez plodů a s 10 „

Ročníky 1754—1764 mají na líci pod poprsím po jedné stuze nad skřiženými větvemi i pod nimi, kdežto ročník 1765 má nahoře 1 mašli. Římsa podstavce pod orlem na rubu bývá trojbrannými neb čtyrbrannými zoubky opatřena, jen některé kusy z r. 1765 mají římsu hladkou.

Ročníky 1754—1759 jsou vzácné.

Průměr $27^1/_2$—$29^1/_2$ mm, váha 6·35—6·57 gr.

Starší desetníky podobají se líčením dvacetníkům, jen že na rubu na podstavci nesou číslici 10 (Tab. CXLI. obr. 1344.) Mívají opis v líci:

na roč. 1757 a 1765	M · THERESIA · D : G · R · | IMP · GE · HU · BO · REG ·
„ „ 1758 a 1765	M · THERESIA · D · G · R | IMP · GE · HU · BO · REG
„ „ 1760 a 1764	M · THERESIA · D : G · R · | IMP · GE · HU · BO · REG
„ „ 1760, 1763 a 1765	M · THERESIA · D : G · R | IMP · GE · HU · BO · REG ·
„ „ 1764	M · THERESIA · D : G · R | IMP · GE · HU · BO · REG

a na rubu

ARCH · AUST · DUX · \| BUR · SI · M · MO · 1757 ✕ neb 1758 ✕ neb 1760 ✕ neb 1763 ✕ neb 1764 ✕ neb 1765 ✕ neb 1765 · ✕

Přiblížíme-li k počtu plodů a listů ve vavřínu na líci a na rubu, shledáváme tyto kombinace:

Líc:	Rub:
1. Vavřín bez plodů.	1757 ✕ Vavřín s 3 plody a 12 listy.
2. „ „ „	1758 ✕ „ „ 6 „ „ 12 „
3. „ „ „	1760 ✕ „ „ 6 „ „ 12 „
4. „ „ „	1760 ✕ „ „ 4 „ „ 12 „
5. „ „ „	1763 ✕ „ „ 6 „ „ 12 „
6. „ „ „	1764 ✕ „ „ 6 „ „ 12 „
7. „ „ „	1764 ✕ „ „ 5 „ „ 12 „
8. „ s 1 plodem.	1765 ✕ „ „ 3 neb 4 plody a 11 neb 13 listy.
9. „ s 3 plody.	1765 ✕ „ „ 5 plody a 12 listy.
10. „ s 6 „	1765 · ✕ „ „ 3 „ „ 12 „
11. „ bez plodů.	1765 · ✕ „ „ 6 „ „ 12 „
12. „ s 10 plody.	1765 · ✕ „ „ 3 „ „ 11 „
13. „ s 11 „	1765 · ✕ „ „ 6 „ „ 12 „
14. „ s 5 „	1765 · ✕ „ „ 3 „ „ 12 „
15. „ s 5 „	1765 · ✕ „ „ 4 „ „ 11 „

Podanými tuto ukázkami vyskytujících se růzností jak u dvacetníků tak i desetníků nejsou všecky varianty vyčteny, ale řada jich stoupá ještě výše, vezme-li se zřetel k počtu listů vavřínu i palmy na líci i na rubu a způsobu křížení větví.

Ročníky 1758, 1759 a 1760 jsou vzácné.

Průměr $23^1/_2$—$25^1/_2$ mm, váha 3·65—3·92 gr; kusy lehčí než 3·6 gr jsou otřené.

Ročník 1757 ražený za pruského obležení z nouze z cínu jest velmi vzácný. Měří v průměru 24 mm a váží 3·5 gr.

Groše za mincmistra Schwingerschuha až do r. 1765 (Tab. CXL. obr. 1336. a 1337.) mají v líci poprsí královny mladé tváře s pravé strany, nahoře i dole do opisu sáhající, s kadeřavými vlasy zdobenými čelenkou, jež vinou se po ramenou a ňadrech, v šatech na prsou vystřižených a na starších ročnících bohaté perlemi a perlovou broží zdobených, jež kryje převěsný plášť, připnutý k rameni růžicí z drahokamů. Za pravým ramenem začíná opis

1. na roč. 1758 M · THERES · D : G · R · | IMP · GE · HU · BO · REG ·
2. „ „ 1761, 1762, 1764 a 1765 M · THERES · D : G · | R · I · G · HU · BO · REG · nebo též
3. „ „ 1761 M · THERES : D : G | R · I · G · HU · BO · REG ·
4. „ „ 1765 M · THERES · D : G · | R · I · GE · HU · BO · REG · neb též
5. „ „ 1765 M · THERESIA · D : G · | R · I · GE · HU · BO · REG

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel, korunou i ocasem v opis sáhající, s kroužky kolem hlav a s roztaženými drápy, jehož prsa kryje štítek tvaru španělského s českým lvem, svrchu korunou přikrytý. V rozvilinách ocasu orlího číslice 3 . Od koruny nad orlem pokračuje opis

1., 2., 3., 4. a 5. ARCH · AUST · DUX · |Ȩ| BU · SI · M · MO · 1758 ✕ (1.) neb 1761 ✕ (2. a 3.) neb 1765 ✕ (2. a 5.) neb 1765 · ✕ (2. a 4.)
2. ARCH · AUST · DUX |Ȩ| BU · SI · M · MO · 1762 ✕ (2.)

Okraje bývají někdy oboustranně vroubkovány.

Průměr 20—21 mm, váha 1·6—1·7 gr.

Jsou jakosti $5^1/_2$ lotové a razilo se jich 400 z Kolínské hřivny.

Krejcary stříbrné jsou téhož líčení jako groše, avšak mezi rozvilinami ocasu orla mají číslici I (Tab. CXLVIII. obr. 1385., 1386. a 1387.) Křížku ležatého za letopočtem není. V líci bývá opis

na roč. 1755 M · THERES · D : G · | R · I · GE · HU · BOH · R · neb též
„ „ 1755 M · THERES · D · G · | R · I · GE · HU · BOH · R ·
„ „ 1757 M · THERES · D : G · | R · I · GE · HU · BO · R ·
„ „ 1759 M · THERES · D : G · | R · I · GE · HU · BO · R
„ „ 1760 M · THERES · D : G · | R · I · GE · HU · B · R

Na rubu ARCH · AU · DUX · |I| BU · SI · M · MO · 1755 neb 1757 neb 1759 neb 1760

Okraje obou stran bývají vroubkovány.

Průměr 15 mm, váha 0·73—0·78 gr.

Krejcary s letopočtem 1757 raženy za pruského obležení z nedostatku stříbra z cínu. Mají průměr 17 mm a váží 1·06 gr. Jsou vzácné.

Půlkrejcary čili trojníky vydané za mincmistra Schwingerschuha (Tab. CXLIX. obr. 1397.) zachovaly podobu jako za jeho předchůdců Kramera a Schaumbergra. Nesou letopočty 17—55, 17—56, 17—58 neb 17—59

Průměr $14^1/_2$—15 mm, váha 0·5—0·56 gr.

Halíř z r. 1758 (Tab. CXLIX. obr. 1399.) má v líci korunovaného českého lva v poli bez opisu.

Na rubu ve dvou řádcích I. P. | 1758. t. j. 1 Pfennig 1758.

Okraje na obou stranách čárkované, obruba věnečkem chráněna.

Průměr 15 mm, váha 0·56 gr.

Raženy též z mědi a takové váží 1·25 gr.

Dukáty vybíjené za mincmistra Schwingerschuha do r. 1765 shodují se úplně s dukáty vydanými za Boh. Schaumbergra. Nesou letopočet 1756 neb 1759

Průměr $21^1/_2$ mm, váha 3·46 gr.

Tolary Schwingerschuhem ražené po ovdovění královny nesou v líci její poprsí s pravé strany s kadeřavými vlasy, v diademu a vdovském závoji a v převěsném plášti s přehnutým límcem, lemovaném kožešinou a připnutém k rameni sponou, které vybíhá nahoře i dole do opisu, jenž počíná nad čelem a čte se v něm M · THERESIA · D · G · | R · IMP · HU · BO · REG ·

Na rubu dvouhlavý orel pod korunou s vlajícími stuhami, s kruhovou září kolem hlav a s roztaženými spáry, sáhající nahoře i dole k okraji. Na prsou jeho spočívá štít přikrytý korunou uherskou a českou a v něm v hořejší části znaky Uher a Čech, v dolní Burgundu, Moravy a Tyrol. Ve středním štítku pod arcivévodským kloboukem znak Rakous. Vedle ocasu orlího po pravé straně značka mincmistra a po levé vardajna. Od koruny orla pokračuje opis ARCHID · AUST · DUX · | BURG . CO · TYR · (letopočet) ✕ Na hraně opis okrajový IUSTITIA (růžice pětilistá mezi dvěma listy) ET (růžice pětilistá mezi dvěma listy) CLEMENTIA * list *

Velice vzácný ročník 1773 · ✕ má značky E v S · | A · S · t. j. Erdmann von Schwingerschuh (mincmistr) — Anton Stöhr (vardajn).

Průměr 41 mm, váha 28 gr.

Rovněž velmi vzácný jest tolar s letopočtem 1774 · ✕ se značkami mincmistra Erdmanna ze Schwingerschuh a vardajna Ignáce Kendlera E v S · | I · K ·

Průměr $40^1/_2$ mm, váha 27·9 gr.

Na tolaru z r. 1780 · ✕ v náprsním štítu orla moravská orlice vypuštěna a poslední místo v něm vyplněno svislými červenými pruhy arragonskými v stříbrném poli. Po stranách ocasu orlího značka P · S · | I · K · t. j. Paul Schwingerschuh — Ignaz Kendler.

Průměr 41 mm, váha 28·05 gr.

Dvacetníky bité po r. 1767 mají ve věnci uvitém s levé strany z větve vavřínové a s pravé palmové, jež svázány jsou dole stuhou, obraz královny jako

vdovy s pravé strany až po prsa a zahalené v plášti, s čelenkou ve vlasech kadeřavých a se závojem s třemi záhyby zadní část hlavy zakrývajícím. Obličej její jest plnější, starší, však přívětivý. Konce ratolestí z věnce zasahují nahoře i dole do opisu, který se vine souběžně s věncem a začíná nahoře v levo. Čte se v něm

I. M · THERESIA · D : G · R · | IMP · HU · BO · REG · neb
II. M · THERESIA · D · G · R · | IMP · HU · BO · REG ·

Na rubu dvouhlavý orel pod korunou s vlajícími stuhami nad hlavam orla, obestřenými kruhovou, tečkováním naznačenou zlatou září a se čtyrmi volnými drápy na pazourech. Na prsou jeho korunovaný štítek s českým lvem v poli svisle čárkovaném, heraldicky červeň znamenajícím. Pod ním až k okraji sáhající štítek ze dvou spjatých polokruhů s číslicí 20 a vedle něho v pravo větev vavřínová a v levo palmová. Dle císař. nařízení ze srpna 1766 umístěno po stranách ocasu orla znamení, od r. 1767—1773 E v S · — A · S · (t. j. Erdmann von Schwingerschuh — Anton Stöhr) a od r. 1774—1780 E v S · — I · K · (t. j. Erdmann von Schwingerschuh — Ignaz Kendler). Koruna orla sáhá k okraji a čte se od ní od levé strany k pravé legenda ARCHID · AUST · DUX · | BURG · SI · M · MO · (letopočet) ✕ neb (letopočet) · ✕

Dle počtu mašlí a plodů ve vavřínu jakož i dle interpunkce v opisu na líci a dle množství listů a plodů na vavřínu na rubu shledáváme na nich tyto variace:

	Líc:		Rub:
1.	Vavřín se 4 plody, 1 mašle nahoře a 1 dole, opis I.	1768 · ✕	Vavřín 11 listů s 3 plody.
2.	„ „ 5 „ 1 „ „ a 1 dole, opis I.	1768 · ✕	„ 11 „ „ 3 „
3.	„ „ 4 „ 1 „ „ a 1 dole, opis I.	1769 · ✕	„ 13 „ „ 2 „
4.	„ „ 4 „ 1 „ „ a 1 dole, opis I.	1769 · ✕	„ 12 „ bez plodů.
5.	„ „ 3 „ 1 „ „ a 1 dole, opis I.	1770 · ✕	„ 9 „ „ „
6.	„ „ 1 „ 1 „ „ a 1 dole, opis I.	1770 · ✕	„ 11 „ „ „
7.	„ „ 4 „ 1 větší mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1770 ✕	„ 11 „ „ „
8.	„ „ 3 „ 1 velká mašle nahoře a 1 malá dole, opis I.	1770 · ✕	„ 11 „ „ „
9.	„ „ 3 „ 1 velká mašle nahoře a 1 malá dole, opis I.	1771 · ✕	„ 11 „ „ „
10.	„ „ 2 „ 2 větší mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1771 ✕	„ 11 „ s 1 plodem.
11.	„ „ 2 „ 1 velká mašle nahoře a 1 mensí dole, opis I.	1771 · ✕	„ 12 „ bez plodů.
12.	„ bez plodů, 1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1771 · ✕	„ 12 „ „ „

	Líc:		Rub:					
13.	Vavřín bez plodů,	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1771 · ×	Vavřín	11	listů s 1 plodem		
14.	„ „ „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1772 · ×	„	10	„ bez plodů.		
15.	„ s 5 plody,	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1772 · ×	„	9	„ „ „		
16.	„ „ 4 „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1772 · ×	„	12	„ „ „		
17.	„ „ 1 „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1772 · ×	„	12	„ „ „		
18.	„ „ 4 „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1773 · ×	„	9	„ „ „		
19.	„ „ 2 „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1773 ×	„	13	„ „ „		
20.	„ bez plodů	1 velká mašle nahoře a 1 malinká dole, opis I.	1773 · ×	„	11	„ s 1 plodem.		
21.	„ „ „	2 velké mašle nahoře a dole žádná, opis I.	1774 · ×	„	13	„ bez plodů.		
22.	„ „ „	2 velké mašle nahoře a dole žádná, opis I.	1774 · ×	„	12	„ „ „		
23.	„ s 3 plody,	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis I.	1774 · ×	„	13	„ „ „		
24.	„ bez plodů,	1 velká mašle nahoře a dole žádná, opis II.	1775 · ×	„	12	„ „ „		
25.	„ „ „	2 mašle nahoře a dole žádná, opis II.	1775 · ×	„	13	„ s 2 plody.		
26.	„ „ „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis II.	1775 · ×	„	13	„ s 2 „		
27.	„ „ „	1 velká mašle nahoře a 1 malinká dole, opis II.	1776 · ×	„	13	„ bez plodů.		
28.	„ „ „	1 velká mašle nahoře a 1 malinká dole, opis II.	1776 · ×	„	13	„ se 4 plody.		
29.	„ „ „	1 velká mašle nahoře a 1 malinká dole, opis II.	1776 · ×	„	14	„ bez plodů.		
30.	„ „ „	1 širší mašle nahoře a 1 užší dole, opis II.	1776 · ×	„	11	„ „ „		
31.	„ s 4 plody,	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis II.	1777 · ×	„	13	„ „ „	značka mine. níže.	
32.	„ „ 2 „	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis II.	1777 · ×	„	10	„ „ „		
33.	„ bez plodů,	1 velká mašle nahoře a 1 menší dole, opis II.	1777 · ×	„	13	„ „ „		
34.	„ „ „	1 široká mašle nahoře a dole žádná, opis II.	1778 · ×	„	12	„ „ „		
35.	„ „ „	2 mašle nahoře a dole žádná, opis II.	1778 · ×	„	12	„ „ „		
36.	„ končí	1 listem, 1 mašle z úzké stuhy nahoře, opis II.	1779 · ×	„	12	„ „ „		
37.	„ „ 1 „	1 mašle z úzké stuhy nahoře, opis II.	1779 · ×	„	13	„ „ „		

	Líc:		Rub:
38.	Vavřín bez plodů, končí 1 listem, 1 široká mašle nahoře, 1 úzká dole, opis II.	1780 · ×	Vavřín 12 listů bez plodů.
39.	„ bez plodů, končí 1 listem, 1 široká mašle nahoře, 1 úzká dole, opis II.	1780 · ×	„ 13 „ „ „
40.	„ bez plodů, 1 široká mašle nahoře, 1 úzká dole, opis I	1780 · ×	„ 12 „ s 2 plody.
41.	„ „ „ 1 široká mašle nahoře, 1 úzká dole, opis I.	1780 · ×	„ 11 „ s 3 „

Kromě rozdílů tuto uvedených jeví se na nich hlavně ještě různosti v počtu listů ve vavřínu lícením i na palmách po obou stranách, jakož i ve tvaru orlího ocasu. Nejčastěji mívá orel vedle prostředních širokých pér s každé strany po jednom úzkém ohmýří. Na roč. 1771 a 1772 není tohoto ohmýří a ocas vybíhá do špičky. Na roč. 1777 jest ocas rovněž bez ohmýří a na konci se vidlicovitě rozštěpuje.

Ročníky 1771 a 1772 jsou vzácné.

Průměr $27^1/_2$—$28^1/_2$ mm, váha 6·46—6·69 gr.

Dvacetníků raženo 60 z Kolínské hřivny obsahu 9 lotů 6 grénů.

Podobným rázem vynikají též desetníky vybíjené za vdovství královnina. Nesou opis v líci

roč. 1777, 1778 a 1779 M · THERESIA · D · G · R · | IMP · HU · BO · REG ·

„ 1780 M · THERESIA · D · G · | R · IMP · HU · BO · REG ·

a na rubu ARCHID · AUST · DUX · | BURG · SI · M · MO · 1777 · × neb 1778 · × neb 1779 · × neb 1780 · × a tamtéž po stranách ocasu orla značka v S · | K · t. j. von Schwingerschuh — Kendler.

Možno nám u nich zaznamenati pouze dvě variace, ježto jsme se více jich dopátrati nemohli, a sice:

	Líc:		Rub:
1.	Vavřín s 5 plody, 1 větší mašle nahoře, 1 menší dole	1777 · ×	Vavřín 12 listů se 4 plody.
2.	„ „ 5 „ 1 větší mašle nahoře, 1 menší dole.	1779 · ×	„ 11 „ bez plodů.

Průměr 25 mm, váha 3·75 gr.

Vyskytují se po řídku.

Desetníků raženo z Kolínské hřivny 120 obsahu osmilotového.

Groše z r. 1768 nesou v líci poprsí královny ve vdovském závoji s pravé strany, sáhající nahoře i dole do opisu a na rubu dvouhlavého nahoře i dole v opis sáhajícího orla s roztaženými spáry pod korunou s vlajícími stuhami nad jeho hlavami, obklíčenými kruhovou tečkovanou (zlatou) září. Na prsou jeho v oválovém štítku číslice 3. Pod pazoury po stranách ocasu značka v S · | S · t. j. von Schwingerschuh — Stöhr.

Groše z let 1776—1779 (Tab. CXL. obr. 1338.) mají v líci poprsí jako předešlé a pod ním značku Pražské mincovny C. Kolem poprsí opis M · THERES · D : G · | R · I · HU · BO · REG ·

Rubní strana stejná jako na předešlém groši, avšak pod pazoury orla vedle ocasu značka v S · | K · Opis ARCH · AUST · DUX · | BU · SI · M · MO · 1776 · ✕ neb 1777 · ✕ neb 1778 · ✕ neb 1779 · ✕

Okraje jsou s obou stran perlové, obruba věnečkem ohraničena.

Průměr 19½—20 mm, váha 1·62—1·66 gr.

Groše z r. 1768 i z let 1776—1779 jsou vzácné.

Groše byly jakosti 5½lotové a razilo se jich 400 z Kolínské hřivny.

Dukáty z r. 1769 (Tab. CXLV. obr. 1359.), z r. 1771 a 1773 podobají se grošům z r. 1768, mají však na prsou orla korunovaný štítek s českým lvem v poli svisle čárkovaném a značku nad pazoury orlími.

Na líci začíná opis nad čelem a čte se v něm M · THERES · D : G · R · | IMP · HU · BO · REG ·

Na rubu od koruny orla opis pokračuje ARCHID · AUST · DUX · | BURG · SI · M · MO · 1769 · neb 1771 · neb 1773 ·

Okraj s obou stran perlový.

Průměr 21 mm, váha 3·45 gr.

Od r. 1774—1780 mají dukáty značku v S · | K · t. j. von Schwingerschuh — Kendler, jinak však podržují ráz týž (Tab. CXLV. obr. 1361.). Ročníky 1774, 1776 a 1779 mají v lícením opisu D : G ·, kdežto ročník 1780 pouze D · G ·

Průměr 21 mm, váha 3·5 gr.

* * *

Jak z předu již bylo podotknuto, měla císařovna Marie Terezie velkou péči o zvelebení mincovnictví a když r. 1753 zřídila ve Vídni novou mincovnu, nemeškala i s chotěm svým o zařízení jejím roku následujícího osobně se přesvědčiti. Na památku této jejich návštěvy bity v mincovně za jejich přítomnosti dukáty, tolary a půltolary či zlatníky s obrazy obou císařských manželů, z nichž jistý počet oni sami vlastní rukou na balančním stroji razili. Mince ty jsou bez letopočtu.

Dukáty ty byly kolku trojího.

Jedny nesou v líci poprsí císařovny s pravé strany s čelenkou ve vlasech kadeřavých a s převěsným pláštěm, připnutým k rameni růžicí, které sáhá nahoře i dole v opis M · THERES · D · G · R · | IMP · GE · HU · BO · REG · neb M · THERES · D : G · atd. počínající dole za pravým ramenem.

Na rubu jest antické poprsí chotě jejího, rovněž s pravé strany, v dlouhé paruce, věnčené vavřínem a se zlatým rounem zavěšeným na stuze, v podobném plášti jako u císařovny, jež sáhá nahoře i dole k okraji. V opisu, vycházejícím z dola od pravého ramene, čte se FRANC · D · G · R · I · S · | A · GER · IER · REX · S obou stran okraj čárkovaný, obruba šňůrovitá.

Průměr 21½ mm, váha 3·47 gr, ve stříbře odraženého 2·75 gr.

Druhé dukáty podobají se předešlým, jen že poprsí ani na líci ani na rubu nezabíhá dole do opisu, v němž čte se v líci M · THER · D : G · R · I · atd. a na rubu FRANC · D : G · R · I · S · A · atd.

Průměr 21½ mm, váha ve stříbře odraženého 2·2 gr.

Třetí dukáty od P. P. Wernera mají na líci ve vysokém reliefu pracované poprsí císařovny s pravé strany s krajkovým závojem v kadeřích, s náušnicemi v uších a v plášti nádherně květy vyšívaném, kolem pak opis MAR · THER · | AUG · ROM · IMPER ·

Na rubu poprsí císaře s pravé strany jako prve, ale v brnění ke krku přilehajícím, s řetězem zlatého rouna se šíje na prsa splývajícím a v převěsném plášti. Na úsečí ruky pancéřem kryté značka rytce *PPW* Opis FRANCISC · I · D · | G · ROM · IMP · SEMP · A ·

Okraje na obou stranách i obruba jsou hladké.

Průměr 22 mm, váha 3·45 gr.

Tolary jsou podobného líčení jako dukáty prvého kolku, jen poprsí císařovny zdobeno náušnicemi a pláštěm brokátovým.

Jedny tolary mají opis v líci M · THERESIA · D · G · | R · IMP · GE · HU · BO · REG · a na rubu FRANC · D · G · R · I · S · | A · GE · IER · R · LO · B · M · H · D · Na obrubě vyražen ochranný nápis IUSTITIA (růžice mezi dvěma listy) ET (růžice mezi dvěma listy) CLEMENTIA (růžice mezi dvěma listy).

Průměr 41 mm, váha 33·4 gr.

Druhé tolary nesou opis v líci M · T · D : G · R · IMP · G · H · | B · REG · A · A · D · BURG · a na rubu FRANC · D · G · R · I · S · | A · G · IER · R · LO · B · M · H · D · Obruba jest vroubkována.

Průměr 41 mm, váha 30·5 gr.

Třetí tolary vykazují opis v líci M · THER · D : G · R · IMP · | GE · HU · BO · R · A · A · D · B · C · T · a na rubu FRANC · D · G · R · I · S · A · | GE · IER · R · LO · B · M · H · D · Obruba jest listnatá.

Průměr 40 mm, váha 21·9 gr.

Přesně dle tohoto třetího kolku tolarového raženy půltolary či zlatníky. Opisy jsou rovněž jako na tolaru neb v rubním opisu čte se FRANC · D : G · nebo končí M · H · D :

Obruba jest též listnatá.

Průměr 34½ mm, váha 10·8 neb 11 gr.

Měděná drobná mince.

V českém mincovnictví vyskytují se jaksi výminkou měděné husitské halíře, jež i z pánví a kotlů tepávali*), pak měděná dlouhá mince z bědných let 1621—1623, ale pravidlem stalo se u nás vybíjení měděných drobných až za císařovny Marie Terezie, kdežto v Uhrách, v Savoji a ve Francii přišla měď mnohem dříve do oběhu.**)

*) Staří letopisové k r. 1421 na str. 46.

**) V pruském Slezsku vydali sice již r. 1746/7 neoblíbené měděné denáry; nemohli se však odhodlati vybíjeti stále měděné drobné, až teprve r. 1788 a 1789 přičiněním židů a obchodníků o žebráky a vandrovní starostlivé vydal král 3. dubna 1788 rozkaz, aby ve Vratislavi vydány byly půlkrejcary měděné, 60 kusů = kolínské hřivně, ale přijímali je z mince, jen kdo chtěli. Mincovna ve Vratislavi klesala pak, až r. 1806 zavřena. Tehdy řídil ji bratr básníka Lessinga (Lesníka).

Jak z dotčeného výnosu patrno, vydány poprvé měděné grešle v menší velikosti. Tato mince pro nás tím zajímava, že se jí císařovnou a pak zas císařem Josefem II. zjevně ukázalo, že země koruny svatováclavské jsou dějinným celkem. Na grešlích totiž vyraženy tři štíty a na nich český lev, moravská a slezská orlice*) pod svatováclavskou korunou společnou. Grešle z r. 1759 mají průměr 17½ mm, načež r. 1760 začínají těžší a větší grešle v průměru 23 mm.

Z centu mědi vybíjeno grešlí za 84 zlatých, a to 6720 kusů, a vydáno jich až do r. 1779 za 240.408 zl. 42¾ kr. Potom uznáno, že jsou takové grešle pro obchod příliš těžké a vybíjeno v letech 1781 a 1782 z centu za 120 zl. 9600 grešlí, na nichž sloučeny tři znaky na jeden štít pod svatováclavskou korunu a pod nápisem rubním EIN GRESCHL čte se znamení mincovny vídeňské písmeno A. V letech předešlých nebývá znamení, ač raženy grešle též ve Vídni, s výminkou znamení S na grešlích ve Schmöllnici **) ražených.

Grešlička z r. 1759 (Tab. CXLIX. obr. 1398.) má na líci pod korunovaným, bohatou řezbou zdobeným štítem v trojlist sestavené oválové štítky se znaky Čech, Moravy a Slezska.

Na rubu v ozdobném barokovém z ratolestí složeném štítu ve třech řádcích nápis buď EIN · | GRESCHL · | 1759 · neb EIN | GRESCHL | 1759

Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr 17½ mm, váha 1·67 gr. Jsou velmi vzácné.

V pozdějších letech vybíjené grešle jsou mnohem větší i tlustší, ale zachovávají ráz týž (Tab. CXLIX. obr. 1395. a 1396.). Nesou letopočet 1760, 1761, 1764, 1765, 1767 neb 1768. Rubní nápis bývá nejčastěji bez teček, jen na r. 1767 končí každá řádka tečkou. Ročník 1760 mívá řádky v nápisu buď od sebe vzdálené neb zase k sobě těsně stlačené. Na roč. 1765 plod ve spodině štítu pošinut z věnceví výše k letopočtu, tak že jeví se jako bod.

Na obrubě jsou opatřeny věnečkem.

Průměr 23—23½ mm, váha kolísá mezi 7·7—8·59 gr.

Krejcary měděné (Tab. CXLIX. obr. 1393.) nesou v líci poprsí královny s pravé strany bez šatu a s čelenkou ve vlasech kadeřavých, jež sáhá nahoře i dole v opis, který začíná dole za pravým ramenem a čte se v něm na roč. 1760 M · THERES · D : G · | R · I · G · H · B · R · A · AUST · a na roč. 1761, 1762 a 1763 AUST

Na rubu v ozdobné barokové náplni ve čtyřech řádcích nápis EIN | KREUTZER | 1760 | P (t. j. Praha) nebo letopočet 1761, 1762 neb 1763

Obruba jest chráněná věnečkem.

Průměr 25—26½ mm, váha 10·7—11·5 gr.

Platily tři grešle neb 4 vídeňské.

---

*) Friedensburg vykládá orlice jako znak těšínský a krňovský. Po šestileté přestávce počal; zase raziti r. 1771 v pruské mincovně ve Vratislavi (značka B) prusko-polské tříkrejcary, kterým se říkalo obecně „Böhm“. V líci je ověnčené poprsí kr. Fridricha II. a na rubu pruský orel a pod tím letopočet. Bito jich 114 ze saz. hřivny.

**) S. Becher dílu I. str. 167. a sld. Též „Schlesiens neuere Münzgeschichte“ str. 107.

Některé ohlídky na slezské mincovnictví té doby.

Jakož vypravováno, obsadil král Fridrich 2. ledna 1741 Vratislav a dne 30. ledna mincovnu zdejší zavřel. Hlásili se sice již v září 1741 židé Eliáš Lazar Zachariaš a syn jeho Abraham, že by pokračovali také nové vládě dodávati stříbro, ale byli odmítnuti; neboť král nemohl se odhodlati k mincování dle lipské nebo dle říšské měny pro skrovný výtěžek, a také císař těžil zde ročně jen 7 až 800 tolarů.

Než pomalu jevil se nedostatek drobných, a židé předstírali, že v budoucnosti nebudou moci dodávati stříbro v tak nízkých cenách. Proto vydána 13. září r. 1742 obyčejná zápověď vývozu stříbra, a ke konci roku dostavil se do Vratislavi nový mincmistr Adam Jindřich Ebrenberg (ne Ehrenreich) a vardajn August Krištof Decker a mincovna shledána úplně v pořádku. Několik nových kolků objednáno u Beckra ve Vídni a druhé opatřeny ve Vratislavi.

Výslovně řečeno, že se bude mincovati jen dočasně. Avšak když král shledal, že se mincovně dobře daří, vybíjeno dále. S letopočtem 1743 vydány dukáty, tříkrejcary, šestáky a patnáctníky, k tomu přibrány v následujících letech krejcary a denáry, poltury, dvougrešle, jakož i jednoduché a dvoufridrichsdory. K mincím těmto řezali kolky dílem medailleur Held r. 1746 ustanovený, dílem Barbiez z Berlína, i nejsou pěkné.

Kromě poprsí neb monogramu králova a říšského orla bývá na nich pravidelně v opisu „Dei Gratia“, čehož Fridrich jinde na mincích neupotřeboval. Potom se pilně mincovalo, a komora hlohovská ucházela se také o mincovnu. Král chtěl, aby zmincovali r. 1747 ve Vratislavi za 100.000 tolarů drobných, ale úředníci odvětili, že sotva na 50.000 stačí. Mincovna vynesla r. 1749 užitku 12.000 tolarů, a král ji ediktem z r. 1750, 14. července ještě rozšířil.*)

---

*) Více najde se v díle F. Friedensburga: Schlesiens neuere Münzgeschichte str. 108. atd.

Valvation der Reichsthaler und Dukaten,

wie die nach und nach im Lande Schlesien gegolten, gesteigert und wiederumb devalviert worden sind.*)

Anno	Reichsthlr.	Dukaten	
	Groschen schlesisch		
1585 biesz 1594	36	54—57	
1595 biesz 1598	36	58	
1599 biesz 1600, 1, 2, 3, und 1604	38	59, 60	
1605	38	60, 61, 62	
1606	39	64, 65	
1607	40	66, 67	
1608	41	68	
1609	42	70	Pol. Bd. 5 S. 77.
1610, 11	41	70	
1612, 13, 14	42	70	
1615 a Januario biesz	42	70	
Julium dann ferner	43½ 45	70, 71	Pol. Bd. 5 S. 129.
1616	45	72 letzlich 75	Pat. vom 14. Dec. 1615.
1617, 18	45, 46	76, 77, 78	Pol. Bd. 5 S. 139.
1619 Im Jan. und Febr.	48	79, 80	
Martio u. Aprili	48, 49½, 50	80, 82	
Maj. Jun. Jul. Aug.	50		
September	51		
October	52½	83 biesz 88	
November, December	54	90 oder	Pol. Bd. 5 S. 185.
1620 Im Januar	54, 58½, 60	2½ Thl.	
Februar	63	2¾ Thl.	
Martio biesz November	70, 72	3 Thl. letzl. 3⅓ Thl.	
December 1621 Januar	75	3 Thl. 12 gr.	Pol. Bd. 5 S. 233.
Februar	78	3 Thl. 12 gr.	
Martio	2¼ Thl.	3½ Thl.	
April	2½ Thl.	3¾ Thl.	Pat. vom 14. Ap. 1621.
Majo biesz Julio	2⅔ Thl.	4, 4¼ Thl.	Pat. vom 29. Mai 1621.
August	3, 3½, 4 Thl.	5 Thl.	
September	4, 4½ Thl.	6, 7 Thl.	
Oct. Nov.	5, 5½, 5¾, 6 Thl.	8, 9 Thl.	
December 1622 Januar	6, 7 Thl.	9, 10 Thl.	Pol. Bd. 5 S. 239.

*) F. Friedensburg: Schlesiens neuere Münzgeschichte str. 256. a 257.

Anno	Reichsthlr.	Dukaten	
	Groschen schlesisch		
Februar	7 Thl.	10, 11 Thl.	
Martio	8, 9 Thl.	12, 13 Thl.	
April biesz August . . .	10, 11 Thl.	14, 15 Thl.	
September	12 Thl.	18, 19 Thl.	
October	12, 13 Thl.	20, 21, 22 Thl.	
November, December . . .	15, 14, 13, 12 Thl.	22, 24, 25 Thl.	
1623 Januar, Februar . . .	$12^1/_2$, 13 Thl.	20, 18 Thl.	
Martio biesz Junio	13, 14 Thl.	24, 25 Thl.	Pat. vom 26. Juni 1623.
Juli	14, 15, 16 Thl.		
Aug. Sept.	$16^1/_2$, 17, 18 Thl.	25, 28. 30 Thl.	
Oct. Nov.	18, 20 Thl.	30 biesz $33^1/_2$ Thl.	

Konečně upravena valvace mincovní ve Slezsku císařským ediktem ze dne 14. prosince 1623, který pro slezské mincovnictví té doby tvoří základ.

Za základ k bořejší tabulce vzat slezský groš, rovnající se 2 krejcarům = 6 penízům = 2 grešlím, 12 haléřům, aneb $\frac{1}{36}$ slez. tolaru, k němuž táhnou se všecka čísla dotčené tabulky. Některými odkazy v posledním sloupci ukazuje se k příslušným patentům aneb ku spisu Polovu.

Cenu dukátu slezského lze dnes vyplatiti 11·235 K; cenu říš. tolaru, jichž vybíjeno 7 z Vratislavské 187·024 gr vážící hřivny s ohledem na nynější měnu korunovou, bezmála šesti korunami (5·993 K). Slezský tolar byl $^{72}/_{90} = {}^4/_5$ říš. tolaru a měl cenu asi 5 K (4·99).

Přílohy listinné.

Jenerální mandát, kterým zapovídá se všeliká cizí drobná mince, pak zlaté a stříbrné mince ne dle říšských tolarů a dukátů bité, jejich přívoz a vývoz domácí mince do ciziny. Ustanovení řádu, kam odváděti pagamenty a kdo minci nebernou lámati smí; též lehčení mincí zakázáno.

Ve Vídni, dne 26. máje 1746. — Tisk v archivu musejního spolku „Včely Čáslavské".

My Marya Theresia z Boží Milosti Římská císařovna, též v Germanyji, Uherská, Česká, Dalmatská, Charvátská a Slovanská královna, arcikněžna Rakauská, Markraběnka Moravská, kněžna Lucemburská a Slezská, Markraběnka Lužická, vdaná kněžna Lothrinská a velká kněžna Toskánská, oc. oc.

Vzkazujeme všem a jednomu každému z obyvatelů a poddaných v Našich královských Českých dědičných zemích, jakéhobykoli důstojenství, stavu, auřadu neb povolání byli Naši císařskau a královskau milost; a jim nejmilostivěji k vyrozumění dáváme, kterak tak ty od Našich předků na trůnu, císařů, králů a pánů země, aby mincní věci v dobrém pořádku se zachovaly, aneb již zašlé zase do předešlého a dobrého stavu se postavily mnohonásobně publikované přísné patenty a poručení dostatečně vyjevují, jako pečlivě oni (sic) podstrkování špatných peněz na místě dobrých, které potom ze země se vyvážívají, zamezené míti chtěli, aby jejich poddaní, když na místě svých dobrých peněz aneb pravé ceny svého zboží v špatné minci větším dílem skrytau měď v ceně stříbra krom nadání dostávají, skrze to pomalu svého jmění sproštěni nebyli.

Onen za času nejslavnějšího panování J. M. Cís. slavné a svaté paměti Našeho vysoce váženého pana otce v říši vznik vzatý mincní nepořádek do některých jeho zemí se vlaudil a mnoho podobných obtížností způsobil, až posledně 22. října 1736 roku ve všech jeho dědičných královstvích a zemích noví mincní patenty publikované byli, nad kterými s takovau šetrností a pilností ruka se držela, že posledně ty mnohé proti předešlým patentům vlauzené nepořádky se vykořenily, a všechny mincní věci zase do dosti dobrého pořádku přišly, však přetažení Našich dědičných království a zemí s nepřátelským lidem zase k porušení přišly. Pročež My tu škodu, kterau Naši věrní země obyvatelové při tom trpějí, déle snášeti, nýbrž mocí tohoto Našeho královského mandátu toho tak prospěšného příkladů Našich nejslavnějších pánů předků následovati, déle dlíti

sme nechtěli, následovně to přísně poručiti a předepsati sobě sme umínili, což nevyhnutelně se státi, též pozorováno a vykonáno býti musí: Abychom se tak spolu s Našimi poddanými před tak silně rozmnoženau a vždy silněji se tlačící všeobecnau zemskau škodau ohradili.

A jakož to vnitřnost síly našich zemí zžírající zlé s trojí trestandlivé nešlechetnosti svůj počátek bere, totiž předně z přivážení špatné mince. Za druhé od učiněného v zemí zlehčení a zmenšení dobrých peněz. Za třetí z odejmutí a vyvážení týchž peněz ze země; pročež k všeho toho dokonalému zamezení a vyplemenění nejenom ty strany mincních věci r. 1715, 1725, 1732 a 1735 v Našich královských českých dědičných zemích publikované patenty článek k článku ve všem tom, co v nich k pozorování předepsáno jest, tímto obnoviti a občerstviti (což mocí tohoto patentu se stává) jsme chtěli, nýbrž i při tom nejmilostivěji a přísně poraučeti a ustanovovati ráčíme, že

P ř e d n ě, všechna cizí drobná neb tak nazvaná Land-Mince, bez vejmíuky, pak všechny zlaté a stříbrné v římské říši ne podle váhy a dobroty říšských tolarů neb říšských dukátů bité mince, jako jsou Charles d'ory, Max d'ory, Ernest d'ory, Bavorské tak nazvané půl a čtvrtzlaté a těm podobné, spolu s švejcarskými Churer nazvanými a jinými takovými míň držícími od říšského peněžního vyměření, odstupujícími dukáty do našich královských Českých dědičných zemí přivážeti co nejostřeji se zapovídá; ty pak jak v římské říši, pak jinde bité dukáty, a oné (sic) říšské tolary, zlatý a polozlatý ale, které pravau dle říšských vyměření vážnosť a vnitřní dobrotu a vlastnost k bití peněz ustanoveného kovu mají, dále dovolené zůstávají, a strany Englických, Hollandských, Nyderlandských a Medyolanských jak zlatých tak stříbrných rozdílných mincí, kterým my dále, však ale toliko dle míry a způsobu dukátů a říšských tolarů v ceně sníženým běh připustiti míníme, naše královská gubernia a Casy vynaučíme, dle čehož jeden každý, jak se říditi věděti bude.

Jestli že by ale z a d r u h é v zemi některá taková mince, kterau nedotčeným způsobem do země přivážeti zapovězíno jest, buď z nepozornosti, buď nějakým jiným nevinným způsobem v zemi se vyskytla, tedy taková mince jakožto zapovězená a neberná pozorovati se má. Pročež také žádný od posledního dne příštího měsíce června takové neberné a zapovězené mince při vyplacování aneb v jiných potřebách v mincní jakotnosti užívati se neopováží, nýbrž jeden každý povinnen bude, takové neberné peníze jakožto pagament neb nerázný kov do našeho peněžotepeckého neb horního auřadu aneb k zemskému prubířovi odevzdati, kdežto každému, jemužto takový pagament patří, za něj pravá vnitřní cena v dobré běžné minci, ihned zaplacena bude. Při tom ale předce každému dovoleno býti má, takovau zapovězenau minci také zlatníkům k jejich dílu prodati mocti, pokudžby skrze vzdálení Našich peněžotepeckých neb horních auřadů aneb Našeho zemského prubíře jim příležitěji býti mělo.

Z a t ř e t í. Jak Naše tak cizí dukáty, Benátský Zechýny, Španělské Doppie, Louis d'ory a těm podobné jináče vydávati aneb přijímati dovoleno nejní, nežli po převážení jich na cimentirovaných pravých dukátních vážkách, jenž německy

Mándl-Gewicht slují, a při každým dukátu kolik gránů (kterých jeden vážný dukát 60 míti musí) schází, tolikrát čtyry krejcary býti musejí, a každýmu, který by bez toho vynahražení ne vážné dukáty strkati se snažil, mají takové jemu nebo in natura se confiskovati, aneb on k složení equivalentu skrze Našeho fiska dohnán býti. Což také o Doppiích, Louis d'orech a podobné zlaté minci k rozumění jest, s tím ale rozdílem, že každý při nich scházející dukátní grán toliko s půlčtvrtým krejcarem vynahražen býti má.

Za čtvrté. Žádnému v stříbře neb zlatě, v stříbrných neb zlatých manufacturách, to jest v takovém zboží, které ze zlata neb stříbra rukau lidskau vyhotovené jest, obchod provozovati dovoleno býti nemá, nežli oným, jenž k tomu skrze příslušející nadání právo mají, jako jsou zlatníci, drátáři, čalaunící a těm podobní. A ačkoli sice zlatníkům podle jejich nadání k vlastnímu sdělání slité, stlučené neb polámané stříbro a pagamenty skupovati dovoleno jest, mají ale oni přecy první šmelcování neb rozpuštění v penězotepeckých aufadech aneb u zemských prubířů, aneb kde žádný takový aufad nejní u svých přísežných představených učiniti, aby stříbro a zlato k bezpečnosti publici podle průby se ligirovalo, neb s přísadau smíšené bylo. Naše ano i cizí však approbirované a při svém běhu zanechané mince ale jednomu každému následovně také naddotčeným professionistům napotom lámati neb rozpauštěti, pod tělesným ano i hrdelním trestem se zapovídá. Židům pak obzvláštně a každému jinému, který k tomu privilegirovany aneb skrze obyčejné pasy k tomu kommitirovaný nejní, potřebovati se nemohoucí a polámané stříbro, zlaté neb stříbrné řetězy, vyparované zlaté a stříbrné nítě skupovati aneb vyfrejmarčovati; jednomu každému ale z Našich dědičných zemí do ciziny zavážeti, (s) tímto přísně se zapovídá, poněvadž všechno to do Našich mincních domů anebo do zemskoprubířského aufadu k vyměnění patří.

Za páté. Strauhání, stenčování, kraužení, zrnkování, pilování, obřezování, zlehčování, přelívání, rozpauštění, vyvozování, přeobrazování aneb na jiný způsob mince sjinačování, zmenšování a falšování, napodobně Naše neb cizí approbírované stříbrné mince, vejše neb níže nežli od Nás vysazené jsau, vydávati neb přijímati, nádavek t. j. aggio na ně platiti, takoví schválně shledávati aneb vyměňovati a vyfrejmarčovati: též aby takové dostati se mohli, cenu svého zboží vejše neb níže smlauvati, frejmarčiti aneb na jiný způsob co nejostřeji se zapovídá.

A poněvadž za šesté ten zlý obyčej se rozmohl, že drobná mince, jako jsou krejcary, grešle a těm podobná v zapečetěných pytlíkách, kornautech neb paquetách se vydává a podle toho na nich zaznamenaného počtu bez otevření pravených pytlíků neb kornautů v placení se přijímá, skrze což předně velmi pohodlná příležitost se poskytuje, že množství zapovězených malých šarapatek bez vyzrazení skrze dlauhý čas svůj běh dostati může; za druhé se tím snáženi zdejší dovolená drobná mince při velkých platech užívati se může, kterážto k tomu cíli a konci ustanovena nejní, a tak z té příčiny k tomu užívána býti nemá. Nicméně My přecy připustiti chceme, že taková při menších platech sice

dále vydávána býti může, nemá ale žádnému v zapečetěných pytlíkách a v kornautech se strkati.

Dále podobným způsobem za sedmé co nejostřeji se zapovídá vyvážení do cizích a Našemu panování nepodrobených zemí Naši též cizí v zemi zůstávající berné zlaté neb stříbrné mince, leda že by někdo od Naší strany mincních a kovkopských věcí zřízené bezprostřední dvorské kommissí aneb některého jiného Našeho k tomu od Nás skrze předešlé generalia opodstatněného auředníka obzvláštní dovolení byl obdržel, což ale o tom quanto se nesrozumívá, které každý k obsahnutí pocestného vydání bezelstně zapotřebí má. Co se ale zapovězené mince dotýče, jednomu každému až do konce běžícího roku do cizích zemí vyvážeti dovoleno bude, pokudž jenom on při Našim (sic) mincním auřadu v Praze, při auřadě zemského prubíře v Brně; v Opavě při Našem královským auřadě aneb v zemi u mincních nižších slaužících aneb kde by takový scházeli u vrchnosti každého místa přehledati a zapečetiti dá, též s auřadním passem od nich se zaopatří.

Jakož tedy za osmé proti těm v vejš nadepsaných sedmi článcích podotknutím přečiněním v Našich královstvích a zemích v publikovaných ediktech přísné pokuty, jejich respective contrabandirování, confiskování s vozem a s koňma, pokudž takové vlastně přestupníkovi patřejí, aneb jestliže forman o tom vědomost měl; a co při tom sice se nalezlo, též pokuta dupli a dle způsobu věci trest na těle a hrdle, ano i trest ohněm předepsané a ustanovené byli. Pročež My takové pokuty a trestání společně tímto nápodobně nejenom obnovujeme, potvrzujeme, nýbrž takové dle povahy okolostojičnosti také na ty, kteří by takovým proviněním pomoc, radu a příležitost dali, vztahujeme, vedle toho každýmu, který v Našich královských Českých zemích za soudce představen jest, tímto přísně poručejíce a přikazujíce, aby podle toho se vší pozorností v rozsuzování pokračoval.

Při čemž i My za deváté tímto dále ustanovujeme, že to v vejše dotknutých článcích předepsané contrabandování a další potrestání ne na samé dopadnutí na skutku se restringiruje, nýbrž Našim královských komor procuratorům a fiskalům se zanechává, když by corpus delicti aneb in aequivalenti a to sice spolu s tím snad při té případnosti vyměřeným duplo vzíti se má. Leda že by jeden od svýho spoluvinnýho udan byl, an v takovém příběhu tomu míti chceme, že spoluvinníku nejenom zaslaužená pokuta se prominauti, nýbrž i jedna polovic té od udanýho vymožené pokuty saukromě dáti a jeho jméno zatajiti se má. Aby ale všechna nadepsaná, těžká a zemi škodná provinění tím méně bez trestu nezůstala, tedy chceme dále a

za desáté, že jednomu každému denunciantovi neboližto udavači neb Našim mincním, celným aneb jiným auředníkům, kteří bez předcházejícího udání některého in flagranti neb v čerstvém skutku dopadnau, z takového skrze jejich udání aneb respective bedlivost do Naší královské pokladnice přicházejícího kontrabantu a pokuty k jejich odplatě jedna polovic dáti se má atd.

Za jedenácté na Naše horní, mincní, mejtní, solní, tabáční a jiný auředníky, celníky a jiný k tomu patřící oficianty, pojezdný a slaužící na přiváženau

špatnau aneb vyváženau dobrau bernau minci a také na pozorování všech v tomto Našem patentu obsažených článků bedlivě a ustavičně řetel (sic) nésti atd.

Vedle toho všem a jednomu každému z obyvatelů a z poddaných Našeho dědičného království Českého, dědičného markrabství Moravského, dědičného knížectví Slezského, jakéhobykoli stavu důstojenství a povolání byli, tímto přísně poroučejíce, abyste vy tento Náš jenerální mandát ve všech článcích pod uvarováním vejš dotknutých vyměřených pokut trestu vždy bedlivě pozorovali, obzvláště ale Naše královská gubernia, krajští auřadové, magistratové v Našich královských městech spolu s auředníkami (sic) privatních statků a všechni jiní, kterých povinnost to sebau přináší, nad ním pod těžkým odpovídáním vždy ochrannou ruku drželi, na přestupníky pečlivě nejenom sami, nýbrž také skrz jiné pozor dali a k nim s těmi vejš vysazenými tresty přikročili; jakož obzvláštně k Našim fiskálním auřadům v této tak znamenité důležitosti milostivě se důvěřovati ráčíme, že oni tím horlivěji dle své povinnosti se zachovají, když My tímto na všechny právní auřady vznášíme, v těch tohoto patentu se týkajících případnostech summarissime pokračovati. Což opravdově míníme a tak každý dle toho se jak říditi, a tudy od neštěstí a škody se vystříhat vědět bude.

Dán v Našem městě Vídni dne dvacátehošestýho měsíce máje sedámnctistého čtyřycátéhošestého Našeho panování Uherskéh a Českého šestého roku.

Maria Theresia.

L. S.

Fridericus Comes Harrach
R.o B.o Sup. Cancell.

Ad mandatum sacrae Caesareoregiae Majestatis proprium
Rudolf hrabě Korženský.
Jan Fridrych z Egru.

VEŘEJNÁ A UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Patent cís. Marie Terezie, jímž zapověděna cizí, zejména pruská mince drobnější než půltolaru, dvojité Fridrichsdory bráti jest po 13 zl. 57 kr., jednoduché po 7 zl. a poloviční po 3 zl. 30 kr., též tvrdé pruské tolary po 1 zl. 21 kr. a poloviční po 38 kr., avšak mají míti oběh jen ve Slezsku rak. a v moravském okrsku hranic. Rovněž dle patentu z r. 1746 není dovoleno vyvážeti cís. král. tvrdých tolarů, zlatých neb půlzlatých, také sedmnáctníků a sedmíků a žádných jiných peněz, než toliko na zlatě, groších a menších neb cizích penězích a drobné minci, a to s pasem a v zapečetěném pytlíku. Následuje sazba ceny cizích mincí a cís. dukátů.

Na hradě Pražském dne 30. března 1751. — Original tištěný v král. zem. archivu čes. č. 72 staré.

My Marya Teresya z Boží Milosti Římská Císařovna atd. atd. . . . vzkazujeme, a tímto vůbec milostivě na vědomí dáváme: By vše sice dle Naší milostivé péče v onych v roku 1746 tím publikovaných patentech a nařízení zřejmě zaopatřeno, by oné špatné a lehké, cizí, zlaté a stříbrné mince v Našich věrnoposlušných dědičných zemích zamezené a tak podstrkování lehké místo dobré mince vším možným způsobem vykořeněno bylo.

Poněvadž ale dle společných, dědičných, královských, Českých zemí Nás došlých zpráv patrně na jevo vychází, že ona Česká, Moravská a Naše Slezská, na cizí Slezská a Kladská dobíhající hraničná místa s mnohou královskou Pruskou novou a vnitřní dobrotě velmi špatnou mincí se naplňují; naproti tomu pak zdejší dobré peníze tím více a houfně se vyměňují a vykupují, vypraktikují a tak se co obávati jest, že jestliby se takové velmi tuze se vzmáhající neřesti v čase vstříc nevešlo, Naše dědičné země brzy vší dobré mince zbavené by býti mohly. I jakož při tom mnozí ohled míti a pozorovati sluší a to

Předně: Na jaký způsob té nové nyní se vyskytující cizí, obzvláštně ale královské pruské mince v Našich dědičných zemích běh dovolen = A

Za druhé: Jak by naše vlastní mince v zemi zachována býti mohla:

Tu jsme na první článek resolvirovati ráčila: Že dle předešlého pevného ustanovení všechny cizí = pod půl zlatýho v ceně jsoucí peněžné sorty, následovně Pruský tak nazvaný čtvrt šestý = a dvanáctý díl říšského tolaru, jakož i jiní těm podobným ještě menší pruské peníze za zavrženou Šid-minci držány a tak docela zamezeny a zapověděny = Naproti tomu ale oné pruské zlaté a stříbrné velké, neb tak řečené Species-mince v zmenšené neb devalvirované ceně, totiž: dvojnásobni Fridrich d'ory po 13 zl. 57 kr. 3 ϑ, jednoduchý po 7 zl. a poloviční po 3 zl. 30 kr., též pruské tvrdé říšské tolary po 1 zl. 21 kr. a poloviční po 38 kr., však ale jen toliko v Našeho Slezska dílu a v Moravském okršku v Handle = a obchodu, též veřejných částech na nyní ještě v běhu býti = nicméně se jich další běh do Čech a Moravy, jakož i do Rakous a Uher žádným způsobem připuštěn býti nemá.

Na druhý článek za potřebné jsme býti uznala (mimo Naším penězo-tepeckým ouřadům a tak nazvaným měničům peněz, již prve nařízeného ve vyšší ceně

vyměňování stříbra) dílem těm, již prve dle patentu de Anno 1746. zlehčeným cizím mincím ony v přiložené Specifikaci vysazený a při některé cizí stříbrné minci o něco vymíšený běh neb cenu nechati, dílem ale nařídíti a ustanoviti: že budoucně vyvažování netoliko Našich a jiných císařo-královských tvrdých tolarů, zlatých a půl zlatníků, nýbrž i také 17ků a 7ků veskrz v společných dědičných zemích zapovězeno a žádné jiné vyvážení peněz, než toliko na zlaté, groších a menších lehkých neb cizích penězích a Sid-Minci a to vždy naproti vyzdvižení obyčejného pásu a zapečetění pytlíku dovoleno, nad tím pevná ruka držena a náležitý zřetel měn, neméně oné v tom strany mince v roku 1746tým prošlým patentu vyměřené Confiskaci a jiné pokuty příkře pozorované a od přestupníků vymáhané býti mají.

Na čehožto vyplnění a bezelstné zachovávání Naše královská Repraesentaci komora prostředkem společných královských městských a krajských hejtmanů, vrchnosti a Magistratů, po všecky časy bedlivé o to míti a přestupky k vyměřeným pokutám přísně přidržeti neopominou.

Dle čehož jeden každý se jak říditi a podle toho bezelstně pokračovati, tudy pak od své škody a nesnáze se vystříhati a s tím též Naše milostivé mínění a opravdovou vůli poslušně vyplniti, věděti bude a má. Dán na Našem královském hradě Pražském, Dne 30ho dne měsíce března léta páně sedmnáctistého padesátého prvého.

Wáclaw Kazymir Netolický
Svobodný Pán z Eysenberku.

L. S.

Ad Mandatum Sacro-Caesareo-Regiaeque
Majestatis, ex Consilio representationis & Camerae.
Ferdynand Hykyss de Lauro.

Poznamenání.

Těch i takových cizích zlatých i stříbrných mincí, kteréžto v císařo-královských dědičných zemích svobodně vydávati a přijímati již roku 1746. nejmilostivěji se dovolilo a nyní dle nedávno pod datum dne 10. měsíce března 1751. Roku prošlé Regvisy Reſolucy sice ještě dále, však ale nejináče, než-li v té tuto vysazené a při některých stříbrných penězích vyvýšené ceně, svobodně vydávané a přijímané býti mohou.

Titiž:

Již následujících zlatých sortů podle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Podle nejmilostivější císařo-královské Reſoluci v běhu býti mají		
Dukát	Grán	**Královské Francouzské zlaté sorty od posledně zemřelého krále Ludvika Čtrnáctého.**	fl.	kr.	₰
3	53	Louis d'or dvou-duchý	14	37	
1	54	Louis d'or jedno-duchý	7	13	
—	57	deto poloviční	3	35	
2	19	S Sluncem Louis d'or	8	40	
		Od nyni panujiciho francouzského krále.			
2	19	S Erbem Louis d'or	8	44	
		Královské Francouzské stříbrné sorty.			
		Francouzské staré tolary, neb Louis blanc	2	—	
		Poloviční Louis blanc	1	—	
		Čtvrtní	—	30	
		Nové francouzské tak nazvané Aggio tolary od nyni panujicího krále, na kterých Erb s olivovými neb bobkovými ratolestmi obtočený jest	2	10	$4^1/_2$
		Podobný poloviční	1	5	$2^1/_4$
		deto Čtvrtní	—	32	$4^1/_8$
		Královské Španělské zlaté peníze.			
7	46	Čtver-duché Španělské Doppie	29	10	
3	52	Dvoj-duché deto	14	33	
1	56	Jednoduché deto	7	16	
—	58	Poloviční deto	3	37	
		Královské Španělské stříbrné.			
		Species.			
		Všechny Španělské jak v Europě bité tolary, tak z Ameriky přicházející Matty, neb Pozze Colonarie, neb Mexicane	2	—	

Již následujících zlatých sortů, podle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Podle nejmilostivější císařo-královské Reſoluci v běhu býti mají		
Dukát	Grán		fl.	kr.	₰
		Královské Englické.			
2	21	Zlaté Guinée	9	—	
		Královské Portugalské zlaté mince.			
7	42	Jeden pěti-duchý Moi d'or s Portugalským velkým křížem na jedné a s královským Portugalským erbem na druhé straně	29	19	
3	5	Jeden dvoj-duchý Moi d'or	11	46	
1	32	Jeden jedno-duchý Moi d'or	5	50	
—	47	Jeden polo- Moi d'oru	1	11	
8	12	Jeden dvoj-duchý Teſton s královským vyobrazením na jedné a s Král. Portugalským erbem na druhé straně	31	16	
4	6	Jedno-duchý deto	15	40	
2	3	Poloviční deto	7	50	
1	2	Čtvrt deto	3	56	
—	31	Osmerka deto	1	58	
		Nyderlandské zlaté mince.			
3	10	Celé Souverains	12	6	
1	34	Poloviční Souverains	6	—	
		Nydrlandské stříbrné mince.			
		Burgundské tolary, neb Patagons	2	—	
		Velko-knížecí Toskánská zlatá mince.			
1	—	Jeden Zechin, neb Gigliato	4	12	
		Velko-knížecí Toskánská stříbrná mince.			
		Jedna Piaſtra	2	24	$4^1/_2$
		Jeden Livornino	2	2	$1^1/_2$
		Benátská zlatá mince.			
1	—	Jeden Benátský Zechin	4	12	
		Benátská stříbrná mince.			
		Jeden Benátský Ducaton	2	28	
		Jeden Benátský Ducato	1	32	3
		Jedna Benátská Juſtina	2	2	$1^1/_2$

liš následujících zlatých sortů, podle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Podle nejmilostivější císařsko-královské Relolucí v běhu býti mají		
Dukát	Grán		fl.	kr.	₰
		Medyolánská stříbrná mince.			
		Jeden Filip, nebo Filip tolar	2	10	$4^1/_1$
		Holandská zlatá mince.			
1	—	Holandský dukát	4	7	3
		Holandská stříbrná mince.			
		Holandský tolar	2	—	
		Ruská stříbrná mince.			
		Jeden Roubel	1	41	
		Papežská stříbrná mince.			
		Z těch od starších papežů bité Piastry až do Innocencia XII. inclusivè	2	24	$4^1/_2$
		Říšská mince.			
1	—	Všechny v říši aneb jinde podle říšské váhy a vnitřní dobroty bité dukáty	4	7	3
		Brunšvické, Lineburské, Saské a ostatní těm podobné staré, podle říšské váhy a vnitřní dobroty bité Species tolary po	2	—	
		Polo-Species tolary, neb zlatý tak nazvaný $\frac{2}{3}$ kusů po	1	—	
		Deto půl zlatý neb čtvrtě Species tolarů neb tak nazvaný $\frac{1}{3}$ kusů jako prve po	—	30	

NB.

Kremnické dukáty, tak jako až dosavád ve čtyřech zlatých a ve dvanácti, pak císařské a královské v dědično-zemských penězo-tepárnách bité, obyčejné dukáty ve čtyrech zlatých a v desíti krejcařích, bráti a vydávati se mají; při kterýchžto ale, jakož i při Holandských a říšských dukátech, též Gigliatích a Zechiních k pozorování jest, že oni zcela zouplna 60 gránů vážiti musejí, an sice nejenom jejich connivendo dovolené Aggio samo od sebe odpadne a takové dukáty jenom v své vnitřní ceně po 4 fl. přijímané, při tom ale ještě od pravených 4 fl. za jeden každý podle pravé dukátní váhy scházející grán dle znění punktu třetího těch strany mince v roku 1746. prošlých Patentů čtyři krejcary

k odražení a reſpectivè k nahražení jsou a to na takový způsob, že žádný takový nevážný dukát, Zechin neb Gigliato bez odražení nebo Aggio a bez vynahrazení tolikrát po čtyrech krejcařích, jak mnoho gránů na takových scházelo, bráti povinen není, tím více proto, an všem císařsko-královským mincním úřadům poručeno jest, aby oni k předělání takových nevážných dukátů, Zechinů a Gigliatů všemožné polehčení partajům, skrze další placení předešlýho Extra-přídavku po 3 kr. od kusu včinili.

Patent císařský, kterým zapověděna všecka cizí mince, jež jakosti náš půlzlatník nepředčí. Saským dvougrošům a grošům dobrým oběh toliko v král. Českém povolen a taká mince má býti přivážena v pytlíkách a bedlivě prohlížena.

Ve Vídni, dne 12. března 1753. — Original papír. jednostranný z kr. zem. archivu Českého.

My Marya Terezya z Milosti Boží Římská císařovna atd. atd.

Vzkazujeme všem a jednomu každému Našemu obyvateli a poddanému, jakého on koli důstojenství, stavu, úřadu neb povolání v Našem dědičném království Českém jest, Naši císařskou a královskou milost, též všechno dobré a vůbec k vědomosti uvádíme. Kterak tak sice prostředkem Našeho pod dnešním datum prošlého peněz se týkajícího patentu k zamezení té v Našem království Českém znova se vyskytující škodlivé mince potřebné zaopatření a též konečnou zápověď všeliké cizí drobné mince, jenž dle vnitřní dobroty Našeho půl zlatého nevynáší, na novo potvrzovati, však ale i také jedině toliko pro Naše dědičné království České a nikoli pro ostatní dědičné země z obzvláštních považlivých příčin tímto patentem tamž milostivě připouštěti chtíti ráčíme, že

Předně: Saská větší drobná mince až na dvouduché a jednoduché tak nazvané dobré groše incluſivè od téhož vše veřejného pravidla v Našem dědičném království Českém (pokud jinače zříditi neráčíme, aneb jich špatnější ráz pozorován nebude) vymíněna, následovně jak v handle tak také v daních i při veřejných kasách zemských přijímána a vydávána býti může. Naproti tomu však ale

Za druhé: Taková povolená Saská mince z Čech do Moravy a Slezska neb do jiných Našich dědičných království a zemí pod pokutou skutečného propadení vyvážeti neb odsílati tímto se zapovídá a pokudž by seznáno bylo, že by se ona do jiných Našich dědičných zemí vtlačovala, tak tím samým její běh v Našem dědičném království Českém přestati, a jeden každý povinen i přidržán býti má, aby takovou minci v obyčejné stříbrné ceně vyměniti a k předělání odevzdati hleděl.

Nápodobně také

Za třetí: Se vší ostrosti tam pozorováno buď, aby mezi tou naddotčenou Saskou mincí jiní cizí tak nazvané dvou a jednoduché dobré groše, neb taková cizí drobná mince zmíšená a tudy do Čech přivlečována nebyla. Pročež k dalšímu odvrácení téhož

Za čtvrté: Tímto opravdově poroučeti ráčíme, aby ona Saská větší drobná mince nezapečetěně v pytlíkách, kornoutech neb balíkách přijímána, též vydávána ano i pokaždé otevřena, vysypána a strany přimíšení zapovězené mince tím bedlivěji přehledávaná bývala, an sice v nepozorování této opatrnosti nedopáčená Saská i s tou přimíšenou zapovězenou mincí nevyhnutelně propadnuta býti má. Jakož i také pokudž by se seznalo, že by tomuto Našemu poručení zadosti činěno nebylo, nýbrž s těmi Saskými dvou a jednoduchými tak nazvanými dobrými grošmi, též jiná zapovězená drobná mince do Našeho království Českého přece by se vtrusovala, neb proti 2mu §u ona Saská drobná mince skrz aneb z Čech a jiných Našich království a zemí přicházeti by měla, tu bychom takovou v Našem dědičném království Českém posavádě trpící Saskou větší drobnou minci pro odvrácení téhož zlého vším způsobem zapověditi přinucenu býti ráčily.

Mínice to opravdivě, dle čehož tedy jeden každý neomylně se jak říditi věděti bude. Dán v Našem městě Vídni, dne dvanáctého měsíce března, léta Páně sedmnáctistého padesatého třetího a panování Našeho třináctého.

Marya Terezya.

Frydrich Wilím hrabě z Haugwice.

L. S.

Jan hrabě z Chotku.

Ad Mandatum Sacrae Caesareo-Regiae Majestatis proprium.

Karel Holler z Doblhoffu.

Patent proti vtrušování cizí mince, zejména pruské po r. 1750 bité zrnem horší než půl zlatého, kterým sice povolen oběh větší zlaté a stříbrné minci cizí, avšak se snížením vzadu poznamenaným. Takovou minci má každý do 6 měsíců odbýti aneb potom za náhradu vnitřní ceny po 24 zl. za Víd. hřivnu v mincovnách prodati. K ulehčení lidu budou takové mince v pokladnách komorních, kontribučních zemských a veřejných přijímány a ku přemincování zasílány buď do vídeňské hlavní, aneb do pražské mincovny.

Ve Vídni, dne 12. března 1753. — Original tištěný v kr. zemském archivu Českém.

My Marya Terezya z Boží Milosti Římská císařovna atd. atd.

Vzkazujeme všem a jednomu každému z obyvatelů a poddaných v Našich královských dědičných zemích Českých, jakého by oni koli důstojenství, stavu, úřadu neb povolání byli, Naši císařskou královskou milost a všecko dobré:

A bude vám ještě v dobré paměti pozůstávati, jaká tak výborná mince se týkající zaopatření a nařízení, dílem od Našich slavných předků, dílem pak od Nás samých, obzvláštně v 1746tým i 1751ním učiněna a pro povědomost též pozorování jednoho každého v zemi publikována byla.

I ačkoli se tudy doufati mohlo, že z ohledu těch tamž obsažených, ostrými pokutami vyměřených, nařízením takovým všeobecním zaopatřením, neb Generaligim co nejbedlivěji zadosti učiněno bude;

Tak My přece ale s nemalou nelibkou vyrozuměti musíme, kterak tak ona patenty ostře zapovězená, rozličná špatná cizí, obzvláštně pak od 1750ho roku v nově bitá královská Pruská mince do Našich společných dědičných královských Českých zemí na ten způsob od nějakého času se trestandlivě vtlačuje a naproti tomu, jak Naše vlastní tak také ostatní běh svůj mající dobrá zlatá i stříbrná mince ze země se odváží, že pokudž by tomuto zlému časně též také se vší ostrosti zamezeno býti nemělo, na dobrých penězích by bezelstně následoval nedostatek.

Aby se ale této představující péči ještě časně předejíti mohlo, tak jsme po bedlivém té věci povážení prostředkem přítomného Našeho patentu, všecky, dílem od Našich slavných předků, dílem pak, jak nahoře dotčeno, od Nás samých prošlé mince se týkající Generalia, i s těmi v nich obsaženými pokutami a Confiscacy (dokudž Náš patent věc jinače nezřídí) netoliko obnoviti a potvrditi, nýbrž i také dáleji, jakž tuto následuje, zříditi a nejmilostivěji vyměřiti ráčili.

Předně: Ačkoli jsme již předešle rokem 1746tým mnohým a rozdílným cizím zlatým a stříbrným penězům v devalvované, neb ve své snížené ceně svobodný běh připustiti, též některé z nich rokem 1751. ještě vejšeji a to na ten způsob v té jich sníženosti neb zavrženosti vysaditi a vyzdvihnouti ráčily, aby sousedským zemím pokudžby na Naši vlastní žádným způsobem však na jiné v Našich dědičných královstvích a zemích hojně průchod svůj mající dobré minci k zaplacení těch od Našich poddaných kupujících věcí se nedostávalo, kteryžto také nedostatek s podstatou by se namítati nemohl, kdyby pod tím fochem větším dílem žádost zisku skrze přivlačení zapovězených peněz skrytá nebyla;

Pročež k konečnému vyvrácení takového základu nemajícího předstírání milostivě připouštěti ráčíme, aby netoliko ty již předešlé svůj dovolený běh mající, nýbrž i také ještě mimo těch roku 1746. zapovězené Charles d'Or, Max d'Or, Ernest d'Or, a takové zlaté též některé rovněž předešlé nezapovězené, nebo jen do menší ceny snížené, nyní pak nejmilostivěji zvejšené cizí peníze, jakož i pro veskrz zapovězené a jen toliko z obzvláštních příčin v Našem knížectví Slezském dle své snížené ceny průchod mající, nové královské Pruské dvou-duché, celé a poloviční Friderich d'Or, nápodobně také téhož nové celé i poloviční říšské tolary a konečně všechny v tomto ku konci připojeném poznamenání obsažené všelické zlaté i stříbrné, aneb větší cizí stříbrné peníze, jak v handle, tak také při Našich i ostatních veřejných kasách, (dokudž My jinak zříditi neráčíme) však ale ne jinač ani vejšeji néž v té dle připojeného poznamenání při některých penězích vysazené váze, též vyvržené ceně, přijímané a vydávané býti mohly.

A jakož tedy tím způsobem počet těch rozličných průchod majících, cizích, zlatých i větších stříbrných peněz tak rozmnožen jest a některé mezi nimi téměř co jen dle Proporcy Naší mince se činiti dalo, v ceně vymýšlené jsou, tak že mezující cizí země na takových penězích žádný nedostatek míti nebudou, aby od Našich věrno poslušných poddaných kupující věci zaplatiti nemohly; Tak také Naši poddaní v přijímání těch předepsaných peněz dle naddotčeného mínění žádné rozmýšlení míti nemají a od ztráty a škody vystříhati se mohou, pokudž jen oni při prodaji svých věcí podle té v Našem dědičném království a zemích ustanovené ceny těch v opáčném poznamenání obsažených a k potřebě v hojnosti připuštěných cizích mincí pokračovati budou. Naproti tomu

Za druhé: Prostředkem častěji dotčeného a tuto připojeného poznamenání svůj průchod zejmena připuštěný nemající cizí peníze, obzvláštně ale jedna každá cizí drobná mince (mezi kteroužto se ta všecka bez vejminky srozumívá, která vnitřní cenu Našeho půl zlatýho nevynáší) do Našeho dědičného království a zemí přivážeti, tamž přijímati neb vydávati co nejostřeji se zamezuje a zapovězena býti má.

A ačkoli by sice přišlušelo, že by ta pokuta více nevinné, kteří k převzetí té tak zapovězené mince téměř přinuceni byli, potkati mohla a ze země vyvlácení Naší v jiný běh svůj mající dobré mince sem do země přivážejí, tudy přece milostivě svolujeme a z té příčiny

Za třetí: V těchto Našich královských Českých zemích ode dne vyhlášení Našeho přítomného patentu ve vnitřku země 3. měsíce, pak na samých hranicích a horách proti cizím zemím 6. měsíců čas posledně tímto způsobem připouštěti ráčíme, aby jeden každý v tom vyměřeným čase nepochybně a pod pokutou Confiscacy všechnu mající zapovězenou minci ze země do cizích mimo Našich zemí zpátky odstrčil a odbyl, nebo pak, jakž následuje v přemincování a proměnění odvésti neopominul.

Kdežto naproti tomu My pro ulevení té při měnění připadající ztráty skrze trvající naddotčené 3. a respective 6. měsíce, však ale ne na další čas, náhradu vnitřní ceny dle Našeho vlastního rázu po 24. zlatých na Vídeňský march, neb hřivnu čistého stříbra nejmilostivěji svolovati a tak všechny na přemincování vycházející outraty pro oblehčení všeobecného dobrého skrze nadopáčenou lhutu převzíti ráčíme.

Za čtvrté: Pokudž by pak někomu příležitěji bylo onou před rukama mající zapovězenou minci do Našeho mincovního úřadu k proměnění dáti a odevzdati, než takovou ze země odeslati; tak bude jednomu každému svobodno v té vejš ustanovené 3. a respective 6. měsíčné lhutě takové zapovězené peníze buďto do Našeho pražského neb vídeňského úřadu mincovního, však od vrchnosti zapečetěné a s příslušným pašlem zaopatřené odevzdati, neb přinésti, kdežto po brakém rozpuštění a vyšetření zde ve Vídni, jakož i po neprodleném přemincování v Našem pražském úřadě mincovním hotová záplata vnitřní ceny po 24. zlatých za vídeňskou hřivnu čistého stříbra za to následovati má.

Ano i ještě k snadnějšímu té věci zaopatření tímto dáleji připouštěti chtíti ráčíme, aby taková zapovězená mince podle každého kusu po 24. zlatých za hřivnu dle možnosti vypočtené ceny na daně Contribucy neb také k nějakému se dajíšímu vyvechslování při Našich komorních Bancalních Contributionalních a společných zemských i ostatních veřejných kasách složena a odtuď buďto do Našeho vídeňského hlavního mincovního úřadu proti brzce obdržené hotové náhradě, nebo pak do Našeho pražského mincovního úřadu k brskému přemincování odevzdána anebo i také odtud ze země odvezena býti může.

Ku kterémužto konci a aby jeden každý v trvající 3. a respective 6. měsíčné lhůtě vysazenou proměňující cenu té zapovězené mince ujištěněji věděti mohl, taková vyvržená cena ku konci tohoto Našeho patentu připojená i také při naddotčených obzvláštně vojenských kasách strany na Contribucy přijímáni a napotom do úřadů mincovních odváděni, takových zapovězených peněz náležitě zaopatřeno jest. A jakož se

Za páté: Předdotčeně v zemi i na hranicích a horách od nyňka co nejostřeji a pod pokutou Confiscacy zapovídá, aby ani ty tuto poznamenané svůj dovolený běh mající zlaté i větší stříbrné peníze v vyšší ceně než ono poznamenání ukazuje a dovoleno jest, aniž taký některá zapovězená drobná mince cizí, jenž Našeho půl zlatýho nevynáší v handle a obchodu i jinač nepřijímána a vydávána, neb do jiných Našich zemí odsílána nebyla.

Tak také tímto opravdivě poroučeti ráčíme a že v trvající dotčené 3. a respective 6. měsíčné lhůtě všechna zapovězená mince, nechť jest ona královská Pruská, Bavorská, Falcká, neb jiní jakákoli a jak by se jmenovati mohla k vyměnění a odvodu daní do Našich úřadů mincovních a respective Contribučních a jiných veřejných kas a to sice v té častěji dotčeným časem z milosti svolené ceně spíšeji složena, neb do cizích pod Naši zprávu nepatřících zemí odvezena býti má, an taková pokudž by se po vyjití té 3. a respective 6. měsíčné lhůty ještě v zemi neb na hranicích vynacházeti měla, ihned nevyhnutelně confiscirována bude.

Za šesté: Vynaučuje posavadní zkušenost, že se to na hranicích a horách jistým způsobem připouštěné prohlížení do zlého zvyku uvádí, skrze což ona zapovězená mince na velikou ujmu všeobecného dobrého vždy více a více v zemi rozšířena bývá;

pročež také dáleji milostivě poroučeti a tomu chtíti ráčíme, že od nyňka veliká přivážení a sem v vláčení zapovězené cizí mince našich dědičných království a zemí, pod jakýmkoli fochem, též skrz kohokoli by se státi mohlo, pod pokutou nevyhnutedlného propadení zapovězena a na to, jak na hranicích i horách, tak také v zemi bez nejmenšího prohlížení a běhu připouštění stále pevná ruka držána býti má.

A poněvadž při tom v mnohých případnostech pozorováno bylo, že stíženi přestupníci mince se týkajících patentů s předstírající nevědomosti, neb skrz ten foch, jako by tu žádná nebezpečnost ani podvod neobíhal, ten skrze jiní takové vejmluvy pokutě ušli, dle toho pak také jiní nápodobně se opovažovati se ne-

ostejchali. My ale takovým odtud pocházejícím mnohonásobným patentálním a všeobecního dobrého ustanovení podvodům na budoucnost opravdivě zamezovati a proti tomuto zlému co nejostřeji pokračovati chtíti ráčíme. Pročež My také

Za sedmé: Jak Našim zřízeným Confeſſibus in Cauſis Summi Principis & Commiſſorum, tak jiným, jenž se jich tejče tímto milostivě poroučíme, aby oni na předstupování těchto Našich nynějších i předešlých obzvláště roku 1746. a 1751. prošlých mince se týkajících patentů též v nich obsažená nařízení co nejostřeji pozorovali následovně s takovými přestupujícími osobami, neohlížejíce se na jich předstírající nevědomost, neb nevinnost podvodu, nebezpečenství, neb jiní vejmluvy, kteréžto bez toho byť by i důkazlivé byly, místa nemají, spříma nevyhnutelnou Confiſcacy pokračovati neopominuli. Pokudž by se tu ale

Za osmé: Nějaký účinek podvodu neb penězo-lichevního handle vyjevil, aneb udán byl, že by zapovězená mince do země přivážená, taková za zboží, neb za Naši a jiní průchod svůj mající minci, nebo pak sice proti jiní ve vyšší než vyssezené ceně nyní do běhu připuštěné cizí obzvláště pak proti zlaté říšské minci a královským Pruským dvou-duchým celým i polovičním tak nazvaným Friderich d'Or, též celým a polovičním říšským tolarům přinucena neb prostředkem nějakých jiních lichevních peněz přivlečena býti měla.

Tak v tom Naše další opravdivé mínění jest, že to se vší ostrosti vyšetřeno a takové podvodné lichevníci jakož i strouhači a stenčovači netoliko s Confiſcacy, též dle vyměření Našeho patentu od roku 1746. s pokutou dvojnásobnosti potrestáni, nýbrž i na všechen způsob i jiní ostřejší uznalou pokutou ano i také dle povahy okolostojičnosti přečinění tělesným i hrdelním trestem potkáni býti mohou. A poněvadž

Za deváté: Taková zapovězená mince tak lehce do země se vlouditi a tamž rozšířiti nemůže, pokudž by jen při začátku na to bedlivě pozorováno bylo.

Pročež k tomu konci všechny vrchnosti a jich hospodářské úředlníky tímto zavazovati i k tomu míti chtíti ráčíme, by oni na jich panstvích na přivážení, přivlačení, přijímání a vydávání zapovězené cizí drobné mince, jakož i na vše jiní přijímání, vydávání a proměňování Našich i cizích připuštěný běh majících peněz, než takové od Nás svou sníženou cenu vysazenou mají, tím víceji co nejbedlivěji pozor dávali a v tom co potřebné jest zaopatřiti hleděli, an sice v protivném způsobu nedbandivé, neb dokonce prohlížející vrchnosti a jich úředníci do těžkého odpovídání ano i slušného potrestání potaženi budou.

Za desáté: Vyvážení Naší císařské a královské vlastní, též císařské větší i menší stříbrné mince do cizích Našemu panování nepodrobených zemí pod těmi předešlým mince se týkajícím patentem od 1746. roku vyměřenými pokutami, jako před tím tak také ještě dáleji docela se zapovídá.

Chtíce tomu konečně, aby také tato Naše zápověď tím spíšeji co nejostřeji do své Exekucy přivedena byla, následovně tím méně nějaké vyvážení oné dobré mince ze země dovolujeme, poněvadž nyní kdežto mnohým cizím zlatým a větším stříbrným penězům veřejný běh připuštěn jest, na vyplacení zboží a vechslu do

ciziny v takové cizí minci i s připojením Našich dukátů žádný nedostatek býti nemůže.

Pročež tedy kupci a Negocianti neb handlíři všim způsobem také v trvajících nedopáčených obojích lhůtách tu zapovězenou minci od obyvatelů proti průchod majícím penězům buďto darmo převzíti, nebo proti skrovné ztrátě proměniti a takovou ku pomoci té ze země vysílající hotovosti vzíti, následovně sobě tu zásluhu dělati mohou, že země od toho očisťovati dopomáhají. A poněvadž také

Za jedenácté: Posavád pozorováno bylo, že se vejplatky většim dílem v zapečetěných pytlíkách, kornoutech a balikách stávají, v nichžto ale častěji Bavorské a jiněí cizí groše, barajské krejcary i jiněí zapovězená drobná mince při grešlích, pak častěji dokonce čtvrtý díl i více všelikých cizích grešlí nalezeno bývá, z čehož ale bezelstně následuje, že Naše dědičné království a země pomalu víc a víc s cizí špatnou drobnou minci k největší ujmě všeobecného dobrého se naplňují.

Pročež tímto konečně milostivě poroučeti ráčíme, aby budoucně od nyňčka při Contribučních a ostatních kasích i ve všech privatních vejplatách a platu braní žádná drobná mince obzvláště groše, polturáky, krejcary i grešle v pytlíkách, kornoutech a balikách zapečetěné ani v ničem zadělané a to sice pod tou roku 1746. patentem hrozící pokutou přijímána nebyla, nýbrž taková otevřena a vysypána, pak dobrá od zlé zapovězené mince oddělena, a poslední na všechen způsob jakožto Pagament k rozpuštění dána, neb dokonce propadena býti má.

Toto vše míníme a poroučíme opravdově, dle čehož se také jeden každý jak říditi a od škody chrániti věděti bude.

Dáno v Našem hlavním a obývajícím městě Vídni, dne dvanáctého měsíce března léta Páně tisícího sedmistýho padesatýho třetího a panování Našeho třináctého.

Maria Terezya.

L. S.

Fryd. Wil. hrabě z Haugwice.

Jan hrabě z Chotku.

Ad Mandatum Sacrae Caesareo-Regiae Majestatis proprium.

Karel Holler z Doblhoffu.

Poznamenání.

Cizí zlaté a stříbrné mince, kteroužto v císařských královských v dědičných královstvích a zemích netoliko v handle, nýbrž i při císařských královských, společných veřejných kasách svobodně vydávati a přijímati nejenom již roku 1746. a roku 1751. nejmilostivěji dovoleno bylo, alebrž i také taková dle onehdejší milostivé Resolucy pod datum 1ho února 1753. (s přitisknutím milostivě připuštěného běhu některých skrze mincovní patenty roku 1746. a 1751ho zapovězených zlatých a nad půl zlatýho vnitřní ceny majících větších stříbrnýh cizích peněz) a to sice k prospěchu Commercialnímu ještě dáleji a respectivě budoucně však nejináč než v té tuto níženi vykázané i při některé minci vyvýšené ceně, též připojené váze, jak v handle, tak také při všech císařských královských i ostatních veřejných kasách přijímána a vydávána býti může.

Již následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Dle milostivé císařské královské Resolucy má následující mince v té ceně platiti		
Dukát	Grán		zl.	kr.	pe.
		V Římské říši bitá zlatá mince.			
—	60	Společné dle stříže a zrna říšského ustanovení v říši neb jinde bité dukáty . . . . . Pokudž takové při nynější stříži a zrnu zůstanou.	4	7	2
1	53	Kur-Bavorské Max d'Or	5	55	—
2	46	Bavorské Carolius	4	25	—
2	46	Nápodobně kur-Falcovské, Würtenberské, Hessendarmstadské, Baaden-Durlachské, Anšpachské, Valdekské, Fuldagské, Hohen-Zollerské a Montfortské s Bavorskými Carolius se srovnávajícími a v kraji Švábském tak nazvané deset zlatníci	8	50	—
3	$48^1/_2$	Od roku 1750. dosavadní nové král. Pruské dvouduché Frydrich d'Or neb Doppie strany jich posavadně nestálého vyšetření kus za kus jen podle lehčejších kusů na způsob těch po 4 zl. $7^1/_2$ kr. vynášejících dukátů v sníženosti ceny počítaje	14	24	—
1	$54^1/_2$	Jednoduché takové na ten způsob . . . . . Poloviční takové též na ten způsob.	7	12	—
		V Římské říši bitá stříbrná větší až na půl zlatýho ceny mající mince.			
		Kur Saské, Brandeburské a Braunšvajkské, též ostatní staré i nové podle říšské stříže a zrna v říši bité, též arcibiskupské knížecí Salzburské, Braunšvajkské a Lineburské, jakož i vše ostatní v říši, dle vnitřní			

Již následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Dle milostivé císařské královské Refolucy má následující mince v té ceně platiti		
Dukát	Grán		zl.	kr.	pe.
		dobroty, jako císařské královské bité Species-tolary, neb dvouzlatníci, jichžto velmi málo se vynachází, aby tůze spotřebované nebyly, tedy jako posaváde, tak také budoucně jen	2	—	—
		Všechny takové poloviční tolary, zlatý neb tak nazvané $\frac{2}{3}$ky kusy, jako posavád	1	—	—
		Takové půl zlatníci neb čtvrt tolarníci anebo tak nazvané $\frac{1}{3}$ka kusy, rovně jako posavád	—	30	—
		Oné od roku 1750. bité nové královské říšské Pruské tolary neb devadesáti-krejcarníci, když takové při nejmenším váží 1. lot 1. kvintlik a jeden díl denáru vídeňské váhy	1	25	—
		Takové polovičné říšské tolary neb 45 krejcarníci, když takové nejméně váží 2. kvintliky a $1^1/_2$ denáru vídeňské váhy	—	40	—
		NB. Naproti tomu ale co nejostřeji a pod pokutou propadení docela se zapovídají oné $\frac{1}{4}$ky, $\frac{1}{6}$ky a $\frac{1}{12}$ky naddotčených královských Pruských říšských tolarů, aby takové přijímané a vydávané ani přivážené nebyly, nápodobně společné vnitřní ceny půl zlatýho v sobě nevynášející Pruské, Bavorské, Baragtské, Würtenberské, Montfortské a Slavenšteinské půl zlatníci a pěti grošníci, jakož i všechna a jedna každá cizí půl zlatýho ceny v sobě držící drobná mince, jak by se koli jmenovati mohla (mimo té jediné tuto následovně poznamenané) sice nižádná cizí drobná mince trpěna býti ani nejmenšího průchodu míti nemá.			
		Královská Francouzská zlatá mince posledně zemřelého krále Ludvíka Čtrnáctého.			
3	53	Dvouduché Louis d'Or	14	37	—
1	54	Jednoduché Louis d'Or	7	13	—
—	57	Takové poloviční	3	36	2
2	19	Louis d'Or s sluncem	8	40	—
		Od nyní panujícího krále.			
2	19	Louis d'Or s erbem	8	44	—

Již následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Dle milostivé císařské královské Refolucy má následující mince v své ceně platiti		
Dukát	Grán		zl.	kr.	pe.
		Královské Francouzské stříbrné penize.			
		Francouzské staré tolary neb Louis-Blanc	2	—	—
		Poloviční Louis-Blanc	1	—	—
		Čtvrtní takové	—	30	—
		Nové a staré francouzské tak nazvané Aggio, neb nadávační tolary od zemřelého i dosaváde panujícího krále, kdežto na starých na jedné straně erbu tři nárožní proti sobě stojící koruny se spatřují, pročež také takové korunní tolary se jmenují, na nových pak na jedné straně královský erb s palmovými neb bobkovými ratolestmi obtočený jest	2	16	—
		Takové poloviční	1	18	—
		Čtvrtní	—	34	—
		Královská Španělská zlatá mince.			
7	41	Čtverduché Španělské Doppie	29	10	—
3	50 1/2	Dvouduché takové	14	35	—
1	55 1/4	Jednoduché	7	17	2
—	57 5/8	Poloviční	3	38	3
		Královské Španělské stříbrné penize.			
		Španělské v Evropě bité tolary i z Ameriky přicházející Matty, neb Pezze Colonarie aneb Mexicane, pokudž takové tuze obřezané nejsou	2	4	—
		NB. Menší Španělské stříbrné minci žádný průchod se nepřipouští.			
		Královská Portugalská zlatá mince.			
7	42	Jeden pětiduchý Moi d'Or s portugalským velkým křížem na jedné a s královským portugalským erbem na druhé straně	29	19	—
3	5	Dvouduchý Moi d'Or	11	46	—
1	32	Jednoduchý Moi d'Or	5	50	—
—	47	Polo Moi d'Or	2	58	—
—	18	Paterka Moi d'Oru	1	11	—
8	12	Dvouduchý Tefton s královským vyobrazením na jedné a s královským portugalským erbem na druhé straně	31	16	—
4	6	Jednoduché takové	15	40	—

Již následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Dle milostivé císařské královské Refolucy má následující mince v své ceně platiti		
Dukát	Grán		zl.	kr.	pe.
2	3	Poloviční	7	50	—
1	2	Čtvrtní	3	56	—
—	31	Osmerka	1	58	—
		NB. Portugalská stříbrná mince žádný průchod nemá.			
		Nynější i předešlá zlatá mince rakouských nyderlandů.			
3	11	Celé neb tak nazvané dvouduché Souverains d'Or . .	12	19	2
1	35½	Poloviční neb tak nazvané jednoduché	6	9	3
		Taková stříbrná mince rakouských nyderlandů.			
		Celý Ducaton neb nyderlandských desíti šilinků kus .	2	29	—
		Poloviční takový	1	14	2
		Čtvrtní	—	37	1
		Patacon neb tak nazvaný Burgundský neb křižovní tolar	2	—	—
		Poloviční	1	—	—
		NB. Ostatní i menší nyderlandská stříbrná mince v této zemi žádného průchodu nemá.			
		Velkovejvodská Toskánská zlatá mince.			
1	—	Zechin neb Gigliato	4	12	—
		Velkovejvodská Toskánská stříbrná mince.			
		Piastra, když dle dukátní váhy 9. dukátů a 6. gránů váží	2	28	—
		Poloviční taková, když 4. dukáty a 33. gránů váží .	1	14	—
		Čtvrtní, když takové 2. dukáty 16½ gránů váží . .	—	37	—
		Livornino, když takové 7. dukátů 46. gránů váží . .	2	4	—
		Poloviční, když 3. dukáty 53. grány váží	1	2	—
		Čtvrtní, když 1. dukát 56½ gránů váží	—	31	—
		NB. Za každý scházející grán jeden peníz od této průchod mající ceny k sražení jest.			
		Benátská zlatá mince.			
1	—	Benátský Zechin	4	12	—

Již následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů těžké dukátní váhy			Dle milostivé císařské královské Reſolucy má následující mince v té ceně platiti		
Dukát	Grán		zl.	kr.	pe.
		Benátská stříbrná mince.			
		Benátský Ducaton, kříže-koruna neb Scudo, pokudž takový 9. dukátů a 6. gránů váží	2	28	—
		Benátský Ducato, když šest dukátů 31. gránů váží .	1	33	—
		Benátská Juſtina, když 7. dukátů a 56. gránů váží .	2	12	—
		NB. Za každý scházející grán se jeden peniz srazi a mimo těchto troji násobnosti do průchodu připuštěných peněz, ostatni všechna velká i malá Benátská mince ostře se zapovídá.			
		Medyolánská a Mantuánská stříbrná mince.			
		Filipínský tolar, pokudž takový 7. dukátů a 56. gránů váží	2	12	—
		Mantuánský tolar, když 7. dukátů a 20. gránů váží	1	54	—
		Poloviční když takový 3. dukáty a 40. gránů váží	—	57	—
		NB. Za každý scházející grán nápodobně jeden peniz k odražení jest.			
		Holandská zlatá mince.			
		Holandský dukát	4	7	2
		Holandská stříbrná mince.			
		Holandský tolar	2	—	—
		Ruská stříbrná mince.			
		Jeden rubl	1	41	—
		Poloviční	—	50	2
		Papežská stříbrná mince.			
		Pod staršími papeži bité Piastry až do Innocencia Dvanáctého, incluſivě, pokudž takové 9. dukátů a 6. gránů váží	2	26	—
		NB. Odkudž nápodobně za každý scházející dukátové váhy grán jeden peniz k sražení jest.			
		Genuejská stříbrná mince.			
		Genuina, když taková 10. dukátů a 54. grány váží .	2	58	—
		NB. Odkudž nápodobně za každý scházející dukátové váhy grán jeden peniz se odraziti má.			

NB.

Kremnický dukát jako posaváde po 4 zl. 12 kr., též císařský, jako i císařo-královský v dědičných zemích v mincovních úřadech bitý dukát po 4 zl. 10 kr. přijímán a vydáván býti má, při takovým ale i při holandským a říšským dukátu, též při Gigliatu a Zechinu se pozorovati musí, aby takový ouplně 60. dukátních gránů vážil, kdežto v protivném způsobu netoliko ono připuštěné Aggio neb nádavek tím samým odpadne a takový jen vnitřní ceně po 4 zl. pozorován, nýbrž při tom ještě i od dotčených 4. zl. za každý dle spravedlivé dukátové váhy scházející grán (prostředkem třetího mince se tykajícího se patentu od roku 1746.) po 4 kr. sraženo a respectivě vynahraženo bude, jakož i za každý na předepsané váze také při jinší průchod mající zlaté minci scházející grán s tou slušnosti vynahrazen býti má, tímto způsobem pak, aby bez takové srážky nižádnému nevážné dukáty, Zechiny, Gigliaty ani jinší zlatá mince přinucována nebyla a to tím spíše, poněvadž císařské královské mincovní úřady vynaučeni jsou, aby v přemincování těch nevážných dukátů a jinší zlaté mince všeliké jen možné odlehčení (prostředkem sic obyčejného obvzvláštního přídavku) partajům připustili.

Vysazená cena,

v kteréžto po 24. zl. Vídeňské čisté hřivny však dle možnosti počítajíc rozličná do království Českého, vejvodství hořejšího Slezska a markrabství Moravského, proti nejmilostivějším mince se tykajícím patentům vtlačená zapovězená královská Pruská a jinší špatná cizí drobná mince z obzvláštní milosti v té v zemi trvající tři na samých hranicích ale šesti měsiční lhůtě při Contribučních a jinších veřejných kasách k proměnění od každého přijímána bude, komu by tak příležito bylo i takovou v tom Terminu k rozpuštění do císařo-královského úřadu mincovního odvésti, neb onou ze země do ciziny odeslati a to sice dle prostředku mezi většími a menšimi kusy počítajíc.

	kr.	ş
Nové královské Pruské $\frac{1}{4}$tní říšského tolaru kusy	21	—
Nové královské Pruské $\frac{1}{6}$ky říšského tolaru	31	1
Nové královské Pruské $\frac{1}{12}$ky říšského tolaru	6	2
Nové královské Pruské šesti groše neb 18 kr. kusy	14	$2\frac{1}{2}$
Královské Pruské, Barajtské, Montfortské a Slavenšteinské, též nynější Bavorské 30 kr. kusy	27	—
Starší kur Bavorské a Würtenberské 30 kr. kusy, ale jen . . .	26	—
Všechny takové cizí 15 kr. kusy	13	—
Královské Pruské, Falcovské, Lignické, Unter-Waldovské, Báslovské 20 kr. kusy	17	—
Jenšské, Bernské, Lucernovské a ostatní takové 20 kr. kusy, ale jen	16	3
Staré cizí sedmnáčniky	17	—

	kr.	ʒ
Kur-Falcké, Mohučské, Hessen-Landgraběcí a Hanouské, Baaden-Durlachské, královské Francouzské a Frankfurtské 12 kr. kusy	11	—
Kur-Bavorské, knížecí Nasauské, Báslovské a ostatní takové 12 kr. kusy ale jen	10	—
Francouzské tak nazvané 10 kr. kusy	9	—
Všechny cizí 6 kr. kusy s obsažením těch za sedmíky paſſírujících cizích 6 kr.	5	1
Salcburské 5 kr. za takové	5	—
Všechny ostatní pětičky ale jen	4	1
Falcovské, Hessen-Darmštadské, Salcburské a knížecí Nasauské, Pacen neb 4 kr. kusy	3	2
Všechny dvouduché Albuſy	3	2
Kurer neb tak nazvané Lucier, královské neb rybičkové groše jen	1	$2^1/_2$
Všechny ostatní cizí groše všeliké násobnosti	2	$2^1/_2$
Všechny jednoduché Albuſy	1	3
Kur-Bavorské a takové Landmince neb 10 peněz kusy a všechny ostatní $2^1/_2$ kr. kusy	2	$^1/_2$
Baaden-Durlachské, Falcovské a Hessen-Darmštadské, jakož všechny ostatní poloviční pacen neb 2 kr.	1	3
Všechny cizí, jak Polské, tak královské Pruské neb jiné mimo císařského královského kovu Polturáky neb dvou-grešle	1	$^1/_2$
Všechny cizí mince císařo-královského bití krejcary	—	3
Všechny cizí mince císařo-královského bití grešle, nechť oné jsou od koho a odkudkoli	—	$1^1/_4$

Cís. král. patent o zápovědi veliké i malé mince kurfiřtské saské, vybíjené po roce 1752.

Ve Vídni, dne 23. ledna 1754. — Otisk v zemském archivu král. Českého staré číslo 79.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserin etc. entbieten allen und jeden Inwohneren Unseres Erb-Königreich Böheim aus Geist- und weltlichen Stand, was Würden, Amts und Weesens die immer sein mögen, Unser Kaiser-Königliche Gnad und alles Gutes, und geben denenselben hiemit zu vernehmen, wasmassen seit Emanirung Unseres de Dato Wien den 12. Martii 1753 erlassenen Patentes, mittels welchem Wir in Unserem Erb-Königreich Böheim den Cours denen Chur-Sächsischen grösseren Schickmünzen, und zwar deren doppelten und einfachen guten Groschen, für so lang von Uns nicht anderst verordnet oder dererselber schlechtere Ausmünzung bemerket werden wird; gestattet haben, sich zu grösten Nachtheil Unserer getreuen Unterthanen nunmehro

äusseret, dass nicht allein gedachtes Unser Erb-Königreich Böheim von eigenen Kaiserl. Königl. Münzen entblösset, dargegen aber mit doppelten und einfachen guten Groschen dermassen häufig angefüllet werde, dass nicht ohne Grund zu besorgen, es möchten durch ausser Achtlassung des 4^{en} §^{ph} vorerwehnten Patentes unter solchen gar nicht andere als Chur-Sächsische derlei Groschen vermischet sein und endlichen deren Eindringung in andere Unsere Erblande, den 2^{en} §^{ph} obigen Patents zu wider erfolgen, sondern es wird auch beinebens an denen Chur-Sächsischen doppelten und einfachen guten Groschen, Gulden und halben Gulden eine dergestalten schlechtere Ausmünzung wahrgenommen, dass nicht durch geringeren Schrot von verhinigen Chur-Sächsischen Ausmünzungen namhaft abweichen, angesehen besagte neue Chur-Sächsische Guldiner oder $^2/_3$ Stücke, dann halbe Gulden, oder $\frac{1}{3}^{tel}$ Stücke, oder acht gute Groschen Stücke, um fünf und ungefehr drei Viertl per Centum, dann detti gute Groschen um Neun- und bei nahe Sieben Achtl per centum geringer und schlechter, als Unsere Kaiserl. Königl. Silber-Münzen befunden worden, annebst aber in der Stückelung ungleich al marco ausgemünzter der Auswippung deren schwereren Stucken unterworfen seind, mithin Unser oballegirtes denen Chur-Sächsischen Schied-Münzen den Cours in Unseren Erb-Königreich Böheim gestattendes Patent von 12. Martii 1753 billigermassen von selbsten für erloschen geachtet, und mit schärfester Verruffung aller Chur-Sächsischen Münzen fürgegangen werden sollte, um sowohl Uns, als Unsere Unterthanen von dem aus der ferneren Courfirung derlei schlechten Münz-Sorten zuziehenden Schaden um Verlust zu retten.

Um jedoch vorhero annoch zu versuchen, ob vielleicht durch alleinige Verruf- und Eliminirung jetzt angeführter schlechten Münzen sothaner Schaden und Nachtheil abgewendet werden könnte.

Als setzen, wollen, und verordnen Wir hiemit, dass

Primò: Nachdeme obige Sorten von so geringen Wert befunden worden, und man dessentwegen deres übrigen dermaligen Chur-Sächsischen-Münzen nich gesichert sein kan, alle, und jede nach Ausgang des 1752sten Jahrs geprägte- und künftig geprägt werdende Münzen ohne Ausnahm, sie seien Goldene, oder Silberne Species, oder Schied-Münzen, von nun an, in so lange schärfest verruffen, und verboten sein sollen, bis nicht diese neue ringe Ausmünzung unterbleiben, und man nicht zu beederseits Landen gemeinschaftlichen Nutzen auf einen convenablen gleichen Münz-Fuss sich einverstanden haben werde,

Solchemnach dann

Secundò: A die publicationis dieser Unserer gegenwärtigen Verordnung fub poena irremissibilis Confiscationis, und ohne darwider eine Unwissenheit, oder dass kein dolus fubverfire, noch sonstige Exception, oder Entschuldigung anzuhören, niemand sich unterfangen solle, neue nach dem 1752sten Jahr geprägte, und künftig geprägt- werdende Chur-Sächsische-Münz-Sorten in Unser Erb-Königreich-Böheim zu bringen, oder durch dasselbe nach anderen Unseren Kaiserl. Königl. Erb-Landen zu führen, wann aber etwa jemand, um seine in Sachsen ausführende, und dort zu Land verkaufte Feilschaften dergleichen Münzen an-

zunehmen bemüssiget wäre, diesem solle zwar solche mit sich in Unser Königreich Böheim zu führen erlaubet, daselbst aber zu verausgeben, oder in andere Unsere Erblande zu verführen, bei schon erwehnter unausbleiblicher Bestraffung keinesweegs gestattet, sondern derselbe gehalten sein, solche wiederum entweder so geschwind, als möglich, ausser Land zu schieben, oder aber in Unser Münz-Amt nacher Prag in die Einlösung zu bringen, oder zu schaffen; Dargegen er den für die pagamenter ausgesetzten innerlichen Wert in guter gangbarer Müaz zu empfangen haben wird.

Nicht minder solle

Tertiò: Sub eadem irremissibili poena jedermann, mithin nicht, allein privati, sondern auch all- und jede poenae confiscationis in proprio zu unterliegen habende Caffa-Beamten sich enthalten, einige nach dem 1752sten Jahr geprägte, und künftig geprägtwerdende Chur-Sächsische Münzen, von was Gattung sie immer seien, in Zahlungen anzunehmen, oder zu verausgaben, widrigens der solche annehmende Theil der Confiscation, und der Verausgeber der ohnausbleiblichen Straffe des Betrags der Summae zu unterliegen haben, dem annehmenden Theil jedoch den Regrefs wider den Ausgeber in jedem Fall reservirend, woferne er von solchem zur Annahm genöthiget, oder gezwungen worden wäre, welche Bestraffung beeder Theilen, und Regrefs Wir auch in all- und jeder anderer verbottenen Münz-Annehm und Verausgebung hiemit verordnen, und beobachtet wissen wollen.

Nachdeme aber untereinstens billig ist, denen dermaligen Inhaberer deren jetzt- verruffenen neuen Chur-Sächsischen Münzen Zeit, und Mittel zu gönnen, um sich derrerselben losmachen zu können;

So gestatten Wir

Quartò: Einen drei Monatlichen Termin, während welchen jedermann entweder durch deren Zurucksend- und Ausschiebung nacher fremden Landen, oder durch deren Einlieferung in Unser Prager-Münz-Amt gegen der- dem innerlichen Wert nach für die Wiener-Mark fein empfangende Bezahlung pr. 24 fl. sich sothaner nach Annò 1752. geprägten neuen Chur-Sächsischen Münzen um so gewisser los zu machen, und zu befreien hat, als im widrigen alle derlei nach exspirter z. Monatlicher Zeit Frist annoch vorfindliche Münzen ohnnachlässlich confifciret werden sollen;

Dahergegen

Quintò: Thun wir jedoch gegen ohnausbleiblicher Nachleb- und Beobachtung vorstehender 4. Puncten, auf welchen Wir ohnwankelbar fest gehalten wissen wollen, gnädigst und provisorie annoch bis weitere Allerhöchste Disposition, und in so lange Unserem gegenwärtigen- oder vorherigen die Chur-Sächsische Schied-Münzen betreffenden Patent von 12. Martii 1753. nich zuwider gehandelt wurde, verwilligen, gestatten, und erlauben, dass, um einen jedweden den Vorwand eines Surrogati-Abgangs zu benehmen, die ältere bis Ende 1752. geprägte Chur-Sächsische Münzen und grössere Schied-Münzen inclusivè deren Chur-Sächsischen doppelten, und einfachen guten Groschen in Unser Erb-Königreich Böheim zwar

noch fernerhin, jedoch nur in solches alleine, keinesweegs aber in Mähren, noch in ein anderes Unserer Erblanden coursiren- mithin bei Zahlungen sowohl inter privatos, als bei allen publiquen Cassen angenommen, und verausgabet werden mögen. Wollen, befehlen, und ordnen aber zugleich ausdrücklich

Sextò: Dass respectu solcher der volle Inhalt Unseres oft angeregten Patents de 12. Martii 1753. dermassen genau, und ohnverbrüchlich befolget werden solle, dass, woferne deme zuwider- gesagte ältere Chur-Sächsische grössere Schied-Münzen aus Unserem Erb-Königreich Böheim in Mähren, oder weiters eindringeten, oder aber unter solchen vermischter, oder auch sonsten, auf was Art, und unter was Ursach es immer seie, neuere, als die alleinige ältere bis Ende 1752. geprägte Chur-Sächsische Münzen, oder andere, als solche ältere Chur-Sächsische doppelte, und einfache gute Groschen ohne Ausnahm, von was für anderen Gepräg sie immer sein möchten, fernerhin in Cours bemerket werden sollten, solchenfalls nebst Patent-mässig- ohnnachlässlicher Bestraffung deren Contravenienten, Unser Kaiserl. Königl. Repraesentation und Cammer in Böheim, welcher Wir es hiermit ernstgemessen auftragen, und befehlen, alsogleich mit würklicher Verruf- und Cours-Verbietung, aller auch deren älteren Chur-Sächsischen Silbernen Münz-Sorten, ohne Ausnahm, sonderlich aber deren Chur-Sächsischen doppelten und einfachen guten Groschen, ohne Ruckfrage fürzugehen haben solle, damit nicht aus deren Übermass die Eindringung in andere Unsere Erblande, und hingegen die gänzliche Extrahirung Unserer eigenen Landes-Fürstlichen Münzen erfolgen, mithin Unser Erb-Königreich Böheim unter besagten Chur-Sächsischen älteren nicht mit neuen, oder anderen schlechten Land- und Schied-Münzen zu grössten Nachtheil Unseres Erarii, und getreuen Unterthanen weiters überschwemmet werden möge.

Dieses meinen Wir ernstlich, wornach sich dann ein jeder ohnnachbleiblich zu achten wissen wird.

Gegeben in Unserer Stadt Wien den 23sten Monats-Tag Januarii, im Siebenzehen Hundert Vier und Funfzigsten, Unserer Reiche im Vierzehenden Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

Frid. Wilh. Graf v. Haugwitz.
J. C. Graf Choteck.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareo Regiæ Majestatis proprium.
Joh. Christoph Freiherr v. Bartenstein.
Hermann v. Kannegiesser.

Patent, týkající se kurfirstských bavorských starších 27-, 28- a 12krejcarů, jak takové v snížené ceně od 1. dne měs. června až do posledního dne měsíce září 1754 přijímati jest.

Ve Vídni, dne 18. máje 1754. — Otisk v zem. archivu král. Českého. (Přepsáno diplomaticky věrně.)

My Marya Terezya z Božj Milosti Rżjmská Cýsařowna, w Germányji, też Uherská, Czeská, Dalmátská, Charwátská, a Slowanská Králowna; Arcy-Kněžna Rakauská; Kněžna Burgundská, Brabandská, Medyolanská, Sstyrská, Korytanská, Kránská, Mantuanská, Parmenská a Piacentynská, Limburgská, Lucemburgská, Gelderská, Wittenbergská, w Wrchním a Dolním Slezsku; Kněžna Sawábská a Sedmihradská; Markraběnka Swaté Rżjmské Rżjsse, Burgawská, Morawská, w Horni a Dolni Lužicy; Knižo-Hraběnka Habsburgská, Flanderská, Tyrolská, Pfyrtská, Kyburgská, Gercká, Gradysstská a Artoiská; Lantkraběnka Elsaská; Hraběnka Namurská; Pani na Windyšmarku, Portenawě, Salinská a Mechelská; Kněžna Lotryngská a Barská; też Welká Kněžna Tosskánská.

Wzkazugeme wssem / a gednomukaždému z Obywatelů/ á Poddaných / gakéhoby oni koli Důstogenstwj / Stawu / Uřadu / neb Powolanj w Nassých společných dědičných Králowstwjch / a Zemjch byli / Nassý Cýsařskau Králowskau / též Arcy-Knjžetcý Milost / y wssecko Dobré: A bude wám gesstě dobrým Djlem powědomo / co gsme tak Nassým Patentem z Wjdně Dne 12ho Měsýce Ledna přjtomného 1754ho Roku wůbec wyhlásyti dáti ráčily / kterak Prostředkem gisteho mezy Námi / a Wolencem / neb Kurfjrsstem Baworským Geho Láskau Dnem 21njm Měsýce Září nedáwno pominulého 1753ho Roku očiněného sausedského Mince se týkagicýho Snessenj / a nato brzce nasledugjcýho Knjžete Salcburgského Prohlássenj / od Strany Kurfjrssta Baworského / a Knjžete Salcburgského / a ažby Prostředkem společného Rżjšského Snessenj k negakému wssemožně srownalému / též Průchod magjcýmu wsse-obecnému Rżjšskému Mince Spůsobu auplně přistaupeno / y také gak w Minychu tak w Salcburgku na Wzděláwánj dle Nasseho Spůsobu zlatých y střjbrných Peněz / totiž od Species-Tolarů začnauc / až do nynj běžicýho / od starých dobře y znale rozdjlného Grosse / giž tenkráte skutečně začato / a w obogjch Mjstech wssepotřebné wraucně zaopatřjno bylo / aby bez Messkánj s onau snessenau Devalvacý / neb Zsnjženosti Peněz / též y také s ostatnjm dle Snessenj auplným Konánjm w Baworském Kragi skutečně pokračováno býti mohlo; A protož gsme také Mocý naddotčeného Patentu od 12ho Ledna přjtomného Roku mezy ginssým poraučeti / a nařjditi ráčily / že netoliko ona dlé téhož Snessenj bitá Kurfjrsstská Baworská / a Knjžetcý Salcburgská nowá zlatá / y střjbrná Mince / až do těch nowých od starých dobře rozdjlných Grossů inclusivè / swůg dlé Wassý wlastnj stegný Průchod / nýbrž y takowá starssj zlatá Mince / též také Kur-Falcowská / a Knjžetcý Wirtenbergská / podlé náležitého Rżjšského Rázu bitá zlatá Mince / nápodobně y starý Salcburgský Sedmnáčnjk swau s Nassý Mincý stegnau Bernost w Nassých společných dědičných Králowstwjch a Zemjch / jak w Handle mezy privatnjmi / tak také při wssech Nassých / y ostatnjch weřegných Kassách newyhnutedlně mjti / a wžiti má.

A gakož gsme se w tom důwěřowati ráčily / že od stálého na Nass Spůsob Wzděláwánj Mince při Baworském / a Salcburgském Penězo-tepeckém Vřadě dlé předcházegjcýho Snessenj nigakž odstaupeno nebude / tak také naproti tomu / bychom wssemu ostatnjmu Snessenj / y oněmu druhé Strany XIII^{mu} Artykuli zadosti včiniti mohly / na ten w dotčeném Artykuli wrčitý Čas té w Baworské Zemi se státi magjcý snessené Devalvacy očekáwáno bylo. Poněwadž ale nynj od obau Stran sausedské Prohlássenj Nás dosslo / kterak tak netoliko w Kurfjrsstských Baworských / a Knjžetcých Salcburgských Zemjch / nýbrž y konečně obyčegným Directorialnjm Psanjm w Baworským Kragi snessená Devalvacy na ten Spůsob / a k tomu Koncy prohlássena gest / že od 1^{ho} Dne budaucýho Měsýce Čžerwna devalvirowána / neb zsnjžená Mince nižádným Spůsobem w wyssý / ani ginssý- než w zsnjžené Ceně wydáwána / a přigjmána býti má / od kteréžto dotčené Devalvacy / y také od takových Baworských / a Salcburgských Mince se týkagjcých Patentů některé Exempláře Nassemu Cýsařo-Králowskému Mincownjmu / a Hornjmu Directorialnjmu Dworskému Kolegi k Wědomosti odeslánc byli; Tak také nepochybugjce / že od 1^{ho} Dne budaucýho Měsýce Čžerwna dotčená Devalvacy / neb Zsnjženost Peněz w Kur-Baworských / a Knjžetcých Salcburgských Zemjch / gako y w celém Baworském Kragi skutečně na ten Spůsob prowozowána / a takowá Mince od téhož 1^{ho} Čžerwna ani wegss / ani ginák / než dlé snessené nižssý Ceny wydáwána / y přigjmána bude.

W kteréžto nepochybné Důwěrnosti také tjmto porawčeti / a nařjzowati ráčjme:

Předně: Že od prwnjho Dne nastupugjcýho Měsýce Čžerwna přjtomného Roku skrze čtyry Měsýce / totiž až do poslednjho Září oné staré Kurfjrsstské Baworské půl Zlatý / neb tak nazwané 27^{mjcy} po-dwacýti ssesti Kregcařjch / pak mladssý takowé Kurfjrssta Baworského Geho Lásky / až do předesslého 1753^{ho} Roku bité půl Zlatý / neb tak nazwané 28^{mjcy} po dwacýti sedmi Kregcařjch / a Kur-Baworské Dwanáctnjcy po desýti Kregcařjch na ten Spůsob / mimo Nasseho Králowstwj Wherského w spoločných Nassých dědičných Králowstwjch a Zemjch swůg Průchod mjti magj / a mohau / tak aby takové skrze nadřečené čtyry Měsýce / wssak ne ginák / než w dotčené zsnjžené Ceně / také ne délegi / než až do poslednjho Září tohoto roku / od každého w Handle a Platu newyhnutedlně přigjmáne / y wydáwáne byli / při Nassých a ostatnjch weřegných Kassách ale w opáčené zsnjžené Ceně syce nápodobně od 1^{ho} Čžerwna / až do poslednjho Září přjtomného Roku přigjmáne / wssak nižádným Spůsobem odtud zase wydáwáne / nýbrž w té zsnjžené Ceně do Nassých Cýsařo-Králowských Penězo-tepeckých Vřadů k Předělánj složene býti magj / kdežto k témuž Předělánj w těch čtyrech Měsýcých gmenowané Penjze w tak zsnjžené Ceně proti Wynahraženj za každý Kus respectivè 26. 27. a 10. Kregcarů / od gednohokaždého tjm wjce odwozowáne býti mohau / an gsme se w častěg dotčeném Snessenj zakázati ráčily / že y hned po stálém a pozorugjcým Zřjzenj těchto starých půl Zlatnjků / y Dwanáctnjků w Baworských Zemjch / ten tak zsnjžený Průchod provisoriè skrz oné čtyry Měsýce / mimo Králowstwj Wherského / w ostatnjch wssech Nassých dědičných Králowstwjch / a Zemjch připustiti / a cožby se gjch tak w té

trwagjcý vrčité Lhutě sem sesslo / takowé w též zsnjžené Cenč proměniti / a předělati dáti nepomineme / tak aby skrz to potřebné Zaopatřenj w Kur- Baworských / y Knjžetcých Salcburgských Zemjch při Počátku Wěcý oblehčeno / a spomoženo býti mohlo.

Za Druhé ale / a naproti tomu poručeti ráčjme / že po prosslým Měsýcy Září přjtomného Roku / to gest / od 1^{ho} budaucýho Měsýce Ržjgna opáčliwá trogj Baworská stará Mince zase / gako předessle co negostřegi zapowězena / též od Přiwáženj / w Platu Přigjmánj / a Wydáwánj wywržena býti / a zůstati má; Kdežto My

Za Třetí gen toliko ty letossnj čtyry Měsýce / to gest Cžerwen / Cžerwenec / Srpen / a Září dispensirugem / a připausstjme / ostatně ale Nassých Slawných Předků / gakož y Roku 1746. 1751. 1753. a přjtomného 1754^{ho} Roku wyhlassená Mince se týkagjcý Wynessenj / Patenty / a wsseobecná Vstanowenj / obzwlásstně pak ono od 12^{ho} Ledna přjtomného Roku tjmto Listem nanowo potwrzowati / obnowowati / a náležitě zachowánu býti chtjti ráčjme.

Toto wsse oprawdivě poručegjce / dlé čehož tedy se gedenkaždý / gak řjditi / a od Sskody chrániti wěděti bude. Dáno w Nassem Městě Wjdni / dne osmnáctého Měsýce Mage / Léta Páně Sedmnáctistýho Padesatýho Čtwrtýho / a Nasseho Panowánj Čtrnáctýho.

Marya Terezya.

L. S.

Fridericus Wilhelmus Comes ab Haugwiz.
Reg.^{æ} Boh.^{æ} Sup.^{us} & A. A. pr.^{us} Canc.^{us}

Jan Hrabě z Chotku.

Ad Mandatum Sacrae Caesareo-Regiae Majestatis proprium.
Jan Krysst. Swobodný Pán z Bartenstagnu.
Franc. Anto. Vrozený z Pistrychu.

Nařízení, v jaké ceně bráti cizí zlaté a stříbrné mince a jakou váhu mají míti. Neuvedených v seznamu mincí nebudiž dopouštěno. Konečně podán návod, jak při platech počínati si jest a co platiti za přemincování nebraných mincí.

Dne 15. září 1755. — Otisk v zemském archivu král. Českého.

Též následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů mající dukátní váhy			Dle Nejvyššího snešení má následující mince platiti vídeňským průchodem		
Dukáty	Grán		zl.	kr.	v.
		V Římské říši bitá zlatá mince.			
—	60	Volenské neb Kur-Bavorské a Knížecí Salcburgské dle snešení 23. karáty a plně 8. gránů čistého zlata vážící dukáty, jako císařské a královské, za . . .	4	10	—
—	60	Ostatní společné dle střiže a zrna v říši ustanoveného, buď v říši, neb jinde bité, aspoň 23. karáty a 7. gránů čistého zlata skutečně držící dukáty	4	7	2
I	53	Kur-Bavorský Max d'Or, za tolik, jakž takový tuto přisazenou váhu ouplně míti bude, dle snešení . . .	6	8	—
—	$56^1/_2$	Kur-Bavorský poloviční Max d'Or, též dle snešení nápodobně, když takové tuto vysazenou váhu ouplně mají	3	4	—
2	48	Kur-Bavorské, Kur-Falcovské a vévodství Wirtenberského Caroliny, dle snešení	9	12	—
I	24	Takové poloviční Caroliny, též dle snešení	4	36	—
3	$49^1/_2$	Od roku 1750., a posavádní nové král. Pruské dvojnásobní Doppie, neb Fridrich d'Or	14	24	—
I	$54^3/_4$	Jednoduchý	7	12	—
—	$57^3/_8$	Poloviční	3	36	—
		NB. Žádným jiným z ostatních v Římské říši bitým Doppijím, Louis d'Or, tak nazvaným Carolius, neb desítizlatníkům, aniž sic nějaké jinší zlaté minci, krom toliko naddotčené, nižádný nejmenší průchod v císařských královských dědičných královstvích a zemích se nepřipouští, a nezanechává.			
		V Římské říši bitá stříbrná mince.			
		Staré y nové 14. lotů 4. grány čistého stříbra držící, dle náležité střiže a zrna říšského, též tamž v říši bité tvrdé tolary; item podlé téhož snešení Kur-Bavorské, Knížecí Salcburgské, též jinší v římské říši na tenž snešený způsob nápodobně kus od kusu ospravedlněné a čistého držení 13. lotů 6. gránů tímto			

Tíž následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů mající dukátní váhy			Dle Nejvyššího snešení má následující mince platiti vídeňským průchodem		
Dukáty	Grán		zl.	kr.	v.
		způsobem (aby deset kusů ouplně jednu Regno-kolínskou čistou hřivnu obsahovalo, a jednu vídeňskou hřivnu tíže náležitě vážilo) bité, neb ještě bité býti mohoucí tvrdé tolary, nebo dvouzlatníky, jako císařské královské	2	—	—
		Takové poloviční tvrdé tolary, neb tvrdé zlaty, též také čistého stříbra jsoucí $\frac{8}{9}$ky kusy, jako až posaváde	1	—	—
		Takové půlzlatníky, neb čtvrt-tvrdotolarníky (jichžto do snešení nové tím se poznávají, že jako císařské královské své obrazy i erby v jednom napříč stojícím čtverhraníku k spatření mají a 13. lotů 6. gránů čistého stříbra držejí, kterýchžto 40. kusů jednu vídeňskou hřivnu vážejí) rovně jako až posaváde . .	—	30	—
		Kur-Bavorské a knížecí Salcburské snešené 20. krejcarníky, jako císařo-královské	—	20	—
		Takové snešené polovičníky, jako císařské královské	—	10	—
		Staré s cifrou XV. znamenané sedmnáčníky z Břehu, a ostatních bývalých Knížat v Slezsku; item takové knížecí Salcburské staré i nové císařo-královským rovné sedmnáčníky, rovně jako oné	—	17	—
		Od roku 1750. až dosavád bijicí nové král. Pruské říšské tolary, neb devadesáti-krejcarníky, když takové nejméně 1. lot 1. kvintl a jeden díl vídeňského vídeňské váhy vážejí	1	25	—
		Takové poloviční říšské tolary, neb čtyrycetipět krejcarníky, když oné nejméně dva kvintlíky a okolo půl druhého vídeňskýho vídeňské váhy mají . .	—	40	—
		NB. Mimo tuto poznamenané, dokonce žádná jinší v římské říši bitá stříbrná mince ani ten nejmenší průchod v císařských královských dědičných královstvích a zemích míti nemá.			
		Královská francouzská zlatá mince.			
3	53	Dvouduché Louis d'Or	14	37	—
I	55	Jednoduché Louis d'Or	7	13	—
—	57½	Takové poloviční	3	36	2
2	20	Slunečné Louis d'Or	8	40	—
2	20	Štítovní neb erbovní Louis d'Or	8	44	—

Tíž následující zlaté mince dle obyčejné 60. Grán mající dukátní váhy			Dle Nejvyššího snešení má následující mince platiti vídeňským průchodem		
Dukáty	Grán		zl.	kr.	v.
		Královská francouzská stříbrná mince.			
		Francouzské staré tolary neb Louis Blanc	2	—	—
		Polovičné Louis Blanc	1	—	—
		NB. Takové čtvrtníky a půlzlatníky ale jsou velmi tuze spotřebované, tak že takové ani za plně platné, aniž také za průchodné držané býti nemohou; a dvojnásobní Louis d'Or má více než dva jednoduché vážiti, poněvadž jeho vnitřnost obyčejně špatnější jest.			
		Královská španělská zlatá mince.			
7	44	Čtverduché španělské Doppie	29	10	—
3	52	Dvouduché	14	35	—
I	56	Jednoduché takové	7	17	2
—	58	Poloviční	3	38	3
		Královské španělské stříbrné tvrdé penize.			
		Všechny španělské jak v Evropě bité tvrdé tolary, tak také z Ameriky pocházející matty, neb Pezze Colonarie, aneb Mexicane, pokudž takové obřezané nejsou, a jich plnost váhy mají	2	4	—
		NB. Menší španělská stříbrná mince nižádného průchodu zde nemá.			
		Královská portugalská zlatá mince.			
7	42	Jeden pateroduchý Moi d'Or s portugalským velkým křížem na jedné a královským portugalským erbem na druhé straně	29	19	—
3	5	Jeden dvouduchý Moi d'Or	11	46	—
1	32	Jednoduchý Moi d'Or	5	50	—
—	47	Poloviční	2	58	—
—	18	Jeden pátého dílu Moi d'Or	1	11	—
8	12	Jeden dvouduchý Teston s královským obrazem na jedné a s král. portugalským erbem na druhé straně	31	16	—
4	6	Jednoduchý takový	15	40	—
2	3	Poloviční	7	50	—
1	2	Čtvrtní	3	56	—
—	31	Osmého dílu	1	58	—
		NB. Portugalská stříbrná mince žádného průchodu nemá.			

Tíž následujících zlaté mince dle obyčejné 60. Gránu mající dukátní váhy			Dle Nejvyššího snešení má následující mince platiti vídeňským průchodem		
Dukáty	Grán	Jak nynější, tak předešlá zlatá mince rakouských Niederlandů.	zl.	kr.	v.
3	11	Celý, neb tak nazvaný dvouduchý Souverains d'Or .	12	18	—
1	35½	Poloviční, neb tak nazvaný jednoduchý Souverains d'Or	6	9	—
		Taková stříbrná mince rakouských Niederlandů.			
		Jeden celý Ducaton, neb Niederlandský na ten čas tamž 61. stýbrů Argent de change platící desíti šilingů kus, jak starý, tak nový	2	29	—
		Poloviční	1	14	2
		Jeden starý Patacon, neb tak nazvaný burgundský, neb křížovní tolar	2	—	—
		Poloviční	1	—	—
		Jeden Niederlandský nový devíti-šilinečník, neb tak nazvaný koruník	2	11	—
		Poloviční	1	5	2
		NB. Ostatní a menší niederlandská stříbrná mince v těchto zemích žádného průchodu nemá.			
		Velko-knižecká Toskánská zlatá mince.			
—	60	Jeden Zechin, neb Gigliato jako císařo-královský Kremnický dukát	4	12	—
		Velko-knižecká Toskánská stříbrná mince.			
		Jedna Piastra, když taková dle spravedlivých dukátních vážek 9. dukátů, a 6. gránů váží	2	28	—
		Poloviční, 4. dukáty 33. grány vážící	1	14	—
		Čtvrtní, 2. dukáty 16½ gránu vážící	—	37	—
		Jeden Livornino, když takový 7. dukátů 46. gránů váží	2	4	—
		Poloviční, 3. dukáty 53. grány vážící	1	2	—
		Čtvrtní, jeden dukát 56½ gránů vážící	—	31	—
		NB. Za každý scházející grán jeden vídeňský z té ceny odtažen buď.			
		Benátská zlatá mince.			
—	60	Jeden benátský Zechin, jako císařo-královský Kremnický dukát	4	12	—
		Benátská stříbrná tvrdá mince.			
		Jeden benátský Ducaton, křížovní, korunní, neb Scudo nazvaný kus, když takový 9. dukátů a 6. gránů váží	2	28	—

Tíž následující zlaté mince dle obyčejné 60. Gránů mající dukátní váhy			Dle Nejvyššího sněšení má následující mince platiti vídeňským průchodem		
Dukáty	Grán		zl.	kr.	v.
		Jeden benátský ducato, když takový 6. dukátů a 31. gránů váží	1	33	—
		Benátská Justina, když 7. dukátů a 56. gránů váží .	2	12	—
		NB. Za každý scházející grán jeden vídeňský k odražení jest, a mimo těch tuto dotčených do průchodu připuštěných trojích peněz ostatní všeliká velká i malá benátská stříbrná a měděná mince dokonce žádný průchod v císařských královských dědičných královstvích a zemích míti nemá.			
		Medyolánská a Mantuánská stříbrná mince.			
		Filipinský tolar, když takový 7. dukátů a 56. gránů váží	2	12	—
		Mantuánský tolar, kde on 7. dukátů a 20. gránů tíže má	1	54	—
		Půl tolaru, 3. dukáty a 40. gránů vážící	—	57	—
		NB. Za každý scházející grán nápodobně jeden vídeňský k sražení jest.			
		Holandská zlatá mince.			
—	60	Holandský dukát (poněvadž dle vlastního pilného a znovu předevzatého zkoušení skutečně vynalezeno jest, že takové ouplně 23. karátů a 7. gránů čistého zlata mají) zůstane, jako oné v římské říši bité dukáty, v nápodobné ceně	4	7	—
		Ruská stříbrná mince.			
		Jeden Roubel	1	41	—
		Poloviční	—	50	2
		Papežská stříbrná mince.			
		Papežské Piastry neb Scudi Romani, když takové 9. dukátů a 6. gránů vážejí	2	26	—
		NB. Odkudž za každý scházející grán jeden vídeňský sražen buď.			
		Genneská stříbrná mince.			
		Jedna Genuina, když 10. dukátů 54. gránů váží . . .	2	58	—
		NB. Odkudž nápodobně za každý scházející grán jeden vídeňský se sráží.			

NB.

Při tom se ještě připamatování činí, že žádné jiné zlaté ani stříbrné, velké ani malé cizí mince (jak by koli jmenovaná býti mohla) nějaký průchod v císařských královských dědičných zemích připuštěn není, nýbrž všechna jiná v tomto poznamenání neobsažená cizí zlatá i stříbrná, velká i malá mince docela se zapovídá, a zapovězená jest, podlé vyměření všech v té důležitosti až posavád prošlých, i prohlášených mince se týkajících všeobecných ustanovení, patentů, a vynesení, mocí kterýchžto též jeden každý při vážení zlata od špatné váhy se držeti, a žádné jiné, než toliko spravedlivé, v císařských královských dědičných královstvích a zemích příslušně znamenané dukátní vážky užívati, a na úplnou váhu jak domácí, tak obzvláště cizí průchod mající zlaté mince (na ouplnou váhu) tím spíše pozorovati má, an na Její Cís. král. Milosti Nejvyšší poručení a vynesení od 15. měsíce září 1755. dílem váha některé cizí zlaté mince, kterážto v předešlých vyznamenání z omylu, neb z připuštění tehdejší nižší ceny, velmi nízko vysazená byla, nyní v přítomném poznamenání však vyvýšena, a na spravedlivý mincovní způsob přivedena jest; druhým dílem ale to zlé užívání, kdež by zlatu při vážení téhož jeden celý Grán přivěšován býti měl, zapovězeno jest, a dáleji zapovězeno zůstává, tak aby skrze tu níženi vysazenu bývalou váhu některé zlaté mince, a skrz to zlé užívání, kde se neváženému cizímu zlatu celý grán přivěšoval, císařské královské vážné zlato, obzvláště pak stříbro, z císařo-královských dědičných zemí, jako se až posavád stávalo, vyváženo býti nemohlo, aniž také sem přicházející stříbrná mince tudy odražena nebyla. Pravda sice jest, že každodenním potřebováním a šoustáním něco dukátu ubude, však ale to (když se pozoruje) málo vynáší. V povážení toho také nejvejš dotčená Její Milost prohlídaje připustiti ráčila, aby zlatému penízi při vážení půl gránu přivěšen býti mohl; však nic více, byťby peníz velký neb malý, jednoduchý neb vícenásobný byl. Nápodobně teď dotčená mince nemá nikdy s pytlíkem, ani al Marcko, nýbrž pokaždý kus po kusu vážena býti. Pokudžby tedy onen vážící kus zlata s tím přivěseným půl gránem přepadal váhu, tak se za vážný držeti, následovně vydávati, i přijímati může. Kdyby ale glejch nepřepadal, nýbrž rovně stál, tudy pak by celého půl gránu scházelo, nebo by dokonce váha onen zlatý peníz i s tím zavěšeným půl gránem přitížila, třeba o dost málo; tak takový za nevážný pozorován buď, a nemá žádnýmu v platu vydáván, tím méně ale přinucen býti, totiž bez odtahu a náhrady 1mo celého nádavku neb Aggio, jenž záleží v počtu těch krejcarů, o které jednoduchý kus každé zlaté mince více platí, než sic v sobě zlatých obsahuje. Též 2do celého schodku při všech zlatých penězích a dukátech bez výminky, a to po čtyrech krejcařích za každý scházející grán, jakož i za půl a čtvrt gránu dle výnosu. A ačkoli onen nádavek obyčejně ten celý počet krejcarů vynáší, o které jeden jednoduchý dukát přes počet v sobě obsahujících zlatých více platí; však při tom k pozorování jest, že pro všeobecní dobré, strany brzkého vypuzení neváženého zlata, i pohodlného přemincování téhož, císařské královské penězo-tepecké úřady tamž vynaučeni jsou, aby mimo schodku na místo celého nádavku jen toliko jeden krejcar od každého zlatého

obsahující ceny každého zlatého peníze odtáhli, bez pozorování těch krejcarů, které vymincující celé zlaté přebíhají. Na takový způsob od předělání jednoho jednoduchého nevážného dukátu jen toliko čtyry krejcary, od jednoho nevážného Karolina jen devět krejcarů, jednoho nevážného Fridrich d'Or, jakož i od staré francouzské, neb španělské Doppie jen sedm, pak od španělského čtvernásobného kusu dvacet devět krejcarů, a tak podlé výnosu všeliké ostatní mince, kterážto v tomto poznamenání obsažena není, při odevzdání takového nevážného k přemincování patřícího zlata, dle obsažení té vysazené úplně vážící zlaté mince, stranám odtaženo býti má. Také se jim při vůli zanechává, kdyby oni jistou sumu odvedli, jenž by za to stála, jestliby radší toho vynášející výplatu dle vnitřního čistého zlata, v třech stech třiceti třech zlatých za každou vídeňskou hřivnu čistého zlata, kteráž by v odvedené summě té nevážné zlaté mince obsažena byla, a pokudžby v té případnosti za každou syrovou hřivnu takové odvedené nevážné zlaté mince, dva zlaté dvacet čtyři krejcary od práce zaplatili, též výplatu stříbra, kteréžby v jich odvodu pozůstávalo, v obyčejné ceně požádali. —

Cís. král. vynesení, aby nehledíc k patentu z 15. září 1755 nizozemské dvojité souvrény, jež váží celé tři dukáty a 11 grénů, brány byly vůbec za 12 zl. 22 krejcarů a 2 vídeňské, dále jednoduché 1 dukát 35½ grénů vážící za 6 zl. 11 kr. a 1 víd., totiž jako 1½ hollandského dukátu, ano nařízeno, aby tato J. M. nizozemská zlatá mince také v mincovnách dědičných zemích vybíjena byla. Pak nařízeno pro trvající válku, aby přidáván byl na váhu při vážení jakékoli zlaté mince 1 grén, a teprve se má vynahraditi, kdyby mince více než o grén byla lehčí.

29. září 1756. — Otisk v Starém Městě Pražském u Frant. Hynka Kyrchnera, král. dvorského impresora vytištěný a v archivu zemském král. Českého chovaný.

Dle nejvyššího císařského královského vynesení ode dne 29. měsíce září 1756 v příčině průchodní ceny její mil. nyderlandské zlaté mince neb tak nazvaných Souverains d'Or, jsou též v nynějších okolostojičnostech některá oblehčení při té, dnem 15. měsíce září 1755 na zlatou minci nařízené ostré váze k prohlídnutí, od nynějška při společných císařských královských i ostatních veřejných kasách, jakož i v handle a koupi následujícím způsobem připuštěno a k pozorování jest:

Předně: a poněvadž oné nyderlandské dvouduché neb celé, jakož i jednoduché neb poloviční Souverains d'Or jak předešlých nyderlandských země knížat, tak i nápodobně její císařské a královské milosti vlastního rázu dle své vnitřní podstaty schválně vyšetřené a vynalezené byli, že se takovým společně jakž se v německých patentech staré dvouduché neb celé nyderlandské Souverains d'Or,

též nové císařské královské dvouduché neb celé, jakož i jednoduché neb poloviční Souverains d'Or pro lepší poznání vyobrazené vynacházeti, pod týmž dnem 15. září 1755 něco lehčí průchodní cena vysadila; pročež mají takové od nynějška a budoucně jak starší, tak také novější dvouduché neb celé 3. dukáty a 11. gránů tíže vážící Souverains d'Or dvanácte zlatých dvaceti dva krejcary a dva vídeňský, to jest v úplné podstatě tří holandských dukátů, též takové I. dukát $35^1/_2$ gránu vážící jednoduché neb poloviční Souverains d'Or šest zlatých devatenácte krejcarů a jeden vídeňský, to jest v úplné podstatě půldruhého holandského dukátu platiti a v té ceně při všech císařských královských též ostatních veřejných kasách, jakož i v handle neb koupi mezi prostými ve všelikých výplatcích přijímané a vydávané býti a to tím spíšeji an její císařská královská milost nařídíti ráčila, aby mezi obyčejnými dukáty také tato její milosti nyderlandská zlatá mince nápodobně v jejich dědično-zemských penězotepeckých vřadech dle potřeby budoucně bita a mincována byla.

Za druhé: A pro lepší oblehčení všelikých v zlatě konaných výplatků v čas trvající nynější vojny se připouští, aby jak při společných císařských královských i jiných veřejných kasách, tak také mezi prostým lidem v přijímání, vydávání a vekslování jednékaždé průchod mající zlaté mince (byťby ona v zdejších zemských neb cizích dukátech nebo Souverains d'Or a nebo také cizí tak nazvané těžké neb jakékoli zlaté mince pozůstávala) od též dnem 15. září teď minulého 1755 roku nařízené ostré váhy zlata tak dalece odstoupeno a při vážení všelikých dukátů ku každému vždy jeden celý dukátní grán přiložen byl, pokudž tedy pak s přiložením téhož jednoho gránu váha nejméně svou rovnost dosáhne a v glejchu rovně zhůru státi bude, tak týž dukát zúplna platiti i za průchodní pozorován následovně bez stáhnutí nějakého schodku v platu přijímám a vydáván býti, naproti tomu však dle vyznamenání od dotčeného 15. září 1755 onen oznámený schodek váhy i vyměřená srážka nádavku neboližto vynahražení jen toliko při takové zlaté minci se státi má, která s přiložením téhož jednoho gránu svou váhu a rovnost glejchu nedosahuje; ostatně ale její císařská královská milost dle společných mince se týkajících patentů a nařízení, jakož obzvláště (mimo tuto vdělující mírnosti) podle všeho toho co v nadřečeném vyznamenání od 15. září 1755 a v přídavku téhož obsaženo jest, pod pohrůžkou pokuty úplně zachovánu a pozorovánu míti, při tom pak všeliké zapovězené drobné mince bez rozdílu v zemi vjistenlivě sproštěna a zbavena býti chtíti ráčí.

Patent jednající o vydání a do oběhu uvedení Vídeňských bankovek (bankocetlí) s vročením 1. července 1762 po 5, 10, 25, 50 a 100 zl. celkem za 12 millionů zlatých k úhradě válkou s Pruskem vzešlých nákladů, aby nebylo třeba nové berně na země a obyvatele uvalovati, kterýmiž lze pohodlně peníze na 5% ukládati a vyměňovati je u všech kontribučních, komorních i vojenských pokladen, s volným nebo nuceným přijímáním jich v plné ceně za polovinu nebo nejméně za třetinu placeného obnosu, jakož i s propůjčením všech výhod, jichž obligace požívají a s nařízením, že banka je nucena kdykoli je přijmouti, nikoli však soukromník. Úředník, který by proti tomu jednal, má úřadu svého zbaven a padělatel bankovek bez milosti smrtí trestán býti, však udavači jeho, byť byl i spoluvinníkem, bude trest prominut, a třeba dlel v cizině, vyplatí se odměna 10.000 zl. a jméno jeho zůstane zatajeno.

Ve Vídni, dne 15. června 1762. — Original tištěný ve sbírce Bedřicha Skrbka v Pardubicích.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserin, in Germanien, zu Hungarn, Böheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien, oc. Königin; Erz-Herzogin zu Oesterreich; Herzogin zu Burgund, Ober- und Nieder-Schlesien, zu Brabant, zu Mayland, zu Steyer, zu Kärnten, zu Crain, zu Mantua, zu Parma, und Piacenza, zu Limburg, zu Luzemburg, zu Geldern, zu Würtemberg; Marggräfin des Heil. Röm. Reichs, zu Mähren, zu Burgau, zu Ober- und Nieder-Lausnitz; Fürstin zu Schwaben, und Siebenbürgen, gefürstete Gräfin zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Pfyrt, zu Kyburg, zu Görz, zu Gradisca, und zu Artois; Landgräfin in Elsass, Gräfin zu Namur, Frau auf der Windischen March, zu Portenau, zu Salins und zu Mecheln; Herzogin zu Lothringen, und Barr; Gross-Herzogin zu Toscana oc. oc.

Entbieten allen, und jeden Unseren geist- und weltlichen Obrigkeiten, auch anderen Unseren treugehorsamsten Ständen, und Unterthanen sowohl, als allen, und jeden Unseren Kaiserl. Königl. Caffen-Cameral- und übrigen Beamten in Unseren gesamten Erb-Königreichen und Landen Unsere Gnade, und alles Gutes:

Um zu Bestreittung der andringenden Kriegs-Erfordernussen

Es ist jedermann ohne weiterer Anführung begreiflich, dass die aus der Uns abgenöthigten Gegenwehr erfolgte grosse Unkösten auf den noch fürwährenden Preussischen Krieg einen ausserordentlichen, und die gewöhnliche Einkünften des Staats weit übersteigenden Aufwand erforderet haben, und annoch erforderen; Diese schwere Kriegs-Bestreittung ist über die dahin gewiedmete so gewöhnliche, als besondere Landes-Abgaben, und verschiedene aus Unserem eigenen Camerali gemachte Beyträge bis nun zu mehreren Theils mit dem durch Vermittelung, und Gutsprechen Unserer getreuesten Land-Ständen aufgebrachten inn- und ausländischen Darlehen erschwungen worden, und seynd auch ferners gnädigst geneigt, Unsere Länder, und Unterthanen nach Möglichkeit zu verschonen.

denen Ländern, und Unterthanen keine neue Steuren aufzubürden,

Da Uns nun dieses tief am Herze lieget; so haben Wir Uns ein von Unserer Ministerial-Banco-Hof-Deputation vorgeschlagenes Hülfs-Mittel gnädigst gefallen lassen, dass nemlich der Wienner-Stadt-Banco nach und nach, zu Bestreittung derer nothgedrungenen Kriegs-Ausgaben, Zwölf Millionen Banco-Zetteln gegen deme ausstelle, dass Wir demselben die übliche Bedeckung ertheilen, die Wir auch würklich durch Unsere Kaiserl. Königl. Hof-Cammer vermög des zwischen ihr, und dem Banco unterm 27ten Maji laufenden Jahres errichtet- und gegen einander ausgefertigten Receſs ertheilet haben.

werden für Zwölf Millionen fl. Banco-Zetteln

gegen hinlängliche Bedeckung ausgefertiget;

Damit aber jedermann wisse, was diese Banco-Zetteln eigentlich für eine Beschaffenheit haben, und wie, auch wo solche gebraucht, und angewendet werden mögen;

womit derenselben Beschaffenheit, Gebrauch,

§. I.

So stellet der Wienner-Stadt-Banco für die zwölf Millionen nach dem in dem gegenwärtigen Patent angefügten Modell auf fünferley Summen, nemlich von 5. 10. 25. 50. und 100. fl. seine Banco-Zetteln aus, und wird von jedwederer Gattung folgende Anzahl verfertiget:

Gattungen laut hindangebogenen Formularen A. B. C. D. E.

Anzahl, und Betrag,

900000.	Zetteln	von	5.	fl.	welche	betragen	$4^1/_2$	Millionen
350000.	„	von	10.	„	„	„	$3^1/_2$	„
100000.	„	von	25.	„	„	„	$2^1/_2$	„
20000.	„	von	50.	„	„	„	1	„
5000.	„	von	100.	„	„	„	$-^1/_2$	„
1375000.	Zetteln.						12.	Millionen.

Numerierung, und Unterschrifft,

Jedes Zettel istm it seinem besonderen Numero bemerket, und von einem Stadt-Wienerischen Raths-Mann eigenhändig unterschrieben.

§. II.

auch Datum dieser zwar ohne Intereſſe,

Die gesamten Banco-Zettel seynd unter einem gleichen Dato, das ist den Iten Julii gegenwärtigen 1762ten Jahrs, ausgefertiget, darinnen aber keine Intereſſen verschrieben, weilen denjenigen, welche diese Papiere

nicht zu

Ausgaben verwenden, sondern mittels dererselben sich den Nutzen der jährlichen Zinnsungen verschaffen wollen, freystehet, solche in vollem Werth, wie sie lauten, ohne Zulage einigen baaren Geldes, wann sich die Summa wenigstens auf 200. fl. erstrecket, in verzinnsliche Banco-Obligationen mit 5. pr. Cento umzusetzen, wohingegen diese durch die Umsetzung eingelösten Banco-Zetteln alsogleich werden caſſieret werden.

jedoch mit der Bequemlichkeit ausgestellten Banco-Zetteln, solche zu 5. pr. Cento um- und anlegen zu können,

§. III.

dann der freyauch nothwendige Einfluss derselben in allen Contributional- Cameral- und Kriegs-Caſſen mit Zulag der Hälfte,

Die Banco-Zetteln werden bey allen Kaiserl. Königl. Contributional- und Cameral-Caſſen derer Teutsch- und Hungarischen Erblanden, nicht weniger in denen Banco-Caſſen zur Hälfte der dahin zu leisten habenden Abgaben in ihrem vollen Werth als baares Geld angenommen, jedoch dergestalten, wann die Abgabs-Summa in ihrer Hälfte durch einen Banco-Zettel nicht ausgeglichen werden kann, darfür das baare

Geld abgegeben werden müsse, wie dann derjenige, der nur 9. fl. zu entrichten hätte, sich keines Banco-Zettels bedienen darf, ingleichen jener, der 19. fl. abzugeben schuldig wäre, nur einen Zettel hierzu verwenden kann, weilen zwey die Hälfte der Abgabe übersteigen, ingleichen wird nicht gestattet, dass man in einer Abgabe sich derer Banco-Zetteln, und zugleich derer Ständischen Zahlungs-Papieren gebrauche, massen derjenige, der die Hälfte seiner Abgaben in Banco-Zetteln abführet, zu der anderen Hälfte baares Geld, und keineswegs Zahlungs-Papiere zuschiessen muss.

§. IV.

Damit aber die Nothwendigkeit, mit diesen Banco-Zetteln versehen zu seyn, deren Werth desto mehr erhalte, so wird hiemit festgesetzet, dass à prima Octobris dieses laufenden Jahrs ein jedweder, der in die Banco-Caffen eine Abgab, oder Zahlung zu leisten hat, solche zum Drittheil in mehr besagten Banco-Zetteln zu berichtigen schuldig seye, jedoch wie oben gemeldet, auch die Hälfte in diesen Papieren zuschlagen könne; Es wäre dann Sach, dass die Abgab, oder Zahlung sich nicht so hoch, zum Exempel nur auf 14. fl. belaufete, mithin der Betrag des Drittheils sich auf den Werth eines Banco-Zettels nicht erstreckete, in welchem Fall ihme zwar freystehet, in Gleichförmigkeit des vorgehenden §hi 5. fl. in Banco-Papieren und 9. fl. an Geld abzutragen, jedoch diesen Banco-Zettel à 5. fl. dahin zu verwenden nicht gebunden ist, sondern wann es ihme anständig, die Zahlung in baarem Geld leisten kann.

oder wenigstens zwey Drittheilen in baarem Gelde,

Um aber jedermann mit diesen Banco-Zetteln zu versehen, so wird der Banco bedacht seyn, dass in Unseren Erblanden, wo Banco-Gefälls-Administrationen bestellet seynd, sich eine zureichende Zahl derer Banco-Zetteln jedesmahl befinde, damit die bedürftigen Partheyen zu ihren leistenden Abgaben, und Zahlungen die Erfordernuss gegen baares Geld allezeit haben, und erheben können.

diesemnach die Vorkehrung solcher allenthalben gegen baarem habhaft zu werden,

§. V.

Gestehen Wir mehrgedachten Banco-Zetteln alle Vorrechte zu, deren die Obligationen Unseres Wienner-Stadt-Banco theilhaftig seynd, folglbar werden solche alle die nemliche Freyheiten, Exemptionen, und Begünstigungen haben, welche ermeldten Banco-Obligationen in dem von Weyland Unseres höchstseeligen Herrn Oheims, und Vorfahrers Kaysers Joseph Majestät glorwürdigen Angedenkens erlassenen, und sonach weiters von Unseres höchstseel. Herrn Vatters Kaysers Carl des Sechsten Majestät glorreichester Gedächtnüss angeordneten Stadt-Banco-Inftituto ertheilet, und zugestanden worden;

nicht weniger die Vorrechte, Freyheiten, und Begünstigungen,

§. VI.

Ohngeachtet nun diese Banco-Zetteln zwischen Uns, und Unseren Unterthanen sowohl, als zwischen den Banco, und denenselben eine Art des Gelds vorstellen, nachdeme diese von Unserem Ærario, und

nebst der wechselweis bloss zwischen Uns, dem Banco, und

Unseren Unterthanen,

dem Banco an Zahlungsstatt ausgegeben werden, und die ohnverweigerliche allgemeine Annehmung in allen Unseren Kaiserl. Königl. Contributions-Cameral- und Kriegs- auch Banco-Caſſen wieder zu geniessen haben, so haben Wir gleichwohlen, da Wir, ausser der Punctô quarto verordneten Verbündlichkeit, allen Zwang zu vermeiden, Uns allermildest vorgesezet, die Annehmung

keinesdings aber zwischen Privaten schuldigen Annahm dieser Zetteln, angeführet, und festgestellet werden.

dererselben unter denen privat-Personen keineswegs gebietten, sondern vielmehr hiemit ausdrücklich andeuten wollen, dass niemand von einem anderen gedachte Banco-Zetteln wider seinen Willen weder für baares Geld, noch an Zahlungsstatt anzunehmen gezwungen, folgbar der Banco selbst die seinen Gläubigeren schuldige Intereſſen, und Capitalien in baarem Gelde richtig zu stellen verbunden seyn solle.

§. VII.

Zu dessen genauem Vollzug, und Warnung

Wir setzen, und wollen demnach, dass gedachte von Unserem Kaiserl. Königl. Ærario, oder dem Banco an Zahlungsstatt ausgegebenen Banco-Zetteln vom 1ten Julii dieses gegenwärtigen Jahrs an, wie ihr Innhalt den Werth anzeiget, in allen Unseren so Contributions- als Cameral- und Kriegsauch Banco-Caſſen Unserer gesamten Hungarischen, Siebenbürgischen, Böhmisch- und Oesterreichischen Erblanden zum vollen Werth in allen Abgaben, und Zahlungen zur Hälfte der zu leistenden Abgabe, mit Zulag der anderen Hälfte in baarem Gelde, wie baare Münz angenommen werden sollen, nebst angefügter ernstlicher Warnung,

§. VIII.

die Caſſa-Beamten, im Fall der Uebertrettung, mit der Dienstes-Entsetzung,

Dass derjenige Unserer, oder des Banco-Caſſa-Beamter, welcher einen solchen Banco-Zettel, unter was Vorwand es immer wäre, an Zahlungsstatt anzunehmen verweigeren, oder nicht in dem vollen Werth, worauf er lautet, annehmen würde, alsogleich, und ohne einige Rucksicht mit Verwürkung Unserer höchsten Ungnade seines Dienstes entsezet werden solle;

§. IX.

und zu allweiterer Sicherheit

Um sich bey der Annehmung dieser Banco-Zetteln wider alle Gefahr sicher zu stellen, durch falsche, oder nachgemachte Zetteln hintergangen zu werden, so sollen sich alle Unsere, und des Banco-Caſſa-Beamte sowohl, als jedermann die zu diesem Ende in dem gegenwärtigen Patent beygelegten Modellen derer fünferley Gattungen der einzuführenden Banco-Zetteln in Ansehung des besonderen Papiers, derer besonderen Buchstaben, und Verzierungen, der Wappen, und Stampiglien genau bekannt machen, um solchergestalten die ihnen dargebrachten Banco-Zetteln alsogleich bey dem blossen Anblick für richtig, oder falsch zu erkennen; Zumahlen sowohl die Sicherheit Unseres Kaiserl. Königl. Ærarii, und des Banco, als Unserer getreuen Unterthanen erforderet, dass man diesfalls nicht nur allein aufmerksam seye, sondern wider die Nachmachung, oder Verfälschung dieser Banco-Zetteln die kräftigsten Maass-Regeln vorgekehret werden.

§. X.

Diesemnach setzen, und verordnen Wir, dass sofern irgendwo jemand, wer es immer seye, in Unseren Erb-Königreichen, und Landen gedachte Banco-

Zetteln nachmachen, das darzu erforderliche besondere Papier, die Stempel, Matricen, Buchstaben, und Verzierungen verfertigen, die Wappen nachstechen, die Holz-Schnitte nachahmen, oder irgend ein anderes zu Verfertigung ersagter Banco-Zetteln erforderliches Werk-Zeug, oder Materiale nachmachen, die Numern, oder Unterschrift derer Stadt-Wiennerischen Raths-Männern nachschreiben, desgleichen einen wahren Banco-Zettel auf eine Weise, wie es zu erdenken, gefliessentlich verfälschen, oder zu diesem allen werkthätig verhülflich seyn würde, die ohnausbleibliche Todes-Straffe, gleichwie ein falscher Münzer, ohne einig anzuhoffender Gnade, oder Nachsicht zu erwarten haben solle;

die Verfälschere mit der unausbleiblichen Todts-Straffe.

§. XI.

Hingegen erklären, und versprechen Wir hiemit, dass derjenige, der einen solchen Nachahmer, oder Verfälscher zu erst anzeiget, nachdeme der Verbrecher seiner Misshandlung überführet worden, mit Verschweigung seines Nahmens eine bey Unserem Stadt-Wienner-Bancoauszahlende Belohnung von Zehen Tausend Gulden gereichet werden solle; Soferne auch ein Mitschuldiger seine Mitverbrechere zu erst selbst anzeigete, dieser auch zu Stande Rechtens gebracht, und des ihme angeschuldigten Verbrechens geständig, oder überführet wäre, so wollen Wir demselben nicht nur allein die verdiente Straffe gnädigst erlassen, sondern dieser soll auch die nemliche Belohnung derer Zehen Tausend Gulden zu empfangen haben.

die Denuncianten eines solchen aber mit einer Belohnung von Zehen Tausend fl. sowohl inn-

§. XII.

Nicht weniger soll eben diese Belohnung durch Unsere an auswärtigen Höfen sich aufhaltende Miniftres derjenige, der in der Fremde irgendwo einen Nachmacher, oder Verfälscher ersagter Banco-Zetteln entdecken, und das Verbrechen erweisen wird, erhalten.

als ausser Landes angesehen werden sollen.

Dieses alles ist Unser ernstlicher Wille; Gegeben in Unserer Haupt- und Reſidenz-Stadt Wienn, den 15ten Monats-Tag Junii, im siebenzehen hundert, zwey und sechzigsten, Unserer Reiche im zwey und zwanzigsten Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

Rudolphus Comes Chotek,
Reg.is Boh.us supr.us & A. A. pr.us Canc.us

Ad Mandatum Sacrae Caeſareo-Regiae Majeſtatis proprium.
Johann Christoph Freyherr von Bartenstein.
Hermann Lorenz von Kannegiesser.

Následují 2 listy s 5 vyobrazenými vzory v oběh daných bankovek.

Patent, kterým zapovědĕno bráti ažio ze stříbrné mince, zejmena z tolarů, zlatých a půlzlatých, a kdo by tak učinil, že přijde o třetinu. Též aby nebylo dovoleno stříbrnou minci vyvážeti, že má býti od hranic vrácena neb za cizí minci vyměňována; kdyby však přece byla vyvezena, aby se zkonfiskovala a za trest vývozci buď jedna třetina odňata od hraničných a celních úřadů, načež zbytek buď vrácen neb vyměněn.

Ve Vídni dne 12. června 1768. — Otisk německý v archivu zemském král. Českého. (Staré číslo 161).

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserin, Wittib, Königin zu Ungarn, Böhmen, Dalmatien, Croatien, Slavonien oc., Erzherzogin zu Österreich, Herzogin zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten, und zu Krain; Gross-Fürstin zu Siebenbürgen; Markgräfin zu Mähren; Herzogin zu Braband, zu Limburg, zu Luzemburg, und zu Geldern, zu Wittemberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mailand, zu Mantua, zu Parma, zu Placenz und Guastala; Fürstin zu Schwaben; gefürstete Gräfin zu Salzburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Sennegau, zu Kyburg, zu Görz und zu Gradisca; Markgräfin des heiligen Römischen Reichs, zu Burgau, zu Ober- und Nieder-Lausnitz; Gräfin zu Namur, Frau auf der Windischen March und zu Mecheln, verwittibte Herzogin zu Lotharingen und Barr; Gross-Herzogin zu Toscana oc. oc.

Entbieten allen und jeden Inwohnern und Unterthanen, was Würden, Standes, Amts, oder Wesens die in Unsern gesammten Erb-Königreichen und Landen sind, Unsere Kaiserl. Königl. auch Erzherzogliche Gnade, und alles Gutes, und geben denselben hiemit gnädigst zu vernehmen; wasmassen Wir missfällig vornommen haben, das unerachtet Unserer mehrfältig — ergangenen Verordnungen, besonders aber jener vom 26. Maji 1746 und deren fünften Absatzes, das höchst verbotene Agiotiren, aufwechseln und versenden Reichs-Silber-Münzen in fremde — weder zu dem heil. Römischen Reich, noch zu gedacht — Unseren deutschen Erb-Staaten gehörige Lande und Provinzen, seit einiger Zeit dergestalt überhandgenommen habe, das verschiedene derselben, sonderlich aber die gröbere Silber-Münzen, als ganze oder harte Thaler, Gulden und halbe Gulden-Stücke, in solchen fast gar nicht im Umlaufe erscheinen, sondern ausser selben auf erst-erwehnt — unerlaubte Weise so fortgesetzt werden.

Um nun diesem Unfug, und dem daraus erfolgenden Nachtheil des gemeinen Handels, und Wandels abzuhelfen, haben Wir beschlossen und verordnen hiemit gnädigst;

Erstens: Das in Hinkunft sich jedermann das Agiotiren, Verkaufens und Aufwechselns Unserer, und der in Unseren Erblanden derzeit den Cours habenden Reichs-Conventions-mässigen Silber-Münzen, in einem höheren, als demjenigen Werth, in welchem sie ausgeschlagen worden, so gewiss enthalten solle, als im widrigen der, oder diejenige, so in einem solchen unerlaubten Handel betreten, oder dessen auch nach der Hand überwiesen werden würden, Unserm Fisco mit dem dritten Theil des dergestalt auf — oder wider verwechselten

Betrags zur wohlverdienſten Strafe verfallen ſein, ſolche von einem, der mehreren Theilnehmern, nach Befinden Unſeres Fiſci in ſolidum eingetrieben, und davon abermal der dritte Theil dem Denuncianten erfolget werden ſollte; wie Wir denn hiemit allen Wechsel — und andern Senſalen bei Verlust ihres Amts, und beſchaffenen Umſtänden nach, auszumeſſender ſchärferen Strafe, ausdrücklich verbieten, ſich zu dergleichen Negotien mit Unterhandlung, oder ſonst gebrauchen zulaſſen.

Zweitens: Solle bei erſterwehnter Strafe des Verlusts eines Drittels niemanden geſtattet ſein, Unſere, oder andere in Unſern deutſchen Erblanden derzeit Cours habende Reichs-Conventions-Thaler, Gulden und halbe Gulden, durch — oder aus ſelben weder in Unſere übrige — zu ſolchen nicht gehörige — noch in fremde Staaten, ohne hierzu erhaltener beſondern Erlaubniss zu führen. Daher, wenn jemand dergleichen fahrende Münz-Sorten, bei Unſern deutſchen Gränz-Maut-Stationen getreulich anſagen würde, ſollen ſelbe entweder zurückgewieſen, oder ſo viel thunlich gegen andere ausgewechselt, im widrigen aber, und wenn ſie ohne vorläufiger Anſage von gedacht Unſern Gränz-Maut-Ämtern, oder ſonst auch nur im Tranſito nach erwähnt — zu Unſern deutſchen Erblanden nicht gehörigen Provinzen betretten würden, angehalten, der Behörde davon die Anzeige gemacht, und auf obige Weise mit der Confiscation des Drittels, Zurückweisung, oder Auswechslung des Überrests und Erfolglassung des Denuncianten-Antheils, ohnnachsichtlich verfahren werden.

Befehlen demnach allen und jeden, beſonders aber denen mit Geld-Wechsel Handel triebenden ſich hiernach genau zu achten und für Schaden zu hüten; maſſen Wir Unſern geſammten Landes- und Cameral-Stellen, Maut-Administrationen und Ämtern hiemit auftragen, ob der vorſtehenden Verordnung genau zu halten und das dagegen nicht gehandelt werde, ſorgſame Obsicht zu führen, somit Unſerm Fiſco zu Entdeckung dergleichen gefährlicher Unterſchleife, alle behülfliche Hand zu leiſten. Das meinen Wir ernſtlich. Gegeben in Unſerer Haupt- und Reſidenz-Stadt Wien den 12 Monatstag Juni im ein tauſend ſieben hundert acht und ſechzigſten, Unſerer Reiche im acht und zwanzigſten Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

VEŘEJNÁ UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Rudolphus Comes Chotek.
Reg.æ Boh.æ Supr.us & A. A. pr.us Cancelarius.

Ad Mandatum Sac. Caes.
Regiae Majestatis proprium.
Anton Edler von Curti.

Poněvadž přes patent z 12. června 1768 vyvážena stříbrná konvenční mince, totiž půlzlaté, zlaté a tolary, nařízeno přísně tímto patentem, kdo se tak proviní, že mu všecky peníze mají býti zkonfiskovány a třetinu že dostane udavač.

Ve Vídni, dne 5. února 1770. — Tištěný patent v zemském archivu král. Českého. Staré číslo 168.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserinn, Wittib, Königinn zu Hungarn, Böheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien, u. Erzherzoginn zu Oesterreich; Herzoginn zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten und zu Crain; Grossfürstinn zu Siebenbürgen; Marggräfinn zu Mähren, Herzoginn zu Braband, zu Limburg, zu Luzemburg, und zu Geldern, zu Würtemberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mailand, zu Mantua, zu Parma, zu Placenz, und Quastalla; Fürstinn zu Schwaben, gefürstete Gräfinn zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Hennegau, zu Kyburg, zu Görz, und zu Gradisca; Marggräfinn des Heil. Römisch. Reichs, zu Burgau, zu Ober- und Nieder-Lausnitz, Gräfinn zu Namur, Frau auf der Windischen March, zu Portenau, zu Salins und Mecheln, u. Verwittibte Herzoginn zu Lothringen, und Barr; Gross-Herzoginn zu Toscana, u. u.

Entbiethen und geben euch hiemit zu vernehmen, wasmassen zwar schon durch das Patent vom 12.ten Junii 1768. die heimliche Aus- und Durchfuhr der gröberen Reichs-Conventions-Silber-Münzen, als halbe- und ganze, dann zween Gulden Stücke oder Thaler, aus- (und) oder durch Unsere deutsche Erb-Staaten in andere zu dem heil. Römis. Reich nicht gehörige Unsere Erb- und fremde Lande massgebig untersagt, jedoch, in der Hofnung, den Endzweck mit Gelindern Mitteln zu erreichen, nur der Verlust des dritten Theils der in einer solchen heimlichen Aus- oder Durchfuhr betrettenden Münzen auf die Ausserachtlassung des Verbots gesetzt worden.

Da aber diese Strafe nicht verfangen, sondern derselben ungeachtet mehrere arglistige Unterschleife entdeckt worden; so sehen Wir Uns bewogen, solche zu verschärfen, und hiemit den Verlust des ganzen Betrags auf die heimliche ohne vorläufiger Anzeige und erhaltener Passirung geschehende Aus- und Durchfuhr erwehnter Reichs-Conventions-mässigen- so wie Unserer eigenen gröberen Silber-Münzen gegen Jedermänniglich ohne Ausnahme fest zu setzen; daher solche im Betrettungs-Falle angehalten, als ein verfallenes Gut angesehen, und dafür erklärt, und von solchem der dritte Theil dem Denuncianten, die übrigen zwei Drittel aber Unserem Fisco zugeeignet werden sollen.

Befehlen demnach allen Unsern Politischen- und Cameral-Stellen, und denen solchen nachgesetzten Behörden, diese Unsere Verordnung gehörig bekannt zu machen, darüber feste Hand zu halten, auch denen von Unsern Münz-Aemtern zu genauerer Ob- und Nachsicht zu bestellenden Commissarien und Aufsehern die erforderliche Assistenz zu leisten.

Denn es geschiehet daran Unser Will und Meinung. Gegeben in Unser Haupt- und Residenz-Stadt Wien den 5ten Hornung im siebenzehenhundert siebenzigsten- Unserer Reiche im dreissigsten Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

Rudolphus Comes Chotek.
Reg.æ Boh.æ Sup.us & A. A. pr.us Canc.ius

Leopold Graf v. Kollowrat.

Ad Mandatum Sac.Caes.o
Regiae Majestatis proprium.
Florian v. Pergenstein.

S ohledem na zvýšení ceny zlata patentem ze dne 23. března 1770 vydán tento patent, aby šest hřiven Kolínských rovnalo se pěti Vídeňským hřivnám, aby upotřebeno bylo jen závaží vydaných cimentními úřady, zejmena dukátového s knoflíčkem, ne mandelového a remedia při dukátu počítati jest nejvýše 1 grén.

Ve Vídni, dne 17. dubna 1770. — Tištěný patent v král. českém archivu zemském. Staré číslo 178.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserin, e. t. c.

Entbieten allen, und jenen Einwohnern, und Unterthanen Unserer gesammten Erbkönigreichen, und Landen, was Standes, Würde, oder Weesens sie sind, Unsere Kaiserl. Königl. und Erzherzogl. Gnade, und geben euch hiemit gnädigst zu vernehmen, dass, gleichwie Wir durch die untern 23sten Märzen diess Jahrs geschehene Erhöhung des Gold-Werths solches in Verhältmässigen Umlauf zu setzen getrachtet haben, also Wir auch Sorge tragen lassen, damit das in dem Patent von dem ersteswähnten Tage ausgemessene richtige Gewicht der Gold-Münzen fortan beobachtet werde.

In dieser Absicht haben Wir nicht nur die Wiener Mark in das genaueste Verhältniss mit der Köllner zu setzen befohlen, dergestalt, dass sechs Köllner gerade fünf Wiener Marke ausmachen, sondern auch Unsern Münzämtern

aufgetragen, sich weder in der Ausmünzung, noch Einlösung des Goldes, und Silbers eines anderen Gewichts, als des erwähnten von Unsern Zimentirungsämtern in der vorgeschriebenen Form verfertigen, und gehörig bezeichneten Markgewichts zu gebrauchen, wie dann auch solches überhaupt von allen mit Gold, und Silber in Unsern gesammten Erblanden Handeltreibenden beobachtet werden soll.

Ausser dem haben Wir verordnet, dass ein mit der Wiener Mark vollkommen übereinstimmendes Dukatengewicht nach der Schwere eines einfachen Dukaten von 60. Grän hergestellet dem Dukatensteine eine runde Form mit einem Knopfe zu Vermeidung der Abwetzung gegeben, der Dukatenstein von dem sogenannten Mandel-Dukatengewicht aber, welches bloss durch den Gebrauch eingeführet, und etwas zu leicht befunden worden, vollends abgeschaffet, vom 1stem Julius des laufenden Jahrs an eben sowohl, als seiner Zeit die Einsatz-Goldgewichter ausser Uebung in Unsern gesammten Erblanden gesetzet, folglich das in dem Patent vom 23sten März den vollwichtig ausgeprägten Goldmünzen für die tägliche Abnützung eingestandene Remedium von einem Dukaten Grän, nach keinem andern, als nach Unserm neuen von Unsern Zimentirungsämtern gehörig bezeichneten Dukatengewicht zugelassen sein, und werden solle.

Befehlen demnach allen Unsern nachgesetzten politischen, und Kameralstellen, besonders aber Unsern Münz- und Kassebeamten, denen Gewerb- und Handeltreibenden, und jedermännlich diese Unsre Verordnung genau zu beobachten, und nicht zu gestatten, dass dawider gehandelt werde.

Hieran beschiehet Unser gnädigst- auch ernstlicher Wille und Meinung. Gegeben in Unsrer Haupt- und Residenzstadt Wien, den 17ten Monatstag Aprils, im siebenzehnhundert ein und siebenzigsten, Unsrer Reiche im ein und dreissigsten Jahr.

Maria Theresia.

L. S.

Rudolphus Comes Chotek,
Reg.æ Boh.æ Supr.us & A. A. pr.us Cancellarius.

Leopold Graf v. Kollowrat.

Ad Mandatum Sacræ Cæs.o
Regiæ Majestatis proprium.
Joseph Wenzl v. Krisch.

Patent, kterým nařízeno, aby od 1. máje 1771 brány a vydávány byly jen zdejší a říšské konvenční mince, a to aby platily Křemnické dukáty, florencké gigliaty a benátské zechiny 4 zl. 18 kr., c. k. dukáty, pak bavorské a salcburské dukáty po 4 zl. 16 kr., souvrény po 12 zl. 40 kr., poloviční po 6 zl. 20 kr., hollandské a jiné konstituční obyčejné dukáty po 4 zl. 14 kr. Jiné dukáty a souvrény mají dle patentu ze 17. srpna 1763 býti převáženy po kusu, až do schodku 1 grénu mohou býti přijímány, ale za každý scházející grén má býti sražen při výplatě 1 kr. ze zlatého, tedy z dukátu 4 kr. Nedopouští se nahánětí si ažiem a všecka vyvezená mince budiž při hraničných mýtech aneb zemským prubéřem zapečetěna a budiž jí vydán průvodní list.

Ve Vídni, dne 23. března 1771. — Tištěný patent v král. českém archivu zemském.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserin e. t. c.

Entbieten allen und jeden Einwohnern und Unterthanen Unserer gesammten Erbkönigreichen, und Landen, was Standes, Würde, oder Weesens sie sind, Unsere Kaiserl. Königl. und Erzherzogl. Gnade, und (jeder) geben euch hiemit gnädigst zu vernehmen, wie seit geraumer Zeit bemerket worden, dass durch Erhöhung des Goldwerthes in denen Uns benachtbarten auswärtigen Landen, das gehörige Verhältniss der Gold- und Silbermünzen in Unsern eigenen gehoben, somit durch heimliche Ausfuhr der ersten, und durch übermässige Einfuhr der letztern, dem Handel und Wandel derselben Beschwerlichkeit zugezogen worden ist.

Um diesem abzuhelfen, haben Wir beschlossen, setzen, ordnen, und befehlen hiemit, dass von ersten Mai des laufenden 1771sten Jahrs nachgefolgende Goldmünzen, gegen die- in ihrem unabänderlichen Werthe verbleibende Unsere- und Reichs-Conventions mässige Silber-Münzen, derzeit in Unseren gesammten Erbkönigreichen, und Landen nachfolgenden Cours erhalten, und in solchen sowohl von Unsern Landesfürstlichen, und andern öffentlichen Kassen, als sonst von jedermann, im Handel, und Wandel, auch Wechselzahlungen unverweigerlich an- und eingenommen, und wieder ausgegeben werden sollen; nemlich

Unsere Kremnitzer Dukaten, denen die florentinische Gigliaten, und die Venetianische Zechinen gleichzuhalten, zu . . . . . 4 fl. 18 kr.

Unsere Kaiserl.-Königl. Dukaten sowohl, als die mit selben übereinstimmende, und also gehörig ausgemünzte Chur-Bairische, und Fürstl. Salcburgische Dukaten zu . . . . . 4 fl. 16 kr.

Unsere Souverains d'or die ganze zu . . . . . 12 fl. 40 kr.

die halbe zu . . . . . 6 fl. 20 kr.

die Holländer, und übrige Constitutionsmässige ordinari-Dukaten zu 4 fl. 14 kr.

In Ansehung der anderen fremden Gold-Münzen, und deren Coursmässigen Werthes hat es bei dem publicirten Patente de dato 17ten Augusti 1763, wegen des Gewichts aber, bei Unsern Verordnungen dergestalt zu verbleiben, dass jeder

Dukaten die schwere von 60 Grän, nach dem von Unseren Zimentirungsämtern gehörig bezeichneten Dukaten-Gewicht, und also ein doppelter Dukate, jene von 120 Grän, u. s. w. die Souverains d'or, und zwar die ganze, die schwere von 3 Dukaten und 11 Grän, folglich die halbe jene von 1 Dukaten und $35\frac{1}{2}$ Grän stuckweise halten, auch dergestalt und nicht al marco gewogen werden sollen.

Jedoch wollen Wir es (in Ansehung) bei Unserer Verordnung von 29ten Septembris 1756. ferner bewenden lassen, dass, so lange einer goldnen Münze mit einem angehangenen ganzen Dukaten Grän, das Gewicht nicht vorschlaget, dieselbe für vollwichtig angesehen, im widrigen aber, und wann ohnerachtet des angehangenen Gräns das Gewicht vorschlüge, solche gar nicht für gangbar gehalten, von niemanden an Zahlungstatt weder ausgegeben noch angenommen, sondern in eines Unserer Münzämter gebracht, und von selben mit Abzug eines Kreuzers von jedem Gulden, den die Münze im Werthe hält, dann 4 Kreuzer für jeden am Gewicht abgängigen Grän zur Einschmelzung eingelöset werden solle.

Nicht minder hat es in Ansehung des unerlaubten Aggiotirens, oder Aufwechselns der Goldmünzen in einem höheren als dem ausgemessenen Werthe, bei den Generalien, und überhaupt bei der Anordnung zu verbleiben, dass alle aus Unsern Erblanden in fremde ausführende Münzen, vorher, bei sonst zu befahrender Confiscations-Strafe, einem Unserer Münz-Kreiss-Maut-Oberämter, oder Landprobirer vorgewiesen worden, von selben versiegelt, und mit einer unentgeltlich zu ertheilenden Passirung begleitet sein sollen.

Wornach sich also jedermann zu achten hat. Denn es geschiehet daran, Unser gnädigst, auch ernstlicher Wille, und Meinung. Gegeben in Unserer Stadt Wien den 23. Monatstag Merzen, im siebenzehen hundert ein und siebenzigsten, Unserer Reiche im ein und dreissigsten Jahre.

Maria Theresia.

Rudolphus Comes Chotek,
Reg.æ Boh.æ Supr.us & A. A. pr.us Cancel.us

L. S.

Leopold Graf v. Kolowrat.

Ad Mandatum Sacrae Caes.o
Regiae Majestatis proprium.
Joseph Wenzl v. Krisch.

Patent o vydání opětném Vídeňských bankovek (bankocetlí) s vročením 1. července 1771, jichž vydáno bude po 5, 10, 25, 50, 100, 500 a 1000 zl., v celku za 876.000 zl. a že budou naskladě u všech zemských bankálních administrací a některých vrchností; jak mají býti přijímány a vydávány a že padělatele stihne trest smrti, udavač jeho pak že dostane 10.000 zl., ať byl i spoluvinníkem neb v cizině.

Ve Vídni, dne 1. srpna 1771. — Original tištěný v zemském archivu král. Českého. Staré číslo 180.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserinn, Wittib, Königinn zu Hungarn, Böheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien oc., Erzherzoginn zu Oesterreich, Herzoginn zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten, und zu Crain, Grossfürstinn zu Siebenbürgen, Marggräfinn zu Mähren, Herzoginn zu Braband, zu Limburg, zu Luzemburg, und zu Geldern, zu Würtenberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mayland, zu Mantua, zu Parma, zu Placenz, und Quastala, Fürstinn zu Schwaben, gefürstete Gräfinn zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Henegau, zu Kyburg, zu Görz, und zu Gradisca, Markgräfinn des Heil. Römisch. Reichs, zu Burgau, zu Ober- und Nieder-Lausnitz, Gräfinn zu Namur, Frau auf der Windischen March, und zu Mecheln, oc. verwittibte Herzoginn zu Lothringen, und Barr, Gross-Herzoginn zu Toscana oc. oc.

Entbiethen allen und jeden Unseren geistlichen, und weltlichen Obrigkeiten, auch Unseren treu-gehorsamsten Ständen, und Unterthanen sowohl, als allen und jeden Unsern Kaiserl. Königlich. Kassen-Kameral- und übrigen Beamten in Unseren gesamten Erbkönigreichen, und Landen Unsere Gnad, und alles Gutes.

Es ist zwar vermöge Unsers unterm 15ten Junii 1762. kund gemachten Patent ausdrücklich anbefohlen worden, dass bey allen jenen Gefällen, so von Unserem Wiener-Stadt-Banko administriret werden, alle, und jede Zahlungen wenigstens zur Halbscheid in Bankozetteln entrichtet werden sollen. Allein, indeme in dieser Zwischenzeit die damals in das Publikum gebrachte Bankozettel, deren Vortheile, und Gemächlichkeiten solche jedermann angenehm, und anständig gemacht haben nach und nach bis auf einen ganz kleinen Betrag an Unseren Wiener-Stadt-Banko anwiederum zurückgekehret, auch hievon der grösste Theil in Banko-Obligationen verkehret worden: So hat diesem Unsern allerhöchsten Befehl der diesfällige Vollzug durch einige Zeit nicht geleistet werden können.

Nachdeme die im Jahr 1762. mit guter Wirkung ausgestellten Bankozettel wieder grössten Theils an den Wiener-Stadt-Banko zurück gelanget sind.

Da Wir aber Unsere Verordnung hiemit anwiederum erneueret, und dieselbe forthin genau beobachtet wissen, auch dem Publiko jene Vortheile, und Gemächlichkeiten, so selbes aus diesen Bankozetteln zu ziehen vermag, auch für das Künftige verschaffen wollen, da zum Beyspiel mittelst dieser Bankozetteln alle Geldsummen aus einem Erblande in das andere mit der grössten Bequemlichkeit, und ohne Kosten übermachet werden können, nicht minder ein Kaufmann, oder anderer Privatus, so eine grosse, besonders im Silbergeld bestehende Summe in

So wird die damalige Verordnung in Betreff ihres Umlaufes hiemit erneuert.

Dem Publikum verschiedene Vortheile und Bequemlichkeiten bey dem Ge-

brauche derselben verschaffet.

seinem eigenen Hause nicht aufbehalten kann, oder will, solche gegen derley Billets, ohne bey anderen Banquen zu zahlen habende Provision, sicher zu depositiren vermag, nicht minder auf Reisen durch die Erblande grosse Geldsummen ganz bequem, und unvermerkt mitgeführt werden können:

Und endlich eine Summe von 12. Millionen Gulden in solchen Bankozetteln neuerdings ausgefertiget.

So haben Wir Unserer treu-gehorsamsten Ministerial-Banko-Deputation den Auftrag gemacht, damit neuerdings für 12. Millionen Gulden an Bankozetteln verfertiget, und ausgestellet werden.

Auf dass aber jedermann wisse, was für Eigenschaften diese Bankozetteln besitzen, auch wo, und wie solche angewendet, und gebrauchet werden können; So wird hiemit allen und jeden folgende Erklärung zur Wissenschaft, und Nachachtung kund gemacht.

§. I.

Ausstellung der Bankozetteln für 12. Millionen Gulden auf siebenerley verschiedene Summen nach dem beygefügten Modelle. In siebenerley Gattungen eingetheilet.

Es stellet der Wiener-Stadt-Banko für 12. Millionen Gulden nach dem im gegenwärtigen Patente angefügten Modell auf siebenerley Summen, nämlich von 5. 10. 25. 50. 100. 500. und 1000. fl. seine Bankozetteln aus, und ist von jedweder Gattung folgende Anzahl verfertiget, als

600000.	Zetteln	von	5.	fl.	welche	betragen	3.	Millionen
200000.	„	von	10.	„	„	„	2.	„
40000.	„	von	25.	„	„	„	1.	„
20000.	„	von	50.	„	„	„	1.	„
10000.	„	von	100.	„	„	„	1.	„
4000.	„	von	500.	„	„	„	2.	„
2000.	„	von	1000.	„	„	„	2.	„
876000.	Zetteln.						12.	Millionen.

Deren Ausfertigung von einem gleichen Tage Numerirung und Unterschrift.

Diese gesamten Zettel sind unter einem gleichen Dato, das ist: den 1ten Julius 1771. ausgefertiget.

Jedes Zettel ist mit seinem besonderen Numero bemerket, und von einem Stadt-Wienerischen Rathsmanne unterschrieben.

§. II.

Sie können aber in die Banko-Obligationen dermal nicht umgesetzt werden.

Da diese Bankozetteln baares Geld vorstellen, der Banko aber seine Passiv-Schulden nicht zu vermehren gedenket, mithin bekanntermassen dermalen keine baare Einlagen annimmt; So folget: dass auch diese Bankozetteln der Zeit in keine Banko-Obligationen umgesetzt werden können, gleichwie dann auch den vorigen Bankozetteln dieses Vorrecht aus eben dieser Ursache hat benommen werden müssen.

§. III.

Dieselbe werden an das Publikum nicht anderst, als gegen baares Geld abgegeben; Und werden in allen Contributi-

Kein Bankozettel wird anders, als gegen baares Geld von der diesfälligen Bankozettel-Kasse an das Publikum abgegeben.

Die Innhaber derselben können solche a Dato dieses Patents in allen zu leisten habenden Zahlungen bey allen Deutschen, Hungarischen,

und Siebenbürgischen Contributions-Kriegs- und Kameral- auch Ständischen Kassen in ihrem vollen Werthe, wie baares Geld abgeben, und müssen solche allda ohne Weigerung auf diese Art angenommen werden. Privat-Personen aber sind, solche in Zahlungen unter sich anzunehmen in keinerley Wege verbunden.

ons-Kriegs-Kameral- und Ständischen Kassen an Zahlungsstatt, wie baares Geld angenommen. Jedoch bleibet deren Annehmung an Zahlungsstatt unter Privat-Personen willkührlich.

§. IV.

Bey allen jenen Gefällen aber, so von Unserem Wiener-Stadt-Banko administriret werden, müssen alle, und jede Zahlungen wenigstens zur Halbscheid in Bankozetteln entrichtet werden, sobald der Betrag der Abgabe 10 fl., als den doppelten Werth des kleinesten Bankozettels, erreichet.

Jedoch können daselbst die Zahlungen auch ganz in obangeführten Bankozetteln beschehen, hievon werden jedoch alle in die von dem Banko besorgte Fabriquen zu leistende Zahlungen, wie auch jene ausgenommen, welche in die Renten der von dem Banko administrirten Herrschaften zu leisten sind.

Alle Banko-Abgaben müssen wenigstens zur Helfte in solchen Bankozetteln entrichtet werden. Die Bankozahlungen können auch ganz in solchen Bankozetteln geleistet werden.

§. V.

Damit nun jedermann, diese Unsere Anordnung zu befolgen, sich mit den nöthigen Bankozetteln versehen könne; So wird eine solche Vorsehung gemacht, dass nicht nur beständig hier in Wien, und wo in Unseren Erblanden Bancal-Administrationen, oder unmittelbare Oberämter bestellet sind, nämlich in Prag, Brünn, Troppau, Linz, Grätz, Klagenfurt, Laibach, und Triest sich jedesmal eine zureichende Anzahl Bankozettel befinden, so die Partheyen gegen baares Geld an sich lösen können, sondern auch von den erst gedachtem Bancal-Administrationen, und unmittelbaren Oberämtern, die untergebenen Ober- und Hauptämter, und zwar: In Böhmen, zu Teutschbrod, Leutomischel, Reichenau, Trautenau, Gaabel, Böhmischleippa, Aussig, Komothau, Joachimsthal, Eger, Tachau, Pilsen, Klattau, Strakonitz, Budweiss, Neuhaus, Kollin, Jung-Bunzlau, Beneschau, Schlan, Königgrätz, Leutmeritz, Karlsbad, Chrudim, und Krumau: In Mähren, zu Kremsier, Hungarisch-Hradisch, Hungarisch-Brod, Iglau, Leipnick, Mährisch-Neustadt, Mährisch-Triebau, Nickolsburg, Ollmütz, Schönberg, und Znaym: In Schlesien, zu Zuckmantel, Bielitz, Teschen, Hotzenplotz, Jägerndorf, und Freudenthal: In Niederösterreich, zu Krems, St. Pölten, Neustadt, Brugg an der Laitha, und Haimburg: In Oösterreich ob der Enns, zu Mauthausen, Freystadt, Frankenmarkt, Engelhardszell, Gmunden, und Haag: In Steyermarkt, zu Fürstenfeld, Mürzuschlag, Radkersburg, Pettau, Mahrburg, Mariazell, Neumarkt, Leoben, Rottman, Franz und Markt Cilli: In Kärnten zu Villach, Kremsbrug, Unter-Tarvis, Pontafel, Obertraburg, Untertraburg, und Frisach: In Krain zu Gurgfeld, Flitsch, und Tschernembl, dann zu Görz und Zeng, jedoch diese letztere, nämlich die untergebene Ober- und Hauptämter

Damit das Publikum sich mit diesen Bankozetteln behörig versehen kann, so wird nicht nur in Wien, und in den Erblanden bey den Bancal-Administrationen, und unmittelbaren Oberämtern zu Prag, Brünn, Troppau, Linz, Grätz, Klagenfurt, Laibach, und Triest, eine hinlängliche Anzahl derselben beständig in Bereitschaft gehalten: Sondern auch die untergebenen Ober- und Hauptämter, jedoch diese letztere nur 6. Monate à Dato dieses Patents zur Hinausgabe darmit versehen werden.

nur durch 6. Monate a Dato dieses Patents damit genugsam versehen werden, um solche jedermann gegen baares Geld zu verabreichen.

Die Nothwendigkeit, solche Bankozetteln an den Bankoabgaben zur Helfte entrichten zu müssen, hat allhier in Wien immer zweyen Monaten, in den Städten, Prag, Brünn, Troppau, Linz, Grätz, Klagenfurt, Laibach, und Triest inner 4. Monaten, und in den übrigen Städten, und auf dem Lande inner 6. Monaten, nach Ausstellung des gegenwärtigen Patents den Anfang zu nehmen. Strafe für diejenigen, so nach Verfliessung der bestimmten Terminen, zu den Bancal-Zahlungen mit den Bankozetteln nicht versehen seyn sollten. Verschärfung dieser Strafe bey Verstreichung weiterer dreyer Monate, nach dem Verfall der ersten Terminen.

§. VI.

Um aber auch jedermann die hinlängliche Zeit zu verstatten, sich mit den nöthigen Bankozetteln zu versehen, so hat die Nothwendigkeit, die Banko-Gefälls-Zahlungen zur Halbscheid in solchen Zetteln zu entrichten, hier in Wien allererst zwey Monate, in den Städten, Prag, Brünn, Troppau, Linz, Grätz, Klagenfurt, Laibach, und Triest 4. Monate in den übrigen Städten, und auf dem Lande aber 6. Monate von Dato des gegenwärtigen Patents ihren Anfang zu nehmen.

§. VII.

Der nach Verfliessung dieser festgesetzten Terminen das bestimmte Quanten bey der Abgabe des Gefälls in Bankozetteln nicht entrichten kann, hat den zweyfachen Betrag dieses Quantums im Baaren solchergestalt zu erlegen, dass er durch 3. Monate a Dato des Erlags dieses Duplum mit dem einfachen Quanto Bankozetteln anwiederum auslösen, nach verflossenen 3. Monaten aber das erlegte Duplum verfallen seyn, und keine Ruckgabe mehr erfolgen solle.

Diese Nachsicht, das Duplum, als ein Depositum zu erlegen, hat nur 3. Monate lang (welche 3. Monate mit Ausgang der im 6ten § zur Bankozettel-Zahlung bestimmten respektiven Terminen ihren Anfang nehmen) fürzudauren, nach deren weiterer Verfliessung derjenige, so die erforderliche Zahlung in Bankozetteln zu leisten nicht vermag, ohne aller Rucksicht das Duplum des schuldigen Zettelbetrags im Baaren zu erlegen, und keinen Ersatz mehr zu forderen, oder aber unverrichteter Dingen zurückzukehren haben wird.

§. VIII.

Sie geniessen aller Vorrechte der Wiener-Stadt-Banko-Obligationen.

Oefters ermelten Bankozetteln gestehen Wir alle Vorrechte zu, deren die Obligationen Unsers Wiener-Stadt-Banko theilhaftig sind, und in dem von wail. Unsers Höchstseligen Herrn Grossvaters, Kaisers Leopoldi, und Höchstseligen Oheims, und Kaisers Josephi, und sonach von Unsers Höchstseligen Herrn Vaters Kaisers Caroli Sexti Majestät glorreichester Gedächtniss angeordneter Instituto ertheilet, und eingestanden worden.

§. IX.

Dieselbe können allenthalben gegen baares Geld ungesetzet und ausgewechslet.

Für diese Bankozetteln kann jederzeit sowohl allhier, als auch bey den Bancal-Administrationen, und unmitelbaren Oberämtern in Prag, Brünn, Troppau, Linz, Grätz, Klagenfurt, Laibach, und Triest das baare Geld anverlangt, und erhalten werden.

Allhier wird deren Auszahlung jederzeit a vista geschehen; man wird ein gleiches in den Ländern zu bewirken das Mögliche veranstalten, jedoch ist man dazu nicht verbunden, massen nicht thunlich, in allen daselbst befindlichen Kassen einen so grossen Geldvorrath aufzubehalten, um den sich etwann häufen mögenden Rückzahlungen auf einmal ein Genügen leisten zu können, jedoch soll die in Ländern anverlangende Zahlung der Bankozetteln wenigstens in dem Lauf von 14. Tägen berichtiget werden.

§. X.

Nicht minder bey dem Wiener-Stadt-Banko, an den Kapitals- und Interess-Zahlungen, jedoch nur auf ausdrückliches Verlangen, erhalten werden.

Der Wiener-Stadt-Banko wird auch forhin alle, sowohl Interesse- als Kapitals-Zahlungen jederzeit im Baaren leisten, es seye dann, dass die Zahlung ausdrücklich in Bankozetteln anverlangt werde, wo solche nur aus Willfährigkeit solchergestalt geschehen wird.

§. XI.

Für die verlohrnen Bankozettel ist kein Ersatz zu hoffen.

Da öfters besagtermassen die Bankozetteln das baare Geld vorstellen, so erhellet, dass die verlohrne, oder gänzlich vertilgte derley Zettel keinen Ersatz zu fordern befugt seyen können.

Die abgenutzten aber können ausgewechselt werden.

Die abgenutzten, oder beschädigten aber, in soferne der Betrag derselben, und der Numerus annoch zu entnehmen ist, können bey jenen Kassen, wo solche Zettel gegen baares Geld hinausgegeben werden, gegen neue vom gleichen Betrage ausgewechslet werden.

§. XII.

Die Kassen-Beamten müssen unter der Strafe ihrer Dienstentsetzung, die Bankozettel an Zahlungsstatt für voll annehmen.

Derjenige Unserer Kriegs- und Kameral- dann Bancal- oder Ständischen Kassen-Beamten, welcher einen Bankozettel, unter was Vorwand es immer sey, im vollen Werth, worauf er lautet, in Zahlungsstatt anzunehmen verweigeren würde, solle ohne Verschub, und Rücksicht mit Verwirkung Unserer höchsten Ungnade seines Dienstes entsetzt werden.

§. XIII.

Und dargegen wieder die baare Vergütung leisten.

Ingleichen solle die Banko-Haupt-Kasse, nicht minder die namentlich angeführte Bancal-Administrations- und unmittelbare Oberamts-Kassen in Prag, Brünn, Troppau, Linz, Grätz, Klagenfurt, Laibach, und Triest allen, und jeden Partheyen auf ihr Anverlangen den Werth der beybringenden derley Zetteln im Baaren bezahlen, folgbar forthane Umsetzung ebenfalls bey Vermeidung Unserer höchsten Ungnade, und Verlust ihres Dienstes weder verzögeren, noch verweigeren.

§. XIV.

Um die verfälschten Bankozettel gleich zu erkennen, werden dem Patente rückwerts die Modellen beigefüget.

Um sich bey Annahme dieser Bankozettel sicher zu stellen, durch falsche, oder nachgemachte hintergangen zu werden, so sollen alle, und jede, die zu diesem Ende in dem gegenwärtigen Patent beygefügte Modellen der siebenerley Gattungen, in Betrachtung des besonderen Papiers, Buchstaben, dann der Verzierungen, und Wappen, auch Stampiglien sich genau bekannt machen, um deren Richtigkeit gleich auf dem ersten Anblick zu erkennen.

Wobey anzumerken kommet, dass die, in diesem Patente beygefügten Modellen lediglich zu Verhütung alles Missbrauches mit einem schwarzen Kreuz durchstrichen worden.

§. XV.

Die Nachahmung, oder Verfälschung derley Bankozetteln wird mit der Todesstrafe belegt.

Soferne jemand, wer es immer sey, in Unsern Erbkönigreichen, und Landen gedachte Bankozetteln nachmachen, das dazu erforderliche besondere Papier, die Stempel, Matricen, Buchstaben, und Verzierungen verfertigen, die Wappen nachstechen, die Holzschnitte nachahmen, oder irgend ein anderes zu Verfertigung ersagter Bankozettel erforderliche Werkzeug, oder Material nachahmen, die Numern, oder Unterschrift der Stadt-Wienerischen Rathsmännern nachschreiben, desgleichen einen wahren Bankozettel auf eine Weise, wie es immer zu erdenken, geflissentlich verfälschen, oder zu diesem allen werkthätig verhülflich seyn würde, solle die unausbleibliche Todesstraf, gleichwie ein falscher Münzer, ohne einer anzuhoffenden Gnade, oder Nachsicht zu erwarten haben.

§. XVI.

Und für den Denuncianten eines solchen Verbrechers eine Belohnung von 10.000 fl.

Hingegen erklären, und versprechen Wir hiemit, dass derjenige, der einen solchen Nachahmer, oder Verfälscher zuerst anzeiget, nachdeme der Verbrecher seiner Misshandlung überführet worden, mit Verschweigung seines Namens eine bey Unserm Stadt-Wiener-Banko auszahlende Belohnung von Zehentausend Gulden gereichet werden solle.

Wenn dieser Denunciant auch selbst der Mitschuldige ist, bestimmet.

Soferne auch ein Mitschuldiger seine Mitverbrechere zuerst selbst anzeigte, dieser auch zu Stande Rechtens gebracht, und des ihm angeschuldigten Verbrechens geständig, oder überführt wäre, so wollen Wir demselben nicht nur allein die verdiente Strafe gnädigst erlassen, sondern dieser soll auch die nämliche Belohnung der Zehentausend Gulden zu empfangen haben.

§. XVII.

Und diese Belohnung auch in fremden Landen ausgezahlt.

Nicht weniger soll eben diese Belohnung durch Unsere an auswärtigen Höfen befindliche Ministres derjenige, der in der Fremde

irgendwo einen Nachmacher, oder Verfälscher ersagter Bankozettel entdecken, und das Verbrechen erweisen wird, erhalten.

Dieses alles ist Unser ernstlicher Wille und Meinung. Geben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, den 1. Monats-Tag Augusti im siebenzehenhundert ein und siebenzigsten Unserer Reiche im ein und dreysigsten Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

Carolus Frider. Comes ab Hatzfeld & Gleichen,

R.æ Boh.æ Supr.us & A. A. p.us Canc.ius

Leopold Graf v. Kollowrat.

Ad Mandatum Sacræ Cæfareo
Regiæ Majestatis proprium

Johann Friedrich von Löhr.

Patent císařský, jímž připojuje se mince v zemích předních rakouských ku snesení švábského konventu a kterým zavedena pro tyto země drobná mince měděná krejcarová, půlkrejcarová, čtvrtkrejcarová i halířová. Jiná nekonvenční mince zapovědena.

Ve Vídni, dne 8. srpna 1772. — Original tištěný v zemském archivu král. Českého. Staré číslo 187.

Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden Römische Kaiserinn, Wittib, Königinn zu Hungarn, Böheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien oc., Erzherzoginn zu Oesterreich, Herzoginn zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten und zu Crain; Grossfürstinn zu Siebenbürgen; Marggräfinn zu Mähren, Herzoginn zu Braband, zu Limburg, zu Luzemburg, und zu Geldern, zu Würtemberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mailand, zu Mantua, zu Parma, zu Placenz, und Quastalla, Fürstinn zu Schwaben, gefürstete Gräfinn zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Hennegau, zu Kyburg, zu Görz, und zu Gradisca, Marggräfinn des Heil. Römischen Reichs, zu

Burgau, zu Ober- und Nieder-Lausnitz, Gräfinn zu Namur, Frau auf der Windischen March, und zu Mecheln, oc. verwittibte Herzoginn zu Lothringen, und Barr, Gross-Herzoginn zu Toscana oc. oc.

Entbieten allen und jeden Innwohnern, und Unterthanen, was Würden, Standes, Amts und Wesens die in Unseren gesammten Erbkönigreichen, und Landen sind, Unsere kaiserl. königl., und erzherzogliche Gnad, und geben euch gnädigst zu vernehmen: Wasmassen, da auf den jüngst fürgewesten Schwäbischen Kreis-Convent die in dortigen Kreislanden noch im Umlauf befindliche Conventions- widrige grössten Theils ausgekipte sowohl gröbere, als kleine Scheidemünzen gänzlich zu eliminiren, und statt solcher ein hinlängliches Surrogatum an nach dem Conventions-Silbermünz-Fuss ausgemünzten viertel- und achtel Kopfstücken, dann ein mässiges Quantum an Kupfer-Scheidemünzen herbey zu schaffen, und in Umlauf zu bringen, durch die Mehrheit der Stimmen beschlossen worden, Wir zu mehrerer Beförderung dieser gemeinnützigen, und heilsamen Münzverbesserung auch ein gleiches in Ansehung Unserer vorderösterreichischen Landen angeordnet, und in dieser Absicht ein besonderes der dortigen Geldwährung, und sonstigen Umständen angemessenes von dem in Unseren übrigen Teutsch- und Hungarischen Erblanden courfirenden, in der Grösse, Gewicht, und Gepräg unterschiedenes Kupfergeld, bestehend in ganzen- halben- viertel- und achtel- Kreuzern ausmünzen, und den ersten Augusti inlebenden Jahrs anfangend, in Unseren vorderösterreichischen Landen coursiren zu lassen, gnädigst befohlen haben. Da Wir aber nur gedachtem Unserm vorderösterreichischen Kupfergeld in den übrigen Teutsch-Hungarischen Erblanden den Cours nicht gestatten können, massen solches ansonsten von gewinnsichtigen Leuten aufgesucht, in dieselbe eingeführt, und wegen der unterschiedenen Geldwährung ein dem Publico schädlicher Geldhandel damit getrieben werden dürfe; Als wollen Wir, um den hieraus entstehen mögenden Schädlichkeiten in Zeiten wirksam vorzubeugen, hiemit gnädigst befohlen haben: Dass sich jedermann von der Einnahme, und Ausgabe dieser vorderösterreichischen Kupfermünzen in Unseren übrigen gesammten Erblanden also gewisser enthalten solle, als solche in Betrettungsfall gleich anderen zu coursiren verbothenen Geldern angehalten, unnachsichtlich confiscirt, diejenigen aber, so solche einzuführen, und damit Handel zu treiben, sich ermessen sollten, noch über dieses mit anderer willkührlichen nach Befund der Umständen verhängender schärferen Strafe ohne Rücksicht belegt werden würden.

Damit jedoch auch jedermann diese Unsere etwa doch zum Vorschein kommende viererley vorderösterreichischen Kupfermünzen (wovon die Abdrucke hierunten stehen) desto leichter unterscheiden, und für allen Schaden, und Bevortheilung in Sicherheit gesetzet werden möge, so haben Wir solche, ohne Unserer Bildniss, mit welcher die übrigen in Unseren Teutsch- und Hungarischen Erblanden coursierenden Kupfermünzen versehen sind, sondern nur allein mit Unserer erzherzoglich-Oesterreichischen, und Markgräflich-Burgauischen Wappen ausprägen lassen. Wornach also jedermänniglich sich zu achten, und vor Schaden zu hütten wissen wird. Dann hieran beschiehet Unser ernstlicher, auch gnädigster

Willen und Meinung. Gegeben in Unserer kaiserl. königl. Haupt- und Residenz-Stadt Wien, den achten Monatstag August im siebenzehn hundert zwey und siebenzigsten, Unserer Reiche im zwey und dreysigsten Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

Henricus Comes à Blumegen.

Reg.æ Boh.iæ Sup.us & A. Ariae pr.us Cancell.ius

Ad Mandatum Sacrae Caes.o
Regiae Majestatis proprium.

Johann Bernhard von Zenker.

Následuje vyobrazení krejcaru, půlkrejcaru, čtvrtkrejcaru a halíře s ročníkem 1772 a znamením G v líci a znakem rakousko-burgauským pod korunou na rubu.

Kdežto patentem ze dne 12. prosince 1772 vzaty všecky holandské dukáty z oběhu, povoleno tímto patentem zase je přijímati s náležitou opatrností dle předepsané váhy a všecky obřezané dukáty vylučujíc.

Ve Vídni, dne 14. července 1774. — Tištěný patent v zemském archivu král. Českého.

Wir Maria Theresia, von Gottes Gnaden Römische Kaiserinn, Wittib, Königinn zu Hungarn, Böheim, Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien oc. Erzherzoginn zu Oesterreich, Herzoginn zu Burgund, zu Steyer, zu Kärnten, und zu Crain; Grossfürstinn zu Siebenbürgen; Markgräfinn zu Mähren, Herzoginn zu Braband, zu Limburg, zu Luzemburg, und zu Geldern, zu Würtemberg, zu Ober- und Nieder-Schlesien, zu Mayland, zu Mantua, zu Parma, zu Placenz, zu Guastalla, zu Auschwitz und Zator; Fürstinn zu Schwaben, gefürstete Gräfinn zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol, zu Hennegau, zu Kyburg, zu Görz, und zu Gradisca, Markgräfinn des heiligen Römischen Reichs, zu Burgau, zu Ober- und Nieder-Lausnitz; Gräfinn zu Namur; Frau auf der Windischen March, und zu Mecheln oc., verwittibte Herzoginn zu Lotharingen, und Barr, Grossherzoginn zu Toscana oc. oc.

Entbieten allen und jeden Innwohnern, und Unterthanen, was Würden, Standes, Amts, und Wesens die in Unsern gesammten Erbkönigreichen, und

Landen sind, Unsre Kaiserl. Königl. und Erzherzogische Gnade, und geben euch gnädigst zu vernehmen: Wasmassen Wir Innhalt des unterm 12. Decembris 1772. ergangenen Patents die sämmtliche Holländer-Dukaten auf einige Zeit, bis Wir nicht ein anderes wiederum verordnen würden, ausser Cours in allen Unsern Erbkönigreichen, und Landen zu setzen, von darummen veranlasset worden, weilen damalen sehr ringhaltige, unächte Dukaten, im Hölländer Gepräg, verschiedener Orten, in der Menge in Vorschein gekommen, welche in der äusserlichen Gestalt, und in dem Gepräg also befunden worden, dass selbe nur bey einer sehr genauen, und mühsamen Untersuchung einzelner Stücken erkannt, in Schuss- und Postenzahlungen hingegen, und von dem gemeinen Manngar nicht unterschieden, folglich für gute Hölländer-Dukaten jederzeit angenommen werden können, wo mithin die Abwendung in publico des diessfälligen fast unvermeidlichen Schadens, und Nachtheils erfordert hat, den gesammten Holländer-Dukaten den Cours auf einige Zeit einzustellen.

Wann dann aber nunmehr jene ringhältige, unächte Dukaten-Sorten, um derentwillen wegen der Gefährlichkeit den Hölländer-Dukaten überhaupt auf eine Zeitlang der Cours hat benommen werden müssen, durch die allerseits dagegen genommene Vorsichten wiederum verschwunden sind; Als haben Wir Uns gnädigst entschlossen, den Hölländer-Dukaten nach dem in den vorigen Münz-Patenten vorgeschriebenen Gewicht, folglich mit gänzlicher Ausschliessung der Beschnittenen, den Cours in allen Unsern Erbkönigreichen, und Landen, wie vorhin, wieder allgemein zugestatten. Jedoch wollen Wir hiemit untereinstens jedermänniglich die genaueste Aufmerksamkeit auf alle einschleichen mögende Verfälschung alles Ernstes eingebunden haben.

Hieran beschiehet Unser ernstlicher, auch gnädigster Willen und Meynung. Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, den 14ten Monatstag Julii im siebenzehen hundert vier und siebenzigsten, Unserer Reiche im vier und dreysigsten Jahre.

Maria Theresia.

L. S.

Henricus Comes à Blumegen.
Reg.æ Boh.æ Sup.us & A. A. pr.us Canc.ius

Ad Mandatum Sacrae Caes.o
Regiae Majestatis proprium.
Karl Anton von Martini.

Úřednictvo mincovny Pražské*)

za Marie Terezie (1740—1780).

Značka mincovny P—R a od r. 1766 C.

J. F. z Laurů, rada komory české i administrátor hor a mince, 1740—1747, dán na odpočinek s pensí 1800 zl.

Ferdinand Leopold Scharff, c. a k. rada a mincmistr, 1740—1746, služné 600 zl. a deputát na dříví 60 zl.

Ignác Kramer, mincmistr, 1746—$\frac{8}{8}$1748 přeložen do Křemnice.

Bohumil Schaumberger, mincmistr, 1748—1755.

Pavel Erdmann ze Schwingerschuh, mincmistr, 1755—1780, 1772 hor. rada.

Tobiáš Schöbel, vardajn zatímní 1746, skutečný vardajn 1747—1755, též 1748 gegenhendler se služným 480 zl., 1755 přeložen do hlavní mincovny ve Vídni.

Jos. Aug. Cronberg z Tyrol, vardajn, 1755, služné 700 zl.

Antonín Wollberger, šmitmistr, 1740—1765 †.

Frant. Altomonte, ryjec, 1740—1764, služné 400 zl. zvýšeno r. 1747 na 500 zl.

Jan Jos. Hessler, zemský prubéř, 1747.

Leopold Schön, zemský prubéř, 1764 vypracoval valvaci.

Ditzend z Felsenhalu, moravský zemský prubéř, 1765—1768.

Jan Deprée, moravský zemský prubéř, 1767—

Jan Müller, scholar ryjec 1750, adjunkt ryjec 1765.

Josef Viertmayer, adjunkt ryjec 1765, ryjec 1766.

Liebel, scholar ryjec 1765, adjunkt 1777.

Ant. Hammerschmied, praktikant 1754, písařem minc. 1755.

Jan Kollmann, praktikant, 1754—1761, přeložen do Štyr. Hradce.

Jos. Kfellner, praktikant, 1755.

Jos. Vlach, akcesista, 1755—1780, pak sekretář.

Tadeáš Penthner, kancelista, srovnal registraturu, horní rada i prof. hornictví 1763—1766, činil zkoušky 1780 do Jáchymova.

Jan Jos. Urtica, sekretář, 1765—1780.

Jan Ant. Stöhr, prubéř zemský na Moravě a vardajn v Kroměříži 1752 s roč. služným 700 zl., vardajn v Praze 1760—1780, 700 + 100 zl. služ.

Jan Ig. Möhlig, kalkulator, 1767—1768, přeložen do Slavkova.

*) Ed. Fiala: Die Beamten und Angehörigen der Prager Münstätte (1700—1784). Numismatische Zeitschrift 1898, XXIX. díl, str. 329—364.

Ignác Häuser, kalkulator a protokolista, 1760 — † $\frac{25}{3}$1767.
Jakub Sturm, kalkulator, 1766.
Filip Neslinger, praktikant, 1759—
Jos. Ant. Mayer, kalkulator, 1768—1780.
Ig. Stenzel, praktikant, 1771.
Ant. Meerman, praktikant, 1766—1768, přeložen do Vídně.
Ant. Partenstein, praktikant, 1762.
Jakub Koberwein, praktikant a kalkulator, 1762—1775.
Ant. Freyer, ingrossista, 1765— † 1771.
Antonín Lemberger, horní inspektor, 1761.
Antonín Seeling, kancelista, 1764.
Václav Just, kancelista, 1767.
Ondřej Funk, akcesista 1765—1775, ingrossista.
Jos. Dipath, písař mincc 1761—1765 a 3. kancelista 1765 s 200 zl. služného a byt.
Šafář 1767—1773.
Krištof Perger, měšťanský chimicus 1763—1767, vylučoval zlato ze stříbra.
Josef Fiala, mincíř, 1764, šmitmistr, 1765—
Jindř. Jonáš Werner, zámečník minc., 1765.
Weigel, zámečník, 1768.
Matyáš Kotaš, domovník v mincovně, 1764.
Barnabáš Vernier, praktikant, 1778.
Václ. Hanke, ingrossista, 1772—1778, přesazen do Jáchymova.
Fr. Jos. Mittis, praktikant, 1772.
Fr. Stöhr, praktikant, 1774—1779.
Jos. Eiserth, kancelista, 1778.
Martin Seydl, šafář, 1773.
Fr. Jos. Höflinger, býv. archivář horní v Jihlavě, 1775.
Fr. Fischer, praktikant, 1780.

Úřednictvo slezských mincoven cís. a král.

za Marie Terezie (1740—1780).

Mincovna ve Vratislavi:

Adam Jindřich Ehrenberg, mincmistr, 1743, propuštěn 1751$\frac{26}{9}$
Jiří Jan Singer, vardajn.
August Krištof Decker, vardajn, 1743—1745.
Jakub Ludvík Videband, vardajn, 1751—1754.
Dietrich, vardajn 1757, mincmistr, 1779— † 1792.
Martin Krőncke, ředitel král. mincovny 1752—1764, pak generální ředitel mincovny † 1770.

Martin Kretschmer, vedl protiúčty, 1771.
Karel Gotthelf Lessing, bratr básníkův, ředitel m. král., $1779\frac{14}{7}$ — 1810, † 1812.
Jos. Hess, zámečník mincovní, 1741.
Jan Petr Ruvière, vardajn, 1764, mincmistr, 1777.
Runge, pokladník, 1767; ředitel mincovny, 1770—1775.
Daniel Ulitsch, král. medailleur, 1751—1764, † $1767\frac{13}{13}$

Seznam vyobrazených mincí Marie Terezie
(1740—1780).

Z mincovny v Praze = P., mincmistr = m., vardajn = v.

Mince korunovační, pamětní a běžné z mincoven českých.

Tab. CXXXV. obr. 1303. Pamětní medaille bez letopočtu (1736) od M. Donnera na sňatek královny.
„ „ „ 1304. Posměžná medaille z r. 1742 na pragmatickou sankci.
„ „ „ 1305. Pamětní šroubová dutá medaille bez letopočtu (1742) od Hockhingra v Augsburku na předběžné podmínky míru Vratislavského.
„ „ „ 1306. Pamětní medaille z r. 1742 od Martina Holtzheye na mír Vratislavský.
„ „ „ 1307. Korunovační medaille z r. 1743 bez jména rytce.
Tab. CXXXVI. „ 1308. Pamětní medaille z r. 1743 od Jiřího Viléma Kittla na osvobození Prahy.
„ „ „ 1309. Pamětní medaille z r. 1743 bez jména rytce na šťastné dosažení koruny.
„ „ „ 1310. Oválová pamětní medaille bez letopočtu (1745) od M. Donnera na přijetí titulu císařovny.
„ „ „ 1311. Větší korunovační peníz z r. 1743 bez jména rytce (od Frant. Altomonte).
„ „ „ 1312. Korunovační medaille z r. 1743 bez jména rytce (od Frant. Altomonte).
„ „ „ 1313. Malý korunovační peníz z r. 1743 bez jména rytce (od Frant. Altomonte).
Tab. CXXXVII. „ 1314. Oválová korunovační medaille bez letopočtu od M. Donnera.
„ „ „ 1315. Korunovační medaille z r. 1743 od M. Donnera.
„ „ „ 1316. Oválová pamětní medaille bez letopočtu od M. Donnera na přijetí titulu císařovny.
„ „ „ 1317. Velká oválová korunovační medaille bez letopočtu od M. Donnera.

Tab. CXXXVIII. obr. 1318. Okrouhlá medaille bez letopočtu (1745) od G. Tody na přijetí titulu císařovny.

„ „ „ 1319. Korunovační medaille z r. 1743 bez jména rytce.

„ „ „ 1320. Korunovační medaille z r. 1743 od Ant. Widemana.

„ „ „ 1321. Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na ovdovění královny.

„ „ „ 1322. Korunovační medaille s chronogramem 1743 od Ant. Widemana.

Tab. CXXXIX. „ 1323. Korunovační medaille z r. 1743 od Ant. Widemana.

„ „ „ 1324. Korunovační medaille z r. 1743 od Jiřího Vil. Kittla.

„ „ „ 1325. Korunovační medaille z r. 1743 bez jména rytce.

„ „ „ 1326. Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na šťastné panování.

„ „ „ 1327. Korunovační medaille z r. 1743 od Mikuláše van Swinderen.

„ „ „ 1328. Pamětní medaille z r. 1745 od Ondřeje Vestnera na mír ve Füssenách.

„ „ „ 1329. Pamětní medaille bez letopočtu od Ant. Widemana na úmrtí choté královny.

Tab. CXL. „ 1330. Pamětní medaille z r. 1745 od A. R. Wernera na mír v Drážďanech.

„ „ „ 1331. Pamětní medaille z r. 1745 od A. R. Wernera na mír v Augsburku.

„ „ „ 1332. Pamětní medaille z r. 1745 od Ondřeje Vestnera na mír v Drážďanech.

„ „ „ 1333. Pamětní medaille z r. 1745 bez jména rytce na mír v Drážďanech.

„ „ „ 1334. Groš z r. 1743. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

„ „ „ 1335. Groš z r. 1753. P. m. Bohumil Schaumberger.

„ „ „ 1336. Groš z r. 1758. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1337. Groš z r. 1765. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1338. Groš z r. 1778. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

Tab. CXLI. „ 1339. Pamětní medaille z r. 1754 od Mat. Donnera na založení ústavu šlechtičen v Praze.

„ „ „ 1340. Šesták z r. 1744. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

„ „ „ 1341. Pamětní medaille bez letopočtu (1757) a jména rytce na bitvu u Kolína.

„ „ „ 1342. Šesták z r. 1746. P. m. Ignác Kramer.

„ „ „ 1343. Pamětní medaille bez letopočtu (1757) od A. Molla na bitvu u Kolína.

Tab. CXLI. obr. 1344. Desetník z r. 1765. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

Tab. CXLII. „ 1345. Pamětní medaille z r. 1757 od Ant. Widemana na bitvu u Kolína.

„ „ „ 1346. Dukát z r. 1743. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

„ „ „ 1347. Pamětní medaille z r. 1757 od J. Wurschbauera na založení vojenského řádu cís. Marie Terezie.

„ „ „ 1348. Dukát z r. 1750. P. m. Bohumil Schaumberger.

„ „ „ 1349. Pamětní medaille z r. 1857 od Václava Seidana na stoleté jubileum založení vojenského řádu cís. Marie Terezie.

Tab. CXLIII. „ 1350. Pamětní medaille z r. 1757 od Ant. Widemana na osvobození Prahy.

„ „ „ 1351. Pamětní medaille z r. 1758 od Ant. Widemana na osvobození Olomouce.

„ „ „ 1352. Pamětní medaille z r. 1760 od Ant. Widemana na dobytí Kladska.

„ „ „ 1353. Premijní medaille z r. 1765 od Ant. Widemana za zásluhy o rolnictví.

Tab. CXLIV. „ 1354. Pamětní medaille z r. 1761 od Ant. Widemana na dobytí Svídnice.

„ „ „ 1355. Premijní medaille z r. 1776 od Frant. Würta pro žáky latinských škol.

„ „ „ 1356. Pamětní medaille z r. 1763 od Ant. Widemana na mír v Hubertsburku.

„ „ „ 1357. Premijní medaille z r. 1769 od Martina Kraffta pro Lombardsko za zásluhy o soukenictví, hedvábnictví a plátenictví. (Medaille tato byla pouze omylem zobrazena).

Tab. CXLV. „ 1358. Premijní medaille z r. 1774 od Ant. Widemana pro žáky latinských škol.

„ „ „ 1359. Dukát z r. 1769. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a v. Ant. Stöhr.

„ „ „ 1360. Premijní medaille z r. 1776 od Frant. Würta pro žáky latinských škol.

„ „ „ 1361. Dukát z r. 1780. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a v. Ignác Kendler.

„ „ „ 1362. Pamětní medaille z r. 1779 od Theodora van Berckla na mír v Těšíné.

„ „ „ 1363. Pamětní medaille z r. 1779 od Jana Kristiana Reicha na mír v Těšíně.*)

*) Medaille obr. 1363, 1364. a 1371. dlužno řaditi k mincím Josefa II.

Tab. CXLV. obr. 1364. Pamětní medaille z r. 1779 bez jména rytce na mír v Těšíně.

Tab. CXLVI. „ 1365. Korunovační medaille z r. 1743 bez jména rytce.

„ „ „ 1366. Pamětní medaille z r. 1736 od Matěje Donnera na sňatek Marie Terezie s Františkem Štěpánem Lotrinským.

„ „ „ 1367. Pamětní medaille bez letopočtu od Hanuše Fuchse na šťastné panování královny.

„ „ „ 1368. Menší pamětní peníz z r. 1767 bez jména rytce na uzdravení královny z neštovic.

„ „ „ 1369. Pamětní medaille z r. 1751 od Mat. Donnera na položení základ. kamene k nemocnici Alžbětinek v Brně.

„ „ „ 1370. Větší pamětní peníz z r. 1767 bez jména rytce na uzdravení královny z neštovic.

Tab. CXLVII. „ 1371. Pamětní medaille z r. 1779 od Jana Kristiana Reicha na mír v Těšíně.

„ „ „ 1372. Tolar z r. 1746. P. m. Ignác Kramer.

„ „ „ 1373. Tolar z r. 1757. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1374. Jáchymovský tolar výtěžkový z r. 1758. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1375. Vzorný střížek tolarový z mosazi (závaží tolarové) dle říšského patentu z r. 1767.

„ „ „ 1376. Tolar z r. 1780. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a v. Ignác Kendler.

Tab. CXLVIII. „ 1377. Půltolar či zlatník z r. 1745. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

„ „ „ 1378. Půltolar či zlatník z r. 1758. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1379. Půlzlatník či třicítník z r. 1765. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1380. Patnáctník z r. 1745. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

„ „ „ 1381. Patnáctník z r. 1748. P. m. Bohumil Schaumberger.

„ „ „ 1382. Patnáctník z r. 1749. P. m. Bohumil Schaumberger.

„ „ „ 1383. Sedmnáctník z r. 1751. P. m. Bohumil Schaumberger.

„ „ „ 1384. Sedmnáctník z r. 1762. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1385. Krejcar z r. 1755. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1386. Krejcar z cínu z r. 1757. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1387. Krejcar z r. 1760. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1388. Půlkrejcar z r. 1743. P. m. Ferd. Leop. Scharff.

Tab. CXLIX. „ 1389. Dvacetník z r. 1754 pro vévodství Štyrské (zobrazen toliko nedopatřením).

„ „ „ 1390. Dvacetník z r. 1758. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1391. Dvacetník z r. 1773. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a v. Ant. Stöhr.

„ „ „ 1392. Dvacetník z r. 1777. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a v. Ignác Kendler.

„ „ „ 1393. Měděný krejcar z r. 1762. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1394. Grešle z r. 1760. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1395. Grešle z r. 1764. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1396. Grešle z r. 1765. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1397. Půlkrejcar z r. 1756. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1398. Grešlička z r. 1759. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1399. Haléř z r. 1758. P. m. Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

FRANTIŠEK I. LOTRINSKÝ,

spoluvládce Marie Terezie (1740—1765).

rantišek III. Štěpán Lotrinský byl synem vévody Leopolda Josefa Karla Lotrinského a manželky jeho Alžběty Karoliny, princezny Orleánské. Narodil se dne 8. prosince 1708.

Po úmrtí svého staršího bratra Leopolda Klimenta stal se r. 1723 dědičným princem, načež žil u cís. dvora, dosáhnuv téhož roku hodnosti rytíře zlatého rouna. Po smrti svého otce r. 1729 vrátil se do svého vévodství, aby ujal se jeho správy, a obdržel zároveň od krále francouzského pro svou osobu v léno vévodství Barské. R. 1732 stal se místokrálem v Uhrách a dne 12. února 1736 pojal za manželku arcikněžnu Marii Terezii, nejstarší dceru císaře Karla VI. a potomní dědičku zemí rakouských. Podmínkami míru po vymření rodu Medicijského nabyl r. 1737 velkovévodství Toskánského. Dne 21. listopadu 1740 přijat od choti své za spoluvládce a dne 4. října 1745 korunován ve Frankobrodě nad Mohanem za císaře římsko-německého pod jménem František I. Zemřel dne 18. srpna 1765 v Jinomostí.

Které mince byly raženy za Františka I. Lotrinského v mincovně Pražské.

Mincmistr Ferd. Leopold Scharff razil se znamením mincovny P—R
r. 1746: dukáty;
Za mincmistra Bohumila Schaumbergra vybíjeny se stejným znamením
r. 1748: dukáty a patnáctníky (dvoje);
r. 1749: patnáctníky.
r. 1750: dukáty a groše.
r. 1751: tolary a sedmnáctníky;
r. 1752: dukáty, tolary a sedmnáctníky;
r. 1753: dukáty, tolary (vzácný roč.), sedmnáctníky a groše;
r. 1754: dukáty, tolary, dvacetníky, sedmnáctníky a groše.
Mincmistr Pavel Erdmann ze Schwingerschuh bil s tímtéž znamením
r. 1755: dvacetníky a krejcary;
r. 1756: dvacetníky (čtvery);
r. 1757: tolary a dvacetníky;
r. 1758: dvacetníky (čtvery) a desetníky;
r. 1759: tolary, dvacetníky a desetníky;
r. 1760: tolary, dvacetníky (dvoje) a pak měděné krejcary se znamením P;
r. 1761: tolary;
r. 1762: sedmnáctníky a sedmíky;
r. 1763: sedmnáctníky, desetníky a sedmíky;
r. 1764: sedmíky;
r. 1765: sedmíky a s tímtéž letopočtem dvacetníky ražené po smrti panovníkově, jež nesou pod poprsím písmeny A neb B neb C, znamenající prvý, druhý neb třetí rok po úmrtí.

Popis mincí Františka I. Lotrinského.

a) Mince pamětní.

Četné pamětní medaille s obrazem Františka Lotrinského a jeho choti Marie Terezie popsány již z předu při mincích jejich. Zde uvádíme toliko ještě oválovou pamětní medailli bez letopočtu od D. Beckera na přijmutí Františka Lotrinského od jeho choti za spoluvládce.

Na líci jejím vidí se v brnění vysoko ke krku přilehajícím poprsí panovníka s pravé strany s vlasem zkadeřeným, s řetězem zlatého rouna a s pláštěm spjatým na rameni, jež sáhá dole k okraji. Na úseči ruky drobně jméno rytce D. BECKER *f.* Od týla čte se opis FRANC · III · LOT & BAR · DUX · M · D · HETR · REX · HIER · R · HU · BO & PROV · AU . CORREG t. j. Franciscus Tertius, Lotharingiae et Barensis dux, magnus dux Hetruriae, rex Hierosolymae, regni Hungariae, Bohemiae et provinciarum Austriae corregens (František Třetí, lotrinský a barský vévoda, velkovévoda toskánský, král jerusalemský,*) království uherského, českého a provincií rakouských spoluvládce).

Na rubu pod velkou korunou ozdobný štít vévodství lotrinského, k jehož prsnímu štítku připojen jest s levé strany znak velkovévodství toskánského. Po každé straně stojí na závitnicích štítu jako štítonoš na jedné noze korunovaný noh, jenž má krk jinou korunkou prostrčený a na prsou dvojitý kříž zavěšený a drží v druhém pazouru konec řetězu zlatého rouna. Nahoře nad korunou v oblouku opis TU . DOMINE . SPES . MEA t. j. Ty, Pane, naděje má.

Okraje obou stran jsou hladké.

Velkost 42/48 mm, váha stříbrné 34·55 gr, bronzové 34 gr, cínové 22·8 gr.

b) Mince běžné.

Pražský tolar. (Tab. CLVII. obr. 1400.) V líci antické obrněné poprsí s pravé strany, se zkadeřenými, vavřínem ověnčenými vlasy a se zlatým rounem na šíji, dole k okraji a nahoře v opis sáhající, v plášti připjatém na rameni. Za týlem počíná opis FRANC · D : G · RO · I · S · A · | GE · IER · R · LO · B · M · H · D · neb ERANC · D · G · atd. t. j. Franciscus Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Jerosolymae rex, Lotharingiae, Barensis, magnus Hetruriae dux.

*) Kolem r. 1420 přičiněn do znaku Lotrinského kříž Jerusalemský. Od císaře Františka I. zůstává v titulu císařů rakouských název „král jerusalemský".

Na rubu korunovaný dvojitý orel s kroužky kol hlav, nahoře i dole k okraji sáhající a držící v pravém spáru meč a v levém žezlo. Na prsou má korunovaný štít s mnohodílným lotrinsko-toskánským znakem, lemovaný zlatým rounem a po stranách ocasu P | R jako značku Pražské mincovny. Od koruny shora vychází opis IN TE DOMINE | SPERAVI · 1751 × t. j. V Tebe, Pane, doufám. — Znamení × jest značkou konvenční čili 24 zlatové měny.

Okraj na obou stranách čárkovaný. Na hraně mezi listy a růžicemi ochranný opis PRO | DEO | ET | IMPERIO t. j. Pro Boha a císařství.

Průměr 41½ mm, váha 27·95 gr.

Ročníky 1752, 1753, 1754 a 1757 různí se od sebe poněkud v oděvu a seřaděním brků v ocase orla.

Patnáctníky (Tab. CLVII. obr. 1402. a 1403.) nesou v líci podobné poprsí jako tolary a opis FRANC · D · G · R · I · S · A · | GE · IER · R · LO · B · M · H · D · neb FRANC · D · G · R · I · | S · A · GER · IER · REX ·

Na rubu korunovaný dvojhlavý orel buď s kroužky kol hlav neb bez nich, jenž třímá v pravém pazouru meč a v levém žezlo a nese na prsou korunovaný a zlatým rounem lemovaný jednodušší štít lotrinsko-toskánský. Po stranách vedle pazourů značka mincovny P | R a mezi rozvilinami ocasu číslice XV. Shora od koruny čte se v opisu IN TE DOMINE | ΛX | SPERAVI · 1748

Okraje jsou na obou stranách čárkované, hrana šňůrovitá.

Průměr 29 mm, váha 6 gr.

Dvacetníky císaře Františka I.*) (Tab. CLVII. obr. 1404.) vynikají pěkným rázovitým poprsím. Raženy v stejné podobě od r. 1754—1780, tedy i po smrti císařově až do smrti císařovny Marie Terezie, avšak správný letopočet pak po r. 1765 na dvacetnících v Uhrách v Křemnici vybíjených vyznačován pod poprsím tím způsobem, že ku značce mincovny B připojovány písmeny v abecedním pořádku, tak že B značilo 1766, BB = 1767 atd. až do P (1780). V Čechách raženy se značkou Pražské mincovny P | R a pod letopočtem 1765 po tři následující leta s písmeny A, B neb C pod poprsím.

V líci mají ověnčené poprsí císařovo s pravé strany ve věnci utvořeném ze dvou vavřínových ratolestí, kteréž nahoře i dole vniká do opisu a jest dole svázán stuhou, od níž počíná opis FRANC · D : G · R · IMP . S · A · | GE · IER · R · LO · B · M · H · D ·

Na rubu na podstavci, na němž vyznačena jest cena 20, říšský korunovaný orel dvouhlavý s kruhy kol hlav, svírající v pravém pazouru meč a v levém žezlo, a nesoucí na prsou korunovaný štítek lotrinsko-toskánský obtočený zlatým rounem. Po pravé straně podstavce ratolest vavřínová, po levé palmová a vedle nich písmeny P | R. Z dola od pravé strany opis IN TE DOMINE | SPERAVI · 1755 × neb jiný letopočet (1754, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760 neb 1765). Jen ročníků 1761—1764 není.

Okraje i hrana takové jako u patnáctníků.

*) Numismatische Zeitschrift. Wien 1899. Díl XXX. str. 61—73.

Uvádíme zde řadu různých variantů dvacetníků, jak následuje:

Líc:	Rub:
1. FRANC · D : G · R · IMP · S · A · | GE · IER · R · LO · B · M · H · D · Vavřín s 1 plodem.	1754 × Ve vavřínu 4 plody a 15 listů.
2. R (ex) Vavřín s 1 plodem.	1755 × „ „ 4 „ „ 15 „ Zlaté rouno neleží mezi pery chvostu, ale přes prostřední péra.
3. R · (ex) Vavřín s 1 plodem.	1755 × Ve vavřínu 5 plodů a 15 listů.
4. Rovněž takový.	1756 × „ „ 4 plody „ 14 „
5. „ „	1756 × „ „ 4 „ „ prvý pod listy a 14 listů.
6. „ „	1756 × „ „ 5 plodů a 14 listů.
7. „ „	1756 × „ „ 6 „ „ 14 „
8. Vavřín bez plodů, dvě mašle nahoře, konec stuhy dolů na pravo.	1757 × „ „ 5 „ „ 14 „
9. Podobně.	1758 × „ „ 4 plody a 14 listů.
10. „	1758 × „ „ 5 plodů (3 uvnitř, 2 zevně) a 14 listů.
11. „	1758 × „ „ 5 „ (2 uvnitř, 3 zevně) a 13 listů.
12. IER · R . . . . . M · H · D : vavřín bez plodů, stuška podobně jako při č. 8—11.	1759 · × Ve vavřínu 3 plody a 14 listů
13. D : G · S · A . . . . . IER · R · ve vavřínu není plodů, stužka podobně.	1760 × „ „ 3 „ „ 15 „
14. Podobně.	1760 × „ „ 5 plodů „ 15 „
15. Pod poprsím A , 2 zavité stužky.	1765 · × „ „ 4 plody „ 12 „
16. Podobně, však vavřín s 10 plody, pod poprsím A a 2 mašle nahoře.	1765 · × „ „ 4 „ a 12 „
17. IER · R · , vavřín bez plodů, 2 volné mašle nahoře, 1 dole, pod poprsím B .	1765 · × „ „ 4 „ „ 13 „
18. Podobně.	1765 · × „ „ 4 „ „ 11 „
19. Pod poprsím B , vavřín s 1 plodem.	1765 · × „ „ 2 „ „ 15 „
20. Podobně, však IMP · S · A a M · H · D , vavřín se 14 plody, 2 mašle nahoře a 1 větší dole.	1765 · × „ „ 3 „ a 14 „

Průměr 27—30 mm, váha 6·42—6·7 gr.

Všecky české dvacetníky cís. Františka I. jsou vzácnější, zejména ročník 1754 a 1760.

Sedmnáctníky (Tab. CLVII. obr. 1405.) podobají se v líci i rubu patnáctníkům, pouze hodnota XV mezi pery v ocasu orla zaměněna v XVII. Orel má vždy kroužky kol hlav. Okraje i hrana jsou též jako u patnáctníků.

V líci čte se opis FRANC · D : G · R · I · S · A · \| GE · IER · R · LO · B · M · H · D ·

a na rubu IN TE DOMINE \| ΠΛΧ \| SPERAVI · 1752 · × neb 1762 × neb 1763 × neb jiný letopočet.

Průměr 27½—28 mm, váha 5·05—6 gr.

Starší ročníky přibázejí se řídčeji.

Desetníky (Tab. CLVII. obr. 1406.) srovnávají se rázem s dvacetníky, jen že na rubu na podstavci nesou cenu 10. Okraje i hrana mají též jako tyto.

Líc:	Rub:
1. FRANC : D · G · R · IMP · S · | A · GE · IER · R · LO · B · M · H · D ·	1759 ✕ Vavřín se 4 plody a 10 listy.
2. FRANC · D : G · R · IMP · S · A | GE · IER · R · LO · B · M · H · D ·	1763 ✕ Vavřín s 5 plody a 12 neb 13 listy.

Průměr 23½—25½ mm, váha 3·4—3·92 gr.

Desetníky tyto jsou rovněž vzácné, zvláště však roč. 1759.

Sedmíky (Tab. CLVII. obr. 1407.) jsou téhož rázu jako sedmnáctníky, jen pod orlem jest na nich cena VII. V líci nesou opis FRANC · D : G · R · I · S · A · \| GE · IER · R · LO · B · M · H · D · a na rubu IN TE DOMINE \| IIA \| SPERAVI : 1762 ✕ neb · 1763 ✕ neb · 1764 ✕

Okraje jsou čárkované, hrana šňůrovitá.

Průměr 23½ mm, váha 3·3 gr.

Jim podoben jest převzácný groš (Tab. CLVII. obr. 1401. ve sbírce Bedř. Skrbka v Pardubicích), který má na rubu v ocase orla štítek s číslicí 3, první štítek lotrinsko-toskánský bez zlatého rouna a v líci rámě císařovo chráněné brněním. Opis v líci FRANC · D · G · R · I · \| S · A · GER · IER · REX · a na rubu IN TE DOMINE (℈ v štítku) SPERAVI · 1754 ✕

Pan Fr. R. Chaura v Praze má ve své sbírce groš takový též z r. 1750 a 1753.

Okraje na obou stranách jsou čárkované.

Průměr 22 mm, váha 1·6 gr.

Úplně stejného rázu s grošem jsou velice vzácné krejcary s ℈ volně pod orlem. Nesou v líci opis FRANC · D : G · R · I · \| S · A · GE · IER · REX a na rubu IN TE DOMINE \| SPERAVI · 1755

Okraje jsou oboustranně čárkované.

Průměr 15—16 mm, váha 0·73—0·77 gr.

Dukáty podobají se sedmíkům, jen že označení ceny na nich není. Mají opis na líci FRANC · D : G · R · I · \| S · A · GER · IER · REX · a na rubu TU DOMINE \| SPES MEA 1746 neb jiný letopočet.

Okraje s obou stran jsou čárkované, hrana šňůrovitá.

Průměr 22 mm, váha 3·5 gr.

Jsou rovněž velmi vzácné.

Úřednictvo mincovny Pražské

za Františka I. Lotrinského (1740—1765).

Značka mincovny P—R

Ferdinand Leopold Scharff, c. a k. rada a mincmistr, 1740—1746.

Ignác Kramer, mincmistr, od 1746 do 31. března 1748, kdy přeložen do Křemnice.

Bohumil Schaumberger, mincmistr, 1748—1755.

Pavel Erdmann ze Schwingerschuh, mincmistr, 1755—1780.

Podrobný seznam ostatního úřednictva této mincovny podán při Marii Terezii viz str. 833—834.

Seznam vyobrazených mincí Františka I. Lotrinského,

spoluvládce Marie Terezie (1740—1765).

Z mincovny v Praze = P., mincmistr = m.

Mince běžné.

Tab. CLVII. obr. 1400. Tolar z r. 1757. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.
„ „ „ 1401. Groš z r. 1754. **P. m.** Bohumil Schaumberger.
„ „ „ 1402. Patnáctník z r. 1748. **P. m.** Bohumil Schaumberger.
„ „ „ 1403. Patnáctník z r. 1748. **P. m.** Bohumil Schaumberger.
„ „ „ 1404. Dvacetník z r. 1756. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.
„ „ „ 1405. Sedmnáctník z r. 1762. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.
„ „ „ 1406. Desetník z r. 1763. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.
„ „ „ 1407. Sedmík z r. 1763. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

JOSEF II. (1780—1790).

Narodil se dne 13. března 1741 ve Vídni, jsa synem císaře Františka I. Lotrinského a jeho choti Marie Terezie. Byl ještě za života otcova dle usnesení míru Hubertsburského (1763) od kurfirstů něm. dne 27. března 1764 zvolen za krále římského a dne 3. dubna téhož roku slavně korunován. Po smrti otcově dne 18. srpna 1765 stal se císařem říše Německé. Zvláštním výnosem z 19. září 1769 a 23. září t. r. jmenován a přijat od své matky za spoluvládce nade všemi dědičnými zeměmi; později dostal správu vojska ze zemí korunních vybíraného. Ale na vlastní vládě, dokud Marie Terezie žila, neměl skoro žádného podílu, jakkoliv si toho velmi přál. Teprve po smrti matčině dne 29. listopadu 1780 ujal se vlády samostatně v zemích koruny České a Uherské, v dědičných zemích Alpských, Haliči a Bukovině a v předních zemích habsburských, ke kterým od míru Utrechtského (1713) počítalo se také Španělské Nizozemí (Belgie). Za krále českého korunovati se nedal. Zemřel ve Vídni dne 20. února 1790.

Ženat byl dvakráte. První manželka jeho byla Marie Isabella, dcera vévody Filipa z Parmy, narozena dne 31. prosince 1741, provdána v říjnu 1760, zemřela na nešťovice dne 29. listopadu 1763. Druhou chotí jeho byla Marie Josefa, dcera císaře Karla VII., narozena dne 30. března 1739, provdána dne 22. ledna 1765, zemřela touž smrtí jako choť prvá dne 28. května 1767.

Za císaře Josefa II. vešel v užívání rozkaz císařský ze dne 9. června 1766, dle něhož mince v Pražské mincovně ražené znaménkem C opatřena býti měla, kteréhož znamení až do r. 1857 užíváno.

Císař Josef II., chtěje veškeré úřady soustřediti, zrušil též dvorním dekretem ze dne 18. února 1784 starodávný úřad českého nejvyššího mincmisterství.

Které mince byly raženy za Josefa II.

a) V mincovně Pražské.

Mincmistr Pavel Erdmann ze Schwingerschuh s vardajnem Antonínem Stöhrem razili v Praze se znamením mincovny Pražské C a se svými značkami E v S | A · S · (na tolarech a dvacetnících) neb v S · | S · (na dukátech)

r. 1767: dvacetníky;
r. 1768: dvacetníky;
r. 1769: dvacetníky;
r. 1770: dukáty, tolary a dvacetníky;
r. 1771: dukáty a dvacetníky;
r. 1772: dukáty a dvacetníky;
r. 1773: dukáty, tolary a dvacetníky.

Týž mincmistr s vardajnem Ignácem Kendlerem vybíjeli zde v letech 1774 až včetně do r. 1780 se znamením mincovny C a se svými značkami E v S · | I · K · (na tolarech a dvacetnících) neb v S · | K · (na dukátech, desetnících a groších)

r. 1774: dvacetníky;
r. 1775: tolary, dvacetníky a groše;
r. 1776: dvacetníky a groše;
r. 1777: dvacetníky;
r. 1778: dukáty, dvacetníky a desetníky;
r. 1779: dukáty, dvacetníky, desetníky a groše;
r. 1780: dvacetníky.

V následujících 4 letech ražené jimi mince nesou pouze znamení mincovny C ale žádné značky mincmistra ani vardajna a sice:

r. 1781: dukáty, dvacetníky a desetníky;
r. 1782: dvacetníky, desetníky a měděné krejcary;
r. 1783: dukáty a dvacetníky;
r. 1784: dukáty a dvacetníky.

b) V mincovně ve Vídni

vybíjeny se znamením mincovny A

r. 1781: grešle;
r. 1782: grešle.

Popis mincí Josefa II.

a) Mince pamětní.

Nebudeme se zde rozepisovati a popisovati četné medaille, ražené na památku jeho narození a jeho prvého i druhého sňatku, ale zmíníme se pouze o těch, jež ke království Českému vztah mají.

Pamětní peníz na příjezd Josefa II. a jeho bratra arcivévody Leopolda do Prahy r. 1764 (Tab. CLVIII. obr. 1409.) nese v líci nahoře zářící Boží oko a pod ním v sedmi řádcích nápis FELICI | PRAGAM · ADVENTV | IOSEPHI · II · ROM · R | ET | LEOPOLDI · A · D · | VIII IDVS OCTO · | MDCCLXIV t. j. Felici Pragam adventu Josephi II. Romanorum regis et Leopoldi archiducis 8 idus octobris 1764 (Za šťastného do Prahy příchodu Josefa II., římského krále, a Leopolda, arcivévody, dne 8. října 1764).

Na rubu v korunovaném oválovém ozdobném a palmovými větvemi ověnčeném štítu korunovaný český lev. — Okraje jsou na obou stranách čárkované.

Průměr $24^1/_2$ mm, váha stříbrného 4·6 gr. Též ražen ve zlatě.

Pamětní medaille od M. Kraffta na návštěvu krále pruského v polním ležení u Unčova r. 1770 (Tab. CLVIII. obr. 1408.) má v líci nahé poprsí císaře s pravé strany s dlouhými, vavřínem věnčenými vlasy a pod ním na úseči šíje jméno rytce KRAFFT F. Opis IOSEPHVS II · | AVGVSTVS t. j. Josef II. císař.

Na rubu v popředí král pruský a vedle něho císař, jedouce na bujných ořích, s pravé strany. Za nimi dva jiní jezdci. V pozadí řady vojska a polní ležení. Nad tímto líčením polokruhem opis BORVSSORVM REX HOSPES CAESARIS t. j. Pruský král hostem císaře. Dole v úseči ve třech řádcích IN CASTRIS MORAV · | AD NEOSTADIVM | CIↃIↃCCLXX. t. j. In castris Moraviae ad Neostadium 1770 (V ležení Moravském u Unčova 1770). — Na rozhraní horní i spodní úseče při levé straně drobně značka rytce K · F · — Okraje obou stran jsou hladké.

Průměr 49 mm, váha stříbrné $43^1/_2$ gr, bronzové, červeně zbarvené 48 gr.

Pamětní medaille z r. 1779 od Jana Krist. Reicha na mír v Těšíně (Tab. CXLVII. obr. 1371.) ukazuje v líci pod polověncem poprsí císaře Josefa II. s pravé strany s vlasy v cop spletenými, ve vojenské uniformě s řádem zlatého rouna na prsou a proti němu poprsí krále Fridricha Pruského s levé strany v podobném oděvu a účesu a s řádem na prsou. Pod prvým poprsím v mírném oblouku IOSEPHVS II · a pod druhým rovněž tak FRIDERICVS II ·

Ve vodorovně překrojené spodní úseči čte se ve dvou řádcích GERMANIA | GAUDET · t. j. Německo plesá.

Na rubní straně dva sloupy a nad nimi zářící Boží oko. Na sloupu pravém, ovinutém olivou, vztyčena jest nahoře římsko-německá koruna a o spodek jeho opřen štít francouzský. Sloup levý ovinut jest palmou, má svrchu pruskou korunu a dole opřený štít ruský. U paty sloupů uprostřed drobně jméno rytce REICH · F. a dole v úseči ve čtyrrohém štítku TESCHEN t. j. Těšín. Kolem od pravé strany zdola čte se opis DIE XIII MAII MDCCLXXIX GER | MANIÆ PAX EST RESTAVRATA t. j. Dne 13. května 1779 Německa mír jest obnoven. — Okraje na obou stranách jsou hladké.

Průměr 45 mm, váha cínové 31·5 gr.

Tato medaille přihází se v těchto variacích:

a) Slovo TESCHEN jest volně bez štítku, za jménem rytce vynechána tečka a F· pouze REICH neb

b) Slovo TESCHEN jest volně bez štítku a pod ním značka rytce R a štíty jsou menší. Líční strana této medaille bývá také někdy kollorována.

c) Nebo slovo TESCHEN nalézá se ve výřezu podnože a jméno rytce docela schází.

Pamětní medaille z r. 1779 od Jana Krist. Reicha na mír v Těšíně (Tab. CXLV. obr. 1363.) nese na líci pohled na město Těšín, nad nímž zářící slunce a vznášející se anděl, jenž drží v levici palmovou ratolest a v pravici stočenou listinu (podmínky míru) s dvouřádkovým podpisem IOSEPH | FRIDRICH Pod městem v úseči ve dvou řádcích TESCHEN. D. 13 MAY. | 1779. — Okraj dvojitý, hladký.

Na rubu v 8 řádcích nápis Nun ſteigt | der Cherub Himel an | und trägt den neuen | Friedens Plan | Mit IOSEPHS Preis | und FRIDERICHS | Ruhm | Ins Heiligthum t. j. Nyní vznáší se cherub k nebesům a nese nový návrh míru s Josefovou obětí a Fridrichovou slávou do nebe. — Na dvojitém hladkém okraji dole jméno rytce REICH.

Stříbrné průměr 35 mm a váha 12·8 gr, cínové průměr 37 mm a váha 14·5 gr.

Na některých variantech této medaille vynecháno slunce, na jiných zase rubní strana nese opis FREUDE FÜR DEUTSCHLAND t. j. Radost pro Německo.

Také vyskytuje se tato medaille s pohledem na město od řeky a bez jména rytce.

Jiná pamětní medaille z r. 1779 na mír v Těšíně (Tab. CXLV. obr. 1364.) znázorňuje v líci s prava na oltáři, ověšeném draperií, o nějž opřen jest oválový štít s dvouhlavým orlem, čtyrklannou korunu a olivovou ratolest. Před ním v levo stojí Germanie s rozpřaženýma rukama, zírajíc k oblakům paprsky ozářeným. Nahoře nad oblaky čte se v oblouku ve fraktuře Dem der die Herzen lenckt t. j. Tomu, jenž ovládá srdce. — Vespod v úseči ve 2 řádcích frakturou Teſchen den · 13. May | 1779. t. j. V Těšíně 13. května 1779.

Na rubu ve věnci složeném ze dvou dole stuhou svázaných vavřínových ratolestí pokračování frakturového nápisu z líce Und uns | den Frieden | ſchenckt.

t. j. A nám uděluje mír. — Okraje na obou stranách jsou čárkované a hrana listovím chráněna.

Průměr 32 mm, váha stříbrné 7 gr.

Pamětní medaille z r. 1781 od Jana Leonarda Oexleina na vydání tolerančního patentu či svobodu vyznání (13. října 1781) představuje v líci poprsí císaře s pravé strany v kabátě s řádovou stuhou přes pravé rameno, se zlatým rounem, hluboko na prsa splývajícím a s vlasy do dlouhého úzkého copu spletenými. Na úseči ruky značka rytce ☙ Nad poprsím polokruhem opis AMOR ET DELICIAE GENERIS HVMANI. t. j. Láska a rozkoš pokolení lidského.*)

Na rubu vidí se na konsolem podchycené úseči čtyrboký otupený jehlanec, palmovím zdobený a z předu opatřený 7 řádkovým nápisem LIBERTAS | RELIGIONIS | A IOSEPHO II | IN TERRIS SVIS | PROTESTANTIBVS | ET IVDAEIS DATA | MDCCLXXXI t. j. Svoboda náboženská od Josefa II. v jeho zemích protestantům a židům udělena 1781. Po levé straně jehlanu stojí genius s pisátkem v pravici, za ním pak jakož i na druhé straně nalézá se strom. Od pravé paty jehlance k levé v oblouku opis QVID POTVIT TOTA CONTINGERE VITA LAETIVS t. j. Čeho mohl za celý dosici život radostnějšího?

Na obou stranách hladký vyvýšený okraj.

Průměr 46 mm, váha stříbrné 29 gr, cínové 32 gr. Jest vzácná. Vyobrazení její i následující rovněž vzácné medaille přineseme v dodatku.

Pamětní medaille z r. 1782 od Jana Krist. Reicha na toleranční patent (Tab. CLVIII. obr. 1410.) nese v líci poprsí mocnářovo s pravé strany ve vojenské uniformě s šerpou přes pravé rameno a s úzkým dlouhým copem svázaným stužkou. Hluboko na prsou skví se řád zlatého rouna. Na úseči ruky jest jméno rytce REICH. Ve svrchní polovině medaille čte se půlkruhem opis IOSEPHVS · II · ROM · IMP · SEMP · AVG · a ve spodní písmem na venek postaveným TOLERANTIA · IMPERANTIS t. j. Snášelivost panovníkova.

Na rubu spatřuje se uprostřed biskup s monstrancí v levé ruce, po jeho pravici evang. duchovní, držící v pravé ruce bibli, a po levé straně biskupově rabín s biblí pod levým pažím. Druhé ruce mají všichni k přísaze zdviženy. Vedle rabína viděti jest část nějakého katolického chrámu. Nad touto skupinou vznáší se rozkřídlený korunovaný orel, jenž drží v pravém pazouru meč a žezlo a v levém državu a mimo to mezi oběma pazoury blánu (pásku) s nápisem IN DEO (t. j. V Bohu), jehož pokračování jest v dolní úseči. — Nejvýše nad orlem jest zářící Boží oko. V horní půli medaille jest v polokruhu opis SVB · ALIS · SVIS · | PROTEGIT OMNES t. j. Pod křídly svými chrání všecky. — Dole v úseči ve dvou řádcích nápis ECCE . AMICI . | 1782 · t. j. Ejhle přátelé. 1782. — Okraje na obou stranách jsou hladké.

Stříbrné průměr 43 mm a váha 22·84 gr, cínové průměr 44 mm a váha 28 gr. Ve stříbře jest vzácná.

*) Říkalo se tak o římském císaři Titovi.

Jiné varianty této medaille mají devisi TOLERANTIA · IMPERANTIS umístěnu na pásce, kteráž bývá někdy zprohýbaná.

Stříbrné průměr 43 mm a váha 25·5 gr, cínové průměr 44 mm a váha 29 gr.

Pamětní medaille z r. 1782 od Jana Jiřího Holtzheye na toleranční patent má v líci poprsí císaře v antickém rouše s pravé strany, s vysokým čelem a s dlouhými vlnitými vlasy, jež v týle jsou svázány a po stranách nad ušima do závitů vzhůru sčesány. Pod poprsím v oblouku drobně jméno rytce I · G · HOLTZHEY FEC · a kolem poprsí od pravé strany z dola opis IOSEPH · II D : G · ROM · IMP · VERÆ PIETATIS VINDEX. t. j. Josef II. z Boží milosti římský císař, pravé zbožnosti ochránce.

Na rubní straně znázorněn císař v antické říze a v plášti s levé strany, an klečí na pravém kolenu před čtyrbokým oltářem, maje na zemi složenou korunu a žezlo. Na oltáři, nesoucím z předu štít s rakouským příčným břevnem a po levé straně ve dvou řádcích nápis LIB · | ERGO (t. j. Libertas ergo = Svoboda tedy), položeno desatero a přes ně rozvinutá popsaná blána na kraji hůlkou a nápisem EVANGELIV (M) opatřená. Za oltářem viděti znovu pučící pařez stromu. Císař hledí k ozářenému nebi, maje rozpřaženou pravici a levici tiskna k srdci svému, k němuž padá odraz paprsků nebeských o oltář. Nahoře, kde přestávají paprsky, počíná opis AMICISSIMA VERITAS. t. j. Nejmilejší přítelkyní (jest) pravda. — Dole v úseči, uprostřed do oblouku vykrojené, v oblouku letopočet MDCCLXXXII. — Okraje na obou stranách jsou vyvýšené, hladké.

Průměr 45 mm, váha stříbrné 31·2 gr.

b) Mince běžné.

Pražský tolar se značkou mincmistra Pavla Erdmanna ze Schwingerschuh a vardajna Ant. Stöhra má v líci antické obrněné poprsí císařovo s pravé strany, nahoře i dole v opis sáhající, s dlouhými, kadeřavými a vavřínem věnčenými, až na ramena splývajícími vlasy, s řádem zlatého rouna a s převěsným pláštěm se širokými třásněmi, jenž připevněn knoflíkem k rameni. Pod poprsím značka mincovny C. Od čela počíná opis IOSEPH : II · D : G · R · I · S · A · | COR · & · HER · R · H · B · & c · (na roč. 1770 ve sbírce p. Fr. R. Chaury v Praze) neb IOSEPH : II · D : G · R · I · S · A · | COR & HER : R · H · B · & c · (na roč. 1773) t. j. Josephus Secundus Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, corregens et heres regni Hungariae, Bohemiae et cetera (Josef Druhý z Boží milosti římský císař zvláště vznešený, spoluvládce a dědic království uherského, českého atd.)

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel s vlajícími stuhami s koruny a s gloriolou kol hlav, na jehož prsou spatřuje se pod korunou uherskou a českou rozčtvrcený štít, řetězem zlatého rouna lemovaný. V prvém poli umístěn jest znak uherský, v druhém český, v třetím burgundský a ve čtvrtém toskánský, v korunovaném pak štítku uprostřed položeném znak rakousko-lotrinský. Orel třímá v pravém pazouru meč a žezlo a v levém državu a sáhá nahoře i dole až k okraji. Po stranách chvostu jeho vidí se v drobné liteře značka mincmistra E v S a vardajna A · S · Nahoře od koruny pokračuje opis ARCH · AUST · D · BURG · | LOTH ·

M · D · HET · 1770 · ✕ neb 1773 · ✕ t. j. archidux Austriae, dux Burgundiae, Lotharingiae, magnus dux Hetruriae (arcivévoda rakouský, vévoda burgundský, lotrinský, velkovévoda toskánský). — Okraj jest na obou stranách čárkovaný a na hraně mezi růžicemi a arabeskami ochranný opis VIRTUTE | ET | EXEMPLO t. j. Mužností a příkladem.

Průměr 41 mm, váha 27·95 gr.

Pražský tolar se značkou mincmistra Pavla Erdmanna ze Schwingerschuh a vardajna Ignáce Kendlera (Tab. CLVIII. obr. 1412.) podobá se předešlému, však po stranách orlího chvostu nese značku E v S · | I · K · a v líčním opisu COR · & · HER · a v rubním letopočet 1775 · ✕

Průměr 40½ mm, váha 28 gr.

Všecky Pražské tolary Josefa II. náležejí k velkým vzácnostem.

Dvacetníky*) (Tab. CLIX. obr. 1416.—1421.) vykazují trojí ráz.

Kolek I. (roč. 1767—1780). (Tab. CLIX. obr. 1416. a 1417.) V líci ve věnci složeném ze dvou skřížených vavřínových a dole stuhou svázaných ratolestí, jenž sáhá nahoře i dole v opis, zobrazeno vavřínem a mašlí věnčené poprsí císařovo s pravé strany, mladistvé tváře s vynikajícím nosem a dlouhými vlnitými vlasy, obrněné pancířem, v převěsném plášti a se zlatým rounem, kteréž po r. 1775 jeví poněkud starší podobu. Pod poprsím písmena C jako znamení mincovny Pražské. Svrchu za věncem začíná opis, v němž čte se IOSEPH : II · D : G · R · I · S · A | GE · REX · A · A · LO · & M · H · D neb totéž s některými odchylkami v znaménkách rozdělovacích, což značí: Josephus Secundus Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniae rex, archidux Austriae, Lotharingiae et magnus Hetruriae dux (Josef Druhý z Boží milosti římský císař zvláště vznešený, německý král, arcivévoda rakouský, lotrinský a toskánský velkovévoda).

Na rubu korunovaný nahoře k okraji sáhající dvouhlavý orel s kroužky kol hlav a se stuhou svrchu, třímající v pravém spáru meč a žezlo a v levém državu, na jehož prsou korunovaný a zlatým rounem lemovaný rakousko-lotrinský štít. Pod orlem s prava ratolest vavřínová, s leva palmová a mezi nimi cena 20 ve štítku ze dvou spojkami stažených půlkruhů. Po stranách v koutech mezi ocasem orla a touto kartuší nalézá se značka mincmistra a vardajna a sice včetně do r. 1773 E v S · | A · S · (t. j. Erdmann von Schwingerschuh — Ant. Stöhr), později pak E v S · | I · K · (t. j. Erdmann von Schwingerschuh — Ignác Kendler). Opis začíná nahoře s levé strany a čte se v něm heslo císařovo VIRTUTE ET | EXEMPLO 1767 · ✕ neb jiný letopočet.

*) Numismatische Zeitschrift. Wien 1899. Díl XXX. str. 108—134.

Kolek II. (roč. 1781 a 1782). (Tab. CLIX. obr. 1418. a 1419.). Líc týž jako na kolku předešlém, toliko znamení C nápadně malé a opis IOS · II · D . G · R IMP · S · A · | GER · HUNG · BOH · REX ·

Rub: Líčení stejné jako na kolku I., však bez značky mincmistra a vardajna a v opisu místo hesla císařova pokračování jeho titulatury z líce ARCH · A · D · B · LOTH · | M · D · HET · 1781. ✕ · neb 1782. ✕ ·

Kolek III. (roč. 1783 a 1784). (Tab. CLIX. obr. 1420. a 1421.). Líc: V řídším věnci vavřínovém, dole svázaném na uzel stuhou, zakončenou dvěma cípy, poprsí nahé s vlasy hladkými a bez mašle, pouze s dvěma krátkými stuhami a pod ním značně velké a tučné C . Opis IOSEPH · II · D · G · R · I · S · A · | GERM · HV · BO · REX ·

Rub shoduje se úplně s kolkem II., pouze letopočet jest 1783 · ✕ neb 1784 · ✕

Všecky tyto 3 kolky mívají okraje s obou stran perlové a hranu šňůrovitou neb listovím chráněnou.

Průměr $27^1/_2$—$28^1/_2$ mm, váha 6·41—6·62 gr.

Ročník 1767 jest vzácný = R^1, ještě vzácnější roč. 1768 = R^2, nejvzácnější pak roč. 1779 = R^3

Podáváme zde v přehledu soupis vyskytujících se variantů dvacetníků, jak je přináší v roč. 1899 „Numismatische Zeitschrift“, výsledky vlastního pozorování a nabytými zkušenostmi značně doplněný.

Líc:	Rub:
Kolek I.	*Kolek I.*
1. M · H · D · , 2 mašle nahoře, 1 dole, ve ve vavřínu 6 plodů.	1767 · ✕ Vavřín s 13 neb 12 listy a s 1 neb 2 plody, značka E v S · — A · S ·
2. Rovněž tak.	1767 · ✕ Vavřín s 13 listy bez plodů, zn. E v S · — A · S ·
3 1 mašle nahoře, 1 dole, ve vavřínu 4 plody, značky mincovny není.	1767 · ✕ Vavřín s 13 listy a s 1 plodem, značka E v S · — A · S ·
4. 2 mašle nahoře, 1 dole, vavřín s 5 plody, značka C .	1767 · ✕ Vavřín s 13 listy bez plodů, značka E v S · — A · S ·
5. S · A a LO · & M · H · D , 1 velká mašle nahoře, 1 menší dole, 2 stuhy na strany, ve vavřínu s obou stran po 5 plodech, v pravo nad horní mašlí znam. minc. C .	PLO 1767 · ✕ Vavřín s 13 listy bez plodů, značka E v S · — A · S ·
6. IOSEPH : , M · H · D · , 2 mašle nahoře, 1 dole, ve vavřínu s obou stran po 3 plodech, znamení G .	PLO 1768 ✕ Vavřín s 12 listy a s 2 plody, značka E v S · — A · S ·
7. IOSEPH · , 1 mašle nahoře, 1 dole, vavřín bez plodů, u mašle znam. C .	1768 ✕ Vavřín s 8 listy bez plodů, značka I · B · — F · L ·
8. M · H · D · , vavřín s plody, v pravo vedle mašle znam. C .	1769 · ✕ Vavřín s 10 listy a s 3 plody, značka E v S · — A · S ·
9. 2 mašle nahoře, 1 dole, nad horními znam. C .	PLO · 1769 · ✕ Vavřín s 11 neb 12 listy a s 1 plodem, značka E v S · — A · S ·

Líc:	Rub:
10. S · A · a LO · & M · H · D · , 1 velká mašle nahoře, 1 menší dole, 2 stuhy na strany, ve vavřínu s obou stran po 4 plodech, v pravo nad horní mašlí znam. C .	PLO · 1769 · ✕ Vavřín s 12 listy a s 2 plody, značka E v S · — A S ·
11. Též tak, ale ve vavřínu s každé strany po 5 plodech.	PLO 1770 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, značka E v S · — A · S ·
12. Ve vavřínu s každé strany po 7 plodech, na pravo od mašle znam. C .	PLO 1770 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, zn. E v S · — A · S ·
13. Ve vavřínu v pravo 6, v levo 5 plodů, nahoře mašle, dole stuha, znam. C .	PLO · 1770 ✕ V orlím ocase 4 páry úzkých per, značka E v S · — A · S ·
14. IOSEPH : a M · H · D · , s obou stran po 3 plodech na úzkém vavřínu, 1 mašle nahoře, v pravo od ní znam. C , dole stužka v levo.	PLO · 1771 ✕ Vavřín s 13 listy a s 3 plody, zn. E v S · — A · S ·
15. Též tak.	1772 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, značka E v S — A S ·
16. 1 mašle nahoře, stuha dole, ve vavřínu buď s každé strany po 5 plodech neb na levo 6 plodů, znamení C .	1772 ✕ Vavřín s 11 listy bez plodů neb s 3 plody, značka E v S · — A · S ·
17. S · A · a LO · & M · H · D · , 1 mašle nahoře, v pravo nad ní znamení C , 2 stuhy na strany, ve vavřínu s každé strany po 3 plodech.	PLO · 1772 ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, značka E v S — A S ·
18. M · H · D , ve vavřínu po 3 plodech na každé straně, znamení C .	PLO · 1773 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, zn. E v S — A · S ·
19. M · H · D · , nahoře mašle, dole stuha v levo, vavřín bez plodů.	PLO · 1773 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, značka E v S — A · S ·
20. Ve vavřínu na každé straně 4 neb 5 plodů, znamení C velmi malé.	PLO · 1773 · ✕ Vavřín s 13 listy bez plodů, značka E v S — A · S ·
21. S · A a LO & M · H · D · , 1 velká mašle nahoře, 1 menší dole, na strany 2 stuhy, nad hořejší mašlí v pravo znamení C , ve vavřínu po 5 plodech s každé strany.	PLO · 1773 ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, zn. E v S — A · S ·
22. M · H · D · , nahoře mašle, dole stuha v levo, vavřín bez plodů.	PLO · 1774 · ✕ Vavřín s 10 neb 11 listy a s 1 plodem, značka E v S — I · K
23. Bývalá mladší hlava, vavřín bez plodů, 1 mašle nahoře i dole, znamení C .	PLO · 1775 ✕ Vavřín s 13 listy a s 1 plodem, značka E v S — I · K
24. Ve vavřínu 7 plodů na levo, 6 na pravo, 2 mašle nahoře, 1 dole, zn. C při mašli.	PLO 1775 ✕ Vavřín s 12 listy a s 3 plody, zn. E v S — I · K
25. Ve vavřínu po 6 plodech na každé straně, znamení C volné.	PLO · 1775 ✕ Vavřín s 9 listy a se 4 plody, zn. E v S · — I · K
26. IOSEPH · II · D · G · R · I · S · A · a LO · & M · H · D · , 1 malá a 1 větší mašle nahoře, nad malou zn. C , 1 malá mašle dole, 2 stuhy na strany, ve vavřínu po 6 plodech s každé strany.	PLO · 1775 · ✕ Vavřín s 9 listy a s 3 plody, zn. E v S · — I · K ·
27. Též tak, ale LO · & · M · H · D · , mladší poprsí, 1 velká mašle nahoře, v pravo nad ní znam. C , 1 menší dole, 2 stuhy po stranách a vavřín bez plodů.	PLO · 1776 · ✕ Vavřín s 12 listy a s 1 plodem, zn. E v S · — I · K ·

Líc:	Rub:
28. Rovněž tak, však 1 mašle nahoře a stuha dole v pravo.	PLO · 1776 · ✕ Vavřín s 11 listy bez plodů, zn. E v S · — I · K ·
29. Stejně, ale 2 mašle nahoře a ve vavřínu 1 plod na pravo.	PLO · 1776 · ✕ Vavřín s 11 listy a s 1 plodem, zn. E v S · — I · K · (zdobný kolek)
30. Též tak, však 1 mašle nahoře, 1 dole, ve vavřínu 5 plodů s každé strany.	PLO · 1776 · ✕ Vavřín s 12 listy a s 1 plodem, zn. E v S · — I · K ·
31. Opis jako u č. 26. a LO · & M · H · D ., 1 velká mašle nahoře, v pravo nad ní znam. C , 1 menší dole, 2 stuhy na strany, ve vavřínu po 6 plodech na každé straně.	PLO · 1777 · ✕ Vavřín s 11 listy bez plodů, zn. E v S · — I · K ·
32. Též tak, 1 mašle nahoře, 1 dole, ve vavřínu 4 plody v levo a 3 v pravo.	PLO · 1777 · ✕ Vavřín s 12 listy a s 2 plody, zn. E v S — I K ·
33. Podobně, však 1 mašle nahoře, stuha dole, v pravo znam C , ve vavřínu po 5 plodech s každé strany.	PLO · 1777 · ✕ Vavřín s 12 listy a s 2 plody, zn. E v S — I K ·
34. Rovněž tak, ale 1 mašle nahoře, vavřín bez plodů.	PLO · 1777 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, zn. E v S · — I · K ·
35. Stejně, ale 1 mašle nahoře, 1 dole.	PLO · 1777 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, zn. E v S · — I · K ·
36. Též tak, ale LO · & M · H · D · , 1 mašle nahoře, v pravo vedle ní znam. C , 1 mašle dole, 2 stuhy na strany, vavřín bez plodů.	PLO · 1779 · ✕ Vavřín s 12 listy bez plodů, zn. E v S · — I · K ·
37. Týž opis, ale LO · & M · H · D ., 1 velká mašle nahoře, v pravo nad ní znam. C , 1 mašle dole, 2 stuhy na strany, ve vavřínu po 5 plodech s každé strany.	PLO · 1780 · ✕ Vavřín s 11 listy a s 2 plody, zn. E v S · — I · K ·
38. Též tak, 1 mašle nahoře, vavřín bez plodů.	PLO · 1780 · ✕ Vavřín se 14 listy a s 2 plody, zn. E v S · — I · K ·
39. Podobně, leč po 1 mašli nahoře i dole a ve vavřínu v pravo 5 a v levo 6 plodů.	PLO · 1780 · ✕ Vavřín s 11 neb 14 listy a s 2 plody, zn. E v S · — I · K ·
Kolek II.	*Kolek II.*
40. 2 větší mašle nahoře, uprostřed nad nimi malé znamení C , 1 malá mašle dole, 2 stuhy po stranách, ve vavřínu 4 plody v levo a 3 v pravo.	1781 . ✕ . Vavřín s 12 listy a se 4 plody, bez značky mincmistra a vardajna.
41. 1 velká mašle nahoře, nad ní menší C , 1 menší mašle dole, 2 stuhy po stranách, vavřín bez plodů.	1782 . ✕ . Vavřín s 9 listy a se 4 plody, bez značky mincmistra a vardajna.
42. 1 mašle nahoře, vedle v pravo menší C , 1 mašle dole, 2 stuhy na strany, vavřín bez plodů.	1782 · ✕ Vavřín s 15 listy bez plodů, bez značky mincmistra a vardajna.
43. Též tak.	1782 · ✕ Vavřín s 12 listy a se 4 plody, bez značky mincmistra a vardajna.
44. Též tak.	1782 · ✕ Vavřín s 13 listy bez plodů, bez značky mincmistra a vardajna.
Kolek III.	*Kolek III.*
45. Kolem nahého poprsí řídký vavřínový věnec se 7 plody v levo a 7 v pravo, bez mašlí, pouze uzel a 2 konce stuh dolů.	1783 · ✕ Vavřín s 11 listy a se $3\frac{1}{4}$ plody, bez značky mincmistra a vardajna.

Líc:	Rub:
46. Též tak, ale se 7 plody v levo a s 6 v pravo.	1783 · ✕ Vavřín s 13 listy a se 3 plody, bez značky mincmistra a vardajna.
47. Podobně.	1783 · ✕ Vavřín se 14 listy a s 1 plodem, bez značky mincmistra a vardajna.
48. „	1783 · ✕ Vavřín s 15 listy a s 3 plody zevně, bez značky mincmistra a vardajna.
49. „	1783 · ✕ Vavřín s 11 neb 12 listy a se 2 plody zevně, 1 uvnitř, bez značky mincmistra a vardajna.
50. Ve vavřínu 7 plodů v levo, a 7 v pravo.	1784 · ✕ Vavřín s 12 listy a se 4 plody, bez značky mincmistra a vardajna.
51. Podobně.	1784 · ✕ Vavřín s 13 listy a se 4 plody, bez značky mincmistra a vardajna.
52. „	1784 · ✕ Vavřín s 8 listy a s 3 plody, bez značky mincmistra a vardajna.

Desetníky mají podobný ráz jako dvacetníky. Vybíjeny dvěma kolky.

Kolek I. (roč. 1778 a 1779). (Tab. CLIX. obr. 1422.) Líc: Poprsí dle I. kolku dvacetníkového, ve vavřínu s každé strany po 4 plodech a buď 1 velká mašle nahoře neb 1 velká nahoře a 1 menší dole a v obou případech 2 stuhy na strany, u horní mašle s pravé strany znamení C. Opis IOSEPH · II · D · G · R · I · S · A · | GE · REX · A · A · LO · & M · H · D. neb IOSEPH · II · D : G · R · I · S · A · | GE · REX · A · A · LO · & · M · H · D.

Rub: Dvouhlavý orel jako na dvacetníkách a pod ním rovněž takový štítek s 10 a s levé strany palmová a s pravé vavřínová ratolest s 12 neb 11 listy bez plodů. Shora od koruny s levé strany čte se v opisu VIRTUTE ET | EXEMPLO. 1778 · ✕ neb 1779 · ✕ Po stranách orlího ocasu jest značka v S · | K · (t. j. von Schwingerschuh—Kendler).

Kolek II. (roč. 1782). (Tab. CLIX. obr. 1423.) Líc stejný jako u kolku I., ale opis IOS · II · D · G · R · IMP · S · A · | GER · HUNG · BOH · REX ·

Na rubu rovněž líčení stejné jako na předešlém, vavřín s 12 listy bez plodů, ale žádná značka mincmistra. V opisu pokračování titulatury z líce ARCH · A · D · B · LOTH · | M · D · HET · 1782 · ✕

Okraje u obou kolků jsou perlové.

Průměr $24^1/_2$—25 mm, váha 3·76—3·8.

Groše (Tab. CLVIII. obr. 1411. a 1413.) nesou v líc ipoprsí císaře s pravé strany s dlouhými vlnitými a vavřínem věnčenými vlasy, v převésném plášti a s řádem zlatého rouna zavěšeným na stuze na šíji. Pod poprsím znamení mincovny C. Shora od čela čte se opis IOS · II · D · G · R · I · S · A · | G · R · A · A · LO · & M · H · D ·

Na rubu jest korunovaný, dvouhlavý, nahoře i dole až k okraji sáhající orel s okroublými zlatými plochami kolem hlav a s vlajícími stužkami z koruny nad jeho hlavami, jenž drží v pravém pazouru meč a v levém žezlo a má na prsou oválový, zlatým rounem lemovaný štítek s cenou 3. Po stranách ocasu orla značka v S | K (t. j. von Schwingerschuh—Kendler). V opisu, vycházejícím shora od koruny, čte se VIRTUTE ET | EXEMPLO · 1775 · ✕ neb 1776 · ✕ neb 1779 · ✕

Průměr 19½ mm, váha 1·6—1·7 gr.

Dukáty v Praze bité jsou kolku dvojího a vesměs vzácné.*)

Kolek I. (Tab. CLIX. obr. 1425.) má v líci poprsí jako na tolarech, pod ním znamení C a od čela opis IOS · II · D : G · R · I · S · A · | GER · IER · REX ·

Na rubu korunovaného říšského orla se zlatými kotouči a stužkami u hlav, s mečem v pravém a s žezlem v levém spáru a s korunovaným a zlatým rounem lemovaným štítkem rakousko-lotrinským tvaru španělského na prsou, jenž zasahuje na starších ročnících pouze nahoře, na pozdějších však nahoře i dole v opis VIRTUTE ET EXEMPLO · 1770 · nebo VIRTUTE ET | EXEMPLO 1771 · neb 1772 · neb 1773 · neb 1778 · nebo 1779 · Vedle ocasu orla s obou stran umístěna na ročnících 1770—1773 značka v S | S · (t. j. von Schwingerschuh—Stöhr) a na ročnících 1778 a 1779 v S | K · (t. j. von Schwingerschuh—Kendler).

Kolek II. jest téhož líčení na líci i rubu, avšak nemá na rubu žádné značky a nese v líci opis

1. IOS · II · D · G · R · IMP · S · A · | GER · HUNG · BOH · REX · neb

2. IOS · II · D. G · R · I · S · A · | GERM · HV · BO · REX · a na rubu

1. · ARCH . A . D . B . LOTH · | M. D. HET . 1781 . neb 1783 . nebo

2. ARCH · AVST · D · BVRG · | LOTH · M · D · HET · 1784 ·

Okraje mají čárkované, hranu šňůrovitou.

Průměr 21 mm, váha 3·5 gr.

Zobrazený dukát z r. 1770 jest majetkem p. Floriana Koudelky, c. k. okres. vrchního zvěrolékaře ve Vyškově na Moravě, kdežto dukáty z r. 1781 a 1783 a pak zvláštní dukát z r. 1784 zdobí sbírku p. Fr. R. Chaury v Praze, a podáme vyobrazení jich v dodatku.

*) Při dražbě sbírky Ignáce Spöttla ve Vídni docíleno za takový dukát ceny 32 zl. 50 kr.

Měděný krejcar (Tab. CLIX. obr. 1424.) nese v líci nahé, vavřínem věnčené poprsí panovníka s dlouhými vlasy s pravé strany, jež sáhá dole mezi opis IOS · II · D · G · R · I · S · A · GE · HV · BO · REX · A · A ·

Na rubu ve věnci z větve palmové a vavřínové stužkou dole svázaném čtyřřádkový nápis EIN | KREUTZER | 1782 | C

Průměr 23½ mm, váha 6·55 gr.

Měděná grešle (Tab. CLVIII. obr. 1414. a 1415.) ve Vídni ražená se znaménkem mincovny A má na líci pod českou korunou trojdílný čtyrhranný štít, v jehož horním poli jest český lev, ve spodní pak polovině svisle dělené moravská a slezská orlice.

Na rubu ve věnci olivovém, nahoře i dole vždy jednou větší a s pravé i s levé strany zase menší růžicí zdobeném, jež dělí věnec na 4 stejné díly, čtyřřádkový nápis, označující cenu, letopočet a znamení mincovny EIN | GROESCHL | 1781 . | A nebo též s letopočtem 1782 ·

Průměr 23—23½ mm, váha 5·35—5·43 gr.

Tato grešle jest poslední běžnou platící mincí zvlášť pro země koruny České raženou, na níž zobrazeny znaky těchto zemí. Mince napotom v Pražské mincovně vybíjené neliší se nikterak od mincí vydaných pro ostatní země rakouské, leda jen znaménkem mincovny.

Přílohy listinné.

Patent císařský, kterým se k zamezení vývozu zlatých mincí zvyšuje od 15. září 1783 cena cís. dukátů, kurf. bavorských a salcburských na 4 zl. 20 kr.; Křemnických dukátů, nových mantovanských i benátských zechinů, florenckých gigliatů na 4 zl. 22 kr., hollandských a rak. nizozemských dukátů na 4 zl. 18 kr., dvoj. souvrain d'orů nizozem. na 12 zl. 51 kr., jednoduchých na 6 zl. 25½ kr., vév. mantovanských doppií na 7 zl. 12 kr., franc. louisd'ory se štítem na 9 zl. 12 kr., niz. dukatony na 2 zl. 32 kr. a tolarů s korunami na 2 zl. 14 kr.

Ve Vídni, dne 1. září 1783. — Otisk v archivu Musea král. Českého.

Wir Joseph der Zweyte, von Gottes Gnaden erwählter Römischer Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, König in Germanien, Hungarn, und Böheim oc. Erzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgund, und zu Lothringen oc. oc.

Obwohlen durch das Münzpatent vom 23ten März 1771 die Goldmünzen in Werth erhöhet, und andurch eine solche Verhältniss zwischen Gold und Silber festgesetzt worden, von dem man sich verheissen zu können glaubte, dass der übermässigen Ausfuhr des Goldes gesteuert würde: so ist dennoch diese Absicht noch nicht in der erforderlichen Maass erreicht worden, weil der noch immer etwas höhere Werth des Goldes vor dem Silber in der auswärtigen Handlung die Einfuhr desselben in Unsere Erblande erschweret, und im Gegentheil die Ausfuhr desselben zu sehr befördert;

Auch nimmt man gewahr, dass unter den Silbermünzen, besonders die Niederländischen Dukatons, und die sogenannten Kronenthaler sich in dem Umlaufe der deutschen Erbländer desswegen nicht erhalten können, weil dieselben in den benachtbarten auswärtigen Staaten im allgemeinen Umlaufe einen höheren Werth haben.

Um nun diesen Nachtheilen abzuhelfen, haben Wir eine weitere verhältnissmässige Erhöhung sowohl unserer eigenen, als einiger ausländischen Gold und der erstgenannten niederländischen Silbermünze entschlossen.

Verordnen demnach: dass vom 15ten September des laufenden 1783ten Jahrs die Kremnitzerdukaten, und die in dem Herzogthum Mailand neu ausgemünzten Zechini, die Florentiner Gigliati, und Venetianer Zechini zu 4 fl. 22 kr., unsere Kaiserlichen und die denselben gleichwerthigen und gehörig ausgemünzten Churbayrischen, und fürstlich Salzburgischen Dukaten zu 4 fl. 20 kr., die Holländer,

und übrige konstitutionsmässigen sogenannten ordinär Dukaten zu 4 fl. 18 kr., dann die Oesterreichisch-Niederländischen sogenannten doppelten und einfachen Souverainsd'or zu 12 fl. 51 kr., und resp ective 6 fl. 25½ kr., unsere herzoglich Mailandischen zweyfachen, und einfachen sogenannte Doppien zu 14 fl. 24 kr., und respective 7 fl. 12 kr., endlich die Königlichen Französischen Schildlouisd'or zu 9 fl. 12 kr., die Niederländischen Dukatons zu 2 fl. 32 kr., und die Kronenthaler zu 2 fl. 14 kr., sowohl in Unseren landesfürstlichen, und anderen öffentlichen Kassen, als sonst von jedermann im Handel, Wandel und bei Wechselzahlungen unweigerlich angenommen, und auf diesen Fuss wieder ausgegeben werden sollen.

In Ansehung aller anderen fremden Goldmünzen, und ihres koursmässigen Werths hat es bei dem Patent vom 17ten August 1763, in Ansehen des Gewichts, und des passirlichen Callo aber bei der hierüber schon bestehenden gesetzmässigen Vorschrift, und Anordnung sein Verbleiben.

Gegeben in unserer Haupt Residenzstadt Wien, den 1ten Tag des Monats September, im siebenzehenhundert drey und achtzigsten unserer Reiche, des römischen im zwanzigsten, und der erbländischen im dritten Jahre.

Joseph.

L. S.

Leopoldus Comes a Kollowrat
Reg.is Boh.iae Suprus & A. A. primus Cancell.ius

Johann Rudolf Graf Chotek.

Tobias Philipp Freyherr
von Giebler.

Ad Mandatum Sac.ae Caef.o
Regiae Majeftatis proprium.

Johann Peter von Bolza.

Cís. patent, kterým nařízeno vydati za 20 millionů zl. nových bankocetlí místo těch z r. 1771, co sešly obchodem a které platí také v Haliči, Lodomerii, v Uhrách i Sibiňsku. Bankozetle dostanou nový tvar (dle formulářů v přílohách), nicméně v podstatě, ve vlastnostech i přednostech zůstávají rovny oněm z r. 1771. Vyjmenovány pokladny, kde je možno vyměniti za hotové peníze. Bankocetle budou u pokladen v zásobě, a všecky pokladny kontribuční, vojenské, komorní, stavovské a bankovní v německých, uherských a haličských dědičných zemích mají je v plné ceně přijímati. V úřadech vídeňskou měst. bankou spravovaných má se aspoň z poloviny platiti bankocetlemi. Porušené se v uvedených pokladnách za nové vymění.

Ve Vídni, dne 1. června 1785. — Tištěný orig. něm. v archivu musea kr. Českého.

Wir Joseph der Zweyte, von Gottes Gnaden erwählter römischer Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, König in Germanien, Hungarn und Böheim oc. Erzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgund und Lothringen oc. oc.

Nothwendigkeit die alten Bankzeddel in zu verändern, und ihre Summe in etwas zu vermehren.

Die Vortheile und Bequemlichkeit, (ers) welche die im Jahre 1771 erschaffen Bankzeddel in den Zahlungen verschafften, haben ihren Umlauf so allgemein gemacht, dass die Bankzeddelkassen sich nicht selten in Verlegenheit fanden, die Anfrage der Partheyen nach denselben zu befriedigen.

Durch diesen beschleunigten Umlauf aber sind diese Bankzeddel so stark abgenützt worden, dass ein grosser Theil derselben als unbrauchbar vertilget werden musste, wodurch der Anfrage des Publikums zuzureichen, um desto beschwerlicher geworden ist.

Da nun auch die Anwendung derselben auf Galizien, Lodomerien, Hungarn und Siebenbirgen erweitert, mithin ihre gegenwärtige Anzahl dem Bedürfnisse des Umlaufes nicht mehr angemessen ist, so finden wir uns bewogen, die Umgang stehende Summe nach dem Verhältnisse des Bedürfnisses zu verstärken, und bei diesem Anlasse überhaupt neue Bankzeddel verfertigen zu lassen, welche gegen die alten, grösstentheils abgenützen ausgewechselt werden sollen.

Erschaffung der neuen Zeddel in der Summe von 20. Millionen.

§. I. In dieser Absicht sind von unserer Bankdeputation neue Bankzeddel für eine Summe von zwanzig Millionen Gulden auf die bekannten siebenerlei Summe von 5, 10, 25, 50, 100, 500 und 1.000 Gulden ausgestellet, und von deren jeder Gattung folgende Anzahl verfertiget worden:

770.000	Zeddel	zu	5	Gulden	betragen	3,850.000	Gulden
205.000	„	„	10	„	„	2,050.000	„
102.000	„	„	25	„	„	2,550.000	„
51.000	„	„	50	„	„	2,550.000	„
30.000	„	„	100	„	„	3,000.000	„
6.000	„	„	500	„	„	3,000.000	„
3.000	„	„	1.000	„	„	3,000.000	„
1.167.000	Zeddel		zusamm.			20,000.000	Gulden.

§. II. Das am Ende dieses Patents zur Vorbeigung des Missbrauchs auf blauem Papiere mit dem an dem untern Theile beigesetzten Worte Vormular angehängte Model zeigt die äussere Gestalt derselben. Alle Zeddel sind an einem gleichen Tage, nämlich am I. Nowember 1784 ausgestellet, jeder mit einem besondern Numer bezeichnet, und von einem Stadtwienerischen Rathmann eigenhändig unterschrieben. Gestalt der neuen Zeddel.

Wesenheit, Eigenschaften und Vorzüge dieser neuen Zeddel bleiben die nämlichen, welche den bisher im Umlaufe gewesenen Bankzeddeln durch das Patent vom I. August 1771 beigelegt, und zugestanden worden; das also durch diese Umstaltung nichts geändert ist, als ihre äussere Form, bei welcher auf eine mehrere Vervollkommung gesehen worden, um sie gegen Missbrauch und Verfälschung desto mehr zu verwahren. Wesenheit, Eigenschaften, Vorzüge.

§. III. Diese neuen Bankzeddel werden, wie die vorigen bei folgelden Kassen gegen baares Geld hinausgegeben, und auf Verlangen wieder mit baarem Gelde eingelöset: Oeffentliche Kassen, wo sie eingewechselt werden.

In Unterösterreich bei der eigenen Bankzeddelhauptkasse zu Wien:

In Böhmen bei der Bankaladministrationskasse zu Prag:

In Mähren und Schlesien bei der Bankaladministrationskasse zu Brünn:

In Oesterreich ob der Ens bei der Mautoberamtskasse zu Linz:

In den innerösterreichischen Ländern bei der Bankalämterkassen zu Grätz, zu Klagenfurt und zu Laybach:

In Triest, Görz, Gradiska und dem Littorale bei dem Bankzeddelkasse zu Triest:

In Hungarn bei den eigenen Bankzeddelkassen zu Ofen, Kaschau und Fiume:

In Siebenbirgen bei der Bankzeddelkasse zu Lemberg(?):

§. IV. Diese Kassen werden von einer Zeit zur andern nach Bedürfniss sowohl mit Zeddeln, als baarem Gelde verleget werden, um die Zeddelauswechslung, wie bisher, immer ohne Verzögerung fortsetzen zu können. Diese Kassen werden immer mit zureichenden Zeddeln und Baarschaft verleget werden.

Bei einer irgend in einer Provinz sich ereignenden ungewöhnlich stärkeren Auswechslung aber, wo der dazu gewidmete gewöhnliche Kassevorrath an Bankzeddeln, oder an baarem Gelde nicht zureichen sollte, wird die Veranstaltung sogleich getroffen werden, dass die Kasse binnen 14 Tagen oder nach Entlegenheit des Landes längstens binnen 3 Wochen nach Ervorderniss mit Geld, oder Zeddel versehen werde.

§. V. Bei allen Kontributions, Kriegs, Kameral, ständischen und Bankalkassen, der sämmtlichen deutschen, hungarischen und galizischen Erbländer werden diese Bankzeddel in allen Zahlungen, die Jemand daselbst zu leisten hat, in vollem Werthe, wie baares Geld angenommen. Oeffentliche Kassen, wo sie als Entrichtung angenommen werden.

§. VI. Bei allen denjenigen Gefällen aber, die von der Wienerstadtbank verwaltet werden, müssen alle Zahlungen, deren Betrag auf 10 Gulden reichet, wenigstens zur Hälfte in Bankzeddeln entrichtet werden, dergestalt, dass derjenige, der ein Gefäll zu entrichten hat, und mit Gefälle wo die Hälfte in Bankzeddeln abgeführt werden muss.

den erforderlichen Bankzeddeln nicht versehen ist, mit der ganzen Gefällszahlung zurückgewiesen wird.

Freyheit in Privatzahlungen.

§. VII. In Zahlungen von Privaten an Privaten bleibt die Annahme dieser Bankzeddel, wie bisher freywillig und nach jedes Willkuhr.

Die alten müssen in neue umgesetzt werden. Wo? In welcher Zeit?

§. VIII. Die neuen Bankzeddel sind bestimmet, die Stelle der vorigen zu vertreten, daher müssen die bisher im Umlaufe gewesenen alten gegen die neuen umgesetzet werden.

Zu dieser Umsetzung werden die Besitzer der alten Bankzeddel an die im 3. §. verzeichneten Kassen der Länder angewiesen, und denjenigen, welche sich innerhalb der Gränzen unserer sämmtlichen Erbländer befinden, vom Tage dieses Patents an gerechnet, eine Frist von vier Monaten, für ausländische Zeddelbesitzer aber die Frist von sechs Monaten dergestalt festgesetzet, dass nach Verfliessung dieser Frist kein alter Bankzeddel mehr ausgewechselt, oder statt baaren Geldes angenommen wird.

Verlorne oder vertilgte haben keinen Ersatz.

§ IX. Da die Bankzeddel baares Geld vorstellen, so ist eine nothwendige Folge, dass die verlornen, oder gänzlich vertilgten keines Ersatzes fähig sind.

Beschädigte und abgenützte werden ausgewechselt.

Die abgenützten, oder beschädigten aber, in soferne der Betrag und Numer noch sichtbar sind, können bei den oben §. 3. genannten Kassen gegen andere vom gleichen Betrage ausgewechselt werden.

Strafe der Beamten, welche sie an Zahlungstatt anzunehmen sich weigern.

§. X. Derjenige Kriegs, Kameral, Bankal oder ständische Kassebeamte, welcher sich weigert, einen Bankzeddel an Zahlungstatt, und in vollem Werthe anzunehmen, soll mit Verlust unserer Gnade ohne Nachsicht seines Dienstes entsetzt werden.

Strafe derer, die sie auszuwechseln sich weigern.

§. XI. Eine gleiche Bestrafung haben die Kassebeamten zu gewarten, welche bei den die Auswechslung der Bankzeddel besorgenden Kassen angestellt sind, falls sie den Partheyen die baare Zahlung der gebrachten Bankzeddel verweigern, oder solche nur verzögern sollten.

Bestrafung der Nachahmung, Verfälschung, der Hilfleistung zu beiden.

§. XII. Wer Bankzeddel nachzumachen, oder ächte Bankzeddel zur Abänderung in eine höhere Summe, als für welche sie urspringlich ausgestellet gewesen, zu verfälschen unternehmen sollte, eben so, wer durch Nachahmung der Unterschriften, Nachstechung der Wappen, Verfertigung oder Auslieferung des Papiers, Stempels, der Matrizen, Buchstaben, Verzierungen, Pressen oder eines der Zugehör, Geräthschaften und Werkzeuge, die auf was nur immer für eine Art zur Nachahmung, oder Verfälschung dieser Papiere dienen können, wissentlich zu einem solchen das öffentliche Zutrauen untergrabenden Verbrechen Vorschub geleistet, oder wie sonst immer mitgewirket hat; es mag um das Unternehmen zustandgekommen seyn, oder nicht, die Beschädigung einer Kasse oder eines Dritten mag erfolget seyn, oder nicht, die Verfälschung mag gleichwohl leicht oder schwer zu erkennen seyn, ist stets als ein Kriminalverbrecher anzusehen, und nach den Kriminalgesetzen zu bestrafen.

Belohnung für die Anzeige der Nachahmung.

§. XIII. Hingegen verheissen wir, das derjenige, der einen Nachahmer der Bankzeddel zuerst anzeiget, wenn der Angezeigte des Ver-

brechens überzeugt worden, eine Belohnung von zehntausend Gulden aus dem Aerarium erhalten, und sein Name, woferne er es verlangt, verschwiegen werden soll.

Kömmt auch Mitschuldigen zu gut.

Die nämliche Belohnung von zehntausend Gulden soll auch selbst einem Mitschuldigen, der seine Mitverbrecher, ehe sie als solche bekannt worden, entdecket, gegeben, demselben auch die verdiente Bestrafung nachgesehen werden.

Belohnung für die Anzeige der Verfälschung.

Ebenfalls wird derjenige, der einen Verfälscher der Bankzeddel entdecket, und zur Verhaftnehmung anzeiget, eine der Wichtigkeit der gemachten Anzeige angemessene Belohnung erhalten.

Belohnung der Anzeige einer Nachahmung oder Verfälschung in fremden Ländern.

§. XIV. Diese Belohnungen soll auch der, welcher irgendwo in fremden Ländern einen Nachahmer oder Verfälscher der Bankzeddel entdeckt, und dieses Verbrechen beweist, durch unsere an auswärtigen Höhen befindlicher Minister erhalten.

Gegeben in unserer Haupt und Residenzstadt Wien, den Iten Tag des Monats Junius im siebenzehnhundert fünf und achtziegsten, unserer Regierung der römischen im ein und zwanzigsten, und des erbländischen im fünften Jahre.

Joseph.

L. S.

Leopoldus Comes à Kolovrat,
Reg.is Boh.ine Sup.us &. A. A. pr.mus Canc.ius

Johann Rudolf Graf Chotek.

Tobias Philipp Freyherr von Giebler.

Ad Mandatum Sac.æ Caes.o Regiae Majestatis proprium.
Johann Peter v. Bolza.

Připojeny formuláře na modravém papíře bankocetlí na 5, 50, 25, 10, 100, 500 a 1000 zlatých.

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Patent císařský, kterým pro stoupání ceny zlata proti stříbru zvýšena od 1. února 1786 cena cís. dukátů na 4 zl. 30 kr., nizozemských souveraindorů na 13 zl. 20 kr., polovičních na 6 zl. 40 kr. Křemnické dukáty zůstanou jen do 1. ledna 1788 jako běžná mince po 4 zl. 30 kr.; ostatní zlaté mince mají zůstati v oběhu do 31. prosince 1786 dle sazby A, ale pak vzaty budou z oběhu a mohou se vyvážeti a může se jich zlato svobodně prodávati i kupovati, ne však zlato dolové a jílované z řek. Pagamentního zlata Vídeňská hřivna kupovati se bude v mincovnách po 359 zl. 30 kr.; jednotlivé kusy přijímány budou dle sazby B.

Ve Vídni dne 12. ledna 1786. — Tištěný originál německý v archivu musea král. Českého.

Wir Joseph der Zweite, von Gottes Gnaden erwählter römischer Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, König in Germanien, Hungarn und Böhmen oc. Erzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgund und zu Lothringen oc. oc.

Nachdeme sowohl überhaupt in dem allgemeinen Handel von Europa, als durch besondere in einigen auswärtigen Staaten ergangene Münzverordnungen das Verhältniss des Goldes gegen das Silber zu einem Werthe erhöht worden, der denjenigen merklich übersteigt, welchen unsre bisherigen Münzgesetze für die Goldmünzen des Landes bestimmet haben; so wäre als eine unausbleibliche, selbst durch einige Beispiele bereits bestättigte Folge zu besorgen, dass die Goldmünzen durch Aufwechslung nach und nach aus dem Umlaufe verschwinden, und in diejenigen Länder, wo sie in einem höheren Werthe stehen, versendet werden würden.

Um diesem, der Nationalhandlung und dem allgemeinen Kreislaufe bevorstehenden Nachtheile zuvorkommen, sehen Wir uns in die Nothwendigkeit gesetzt, in Ansehen der eignen, und der in unsern Staaten kursirenden fremden Goldmünzen folgende Verfügung zu treffen:

1tens Sollen vom 1ten Februar (Hornung) gegenwärtigen Jahres 1786 unsre alten und neuen nach dem Reichsschrotte und Korne ausgemünzten kaiserlichen, königl. Dukaten, die nach bisheriger Vorschrift das gehörige Gewicht haben, im Werthe von vier Gulden, und dreysig Kreuzer (4 fl. 30 kr.).

Die niederländischen sogenannten Souveraindors vom älteren, und neuem Gepräge und gesetzmässigen Gewichte zu dreyzehn Gulden und zwanzig Kreuzer (13 fl. 20 kr.) und nach diesem Verhältnisse die halben Souveraindors zu sechs Gulden und vierzig Kreuzer (6 fl. 40 kr.).

Bei allen Zahlungen, sowohl an unsre und andere öffentlichen Kassen, als im gemeinen Handel und Wandel ohne Weigerung angenommen, und ausgegeben werden.

2tens den sogenannten Kremnitzer Dukaten von gesetzmässigen Gewichte bewilligen Wir den allgemeinen Umlauf in dem Werthe der kaiserlichen Dukaten zu vier Gulden dreysig Kreuzer noch auf zwey Jahre nämlich bis 1ten Jänner 1788, nach dieser Zeit aber sollen sie als Kurrentmünze nicht mehr in Umlaufe bleiben,

sondern den ausser Kurs gesetzten übrigen Münzen, nach Erläuterung des 4ten § gleich gehalten werden.

3tens Allen übrigen Goldmünzsorten, welche bisher in unsern hungarischen, böhmischen, und österreichischen Erbländern nach einem bestimmten Werthe den öffentlichen Umlauf gehabt haben, wird dieser Umlauf in der Eigenschaft einer (gangbaren) Kurrentmünze noch bis letzten Dezember dieses 1786 Jahres nach dem gegenwärtigen Münzgesetze unter A. angehängten Tariffe gestattet: wobei von selbst verstanden ist, dass sie das gesetzmässig bestimmte vollständige Gewicht haben müssen.

4tens Nach Verlauf dieses Jahrs, angefangen also vom 1ten Jänner 1787 sollen diese in der Zwischenzeit im Kurse geduldeten Goldmünzen, weder bei öffentlichen Staatskassen noch im gemeinschaftlichen Umlaufe als Kurrentgeld ausgegeben, und angenommen, auch können dieselben niemanden in Zahlungen, Darlehen, oder andern Geschäften aufgedrungen werden: sondern erklären Wir sowohl diese, als alle andere in dem Tariffe nicht begriffenen, und selbst die bis itzt in unsern Erbländern verrufenen Goldmünzen, lediglich für Handelswaare, welche nach Willkühr und Einverständniss der Käufer und Verkäufer, je nachdem es ihnen zuträglich scheint, an sich gebracht, und hindangegeben werden kann: auch gegen die alleinige Anmeldung und unentgeltliche Passirung, auf bisherigen Fuss die unbeschränkte zollfreye Ein- und Ausfuhr zu geniessen haben wird.

Dieser eingeräumten Freyheit zu Folge werden alle gegen den freyen Goldhandel, oder das sogenannte Goldagiotiren bis nun erlassenen Verbote und Strafgesetze aufgehoben, und unverbindlich erklärt, welches jedoch nur von dem allgemeinen Privathandel, keineswegs aber von Staats und öffentlichen Kassen, und den dabei angestellten Beamten zu verstehen ist, in Ansehen welcher das Verbot des Goldagiotirens oder Handels mit den ihnen anvertrauten Goldmünzen in voriger Kraft zu bleiben hat. Ingleichen wird von dem freyen Goldhandel das Gold, welches in den Bergwerken unserer Erblande erzeuget, oder aus dem Sande der Flüsse gewaschen wird, ausgenommen, dessen Kauf, oder Einlösung als ein Regale, wie bisher noch ferners, unseren Aerarium vorbehalten bleibet.

5tens Damit aber jeder Besitzer eines Pagamentsgoldes, in Ermanglung eines anderweitigen vortheilhaften Absatzes in, oder ausser Landes, Gelegenheit haben möge, solches sicher und geschwind, in Kurrentgeld umzusetzen, haben Wir an unsere Münzämter, Landprobierer, oder Gold und Silbereinlöser bereits Befehl ertheilet, dass zur Einlösung angebotene Pagamentgold, die seine Wiener Mark zu 24 Karat gerechnet, ohne Abzug eines Schlag-Satz, Scheiderlohns, Probgeldes, oder irgend sonst einer Gebühr um dreyhundert fünfzig neun Gulden dreysig Kreuzer (359 fl. 30 kr.) in erbländischen Kurrent Gold oder Silbermünze; die einzelnen Stücke hingegen, nach dem unter B. beigedruckten Tarife einzulösen.

Sollte übrigens die Veränderung der Umstände es in Zukunft zur Aufrechthaltung unsers Münzsystems, nothwendig oder nützlich machen, in dem für gegenwärtig nach dem angeführten Tariffe bestimmten Goldkaufe oder Einlösungspreise zu steigen oder zu fallen, so wird das Publikum in und ausser Landes davon

auf die gewöhnliche Weise, und insbesondere, durch die Wechselpreiszeddel der hiesigen Börse jedesmal benachrichtiget werden.

Gegeben in unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, den 12ten Tag des Monats Jänner im siebenzehnhundert sechs und achtzigsten, unserer Regierung der römischen im ein und zwanzigsten, und der erbländischen im sechsten Jahre.

Joseph.

L. S.

Leopoldus Comes à Kollowrat,
Reg.is Boh.iae Sup.us &. A. A. pr.mus Canc.ius

Johann Rudolph Graf Chotek.

Tobias Philipp Freyherr
von Giebler.

Ad Mandatum Sac. Caes.o
Regiae Majestatis proprium.

Ferdinand Georg Edler von Mitis.

A. Tariff.

Ueber den Preis, in welchen die hier verzeichneten Goldsorten bis letzten Dezember 1786 in den k. k. Erbländern sowohl bei öffentlichen Kassen als im gemeinen Handel und Wandel angenommen, und ausgegeben werden können.

	fl.	kr.
Mayländer neuer Zecchino	4	22
Mayländer neue Doppia	7	12
Florentiner Gigliato	4	22
Venezianer Zecchino	4	22
Kuhr Pfalzbayrisch- und Salzburger Dukaten	4	20
Holländer, und alle sogenannte ordinari Dukaten	4	18
Alte französische Schild Louisd'or Gepräg von Anno 1726 bis inclusive 1784	9	12
Neue französische Louisd'or von 1785	8	37

In Ansehung des Gewichts dieser Goldmünzen ist sich nach der Vorschrift des Patents vom 15. September 1755 zu halten: Nur ist dabey anzumerken, dass die in diesem Patente noch nicht enthaltene Mayländer neuen Doppien 1. Dukaten 48 Grän, und die neuen französischen Louisd'or von 1785. 2. Dukaten 11. Grän wagen müssen.

B. Tariff.

Nach welcher bey den k. k. Münzämtern, Landprobierern und Gold und Silbereiniösern die hier verzeichneten Goldmünzen stückweise eingelöset werden sollen.

	Ein Stück muss nach dem Dukatengewichte wiegen		Dafür wird bezahlt			Für jeden kalirenden Dukatengrän wird abgezogen	
	Duk.	Grän	fl.	kr.	dr.	kr.	dr.
Mayländer neue Zecchino	1	—	4	26	2	4	—
Mayländer neue Doppia	1	48	7	19	2	3	2
Florentiner Gigliato	1	—	4	26	2	4	—
Venezianer Zecchino	1	—	4	26	2	4	—
Kur Pfalzbayrische und Salzburger Dukaten	1	—	4	24	—	4	—
Holländer und alle sogenannte Ordinari Dukaten	1	—	4	23	—	4	—
Alte Französische Louisd'or von Anno 1726 bis 1784 inclusive	2	20	9	22	—	3	2
Neue französische Louisd'or von Anno 1785 anfangend	2	11	8	47	—	3	2

Anmerkung. Alle andere in dieser Tarife auch nicht enthaltenen fremden Goldsorten ohne Unterschied werden nach der Feine ihres Gehalts bei einzelnen Stücken nach dem Nadlstrich; alles Gold aber, das mehr als ein Mark beträgt, nach der Feuerprobe, die feine Wiener Mark zu 359 fl. 30 kr. gerechnet, eingelöset, und bezahlet werden.

Příspěvky k dějinám cen v druhé polovici XVIII. století.

Dle deputátní tabule z r. 1785 dostávali v Čáslavi duchovní, obecní úředníci, rada, učitelstvo a zřízenci obecní takovéto platy: Pan děkan celkem s deputátem 361 zl. 13 kr. konvenční měny, a to 200 zl. hotové, 1 míru 3 čtvrce pšenice po 2 zl., 34 m. 1 čt. žita po 1 zl. 30 kr., ječmene 10 m. 1 čt. po 1 zl., hrachu 1 m. 3 čt. po 1 zl. 30 kr., 16 sudů piva po $6^1/_2$ zl.; 2 míry mouky pšeničné po 1 zl. 55 kr., 66 liber másla po 12 kr. a 30 sáhů dříví po 1 zl. (Ještě r. 1720 bylo 30 sáhů dříví za 6 zl. Dnes by totéž množství stálo 600 K). Páni kaplani hotově 4 zl. 40 kr. a 24 sáhů dříví.

11 obecním radním po $69^1/_2$ zl., syndikus 173 zl. 10 kr. a 50 zl. na kancelářského, pak 3 m. 3 čt. pšenice, 17 m. 2 mázlíky žita, 5 m. 1 čt. ječmene, 3 m. 3 čt. hrachu, 8 sudů piva a 60 liber másla, dohromady 330 zl. 21 kr. $1^1/_2$ den. (6 den. na kr.).

Servus dostával 64 zl. 30 kr. a sud piva. Dva městští rychtáři po 3 sudech piva. Domovník v radnici bral 27 zl. 30 kr. hotově a ostatek do 50 zl. 30 kr. v deputátu.

Služebník právní hotově jen 10 zl. a celkem 34 zl. 33 kr. $4^1/_2$ den.; obecní inspektor 50 zl. hotově a 2 sudy piva, obecní správec 160 zl. a 2 sudy piva.

Kantor bral hotově 35 zl. 10 kr., 3 m. 3 čt. pšenice, 17 m. 2 mázlíky žita, 5 m. 1 čt. ječmene, 2 m. 2 čt. 2 mázlíky hrachu a 3 sudy piva; celkem 96 zl. 32 kr. a 3 den.

Organista hotově 32 zl., 5 m. 1 čt. pšenice, 15 m. 1 čt. 2 máz. žita, 3 m. 2 čt. ječmene, 1 m. 3 čt. hrachu a piva 3 sudy; celkem 91 zl. 11 kr. $1^1/_2$ den. Muzikanti dostávali 20 zl. hotově a 1 sud 3 čt. piva za 11 zl. $22^1/_3$ kr.

Kalkant bral za 5 zl. $54^1/_2$ kr. obilí, literaté za 10 zl.; zvoník za 20 zl. 43 kr., ponocný za 5 zl. 15 kr. žita, poběžný 33 zl. a 7 m. 3 čt. žita, 4 sáhy dříví a za 3 zl. svíček.

Slouha za 10 zl. 18 kr. $4^1/_2$ den. žita; vodák celkem 32 zl. 52 kr., bába 10 zl.

Duchovním řádům podpory 13 zl. $32^1/_2$ kr.

Čeledín bral hotově 19 zl., za potravy 23 zl. 38 kr. (máz piva po 5 kr.), 13 liber másla, 13 liber sýra po 3 kr., 3 sáhy dříví a 40 žejdlíků soli po 2 kr., celkem 31 zl. 13 kr. a sypání: 1 m. 3 čt. pšenice, 10 m. 1 čt. žita, 3 m. 2 čt. ječmene, 1 m. 3 čt. hrachu a místo masa 1 čt. $2^1/_2$ mázlíků pšeničné mouky.

Platy a ceny v století XVIII.

Urbář Poděbradský z r. 1748 uvádí za práci, když se oukolem dělá, takové platy:

Od požetí a svázání jednoho záhona všelikého obilí, když vzrůstné neb ležaté jest po 3 gr., když řídké jest 2 gr. Od posečení a svázání jednoho záhonu

též všelikého obilí po 1 gr. Od skládání obilí ve stodole 4 gr. 4 d. Od posečení 1 jitra trávy po 5 gr. 5 den.; od sušení a hrabání sena jednoho jitra po 3 gr. Od nařezání 100 strychů řezanky 30 gr.; od mlatu nového 1 kopa 10 gr. Od hlídání hrachu jedné osobě 35 gr. a věrtel žita. — Od udělání sáhu dříví drobného 5 gr. 5 d.

Tesařům poddaným na dlouhých dnech mistru na den po 14 gr., tovaryšům po 11 gr.; na krátkých dnech mistru za den po 12 gr., tovaryšům po 10 gr. Od pálení uhlí uhlířům od každého sáhu 7 gr. a jest povinen z každého sáhu odváděti 4 koše uhlí.

Cihlářům se platí za udělání tisíce cihel zdicích, sklepových, dlaždiček a prejsů 1 kopa 30 gr. míš.; od vypálení jedné peci cihel, která drží 24.000 více neb méně, přidává se žita 2 strychy. Od vypálení peci vápna, která drží na 60 džberů, platí se 2 k. 30 gr. Tisíc cihel vypálených za 5 kop i džber vápna za 36 gr. Roku 1689 stálo v Hoře 1000 cihel 3 zl. 40 kr. a nádeník dostával tehdy 10 kr. denně.

Tkalcům od kopy lněného plátna tenkého 2 kopy; běličkám od kopy loket 30 gr.

Na panství komorním v Poděbradech měl nejvyšší úředník hejtman ročního platu 700 kop gr. míš., purkrabí 500, písař 180—40 kop 40 gr. a deputát; forstmistr měl 233 kop 40 gr., hofjäger 213 kop, lesní 60 kop 40 gr. a zástřelné od škodné, již od r. 1714 ustanovené, za vlka 1 kopu 30 gr., od orla 1 kopu, od lišky 5 gr., od kočky 2 gr. atd.

Vesnický učitel míval na Poděbradsku 60 až 200 zl. rýn., v Poděbradech měl jediný učitel český 316 zl., v Sadsku 120 zl., německý učitel v Poděbradech (profesor) 200 zl. a pomocník německý v Sadsku 100 zl.

Záhon polí ceněn v 1. čtvrtstoletí XVIII. věku v Čáslavi na 2 zl. 50 kr. až na 3 zl. rýn.

Strych role u Horek blíže Čáslavě roku 1722 vyceněn na 1 kopu míš. až na 1 k. 12 gr. míš. a louky 1 strych po 30—45 gr. míš. Chalupa Jana Kopeckého na Horkách léta 1652 za 27 kop gr. míš. koupená stála léta 1722 již jen 15 kop gr. míš. a přidělením k ní 36 strychů 2 věrtele polí za 43 kop 12 gr. a pod 13 str. 1 věrtel loučného za 6 kop 37 gr. učiněn z ní grunt selský.

Chalupy, které ještě r. 1696 ceněny se za 30 kop gr. míš., ujímány zde r. 1722 po 10 kopách.

Císař Josef II. nařídil taxu masnou všude, tak zejmena v Přerově na Moravě měli prodávati libru masa za 2 kr., když cent masa řezníka stál 3 zl. 30 kr.; nebo po 3 kr. libra, když cent stál řezníka 5 zl.; 4 kr. libra, když cent stál 7 rýnských atd. Řezníci Přerovští ztratili cech, že nechtěli r. 1788 sekati libru hovězího masa po 4 kr. Potom za cís. Leopolda II. dána snesitelnější taxa, aby prodávali hovězí maso po 5 kr. a 2 d., telecí po 6 kr., vepřové po 6 kr. a skopové po 4 kr. 2 d. libru.

Úřednictvo mincovny Pražské*)

za císaře Josefa II., jako spoluvládce své matky Marie Terezie 1769—1780, jako samostatného panovníka 1780—1790.

Značka mincovny C.

Pavel Erdmann ze Schwingerschuh, mincmistr, 1769—1784$^{5}/_{2}$
Antonín Stöhr, vardajn, 1769—1773.
Ignác Kendler, vardajn, 1773—1784.
Ludvík Liebel, scholar ryjec, 1769—1777, adjunkt 1777—1784.
Josef Viertmayer, ryjec, 1769—1784.
Martin Seydl, pokladník a šafář, 1780—1784, načež povolán do Vídně.
Karel Rosentretter, protokollista.
Augustin Wüst, praktikant, 1780—1783, pak přeložen do Slavkova.
Ferd. Hipscher, praktikant, 1782.
Karel Beier, praktikant, 1782.
Šafařík, Pundera, Karvan, Mára, 1780—1784, pensionováni.
Strnad, Kobelent, Michel, Wilde, mincíři, 1784, propuštěni.

Seznam ostatního úřednictva do r. 1780 podán při Marii Terezii na str. 833—834.

Dekretem dvorní komory ze dne 18. února 1784 byla mincovna tato zrušena a v dubnu 1784 zavřena a odevzdána vojenskému velitelství.

Seznam vyobrazených mincí Josefa II.

jako spoluvládce své matky Marie Terezie 1769—1780, jako samostatného panovníka 1780—1790.

Z mincovny v Praze = P., z mincovny ve Vídni = Víd., mincmistr = m., vardajn = v.

Mince pamětní a běžné.

Tab. CLVIII. obr. 1408. Pamětní medaille z r. 1770 od M. Kraffta na návštěvu krále pruského v polním ležení u Unčova.
„ „ „ 1409. Pamětní peníz z r. 1764 na příjezd Josefa II. do Prahy.
„ „ „ 1410. Pamětní medaille z r. 1782 do Jana Krist. Reicha na vydání tolerančního patentu.

*) Numismatische Zeitschrift XXIX. 1898, str. 329.

Tab. CLVIII. obr. 1411. Groš z r. 1776. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1412. Tolar z r. 1775. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a **v.** Ignác Kendler.

„ „ „ 1413. Groš z r. 1779. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1414. Grešle z r. 1781. **Vid.**

„ „ „ 1415. Grešle z r. 1782. **Vid.**

Tab. CLIX. „ 1416. Dvacetník z r. 1772. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a **v.** Ant. Stöhr.

„ „ „ 1417. Dvacetník z r. 1776. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a **v.** Ignác Kendler.

„ „ „ 1418. Dvacetník z r. 1781. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1419. Dvacetník z r. 1782. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1420. Dvacetník z r. 1783. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1421. Dvacetník z r. 1784. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1422. Desetník z r. 1778. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a **v.** Ignác Kendler.

„ „ „ 1423. Desetník z r. 1782. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1424. Krejcar z r. 1782. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh.

„ „ „ 1425. Dukát z r. 1770. **P. m.** Pavel Erdmann ze Schwingerschuh a **v.** Ant. Stöhr.

LEOPOLD II. (1790—1792).

Byl synem císaře Františka I. Lotrinského a Marie Terezie, tudíž bratrem císaře Josefa II. Narodil se dne 5. května r. 1747, dne 9. října r. 1790 korunován byl za císaře římsko-německého a dne 6. září r. 1791 za krále českého. Zemřel však již dne 1. března r. 1792.

Manželkou jeho byla Marie Ludvika, infantka španělská, narozena dne 24. listopadu r. 1745, provdána dne 7. srpna 1765, korunována za královnu českou dne 12. září 1791. Zemřela dne 15. května 1792.

Popis minci Leopolda II.

a) Mince korunovační.

Pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1791 od Jana Kristiana Reicha*) (Tab. CLX. obr. 1426.) představuje v líci poprsí panovníka s levé strany v dlouhé paruce, v korunovačním plášti, s řádem zlatého rouna a s hvězdou na prsou, jež sáhá dole až k okraji mezi opis LEOPOLDUS II D·G·R·IMP·S·A·G·H·B·REX A·A·B·L·D· t. j. Leopoldus Secundus Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, Burgundiae, Lotharingiae dux (Leopold Druhý, z Boží milosti římský císař zvláště vznešený, německý, uherský, český král, arcikníže rakouský, burgundský, lotrinský vévoda). Pod poprsím drobně značka ryjce R.

Na rubu na čtyrhranném podstavci, postřeném kobercem s třásněmi, poduška zdobená v rozích třapci, na níž rozloženy jsou korunovační klenoty: koruna, država, meč a žezlo. Nad tím v oblouku opis ET SPES RATIO SALUTIS IN LEOPOLDO TANTUM t. j. A naděje, příčina spásy v Leopoldovi pouze. — V pravo na okraji úseče drobně R. Vespod v úseči ve dvou řádcích PRAG MENS SEPT·| 1791 t. j. Pragae mense septembri 1791 (V Praze v září 1791).

Okraje jsou na obou stranách vyvýšené, hladké.

Průměr 47 mm, váha cínové 38·75 gr.

*) Jan Kristian Reich, řezač kolků v Brodě Bavorském (Fürth), narozen r. 1740, zemřel r. 1814.

Pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu od Jana Nep. Wirta (Tab. CLX. obr. 1428.) nese v líci značně vypouklou hlavu panovníka, s dlouhými, vavřínem věnčenými vlasy, s pravé strany, sáhající dole v opis LEOPOLDVS · II · HVNG · BOH · REX · ARCHID · AVST · M · D · HETR · Dole pod hlavou při okraji drobně I · N · WIRT · F ·

Na rubu dvě tisknoucích se rukou, za nimiž dva rohy hojnosti a Merkurova hůl. Nad tím v polokruhu heslo panovníkovo OPES · REGVM · CORDA · SVBDITORVM · t. j. Moc králů srdce (láska) poddaných.

Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 50½ mm, váha stříbrné 62·4 gr.

Jiná pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu od téhož ryjce (Tab. CLX. obr. 1427.) má na líci zcela stejnou hlavu jako medaille předešlá, ale nad ní opis LEOPOLDVS · II · P · F · AVGVSTVS · t. j. Leopoldus Secundus pius felix augustus (Leopold Druhý zbožný, šťastný císař).

Na rubu na travnaté půdě na zadních nohou stojící korunovaný dvouocasý český lev s levé strany, opírající se levou přední tlapou o oválový štít s rakouským břevnem a v pravé tlapě držící uherský Ondřejský (dvojitý) kříž. Nad ním v oblouku heslo panovníkovo PIETATE · ET · CONCORDIA · t. j. Láskou a svorností.

Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35·05 gr. Ražena též ve zlatě a v cínu.

Pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1791 bez jména ryjce. V líci jejím vidí se česká koruna a pod ní přes sebe křížem položené žezlo s ratolestí olivovou a meč s větví palmovou a uprostřed država. Pod tím osmiřádkový nápis IMP · CAES · | LEOPOLDVS · II · P · F · AVG · | HVNGAR · BOHEM · | REX · | ARCHID · AVST · | CORONATVS · | PRAGAE · VI · SEPT · | MDCCXCI · t. j. Imperator caesar Leopoldus Secundus, pius felix augustus, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, coronatus Pragae (die) sexto septembris (anno) millesimo septingentesimo nonagesimo primo (Císař Leopold II., zbožný, šťastný panovník, uherský, český král, arcivévoda rakouský, korunován v Praze 6. září 1791).

Rubní strana jest jako na předcházející medailli.

Okraje jsou s obou stran hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35 gr, cínové 26·9 gr.

Větší pamětní peníz na korunovaci krále z r. 1791 (Tab. CLXI. obr. 1431.) jakož i malý takový peníz (Tab. CLXI. obr. 1433.) podobají se v líčení předešlé medailli, ale na líci nemají pod korunou korunovačních klenotů, ani žádných ratolestí, toliko 8řádkový nápis stejného znění.

Rub shoduje se úplně s předešlou medaillí.

Hrana u obou jest listovím chráněna.

Průměr většího 25 mm, váha zlatého 4·5 gr, stříbrného 4·37 gr.

Průměr malého 20½ mm, váha zlatého 2·6 gr, stříbrného 2·17 gr.

Pamětní medaille na korunovaci královny bez letopočtu od Jana Nep. Wirta (Tab. CLXI. obr. 1429.) nese v líci poprsí královny s levé strany ve vysokém reliefu, s dlouhými kadeřavými vlasy, zdobenými čelenkou a vzadu závojem dolů splývajícím, v hranostajovém plášti korunovačním, jež sáhá dole k okraji. Nad ním v polokruhu čte se opis MAR · LVDOVICA · AVG · LEOPOLDI · II · IMP · t. j. Maria Ludovica augusta Leopoldi Secundi imperatrix (Marie Ludvika, choť Leopolda II., císařovna). Pod poprsím při okraji drobně jméno rytce I · N · WIRT · F ·

Na rubu jest pod českou korunou přes vavřínovou ratolest křížem položeno žezlo a nad tím v oblouku opis REGINA · ET · MATER · t. j. Královna a matka.

Na obou stranách vyvýšený hladký okraj.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 34·85 gr, cínové 36·9 gr; také ražena ve zlatě.

Pamětní medaille na korunovaci královny z r. 1791 bez jména rytce (Tab. CLXI. obr. 1430.) má v líci šestiřádkový nápis MAR · LVDOVICA · AVG · | LEOPOLDI · II · IMP · | REGINA · BOHEMIAE | CORONATA · | PRAGAE · XII · SEPT · | MDCCXCI · t. j. Maria Ludovica augusta Leopoldi Secundi imperatrix, regina Bohemiae, coronata Pragae duodecimo (mensis) septembris millesimo septingentesimo nonagesimo primo (Marie Ludvika, choť Leopolda II., císařovna, královna česká, korunována v Praze 12. září 1791).

Rub jest stejný s předešlou medaillí.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35 gr, cínové 25·84 gr.

Větší pamětní peníz na korunovaci královny z r. 1791 (Tab. CLXI. obr. 1432.) tak i malý peníz k téže události (Tab. CLXI. obr. 1434.) shodují se v líčení na obou stranách úplně s předešlou medaillí.

Hrana u obou jest listovím chráněna.

Průměr většího 24½ mm, váha zlatého 4·5 gr, stříbrného 4·38 gr.

Průměr malého 19½, mm, váha zlatého 2·6 gr, stříbrného 2·18 gr.

b) Mince běžné

české provenience, nebo zvláště pro země koruny České v jiné mincovně ražené z doby panování cís. Leopolda II. není, a vykazuje vláda jeho v numismatice české mezeru, neboť mincovna v Praze, cís. Josefem II. r. 1784 zrušená, zůstávala zavřena, aniž ve Vídni neb jinde nějaké zvláštní mince pro země koruny České byly raženy.

Seznam vyobrazených mincí Leopolda II.

(1790—1792).

Mince korunovační a pamětní.

Tab. CLX. obr. 1426. Pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1791 od Jana Kristiana Reicha.

„ „ „ 1427. Pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu od Jana Nep. Wirta.

„ „ „ 1428. Pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu od Jana Nep. Wirta.

„ CLXI. „ 1429. Pamětní medaille na korunovaci královny bez letopočtu od Jana Nep. Wirta.

„ „ „ 1430. Pamětní medaille na korunovaci královny z r. 1791.

„ „ „ 1431. Větší pamětní peníz na korunovaci krále z r. 1791.

„ „ „ 1432. Větší pamětní peníz na korunovaci královny z r. 1791.

„ „ „ 1433. Malý pamětní peníz na korunovaci krále z r. 1791.

„ „ „ 1434. Malý pamětní peníz na korunovaci královny z r. 1791.

FRANTIŠEK II. (1792—1835).

Narodil se ve Florencii dne 12. února 1768 jako prvorozený syn Leopolda II. a jeho choti Marie Ludviky. Po smrti svého otce dne 1. března 1792 nastoupil vládu v dědičných zemích, načež téhož roku dne 6. června korunován byl za krále uherského, dne 14. července za císaře římsko-německého a dne 9. srpna za krále českého. Dne 11. srpna 1804 přijal titul císaře rakouského a dne 6. srpna 1806 složil se sebe následkem míru Prešpurského a zřízení rýnského bundu hodnost císaře římsko-německého. Zemřel dne 2. března 1835. Ženat byl čtyřikráte. Prvou manželkou jeho byla Alžběta Viléma, princezna würtemberská, narozená dne 21. dubna 1767, provdána dne 8. ledna 1788, zemřela však již dne 18. února 1790. Druhou chotí měl Marii Terezii, princeznu neapolskou a sicilskou, narozenou dne 6. června 1772, provdanou dne 19. září 1790, jež dne 11. srpna 1792 korunována byla za královnu českou a zesnula dne 13. dubna 1807. Za třetí choť pojal dne 6. června 1808 Marii Louisu Beatrix, arcivévodkyni rakouskou z Este, zrozenou dne 14. prosince 1787, která zemřela dne 7. dubna 1816. Po čtvrté oženil se dne 10. listopadu 1816 s Karolinou Augustou, dcerou bavorského krále Maximiliana Josefa, narozenou dne 8. února 1792 a provdanou r. 1808 za Viléma, potomního krále würtemberského, kteréžto manželství však bylo r. 1815 rozvedeno. Přeživši druhého chotě svého, zesnula u vysokém věku dne 9. února 1872.

Záhy uznal císař František II. užitečnost a důležitost Pražské mincovny, kterou byl císař Josef II. dekretem dvorní komory ze dne 18. února 1784 zrušil a proto obnovil ji zase znovu dekretem ze dne 28. srpna 1795. Kdežto dřívější stará mincovna od r. 1537—1784 nalezala se v Celetné ulici (r. 1755 byla přestavěna), byla tato znovuzřízená mincovna umístěna zprvu v čís. 538-I. v Kotcích a od r. 1806—1828 v čís. 243-I. v Dominikánské (Husově) ulici. Počalo se zde pracovati dne 5. září 1795.

R. 1828 byla opětně zrušena a r. 1830 reaktivována a přestěhována do starého císařem Josefem II. zrušeného kláštera Paulanů na Staroměstském velkém náměstí čís. 930-I., kde setrvala až do r. 1857, kdy byla definitivně zrušena, a kdy se v Praze přestalo nadobro mincovati.

Archiv mincovny zde zůstal při c. k. puncovním a horním revírním úřadu až do roku 1899, kdy úřady ty přeneseny na Kozí náměstí do nové loterní budovy.

Patentem ze dne 20. února 1811 zavedena měna Vídeňská. Vedle toho však konvenční měna platila u nás stále až do r. 1857. Razilo se totiž z Kolínské hřivny 20 zlatých aneb z $^1/_6$ Vídeňské těžké hřivny 24 zlaté. Obyvatelstvo též

i po zavedení měny Vídeňské počítalo po staré zvyklosti zlatý stříbra za $2^1/_2$ zlatého Vídeňského čísla neb šajnů.

V oběhu byla měděná mince velmi rozmanitá. Dopuštěny krejcary císařovny Marie Terezie, Františka I. i Josefa II. a platily krejcar Víd. měny, pak šly oběhem veliké měďáky z r. 1800 s 1 neb 3 v prsním štítku orla, prvé brány po krejcaru, druhé po dvou. Ještě hrubší byly šestikrejcary či dvougroše, na nichž sedmkrát stará cena 30 byla vyražena, tak jako 15 na groších či tříkrejcarech Víd. čísla. Cenu svou dle rázu měly krejcary a groše s letopočtem 1812*). Nejdéle udržely se konvenční krejcary (dobráky s kapličkou) a jich díly ($^1/_2$, $^1/_4$) s letopočtem 1816, jež z neznámého důvodu raženy s týmž letopočtem až do r. 1850. A přece lid si dobře zvykl na tyto různé měďáky.

Finanční správa od časů císařovny Marie Terezie častokráte měněna, jak co do názvu, tak i svou působností. Dvorská účetní komora r. 1792 přezvána státní účtárnou a od r. 1794 stala se zase úřadem samostatným, zovouc se v letech 1805—1848 jenerálním účetním direktoriem.

Naproti tomu r. 1797 znovu zřízeno dvorní místo finanční a trvale zřízeno r. 1802 jako dvorská komora i bankodeputace pro správu finančního hospodářství celé říše. Vedle ní byl od r. 1813 zvláštní finanční ministr, nadřízený předsedou dvorské komory.

Mírem Schönbrunnským r. 1809 ztenčené Rakousko, válkami po r. 1792 beztak ochuzené, podnikalo k záchraně arrosování státních obligací (1798), nucené půjčky (1794—97), nadměrné emisse papírových peněz a odevzdání zbytečného stříbrného náčiní do mincoven (1809).

Tím však nezdrželo se vydání pověstného patentu finančního o spádu ze dne 20. února 1811, jejž uveřejnil president dvorské komory hr. Josef Wallis.**)

Cena bankovek i měděných peněz klesla o $^4/_5$. Ochuzení obyvatelstva a nezměrná bída následovaly a následky patentu stihly hrozně mnohé rodiny, ba můžeme říci: všechno obyvatelstvo. Následoval pak značný převýdej směnných listů čili Vídeňské měny (šajnů), jenž podruhé zavinil zlehčení papírového oběživa, což zavdalo příčinu k založení Národního banku rakouského.

Aby finance říšské se uspořádaly, nařízeno cís. patentem dne 1. června 1816***), že papírové peníze nemají nuceného oběhu a zřízen bank národní (zemský) s 350.000 akciemi, jež kupovány po 2000 zl. v papírech a 200 zl. v minci kovové. Kdo zaplatil v bance 140 zl. v listech výkupných (anticipantních), dostal zemskou obligaci 1% za 100 zl. a 40 zl. v bankovkách.

---

*) Bylo jich vybito za 43,906.070 zl., totiž 1392,102.061 kus („Das Münzwesen und die Medailleure unter der Regierung S. M. des Kaisers Franz Josef I." von C. von Ernst str. 5.).

**) Uveden doslovně v přílohách. Dále tam uvedeno také nařízení z 20. června 1811 o listech výkupných.

***) Doslovně uvedeno v přílohách. K tomu dne 20. září 1816, když uváděny v oběh bankovky po 100, 500 a 1000 zl., dal nejvyšší purkrabí a president gubernia Fr. hr. z Kolovrat cirkulární nařízení se vzorky a popisem těchže bankovek.

Stanovy priv. Národní banky rakouské schváleny dne 15. července 1817, když bylo úpsáno více než 1000 akcií.*) Bance uděleno na 25 roků právo k výdeji cedulí a eskontování směnek, za kteréž výhody převzala banka „šajny" z oběhu. Výměna „šajnů" dála se jednak na základě smlouvy z r. 1820 výměnou za vlastní cedule v poměru 250 : 100, jednak tím, že akcie splatny byly „v šajnech", z části za obligace státní $2^1/_2\%$.

Bankovní kapitál konečně rozdělen na 100.000 akcií, po 1100 zl., z nichž 1000 zl. mohlo býti splaceno v papírových penězích a 100 zl. ve stříbře. Bylo však vydáno jen 50.621 akcií, tak že banka vládla kapitálem 5,062.100 zl. ve stříbře, kdežto ostatek provozovacího kapitálu uložen ve státních úpisech za 50,621.000 zl. víd. měny a byl fondem garančním.

Plnou měrou vyhověla nár. banka svému účelu, vybaviv z původních (r. 1820) směnných listů za 537,173.200 zl. do 31. pros. 1847 jich až na 9,712.838 zl., kterýž zbytek zmizel r. 1855 úplně.

Patentem dne 1. července 1841 byl privilej její prodloužen až do 31. pros. 1866; však odňato jí výhradné právo eskontování směnek a právo k poskytování půjček na hypotéky. Ani tenkráte neustaven poměr mezi oběhem cedulí a úhradou kovovou jako r. 1817, byť zůstaven vůli ředitelstva bankovního. Banka stále poskytovala přechodné půjčky eskontováním 3měsíčních poukázek na ústřední pokladnu státní.

Nahrazováním jich povstal stálý dluh státní bance, jenž stoupl z 6 millionů r. 1820 na $131^1/_2$ mil. r. 1838. Dle statutu z r. 1817 vydány cedule nár. banky na 5, 10, 25, 50, 100, 500 a 1000 zl. konv. měny. Bankovky po 25 zl. a 500 zl. vzaty z oběhu; za to r. 1848 vydány po 1 a 2 zl., které také půleny a čtvrtceny.

*) Současný tisk statutu a privilejí uveřejněn dle tisku v archivu musea král. Českého mezi přílohami.

Které mince byly raženy za Františka II. v mincovně Pražské.

Od znovuzřízení mincovny Pražské dne 5. září r. 1795 v domě čís. 538-I. v Kotcích dekretem dvorské komory ze dne 28. srpna t. r. raženy zde se znamením této mincovny C, avšak bez značky mincmistrů,

za mincmistra Ignáce Wernera Kendlera

r. 1795: křížové tolary, půltolary a čtvrttolary, dvacetníky, dvanáctikrejcary a stříbrné šestáky;

r. 1796: křížové tolary i čtvrttolary a dvacetníky;

r. 1797: dukáty, křížové tolary, půltolary, čtvrttolary a dvacetníky;

r. 1798: dukáty;

r. 1800: stříbrné 24 kr. a měděné 6 kr., 3 kr., 1 kr. a ½ kr.;

za mincmistra Frant. Stöhra

r. 1802: dvacetníky a sedmíky;

r. 1803: dvacetníky;

r. 1804: dvacetníky;

r. 1805: dvacetníky;

r. 1806: dvacetníky;

r. 1807: dukáty a dvacetníky;

r. 1808: dvacetníky;

r. 1809: konvenční tolary i půltolary a dvacetníky;

r. 1811: konvenční tolary;

r. 1812: konvenční tolary;

r. 1813: konvenční tolary;

r. 1814: konvenční tolary a dvacetníky;

r. 1815: konvenční tolary, dvacetníky a desetníky;

r. 1818: dvacetníky;

r. 1819: konvenční tolary i půltolary a dvacetníky;

r. 1820: konvenční tolary i půltolary a dvacetníky;

r. 1821: konvenční tolary i půltolary a dvacetníky;

r. 1822: konvenční tolary i půltolary a dvacetníky;

za mincmistra Josefa Hippmanna

r. 1823: konvenční tolary, půltolary a dvacetníky;

r. 1824: konvenční tolary a půltolary;

r. 1825: konvenční tolary a půltolary;

r. 1826: konvenční tolary a půltolary;
r. 1827: konvenční tolary i půltolary a dvacetníky.

R. 1828 byla mincovna tato opětně zrušena, ale r. 1830 reaktivována, načež raženy tu za téhož mincmistra

r. 1830: dvacetníky;
r. 1831: dvacetníky;
r. 1832: dvacetníky;
r. 1833: dvacetníky a stříbrné groše;
r. 1834: dvacetníky;
r. 1835: dvacetníky;

Popis minci Františka II.

a) Mince korunovační a pamětní.

Pamětní medaille na korunovaci krále bez letopočtu od Jana Nep. Wirta (Tab. CLXII. obr. 1435.) nese v líci ve vysokém reliefu pracovanou hlavu panovníka s pravé strany, s dlouhými, nad ušima do závitů sčesanými a vavřínem věnčenými vlasy, jež sáhá dole v opis FRANCISCVS · HVNG · BOH · REX · ARCHID · AVST · M · D · HETR · t. j. Franciscus Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, magnus dux Hetruriae (František uherský, český král, arcivévoda rakouský, velkovévoda toskánský). Pod hlavou při okraji drobnou literou jméno rytce I · N · WIRT · F.

Na rubu na půdě travou porostlé vzpřímený korunovaný dvojocasý český lev s levé strany, jenž v pravé přední tlapě drží uherský Ondřejský kříž a levou tlapou opřen jest o oválový štít s rakouským břevnem. Nad ním v oblouku heslo panovníkovo LEGE · ET · FIDE · t. j. Zákonem a věrností.

Okraje jsou na obou stranách hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35·1 gr.

Jiná medaille k téže události rovněž bez letopočtu a od téhož ryjce (Tab. CLXII. obr. 1437. ve sbírce p. Fr. R. Chaury v Praze) má v líci podobnou hlavu jako medaille předešlá, ale nad ní opis IMP · CAES · FRANCISCVS · II · P · F · AVG · t. j. Imperator caesar Franciscus Secundus pius felix augustus (Císař František Druhý, zbožný, šťastný panovník).

Rub stejný jako na předešlé medailli.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35 gr. Byla ražena také ve zlatě.

Pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1792 bez jména ryjce (Tab. CLXIX. obr. 1479.) Líc: Pod českou korunou država a pod ní přes sebe křížem meč s ratolestí palmovou a žezlo s větví vavřínovou a pod tím osmiřádkový nápis IMP · CAES · | FRANCISCVS · II · P · F · AVG · | HVNGAR · BOHEM · | REX · | ARCHID · AVST · | CORONATVS · | PRAGAE · IX · AVG · | MDCCXCII · t. j. Imperator caesar Franciscus Secundus, pius felix augustus, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, coronatus Pragae (die) nono augusti (anno) millesimo septingentesimo nonagesimo secundo (Císař František Druhý, zbožný, šťastný panovník, uherský, český král, arcivévoda rakouský, korunován v Praze 9. srpna 1792).

Rubní strana stejná s předchozími dvěma medaillemi.

Okraje jsou s obou stran hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35·1 gr, cínové 25·1 gr.

Této medailli podoben jest větší i malý peníz na korunovaci krále z r. 1792 (Tab. CLXII. obr. 1436. a 1438.), avšak v líci nápis na nich jest přímo pod korunou a ostatní klenoty korunovační i ratolesti scházejí.

Hrana obou jest listovím chráněna.

Průměr většího 24½ mm, váha zlatého 4·5 gr, stříbrného 4·39 gr.

Průměr malého 20 mm, váha zlatého 2·6 gr, stříbrného 2·15 gr.

Pamětní medaille na korunovaci královny z r. 1792 bez jména ryjce (Tab. CLXIX. obr. 1481.) má v líci šestiřádkový nápis MAR · THERESIA · AVG · | FRANCISCI · II · IMP · | REGINA · BOHEMIAE · | CORONATA · | PRAGAE · XI · AVG · | MDCCXCII · t. j. Maria Theresia augusta Francisci Secundi, imperatrix, regina Bohemiae coronata Pragae undecimo augusti millesimo septingentesimo nonagesimo secundo (Marie Terezie, choť Františka II., císařovna, královna česká korunovaná v Praze 11. srpna 1792).

Na rubu pod českou korunou na žezlu křížem vavřínová ratolest a nad tím polokruhem opis IMITARI · MALIM · QVAM · VOCARI · t. j. Raději chci nápodobiti (následovati), než velebena (zbožňována) býti.

Na obou stranách okraje hladké.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 35·1 gr.

S touto medaillí shoduje se úplně větší i malý peníz na korunovaci královny z r. 1792 (Tab. CLXII. obr. 1440. a Tab. CLXIII. obr. 1442.) s hranou listovím zdobenou.

Průměr většího 24½ mm, váha zlatého 4·5 gr, stříbrného 4·5 gr.

Průměr malého 20 mm, váha zlatého 2·6 gr, stříbrného 2·4 gr.

Pamětní medaille z r. 1804 od Ant. Guillemarda*) a Frant. Stuckgarta**) na návštěvu krále v Čechách (Tab. CLXII. obr. 1439.). V líci jest hlava císařova s pravé strany, s dlouhými vlasy, věnčenými vavřínem a na úseči krku drobným psacím písmem *A. Guillemard f.* Hlava sáhá dole v opis FRANCISCO II · P · F · AUG · REGI OPT · BOHEMIA DEVOTA · t. j. Francisco Secundo pio felicique augusto regi optimo Bohemia devota (Františkovi Druhému, zbožnému císaři, předobrému králi, oddané Čechy).

---

*) Antonín Guillemard, medailleur, narozen asi kolem r. 1750 v Praze, zemřel r. 1820. Pocházeje z otce Francouze, do Čech přistěhovalého, působil hlavně v Praze a ve Vídni, kde v letech 1780 až 1820 zhotovil četnou řadu prací ryjeckých, z nichž mnohé vynikají nevšední dovedností. Byl příbuzným pražského medailleura Františka Stuckharta, chovance vídeňské akademie umělecké, s kterými v letech 1803—1805 některé medaille společně pracoval. Byl též po několik let vrchním řezačem želez při pražské mincovně.

**) František Stuckhart (též Stuckgart), medailleur, narodil se okolo r. 1778 v Trnavě (Tyrnau) v Uhrách. V mladých letech dostal se do ryjecké školy c. k. akademie vytvarných umění ve Vídni, v níž r. 1797 získal první cenu za bossáži ve vosku, r. 1798 a 1799 druhou cenu ve třídě sochařské a ve škole caelaturní při ryjectví. Když později pracoval samostatně, dobyl jména některými kusy ukázkovými. Pracoval mnohé medaille v Praze a od r. 1801—1816 v císařské mincovně ve Vídni. Kdy zemřel, není známo.

Na rubu při levé straně sedí na stolci u sloupu korunovaná Čechie, majíc po levici štít se znakem českým a vedle něho keř a za sebou Hradčany s velechrámem sv. Vítským a vztahujíc ruce vstříc na uvítanou třem postavám, přicházejícím s pravé strany, znázorňující rolnictví, umění a obchod. Dole v levo pod stolcem na rozhraní úsečе drobně F. STUCKGART . F . Nad tímto líčením nahoře v oblouku nadpis BOHEMIAM · LVSTRAT · t. j. Po Čechách cestuje. Vespod v úseči čtyřřádkový nápis AGRICVLTVRA · ARTES · | COMMERCIVM · | VIAE · PERFICIVNTVR · | MDCCCIV t. j. Rolnictví, umění, obchod a cesty se zdokonalují 1804.

Okraj jest na obou stranách vyvýšený, hladký.

Průměr 48½ mm, váha stříbrné 43·1 gr.

Pamětní medaille z r. 1804 od Ant. Guillemarda a Frant. Stuckgarta na vojenské cvičení u Prahy (Tab. CLXIII. obr. 1441.) nese v líci hlavu panovníkovu s pravé strany, s dlouhým, volně dolů splývajícím a vavřínem věnčeným vlasem, jež sáhá dole v opis FRANZ · II · RÖM · KAI · KÖN · ZU HUN · UND BÖH · ERZH · ZU OEST · t. j. Franz der Zweite, römischer Kaiser, König zu Hungarn und Böhmen, Erzherzog zu Oesterreich (František Druhý, římský císař, král uherský a český, arcivévoda rakouský). Na úseči krku drobné psacím písmem *A. Guillemard f.*

Na rubu v pravo v řadách rozestaveno pěší vojsko a před ním na koni císař v maršálské uniformě, drže v pravici smeknutý klobouk. Za ním viděti dva koně jeho pobočníků. Nad touto scenou v polokruhu nadpis IM FRIEDEN MILD · ZUM KAMPFE STETS GERÜSTET · t. j. V míru laskavé, k boji vždy připraveno. Dole v levo na rozhraní úsečе drobné F. ST. t. j. F. Stuckgart. Vespod v úseči třířádkový nápis UIBUNGSLAGER | BEI PRAG · | 1804 t. j. Cvičebný tábor u Prahy 1804.

Na obou stranách vyvýšený, hladký okraj.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 15 gr., cínové 18·3 gr.

Jiná k téže příležitosti a těmitéž ryjci pracovaná medaille (Tab. CLXIII. obr. 1443.) má v líci úzké, hluboko přeříznuté poprsí císaře s pravé strany, s vlasy do copu spletenými, v maršálské uniformě a s řádovou stuhou přes pravé rameno k levému boku, jež sáhá dole mezi opis FRANZ · II · RÖM · KAI · KÖN · ZU HUN · UND BÖH · ERZH · ZU OEST · Na odkrojku ruky drobným vypouklým psacím písmem *A. Guillemard f.*

Rub jest zcela stejný jako u předešlé medaille.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 16·4 gr, bronzové 19·05 gr.

Větší pamětní peníz z r. 1804 na prohlášení Rakouska za císařství*) (Tab. CLXIX. obr. 1482.) nese v líci hlavu císaře s pravé strany, s dlouhými, vavřínem věnčenými vlasy, sáhající dole mezi opis, který počíná

*) Prohlášení císařství Rakouského stalo se patentem císařským z 11. srpna 1804, ale oslaveno bylo teprv 8. prosince t. r. bohoslužbou v chrámě svatého Štěpána ve Vídni a ve všech hlavních městech říše.

dole v pravo a zní FRANCISCVS ROM · ET AVSTRIAE IMP · t. j. Franciscus Romanorum et Austriae imperator (František římský a rakouský císař).

Na rubu dvě palmové ratolesti křížem přes sebe položené a stuhou na mašli svázané, tvořící věnec nahoře rozevřený. Z dola od pravé strany vine se kolem okraje opis OB AVSTRIAM HAER · IMP · DIGNITATE ORNATAM · t. j. Ob Austriam haereritarii imperatoris dignitate ornatam (Pro ozdobení důstojenstvím dědičného císaře) a uvnitř věnce čtyřřádkový nápis HILARITAS | PVBLICA | VI · ID · DEC · | MDCCCIV · t. j. Hilaritas publica sexto idus decembris millesimo octingentesimo quarto (Veřejné veselí 8. prosince 1804).

Okraje jsou po obou stranách perlové.

Průměr 24—25 mm, váha zlatého neb stříbrného 4·5 gr.

Menší k téže příležitosti ražený peníz (Tab. CLXIX. obr. 1480.) shoduje se v líčení úplně jak na líci tak i na rubu s větším penízem, měří ale v průměru toliko 20—21 mm a váží stříbrný 2—2·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1804 na návštěvu císaře v Adamově (Tab. CLXX. obr. 1486.) znázorňuje v líci hlavu mocnáře s pravé strany, s dlouhými, vavřínem věnčenými vlasy, sahající dole v opis IMP · CAES · FRANCISCO II · HVNG · BOH · GAL · ET LOD · REGI t. j. Imperatori caesari Francisco Secundo, Hungariae, Bohemiae, Galiciae et Lodomeriae regi (Císaři Františkovi II., uherskému, českému, haličskému a vladiměřskému králi).

Na rubu šestiřádkový nápis IN | MEMORIAM | PRÆSENTIÆ | FELIX | ADAMSTHAL | MDCCCIV · t. j. Na památku přítomnosti šťastný Adamov 1804.

S obou stran hladký, vyvýšený okraj.

Průměr 48½ mm, váha železné litiny 43·5 gr.

Velká školní premijní medaille bez letopočtu (ze starší doby) bez jména ryjce (Tab. CLXX. obr. 1487. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze) má v líci mladší hlavu císaře podobnou jako na korunovační medailli od J. N. Wirta a nad ní v polokruhu nápis IMP . CAES · FRANCISCVS · II · P · F · AVG · Okraj uvnitř šňůrovitý a zevnitř hladký, vyvýšený.

Na rubu čte se ve čtyřech řádcích psacím písmem *Fleiß* | *Ehre* | *der eifrigen* | *Schüler.* t. j. Ku poctě horlivých žáků. Okraj vyvýšený, velice ozdobný.

Průměr 48 mm, váha mosazné 31·5 gr.

Větší česká pamětní medaille z r. 1814 na vítězství spojenců nad Napoleonem I. (Tab. CLXIII. obr. 1445. ze sbírky p. Fr. R. Chaury v Praze). Líc: Ve věnci utvořeném ze dvou vavřínových ratolestí v 7 řádcích nápis FRYDRYCH- | ALEXANDR- | FRANTISSEK | DOBYLI KRASNY | WITĚZNY„ | „WĚNEČEK . | —

Na rubu jest nápis ONI | EUROPY ŘE„ | TEZY ZLOMILI | NARODU SWEHO | TRAPENI POMSTILI. a v úseči pod čarou písmem prohloubeným WLIPSKU D. 16 18 ŘJG : | 1813 WPAŘJŽI D. 31 | BŘEZ. A 2 DUB. | 1814 Kolem okraje řetěz na 7 místech přetržený.

Průměr 63 mm, váha železné litiny 70 gr.

Větší německá pamětní medaille z r. 1814 k téže události litá (Tab. CLXX. obr. 1489. ve sbírce p. Fr. R. Chaury v Praze) nese v líci v takovémž věnci sedmiřádkový německý nápis FRIDRICH- | ALEXANDER- | FRANZ | ERRANGEN DEN | SCHOENSTEN | LORBER„ | „KRANZ.

Na rubu v řetězu šestkrát přetrženém 11 řádkový nápis SIE | HABEN EURO | „PAS KETTEN GE | „BROCHEN UND | IHRER VOELKER | LEIDEN GEROCHEN. a pod čarou v úseči písmem prohloubeným LEIPZIG D 16„ 18 OCT. | 1813 | PARIS D. 31. MERZ | 2. APRIL 1814.

Průměr 66 mm, váha železné litiny 50·5 gr.

Menší česká pamětní medaille z r. 1814 na vítězství spojenců nad Napoleonem I. litá dle návrhu Jos. D. Lercha*) (Tab. CLXIV. obr. 1446.) má na líci ve věnci složeném ze dvou vavřínových, dole mašlí svázaných větví frakturový osmiřádkový nápis a sice nejprv pět řádků Frantiſſek, | Alexander a | Frydrych | dobyli neykráſnégſſj- | -ho wěnce wjtězného. Pod tím vodorovná dělící čára uprostřed se třemi šestihrotými hvězdičkami a pod ní další tři řádky Pokog zawřen w | Pařjži dne 30.bo | mage. 1814. Dole pod mašlí menším latinským písmem na venek postaveným ZBIROW. kdež medaille ta byla lita a z dola po levé straně podobně LERCH . SC . t. j. Lerch sculptor (Lerch ryjec).

Na rubu v řetězu na osm kusů roztrženém čte se frakturový osmiřádkový nápis, uprostřed podobnou příčnou čarou jako na líci ve dvě stejné poloviny dělený, totiž Dkowy Ewro- | -pi zlomili, | Národu trápenj | pomſtili. | V Lipſka dne 18bo | řjgna 1813 JV Pařjži | dne 31o. března a 2bo | dubna 1814.

Okraj na obou stranách hladký, někdy však též na rubu zvýšený.

Průměr 52 mm, váha železné litiny 36·4 gr.

Menší německá, k téže příležitosti litá pamětní medaille z r. 1814 od téhož medailleura pocházející (Tab. CLXIV. obr. 1447.) nese na líci v podobném věnci jako česká medaille nápis latinkou, sestávající v horní úseči z šesti řádků FRYDRICH | ALEXANDER | FRANZ | ERRANGEN DEN | SCHOENSTEN | LORBER-KRANZ a pod stejnou příčnou čarou v úseči dolní ze tří řádků FRIEDENS SCHLUS | PARIS . D : 30" MAY | 1814. Pod mašlí dole jest z drobného psacího na venek postaveného písma Zbirow a z dola po pravé straně rovněž tak Lerch. Sc

Na rubu v řetězu na 10 místech přetrženém 10řádkový nápis latinkou SIE | HABEN EURO- | -PAS KETTEN GE- | -BROCHEN * UND | IHRER VOELKER | LEIDEN GEROCHEN ⁑ a dále pod dělící příčnou čarou jako prve * LEIPZIG D . 18. OCT. | 1813. | ⁑ PARIS D. 31. MERZ | 2. APRIL 1814.

Okraje s obou stran vyvýšené, hladké.

Průměr 52 mm, váha železné litiny 35·3 gr.

Pamětní medaille z r. 1820 od Jana Nep. Wirta a malíře L. Fügera na příjezd král. manželů do Prahy (Tab. CLXIV. obr. 1448.) má na líci antické poprsí císaře s pravé strany, věnčené vavřínem, v převěsném

*) Josef D. Lerch, ryjec v Praze, pracoval v l. 1813—1836.

plášti připnutém na rameni a s orlem se zlatým rounem na prsou, a po jeho levici poprsí císařovny s čelenkou ve vlasech zkadeřených, obě dole do opisu sáhající. Na úseči ruky císařovy drobně písmem vypouklým značky tvůrců medaille I. W. L. F. (t. j. Johannes Wirt, L. Füger). Kolem poprsí opis FRANCISCVS AVST · IMP · ET CAROLINA AVGVSTA MAX · IOS · REG · BAV · FIL · t. j. Franciscus Austriae imperator et Carolina Augusta Maximiliani Josephi regis Bavariae filia (František, císař rakouský, a Karolina Augusta, Maximiliana Josefa, krále bavorského, dcera).

Rub nese ve věnci, uvitém z větví vavřínových a růží a svázaném dole stuhou v mašli, pětiřádkový nápis PRAGAM | ADVENTV FAVSTO | FAVSTAM REDDVNT | MENSE MAIO | MDCCCXX · t. j. Pragam adventu fausto faustam reddunt mense maio (anno) millesimo octingentesimo vicesimo (Prahu šťastným příchodem šťastnou učinili v měsíci květnu 1820).

Okraj po obou stranách medaille jest vyvýšený, hladký.

Průměr 50 mm, váha stříbrné 32 neb 35·15 gr, cínové 33 gr.

Pamětní medaille z r. 1833 od Josefa z Lerchenau*) na návštěvu král. manželů v Čechách (Tab. CLXV. obr. 1449.). Na líci zobrazeno vavřínem věnčené poprsí císařovo s pravé strany v antickém brnění, hranostajovém plášti a s řetězem zlatého rouna a po jeho levém boku poprsí císařovny v plášti brokátovém, s čelenkou ve vlasech kadeřavých a s řetězem na šíji. Nad poprsími opis FRANCISCVS I · CAROLINA AVGVSTA · a pod nimi při okraji drobným písmem na venek postaveným IOS · DE LERCHENAU FEC · PRAGAE · t. j. Josef z Lerchenau zhotovil v Praze.

Na rubu vidí se na čtyrhranném širokém podstavci uprostřed čtyrboký jehlan, zakončený rakouským orlem, sáhajícím k okraji a u vrchu zdobený věncem z růží, nesoucí uprostřed oválový štít se začátečními písmeny jmen král. manželů *FC* a pod ním jiný čtyrrohý štítek s letopočtem 1833. V každém rohu podstavce jest kulatý sloup s vásou, na níž plápolá oheň. Všecky sloupy nesou korunované znaky zemí rakouských. V popředí leží mohutný korunovaný český lev s pravé strany, maje hlavu ku předu obrácenou a držící v pravé přední tlapě žezlo. Nad podstavcem v polokruhu opis IN MEMORIAM FELICIS PRAESEN | TIAE AUGUSTISS · IN BOHEMIA · t. j. Na památku blahé přítomnosti císaře a císařovny v Čechách.

Okraj jest na obou stranách vyvýšený, hladký.

Průměr 53 mm, váha bronzové 65·3 gr.

---

*) JOSEF DE LERCHENAU jest dle mého mínění asi totožný s Josefem D. Lerchem, a toliko okolnost, že psával se někdy pouze J. D. LERCH, jindy zase JOSEF DE LERCHENAU (podobně jako Jan Nep. Wirt psával se dříve Würth a Frant. Stuckhart někdy též Stuckgart) při nedostatku podrobnějších zpráv životopisných, jež se nám po většině o rytcích a medailleurech dochovaly, ježto práce jejich považovány dříve nikoli za umělecké, ale spíše za pouhé obyčejné řemeslnické výtvory (čemuž nasvědčuje i mizerná, někdy dokonce jen denní mzda, jak honorováni byli) a tudíž k jejich životopisům, jakožto osob méně důležitých, málo přihlíženo, svedla některé numismaty k rozlišování tohoto rytce ve dvě různé osobnosti.

Medaille tato vyskytuje se též se širším vyvýšeným a po obou stranách akanthem lemovaným okrajem a taková nese též na rubu pode lvem na okraji drobným na venek postaveným písmem jméno medailleura jako na líci, totiž IOS · DE LERCHENAU FEC · PRAGAE · (Tab. CLXV. obr. 1450.).

Měří v průměru 58 mm a váží stříbrná 70 gr, bronzová 81·75 gr. a cínová o průměru 57 mm 29·35 gr.

Školní premijní medaille bez letopočtu od L. Heubergra (Tab. CLXIX. obr. 1484.). Na líci jejím znázorněno v pravo na čtyrhranném podstavci starší vavřínem věnčené poprsí císařovo s pravé strany a vedle něho v levo stojící Minerva, držící v pravici štít nad poprsím a levicí udělující žáčkovi, s knihou v levici před ní stojícímu, peněžitou odměnu. Vespod v úseči v mírném oblouku rovnoběžně s okrajem menším písmem jméno ryjce HEUBERGER.

Na rubu v hustém věnci vavřínovém, nahoře otevřeném a dole na pouhý uzel bez mašle svázaném, osmiřádkový nápis VERWENDE | ALLEN FLEIS | DAS BESTE STETS | ZU WÄHLEN | SO WIRD DICH AUCH | DER PREIS | DER EHRE NICHT VERFEHLEN t. j. Používej veškeré píle, abys vždy nejlepší volil, tak tě také odměna cti nemine.

Okraje jsou s obou stran vyvýšené, hladké.

Průměr 32 mm, váha stříbrné s původním ouškem 9 gr, bronzové bez ouška 15·3 gr.

Školní premijní medaille bez letopočtu od Franc. Stuckharta nese v líci hlavu císaře s levé strany s krátkými vlasy, věnčenými vavřínem, pod ní skoro na okraji drobnou literou jméno ryjce STUCKHART a kolem opis FRANZ · I · KAISER VON OESTERREICH · t. j. František I. císař rakouský.

Na rubu anděl ukazující mladíkovi, vedle něho v levo s knihou v ruce stojícímu, na školní budovu. Nad tím v oblouku opis WEG ZUR WEISHEIT UND TUGEND t. j. Cesta k moudrosti a cnosti. Dole v pravo na rozhraní úseče zase drobně jméno ryjce STUCKHART. V úseči pod celým líčením nápis WERDE NÜTZLICH · t. j. Buď užitečným.

Okraje na obou stranách jsou vyvýšené, hladké.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 16 gr, měděné 22·65 gr.

Školní premijní medaille bez letopočtu od Josefa Langa*)

*) Josef Mikuláš Lang, ryjec mincí a medaillí, narozen r. 1776 v Inšpruku a zesnulý r. 1835 ve Vídni, byl synem proslulého ryjce Tomáše Langa. Patnáctiletý přišel do Vídně a jakkoli měl chuť a nadání ke studiím vědeckým, a též dobrodinec rodiny, svob. pán Daiser, dvorní rada státní kanceláře, hocha se ujímal a výlohy jeho vyučování hradil, šlo otci umění nade všecko, a přál si, aby syn jeho byl nejen dědicem jeho slávy, ale i nástupcem v jeho umění. Za výborného vedení Jana Hagenauera, tehdejšího ředitele ryjecké a medailleurské školy při vídeňské akademii vytvarných umění, rozvíjely se vlohy Langovy tak, že opravňovaly k nejkrásnějším nadějím, tak že r. 1793 a 1794 obdržel za práce své první dvě ceny. Nedlouho potom byl na návrh Hagenauerův přijat do c. k. mincovního úřadu za denní plat a r. 1797 ustanoven byl čtvrtým adjunktem ryjce medaillí. R. 1801 přesazen jako vrchní ryjec do Hallu v Tyrolsku. Když po míru Prešpurském Tyroly připadly Bavorsku, odmítal vytrvale všecky nabídky nové vlády a povolán byl nazpět do Vídně, kde však, poněvadž právě nebylo místa příhodného, teprve r. 1808 ustanoven prvním adjunktem c. k.

představuje v líci bezvousou hlavu císaře s pravé strany, s krátkými, vavřínem věnčenými vlasy, sáhající dole do opisu tamtéž v pravo začínajícího FRANZ I · KAISER VON OESTERREICH · Dole drobně JOS. LANG. F.

Na rubu pětiřádkový nápis ZUR | BELOHNUNG | DEM | FLEISSIGEN | SCHÜLER · t. j. Za odměnu pilnému žáku.

Okraj po obou stranách zvýšený, hladký.

Průměr 29 mm, váha měděné zlacené 8·12 gr.

Jiná školní premijní medaille bez letopočtu od téhož ryjce, avšak bez jeho jména (Tab. CLXX. obr. 1488.) má na líci podobnou hlavu jako předešlá medaille, ale kolem ní opis Franz der Erste Kaiser von Oesterreich.

Na rubu se čte v hustém věnci z růží a jiných květin ve dvou řádcích Zur | Belohnung t. j. Za odměnu.

Okraj po obou stranách zvýšený, hladký.

Průměr 22 mm, váha stříbrné 4·3 gr.

Pamětní medaille bez letopočtu (1829) od Fr. Stuckharta (?) na stoleté výročí prohlášení Jana Nepomuckého za svatého, v některých spisech též na úmrtí císaře uváděná (Tab. CLXV. obr. 1452.). V líci vidí se hlava císařova starších tahů s pravé strany, s krátkými vlasy, pokrytá věncem vavřínovým a bez vousů. Od pravé strany z dola opis WEILAND FRANZ I. KAISER V. OESTREICH. t. j. Někdejší František I., císař rakouský.

Na rubu náhrobek sv. Jana Nepomuckého v chrámu sv. Víta v Praze a pod ním ve štítku z pěti obloučků drobnou literou ve dvou řádcích ST | V

Okraj na obou stranách jest vyvýšený a hladký.

Průměr 39½ mm, váha cínové s původním ouškem 18·8 gr.

Pamětní medaille z r. 1835 od Bohumíra Bernarda Loosa*) a Koeniga na úmrtí císaře (Tab. CLXVI. obr. 1454.) V líci jejím jest stařičká bezvousá hlava císařova s pravé strany, sáhající dole v opis, s vlasem přistřiženým, zdobeným dubovým věncem s mašlí. Pod ní drobně LOOS DIR. t. j.

---

hlavního úřadu mincovního. V nastalé potom době válečné r. 1809 odebral se s mincovními rekvisitami nejprve do Uher a potom do Prahy, kde setrval, až byl povolán do Vídně, kam se vrátil jako druhý ryjec mincí. Tamtéž svěřeno mu r. 1813 vrchní řízení pregéřství a vypracování i bronzování armádních křížků, určených, aby svěcěny vítězství u Lipska. Roku 1820 za to, že sdarma vyryl medailli Fügerovu a za ostatní své zásluhy umělecké jmenován skutečným členem akademie vídeňské, a též za člena akademie krásných umění a věd v Carrafe. Poslední čas byl vrchním ryjcem v císařském úřadě mincovním, v kteréžto hodnosti také u věku 59 let skonal. Zhotovil nesčetné pěkné medaille, zvláště proslul celou řadou miniaturních medaillí portraitních ve velikosti čočky a pracemi svými ve skelné pastě. Langovy práce vynikají čistotou provedení, velikou podobností podobizen a ostrostí řezů. Rakouskému průmyslu prokázal nemalou službu tím, že první pokusil se rýti válce ke strojnímu potiskování kartounů.

*) Bohumír Bernhard Loos, medailleur, narodil se dne 6. srpna 1774 v Berlíně, kdež otec jeho Daniel Bedřich Loos byl též medailleurem a ryjcem mincí v mincovně tamní. V l. 1806—1812 byl Boh. Bern. Loos tamtéž mincmistrem. R. 1812 založil v Berlíně ústav medailleurský, z kterého vyšlo množství krásných pamětních penízů a který dodnes prospívá. Zemřel 29. července 1843 jako mincovní rada a generální vardajn v Berlíně.

Loos director. Z dola v pravo začíná opis FRANCISCVS I AVSTRIAE IMPERATOR t. j. František I. císař rakouský.

Na rubu tři korunované sedící ženské postavy, a sice uprostřed na trůně zdobeném dvojitým orlem sedí truchlící Austrie (Rakousko), držíc v pravici rozevřenou knihu, na jejíž obou stranách čte se v pěti řádcích per extensum FRANCISCVS I | NAT. D. XII FEBR. | MDCCLXVIII | OBIIT. D. II MART. | MDCCCXXXV. t. j. Franciscus Primus natus die duodecimo februari (anno) millesimo septingentesimo sexagesimo octavo obiit die secundo martis (anno) millesimo octingentesimo tricesimo quinto (František První narozen dne 12. února 1768, zemřel dne 2. března 1835). Po pravé straně její jest truchlící Hungarie (Uhry) s Ondřejským křížem v pravici a po straně levé truchlící Čechie, vedle níž v levo leží český lev. Nad tím v půlkruhu nadpis VITA REDIT BONIS POST MORTEM DVCIBVS t. j. Život vrací se dobrým po smrti vůdcům (vládcům). Dole v úseči ve dvou řádcích nápis AVSTRIA PANNONIA BOHEMIA LVGENTES (t. j. Rakousko. Uhry, Čechy truchlící) a pod příčnou dělící linkou drobně KOENIG FEC. t. j. Koenig zhotovil.

Okraje s obou stran vyvýšené, hladké.

Průměr 41—41½ mm, váha stříbrné 21·98 a 29·5 gr, bronzové 31·48 gr, měděné 35·45 gr.

Kromě ní raženo k úmrtí císařově ještě více medaillí, jako od A. Neusse, pak ona bez jména ryjce s německým nápisem na rubu, jenž v překladu zní: „Svou lásku odkazuji svým poddaným“ a j. v., jež však pro obmezenost místa tuto blíže popisovati nemůžeme.

---

b) Mince běžné z mincovny Pražské

α) jako císaře římsko-německého (1792—1804).

Tolar křížový z r. 1795—1797 za mincmistra Ignáce Kendlera (Tab. CLXVI. obr. 1455.) nese v líci hlavu císaře s pravé strany s dlouhými, vlnícími se a vavřínem věnčenými vlasy a pod ní značku mincovny C. Od dolejška v pravo počíná opis FRANC · II · D · G · R · I · S · A · GER · HIE · HVN · BOH · REX ·

Na rubu jest ozdobný stejnoramenný kosmý kříž (od svislé polohy o 45° otočený), v jehož úhlech nahoře jest koruna rakouská, v pravo uherská, v levo česká a dole řád zlatého rouna. V opisu nahoře v levo začínajícím čte se pokračování titulatury císařovy ARCH · AVST · DVX · BVRG · LOTH · BRAB · COM · FLAN · 1795 · neb 1796 · neb 1797 · t. j. archidux Austriae, dux Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae, comes Flandriae (arcivévoda rakouský, vévoda burgundský, lotrinský, brabantský, hrabě flanderský).

Na obou stranách čárkovaný okraj. Na hraně vypouklý opis LEGE (ozdoba) ET (ozdoba) FIDE (ozdoba) t. j. Zákonem a věrností.

Průměr 39—40½ mm, váha 29·3—29·58 gr.

Stejný ráz vykazují křížové půltolary (Tab. CLXVII. obr. 1460.) i čtvrttolary (Tab. CLXVII. obr. 1464.) těchže ročníků.

Prvější měří v průměru 34—35 mm a váží 14·45—14·58 gr., druhé mají průměr toliko 29—30 mm a váží 7·34—7·37 gr.

Dvacetníky z let 1795—1797 a 1802—1804 (Tab. CLXVIII. obr. 1470.) mají na líci ve věnci svázaném ze dvou větví vavřínových, nahoře otevřeném, hlavu císaře s pravé strany s dlouhými, vlnícími se vlasy, pokryté věncem vavřínovým a pod ní znamení mincovny C . Mezi věncem a okrajem nahoře v levo začíná opis FRANC · II · D · G · R · I · S · A: | GERM · HV · BO · REX ·

Na rubu korunovaný dvouhlavý orel se zlatými kotouči kol hlav korunou do opisu sáhající, jenž drží v pravém spáru meč a žezlo a v levém državu a na prsou má korunovaný a řetězem zlatého rouna lemovaný dvoudílný štít rakousko-lotrinský. Pod orlem štítek ze spojených dvou půlkruhů s označením ceny 20, po jehož pravé straně jest větvička vavřínová a s levé strany palmová. Shora od koruny orla jde opis ARCH · AVST · D · BVRG · | LOTH · M · D · HET · ⟩795 · ✕ neb ⟩796 · ✕ neb ⟩797 · ✕ neb ⟩802 · ✕ neb ⟩803 · ✕ neb ⟩804 · ✕

Okraje na obou stranách perlové.

Průměr 27½ mm, váha 6·6 gr.

Dvanáctníky raženy pouze r. 1795 pro země dědičné (Tab. CLXVII. obr. 1466.) Na líci jejich zobrazen korunovaný dvouhlavý orel se zlatými kruhovými věnci kolem hlav, nesoucí na prsou korunovaný a řetězem zlatého rouna lemovaný štít rakousko-lotrinský. Nahoře sáhá orel korunou v opis KAI · KÖN · ERBLÄNDISCHE · SCHEID · MÜNZ · t. j. Kaiserliche königliche erbländische Scheidemünze (Císařská královská drobná mince dědičných zemí).

Na rubu čte se ve čtyřech řádcích ⟩2 · | KREUTZER · | ⟩795 · | C (= znamení mincovny) t. j. 12 krejcarů a pod tím větev vavřínová a přes ní křížem větev palmová.

Na obou stranách okraj perlový, obruba listnatá.

Průměr 25 mm, váha 4·23 gr.

Podobného rázu jsou stříbrné šestáky z r. 1795 (Tab. CLXIII. obr. 1444.), nesou však na rubu k označení hodnoty 6 ·

Průměr 21½ mm, váha 2·25 gr.

Čtyřiadvacetníky z r. 1800 (Tab. CLXVIII. obr. 1468.) jsou též podobného líčení, ale na líci mají opis FRANZ · II · RÖM · KAI · KÖN · ZU · HU · U · BÖ · ERZH · ZU · OEST · t. j. Franz der Zweite, römischer Kaiser, König zu Hungarn und Böhmen, Erzherzog zu Oesterreich (František Druhý, římský císař, král uherský a český, arcivévoda rakouský) a na rubu v pěti řádcích nápis 24 · | KREUTZER | ERBLAENDISCH | ⟩800 · | C t. j. 24 krejcarů dědičných zemí. Na některých bývají dvojtečky nad O v opisu líčním vynechány.

Okraje bývají s obou stran hladké a obruba listnatá.

Průměr 29½ mm, váha 9·24 gr.

Sedmikrejcary či sedmíky z r. 1802 (Tab. CLXVII. obr. 1467.). Na

líci jich vidí se ve čtverci na koso postaveném a rohy do opisu až k okraji zabíhajícím korunovaný dvojitý orel jako na dvanáctikrejcarech a po stranách jeho římskými ciframi cena V | II . Nahoře v pravo začíná opis FRANC · II · | D · G · R · IMP · | S · A · GE · HV · | B · REX · A · A ·

Na rubu do obvodu mince vepsaný, na koso postavený a na všech stranách arabeskami zdobený čtverec a v něm nahoře číslice 7 , pod ní přes sebe křížem vavřínová a palmová ratolest, níže pak letopočet 1802 · a nejdoleji znamení mincovny C .

Někdy patrny jsou stopy perlových okrajů; obruba jest listnatá.

Průměr 26 mm, váha 4·67 gr.

Na některých bývá znáti, že byly přemincovány z dvanáctníků, jak vidno ve sbírce „Včely Čáslavské".

Na vzácných dukátech z r. 1797 (Tab. CLXV. obr. 1451. ve sbírce c. a k. dvorního musea ve Vídni) zobrazena v líci mladší hlava císařova s pravé strany s dlouhými kadeřemi, ověnčena vavřínem, a sáhající dole mezi opis, jenž počíná tamže v pravo v záhlaví a zní FRANC · II · D · G · R · IMP · S · A · GE · HV · BO · REX · Dole pod hlavou spatřuje se znamení mincovny C .

Na rubu úzký korunovaný dvojhlavý orel se zlatou slávozáří kolem hlav, kterýž zabíhá nahoře i dole mezi opis, má na prsou korunovaný štítek rakousko-lotrinský lemovaný články řetězu zlatého rouna a svírá v pravém spáru meč a v levém žezlo. Od koruny nad orlem vychází opis ARCH · A · D · BVRG · | LOTH · M · D · H · 1797 · Pan Fr. R. Chaura v Praze má ve své sbírce takový dukát z r. 1798.

Okraj na obou stranách perlový, obruba vroubkovaná.

Průměr 22 mm, váha 3·5 gr.

Měděná drobná mince.

Šestikrejcar či šesták (též dvougroš) z r. 1800 (Tab. CLXVII. obr. 1465.). Na líci hlava císařova mladší podoby s pravé strany o dlouhých vavřínem věnčených kadeřích a pod ní znamení mincovny C nad skříženou snítkou vavřínovou a palmovou. Z dola v pravo začíná opis FRANZ · II · RÖM · KAI · KÖN · Z · HU · U · BÖ · ERZH · Z · OEST ·

Na rubní straně jest korunovaný dvojhlavý orel s kruhy kolem hlav, na jehož prsou jest ovální zlatým rounem věnčený štítek s číslicí 6 . V pravém pazouru drží meč a v levém žezlo a svrchu zabíhá korunou v opis SECHS · KREUTZER · ERBLAENDISCH · 1800 ·

Okraje jsou na obou stranách čárkované, hrana dvoupramenným řetízkem chráněna.

Průměr 33½ mm, váha 14·35 gr.

Groš čili tříkrejcar z r. 1800 (Tab. CLXVIII. obr. 1469.). Líc jako na šestikrejcaru, avšak pod znamením mincovny není větvičeк a opis latinský zní FRANC · II · D · G · R · I · S · A · GER · HVN · BOH · REX · A · A ·

Na rubu orel jako na šestikrejcaru, ale se zlatou slávozáří kolem hlav a s 3 na prsou a bez opisu, za to po stranách orla při pazourech rozdělený letopočet 18 | 00.

Okraje i hrana stejné jako u šestikrejcaru.

Průměr 30 mm, váha 8·45 gr.

Stejný ráz má krejcar i půlkrejcar z 1800.

Krejcar (Tab. CLXVIII. obr. 1477.) nese v líci opis FRANC · II · D · G · R · I · S · A · GE · HV · BO · REX · A · A · a na rubu v prsním štítku orla 1 a půlkrejcar (Tab. CLXVIII. obr. 1476.) v líci týž opis a na rubu na prsou orla ½

Průměr krejcaru 23½ mm, váha 4·27 gr.

Průměr půlkrejcaru 21 mm, váha 2·4 gr.

Tyto měděné mince z r. 1800 pro země dědičné ražené známější jsou pode jménem „šajnů", jehož se jim dostalo r. 1810 zavedením nových papírových peněz k výměně bankocedulí určených a „Einlösungsscheine" nazvaných. K těm náležejí též ploské 30 a 15 krejcary z r. 1807 (se znamením A = Vídeň), kteréž v Čechách jako dílce víd. bankocedulí obíhaly. Finančním patentem ze dne 20. února *1811* zavedena byla měna vídeňská a snížena cena peněz papírových na pětinu, a následkem toho doznaly též měděné peníze výše uvedené značného klesnutí ceny, což upraveno patentem ze dne 4. ledna 1812 takto: Šesti-, půl- a čtvrtkrejcary z r. 1800 vzaty z oběhu, tříkrejcar snížen na 2 kr. měny víd. a krejcary podržely svou dřívější cenu. Třiceti- a patnáctikrejcary z r. 1807 klesly na $^1/_5$ své dosavadní ceny, platily tedy 6 a 3 krejcary čili dva groše a groš šajnů. Dle měny vídeňské z r. 1812 vydány ve Vídni drobné o 3, 1, $^1/_2$ a $^1/_4$ krejcaru, ale též $^1/_2$, $^1/_4$ a krejcary měny konvenční z r. 1816, tak zvané „dobráky s kapličkou". Poměr těchto drobných k šajnům byl jako 1 : 2½, a šly až do r. 1857.

β) jako římského a dědičného rakouského císaře (1804—1806).

V tomto období raženy v Praze pouze dvacetníky z r. 1805 a 1806 (Tab. CLXVIII. obr. 1471.), jež liší se od dvacetníků před tím vydaných tím, že mají v líci opis FRANC · II · D · G · ROM · | ET · HAER · AVST · IMP · t. j. Franciscus Secundus Dei gratia Romanorum et haereditarius Austriae imperator (František Druhý z Boží milosti římský a dědičný rakouský císař) a na rubu GER · HVN · BOH · REX · A · A · | D · LOTH · VEN · SAL · 1805 · neb 1806 · t. j. Germaniae, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae, dux Lotharingiae, Venetiae, Salisburgi (neb Salisburgensis) [německý, uherský, český král, arcivévoda rakouský, vévoda lotrinský, benátský, solnohradský], orla pod německou císařskou korunou a na prsou jeho pod rakouskou korunou štít lemovaný řetězem zlatého rouna s rakouským dvojitým orlem, jenž má v prsním štítku rak. příčné břevno.

Okraje jsou na obou stranách čárkované a hrana listovím chráněna. Průměr 27—28 mm, váha 6·52—6·6 gr.

φ) jako Františka I., císaře rakouského (1806—1835)

vydány v pěti emissích a sice:

Mince I. emisse

nesou v líci hlavu císařovu s pravé strany s dlouhými vlasy věnčenými vavřínem s opisem FRANCISCVS I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR · na tolarech, půltolarech a dukátech a se zkratkem AVST · na dvacetnících a na rubu dvouhlavého orla pod rakouskou*) a nikoliv německou korunou s vlajícími stuhami ale bez slávozáře kolem hlav, na prsou s řádovým křížem německých rytířů, na němž položen trojdílný nekorunovaný štít habsbursko-lotrinský svrchu i po stranách lemovaný řetězem zlatého rouna. Orel drží v pravém pazouru meč a žezlo a v levém državu. Opis rubní zní HVN · BOH · GAL · REX · A · A · | D · LO · SAL · WIRC · (a letopočet s tečkou) t. j. Hungariae, Bohemiae, Galiciae rex, archidux Austriae, dux Lotharingiae, Salisburgi (neb Salisburgensis), Wirceburgi (neb Wirceburgensis) [uherský, český, haličský král, arcivévoda rakouský, vévoda lotrinský, solnohradský, würzburský]. Tak raženy konvenční tolary a půltolary z r. 1809, dvacetníky z r. 1807 až 1809 a dukáty z r. 1807.

Tolary konvenční z r. 1809 (Tab. CLXVI. obr. 1456.). Orel sáhá nahoře i dole až k okraji. Na obou stranách okraj čárkovaný, na hraně vyvýšeným písmem heslo císařovo IVSTITIA · REGN · (ozdoba) FVNDAMENTVM (ozdoba) t. j. Justitia regnorum fundamentum [Spravedlnost (jest) základem říší].

Průměr 41 mm, váha 27·92 gr.

Půltolary konvenční z r. 1809 (Tab. CLXVII. obr. 1461.) shodují se úplně s tolary.

Průměr 35 mm, váha 13·87 gr.

Dvacetníky z r. 1807—1809 až na výše uvedené odchylky podržují jinak ráz dosavadní. Za letopočtem jest pouze tečka bez ležatého křížku.

Okraje bývají částečně čárkovány, hrana listnatá.

Průměr 27 mm, váha 6·48 gr.

Dukáty z r. 1807 (Tab. CLXV. obr. 1453. ze sbírky c. a k. dvorního musea ve Vídni).

Průměr 22 mm, váha 3·5 gr.

Mince II. emisse

mají hlavu císařovu a dvojitého orla jako mince I. emisse, ale opis rubu na na tolarech HVN : BOH : GAL : REX · A : A : | LO : WI : ET IN FR : DVX ·

*) Při přijmutí titulu císaře rakouského přijata byla za odznak tohoto důstojenství koruna, kterou dal si císař Rudolf II. v Praze r. 1570 pro sebe zhotoviti. Koruna ta nesloužila však ke korunovaci i nemá proto žádného významu státoprávního, nýbrž jen symbolického.

(letopočet a za ním tečka), kterýž na dvacetnících a desetnících končí pouze zkratkem D : a letopočtem s tečkou, což značí Hungariae, Bohemiae, Galiciae rex, archidux Austriae, Lotharingiae, Wirceburgi (neb Wirceburgensis) et in Franconia dux (uherský, český, haličský král, arcivévoda rakouský, vévoda lotrinský, würzburský a ve Francích [v Bavorsku]). Tak vydány konvenční tolary z roku 1811—1815, dvacetníky z r. 1814 a 1815 a desetníky z r. 1815.

Tolar konvenční z r. 1815 (Tab. CLXVI. obr 1457.) má v opisu líce FRANCISCVS I : D : G : atd.

Průměr 41 mm, váha 27·91 gr.

Dvacetníky z r. 1814 a 1815 vykazují opis v líci FRANCISCVS I : D : G : | AVST : IMPERATOR ·

Průměr 27—28 mm, váha 6·6—6·67 gr.

Desetníky vydány jediným rázem pouze r. 1815 (Tab. CLXVIII. obr. 1475.). Jsou tudíž dosti vzácné a bývají obchodem značně otřené. Mají v líci ve věnci utvořeném ze dvou dole stuhou svázaných větví vavřínových mladší hlavu císařovu s pravé strany zdobenou věncem vavřínovým, pod ní znamení mincovny C a mezi věncem a okrajem nahoře v levo začínající opis FRANCISCVS I : D : G : | AVST · IMPERATOR ·

Na rubu pod rakouskou korunou s vlajícími stuhami dvojhlavý orel bez kroužků kol hlav s řádovým křížem něm. rytířů na prsou a v něm habsbursko-lotrinský štítek lemovaný se všech stran řetězem zlatého rouna. Pod orlem ze dvou polokruhů štítek s číslicí 10 a po pravé straně jeho větvička vavřínová a po levé palmová. Od koruny orla počíná opis, jak z předu uvedeno.

Na okraji jsou stopy čárkování, hrana jest listnatá.

Průměr 24 mm, váha 3·78 gr

Mince III. emisse

podržují hlavu císařovu i líční opis jako jest na mincích I. emisse, ale dvouhlavý orel jest bez řádového kříže na prsou, pouze s nekorunovaným a se tří stran řetězem zlatého rouna lemovaným štítkem habsbursko-lotrinským. Na tolarech a půltolarech této i následující emisse jest rozčlenění řetězu zlatého rouna v menší řetízky mnohem složitější než při dřívějších emissích. Opis na rubu zní HVN · BOH · LOMB · ET VEN · | GAL · LOD · IL · REX · A · A · a letopočet a za ním tečka, t. j. Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiae, Galiciae, Lodomeriae, Illyriae rex, archidux Austriae (uherský, český, lombardský a benátský, haličský, vladiměřský, illyrský král, arcivévoda rakouský). Ostatní ráz u všech mincí zachován jako dosud. Způsobem tím vybity konvenční tolary a půltorary z r. 1819—1824 a dvacetníky z r. 1818—1823.

Tolar konvenční z r. 1821 vidí se na Tab. CLXVI. obr. 1458.

Průměr jich obnáší 40—40½ mm, váha 27·92—28·06 gr.

Půltolar konvenční z r. 1824 znázorněn na Tab. CLXVII. obr. 1462.

Průměr jich jest 34½—35½ mm, váha 13·9—13·98 gr.

Dvacetníky mají průměr 27½—28 mm a váží 6·53—6·61 gr.

Mince IV. emisse

představují hlavu císaře v starší podobě s vlasy krátce přistřiženými a věnčenými vavřínem s mašlí v týle, jinak však přidržují se rázu předešlé emisse. Raženy tak konvenční tolary a půltolary z r. 1825—1827 a dvacetníky z r. 1827 a 1830.

Tolar konvenční z r. 1826 viz Tab. CLXVI. obr. 1459.

Měří v průměru 40—40½ mm a váží 27·95—28·05 gr.

Půltolar konvenční z r. 1826 vyobrazen na Tab. CLXVII. obr. 1463.

Má průměr 34½—35 mm a váží 13·96—14 gr.

Dvacetník z r. 1827 (s nápadně malou hlavou) a z r. 1830 jest na Tab. CLXVIII. obr. 1472. a 1473.

Průměr 27—27½ mm, váha 6·64 gr. (v roč. 1827 čistého stříbra 6·17 gr.).

Mince V. emisse

mají representanty své v české numismatice pouze v mincích drobných a ty nesou hlavu císařovu jako mince IV. emisse, ale větší a s delší mašlí v záhlaví ve volném poli bez věnce vavřínového kolem a bez větviček na rubu. Opis líční začíná dole v pravo, ale jest na líci i rubu stejný jako prve. Okraje jsou perlové a hrana vroubkovaná neb úplně hladká.

V Praze raženy toliko dvacetníky v l. 1831—1835 a groše r. 1833.

Dvacetník z r. 1835 (Tab. CLXVIII. obr. 1474.) má číslici 20 bez štítku postavenou do opisu a hranu vroubkovanou.

Průměr 26—26½ mm, váha 6·6—6·63 gr.

Groš či tříkrejcar z r. 1833 (Tab. CLXVIII. obr. 1478.) má na rubu na prsou dvojhlavého orla oválový, řetězem zlatého rouna lemovaný štítek s číslicí 3 a hranu hladkou.

Průměr 17½ mm, váha 1·7 gr.

Přehled v Pražské mincovně ražených dvacetníků Františka II. (I.)

Líc:

1. Mladistvá hlava císařova s dlouhými vavřínem věnčenými vlasy a od r. 1795—1830 vedle poprsí 2 ratolesti vavřínové stuhou spjaté, každá s 12 plody a 14 listy. Pod poprsím znamení mincovny C. Opis až včetně do r. 1830 začíná vždy nahoře, a čte se v něm v l. 1795—1804 FRANC · II · D · G · R · I · S · A · | GERM · HV · BO · REX ·

2. Hlava stejná ale opis FRANC · II · D · G · ROM · | ET HAER · AVST · IMP ·

Rub:

Pod rakouskou korunou dvojhlavý orel se zlatou slávozáří kol hlav, držící v pravém spáru meč a žezlo, v levém državu. Pod ním ve spojených dvou půlkruzích cena 20 a vedle s levé strany ratolest palmová a s pravé vavřínová o 3 plodech a 7 listech. Na prsou jeho rak.-lotrinský štítek lemovaný zlatým rounem. Opis začíná vždy nahoře a čte se v něm na roč. 1795—1797 a 1802—1804 ARCH · AVST · BVRG · | LOTH · M · D · HET · 1795 · ✕ neb 1796 · ✕ neb 1797 · ✕ neb 1802 · ✕ neb 1803 · ✕ neb 1804 · ✕

Dvojhlavý orel s něm. cís. korunou, nesoucí na prsou pod rak. korunou zlatým rounem lemovaný štít s rak. orlem a v něm prsní štítek s rak. břevnem. Opis HVN · BOH · GAL · REX · A · A · | D · LOTH · VEN · SAL · 1805 · neb 1806 · Ostatně jako dříve.

Líc:	Rub:
3. Hlava též taková, avšak opis FRANCISCVS I · D · G · | AVST IMPERATOR ·	Dvojhlavý orel s rak. korunou s vlajícími stuhami ale bez kroužků kolem hlav, mající na prsou řádový kříž něm. rytířů a v něm habsbursko-lotrinský štít po všech stranách lemovaný řetězem zlatého rouna. Jinak jako prve. Opis HVN · BOH · GAL · REX · A · A · | D · LO · SAL · WIRC · 1807 · neb 1808 · neb 1809 ·
4. Hlava rovněž jako dříve, ale opis FRANCISCVS I : D : G : | AVST : IMPERATOR ·	Orel jako prve, avšak opis HVN : BOH : GAL : REX · A : A : | LO : WI : ET IN FR : D : 1814 · neb 1815 ·
5. Hlava jako dosavad a opis jako u 3.)	Orel bez kříže něm. rytířů s nekorunovaným a se tří stran řetězem zlatého rouna lemovaným prsním štítkem habsbursko lotrinským Vše ostatní jako dříve. Opis HVN · BOH · LOMB · ET VEN · | GAL · LOD · IL · REX · A · A · 1818 · neb 1819 · neb 1820 · neb 1821 · neb 1822 · neb 1823 ·
6. Hlava panovníkova starší podoby s vlasy krátkými, zdobenými vavřínem s mašlí. Jinak jako předešlý. Roč. 1 27 má hlavu menší, roč. 1830 zase velkou.	Rub jako u 5.) a letopočet 1827 · neb 1830 ·
7. Větší hlava císařova, starších tahů a krátkých vlasů s vavřínovým věncem a s dlouhou stuhou v záhlaví a bez vavřínového věnce kolem. Opis jako u 3.)	Orel i opis stejný jako u 5.), hodnota 20 bez štítku a bez větviček v opisu stejném jako u 5.) ale roč. 1831 · neb 1832 · neb 1833 · neb 1834 · neb 1835 · Okraje na obou stranách perlové a hrana vroubkovaná, kdežto u všech ostatních bývají okraje částečně čárkovány a hrana listnatá

Vzácné jsou ročníky 1796, 1797 a 1819—1823, velmi vzácný jest ročník 1795 = R^3.

Přílohy listinné.

Cís. patent, kterým staženy bankovky z 11. června 1785 pro jich špatný papír a s datem 1. srpna 1796 vydány nové bankovky s průsvitnými slovy a ozdobami s týmiž vlastnostmi, jak dotčeno v patentu z 11. srpna 1771 a 1. června 1785. Přijímati se mají jako hotové peníze u všech kas uher., českých, haličských a rakouských děd. zemí. Vyjmenovány pokladny v zemích, kde je možno vyměniti. V září vydány bankovky na 5 a 10 zl., v říjnu na 25 a 50 zl., v listopadu na 100 zl. a v prosinci na 500 a 1000 zl. Staré lze vyměniti do 28. února 1797; porušené, jen pokud číslo zachováno. Padělky se přísně trescí a udavač bude odměněn.

Ve Vídni, dne 19. srpna 1796. — Tisk v archivu král. Českého.

Wir Franz der Zweyte, von Gottes Gnaden erwählter Röm. Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, König in Germanien, zu Hungarn, und Böheim, Galizien und Lodomerien &c. Erzherzog zu Oestereich, Herzog zu Burgund und zu Lothringen, Grossherzog zu Toscana &c. &c.

Da die nach dem Patente vom I^ten^ Junius 1785 in Umlauf gesetzten, unterm I^ten^ November 1784 ausgefertigten Banko-Zettel, besonders die auf kleine Beträge zu 5 und 10 Gulden ausgestellten Gattungen schon grösstentheils so stark abgenützt worden, dass sie als unbrauchbar vertilgt warden mussten, und daher sich daran an unter dem Publikum zu wirklichen Beschwerden Anlass gebender Abgang ergeben hat; dieser Abgang, der für den öffentlichen Umlauf, so unentbehrlich kleineren Banko-Zettel aber dadurch noch empfindlicher wird, weil nun auch die Anwendung derselben auf Unser Westgalitischen Provinzen sich erstrecken: so haben Wir Uns entschlossen, neue Banko-Zettel ausfertigen, dagegen die bisherigen alten, wie weiters folgen wird, einlösen und ganz aus dem Umlaufe setzen zu lassen.

§. 1.

Wie diese Banko-Zettel in ihrer äusseren Gestalt abgeändert worden, zeiget das diesem Patente beygefugte Muster, welches zur Vorbeugung des Missbrauches auf starken gefärbten Papiere, und die Namen der unterzeichneten Wiener-Stadt-Magistratualen und Banko-Haupt-Kassa-Oberbeamten nicht mit der dem Original gleichen Handschrift, sondern mit gewöhnlicher lateinischen Druckschrift und

mit der Aufschrift: Abbildung eines Wiener-Stadt-Banko-Zettels abgedrucket worden.

§. 2.

Die neuen Original-Banko-Zettel, welche alle vom I^ten August des laufenden 1796sten Jahres ausgefertiget, und wie die bisherigen von einem Stadtwienerischen Magistrats-Rathe eigenhändig unterschrieben sind, werden unter andern für jedermann leicht dadurch kennbar, weil in dem dazu eigens verfertigtem, feinem, weissem Papiere, theils dunkle, theils lichte Verzierungen, Zahlen und Worte angebracht sind, die gegen das Licht gehalten, auffallend sichtbar werden.

§. 3.

Obwohl solchergestalt die äussere Form zum Theil abgeändert worden ist, so sollen doch alle übrigen Eigenschaften dieser neuen Banko-Zettel ohne die mindeste Beschränkung vollkommen die nähmlichen seyn und bleiben, welche für die Banko-Zetteln nach Maassgabe des Patents vom I^ten August 1771 und I^ten Junius 1785 bestimmt worden sind, und

§. 4.

Da die Banko-Zettel baares Geld vorstellen, so müssen solche, wie bisher geschehen, bey allen öffentlichen, wie immer Rahmen führenden Kassen in allen Unseren hungarischen, böhmischen, galizischen und österreichischen Erblanden bey Abführung aller Abgaben und Gefälle in dem vollen darauf gesetzten Werthe als baares Geld angenommen, und eben so wechselseitig bey allen Aerarial-Zahlungen an jedermann ausgegeben werden.

§. 5.

Zur Auswechslung dieser neuen Banko-Zettel für baares Geld, oder des letztern gegen erstere, wie auch der grössern Banko-Zettel-Gattungen in kleinere, und der letztern in grössere sind folgende Kassen bestimmt:

a) in Oesterreich unter der Ens die Banko-Zettel-Haupt-Kassa in Wien,

b) in Böhmen die Bankal-Administrations-Hauptkassa in Prag,

c) in Mähren die Bankal-Administrations-Kassa in Brünn, und in Schlesien die Steuer-Ober-Amts-Kassa in Troppau,

d) in Oesterreich ob der Ens, die Bankal-Administrations-Kassa zu Linz,

e) in den innerösterreichischen Ländern die Bankal-Kassen zu Grätz, Klagenfurth und Laybach,

f) in Triest, Görz, Gradiska und dem Littoral die Banko-Zettel-Kassa zu Triest,

g) in Hungarn die Banko-Zettel-Kassen zu Ofen, Kaschau, Temeswar und Fiume,

h) in Siebenbürgen die Banko-Zettel-Kassa zu Herrmannstadt,

i) in Ostgalizien die Banko-Zettel-Kassa zu Lemberg,

k) in Westgalizien die Banko-Zettel-Kassa in Krakau.

§. 6.

Diese Kassen erhalten von einer Zeit zur andern nach Bedürfniss den erforderlichen Verlag sowohl an Banko-Zetteln als baarem Gelde, um die Auswechslungen, wie bisher immer ohne Verzögerung fortsetzen zu können. Bei einer in irgend einer Provinz sich ereigenden, ungewöhnlich stärkeren Auswechslung aber, wo der dazu gewidmete gewöhnliche Vorrath an Banko-Zetteln oder baarem Gelde nicht zureichen sollte, wird die Veranstaltung sogleich getroffen werden, dass die Kassa binnen 14 Tagen, oder nach Entlegenheit des Landes, längstens in 3 Wochen nach Erforderniss mit Geld oder Banko-Zetteln versetzen werde.

§. 7.

Die neuen Banko-Zetteln sind bestimmt, die Stelle der alten zu vertreten. Daher müssen die bisher im Umlaufe gewesenen alten gegen die neuen umgesetzt werden. Zu dieser Umsetzung werden die Besitzer der alten Banko-Zettel an die in dem §. 6. bestimmten Kassen hier und in den Provinzen angewiesen.

§. 8.

Da die Umstände nicht gestatten, alle sieben Gattungen der neuen Banko-Zettel zugleich und auf einmal in Umlauf zu bringen, so wird mit der Ausstoffung der kleinsten Gattungen der fünf und zehn Gulden-Stücke, als woran sich unter dem Publikum gegenwärtig, der grösste Abgang äussert, im Monate September der Anfang gemacht werden, von welcher Zeit an, solche den öffentlichen gesetzmässigen Umlauf zu Unseren vorgedachten Erblanden haben, mithin auch von dieser Zeit an, bei den dazu bestimmten Kassen in dem Maasse, als thuen, nach und nach den erforderlichen Verlag hieran zu verschaffen, möglich seyn wird, gegen die alten Banko-Zettel aller Gattungen ausgewechselt werden sollen. Auf gleiche Art sollen im Monat Oktober die fünf und zwanzig und fünfzig Gulden, dann im Monat November die hundert Gulden, und endlich im Monat December die fünf hundert und tausend Gulden-Stücke in öffentlichen Umlauf gesetzt und gegen die alten Banko-Zettel ausgewechselt werden.

§. 9.

Zur gänzlichen Auswechslung aller Gattungen der alten Banko-Zettel wird die Zeitfrist überhaupt, und ohne Unterschied der in- und ausländischen Besitzer bis zu dem letzten Tage des Monats Februar künftigen 1797ten Jahres hiemit festgesetzt.*) Nach Verlauf dieser mehr als hinlänglichen Zeitfrist wird kein alter Banko-Zettel mehr ausgewechselt, oder anstatt baaren Geldes angenommen werden.

§. 10.

Da die Banko-Zettel baares Geld vorstellen, so ist eine nothwendige Folge, dass die verlornen oder gänzlich vertilgten keines Ersatzes fähig sind, die abge-

*) Patentem ze dne 22. máje 1797 prodloužena lhůta do konce máje 1797.

nützten, zerrissenen oder wie immer beschädigten aber, insofern der Betrag und Nummer noch sichtbar sind, werden bey den oben §. 6. genannten Kassen gegen andere von gleichem Betrage ausgewechselt werden.

§. 11.

Da die bisherige Gewohnheit, zerrissene, oder auf andere Art beschädigte Banko-Zettel, mit angeleimten oder geklebten Papiere, oder auf welche immer andere Art zusammen zusetzen, zu macherley Missbräuchen Anlass gegeben hat, so wird dieses Leimen und Verkleben der neuen Banko-Zettel bey Verlust des ganzen Werthes eines so beschaffenen Banko-Zettels verboten; daher solche auch bey keiner Unserer Kassen ausgewechselt, oder anstatt baaren Geldes angenommen werden. Dagegen bleibt jedem Besitzer eines zerrissenen Banko-Zettels unbenommen, solches in einer der dazu bestimmten §. 6. genannten Kassen zu bringen, wo ihm der Ersatz mit einem andern Banko-Zettel von gleichem Werthe, oder nach Verlangen auch mit baarem Gelde geleistet werden wird. Auch werden solche zerrissene oder abgenützte Banko-Zettel bey den Kreis- und Filial-Kassen, bey den ständischen Ober-Einnehmer-Aemtern, und den Consulats-Kassen als Zahlung angenommen werden können.

§. 12.

Wer Banko-Zettel nachzumachen, oder ächte Banko-Zettel Abänderung in eine höhere Summe, als für welche sie ursprünglich ausgestellt sind, zu verfälschen, unternehmen sollte; ingleichen der, welcher durch Nachahmung der Unterschriften, Nachstechung der Wappen, Verfertigung oder Auslieferung des Papiers, und der dazu gehörigen Formen, Stempel, Matrizen, Buchstaben, Verzierungen, Pressen, oder eines der Zugehör Geräthschaften und Werkzeuge, die auf was immer für eine Art zur Nachahmung oder Verfälschung der Banko-Zettel dienen können, wer also wissentlich zu einem solchen das öffentliche Zutrauen untergrabenden Verbrechen Vorschub geleistet, aber wie sonst immer mitgewirkt hat, es mag nun das Unternehmen zu Stand gekommen seyn, oder nicht, die Verfälschung mag leicht oder schwer zu erkennen seyn, ist als ein Kriminalverbrecher anzusehen, und nach den Kriminalgesetzen zu bestrafen.

§. 13.

Derjenige hingegen der einen Nachahmer der Banko-Zettel zuerst und freywillig anzeiget, wenn die Anzeige mit den zu Ergreifung des Schuldigen erforderlichen Umständen hiereichend bestimmet befunden und darauf der Angezeigte des Verbrechens überwiesen worden, soll eine Belohnung von zehen tausend Gulden aus dem Aerarium erhalten, und sein Nahme, wofern er es verlanget verschwigen bleiben.

Wer solche bestimmten Anzeigen machet, die zur Untersuchung und Nachspührung einer vorgehenden Verfälschung oder Nachahmung der Banko-Zettel

den gegründeten Anlass geben, wofern der Verbrecher entdecket, und des Verbrechens überwiesen worden, soll eine der Wichtigkeit der Anzeige angemessene Belohnung erhalten. Wäre aber der Anzeiger selbst ein Mitschuldiger, der seine Mitverbrecher, noch ehe sie als solche bekannt geworden, entdecket, demselben soll die verdiente Bestrafung nachgesehen, und wofern er nicht selbst der Verführer und Urheber der Missethat ist, noch ausserdem einige Belohnung zu Theil werden.

§. 14.

Die vorgedachten Belohnungen sollen auch dem, welcher irgendwo in fremden Ländern einen Nachahmer oder Verfälscher der Banko-Zettel endecket und die Beweise Unseren an auswärtigen Höfen befindlichen Ministern beybringt, durch dieselben verschafft werden.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, den 19ten August, im siebenzehnhundert sechs und neunzigsten, Unserer Reiche des Römischen und der Erbländischen im fünften Jahre.

Franz.

L. S.

Procopius Comes à Lazanski,

Reg. Boh. Sup & A. A. pr.mus Cancellarius.

Ad Mandatum Sacrae Caes. Reg.
Majestatis proprium.

Ferdinand Georg Edler von Mitis.

Přiloženy vzorky Vídeňských banknot na 5, 10, 25, 50 zl. (na druhé straně), na 100, 500 a 1000 zl. s vročením „Ve Vídni dne 1. srpna 1796“ a podpisem Jos. G. Hörla, purkmistra, N. N. magistr. rady, K. v. Aschauera, vrch. účetního a G. Eysschiela, protiúčetního.

Finanční patent o spádu vídeň. bankocetlí, jež za pátý díl jich ceny budou vyměňovány za měnné listy (Einlösungsscheine). Od 15. března vyměňovati se budou bankocedulky směnnými listy za pátý díl jich jmenovné ceny. Od 1. února 1812 budou v oběhu jen měnní listové a bankocedulky z oběhu vzaty budou. Měnných listů se vydá jen za 212,159.750 zl. a týž obnos bude zmenšován. Prohlášeny od 15. března 1811 měnné listy v plné ceně a bankocedulky jen do 31. ledna 1812 dle pátého dílu jmenovité ceny za pravou vídeňskou a jedinou valutu se pokládají. Všecky dluhy před 20. únorem 1811 učiněné musí v plné ceně býti zaplaceny a též tak úroky, leda by v dlužních listech dukáty neb dvacetníky byly jmenovány. Měděné 30 kr. sníženy na 6 kr., 15 kr. na 3 kr., 3 kr. na $^2/_5$ kr. a 1 kr. na $^1/_5$ kr. Ze snížení úroků vyloučeny obligace stř. loterie a traty havířské a stavů dolnorakouských.

Ve Vídni, dne 20. února 1811. — Tištěný original něm.-český v archivu musea král. Českého.

My Frantjssek Prwnj z Božj milosti Cysař Rakauský; Král w Uhřjch a Czechách, Halicyi a Lodoméryi; Arcyweywoda w Rakausých oc. oc.

Bez vstánj s wzdělánjm prospěchu Nassich Poddaných zanepráždněnj, giž od dáwna Nassi zwlásstnj pozorliwost, na papjrowé penjze (tak řečené Bankocedulky) Gsme wynaložili, a Sebe sami v Patentu od 26. Února 1810 negenom wsseho práwa, takowé rozmnožowati, sprostili — alebrž na poznenáhlé zmenssowánj oných giž teď w oběhu postawených papjrowých peněz a gich tjm spůsobem možnau k metálowým penězům (Metallgeld) srownalost, skrze oné w tak řečeném Patentu obsažené prostředky obmeyssleli.

Z toho ohledu Gsme také, w oných dwau Patentech od 8. září předesslého roku, desátý djl gak z nehmowitého tak hmowitého základnjho gměnj Nassich poddaných práwně požádali. Gak těžko také tato zřjzenj (při nichž Gsme předce wssemožnému wssanowánj mjsto popřáli) Nassemu otcowskému srdcy připadalo — tak málo předc genom Náš zemo-otcowský ohled-tjm dostjhnauti Gsme zakusyli.

Z příčiny jako řetěz zprovjených okolostojičností, na čemž My žádného podílu nemáme, Běh peněz (Kurs) místo co by se byl měl zlepšiti, se zhoršil — valuta neb cena papírových peněz vždy více a více nestálá učiněna byla, skoro od jednoho dnu k druhému ve velikých a dle žádného jistého pravidla nezřízených skocích se měnila — a v některých dnech již více než 1200 proti metalowým neb konwenčním penězům padla.

By se této nadewšecko zkaženlivé, vlastnost privátních osob potírající, řemeslný výdělek hemující, všecky společenské žwasty přetrhující, nedůwěrnost a málomyslnost wzbuzující vrtkawosti a nestálosti mocná překážka postawila, Našim poddaným, bez ohledu na tak hluboké padnutí bankocedulek, jich (s přirownánim k tomuto padání) wyšší cena (Werth) pojistila, tím mohowitost našich poddaných w dobrém stawu zachowána byla, a zkázy jich zámožnosti důkladně se předešlo; tenť jest ohled a nejdražší zřetel naší zemo-otcowské starostliwosti.

My jsme sice sobě vinšovali, skrze poznenáhlé zmenšování papírových peněz, rovnostejnost mezi nimi a metalovými penězi pomalu vzdělati, a tím přežádoucí prvnější řád, bez hemuňku (a což jenom to možná bylo) bez překážky a přetržení prospěchu privátních osob, zase uvésti. K tomu náš zemo-otcovský ohled při vydání patentu od 26. února a 8. září 1810 jedině směřoval — na tomto gruntě onen od nás zvolený řád financí (Finanz-System) založen byl.

Ale vkročující v to zápletkové všelikých okolostojičností, vyvedení tohoto na poznenáhlé zlepšení vypočteného plánu již teď nepřipouštějí — oni teď jak brzkou tak hojně vydávající a hned na místě oučinkující spomoc pohledávají, a uchopení na tom založeného velkého prostředku (Maasz-Regel) bez vší času ztráty rozkazují, by z jedné strany, papírové peníze do zápotřebné k obchodu úměry rychle nazpět potisknuté byly, a z druhé strany, každému jich zaražení se zamezilo, a našim poddaným vůbec uznalý prospěch, oných samo o sobě k vzdělání řemeslných výdělků (Industrie) tuze prospěšných jenom skrze jich příliš škodných papírových peněz, odňat nebyl.

Tento prostředek jsme My, v hnedkém obmezení tehdejší z 1,600,798,753 zlatých pozůstávající masse papírových peněz na směřenou k potřebě vnitřního oběhu a obchodu summu, a přináležitou ji vfundování (Fundirung) vynalezli.

My sice sami nemůžeme touto zmenšenou massu hned na místě pobezpečiti (realisiren). Ale krom, že toho při onom hneď následujícím papírových peněz snížení (Herabsetzung) na onou k vnitřnímu oběhu zapotřebnou summu hned zapotřebné není, naši poddaní, v bezpečlivosti pozůstalých papírových peněz, a ve vyplývajícím z toho poznenáhlém jich vyhubení neb vyměnění i také této tak tuze zmenšené summy tím větší upokojenost a jistotu nabudou — žeť jenom tím jediným, privátní prospěchové do slušného řádu uvedeni, oni, jenžto z interesů jich kapitálů neb z vměřených jistých důchodů živi jsou, od ochudobení osvobozeni — národní mohovitost a výdělkové řemeslní zachováni a znovu obživeni býti mohou.

Pročež uzavíráme:

§ 1.

Města Vídně bankocedulky jen ještě až do posledního ledna 1812 v oběhu pozůstati mohou.

§ 2.

Až do toho času, dle pátého dílu jich jmenované ceny (Nennwerth) s měnními listy (Einlösungsscheine) vyměňovati se budou.

§ 3.

Počna od 15. března 1811, bankocedulky, naproti měnním listům a konvenční minci na pátý díl jich jmenované ceny, totiž:

Bankocedulka po

1 zl. na 12 krejcarů
2 — — 24 —

5	—	—	1 zlatý
10	—	—	2 —
25	—	—	5 —
50	—	—	10 —
100	—	—	20 —
500	—	—	100 —

se ustanovuje, a v tomto výnosu u všech veřejných pokladen a ode všech privátních osob až ku konci měsíce ledna 1812 bez zdráhání se přijímati mají.

§ 4.

Se začátkem 1. února 1812 měnní listové (Einlösungsscheine) na místo vídeňských cedulek postupují, jakožto jediné papírové peníze našich dědičných zemí.*) Od toho dne vídeňské bankocedulky z všeho kursu vyvržené budou, a vyměňování bankocedulek s dnem 31. ledna 1812 docela přestati má.

§ 5.

Měnních listů více se do oběhu nevydá, než jich k vyměnění bankocedulek dle pátého dílu jich jmenované ceny zapotřebí jest. Dle toho (je) se summa měnních listů, v žádné případnosti výš než na 212,159,750 zlatých význášeti bude.

§ 6.

Naše starost bude i tuto summu poznenáhla zmenšiti — a tak jako my měnní listy vlastní pod rukojemství (Garantie) našich dědičných zemí stavíme — rovně tak v prostředcích a zřízeních, z příčiny ubezpečlivosti, poznenáhlého vyhlazení papírových peněz a založení nového k jich vyhubení fondu (Amortisirungs-Fond) tak věrně tuto věc v Uhřích v budoucího (jejž co nejdřív vypíšeme) v sedmihradské pak zemi již v sbromážděného národního sněmu (Landtag) náležitě rozhodláme a pojednáme, další v tom zřízení ve zvláštním patentu ustanovíme. Již pak teď našim věrným poddaným známo činíme: žeť onen z poprodání statků duchovních utržený zákupní peníz (Kaufschilling) k vyhubení papírových peněz vykázaný pozůstane, a žeť My vesměs co nejpečlivěji na to bdíti budeme, k vyhubení bankocedulek zřízenému fondu, směřené a hojně vynášející důchody zjednati.

§ 7.

Spolčené k vyhubení a vyměnění bankocedulek deputaci, ji mermosamé (ausschliessend) jak fabrikování tak i vyměnění listů měnních na dále odevzdáváme — a pod jejich přísahou a odpovídáním je zavazujeme: by krom oných k potažení bankocedulek dle pátého dílu jich jmenovné ceny vypočtených zapotřebných summ, dokonce žádných měnních listů vydávati nesměla — leč že by takoví

*) Dle cís. patentu ze dne 27. dubna 1858 (Říš. zákonník XVI. z 1. května 1858, viz vzadu ve přílohách) vzaty z oběhu dne 1. července 1858 papírové peníze Vídeňského čísla ve všech zemích říše rakouské (Věstník vlády zem. pro král. České ročník 1858. odd. I. č. 64. str. 143.).

k vyměňování otřelých měnních listů, neb k vyměnění větších měnních listů v menší nevyhnutelně zapotřebni byli. I také této spolčené k vyhubení neb vyměnění bankocedulek deputaci oné odhodlané důchody, k poznenáhlému vyhubení papírových peněz, pozanechávámé.

§ 8.

Počna od 15. měsíce března 1811 měnní listy (Einlösungsscheine) dle jich úplné jmenovité ceny — a až do posledního ledna 1812 bankocedulky dle pátého dílu jich jmenovné ceny, za pravou vídeňskou a jedinou peněžnou platnost (valuta) pro našo-zemské krajiny prohlašujeme.

§ 9.

Počna od 15. března 1811, musejí se všeckny kontrakty neb úmluvy mezi našimi poddanými (jak dalece se takové snad na cizí země nevztahují) v oné v § 8. vyrčené vídeňské valutě uzavírati. Každý v této času době na jinší způsob vyjednaný kontrakt, za neplatný prohlašujeme. Jenom pozvoliti chceme, by jak dalece půjčka v nějakém zvláštním braku mince se stala, oplacení její rovně v tomtéž braku mince sobě vyjmuto býti mohlo.

§ 10.

Na úmluvy (Vertrag), kdežto půjčka neb nějaká kupecká věc z ciziny se potahuje, neb nějaké kupecké zboží tam zaslané bývá, zřízení § 9tého se nijakž nevztahuje — a při takových úmluvách, splátka, jak v určeném jisté peněžné mince braku, tak v hotových znějících penězích vesměs, neb pak také v běžící vídeňské valutě se vymíniti a ujednati může, a taková dle této úmluvy na vlas (punktlich) se odpravovati má.

§ 11.

Od 15tého března 1811 až k dokonanému vyvechslování bankocedulek v listy měnné, totižto až do posledního ledna 1812, může každý oné splátky, ježto v měnních listech k odpravování míti bude, v pětinásobné sumě v bankocedulkách zapravovati. Onen, jenžto by sto zlatých v listech měnních spláceti měl, má tedy právo, tuto splátku v bankocedulkách s pěti sty zlatých zapraviti.

§ 12.

Všecky před tímto přítomným patentem učiněné privátní půjčky, tak jako všecky z kontraktů neb nějakých zavázalostí nastávající splátky, jestliže obligace, kontrakty a zavázalosti před 1799 vystavené, ujednané a oboustranně umluvené byly, musejí dle úplné summy vídeňské peněžné valuty, totižto, buď v měnních listech neb v pětinásobné summě v bankocedulkách odpravené býti. Totéž platí jak o kapitálu tak i o interessech. Když k. p. dlužní list (obligace) na deset tisíc zlatých v roku 1790 s určitým interessem po pěti zlatých ze sta vypraven byl, musí se kapitál s desíti tisíci zlat. v měnních listech, neb z padesáte tisíci

bankocedulkách nazpátek opláceti, a roční interesse po pěti zlatých ze sta, neb v měnních listech s pěti sty zlat. neb s dvěma tisíci a pěti sty zlat. v bankocedulkách, odpravovati. Jenom při oněch dlužních listech a kontraktech, v nichžto určitý brak mince vlastně sobě vyjmut byl, musí se oplátka v určitém braku mince zapravovati.

§ 13.

Všecky z privátních dlužních listů nastávající kapitálu neb interessů splátky, a vesměs všecky v § 12. poznamenané oplátky, jak dalece ony na složených v roku 1799 a od toho času, a sice, až do posledního září 1810 dlužních listech (obligacech) na kontrachtech, v zápisu důvodním neb v nějaké jiné smluvě vgruntované jsou, dle tehdáž v času počáteční půjčky neb nějakého jiného kontraktu stojícího kursu, podlé úměry oné zde připojené škály v A vypočtené budou, a vydávající jich summa, v měnních listech, neb v pětinásobné summě v bankocedulkách se odpravovati má. Ku příkladu: v měsíci červenci 1802, (v onom času, kdežto kurs bankocedulek na 120 stál) vystavený privátní dlužní list na šedesát tisíc zlatých krom pět ze sta interessů, platil tehdáž v konvenční minci padesát tisíc zlatých, a byl by na interessech v konvenční minci dva tisíce pět set zlatých vynášel. Pročež musel by tento dlužní list počna od 15. března 1811 s padesáti tisíci v měnních listech, neb jak dlouho ještě bankocedulky v oběhu pozůstanou, s dvakráte sto padesáti tisíci v bankocedulkách nazpátek oplacen býti — a běžící interesse, musely by se s dvěma tisíci pěti sty zlatých v měnních listech, neb s dvanácte tisíci pěti sty v bankocedulkách zapravovati. Rovně tak, měť nějaký v měsíci červenci 1810 (v času, kdežto kurs na 495 stál) určitý každoroční plat za pronájem (Pachtschilling) po čtyřech tisících padesáte zlatých v měnních listech, neb s padesáte tisíci v bankocedulkách odpravován býti.

§ 14.

Jak dalece splátky na dlužních listech, kontraktech a zápisech důvodních neb jiných zavázalostech vgruntované jsou, jenžto v času lhůtě od 1. října 1810 až 14. března 1811 složené a umluvené byly, nařizujeme: by dle kursu pěti set vypočtené, a v tomto výnosu v měnních listech — neb pětinásobně v bankocedulkách se odpravovaly. K tomuto určení z té příčiny hnuti se cítíme, poněvadž My bankocedulky až do posledního ledna 1812 (jakž dlouho ony až k tomu ještě času v oběhu pozůstati mají) dle pátého dílu jich jmenovné ceny (§ 2.) v měnní listy vyměniti nechámé — a takové až dotud, v tomto výnosu (§ 3.) ode všech veřejných kas a i od privátních osob, bez zdráhání se přijímati mají. Dle toho, ku příkladu: v měsíci prosinci 1810 vystavený přes deset tisíc pěti procentní privátní dlužní list (obligace) počna od 15. března tohoto roku s dvěma tisíci zlat. měnních listů, neb jak dlouho bankocedulky ještě pozůstati mají, s desíti tisíci zlatých v bankocedulkách oplacen, a rovně tak, interesse s jedním stem zlatých v měnních listech, neb s pěti set zlatých v bankocedulkách zapravené býti mají.

§ 15.

Z ohledu oněch v roku 1799 neb od toho času umluvených zavázalostí, tak jako z ohledu vystavených obligací neb dlužních listů, kontraktů a ostatních důvodních zápisů, kdežto však oplacení úplné neb jen dílem v hotových (konvenčních) penězích vesměs, neb v určitém braku mince vymíněno bylo, určujeme: by oplacení docela neb z částky (dle úměry umluvených zavázalostí) a pročež, tam, kdežto důvodní zápisové (Urkunden) před oči se kladou, dle jich obsahu, v první případnosti, v obyčejné vídeňské běžící peněžní valutě dle úplné jmenovné ceny, a tím samým, v měnních listech neb v pětinásobném výnosu bankocedulek — v druhé pak případnosti, ve vymíněné minci zapraveno bylo. Jestli tedy v nějaké obligaci od roku 1799 oplacení dluhu jednoho tisíce v hotových (konvenčních) penězích vymíněno bylo — tehdáž se musí jeden tisíc zlatých v měnních listech, neb pět tisíc zlat. v bankocedulkách skládati. Jestli pak si naproti tomu věřitel v nějakém, (kdyby také to bylo 1799 roku neb později) na dva tisíce zlatých vystaveném dlužním listu (obligaci) oplacení v dvacítkách neb cís. dukátech vymínil — tak také i nazpátek oplácení toho dluhu dva tisíce zlatých v dvacítkách neb cís. dukátech se zapravovati musí.

§ 16.

Cessí (neb právní popuštění obligací) mají se dle doby času počátečních dlužních listů pojednávati, a dlužník, dle vystavených v rozdílné času době obligací a jich obsahu, oplacení oněch v cessích vystavených summ, dle úměry v § 12., 13., 14., 15. obsažených ustanovení, skládati má.

§ 17.

Všecky oplátky, ježto až do 14. března 1811 složené býti měly, a tehdáž, ne v konvenční minci ale v bankocedulkách dle jich úplné jmenovné ceny vyzdvižené býti mohly, i také potomně, nejinač než v bankocedulkách právně pohledávané býti mohou — a při tom bankocedulky dle jich úplné jmenovné ceny se přijímati musejí.

§ 18.

Taxa na maso, chléb atd. (jak dlouho bankocedulky ještě v oběhu pozůstanou) na dvojnásobno, totižto, dle posavádní jmenovné ceny bankocedulek a dle jmenovné ceny měnních listů vypočtené budou; t. přík. funt hovězího masa dle jmenovné ceny bankocedulek za 30 kr., dle ceny měnních listů za 6 krejcarů.

§ 19.

Počna od 15. března 1811, My u všech našich kas všecky berně, daně, mýta a obyčejné dávky, jen v měnních listech, neb v pětinásobné ceně bankocedulek přijímati budeme. Onen tedy, jenžto jedno sto zlatých splácetí má, může sice tuto povinnost v bankocedulkách zapraviti, ale on musí v nich pět set zlatých složiti — poněvadž My, počna od 15. března 1811, bankocedulky jedině

dle pětky jich jmenovné ceny přijímati budeme. Jen z ohledu oněch výnosů (Beträge), jenžto již s dnem 14. března 1811 padnouti a až do toho času odvedeni býti měli, pozvolujeme, by v bankocedulkách dle jich úplné jmenovné ceny zapraveni byli — poněvadž ono nové určení ceny bankocedulek, teprv s dnem 15. břez. svůj počátek vzíti má.

§ 20.

Tak jak počna od 15. března 1811, bankocedulky jen dle pátého dílu jich jmenovné ceny ve všech veřejných kasách se přijímati smějí, rovně také My, počna od tohoto dne, všecky záplatky za službu (Besoldungen), vojanské gáže, pense, výdavky na zaopatření (Provisionen), vojanské žoldy (Löhnungen) a vesměs všecka vydání, v měnních listech neb v pětinásobné ceně bankocedulek vypláceti nechámeme. Od toho pak oné výnosy a pohledávky, jenžto od skoršího času doby se počínají, a s 14. dnem března již padlé, vyzdvižené býti (mají) mohly — vynímáme — poněvadž takové jen v bankocedulkách dle jich sprostné jmenovné ceny zapravovati se budou.

§ 21.

Všecky k platům za službu, pensím a na zaopatření (Provision) udělení přídavkové (Zuschüsse) a spomocičky v drahotě (Theuerungs-Beiträge) tím způsobem docela přestanou, že na tom (počna od 15. března 1811) již nic více dále se udělovati nesmí — poněvadž s tímto dnem, všecky platy za službu a všecky stavu občanského vydání, v měnních listech — neb v pětinásobném výnosu bankocedulek se vypláceti budou.

§ 22.

Na všemožné ulehčení našich poddaných ustavičně pozorlivi, My onou jak na hmovité tak nehmovité základní jmění vypsanou desíti procentovou daň nejmilostivěji popouštíme, a nařizujeme: by tyto na té dani již složené summy nazpátek vrácené byly; poněvadž skrze ono od Nás nařízené vyměnění všech bankocedulek v měnní listy, dle pátého dílu jich jmenovné ceny, přílišnost (Übermass) papírových peněz najednou vyhlazená bude a přestane — a žeť onen ohled, který jsme My skrze oba patenty od 8^{ho} září předešlého roku, pod určením, dvouleté, pětileté a patnáctileté času lhůty dostihnouti obmýšleli — již hned tenkráte kde u větší úměře dostižen bude. Při tom také nařizujeme: by majetníci gruntů, když odvedené na vyhubení bankocedulek daně (Tilgungssteuer) nazpátek obdrží, z ní onen díl, jenžto oni na ni na jich grunt zaznamenaným (vorgemerkten) věřitelům buďto při placení interessů neb při oplacení kapitálu odrazili, takový, jim nazpátek vrátiti povinni byli. Ostatně pozanechávámeSobě, připotáhnutí Našich poddaných z ohledu onoho v § 6. ustanoveného poznenáhlého vyhubení nazpět pozůstalých papírových peněz, zvláště určiti.

§ 23.

Z ohledu kuprové mince pozanechávámeSobě všeobecnou regulaci neb

spořádanost svým časem vlastně zříditi. Ale až dotud z příčiny toho následující určujeme:

a) Srovnalost mezi bankocedulkami a 30, 15, 3 a 1 kr. kousky zříditi až ku konci posledního ledna 1812 Sobě pozanechávámе (až ku kteréž času době, bankocedulky, ještě v oběhu pozůstati mají) a sice tak, jak ona teď spořádána jest. A pročež do toho času, pořad, 30, 15, 3 a 1 kousek tuto posavadní jmenovnou cenu proti bankocedulkám podrží. Z čehož samo od sebe následuje: že jmenovní cena kuprové mince proti listům měnním, počna od 15ho března 1811 až na delší nařízení následující zřízení dostane:

30 kr. kousek po = 6 kr. 15 kr. kousek po = 3 kr.
3 kr. kousek po $^3/_5$ kr. 1 kr. kousek po $^1/_5$ kr.

Při všech tedy splátkách, ježto se v měnních listech zapravují, mají se tyto kuprové mince jenom v oné teď vyrčené snížené jménovní ceně přijímati. Když ku přík. někdo pět zlat. šest krejcarů dle jménovné ceny v měnních listech zapraviti povinnen jest, musí pět zlatých v měnních listech, neb pět a dvacet zlatých v bankocedulkách, pak v kuprové minci, neb jeden třicet krejcarový neb dva patnáct krejcarových- neb deset tříkrejcarových- neb konečně třicet krejcarových kousků, splaceti.

b) Šesti krejcarové-, půl krejcarové- a čtvrt krejcarové kousky, počna od 15. března 1811 docela z oběhu vyvrhujeme, a povolujeme; by majetníci těch mincí, takové, jakožto kuprový materiál, a tím samým, jakožto kupecké zboží (Waare) zužitkovali, a dle okolostojičností, naproti obdrželým zvláštním od zemské zprávy passům, o čemž My našim (poddaným) zemským úřadům zápotřebné zpravidlo (Weisung) uděliti nechámе, i také do cizích zemí vyvážeti směli. Naproti tomu ponuknuti se cítíme:

c) Rozpuštění, tak jako do- a ven vyvážení v oběhu pozůstalých kuprových mincí, totižto 30, 15, 3 a 1 kr. kousků, tak jak neméně lichvářské šantročení (Agiotiren) s těmi teď vypravenými kuprovými mincemi, pod určenými již z ohledu toho pokutami, opětkráte co nejpřísněji zakázati.

d) Všecky dlužní listy (Obligace), kontrakty a jiné obyčejné důvodní zápise, kdežto oplátky docela neb jen dílem v kuprové minci vyměněné byly, z toho ohledu, za neplatné a i také v oněch případnostech za bezprávní prohlašujeme, kdežto takoví dlužní listové, kontrakty a důvodní zápisové již před přítomným patentem vystaveni býti mohli; poněvadž kuprová mince, jakožto drobná mince (Scheidemünze) dle její přirozenosti a určitosti, jedině k vyrovnání sloužiti má.

§ 24.

Ačkolvěk bychom při těchto skrze okolostojičnosti času v to vkročujících těžkostech našich důchodů zemských (financí) a oněch k tomu cíli již učiněných mnohých obětí, kapitál stavu občanského dluhu, sami teď znamenitě snížiti mohli, přece prostředku toho užívati nechceme — naproti tomu ale raději prohlašujeme: že stavu občanského dluh, jak dalece on se na kapitál vztahuje, neztenčený po-

zůstati a tím samým, dokonce žádné kapitálu zkrácení (Reducirung) následovati nemá. Naproti tomu, bychom při naší ustavičné bdělosti mezi stavu občanského příjmy a vydáními rovnostejnost (Gleichgewicht) uvedli, a při naší pořád pracné starostlivosti naše poddané od nových daní ušanovali, puzeni se cítíme: Interesse ze všech veřejných obligací, a tím samým také ze stavovských jak aerarialních tak domestikálních dluhů, pak aerarialních a domestikálních obligací vrchního komorního úřadu města Vídně (Oberkammer-Amts) počna od 15. března 1811, na jich polovičku snížiti. Od této času doby, My tyto na polovici reducírované interesse, buď v měnních listech neb v pětinásobné summě bankocedulek vypláceti nechámě. Od toho pak interessů — snížení předce vymíniti chceme:

a) Oné, na stavu občanského statky zahypotekované a vystavené loterie stříbra půjčky obligace.

b) Traty (Tratten) havířské kovy odbývající direkci (Bergwerks-Produkten-Verschleiss-Direction).

c) Traty našich dolnorakouských stavů.

Dáno v Našem hlavním sídelním městě Vídni, dne 20ho února, v tisícím osmistém a jedenáctém Našeho panování devatenáctém roku.

František

L. S.

Alois hrabě z a v Ugarte,
král. český nejvyšší a arcivévody
rakouského první kancléř.

František hrabě z Woyna.

Dle Jich cís. král. Jasnosti
nejvyššího vlastního poručení:
Jan Fidel svob. pán z Erggelet.

Škála

na běh (kurs) bankocedulek, dle kteréhož oplátky dle 13. a 14. paragrafu patentu od 20. února 1811 se zapravovati mají:

Měsíce	Léta												
	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811
Leden . .	103	113	116	119	130	134	133	147	190	204	221	469	500
Únor . . .	103	113	115	119	129	135	132	148	203	209	234	398	500
Březen . .	105	114	114	118	127	134	129	149	206	210	248	331	500
Duben . .	108	114	115	118	129	135	129	152	208	212	252	347	
Květen . .	107	116	115	118	130	135	129	160	206	216	276	375	
Červen . .	107	115	115	119	131	134	130	163	203	238	333	395	
Červenec .	106	115	116	120	132	135	132	184	197	242	315	405	
Srpen . . .	108	115	116	122	133	135	135	160	194	236	299	448	
Září . . .	110	115	116	125	132	134	136	170	201	233	310	490	
Říjen . . .	111	115	117	126	131	132	144	176	203	231	314	500	
Listopad .	113	115	117	128	132	131	145	175	202	220	346	500	
Prosinec .	113	118	117	128	133	132	149	184	203	222	405	500	

Výkaz za prvé čtvrtletí r. 1811 o výměně zvetšelých bankovek a výnosy z předešlých závěrků i co zemská vláda přijala z mincoven za přemincování starších měděných peněz dle pokutních práv z 3. září 1803 a nejv. patentu z 11. února 1806.

Tisk z musea král. Českého.

V plnění nejvyššího patentu od 18. máje 1810. § 35. oznamuje se tuto v příloze k všeobecné vědomosti výkaz za první čtvrt léta militárního roku 1811 na vyměňování opotřebovaných a z běhu vyvržených bankocedul za nové bankocedule, a bankocedul za měděnou minci, jakož i na tu sumu, která zemskému vladařství za měděnou minci, výkupní a základní deputací k vyměňování vydanou, podle metalové ceny s připočtením bycích (sic!) útrat vynahražena, a která základní hlavní kase bankocedul jakožto vypadlý bycí zisk odvedena byla.

Ve Vídni dne 7. června 1811.

Rudolf hrabě z Wrbna,

president a první Deputýrovaný z království Českého.

Jan hrabě z Brandýsu,

presidenta zastupitel, a Deputýrovaný z vévodství Štýrského.

Bohumil svob. pán z Ankershofen,

Deputýrovaný z vévodství Korutanského.

Veykaz

vyměňování opotřebovaných a z běhu vyvržených bankocedul za nové bankocedule, a bankocedul za měděnou minci, jakož i zemskému vladařství za měděné, k vyměňování obdržené peníze s připočtením bicích outrat učiněné nábrady neméně i pro základní hlavní kasu bankocedul z toho vypadlého mincovního zisku.

Za první kvartál militárního roku 1811.

	V prvním kvartálu 1811				K tomu vypadlé výnosy předešlého závěrku				Dohromady			
	Příjem		Vydání		Příjem		Vydání		Příjem		Vydání	
	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.
Na opotřebovaných bankocedulích bylo za nové vyměněno	38,216.328	—	—	—	51,056.632	—	—	—	89,272.960	—	—	—
Naproti tomu bylo na nových bankocedulích vydáno . .	—	—	38,216.328	—	—	—	51,056.632	—	—	—	89,272.960	—
Ze záloh na měděné mince od zemského vladařství obdržených bylo vydáno a za to na bankocedulích přijato	2,524.736	5	—	—	4,349.311	50	—	—	6,874.047	55	—	—
Z té za vydané měděné peníze na bankocedulích vešlé sumy bylo zemskému vladařství jakožto náhrada za obdržené měděné peníze podle metalové ceny s připočtením bicích útrat odvedeno	—	—	748.780	17	—	—	1,283.175	45	—	—	2,031.956	2
A na mincovním zisku z toho vypadlým základní hlavní kase bankocedul odevzdáno	—	—	1,775.955	48	—	—	3,066.136	5	—	—	4,842.091	53
	40,741.064	5	40,741.064	5	55,405.943	50	55,405.943	50	96,147.007	55	96,147.007	55

S koncem měsíce dubna b. r. bylby měl i onen v měnném veykazu dne 23. února tohoto roku oznámeným přislíbený pololetní závěrek oučtu základní hlavní kasy bankocedulek na světlo vyjíti; poněvadž ale k zahlazení bankocedul určitá daň z mohovitosti nejvyšším patentem od 20. února b. r. vyzdvižena byla, a v tom patentu nejmilostivěji připovězený amortizační důchod k zahlazení papírových peněz podle §. 6. teprv po sněmovním jednání v Uhřích a Sedmihradské zemi se ustanoví, neméně prodej duchovních nemovitostí, jejichž trhové ceny prostředkem dotčeného nejvyššího patentu již nyní k nahrazení papírových peněz nejmilostivěji určité jsou, nyní teprv se začíná, následovně mimo zisku na měděnou minci, a učiněných dobrovolných příspěních k tomu cíli a konci ještě žádné příjmy se nesešly, pročež dotčený závěrek oučtů později oznámen bude.

Od dvorní Puchalterie cís. král. sjednocené veykupní základní Deputace.

S. Glysser, dvorní Puchalter.

Rynn, účetní rada.

Nejvyšší kancléř český a rakouský oznamuje, že budou vydány výkupní listy po 500, 100, 20, 10, 5, 2 a 1 zl., jež od 1. února 1812 brátí jest místo bankovek; ztracené se nenahradí, zalepené se nemají přijímati a nařízeno přísné stíhání falešníků.

Ve Vídni, dne 20. června 1811. — Český tisk v museu král. Českého.

My František první, z Boží milosti Rakouský císař, král Uherský a Český; arcikníže Rakouské atd. atd.

Poukazujíce na náš patent od 20. února b. r. a při té okolostojičnosti, že výkupní listové (ainlezungsšayny), jichž v měsíci červenci t. r. v běh uvedeni budou, nalézáme se pohnuti z ohledu dotčených vejkupních listů bližší určení vydati, a dle toho ustanoviti.

§. 1.

Výkupní listové pozůstávají v listech po 5. stech, jednom stu, dvaciti, desíti, pěti, dvou a jednom zlatým. Celá summa výkupních listů nebude se, jakž jsme se již v našem patentu od 20. února b. r. v paragrafu 5. prohlásili, v žádné příhodě výše, než na: 212, 159, 750 zlatých vstahovati.

§. 2.

Výkupní listové po pěti stech zlatých jsou k tomu určeni, aby se na požádání, k většímu pohodlí, menší výkupní listy nimi vyměniti, aneb od zemských pokladnic větší platy zapravovati mohli.

§. 3.

Výkupních listů po 100, 20, 10 a 5 zl. jsou mustry, jakož i popsání jejich způsobu neboliž formy, tomuto patentu v příměsku A. A. a B. B. přitisknuty.

Mustry výkupních listů po 5i stech, po dvou a po jednom zlatým skrz zvláštní, cirkulární nařízení se oznámějí.

§. 4.

Čas, kdy se vyměňování výkupních listů začne, a způsob vyměňování každého druhu těch listů skrz zvláštní cirkulární nařízení oznámiti dáme.

§. 5.

S prvním dnem měsíce února 1812. nesmějí bankocedule vesměs ani ve veřejných kasách, ani od privátních na místě platů více přijímány býti, poněvadž bankocedule toliko ještě až do posledního ledna 1812 v běhu zůstati mají.

Nicméně chceme ku polehčení našich poddaných povoliti, že oni druhové bankocedul, kteří ještě před posledním dnem měsíce ledna 1812 skrz obzvláštní nařízení nazpátek požádáme, a před tím časem docela z běhu nevyvrhneme, ještě skrz čtyry následující měsíce, totiž: únor, březen, duben a máj 1812 do výkupních pokladnic odvedeni, a za výkupní listy vyměněni býti smějí.

§. 6.

K vyměňování bankocedul podle pátého dílu jejich jmenovité ceny s výkupnými listy, jakož i k měnění opotřebovaných výkupných listů za menší, a menší za větší, ustanovují se pod výkupní a základní deputací stojící bývalé bankocedulní nyní pak výkupných listů kasy ve Vídni, v Praze, Brně, Opavě, Linci, Grácu, Klagenfurtu, Budíně, Temešváru, Košově, Hermanštatu a v Lemberku.

§. 7.

Výkupní listy, které jsme již v našem patentu od 20. února b. r. za peníze vídeňského verunku, a za jedinou valutu pro zdejší země vyhlásili, musejí jak při všech veřejných, jakkoli naznačených kasách, ve všech Našich uherských, českých, haličských a rakouských dědičných zemích, při odvodu všech důchodů a dávků, tak i v privátním obchodu dle úplné, jim vysazené jmenovité ceny přijímány, a zase tak obostranně ve všem placení každému vydávány býti.

Jen při oněch dávkách a důchodech nalézá výminka místa, jejichž zapravení, jako ku příkladu: při vyvážení tabákového listí a tabákového prachu z Uher do ciziny, výslovně v minci dle obecného snešení bité nařízeno jest, neméně i při oněch privátních placeních, jichž zapravení dle paragrafů 10, 12 a 15. patentu od 20. února budoucího roku v nějakém určitém druhu mince, aneb dle paragrafu 10. naddotčeného patentu ve zvučící mince, t. j.: v penězích dle obecného snešení bitých se státi má.

§. 8.

Ztracené aneb docela zahlazené výkupní listové nahražovati se nemohou; naproti tomu ale budou se opotřebovaní, roztrhaní aneb jakkoli pokažení výkupní listové, když ještě všickni hlavní podstatní dílové před rukama jsou, při kasách, v paragrafu 6. jmenovaných jinými, stejného výnosu vyměňovati.

§. 9.

Klížení a zalepování výkupních listů pod ztrátou celé ceny nebolíž summy takového výkupního listu se zapovídá. Pročež také ty samy v žádné z Našich pokladnic vyměněny, aneb na místě platu přijaty býti nesmějí.

Naproti tomu jest každému, kdo nějaký roztrhaný výkupní list má, svobodno, jej, do některé z oných, v paragrafu 6. jmenovaných pokladnic přinésti, kdežto se mu pod výminkou, v paragrafu 8. vysazenou náhrada s jiným celým výkupním listem stejné ceny učiní. I také mohou se takové roztrhaní aneb opotřebovaní výkupní listové pod tou samou výminkou při krajských a filiálních kasách, při stavovských vrchních výběrčích úřadech, a komitátních kasách jakožto placení přijímati.

§. 10.

Ti, kteří výkupní listy, skrz dělání jim podobných, aneb jinačení summy na větší summy falšují, aneb k tomu nápomocni, aneb toho nějak účastni jsou, mají podle, v trestním právu na zločiny v dílu I. hlavě XII. v paragrafech 92 až

96, 100 až 102, a v našem ustanovení od 11. února 1806 obsažených, a k účinlivější výstraze v příloze C. C. přitisknutých přepisů, podle nichž i z ohledu výkupních listů pokračováno býti má, a které My pro výkupní listy za právní výsadu a pravidlo tímto vyhlašujem, trestáni býti.

§. 11.

Pro oznamitelé falšování nějakého výkupního listu obdarování z nejvyššího Erarium podle následujících stupňů se vyměřuje.

1. Kdo první dobrovolně a s správným, ku kriminálnímu zjištění dostačitelným potahem nějakého zločince udá, který nepravý výkupní list nástroji k tomu připravenými a k tomu přizpůsobilými tak zhotovil, aneb k dohotovení blízko přivedl, že by falešnost takového výkupního listu od každého lehce poznati se nemohla, obdrží, pokudž zločinec zločinství právním způsobem za vinného uznán byl, obdarování od desíti tisíc zlatých.

2. Důležitosti oznámení, a předmětě přirovnané od dvorního finančního úřadu vyměřenu býti mající, obdarování má onen obdržeti, který:

a) První dobrovolně a s správnými, ku kriminálnímu zjištění dostačitelnými potahy nějakého závadníka udá, který vypodobnění výkupního listu na způsob od každého lehce poznán býti mohoucí dokonal, aneb se o to pokusil, však ale k dokonání ještě blízko nepřivedl.

b) Kdo první a dobrovolně, ne sice závadníka samého nýbrž takové důkladné potahy na ruku dáti ví, které vyšetřování nějakého se udalého falšování důkladnou příčinu daly; pokudž v těch obou příhodách závadník se vyšetřil, a toho zlého skutku právně za vinného uznán byl.

c) Kdo nějakou důležitou přípravu k zhotovení, aneb vydávání většího množství nepravých výkupních listů první a dobrovolně udá.

d) Když sám závadník, dříve, než vyjeven byl, pomocníky falšování, dříve, nežli za takové uznáni byli, oznámí, má se mu nejen trest prominouti, nýbrž také, pokudž on sám svodník aneb původ falšování nebyl, dle nahoře obsaženého rozdílu vyměřené obdarování uděliti.

e) I ti, kteří nějaké v cizí zemi učiněné zfalšování výkupních listů, a jeho původy první a dobrovolně vyjevějí, aneb k takovému vyjevení přispějí, a důkazy, aneb k vyjevění falšovníků, spoluvinných, aneb účastníků vedoucí potahy našim venkovským ministrům, aneb Našemu dvornímu finančnímu úřadu zadají, mají výše určitá obdarování, a to sice ve verunku v místě jejich obydlí bežícím obdržeti.

f) Jméno oznámitele bude ve všech případnostech, pokudžby toho žádal, zatajeno.

§. 12.

Všechni z ohledu výkupních listů v patentu od 20. února b. r. obsažení předpisové (paragrafů 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20) od Nás, dle svého plného obsahu se podtvrzují, a tímto opáčně za pevné a nepřekročlivé pravidlo se ustanovují.

Dáno v Našem hlavním a sídelním městě Vídni dne 20. června v tisícím osmistým a jedenáctým, panování Našeho v devatenáctým roce.

Franz.

L. S.

Alois Graf von und zu Ugarte,
königlich Böhmischer oberster und erzherzoglich Oesterreichischer erster Kanzler.

Franz Graf von Woyna.

Nach Sr. k. k. Majestät, höchst eigenem Befehle.
Fidelis Freiherr v. Erggelet.

Příloha Lit. B.

k patentu od 20. června 1811, nímž výkupní listové (ainlezungsšajny) v běh se uvozují.

Popsání

výkupních listů od 1. března 1811 po 5, 10, 20 a 100 zlatých.

Mustry těch čtyř listů jsou tuto (k uvarování nějakého zlého užívání) na modrém papíru tisknutí připojeny.

Ty čtyry druhové výkupních listů jsou na bílém velinovém papíře černě tisknuti. V každém listu nachází se v papíru slovo: Ainlezungsšajny, pak jmenovitá cena, a počet roků v prohlídacích slovech a cifrách, nadto jsou podle rozdílu druhu ještě rozličné prohlídací cirháty vypracovány.

Výkupní listové jsou dle jejich formy podlouhlí čtyrhranícové, kteří se podle svého druhu ve velikosti, tak i v rejsování rozeznávají.

V prostřed vrchního kraje a obou postranních krajů stojí jmenovitá cena výkupního listu v štítu s arabskými ciframi, v prostřed dolejšího kraje ale nachází se cís. král. orel.

Ostatně jest v těch rozličných cirátech též ještě cena listu v německé, uherské, české a polské řeči, jakož i s římskými a arabskými ciframi, neméně i počet roků vytištěn.

Den 1ní měsíce března 1811, jest den vyhotovení, který nad drobným písmem stojí.

Každý výkupní list má čtyry suché štampiglie neboliž štemple, který v čtyrech koutech vnitřního čtyrhraníku vyraženy jsou, v nichž, a to v hořejších, na jedné straně cís. král. orel, na druhé straně pak uherský erb, a v dolejších na jedné straně český, na druhé haličský erb obsažen jest; v každé té štampiglii neboliž štempli jest spolu také cena listu vytlačena.

Vyhotovení výkupních listů děje se od výkupní a základní Deputace pod samojediným podpisem jejího presidenta hraběte z Wrbna.

Příloha Lit. C.

k patentu od 20. června 1811, nímž výkupní listové (ainlezungsšajny) v běh se uvozují.

Veytah

o pokutních právech na zločiny od 3ho září 1803, a v nejvyšším ustanovení od 11ho února 1806 obsažených předpisů na vejstupek falšování za mince platících veřejných ouvěrečných papírů.

§. 1.

Toho zločinu dopustí se, kdo veřejné úvěrečné papíry, který za mince platějí (bankocedule) nástrojmi k tomu připravenými vypodobňuje, nechťby veřejný zdejší, aneb nějaký pod jakýmkoli jménem vyhotovený cizozemský uvěrečný papír vyhotoven byl, nechťby se týž vypodobněný ouvěrečný papír již vydal, a nějaká škoda z toho pošla aneb nepošla. (paragraf 92. pokutního práva.)

§. 2.

Tím zločinem jest ten spoluvinnen, který při takových veřejných ouvěrečných papírách obyčejné erby ryje, papír, štemple, matryce, slova, presy, aneb cokoli k zhotovení takových falešných úvěrečných papírů sloužiti může, ačkoli jen v jediném kusu zhotoví, a k přispění v podobnočinění vědomě odevzdá, aneb na jakýkoliv způsob takovému podobnočinění napomáhá, byť by i jeho napomáhání nadarmo bylo. (parag. 93. pokutního práva.)

§. 3.

Když nějaký za minci platící úvěrečný papír (bankocedule) skutečně zhotoven byl, bude jak zločinec, tak i každý spoluvinný smrti trestán. (par. 94. pokutního práva.)

§. 4.

Trest smrti nalézá i proti účastníkovi místo, jenž podobnoučiněné veřejné úvěrečné papíry v srozumění s vypodobnitelem, aneb jakýmsi spoluvinným vydával. (par. 95. pokutního práva.)

§. 5.

Pokusil-li by se kdo o vypodobnění za minci platících veřejných úvěrečných papírů, však ale jich konečné dohotovení by nevyvedl, tedy má každý, jenž k tomu napomáhal, těžkým žalářem od 10—20 let a při obzvláštním nebezpečenství těžkým žalářem v čas jeho celého živobytí trestán býti. (par. 96. pokutních práv.)

§. 6.

Jestliže by se vypodobnění za minci platících veřejných úvěrečných papírů pérem, aneb jinými, k falšování nepřipravenými a k tomu nezpůsobilými nástroji vykonalo; tedy má nápodobně jakožto pokusení o falšování potrestáno býti. (Nejvyšší ustanovení od 11. února 1806.)

§. 7.

Falšováním za minci platících veřejných úvěrečných papírů činí se i ten vinen, jenž takové pravé papíry na vyšší summu, než za kterou prvotně vystaveny byly, změňuje, aneb k tomu napomáhá. (par. 100. pokutních práv.)

§. 8.

Takový zločinec má těžkým žalářem od 10—20 let, a kdyby se byl o sfalšování sice pokusil, však ale ho nedokonal, tedy od 5—10 let trestán býti. (par. 101. pokutních práv.)

§. 9.

Kdo v srozumění s falšovníkem takové falešně zjinačené veřejné úvěrečné papíry vydával, má se těžkým žalářem od 5—10 let trestati. (par. 102. pokutního práva.)

Cís. patent, kterým nařízeno přijímati od 1. února 1812 měděné groše, krejcary, trojníky a vídeňské, staré groše za 2 kr., staré půlzlatníky (30 kr.) za 6 kr. a pětigrošáky (15 kr.) za 3 kr.; poslednější trojí druh měďáků jen na dobu kratší, všecky pak jen do obnosu 59 kr. Staré smlouvy o výplatě jen měděnými penězi se zrušují a pro budoucí časy zapovídají.

Ve Vídni, dne 4. ledna 1812. — Český tisk v archivu musea král. Čes.

My František první, z Boží milosti císař Rakouský; král Uherský, Český, Haličský a Lodoměrský atd. atd. atd.

Naše obzvláštní zemootcovská péče, již od vydání financpatentu od 20. února 1811 na všeobecné dobré našich poddaných směřujícího, na to obled vzala, novou měděnou minci dle s okolostojičnostmi času a vnitřního obchodu se srovnávající míry, totiž od 213 zl. 20 kr. vídeňského vérunku vídeňský centnýř počítajíc, způsobiti, a takovou se vší přičinlivosti zhotovit nechati, aby hned od

1ho února 1812, od kterého dne bankocedule z běhu vyvrženy budou, ta nová měděnná mince hned dílem v běh postavená, a oné, v par. 23. patentu od 20hu února 1812 vyhražené všeobecné zřízení měděnných mincí v skutek uvedeno býti mohlo.

My tedy nařizujem:

§. 1.

Ty nově bité měděnné mince, jejichž vypodobnění vedle přitlačené jsou, pozůstávají v groších, krejcařích, troníkách a vídeňských. Ty mince se 1ním dnem měsíce února 1812 v běh postavějí, a mají jak od privátních tak při veřejných kasách v té ustanovené jmenovité ceně za 3 kr., 1 kr., 1/2 kr., 1/4 kr., bez odporu přijímány býti.

§. 2.

Poněvadž ty nové měděnné mince až posavad v takovém množství bité nejsou, aby starší měděnné mince již tenkráte docela z běhu vyvrhnuté býti mohly, tedy chceme, k vystříhání vší zástavy ve vnitřním obchodu z obledu platu vyrovnání, ty starší krejcary a groše prozatím podržeti, nicvšakméně, aby i ty mince, jejichž jmenovitá cena v patentu od 20ho února 1811, par. 23. jen provisorně ustanovená byla, a tenkráte k vystříhání větších nepohodlí jen dle rovnostejnosti mezi bankocedulemy a výkupními listy (ainlezungsšajny) vyměřená býti mohla, s novými měděnnými mincemi v srovnalost uvedené byly, ustanovujeme od 1ho února 1812 cenu těch podotknutých grošů*) na 2. kr. mají od toho samého dne dle jejich úplné jmenovité ceny platiti. Dle toho ustanovení mají ty oboje měděnné mince při všech veřejných kasách, a na ten samý způsob od jednoho každého bez odporu přijímány býti.

§. 3.

My jsme sice žádostivi byli, bývalé dílné mince bankocedul, totiž: půlzlatníky a pětigrošáky, jichžto bytí od Nás již dříve zastaveno bylo, hned s 1ním dnem měsíce února 1812 docela z běhu vyvrhnouti. Když ale to bez znamenité zástavy každodenního obchodu přítomně se státi nemůže, tedy chceme sice ty bývalé půlzlatníky a pětigrošáky, dle, v patentu od 20. února 1811, paragr. 23. a) proti výplatním listům určitého ustanovení, totiž ty prvnější za šest krejcarů, a ty poslednější za tři krejcary ještě poněkud v běhu nechati, zachováváme ale sobě ty oboje mince z běhu vyvrhnouti. Až do toho času, kterýž My na všechen způsob přiblížit se vynasnažíme, mají ty mince jak od privátních, tak i při veřejných kasách v šesti a respektivě třech krejcarů neodporně přijímány býti.

§. 4.

Rozpouštění, jakož i dovážení a vyvážení jak nových (par. 1.) tak těch starších dílem skrz další čas (par. 2.) a dílem skrz kratší (par. 3.) čas ještě v běhu pozůstávajících měděnných mincí, jak neméně s nimi ažiotyrováni opáčlivě, pod oným již ustanoveným trestem co nejostřeji zapověděti se pohnuty vynacházíme.

*) Obraz č. 1469.

§. 5.

Poněvadž měděná mince, jakožto dílná mince dle jejího přirození a ustanovení jen k vyrovnání, následovně jen k takovému placení sloužiti má, které ve výkupních listech vykonáno býti nemůže, tedy povinnost, měděnou minci (par. 1. 2. 3.) přijímati, jen při oných summách vstupuje, které míň než jeden zlatý vynášejí.

Jedná se, ku příkladu o placení devět a padesát krejcarů, tak musí celý ten počet neodporně v měděné minci přijímán býti. Má-li se ale naproti tomu, na příklad, jeden zlatý a čtyry a dvacet krejcarů někomu platiti, tehdy nastupuje právní povinnost k přijímání měděné mince jen z ohledu oných dvadceti čtyř krejcarů. Jest posledně placena být mající summa toho způsobu, že bez vyrovnání celá s výplatními listy (Aynlezungsšayny) zaplacena býti může, tak nemůže žádný, proti jeho vůli, k přijímání toho placení zcela aneb dílem v měděné minci nucen býti.

§. 6.

Jakož jsme My již v našem patentu ze dne 20. února 1811, paragr. 23. d) všechna dlužní upsání, kontrakty a jiné ostatní listy, v kterých placení zcela aneb dílem v měděné minci vyjednáno jest, a i v těch pádech, kdyby dlužní upsání, kontrakty a listy před zmíněným patentem zhotovené byly, za ničemné prohlásili; tak My nalezáme to nařízení i přítomně opakovati, a dle toho jak nyní, tak i na budoucnost takové závazky poznovu zapovídati, a v srovnalosti toho všechna dlužní upsání, kontrakty a ostatní listy takového způsobu, v témž ohledu za neplatné a ničemné prohlásiti.

Dáno v Našem hlavním a sídelním městě Vídni dne 4. ledna v 1812, Našeho panování v dvacátým roce.

Franz.

L. S.

Aloys Graf von und zu Ugarte,
königlich Böhmischer oberster und erzherzoglich-österreichischer erster Kanzler.

Franz Graf von Woyna.

Nach Sr. k. k. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Johann Freyherr von Geistern.

Čís. patent, kterým ustanoveno od r. 1814 z gruntovní daně vyloučiti 3,750.000 zl. po 12 roků, aby činil důchod anticipační 45 mil. zl. a vydati za ten obnos šajny anticipační, z kterých zahladí se dotčená roční část a všude mají býti přijímáni jako hotoví výdajní listové.

Ve Vídni, dne 16. dubna 1813. — Tisk v archivu musea král. Čes.

My František první, z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský, Český, Haličský, Lodoměrský, atd. atd. atd.

Události předešlých let, a obzvláště posledně minulého roku, musely bezděčně na okolostojičnosti naši říše účinek míti. Pokoj a válka, každý šťastnější aneb bídnější stav vůkol Nás ležících zemí, mají nevyhnutedlný účinek na pokoj a dobrý stav Nám od Prozřetelnosti Božské svěřených národů.

Jak velice jsme usilovali, abychom od těch okolostojičnosti Nám vynucené vynasnažení s největším ohledem na ustanovování Našich poddaných zadost učinili, to oni vděčně uznají. Že úmysl Našeho usilování, cíl všech již skrz čas jednoho roku od Našich zemí požádaných větších a neobyčejných oběti možné dosáhnutí na bezpečném gruntu založeného pokojného stavu jest; vzrostlo již v naší říši a v celé Evropě všeobecné přesvědčení.

A když doufáme, při nastávajícím rozvinutí osudu Evropy onu vážnost, kterou stav Naší Monarchye a Naše okolostojičnosti proti všem ostatním mocnostem Nám bezpečné činí, pro všeobecné dobré, od něhož Naše nerozdílné jest, upevniti; tedy jest toho tím větší potřeba, nás skrz rozmnožení naši válečné moci do stavu takovému velikému úmyslu veskrz přiměřeného uvésti.

Čím více důkazů lásky a věrné spoluúčinlivosti nám naši národové v důležitých a těžkých časech našeho panování dali; tím více bychom byli ospravedlněni, v tom nejdůležitějším ze všech, v tom čase totiž, v němž se o dosáhnutí tak potřebného, tak toužebně žádaného stavu pokoje se všemi jeho požehnanými následky rozhodne, na jejich ochotnost ku každému vynasnažení se bezpečiti.

Naše otcovská pečlivost byla tam ale obrácena, abychom prostředky k zastření nastupujících potřebností v takovém zřízení nalezli, které zrovna od našich poddaných žádných takových obětí nežádajíc, ježtoby dobrý stav kontribuenta a důležitých industriálních obchodů zvyklati mohly, obzvláště ona, od našich národů vždy nám prokazovaná důvěrnost vyvolila.

Jakož pak při našem předsevzetí pevně trváme, patentem od 20. února 1811 ustanovenou a prohlášenou summu výkupních listů (einlezungsšajnů) nikdy a v žádné příhodě nerozmnožovati; pročež jsme ustanovili, cestou antycipace na díl nejjistějšího zemského příjmu znamenitý, a hned vydávánu býti mohoucí důchod založiti, Nám zachovávajíce, takový tím povstávající schodek, v obyčejném příjmu

jinými, jeho výnosu se vyrovnávajícímu prostředky dle potřeby okolostojičnosti času vynahraditi. My ustanovujem a nařizujem tedy:

§. 1.

K základu toho antycipačního důchodu ustanovujem roční summu od 3,750.000 zlatých, která skrze 12tí let, začínajíc od roku 1814, z výnosu gruntovní daně v našich německých, českých a haličských zemích ročně vymíšena býti má.

§. 2.

A jakož sjednocená výkupní a základní deputace skrz bedlivé plnění svého posavadního určení jak naši spokojenost, tak i všeobecnou důvěrnost získala; pročež vznášíme na ni také výhradně zprávu toho z nařízení paragr. 1. povstávajícího důchodu.

§. 3.

K tomu cíli a konci má se z vcházející gruntovní daně v paragr. 1. určená summa 3,750.000 zlatých ročně zrovna k sjednocené výkupní a základní deputaci odvésti, skrz což ona v času těch z předu vysazených 12 let summu 45 millionů zlatých obdrží.

§. 4.

Aby se ale ti příjmové toho důchodu ihned dle měry potřeby k zastření neobyčejného nákladu vynaložiti mohli, nařizujem sjednocené výkupní a základní deputaci, vlastní antycipační šayny za summu 45 milionů zlatých vyhotoviti, a k disposici našeho financúřadu pohotově míti.

§. 5.

Forma těch antycipačních šajnů bude podle jejich rozličných podrozdílů zvláštním patentem oznámena.

§. 6.

My přikazujem sjednocené výkupní a základní deputaci pod jejím odpovídáním, aby od roku 1814 začínajíc ročně summu 3,750.000 zl. na antycipačních šajnech zahladila, a bedlivé vyplnění toho závazku pokaždé veřejně oznámila.

§. 7.

Jakož ti na ten způsob v běh přicházející anticipační šajnové vlastním, dokonale dostačitedlným důchodem co nejbezpečněji zastřeni jsou, a tím důchodem v času 12i let docela zahlazeni budou; pročež nařizujem tímto, že oni nejen ve všech zemských kasách, nýbrž i od privatních lidí v jejich úplné jmenovité ceně, tak jako výkupní listové přijímáni, a s nimi ve všem ostatním tak, jako s onými nakládáno býti má.

Dáno v našem cís. hlavním a sídelním městě Vídni dne šestnáctého dubna, v tisícím osmistým a třináctým, panování našeho v dvacátým druhým roce.

Franz.

L. S.

Aloys Graf von und zu Ugarte,
königlich böhmischer oberster und erzherzoglich-österreichischer erster Kanzler.

Franz Graf von Woyna.

Nach Sr. k. k. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Carl Kübeck.

Cís. patentem ohlašuje se vydání anticipantních šajnů za 20, 10, 5 a 2 zlaté, jež možno sice při pokladnách za roztrhané vyměniti, nedovoleno jich však podlepovati, k čemuž se pojí zpráva o falšování a udavačích. V přílohách je popsání šajnů na 20 a 10 zl. a jak se šajny v běh uvádějí.

Ve Vídni, dne 7. máje 1813. — Čes. tisk v archivu musea král. Čes.

My František první, z Boží milosti císař Rakouský; král Uherský, Český, Haličský a Lodoměřský atd. atd.; arcikníže Rakouské atd. atd. . . .

Potahujíce se na Náš patent od 16. dubna b. r., nímž jsme vyhotovení antycipátních šajnů za summu 45 mil. zlat. ustanovili, nalézáme následující další určení o tom vydati a nařizujeme tímto:

§. 1.

Antycipátní šajny vyhotovějí se za summy 20i, desíti, 5i a dvou zlatých.

§. 2.

Vytisknutí a popsání formy antycipátních šajnů po 20i a 10i zlatých, jsou tomuto patentu v příloze A. a B. připojeny. Mustry antycipátních šajnů po pěti a dvou zl. skrz zvláštní cirkulární nařízení budoucně se oznámějí.

§. 3.

My vznášíme na sjednocenou výkupní a základní deputaci, aby vlastní oddíly kasy určila, při nichž toliko antycipátní šajny většího druhu, za menší antycipátní šajny, a tak zas naopak, se proměňovati, jakož i opotřebované antycipátní šajny vyměňovati budou.

§. 4.

Za ztracené aneb docela zahlazené antycipátní šajny nesmí se žádná náhrada udělovati. Kdyby však od opotřebovaných, roztrhaných, aneb jakkoli pokažených antycipátních šajnů všickni hlavní podstatní dílové před rukama byly; tedy se za jiné stejného výnosu vyměnějí, jakož i při krajských a filiálních kasách, při stavovských a komitátních kasách v odvodech platu přijímají.

§. 5.

Klížení a lepení antycipátních šajnů zapovídá se pod ztrátou celé summy takového antycipátního šajnu. Pročež nemají takové antycipátní šajny v žádné naši kase vyměňovány, aneb na místo platu přijímány býti.

§. 6.

Ti, kteří antycipátní šajny skrz podobnodělání, aneb jinačení summy na větší summu falšují, aneb k tomu napomáhají, aneb toho účastni jsou, mají podle ných pravidel, která trestní práva na přečinění v dílu I., hlavě XII. v paragr. 92—96, 100—102 jakož i Naše v důležitosti té později vydaná ustanovení v sobě obsahují, a která v svém celém obsahu na antycipátní šajny účinek míti mají, jakž tuto v příloze C. doložena jsou, trestáni býti.

§. 7.

Oznámiteli falšování nějakého antycipátního šajnu pojišťuje se obdarování ze zemské kasy podle následujících stupňů:

1. Kdo první dobrovolně, a s náležitými ku kriminálnímu zjištění dostačitedlnými úkazy nějakého závadníka udá, který falešný anticipátní šajn, s nástroji k tomu připravenými a způsobilými na takový způsob zhotovil, aneb ku blízkému dohotovení přivedl, žeby falešnost ne lehce od každého poznána býti mohla, obdrží, pokudž závadník na právní způsob za vinného toho zločinu uznán byl, za obdarování deset tisíc zlatých.

2. Obdarování, které podle důležitosti udání a předmětě od dvorního nad důchody ustanoveného úřadu má vyměřeno býti, obdrží onen, který:

a) první dobrovolně a s spravedlivým ku kriminálnímu zjištění dostačitedlným udáním nějakého zločince vyjeví, který podobnočinění na nějaký, od každého lehce poznánu býti mohoucí způsob dokonal, aneb se o něj pokusil, to samé ale k blízkému dohotovení nepřivedl.

b) Kdo první a dobrovolně sice ne samého závadníka, nicvšak méně takové

patrné blízké úkazy na ruku dáti ví, který k vyšetřování nějakého páchaného falšování základnou příčinu daly; pokudž na obou těch příhodách závadník se vyjevil a za vinného tím zločinem právě uznán byl.

c) Kdo důležitou přípravu k hotovení aneb roztrušování většího množství nepravých antycipátních šajnů první a dobrovolně udá.

d) Když závadník, dříve, než vyjeven byl, pomocníky falšování, dříve, než za takové uznáni byli, udá, má mu nejen trest, prominutý, ale také, jestliže on sám svodníkem a původcem falšování nebyl, dle výše dotknutého rozdílu vyměřené obdarování uděleno býti.

e) I ti, kteří nějaké v cizí zemi hotovené falšování antycipátních šajnů a jeho původce první a dobrovolně vyjeví, aneb k takovému vyjevení přispějí, a důkazy, aneb k vyjevení falšovníků, spoluvinných aneb účastníků vedoucí úkazy Našim, v cizích zemích se vynacházejícím ministrům, aneb Našemu, nad důchody ustanovenému dvornímu úřadu udělejí, mají výše určitá obdarování, a to sice ve verunku v místě jejich přebývání běžným obdržeti. Jméno oznamitele zůstane v každé příhodě, když to žádati bude, zatajeno.

Dáno v Našem císařském hlavním a sídelním městě Vídni, dne 7. máje 1813, panování Našeho v 22. roce.

Franz.

L. S.

Aloys Graf von und zu Ugarte,
königlich böhmischer oberster und erzherzoglich-österreichischer erster Kanzler.

Franz Graf von Woyna.

Nach Sr. k. k. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Johann Nep. Freyh. von Geislern.

Příloha Lit. B.

k patentu od 7. máje 1813, kterým antycipátní šajny v běh se uvozují.

Popsání

antycipátních listů po 10 a 20 zlatých.

Mustry těch dvou šajnů jsou tuto (k uvarování nějakého zlého užívání) na modrém papíru vytisknuty, přiloženy.

Ty dva druhy antycipátních šajnů jsou na bílém velinpapíru černě tisknuty. V každém šajnu jsou do papíru dle rozdílu druhu rozličné cyráty, a jmenovitá cena prohlídačně upraveny. Dotčené antycipátní šajnové jsou dle své formy podlouhlí čtverhraníkové, kteří se podle svých druhů v rejsování rozeznávají.

V prostřed hořejšího kraje a obou postranic stojí jmenovitá cena šajnů v tisku arabskými ciframi, v prostřed dolejšího kraje ale je dotčená cena velmi maličkými německými slovy vytisknuta. Ostatně je také ještě v obou postranicích cena šajnů v německé, uherské, české a polské řeči vytištěna.

Den 16ý měsíce dubna 1813 je den vyhotovení, který v posledním řádku drobného písma stojí.

Každý šajn má 4 suché štampiglie, které v čtyrech koutech vnitřního čtverhraníku vyraženy jsou, a z nichž v hořejší na jedné straně c. k. orel, na druhé uherský erb, pak v dolejší na jedné straně český, na druhé straně haličský erb se vynachází; v každé z těch 4 štampiglií jest při tom cena, v třech posledních ale také nazvání šajnu vytlačeno.

Vyhotovení těch antycipátních šajnů děje se od sjednocené výkupní a základní deputace pod samotným podpisem jeho Presidenta hraběte z Wrbna.

Příloha Lit. C.

k patentu od 7. máje 1813, nímž se antycipátní šajny v běh uvádějí.

Veytah.

V trestních právech na přičinění od 3. září 1803, a v nejvyšších ustanoveních od 25. října 1805, 3. prosince 1808, a 21. července 1810 obsažených pravidel, týkaje se zločinu falšování za minci platících veřejných úvěrečných papírů.

§. 1.

Toho zločinu dopustí se, kdo uvěrečné papíry vypodobňuje, nechťby se zdejší veřejný, aneb nějaký pod jakýmkoli jménem vyhotovený cizozemský úvě-

rečný papír stejného způsobu vypodobnil, byť ten vypodobněný úvěrečný papír již vydán byl, a škoda z toho pošla neb nepošla. (parag. 92. trestních práv.)

§. 2.

Spoluvinen toho zločinu je ten, kdo erby při veřejných úvěrečných papírách obyčejně vyryl, papír, štempl, matryce, litery, presy aneb cožkoli k vyvedení takových falešných úvěrečných papírů sloužiti může, ačkoli jen v jednom kusu nástroje zhotovil, a ku přispění podobnočinění vědomitě odevzdal, aneb jakýmkoli způsobem k podobnočinění spoluúčinkoval, byťby účinkování jeho nadarmo bylo. (par. 93. trestních práv.)

§. 3.

Bylli by úvěrečný, za minci platící papír skutečně zhotoven, tedy jak zločinec, tak i každý spoluvinný smrti se potrestá. (par. 94. trestních práv.)

§. 4.

Trest smrti i proti účastníkovi místo má, jenž podobnoučiněné veřejné úvěrečné papíry v srozumění s vypodobnitelem, aneb jakýmsi spoluvinným vydával. (par. 95. trestních práv.)

§. 5.

Byloliby o vypodobnění veřejných úvěrečných za minci platících papírů sice pokuseno, však zhotovením docela vyvedeno nebylo, tedy každý, jenž při tom spoluúčinkoval, žalářem těžkým od 10 až do 20 let trestán býti má. (paragr. 96. trestních práv.)

§. 6.

Jestliže se podobnočinění za minci platících veřejných úvěrečných papírů pérem aneb jinými k tomu nepřipravenými a nezpůsobilými nástrojmi spáchalo, tedy má se tak, jak v par. 96. trestních práv vyznamenaný zločin pokusení o falšování trestati. (Nejvyšší ustanovení od 25. října 1805, a patent od 20. června 1811 příloha C. par. 6.)

§. 7.

Smysl vyvedeného zločinu podobnočinění veřejných za minci platících úvěrečných papírů nežádá vynaložení všech k tomu potřebných nástrojů, nýbrž dostačuje k tomu v par. 94. poznamenanému (trestu smrti podvrženému) zločinu, když takové úvěrečné papíry dle par. 92 a 93. trestních práv hlavně připravenými nástrojmi, bez ohledu na druh aneb počet nástrojů vypodobněny byly. (Nejvyšší ustanovení od 3. prosince 1808.)

§. 8.

S falšováním veřejných úvěrečných papírů je i ten vinen, který pravé takové papíry na větší summu, než na ni prvotně vystaveny byly, změňuje, aneb k tomu napomáhá. (par. 100. trestních práv.)

§. 9.

Zločinec takový má žalářem těžkým od 10—20 let, a byloli by sice o zfalšování pokuseno, avšak dokonáno nebylo, od 5—10 let trestán býti. (par. 101. trestních práv.)

§. 10.

Kdo v srozumění s falšovníkem veřejné úvěrečné falešné změněné papíry vydával, má žalářem těžkým od 5—10 let trestán býti. (par. 102. trestních práv.)

§. 11.

Poněvadž par. 95. práv na přečinění žádného rozdílu nedělá, zdaliž srozumění nějakého vydavatele za minci platících úvěrečných papírů s podobnočinitelem aneb s nějakým spoluvinným před podobnočiněním, v času podobnočinění, aneb po podobnočinění se stalo; tedy trest smrti i proti spoluúčastníkovi nalézá místo, který s podobnočinitelem aneb nějakým spoluvinným teprv po dokonalém vypodobnění v srozumění vstoupil, a dle něho takové podobnočiněné úvěrečné papíry vydával. (Nejvyšší ustanovení od 21. července 1810.)

Nařízení k cís. patentu ze dne 1. června 1816, že od 1. srpna 1816 mají býti placena cla, taxy politické a komorní do zemských pokladnic, v německých zemích uvedená daň z výdělku, odtudž též daň osobní a platové židovští mincí dle obecného snešení bitou, a to v zlatých aneb stříbrných penězích neb v bankocetlích. Všecky platy jsou bez přirážky, obzvláště průvozné uvádějí se na jich vyměření z r. 1788 a budou se vybírati dle tarifu z r. 1806. Před 1. srpnem možno ještě nedoplatky papír. penězi platiti. Do 5 zl přijímány budou peníze bité a měděné do 3 kr. Obce i pachtýřové mají tyto platy vybírati a přijímati, též skrovnější obnosy a v bankovkách je k zem. pokladnám odváděti.

Ve Vídni, dne 1. června 1816. — Tisk čes.-něm. v archivu král. Českého.

My František první, z Boží milosti Rakouský císař; Jeruzalemský, Uherský, Český, Lombardský, Benátský, Dalmatský atd. atd. atd.

V patentu, dnešního dne vydaném také jsme v následku prostředku k napravení přetrženého pořádku běhu peněz oznámili, že některé zemské příjmy vymísíme a vyznamenáme, při nichž předepsaní platové výhradně v banknotech, aneb za menší výnosy k minci, dle obecného snešení bité zapravováni býti musejí.

Z ohledu toho nalézáme za dobré, což následuje, nařídíti.

§. 1.

Od prvního srpna letošního roku počínajíc, musejí následující dávky v mincích, dle obecního snešení bitých, a to sice v zlatých aneb stříbrných právně běžících penězích aneb v banknotech, dle jejich úplné jmenovité ceny placené býti.

a) Cla a třicáteční poplatky ve všech německých a uherských dědičných zemích s připojením k tomu Sedmihradského knížectví a vojenských pomezních krajin; toliko prostředeční cla mezi německými a uherskými, pak mezi uherskými a sedmihradskými provinciemi, jakož i zdejší platové akcizu a přirážku mohou se ještě pořád v papírových penězích nyní běžících zapravovati.

b) Do zemských pokladnic přicházející právní a všechny politické, jakož i komorní taxy v celé Monarchii.

c) V německých zemích uvedená výdělečná daň.

d) Osobní daň, kterou naši poddaní v německých provinciích platějí.

e) Platové, které Židovstvo zapravovati má.

§. 2.

Ku poulehčení lidí těm dávkám podrobeným, všichni ti platové osvobozují se od všech, nyní na nich vězících přirážků, a uvozují se na jejich prvopočátní výsadu.

Obzvláště průvozní (transyto) platové uvádějí se nazpátek na jejich prvopočátní vyměření od roku 1788, a budou podle napravené, v roce 1807 prohlášené, průvozní taryfy vybíráni.

Při tom také osobní daň na třicet krejcarů z každé té dani podrobené hlavy se usazuje.

§. 3.

Jen tu, kde zapravenu býti mající plat míň než tři krejcary vynáší, může se jeho zapravení v běžící měděné mince dle její obzvláštním, dnešního dne vyhotoveným patentem, vysazené ceny státi.

§. 4.

Před prvním dnem měsíce srpna rozepsaní, aneb v restě zůstalí platové mohou se ještě déle papírovými penězmi zapravovati.

§. 5.

Začínajíc od prvního září, musejí se ti nadzmínění platové jedině v banknotách, které v nově vydány budou, zapravovati.

§. 6.

Toliko oni výnosové platu, kteří pět zlatých nedosahují, budou se i po té lhůtě v minci, dle obecného snešení bité, a dle v třetím článku obsaženého vyměření v měděné mince přijímati.

§. 7.

Tu, kde obce, shromáždění, aneb pachtýřové nadpravené platy vybírají, mají povinni býti, třebas ti platové v skrovnějších výnosech v minci, dle obecního snešení bité zapraveni byli, přijaté výnosy, začínajíc od prvního září, v banknotách k zemským kasám odváděti.

Dáno v našem hlavním a sídelním městě Vídni dne 1hu června v 1816, panování našeho v dvacátém čtvrtém roce.

Franz.

L. S.

Alois Graf von und zu Ugarte,
königlich-Böhmischer oberster und erzhersoglich-Oesterreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lažansky.

Joh. Nep. Freih. von Geislern.

Nach Sr. k. k. Apostol. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Johann Christoph Zweygelt.

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Císařského patentu ohlášení, kterým se oznamuje, že nebude nuceného oběhu papírových peněz, jež lze vyměniti dílem za minci a z druhé částky za úrok z obligací zemských, dílem jako peněz při nákupu akcií zemské banky, o nichž podrobně oznámeno, zejména o bance bankovek, dále o bance eskontní, o bance hypoték a o správách základu vyhlazení (Verwaltung des Tilgungsfonds). Vydáno bude 350.000 akcií, za něž po 2000 zl. v papírových penězích a 200 zl. v kovové minci se platiti má. Jakmile se 1000 akcií splatí, začne banka svou činnost. Nejmenší obnos k výměně za bankovky přípustný jest 140 zl. v listech výkupných neb anticipancích, za něž v bankovkách vyplatí se 40 zl. a poukázka, za kterou dá se zemská obligace na 100 zl., jež nese 1% úroku v minci konvenční.

Ve Vídni, dne 1. června 1816. — Tištěný original něm.-český v zemském archivu král. Českého.

My František první, z boží milosti císař Rakouský; Jeruzalemský, Uherský, Český, Lombardský a Benátský, Dalmátský, Chorvatský, Slovanský, Haličský a Ludoměřský král; arcikníže Rakouský; vévoda Lotrinský, Salcburský, Štýrský, Korutanský, Kraňský, Horno a Dolnoslezský; veliký kníže Sedmihradský; markrabě Moravský; kněžohrabé Habsburský a Tyrolský atd. atd. atd.

Násilné roztržky, kteréž v posledních minulých pětadvacíti letech Evropu zvyklaly, uvrhly nás od počátku našeho zemského řízení v běh těžkých válek, při kterýchž zachování a samostatnost mocnářství — všecko — což vladařům země a národům nejdražší býti musí, v nebezpečenství byly. Nemohli, ba, nesměli jsme národům našim žádného vynasnažení ušetřiti.

Rozvinutí všech mocí zemských žádalo nákladu, kterýž schopnost daní občanů zemských daleko převyšoval. Utekli jsme se k důvěrnosti národů našich. Umělá znamení peněz uvedla nás v stav, že jsme potřebnost nouze následovali, a nebezpečný boj podnikli, jehož vítězoslavný konec k úplnému dosažení mocnářství a držení zemí od něho odtržených opět přivedl, a jeho bezpečnost a samostatnost znova upevnil.

Naše první starost pak k tomu směřovala, abychom v rozvyklané peněžitosti pravidelnost opět uvedli, a již v čas posledního pokoje vyjednávání toho bedliví jsme byli, abychom prostředků k tomu připravili. Podařil se výsledek snažení našeho.

Jest nám to k obzvláštnímu upokojení, že jsme v stav uvedeni k prostředkům přikročiti, kteří se starostlivým ušetřením práv a slušných záležitostí našich věrných poddaných ke konci a cíli dovedou. Bezpečujeme se při zvolení těch prostředků na svobodné spoluúčinkování slovutných národů našich, i spoléháme na důvěrnost, která bližších známostí nařízení našich, a také i jejich účinkem dokonale se vyplní.

V tom přesvědčení uzavírati a nařizovati račme, jakž následuje:

§. 1.

Od této doby nemá nikdy více vyhotovení nových papírových peněz s nucením ceny a nucením oběhu, aneb jakékoli rozmnožení přítomně v oběhu se nacházejících místa míti.

Přihodí-li se kromobyčejných okolostojících vydání, jenž obyčejné prostředky finanční převýší, tedy zpráva financí toho bedlivá bude, aby takové vydání otevřením nových pramenů aneb jinými kromobyčejnými prostředky se vybylo a postihlo, a aby nikdy papírových peněz s nuceným oběhem se neužívalo.

§. 2.

Přítomně v oběhu se nacházející papírové peníze vymezí se zcela z oběhu cestou svobodného vyměnění v čase napořádzběhlém, a oběh peněz se nazpět uvede na základ kovové mince dle oběhu snešení bité.

§. 3.

Ode dne přítomného prohlášení se povoluje, aby smlouvy v písemných listech na mincích dle obecního snešení bitých, a jiné zákonní zlaté a stříbrné mince aneb na papírové peníze se činily a uzavřely.

Kromě toho zachová, však předběžně, §. 9. patentu od 20. února 1811 ještě svou úplnou účinlivost.

§. 4.

Aby cíl a konec vyměnění papírových peněz bezevšeho nucení zcela svobodnými a spoludržitelům a vlastníkům papírových peněz co možná prospěšnými prostředky se dosáhl, propůjčuje se jim dvojnásobná cesta k vyměnění papírových peněz, a to; p ř e d n ě: vyměnění jich z částky za listy poukázáni platu, jenž po každý čas v zvučící mince se uvedou, a z druhé částky za úrok, nesoucí zemské obligaci;

za d r u h é: přijímání peněz papírových při vkladech akcií do národní banky, jenž se zřídí, a jíž zřízení z následujících paragrafů se porozumí.

§. 5.

Podle toho může každý vlastník papírových peněz buďto dva sedmidíly jmenovité sumy peněz papírových, bankovky (banknoty), které na každé požádání, při proměňování kasy spolu zřízené v mince konvencí se promění, a za ostatních pět dílů ze sedmi jmenované sumy, poukázané na zemské obligace, jenž jedno procento úroku v mincích konvenci nesou obdržeti, aneb je ku vkladům akcií v tomto patentě blíže určeným, obrátiti.

§. 6.

Vyměnění papírových peněz se na privilegované národní bance přenese, kteréž bez prodlení při následujících paragrafech předběžně udaných, a dnešního dne v obzvláštním prohlášeném patentu v obšírněji vypsaných ustanoveních ve Vídni se zřídí. Aby však vyměňování bezevšeho dalšího protahu začíti se mohlo, dá zpráva zemská od 1^{ho} července až do té, v paragrafu 11. určité doby, kdež se banka náležitě zřídí, od zprávy k tomu konci prozatím ustanovené ve jménu budoucí společnosti banky dle týchž pravidel, které budoucí banka k pozorování míti bude, vyměňovati.

§. 7.

Ustanovení banky bude se na tyto věci neb předměty potahovati:

1. Podle míry jemu od zprávy důchodů zemských odevzdaných, aneb jinými cestami připlývajících zásob mincí, listy poukázané platu pod jménem bankovek (banknot) vystavovati, kteréž na žádost vlastníků při proměňovací kase k tomu nadané v každý čas, dle jejich úplné ceny (summy) v kovové mince proměniti se mohou, a prostředkem těch bankovek (banknot) v oběhu jsoucí papírové peníze čas po čase vyměniti.

2. S hotovými jeho penězy jiné listy změnně, aneb jiná kupecká zboží eskontovati.

3. Když v dalším běhu řízení a jednání jeho jistina (kapitál) obšírněji účinlivost připustí, na pozemské statky proti úplné jistotě propůjčovati.

4. Od zprávy zemské jemu svěřený základ vyhlazení, prostředkem jehož podle přítomné, operací vzniknoucí dluh zemský zapraviti se má, zpravovati.

§. 8.

Založení banky rozvrhuje se tedy ve čtvero oddělení:

1. Banka bankovek.
2. Banka eškontování.
3. Banka hypoték.
4. Zprávy základu vyhlazení.

Bližší srovnalosti a ustanovení tohoto založení uvodí se ve známost obzvláštním patentem dnešního dne prohlášeným, a napotom k tomu konci vyhotoveným řádem ve svém celém obsahu vyhotoveno bude.

§. 9.

Banka, jakmile zřízena jest, vejde jako privilegované privátní založení v úplnou vlastnost účastníků akcií (akcionářů), ježto skrz jejich vklady na téhož založení díl berou, a v té povaze ve všech rozepřích podle všeobecných předpisů práva městského jednati se bude.

§. 10.

Základ banky bankovek, eškontování a hypoték zřídí se mimo zásobu mincí, kteréž se jí od zprávy důchodů zemských odevzdá, 350.000 akcií, za kterouž jednu každou summa 2.000 zlatých v papírových penězích a 200 zlatých v mincích konvencí položiti se musí.

Akcie za ně vyzdvižené udělují práva k stejné částce zisku banky. Banka dostane za papírové peníze, které vkladem akcií jí připlývají a dle toho se zahladí, od zprávy zemských důchodů obligací, jenž 2½ ze sta v mincích konvencí úroků ponesou.

Podle toho bude pozustávati užitek účastníků akcií, předně: v užívání úroků z vkladu peněz papírových, a za druhé v zisku, jenž z obrácení vkladů v penězích konvencí k eškontování a k propůjčování banky vyplývati bude.

§. 11.

Jakmile vklady za jeden tisíc akcií pohromadě bude, banka ve svou úplnou účinlivost vkročí.

Až k té době povede v §. 6. dotčená a v patentu strany zřízení banky blíže určená zpráva jí, jakožto bance bankovek náležitá řízení.

§. 12.

Skrze ten čas, v kterém banka až k svému úplnému zřízení touto prozatímní zprávou zastupovati se bude, má následující věci k vykonávání:

1. K vyměnění přinesené papírové peníze převzíti, a za ně bankovky (banknoty) a poukázání na zemské obligace, podle v §. 5. a 13. ustanovené srovnalosti vydat.
2. Vklady k bance přijmouti a přinášitelům akcie za ně vyhotoviti.
3. Oběma cestami přijaté papírové peníze shromažďovati, čas po čase zahladiti, a z učiněného zahlazení veřejný účet složiti.

4. Případky základu zahlazení za úročný dluh obětované zpravovati, a k vyměnění obligací obrátiti.

Od té doby, když banka dle §. 11. v úplnou účinlivost vkročí, přenesou se řízení zde vyznamenané se všemi jinými k okršlku účinkování banky náležejícími na zprávu, kterouž sami účastníci akcií ustanoví, a kteráž cíli a konci a základnému řízení toho založení přiměřena bude.

§. 13.

Nejmenší výnos, za který cestou vyměnění bankovek (banknot) a obligací vyzdvihnouti se může, pozůstává ze 140 zlatých v listech výkupných aneb anticipacích a výnosy k vyměnění přinesené musejí se touto summou děliti, dáti.

Podle ustanovené srovnalosti vydá se za ně v bankovkách 40 zlatých, a poukázání, za kteréž hned při všeobecné kase zemských dluhů zemská obligace na 100 zlatých, jenž jeden ze sta úroku v mincích konvencí nese, vyzdvihnouti se může.

§. 14.*)

Vyměňování bankovek (banknot) v kovové mince, podle společného snešení bité, začne se zároveň s vydáváním bankovek (banknot); banka pak nikdy více bankovek nevystaví, než co k jich vyměnění ustanovený a v něho složený základ připustí.

§. 15.

Aby k vyměnění papírových peněz potřebné bankovky (banknoty) pojištěny byly, připustí se bance všecky, dle úmluv vyjednané platy cizích mocností, a hotové zásoby kovové mince zemských kas se odevzdají.

K rozmožení jistoty udělí se spolu bance bankovek obzvláštní hypotéka na všecky hory zemské a jejich požitky, k kterémuž konci spis všemi slavnostmi a náležitostmi opatřený se vyhotoví.

§. 16.

Bankovky (banknoty) prohlašují se jakožto zákony uznaný prostředek placení, jehož užívání v privátním obchodu, však na obapolném srozumění záležeti bude, a závazek nucení je přijmouti nikterak místa nemá. Zpráva zemská je při všech veřejných kasách jako mince konvencí dle jejich jmenovité ceny přijímati, a při některých daních v způsobě nucení jich žádati bude.

§. 17.

Poněvadž vyměnění papírových peněz dle předcházejících ustanovení v úročném dluhu rozmnožení působí, tedy se spolu základ zahlazení pro nové zemské obligace z něho vyplývající založí, a zpráva nad ním bance se odevzdá.

Banka dostane k tomu konci list pojištění na roční důchod jednoho milionu zlatých v mincích konvencí, kteréž v měsíčních lhůtách vyzdvihovati a k vy-

*) Článek tento byl nařízením ze dne 13. května 1873 suspendován, ale nařízení toto odvoláno zase brzy dne 11. října 1874.

měnění napořád běžícímu nově vystavených obligací obracovati bude. Vyměněné obligace při základu zahlazení složí, úroky z nich ale na účet základu zahlazení vyzdvihne, a rovně k operacím, které k zmrtvení toho úročného dluhu směřují, obrátí.

§. 18.

Bližší ustanovení o početí operací v tomto patentu oznámených, o způsobě a oddělení bankovek (banknot) a obligací, pak o kasách a úřadech dle těchto uvedení v účinlivost vkročících, jakož i proměny, kteréž při vyzdvihování zemských příjmů z ohledu nového pořádku za potřebné se uznaly, zvláštními patenty k všeobecné vědomosti se uvodí.

Dán v našem hlavním a sídelním městě Vídni, dne prvního června, léta tisícího osmistého a šestnáctého, našeho panování v dvacátém čtvrtém roce

Franz.

L. S.

Alois Graf von und zu Ugarte,
königlich Böhmischer oberster und erzherzoglich-Oesterreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lažansky.

Joh. Nep. Freyh. von Geislern.

Nach Sr. k. k. Apostol. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Johann Christoph Zweygelt.

Cís. patent, kterým zřízena privilegovaná rakouská národní banka, obsahující základy zřízení banky, její činnost, práva i povinnosti, o poměru ke správě státní a v ohledu soudním jest podrobena zemskému soudu dolnorakouskému.

Ve Vídni, dne 1. června 1816. — Tisk česko-německý v archivu král. Českého.

My František první, z boží milosti císař Rakouský; Jeruzalemský, Uherský, Český, Lombardský, Benátský, Dalmatský atd. atd. atd.

Patentem od dnešního dne v spojení onych prostředků, které jsme v ohledu dosažení a upevnění pořádku v důležitosti peněz uzavřeli, jsme privilegované národní bance založiti nařídili, a její cíl, jakožto i jednání ve všeobecném oznámili.

Dle toho nařízení ustanovujem v tom následující bližší určení:

§. 1.

Zřízení banky, jejíž nazvání: *privilegovaná rakouská národní banka* propůjčujem, má, jakž brzo k tomu potřebný počet akcií vyzdvižen bude, neprodleně v účinlivost vstoupiti, až dotud ale ve vlastnosti jako cedulní banka s 1ním dnem měsíce července t. r. do účinnosti posazeno, a od zatímné direkce, která se dle předpisů následujících článků způsobí, zastupováno býti.

I. Oddíl.

Usazení a zřízení národní banky.

§. 2.

Z ohledu toho zvolejí se ihned z prostředku sjednocené výkupní a základní deputace, z prostředku vídeňského shromáždění velikých handlířů, dále městského handlovního stavu, a z onych, ve Vídni usedlých privilegirovaných zemských fabrikantů osm zatímních bankodirektorů, kteří zřízení banky v jejím prvním založení obstarávati, a všechno, co k dokonalé správnosti toho zřízení zapotřebí jest, připraviti mají.

Každé z těch shromáždění má tedy šest osob k těm dvěma místům, která s jeho spoluúdy osazena býti mají, obyčejnou cestou navrhnouti, z nichž my jmenovaných zatímních direktorů banky sobě zanechávame.

§. 3.

Těch osm direktorů banky ihned po svém jmenování se shromáždí, a skrze větší počet hlasů z jejich prostředku tři kandidáty navrhnou, z nichž my jednoho ředitele (gubernera) banky jmenovati budeme, který první místo mezi direktory banky obdržeti a při všech dotazech a všech radách přední sedění míti má.

§. 4.

Direktorové banky a ředitel, hned po svém ustanovení do rukou komissaře, kterého my sami zřídíme, složí přísahu, že se bedlivě, podle, od nás v důležitosti určení a zřízení banky vyměnění papírových peněz, a zprávy základního důchodu ustanovených pravidel se zachovají.

§. 5.

Oni se hned na to s ministrem finanční strany rozdělení připadajících jednání, strany způsobu jich skončování, a strany všeho, co k vnitřnímu zřízení banky v její předběžné vlastnosti k vyměňování papírových peněz určité cedulní banky

potřebné jest, poradějí, a bankozaložení (bankoinstitut) v obsahu určeném tak dlouho říditi budou, až jeden tisíc akcií se shromáždí.

§. 6.

Jak brzo ten počet akcií skrze vklady shromážděn jest, přejde založení banky do vlastnosti akcionářů, a začne jakožto privátní založení v jednáních, která k jeho určení patřejí, účinkovati.

§. 7.

Aby se ten čas dokonale určiti mohl, a pořádné usazení banky co nejmožněji přispěšnilo, otevře zatímní direkce obzvláštní kasu, která vklady akcií přijímati bude.

§. 8.

V té kase mohou proti vkladům 2.000 zlatých v papírových penězích s příplatkem 200 zlatých v penězích dle obecního snešení bitých, akcie vyzdvižené býti. Ku poulehčení vkladu povoluje se, je ve čtyrech stejných čtvrtletních částkách složiti.

Při takových částečných vkladech obdržejí se však teprv se složením celého výnosu práva akcionáře. Pokud by se pozdější částeční platy v propůjčené lhůtě jednoho roku nesložily; tedy dříve složení výnosové banky k dobrému propadávají.

§. 9.

Když uložené akcie počtu jednoho tisíce dosáhly, má každý akcionář od prozatím ustanovených direktorů banky tisknutou listinu všech akcionářů, i s počtem, od každého vyzdvižených akcií obdržeti, aby z nich skrz písemné jmenování podle většího počtu hlasů veyhoz (aussus) od padesátí údů si zvolil. Při tom volení dává každá akcie jeden hlas na ten způsob, že každý akcionář tolik hlasů má, kolik akcií jemu patří.

§. 10.

K aussusu může každý akcionář volen býti, když občan Rakouských zemí jest, a v zemích Rakouských své obydlí má.

§. 11.

Ten na takový způsob vyvolený aussus shromáždí se ve Vídni s nadzmíněnými, prozatím ustanovenými direktory banky, a od nás jmenovánu býti majícími komissaři k tomu cíli, aby ze svého prostředku dvanáct údů zřídil, kteří pod spoluúčinnosti našich komissařů dokonalá pravidla banky zhotoviti, a nám ku podtvrzení předložiti mají.

§. 12.

Obzvláště podstatný díl těch pravidel bude určení o representaci bankovního tovaryšstva a způsob spravování a řízení banky.

Jak brzo dle těch pravidel řízení banky ujednáno jest, postoupí v §. 2. dotčená zatimná direkce a dle §. 3. vyvolený řiditel jím až dotud svěřené řízení

důležitosti banky na onu, od tovaryšstva, podle jejich, od nás potvrzených pravidel a výsad ustanovenou direkci.

§. 13.

Potomně může nějaká proměna v pravidlech banky jen na navržení pořádných representantův bankovního tovaryšstva, a s naším schválením, následovati.

§. 14.

Banka bude své oučty od půl léta k půl létu v přítomnosti našich komisařů zavírati, a vypadlosti závěrky do všeobecné povědomosti uváděti, při tom ale také nám předpokládati.

§. 15.

Ono může po předběžném, skrz dvorní úřad nad důchody zemstva od nás obdrženém povolení v obsahu Monarchie tu, kdyby se za dobré uznalo, filiální banku podle základu svého vlastního založení zříditi.

II. Oddíl.

Jednání banky, a zřízení, která se jí k dobrému ustanovují.

§. 16.

Národní banka bude v své vlastnosti jako k neprostředlnému vyměnění papírových peněz, určitá cedulní banka:

a) Vyměňování papírových peněz podle způsobu ve zvláštním patentu předepsaného obstarávati.

b) K nápomoci vyměňování bankovky (banknoty) vydávati, však ale jich nikdy víc, než co k tomu cíli dle uznalých srovnalostí zapotřebí jest.

c) Vyměňování bankovek za kovovou minci zříditi;

d) vyměněné papírové peníze čas od času zahladiti.

§. 17.

Dle toho ustanovení bude ono:

a) hotovení a vydávání bankovek obstarávati,

b) k vyměňování papírových peněz odhodlané zásoby kovových mince, a k zásobení vyměňující kasy vynakládati,

c) následující kasy zříditi a je v účinlivost přivésti:

jednu k opatrování a zúčtování všech jeho příjmů,

jednu, která vklady papírových peněz přijímati, a za ně dílem bankovky (banknoty), dílem vysvědčení k vyzdvižení obligací vydávati má,

jednu k vyměňování bankovek (banknot) za mince, a mince za bankovky (banknoty).

§. 18.

Bankovky (banknoty) budou se od banky a v jejím jménu na summy 5, 10, 25, 50, 100, 500 a 1.000 zlatých vystavovati.

Bankovky (banknoty) poukázány jsou na banko, jehož povinností jest, je na zhlédnutí jich vlastníkovi, když to žádá, podle jmenovité hodnoty v ouplné vážné, podle obecního snešení bité stříbrné mince vyplatiti.

§. 19.

Co se běhu bankovek dotýče, vyhlašujeme je za prostředek platu právem uznaný a nadaný.

V privátním obchodu nenalézá nucení k přijmutí bankovek žádného místa; nicméně se v mnohých zemských dávkách a platech výslovně žádají, a při všech veřejných kasách dle jejich jmenovité summy za dobrou stříbrnou minci přijímati se budou.

§. 20.

Na podobnění aneb falšování bankovek usuzují se ty samé tresty, které na falšování papírových peněz ustanoveny jsou.

§. 21.

Summy peněz, dle obecního snešení bitých, které zemské vladařství k vyměnění papírových peněz oddalo, bez nářku na náhradu aneb nazpátek zaplacení bance se odvedou. Banko pak, tou cestou shromážděnou hotovost jakožto depozytum pod zámkem direktorů opatrovati a vyměňující kasy od času k času zálohami opatřovati mají.

§. 22.

Ona kasa, v níž se vyměňování bankovek za mince, dle obecního snešení bité, děje, také na požádání proti složení mincí dle snešení bitých, stejnou summu v bankovkách vydávati bude.

§. 23.

Cestou vyměnění shromážděné papírové peníze nesmí v žádném pádu více vydávány býti, nýbrž musejí se jakožto nedotykatelné depozytum opatrovati a od času k času v přítomnosti deputýrovaných banky a od nás určitých komisařů zahladiti.

§. 24.

Za akcie banky vcházející výnosové papírových peněz se nápodobně zahladí, a banka obdrží za ně od úřadu nad důchody zemstva zřízené obligace, z nichž se 2½ procenta úroků v mincích, dle snešení bitých, platiti bude. Úroky těch obligací, a po srážce útrat na spravování a řízení bankou vzešlých se udaný zisk jakožto Premium mezi akcionáře se rozdělí.

§. 25.

Příplatkové v mincích, dle snešení bitých, které se při vkladech akcií díti mají, způsobí pro banku budoucí základ k jejímu eskontování. Ve vlastnosti eskontovní banky vstoupí toto bankozaložení v tom samém čase, když po vyzdvižení prvního tisíce akcií národní banka do vlastnosti a řízení akcionářů přejde, do účinlivosti.

§. 26.

Ve vlastnosti eskontobanky bude národní banka vexle a jiné kupecké věci statných handlovních domů bankovkami eskontýrovati, jichž počet s onými, pro důležitost eskonta určenými důchody a s vyměněnými peněžitými věcmi v srovnalost uveden, a jejichž realizyrování při měnících kasách banky na vzhlédnutí podle jejich úplné jmenovité ceny v stříbrné, dle snešení byté mince dokonale pojistěn býti musí.

§. 27.

Užší bankoaussus, jenž volením akcionářů se stanoví, má mimo pravidel pro budoucí řízení banky, také bližší předpisy pro eskontýrování, jak dalece se při tom pravidla činže, dosáhnutí potřebné jistoty pro banku a ostatních způsobů při eskontovaní týče, navrhnouti.

§. 28.

Skutečné ustanovení eskontovní kasy a začátek její účinlivosti, k dalšímu zřízení bankovního aussusu patřiti, a potom od banky k všeobecné vědomosti se oznámiti má.

§. 29.

Poněvadž důchod neboli základ národní banky mimo toho, co zemské vladařství jí připustí, skrze 50.000 akcií způsoben býti má, tedy na banku s přijímáním vkladu tak dlouho pokračovati, až ten počet akcií vyzdvižen bude.

§. 30.

K hypotékarním půjčkám přikročí banko teprv tenkrát, když jeho jednání v měnění papírových peněz, a jeho eskontovní jednání již v plném běhu jsou, a když k tomu dostatečné zálohy zbytečných zvučících peněz má.

V té příhodě bude na nemovitosti proti pupilární jistotě půjčky v penězích, dle snešení bitých vydávati.

§. 31.

V bankainstitutem se základní důchod pro obligace v nově vyhotovené spojuje. Ten základní důchod bude ze začátku od prozatím ustanovených direktorů, potomně ale od představených bankovního tovaryšstva spravován, a z toho ohledu zvláštní základní kasa ihned ustanovena.

§. 32.

Úřad nad financiemi banku neprodleně písemnost na obdržení ročního důchodu jednoho millionu zlatých v minci dle obecního snešení bité pro základní důchod odevzdá, a tu summu v stejných měsíčních částkách banku odváděti bude.

§. 33.

Banko nechá ten příjem základního důchodu skrz základní kasu k vyměnění vydaných obligac na veřejném, k vyjednávání handlovních důležitostí určitém místě (Berse) vynaložiti, a bude se strany přijaté být mající změnné ceny od času k času s ouřadem nad financemi srozumívati. Úroky vyměněných obligací přirůstají základnímu důchodu, a mají se na tentýž způsob, jako onen základnímu důchodu ujištěný příjem vynaložiti.

§. 34.

Outraty bankoinstitutu ponese zemstvo až do jeho přenešení na akcionáře; po jeho odevzdání ale budou se ze zisku banka spravovati. Při jeho prvním zřízení ustanovení úředníci budou v něm jen tak dlouho potřebováni, až bankovní tovaryšstvo samoosazení těch ouředních míst předsevzíti moci bude.

III. Oddíl.

Práva a povinnosti banky.

§. 35.

Privilegirované národní banko bude samostatné to právo míti, bankovky hotoviti a vydávati, s nimiž od zemstva v paragrafu 19. doložená nadání spojena jsou, a které mimo hotových zvučících peněz banka ještě skrz zvláštní hypotéku na všech kovových horních strojech zemstva s obzvláštní pečlivosti se pojištějí.

§. 36.

Aby k vydávání určité zálohy zvučící mince banka pro povinné jednání a pro prospěch obecnosti neztenčené zůstaly, nebude ouřad nad financiemi za bankovky do zemských pokladnic přicházejících od banka žádného měnění v zvučící mince žádati.

§. 37.

Žádnému jinému tovaryšstvu není povoleno nějaké eskontovní zřízení zakládati. Národní banko toliko má to právo, filliální banka, aneb eskontovní kasy tu, kde se mu užitečné býti zdá, po našem předběžném schválení ustanoviti.

§. 38.

Z jednání banka pocházející čistý zisk jest jeho výhradní vlastnost, a má z něho při každé závěrce součtu, dle vyhotovenu býti majících bankovních pravidel, akcionářům patřící díl vydán býti.

§. 39.

Banko může pátý díl ročního příjmu základního důchodu k vyměnění, eskontovnímu banku za vklady akcií odevzdaných obligací vynaložiti. Vyměňování bude se na ten způsob díti, že pokaždé za jedno sto zlatých mince dle snešení bitých, které banko obdrží, dvě stě zlatých v $2\frac{1}{2}\%$ obligacech od dluhu zemstva se odepíše. Ty summy, které banko skrz dotčené nazpátek placení obdrží, způsobějí díl jejího rezervního důchodu a mohou k eskontýrování aneb k hypotekárním půjčkám vynaložené, nesmějí ale mezi akcionáře rozděleny býti.

§. 40.

Banko má konečně to právo, falšovníky svých bankovek vyhledávati, a ouřady k zamezení a trestání takového falšování nabídnouti.

§. 41.

Banka má obzvláštní povinnost, své bankovky k žádnému jinému, než v přítomném patentu určitému cíli, a nikdy bez bedlivého ohledu na zálohu zvučící

mince, které k jeho jednání určité jsou, a na dokonalou jistotu jejich ceny vydávati. Onoť jest také přísně povinno, vydané bankovky každého času na žádost jich vlastníků za peníze, dle snešení bité, dle jejich jmenovité ceny vyměniti.

A jakož banko svobodu má, pod těmi, úminkami vykázaných prostředků v jejich největším rozšíření užívati, tak stojejí naproti tomu také akcionářové celým výnosem svých vkladů za dokonalé a nepřetržené pojištění bankovek.

IV. Oddíl.

V jaké míře národní banko s zemským vladařstvím stojí.

§. 42.

Národní banko jest privilegirované privátní založení, které pod obzvláštní ochranou zemského vladařství stojí, a jen své první ustanovení od zemstva obdrží.

§. 43.

Důležitosti banka budou se od bankovních direktorů ve jménu celého bankovního tovaryšstva samostatně, však ale pod výhradou odpovídání akcionářům, a pokudž se o plnění základních pravidel jedná, také zemskému vladařství, říditi.

§. 44.

Bankovním direktorům bude jeden od nás komissař po boku státi, který však ani vesměs na řízení bankovních důležitostí, ani na nějaké jejich obzvláštní jednání radící aneb rozhodující hlas míti nemá, nýbrž jen nástrojem jest, skrz který přesvědčení obdržíme, že bankovní tovaryšstvo podle štatůt a jeho povolání se zachovává.

§. 45.

Týž komissař bude pokaždé při radách, které držány budou, seděti, však ale na žádný předmět jednání nedá svého hlasu. On má všechna písemná vyhotovení, která se ve jménu bankovní direkce vydávají, prohlášení, účetní závěrky, a těm podobné písemnosti předběžně nahlédnouti, a jest zmocněn od nápomocných ouřadů aneb pokladnic banka všecka vysvětlení žádati, které k vyplnění svého ouředního povolání za potřebné drží.

§. 46.

Když náš akcionář nějaké, od banko uzavřené pravidlo se štatůtami se nesrovnávající, aneb s záležeností zemstva protivné nalezne, tedy má se proti jeho v skutek uvedení písemně prohlásiti, a žádati, aby se strany toho s ouřadem, do jehož právomocnosti dotčené pravidlo sahá, předběžné srozumění otevřelo.

§. 47.

V zaneprázdnění našeho komissaře převezme na se zastupitel jeho ouřední povinnost.

§. 48.

V předmětech, které se od administrace národního banka dle jeho štatůt týkají a v kročení zemského vladařství potřebují, posadí se bankovní direkce do

korrespondence s ministrem financí, a vyplní jeho rozhodnutí, když se bankovními štatůtami srovnávají.

§. 49.

V těch předmětech, které se na výklady štatůt, na rozepře, které se mezi oudami bankovního tovaryšstva a bankem, a na vnitřní disciplinu tohoto inštitutu vztahují, bude nejvyšší soudní ouřad po předběžném srozumění s ministrem nad financiemi rozeznávati.

§. 50.

V jednáních s privátními, když při tom o vyložení bankovních štatůt co činiti není, stojí národní banko pod pořádným soudcem, a to: sice: pod Dolnorakouským zemským soudem.

Dáno v Našem hlavním a sídelním městě Vídni dne prvního června v tisícím osmistým a šestnáctým, panování našeho v dvacátým čtvrtým roce.

Franz.

L. S.

Alois Graf von und zu Ugarte,
königlich-Böhmischer oberster und erzherzoglich-Oesterreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lažansky.

Joh. Neph. Freyh. von Geislern.

Nach Sr. k. k. Apostol. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Johann Christoph Zweygelt.

Cís. patent o půjčce, za niž vydány budou obligace na 10.000, 5000, 1000, 500 a 100 zl. s kupony a z úroků pojištěno 1% na splácení zemského dluhu.

Ve Vídni, dne 29. října 1816. — Čes. tisk v archivu musea král. Českého.

My František první, z Boží milosti Rakouský císař, Jeruzalémský, Uherský, Český, Lombardský, Benátský, Dalmatský, Chorvatský, Slovanský, Haličský, Lodoměrský a Illyrský král; arcikníže Rakouský; vévoda Lothrinský, Salcburský, Korutanský, Štýrský, Kraňský, hořejšího a dolejšího Slezska; veliký kníže Sedmihradský; Moravský markrabě; knížohrabě Habsburský a Tyrolský atd. atd. atd.

Aby se prostředkům k nazpátek vzetí papírových peněz větší rozšíření způsobilo, a s obzvláštním ohledem na okolostojičnosti zemských věřitelů, jejichž osud My, jak dalece možnost zemstva připouští, zlepšiti žádostivi jsme, ustanovili jsme, což následuje.

§. 1.

Otvírá se dobrovolná půjčka, ku kteréž vklady dílem v zemských úroky nesoucích papírech, a dílem v běžících papírových penězích se státi musejí.

§. 2.

Vklady do té půjčky ustanovují se dle rozličného výnosu ouroku k té půjčce vynaložených obligac následujícím způsobem:

a) Počátně šesti percentní obligace na 100 zl. a hotová summa 80 zl. vídeňského čísla.

b) Počátně pětipercentní obligace na 100 zl. a hotová summa 100 zl. vídeňského čísla.

c) Počátně půlpátapercentní obligace na 100 zl. a hotová summa 110 zl. vídeňského čísla.

d) Počátně čtyrpercentní obligace na 100 zl. a hotová summa 120 zl. vídeňského čísla.

e) Počátně půlčtvrtapercentní obligace 100 zl. a hotová summa 130 zl. vídeňského čísla.

f) Počátně třípercentní obligace na 100 zl. a hotová summa 140 zl. vídeňského čísla.

§. 3.

Za každý podle toho pravidla učiněný vklad vyhotoví se zemské dlužní upsání na 100 zl. peněz dle obecního snešení bitých, z kterého se ročně pět ze sta úroky v penězích dle obecního snešení bitých platiti bude.

§. 4.

Rozliční druhové úroky nesoucích zemských papírů mohou bez rozdílu za vklady do té v nově otevřené půjčky vynaloženi býti, toliko vyjímají se z toho:

a) zemské papíry, jejichž úroky se metalovou mincí platějí,

b) stavovské a městské domestykální obligace,

c) všechna ta veřejná dlužní upsání, jejichž ouroku placení dle obzvláštních nařízení nyní zastaveno, aneb na čas zaraženo jest.

§. 5.

Za učiněné vklady vydánu býti mající obligace budou se ve výnosech po 10.000 zl., 5.000 zl., 1.000 zl., 500 zl. a 100 zl. vyhotovovati, na přinášitele zníti, závazek placení úroku v minci, dle obecního snešení bité v sobě obsahovati, a kupony k vyzdvihování úroků se zaopatřejí.

§. 6.

Aby se úroky té půjčky na vždycky pojistili, bude od úřadu nad zemskými důchody ustanoveného dle měry k ročnímu vyplácení vzrostlého výnosu úroku dostačující díl v minci dle obecního snešení bité se scházejících zemských příjmů vymísen, který pro ostatní zemská vydání nedotknutelný zůstati, zvlášť řízen, a až do dokonalého pojištění úroku, výhradně k tomu cíli vynakládán býti má.

§. 7.

Mimo toho důchodu ku pojištění úroku způsobí se základní důchod, kterémuž se hned nyní příjem od jednoho ze sta (percenta) z této půjčky vzrostlému zemskému dluhu pojišťuje, jehož příjmy ročně skrz úroky vyměněných obligac přirůstati budou.

§. 8.

Cestou vkladu do té půjčky přicházející veynosové papírových peněz nesmějí se více v běh uváděti, nýbrž musejí se hned proražení, deponýrování, a od času k času pod veřejném účtu složení zahlazeni býti.

To samé má se také s úročními zemskými papírami k té půjče vynaloženými státi, který v kredytních knihách, jakožto zaplaceni, vymazáni býti mají.

§. 9.

Patrnější určení teykaje se pokračování při té půjčce, a co při tom pozorováno býti má, bude skrz zvláštní cirkulární nařízení do všeobecné vědomosti uvedeno.

Dáno v našem hlavním a sídelním městě Vídni dne dvacátého devátého října v tisícím osmistým a šestnáctým, panování Našeho v dvacátým pátým roce.

Franz.

L. S.

Alois Graf von und zu Ugarte,
königlich Böhmischer oberster und erzherzoglich-Oesterreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lažansky.

Joh. Neph. Freyh. von Geislern.

Nach Sr. k. k. Apostol. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Johann Christoph Zweigelt.

Cís. patent oznamující, že od 1. srpna 1818 vydány budou nové měděné krejcary, půlkrejcary a čtvrtkrejcary k vyrovnání malých platů; do 1. listopadu 1818 s nimi v oběhu zůstanou staré měděné peníze v hodnotě dle patentu z 1. června 1816, obojí jako dílná mince papírových peněz.

Ve Vídni, dne 12. máje 1817. — Čes. tisk v archivu musea král. Českého.

My František první, z Boží milosti císař Rakouský, Jeruzalémský, Uherský, Český, Lombardský a Benátský, Dalmatský, Chorvatský, Slovanský, Haličský, Lodomírský a Illyrský král; arcikníže Rakouské; vévoda Lotrinský, Salcburský, Štýrský, Korutanský, Kraňský, Hořejšího a dolejšího Slezska; veliký kníže Sedmihradský; markrabě Moravský; knížohrabě Habsburský, Tyrolský atd. atd. atd.

Aby se vyrovnání při oných platech, který se jak u zemských pokladnic, tak i mezi privátními, v minci dle obecního snešení bité konati mají, a pro maličkost výnosu stříbrnou mincí zapraviti se nemohou, poulehčilo, a při tom také škodlivým následkům vstříc kročilo, který z vynakládání k tomu nyní v běhu se vynacházejících měděných peněz podle dvojnásobné jich ceny povstati mohou, nařídili jsme nových měděných peněz namincovati, který na budoucnost výhradně k vyrovnání platu v mince, dle obecního snešení bité určité jsou.

Dle toho tedy přikazujem:

§. 1.

Od 1ho srpna budoucího roku začínajíc, obdrží podle připojeného vyrejsování bitá nová měděná mince, která v krejcarách, půlkrejcarách a čtvrtkrejcarách pozůstává, pro ony platy, ježto se v čísle mince dle snešení bité zapraviti mají, a výnos třech krejcarů nedosahují, svůj právní běh.

§. 2.

Veřejné kasy a privátní osoby jsou povinny, tu novou měděnou minci v §. 1. obsaženého určení v její plné jmenovité ceně přijímati.

§. 3.

Až do 1ho listopadu budoucího roku budou zemské kasy při platech v nich zapravenu býti mající mimo dotčené nové měděné mince a také oné staršího ráže podle jich patentem 1ho června 1816 vyměřené ceny k vyrovnání platu v minci dle obecního snešení bité přijímati; při platech ale, které dotčené kasy samy zapravovati mají, jen ty v nově mincované měděné peníze vynakládati.

Po té lhůtě mohou v nich v čísle dle obecního snešení bité mince připadající, vyrovnávací výnosové výhradně toliko novou měděnou mincí zapraveni býti.

§. 4.

Nyní v běhu se vynacházející měděná mince podrží pořád svou vlastnost, jakožto dílná mince papírových peněz, a o vynaložení té mince (papírových peněz) pozůstávající pravidla zůstávají neproměnitedlně v své moci.

Dáno v Našem císařském královském hlavním a sídelním městě Vídni dne dvanáctého máje v tisícím osmistým a sedmnáctým, panování Našeho v dvacátém pátém roce.

Franz.

Aloys Graf von und zu Ugarte,
königlich-Böhmischer oberster und erzherzoglich-Oesterreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lazansky.

Joh. Nep. Freyh. v. Geislern.

Nach Sr. k. k. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Joh. Christof Zweigelt.

Císařský patent, kterým dány statut a privilej národnímu banku s přehledem, jak obligace budou zahlazovány až do r. 1852.

Ve Vídni, dne 15. července 1817. — Čes. tisk v archivu musea král. Českého.

My František první, z Boží milosti Rakouský císař; Jeruzalémský, Uherský, Český, Lombardský a Benátský, Dalmatský, Chorvatský, Slovanský, Haličský, Lodoměrský a Illyrský král; arcikníže Rakouský; vévoda Lotrinský, Salcburský, Korutanský, Štýrský, Kraňský, hořejšího a dolejšího Slezska; veliký kníže Sedmihradský; markrabě Moravský; knížohrabě Habsburský a Tyrolský atd. atd. atd.

Dle Našich patentů od 1ho června minulého roku, nimiž jsme ustanoveni bankovního založení pod nazváním privilegirovaného rakouského národního banka nařídili, nalézáme se pohnuti, po vyslyšení z prostředku akcionářů vyvoleného výhozu dotčenému založení neboliž inštytutu Banka následující štatuta a privilegie uděliti, a za pravidlo předepsati.

I. O základu (fondu) národního Banka, a bankovní společnosti vesměs.

§. 1.

Důchod neboliž základ národního banka skrz jedenkrát sto tisíc vkladů se způsobí. Za každý vklad, který v 1.000 zl. vídeňského čísla a v 100 zl. mince dle obecního snešení bité pozůstávati má, vyhotoví se od národního banka jedna

Akcie. Nynější akcionářové tedy, kteří své vklady dosavad v dvojnásobném výnosu položili, obdrží za každý vklad dvě akcie.

§. 2.

Za ony, cestou vkladu akcií vcházející, a zahlazenu býti mající papírové peníze vyhotoví zemské vladařství obligace na národní banko, které se s $2\frac{1}{2}$ ze sta v stříbrné minci úročiti budou. Dotčené obligace nesmějí bez obzvláštního povolení zemského vladařství od národního banka prodány býti.

§. 3.

K zahlazení těch za vklady papírových peněz vyhotovených obligac bude se banku roční důchod od pětkrát sto tisících zlatých v penězích dle obecného snešení bitých v měsíčních částkách z pokladu zemstva vydávati.

Při vydávání toho důchodu odpíše se pokaždé dvojnásobný výnos kapitálu v obligacech totiž: jeden milion od pohledávání banka; ty obligace nicméně u zvláštního základního důchodu se zachovají, a úroky z nich budou se tak dlouho od zemstva zapravovati, a k oplácení skrz vklady papírových peněz povstalého dluhu zemstva k národnímu banku vynakládati, až dotčený dluh docela zapraven bude.

Při takovém pokračování podle, zde připojeného základního navržení od zemstva vyhotovené obligace v čase 36 let v kursu pò 200 se vykoupějí, když základ aneb fond banka skrz ouplný počet jedenkrát sto tisíc vkladu akcií jemu určitou výšku dosáhne.

§. 4.

Banko přijímá a koná všecko placení v čísle dle obecního snešení bité mince, a vede všecky své oučty též v tom čísle.

Jeho prostředkové, nimiž placení koná jsou banknoty, a právně běžící stříbrné peníze a dílnými jim přidanými mincemi.

§. 5.

Všickni akcionářové působějí bankovní společnost. Každý může skrze neprostředlné vklady aneb způsob právem vykázaný akcie obdržeti, a je buď na své vlastní, aneb na cizí jméno vyhotovit dáti.

§. 6.

Akcionářům patří za každou akcii, v jejíž držení jsou, stejný díl na fondu banka, a na užitkách z něho vypadajících. V času bytnosti bankovní společnosti jsou jen ty poslední k rozdělení určity.

§. 7.

Jen oni akcionářové mají právo v důležitostech banka svůj hlas dáti, kteří v banka jakožto vlastníkové jedné aneb více akcií náležitě se vykáži, v zaznamenáních banka jakožto akcionářové se vynacházejí, a v důležitosti té ustanoveným pravidlám zadost činějí.

§. 8.

Když akcie na společnosti, aneb na více účastníků znějí, bude onen za pravého vlastníka držán, který se plnomocenstvím společnosti, aneb ostatních účastníků náležitě vykáže.

§. 9.

Ku přepsání nějaké akcie na jiné jméno jest navrácení té samé k banku s indossyrováním posledního vlastníka častěji vyhotovení akcie zapotřebí.

§. 10.

Když akcie z následku nějakého úředního jednání v rozepři neb mimo rozepře na nějakého jiného vlastníka přecházejí, má náležitý ouřad na šajnu akcie samém, však ale na celý nerozdělitelný výnos, právní odevzdání potvrditi, a vlastníkovi dotčený šajn vydati, který potomně přepsání na obyčejný způsob vymocti může.

§. 11.

Z přírustku, jejž banko z ouročení v jeho vlastnosti aneb jiných se vynacházejících zemských dlužních upsání, a ze zisku při jednání od něho obstarávaném obdrží, bude pololetně rovnomírný díl jakožto rozdělečnost (dyvidenda) akcionářům vydáván.

Jakožto obyčejná rozdělečnost mají se ročně z dosahlého zbytku 30 zlatých peněz dle obecného snešení bitých mezi akcionáře rozděliti; jestliže po pojištění té dyvidendy od zisku banka ještě nějaká summa k svobodnému vynaložení zbývá, má se tedy její polovička nápodobně k rozdělení mezi akcionáře obrátiti; druhá polovička ale k založení zásobného důchodu (rezervfondu) vynaložiti.

§. 12.

Ze summy do zásobného důchodu vložené musí se nejméně polovičku koupi veřejných obligac, z nichž úroky metalovou mincí se platí, podle jejich v kupčícím místě (berse) běžící ceny vynaložiti; druhá polovička může na jiný způsob k nešení užitku obrácena býti.

II. O jednání a práci národního banka.

§. 13.

Jednání národního banka dělí se na následující rozdíly:

a) na eskontojednání,
b) na projednání,
c) na vydávání a vyměňování od vyhotovených not,
d) na depozitní jednání,
e) na udělování půjček.

§. 14.

Při eskontovním zřízení bude banko jen pravé, všemi právními potřebami zaopatřené, na vídeňský plac zrovna postavené, a tu placenu býti mající vexle,

které na nějaký k valutě banka způsobný druh mince znějí, dyskontýrovati, a solavexle za zboží (bilety zboží) k dyskontýrování přijímati.

§. 15.

Jakožto girovní banko bude ono od každého ve Vídni usedlého akcionáře, jak dlouho on v té povaze zůstává, peníze v její valutě k položení přijímati, o čemž skrz výkaz a odpis v knize k tomu cíli otevřené svobodně nařízeno býti může.

§. 16.

Národní banko má v tom času, jak dlouho jeho privilegium trvá, v celém obsahu Rakouské Monarchie to právo, banknoty vyhotovovati, a vydávati, který v běhu jakožto právem nadaný prostředek platu jsou, a k jejichž přijímání sice v privátním obchodu žádné nucení místa nenalézá, které však při všech veřejných kasách podle jejich jmenovité summy za minci podle snešení bitou přijímané býti musejí.

§. 17.

Dotčené banknoty jsou výkazy banka na sebe samé a mají se při jeho kasách na každé požádání přinášitele i hned v minci dle obecního snešení bité podle jejich úplné jmenovité ceny vyplatiti.

§. 18.

Při depozitorním zřízení bude národní banko zlato a stříbro v kusech, zlaté a stříbrné nádoby, cizozemské a zdejší stříbrné mince jejichž odbyt právem povolen jest, podle jejich vnitřní ceny k bankovní valutě, pak všechny zemské papíry a privátní peněžité listoty proti jistému zapravenu býti majícímu platu v opatrování přijímati.

§. 19.

V oddílu poučujícího zřízení může banko na zlato a stříbro a na zdejší zemské papíry, z nichž se úrokové v minci dle obecního snešení bité placejí, úrok, nesoucí půjčky, uděliti. Když stav jeho peněžitých prostředků svým časem větší rozšíření jeho jednání potřebné učiní, tedy může také na nemohovitosti proti pupillární jistotě úročící půjčky udělovati.

§. 20.

Ono má právo, z těch půjček na movité fanty ročně šest ze sta úroku brátí. Pokudžby nadobyčejné okolnostojičnosti vyšší úročení radily; tedy má k tomu Naše obzvláštní povolení žádáno býti.

III. O representaci bankovní společnosti, a o zpravování neboliž řízení bankovního důchodu (fondu).

§. 21.

Bankovní společnost bude se skrz výhoz, a skrze Direkci představovati, kterážto obě těla všecky důležitosti banka obstarávati mají.

§. 22.

Na té representaci a spoluúčinnosti mohou jen oni akcionářové, kteří rakouští poddaní jsou, v svobodném vládnutí s svým jmění stojejí, a potřebný počet akcií mají, díl vzíti. Obzvláště jsou z toho ti vyjmuti, na jejichž jmění konkurs (nářek věřitelů) ohlášen byl, aneb kteří právem za neschopné vyhlášeni jsou, před právem platící svědectví složiti.

§. 23.

Bankovní výhoz bude z padesáti spoluúdů tak dlouho pozůstávati, až se polovička přítomnými pravidly ustanoveného počtu akcií skrz vklady odejme. Od toho času, začnouc, způsobí se veyhoz z jednoho sta akcionářů.

§. 24.

Oni akcionářové jsou spoluúdové výhozu, kteří dle výkazu knihy akcií šest měsíců napřed, a v času povolání vyjhozu, vlastníci největšího počtu akcií jsou. Při stejném počtu akcií rozhodne prvější numero listu v knize akcií.

§. 25.

Veyhoz je na jeden celý rok nezměnitelný. On shromaždí se dle pravidla jednou ve Vídni, a to v měsíci lednu. Pokudž v běhu roku shromáždění vejhozu dle předpisu štatůt potřebné jest; tedy bude od Direkce nadobyčejně povolán.

§. 26.

Každý spoluúd výhozu může jen ve vlastní osobě a nikoli skrz splnomocněného, se najíti dáti, má také při posuzování a rozhodnutí bez ohledu na menší aneb větší počet akcií, který jemu náležejí, toliko jeden hlas.

§. 27.

Přední místo při výhozu patří guvernérovi banky, aneb v jeho zaneprázdnění jeho zastupiteli. On má výhozu všechny důležitosti předložiti, strany nich sám svůj hlas dáti, v shromáždění posuzování říditi a podle většího počtu hlasu úsudky bankovního výhozu spořádati.

§. 28.

Zpráva bankovního jmění a obstarávání při tom připadajících důležitostí, patří k povinnostem Direkce banky. Ta pozůstává z Guvernera, jeho zastupitele, a z dvanácti direktorů. Až do odnětí poloviček počtu akcií ustanoví se jen šest direktorů.

§. 29.

Guverner a jeho zastupitel budou od Nás zvoleni. Úřad prvního má skrz dvě léta trvati, po jejichž vyběhnutí zastupitel ten úřad převzíti má. Budoucně tedy jen pro úřad zastupitele volení se konati bude.

§. 30.

Direktorové vyvolejí se od bankovního výhozu z počtu akcionářů, a vstoupějí do jejich úřadů, když to volení Naše potvrzení obdrželo. Úřad direktorů trvá skrz tři léta na takový způsob, že ročně čtyři, a jak dlouho počet direktorů na šest obmezen jest, dva z nich vystoupějí, a na jejich místo jiní od výhozu se vyvolejí.

Z těch ponejprv vyvolených šest direktorů vystoupí skrz první tři léta každoročně dva skrz los z jejich úřadů. Ti vystoupení direktorové mohou teprv po času dvou let zase volení býti.

§. 31.

Guvernér musí při nastoupení svého úřadu dvacet, jeho zastupitel dvanáct, a každý direktor šest akcií, jakožto své vlastní, vykázati, který potomně skrz celý čas vedení úřadů nedcizenliví jsou.

§. 32.

Direkce uzavírá úplnou, platností jí vykázaná jednání pod firmou: *„Privilegirované Rakouské národní banko“*, — a užívá prostřední štít našeho erbu zemstva s tím okolním nápisem v její pečeti.

§. 33.

K vrchnímu dohlížení nad pravidlama předepsané řízení banka rozdělejí direktorové mezi sebe jednotlivé hlavní díly bankovního jednání.

§. 34.

Direkci náleží, ve jménu banka úředníky přijmouti, aneb propustiti, a svým úřadníkům roční platy, obdarování a nápomoce povoliti.

§. 35.

Direkce jest bankovní společnosti a zemstvu za správné, pozorlivé a se štatůtami se srovnávající vedení bankovního jednání odpovídáním zavázaná.

§. 36.

Bankovní výhoz má při svých ročních shromážděních mimo předsebrání jemu poukázaného volení ještě obzvláštně:

a) roční účetní závěrky direkce a její jednání zkoumati a posouditi;
b) od Direkce ponavržené změny v štatůtech aneb pravidlách v povážení vzíti, a direkcí v potřebné příhodě k požádání k tomu potřebnébo povolení zmocniti;
c) na ponavržení Direkce otázku strany obnovení aneb roztržení bankovní společnosti rozhodnouti;
d) o stavu bankovního fondu a o pořádném jeho vynaložení od direkce potřebná vysvětlení žádati.

§. 37.

Výhozu předložené a od něho schválené účetní závěrky mají se veřejně prohlásiti.

IV. O svazku národního banka s zemským vladařstvím.

§. 38.

Jak Direkci banka, tak i bankovnímu výhozu bude jeden od zemského vladařství vyvolenu býti mající komissař po boku státi, jenž nástrojem jest, skrz něhož my přesvědčení dosáhnem, že se bankovní společnost podle štatůt zachovává.

§. 39.

Dotčený komissař bude pokaždé při dotazích přítomen; jeho pronešené mínění má se jen za radící držeti. On má do všech vyhotovených písemností, které se ve jménu bankovní Direkce vydávají, do oznámeních, do účetních závěrek, a tém podobných písemností předběžně nahlédnouti, on má právo, od nápomocných úřadů aneb pokladnic banka všecka vysvětlení žádati, která k vyplnění jeho povolání potřebná jsou, a musí obzvláštně pod svým odpovídáním na to bdíti, aby do běhu uvedené banknoty vždy své úplné pojištění měly.

§. 40.

Když zemoknížecí komissař nějaké, od bankovní Direkce aneb bankovního výhozu usnešené, pravidlo přítomným štatůtám za nepřirovnalé, aneb s zemskou záležitostí v rozporu býti najde, tedy má se proti uvedení v skutečnost takového pravidla písebně prohlásiti a žádati, aby strany toho s vladařskými úřadami, do jejichž právomocnosti takové pravidlo sahá, předběžné srozumění se otevřelo. Prohlášení to má zadržující účinek, a bankovní společnost je povinna, to žádané srozumění předsevzíti.

§. 41.

Strany jednání, které banko pro zemské vladařství na se přijímá, má se mezi zemským vladařstvím a bankovní direkcí vlastní snešení státi.

§. 42.

Ve všech předmětech, v nichž spoluúčinlivost zemského vladařství, aneb Naše obzvláštní schválení potřebné jest, má se banko na Naše Ministerium výhradně obrátiti.

V. O obzvláštních přednostech bankovního založení, aneb inštitutu a o trvalosti jeho privilegia.

§. 43.

Veškeré jmění banka a příjmy, které bankovní společnost jakožto sjednocené tělo táhne, mají s výminkou nemovitosti, k jejichž držení by přijíti mohlo, od daní osvobozeni býti.

§. 44.

Všechny knihy a zaznamenání banka, jakož i všechny, ve jménu bankovní společnosti vyhotovené peněžité písebnosti mají osvobození od štemplu užíti.

§. 45.

Úřadům je povoleno vynaložení sirotčích aneb fideikommisskapitálů, vybývacích aneb takových peněz, které vyloženy býti mohou, a duchovním aneb světským shromážděním, založením, aneb nějakému veřejnému ustanovení a fondu patřejí, na vklady akcií u národního banka povoliti.

§. 46.

Národní banko je zmocněno, filiální banka vnitř Monarchie ustanoviti, a když toho práva užívá, tedy nemá žádné jiněj společnosti připuštěno býti, na tom místě, kde filiální banko ustanoví, eskontovní přípravu usaditi, aneb noty vydávati.

§. 47.

Na falšování a dělání podobných not banka jsou ty samy tresty uloženy, který na falšování a dělání podobných od zemstva vydaných papírových peněz vysazeni jsou.

Úřadové jsou povinni takové zločince vyhledati, zadržeti a potrestati.

§. 48.

Falšování aneb podobnodělání akcií aneb dlužních upsání, depozytních šajnů, a jiných písebnosti banka má se onými, proti falšovaní veřejných listot v Naši právní knize o převinění vyřknutými trestami pokárati.

§. 49.

Ve všech právních rozepřech, nechť se banko jako žalobník aneb obžalovaný představí, vyhlašuje Náš dolnorakouský zemský soud za jeho privilegirovaný soudní úřad. Z toho jsou vexlovní důležitosti vyjmuty, který v obouch případnostech u našeho dolnorakouského merkantyl- a vexlového práva vyjednány býti mají.

§. 50.

Poněvadž banko na vklady akcií, fanty, depozyty, půjčky a kapitály, kteří se u něho složejí, žádné zápovědě, prenotace aneb superprenotace neprostředlně nebliž zrovna nepřijímá; tedy mají se všechny partaje a úřadové výhradně k dolnorakouskému zemskému soudu obrátiti, když nějaký předběžný prostředek jistoty vymocti chtějí. Ten poslední ale může jen v tom pozůstávati, že dolnorakouský zemský soud banku oznámí, s nějakým platem, vydáním, aneb přepsáním až do rozepře sečkati. V času takové rozepře může banko vypadající úroky, dyvidendy, fanty, depozyta a kapitály u dolnorakouského zemského soudu složiti.

§. 51.

Když vklady akcií aneb banku svěřený jiný kapitály a věci pod nějakou právní zprávu a obstarání patřejí, aneb na ně substytuce aneb jiné obmezení zaznamenáno býti má, tedy má se nápodobně skrz dolnorakouský zemský soud banku to, co v bankovních knihách zaznamenati náleží, a strany vydání úroku, dyvidendu, depozytu atd. zúplna oznámiti.

§. 52.

Umrtvení (amortyzace) listu akcií, a jiných bankovních písemností, které v ztrátu přišly, musí u dolnorakouského zemského soudu vyhledáváno býti. On bude při tom podle předpisu, strany umrtvení veřejných zemských papírů vydaných, pokračovati.

§. 53.

V Giro-banku ležící peníze nemohou žádné předběžné zápovědi podrobené, nýbrž mohou teprv po vymoženém právním obstavení vydané býti.

§. 54.

Žádné naříkání aneb pohledávání někoho třetího nemůže banku v jeho štatůtami předepsaném jednání překážku činiti, aneb neobmezenému jeho právu předností k vydobytí svých zvláštních pohledávání na penězích a věcech v držení banka se vynacházejících na ujmu býti.

Banko má právo dle měry těch štatůt, a dalších obzvláštních pravidel sebe samo bez právního vkrádení z vejše zmíněných prostředků zaplatiti, následovně nemusí vypadlost zavěšené právní rozepře mezi třetími osobami vyčekati.

§. 55.

Když společnost skrz uhasnutí svých privilegií se roztrhne, tedy má se všechna vlastnost banka, to jest: movité i nemovité jmění do bankovní valuty přesaditi, všechna cizí hotovost vyplatiti, všechny útraty a účty vyrovnati, a konečně vybývající výnos mezi oudy společnosti dle počtu akcií v stejném čase rozděliti.

§. 56.

Při časnějším roztržení bude se na stejný způsob pokračovati, a obzvláštně také ještě nezaplacená, za vklady papírových peněz vydaná zemská dlužní upsání prostředkem vyhotovení jednotlivých dlužních listů, z nichž úrok po půltřetím ze sta v minci, dle obecního snešení bité vychází, dle měry akcií se rozdělejí.

§. 57.

Kdyby se v času, kdy dotčená společnost trvá, o vynaložení těchto štatůt na jednotlivé příhody pochybnosti udály, aneb kdyby rozepře mezi spoluúdy, Direkcí a výhozu povstaly, konečně kdyby při roztržení té společnosti o vyrovnání rozpory se vyskytly, který by v dobrotě v mír uvedeny býti nemohly, tedy mají se nejvyššímu soudu předložiti, který je jakožto nejvyšší rozsuzující úřad, bez dalšího odvolání, rozhodnouti má.

§. 58.

Přítomné privilegium má s všemi banku ním udělenými přednostmi skrz pět a dvacet let trvati, a i po zběhu toho času ještě dále v své bytnosti zůstati, kdyby až potud celý výnos banku za vklady papírových peněz odevzdaných obligac zapraven nebyl.

Pročež ukládáme všem úřadům za povinnost;

a) bankovní společnost v užívání tohoto privilegium chrániti,

b) a na bedlivé plnění přítomných štatût bdíti.

Dáno v Našem císařském královském hlavním a sídelním městě Vídni dne 15. července, v tisícím osmistým a sedmnáctým, panování Našeho v dvadcátém šestém roce.

Franz.

L. S.

Aloys Graf von und zu Ugarte,
königlich-böhmischer oberster und erzherzoglich österreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lažansky.

Joh. Neph. Freyh. von Geislern.

Nach Sr. k. k. apostol. Majestät
höchst eigenem Befehle:
Joseph Freyh. v. Doblhoff.

vypadlosti dle patentu od 1. června 1816 s 200.000 mince dle obecního snešení bité, a podle 3. §. pod datum 15. červenec 1817 vydaných bankovních štatůt s 500,000 zl. v minci dle obecníko snešení bité ročně nadaného základního důchodu k vyplacení zemských, za v papírových penězích na akcie učiněné vklady vyhotovených 2½ percentních obligac.

	Výnos důchodu	Přírůstek na úrokách	Vyplacené obligace	Veškerý výnos zapravených obligac
	zl.	zl.	zl.	zl.
až do 1.ho července 1817	200,000	. . . .	400,000	400,000
" " " " 1818	500,000	40,675	1,080,000	1,480,000
" " " " 1819	500,000	62,775	1,126,000	2,606,000
" " " " 1820	500,000	91,275	1,182,000	3,788,000
" " " " 1821	500,000	121,200	1,242,000	5,030,000
" " " " 1822	500,000	152,650	1,306,000	6,336,000
" " " " 1823	500,000	185,700	1,372,000	7,708,000
" " " " 1824	500,000	220,425	1,440,000	9,148,000
" " " " 1825	500,000	256,875	1,514,000	10,662,000
" " " " 1826	500,000	295,200	1,590,000	12,252,000
" " " " 1827	500,000	335,450	1,672,000	13,924,000
" " " " 1828	500,000	377,750	1,754,000	15,678,000
" " " " 1829	500,000	422,175	1,846,000	17,524,000
" " " " 1830	500,000	468,875	1,938,000	19,462,000
" " " " 1831	500,000	517,925	2,140,000	21,496,000
" " " " 1832	500,000	569,450	2,248,000	23,636,000
" " " " 1833	500,000	623,600	2,360,000	25,884,000
" " " " 1834	500,000	680,500	2,480,000	28,244,000
" " " " 1835	500,000	740,250	2,606,000	30,724,000
" " " " 1836	500,000	803,075	2,738,000	33,330,000
" " " " 1837	500,000	868,300	2,878,000	36,088,000
" " " " 1838	500,000	938,125	3,022,000	38,946,000
" " " " 1839	500,000	1,011,625	3,174,000	41,968,000
" " " " 1840	500,000	1,087,975	3,336,000	45,142,000
" " " " 1841	500,000	1,167,225	3,506,000	48,478,000
" " " " 1842	500,000	1,252,150	3,682,000	51,984,000
" " " " 1843	500,000	1,341,350	3,868,000	55,666,000
" " " " 1844	500,000	1,434,275	4,064,000	59,534,000
" " " " 1845	500,000	1,532,025	4,270,000	63,598,000
" " " " 1846	500,000	1,635,150	4,488,000	67,868,000
" " " " 1847	500,000	1,743,225	4,712,000	72,356,000
" " " " 1848	500,000	1,856,825	4,954,000	77,068,000
" " " " 1849	500,000	1,976,100	4,954,000	82,022,000
" " " " 1850	500,000	2,101,475	5,202,000	87,224,000
" " " " 1851	500,000	2,233,175	5,466,000	92,690,000
" " " " 1852	500,000	2,371,525	5,744,000	98,434,000
Z úroku koncem měs. prosince 1852 z 1,230.425 zl. vypadajících potřebují se k zahlazení ještě nevyplacených obligac	. . . .	782,750	1,566,000	100,000,000

Čís. nařízení, že v zemských pokladnách přijímány budou jen dosázky v starých měděných penězích až do 3 kr., tak přijímán býti může starý patnáctikrejcar za 3 kr., starý groš, který snížen patentem ze 4. ledna 1812 na 2 kr., pak dle patentu dotčeného bité groše, krejcary a trojníky či půlkrejcary a všecky starší krejcary; za polovic berou se pětigroše a groše z r. 1812, totiž za $1^1/_2$ kr., starší groše po 1 kr., krejcary za $^1/_3$ kr., trojníky po vídeňském.

Ve Vídni, dne 1. června 1818. — Tisk čes.-něm. v zemském archivu Českém.

My František první, z boží milosti Rakouský císař; Jeruzalemský, Uherský, Český, Lombardský atd. atd.

Jakož od nás k uvedení pořádku v srovnalosti peněz uchopení prostředkové za cíl mají, běh neboli cyrkulaci peněz zase na základ kovové, dle obecného snešení bité, mince nazpátek uvésti.

Pročež je zapotřebí také srovnalost ceny a vejměnky ustanoviti, pod nimiž nyní v běhu se nacházející měděné mince budoucně při platech, který v mincích, dle obecního snešení bitých, zapraveny býti musejí, vynaložená býti může.

V tom ohledu nalézáme ustanoviti, což následuje:

§. 1.

Při platech, který se mincí dle obecného snešení bitých do zemských pokladnic zapravovati mají, mohou se jen vyrovnáním aneb dosázky míň než tři krejcary vynášející, a poplatky, který onen výnos nedosahují, měděnými drobnými penězmi vybývati, poněvadž až do výnosu tř e c h krejcarů závěrečně dle snešení bité stříbrné peníze od veřejných pokladnic vydány a pořád v běhu zachovány budou.

Také privátní osoby mají, když jejich pohledávání na mincích dle obecného snešení bitých zní, jen v té míře měděné peníze přijmouti povinné býti.

§. 2.

Z měděných, nyní v běhu se vynacházejících peněz, mohou jen následující k tomu, v předcházejícím článku poznamenanému, vyrovnání a placení vynaložené býti:

a) prvopočátně na p a t n á c t krejcarů bité peníze měděné, které patentem od 20^{tého} února 1811 na t ř i krejcary zsazeny byly;

b) starší na t ř i krejcary bité měděné mince, které patentem od 4^{tého} ledna 1812 na d v a snížené byly;

c) v následku dotčeného patentu bité groše, krejcary, trojníky neboliž půlkrejcary;

d) všechny starší, ještě v běhu se vynacházející krejcary bez rozdílu, jakéhokoli bité jsou.

§. 3.

Ty nadpravený měděný mince budou se tu, kde se jakožto dílce, aneb vyrovnání peněz dle obecného snešení bitých vynaložejí, od zemských pokladnic jen v poloviče jejich nynější ceny přijímati, a oučtovati, následovně:

někdejší pětigrošákové a novější groše s rázem od roku 1812 po jednou a půl krejcaru;

starší groše po jednou krejcaru;

krejcary bez rozdílu po troníku aneb půl krejcaru;

troníky po jednom vídeňském.

Ta sama srovnalost ceny měděných peněz má při vyrovnání výnosu peněz dle obecního snešení bitých i mezi privátními platiti.

§. 4.

Týkaje se platu, který se déle nyní v běžných papírových penězích zapravovati budou, zůstávají v patentu od 4ho ledna 1812 obsažená pravidla strany vynaložení měděných peněz a strany srovnalosti jejich ceny bez proměny.

Dáno v našem hlavním a sídelním městě Vídni dne 1. června v 1818, panování našeho v 24. roce.

Franz.

L. S.

Alois Graf von und zu Ugarte,
königlich-Böhmischer oberster und erzherzoglich-Oesterreichischer erster Kanzler.

Prokop Graf von Lažansky.

Joh. Nep. Freyh. von Geislern.

Nach Sr. k. k. Apostol. Majestät,
höchst eigenem Befehle:
Johann Christoph Zweygelt.

Cyrkulární nařízení cís. král. českého zemského Gubernyum.

Jeho cís. král. Milost ráčil nejvyšším uzavřením od 17ho dubna nařídit: že trvající zákonní ustanovení z ohledu dosavadních bankovek, také na nové bankovky ouplně se vztahují, které dle připojeného oznámení od bankovní Dyrekcí v běh se pustí.

V Praze, dne 15. června 1829.

Karl Graf Chotek,
Oberstburggraf und k. k. Gubernialpräsident.

Joseph Ritter von Prochazka,
k. k. Gubernial-Vicepräsident.

Josef Herget,
k. k. Gubernialrath.

Oznámení.

Vzhledem na oznámení od 20ho máje 1828 uvádí Dyrekcí privilegovaného Rakouského národního banka k vědomosti vůbec, že, počínaje 1ho července 1829 nové bankovky, a sice 25tky, 50ky a 100vky vydávati bude.

Popsání těchto trojích prostředních druhů bankovek po 25ti, po 50i a po 100 zlatých, jakož jejich na červeném papíře vytištěné vyobrazení jsou zde přišita.

Z ohledu sbírání a vyměňování těchto trojích bankovek po 25i, po 50i a po 100 zlatých, ustanovují se následující předpisy.

Předně. Ode dne 1ho července 1829 až do posledního června 1830 budou se staré bankovky po 25i, po 50i a po 100 zl. ještě u veškerých bankovních kas, jak ve Vídni, tak v Praze, Brně, ve Lvově, Budini (Ofen), v Temešváru, Sabinově (Hermanstadt), v Linci, Innsbrucku, v Štýrském Hradci a Tržišti (Triest), vyměňováním a placením přijímati.

Za druhé: Od 1ho července 1830 až do posledního prosince 1830 budou staré 25i, 50i a 100 zlatové bankovky jen jestě u bankovních kas ve Vídni jak vyměňováním tak i placením se přijímati.

Za třetí: Když však tato lhůta osmnácti měsíců pominula, jest se o vyměnění starých bankovek 25tek, 50ek a 100vek přímo v bankovní direkci hlásiti.

Ve Vídni dne 1ho června 1829.

Melchior Ritter von Steiner,
Bank-Gouverneurs-Stellvertreter.

Bernhard Freiherr von Eskeles,
Bank-Direktor.

Franz Freiherr von Schloissnigg,
Bank-Direktor.

nové bankovky pětadvacetizlatové, privilegovaného Rakouského národního banka.

Papír tohoto druhu bankovek je bílý, a má dílem světlá, dílem tmavá vodní znamení. Světlá vodní znamení činí čtverhrannou obrubu bankovky z kroužků propletovaných, ve dvě čáry rovné sevřených.

V hořejší obrubě čte se: „National“, v dolejší „Bank.“ světlými římskými písmenami. V každém z těch čtyř štítů na rozích jest číslo 25, tmavými arabskými ciframi v mřížkovaném poli.

V prostřed bankovky jest orel s roztaženými křídly dvouhlavý, nad ním císařská koruna s dvěma pentlema se vznášejícíma.

Orel jest dílem světle, dílem temně vystínován. Pravá noha stojí na ratolesti bobkové, a levá na palmové. Propletená pentle spojuje obě ratolesti tyto.

Černý tištěný hlavní štít má v sobě číslo bankovky, černými arabskými ciframi v bílém, obdlouhlém čtverhranu ze dvou rovných čar. V pravo a v levo je skořepnicová ozdobinka u tohoto čtverhranu.

Čtyři rohy jeho přesahují obdlouhlé kolo dělané ze dvou tenkých čar, kteréž obě ty skořepnicové ozdobinky i s tím čtverhranem s hůry i z důly obkličuje. Čtyři rohy čtverhranu stojí v bílém obdlouhlém kruhu, kterýž je obkličuje, a v němž to slovo: „Nummer“ malými latinskými písmenami jest viděti. Okolo obdlouhlého kruhu jsou dvě tenké, obdlouhle kulaté čáry, na nichž po obou stranách arabské ozdobiny se nacházejí, nahoře a dole čtverem dvojčárových zoubků spojené.

Oba černé postranní štemple mají v sobě arabské číslo 25 černé, v bílém kulatém štítu, který nejprv tenounkým, černým kolem, pak třemi po sobě následujícími kruhy z rozličných ozdobin vytvořenými jest obklíčen.

V pravo a v levo ležatého čísla 25, nachází se roh hojnosti, jenž postranní štít listovím a jinými ozdobami obkličuje. Oba rohy hojnosti jsou na tenkých koncích spojené ozdobinou, naproti kteréž podobná malá okrasa nad počtem 25 stojí.

Prostřední štít pozůstává z jedné prostřední obdlouhlé a ze dvou stejných dvojbarevných postranných kulatin.

V prostřed černého štítu jest arabské číslo 25, v bílém poli, obklíčeno ozdobným kolem. Po něm hned jest obdlouhlá kulatina ze stejně spoluběžících, ku středu se zmenšujících kol utvořená, s hůry i z důly dvěma teninkýma čarama obmezená, a dvacíti bílými paprsky proniklá. — Květenec z listoví a jiných drobných ozdobin spojuje prostřední obdlouhlou kulatinu nahoře i dole s oběma zevnitřníma obdlouhle kulatýma růženkama. V prostřed těchto je viděti počet XXV. římskými kamenovými písmenkami v bílém, obdlouhle kulatém poli, kteréžto pole černým, na způsob vln z tenounkých čar protkávaných taženým kolem obklíčeno jest. — K tomu je hned připojen podobný červený, pak zevnitřní černý, obdlouhlý kruh, obklíčen tenkou, černou čárou.

Pod hlavním štítem čte se: „Fünf und Zwanzig“, černými hrubými písmenami fraktury. Slovo „und“ je drobet menší. Pod ním „Gulden“ bublinkovatým kamenovým písmenem. Pak blízko dolejšího kraje prostředního štemplu stojí velmi drobným písmem nazvaným antiqua: Die priwilegirte österreichische National-Bank bezahlt dem Ueberbringer gegen diese Anweisung fünf und zwanzig Gulden Silbermünze nach dem Conventions-Fusse“, což na česko znamená: „Privilegované Rakouské národní banko zaplatí za přinesené toto poukázání pět a dvacet zlatých stříbrné konvenční mince“. Dále níže: „Für die priwilegirte österreichische National-Bank“, hrubší frakturou; což na česko slove: „Pro privilegované Rakouské národní banko“. Pak v pravo těmitéž písmenami drobného písma: „Wien den 23. Junius 1825“. V levo podpis: „Aug. Vogel, Kassen-Direktor“.

Tyto všecky štemple a písma nacházejí se v ouzkém, čtverhranném obroubení, utvořeném z 94 drobných raut, z nichž v každé jest arabský počet 25 černý, v bílém poli. Drobná ozdobinka rozpojuje postranní špice vedle sebe jsoucích raut; podobná drobet hrubší ozdobinka spojuje čtyry rohy bankovky.

Bílá štampiglie stojí mezi dnem neb datum a podpisem. Má v prostřed maličkého císařského orla s příslušnými erby a ozdobami řádů, obklíčeného teninkým kolem. Po každé jeho straně stojí štít z rovných čar vylícovaný, čím okolo orla obdlouhlá kulatina se působí. V pravém štítu čte se: „Fünf und“, v levo „Zwanzig“ římským písmem. Nad těmato oběma slovama vznáší se arabská ozdobinka. Obdlouhlou kulatinu obklíčuje nahoře i dole dvanáct malých ozdobinek na způsob tulipánů; — po obou stranách nachází se více větších okras proti sobě postavených.

Popsání nové bankovky padesátizlatové.

Ze všech obyčejných druhů papírů rozeznává se papír její mřížkovanou pletí, která vespod, obzvláště proti světlu patrná jest, a papír má podobu jako tkaný. Barva papíru je bílá. Vodní známky jsou dílem světlé, dílem tmavé. — Světlé vodni známky činí čtverhranný okolek bankovky z propletaných kroužků na tmavé půdě s tupými zevnitřními rohy. U každého z těch čtyr rohů vnitřních okolků, nachází se růženka z osmi světlých polokol, a tmavý arabský počet 50, obklíčen světlým krajem.

U prostřed bankovky je znáti dvě světlé obdlouhlé kulatiny, obklíčené patnácti tmavými arabskými ozdobkami v způsobě listů.

Zevnitřní obdlouhlé kolo jest objato osmnácti třihraničky tmavými, u každého třihranu jest na jeho špici také tmavá malá ozdobinka z listoví. V prostřed menšího obdlouhlého kola čteme: „Priv. De:“ římským, „National-Bank“ gothickým, „Fünfzig“ ležatým římským, a „Gulden“ frakturním písmem.

Tato slova jsou všecka z tmavých vodních znamení, a obklíčená několika též temnými lehkými tahy.

Tištěný hlavní štít jest z hojně ozdobeného červeného a černého štemplu. V středu jeho nachází se arabský počet 50, a sice bílý, v poli vylícovaném z rovných čár, nahoře a dole odřezkem kroužků obklíčen, kteryžto odřezek kroužkový je z bílých propletaných kol, a ve dva oblouky rozdělen, z nichž vnitřní červený — zevnitřní černý se vidí.

V pravo a v levo je viděti dvě stejné růženky, jichžto lic z bílých mnohonásobně se křižujících kol jest způsoben.

V prostřed jich nachází se červená osmizoubková hvězda.

Ostatní částka růženky jest černá, tenounkým černým kolem obtažena. Po obou stranách hlavního štítu, pak nahoře i dole jsou udělané okrasy arabským podobné.

Oba postranní štemple mají v sobě arabský počet 50 černý, v bílém poli, obtáhnutý černým kolem.

Červená hvězda, jejížto špičky z osmi něco málo ohnutých odřezků kol jsou vypůsobeny, obklíčuje prostřední štít okolo hvězdy, zevnitř jest černý kruh z polokol vespolek se křižujících, a třemi černými celými koly obmezen.

V těchto půlkolech jest z osmi bílých oblouků podobizna hvězdy, červené se podobající. U obou dvojbarevných růženek prostředních jsou nahoře a dole bohaté okrasy, — po obou stranách sobě podobné prosté ozdobiny.

Na dolejším kraji bankovky nacházejí se dvě stejně veliká, obdlouhlá čtverhranná rástra (řad pod sebou stejně dlouhých čar) vylícovaná stejně běžícími oblouky. — Hořejší polovice každého rástra jest červená, dolejší černá. V pravém rástrům čte se: „Fünfzig Gulden“ bílými gothickými písmenami, v levém „N^{ro}“ také bílé a gothické, i s číslem bankovky arabskými černými citrami. Obě rástra jsou na všech čtyrech stranách po arabsku stejně ozdobená.

Pod hlavním štítem čte se: „Fünfzig“ hrubou frakturou, jako všecka ostatní písma černě tištěná. Pod ním: „Gulden“ písmem, nazvaným paragon — cursiv. Dále velmi drobným písmem nazvaným antiqua: „Die priwilegirte österreichische National-Bank bezahlt dem Ueberbringer gegen diese Anweisung fünfzig Gulden Silbermünze nach dem Conventions-Fusse“. Na česko: „Privil. Rakouské národní banko zaplatí za přinesené toto poukázání padesát zlatých stříbrné konvenční mince.“ Pod tím: „Für die priwilegirte österreichische National-Bank“ malou frakturou. V pravo pod tímto řádkem: „Wien den 23. Junius 1825.“ drobným písmem. V levo podpis: „Aug. Vogel, Kassen-Direktor.“

Mezi oběma rástrama, mezi datum a podpisem direktora kasy, nachází se bílá štampiglie, u prostřed jí je malý císařský orlíček, obklíčen tenkým kolem. U tohoto kola je čtrnáct oblouků blízko přidělaných; na každé špičce, kde tito obloučkové se spojují, stojí malá kvítkům podobná ozdobinka, a tedy štampiglie jest do kulata čtrnácti zcela stejnými ozdobeninami obklíčená.

Popsání nové bankovky stotky.

Papír její jest roveň papíru nové bankovky padesátky, a sice v tom, že je taktéž bílý, že má podobnou mřížkovanou pleť, a dílem světlá, dílem temná vodní znamení. Na hořejším kraji nachází se slovo: „National" velikým, temným, římským písmem; dále stejným písmem dole: „Bank" s dvěma ozdobeninkami; a po obou stranách: „Hundert". Ve čtyrech rohách vidí se arabský počet 100 světle a temně stínovaný. Mezi těmito písmy je čtverhran ze čtyr čár, z nichž hořejší a pravá jest světlá, dolejší a levá je temná. V každém rohu tohoto čtverhranu jest ratolest palmová s dvěma ratolestma bobkovýma spojená; u prostřed je tmavá, na spodním kraji silněji stínovaná obdlouhlá kulatina.

V této obdlouhlé kulatině nachází se po obou stranách arabský počet 100 ležatě, velikými ciframi, kteryž taktéž jako 100 ve čtyrech rozích bankovky vystinován jest.

I také písmeny: „Hundert Gulden" v prostřed obdlouhlé kulatiny ve dvou oblouclch postaveny, jsou podobně stínovanou růženkou obklíčeny.

Tištěné známky pozůstávají z jedenácti bohatě ozdobených, černých, a z šesti dvojbarevných štemplů. Z těchto a z desíti černých štemplů, jest čtverhranná obruba bankovky, kterou po každé straně zevnitř dvě rovné čáry a řad zoubků, vnitř dvě hrubší, a dvě tenší rovné čáry a takové též zoubkové obkličují. U prostřed hořejší obruby nachází se štempl serie, obklíčen věncem z dubového listí, a dvěma tenkýma, oblouze kulatýma čárama; v bílém, obdlouze kulatém štítu stojí: „Serie I." římským do oblouku postaveným kamenovým písmem, pod tím také v způsobě oblouku arabské číslo bankovky, a v prostřed malá ozdobinka. Po obou stranách štemplu na serii vidí se malá růženka, jejížto střed je černý, nejprv červeným, a zevnitř černým kroužkem obklíčený. Okolo každé růženky jest bohatá arabská ozdobenina. Oba dvojbarevní postranní štemplové mají v sobě arabský počet 100 černý, v bílém, obdlouze kulatém štítu, obklíčeném od tří kroužků na způsob vln lícovaných, z nichž prostřední jest červený, obadva ostatní jsou černí.

S obou stran těchto štemplů je veliká, černá arabská okrasa.

Uprostřed dolejší obruby je viděti černý štempl s cís. král. orlíčkem, objatým od dvou ovocem a květinami naplněných rohů hojnosti.

Po obou stranách jest malá dvojbarevní růženka, s černými arabesky, jako vedle štemplu serií. V prostřed této obruby obkličuje obdlouhlá, na způsob vln drobnými čárkami protkávaná kulatina, veškerá písma. Prvním řádkem z nich je: „Hundert Gulden" velikými, gothickými, na způsob oblouku postavenými písmenami. Druzí dva řádkové, podobně zkřivení, obsahují drobnými anglickými psacími písmenami: „Die priwilegirte oesterreichische National-Bank bezahlt dem Ueberbringer gegen diese Anweisung 100 fl. Silbermünze nach dem Conv.-Fusse". Na česko: „Privilegované národní Rakouské banko zaplatí na přinesené toto poukázání 100 zl. stříbrné konvenční mince". Pak na řádku na způsob větším

gothickým písmem: „Für die priwilegirte öesterreichische National-Bank“. Na česko: „Pro privilegované Rakouské národní banko“.

Pod tím v pravo, ve dvou rovných řádcích malými anglickými psacími písmenami: „Wien den 23. Junius 1825“.

V levo podpis: „Aug. Vogel, Kassen-Direktor“.

Mezi datum a podpisem nachází se veliký, černý, obdlouze kulatý štempl, obsahující v sobě arabský počet 100 v bílém prostředním štítku, a je věncem perlovým a čtyrmi malými ozdobeninami na způsob tulipánů obklíčen.

Čtyry bílé štampiglie stojí mezi velikou kulatinou obdloublou, a čtyřmi vnitřními rohy v obruby velkého štemple. Hořejší pravá a dolejší levá štampiglie představuje ženskou hlavu prostovlasou s dvěma křídlama, a s malou, od dvou ratolestí bobkových a dvou palmových obklíčenou okrasou. Druhé dvě štampiglie mají také ženskou hlavu, která však rozdílně květným věncem, a vinným listím ve vlasech ozdobena jest, a mezi dvěma, ovocem naplněnýma a několika arabesky ozdobenýma rohama hojnosti stojí.

Úřednictvo mincovny Pražské

za Františka II., jako cís. rak. I. (1792—1835.)*)

Značka mincovny C.

R. 1795 nalézala se mincovna tato v čís. 538-I. v Kotcích, od r. 1806—1828 v čís. 243-I. v Dominikánské (Husově) ulici a od r. 1830 v čís. 930-I. v bývalém klášteře Paulanů na Staroměstském velkém náměstí.

Při znovuzřízení mincovny r. 1795 ustanoveni:

Ignác Werner Kendler, mincmistrem 1795—1801.

Frant. šlechtic z Mitisu, vardajnem 1795—1800.

Jan Nep. z Cronberka, vardajnem 1800— † 1803.

Tadeáš Vulterin, pokladníkem 1794 —1799.

Ignác Römer, šafářem 1795—1799, i kontrollor 1799—1800, pokladníkem 1800—1811, vardajn 1811.

Jan Nep. z Clotzu, strojmistrem 1794 —1811, pokladník 1811—

Josef Kendler, úředník 1795—1800, strojmistr i prubéř 1800—1811, kontrollor 1811—1816.

Jos. Peithner, praktikantem 1795—1799.

Jan Nep. Rödig, praktikantem 1795—1800, úředníkem 1800—

Antonín Masagnini, býv. úřed. sluha, přehlížitelem mincí 1795—1808 a scotista 1800—1808.

Antonín Guillemard, vrch. ryjcem 1795—1810, též medailleur, † 1820.

Ludvík Liebel, adjunkt ryjec, 1795—

Josef Wurschbauer, adjunkt ryjec, 1800—

Jindřich Niegl, Josef Reichold, } praktikanti, 1799—

Jan N. Schürer, praktikant, 1800—1806, přeložen do Štávnice.

Vojtěch Jantsch, praktikant, 1800—1805.

Eduard Glanzer, praktikant, 1806—

Jan Nep. Wöllner, praktikant, 1806—1812, aktuár 1813—1816, strojmistr 1816—

Optat Ungersthaler, praktikant, 1811.

Jan Schreiber, praktikant, 1816.

Jan Mehlig, praktikant, 1817—

*) Numismatische Zeitschrift. Wien 1899. XXX. str. 335.—339. Ed. Fiala: Die Beamten der Prager Münzstätte.

Frant. Stöhr minomistr, 1801 $\frac{20}{10}$—1822, skut. horní rada 1810.
Filip Guillemard, učeň ryjecký, 1803—1804, zase 1810—1813.
Karel Guillemard, učeň ryjecký, 1814.
Jan Schmied, dohližitel ku strojům, 1803.
Michal Mušek, zámečník 1803—1812—1816.
Jakub Herrmansdorfer, tavič, 1803—1812.
J. Michal Weingartner, vardajn, 1803 $\frac{25}{5}$—1833.
Šimon Pinz, pomocník taviče 1806—1810, horní rada i mincmistr 1810—
Josef Bernard, přehližitel mincí, 1809—1817.
Pohl, puncovní, 1810.
Ant. Leitner z Leitenau, strojmistr, 1811.
Ant. Kossek, aktuár, 1800.
Michal Edelmilner, puncovní, 1813.
Jos. Václ. Laufenböck, ze zrušené mincovny v Salcburku vrchní ryjec, 1813.
Karel Fichtner, kontrollor, 1833—1835.
Václav Ferdinandi, aktuár, 1816—1835.
Frant. Leitner z Leitenau, vardajn, 1833—1835.
Alois Franz, pokladník, 1833—1835.
Jiří Wandepitt, zámečník, 1816.
Pönninger z Vídně, výp. adjunkt ryjec, 1816.
Jakub Lamel, diurnista, 1819—
F. Honisch, protiprubéř, 1822 $\frac{20}{4}$ —
Josef Hippmann ze Štyr. Hradce, minomistr, 1822 $\frac{1}{6}$—1835.
Heřman Richter, praktikant, 1833—1835.
Ignác Rosner, ryjec, 1833—1835.
Jan Gerger, adjunkt ryjec, 1833—1835. *)

Seznam vyobrazených minci Františka II, jako císaře rak. I.

(1792—1835).

Z mincovny v Praze = P., mincmistr = m.

Mince korunovační, pamětní a běžné z mincovny Pražské.

Tab. CLXII. obr. 1435. Pamětní medaille bez letopočtu (1792) od Jana Nep. Wirta na korunovaci krále.
„ „ „ 1436. Větší peníz na korunovaci krále z r. 1792.
„ „ „ 1437. Pamětní medaille bez letopočtu (1792) od Jana Nep. Wirta na korunovaci krále.

*) Numismatische Zeitschrift 1899. XXX. str. 337.—340.

Tab. CLXII. obr. 1438. Malý peniz na korunovaci krále z r. 1792.
„ „ „ 1439. Pamětní medaille z r. 1804 od Ant. Guillemarda a Frant. Stuckgarta na návštěvu krále v Čechách.
„ „ „ 1440. Větší peníz na korunovaci královny z r. 1792.
Tab. CLXIII. „ 1441. Pamětní medaille z r. 1804 od Ant. Guillemarda a Frant. Stuckgarta na vojenské cvičení u Prahy.
„ „ „ 1442. Malý peníz na korunovaci královny z r. 1792.
„ „ „ 1443. Pamětní medaille z r. 1804 od Ant. Guillemarda a Frant. Stuckgarta na vojenské cvičení u Prahy.
„ „ „ 1444. Šesták stříbrný z r. 1795. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1445. Větší česká pamětní medaille z r. 1814 na vítězství spojenců nad Napoleonem I.
Tab. CLXIV. „ 1446. Menší česká pamětní medaille z r. 1814 dle Jos. D. Lercha na vítězství spojenců nad Napoleonem I. litá ve Zbirově.
„ „ „ 1447. Menší německá pamětní medaille z r. 1814 dle Jos. D. Lercha na vítězství spojenců nad Napoleonem I. litá ve Zbirově.
„ „ „ 1448. Pamětní medaille z r. 1820 od Jana Nep. Wirta a malíře L. Fügera na příjezd král. manželů do Prahy.
Tab. CLXV. „ 1449. Pamětní medaille z r. 1833 od Josefa z Lerchenau na návštěvu král. manželů v Čechách.
„ „ „ 1450. Pamětní medaille z r. 1833 od Josefa z Lerchenau na návštěvu král. manželů v Čechách.
„ „ „ 1451. Dukát z r. 1797. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1452. Pamětní medaille bez letopočtu (1829) od Fr. Stuckharta (?) na stoleté výročí prohlášení Jana Nepomuckého za svatého.
„ „ „ 1453. Dukát z r. 1807. P. m. Frant. Stöhr.
Tab. CLXVI. „ 1454. Pamětní medaille z r. 1835 od Bohumíra Bernarda Loosa a Koeniga na úmrtí císaře.
„ „ „ 1455. Tolar křížový z r. 1795. P. m. Ig. Wendler Kendler.
„ „ „ 1456. Tolar konvenční z r. 1809. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1457. Tolar konvenční z r. 1815. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1458. Tolar konvenční z r. 1821. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1459. Tolar konvenční z r. 1826. P. m. Jos. Hippmann.
Tab. CLXVII. „ 1460. Půltolar křížový z r. 1797. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1461. Půltolar konvenční z r. 1809. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1462. Půltolar konvenční z r. 1824. P. m. Jos. Hippmann.
„ „ „ 1463. Půltolar konvenční z r. 1826. P. m. Jos. Hippmann.
„ „ „ 1464. Čtvrttolar křížový z r. 1797. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1465. Šesták měděný z r. 1800. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1466. Dvanáctník z r. 1795. P. m. Ig. Werner Kendler.

Tab. CLXVII. obr. 1467. Sedmík z r. 1802. P. m. Frant. Stöhr.
Tab. CLXVIII. obr. 1468. Čtyřiadvacetník z r. 1800. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1469. Groš měděný z r. 1800. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1470. Dvacetník z r. 1803. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1471. Dvacetník z r. 1806. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1472. Dvacetník z r. 1827. P. m. Jos. Hippmann.
„ „ „ 1473. Dvacetník z r. 1830. P. m. Jos. Hippmann.
„ „ „ 1474. Dvacetník z r. 1835. P. m. Jos. Hippmann.
„ „ „ 1475. Desetník z r. 1815. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1476. Půlkrejcar měděný z r. 1800. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1477. Krejcar měděný z r. 1800. P. m. Ig. Werner Kendler.
„ „ „ 1478. Groš stříbrný z r. 1833. P. m. Jos. Hippmann.
Tab. CLXIX. obr. 1479. Pamětní medaille na korunovaci krále z r. 1792.
„ „ „ 1480. Menší pamětní peníz z r. 1804 na prohlášení Rakouska za císařství.
„ „ „ 1481. Pamětní medaille na korunovaci královny z r. 1792.
„ „ „ 1482. Větší pamětní peníz z r. 1804 na prohlášení Rakouska za císařství.
„ „ „ 1483. Dvacetník z r. 1809. P. m. Frant. Stöhr.
„ „ „ 1484. Školní premijní medaille bez letopočtu od L. Heubergra.
„ „ „ 1485. Dvacetník z r. 1820. P. m. Frant. Stöhr.
Tab. CLXX. obr. 1486. Pamětní medaille na návštěvu krále v Adamově r. 1804.
„ „ „ 1487. Školní premijní medaille bez letopočtu.
„ „ „ 1488. Školní premijní medaille bez letopočtu.
„ „ „ 1489. Pamětní medaille z r. 1814 na vítězství spojenců nad Napoleonem I.

FERDINAND V. DOBROTIVÝ (1835—1848).

arodil se dne 19. dubna 1793 jako nejstarší syn císaře Františka II. (I.) a choti jeho císařovny Marie Terezie, rozené princezny neapolské a sicilské. Dne 28. září 1830 korunován byl jako Ferdinand V. za krále uherského. Dne 12. února 1831 uzavřel sňatek s princeznou Marií Annou, dcerou krále sardinského Viktora Emanuela I., narozenou dne 19. září 1803. Nastoupiv po smrti otce svého dne 2. března 1835 na trůn rakouský jako císař Ferdinand I., dal se následujícího na to roku dne 7. září v Praze slavně korunovati za krále českého pode jménem Ferdinand V., načež v pěti dnech na to dne 12. září i choť jeho za královnu českou byla korunována. Pro jeho velkou lidumilnost dostalo se mu od národů rakouských názvu „Dobrotivého“. Dne 2. prosince v bouřlivém roce 1848 vzdal se v Olomouci trůnu po abdikaci svého bratra arcivévody Františka Karla ve prospěch jeho nejstaršího syna, nynějšího mocnáře Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa I. a ještě téhož dne přesídlil se s císařovnou na král. hrad v Praze, kde klidně žil přes 26 let, konaje i s chotí svou skutky dobročinné, až do své smrti dne 29. června 1875. Tělesné pozůstatky milovaného posledního korunovaného krále byly s císařskou poctou převezeny z Prahy do cís. hrobky ve Vídni, kdež pohrobena jest i zbožná a šlechetná choť jeho, císařovna a královna Marie Anna, zemřevší dne 4. května 1884 rovněž na oblíbeném svém sídle na Hradčanech v Praze.

Které mince byly raženy za Ferdinanda V. v mincovně Pražské.

Se značkou této mincovny C raženy zde
za mincmistra Josefa Hippmanna
r. 1835: dvacetníky;
r. 1836: tolary;
r. 1837: dvacetníky a desetníky;
r. 1838: dvacetníky, desetníky a groše;
r. 1839: dvacetníky a desetníky;
r. 1840: dvacetníky a pětníky;
r. 1841: dvacetníky;
r. 1842: dvacetníky;
r. 1843: dvacetníky;
r. 1844: dvacetníky;
r. 1845: dvacetníky;
za vardajna a zástupce mincmistra Frant. Leitnera z Leitenau:
r. 1846: dvacetníky;
r. 1847: dvacetníky a groše;
r. 1848: dvacetníky a šestáky.

Popis minci Ferdinanda V.

a) Mince korunovační a pamětní.

Pamětní medaille od A. Neusse z r. 1835 k nastoupení trůnu (Tab. CLXXI. obr. 1490.) nese v líci mladistvou vavřínem věnčenou hlavu panovníka s pravé strany a pod ní drobně jméno ryjce NEVSS · F t. j. Neuss fecit (Neuss zhotovil). Od týla z dola opis FERDINANDVS · I · P · F · AVG · MDCCCXXXV t. j. Ferdinandus Primus, pius felix augustus 1835 (Ferdinand I., zbožný šťastný císař, 1835).

Na rubu ve věnci z větve vavřínové a dubové, dole stuhou v mašli svázaných, sedmiřádkový nápis FRANCISCVS | P · P | EODEM · QVO · DIE | OBIIT | IN · FERDINANDO | SVO | RESVRREXIT t. j. Franciscus pater patriae eodem quo die obiit in Ferdinando suo resurrexit (František, otec vlasti, téhož dne, kterého zemřel, ve svém Ferdinandu ožil).

Okraje s obou stran jsou vyvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha stříbrné 12 gr.

Školní premijní medaille bez leto počtu (Tab. CLXXV. obr. 1511.) má v líci hlavu panovníkovu jako předešlá medaille a opis Ferdinand der Erſte Kaiſer von Oeſterreich. t. j. Ferdinand První, císař rakouský.

Na rubu věnec z růží a v něm ve dvou řádcích Zur Belohnung t. j. Za odměnu.

Okraje na obou stranách hladké.

Průměr 23 mm, váha stříbrné s původním ouškem 4·5 gr.

Pamětní medaille od Josefa z Lerchenau na návštěvu král. manželů v Čechách r. 1835 (Tab. CLXXIV. obr. 1507.) představuje v líci hlavu krále vavřínem věnčenou a vedle ní po levici hlavu královny s čelenkou, obě s pravé strany, a kolem nad nimi opis FERDINANDVS I · ET MARIA ANNA IMP · AVSTRIAE · t. j. Ferdinandus Primus et Maria Anna imperatores Austriae (Ferdinand I. a Marie Anna císař a císařovna rakouští) a pod nimi dole drobným písmem jméno ryjce JOS · DE LERCHENAU FECIT PRAGAE · t. j. Josef z Lerchenau zhotovil v Praze.

Na rubní straně čte se v pěti řádcích ADVENTVS | AVGVSTISSI-MORVM | IN BOHEMIAM | IV · MENSE OCTOBRIS | MDCCCXXXV · t. j. Příchod nejvznešenějších do Čech 4. dne měsíce října 1835.

Po obou stranách okraje vyvýšené a hladké.

Průměr $43^1/_2$ mm, váha stříbrné 26·1 gr, bronzové 31·55 gr.

Pamětní medaille od Jos. Daniela Boehma*) na korunovaci krále r. 1836 (Tab. CLXXI obr. 1493.) zobrazuje v líci mladistvé svatováclavskou korunou zdobené poprsí krále v korunovačním plášti s pravé strany, nahoře i dole do opisu sáhající. Na pravé straně dole počíná opis FERDINANDVS · I · D · G · IMPERATOR · AVSTRIAE · | REX · | HVNG · BOH · H · N · V · REX · L · ET · V · G · L · ILL · A · A t. j. Ferdinandus Primus, Dei gratia imperator Austriae, rex Hungariae, Bohemiae, hujus nominis Quintus, rex Lombardiae et Venetiae, Gallitiae, Lodomeriae, Illyriae, archidux Austriae (Ferdinand I., z Boží milosti císař rakouský, král uherský, český, toho jména Pátý, král lombardský a benátský, haličský, vladiměřský, illyrský, arcivévoda rakouský). Na úseči ramene drobně značka ryjce I · D · BOEHM · F · t. j. Josephus Daniel Boehm fecit (Josef Daniel Boehm zhotovil).

Na rubu vidí se trojdílný habsbursko-lotrinský štít svrchu českou korunou pokrytý, před nímž leží lev v pravo obrácený. Po stranách štítu heslo panovníkovo RECTA | TVERI t. j. Práv hájiti. Nad štítem v oblouku REX · BOHEMIAE · | CORONATVS (t. j. král český korunován) a v úseči pode lvem pokračování legendy ve dvou řádcích PRAGAE · MENSE · SEPT · | MDCCCXXXVI (t. j. v Praze v měsíci září 1836).

Okraje na obou stranách jsou vyvýšené a hladké.

Průměr 46 mm, váha zlaté 70·08 gr, stříbrné 43·7 gr, bronzové, černě zbarvené, 51·05 gr.

Pamětní medaille od Jos. Daniela Boehma na korunovaci královny r. 1836 (Tab. CLXXII. obr. 1497.) nese v líci poprsí královny s pravé strany, dole v opis sáhající, v hranostajovém plášti, zdobené náčelenkou a malou korunou, spočívající na homolovitém účesu z bohatých vrkočů, náušnicemi a šňůrou perlí na krku. Od pravého ramene čte se opis MARIA · ANNA · AVGVSTA · FERDINANDI · I · IMP · ET · REGIS t. j. Maria Anna augusta Ferdinandi Primi imperatoris et regis (Marie Anna, císařská choť Ferdinanda I. císaře a krále). Na úseči ruky drobnou literou jméno ryjce I · D · BOEHM · F ·

Na rubu na ozdobně vyšívané podušce položená jest z předu větev vavřínová a přes ni křížem žezlo a za nimi v pozadí spočívá česká koruna. Před poduškou jest štít s českým lvem. Nad korunou klene se v oblouku opis ET · ALTERA · MIHI · PATRIA [t. j. A druhou mi vlastí (nutno zde doplniti ještě dle vyobrazení slovem „Čechy“)] a pod štítem v souběžném oblouku s okrajem z písma poněkud menšího a zevně se točícího CORON · PRAGAE · MENSE · SEPT · MDCCCXXXVI t. j. Coronata Pragae mense septembris 1836 (korunována v Praze v měsíci září 1836).

Okraje s obou stran jsou vyvýšené a hladké.

*) Jos. Dan. Boehm, ryjec medaillí a sochař, narozen r. 1794 ve Spíši v Italii, zemřel r. 1865 ve Vídni. Menšími řezbami upoutal na se záhy pozornost, strávil několik roků ve Francii a Římě, kde byl žákem Thorwaldsenovým, a vrátiv se do vlasti, stal se r. 1845 komorním ryjcem a později ředitelem ryjecké akademie ve Vídni. Vytvořil četné ideální skulptury, zvláště pak pozoruhodné medaille a stampilie.

Průměr 46 mm, váha zlaté 70·08 gr, stříbrné 43·75 gr, bronzové, černě naběhlé, 52·5 gr.

Pamětní medaille od Jos. D. Lercha na korunovaci krále r. 1836 (Tab. CLXXI. obr. 1491.). V líci vidí se král v celé postavě v levo obrácený v korunovačním ornátě a hranostajovém plášti, s řetězem zlatého rouna, s českou korunou na hlavě, opásaný mečem, držící v pravici o rameno opřené žezlo a v levici před sebou državu. Za králem v pravo na poduške na stole kobercem pokrytém spočívá rakouská koruna císařská, uherská a v předu železná koruna lombardská a pod nimi křížem meč a žezlo. V levo u nohou královych jest štít s českým lvem na keři břečťanovém kosmo opřený a za ním Hradčany s velechrámem sv. Víta. Na širším vyvýšeném okraji čte se od pravé strany zdola opis FERDINANDVS I · D · G · IMPERATOR AVSTRIAE CORONATVS IN REGEM BOHEMIAE t. j. Ferdinand I., z Boží milosti císař rakouský, korunován za krále Českého. Pod postavou panovníka ve dvou řádcích drobnějším písmem na venek obráceným jméno ryjce J · D · LERCH: | F · PRAGAE t. j. J. D. Lerch zhotovil v Praze.

Na rubu korunovaný štít s českým lvem, kolem něhož vine se od shora opis PRAGAE MENSE SEPTEMB · ANNO DOMINI MDCCCXXXVI · t. j. v Praze v měsíci září léta Páně 1836.

Okraje na obou stranách medaille jsou vyvýšené a hladké.

Průměr 35 mm, váha zlaté 35·04 gr, stříbrné tlusté 35 gr, tenčí 17·1 gr, bronzové 19·97 gr.

Pamětní medaille od Jos. D. Lercha na korunovaci královny r. 1836 (Tab CLXXI. obr. 1492.) má v líci královnu v celé postavě, ku předu obrácenou, s korunou na hlavě, v korunovačním rouše a plášti, držící pravou ruku na prsou a levou ukazující na královský hrad pražský. Ostatní líčení jako na předešlé medailli králově. Kolem opis MARIA ANNA D · G · IMPERATRIX AVSTRIAE CORONATA IN REGINAM BOHEMIAE t. j. Marie Anna, z Boží milosti císařovna rakouská, korunována za královnu Českou.

Rubní strana jest úplně stejná jako na předešlé medailli králově.

Průměr 35 mm, váha zlaté 35·04 gr, stříbrné 17·43 gr, bronzové 19·97 gr.

Pamětní medaille od Bohumíra Bern. Loosa a L. Helda na korunovaci král. manželů r. 1836 (Tab. CLXXII. obr. 1498.) nese v líci vavřínem věnčenou hlavu krále a vedle něho po pravici hlavu královny s náčelenkou, obě s levé strany a kolem nich od dolejška v pravo počínající opis FERDINANDUS I ET ANNA AUSTRIAE IMPERATORES PII FELICES t. j. Ferdinand I. a Anna rakouští císařští manželé zbožní, šťastní. Pod poprsími písmem drobnějším na venek obráceným jména autorů medaille G · LOOS DIR · L · HELD FEC · t. j. Gottfried Loos direxit, L. Held fecit (Bohumír Loos řídil, L. Held zhotovil).

Na rubu na stole, jenž pokryt jest třásněmi lemovaným, bohatě tkaným kobercem s českým lvem, rozloženy jsou na skvostné poduške korunovační kle-

noty: meč, žezlo, država a koruna. Nad tím v oblouku opis VOTIS FID . PERP . ACCEPT . REGES BOHEM . SOLLEMN . CORON . t. j. Votis fidei perpetuae acceptis reges Bohemiae sollemniter coronati (Sliby věrnosti trvalé přijavše, za krále České slavně korunováni). Dole v úseči menším písmem ve dvou řádcích PRAGAE MENSE SEPT · | MDCCCXXXVI · t. j. v Praze v měsíci září 1836.

Okraj s obou stran vyvýšený, hladký.

Průměr 39 mm, váha zlaté 21·024 gr, stříbrné 17·5 gr, červené bronzové 24 gr, mosazné 29 gr.

Pamětní medaille od Karla C. Höfra*) na korunovaci král. manželů r. 1836 (Tab. CLXXII. obr. 1500.). V líci jejím čte se v šesti řádcích německý nápis ANDENKEN | DER | KRÖNUNGSFEYER | I : I : K : K : M : M | FERDINAND . I . U : | MARIA ANNA . t. j. Andenken der Krönungsfeier Ihrer kaiserlichen Majestäten Ferdinand I. und Maria Anna (Památka korunovace Jejich císařských Veličenstev Ferdinanda I. a Marie Anny).

Na rubu v pravo vedle keře na rovné podlaze jest podstavec s poduškou, na níž rozloženy jsou: koruna uherská a rakouská císařská, žezlo a država a v levo na zadních nohou stojí korunovaný český lev s hlavou na zad obrácenou a s vyplazeným jazykem, jenž v levé přední tlapě drží jilec nahého meče a částečně opírá se jí o roh zmíněného podstavce a druhou přední tlapu má na čepeli. Nad tímto líčením v oblouku ZU PRAG IM MONAT SEPTEM : 1836 t. j. v Praze v měsíci září 1836. Vespod v úseči značka ryjce C . C . H .

Okraje obou stran jsou vyvýšené a hladké.

Průměr 34½ mm, váha cínové 13·55 gr.

Jiný variant této medaille (Tab. CLXXIII. obr. 1502.) má líc úplně stejný s předešlou medaillí.

Na rubu vidí se na podstavci poduška s českou korunou, žezlem a državou a nad tím v polokruhu opis ZU PRAG IM MONAT SEPTR : 1836 . V úseči pod podstavcem zase značka ryjcova C . C . H .

Okraje jsou stejné jako u druhé medaille.

Průměr 34½ mm, váha cínové 13·58 gr.

Obě tyto medaille, ježto raženy byly jen z cínu, jsou dosti vzácné.

Větší peníz na korunovaci krále r. 1836 (Tab. CLXXI. obr. 1495.) má v líci vavřínem věnčenou hlavu panovníkovu s pravé strany, dole téměř až k okraji sáhající, kolem níž čte se, počínaje zdola, opis FERDINANDVS I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR t. j. Ferdinandus Primus, Dei gratia Austriae imperator (Ferdinand I., z Boží milosti císař rakouský).

Na rubu jest česká koruna a nad ní heslo panovníkovo RECTA | TVERI a pod ní ve čtyřech řádcích IN REGEM BOHEMIAE | CORONATVS PRAGAE | MENSE SEPT · | MDCCCXXXVI .

*) Karel C. Höfer, ryjec v Praze, byl činným v l. 1830—1840; pracoval hlavně cínové pamětní medaillky z poutnických a lázeňských míst českých a medaillky rázu náboženského. Bližšího o něm není známo.

Okraj s obou stran jemně vroubkovaný.

Průměr $20^1/_2$ mm, váha zlatého 5 gr, stříbrného 5·47 gr.

Malý peníz na korunovaci krále r. 1836 (Tab. CLXXI. obr. 1494.) jest téhož líčení.

Průměr má 18 mm, váží ve zlatě 3·5 gr, ve stříbře 3·28 gr.

Pamětní medaille z r. 1845 (Tab. CLXXVI. obr. 1514. ve sbírce p. Fr. R. Chaury v Praze) k jaké příležitosti byla zhotovena, není známo.

V líci nese vavřínem věnčenou hlavu panovníka s pravé strany a kolem ní, od dolejška v pravo počínaje, opis FER · I · D · G · AUSTR · IMP · HUNG · BO · REX · t. j. Ferdinand I., z Boží milosti rakouský císař, uherský, český král.

Na rubu jest česká koruna a kolem ní při okraji od pravé strany k levé čte se opis JUSTITIÆ DECUS MDCCCXLV t. j. Spravedlnosti ozdoba 1845.

Okraje jsou s obou stran hladké.

Průměr 41 mm, váha mosazné s původním ouškem 31·75 gr.

Pamětní medaille od Václava Seidana*) na udělení konstituce r. 1848 (Tab. CLXXIV. obr. 1510.). V líci pod stromem na trůně sedící korunovaný panovník v plášti korunovačním a s řetězem zlatého rouna na prsou, jenž drží v pravé ruce svinutou listinu s nápisem CONSTI | TUTION a levou vzhůru pozdvihuje. Po stranách panovníka stojí dvě ženské postavy, z nichž ona po pravé straně drží lilii a po levé straně věnec a ptačí hnízdo. Na stupni trůnu jest nápis FERDINAND . I . a ještě níže v úseči při okraji drobně jméno medailleura W. SEIDAN PRAG . Kolem celého tohoto líčení zdola v pravo čte se německý opis ES WERDE LICHT ALLEN | ÖSTERREICHISCHEN VOLKSTÄMMEN t. j. Budiž světlo všem rakouským národním kmenům.

Na rubu kolem na vyvýšeném okraji znaky rakouských korunních zemí. Uprostřed bohyně Svoboda s pochodní v pravici, jedoucí na dvoukolém voze, taženém dvěma okřídlenými oři, a řídící levicí opratě. Dole v úseči drobně 15. MÄRZ 1848 .

Průměr 63 mm, váha bronzové 116·85 gr.

Pamětní medaille od Jakuba B. Reska**) na udělení konstituce r. 1848 (Tab. CLXXIV. obr. 1509.) má na líci v ozdobných rámcích dva oválové medaillony, v pravém s hlavou císaře vavřínem věnčenou s pravé strany, v levém s hlavou císařovny s náčelenkou s levé strany. Nad hlavou císaře čte se v oblouku FERDINAND · a pod ní drobněji jméno ryjce RESEK · a nad hlavou císařovny

*) Václav Seidan, medailleur český, narozen 1817 v Praze, zemřel dne 29. března 1870 ve Vídni. Vystudovav v Praze akademii uměleckou, odešel v 18. roce věku svého do Vídně, kdež počal se cvičiti v modelování. R. 1845 vydal se na cestu do Italie a r. 1847 do Paříže, odkud se následujícího roku vrátil do Vídně a po krátkém pobytu v Praze usadil se ve Vídni trvale. Pracoval celou řadu pamětních medaillí historických k různým událostem i medaille mnohých vynikajících mužů, mezi nimi též hojně českých.

**) Jakub B. Resek, ryjec drahokamů a medailleur ve Vídni, narozen nejspíše v Čechách počátkem XIX. století, plodným hlavně v l. 1841—1848 podobiznami panovníků, státníků a umělců v drahokamech. Kdy zemřel, není známo.

MARIA ANNA · a pod ní FECIT · Na vyvýšeném rámci kolem pravého medaillonu z dola počíná německý opis OESTERREICHS | FRÜHLINGS | TAGE , který u levého medaillonu nahoře kolem pokračuje DEN 13 · 14 · 15 · | MÆRZ · | 1848 t. j. Rakouska jarní dnové 13., 14. a 15. března 1848. Mezi oběma medaillony jest rakouský trojdílný štít a na něm stojí anděl ze předu s rozepjatými křídly, držící v každé ruce nad medaillony vavřínovou ratolest. Pod nimi dole v ozdobné náplni vedle sebe v pravo uherský a v levo český znak.

Na rubu svinutá listina s třířádkovým nápisem NATIONALGARDE · | PRESSFREIHEIT · | CONSTITUTION · t. j. Národní garda, svoboda tisku, konstituce.

Okraje obou stran jsou vyvýšené a hladké.

Průměr 43½ mm, váha bronzové 53·05 gr.

Pamětní medaille od J. Schmitta na udělení konstituce r. 1848 nese na líci hlavu panovníka s pravé strany s krátkým, vavřínovým věncem zdobeným vlasem a s malými licousy a pod ní drobným písmem jméno ryjce J. SCHMITT F. Kolem hlavy podél okraje od dolejška v pravo vine se německý opis FERDINAND I · KAISER VON OESTERREICH t. j. Ferdinand I. císař rakouský.

Na rubu dubový věnec ze dvou skřížených ratolestí a kolem něho pokračuje opis VERBAND ALLE HERZEN SEINER GETREUEN VÖLKER (t. j. spojil všecka srdce svých věrných národů) a uvnitř věnce v pěti řádcích DURCH DIE | CONSTITU= | TION | AM 15 MÄRZ | 1848 (t. j. konstitucí dne 15. března 1848).

Průměr 44 mm, váha stříbrné 35 gr.

Pamětní medaille od Václava Kříže*) na úmrtí krále r. 1875 (Tab. CLXXIV. obr. 1508.) představuje v líci prostovlasé poprsí stařičkého panovníka v občanském šatě, s knírý a dlouhým plnovousem ze předu, jež sáhá dole v opis, počínající nad pravým ramenem FERDINAND V. CÍSAŘ RAKOUSKÝ, KORUNOVANÝ KRÁL ČESKÝ. † $18\frac{20}{6}75$. Pod poprsím drobně jméno ryjce V. KŘÍŽ .

Na rubu na nábřeží Františkové v Praze stojící Čechie, v plášti, s korunou na hlavě, opásaná mečem a držící v pravici palmovou ratolest nad korunovaným českým lvem. V pozadí Karlův most a královský hrad na Hradčanech s velechrámem sv. Víta a s chrámem sv. Jiří. Kolem tohoto líčení vine se po vyvýšeném okraji zdola v pravo počínající opis SVÉ VĚRNÉ ČECHY MILOVAL, CHUDÝM DOBRÉ ČINIL ⋆

*) Václav Kříž, ryjec v Praze, pracoval v letech 1870—1887 mnoho výstavních a památních medailli k různým slavnostem. Rytiny jeho jsou svědomitě propracovány, a každá nejjednodušší jeho medaillka předčí úpravou, ražbou i kovem jarmareční šmejd, jaký některé nynější pražské závody pro ostudu české numismatiky z dílen svých do světa pouštějí, tak že takové hrubé z nejmizernějšího olova ražené medaillky, jsouce ve sbírkách několik dní na světle vystaveny, již silně oxydují a bronzové zase barvu jako bazilišek mění. Václav Kříž zemřel r. 1887, a dílnu jeho převzal Karel Abraham.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 41½ mm, váha stříbrné, jež jest vzácná, 22 gr, bronzové 27 gr a cínové 33 gr.

Pamětní medaille na úmrtí krále r. 1875 bez jména ryjce (Tab. CLXXV. obr. 1512.). V líci jejím jest stařičké prostovlasé poprsí panovníka ze předu, s kníry a plnovousem v občanském kabátě. Opisu není.

Na rubu 7řádková českoněmecká legenda NAR. DNE 19. DUBNA 1793 | ZEM. DNE | 29. ČERVN. 1875 | FERDINAND V. | GEB. DEN 19. APRIL | 1793 | GEST. D. 29. JUNI 1875. První a poslední řádek jest souběžně s okrajem do oblouku ohnutý, ostatní jsou rovné.

Průměr 14 mm, váha cínové s původním ouškem 4·09 gr.

Velká pamětní medaille od Jana Würbla*) na úmrtí královny r. 1884 (Tab. CLXXV. a CLXXVI. obr. 1513.). Na líci jejím za širokým vyvýšeným okrajem spatřuje se poprsí stařičké královny s pravé strany v jednoduchých šatech s převěsným pláštěm a na hlavě se šátkem krajkami lemovaným a na způsob čepce pod bradou svázaným, pod nímž na spáncích vyzírají bohaté pletence vlasů spirálně zatočené. Poprsí sáhá nahoře i dole v opis v pravo dole počínající MARIA · ANNA · AVG · PIA · | FERD · I · IMP · ET · REG · t. j. Maria Anna augusta pia Ferdinandi Primi imperatoris et regis (Marie Anna císařská choť zbožná Ferdinanda I. císaře a krále). Na širokém vyvýšeném, vnitř i zevnitř vaječníkem a hladce lemovaném okraji přímo nad hlavou šestiramenná hvězda v září paprsků, od níž öte se opis QVI ✠ MISERETVR ✠ PAVPERIS ✠ BEATVS ✠ ERIT ✠ PROV. XIV. XXI. t j. Qui miseretur pauperis, beatus erit. Proverbionum 14. 21. (Kdo se smilovává nad chudým, blahoslaven bude. Kniha přísloví 14. 21.).

Na rubu jehlancový pomník, sáhající špičkou do oblak. Na něm nahoře kříž, pod ním pod rakouskou císařskou korunou v ozdobných štítech alliančnní znaky: habsbursko-lotrinský a sardinský a níže nápis v pěti řádcích MARIA | ANNA | PIA | NAT · 19/9 1803 · | MORT — 4/5 · 84 t. j. Maria Anna Pia nata 19/9 1803, morta 4/5 1884 (Maria Anna Pia narozena 19./9. 1803, zemřelá 4./5. 1887). Na podnoží jehlance klečí dva cherubové, křídly k sobě obrácení a mezi křídly jest okrouhlá deska se 4řádkovým nápisem ALMA | MATER | ITAL · ET | BOHEM t. j. Alma mater Italiae et Bohemiae (Dobrotivá matka Italie a Čech). Na nejdolejším stupni v levo jméno plastika JOH · WÜRBEL. Po pravé straně pomníku ženská postava s pravé strany, představující náboženství, v dlouhých šatech, v plášti a se šátkem na hlavě, jenž splývá jí po zádech dolů, držící v pravici olivovou ratolest a ve zdvižené levici nad křížem pomníku do kruhu svinutého hada jako symbol věčnosti. Za ní stojí andílek ku předu obrácený s křížem na vysoké žerdi, opírající se o ozdobný štít s dvouhlavým orlem. S levé strany pomníku jest milosrdenství, znázorněné ženskou

*) Jan Würbel byl tehdy professorem na c. k. uměl. průmyslové škole v Praze.

postavou ze předu, poněkud v levo obrácenou, v dlouhých řasnatých šatech, s ovázaným šátkem kolem hlavy, jež pravou rukou objímá pomník a drží v ní jeden konec polověnce z lilií a růží k levému boku se vinoucího a levicí uděluje sáček s penězi vedle ní klečícímu starému žebrákovi. Vespod v úseči pod celým líčením dvě stuhou svázané olivové ratolesti s granátovým jablkem uprostřed. Okraj jest vyvýšený a hladký.

Průměr 122 mm, váha bronzové ciselované litiny 360 gr. Medaille tato jest málo známa.

b) Mince běžné z mincovny Pražské.

Tolar z r. 1836 za mincmistra Josefa Hippmanna (Tab. CLXXIII. obr. 1504.) má na líci hlavu panovníkovu s pravé strany s licousy a krátkými vlasy, zdobenými věncem vavřínovým s dlouhou stuhou, jež sáhá dole v opis. Pod ní umístěna značka Pražské mincovny písmeno C. Za týlem v pravo dole počíná opis FERDINANDVS I . D . G . AVSTRIAE IMPERATOR t. j. Ferdinandus Primus, Dei gratia Austriae imperator (Ferdinand První, z Boží milosti rakouský císař).

Na rubu pod korunou s vlajícími stuhami korunovaný dvouhlavý orel s trojdílným, habsbursko-lotrinským, zlatým rounem lemovaným štítem na prsou, držící v pravém pazouru meč a žezlo a v levém državu a sáhající nahoře i dole v opis. Od koruny shora běží opis HVNG . BOH . LOMB . ET VEN . | GAL . LOD . IL . REX . A . A . 1836 . t. j. Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiae, Gallitiae, Lodomeriae, Illyriae rex, archidux Austriae, 1836 (uherský, český, lombardský a benátský, haličský, vladiměřský, illyrský král, arcivévoda rakouský, 1836).

Na obou stranách perlový okraj. Na hraně opis: RECTA ✦✦ TVERI ✦✦

Průměr 38 mm, váha 28·06 gr.

Dvacetníky*) vybíjeny rázem dvojím:

I. Dvacetníky z r. 1835 (Tab. CLXXII. obr. 1501.) nesou v líci hlavu panovníkovu, jak se vidí na tolarech, kolem níž zdola v pravo vine se opis FERDINANDVS I · D · G · AVST · IMPERATOR · a pod ní značku mincovny C .

Na rubu dvouhlavý orel s korunovanými hlavami (na vyobrazení byly korunky nedopatřením litografa vynechány) a s vlající stuhou nad každou, kteréž visí s jiné větší koruny, nad ním se nalezající a do opisu sáhající. Na prsou orla habsbursko-lotrinský štít o třech polích, ověšený řetězem zlatého rouna, v pravém

*) Numismatische Zeitschrift 1899, díl XXX., str. 148.—150. od Dr. Jos. Scholze „Die österr. Conventions-Zwanziger".

jeho pazouru meč a žezlo a v levém država. Pod ocasem orla v opisu číslice 20. Nahoře počíná opis HVNG · BOH · LOMB · ET · VEN · 0Z GAL · LOD · IL · REX · A · A · 1835 ·

Okraje jsou s obou stran perlové, hrana vroubkovaná.

Průměr 26 mm, váha 6·65 gr. Ročník tento jest vzácnější.

II. Dvacetníky z let 1837—1848 (Tab. CLXXIII. obr. 1503.). Líc: Hlava podobná v opisu FERD · I · D · G · AVSTR · IMP · HVNG · BOH · R · H · N · V · t. j. Ferdinandus Primus, Dei gratia Austriae imperator, Hungariae, Bohemiae rex, hujus nominis Quintus (Ferdinand První, z Boží milosti rakouský císař, uherský, český král, toho jména Pátý).

Rub: Orel stejný jako na předešlém a kolem něho opis REX · LOMB · ET · VEN · DALM · 0Z GAL · LOD · ILL · A · A · 1837 · neb jiný z následujících let až do r. 1848.

Okraj na obou stranách perlový, hrana vroubkovaná.

Průměr 26—28 mm, váha 6·46—6·69 gr. Ročník 1838 jest velmi vzácný. V oběhu byly též falešné cínové padělky vážící 5·5 gr.

Jakost dvacetníků = 0·583 (9 lotů 6 grénů).

Desetníky (Tab. CLXXVI. obr. 1515.). Líc: Hlava panovníkova s pravé strany s vavřínovým věncem a stuhami jako na dvacetnících a pod ní značka mincovny C. Opis zdola v pravo FERD · I · D · G · AVSTR · IMP · HVNG · BOH · R · H · N · V ·

Rub má dvouhlavého orla stejného s dvacetníky a pod ním číslici 10. Opis počíná nahoře a zní REX · LOMB · ET · VEN · DALM · 0l GAL · LOD · ILL · A · A · 1837 · neb 1838 · neb 1839 ·

Okraje jsou rovněž s obou stran perlové a hrana vroubkovaná.

Průměr 22—22½ mm, váha 3·7—3·91 gr.

Jsou jakosti 0·500 (8 lotů).

Pětníky (Tab. CLXXII. obr. 1499.) shodují se v líci úplně s desetníky.

Na rubu liší se od nich toliko tím, že pod orlem vyznačena hodnota jejich 5 a nesou letopočet 1840.

Okraje i hrana jsou rovněž stejné jako u desetníků.

Průměr 20 mm, váha 2·25 gr.

Grošíky či tříkrejcary (Tab. CLXXI. obr. 1496.) mají rovněž líc stejný s předešlými.

Na rubní straně má však orel prsní štítek oválový, řetězem zlatého rouna lemovaný a v něm číslici 3. Opis kolem orla REX · LOMB · ET · VEN · DALM · GAL · LOD · ILL · A · A · 1838 · neb 1847 ·

Okraje na obou stranách perlové, hrana hladká.

Průměr 18 mm, váha 1·7—1·72 gr.

Šestáky (Tab. CLXXIII. obr. 1505.) nesou na líci na čtverhranném korunovaném štítu v zlatém (tečkovaném) poli korunovaného dvouhlavého orla

s mečem a žezlem ve spáru pravém a s državou v levém, jenž má na prsou čtyrhranný štítek habsbursko-lotrinský. Shora od koruny óte se německý opis K · K · OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE · t. j. C. k. rakouská drobná mince.

Na rubu ve třech řádcích nápis 6 | KREUZER | 1848 a pod ním s pravé strany větev vavřínová a s levé palmová křížem přes sebe a pod nimi dole, kde se přetínají, značka mincovny C.

Okraj jest na obou stranách jemně zoubkován a hrana hladká.

Průměr 19½ mm, váha 2·17, měděných padělků 2·5 gr.

Úřednictvo mincovny v Praze*)

za císaře a krále Ferdinanda V. (1835—1848).

Značka mincovny C.

Josef Hippmann, mincmistr, 1835—1846.
Frant. Leitner z Leitenau, vardajn 1835—1848, zastával mincmistra 1846—1848.
Alois Franz, pokladník 1835—1848, vardajnem r. 1848, kdy zastupoval mincmistra.
Karel Fichter, kontrolor, 1835—1847.
Václav Ferdinandi, aktuár, 1835—1841.
Filip Sedláček, **) aktuár, 1841—
Josef Süszner, aktuár 1846—1847, kontrolor 1847—1848.
Heřman Richter, praktikant, 1835—
Ignác Pistorius, praktikant, 1841—1848.
Ignác Rosner, ryjec, 1835—1848.
Josef Lerch, ryjceadjunkt, 1835—
Jakub Olmer, strojmistr, 1835—
Heřman Ritter, 1846—1848.
Jan Drzdata, sluha, 1835—1848.

*) Numismatiche Zeitschrift 1899 XXX., str. 340 a 341.

**) Z této rodiny po matce pocházel výtečný ryjec vídeňský Ant. Scharff, jak sám říkal.

Seznam vyobrazených mincí Ferdinanda V.

(1835—1848).

Z mincovny v Praze = P., mincmistr = m., vardajn = v.

Mince korunovační a pamětní a běžné z mincovny Pražské.

Tab. CLXXI. obr. 1490. Pamětní medaille od A. Neusse k nastoupení trůnu r. 1835.

„ „ „ 1491. Pamětní medaille od Jos. D. Lercha na korunovaci krále r. 1836.

„ „ „ 1492. Pamětní medaille od Jos. D. Lercha na korunovaci královny r. 1836.

„ „ „ 1493. Pamětní medaille od Jos. Daniela Boehma na korunovaci krále r. 1836.

Tab. CLXXI. obr. 1494. Malý peníz od Jana Görgera na korunovaci krále r. 1836.

„ „ „ 1495. Větší peníz od Jana Görgera na korunovaci krále r. 1836.

„ „ „ 1496. Groš z r. 1838. P. m. Josef Hippmann.

Tab. CLXXII. obr. 1497. Pamětní medaille od Jos. Daniela Boehma na korunovaci královny r. 1836.

„ „ „ 1498. Pamětní medaille od Bohumíra Bern. Loosa a L. Helda na korunovaci král. manželů r. 1836.

„ „ „ 1499. Pětník z r. 1840. P. m. Josef Hippmann.

„ „ „ 1500. Pamětní medaille od Karla C. Höfra na korunovaci král. manželů r. 1836.

„ „ „ 1501. Dvacetník z r. 1835. P. m. Josef Hippmann.

Tab. CLXXIII. obr. 1502. Pamětní medaille od Karla C. Höfra na korunovaci král. manželů r. 1836.

„ „ „ 1503. Dvacetník z r. 1847. P. v. Frant. Leitner z Leitenau.

„ „ „ 1504. Tolar z r. 1836. P. m. Josef Hippmann.

„ „ „ 1505. Šesták z r. 1848. P. v. Frant. Leitner z Leitenau.

„ „ „ 1506. Záslužní medaille od Jos. Dan. Boehma průmyslové výstavy ve Vídni r. 1845*).

---

*) Až dosud pokládali mnozí numismati pražští medailli tuto jako odměnu z výstavy pražské. Naproti tomu tvrdí sekretář Průmyslové Jednoty p. Jan Lier, známý spisovatel, se vší určitostí, že dle stávajících záznamů r. 1845 v Praze žádná výstava pořádána nebyla, a že medaille ta náleží výstavě vídeňské. Nepochybně okolnost, že medaille tato nese nejčastěji ve věnci vyryté jméno českých a zvláště pražských vystavovatelů, přivodila tuto mylnou domněnku, kterou tímto, s povděkem panu sekretáři, opravujeme.

Tab. CLXXIV. obr. 1507. Pamětní medaille od Jos. z Lerchenau na návštěvu král. manželů v Čechách r. 1835.

„ „ „ 1508. Pamětní medaille od Václava Kříže na úmrtí krále r. 1875.

„ „ „ 1509. Pamětní medaille od Jakuba B. Reska na udělení konstituce r. 1848.

„ „ „ 1510. Pamětní medaille od Václava Seidana na udělení konstituce r. 1848.

Tab. CLXXV. obr. 1511. Školní premijní medaille bez jména ryjce a bez letopočtu.

„ „ „ 1512. Pamětní medaille bez jména ryjce na úmrtí krále r. 1875.

„ „ „ 1513. Pamětní medaille od Jana Würbla na úmrtí královny r. 1884 (líc).

Tab. CLXXVI. obr. 1513. Pamětní medaille od Jana Würbla na úmrtí královny r. 1884 (rub).

„ „ „ 1514. Pamětní medaille bez jména ryjce z r. 1845.

„ „ „ 1515. Desetník z r. 1839. P. m. Josef Hippmann.

FRANTIŠEK JOSEF I. (1848—1916).

Narodil se dne 18. srpna 1830 v Schönbrunnu jako prvorozený syn arcivévody Františka Karla, mladšího bratra císaře Ferdinanda I. Dobrotivého, a jeho choti Žofie, princezny Bavorské. Po vzdání se trůnu jeho strýcem císařem Ferdinandem I. a zřeknutí se nároků na následnictví jeho otcem v Olomouci dne 2. prosince 1848 nastoupil vládu v císařství rakouském a dal se dne 8. června 1867 v Budíně korunovati za krále uherského. Dne 24. dubna 1854 oženil se s Alžbětou (Amalií Eugenií), dcerou vévody Maximiliana Bavorského, narozenou na zámku Possenhofenu dne 24. prosince 1837, kteráž dne 8. června 1867 společně s ním dala se korunovati za královnu uherskou a dne 10. září 1898 byla v Ženevě zákeřně italským anarchistou Lucchenim zavražděna. Ke korunovaci jeho za krále českého, ač se již o ní vícekráte jednalo, pro nástrahy nepřátel národa českého posud nedošlo, a byla vždy jejich intrikami v poslední chvíli zmařena. Přede dvěma lety dožil se osudem těžce stíhaný panovník náš vzácné u mocnářů události — 60letého jubilea své vlády a letos svých 80. narozenin. Kéž dočká se národ český dávné své touhy, by viděl zaskvíti se na skráních panovníkových korunu svatováclavskou!

Při nastoupení trůnu Jeho Veličenstvem byly poměry peněžní v Rakousku neutěšeny, neboť pod záštitou měny konvenční, r. 1816 uzákoněné, obíhalo u nás mnoho různých německých mincí. Měna vídeňská oblíbená v lidu udržovala v oběhu měďáky t. zv. „šajny“, jichž cena se s hodnotou na nich vyraženou neshodovala. Proto Nejvyš. nařízením ze dne 7. dubna 1851 vzaty z oběhu veškeré posavadní drobné mince a zavedena měna konvenční, aby velikost a váha drobných peněz měděných na míru pro obchod pohodlnější uvedena byla. Z jednoho víd. centu mědi razilo se tedy drobné mince v nominální ceně 170 zl. a 40 kr. měny konvenční. Dřívější drobné peníze (dobráky) byly raženy v ceně 106 zl. 40 kr. z vídeň. centu. Nový krejcar stříbra vážil tedy $1^1/_4$ kventlíku čili $5^1/_2$ gramu a v témž poměru vydány třikrejcary, dvoukrejcary, krejcary, půlkrejcary a čtvrtkrejcary. Stříbrné peníze zůstaly nezměněny, jen lehčí mince cizí vyloučeny. Šly tedy šestáky, dvacetníky větší z r. 1852 a menší z let 1853—56. Ale ani krejcary „stříbra“ a jiná mince té měny neměla dlouhého trvání. Smlouvou se státy německého celního spolku ve Vídni dne 31. ledna 1857 snešeno raziti minci spolkovou, kterou si každý ze států celního spolku dle potřeb svých upravil. Tak uvedena patentem ze dne 19. září 1857 měna rakouská, jejíž základem byl zlatník, kterých se razilo *45* z hřivny čistého stříbra. Obsahovaly $\frac{900}{1000}$ čistého stříbra, čtvrtzlatníky $\frac{520}{1000}$, dvacetníky a desetníky $\frac{500}{1000}$ a pětníky $\frac{375}{1000}$. Ve zlatě raženy koruny zrna $\frac{900}{1000}$, pak dukáty dávné jakosti $\frac{986{\cdot}5}{1000}$ v ceně zlata 4 zl. 74 kr. r. č.

Článkem 22. dotčeného patentu vyhražuje se Jeho Veličenstvu, že větší stříbrné a zlaté peníze, bité v paměť událostí dějinných aneb ku zvláštním účelům vydané, mají býti raženy kolkem od Jeho Veličenstva od případu k případu schváleným.

Téhož léta 1857 zrušena mincovna v Praze.

Staré krejcary stříbra vzaty z oběhu koncem r. 1863 a šestáky v ceně desíti krejcarů r. č. šly až do konce r. 1869. Místo nepohodlných tříkrejcarů zavedeny r. 1860 čtyřkrejcary, jichž váha stanovena 0·0266 víd. libry. Následkem rozdělení říše rakouskouherské ve dvě poloviny vydány nové mince uherské r. 1867. Drobná mince, desetníky a dvacetikrejcary, vydány po zákonu ze dne 1. července 1868, aby posavadní papírové desetníky „Münzscheine" zvané vytlačeny byly. Desetníků se razilo 700, dvacetikrejcarů 375 z hřivny čistého stříbra.

Poslední změna stala se zavedením měny zlaté v Německu, čímž přestala mince spolková, tolary a koruny. Místo korun zavedeny zákonem ze dne 9. března 1870 mince osmi- a čtyřzlatové čili dvaceti- a desetifrankové.

Peníze historické vydávány bojně a dotýkají se především vznešené rodiny panovnické a památních událostí ve vlasti naší.

Ku státním pamětním penězům čítají se též zlatník Příbramský, bitý léta 1875 na paměť dosažení 1000 m kolmé hloubky v dolech Příbramských a dvouzlatník Kutnohorský z prvého stříbra obnovujících se dolů Horských z r. 1887, vynikající prací uměleckou.

Celkem znamenati za panování J. V. císaře Františka Josefa I. znamenitý pokrok v rytbě, ciselování a rázů mincí, kteryž druží se významně ku zvelebování se říše v národohospodářství a školství, jsa svědkem zkvétajícího umění.

V stručném přehledu jeví se v mincovnictví za panování J. Ap. V. císaře Františka Josefa I. tyto hlavní doby:

1. V první době od r. 1848 do r. 1857 raženo dle měny konvenční, již r. 1753 císařovnou Marií Terezií zavedené.

2. V druhé době od r. 1857 do r. 1867 vybíjena mince dle spolkové úmluvy států německých, kteráž r. 1867 pominula.

3. V třetí době (1867—1877) po rozdělení říše v Cislajtanii a Translajtanii vydávány zvláštní mince pro každou polovinu, což pokračuje i

4. ve čtvrté době od r. 1878, kdy zavedena i druhá zákonitá měna zlatá.

5. Měnou korunovou r. 1892 zahájena doba pátá s dvojitou měnou neúplnou, poněvadž stříbrné zlatníky po dvou korunách v oběhu zůstaly.

Za poměrů velmi rozháraných nastoupil J. V. císař František Josef I. Zprvu nebylo drobných, a proto v obchodech trhány papírové zlatky na půlky a čtvrtky. Sotva že vláda prohlásila staré měďáky šajny za rovnocenné mincím konvenční měny, objevily se sice v obchodě, avšak za to mizelo stříbro a zlato, ačkoli v mincovnách pilně pracováno.

Bylo by omylem dle ražeb souditi, že nebylo vybíjeno mincí v letech 1849 až 1851. Byly vybíjeny, ale pod obrazem císaře Ferdinanda I.

Tak vybíjeny ve Vídni r. 1849 a 1850 dukáty, tolary, dvacetníky a šestáky se značkou A, kromě toho r. 1851 též levantinské tolary s obrazem císařovny Marie Terezie.

V Praze vybíjeli r. 1849 šestáky a r. 1850 i 1851 šestáky a dvacetníky se značkou C.

Jen šestáky nesou na sobě datum 1849.

Tato mince zavedena císařským nařízením ze dne 19. srpna 1848 a oběžníkem vládním z 18. září 1848. Mělo býti raženo 126 kusů ze sedmilotové hřivny Víd. (288 z čisté hřivny Víd.). Vnitřní cena jich byla 5 kr. konv. m.

Při stoupnutí ažia až nad 20% mízely i tyto lehké šestáky a proto vydány z nařízení císařského výnosem finančního ministerstva z 3. června 1849 o $^1/_6$ zlehčené šestáky, kterých 147 zmincováno z Víd. hřivny sedmilotového stříbra, tedy 336 z čisté hřivny Víd.; měly tedy cenu asi $4^3/_7$ kr. konv. m. V takové jakosti a s letopočtem 1849 vybíjeny šestáky po dlouhá léta ve Vídni (A), v Křemnici (B) a v Praze (C).*) Ale i tyto šestáky z oběhu se tratily.

Aby učiněna byla přítrž různým měďákům, zavedena císařským rozhodnutím ze 7. dubna 1851 nová drobnější mince měděná po 3 a 2 krejcarech, po jednom, $^1/_2$ a $^1/_4$ krejcaru. Tříkrejcary z r. 1848 byly příliš hrubé a protož vydány nové váhy $3^3/_4$ kventlíku, načež dvoukrejcary vybíjeny po $2^1/_2$ kv., krejcary po $1\frac{1}{4}$ kv., půlkrejcary po $^5/_8$ kv., a čtvrtkrejcary po $^5/_{16}$ kv. Na nich se vidí v líci čís. orel s opisem K. K. OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE a na rubu byla číslice ceny a letopočet 1851. Tak raženy po mnohá léta. V Praze vybito jich něco se značkou C; tyto náležejí ku velikým vzácnostem.

Všecky dotčené posud mince ukazují jen svým letopočtem ku panování J. V. čís. Františka Josefa I. a teprve r. 1852 raženy poprvé mince s poprsím Jeho.

Poprvé stalo se tak na dvacetnících z r. 1852, jež rozeznávají se od předešlých, že poprsí obráceno na pravo. Dvacetníky tyto vybíjeny dle měny konvenční a obsahovaly $583^1/_3$ tisícin zrna, raženy tudíž ze stříbra $^7/_{12}$. Zlatníky a dvouzlatníky dle měny konvenční raženy ze slitiny, v níž bylo $^5/_6$ stříbra i $^1/_6$ mědi ($833^1/_3$ tisícin) a desetníky obsahovaly polovinu (500 tisícin) stříbra a polovinu mědi.

Teprve císařským rozhodnutím z 29. dubna 1852 a výnosem finančního ministerstva z 31. července t. r. bylo nařízeno, že všecky dotčené mince mají býti vybíjeny jakosti 900tisícinové.

---

*) Bylo jich vydáno dle úředních pramenů ve Vídni, v Praze a Křemnici od r. 1848—1857 a ve Vídni a Křemnici od r. 1859—1862:

Šestáků s letopočtem 1848 za	6,007.194 zl. 48 kr. konv. m.
Šestáků s letopočtem 1849 za	25,453.002 zl. 88 kr. konv. m.
Celkem za	31,460.197 zl. 36 kr. konv. m.

Nepohořily se tudíž na jakosti, ale jelikož poměrně ku své váze měly lepší zrno, zmenšeny. Srovnávaly se s mincemi lombardobenátskými, již r. 1823 zavedenými. Prvé mince $^{9}/_{10}$ jakosti vydány 20. září 1852. Aby opatřeny byly kabinety mincovní a sbírky také mincemi s letopočty 1848—1851, dal tehdejší finanční ministr rytíř Baumgartner vybíti něco málo tolarů a zlatníků s těmito ročníky.

Když r. 1849 nastal velký příliv australského zlata a stříbro zase prospěšně vyváženo do východní Asie, a když dobrá mince stříbrná od nás vynášena, aby v Německu byla přemincována na lehčí minci, ozvaly se hlasy moudrých peněžníků, aby u nás byla zavedena zlatá měna. Svolán tedy společně s Německem 1856 do Vídně mincovní kongress, kterýž však tuto krásnou myšlenku pochoval.

Výsledkem společného jednání jest smlouva mincovní ze dne 24. ledna 1857, jež zůstala při čisté měně stříbrné a prohlášena cís. patentem ze dne 19. září 1857 v ten rozum:

Základem dalšího mincování buď mincovní libra po 500 gramech, z níž se razí 45 zlatých. Jako jednička mincovní pokládá se nyní zlatý.

V zemské minci budtež vydávány dvouzlatníky a zlatníky jakosti 900 tisícin a čtvrtzlatníky jakosti 520 tisícin, obé s latinskými nápisy.

Ze spolkových mincí s německým nápisem raženy byly dvoutolary po 3 zl. a tolary po $1^{1}/_{2}$ zl. r. č., obojí ze stříbra jakosti 900tisícinné.

Drobná mince (50 z minc. libry) a to desetníky jakosti 500 tisícin a pětníky jakosti 375 tisícin.

Měděných mincí raženo za $1\frac{1}{2}$ zl. z minc. libry mědi, a to čtyrkrejcary, krejcary a půlkrejcary.

Pro cizozemský obchod naraženy koruny po 10 gr ryzího zlata a půlkoruny po 5 gr zrna. Rakousko si vymínilo kromě toho raziti dukáty.

Když potom ve válečných dobách r. 1859 stříbro se vytratilo, a když ažio stouplo až na 44 procent, vybíjeny staré šestáky s letopočtem 1849.

Spolkové peníze přestaly v Rakousku raziti, když po válce r. 1866 vystoupilo Rakousko ze smlouvy mincovní dle dohodnutí ze dne 13. června 1867.

V předešlé době lid velmi se pletl při placení dvacetníkem konv. m. z r. 1852 a čtvrtzlatníkem, pročež od r. 1859 orel dvojitý na posledních zmenšen a vybíjena tu větší $\frac{1}{4}$ FL.

Od r. 1866 vidí se poprsí panovníkovo propracovanější a větším vousem ozdobeno; r. 1867 vypadl z opisu titul LOMB(ardie) ET VEN(etiae rex).

Po rozdělení říše v Cislajtanii a Translajtanii r. 1867 zůstaly mince v stejné hodnotě, jen nápisy zůstaly pro naši polovinu latinské a pro uherskou maďarské.

Zákonem ze dne 1. července 1868 zavedeny desetníky a dvacetikrejcary, jimiž zaměňovány r. 1860 vydané papírové desetníky a šestáky s letopočtem 1848 a 1849. Konvenčních desetikrejcarů a pětníků z r. 1857 vybíjeno z mincovní libry za 50 zl., kdežto nových desetníků a dvacetikrejcarů vybito z libry minc. za 75 zl.

Týmž rokem zvýšena cena dukátu na 4·80 zl. dle zvýšeného poměru zlata ku stříbru jako 1 : 15½.

Od 1. ledna 1872 pominulo uvádění písmen jako znamének mincovny, poněvadž nebylo jiných mincoven kromě Vídně a Křemnice, a každá vybíjela svým rázem.

Mincovna v Praze zanikla konečně r. 1857.

Korunová měna.

Roku 1893 zavedena korunová měna. Z 1 kg. zlata narazilo by se 3280 K po 0·304878 gr váhy*), soukromník má právo dáti si vyraziti z 1 kg zlata v říšské mincovně 164 dvacetikorun za ražebné 6 K, kdežto banka rakousko-uherská platí jen 4 K za 1 kg, za to jest povinna kupovati zlato v prutech neb v mincích za 3276 K 1 kg.

Dle velikosti jdou mince kor. měny v tomto pořadu:
Koruna má průměr 23 mm (jako čtvrtzlatník),
dvacetikoruna i dvouhaléř 21 mm,
desetikoruna, desetihaléř a dvouhaléř 19 mm (jako krejcar),
haléř 17 mm (jako trojník).

Vahou mince takto se liší:

dvacetikoruna	váží	6·77	gr zlata s mědí,
koruna	„	5	gr stříbra,
dvacetihaléř	„	4	gr niklu,
dvouhaléř	„	3·5	gr bronzu,
desetikoruna	„	3·38	gr zlata s mědí,
desetihaléř	„	3	gr niklu,
haléř	„	1·667	gr bronzu.

Ze starých mincí zlatých zbyly v oběhu:
1 dukát = 11 K 29 h,
1 osmizlatník = 19 K 05 h,
1 čtyřzlatník = 9 K 52 h.
Za 1 zlatý konvenční měny zaplatilo se v převodu 2 K 10 h.
1 zlatý staré vídeňské měny rovná se 84 haléřům,
1 zlatý staré říšské měny 24tizlatové = 1 K 75 h,
1 lira rakouská = 70 h,
1 zlatý polský měny krakovské = 50 h.

*) Německá marka by měla 9·359 gr, frank 0·2903 gr, 100 K = 85·06 marky aneb 105·01 franku neb 4·336 liber šterlinku, což ovšem podléhá valutě.

Které mince byly raženy za Františka Josefa I. v mincovně Pražské a Vídeňské.

V mincovně Pražské se znamením mincovny C za mincmistra Aloise Franze vybíjeny:

r. 1849: šestáky;

r. 1851: měděné tříkrejcary, dvoukrejcary, krejcary, půlkrejcary a čtvrtkrejcary (všecky velmi vzácné);

r. 1852: dvacetníky větší o průměru 26 mm a dvacetníky menší o průměru 22 mm;

r. 1853: dvacetníky menší o průměru 22 mm;

r. 1854: dvacetníky menší o průměru 22 mm;

r. 1855: dvacetníky menší o průměru 22 mm;

r. 1856: dvacetníky menší o průměru 22 mm;

V mincovně Vídeňské raženy mince pamětní s právem běžných mincí berních se znamením mincovny A

r. 1854: pamětní dvouzlatníky a zlatníky měny konvenční na sňatek panovníkův;

bez znamení mincovny:

r. 1875: pamětní zlatníky rakouské měny na dosaženou kolmou hloubku 1000 m v dolech Příbramských;

r. 1879: pamětní dvouzlatníky rakouské měny na 25leté jubileum sňatku panovníkova;

r. 1887: pamětní dvouzlatníky výtěžkové rakouské měny na obnovené dolování v dolech Kutnohorských;

r. 1908: pamětní stokoruny, dvacítikoruny, desítikoruny, pětikoruny a koruny na 60leté jubileum panování mocnářova.

Popis mincí Františka Josefa I.

a) Mince pamětní.

Pamětní medaille od Karla Lange k nastoupení trůnu r. 1848 (Tab. CLXXVII. obr. 1516.). Líc její znázorňuje věrně památný děj převzetí koruny mladistvým arcivévodou Františkem Josefem z rukou jeho strýce císaře Ferdinanda Dobrotivého, sběhší se dne 2. prosince 1848 ve dvoraně arcibiskupské residence v Olomouci. Na podlaze z předu v pravo drobně jméno ryjce K LANGE. V úseči pod hořejší scénou ve třech řádcích čte se FRANCISCVS · IOSEPHVS · A · A · | IMPERIVM · A · PATRVO · AVG · | SVSCIPIT t. j. Franciscus Josephus archidux Austriae imperium a patruo augusto suscipit (František Josef arcivévoda rakouský vládu od ujce císaře přejímá).

Na rubu spatřuje se pohled na město Olomouc, obehnané pevnostními hradbami. Nad ním v oblouku nápis ANTIQVA · FIDES · NOVVS · DECOR · VRBIS (t. j. Starobylá věrnost nová ozdoba města) a vespod v úseči ve dvou řádcích OLOMVCII · D · II · DECEMBRIS · | MDCCCXXXXVIII t. j. Olomucii die 2 decembris 1848 (V Olomouci dne 2. prosince 1848).

Průměr 56 mm, váha stříbrné 87·5 gr, bronzové 87 gr.

Školní premijní medaille bez jména ryjce a bez letopočtu (Tab. CLXXVII. obr. 1517.) nese v líci mladistvou hlavu panovníkovu s levé strany ozdobenou věncem vavřínovým s dlouhou stuhou v týle a sáhající dole v opis FRANCISCVS IOSEPHVS I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR · t. j. František Josef I. z Boží milosti rakouský císař.

Na rubu široký věnec z růží a v něm dvouřádkový nápis ZUR | BELOHNUNG t. j. Za odměnu.

Průměr 23 mm, váha stříbrné s původním ouškem 4·5 gr.

Jiný variant této medaille (Tab. CLXXVII. obr. 1518.) liší se od předešlé užším věncem a větším písmem na rubu.

Průměr 23 mm, váha stříbrné s původním ouškem 4·5 gr.

Pamětní medaille od Václava Seidana na sňatek panovníka r. 1854 (Tab. CLXXXIX. obr. 1588.) zobrazuje v líci hlavu mladého panovníka s malými kníry a licousy a vedle ní po levici hlavu jeho nevěsty s myrtovým věncem s pravé strany sáhající v opis F. JOSEPH I. | E. ELISABETH t. j. František Josef I. a Alžběta. Pod úsečí šíje císařovny drobně jméno medailleura SEIDAN. F

Na rubu ve věnci z květin na čtyrech místech přetrženém klečící anděl, jenž drží dva dolů obrácené křížem přes sebe položené roby hojnosti, z kterých

padá kvítí. V pravo trojdílný štít habsbursko-lotrinský, v levo složitý bavorský a nahoře rakouská koruna sáhající vesměs do opisu vinoucího se po vyvýšeném okraji, v němž óte se v horní polovině AM 24 AP | RIL 1854 (t. j. 24. dubna 1854) a v dolní polovině písmem na venek obráceným ZUR VERMAELUNGS= FEIER (t. j. ku slavnosti sňatku).

Průměr 37 mm, váha bronzové 29 gr, cínové 21 gr.

Miniaturní medaille od Karla Radnitzkého na sňatek panovníkův r. 1854 (Tab. CLXXVII. obr. 1520.) má v líci prostovlasé hlavy panovníka a jeho choti s pravé strany a opis v pravo FR : IOS : I a v levo ELISABETA . Nad hlavami malá cís. koruna a pod nimi dole značka ryjce C. R.

Na rubu stojící anděl ku předu obrácený, držící v pravé ruce štít habsbursko-lotrinský a v levé jednoduchý bavorský. Po stranách jeho rozdělený letopočet 18 | 54 . Nahoře v oblouku opis NUPTIÆ CELEBR: t. j. Nuptiae celebratae (Sňatek slaven).

Průměr 15 mm, váha stříbrné 1·5 gr.

Jiná miniaturní medaille bez jména ryjce k téže události (Tab. CLXXVII. obr. 1522.) nese na líci prostovlasé poprsí panovníkovo s malými knír y v maršálském kabátci s řády na prsou s levé strany a vedle něho po pravici prostovlasé poprsí jeho choti bez opisu.

Na rubu jest břečťanový věnec a v něm ve třech řádcích nápis AM | 24 APRIL | 1854

Průměr 16 mm, váha stříbrné 1·5 gr.

Dvouzlatník konvenční měny na paměť císařova sňatku r. 1854 od Jos. Dan. Boehma a Frant. Gaula (Tab. CLXXVII. obr. 1521.). V líci jeho jeví se hlava císařova mladé tváře s malými knír y a licousy, postřena věncem vavřínovým s dlouhými stuhami s pravé strany a po jeho levici hlava jeho choti v téže posici s myrtovým věncem ve vlasech. Na úseči krku mocnářova drobným písmem prohloubeným značka ryjce I · D · B · F · t. j. Josephus Daniel Boehm fecit (Jos. Dan. Boehm zhotovil). Pod hlavami značka vídeňské mincovny A . Od dolejška v pravo začíná opis FRANCISC · IOS · I · D · AVSTRIAE IMP · ET ELISABETHA MAX · IN BAVAR · DVCIS FIL · * t. j. Franciscus Josephus Primus Dei gratia Austriae imperator et Elisabetha Maximiliani in Bavaria ducis filia (František Josef I. z Boží milosti rakouský císař a Alžběta Maximiliana vévody bavorského dcera).

Na rubu znázorněn obřad snubní: vídeňský kardinál-arcibiskup Jos. Otmar Rauscher v celé postavě v rouše obřadním ze předu, spojující štolou ruce před ním stojících vznešených snoubenců — s pravé strany nevěsty v závoji a s levé ženicha v maršálské uniformě s hvězdou na prsou, s šerpou a se šavlí po boku, s hlavou obnaženou. V levo na stupni, na němž stojí arcibiskup, vidí se ve vyhloubeném drobném písmu značka ryjce F · G · t. j. Fr. Gaul. Nad scénou tou opis MATRIMONIO | CONIVNCTI t. j. Manželstvím spojeni. V dolní úseči ve dvou řádcích drobnějším písmem DIE XXIV APRILIS | MDCCCLIV t. j. dne 24. dubna 1854.

Okraje jsou na obou stranách perlové a na hraně vtlačen opis ZWEI GULDEN ✦ ⊷ ✶ ⊷ ✦ XII EINE F · W · M · ✦ ⊷ ✶ ⊷ ✦ t. j. Zwei Gulden, 12 eine feine Wiener Marck (Dva zlaté, 12 na jednu čistou vídeňskou hřivnu).

Průměr 36 mm, váha 25·95 gr.

Snubní zlatník konvenční měny z r. 1854 od Jos. Dan. Boehma a J. Weisse (Tab. CLXXVII. obr. 1519.) jest na líci i rubu téhož líčení, toliko na rubu na horním stupni ôte se drobným písmem vyhloubeným jméno ryjce I · WEISS F ·

Do hrany vtlačen opis EIN GULDEN ✦ ⊷ ✶ ⊷ ✦ XXIV EINE F · W · M · ✦ ⊷ ✶ ⊷ ✦ t. j. Jeden zlatý, 24 na jednu čistou vídeňskou hřivnu.

Průměr 29 mm, váha 12·97 gr.

Pamětní medaille od Václava Seidana na návštěvu král. manželů v Praze r. 1854 (Tab. CLXXVIII. obr. 1524.) má na líci hlavy jasných hostí mladší podoby s levé strany a sice v pravo císaře s malým knírem a licousy a v levo císařovny se šňůrou perlí na krku. Pod úsečí krku císařova drobně jméno ryjce SEIDAN F. Kolem hlav počínaje z dola v pravo vnitřní opis FRANZ JOSEPH | ELISABETH . Za perlovým kruhem na vyvýšeném okraji souběžný druhý opis ZUM GEDÄCHTNISS DER ANWESENHEIT DES GELIEBTEN HERRSCHERPAARES IN PRAG ✶ t. j. K upomínce na pobyt milovaných panujících manželů v Praze.

Na rubu stojící anděl (genius) s levé strany, držící v levici palmovou ratolest a v pravici vavřínový věnec nad korunovaným českým lvem hlavou v před obráceným a na výstupku u jeho nohou ležícím. V pozadí pohled na královský hrad na Hradčanech s velechrámem sv. Víta. Nad tím v oblouku opis SLÁVA A ŠTĚSTÍ VÁM Dole v úseči ve třech řádcích nápis NA PAMÁTKU RADOSTNÉHO POBYTU | JEJICH C. K. VELIČENSTVÍ | V PRAZE 1854.

Okraj na obou stranách zvýšený a hladký.

Průměr 37 mm, váha stříbrné 26·3 gr, bronzové 30 gr, cínové 18·03 gr.

Pamětní medaille od Václava Seidana na udělené židům povolení k držbě nemovitostí r. 1860 vydaná K. Kraussem (Tab. CLXXVIII. a CLXXIX. obr. 1527.). V líci jejím vidí se obětní stůl (oltář) zdobený z předu nahoře medaillonem hlavy panovníkovy s levé strany v opisu FRANZ | JOSEPH I a pod ním širokokřídlým dvouhlavým orlem. Na stole postaveny jsou dvě desky desatera božích přikázání. Po pravé straně oltáře stojí korunovaná, ku předu obrácená postava ženská, držící pravicí na stole rozvinutou hebrejskou listinu. U nohou jejích jest roh hojnosti, vedle něhož v pravo souběžně ôte se drobnějším písmem DESAIDE - ROQUELAY . S druhé strany oltáře jest rozkročené na oltář hledící pachole s věncem v pozdvižené pravici a s ratolestí v levici. Nad celým tímto líčením vine se v oblouku dvojitý opis a sice zevně při okraji DIE ISRAELITEN DEINES GANZEN REICHS. SIE BAUEN EINEN ALTAR IN IHREM HERZEN (t. j. Israelité Tvé celé říše staví oltář ve svém srdci) a uvnitř EIN EWIGES DENKMAL — IHRER DANK-

BARKEIT! (t. j. věčný pomník své vděčnosti!). Dole v úseči v 5 řádcích ZUR ERINNERUNG AN DIE, DURCH SEINE MAJESTAET | DEN KAISER FRANZ JOSEPH I. | DEN ISRAELITEN IM GANZEN OESTERREICHISCHEN | KAISERSTATE GEWAEHRTE REALBESITZFAEHIGKEIT . | MDCCCLX . t. j. K upomínce na Jeho Veličenstvem císařem Františkem Josefem I. Israelitům v celém rakouském císařském státě udělené povolení k držbě nemovitostí 1860.

Na rubu za perlovým obvodkem na vyvýšeném okraji dole v pravo začíná opis DIE ZWEITE HAELFTE DES XIX JAHRHUNDERTS IST FÜR OESTERREICHS VOELKER, DAS DER CIVILISATION, HUMANITAET UND DER FREIEN INDUSTRIELLEN ENTWICKELUNG. ❀ t. j. Druhá polovina 19. století jest pro rakouské národy rozvojem vzdělanosti, humanity a svobodných živností. Uvnitř jest na 25 řádcích nápis KAISERLICHE VERORDNUNG | VOM 18 FEBRUAR 1860 | WIRKSAM FÜR GALIZIEN UND DIE BUKOWINA | UND DAS GROSSHERZOGTHUM KRAKAU, | BETREFFEND DEN REALBESITZ DER ISRAELITEN . | —— • —— | § I. ISRAELITEN, WELCHE UNTERGYMNASIEN, UNTERREALSCHULEN, | HANDELSCHULEN, LANDWIRTHSCHAFTLICHE LEHRANSTALTEN, | FORST- BERG UND NAUTISCHE SCHULEN ABSOLVIRT HABEN, | ODER DEN OFFICIERS-CHARAKTER BEKLEIDEN, SIND IN DEN GENANNTEN KRONLAENDERN RÜCKSICHTLICH DER BESITZFAEHIGKEIT, | GLEICH DEN CHRISTLICHEN UNTERTHANEN ZU BEHANDELN. ECT : ECT : ECT : | § II. III. IV UND V. | —— • —— | KAISERLICHE VERORDNUNG VOM 18 FEBRUAR 1860. | § I. IN NIEDER OESTERREICH, BOEHMEN, MAEHREN, SCHLESIEN, | UNGARN, IN DER SERBISCHEN WOJWODSCHAFT UND IM | TEMESER BANATE, IN KROATIEN, SLAWONIEN, SIEBENBÜRGEN, | DEM KÜSTENLANDE UND DALMATIEN, SIND DIE ISRAELITEN | ZUM BESITZE UNBEWEGLICHER GÜTER BERECHTIGT. ETC : ETC : | § II UND III. | WIEN AM 18 FEBRUAR 1860. | FRANZ JOSEPH. | GRAF RECHBERG. GRAF NÁDASDY. | GRAF GOLUCHOWSKY. | AUF ALLERHOECHSTE ANORDNUNG: | FREIHERR VON RANSONNET. t. j. Císařské nařízení ze dne 18. února 1860 platné pro Halič a Bukovinu a velkovévodství Krakovské, týkající se nemovité držby Israelitů. § I. Israelité, kteří absolvovali nižší gymnasia, nižší reálné školy, obchodní školy, hospodářské učební ústavy, lesnické, hornické a plavecké školy, nebo mají hodnost důstojnickou, jsou v jmenovaných korunních zemích při jednání obledně držební způsobilosti rovni křesťanským poddaným atd. atd. atd. § II. III. IV. a V. Císařské nařízení ze dne 18. února 1860. § I. V Dolních Rakousích, Čechách, Moravě, Slezsku, Uhrách, v Srbské Vojvodině a v Temešském Banátě, v Chorvatsku, Slavonii, Sedmihradech, Přímoří a Dalmacii jsou Israelité k držbě nemovitých statků oprávněni atd. atd. § II. a III. Ve Vídni dne 18. února 1860. František Josef. Hrabě Rechberg. Hrabě Nádasdy. Hrabě Goluchowsky. Z Nejvyššího nařízení: Svobodný pán z Ransonnet. Dole za perlovým obvodkem uvnitř drobným písmem na venek obráceným v pravo PR. SEIDAN. DEL. (VIENNE) a v levo CH. KRAUSS. EDIT. t. j. Par Seidan délinée, Ch. Krauss édité (Seidanem načrtnuto, K. Kraussem vydáno).

Okraje na obou stranách jsou hladké. Medaille ta jest vzácná.

Průměr 75 mm, váha cínové 191·1 gr.

Pamětní medaille od Václava Seidana na vydání patentu z 20. září 1865 (Tab. CLXXVIII. obr. 1523.). Na líci jejím zobrazeno prostovlasé poprsí panovníka mužné podoby s levé strany, sahající dole až k okraji,

s knírem a mohutnějšími licousy, ve vojenském kabátě a plášti, s řádem zlatého rouna a křížem. Pod paždím na plášti drobně značka medailleura Seid. Od dolejška v pravo kolem opis FRANTIŠEK JOSEF I. CÍSAŘ RÁKOUSKÝ KRÁL ČESKÝ

Na rubu česká koruna a za ní žezlo a meč křížem přes sebe a po pravé straně ratolest lípová, po levé vavřínová, rovněž skřížené a stuhou svázané. Na vyvýšeném okraji nahoře v oblouku nápis DNE 20. ŘIJNA 1860 a dole písmem na venek obráceným DNE 20. ZÁŘÍ 1865

Okraje jsou na obou stranách vyvýšené a hladké.

Průměr $33^1/_2$ mm, váha stříbrné 15·6 gr, měděné 17·3 gr, cínové 12·5 gr.

Velká záslužní medaille od Jos. Tautenhayna*) pro měšť. sbory Pražské za státu prokázané služby ve válce rakouskopruské r. 1866 (Tab. CLXXX. obr. 1536.) nese v líci hlavu panovníkovu mužné podoby s pravé strany, s kníry a velkými licousy, zdobenou vavřínovým věncem s dlouhou stuhou v týle a sáhající dole v opis. Pod ní jest drobounkým písmem jméno medailleura TAUTENHAYN Dole v pravo začíná opis FRANZ JOSEPH I. KAISER VON OESTERREICH t. j. František Josef I. císař rakouský.

Na rubu ve věnci ze dvou skřížených dole stuhou svázaných dubových ratolestí letopočet 1866 a pod ním závěreční linka —·—

Okraje s obou stran vyvýšené a hladké.

Průměr 31 mm, váha stříbrné s původním ouškem a kroužkem 13·45 gr.

Medaille tato nosila se na bílokarmínové stuze.

Tatáž medaille v miniatuře (Tab. CLXXXI. obr. 1542.) jest stejného líčení jako velká, pouze na líci nemá jména medailleurova a na rubu pod letopočtem závěrečné linky.

Průměr $15^1/_2$ mm, váha stříbrné s původním ouškem 2·9 gr.

Starší premijní medaille za chov koní bez letopočtu a jména ryjce (Tab. CLXXIX. obr. 1531.) nese v líci prostovlasé hladce učesané poprsí panovníka mladší podoby s levé strany, s knírem a menšími licousy, ve vojenském kabátě s řádem zlatého rouna a s křížem na prsou a s šerpou přes pravé rameno. Od dolejška v pravo čte se opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR Opis tento nasvědčuje, že medaille ta pochází ještě z doby před rozdělením říše r. 1867.

Na rubu jest šestiřádkový nápis ZA | DOBRÉ | CHOVÁNÍ | A | HLEDĚNÍ | KOŇŮ

Okraje obou stran jsou zvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha stříbrné 18·5 gr.

---

*) Josef Tautenhayn, sochař a medailleur německý, narozen dne 5. května r. 1837 ve Vídni. Učil se u medailleura K. Radnitského, pak od r. 1854 na akademii ve Vídni u prof. Bauera, posléze od r. 1860 na ryjecké akademii úřadu mincovního. R. 1862 stal se prvním ryjcem mincí v c. k. mincovně Vídeňské. Navštíviv Italii, Francii a Anglii, dosazen byl r. 1863 jako professor na akademii výtvarných umění ve Vídni. Od r. 1869 jest c. k. komorním medailleurem.

Mladší premijní medaille za chov koní rovněž bez letopočtu a jména ryjce (Tab. CLXXIX. obr. 1532.) má na líci poprsí panovníkovo s pravé strany s vlasem hladce učesaným, s knírem a většími licousy ve vojenském kabátě s řádem zlatého rouna na prsou a s šerpou přes pravé rameno. Od dolejška v pravo vine se opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR HVNGARIAE REX Znění tohoto opisu svědčí, že medaille ta vydána byla již po zavedení dualismu. Na některých těchto medaillích bývá pod poprsím písmeno A jako značka mincovny Vídeňské.

Rubní strana shoduje se úplně s předešlou medaillí.

Průměr 33½ mm, váha stříbrné 18·35 gr.

Jiný variant této medaille (Tab. CLXXIX. obr. 1533.) má líční stranu úplně stejnou s předešlou medaillí.

Na rubu jest však pětiřádkový německý nápis FÜR | GUTE | ZUCHT UND PFLEGE | DER | PFERDE t. j. Za dobrý chov a ošetřování koní.

Průměr 33 mm, váha stříbrné 18·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1873 bez jména ryjce na 25leté jubileum nastoupení trůnu představuje v líci hlavu císařovu ověnčenou vavřínem se stuhou v týle, s knírem a mohutnými licousy s pravé strany, kolem níž čte se od dolejška v pravo na zvýšeném okraji opis FRANZ JOSEF I. KAIS . V . OESTERR . KÖN . V . UNG . BÖH . ETC . * t. j. Franz Josef I. Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn, Böhmen etc. (František Josef I., císař rakouský, král uherský, český atd.).

Na rubu nahoře v oblouku * ERINNERUNG AN DAS * pod tím ve čtyřech rovných řádcích 25 JAEHR . | JUBILÄUM | DES REGIERUNGS | 18 2/12 73 a dole opět v oblouku ANTRITTES t. j. 25leté jubileum nastoupení vlády 18 2/12 73.

Průměr 26 mm, váha mosazné 6·85 gr.

Vojenská k téže příležitosti ražená medaille (Tab. CLXXXI. obr. 1546.) má na líci podobnou hlavu panovníkovu a kolem ní na povýšeném okraji dole v pravo počínající opis FRANZ JOSEPH I . KAISER V. ÖSTERREICH, KÖNIG V. BÖHMEN ETC., APOST. KÖNIG V. UNGARN. * t. j. Franz Joseph I. Kaiser von Oesterreich, König von Böhmen etc., Apostolischer König von Ungarn (František Josef I. císař rakouský, král český atd., Apoštolský král uherský).

Na rubu ze dvou skřížených dole stuhou svázaných ratolestí, v pravo vavřínové a v levo dubové, věnec a v něm ve třech řádcích nápis 2. | DECEMBER | 1873 t. j. 2. prosince 1873.

Okraje na obou stranách jsou mírně zvýšené a hladké.

Průměr 36 mm, váha bronzové s původním oušekem a kroužkem 23 gr.

Také ražena podobná medaille miniaturní o průměru 16 mm a ve váze stříbra 2·7 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu císařských manželů v Čechách r. 1874 (Tab. CLXXVIII. obr. 1525.). V líci jejím

vidí se pod císařskou korunou, s jejíhož nitra vlaje dvé stuh, monogram z počátečních písmen jmen cís. manželů *FJ&E* (t. j. Franciscus Josephus I. Elisabetha), sáhající korunou v opis VIRIBUS | UNITIS t. j. Spojenými silami (heslo panovníkovo).

Na rubu uprostřed česká koruna a kolem ní od shora v levo opis NA PAMÁTKU UVÍTÁNÍ J. V. CÍSAŘE PÁNA V ČECHÁCH V ZÁŘÍ 1874 *

Na obou stranách okraje do vnitř perlové, na venek zvýšené hladké.

Průměr 32 mm, váha cínové 7·65 gr.

Pamětní medaille od Václava Kříže na návštěvu krále v Praze r. 1874 (Tab. CLXXX. obr. 1534.) nese v líci v hladkém obvodku hlavu panovníkovu s pravé strany zdobenou vavřínovým, v týle stuhou svázaným věncem s kníry a licousy a pod ní drobně jméno rytce KŘÍŽ. Po zvýšeném okraji vine se zdola v pravo opis FRANTIŠEK JOSEF I CÍSAŘ RAKOUSKÝ A KRÁL ČESKÝ ETC *

Na rubu v 6 řádcích, z nichž první a poslední jsou do oblouku prohnuté, nápis K OSLAVĚ | NÁVŠTĚVY | JEHO. VEL. CÍSAŘE | V | ✠ PRAZE ✠ | $18\frac{7}{5}74$.

Okraje obou stran jsou nepatrně zvýšené a hladké.

Průměr 27 mm, váha cínové 6·67 gr.

Výtěžkový zlatník rak. měny na památku dosažené kolmé hloubky 1000 m v dolech Příbramských r. 1875 (Tab. CLXXIX. obr. 1530.) má v líci hlavu panovníkovu s pravé strany pokrytou věncem vavřínovým, jenž svázán jest v týle delší stuhou, jak se vidí na soudobých obyčejných běžných zlatnících. Bujné kníry a statné licousy dodávají tváři mocnářově mužného vzezření. Od dolejška v pravo čte se opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR t. j. Franciscus Josephus Primus Dei gratia Austriae imperator (František Josef I. z Boží milosti císař rakouský). Okraj perlový.

Na rubu ve věnci ze dvou skřížených větví vavřínových jest nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DIE ERREICHTE | SEIGERTEUFE | VON 1000 METER | —•— | PŘÍBRAM | 1875 t. j. K upomínce na dosaženou důlní hloubku 1000 metrů. Příbram 1875. Mezi věncem a perlovým okrajem od dolejška k levé straně táhne se opis UPOMÍNKA NA DOSAŽENOU KOLMOU HLOUBKU 1000 METRU ✠

Do hrany jest vtlačen nápis VIRIBVS ⊷*⊷ * ⊷*⊷ VNITIS ⊷*⊷ * ⊷*⊷

Průměr 29 mm, váha stříbra 12·35 gr.

Medaille od Josefa Tautenhayna za hospodářské zásluhy (Tab. CLXXX. obr. 1538.). V líci jejím vidí se hlava panovníkova dle popisu jako na předcházejícím zlatníku a pod ní drobným písmem jméno medailleura J. TAUTENHAYN. Po širokém zvýšeném okraji vine se od dolejška v pravo opis frakturou Franz Josef Kaiser von Oesterreich * t. j. František Josef císař rakouský.

Na rubu ve věnci naboře rozevřeném, jehož pravá strana uvita jest z klasů a levá z listů dubových, dole stuhou v maši svázaných, čte se ve čtyrech

řádcích, z nichž první tvoří mírný oblouk a ostatní jsou rovné, nápis frakturou Staatspreis | für | landwirthschaftliche | Verdienste | —·— t. j. Státní cena za hospodářské zásluhy.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 35 gr.

Jiná medaille k témuž účelu ražená (Tab. CLXXX. obr. 1540.) srovnává se s předešlou až na to, že na líci hlava panovníkova jeví v obličeji poněkud jiné tahy a místo německého má opis latinský FRANCISCVS · IOSEPHVS · I · D · G · AVSTRIAE · IMPERATOR *

Rub jest úplně týž jako na předešlé medailli.

Do okraje bývá vtlačen prohloubenými číslicemi rok 1872, 1874, 1875 neb jiný letopočet.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 34·8 gr, bronzové 33·5 gr.

Medaille podobná s českým nápisem na rubu (Tab. CLXXX. obr. 1539.) shoduje se v líci docela s předešlou.

Na rubu nese český nápis NÁHRADA STÁTU | ZA | HOSPODÁŘSKÉ | ZÁSLUHY | —·—

Průměr 40 mm, váha stříbrné 29·5 gr.

Jí podobá se také medaille čís. 1544. zobrazená na tab. CLXXXI., pouze tvář císaře jeví poněkud rysy starší, a má v líci opis FRANCISCVS JOSEPHVS I. D . G . AVSTRIAE IMPERATOR * Někdy schází jméno medailleura.

Průměr 40 mm, váha bronzové 30·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku bez jména ryjce (Tab. CLXXXI. obr. 1549.). Na líci zobrazena jsou vedle sebe poprsí císařských manželů s pravé strany; císař s vlasem hladce učesaným, knírem a velkými licousy, ve vojenském kabátě, s šerpou přes pravé rameno a se zlatým rounem na krku a po jeho levém boku císařovna ve vysokém účesu s náčelenkou a náhrdelníkem v šatech u krku hodně vystřižených. S pravé strany opis FRANZ JOSEPH I · a s levé ELISABETH

Na rubu ve věnci ze dvou dole stuhou v mašli svázaných ratolestí vavřínových, s levé strany s květy a s pravé s plody, v 7 řádcích český zkomolený nápis K | UPOMÍNCE | NA | STRIBRNOU | SVADBU | 24. DUBNA | 1879

Okraje jsou s obou stran vyvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha mosazné postříbřené s původním ouškem 9·5 gr.

Jiná podobná jí medaille zobrazená na tab. CLXXXI. obr. 1548. nemá na líci žádného opisu.

Průměr 30 mm, váha mosazné zlacené s originálním ouškem 10 gr.

Česká pamětní medaille od Ig. Pilze*) z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku (Tab. CLXXXII. obr. 1550.) má na líci vedle sebe hlavy císařských jubilantů s pravé strany. Hlavu císařovu s kníry a mohutnými licousy kryje věnec vavřínový, který svázán jest v týle delší stuhou, rovněž hlava císařovny zdobena vavřínem. Pod poprsími polověnec ze dvou vavřínových dole svázaných ratolestí.

*) Ignác Pils, ryjec v Praze.

Na rubu od shora počínaje opis UPOMÍNKA NA 25 LETÉ JUBILEUM SŇATKU * a uprostřed nápis JEJÍCH | VELIČENSTEV | $18\frac{24}{4}79$. Pod tím souběžně s opisem z menších na venek obrácených liter jméno ryjce J. PILZ a stranou v pravo CIN

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha cínové s původním ouškem 10·25 gr.

Německá pamětní medaille od Ig. Pilze z r. 1879 na stříbrnou svatbu cís. manželů (Tab. CLXXXII. obr. 1551.) má lícení stranu stejnou s českou medaillí.

Na rubu čte se ve věnci ze dvou dole svázaných ratolestí vavřínových složeném a nahoře otevřeném sedmiřádkový nápis ERINNERUNG | AN DAS | 25 JÄHRIGE | EHEJUBILÄUM | JHRER | MAJESTÄTEN | $18\frac{24}{4}79$ t. j. Upomínka na 25leté jubileum sňatku Jejich Veličenstev $18\frac{24}{4}79$. Při věnci v levo drobnějším na venek obráceným písmem jméno ryjce J. PILZ a v pravo rovněž tak ZINN

Okraje obou stran jsou zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha cínové s původním ouškem 10·5 gr, měděný hraníč ve velikosti 34/34 mm 17·2 gr.

Česká pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum císařova sňatku bez jména ryjce (Tab. CLXXXII. obr. 1552.). Na líci pod císařskou září paprsků obklopenou korunou s vlajícími stuhami po stranách na polověnci ze dvou dole stuhou svázaných vavřínových ratolestí proti sobě obrácená poprsí cís. jubilantů: císaře s pravé strany s knírem a licousy, s vlasy hladce učesanými, ve vojenském kabátci, s řádem zlatého rouna a jinými ještě řády na prsou a s šerpou přes pravé rameno a císařovny s levé strany s vysokým účesem, náčelenkou, rozpuštěnými vlasy, v šatech vystřižených a s náhrdelníkem. Pod poprsím císařovny mimo zevnějšího vavřínového ještě na vnitřní straně půlvěnec z růží. Opisu není.

Na rubu shora počínaje po kraji opis UPOMÍNKA 25 LETÉHO JUBILEA SŇATKU · a uprostřed ve 4 řádcích nápis JEJICH | VELIČENSTEV | $18\frac{24}{4}79$ | CIN.

Okraj na obou stranách zvýšený a hladký.

Průměr 30 mm, váha cínové s původním ouškem 6·5 gr.

Německá podobná medaille (Tab. CLXXXII. obr. 1553.) má líc stejný s českou medaillí.

Na rubu čte se od shora po okraji opis ERINNERUNG AN DAS 25 JÄHRIGE EHEJUBILÄUM * t. j. Upomínka na 25leté jubileum sňatku a v prostřed ve 4 řádcích nápis IHRER | MAJESTÄTEN | $18\frac{24}{4}79$ | ZINN. t. j. Jejich Veličenstev $18\frac{24}{4}79$ Cín.

Okraje zase na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha cínové s původním ouškem 6 gr.

Česká pamětní medaille z r. 1879 od Aloise Haberle*) na 25leté

*) Alois Haberle, ryjec v Praze.

jubileum císařova sňatku (Tab. CLXXXII. obr. 1554.) má na líci pod císařskou korunou s vlajícími stuhami ve dvou oválových dole k sobě skloněných medaillonech poprsí císaře a císařovny ze předu, avšak jinak dle popisu předešlých dvou medaillí a pod nimi dvě skřížené vavřínové stuhou svázané větve. Při okraji v pravo drobně písmem na venek obráceným jméno ryjce A. MARIELE a v levo CIN . Opisu není, toliko dvojitý hladký obvodek a zvýšený okraj.

Na rubu v rámci ze čtverce, nad jehož stranami opsány jsou oblouky, v 6 řádcích, z nichž prvý, třetí a poslední jsou do oblouku prohnuté a ostatní rovné, nápis UPOMÍNKA | 25. LETÉHO | JUBILEA SŇATKU | JEJICH | VELIČENSTEV | 24. DUBNA 1879 . Kolem hladký obvodek a zvýšený okraj.

Průměr 29 mm, váha cínové s původním ouškem 9 gr, měděného hranáče ve velkosti 32/32 mm 23·96 gr.

Podobná německá medaille (Tab. CLXXXII. obr. 1555.) má týž líc jako česká.

Na rubu v stejném rámci jest nápis ERINNERUNG | AN DAS | 25 JÄHRIGE | HOCHZEITS JUBILÄUM | IHRER | MAJESTÄTEN | 24. APRIL 1879 t. j. Upomínka 25letého jubilea sňatku Jejich Veličenstev 24. dubna 1879.

Průměr 29 mm, váha cínové s originálním ouškem 9 gr.

Pamětní medaille z r. 1879 od Jos. Christlbauera*) na stříbrnou svatbu císařských manželů. V líci jejím spatřují se hlavy vznešených jubilantů s pravé strany, a sice císařova s věncem vavřínovým, knírem a licousy a vedle ní v levo hlava císařovny s vysokým účesem. Na vyvýšeném okraji vine se od pravé strany k levé opis FRANZ · JOSEF I · * ELISABETH * Dole v opisu malým písmem značka medailleura J. CH.

Na rubní straně jest ve vavřínovém věnci sedmiřádková legenda ZUR | ERINNERUNG | AN DIE | SILBERNE HOCHZEIT | IHRER MAJESTÄTEN | 24. APRIL | 1879 . Pod věncem drobněji METALL

Průměr 28 mm, váha mosazné 7·43 gr, cínové 5·02 gr.

Pamětní medaille z r. 1879 na stříbrnou svatbu čís. manželů bez jména ryjce (Tab. CLXXXII. obr. 1556.) má na líci pod císařskou korunou s vlajícími stuhami po stranách v ozdobném rámci oválové medaillony vznešených jubilantů. V pravém prostovlasé poprsí císaře s knírem a licousy, ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno a v levém poprsí císařovny s levé strany v šatech vystřižených, s vrkoči volně spuštěnými, zdobené náčelenkou, závojem a náhrdelníkem. Opisu není žádného.

Na rubu věnec ze dvou dole stuhou v mašli svázaných ratolestí vavřínových a v něm sedmiřádkový nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DIE | SILBERNE | HOCHZEIT | 24. APRIL | 1879

Okraje jsou na obou stranách hladké a zvýšené.

Průměr 28 mm, váha mosazné s původním ouškem 9·5 gr.

Dvouzlatník rak. měny z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku

*) Josef Christlbauer, ryjec a majitel ražebního ústavu ve Vídni.

císařova (Tab. CLXXXIII. obr. 1558.) nese v líci hlavy cís. manželů s pravé strany. Císař zobrazen s knírem a mohutnými licousy, ověnčený vavřínem se stuhami v týle. Vedle něho po levém boku císařovna s ozdobnou páskou ve vlasech a s náhrdelníkem z drahokamů. Od dolejška ku pravé straně čte se kolem opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTR · IMP · ET · HVNG · REX · AP · * ELISABETHA · IMP · ET · REG · * t. j. Franciscus Josephus Primus Dei gratia Austriae imperator et Hungariae rex Apostolicus, Elisabetha imperatrix et regina (František Josef I. z Boží milosti rakouský císař, Apoštolský král uherský, Alžběta císařovna a královna).

Na rubu vidí se na křesle sedící bohyně Štěstěna, držící v levici roh hojnosti a pravou rukou opírající se o veslo. Kolem od dolejška v pravo čte se opis QVINTVM · MATRIMONII · LVSTRVM · CELEBRANT · XXIV · APRILIS · MDCCCLXXIX * t. j. Dvacetpět let (5. lustrum) manželství slaví 24. dubna 1879.

Okraje s obou stran perlové. Na hraně opis ZWEI GULDEN · XLV. KÉT FORINT ⟵*⟶ značící v německé a maďarské řeči hodnotu peníze, t. j. dva zlaté mény rakouské (45 zlatých z hřivny).

Průměr 36 mm, váha stříbra 25 gr.

Téhož líčení jest menší medaille zobrazená na tab. CLXXXII. obr. 1557, na níž spatřují se na rubu pod obrazem bohyně drobně písmena M&S, avšak na hraně nemá opisu žádného.

Měří v průměru 28½ mm a váží stříbrná 7·55 gr.

Pamětní medaillle od V. Pittnera bez letopočtu (r. 1880) na pobyt panovníka v Čechách (Tab. CLXXX. obr. 1537.). Na líci jejím vidí se prostovlasé poprsí císaře s pravé strany s knírý a licousy ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno. Pod úsečí ruky drobnou literou jméno ryjce W. PITTNER . Kolem poprsí od pravé strany k levé opis FRANZ JOSEF I.

Na rubu v 5 řádcích, z nichž první a poslední jest do oblouku ohnutý, zkomolený český nápis NA PAMÁTKU | POBITŮ NAŠEHO CISAŘE | FRANTIŠKA JOZEFA | V | ČECHACH

Okraje obou stran jsou zvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha mosazné s původním ouškem 13·5 gr.

Pamětní medaille od Jana Kvasničky*) na návštěvu panovníka v Praze r. 1880 (Tab. CLXXX. obr. 1535.) nese v líci poprsí mocnářovo s levé strany, nahoře i dole do opisu sáhající, s vlasy hladce učesanými, knírem a licousy, ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna a s šerpou přes levé rameno. Pod úsečí ruky drobně jméno ryjce KVASNIČKA . Opis s pravé strany VIRIBUS a s levé UNITIS

Na rubu od shora opis NA PAMÁTKU SL. UVITÁNÍ JEHO VELIČENSTVA * a uprostřed ve třech řádcích FRANTIŠKA | JOSEFA I. | 18¼80.

*) Jan Kvasnička, ryjec v Praze.

Okraje na obou stranách vyvýšené a hladké.

Průměr 24 mm, váha cínové s původním ouškem 5·25 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu panovníka v Brně r. 1880 (Tab. CLXXXIII. obr. 1564.). V líci jest prostovlasé poprsí císařovo s pravé strany s knírem a licousy, ve vojenském kabátě, se zlatým rounem a s šerpou přes pravé rameno. Opis v pravo FRANZ a v levo JOSEPH I.

Na rubu v 9 řádcích nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DIE | ANWESENHEIT | SR. MAJESTÆT D. KAISERS | FRANZ JOSEF I. | IN | BRÜNN | VON 11. BIS 13. JUNI 1880 (poslední řádek v oblouku) t. j. K upomínce na přítomnost Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa I. v Brně od 11. do 13. června 1880.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha mosazné s původním ouškem 9 gr.

Pamětní medaille z r. 1880 bez jména ryjce na oslavu padesátých narozenin panovníka (Tab. CLXXXIII. obr. 1563.) má líc úplně stejný s předešlou medaillí.

Na rubu čte se v 8 rovných řádcích ZUR | ERINNERUNG | AŇ DAS | 50. GEBURTSFEST | SR. MAJ. D. KAISERS | FRANZ JOSEPH I. | AM 18. AUGUST | 1880 t. j. K upomínce na oslavu 50. narozenin Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa I. 18. srpna 1880.

Okraje jsou po obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha mosazné s původním ouškem 9·7 gr.

Pamětní medaille z r. 1880 od Jos. Christlbauera na padesáté narozeniny panovníka (Tab. CLXXXIII. obr. 1562.). V líci zobrazeno poprsí mocnářovo s pravé strany dle předcházejícího popisu a kolem něho na zvýšeném okraji z dola v pravo vine se opis FRANZ JOSEPH 1. KAISER V. ÖSTERREICH, KÖNIG V. BÖHMEN ETC. APOST. KÖN. V. UNG. * a nad hvězdičkou drobně písmem na venek obráceným značka ryjce J. CH. t. j. Josef Christlbauer.

Na rubu ve věnci ze dvou skřížených ratolestí vavřínových, v pravo s plody a v levo s květy, jež jsou dole stuhou v mašli svázané, v 7 řádcích, z kterých druhý, šestý a sedmý mírný oblouk tvoří, čte se legenda ZUR | ERINNERUNG | AN DAS | 50 JÄHRIGE | JUBILÄUM, | S. M. DES KAISERS | 1830—1880 t. j. K upomínce na 50leté jubileum Jeho Veličenstva císaře 1830—1880.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 32 mm, váha zlatobronzové 13·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1880 bez jména ryjce na oslavu padesátých narozenin císaře věnovaná od obou zemských pomocných spolků červeného kříže v Brně (Tab. CLXXXIX. obr. 1592.) nese v líci hlavu císařovu s levé strany s vlasy hladce učesanými, s kníry a licousy v dvojitém opisu. V zevnějším českém čte se od dolejška v pravo NA OSLAVU 50 TÝCH NAROZENIN J. VELIČENSTVA CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA I.

a ve vnitřním německém ZUR 50 JAHR. GEBURTSFEIER SR MAJESTÄT KAISER FRANZ JOSEF I. Pod hlavou mezi opisem datum $18\frac{18}{8}80$

Na rubu jest uprostřed jednoduchý stejnoramenný kříž a nad ním ve třech souběžných polokruzích německý a pod ním rovněž takový český opis. V horní polovině čte se počínaje od řádky při okraji VON DEN BEIDEN PATRIOTISCHEN | LANDES HILFSVEREINEN | * MÄHRENS IN BRÜNN * a v dolní polovině český překlad téhož od střední řádky OD OBOU VLASTENECKÝCH | ZEMSKÝCH POMOCNÝCH | SPOLKŮ MORAVSKÝCH V BRNĚ Hořejší nápis oddělen jest od spodního s každé strany znaménkem ⊶

Okraje jsou s obou stran hladké.

Průměr 33 mm, váha stříbrné 17·5 gr., cínové s původním ouškem 9·2 gr.

Pamětní medaille z r. 1880 bez jména ryjce na návštěvu panovníka ve Slezsku (Tab. CLXXXIII. obr. 1565.) má na líci zobrazenou hlavu panovníka s pravé strany s kníry a licousy, pokrytou věncem vavřínovým a s mašlí v týle a pod ní drobně rovnoběžně při obvodku UNECHT . Kolem ní na zvýšeném okraji od dolejška vzhůru v pravo opis FRANZ JOSEF I. KAISER VON OESTERREICH ❀ t. j. František Josef I. císař rakouský.

Na rubu pod vévodskou korunou štít dole zaokrouhlený a v něm na tečkované (t. j. zlaté) půdě slezská orlice. Pod ním opět drobně UNECHT . Kolem znaku od shora vine se opis ZUR ERINNERUNG AN DIE ANWESENHEIT SR M. D. KAISERS IN SCHLESIEN 1880 * t. j. Na památku přítomnosti Jeho Veličenstva císaře ve Slezsku 1880.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 29 mm, váha mosazné 8·8 gr, cínové 6·65 gr s původními oušky.

Pamětní medaille z r. 1885 bez jména ryjce na návštěvu císařovu v Plzni (Tab. CLXXXVI. obr. 1576.) má líční stranu stejnou s medaillí čís. 1563. a 1564.

Na rubu jest sedmiřádkový český zkomolený nápis K UPOMÍNCE | NA PŘÍTOMNOSŤ JEHO | VELIČENSTVÍ | ⊶ CÍSAŘE ⊷ | FRANTIŠKA JOSEFA I. | (růžice) | V PLZNY 1885, ve kterém prvý, druhý a poslední řádek jest prohnutý.

Okraj na obou stranách zvýšený a hladký.

Průměr 30 mm, váha mosazné s původním ouškem 10·8 gr.

Pamětní medaille od Jos. Christlbauera na schůzi císaře Františka Josefa I. s ruským carem Alexandrem III. v Kroměříži r. 1885 (Tab. CLXXXVI. obr. 1575.). Líční strana jest stejná jako na medailli čís. 1562.

Na rubu zobrazeno prostovlasé hladce učesané poprsí cara Alexandra III. s pravé strany s kníry a plnovousem, ve vojenském kabátě a s řády na prsou, sáhající nahoře i dole do opisu zdola od pravé strany k levé se vinoucího ALEXANDER III. | KAISER V. RUSSLAND t. j. Alexander III. císař ruský. Za ním po zvýšeném okraji táhne se od dolejška v pravo vzhůru druhý opis z většího písma

Okraje s obou stran zvýšené a hladké.

Průměr 32 mm, váha stříbrné 12·2 gr, bronzové 13 gr.

Kutnohorský dvouzlatník výtěžkový rak. měny z r. 1887 od O. Neudecka*) na obnovené dolování (Tab. CLXXXIII. obr. 1561.) má líc stejný s obyčejnými dvouzlatníky, totiž vavřínovým věncem s fábory zdobenou hlavu císařovu s kníry a licousy s pravé strany, sáhající dole v opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR

Na rubu vidí se umělecké vyobrazení chrámu sv. Panny Barbory v Hoře Kutné a nad ním kolem opis ECCL · S · BARBARAE PATRONAE FODIN · KVTTENBERGENSIVM t. j. Ecclesia sanctae Barbarae patronae fodinarum Kuttenbergensium (Chrám sv. Barbory, patronky dolů Kutnohorských). Po stranách věží ve dvou řádcích v pravo DVO | FLOR · a v levo ARG · | PVRI · t. j. Duo floreni argenti puri (Dva zlaté ryzího stříbra). Pod chrámem v levo zcela drobně jméno ryjce A. NEUDECK a vespod v úseči v trojhranném štítku skřížené šligle (kladívka) nad třemi pahrbky jako znamení někdejší mincovny Horské mezi rozděleným do oblouku postaveným letopočtem MDCCC | LXXXVII

Na obrubě písmem vyhloubeným opis PRIMITIAE FODIN · KVTTENB · AB · AERARIO ITERVM SVSCEPTARVM * t. j. Primitiae fodinarum Kuttenbergensium ab aerario iterum susceptarum (První výtěžek z dolování v kutnohorských dolech crárem znovu podniknutého).

Okraje jsou na obou stranách perlové.

Průměr 36 mm, váha stříbra 22·25—26 gr.

Pamětní medaille z r. 1888 bez jména ryjce na 40leté jubileum panování císaře (Tab. CLXXXIII. obr. 1560.). Na líci jejím jest hlava císařova s pravé strany jako prve a kolem ní na zvýšeném okraji od dolejška od pravé strany k levé táhne se opis FRANZ JOSEPH I. KAISER V. ÖSTERREICH KÖN. V. BÖHMEN ETC. APOST. KÖN V. UNGARN ·

Na rubu s prvním a šestým prohnutým řádkem nápis ERINNERUNG | AN DIE | SEGENSREICHE | 40 JÄHRIGE | REGIERUNG | 1888 t. j. Upomínka na požehnání plné čtyřicetileté panování 1888.

Okraj na obou stranách perlový.

Průměr 26 mm, váha bronzové 6·95 gr.

Jiná medaille z téhož roku a rovněž bez jména ryjce k téže upomínce (Tab. CLXXXVII. obr. 1579.) představuje v líci poprsí císaře s pravé strany s kníry a licousy, ve vojenské uniformě s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno, kolem něhož od ramene pravého k levému vine se opis FRANZ JOSEPH I. KAISER V. ÖSTERREICH

*) Ondřej Neudeck, ředitel c. k. mincovny ve Vídni v. v., narozen tamtéž dne 18. října 1849.

Na rubu čte se nápis CTYŘICET ROKU | ⁓ ⊛ ⁓ | BLAHODÁRNÉ ČINNOSTI | ⁓ ⊛ ⁓ | 1848 - 1888 s řádkem prvním a posledním rovnoběžně s okrajem ohnutým.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 34 mm, váha mosazné s původním ouškem 14·1 gr.

Pamětní medaille z r. 1890 od Václava Šantrůčka*) dle návrhu Max. Pirnera**) na založení české akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění (Tab. CXC. obr. 1598.) nese v líci hlavu císaře s pravé strany s kníry a licousy, pokrytou věncem vavřínovým s mašlí v týle, sáhající dole v dvojitý opis. V opisu zevnějším čte se ČESKÁ • AKADEMIE • CÍSAŘE • FRANTIŠKA • JOSEFA • PRO • VĚDY • SLOVESNOST • A • UMĚNÍ a ve vnitřním z menšího písma ZALOŽENA • NEJVYŠŠÍM • ROZHODNUTÍM • ZE • DNE • XXIII • LEDNA • MDCCCXC • Pod hlavou drobně jméno medailleura V. ŠANTRŮČEK

Na rubu v levo ležící lev s pravé strany a vedle něho v pravo na zemi sedící Čechie v téže poloze, obličejem ku předu obrácená, v antickém rouše, mající hlavu českou korunou pokrytou opřenou o levici a v pravici držící lípový věnec. V pozadí Karlův kamenný most a chrám sv. Víta v Praze. Dole při levé straně stuhou svázaný vavřínový věnec provlečený palmovou a vavřínovou ratolestí a nad tím nápis VĚDA a vespod VMĚNÍ · Dole při pravé straně souběžně s okrajem ve dvou řádcích drobným na venek postaveným písmem M. PIRNER. | NAVRHL. a V. ŠANTRŮČEK. | PROVEDL.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 66 mm, váha zlaté 173·2 gr, stříbrné 113·5 gr, v červeném bronzu 128·3 gr, v žlutém bronzu 123·5 gr.

Premijní medaille za chov koní bez letopočtu od Jos. Tautenhayna (Tab. CLXXXIV. obr. 1566.) má v líci zobrazenou hlavu císaře v stejné posici jako na předešlé medailli a pod ní drobounkým písmem jméno medailleura J. TAUTENHAYN . Za perlovým a hladkým obvodkem vine se kolem ní zdola od pravé strany k levé opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE · IMPERATOR · HVNGARIAE · REX * Okraj zvýšený, hladký.

Na rubu ve věnci ze dvou skřížených, stuhou v mašli svázaných ratolestí vavřínových jest německočeský nápis STAATSPREIS | FÜR | PFERDEZUCHT | —·— | STÁTNÍ CENA | ZA | CHOV KONÍ Okraj perlový.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 17 gr.

Premijní medaille za chov koní bez letopočtu a bez jména ryjce (Tab. CLXXXIV. obr. 1567.). V líci vidí se zase hlava císaře jako dříve,

---

*) Václav Šantrůček, medailleur český, narozen dne 14. května 1866 v Týnci n. L., působí jako odborný učitel na průmyslové škole na Smíchově.

**) Maximilian Pirner, malíř český, narozen dne 13. února 1854 v Sušici. Vystudovav reálku v Lokti, stal se r. 1872 žákem pražské akademie malířské, odkud přešel na uměl. akademii vídeňskou. Byv již dříve povolán za učitele na malířskou akademii pražskou, jmenován jest 23. září 1896 professorem na sestátněném ústavě, který zároveň rozšířen na akademii výtvarných umění, kde dosud skromně a neokázale působí, vychovav již několik rázovitých talentů.

jenže tahů poněkud změněných a bez obvodku a kolem ní počínaje od dolejška v pravo opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE · IMPERATOR · HVNGARIAE · REX

Na rubu v podobném leč řídším věnci jako prve třířádkový český nápis STÁTNÍ CENA | ZA | CHOV KONÍ

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 15·5 gr.

Jiný variant této medaille zobrazen na tab. CLXXXIV. obr. 1568. Líc jest úplně stejný s medaillí právě popsanou.

Na rubu podobný menší věnec uprostřed, ve kterém ponecháno prázdné místo pro vrytí jména vyznamenaného chovatele a kolem něho v polokruhu nahoře opis ❀ STAATSPREIS FÜR PFERDEZUCHT ❀ a dole písmem z venku se čtoucím STÁTNÍ CENA ZA CHOV KONÍ

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 15·8 gr.

Premijní medaille c. k. ministerstva obchodu bez letopočtu od Jos. Tautenhayna (Tab. CLXXXVI. obr. 1577.) nese v líci hlavu císaře starší podoby pracovanou ve vysokém reliefu ale v téže poloze a v tomtéž vzhledu jako prve a pod ní při obvodku souběžně drobným písmem jméno medailleura JOS. TAUTENHAYN . Na zvýšeném okraji zdola s pravé strany k levé běží opis FRANZ JOSEPH I. KAISER VON OESTERREICH. KOENIG VON BOEHMEN ETC., APOST. KOENIG VON UNGARN *

Na rubu v levo u přeslice sedící ženská postava s pravé strany s hlavou poněkud na zad obrácenou a o levici opřenou a rukou pravou opírající se o kladivo; za ní v levo stojí anděl s levé strany, držící ve vztýčených rukou nad její hlavou vavřínový slávověnec. Za ním rozloženy jsou po zemi kolo, kniha a stočená listina. V úseči pod tímto líčením drobně jméno autorovo JOS. TAUTENHAYN FEC. a kolem na zvýšeném okraji táhne se zdola v pravo vzhůru opis EHRENPREIS DES K · K · HANDELS - MINISTERIUMS IN WIEN * t. j. Čestná cena c. k. ministerstva obchodu ve Vídni.

Okraje jsou s obou stran zvýšené a hladké.

Do obruby bývá probloubeným písmem vtlačen letopočet a název a místo výstavy, při které byla medaille ta vystavovateli udělena.

Průměr 57 mm, váha stříbrné 70·5 gr, bronzové 76·5 gr.

Jiná premijní medaille c. k. ministerstva obchodu bez letopočtu od téhož medailleura (Tab. CLXXXVI. obr. 1578.) má na líci podobnou hlavu císařovu ale latinský opis FRANCISCVS · IOSEPHVS · I · D · G · AVSTRIAE · IMPERATOR · ET · HVNGARIAE · REX · APOST · *

Na rubu rovněž líčení stejné avšak opis český ČESTNÁ CENA C · K · MINISTERSTVA OBCHODU *

Průměr 57 mm, váha stříbrné 69·5 gr.

Premijní medaille c. k. ministerstva obchodu od téhož umělce z r. 1891 o všeobecné zemské jubilejní výstavě v Praze (Tab. CLXXXVII. obr. 1583.) má líc zcela stejný s předešlou medaillí.

Na rubu líčení též takové a nad ním vnitřní u základny v pravo počínající německočeský opis EHRENPREIS DES K. K. HANDELSMINISTERIUMS * ČESTNÁ CENA C. K. MINISTERSTVA OBCHODU . Po zvýšeném okraji zdola od pravé strany k levé spěje druhý německočeský opis ALLG. LANDESAUSST. 1891 PRAG Z. JUB. F. D. 1. G. A. 1791 P. * VŠEOB. Z. VÝST. 1891 V PRAZE NA OSL. JUB. 1. PR. VÝST. 1791 V PR. * (t. j. Všeobecná zemská výstava 1891 v Praze na oslavu jubilea první pražské výstavy 1791 v Praze).

Průměr 57 mm, váha stříbrné 69·9 gr, bronzové 71·95 gr.

Premijní medaille c. k. ministerstva veřejných prací bez letopočtu od téhož medailleura (Tab. CLXXXIX. obr. 1593.) Líc jest týž jako u předchozí medaille.

Na rubu kolem stejného líčení na zvýšeném okraji od dolejška v pravo čte se český opis ČESTNÁ CENA C · K · MINISTERSTVA VEŘEJNÝCH PRACÍ *

Průměr 57 mm, váha bronzové 71·5 gr.

Velká česká pamětní medaille od Jos. Christlbauera*) na návštěvu panovníka v Praze r. 1891 (Tab. CLXXXV. obr. 1572.). V líci jejím vidí se prostovlasé poprsí císaře s pravé strany s kníry a licousy, v rozhaleném plášti, ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna na prsou a s šerpou přes pravé rameno, kolem něhož vine se po širokém zvýšeném okraji zdola od pravé strany k levé český opis FRANTIŠEK JOSEF I. CÍSAŘ RAKOUSKÝ . APOŠT. KRÁL UHERSKÝ . KRÁL ČESKÝ . ATD. ✲ Pod poprsím v opisu nad hvězdou v pravo z drobných písmen na venek obrácených značka ryjce J. CH

Na rubu ve věnci, uvitém z větviček vavřínových a dubových s plody, dole stuhou ve velkou mašli svázaných, čte se v pěti řádcích český nápis UPOMÍNKA | NA NÁVŠTĚVU | JEHO VELIČENSTVA | V PRAZE | R. 1891. Dole v pravo mezi věncem a okrajem z drobného písma značka ryjce J. CH.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 54 mm, váha zlatobronzové 54·3 gr.

Velká česká pamětní medaille od téhož ryjce na návštěvu císaře na Smíchově r. 1891 má líční stranu úplně stejnou s dřívější medaillí.

Na rubu jest však věnec ze dvou křížem přes sebe položených a dole stuhou do mašle svázaných ratolestí vavřínových s plody a v něm v pěti řádcích česká legenda UPOMÍNKA | NA NÁVŠTĚVU | JEHO VELIČENSTVA | V SMÍCHOVĚ | R. 1891. Mezi věncem a okrajem dole v pravo drobně značka ryjce J. CH.

Průměr 54 mm, váha zlatobronzové 56·5 gr.

*) Jos. Christlbauer, majitel ražeb. ústavu ve Vídni, narozen 1820, zemřel 20. srpna 1897.

Velká česká pamětní medaille od téhož medailleura na návštěvu mocnáře na Král. Vinohradech r. 1891 shoduje se v líci s předešlými dvěma medaillemi.

Na rubu má věnec jako Smíchovská s českým nápisem UPOMÍNKA | NA NÁVŠTĚVU | JEHO VELIČENSTVA | NA | KRÁL. VINOHRADECH | R. 1891 ale žádnou značku ryjcovu.

Průměr 54 mm, váha červeného bronzu 64 gr.

Velká německá pamětní medaille, týmž ryjcem pracovaná, na návštěvu panovníka v Praze r. 1891 (Tab. CLXXXV. obr. 1573.) nese v líci poprsí císaře jako česká a kolem něho od dolejška v pravo na zvýšeném okraji německý opis FRANZ JOSEF I. KAISER V. ÖSTERREICH APOSTOLISCHER KÖNIG V. UNGARN. ECT. *

Na rubu ve věnci takovém jako na Smíchovské medailli jest sedmiřádkový německý nápis ZUR ERINNERUNG | AN DIE | ANWESENHEIT | SR MAJESTÄT | DES KAISERS | IN PRAG | 1891 s prvním řádkem oblouk tvořícím. Mezi mašlí a okrajem jest malá značka ryjce J. CH

Průměr 54 mm, váha zlatobronzové 64 gr.

Menší česká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Praze r. 1891 (Tab. CLXXXIV. obr. 1569.). V líci stejné, pouze zmenšené poprsí císaře, jako na velké medailli, a kolem něho na zvýšeném okraji počínaje od dolejška v pravo český opis FRANTIŠEK JOSEF I. CÍSAŘ RAKOUSKÝ. APOŠT. KRÁL UHERSKÝ. KRÁL ČESKÝ. ATD. * a vedle této hvězdičky po stranách z drobného, na venek se čtoucího písma značka ryjce J. | CH. Okraj zvýšený, hladký.

Na rubu věnec utvořený ze dvou skřížených ratolestí, s pravé strany dubové a s levé vavřínové, oboje plody opatřené a dole stuhou na mašli svázané a v něm v pěti řádcích český nápis UPOMÍNKA | NA NÁVŠTĚVU | JEHO VELIČENSTVA | V PRAZE | R. 1891. Za věncem perlový obvodek a zvýšený hladký okraj. Mezi věncem a perlovým okrajem dole v pravo drobně značka ryjcova J. CH.

Průměr 43 mm, váha zlatobronzové 24·55 gr.

Pamětní medaille od téhož ryjce na návštěvu panovníka v Praze a ve výstavě r. 1891 má líc jako předešlá.

Na rubu ve stejném věnci v 6 řádcích UPOMÍNKA | NA NÁVŠTĚVU | JEHO VELIČENSTVA | V PRAZE | A VE VÝSTAVĚ | R. 1891.

Průměr 43 mm, váha stříbrné 28·9 gr, zlatobronzové 25·5 gr.

Pamětní medaille od téhož medailleura na návštěvu císaře v Karlíně r. 1891 různí se od obou předešlých pouze nápisem na rubu v 5 řádcích UPOMÍNKA | NA NÁVŠTĚVU | JEHO VELIČENSTVA | V KARLÍNĚ | R. 1891. a že nemá žádné značky na rubu.

Průměr 43 mm, váha zlatobronzové 25·7 gr.

Menší německá v téže dílně pracovaná medaille na návštěvu mocnáře v Praze r. 1891 (Tab. CLXXXIV. obr. 1571.) má na líci kolem

stejného poprsí na zvýšeném okraji latinský, od dolejška v pravo počínajíce opis FRANCISCUS JOSEPHUS I. IMPERATOR ET REX * a pod úsečí ruky drobně značku ryjce J. T. a pod poprsím v opisu při vnitřním okraji drobounkým, na venek postaveným písmem, označení dílny PRÄGE J. CHRISTLBAUER t. j. Ražebna J. Christlbauera.

Na rubu ve věnci stejném jako prve v 7 řádcích německý nápis ZUR ERINNERUNG | AN DIE | ANWESENHEIT | SR MAJESTÄT | DES KAISERS | IN PRAG | 1891 s prvním řádkem prohnutým. Dole pod stuhou při perlovém okraji drobně značka ražebny J. CH

Průměr 43½ mm, váha zlatobronzové 25·3 gr.

Pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Liberci r. 1891 (Tab. CXC. obr. 1594.) nese v líci hlavu císařovu s pravé strany s kníry a statnými licousy, pokrytou věncem vavřínovým, svázaným v týle dlouhou stuhou, kolem níž od dolejška v pravo vzhůru po vyvýšeném okraji vine se německý opis FRANZ JOSEPH 1. KAISER V. ÖSTERR. KÖN. V. BÖHMEN ETC. APOST. KÖNIG V. UNG. HR t. j. František Josef I., císař rakouský, král český atd., apoštolský král uherský.

Na rubu jest německý devítiřádkový nápis ZUR ERINNERUNG | AN DIE | ANWESENHEIT | SER. MAJESTÄT | DES KAISERS | IN | REICHENBERG | AM | 1. OCTOBER 1891 t. j. K upomínce na přítomnost Jeho Veličenstva císaře v Liberci 1. října 1891. V nápisu tom jest první a poslední řádek rovnoběžný s okrajem, ostatní jsou rovné.

Na obou stranách jsou okraje hladké, zvýšené.

Průměr 28½ mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 7·4 gr.

Velká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu císařovu v Brně r. 1892 (Tab. CLXXXV. obr. 1574.) má v líci prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany s kníry a velkými licousy, v maršálské uniformě s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno, přes níž přehozen jest rozhalený plášť. Poprsí objímá kolem obvodek složený střídavě ze dvou perlí kulatých a jedné podlouhlé, a za ním na zvýšeném širokém okraji čte se od dolejška v pravo vzhůru latinský opis FRANCISCUS JOSEPHUS I. IMPERATOR ET REX * t. j. František Josef I. císař a král. Mezi hvězdičkou a poprsím drobným písmem PRÄGE CHRISTLBAUER t. j. Ražebna Christlbauera.

Na rubu vidí se v srdčitém, bohatě řezbou zdobeném a svrchu korunovaném štítu znak města Brna: dvouhlavý rozkřídlený orel s roztaženými spáry a s vyplazenými jazyky, nad jehož hlavami jest iniciála F. III t. j. Ferdinand III. a na prsou starý znak městský: červený štítek, stříbrným břevnem na příč rozdělený. Za obvodkem z kulatých perlí, vinoucím se kolem štítu, táhne se po zvýšeném širokém okraji od dolejška v pravo vzhůru německý opis ZUR ERINNERUNG AN DIE ANWESENHEIT SR MAJESTÄT DES KAISERS IN BRÜNN * 1681 * t. j. K upomínce na přítomnost Jeho Veličenstva císaře v Brně 1892.

Okraje na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 54 mm, váha zlatobronzové 48 gr.

Střední velikosti pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Brně r. 1892 (Tab. CLXXXIV. obr. 1570.) představuje v líci podobné poprsí císařovo, jaké jest na velké medailli, dole až k okraji sáhající, jež svrchu zabíhá v opis FRANZ JOSEF I. | KAISER V. ÖSTERR. ETC. t. j. František Josef I. císař rakouský atd. Okraj zvýšený, hladký.

Na rubu jest ve věnci, složeném ze dvou skřížených vavřínových ratolestí s plody, dole stuhou v mašli svázaných, v sedmi rovných řádcích nápis ERINNERUNG | AN DIE ANWESENHEIT | SR MAJESTÄT | DES KAISERS | IN | BRÜNN | 1892 t. j. Upomínka na přítomnost Jeho Veličenstva císaře v Brně 1892. Souběžně se zevním zvýšeným hladkým okrajem vine se uvnitř perlový obvodek, mezi nímž a věncem dole v pravo rovnoběžně drobounkým, na venek obráceným písmem čte se PRÄGE CHRISTLBAUER

Průměr 37½ mm, váha zlatobronzové 14·6 gr.

Malá pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu císařovu v Brně r. 1892 (Tab. CXC. obr. 1595.) má líční stranu úplně stejnou s medaillí na návštěvu panovníka v Liberci r. 1891 (Tab. CXC. obr. 1594.).

Rub její jest pouhým zmenšením předcházející medaille střední velikosti.

Průměr 28 mm, váha zlatobronzové 8·2 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na účast císaře při manévru v Dětenicích r. 1892 (Tab. CXC. obr. 1596.) nese v líci vavřínem věnčenou hlavu panovníka s pravé strany s dlouhou mašlí v týle, s kníry a velkými licousy a kolem ní od zdola v pravo český, pravopisně chybný opis UPOMINKA NA NÁVŠTĚVU JEHO VEL. CISAŘE A KRÁLE F J. I | *

Na rubu ve věnci nahoře rozevřeném, z větve dubové a vavřínové, dole stuhou svázaných, uvitém, čte se v šesti řádcích český nápis UPOMÍNKA | NA POL. CVIČ. | V PŘÍTOMNOSTI | JEHO. VEL. CÍS. A KR. | DĚTE-NICE | 1892, v němž první a dva poslední řádky tvoří mírný oblouk.

Okraje na obou stranách jsou vyvýšené a hladké.

Průměr 34 mm, váha mosazné s původním ouškem 15·75 gr.

Oválová zásluhní medaille za vědu a umění bez jména ryjce a bez letopočtu (Tab. CLXXXIX. obr. 1591.) vypodobňuje v líci dole až k okraji sáhající prostovlasé poprsí císařovo s pravé strany s kníry a bujnými licousy, v taláru, s řetězem zlatého rouna na prsou a s přehozeným pláštěm přes pravé rameno. Kolem hlavy mezi oběma rameny jest opis FRANC · IOS · I · AVSTR · IMP · REX · BOH · ETC · ET · HVNG · REX · AP ·

Na rubu ve věnci ze dvou křížem přes sebe položených, plody obalených, dole mašlí svázaných větví vavřínových ve třech rovných řádcích LITERIS | ET | ARTIBVS t. j. Za vědu a umění.

Okraje s obou stran hladké.

Velikost 31/37 mm, váha na zkoušku v červeném bronzu ražené 16·5 gr.

Vyznamenaným literátům a umělcům udíleny takové medaille zlaté.

Pamětní medaille z r. 1893 bez jména ryjce (V. Pittnera) na 45leté jubileum panování (Tab. CXCI. obr. 1599.). Na líci jejím zobrazeno prostovlasé poprsí císaře s pravé strany s velkými kníry a licousy ve vojenské císařské uniformě s řádem zlatého rouna a s dvěma jinými ještě řády a s šerpou přes pravé rameno, jež sáhá nahoře i dole v opis FRANZ | JOSEF I. počínající dole v pravo.

Na rubu s pravé strany větev palmová a dole vavřínová s plody stuhou v polověnec svázané a v něm šestiřádkový nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DAS | 45 JÄHRIGE | REG. JUBILÄUM | 1848 - 1893 t. j. K upomínce na 45leté jubileum panování 1848 - 1893.

Okraje s obou stran dvojité, uvnitř perlové, zevnitř zvýšené, hladké.

Průměr 29 mm, váha stříbrné 12·2 gr.

Pamětní medaille z r. 1894 od Ant. Scharffa*) na císařovo 40leté majitelské jubileum pražského dělostřeleckého pluku čís. 8. (Tab. CXCI. obr. 1603.) znázorňuje v líci prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany s kníry a mohutnými licousy, v uniformě plukovníka tohoto pluku a v rozhaleném plášti, přes niž splývá na krku zavěšený řád zlatého rouna. Nad pravým ramenem vidí se letopočet 1894 a pod poprsím v prostřed datum 10. SEPT. t. j. 10. září a tamtéž v pravo pod úsečí ruky drobně značka ryjce A · S. Od zdola v pravo kolem opis ERINNERUNG A. D. INHABER-JUBILÄUM D. K · U. K · CORPS-ARTILL.- RGMT. KAISER № 8 ★ t. j. Upomínka na majitelské jubileum c. a k. tělesného dělostřeleckého pluku císařova čís. 8.

Na rubu mladistvé prostovlasé poprsí císařovo s levé strany, s malým knírem a licousem, v stejné uniformě, s řádem zlatého rouna a s přehozeným pláštěm přes ramena. Vedle poprsí v levo letopočet 1854 Pod úsečí ruky drobně jméno ryjce A. SCHARFF Kolem poprsí od dolejška v pravo běží opis K · K · FELD-ARTILLERIE-REGIMENT KAISER FRANZ JOSEPH № 1 ★ t. j. C. k. polní dělostřelecký pluk císaře Františka Josefa čís. 1.

Okraje jsou na obou stranách perlové.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 34·8 gr, bronzové 30·8 gr.

Jiný variant této medaille (Tab. CXCI. obr. 1605.) představuje na rubu panovníka dekorovaného ještě křížem.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 35 gr.

Česká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na pobyt císaře v Lanškrouně r. 1894 (Tab. CXC. obr. 1597.) má v líci prostovlasé poprsí mocnářovo s pravé strany s kníry a velkými licousy, ve vojenské

*) Antonín Scharff, sochař a kom. medailleur vídeňský, narodil se 10. června 1845 ve Vídni. Studoval na akademii vídeňské, načež za vedení ředitele hlavní mincovny K. Radnitzkého a J. D. Boehma vycvičil se v medailleurství. R. 1862 byl přijat jako élève na c. k. mincovně, r. 1868 jmenován ryjcem tamtéž a r. 1881 ředitelem ryjecké akademie mincovní. Zemřel 6. července 1903.

císařské uniformě s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno a kolem něho na povýšeném okraji od zdola v pravo opis FRANCISCUS JOSEPHUS I IMPERATOR ET REX *

Na rubu věnec ze dvou skřížených vavřínových ratolestí s plody, svázaných dole stuhou v mašli a v něm v 7 řádcích český nápis UPOMÍNKA | NA | PŘITOMNOST | JEHO VELIČENSTVA | FRANTIŠKA JOSEFA I. | V LANŠKROUNĚ | $18\frac{2.-6.}{IX.}94$. s prvním řádkem prohnutým. Dole mezi věncem a okrajem v pravo drobným písmem BRONZ a v levo značka ryjce J. CH

Okraje obou stran jsou zvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 11 gr.

Německá pamětní medaille od Jos. Christlbauera na pobyt císaře v Lanškrouně r. 1894 (Tab. CLXXXVII. obr. 1580.) má líční stranu stejnou s českou medaillí.

Na rubu čte se v podobném věnci sedmiřádkový německý nápis stejného znění s prvním řádkem prohnutým: ERINNERUNG | AN | DIE ANWESENHEIT | SR MAJESTÄT | FRANZ JOSEF I. | IN LANDSKRON | $18\frac{2.-6.}{IX.}94$ Dole mezi věncem a okrajem drobně CHRISTLBAUER WIEN

Průměr 33 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 10·75 gr.

Pamětní medaille od Viléma Pittnera*) na císařské manévry u Lanškrouna r. 1894 (Tab. CLXXXVIII. obr. 1584.). Líc její srovnává se úplně s líční stranou medaille na 45leté jubileum panování císaře (Tab. CXCI. obr. 1599.).

Na rubu vidí se též podobný polověnec jako na oné medailli a v něm šestiřádkový nápis ERINNERUNG | AN DIE | GROSSEN MANÖVER | IN LANDSKRON | SEPTEMBER | 1894 t. j. Upomínka na velké manévry v Lanškrouně v září 1894. Dole v levo při okraji drobně jméno ryjce W. PITTNER

Okraje s obou stran dvojité, uvnitř perlové, zevnitř zvýšené, hladké.

Průměr 30 mm, váha bronzové s původním ouškem 11·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1894 od F. Bačka**) k téže příležitosti (Tab. CXCI. obr. 1601.) nese v líci hlavu panovníka s pravé strany s knírem a nápadně velkými licousy pod bradou, zdobenou věncem vavřínovým, jež sáhá nahoře i dole v opis, vycházející z dolejška od pravé strany vzhůru FRANZ JOSEPH I. | KAISER V. OESTER. K. UNG. | * Na úseči šíje drobným vypouklým písmem jméno ryjce F. BATEK

Na rubu ve věnci nahoře rozevřeném, uvitém ze dvou dole mašlí svázaných větví vavřínových s plody, v pěti rovných řádcích nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DAS | KAISERMANÖVER | 1894

Okraj s obou stran zvýšený a hladký.

Průměr 29 mm, váha bronzové s původním ouškem 11·3 gr, hliníkové 3·3 gr.

Ještě jiná pamětní medaille sice bez jména, však zdá se, že od téhož ryjce k témuž podnětu zhotovená (Tab. CXCI. obr. 1600.) má v líci

*) Vilém Pittner, ryjec a majitel ražebního ústavu ve Vídni.

**) F. Bačák, ryjec v Praze.

hlavu císařovu v téže poloze jako předešlá medaille, jen že jiné podoby, ale s opisem stejným, pouze šestipapsková hvězdička schází.

Na rubu v náplni utvořené z trojlístku jetelového a z trojúhelníku na špičce postaveného nápis v pěti rovných řádcích jako na předešlé medailli. Cípy úsečí vyplněny jsou listovím.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 23 mm, váha bronzové s původním ouškem 5·35 gr, hliníkové 1·6 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na císařský manévr u Čes. Budějovic r. 1895 (Tab. CLXXXVIII. obr. 1585.) nese v líci hlavu panovníkovu s pravé strany s velkými kníry a licousy pokrytou věncem vavřínovým, jenž svázán jest v týle stuhou v dlouhou mašli, a kolem ní od dolejška v pravo opis FRANZ IOSEPH I. KAISER V. OESTERREICH K. V. UNGARN * t. j. Franz Joseph I. Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn (František Josef I. císař rakouský, král uherský). Okraj perlový.

Na rubu v náplni utvořené ze 4 protínajících se polokruhů čte se v sedmi řádcích zkomolený český nápis * | NA | PAMATKU | NA VELKY ZISAŘSKY | MANEVER U BUDĚJOVITZ | V ZAŘÍ | 1895 V cípech povstalých mezi náplní a okrajem listoví. Okraj hladký.

Průměr 29 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 11·4 gr.

Jiná pamětní medaille od Jos. Christlbauera a R. Ronge k téže příležitosti ražená (Tab. CXCII. obr. 1607.) nese v líci prostovlasé poprsí císaře s pravé strany, s kníry a licousy ve vojenské císařské uniformě s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno a pod ním trofeje, s každé strany 3 praporce křížem přes sebe, v prostřed buben a dvě děla. Kolem na povýšeném okraji od dolejška v pravo opis FRANCISCUS JOSEPHUS I. IMPERATOR ET REX *

Na rubu ve věnci ze dvou skřížených větví vavřínových, v levo s květy a v pravo s plody, jež svázány jsou dole mašlí, jest pětiřádkový nápis s prvním řádkem prohnutým ERINNERUNG | AN DIE | GROSSEN | MANÖVER | 1895 t. j. Upomínka na velké manévry 1895. Dole mezi věncem a okrajem v pravo drobounkým písmem CHRISTLBAUER a v levo R. RONGE

Okraje na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha mosazné niklované 10·55 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce (V. Pittnera) na císařské manévry v Bystřici pod Hostýnem r. 1897 (Tab. CXCI. obr. 1602.) shoduje se v líci s medaillí lanškrounskou (Tab. CLXXXVIII. obr. 1584.).

Na rubu jest na 13 řádcích následující českoněmecký pochybený nápis: NA PAMÁTKU | PŘÍTOMNOSTI JEHO VELIČENSTVA | NAŠEHO CÍSAŘE | PŘI PODZIMNÍCH MANÉVRŮ | V BYSTŘICI | ZÁŘÍ 1897 | —•— | ZUR ERINNERUNG | AN DIE ANWESENHEIT | SR MAJESTÄT UNSERES KAISERS | BEI DEN HERBST-MANÖVERN | IN BISTRITZ | SEPTEMBER 1897 Řádek první, druhý a poslední jest prohnutý, ostatní jsou rovné.

Okraje na obou stranách jsou uvnitř perlové, zevnitř zvýšené, hladké.

Průměr 29 mm, váha mosazné s původním ouškem 10·8 gr.

Jednostranná oválová medaille bez letopočtu od Štěpána Schwartze*) na úmrtí císařovny Alžběty (Tab. CLXXXVII. obr. 1582.) nese poprsí její s levé strany s bohatými, z předu spuštěnými a na temeni v rulíky zapletenými kadeřemi, na nichž spočívá korunka se závojem. Šíji zdobí náhrdelník, a vystřižené šaty pokrývá pláštěnka. S pravé strany opis ELISABETHA a pod poprsím menším prohloubeným písmem jméno medailleura ST. SCHWARTZ· Okraj hladký.

Velkost 36/44 mm, váha stříbrné 40·8 gr.

Pamětní medaille od Štěpána Schwartze na úmrtí císařovny Alžběty r. 1898 (Tab. CXCII. obr. 1609.) představuje v líci císařovnu s pravé strany spočívající na loži úmrtním s korunkou na hlavě a s liliemi v pravé ruce. Vedle ní leží císařská koruna rakouská a koruna uherská, rukavičky a vějíř. Nahoře ve třech řádcích čte se ELISABETHA | IMP · AUSTRIAE | REG · HUNG · t. j. Elisabetha imperatrix Austriae, regina Hungariae (Alžběta císařovna rakouská, královna uherská). Dole v úseči pod korunami malým písmem prohloubeným jméno medailleura ST. SCHWARTZ

Na rubu na skalisku sedící truchlící ženská postava s levé strany, zahalená ve velkém šátku a pravou rukou zastírající si tvář. Nad ní v polokruhu opis X · SEPT · | MDCCCXCVIII t. j. 10. září 1898. Dole při okraji v levo drobným, prohloubeným, na venek postaveným písmem jméno autora ST. SCHWARTZ

Okraje s obou stran hladké.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 20·8 gr, bronzové 17·7 gr.

Velká pamětní medaille z r. 1898 od Jos. Tautenhayna na padesátileté jubileum panování císaře (Tab. CLXXXVIII. obr. 1586.) má v líci prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany, sáhající dole k okraji, s lysinou, velkými kníry a licousy, ve vojenské uniformě císařské, s řádem zlatého rouna a s pěti jinými ještě řády na prsou a s šerpou přes pravé rameno. Od pravého ramene vzhůru čte se opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTR · IMP · BOH · REX · ETC · AC · AP · HUNG · REX t. j. Franciscus Josephus Primus Dei gratia Austriae imperator, Bohemiae rex et cetera ac Apostolicus Hungariae rex (František Josef První z Boží milosti císař rakouský, král český atd. a Apoštolský král uherský). Pod poprsím při okraji rovnoběžně drobounkým písmem na venek obráceným jméno medailleura JOS. TAUTENHAYN

Na rubu v hladkém, nahoře i dole protrženém obvodku v křesle sedící Klio s hlavou v pravo obrácenou a do opisu sáhající, držící v pravici rydlo a levicí o koleno opřenou desku, do níž jest písmem vyhloubeným ve třech řádcích vryto DIE · II · DEC · | MDCCCXLVIII— | MDCCCXCVIII t. j. Dne

*) Štěpán Schwartz, c. k. vládní rada, professor uměl. průmysl. školy a ryjec c. k. mincovny ve Vídni, narozen 20. srpna r. 1851.

2. prosince 1848—1898. U pravé její nohy sedí andílek s rohem hojnosti a za ním jest ratolest dubová, kdežto na straně protější spatřuje se větvička vavřínová a vespod barokový štítek s heslem VIRIBVS VNITIS Od pravé strany zdola vine se vzhůru opis DECEM · IMPERII · LVSTRA · PIE · PERACTA t. j. Padesátiletí (deset pětiletí) vlády svědomitě dokonané.

Okraje s obou stran jsou zvýšené a hladké.

Průměr 60½ mm, váha bronzové 92·55 gr.

Menší pamětní medaille z téhož roku týmž medailleurem k té samé příležitosti pracovaná (Tab. CXCII. obr. 1610.) jest pouhým zmenšením medaille předešlé.

Průměr 40 mm, váha stříbrné 38 gr, bronzové 36·5 gr.

Pamětní medaille z r. 1898 od F. L. k téže příležitosti ražená (Tab. CXCII. obr. 1612.). V líci jejím vidí se podobné poprsí císaře jako prve a nad ním v oblouku od ramen sáhajícím od pravé strany k levé opis ★ ZUM 50 JÄHR. REGIERUNGS JUBILÄUM ★ t. j. K padesátiletému jubileu panování a pod poprsím písmem na venek obráceným 2. DECEMBER 1898 t. j. 2. prosince 1898. Na úseči ruky drobně značka ryjce F. L.

Na rubu jest mladistvé, prostovlasé, bezvousé poprsí panovníka s levé strany ve vojenské uniformě, s řádem zlatého rouna a cís. Marie Terezie a s šerpou přes pravé rameno, nad nímž v oblouku klenoucím se od jednoho ramene k druhému vine se od pravice k levici opis ★ ZUR ERINNERUNG AN DIE FEUERTAUFE ZU ST. LUCIA ★ t. j. V upomínku na křest ohněm u Sv. Lucie. V opisu pod poprsím čte se písmem na venek obráceným datum AM 6. MAI 1848 t. j. 6. května 1848.

Okraje jsou na obou stranách dvojité, vnitřní perlové, zevnější zvýšené, hladké.

Průměr 29 mm, váha stříbrné 15·4 gr.

Pamětní medaille z r. 1898 od Ant. Scharffa k témuž jubileu (Tab. CXCII. obr. 1613.). V líci jejím zobrazeno na dvou skřížených vavřínových ratolestech s plody prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany z téže doby dle předcházejícího popisu. Za týlem ve dvou vodorovných řádcích II · | DEC · a tamtéž rovnoběžně s okrajem MDCCCXCVIII t. j. 2. prosince 1898. Při pravé straně pod úsečí ruky ve čtyrech řádcích jest nápis TE | SALVO | AVSTRIA | SALVA t. j. Tě šťastným činím, šťastné Rakousko. Pod poprsím, kde se větevky protínají, jest monogram medailleura z prohloubených písmen $\widehat{AS}$

Na rubu nese prostovlasé, hladce učesané, bezvousé poprsí císařovo s levé strany u věku 18 let v řádovém rouše rytířů zlatého rouna s řetězem řádovým na prsou a s přehozeným pláštěm přes ramena. V záhlaví jeho jest ve dvou vodorovných řádcích datum II · | DEC · a rovnoběžně s okrajem letopočet MDCCCXLVIII t. j. 2. prosince 1848 (datum nastoupení trůnu). Dole pod poprsím těsně při okraji drobounkým písmem jméno autorovo $\widehat{A\,Scharff}$

Průměr 25 mm, váha stříbrné 7·85 gr.

Pamětní medaille z r. 1898 k téže oslavě od neznámého ryjce K. H. (Tab. CLXXXVIII. obr. 1587.) má v líci při levé straně šikmo položenou vavřínovou větev s plody, v jejíž horní části nalézá se koruna císařská, kdežto spodní konec její propleten jest stuhami. Na ní spočívá ve vysokém reliefu pracované stařičké prostovlasé poprsí císaře s velkými kníry a licousy s levé strany, v husarské uniformě s četnými řády na prsou a nahoře nad hlavou jeho září pětipaprsková hvězda. Při pravé straně čte se v pěti vodorovných řádcích SALVE, | VIVAT | FRANCISC. | JOSEPH I. | IMP. REX. t. j. Salve, vivat Franciscus Josephus Primus imperator, rex (Ať jest zdráv, ať žije František Josef I. císař, král). Dole mezi poprsím a stuhami na pravé straně drobně značka ryjce *K. H. f.* a na levé straně rovnoběžně s okrajem drobným na venek obráceným písmem značka vydavatelů W M. & F. W. ST.

Na rubu jest stojící ženská postava, držící v levici palmovou ratolest a v pravici vavřínový věnec nad ozdobným štítem s monogramem císařským *FJ*, který po stranách podpírají dva andílkové (putti) jako štítonoši. Nad tím v oblouku opis VIRIBUS UNITIS | 1848 — 1898

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 60 mm, váha cínové 83·4 gr.

Oválová pamětní medaille z r. 1898 bez jména ryjce za touž příčinou ražená (Tab. CLXXXVII. obr. 1581.) nese v líci prostovlasé poprsí císaře s pravé strany se silným knírem a licousy, ve vojenské císařské uniformě s řádem zlatého rouna a se 4 jinými řády a s šerpou přes pravé rameno, sáhající dole k okraji.

Na rubu čte se v pěti vodorovných řádcích legenda FRANCISCVS · JOSEPHVS · I | QVINQVAGENARII · REGNI | DIEM · FESTVM · CELEBRANS | II · DECEMBRIS | MDCCCXCVIII t. j. František Josef I. slavící výročí padesátileté vlády 2. prosince 1898.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Velkost 31/39 mm, váha stříbrné 15·8 gr.

Jednostranná čtyrrohá plaketa z r. 1898 od W. Lauera*) k témuž podnětu (Tab. CXCIII. obr. 1615.) představuje prostovlasé poprsí císaře s pravé strany se statnými kníry a licousy, v husarské uniformě a s mnohými řády. Kolem hlavy se tří stran za secesní květinovou ozdobou rozestaveny jsou znaky zemí mocnářství Rakousko-Uherského, v týle jsou ve dvou řádcích letopočty 1848 a 1898, na úseči ruky drobounkým vypouklým písmem jméno medailleura *LAUER* a v tabulce pod poprsím přes celou šíři plakety nápis FRANZ JOSEF I Kolem plakety se všech stran zvýšený hladký okraj.

Velkost 38/54 mm, váha stříbrné 34 gr, bronzové 28·5 gr.

Velká pamětní medaille z r. 1898 k témuž jubileu dle modelu Šalounova**) vydaná ryteckým a ražebním ústavem I. B. Pichla***)

*) Wolfgang Lauer, medailleur v Norimberce.

**) Ladislav Šaloun sochař český, nar. 1. srpna 1870 v Praze, žák F. Seidana a Boh. Schnircha.

***) Ivan B. Pichl, majitel rytecké továrny a ražebny v Praze, narodil se r. 1850 tamtéž ze staré rodiny vlastenecké a buditelské. Otec jeho M. U. Dr. Josef Bojislav Pichl byl pokrevním a osobním

v Praze (Tab. CXCIII. obr. 1618.). Na líci straně její zobrazeno prostovlasé poprsí panovníka s levé strany s kníry a licousy, ve vojenské císařské uniformě s řádem zlatého rouna, s šerpou přes pravé rameno a v plášti v podobě soudobé, a vedle něho po pravé straně v téže posici bezvousé poprsí jeho s hlavou nepokrytou, v stejné uniformě, avšak bez pláště, v podobě při nastoupení trůnu. Pod poprsími dole v opis zabíhajícími podložena v levo ratolest vavřínová a v pravo dubová, a umístěno z drobného písma jméno ražebny I · B · PICHL · PRAGA Od doleječka v pravo počíná opis 1848 FRANCISCVS IOSEPHVS I · IMPERATOR ET REX 1898 V pravé polovině medaille ve volném poli ve výši šíje vodorovně jest datum 2 · DEC ·

Na rubu přes celou plochu na zemi stojící, oblaky obestřená ženská postava s vlajícím šatem k pozorovateli zády ale obličejem v pravo (heraldicky v levo) obrácená, držící v levé náruči svazek palmových ratolestí a v natažené pravici větevku vavřínovou. Nad onou postavou císařská koruna se stuhami ze spodu jejího vlajícími, vysílající zářivé paprsky na letopočet 1848, umístěný volně v pravé půli medaille a na rok 1898, nalézající se pod rukou v levé její polovině. Nad rukou genia při okraji v podobě hvězdy září číslice 19, znázorňující osvícené 19. století.

Okraje na obou stranách nepřevyšují plochy medaille.

Průměr 51 mm, váha stříbrné 49·5 gr.

Jí podobá se úplně menší v téže dílně k stejné příležitosti zhotovená medaille (Tab. CXCIII. obr. 1619.), kteráž kromě opisu na velké medailli vinoucího se na líci kolem okraje má uvnitř s ním souběžný ještě druhý opis DECEM LVSTRIS EXACTIS t. j. K padesáti letům (desíti pětiletím) dokonaným neb: Na pamět 50 let dokonaných.

Průměr 35 mm, váha stříbrné 19·4 gr.

---

přítelem Jos. Jungmanna a přítelem J. U. Dra. Frant. Lad. Riegra, který mu byl při svatbě družbou, jakož i jiných předních vlastenců a buditelů a známým publicistou a literátem českým, který přispěl r. 1849 svou veřejnou a žurnalistickou činností, vydáváním „Pardubického hlasatele svobody a lidu práva" a propagandou k uhájení Pardubic a v l. 1854—1860 Kladna před germanisací, začež prvnější město uctilo památku jeho pojmenováním jedné z ulic po něm. Rovněž matka jeho Františka Bohunka pocházela z vlastenecké rodiny, neboť byla dcerou professora Frant. Svobody a jednou z prvních básnířek českých, píšíc pod pseudonymem Marie Čacká, a písně její vykonaly záslužnou vlasteneckou missii zvláště mezi ženami v našich tehdy valně poněmčilých městech a některé i v nápěv uvedeny. Nedivno tudíž, že i syn Ivan byl již jako student pro své vlastenecké smýšlení persekvován a později i s přátely svými vězněn. V mladších letech byl též literárně činným. R. 1869 vynalezl za přispění tehdejších professorů lučby na technice pražské kaučuková razítka, načež si zařídil výrobu jich. Zakoupením ryteckého závodu Jana Kvasničky r. 1885 rozšířil závod svůj v Celetné ulici i na kovorytectví a ražebnu medailli. R. 1895 na Národopisné výstavě ve Staré Praze jím zařízený Kutnohorský mincverk těšil se četné návštěvě. V srpnu 1910 pronajal od obce pražské restauraci „pod Letnou", kamž přestěhoval část závodu svého, jmenovitě mincovnu, jež nese název „Monetaria Pragensis". Za práce, hlavně četné medaille, jež v závodě jeho byly zhotoveny a z nichž mnohé i do soukromé sbírky císařské byly přijaty, udělen mu titul cís. rady, četné řády a jiná vyznamenání.

Jiná ještě menší v témž závodě za příčinou 50letého jubilea panování Jeho Veličenstva ražená medaille (Tab. CXCIII. obr. 1617.) nese v líci na vavřínu spočívající prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany dole k okraji sáhající, podoby soudobé, oděného v řádovém rouše rytířů zlatého rouna: v kasuli a v převěšeném plášti s řetězem řádovým na prsou a vedle něho po levici poprsí jeho z doby nastoupení na trůn v maršálském kabátě s řádem zlatého rouna. Dole v pravo od ramene počíná opis 1848 FRANC · IOS · I · IMP. ET REX 1898 a v levo nad ratolestí vavřínovou ve výši šíji ve dvou vodorovných řádcích datum 2 · | DEC ·

Na rubu ve věnci nahoře rozevřeném a ze skřížené větve dubové a lípové, dole stuhou v mašli svázaných, složeném vidí se císařská koruna, ozářená nad ní umístěnou šestipaprskovou hvězdou, vedle níž po stranách rovnoběžně s okrajem čte se heslo panovníkovo VIRIBVS | VNITIS Dole podle okraje drobounkým na venek obráceným písmem jméno ražebny: v pravo PICHL a v levo PRAGA

Okraje na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 25 mm, váha hliníkové s původním ouškem 1·45 gr.

Větší oválová pamětní medaille z r. 1898 od Štěpána Schwartze*) k téže příležitosti (Tab. CXCI. obr. 1606.) znázorňuje v líci prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany v kasuli, s velkou lysinou, s kníry a licousy, sáhající dole k okraji. Nad pravým ramenem vidí se vypouklou drobnou literou začáteční písmena jmena medailleura S. S. a na úseči ruky drobným prohloubeným písmem GESCH. t. j. Geschützt (chráněno). V levé polovině medaille čte se opis FRANZ JOSEF · I ·

Na rubu v horní polovině jest pětiřádkový nápis 50 | JAHRE | GLORREICHE | REGIERUNG | ⋆ 1848—1898 ⋆ t. j. 50 let slávou bohaté panování 1848—1898.

Velkost 17/22 mm, váha stříbrné 4·4 gr.

Táž menší medaille (Tab. CXCI. obr. 1604.) nese slovo GESCH. v záhlaví rovnoběžně s okrajem, písmem z venku se čtoucím.

Velkost 14/17 mm, váha stříbrné 2·2 gr.

Pamětní medaille z r. 1898 od R. Neubergra**) k oslavě téhož jubilea (Tab. CXCII. obr. 1611.) má v líci pod císařskou korunou,

*) Štěpán Schwartz, sochař, medailleur a ciseleur, naroz. 20. srpna 1851 v Nitře v Uhrách přišel r. 1865 do Pešti, kde pracoval v továrně na kovové zboží a vyučil se v modelování, lití a ciselování kovův. Od r. 1867 až do r. 1870 byl pak zaměstnán ve Vídni opět v továrnách na zpracování kovů a navštěvoval školu uměl.-průmyslovou, kde Otto König doplnil jeho výcvik umělecký tak, že Schwartz založil již r. 1872 školu pro ciseleury. R. 1887 stal se assistentem na odborné škole sochařské a r. 1881 učitelem na ciseleurském oddělení rak. musea uměl.-průmyslového, odkud působil vlivně na průmysl kovodělnický. Také sošky a potréty se mu dařily, zvláště medaille i plakety. On první z rakouských ryjců r. 1909 opatřil běžné mince, k nimž pracoval kolky, svým plným jménem, kteráždto u nás dosud nezvyklost, ač v jiných státech dávno zavedena, dala veřejnosti podnět k různým vybájeným versem a způsobila, že mince s jeho značkou byly svého času sběrateli horečně hledány a značně přeplácany. (Viz též poznámku na str. 1015.)

**) R. Neuberger, ryjec c. k. hlavní mincovny ve Vídni.

která zabíhá nahoře v opis a z níž ze spodu vlají fábory, v ozdobném barokovém rámci v oválových medaillonech dvě prostovlasá poprsí panovníka a sice v pravo poprsí s pravé strany z r. 1848 ve vojenské uniformě, v rozhaleném plášti, s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno a v levo stejně oděné poprsí z r. 1898 s levé strany. Mezi oběma medaillony nahoře ozdoba palmová, dole hlava andělíčka. Dole v rámci pod poprsími propletena jest páska, na níž vyhloubenými číslicemi čte se v pravo letopočet 1848 a v levo 1898 Pod rámcem poněkud v pravo od středu umístěn monogram ryjce ℜN Shora od koruny vine se opis KU 50LETÉMU JUBILEU PANOVÁNÍ JEHO VELIČENSTVA CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA I.

Na rubu vidí se pohled na Hradčany a Malou Stranu v Praze z Františkova nábřeží od staroměstských mlýnů a nad ním nahoře v oblouku nápis PRAHA – HRADČIN Dole při okraji v levo na jednom mostním pilíři opět monogram ryjce ℜN

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 39 mm, váha stříbrné 31·9 gr, bronzové 27·6 gr.

Jubilejní medaille z r. 1898 od Jos. Tautenhayna pro vojsko, státní úředníky a zřízence (Tab. CXCIII. obr. 1614.) představuje na líci prostovlasé poprsí císařovo s kníry a velkými licousy s pravé strany, dole až k okraji sáhající, ve vojenském kabátě s řádem zlatého rouna a s jinými řády a s šerpou přes pravé rameno. Od pravého ramene vine se podle okraje k levému rameni opis FRANC · IOS · I · D · G · IMP · AVSTR · REX · BOH · ETC · AC · AP · REX · HVNG ·

Na rubu ve věnci nahoře rozevřeném, utvořeném z větve vavřínové a dubové, jež svázány jsou dole stuhou v mašli, jest obdélníková tabulka s dvouřádkovým nápisem SIGNVM | MEMORIAE t. j. Odznak zásluh. Nad věncem podél okraje v polokruhu opis MDCCCXLVIII — MDCCCXCVIII

Okraje na obou stranách zvýšené, hladké.

Průměr 34 mm, váha žluté bronzové (ze starých děl) s původním ouškem 19 gr.

U vojska nosena na stužce tmavě červené, u osob civilních na stužce červenobílé.

Táž miniaturní medaille (Tab. CLXXXIX. obr. 1590.) má průměr 19 mm a váží v zlatém bronzu 4 gr.

Jubilejní čestná medaille bez letopočtu od Ant. Scharffa za 40leté věrné služby (Tab. CXCIII. obr. 1616.). Na líci jejím zobrazeno prostovlasé poprsí panovníka s pravé strany, jež dole sáhá k okraji, s kníry a statnými licousy, v kasuli a plášti rytířů zlatého rouna s řetězem řádovým na prsou. Kolem něho při okraji jest hustý věnec z dubového listí stuhami propletený, a za hladkým obvodkem uvnitř od pravého ramene k levému táhne se opis FRANC · IOS · I · D · G · IMP · AVST · REX BOH · ETC · ET REX AP · HVNG · Okraj hladký.

Na rubu uprostřed okrouhlá záře paprsků a kolem ní od shora opis SIGNUM LABORIS FIDELITER PERACTI * (t. j. Odznak práce věrně vykoná-

vané) a v září paprsků ve dvou vodorovných řádcích nápis XXXX | ANNORVM t. j. po 40 let. Za opisem hladký obvodek a mezi ním a perlovým okrajem rozestaveno v kruhu 12 vavřínových trojlístků, každý se 4 plody.

Průměr 34 mm, váha bronzové s původním ouškem 19·1 gr.

Jubilejní čestná medaille bez letopočtu a jména ryjce za 25letou činnost hasičskou (Tab. CXCII. obr. 1608.) nese v líci ve věnci dole otevřeném a ze dvou nahoře svázaných ratolestí vavřínových složeném hlavu císařovu s pravé strany s kníry a mohutnými licousy, pokrytou věncem vavřínovým, v týle stuhou svázaným.

Na rubu jest tabulka s číslicí XXV ozdobená se tří stran věncem ze dvou větví vavřínových a nahoře plamínkem a nad ní v polokruhu opis FORTITUDINI VIRTUTI a pod ní rovněž tak písmem na venek obráceným ET PERSEVERANTIÆ t. j. Za statečnost, cnost a vytrvalost po 25 let.

Okraj po obou stranách mírně zvýšený a hladký.

Průměr 32 mm, váha bronzové s původním ouškem 18·25 gr.

Nosí se na žluté stuze.

Česká pamětní medaille z r. 1899 bez jména ryjce na císařské manévry u Zákup (Tab. CXCV. obr. 1628.) má v líci prostovlasé poprsí císaře s velkými kníry a licousy s pravé strany, ve vojenském kabátě s řádem zlatého rouna a jinými řády a s šerpou přes pravé rameno, spočívající na válečných trofejích, totiž s každé strany na dvou vojenských praporech a uprostřed bubnu s vavřínovou ratolestí. Opis v záhlaví FRANTIŠEK a z předu JOSEF I.

Na rubu v dolní půli ze předu v kotoučích dýmu zahalené manévrující tlupy pěchoty, dělostřelectva i jízdy a v pozadí hornatá krajina. Nad tím v horní polovině v půlkruhu rovnoběžně s okrajem opis UPOMÍNKA NA CÍSAŘSKÉ MANÉVRY a pod ním ve dvou vodorovných řádcích 1899 | ZÁKOPY

Okraje s obou stran zvýšené a hladké.

Průměr 29 mm, váha bronzové s původním ouškem 14·4 gr.

Německá pamětní medaille z r. 1899 bez jména ryjce na přítomnost císaře u podzimních manévrů v Zákupech (Tab. CXCV. obr. 1629.) shoduje se lícní stranou s medaillí na manévry u Lanškrouna r. 1894 (Tab. CLXXXVIII. obr. 1584.).

Na rubu jest sedmiřádková legenda s prvním a posledním řádkem do oblouku prohnutým ZUR ERINNERUNG | AN DIE | ANWESENHEIT | SR MAJESTÄT DES KAISERS | BEI DEN HERBSTMANÖVER | IN | REICHSTADT 1899. t. j. V upomínku na přítomnost Jeho Veličenstva císaře při podzimních manévrech v Zákupech 1899. Kolem opisu perlový obvodek a dole mezi ním a okrajem zcela drobným písmem MESSING t. j. mosaz. Okraj zvýšený, hladký.

Průměr 29 mm, váha bronzové postříbřené 14·5 gr.

Velká pamětní medaille od Ant. Poppa*) a I. B. Pichla na návštěvu císařovu a svěcení Františkova mostu v Praze r. 1901 (Tab. CXCIV. obr. 1626.). Na líci jejím zobrazeno poprsí panovníka s bujnými kníry a licousy s pravé strany, oděné v kasuli a plášti rytířů zlatého rouna s řetězem řádovým na prsou. Pod ním velice drobně jméno ražebny a plastika PICHL INC · — POPP INV · t. j. Pichl incisit, Popp invenit (Pichl vyryl, Popp navrhl). Kolem poprsí od dolejška v pravo opis FRANCISCVS IOSEPHVS I · D · G · AVSTR · IMP · BOH · REX ETC · PRAGAE MENSE IVN · 1901

Na rubu nalézá se votivní deska, skládající se ze tří částí: z vlastní desky uprostřed tvaru obdélníkového, nesoucí nápis, z tympanonu, vyplňujícího horní úseč, a ze spodní části v dolní úseči. V tympanonu zobrazena na břehu řeky zpola ležící zpola sedící nahá postava ženská s pravé strany s ověnčenou hlavou — personifikace Vltavy — držící v pravé o loket opřené ruce veslo a nataženou levicí ukazující na nový kamenný most císaře Františka. V pozadí Smíchov a Malá Strana, nad nimi Petřín a Hradčany. Pod mohutnou římsou tympanonu jest tabule, na níž čte se v 11 řádcích votivní nápis DIE 14 · MENS · IVN · 1901 HIC PONS IMPERATORIS | FRANCISCI CONSECRATVS EST PER S · R · E · PRESB · | CARD · LEON · LIB · BAR · SKRBENSKÝ DE HŘÍŠTĚ | QVO TEMPORE REGNI BOHEMIAE LOCVM | TENEBAT CAROLVS E COMITIBVS DE COVDENHOVE · | SVPREMVS MARESCALCVS R · BOHEM · GEO · | PRINC · DE LOBKOWICZ · VRBIS PRAGAE | PRIMATOR DR · VL · SRB VICEPRIMATORES | DR · V · FRIČ ET ING · E · L · NEVBERT FVERVNT · | FORMAM PONTIS DELINEANTIBVS ING · IANŮ | SOVKVP · ET BALŠÁNEK · CONSTR · GREGERSEN · t. j. Die 14. mensis junii 1901 hic pons imperatoris Francisci consecratus est per Sacrae Romanae ecclesiae presbyterum cardinalem Leonem liberum baronem Skrbenský de Hříště, quo tempore regni Bohemiae locum tenebat Carolus e comitibus de Coudenhove, supremus marescalcus regni Bohemiae Georgius princeps de Lobkowicz, urbis Pragae primator Dr. Vl. Srb, viceprimatores Dr. V. Frič et ing. E. L. Neubert fuerunt. Formam pontis delineantibus ing. Janů, Soukup et Balšánek, construxit Gregersen. (Dne 14. měsíce června 1901 tento most císaře Františka posvěcen jest svaté římské církve starším (knězem) kardinálem Lvem svob. pánem Skrbenským z Hříště, kteréhož času království Českého náměstkem byl Karel hrabě z Coudenhove, nejvyšším maršálkem království Českého Jiří kníže z Lobkowicz, města Prahy primatorem Dr. Vl. Srb, náměstky starosty Dr. V. Frič a inženýr E. L Neubert. Návrh mostu podali inž. Janů, Soukup a Balšánek, provedl Gregersen). Pod tabulí jest opět široká římsa a pod ní znak města Prahy, vedle něhož

*) Ant. Popp, sochař a plastik český, nar. 30. července 1850 v Praze, syn sochaře a modeleura Arnošta Poppa † 14. září 1883 v Praze. R. 1866 absolvoval c. k. vyšší reálku v Praze a stal se žákem svého otce, při čemž navštěvoval průmyslovou školu Jednoty pro povzbuzení průmyslu v Čechách, na níž otec jeho vyučoval modelování, a r. 1870 pražskou akademii. Cestoval po hlavních městech evropských a pracoval až do r. 1873 o svém zdokonalení, načež započal činnost praktického sochaře, ozdobiv mnoho budov svými pracemi. Jest z nejproduktivnějších českých sochařů, a nelze jeho figurální a dekorativní práce ani spočísti. Od r. 1892 jest učitelem modelování na české technice pražské, byv r. 1896 jmenován honorovaným docentem.

po pravé straně zastrčena jest haluz vavřínová a po levé lípová, vinoucí se vzhůru po okrajích celé desky a nahoře se sbíhající.

Návrh k této medailli, provedený umělecky v slohu moderním, jest velice vkusný a zdařilý, vypracování čisté a slouží českému ryjectví ku cti.

Průměr 56 mm, váha zlatobronzové 47·6 gr.

Menší česká pamětní medaille k tetéž příležitosti a od těchže autorů provedená (Tab. CXCIV. obr. 1623.) nese v líci prostovlasé dole k samému okraji sáhající poprsí panovníkovo s pravé strany se silnými kníry a licousy, ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna a se čtyřmi jinými řády a s šerpou přes pravé rameno. Mezi pravým a levým ramenem podle okraje táhne se opis JEHO CÍS · A KRÁL · VELIČENSTVO FRANTIŠEK JOSEF I ·

Na rubu jest stejné líčení jako na velké medailli, ale na tabuli pouze šestiřádkový český nápis NA PAMÁTKU | NEJVYŠŠÍ NÁVŠTĚVY | J. V. CÍSAŘE PÁNA | V PRAZE V ČERVNU 1901 | A ZBUDOVÁNÍ | KAM. MOSTU FRANTIŠKOVA Dole při okraji drobným na venek obráceným písmem v pravo RYL – PICHL · a v levo POPP – MOD ·

Průměr 34 mm, váha bronzové 18 gr.

Pamětní medaille z r. 1901 od Václ. Šmakala*) na návštěvu panovníka a svěcení mostu císaře Františka v Praze (Tab. CXCIV. obr. 1625.) nese v líci devítiřádkový nápis NA PAMÁTKU SVĚCENÍ MOSTU | CÍSAŘE | FRANTIŠKA | ✖ A NÁVŠTĚVY ✖ | JEHO VELIČENSTVA | CÍSAŘE A KRÁLE | FRANTIŠKA JOSEFA I · | ✖ V PRAZE ✖ | L. P. 1901 V nápisu tom jest první a poslední řádek rovnoběžně s okrajem prohnutý, ostatní vodorovné. Okraj perlový.

Rubní strana rozdělena jest na tři části. V prostřední obdélné spatřuje se nový most a v pozadí jeho Petřín a Hradčany. Horní úseč vyplňuje větev vavřínová a spodní lípová. Dole při okraji drobným na venek obráceným písmem v pravo ŠMAKAL a v levo PRAHA Okraj zvýšený, hladký.

Průměr 35 mm, váha olověné 10·6 gr.

Pamětní medaille z r. 1905 bez jména ryjce na císařské manévry u Štěkna (Tab. CXCV. obr. 1630.). V líci jejím jest prostovlasé poprsí císařovo s pravé strany s bujnými kníry a licousy, ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna a jinými řády a s šerpou přes pravé rameno a opis s pravé strany FRANCISCUS a s levé JOSEPHUS I.

Na rubu čte se v 11 řádcích německočeský pochybený nápis ZUR ERINNERUNG | A. D. | KAISERMANÖVER | BEI STEKNA | IN BÖHMEN 1905 | ——*—— | K UPOMÍNCE | NA VELKÉ | CÍSAŘSKÉ MANÉVRY | U ŠTĚKNY | V ČECHÁCH 1905 První a poslední řádek jsou rovnoběžně s okrajem prohnuté, ostatní vodorovné.

*) Václav K. Šmakal, ryjec a majitel elektrické ražebny kovů v Praze, narodil se 28. září 1863 tamže a navštěvoval zde nižší reálku a odbornou školu uměleckou. V 17. roce vstoupil do učení k ryjci A. Haberlovi v Praze. Závod vlastní zařídil r. 1892. Za práce své vyznamenán zlatým zásluhným křížem, dále obdržel 22 čestných diplomů, 21 zlatých medaillí atd. atd.

Okraje na obou stranách zvýšené, hladké.

Průměr 29 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 11 gr.

Pamětní medaille od Ludvíka Hujera*) na návštěvu panovníka v Jablonci nad Nisou r. 1906 (Tab. CXCV. obr. 1632.) má na líci poprsí jeho s pravé strany s kníry a licousy, ve vojenské uniformě s řádem zlatého rouna a s šerpou přes pravé rameno, sáhající dole až k okraji. Na úseči ruky drobným písmem vryto jméno medailleura L. HUJER Kolem poprsí ve výši šíje od pravé strany k levé vine se opis FRANZ · JOSEPH · I · ETC. V pravo v téže výši ve volném poli ve dvou vodorovných řádcích · VIRIBUS · | · UNITIS ·

Na rubu více než druhou třetinu medaille zaujímá legenda o pěti rovných řádcích ZUR · ERINNERUNG · AN · DEN · BESUCH | SR · MAJESTÄT · UNSERES · KAISERS | · FRANZ · JOSEF · I · | IN · GABLONZ · AN · DER · NEISSE | · 1906 · t. j. V upomínku na návštěvu Jeho Veličenstva našeho císaře Františka Josefa I. v Jablonci nad Nisou 1906.

Průměr 39 mm, váha zlaté 41·5 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Těšína r. 1906 (Tab. CXCV. obr. 1631.) shoduje se v líci s medaillí na cís. manévry u Štěkna r. 1905.

Na rubu o stejném počtu a úpravě řádků německo-polský nápis ZUR ERINNERUNG | A. D. | GROSSE | KAISERMANÖVER | BEI TESCHEN 1906 | —·—·— | PAMIĄTKA | O WIELKICH | CESARSKICH MANEWRACH | OKOLICE | CIESZYNA 1906 t. j. V upomínku na velké císařské manévry u Těšína 1906.

Okraje na obou stranách zvýšené hladké.

Průměr 29 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 11·7 gr.

Miniaturní pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu císaře v Praze r. 1907 (Tab. CXCV. obr. 1633.) nese v líci hlavu jeho s pravé strany s kníry a licousy věnčenou vavřínem a se stuhou v týle a obejmutou opisem FRANC · JOSEF · I · D · G · IMPERATOR · A · REX · nahoře v pravo počínajícím.

Na rubu v sedmi řádcích zkomolený český nápis NA PAMÁTKU | NÁVŠTĚVJ | J. V. | CÍSAŘE A KRÁLE | V | PRAZE | DUBEN 1907 s prvním a posledním řádkem souběžně s okrajem prohnutým.

S obou stran perlové obvodky a zvýšené hladké okraje.

Průměr 13 mm, váha mosazné s původním ouškem 1·4 gr.

Jiná miniaturní k téže příležitosti ražená pamětní medaille rovněž bez jména autora (Tab. CXCV. obr. 1634.) má na líci hlavu mocnářovu jako předešlá, ale v opisu v pravo FRANC, nahoře ✠, v levo JOSEF a dole KB.

---

*) Ludvík Hujer, medailleur, narodil se 20. července 1872 ve Wilhelmshöhe, navštěvoval průmyslovou školu v Jablonci n. N. a v Nise, pak pracoval v Londýně, načež usadil se trvale ve Vídni.

Na rubu v šesti rovných řádcích čte se zkomolený český nápis 1907 | V ZPOMÍNKA | NA | CÍSAŘSKÉ | DNJ | PRAHA

Okraje s obou stran stejné jako na předešlé medailli.

Průměr 13 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 0·85 gr.

Pamětní česká medaille z r. 1908 bez jména ryjce na oslavu 60 letého panování císaře (Tab. CXCVI. obr. 1637.) má zobrazeny v líci v oválových řezbou zdobených rámcích dva proti sobě hledící medaillony panovníka ze dvou fásí života: v pravo jest prostovlasé bezvousé poprsí jeho u věku 18 let s pravé strany ve vojenské uniformě se zlatým rounem a s dvěma jinými řády a s šerpou přes pravé rameno a v levo poprsí jeho s levé strany v 78. roce věku, s vlasem prořídlým, s kníry a licousy, ve vojenském kabátě s řádem zlatého rouna a se 4 jinými řády. Nad medaillony skví se koruna rakouská a uherská spočívající na dvou přes sebe položených vavřínových haluzích a dole pod medaillony jsou državy obou říší a pod nimi blánky s letopočty 1848 a 1908 se stejnými skříženými ratolestmi v pozadí.

Na rubu ve věnci lípovém s plody, nahoře rozevřeném, čte se v sedmi rovných řádcích UPOMÍNKA | NA OSLAVU | 60 LETÉHO PANOVÁNÍ | JEHO VELIČENSTVA | CÍSAŘE A KRÁLE | FRANTIŠKA JOSEFA I. | 1848—1908

Okraje jsou s obou stran zvýšené a hladké.

Průměr $33^1/_2$ mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 16·25 gr.

Takovážě německá medaille (Tab. CXCVI. obr. 1638.) má líční stranu úplně stejnou s předešlou medaillí českou.

Na rubu ve věnci sestaveném z větve vavřínové s plody se strany pravé a z ratolesti dubové se žaludy se strany levé, dole skřížených a svázaných, nahoře však se nestýkajících, jest v osmi rovných řádcích nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DAS 60. | REGIERUNGS-JUBILÄUM | SR MAJESTÄT | DES KAISERS | FRANZ JOSEPH I. | 1848—1908

Průměr $33^1/_2$ mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 16·75 gr.

Čtyrhranná pamětní medaille z r. 1908 od A. N. (=Ondřeje Neudecka?) k téže příležitosti (Tab. CXCIV. obr. 1621.) nese v líci prostovlasé poprsí mocnářovo s pravé strany ve vojenské uniformě s řádem zlatého rouna a jinými řády a kolem něho na povýšeném okraji v pravo, nahoře a v levo opis × ZUM 60 JÄH | RIGEN REGIERUNGS | JUBILÄUM × a pod poprsím KAISER FRANZ JOSEF I. Okraj zvýšený, hladký.

Na rubu uprostřed v oválové záři paprsků počáteční písmena jména císařova FJ 1, nad ní v mírném oblouku letopočty 1848—1908, dole pak vavřínová ratolest s plody. Okraj kolem perlový a za ním zvýšený hladký. Nahoře za okrajem pod původním ouškem v malém oválovém štítku značka autora A. N.

Velkost $16^1/_2/18$ mm, váha stříbrné s původním ouškem 3·45 gr.

Pamětní medaille z r. 1908 od Frant. Kounitzkého*) na 60leté jubileum panování císaře (Tab. CXCVI. obr. 1639.) představuje v líci

*) František Kounitzky, medailleur ve Vídni.

ve vysokém reliefu prostovlasou hlavu panovníkovu s levé strany s velkou lysinou, s kníry a licousy, sáhající nahoře i dole až k okraji. Dole v záhlaví rovnoběžně s okrajem drobným z venku se čtoucím písmem jméno medailleura F. KOUNITZKY

Na rubu v pravo strom vavřínový a v levo dub, oba s listy, plody a kořeny a rovný dvouřádkový nápis písmem prohloubeným 1848—1908 a pod tím VI | RIBUS UNI | TIS

Okraje s obou stran mělké, hladké.

Průměr 62 mm, váha bronzové lité a niklované 94·55 gr.

Jiná pamětní medaille z r. 1908 bez jména ryjce k téže oslavě (Tab. CXCV. obr. 1636.) má v líci prostovlasé poprsí panovníka s levé strany s velkou lysinou, kníry a licousy, ve vojenské uniformě s řádem zlatého rouna a s mnohými jinými řády a s šerpou přes pravé rameno. V záhlaví ve dvou řádcích jsou letopočty 1848 a 1908 a za perlovým obvodkem od dolejška v pravo opis FRANC · IOS · I · D · G · IMP · AVSTR · REX BOH · GAL · ILL · ETC · ET AP · REX HVNG · * Okraj perlový a za ním zvýšený, hladký.

Na rubu dvě větve dubové se žaludy svázané dole stuhou na mašli ve věnec nahoře rozevřený a v něm ve čtyřech rovných řádcích nápis 1848 | VIRIBUS | UNITIS | 1908 Kolem perlový a úzký zvýšený hladký okraj.

Průměr 29 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 9 gr., hliníkové 3·05 gr.

Stokoruna z r. 1908 na 60leté jubileum panování císaře (Tab. CXCIV. obr. 1624.) nese v líci hlavu jeho s pravé strany, odkrytou, s vlasem valně prořídlým, s kníry a licousy a kolem ní od dolejška v pravo opis FRANC · IOS · I · D · G · IMP · AVSTR · REX BOH · GAL · ILL · ETC · ET AP · REX HVNG ·

Na rubu na oblaku sedící Austria, opírající se levicí o oválový štít s dvouhlavým orlem a v natažené ku předu pravici držící rozevřený věnec. Za ní záře paprsků. V polokruhu nad tím opis 1848 | 1908 | 100 KR. Vespod pod oblakem dvouřádkový nápis DVODECIM LVSTRIS | GLORIOSE PERACTIS t. j. Šedesátiletí (12 pětiletí) slavně dovršené.

Okraj s obou stran perlový a za ním zvýšený, hladký. Na hraně opis VIRIBVS ✦(✦)✦(✦ ✦(✦)✦(✦ VNITIS ✦(✦)✦(✦ ✦(✦)✦(✦

Průměr 36 mm, váha zlata 34 gr.

Dvacetikorunaz r. 1908 na totéž jubileum (Tab. CXCIV. obr. 1620.) má na líci podobnou hlavu císaře i stejný opis jako stokoruna.

Na rubu jest rozkřídlený dvouhlavý orel s korunovanými hlavami a s vyplazenými jazyky pod rakouskou korunou s vlajícími stuhami, s trojhranným habsbursko-lotrinským štítkem prsním, lemovaným s pravé i s levé strany řetězem zlatého rouna, a držící v pravém spáru nahý meč a v levém žeravu. Nad orlem v oblouku vine se při okraji od pravého pazouru k levému opis * DVODECIM LVSTRIS GLORIOSE PERACTIS * a pod ním souběžně po stranách

koruny letopočty 1848 a 1908 a pod orlem při okraji v oblouku písmem z venku se čtoucím vyznačena hodnota peníze 20 CORONÆ t. j. dvacet korun.

Na obou stranách jest okraj uvnitř perlový a z venčí zvýšený, hladký.

Na hraně písmem vyhloubeným čte se opis VIRIBVS * * * VNITIS * * *

Průměr 20½ mm, váha zlata 6·65 gr.

Desetikoruna z r. 1908 k téže oslavě (Tab. CXCIV. obr. 1622.) podobá se dvacetikoruně, v opisu na rubu nemá však na začátku a na konci hvězdiček, v opisu pod orlem jest uvedena cena 10 CORONÆ t. j. deset korun a letopočty 1848 a 1908 umístěny jsou vodorovně po stranách ocasu orla. Na hraně vyhloubena obruba * ——*—— * ——*—— * ——*—— * ——*—— * ——*—— * ——*——

Průměr 18½ mm, váha zlata 3·4 gr.

Pětikoruna z r. 1908 k stejné příležitosti vydaná (Tab. CXCV. obr. 1635.) shoduje se v líci se stokorunou.

Na rubu zobrazena po zeměkouli běžící ženská postava s levé strany, držící ve vztýčené pravici vavřínovou ratolest a levicí ukazující na letopočty v opisu nad ní v zadu umístěnými. Zdola od pravé strany kolem ní jest opis DVODECIM LVSTRIS | 1848 | 1908 GLORIOSE PERACTIS Před postavou uprostřed pod rakouskou korunou velká 5 a v ní COR· t. j. 5 korun a za zády jejími korunovaný rakouský dvouhlavý orel jako na 20 a 10 korunách.

Oboustranně vnitřní okraj perlový a zevnější zvýšený, hladký.

Hrana opatřena vyhloubeným ochranným opisem VIRIBVS ——*—— ——*—— VNITIS ——*—— ——*——

Průměr 35 mm, váha stříbra 23·8 gr.

Koruna z r. 1908 k témuž jubileu (Tab. CXCIV. obr. 1627.) má na líci podobnou hlavu panovníka i stejný opis jako předchozí mince.

Na rubu vidí se uprostřed za počátečními písmeny jména císařova F J 1 vavřínová větev s plody a nad nimi v kruhové záři paprsků rakouská koruna a vedle ní po stranách vodorovně letopočty 1848 a 1908. Pod iniciálami jest uvedena hodnota mince 1 COR· t. j. 1 koruna. Od ní s pravé strany vzhůru vine se při okraji opis DVODECIM LVSTRIS GLORIOSE PERACTIS Okraje jsou na obou stranách stejné jako u předešlých mincí. Hrana chráněna vyhloubeným opisem VIRIBVS * ——*—— * VNITIS * ——*—— *

Průměr 22½ mm, váha stříbra 5·05 gr.

Pamětní medaille z r. 1909 bez jména ryjce na cís. manévry u Velkého Meziříčí (Tab. CXCVI. obr. 1640.) nese v líci prostovlasé poprsí císaře s pravé strany, nahoře i dole k okraji sáhající, s kníry a licousy, ve vojenské cís. uniformě s řádem zlatého rouna a se 4 jinými řády a s šerpou přes pravé rameno. Opisu není žádného.

Na rubu jest v 10 řádcích českoněmecký nápis K UPOMÍNCE | NA | CÍSAŘSKÉ MANÉVRY | VE VELKÉM MEZIŘÍČÍ | 1909 | ZUR ERINNERUNG AN DIE | KAISER-

MANÖVER | IN GROSS | MESERITSCH | 1909 Řádek první a poslední jest souběžně s okrajem do oblouku zahnutý, ostatní jen rovné.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 28 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 9·65 gr.

Pamětní medaille z r. 1909 bez jména rytce na účast německého císaře Viléma II. při cís. manévrech u Velkého Meziříčí (Tab. CXCVI. obr. 1641.) zobrazuje v líci prostovlasé poprsí německého císaře Viléma II. s knírem s pravé strany, ve vojenské uniformě s šerpou přes pravé rameno a s řádem u krku a na řetězu na prsou a jemu po levici takovéž poprsí císaře Františka Josefa I. s kníry a licousy, rovněž ve vojenském kabátě, s řádem zlatého rouna a s třemi jinými ještě řády. Obě poprsí sahají dole až k okraji. S pravé strany umístěn souběžně s okrajem opis WILHELM II a s levé FRANZ JOSEF I Okraj uvnitř perlový, zevně zvýšený, hladký.

Na rubu čte se německo-český nápis ZUR ERINNERUNG | A. D.| KAISER-MANÖVER | BEI GR. MESERITSCH | IN MÄHREN 1909 | ——✱—— | K UPOMÍNCE NA | CÍSAŘSKÉ MANÉVRY | U VELK. MEZIŘÍČÍ | NA MORAVĚ 1909 s prvním a posledním řádkem rovnoběžně s okrajem zahnutým a s ostatními rovnými. Okraj jest zvýšený, hladký.

Průměr 29 mm, váha zlatobronzové s původním ouškem 11·4 gr

b) Mince běžné z mincovny Pražské.

Šesták z r. 1849*) (Tab. CLXXXI. obr. 1541.) má líční stranu stejnou se šestákem Ferdinanda V. z r. 1848.

Rub nese nápis 6 | KREUZER | —·— | 1849 a pod ním znamení Pražské mincovny písmenu C

Okraje jsou na obou stranách jemně zoubkované.

Průměr 19 mm, váha stříbra 1·95 gr.

Tříkrejcar z r. 1851**) (Tab. CLXXIX. obr. 1529.) má na líci pod rakouskou korunou se stuhami se spodu jejího splývajícími korunovaného dvouhlavého rakouského orla s roztaženými křídly, se čtyřhranným habsbursko-lotrinským s pravé a s levé strany řetězem zlatého rouna lemovaným štítkem na prsou, který drží v pravém pazouru tasený meč a v levém državu. Kolem orla vine se shora od koruny opis K·K·OESTERREICHISCHE SCHEIDE-MÜNZE·

Na rubu čte se 3 | KREUZER | —·— | 1851 | C

Na obou stranách vnitřní okraj perlový, zevnější šikmo čárkovaný.

Průměr 30 mm, váha mědi 16·45 gr.

---

*) Dle výnosu c. k. finančního ministerstva ze dne 3. června 1849 Říš. zák. č. 266 raženo 336 šestáků v ceně 36 zl. 36 kr. konv. m. z Vídeňské hřivny ryzí aneb 147 kusů ze sedmilotové hřivny Víd jakosti 428 1/8/1000. Skutečná cena kovu za 4 2/7 konv. kr.

**) Cís. nařízení ze dne 7. dubna 1851 Říš. zák. č. 125. Z Víd. centu mědi vybíjeno 170 zl. 40 kr. konv. m.

Dvoukrejcar z r. 1851 (Tab. CLXXVIII. obr. 1528.) jest stejného rázu, ale na rubu nese číslici 2 naznačující hodnotu mince.

Průměr 26 mm, váha mědi 10·94 gr. = $2^1/_2$ kvintlíka.

Krejcar z r. 1851 (Tab. CLXXXI. obr. 1547.) jest rovněž podobný, avšak s I na rubu.

Průměr $22^1/_2$ mm, váha mědi 5·47 gr. = $1^1/_4$ kvitlíka.

Půlkrejcar z r. 1851 (Tab. CLXXXI. obr. 1543.) téhož rázu má na rubu cenu mince vyznačenou zlomkem $\frac{1}{2}$

Okraje vnitřní jsou perlové, zevnější zvýšené, hladké.

Průměr 20 mm, váha mědi 2·73 gr. = $^5/_8$ kvintlíka.

Čtvrtkrejcar z r. 1851*) (Tab. CLXXXI. obr. 1545.) téhož líčení nese na rubu hodnotu $\frac{1}{4}$

Okraje jsou stejné jako u půlkrejcaru.

Průměr 17 mm, váha mědi 1·4 gr. = $^5/_{16}$ kvintlíka.

Dvacetník staršího rázu o větším průměru**) (Tab. CLXXVIII. obr. 1526.) má na líci mladistvou hlavu císaře s levé strany dole k okraji sáhající, pokrytou věncem vavřínovým, svázaným v týle dlouhou mašlí a pod ní značku mincovny C Kolem hlavy od dolejška v pravo opis FRANC · IOS · I · D · G · AVSTRIAE IMPERATOR ·

Na rubu kolem orla jako na tříkrejcaru shora od koruny spěje opis HVNG · BOH · LOMB · ET VEN · OZ GAL · LOD ILL · REX · A · A · 1852

Okraje jsou na obou stranách zoubkované.

Průměr 26 mm, váha stříbra 6·66 gr. Jsou vzácné.

Dvacetníky mladšího rázu o menším průměru***) (Tab CLXXXIII. obr. 1559.) podobají se předešlému, mají však zobrazenou hlavu panovníka s pravé strany. Vydány byly s letopočty 1852, 1853, 1854, 1855 a 1856. Ročník poslední jest velmi vzácný.

Průměr 22 mm, váha stříbra 3·28—4·33 gr.

Desetníků v Praze nevybíjeno.****)

---

*) Tyto všecky měděné drobné mince raženy se znamením C jen na zkoušku a proto jsou velice vzácny. Hojny jsou se znamením A neb B, E neb G.

**) Dle cís. rozhodnutí z 10. února 1852. Jakosti $583^1/_3$/1000. Tento dvacetník jest prvá mince, vydaná s obrazem Jeho Veličenstva.

***) Jakosti $^{900}/_{1000}$.

****) Numismatische Zeitschrift, Wien 1899, XXX. díl, str. 178—180.

Přílohy listinné.

Patent císařský, jímžto se pro veškeré císařství rakouské vydávají vyměření, jak se uspořádati má mincovnictví za příčinou smlouvy mincovní ve Vídni ze dne 24. ledna 1857, vyhlášené zákonníkem říšským na rok 1857 v částce XXIII. č. 101.

Na zámku Laxenburku dne 19. září 1857. — Obsažen v „Zákonníku říšském" v částce XXIII. vydané dne 25. září 1857 čís. 169, str. 484 a ve „Věstníku vlády zemské" na r. 1867 oddělení I. č. 169, str. 371—377.

My František Josef První, z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský a Český, král Lombardský a Benátský, Dalmatský, Chorvatský, Slavonský, Haličský, Vladimírský a Illyrský, král Jerusalémský atd.; arcivojvoda Rakouský; velkovojvoda Toskanský a Krakovský; vojvoda Lotarynský, Salcburský, Štýrský, Korutanský, Krajinský a Bukovinský; velkokníže Sedmihradský; markrabě Moravský; vojvoda Horno- a Dolnoslezský, Modenský, Parmský, Piačenský a Quastalský, Osvětimský a Zátorský, Těšínský, Furlanský, Dubrovnický a Zadersky; knížecí hrabě Habsburský, Tyrolský, Kyburský, Gorický a Gradištský; kníže Tridentský a Brixenský; markrabě Horno- a Dolnolužický a Istrianský; hrabě Hohenembský, Feldkirchský, Bregenczký, Sonnenberský atd.; pán Terstský, Kotarský a na Slovinském krajišti; velkovojvoda vojvodství Srbského atd. atd.

Chtějíce, aby mincovnictví v císařství Našem v srovnalosti se smlouvou mincovní ddo. ve Vídni dne 24. ledna 1857, vyhlášenou zákonníkem říšským na rok 1857 v částce XXIII. čís. 101*) se uspořádalo, za dobré jsme měli, po slyšení ministrů Našich, a po vyslyšení Naší rady říšské, pro veškeré mocnářství tato vyměření ustanoviti:

Článek 1.

Zákonní mince zemské a mince jednotní či spolkové společně se zeměmi německé jednoty celní ustanovené raziti se budou ve stříbře, drobné mince pak ve stříbře a v mědi.

Zlato raziti se bude za minci obchodní.

*) Obsaženo ve „Věstníku vlády zemské" na rok 1857, oddělení I. č. 101, strana 288.

Článek 2.

Základem při všelikém budoucím mincování, počítajíc v ně také mince ražené s rokem 1857 bude libra, obsahující pět set gramů.

Tato libra bude v mincovnách Našich za jedinou váhu mincovní uvedena a k tomu konci na tisíciny rozdělena. Tisícina rozdělena bude v postupu decimalním; desátá část tisíciny jmenovati se bude as.

Článek 3.

Mnoholi kovu čistého každá mince v sobě drží, vyřkne se v tisícinách ($\frac{1}{1000}$). Když činiti bude o to, aby se určilo, mnoholi kovu čistého v sobě drží mince stříbrné, vezme se předse průba způsobem mokrým.

Bude-li ale o to činiti, aby se určilo, mnoholi kovu čistého v sobě drží mince zlaté, užito bude průby, o níž úmluva se stala ve smlouvě mincovní ddo. ve Vídni dne 24. ledna 1857.

Článek 4.

Zákonní ráz mincí zemských jest ráz pět a čtyřidcetizlatový.

Z libry čistého stříbra raziti se bude čtyřicet pět zlatých. Zlatý (Florenus) jest rakouská jednotka mincovní a rozdělena bude na sté částky čili na stiny a každá stina na desetiny.

Mince dle tohoto rázu bité slouti budou mince „čísla rakouského".

Článek 5.

V čísle rakouském raziti se budou:

Mince zemské:

a) dvouzlatníky $22^1/_2$ z libry čistého stříbra,
b) zlatníky 45 „ „ „ „
c) čtvrtzlatníky 180 „ „ „ „

Mince jednotní:

d) dvoutolaráky (třízlatníky) jednotní, 15 z libry č. stříbra,
e) tolary (půldruhazlatníky) „ 30 „ „ „ „

Mince jmenované pod lit. a), b), d) a e) držeti v sobě budou $\frac{900}{1000}$ částí čistého stříbra a $\frac{100}{1000}$ částí mědi, a pročež bude vážiti libru

a) $20^1/_4$ dvouzlatníka,
b) $40^1/_2$ zlatníka,
d) $13^1/_2$ dvoutolaráka (třízlatníka) jednotního,
e) 27 tolarů (půldruhazlatníků) jednotních.

Čtvrtzlatníky (lit. c) obsahovati v sobě budou $\frac{520}{1000}$ částí čistého stříbra a $\frac{480}{1000}$ částí mědi, a pročež bude $93^6/_{10}$ čtvrtzlatníka libru vážiti.

Průměr a) dvouzlatníka vyměřen bude na 36 milimetrů,
b) zlatníka „ „ „ 29 „
c) čtvrtzlatníka „ „ „ 23 „
d) dvoutolaráka (třízlatníka) jednot. „ „ „ 41 „
e) tolaru (půldruhazlatníka) „ „ „ 33 „

Článek 6.

Mince tyto, když se budou raziti, nemají se pod záminkou tak řečeného remedium ani v zrně ani ve váze zlehčovati.

Pokud by nebylo lze mince některé tak raziti, aby měla na vlas náležité zrno a váhu, povoluje se, aby se od pravého zrna a váhy nepatrně odchylovala, však ne více, nežli

a) dvouzlatník o $\frac{3}{1000}$ co kovu čistého a o $\frac{3}{1000}$ co do váhy,
b) zlatník „ $\frac{3}{1000}$ „ „ „ „ „ $\frac{4}{1000}$ „ „ „
c) čtvrtzlatník „ $\frac{5}{1000}$ „ „ „ „ „ $\frac{10}{1000}$ „ „ „
d) dvoutolarák (třízlatník) jed. „ $\frac{3}{1000}$ „ „ „ „ „ $\frac{3}{1000}$ „ „ „
e) tolar (půldruhazlatník) „ „ $\frac{3}{1000}$ „ „ „ „ „ $\frac{4}{1000}$ „ „ „

Článek 7.

Rakouské mince zemské, ježto se dle článku 5. raziti mají, budou míti na líci Naše poprsí a nápis do kola:

FRANC. JOS. I. D. G. AVSTRIAE IMPERATOR

na rubu orla císařského, pode nímž poznamenána bude hodnota mince 2 Fl. 1 Fl. a $^1/_4$ Fl. a nápis do kola:

HVNG. BOH. LOMB. ET VEN. GAL. LOD. ILL. REX A. A.

konečně rok, kdy mince byla ražena.

Kraj bude hladký a bude obsahovati v písmenech prohlubených heslo:

VIRIBVS VNITIS

Článek 8.

Mince jednotní budou míti na líci Naše poprsí a nápis do kola:

FRANZ JOSEPH I. V. G. G. KAISER V. OESTERREICH

Na rubu bude orel císařský a nápis do kola, a to na dvoutolarácích:

ZWEI VEREINSTHALER . . . XV EIN PFUND FEIN,

na tolarech:

EIN VEREINSTHALER . . . XXX EIN PFUND FEIN,

též rok, kdy ta a ona mince byla ražena.

Kraj bude hladký a bude na něm v prohlubených písmenech heslo:

MIT VEREINTEN KRAEFTEN

Článek 9.

Drobné mince raziti se budou: ve stříbře desíti a pětistáky, čili mince, obsahující deset a pět stin a ve mědi trojstáky, stáky a půlstáky, čili mince, obsahující tři stiny, jednu stinu a pět tisícin.

Článek 10.

Drobné mince raziti se budou tím způsobem, aby pět set desítistáků a tisíc pětistáků obsahovalo v sobě libru čistého stříbra. Desítistáky držeti v sobě budou $\frac{500}{1000}$ čistého stříbra a $\frac{500}{1000}$ mědi, pětistáky v sobě budou držeti $\frac{375}{1000}$ čistého stříbra a $\frac{625}{1000}$ mědi.

Bude tedy 250 desítistáků a 375 pětistáků vážiti libru.

Mince drobné nemají se od pravého zrna a váhy uchylovati o více než o $\frac{5}{1000}$ co do čistého kovu a o $\frac{10}{1000}$ co do váhy.

Průměr desítistáků vyměřuje se na 18 milimetrů, průměr pětistáků na 16 milimetrů.

Na líci bude Naše poprsí a nápis okolo:

FRANZ JOSEPH I. V. G. G. KAISER V. OESTERREICH;

na rubu bude nápis „10“ potahmo „5“, nad ním vznášející se rakouská koruna císařská, dokola nápis: „SCHEIDEMÜNZE“ a rok, kdy mince byla ražena, kolem pak toho větev bobková a palmová.

Kraj bude žeberkovaný.

Článek 11.

Co se dotýče bití drobných mincí měděných, raziti se bude libra mědi na sto padesát stin.

Drobné mince měděné jsou:

Třístáky, obsahující tři stiny,

stáky, obsahující jednu stinu,

a půlstáky, obsahující pět tisícin.

Průměr třístáků vyměřuje se na 25 milimetrů, stáků na 19 milimetrů a půlstáků na 17 milimetrů.

Na líci mincí měděných bude korunovaný orel císařský a okolo něho nápis: K. K. OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE

Rub bude obsahovati ve věnci dubovém číslo, kolik stotin mince má, totiž: „3“, „1“ nebo „$\frac{5}{10}$“, a pod ním rok, kterého jest ražena. Kraj bude hladký.

Článek 12.

Mince i drobné mince děravé aneb z jiné příčiny nežli obyčejným obíháním na váze stenčené, též i mince zfalšované nebudou se ani u kas státních a veřejných, ani v obchodu soukromém na místě placení přijímati.

Článek 13.

Ve zlatě budou se tyto mince raziti: 1. Koruna, ježto bude v sobě držeti $\frac{1}{50}$ libry čistého zlata, 2. půlkoruny, jež bude v sobě držeti $\frac{1}{100}$ libry čistého zlata.

Článek 14.

Koruna*) a půlkoruny jmenovati se budou „jednotní mince zlaté“.

*) Vydány dle vynesení ministeria financí ze dne 9. dubna 1858 po $\frac{1}{60}$ libry čistého zlata a půlkoruny po $\frac{1}{100}$; koruny v ceně 13 zl. 6 kr. konv. m., půlkoruny po 6 zl. 33 kr. konv. m. Koruna platí $2^{9032}/_{10000}$ dukátu a 1 dukát $^{4444}/_{10000}$ koruny (zák. říš. XIV. č. 54).

V jednotních mincích zlatých přimíchá se tolik mědi do zlata, že budou obsahovati $\frac{900}{1000}$ zlata a $\frac{100}{1000}$ mědi. Bude tedy 45 korun a 90 půlkorun vážiti libru.

Průměr koruny vyměřuje se na 24 milimetrů, půlkoruny na 20 milimetrů.

Na líci bude poprsí Naše a okolo něho nápis:

FRANZ JOSEPH I. V. G. G. KAISER V. OESTERREICH

Rub bude obsahovati jméno mince a rok, kdy byla ražena, v otevřeném věnci z dubového listí s nápisem do kola na vrchu:

VEREINSMÜNZE

dole, na korunách

50 EIN PFUND FEIN

na půlkorunách

100 EIN PFUND FEIN

Kraj bude hladký a bude na něm v písmě prohloubeném heslo:

MIT VEREINTEN KRAEFTEN

Článek 15.

Jednotní mince zlaté, když budou raženy, nemají se od pravého zrna a od pravé váhy uchylovati o více nežli o $\frac{2}{1000}$ co do čistého kovu a o $2^1/_2$ tisíciny co do váhy, při čemž šetřiti jest pravidla, ustanoveného v článku 6.

Článek 16.

Jednotní mince zlaté nejsou takovým prostředkem k placení, ježto by zastupoval číslo stříbrné zákonem zavedené, a pročež nikdo povinen není, přijímati jich na místě zákonních mincí stříbrných.

Co se týče toho, pokud se mají jednotní mince zlaté u kas státních přijímati, dáváme moc Našemu ministru financí, aby vydal nařízení v příčině toho, ježto by se smluvou písemní od 24. ledna 1857 se srovnávala.

Článek 17.

Jen takové jednotní mince zlaté pokládati se budou za mince plné váhy, které budou míti váhu normální $^1/_{45}$, potahmo $^1/_{90}$ libry a uchylovati se budou, jakož dovoleno, od pravé váhy nanejvýš o $2^1/_2$ tisíciny (váha lehčí), pod tou však výminkou, že i tato povolená odchýlka od pravé váhy jediné obyčejným obíháním mince byla způsobena.

Odchylovala-li by se některá jednotní mince zlatá od váhy normální o více než o $2^1/_2$ tisíciny, nemají kasy Naše a ústavové veřejní pod zvláštním dohledem státu postavení, jmenovitě ústavové peněžní a kreditní a bankové mincí takových dále vydávati, nébrž mají k mincovnám Našim odevzdati, aby byly přepáleny.

Když kasy státní takové mince zlaté, ježto nemají plné váhy, přijmou, srazí za každou tisícinu libry (as), která se na váze normální $^1/_{45}$ potahmo $^1/_{90}$ libry nebude dostávati, přiměřenou část hodnoty, přirazíce $^1/_2$ procenta kursu kasovního za nové ražení. Jednotní mince zlaté, na nichž schází více než 5 tisícin

váhy normální $^1/_{45}$ potahmo $^1/_{90}$ libry, jakmile ke kasám státním dojdou, budou buď zadrženy proti tomu, že se za ně nahradí, zač zlato stojí, po srážce $^1/_2$ procenta za nové raženi, anebo se zařiznutím jich neb jiným způsobem učiní, aby nemohly více za mince obíhati a pak se těm, kdož je donesli, navrátí.

Článek 18.

Aby se počítání dle hodnoty korun usnadnilo, rozdělena bude koruna na deset částí pod jménem „desetina koruny" s dalším postupem.

Článek 19.

Tak řečené tolary levantské, na nichž jest obraz císařovny Marie Terese slavné paměti a rok 1780, raženy budou za minci obchodní v tehdejší stříži a zrnu, a to tak, že se bude z 1 hřivny vídeňské (0.561288 libry) čistého stříbra bíti 12 tolarů, ježto budou v sobě držeti 13 lotů a 6 gránů ($\frac{833^1/_3}{1000}$) čistého kovu.

Článek 20.

Také dukáty rakouské raženy budou za minci obchodní, jako posud, totiž 81 $\frac{189}{355}$ kusů ze hřivny vídeňské (0.561288 libry) čistého zlata v stříži a zrnu 23 karatů a 8 gránů ($\frac{986^1/_3}{1000}$).

Článek 21.

Všechny mince, ježto se dle patentu tohoto raziti mají, vyjma jediné tolary levantské, raženy budou v kruhu, a budou míti za obrubu po obojí straně mělkou hůlečku, kteréž se uvnitř dotýká kroužek perlový (v němž perla na perlu přiléhá). Na každé minci bude poznamenána mincovna, a to písmeny, z nichž bude znamenati:

A Vídeň,
B Křemnici,
E Karlsburk,
M Milán,
V Benátky.

Článek 22.

Od 1. listopadu 1857 budou se v mincovnách Našich jediné takové mince raziti, kteréž jsou v tomto patentě jmenovány. Dopouští se však, že mohou mince v článcích 5. a 13. jmenované na památku příběhů historických aneb ku zvláštním potřebám dáti raziti a to kolkem, jejž My v jedné každé případnosti schválíme.

Článek 23.

Mince, které jsou nyní v zákonním oběhu, mají v něm zůstati potud, pokud v příčině jich nevydáme dalších nařízení v srovnalosti s těmi, ježto obsažena jsou ve smlouvě o minci. Jak bude oběh mincí zřízen a jak se bude měti nového čísla v příčině závazků a povinností právních užívati, ustanovíme zvláštními nařízeními.

Článek 24.

Našemu ministrovi financí uloženo jest, aby tento patent k vykonání přivedl. Dáno v Našem letním zámku Laxenburském devatenáctého dne měsíce září léta tisícího osmistého padesátého sedmého, panování Našeho roku devátého.

František Josef m. p.

L. S.

Hrabě Buol z Schauenšteina m. p. Svobodný pán Bruck m. p.

Z nejvyššího nařízení:
Ransonnet m. p.

Smlouva o minci, učiněná dne 24. ledna 1857*) s německými státy.

(Ratifikována od Jeho c. kr. Apoštolského Veličenství dne 30. dubna 1857, ratifikace vyměněny ve Vídni dne 3. a dne 25. května 1857).

Jakož císařství Rakouské a knížectví Liechtenšteinské se strany jedné, a země k německé jednotě celní náležité, obecnou úmluvou o minci dne 30. července 1838 uzavřenou mezi sebou spojené, se strany druhé, chtějíce o věci mincovní společnou úmluvou k místu přivésti, o to se usnesly, aby k tomu konci v příčině toho vešly v jednání zvláštní, článkem 19. smlouvy obchodní a celní od 19. února 1853 vyhražené, a k potřebě takové plnomocníky své jmenovaly, kteřížto plnomocníci o níže položenou smlouvu mincovní jednaly a uzavřely:

Článek 1.

Ražení mince v zemích smlouvu činících díti se má dle libry (funtu), a tíží 500 gramů, které se již u vybírání cla užívá, a libra tato má ve všech mincovnách zemí těchto za jedinou váhu mincovní zavedena, a k tomu konci na tisíciny a další stupně decimální zvlášť o sobě rozdělena býti.

---

*) Věstník vlády zemské pro král. České 1857 odděl. I., str. 288—300. Obsažená v zákonníku říšském v částce XXIII., vydané 6. června 1857 č. 101, str. 373.

Článek 2.

Kromě toho, že se mince dle čísla stříbra čistého a dle nové libry (funtu) s tíží 500 gramů, které se již u vybírání cla raziti má (ve všech), budiž mincovnictví v zemích se smlouvajících tak zřízeno, aby zemským rázem mincovním byl buď ráz třicetitolarový (na místě posavádního rázu 14 tolarového), dle něhož se razí z libry čistého stříbra 30 tolarů, a to v těch zemích, v kterých se počítá dle tolarů a grošů, aneb v kterých by se počítání takové, jsouc k okolnostem příhodné zavedlo, nebo ráz pět a čtyřicetizlatový, dle něhož se razí z libry čistého stříbra 45 zlatých či rýnských, a to v oněch zemích, v kterých se počítá dle zlatých na sto částí rozdělených, aneb v kterých by se počítání takové zavedlo a nebo ráz dva a padesáti a půlzlatový (na místě posavádního rázu 24½ zlatového), dle něhož se z libry čistého stříbra razí 52½ zlatého, a to v těch zemích, v kterých se počítá dle zlatých a krejcarů.

Článek 3.

Zvláště má na zemský ráz mincovní pokládán a potahmo uveden býti a základ zákonního čísla zemského učiniti

a) ráz třidcetitolarový:

v království pruském, vyjímajíc země Hohenzolernské, v královstvích Saském a Hanoveranském, ve volenctví Hesském, ve velkovojvodství Saském, ve vojvodstvích Sasko-Altenburském, Sasko-Gotském, Brunsvickém, Oldenburském a Birkenfeldském, Anhaltsko-Desavsko-Kotenském a Anhaltsko-Bernburském, v knížectví Schwarzbursko-Sondershausském a nižším panství knížectví Schwarzbursko-Rudolstatského, v knížectvích Waldeckém a Pyrmontském, Reusském linie starší a Reusském linie mladší, Schaumbursko-Lipském a v Lipském;

b) ráz pět a čtyřidcetizlatový:

v císařství Rakouském a v knížectví Lichtenšteinském;

c) ráz dva a padesáti a půlzlatový:

v královstvích Bavorském a Würtemberském, ve velkovojvodstvích Bádenském a Hesském, ve vojvodství Sasko-Meiningském, v knížectví Sasko-Koburském, v Hohenzolernských zemích pruských, ve vojvodství Nasavském, ve vyšším panství knížectví Schwarzbursko-Rudolstatského, lantkrabství Hesko-Homburském a ve svobodném městě Frankfurtském.

Podle toho rozuměti se mají: mincemi „čísla tolarového“: mince, bité dle rázu 30 tolarového, potahmo 14 tolarového;

mincemi „čísla rakouského“: mince, bité dle rázu 45 zlatového;

mincemi „čísla jihoněmeckého“: mince, bité dle rázu 52½ zl., potahmo 24½ zl.

Článek 4.

Mince rázu 30 tolarového a 52½ zlatového mají zcela tolik platiti jako mince téhož jména, ražené dle posavádního rázu, potahmo 14 tolarového rázu a 24½ zlatového; a protož nemá při jakémkoliv placení a jakýchkoli závazcích

mezi starými mincemi rázu 14 tolarového a $24^1/_2$ zlatového a mezi novými mincemi 30 tolarového a $52^1/_2$ zlatového žádného rozdílu činěno býti, leč by se v příčině toho byla stala úmluva zvláštní na konci článku 8. připomenutá.

Článek 5.

Každá země smlouvu činící raziti bude jen takové mince, podle kterých se může tak počítati, aby se to srovnávalo s rázem mincovním, o kterýž se stala úmluva (v článku 2. a 3.). Výjimkou se Rakousku zůstavuje, že bude moci za minci obchodní i na dále ještě raziti tak řečené „tolary levantské", na nichž jest obraz císařovny Marie Terezie a rok 1780, a to v té střiži a v tom zrně, jak raženy byly tehda.

Nejmenší částky hlavních mincí, které bude dovoleno dle zemského rázu mincovního biti, jsou tyto:

šestina ($^1/_6$) tolaru, bitá dle rázu 30 tolarového,
čtvrtzlatník ($^1/_4$ zl.), bitý dle rázu 45 zlatového,
čtvrtzlatník ($^1/_4$ zl.), bitý dle rázu $52^1/_2$ zlatového.

Vlády smlouvu činící zavazují se, že chtějí jen tolik částečníků mincovati, kolik jich nevyhnutelně bude potřebí.

Článek 6.

Veškeré vlády smlouvu činící zavazují se, že v mincování hrubé mince stříbrné, tedy jak mincí hlavních tak i jich částek čili mincí kurantních, chtějí zemského rázu mincovního (v článku 3.) bedlivě šetřiti a co možná nejpilněji k tomu přihlížeti, aby jeden každý kus ražen byl veskrz dle dobrého zrna a dle dobré váhy. Vlády dotčené činí sobě zvláště obapolně pravidlem, že se mince pod záminkou tak řečeného remedium ani v zrně ani ve váze nemají zlehčovati, nébrž že jest dovoleno, od zrna nebo váhy, kterou mince mají míti, jen potud se uchýliti, pokud není lze, tak jich raziti, aby měly navlas náležité zrno i váhu.

Článek 7.

Kolik čistého kovu mince v sobě drží, vyřkne se v tisícinách. Jestli činiti o to, aby se určilo, mnoholi kovu čistého drží v sobě mince stříbrné, předsevzata buď průba způsobem mokrým.

Článek 8.

Aby v zemích smlouvajících se vzájemný obchod se zjednal i usnadnil, raženy budou pod jménem tolarů jednotních dvě hlavní mince, srovnávající se s rázy mincovními v článku 2. jmenovanými, totiž:

1. tolar jednotní, obsahující v sobě libry $^1/_{30}$ čistého stříbra, kterýž bude platiti potahmo 1 tolar čísla tolarového, $1^1/_2$ zlatého čísla rakouského a $1^3/_4$ zl. čísla jihoněmeckého;

2. dvoutolarák jednotní, obsahující v sobě $^1/_{15}$ libry čistého stříbra, kterýž bude platiti potahmo 2 tolary čísla tolarového, 3 zl. čísla rakouského a $3^1/_2$ zl. čísla jihoněmeckého.

Tyto mince jednotní budou míti v té ceně či hodnotě, kteráž právě udána, v zemích se smlouvajících při všech kasách státních, obecních, fundačních a jiných kasách veřejných tutéž platnost neobmezenou, jako vlastní mince domácí, a taktéž v obchodu soukromém, jmenovitě při placení směnek. Mimo to bude každý povinen, při placení v plné hodnotě je přijmouti, když bylo slíbeno, že se bude platiti v určitém druhu mincí vlastního čísla zemského. Taktéž má v zemích smlouvu činících každému býti dovoleno, výslovně slíbiti, že chce v mincích jednotních platiti, aneb výslovně si vymíniti, aby mu v nich bylo placeno, což má míti ten účinek, že se v případnosti takové placení musí díti jedině v mincích jednotních.

Článek 9.

Dvoutolaráky (potahmo $3^1/_2$ zlatníky), ježto v zemích, obecnou smlouvou o minci, dne 30. července 1838 uzavřenou, spojených, posud za minci jednotní raženy jsou, budou se mincím jednotním (v článku 8.) v každé příčině za rovné pokládati.

Tolary, ražené dle obecné smlouvy o minci, uzavřené dne 30. července 1838, a taktéž tolary, ražené před rokem 1839 dle posavadního rázu 14 tolarového, budou míti v zemích smlouvu činících tutéž platnost neobmezenou, jako vlastní mince zemské.

Článek 10.

Co se týče přiměšování jiného kovu v mince jednotní, ustanovuje se, aby se k 900 tisícin stříbra přiměšovalo 100 tisícin mědi. Bude tedy $13^1/_2$ dvoutolaráků aneb 27 tolarů jednotních vážiti libru. Mince tyto nemají se uchylovati od pravého zrna neb pravé váhy ani o více ani o méně, než jak v článku 6. vyměřeno, a pročež nemají mince řečené, co do střiže, uchylovati se o více nežli o 3 tisíciny, co do váhy ale nemá se tolar uchylovati o více neb méně nežli o 4 tisíciny, dvoutolarák pak nežli o 3 tisíciny. Tolar má míti 33 milimetrů v průměru, dvoutolarák 41 milimetrů; oba tolary pak mají se báti do kruhu a mají míti hladký kraj s prohloubeným písmem neb prohloubenou ozdobou. Na líci tolarů těchto má býti obraz zeměpána a na tolarech svobodného města Frankfurtu znak toho města. Na rubu má býti erb zemský a okolo něho nápis: tolar neb dvoutolarák a kolik částí čistého stříbra u srovnání s librou v sobě drží a pak rok, kterého skutečně byl ražen.

Článek 11.

Mnoholi dvoutolaráků každá země chce vymincovati, na vůli jí zůstaveno jest. Tolarů má však každá země smlouvu činící vybíti: 1. od r. 1856 až do 31. prosince 1862 nejméně 24 kusů na každých 100 duší obyvatelstva svého. 2. v rocích na to příštích, počínajíc od 1. ledna 1863, v každých čtyřech létech nejméně 16 kusů na každých 100 duší obyvatelstva svého.

Článek 12.

Vlády smlouvající se dají mince jednotní nově vydané čas od času obapolně zkoušeti, jak co se týče čistého kovu tak i váhy jich, a dají sobě vzájemně o tom věděti, jestliže by se v tom vady nějaké shledaly.

Nalezlo-li by se mimo nadání, že by mince té neb oné vlády smlouvu činící buď co do čistého kovu nebo co do váhy nebyly raženy dle toho, co bylo umluveno, tedy vláda taková bude povinna vzíti nazpět všechny mince jednotní, bité toho roku, z kterého jsou ony, ježto byly za vadné shledány, což učiní buď hned aneb potom, když smluvcové nález vynesou.

Článek 13.

Veškeré země smlouvu činící zavazují se, že svých hrubých mincí stříbrných pod cenu, kterou jim daly, nesníží, aniž je vezmou z oběhu nazpět, leč by se prvé k vyměření jich ustanovila lhůta alespoň čtyřnedělní a oznámilo se to obecně nejméně tři měsíce, nežli ta lhůta projde. Týmž způsobem zavazuje se každá země, kdyby cena či hodnota kovu, kterouž mince řečené, počítajíc k nim i mince jednotní v té zemi ražené, původně měly, delším obíháním a otřením jich znamenitě se zmenšila, že mince takové vezme znenáhla zpět, aby se nepřepálily, a že chce takové mince opotřebované u všech svých kas v té hodnotě, v kteréž dle ustanovení od ní učiněného byly v oběh dány, vždy za dobré přijímati, i kdyby rázu již nebylo lze rozeznati.

Článek 14.

Zemím smlouvu činícím zůstavuje se, že mohou ku potřebě placení v obchodu menším a na dodávání raziti drobnou minci, stříbrnou i měděnou, dle lehčího rázu mincovního nežli zemského (v článcích 2. a 3.), a to v hodnotě nominální, která by se s rázem zemským srovnávala. Na minci takové má vždy výslovně poznamenáno býti, že jest mince drobná, a jestli stříbrná, nemá býti větší neb platiti více nežli polovici nejmenšího částečníka kurantního, jestli ale měděná, tedy nemá platiti více nežli potahmo 6 a 5 penízků Vídeňských, krejcarů atd. aneb více než potahmo 4 stotiny a 2 krejcary; též se na minci měděné nemá hodnota nominální poznamenati dle toho, jak se co do svých částí má k některé minci vyšší, nýbrž dle pojmenování hodnoty nejmenších mincí jako penízků Vídeňských, krejcarů atd., zavírá-li totiž v sobě jednu takovou minci aneb více jich anebo jen část té mince. Stříbrná drobná mince nemá se budoucně v žádné zemi smlouvu činící raziti dle lehčího rázu nežli po $34^1/_2$ tolaru čísla tolarového, po $51^3/_4$ zl. čísla rakouského aneb $60^3/_8$ čísla jihoněmeckého.

Bude-li se raziti drobná mince měděná, vykročiti se nemá z míry hodnoty nominální 112 tolarů čísla tolarového, 168 zl. čísla rakouského a 196 zl. čísla jihoněmeckého za celní centnéř mědi.

Všechny smlouvající se země zavazují se zároveň, že nevydají v oběh více drobné mince stříbrné a měděné, nežli ve vlastní zemi ke placení v obchodu menším a na dodávání potřebí.

Pakli by drobné mince, která již nyní jest v oběhu, bylo více, než jí potřeba jmenovaná vyhledává, tedy se též zavazují, že jí v míru náležitě odvedou.

Nikdo nemůže v zemích se smlouvajících přidržován býti, aby přijal placení nějaké v drobné minci, když to, co se mu má platiti, činí tolik, co má hodnoty nejmenší hrubá mince (v článku 5.).

Článek 15.

Země smlouvu činící zavazují se:

a) že své drobné mince stříbrné a měděné nikdy pod hodnotu, kterou jim daly, nesníží, aniž ji vezmou z oběhu nazpět, leč tehda, když by se prvé k vyměření té mince stanovila lhůta alespoň čtyřnedělní, a oznámilo se to obecně alespoň 3 měsíce dříve, než tato lhůta projde;

b) že minci tuto, když by na ní za příčinou delšího obíhání a otření nebylo lze rázu zřetedlně rozeznati, znenáhla z oběhu vezmou, aby se přepálila, a to dle té hodnoty, v kteréž dle ustanovení od každé země učiněného byla v oběh dána;

c) zavazují se, že budou svou minci drobnou jakéhokoliv druhu, k žádosti jednoho každého za minci hrubou v jedné každé zemi ke kursu způsobilou vyměňovati a to dle hodnoty právě řečené a v kasách, ježto se určitěji pojmenují.

Drobné mince stříbrné, která se má vyměniti, nemá však býti méně než 20 tolarů potahmo 40 zlatých, a měděné drobné mince nemá býti méně než 5 tolarů potahmo 10 zlatých.

Článek 16.

Podlé článku 19. smlouvy obchodní a celní uzavřené 19. února 1853, zůstaveno jest vládám, kterých se týče, aby ustanovily, dle které míry hodnotní se mají v zemích, v nichž uveden bude ráz 45 zlatový, mince dle posavádního zemského rázu mincovního bité též i mince drobné k tomu konci vyměňovati aneb v oběhu nechati, aby se přešlo k novému zemskému rázu mincovnímu.

Článek 17.

Závazek, který země se smlouvající v článcích 13. a 15. na se vzaly, že chtějí hrubé mince stříbrné i mince drobné v kasách státních dle plné hodnoty přijímati, nevztahuje se k mincím děravým, ani k těm, ježto způsobem jiným nežli oběhem obyčejným pravé váhy své pozbyly, ani konečně k mincím zfalšovaným.

Článek 18.

Aby se obapolné placení tím více usnadnilo a obchod s cizozemskem zvelebil, dají země se smlouvající také raziti jednotní mince obchodní ve zlatě, kteréž se budou jmenovati koruna a půl koruny; budeť pak se raziti:

1. koruna po $\frac{1}{50}$ libry čistého zlata;
2. půl koruny po $\frac{1}{100}$ libry čistého zlata.

Jiných mincí zlatých země smlouvu činící nedají raziti. Toliko Rakousko zůstavuje sobě výjimkou, by mohlo až do konce roku 1865 jako posud dukáty báti.

Jakou cenu ve stříbře jednotní mince zlaté míti budou, ustanoví se jedině tím, jak mnoho se jich bude v oběhu podávati a jaká bude poptávka po nich; nebudou se tedy moci pokládati za peníze takové, které by číslo stříbrné zákony zemskými stanovené zastupovalo; aniž bude kdo moci zákonním způsobem přidržován býti, aby je za takové peníze přijímal.

Článek 19.

Co se týče přiměšování jiného kovu k jednotní minci zlaté, ustanovuje se, aby se k 900 tisícin zlata přiměšovalo 100 tisícin mědi. Bude tedy 45 korun a 90 půl korun vážiti libru. Co se pak dotýče uchylování této mince od pravého zrna a pravé váhy, šetřiti se má pravidla v článku 6. umluveného, a co do čistého kovu, nemá ani koruna ani půl koruny míti v sobě více neb méně nežli 2 tisíciny, co do váhy ale nemá vážiti ani jedna ani druhá více neb méně nežli o $2^1/_2$ tisíciny váhy své. Kdykoli pak se bude hledati, mnoholi čistého kovu mince zlaté v sobě drží, užito buď vždy průby, o kterou se úmluva stala.

Koruna co jednotní mince zlatá má míti 24 milimetrů v průměru, půl koruny 20 milimetrů; obě mince pak mají se biti do kruhu a mají míti hladký kraj s prohloubeným písmem neb prohloubenou ozdobou.

Na líci mincí těch má býti obraz zeměpána a na mincích svobodného města Frankfurtu erb toho města.

Na rubu má býti poznamenáno, kolikátou část libry čistého zlata mince v sobě drží, a výslovně i to, že jest mince jednotní, kromě toho má na něm býti jméno mince v věnci navrchu otevřeném z listí dubového (corona) a rok, kteréhož byla skutečně ražena.

Jednotní mince zlaté, které mají váhu normální (váhu pasírní) $^1/_{45}$ potahmo $^1/_{90}$ libry a uchylují se od ní, jakož povoleno, nanejvýš o $2^1/_2$ tisíciny, nepozbyvše pravé váhy své porušením ani násilným ani protizákonním, buďtež při všelikém placení pokládány za mince dobré váhy.

Článek 20.

Co ustanoveno v článcích 6. a 12., vztahuje se též k jednotní minci zlaté. Avšak země smlouvu činící nezavazují se, jednotních mincí zlatých, jichžto původní hodnota kovová obíháním, otřením atd. se zmenšila, obecným nákladem nazpět bráti aneb jich dle původní hodnoty kovové v kasách svých přijímati. Co stát některý v příčině obíhání této mince zlaté v obvodu zemí svých nařídí, zvláště v příčině přijímání mince té v kasách státních a toho, co se na ní při placení v kasách státních za příčinou menší váhy její a útrat nového ražení srazí, též v příčině nazpět braní, přebíjení mince atd., vztahovati se bude v státu tom bez okolků také k mincím zlatým téhož jména, raženým v státech spolu se smlouvajících, a rovněž se k mincím těmto vztahovati bude všechno to, co se v státu takovém o této zlaté minci v příčině policeje mincovní nařídí.

Kasy státní a ústavové veřejní pod autoritou státní postavení, jmenovitě

ústavové peněžní a kreditní, bankové atd., ježto jednotní mince zlaté, které nemají váhy normální či pasírní (v článku 19.), na místě peněz přijali, nemají mincí těchto dále vydávati; kdo mince takové přijímá, může si tolik sraziti, kolik se s váhou menší srovnává, kterážto srážka se má při placení ke kasám státním za každou $^1/_{10}$ tisíciny libry (za 50 miligramů), ježto se k váze normální $^1/_{45}$ potahmo $^1/_{90}$ libry nedostává, vyměřiti, a k tomu $^1/_2$ procenta kursu kasovního za nové ražení přiraziti.

Článek 21.

Země smlouvu činící budou k tomu přihlížeti, aby pravidlo v příčině čistého stříbrného čísla, ježto se v zemském rázu mincovním zachovávati má, v ničem nebyl změňován aneb zkracován. V příčině toho zůstavuje se

a) každé zemi sice na vůli, že bude moci jednotní mince zlaté (v článku 18.) v kasách svých dle kursu napřed ustanoveného při placení na místě stříbra připustiti a připuštění toto buď na všechno placení a na všechny kasy aneb jen na některé rozšířiti; takový kurs má se ale vždy jen nejdéle na šest měsíců napřed určiti a když poslední měsíc dochází, pro nejprve příští dobu kursu kasovního znovu ustanoviti. Kurs kasovní nemá se vyměřovati výše té hodnoty, kteráž vychází z průměru úředních kursů bursovních v minulých šesti měsících. Také sobě každá vláda zůstaví právo, aby mohla tento kurs v té době, pro kterouž vyměřen jest, vždy změniti a když by se jí vidělo, nazpět vzíti.

b) Budoucně bude se moci jenom ustanovovati kurs bursovní jednotních mincí zlatých a nikoliv jiného zlata mincovaného.

c) Kurs kasovní napřed ustanovený má se vůbec vyhlásiti a toto vyhlášení co nejvíce rozšířiti. Vyhlášení takové má se státi vždy dříve, než nastane doba nejprve příští, pro kterou se kurs ustanovuje, a to i tehda, kdyby vláda neměla úmyslu kurs v ní měniti; má pak v sobě ohlášení řečené obsahovati toto:

aa) jaký byl v průměru kurs obchodní v šesti měsících právě minulých v oněch místech bursovních, jimiž se kurs spravuje;

bb) jaký kurs kasovní se dle toho ustanovuje;

cc) na jaký čas tento kurs bude platiti;

dd) že si vláda zůstavuje právo, kurs ten dle potřeby i před určitým časem cc) změniti, potahmo snížiti;

ee) že tento kurs kasovní má platnost míti jen při placení v kasách státních.

d) V zemích smlouvu činících nemá ani kasám státním ani ústavům veřejným pod autoritou státní postaveným, zejména ústavům peněžným a kreditním, bankům atd., budoucně dovoleno býti, když budou měti vedlé smlouvy něco platiti, aby sobě vymiňovaly, že budou platiti buď ve stříbře nebo ve zlatě, a aby se zároveň napřed ustanovilo, mnoholi peněz stříbrných mají za zlato dáti.

Článek 22.

Žádná země smlouvu činící nemá práva, vydávati peníze papírové s kursem nuceným anebo dáti peníze takové vydávati, leč že by se činilo opatření, aby

se peníze dotčené k žádosti těch, kteří by je měli, vždy mohly za mince stříbrné v plné hodnotě vyměniti. Měla-li by na ten čas v některé zemi výjimka z toho místo, má nejdéle do 1. ledna 1859 převstati.

Peníze papírové aneb jiná znamení hodnoty k obíhání na místě peněz ustanovená, jež by chtěl buď stát aneb jiní ústavové pod autoritou jeho postavení v oběh dáti, budou se moci vydávati jen ve stříbře a v čísle zemském zákoně ustanoveném.

Článek 23.

Země smlouvu tuto činící, ježto jsou zavázány obecnou smlouvou o minci, uzavřenou dne 30. července 1838, přiznávají se k tomu mezi sebou, že to, co ve smlouvě nynější ustanoveno, od toho dne, kteréhož smlouva tato ve skutek vejde, platnost má míti na místě toho, oč se byly v řečené smlouvě o minci usnesly, a že se o smlouvě té předešlé má pokládati, že jest vyměřením času, po který smlouva nynější má trvati (v článku 27.), zároveň na týž čas prodloužena.

Taktéž se má za to pokládati, že i budoucně v moci své trvají úmluvy zvláštní, jednak mezi státy, v nichž posavade průchod měl ráz 14tolarový, jednak mezi těmi, v nichž měl posud průchod ráz $24^1/_2$zlatový, o mincovnictví učiněné, zejména smlouva o minci a zvláštní úmluva o drobnou minci, uzavřená v Mnichově dne 25. srpna 1837, zvláštní usnešení učiněné protokolem v Drážďanech dne 30. července 1838, a smlouva, uzavřená v Mnichově dne 27. března 1845, vše to pod tou výminkou, nejsou-li ustanovení některá v úmluvách těchto obsažená smlouvou nynější změněna, anebo jestli jich státové, jichž se týče, mezi sebou nezmění.

Článek 24.

Země smlouvu činící oznámí sobě vespolek všeliké zákony a nařízení, ježto za příčinou uspořádání věcí mincovních vedlé smlouvy nynější vydají, a taktéž oznámí sobě usnešení všeliká, ježto by některé z nich k tomu konci mezi sebou učinily, aby mincovnictví dle smlouvy řečené ve skutek uvedly. Týmž způsobem zavazují se, že po projití každého roku vespolek sobě oznámí a sobě obecně vyhlásí výkaz úřední, mnoholi mince toho roku bylo raženo, a pojmenují jeden každý druh mince; a že v obojí případnosti udají zároveň sumu veškeré hodnoty, kterou měl každý druh mincí od zavedení nového zemského rázu mincovního ražených.

Článek 25.

Kartel mincovní, se smlouvou obchodní a celní dne 19. února 1853*) zároveň uzavřený a ke smlouvě té za přílohu IV. přidaný zůstává i budoucně v moci své a to tím spůsobem, že má na místě kartelu mincovního, mezi zeměmi k německé jednotě celní a obchodní náležitými dne 21. října 1845 v Karlsruhe uzavřeného, také mezi zeměmi těmito platnost míti a to tak dlouho, jako smlouva nynější.

*) Obsaž. v zemském věstníku vládním na rok 1853 oddělení I., č. 204, strana 641.

Článek 26.

Jestliže by k nynější smlouvě o minci přistoupiti chtěly jiné země německé aneb takové země kromě Německa, ježto se k jednomu z obou systémů celních přidají, tedy vlády smlouvu tuto činící prohlašují, že jsou hotovy, v příčině toho vyjednávání zavésti a žádosti takové vyhověti.

Článek 27.

Smlouva tato trvati má nejprv až do konce roku 1878; pakli by potom ani jedna ani druhá strana se nepronesla, že od ní odstupuje aneb by se jiného umluvení v příčině její neučinilo, tedy buď pokládáno za to, že jest od pěti do pěti let mlčky prodloužena.

Jedna každá vláda může však od smlouvy této jen tehda odstoupiti, když úmysl svůj nejdéle dvě léta před projitím toho času, po který smlouva řečená buď dle výslovného ustanovení má trvati aneb na který byla mlčky prodloužena, vládám spolu se smlouvajícím oznámí, načež veškeré země k jednotě náležité neprodleně budou o to dále jednati, aby příčinu k prohlášenému odstoupení uvážily a prohlášení způsobem společného umluvení vyřídily.

Článek 28.

Smlouva tato má se co nejdříve ratifikovati a od 1. května 1857 moci nabyti. Tak stalo se ve Vídni dne 24. ledna 1857.

(L. S.) Jan Antonín Brentano.
(L. S.) František Xaver z Haindlu.
(L. S.) Vilém Bruel.
(L. S.) Dokt. Vollrath Vogemann.
(L. S.) Hektor Rössler.
(L. S.) Dokt. Kajetan šlechtic Mayer.
(L. S.) Karel Teodor Seydel.
(L. S.) Adolf svob. pán z Weissenbachu.
(L. S.) Adolf Müller.
(L. S.) Jan Rudolf Sigmund Fulda.
(L. S.) Bohumír Teodor Stichling.
(L. S.) František Alfred Jakub Bernus.

Patent císařský, daný dne 27. dubna 1858*) pro veškerou říši, jímžto záležitosti mincovní dále se pořádají a ustanovuje se, jak se má nové číslo rakouské k číslům předešlým míti a jak se ho má v závazcích právních užívati.

Ve Vídni dne 27. dubna 1858. — Tištěno ve „Věstníku vlády zemské pro král. České". Ročník 1858, oddělení I., str. 136—142.

My František Josef První, z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský, Český a t. d.

*) Obsaž. v zákonníku říšském, v částce XVI., vydané dne 1. května 1858 č. 63, strana 293.

Abychom článek 23. patentu Našeho, daného dne 19. září 1857, zákonníka říšského č. 169*), ve skutek uvedli, vidí se Nám po slyšení ministrů Našich a po vyslyšení Naší rady říšské, v příčině mince níže položená nařízení pro veškerou říši vydati, jimiž se ustanovuje, jak se má nové číslo rakouské k číslům předešlým míti a jak se ho má v závazcích právních užívati.

§ 1.

Ráz mincí zemských, patentem Naším, daným dne 19. září 1857, zákonníka říšského č. 169*), nařízený, dle něhož se bude 45 zlatých z libry čistého stříbra pod jménem „čísla rakouského“ raziti, má od 1. listopadu 1858 v celém císařství býti jediným zákonním spůsobem ražení mince a počítání a základem samojediného zákonního čísla zemského (valuty zemské). Od tohoto dne má každé jiné číslo platnosti pozbýti.

§ 2.

Od 1. listopadu 1858 budou veškeré státní příjmy a vydání v říši naší, pokud v určitém druhu mincí nezáležejí, na nové číslo rakouské položeny, a všechny počty Našich veřejných kas a úřadů jediné v tomto čísle vedeny.

§ 3.

Od 1. ledna 1859 budtež veškeré knihy a počty obecní, též knihy a počty korporací, spolků a ústavů účely obecné na zřeteli mající, ježto jsou pod zvláštním dohledem státním postaveny, zejména knihy a počty banků, ústavů peněžných a úvěrných, železnic a pod. v čísle rakouském vedeny. Úřadové političní mají k tomu přihlížeti, aby nařízení toto vykonáno bylo, užijíce k tomu konci prostředkův zákonních, jim jako úřadům správním v příčině toho propůjčených.

§ 4.

Kdykoli bude od 1. listopadu počínajíc, v nějakém zákoně neb nařízení aneb v nějakém veřejném vyhlášení nebo opatření úřadů veřejných, položena suma nějaká peněžitá a nebude pojmenován určitý druh mince nebo číslo, rozuměti se má suma taková vždy na číslo rakouské.

Totéž rozumí se i o nálezech soudních, ježto vynešeny budou v občanských věcech právních k žalobě neb žádosti, podané k soudu po 1. dnu měsíce listopadu 1858. Co se však dotýče nálezů, vynešených v příčině žalob neb žádostí, podaných před tímto dnem, spravovati se jest dle zákonů a nařízení posavadních.

Uzavřelo-li by se nějaké jednání právní po 1. listopadu 1858 a nebylo-li by v něm určitého čísla pojmenováno, bude domnění dle zákona, že se rozumělo číslo rakouské, ač neprokáže-li se důkazy právní moc majícími, že strany měly úmysl, aby se dle jiného čísla počítalo.

*) Věstníka vlády zemské na rok 1857 oddělení I., č. 169, strana 371 (čl. 23, strana 377).

§ 5.

Závazkové všelicí, kteří se zakládají na nějakém titulu práva soukromého, vzešlém před 1. dnem měsíce listopadu 1858, a svědčí na některé číslo (valutu) níže položené, kteří ale teprv po tomto dni k vyplnění svému přijdou, plněni buďtež v novém čísle rakouském dle této míry:

za 100 zl. konvenční mince (rázu 20 zl.) dáno buď . . 105 zl.
za 100 zl. tak řečeného čísla Vídeňského . . . . . 42 zl.
za 100 zl. tak řečeného čísla říšského (rázu 24 zl.) $87^{50}/_{100}$ zl.
za 100 lir rakouských . . . . . 35 zl.
za 100 zl. čísla polského v okršlku Krakovském . . . 25 zl.

Závazkové, učinění v starších číslech (valutách), jichž poměr k rázu 20 zl. nebo k liře rakouské zákonem jest ustanoven, plněni buďte v čísle novém dle tohoto poměru a dle výše položené míry k číslu novému.

O tom, jak se čísla posavadní mají k novému číslu rakouskému, vydány budou zvláštním vyhlášením tabulky redukční, ježto budou každému pravidlem, kdož bude chtíti některé z čísel těchto na nové číslo uváděti.

§ 6.

Od 1. listopadu 1858 počínajíc, užito budiž v závazcích všelikých, státního dluhu se týkajících, míry v § 5. ustanovené. Dle též míry plněni buďte od 1. listopadu 1858 také všelicí jiní závazkové, jež plniti stát jest povinen, i všeliká vybývání, kteráž jiní jsou povinni státu konati, pokud v zákonech neb nařízeních nebude ustanoveno, mnoholi závazkové neb vybývání tato činí v čísle rakouském. Týmž spůsobem zachovati se jest v příčině všeho toho, co se ne státu, nébrž veřejným fondům neb ústavům, obcím neb jiným osobám morálním neb fysickým má platiti aneb co tito fondové neb osoby mají platiti, když důvod závazků k placení takovému, jenž po 31. dnu měsíce října 1858 průchodů nabude, zakládá se na nějakém zákoně neb nařízení.

§ 7.

Mince zlaté posavadního rázu domácího přestanou od 1. července 1858 býti řádnou mincí zemskou, a od téhož dne přestanou zlaté mince rázu cizozemského řádně obíhati, pokud oběh jich dle zákona posud byl dovolen.

§ 8.

Má-li se někomu z titulu právního, vzešlého před 1. dnem měsíce listopadu 1858, něco v určitém počtu peněz zlatých, výslovně umluvených, platiti, budiž to v penězích těchto placeno.

Má-li se někomu z titulu právního, vzešlého před 1. dnem měsíce července 1858, něco platiti „ve zlatě“ nebo „v určitém druhu mincí zlatých“, placeno to buď dle ustanovení zákonních posud vydaných.

§ 9.

Má-li se něco platiti v určitém druhu cizozemských mincí stříbrných, budiž to placeno v tomto druhu také po 1. dnu měsíce listopadu 1858.

Má-li se něco platiti z příčiny půjčky, z kteréž se podlé nařízení císařského, daného dne 7. února 1856 (zákonníka říšského č. 21.*) úroky mají zapravovati v určitém druhu zdejších mincí stříbrných aneb vůbec v minci kovové aneb kteráž půjčka se má v této minci zapraviti, placeno to buď dle toho, co mince umluvená platila při učinění smlouvy, vypočtou to dle míry v § 5. tohoto patentu v novém čísle rakouském, a od 1. listopadu 1858 počínajíc, buď v mincích stříbrných nového čísla rakouského, anebo v mincích rázu staršího dle hodnoty jich v patentě tomto ustanovené.

V království Lombardsko-Benátském, kde nařízení císařské, dané dne 7. února 1856*) nemá platnosti, spravovati se jest, když se tam od 1. listopadu 1858 bude měti něco platiti, též dle těchto nařízení.

§ 10.

Má-li se něco v tak řečené valutě bankovní platiti, aneb jestli ustanoveno, že se dle patentu, daného dne 2. června 1848**), a dle nařízení císařského, daného dne 7. února 1856 (zákonníka říšského č. 21.*) bankovky privilegovaného rakouského banku národního mají v plné hodnotě nominální konvenční mince přijmouti, může se placení takové až na další nařízení i budoucně tímto způsobem konati.

§ 11.

Náš ministr financí má veškeré stříbrné a drobné mince domácí, nyní dle zákona platnost mající, které jsou bity dle jiného rázu nežli dle toho, ježto patentem, daným dne 19. září 1857***), nařízen jest, jak nejprve se to bude moci učiniti a bude se viděti příhodno, zvláštními nařízeními nazpět vzíti a z oběhu vyloučiti. Tolary levantské mají od 1. listopadu 1858 hodnoty zákonní pozbýti, a cizozemské mince stříbrné, jimž posud dovoleno bylo, mají od téhož dne přestati způsobem zákonním obíhati.

§ 12.

Od 1. listopadu 1858 mají mince níže jmenované až do toho času, kdy každá z nich bude z oběhu vzata, tolik v čísle rakouském platiti, jak níže tuto položeno, a každý bude povinen, v této hodnotě je bráti:

1.	Dvouzlatník neho Scudo	platiti bude	2 zl. 10 stotin.
2.	Zlatník „ půl Scudo	„ „	1 „ 5 „

*) Věstníka vlády zemské na rok 1856 oddělení I., č. 21, strana 22.

**) Sbírka provinciálních zákonů na rok 1848, svazek 30., příloha k č. 163, strana 371.

***) Věstníka vlády zemské na rok 1857 oddělení I., č. 169, strana 371.

3.	1/3 zlatníka nebo dvacítník novějšího rázu 9/10 čistého stř. a lira rakouská		—	„	35	stotin.
4.	1/3 „ „	dvacítník staršího rázu 9 1/3 lotu „ „	—	„	34	„
5.	1/6 „ „	desítník a 1/2 liry	—	„	17	„
6.	1/12 „ „	pětník a 1/4 „	—	„	8.5	„
7.	1/20 „ „	tříkrejcarák	—	„	5	„
8.	Tolar křížový		2	„	30	„
9.	Půltolar „		1	„	12	„
10.	Čtvrttolar „		—	„	55	„

Drobné mince stříbrné.

11.	Šestikrejcarák, na němž jest rok 1848, 1849	—	zl.	10 stotin.

Drobné mince měděné.

12.	Dvoukrejcarák	—	zl.	3 „
13.	Krejcar a pětičentesimák	—	„	1.5 „
14.	Tříčentesimák	—	„	1 „
15.	Půlkrejcarák či troník a čentesimák	—	„	0.5 „

§ 13.

Bankovky privilegovaného rakouského banku národního, svědčící na stříbrnou minci dle rázu konvenčního (20 zl.), pokud dle zákonů nynějších každý povinen jest, bráti je na místě hotových peněz, mají až do jich nazpětvzetí za sumu, na kterou svědčí, dle míry 105 zl. čísla rakouského za 100 zl. rázu konvenčního (20 zl.) platnost v čísle rakouském míti.

§ 14.

Každý jest povinen, mince jednotní (tolary a dvoutolary jednotní dle patentu Našeho, daného dne 19. září 1857*) ražené, u každé kasy státní, obecní, fundační a u každé jiné kasy veřejné, též i v obchodu soukromém, jmenovitě při placení směnkovém v plné jich hodnotě 1 1/2 zl., potahmo 3 zlatých čísla rakouského bráti, a to i tehda, když byl závazek učiněn, že se má platiti rakouskými mincemi zemskými určitého druhu.

Byl-li závazek učiněn, že se má platiti v minci jednotní, musí se v minci jednotní platiti.

§ 15.

Tolary a dvoutolary jednotní, dle smlouvy o minci od 24. ledna 1857**) v těch státech ražené, které v této smlouvě účastenství mají nebo k ní přistoupí, pokládají se v každé příčině za rovné tolarům a dvoutolarům rázu zdejšího.

---

*) Věstníka vlády zemské na rok 1857 oddělení I., č. 169, str. 371.

**) Věstníka vlády zemské na rok 1857 oddělení I., č. 101, str. 288.

§ 16.

Dvoutolaráky ($3^1/_2$ renčníky rázu $24^1/_2$ zlatového), ježto posud v zemích k německé jednotě celní náležejících dle úmluvy mincovní, učiněné dne 30. července 1838 za minci jednotní jsou raženy, pokládají se v každé příčině za rovné dvoutolarům jednotním rázu zdejšího.

§ 17.

Tolary, bité dle rázu čtrnáctitolarového v zemích, ježto účastenství mají ve smlouvě, učiněné dne 24. ledna 1857,*) platí v celém císařství neobmezeně $1^1/_2$ zlatého čísla rakouského jako rakouské mince zemské.

§ 18.

Nikdo není povinen, když se má něco platiti, přijmouti drobných peněz domácích za $^1/_4$ zl. nebo za více než $^1/_4$ zl. Činí-li však to, co se má platiti, méně než $^1/_4$ zl. anebo má-li se méně dodati než $^1/_4$ zl., jest každý zavázán, drobné peníze přijmouti.

§ 19.

Náš ministr financí má pojmenovati kasy, u kterýchž se budou, když toho kdo požádá, rakouské drobné peníze za zemskou minci vyměňovati, však jen tehda, když se stříbrných drobných peněz nebude chtíti vyměniti za méně než za 40 zl., a měděných drobných peněz ne za méně než za 10 zl.

§ 20.

Koruny a půlkoruny v těch zemích, ježto ve smlouvě mincovní, učiněné dne 24. ledna 1857**), účastenství měly, nebo k ní přistoupily, dle smlouvy této ražené, pokládají se jak u kas státních tak i v obecném obchodu v každé příčině za rovné jednotním mincím zlatým rázu zdejšího, a to tak, že není dovoleno mezi nimi a mezi jednotními mincemi zlatými rázu zdejšího rozdílu činiti.

§ 21.

Ústavům veřejným, pod zvláštním dohledem státu postaveným, jmenovitě ústavům peněžným a úvěrným a bankům, nedovoluje se, když mají něco platiti, aby si vymínily, že budou platiti ve stříbře nebo ve zlatě dle jistého poměru hodnoty ke stříbru, jejž si napřed ustanoví.

Pakli by si vymínily, že budou platiti ve zlatě neb ve stříbře způsobem zápovědi této odporným, jest vymínění takové neplatné, a budou povinny, platiti v zákonní valutě zemské.

§ 22.

Náš ministr financí jest zmocněn, aby po umluvení s ministrem obchodu určil:

1. sumu, kterou nanejvýš bude dovoleno, zlatými a stříbrnými mincemi rázu cizozemského v říši naší obíhajícími platiti, aneb mincí takových za ni přijímati;

*) Věstníka vlády zemské na rok 1857 odděl. I. č. 101, str. 288.

**) Obsaž. v zákonníku říšském v částce XVI., vydané dne 1. května 1858, č. 64, str. 299.

2. aby určil, u kterých ústavů obchodních a živnostních, od státu spravovaných, má budoucně býti dovoleno, penězi zlatými rázu domácího nebo cizozemského výjimkou platiti, a zač se peníze takové na místě mince stříbrné budou přijímati.

§ 23.

Našim ministrům financí a práv uloženo jest, aby tento patent ve skutek uvedli.

Dáno ve Vídni, hlavním a sídelním městě Našem, dne 27. dubna léta tisícího osmistého padesátého osmého, panování Našeho roku desátého.

František Josef m. p.

L. S.

Hrabě Buol z Schauenšteina m. p. Svob. p. Bruck m. p.

Hrabě Nádasdy m. p.

Z nejvyššího nařízení

B. Ransonnet m. p.

Nařízení císařské pro všecky země korunní*), ježto se týče nazpětvzetí papírových peněz Vídeňského čísla a prodloužení lhůty k vyměňování všelikých jiných znamení peněžných od státu vydaných.

Ve Vídni 27. dubna 1858. — Tisk ve „Věstníku vlády zemské pro král. České" 1858, odděl. I., čís. 64, str. 142.

Ježto dle smlouvy o minci, učiněné 24. ledna 1857 (zák. říš. č. 101**), až bude uvedeno rakouské číslo zemské, každé jiné číslo přestati má, vidí se Mně, po slyšení ministrů mých a po vyslyšení Mé rady říšské, toto nařídíti:

1.

Od 1. července 1858 vyjdou papírové peníze Vídeňského čísla, vydané dle patentu od 20. února 1811, po všech zemích Mé říše z oběhu, a od toho dne

*) Obsaž. v zákoníku říšském v částce XVI., vydané 1. května 1858, č. 64, str. 299.

**) Věstníka vlády zemské na rok 1857, odděl. I., č. 101, str. 288

nebude se jich moci ani u císařských kas ani v obchodu soukromém ku placení užívati.

2.

Až do tohoto času budou papírové peníze Vídeňského čísla, kdykoli se bude měti něco platiti, přijímány, a to bude-li se měti platiti v minci konvenční, dle poměru 250 zl. Víd. čís. za 100 zl. konv. mince.

Můj ministr financí učiní opatření, aby se tyto peníze papírové také u všech kas císařských až do konce měsíce října 1858 ale také ještě u hlavních kas zemských dle poměru výše dotčeného za konvenční minci (potahmo bankovky) vyměňovaly.

3.

Kdo jest povinen dle nynějších zákonů něco v papírových penězích Víd. čís. platiti, může to, pokud číslo rázu 20 zlatového dle zákona trvá, učiniti v čísle tomto dle poměru 250 zl. Víd. čís. za 100 zl. konv. mince, potom ale bude to moci učiniti jedině v rakouském čísle zemském, a to dle poměru 100 zl. Víd. čís. ke 42 nového čísla rakouského.

4.

Z milosti dopouštím, aby Můj ministr financí povolil, by se rozličná znamení peněžná, od r. 1848 od státu vydaná a od ministra financí již nazpět vzatá, mohla vyměňovati, avšak jenom do 1. července 1858, neboť jest vůle Má, aby od tohoto dne žádné z jmenovaných znamení peněžných více nebylo v oběhu.

Ve Vídni dne 28. dubna 1858.

František Josef m. p.

Hrabě Buol z Schauenšteina m. p. Svob. p. Bruck m. p.

Z nejvyššího nařízení:
B. Ransonnet m. p.

Nařízení, vydané od ministeria financí dne 28. dubna 1858*) pro veškerou říši, o tom, jak se mají jmenovati sté částky, na které bude rozdělen zlatý čísla rakouského.

Ve Vídni 28. dubna 1858. — Z Věstníka vlády zemské na r. 1858, odd. I., č. 65, na str. 144.

Jeho c. kr. Apoštolské Veličenstvo nejvyšším rozhodnutím od 27. dubna 1858 nejmilostivěji nařídíti ráčil, aby se sté částky čili stotiny, na které bude zlatý čísla rakouského dle článku 4. nejvyššího patentu, daného dne 19. září 1857**) rozdělen, jmenovaly v jazyku německém „Neukreuzer“ (nové krejcary) a v jazyku vlašském „Soldi Austriaci“.

Svob. p. Bruck m. p.

Nařízení císařské, dané dne 26. prosince 1858***), pro všechny země korunní, vyjímajíc království Lombardsko-Benátské.

Ježto se týče nazpětvzetí veškerých bankovek rakouského národního banku, svědčících na konvenční minci.

Ve Vídni 26. prosince 1858. — Tištěno ve „Věstníku vlády zemské pro král. České“ roč. 1858, odděl. I., č. 244, na str. 553.

Aby nařízení Moje, dané dne 30. srpna 1858 zákonníka říšského č. 131†), ve skutek vešlo, vidí se Mi po slyšení ministrů Mých a po vyslyšení Mé rady říšské, toto dále ustanoviti:

1. Lhůta, v kteréž se pěti-, dvou- a jednozlatové bankovky, svědčící na konvenční minci, z oběhu vzíti a přestati mají, klade se na 31. den měsíce prosince roku 1859.

2. Rakouský bank národní zmocňuje se, že může v té míře, v kteréž 5, 2 a 1 zlatové bankovky, na konvenční minci svědčící, nazpět vezme, jednozlatové bankovky rakouského čísla vydávati, a to až do sumy 100 milionů zlatých.

3. Poněvadž se zjištění, v § 3. Mého nařízení, daného dne 30. srpna 1858†) předepsané, k těmto jednozlatovým bankovkám rakouského čísla nevztahuje; tedy mají bankovkám těmto zvláštním úplným zjištěním býti statkové státní, rakouskému banku národnímu odevzdaní a to dotud, až budou zcela zhlazeny. Užitky ze statků řečených a to, co se za ně utrží, obrátiti se má jediné na zhlazení těchto bankovek jednozlatových rakouského čísla.

---

*) Obsaž. v zákonníku říšském v částce XVI., vydané dne 1. května 1858 č. 65, str. 300.

**) Věstníka vlády zemské na rok 1857, odděl. I, č. 163, str. 371.

***) Obsaž. v zákonníku říšském v částce LIX., vydané dne 28. prosince 1858, č. 244, str. 721.

†) Věstníka vlády zemské na rok 1858, oddělení I., č. 131, str. 293 (§ 3. a § 4. na str. 294).

4. Tyto jednozlatové bankovky rakouského čísla mají se ostatek v každé příčině bankovkám 1000, 100 a 10 zlatovým rakouského čísla za rovné pokládati a na čas k tomu býti, aby se jimi dodávalo a sprostředkoval se jimi obchod menší dotud, až mince stříbrná v oběh daná potřebě této dosti učiní.

5. Do té doby, kdež bankovky rakouského banku národního na konvenční minci svědčící, kteréž posud jsou v běhu, úplně z běhu vzaty budou, požívati mají tyto jednozlatové bankovky výhody, v § 4. Mého nařízení, daného dne 30. srpna 1858*), povolené, že je nejen kasy veřejné budou přijímati, nébrž že každý bude povinen, kdykoli se bude něco v čísle rakouském platiti, v plné hodnotě nominální je bráti v poměru 105 zlatých čísla rakouského ke 100 zlatým konvenční mince. Naproti tomu od 2. ledna 1859 pozbude moci své to, co nařízeno v patentě, daném dne 2. června 1848, v příčině bankovek rakouského banku národního svědčící na konvenční minci.

Ve Vídni dne 26. prosince 1858.

František Josef m. p.

Hrabě Buol z Schauenšteina m. p. Svobodný pán Bruck m. p.

Z nejvyššího nařízení:
Svobodný pán Ransonnet m. p.

Knihovní vklady z 18. století.

Nejvyšší soudní dvůr vydal rozhodnutí, že všecky knihovní vklady z osmnáctého století podléhají také finančnímu patentu od 20. února 1811, dle něhož cena peněz na pouhou pětinu klesla, a že tudíž za každé 100 zl. v knihy vložených má se vyplatiti 40 zl. konv. mince čili 42 zl. rak. měny. Na odůvodnění tohoto důležitého rozhodnutí uvedeme pro čtenáře, co následuje. Mezi Rakouskem a Bavorskem stala se dne 23. září 1753 úmluva čili konvence, že v obojí zemi bude se ze hřivny stříbra raziti 20 zlatníků a proto se penězům těm říkalo „zlaté konvenční měny“ (umluvené měny). Tato konvenční měna trvala až do roku 1858, načež na ni následovala rakouská měna, dle které se z hřivny stříbra razilo 21 zlatníků a 100 zl. konv. měny má cenu 105 zl. rakouské měny.

Ale počátkem devatenáctého století udál se s tou konvenční měnou neobyčejný případ, jenž tehdejšími nekonečnými válkami se vysvětluje a omlouvá.

*) Věstníka vlády zemské na rok 1858, oddělení I., č. 131, str. 293 (§ 3. a § 4. na str. 294).

Místo ražené mince čili zlatníků vydávány do oběhu papírové poukázky tak zvané bankové cedule, krátce „bankocetle“, které ovšem každý za zlatku rád bral, ba i na ně rád připlatil, poněvadž se lépe posílaly i ukládaly než těžké stříbro. Ale od roku 1799 nechtěl nikdo bankocetle bráti a kdo je chtěl udati, musil sleviti, tak že už jen pětina za ně dávána té ceny, jež na nich vytištěna byla. Na ten způsob dostal, kdo měl zlatkovou bankocetli, pouze pětinu čili 20 kr. konv. měny, což nemohla vláda nechat a proto vydala dne 20. února 1811 finanční patent, dle něhož se má za bankocetli zlatkovou platit 40 kr. konv. měny a tedy za 100 bankocetlí 40 zl. konv. měny. Zároveň pak doloženo, že tento finanční patent má platnost nejen o všech smlouvách, jež od r. 1799 (kdy cena bankocetlí klesati počala) uzavřeny byly, nýbrž také o těch smlouvách, jež před r. 1799 uzavřeny byly a do knih pozemkových zapsány jsou. Tedy má za každých 100 zl. konv. mince do knih před rokem 1799 zanešených také jen 40 zl. konv. měny čili 42 zl. rakouské měny býti placeno. Cena, kterou peníze dostaly následkem finančního patentu od 20. února 1811, nazývala se „vídeňská měna“ a poněvadž se vlastně jen bankocetlí týkala, teda jí říkali všeobecně „šajny“.

Dosud ale bylo jen to, co v letech od r. 1811 do 1858 zapsáno bylo do knih v „šajnech“, vypláceno v šajnech, t. j. zaplaceno za 100 zl. šajnů jen 42 zl. rak. měny, kdežto staršími (před r. 1799) vklady knihovní na konv. minci znějící, vyplácely se za 100 zl. konv. měny 105 zl. rak. měny, — jakoby finanční patent od r. 1811, kterým se „šajny“ čili „vídeňská měna“ zavedly, ani se byl nedotkl těch starších smluv nevyplacených a pouze do knih vložených, ač ve finančním patentu od 20. února 1811 výslovně se dí, že platí ten patent také o knihovních vkladech z minulého století. Kdo teda na příklad koupil panství a musil vypláceti dluhy na něm knihovně pojištěné z let před r. 1779, musil dosud zaplatit za každých 100 zl. konv. měny plných 105 zl. rakouské měny; příště ale zaplatí jen 42 zl. rakouské měny, což bude pro něho jakožto dlužníka velikou výhodou; ovšem ale učítí to nemile fundace, nadace a odkazy zádušní, které obyčejně v knihách jsou zanešeny, a úroky z nich se ročně vyplácejí. Platil-li majetník panství dosud ze 100 zl. konv. měny čili 105 zl. rak. měny každoročně úrok, bude příště platiti pouze ze 42 zl. rak. měny každoročně úrok, t. j. místo 5 zl. pouze 2 zl. 1 kr. čili 4 K 2 h.

Zákonitá ustanovení o měnách, převodu jich a zavedení mince a vzetí jí z oběhu. Poměr ceny stříbra ku zlatu.

Cena mincí a devis.

Působení finančního patentu z r. 1811 o nuceném oběhu „vídeňské měny“ bylo potvrzeno patentem zę dne 27. dubna 1858, jak výslovně dí ministerský výnos z 15. ledna 1890 čís. 14.696 sig. 13.106. Přepočítávání hodnot

a požadavků před r. 1799 zjištěných, které vypláceti se mají po 1. listopadu 1858, má se počítati dle poměru 100:42, totiž za 100 zl. vídeňské měny platiti se má 42 zl. rak. měny, za 100 zl. konvenční měny (20 zlatové) 105 zl. r. čísla, za 100 zl. říšské měny (24 zlatové) $87\frac{50}{100}$ zl. r. č., za 100 lir rak. 35 zl. r. č. a za 100 zl. polských Krakovského území (1845) 25 zl. r. č. (Též min. výnos z 10. března 1891 č. 15 a 284 sig. 13.638); sem se táhnou též výnosy z 14. února 1888 č. 945 sig. 12.049 a z 24. ledna 1888 č. 924 sig. 12.019 (další viz v Manzově kapesním vydání všeobecného občanského zákonníka pro cís. Rakouské od Josefa sv. p. z Scheye. Ve Vídni 1899 II. díl str. 467 a příloha na str. 716 sld. o výplatách k §§ 986, 990 a 1413 všeob. zák. obč.).

Papírové šajny víd. čís. měly býti po stáhnutí jich vypláceny kovovou mincí v plné hodnotě. (Výnos min. z 11. dubna 1865 čís. 2476 sig. 2149.)

Bimetallistickou soustavou francouzskou z r. 1803 byl ustanoven poměr mezi stříbrem a zlatem jako 1:15½ tak, že se z 1 kg stříbra mincovního (legovaného poměrem 1:9) razilo 200 franků stříbrných v kusech o 5, 2 neb 1 franku; z 1 kg mincovního zlata (legovaného poměrem 1:9) však 3100 franků v kusech po 5, 10 a 20 frankách. Po r. 1850 počalo zlato v ceně stoupati. Výtěžek stříbra se v druhé polovině XIX. stol. zšestinásobil, stříbro následkem menší poptávky kleslo v ceně, pročež Německo prodej stříbra r. 1879 obmezilo a Rakousko-Uhersko téhož roku ražení stříbrných zlatníků na účet soukromníků zastavilo. Za to těžba zlata poklesla; 1856—1860 činil roční výtěžek asi 206.508 kg, v pětiletí 1881—1885 již jen 149.137 kg. K upoutání domácích výtěžků dopustily Spoj. státy Severoamerické obmezenou ražbu stříbra a provedly bimetallistickou unii. Evropské snahy agrárnické jim byly k výhodě.

Když pak od polovice let osmdesátých (hlavně objevením ložisk zlata v Jižní Africe) počala cena zlata stoupati, vykazuje již koncem století XIX. poměr 2krát 15½ = 31. A tak zavedlo Rakousko-Uhersko r. 1892 a Rusko r. 1897 neúplnou měnu zlatou.

Patentem ze dne 27. dubna 1858 čís. 63 říš. zák. ustanoveno přijímati od 1. listopadu 1858 tyto mince až do času, kdy budou staženy neb z oběhu vzaty, za tyto hodnoty rak. měny:

1. dvouzlatník neb scudo za 2 zl. 10 kr.,
2. zlatník neb ½ scuda za 1 „ 5 „
3. ⅓ zl. čili dvacetník nov. rázu a lira austr. za 35 kr.,
4. ⅓ zl. čili dvacetník star. rázu, jakosti 9½ lotu za 34 kr.,
5. ⅙ zl. čili desítikrejcary aneb ½ lira za 17 kr.,
6. $\frac{1}{12}$ zl. čili pětikrejcary (pětníky) aneb ¼ lira za 8½ kr.,
7. $\frac{1}{30}$ zl. čili tříkrejcary (grošíčky) za 5 kr.,
8. křížový tolar za 2 zl. 30 kr.,
9. ½ kříž. tolaru za 1 „ 12 „
10. ¼ „ „ „ — 55 „
11. šestáky z r. 1848 aneb 1849 po 10 kr.,

12. dvoukrejcary po 3 kr.,

13. krejcary dobráky neb 5 centesim $1^1/_2$ kr.,

14. 3 centesimy po 1 kr.,

15. $^1/_2$ krejcary neb centesimy za $^1/_2$ kr.

Stotiny nazývají se min. výnosem z 28. dubna 1858 č. 65 obč. zák. novými krejcary či nováky (Neukreuzer).

Z oběhu vzaty 31. máje 1893 spolkové tolary po $1^1/_2$ zl. r. č., 1. července 1858 bankovky vídeňské měny, od 1. června 1893 dvouzlatníky a čtvrtzlatníky r. č., drobné po 20 kr. (dvacetníky, lépe dvacítikrejcary) a čtyrkrejcary čili čtyráky*) dnem 1. ledna 1895 (č. 125 říš. zák. z 23. června 1894); měděné drobné: krejcary a $^1/_2$ kr. dnem 1. července 1898 (vyn. z 9. června 1897 č. 135 říš. zák.).

Dále dle zákona z 9. července 1894 č. 154 říš. zák. a též č. 157 ve srozumění s Uhrami staženo za 200 millionů zlatých r. č., a tím dle výnosu z 24. července 1894 č. 158 říš. zák. vzaty z oběhu papírové zlatky**) od 1. prosince 1895, jež vydány spolu s pětkami zákonem z 25. srpna 1866 č. 101 říš. zák. a na to min. nařízením z 9. února 1867 č. 32 ř. z. též státovky na 50 zl. r. č.

R. 1892 staly se kroky ku změně valuty, a na přechodu z rakouské měny ku korunové vydán zákon pro Rakousko a též pro Uhry na základě mincovní smlouvy ze dne 2. srpna 1892 č. 126 a 127 říš. zák., hlavně na základě oznámení čl. XXV. ze dne 11. srpna 1892 čís. 132 říš. zák., jež zní:

Čl. I. Místo posavadní rakouské měny nastupuje zlatá měna, jejíž jednotka početní jest koruna, jež má 100 haléřů.

Čl. IV. Ze zemských mincí zlatých vybíjeny budou a) dvacítikoruny, b) desítikoruny.

Čl. IX. Mimo zlaté zem. mince zůstanou v oběhu rakouské dukáty, jež dále raženy budou. Zlaté mince po 4 a 8 zlatých nebudou již raženy dle zákona z 9. března 1870 čís. 22 říš. zák.

Čl. X. Stříbrné mince dvouzlatníky, zlatníky a čtvrtzlatníky r. č. dle zákona z 19. září 1857 č. 169 říš. zák. zůstanou i na příště v oběhu, a platiti bude dvouzlatník 4 K, zlatník 2 K a čtvrtzlatník 50 h.

Čl. XI. Kromě zlatých zemských mincí budou vybíjeny tyto mince měny korunové: 1. Stříbrná mince po jedné K, 2. niklové mince a) po 20 haléřích, b) po 10 haléřích, 3. bronzové mince a) dvouhaléře, b) haléře.

Čl. XIX. V obchodu nikdo není vázán více přijímati mincí kovových než do 50 K, niklové mince do 10 K a bronzové do obnosu více než 1 K.

Čl. XXI. Stříbrné a měděné mince rak. měny mají zůstati v oběhu až do stažení, zatím brány buďte desítníky po 20 h, krejcary po 2 h dle čl. X. zákona ze dne 1. července 1868 č. 84.

---

*) Lid jim říkal „ševcovské tolary". Známá píseň: „Za čtyrák, za čtyrák, za čtyráček".

** Tak zvané „panenky", kdežto zlatníkům říkáno „kule".

Čl. XXIII. Peníze papírové r. č. zůstanou až do stažení při všech výplatách v korunové měně v platnosti, takže za zlatý r. č. nominální ceny papírových známek počítati jest 2 K.

Platy, které se mají rak. neb uher. zlatými (Goldgulden) konati, mohou se dle volby dlužníka také ve zlaté minci korunové vypláceti, při čemž počítati jest 42 zl. zlatých za 100 korun (zákon ze dne 2. srpna 1892 č. 128 všeob. říš. zák. ól. I. a II.).

Tehdy již vzaty z oběhu tyto mince r. č.: dvouzlatníky, čtvrtzlatníky od 1. června 1893 (zákon z 24. března 1893 č. 42 všeob. říš. zák.), pak drobné po 20 kr. (dvoušestáky) a čtyráky a jiné, jak výše uvedeno.

Přesná cena mincí řídí se kursem v novinách denně ohlašovaným v rubrice „valuty".

Pro přehled uvádíme tyto převodné poměry:

100 K	=	85·06	marky (M)
100 „	=	105·01	franku (fr.)
100 „	=	4·336	libry šterlinků (£)
100 „	=	50·41	holland. zl.
100 „	=	75·61	skand. koruny
100 „	=	26·253	zlatého rublu
100 „	=	20·263	dollaru amer.

čili obráceně:

100 M	=	117·56	K
100 fr.	=	95·23	„
10 £	=	240·096	„
100 hol. zl.	=	198·37	„
100 sk. kor.	=	132·26	„
10 zl. rublů	=	38·094	„
10 dollarů	=	48·352	„

Zlatá dvacetikoruna = skoro 17 markám,
„ „ = „ 21 fr.,
„ „ = „ 16 šilinkům 8 pencím.

Dle stanoveného ažia na zlato našich zlatých (zlatek) jsou kursy devis neboli mezinárodních směnek a jistých druhů peněz následující. (Dle kursu ze dne 22. listopadu 1909.)

Dle tehdejšího kursu v korunách		původní hodnota
Směnka na Londýn	241·05	10 £.
„ „ Paříž	95·66	100 fr.
„ „ Německo	117·86	100 M.
Napoleond'or	19·17·	20 fr.
Sovereign	24·—	1 £.
Rubl papírový	255·—	100 r.
Lira	95·15	100 lir.

Úřednictvo mincovny Pražské*)

za císaře a krále Františka Josefa I. (1848—1857).

Značka mincovny C.

Alois Franz, vardajn, zastupoval mincmistra (1848—1852), mincmistrem (1853 až 1857), c. k. horní rada (1853—1857).

Josef Salix z Felberthalu, pokladník (1851—1855 $\frac{11}{10}$), dříve v Brně zemským průbéřem, 1848 strojmistrem, od r. 1849 pokladníkem, od $\frac{1}{5}$ 1852 do $\frac{30}{8}$ 1854 zastupoval vardajna.

Josef Süszner, kontrolor (1848—1850), strojmistr (1850—1853), stal se r. 1853 mincmistrem v Král. Bělehradě.

Vilém z Franku, kontrolor (1850—1851).

Ferd. Panocha, „ (1851—1857).

Vilém Kohlstrunk, praktikant (1851).

Josef Rosner, ryjec (1848—†1854).

Josef Lerch, adjunkt ryjec (1848—1854), ryjec (1854—1857).

Ant. Muček, zámečník (1848—1857).

Edelmüller, vybíječ značek (1856).

V. Förchtenbusch, praktikant (1856).

R. 1856 bylo v mincovně 18 dělníků, sluha a domovník.

Výnosem c. k. finančního ministeria z 3. ledna 1856 č. 22.866 nařízeno vybíjeti jen mince z kovu, pokud jest v mincovně v zásobě, a pak všecko stříbro došlé i s manipulačními zbytky zaslati do c. k. hlavní mincovny ve Vídni. Výnosem téhož ministeria ze dne 19. března 1857 č. 3376 uzavřena Pražská mincovna.

Seznam vyobrazených mincí Františka Josefa I.

(od r. 1848).

Z mincovny v Praze = P., z mincovny ve Vídni = Víd., mincmistr = m., vardajn = v.

Mince pamětní a mince běžné z mincovny Pražské.

Tab. CLXXVII. obr. 1516. Pamětní medaille od Karla Lange k nastoupení trůnu v Olomouci r. 1848.

„ „ „ 1517. Školní premijní medaille bez jména ryjce a bez letopočtu.

---

*) Numismatische Zeitschrift XXX. díl, str. 340 a 341.

Tab. CLXXVII. obr. 1518. Školní premijní medaille bez jména ryjce a bez letopočtu.

„ „ „ 1519. Zlatník konvenční měny od Jos. Dan. Boehma a J. Weisse na paměť panovníkova sňatku r. 1854. **Vid.**

„ „ „ 1520. Miniaturní medaille od Karla Radnitzkyho na sňatek panovníkův r. 1854.

„ „ „ 1521. Dvouzlatník konvenční měny od Jos. Dan. Boehma a Frant. Gaula na paměť panovníkova sňatku r. 1854. **Vid.**

„ „ „ 1522. Miniaturní medaille bez jména ryjce na sňatek panovníkův r. 1854.

Tab. CLXXVIII. obr. 1523. Pamětní medaille od Václava Seidana na vydání patentu z 20. září 1865.

„ „ „ 1524. Pamětní medaille od Václava Seidana na návštěvu král. manželů v Praze r. 1854.

„ „ „ 1525. Pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu král. manželů v Čechách r. 1874.

„ „ „ 1526. Dvacetník staršího rázu z r. 1852. **P. v.** Alois Franz.

„ „ „ 1527. Líční strana pamětní medaille od Václava Seidana na udělené židům povolení k držbě nemovitostí r. 1860.

„ „ „ 1528. Dvoukrejcar z r. 1851. **P. v.** Alois Franz.

Tab. CLXXIX. obr. 1529. Tříkrejcar z r. 1851. **P. v.** Alois Franz.

„ „ „ 1527. Rubní strana pamětní medaille od Václava Seidana na udělené židům povolení k držbě nemovitostí r. 1860.

„ „ „ 1530. Výtěžkový zlatník rak. měny na památku dosažené kolmé hloubky 1000 m v dolech Příbramských r. 1875. **Vid.**

„ „ „ 1531. Starší česká premijní medaille za chov koní bez letopočtu a jména ryjce.

„ „ „ 1532. Mladší česká premijní medaille za chov koní bez letopočtu a jména ryjce.

„ „ „ 1533. Německá premijní medaille za chov koní bez letopočtu a jména ryjce.

Tab. CLXXX. obr. 1534. Pamětní medaille od Václava Kříže na návštěvu panovníka v Praze r. 1874.

„ „ „ 1535. Pamětní medaille od Jana Kvasničky na návštěvu panovníka v Praze r. 1880.

„ „ „ 1536. Záslužní medaille od Jos. Tautenhayna pro měšť. sbory Pražské za státu prokázané služby ve válce rakousko-pruské r. 1866.

Tab. CLXXX. obr. 1537. Pamětní medaille od V. Pittnera bez letopočtu na pobyt panovníka v Čechách (r. 1880).

„ „ „ 1538. Německá medaille za hospodářské zásluhy od Jos. Tautenhayna bez letopočtu.

„ „ „ 1539. Česká medaille za hospodářské zásluhy od Jos. Tautenhayna bez letopočtu.

„ „ „ 1540. Německá medaille za hospodářské zásluhy od Jos. Tautenhayna bez letopočtu.

Tab. CLXXXI. obr. 1541. Šesták z r. 1849. **P. v.** Alois Franz.

„ „ „ 1542. Miniaturní medaille pro měšť. sbory Pražské za zásluhy ve válce rakousko-pruské r. 1866 bez jména ryjce.

„ „ „ 1543. Půlkrejcar z r. 1851. **P. v.** Alois Franz.

„ „ „ 1544. Medaille za hospodářské zásluhy od Jos. Tautenhayna bez letopočtu.

„ „ „ 1545. Čtvrtkrejcar z r. 1851. **P. v.** Alois Franz.

„ „ „ 1546. Vojenská medaille z r. 1873 na 25leté jubileum nastoupení trůnu bez jména ryjce.

„ „ „ 1547. Krejcar z r. 1851. **P. v.** Alois Franz.

„ „ „ 1548. Pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku bez jména ryjce.

„ „ „ 1549. Pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku bez jména ryjce.

Tab. CLXXXII. obr. 1550. Česká pamětní medaille od Ig. Pilze z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku.

„ „ „ 1551. Německá pamětní medaille od Ig. Pilze z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku.

„ „ „ 1552. Česká pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku bez jména ryjce.

„ „ „ 1553. Německá pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku bez jména ryjce.

„ „ „ 1554. Česká pamětní medaille od Aloise Haberle z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku.

„ „ „ 1555. Německá pamětní medaille od Aloise Haberle z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku.

„ „ „ 1556. Pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku bez jména ryjce.

„ „ „ 1557. Pamětní medaille z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku se značkou ryjce M & S.

Tab. CLXXXIII. obr. 1558. Dvouzlatník rak. měny z r. 1879 na 25leté jubileum sňatku. **Vid.**

„ „ „ 1559. Dvacetník mladšího rázu z r. 1856. **P. m.** Alois Franz.

Tab. CLXXXIII. obr. 1560. Pamětní medaille z r. 1888 na 40leté jubileum panování bez jména ryjce.

„ „ „ 1561. Kutnohorský dvouzlatník výtěžkový rak. měny z r. 1887 od Ondřeje Neudecka na obnovené dolování. Vid.

„ „ „ 1562. Pamětní medaille z r. 1880 od Jos. Christlbauera na padesáté narozeniny panovníka.

„ „ „ 1563. Pamětní medaille z r. 1880 bez jména ryjce na oslavu padesátých narozenin panovníka.

„ „ „ 1564. Pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu panovníka v Brně r. 1880.

„ „ „ 1565. Pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu panovníka ve Slezsku r. 1880.

Tab. CLXXXIV. obr. 1566. Premijní medaille od Jos. Tautenhayna bez letopočtu za chov koní.

„ „ „ 1567. Premijní medaille bez letopočtu a jména ryjce za chov koní.

„ „ „ 1568. Premijní medaille bez letopočtu a jména ryjce za chov koní.

„ „ „ 1569. Menší česká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Praze r. 1891.

„ „ „ 1570. Pamětní medaille střední velikosti od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Brně r. 1892.

„ „ „ 1571. Menší německá pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Praze r. 1891.

Tab. CLXXXV. obr. 1572. Velká česká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Praze r. 1891.

„ „ „ 1573. Velká německá pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Praze r. 1891.

„ „ „ 1574. Velká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Brně r. 1892.

Tab. CLXXXVI. obr. 1575. Pamětní medaille od Jos. Christlbauera na schůzi císaře Františka Josefa I. s ruským carem Alexandrem III. v Kroměříži r. 1885.

„ „ „ 1576. Pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu panovníka v Plzni r. 1885.

„ „ „ 1577. Německá premijní medaille c. k. ministerstva obchodu bez letopočtu od Jos. Tautenhayna.

„ „ „ 1578. Česká premijní medaille c. k. ministerstva obchodu bez letopočtu od Jos. Tautenhayna.

Tab. CLXXXVII. obr. 1579. Pamětní medaille z r. 1888 bez jména ryjce na 40leté jubileum panování.

Tab. CLXXXVII. obr. 1580. Německá pamětní medaille od Jos. Christlbauera na pobyt císaře v Lanškrouně r. 1894.

„ „ „ 1581. Pamětní medaille z r. 1898 bez jména ryjce (J. Jaunera*) na 50leté jubileum panování pro cís. dvůr.

„ „ „ 1582. Jednostranná pamětní medaille bez letopočtu od Štěpána Schwartze na úmrtí císařovny Alžběty.

„ „ „ 1583. Premijní medaille c. k. ministerstva obchodu od Jos. Tautenhayna z r. 1891 o všeobec. zemské jubilejní výstavě v Praze.

Tab. CLXXXVIII. obr. 1584. Pamětní medaille od Viléma Pittnera na cís. manévr u Lanškrouna r. 1894.

„ „ „ 1585. Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévr u Čes. Budějovic r. 1895.

„ „ „ 1586. Velká pamětní medaille z r. 1898 od Jos. Tautenhayna na padesátileté jubileum panování.

„ „ „ 1587. Pamětní medaille z r. 1898 od ryjce K. H. na padesátileté jubileum panování vydaná firmou W. Mayer & F. Wilhelm ve Stuttgartě.

Tab. CLXXXIX. obr. 1588. Pamětní medaille od Václava Seidana na sňatek panovníka r. 1854.

„ „ „ 1589. Vojenská miniaturní medaille z r. 1873 bez jména ryjce na 25leté jubileum panování.

„ „ „ 1590. Miniaturní jubilejní medaille z r. 1898 pro vojsko, státní úředníky a zřízence.

„ „ „ 1591. Záslužní medaille za vědu a umění bez jména ryjce a bez letopočtu.

„ „ „ 1592. Pamětní medaille z r. 1880 na oslavu 50. narozenin panovníka věnovaná od obou spolků červ. kříže v Brně.

„ „ „ 1593. Premijní medaille c. k. ministerstva veřejných prací bez letopočtu od Jos. Tautenhayna.

Tab. CXC. obr. 1594. Pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu panovníka v Liberci r. 1891.

„ „ „ 1595. Malá pamětní medaille od Jos. Christlbauera na návštěvu císařovu v Brně r. 1892.

„ „ „ 1596. Pamětní medaille bez jména ryjce na účast císaře při manévru v Dětenicích r. 1892.

„ „ „ 1597. Česká pamětní medaille od Jos. Christlbauera na pobyt panovníka v Lanškrouně r. 1894.

---

*) J. Jauner, c. a k. dvorní medailleur ve Vídni.

Tab. CXC. obr. 1598. Pamětní medaille od Václava Šantrůčka dle návrhu Max. Pirnera na založení České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze r. 1890.

Tab. CXCI. obr. 1599. Pamětní medaille z r. 1893 bez jména ryjce (Viléma Pittnera) na 45leté jubileum panování.

„ „ „ 1600. Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévr u Lanškrouna r. 1894.

„ „ „ 1601. Pamětní medaille od F. Batka na cís. manévr u Lanškrouna r. 1894.

„ „ „ 1602. Pamětní medaille bez jména ryjce (Viléma Pittnera) na cís. manévr v Bystřici pod Host. r. 1897.

„ „ „ 1603. Pamětní medaille z r. 1894 od Ant. Scharffa na císařovo 40leté majitelské jubileum pražského dělostřeleckého pluku čís. 8.

„ „ „ 1604. Menší oválová pamětní medaille z r. 1898 od Štěpána Schwartze na 50leté jubileum panování císaře.

„ „ „ 1605. Pamětní medaille z r. 1894 od Ant. Scharffa na císařovo 40leté majitelské jubileum pražského dělostřeleckého pluku čís. 8.

„ „ „ 1606. Větší oválová pamětní medaille z r. 1898 od Štěpána Schwartze na 50leté jubileum panování císaře.

Tab. CXCII. obr. 1607. Pamětní medaille od Jos. Christlbauera a R. Ronge na cís. manévry u Čes. Budějovic r. 1895.

„ „ „ 1608. Jubilejní čestná medaille bez letopočtu a jména ryjce za 25letou činnost hasičskou.

„ „ „ 1609. Pamětní medaille od Štěpána Schwartze na úmrtí císařovny Alžběty r. 1898.

„ „ „ 1610. Menší pamětní medaille z r. 1898 od Jos. Tautenhayna na 50leté jubileum panování císaře.

„ „ „ 1611. Pamětní medaille z r. 1898 od R. Neubergra na 50leté jubileum panování císaře.

„ „ „ 1612. Pamětní medaille z r. 1898 od F. L. na 50leté jubileum panování císaře.

„ „ „ 1613. Pamětní medaille z r. 1898 od Ant. Scharffa na 50leté jubileum panování císaře.

Tab. CXCIII. obr. 1614. Jubilejní medaille z r. 1898 bez jména ryjce (Jos. Tautenhayna) pro vojsko, státní úředníky a zřízence.

„ „ „ 1615. Jednostranná čtyřrohá plaketa z r. 1898 od Wolfganga Lauera na 50leté jubileum panování císaře.

Tab. CXCIII. obr. 1616. Jubilejní čestná medaille bez letopočtu a jména ryjce (Ant. Scharffa) za 40leté věrné služby.

„ „ „ 1617. Malá pamětní medaille z r. 1898 od I. B. Pichla na 50leté jubileum panování císaře.

„ „ „ 1618. Velká pamětní medaille z r. 1898 na 50leté jubileum panování císaře zhotovená dle modelu Lad. Šalouna I. B. Pichlem.

„ „ „ 1619. Pamětní medaille střední velikosti z r. 1898 na 50leté jubileum panování císaře zhotovená dle modelu Lad. Šalouna I. B. Pichlem.

Tab. CXCIV. obr. 1620. Dvacetikoruna z r. 1908 na 60leté jubileum panování. **Vid.**

„ „ „ 1621. Pamětní medaille z r. 1908 bez jména ryjce na 60leté jubileum panování.

„ „ „ 1622. Desítikoruna z r. 1908 na 60leté jubileum panování. **Vid.**

„ „ „ 1623. Menší česká pamětní medaille od Ant. Poppa a I. B. Pichla na návštěvu císařovu a svěcení Františkova mostu v Praze r. 1901.

„ „ „ 1624. Stokoruna z r. 1908 na 60leté jubileum panování. **Vid.**

„ „ „ 1625. Pamětní medaille od Václava Šmakala na návštěvu panovníka a svěcení mostu císaře Františka v Praze r. 1901.

„ „ „ 1626. Velká pamětní medaille od Ant. Poppa a I. B. Pichla na návštěvu císařovu a svěcení Františkova mostu v Praze r. 1901.

„ „ „ 1627. Koruna z r. 1908 na 60leté jubileum panování. **Vid.**

Tab. CXCV. obr. 1628. Česká pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Zákup r. 1899.

„ „ „ 1629. Německá pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Zákup r. 1899.

„ „ „ 1630. Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Štěkna r. 1905.

„ „ „ 1631. Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Těšína r. 1906.

„ „ „ 1632. Pamětní medaille od Ludvíka Hujera na návštěvu panovníka v Jablonci nad Nisou r. 1906.

„ „ „ 1633. Miniaturní pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu panovníka v Praze r. 1907.

„ „ „ 1634. Miniaturní pamětní medaille bez jména ryjce na návštěvu panovníka v Praze r. 1907.

Tab. CXCV. obr. 1635. Pětikoruna z r. 1908 na 60leté jubileum panování. Vid.

„ „ „ 1636. Pamětní medaille z r. 1908 bez jména ryjce na 60leté jubileum panování.

Tab. CXCVI. obr. 1637. Pamětní česká medaille z r. 1908 bez jména ryjce na 60leté jubileum panování.

„ „ „ 1638. Pamětní německá medaille z r. 1908 bez jména ryjce na 60leté jubileum panování.

„ „ „ 1639. Pamětní medaille z r. 1908 od Frant. Kounitzkyho na 60leté jubileum panování.

„ „ „ 1640. Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Velkého Meziříčí r. 1909.

„ „ „ 1641. Pamětní medaille bez jména ryjce na cís. manévry u Velkého Meziříčí r. 1909 za účasti německého císaře Viléma II.

KRALEVIC RUDOLF.

orunní princ Rudolf, jediný syn Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa I., narodil se dne 21. srpna 1858 na zámku Laxenburku. Již v kolébce jmenován plukovníkem a majitelem pěšího pluku čís. 19. Mladému princi dostalo se důkladného a všestranného vychování, a když byl dne 24. června 1878 prohlášen za zletilého, vstoupil 23. července 1878 u 36. pluku pěchoty v Praze do činné služby vojenské. Dosáhnuv léta 1880 důstojenství generála, opustil dne 11. září Prahu, avšak toliko na krátko, neboť po sňatku svém s Její král. Výsostí princeznou Štěpánkou, dcerou belgického krále Leopolda II., který dne 10. května 1881 ve Vídni slavil, navrátil se opět s jasnou choťí svou dne 8. června 1881 do zlaté Prahy a sídlil zase na královských Hradčanech. Praha těšila se mnohé blahosklonnosti princově, který byl ctitelem uměn a přítelem lidu. Dne 12. května 1883 usídlili se korunní manželé v Laxenburku, kde se dne 2. září téhož roku narodila princezna Alžběta. V říjnu léta 1888 vyznamenán byl korunní princ hodností u vojště rakouském před tím nebývalou, totiž hodností generálního inspektora pěchoty a soustřeďoval v sobě hodnosti podmaršálka a místoadmirála, byl majetníkem čís. 19. pluku pěchoty, 1. pluku hulánů a 10. pluku dělostřelectva. Korunní princ Rudolf pěstoval s oblibou vědy přírodní a slynul jako bystrý pozorovatel přírody a spisovatel cestopisů a statí ze života zvířat. Za řízení jeho vydáváno dílo „Říše Rakousko-Uherská slovem i obrazem“, k němuž hojně sám přispěl. Vysoké vzdělání jeho, šlechetná mysl a láska k lidu opravňovaly národy rakouské k velikým nadějím. Proto zalkal zejména národ český, když tragickou smrtí zesnul lidumilný následník trůnu dne 30. ledna 1889 na loveckém zámečku Meierlinku u Badenu za Vídní.

Popis minci kralevice Rudolfa.

Pamětní medaille bez jména ryjce na narození kralevice r. 1858 (Tab. CXCVIII. obr. 1655.) nese v líci dětské poprsí kralevice zpola s levé strany a nad ním opis RUDOLF. FRANZ KARL JOSEF. t. j. Rudolf František Karel Josef a dole drobnějším na venek postaveným písmem rovnoběžně s okrajem GEB. 21. AUG. 1858. t. j. geboren 21. August 1858 (narozen 21. srpna 1858).

Na rubu prostovlasé poprsí císaře Františka Josefa I. s levé strany s malým knírem a licousy, ve vojenské uniformě, s řádem zlatého rouna a velkokřížem na prsou a vedle něho po pravici prostovlasé poprsí císařovny Alžběty rovněž s levé strany a nad nimi od pravé strany k levé opis FRANZ JOSEF I. ELISABETH t. j. František Josef I., Alžběta.

Okraje na obou stranách zvýšené, hladké.

Průměr 18½ mm, váha stříbrné 2·65 gr.

Česká pamětní medaille bez jména ryjce (A. Müllera) na zasnoubení kralevice r. 1880 (Tab. CXCVII. obr. 1642.) má na líci prostovlasé poprsí korunního prince s levé strany s vlasem hladce učesaným, s knírem a licousy, ve vojenské uniformě, s hvězdou a zlatým rounem na prsou a s šerpou přes pravé rameno a jemu po pravici poprsí nevěsty princezny Štěpánky v téže posici, s vysokým účesem a náčelenkou, v šatech hodně vystřižených a s náhrdelníkem na krku. Opis s levé strany RUDOLF a s pravé ŠTĚPÁNA

Na rubu ve věnci nahoře rozevřeném, uvitém na pravé polovině z listů a květů růžových a na levé z listů dubových se žaludy a dole svázaném mašlí, čte se v šesti rovných řádcích nápis s pravopisnou chybou K | UPOMINCE | NA | ZASNOUBENÍ | 7. BŘEZNA | 1880

Okraje jsou s obou stran zvýšené, hladké.

Průměr 30 mm, váha mosazné postříbřené s původním ouškem 8·75 gr., cínové 8·68 gr.

Německá pamětní medaille bez jména ryjce (A. Müllera) na zasnoubení kralevice r. 1880 (Tab. CXCVII. obr. 1643.) podobá se předešlé české medailli, na líci má však opis RUDOLF | STEFANIE a na rubu nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DIE | VERLOBUNG | 7. MÄRZ | 1880

Průměr 30 mm, váha mosazné postříbřené s původním ouškem 8·8 gr., cínové 8·72 gr.

Česká pamětní medaille od A. Müllera*) na sňatek kralevice r. 1881 (Tab. CXCVII. obr. 1644.) má lícení stranu stejnou s medaillí snubní od téhož ryjce, pod poprsími však rovnoběžně s okrajem vidí se ještě drobným písmem jméno ryjce A. MÜLLER WIEN

Na rubu nese v osmi řádcích pravopisně chybný nápis NA PAMÁTKU | SŇATKU | KORUNÍHO PRINCE | RUDOLFA | S PRINCEZNOU | STEFANII | DNE | 10. KVĚTNA 1881 s prvým, druhým, šestým a osmým řádkem do oblouku ohnutým a s ostatními rovnými.

Okraje jsou s obou stran zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha mosazné s původním ouškem 11·3 gr.

Medaille ta vyskytuje se též na líci bez opisu a jména ryjce.

Německá pamětní medaille z r. 1881 bez jména ryjce (A. Müllera) k téže příležitosti (Tab. CXCVII. obr. 1645.) má na líci stejná poprsí jako česká medaille ale na levé straně opis RUDOLF a na pravé STEFANIE

Na rubu ve věnci ze dvou vavřínových větví s plody, nahoře otevřeném ale dole mašlí svázaném umístěn desetiřádkový nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DIE | VERMÄHLUNG | DES KRONPRINZEN | RUDOLF | MIT | PRINZESSIN | STEFANIE | 1881 (t. j. K upomínce na sňatek korunního prince Rudolfa s princeznou Štěpánou 1881), ve kterémž jest prvý, druhý, osmý a devátý řádek prohnutý a ostatní rovné.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha mosazné s původním ouškem 9·5 gr.

Pamětní medaille od J. Pilze na sňatek korunního prince r. 1881 (Tab. CXCVII. obr. 1646.) představuje v líci obřad oddavek: hodnostáře duchovního, který spojuje štolou pravice před ním stojících snoubenců, korunního prince ve vojenské uniformě po straně levé a princezny Štěpánky s dlouhým závojem a vlečkou po straně pravé. Nad tím od dolejška v pravo počínaje opis ANDENKEN AN DIE VERMÄLUNG IHRER K. K. HOHEITEN V úseči pod scénou datum 18/9 81 a nahoře v levo pod linkou drobnějším písmem jméno ryjce PILZ

Na rubu pod císařskou korunou se stuhami vidí se dva třírohé k sobě skloněné štíty, v pravém s rakouským dvojitým orlem a v levém s belgickým lvem, za nimiž jsou dvě vavřínové ratolesti s plody, dole stuhou svázané. Kolem štítů od dolejška v pravo vine se při okraji pravopisně nesprávný opis PAMÁTKA NA SŇATEK JEJÍCH CIS. KRAL. VÝSOSTI. * a vedle hvězdičky v levo menším z venčí se čtoucím písmem CIN

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 30 mm, váha cínové s původním ouškem 12·8—13·7 gr.

Oválová česká pamětní medaille z r. 1881 bez jména ryjce k téže události (Tab. CXCVII. obr. 1647.) nese v líci prostovlasou hlavu

*) A. Müller, ryjec ve Vídni.

korunního prince s knírem a licousy s pravé strany a jemu po levici hlavu jeho nevěsty s křížkem na hrdle zavěšeným. Opisu není.

Na rubu od dolejška v pravo podél okraje čte se pravopisně chybný opis UPOMÍNKA NA SŇATEK JEJÍCH C. K. VÝSOSTI a uprostřed ve čtyrech rovných řádcích nápis RUDOLFA | A | STEFANIE | $18\frac{10}{5}81$

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Velkost 21/26 mm, váha cínové s původním ouškem 4·5 gr.

Oválová německo-česká pamětní medaille z r. 1881 bez jména ryjce na sňatek korunního prince má buď líční stranu stejnou s českou medaillí, neb hlavy poněkud větší, jak se vidí na Tab. CXCVII. obr. 1649.

Na rubu jest osmiřádkový německo-český pravopisně chybný nápis s prvým, druhým a posledním řádkem prohnutým rovnoběžně s okrajem: ANDENKEN ZUR VERMÄLUNG | IHRER | K. K. HOHEITEN | $18\frac{10}{5}81$ | UPOMÍNKA | NA SŇATEK | JEJÍCH | C. K. VÝSOSTI

Okraje jsou rovněž na obou stranách zvýšené a hladké.

Velkost 21/26 mm, váha cínové s původním ouškem 4·4—4·65 gr.

Česká pamětní medaille od Drentwetta*) na sňatek kralevice r. 1881 (Tab. CXCVII. obr. 1648.) znázorňuje na líci prostovlasé poprsí korunních snoubenců s pravé strany a sice korunního prince s vlasy hladce učesanými, s knírem a licousy, v maršálské uniformě s řádem zlatého rouna a jemu po levém boku poprsí jeho vznešené nevěsty v jednoduchém účesu, v šatech u krku, náhrdelníkem zdobeném, hluboko vystřižených. V záhlaví čte se opis RUDOLPH a z předu STEPHANIE a pod poprsími drobným písmem rovnoběžným s okrajem jméno medailleura DRENTWETT

Na rubu jest růžový věnec, nahoře nepatrně rozevřený, před nímž dole jsou k sobě skloněny znaky rakouský a belgický. Ve věnci umístěn z šesti rovných řádků pochybený nápis NA | PAMÁTKU | SŇATKU | JEJICH C. K. VYSOSTÍ | DNE 10. KVĚTNA | 1881

Okraje na obou stranách zvýšené, hladké.

Průměr 33 mm, váha bronzové 18·35 gr., cínové s původním ouškem 14·3 gr.

Německá pamětní medaille od téhož medailleura k téže příležitosti r. 1881 (Tab. CXCVIII. obr. 1650.) shoduje se na líci úplně s českou.

Na rubu v takovémž věnci jako na české čte se v sedmi rovných řádcích německý nápis ZUM | ANDENKEN | AN DIE | VERMÄHLUNG | JHRER K. K. HOHHEITEN | DEN 10. MAI | 1881

Okraje rovněž jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha cínové s původním ouškem 14·05 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na sňatek korunního prince r. 1881 (Tab. CXCVIII. obr. 1652.) nese na líci prostovlasé hlavy Jejich c. k. Výsostí s levé strany: kor. prince Rudolfa s hladce učesanými vlasy,

*) Drentwett, medailleur v Augsburku.

s knírem a licousy a jemu po pravici princezny Štěpánky v jednoduchém účesu. Od levé strany shora běží kolem hlav opis KRONPRINZ RUDOLF * PRINZESSIN STEFANIE

Na rubu ve věnci nahoře otevřeném, utvořeném ze skřížené ratolesti dubové a vavřínové, oboje s plody, v šesti řádcích jest nápis ZUR | ERINNERUNG | AN DIE | VERMÄHLUNG | WIEN | 10. MAI, 1881 s posledním řádkem souběžně s okrajem prohnutým.

Průměr 33 mm, váha cínové s původním ouškem 9 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na oslavu sňatku kralevice v Brně r. 1881 (Tab. CXCVIII. obr. 1651.) má v líci hlavy novomanželů jako předešlá medaille avšak kolem nich dvojitý opis. V zevnějším při okraji čte se KRONPRINZ RUDOLF * PRINZESSIN STEFANIE a ve vnitřním KORUNNÍ PRINC RUDOLF PRINCEZNA ŠTĚPÁNKA

Na rubu v horní polovině zří se opis * NA PAMÁTKU * a v dolní písmem na venek obráceným ZUR ERINNERUNG Uvnitř za perlovým obvodkem ve třech řádcích, z nichž prvý a třetí jsou s okrajem souběžně ohnuté a druhý rovný, jest nápis V. BRNĚ | 10/5. 1881 | BRÜNN

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 33 mm, váha stříbrné, velmi vzácné 26 gr.

Oválová pamětní medaille od Karla Radnitzkyho ml.*) na úmrtí korunního prince r. 1889 (Tab. CXCVIII. obr. 1653.) nese v líci prostovlasé poprsí jeho z dvou třetin s levé strany, pouze s knírem, v maršálské uniformě, s šerpou přes pravé rameno a s řádem zlatého rouna na prsou. Na úseči ruky vryto jest drobným písmem prohloubeným jméno medailleura C. RADNITZKY JUN Nad poprsím od levé strany ve výši prsou počínaje spěje podle okraje opis KRONPRINZ ERZHERZOG RUDOLF VON OESTERREICH (t. j. Korunní princ arcivévoda Rudolf Rakouský) a pod poprsím souběžně s okrajem písmem na venek obráceným REQUIESCAT IN PACE (t. j. Odpočívej v pokoji).

Na rubu vidí se dva na arabeskách na zadních nohou stojící griffové proti sobě obrácení, držící čtyrrohý rozčtvrcený štít a nad ním arcivévodskou korunu. V pravé půli štítu pod uherskou korunou v prvém poli jest znak uherský a ve třetím znak haličsko-vladiměřský, v levé pak půli pod korunou českou v druhém poli znak český a ve čtvrtém znak burgundský. Střed štítu pokrývá korunovaný štítek habsbursko-lothrinský. Na spodku štítu zavěšeny jsou tři řády, a štít se tří stran lemován jest řetězem zlatého rouna. Nad korunou štítu mezi hlavami griffů klene se opis GEB. 21. AUGUST 1858 t. j. Geboren 21. August 1858 (Narozen 21. srpna 1858) a dole pod štítem rovnoběžně s okrajem písmem na venek obráceným ✝ 30. JÄNNER 1889 t. j. Zemřel 30. ledna 1889.

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Velkost 33/40 mm, váha stříbrné 24·75 gr.

*) Karel Radnitzky ml., medailleur ve Vídni, synovec proslulého komorního medailleura Karla Radnitzkyho.

Okrouhlá pamětní medaille od téhož medailleura z téhož roku a k téže události (Tab. CXCVIII. obr. 1654.) má na líci podobné poprsí jako předešlá medaille ale v rozhaleném plášti, jež sáhá dole k samému okraji a nahoře dotýká se hladkého obvodku, kolem poprsí opsaného. Na úseči levé ruky zase jméno medailleura C· RADNITZKY JUN· ale drobným písmem vypouklým. Mezi obvodkem a okrajem ve výši ramen od pravé strany k levé běží opis RVDOLPHVS PR· HER· AVSTRIÆ t. j. Rudolphus princeps heres Austriae (Rudolf princ následník rakouský).

Na rubu uprostřed v hladkém obvodku podobný znak držený griffy, však jiné kresby. Štít není lemován zlatým rounem, nýbrž jest tento řád i s ostatními třemi zavěšen pod štítem a pod griffy. Mezi obvodkem a okrajem vine se kolem štítu, počínaje nad korunou, opis NAT· XXI· AVG· MDCCCLVIII OBIIT A· XXXI ÆTAT· SVÆ XXX· IAN· MDCCCLXXXIX ✻ t. j. natus XXI. augusti MDCCCLVIII, obiit a XXXI aetatis suae XXX. januarii MDCCCLXXXIX (narozený 21. srpna 1858, zemřel ve věku 31 let 30. ledna 1889).

Okraje jsou na obou stranách zvýšené a hladké.

Průměr 38 mm, váha pakfongové 23·3 gr.

Pamětní medaille bez jména ryjce na úmrtí kralevice r. 1889 (Tab. CXCVIII. obr. 1656.) představuje na líci poprsí korunního prince dle předcházejícího popisu, však vysoko seříznuté a bez pláště. Opis s pravé strany KRONPRINZ a s levé RUDOLPH

Na rubu vidí se pod arcivévodskou korunou iniciála R pod níž položeny jsou přes sebe křížem s pravé strany haluz vavřínová a s levé palmová a mezi úhly haluzí po stranách datum 30. | JÄN· a vespod 1889 Na oušku punc lišící hlava a písmeny v C

Okraj na obou stranách perlový a za ním zvýšený hladký.

Průměr 20 mm, váha stříbrné s původním ouškem $3^1/_2$ gr.

Seznam vyobrazených mincí kralevice Rudolfa.

Tab. CXCVII. obr. 1642. Česká pamětní medaille bez jména ryjce (A. Müllera) na zasnoubení kralevice r. 1880.

„ „ „ 1643. Německá pamětní medaille bez jména ryjce (A. Müllera) na zasnoubení kralevice r. 1880.

„ „ „ 1644. Česká pamětní medaille od A. Müllera na sňatek kralevice r. 1881.

„ „ „ 1645. Německá pamětní medaille bez jména ryjce (A. Müllera) na sňatek kralevice r. 1881.

Tab. CXCVII. obr. 1646. Pamětní medaille od J. Pilze na sňatek korunního prince r. 1881.

„ „ „ 1647. Oválová česká pamětní medaille bez jména ryjce na sňatek korunního prince r. 1881.

„ „ „ 1648. Česká pamětní medaille od Drentwetta na sňatek kralevice r. 1881.

„ „ „ 1649. Oválová německo-česká pamětní medaille bez jména ryjce na sňatek kralevice r. 1881.

Tab. CXCVIII. obr. 1650. Německá pamětní medaille od Drentwetta na sňatek korunního prince r. 1881.

„ „ „ 1651. Pamětní medaille bez jména ryjce na oslavu sňatku kralevice v Brně r. 1881.

„ „ „ 1652. Pamětní medaille bez jména ryjce na sňatek korunního prince r. 1881.

„ „ „ 1653. Oválová pamětní medaille od Karla Radnitzkyho ml. na úmrtí korunního prince r. 1889.

„ „ „ 1654. Okrouhlá pamětní medaille od Karla Radnitzkyho ml. na úmrtí korunního prince r. 1889.

„ „ „ 1655. Pamětní medaille bez jména ryjce na narození kralevice r. 1858.

„ „ „ 1656. Pamětní medaille bez jména ryjce na úmrtí kralevice r. 1889.

Výpočet ceny mince staré dle nynější měny.

(Oprava str. 226. tohoto díla.*)

Starou hodnotu mince podati v měně rakouské neb korunové lze jen přibližně počtem průměrovým. Methoda výpočtu ukázána na str. 226. Nedopatřením spisovatele však přiveden v počet chybný jmenovatel v zlomku $\frac{256}{384}$; neboť 14 lotů a 4 grény jsou $\frac{256}{288}$ hřivny, poněvadž lot má 18 grénů a 16 lotů čili hřivna 288 grénů. Pak dlužno opraviti, že dukáty r. 1623 byly jakosti 23 karatů a 8 grénů. Poněvadž má karat 12 grénů, nutno naznačiti jakost jich $23^3/_4$ karatů.

Počítati se má tudíž takto: Tolar ražen r. 1623 jakosti 14 lotů 4 grény čili $\frac{256}{288} = \frac{8}{9}$; poněvadž má vídeňská hřivna 280·006 gr. a raženo z ní $9^3/_4$ kusu, tedy vážilo zrno každého kusu: $\frac{8}{9} \times \frac{280{\cdot}006}{39/4} = 25{\cdot}527$ gr.

Zrno dukátu jakosti $23^3/_4$ karatu $= \frac{284}{288}$, z vídeňské hřivny 79 kusů $\frac{284}{288} \times \frac{280{\cdot}006}{79} = 3{\cdot}495$ gr.

Poněvadž počítán tolar po 8 zl. a dukát po $16^1/_2$ zl., vypočítáme poměr ceny stříbra ku zlatu, zaokrouhlivše cenu dukátu na 16 zl. čili 8×2 t. j. za dukát dva tolary $2 \times \frac{25{\cdot}527}{3{\cdot}495} = 14{\cdot}6$.

Dle korunové měny jest relační cena stříbra ku zlatu 1 : 18·22. Kilogram zlata tedy za 1639 zl. 80 kr., kdežto r. 1623 byla cena 1 kg. zlata 1314 zl. Tudíž bylo stříbro 14·6krát lacinější zlata, tedy stál by kg stříbra:

$\frac{1639{\cdot}8}{14{\cdot}6} = 119{\cdot}16$ zl. r. č.

Průměr mezi nynější a starou cenou kg. stříbra $\frac{90+119{\cdot}16}{2} = 104{\cdot}58$ zl. a zlata $\frac{1314+1639{\cdot}8}{2} = 1476{\cdot}9$ zl. aneb též $14{\cdot}6 + 18{\cdot}22 = 32{\cdot}82 : 2 = 16{\cdot}41$
$16{\cdot}41 \times 90 = 1476{\cdot}9$ $\frac{1476{\cdot}9}{14{\cdot}6} = 101{\cdot}15$ zl. Známe-li cenu kg. zlata i stříbra a zrno tolaru i dukátu, vypočítáme si snadno cenu:

$0{\cdot}10458 \times 25{\cdot}527 = 2$ zl. 66 kr.
$1{\cdot}1916 \times 3{\cdot}495 = 4$ zl. $16^1/_2$ kr.

---

*) Vděčně vzpomínám † c. k. báňského rady pana Václava Pokorného v Příbrami, jenž velmi blahovolně stopoval mé dílo a několik důležitých oprav jako slovutný odborník mi laskavě podal. Také jest mi uznati vděčně ochotu p. měst. radního F. K. Frýby star. v Příbrami, který mi poslal pěkné odlitky minci a medaillí ze své sbírky, jež jsem upotřebiv, věnoval pak do sbírek městského musea v Čáslavi.

Za kolik bylo zlato kupováno a vybíjeno.

Roku 1539 lot Pražský za 6 zl. rýn.
„ 1539 hřivna Pražská za $72^{3}/_{4}$ zl. uher.
„ 1547 lot za 4 zl. uher. = 3 kopy gr. čes.
„ 1575 lot Pražský za 7 zl. rýn. = 12 gr. čes.
„ 1581 hřivna Pražská za $72^{1}/_{2}$ dukátu.
„ 1599 lot 17 gr. bílých.
„ 1620 lot Praž. za 5 kop gr. míš., 186 gr. 5 den. č.
„ 1620 hřivna Praž. za 106 kop. míš.
„ 1624 Víd. hř. fejnu vybita za $203^{47}/_{71}$ zl. r.
„ 1671 lot Víd. za 8 zl. 33 kr.
„ 1677 „ „ „ 8 „ $19^{1}/_{2}$ „
„ 1693 „ Lipský 14 „ 20 „
„ 1700 z hřivny Víd. vybíjeno 326 zl. 7 kr. 3 den.
„ 1717 hř. Víd. za $81^{1}/_{2}$ duk.
„ 1754 hř. Víd. kupována za 335 zl. konv. m., vybíjena za 339 zl. 43 kr.
„ 1754 hř. Kolínská „ „ 283 „ 5 kr. 5 pen.
„ 1784 Víd. hř. „ „ 351 „ 20 „
„ 1786 „ „ „ „ 359 „ 30 „ (Cís. patent.)
„ 1823 „ „ „ „ 366 „ 53 „

Za kolik bylo stříbro kupováno a vybíjeno.

Roku 1472 Praž. hřivna za 90 gr. čes.
„ 1483 „ „ „ 2 kopy gr. čes.
„ 1485 „ „ „ 105 gr. čes.
„ 1496—1516 za 2 kopy gr. čes.
„ 1534 Norimb. hř. bez kvintlu 7 zl. rýn. 14 gr. 6 peněz, zlatý rýn. za 24 gr. a groš po 7 penězích bílých.
„ 1537 Pr. hř. za 10 zl. rýn. = 6 kop 40 gr. č., vybito v groších za 11 zl. 4 gr. $^{1}/_{2}$ den.
„ 1538 „ „ „ $2^{1}/_{2}$ kopy gr. č. *) Erckauferům v Hoře Kutné.
„ 1539 „ „ „ 8 „ „
„ 1539 „ „ „ 10 „ „ po 24 gr. čes.
„ 1544 „ „ „ 3 kopy míš. = 150 gr. čes.
„ 1547 „ „ „ $4^{1}/_{2}$ „ gr. čes.
„ 1553 „ „ „ 10 zl. rýn. (v Příbrami).
„ 1557 „ „ „ 4 kopy gr. čes.
„ 1563 „ „ „ 4 „ 40 gr. čes.
„ 1566 „ „ „ $4^{1}/_{2}$ „ gr. čes. = 9 tolarů. *) Archiv Horský hor. od., kniha 18, str. 399.

Roku 1574 Pr. hř. za 8 zl. 5 gr. 4 pen.
„ 1575 „ „ „ 10 zl. čes.
„ 1579 „ „ „ 8 kop míš. 19 gr. bíl. a 5 den.
„ 1588 „ „ „ 4 kopy gr. čes. v Hoře K.
„ 1604 „ „ „ 9 tolarů 17 gr. 1 pen.
„ 1610 „ „ „ 9 „ (Arch. kutnohor. hor. odděl. 5142 A.)
„ 1612 „ „ „ 4 kopy gr. čes.
„ 1617 „ „ vybíjena za 16 zl. 49 kr. dle cís. resoluce.
„ 1619 „ „ za 17 kop míš., v říjnu 18 kop stavové.
„ 1620 „ „ „ 13 kop 35. gr. míš.
„ 1620 „ „ „ pagamentu za 9 tol., vybito za 17 zl. 35 kr. rýn.
„ 1621 „ „ „ 25 kop gr. míš. (král Fridrich), vybito za 37 zl.
$^{2}/_{11}$ 1622 „ „ „ 31 zl. 15 kr.; v prosinci 36 zl. 30 kr.; vybito za 78 zl. 2 kr. 3 d.
$^{30}/_{6}$ 1623 „ „ „ 58 zl. r.
Roku 1625 Víd. hř. 10 tol., Pr. hř. 9 tol. 40 gr.
„ 1626 Pr. hř. za $9^{1}/_{2}$ tol.
„ 1629 Víd. hř. za $8^{1}/_{10}$ tol. = $16^{1}/_{5}$ zl. r.
„ 1637 „ „ „ 15 zl. (Patent z $^{14}/_{5}$ 1637)
„ 1638 „ „ „ 15 zl. r. = 10 tol.
„ 1655 „ „ „ 15 zl. r. = 10 tol.
„ 1678 „ „ „ $17^{1}/_{2}$ zl. r.
„ 1680 „ „ „ 18 zl. 24 kr., vybíjeno za 19 zl. 37 kr. (v K. Hoře).
„ 1682 „ „ „ 19 zl. rýn.
„ 1683 „ „ „ 18 zl. r. (v Praze).
„ 1686 „ „ „ 15 zl. r. = 10 tol.
„ 1688 „ „ „ 18 zl. 33 kr.
„ 1692 „ „ „ 18 zl. 30 kr.
„ 1695 „ „ „ 21 zl. 15 kr.
„ 1700 „ „ vybíjena za 22 zl. $17^{1}/_{2}$ kr.
„ 1717 „ „ za $21^{1}/_{2}$ zl. rýn. 1717—1742 zmincováno na 22 zl. $17^{1}/_{2}$ kr.
„ 1722 „ „ „ 15 zl. (v K. Hoře).
„ 1754 Kol. hř. za 20 zl. konvenční měny, vybíjeno 24 zl. konv.
„ 1782 „ „ „ 22 zl. 25 kr.
„ 1784 „ „ „ 23 zl. 40 kr.

Cena i zrno tolarů.

Roku 1520 po 18 gr. č.
„ 1531 „ $22^{1}/_{2}$ „ „
„ 1544 $9^{1}/_{2}$ z hř. Praž. po 1 zl. rýn. = 70 kr. = 30 „ „
„ 1547 $8^{3}/_{4}$ „ „ zrna 14 lotů 3 kv. 1 pen. v Hoře K. (Sněmy Č. II. 517.)
„ 1551 8 „ „ 72 kr.

Roku	1570			68 kr.	
„	1572			72 „	
„	1573		30 gr. čes.	70 „	
„	1576	$8^3/_4$ z Pr. hř. saz.	30 „ „	70 „	
„	1590		30 „ „	70 „	
„	1594		32 „ „	70 „	
„	1595			72—75 „	*) Sněmy IX. 228.
„	1601			73 „	
„	1608		36 gr. čes.	80 „	
„	1615			90 „	
„	1617	1 kopa míš. gr.			
„	1618	8 z Pr. hř. = 19 bíl. gr. 6 den.			
„	1619	9 „ „		150 „	
„	1620	2 kopy míš. 10 kr.		150 „	
„	1621			140 „	
„	1622	zrno 5 lotů (dlouhé)		150 „	
„	1622	$8^3/_4$ z Pr. hř.		660 „	
$^{22}/_3$	1623			120 „	
Roku	1624	$9^3/_4$ z Víd. hř. (14 lotů 4 gr.)		90 „	
„	1629	9 tol. 54 kr. z Víd. hř.		90 „	
„	1637	$9^3/_4$ z Víd. hř.		90 „	
„	1639	$9^3/_5$ „ „		90 „	
„	1640—49		1 zl. 30 kr. =	90 „	
„	1667			96 „	
„	1676			96 „	
„	1686	$9^3/_4$ z saz. Víd. hř.		105 „	
„	1690			108 „	
$^{28}/_{11}$	1692		2 zl. rýn. =	120 „	
Roku	1693	12 z Lip. hř.		90 „	
„	1695	$9^3/_4$ z Víd. hř. saz.		120 „	**) Patent z $^{26}/_5$ 1695.
„	1700	„ „ „ „		90 „	
„	1717	„ „ „ „		120 „	
„	1742			120 „	
„	1754	10 „ „ „ ($13^1/_3$ lotů)		120 „	
„	1838	10 „ „ „ „ „		120 „	rýn.
„	1857	30 z 500 gr. jakosti $^{900}/_{1000}$ $1^1/_2$ zl. =		150 „	r. ď.

Cena i zrno zlatého či dukátu.

Roku	1353	$10^2/_3$ gr. čes.	Jakost čes. i uher. zl. = 0·986.
„	1379	17 „ „	
„	1380	18 „ „	

Roku	1402		22 gr. č.		*) Das Marienburger Tresslerbuch 242.
„	1440		28 „ „		**) Archiv Čes. XVI. 104.
„	1467		25 „ „		
„	1469		24 „ „		***) Emler. Pozůstatky desk zem. II. 355.
„	1474		30 „ „		
„	1485		27 „ „		†) Archiv Čes. XIX. 519 = zl. uherský
„	1495		33 „ „		
„	1506	za uher. zlatý	34 „ „		
„	1526		38 „ „		
„	1544	71 z Praž. hř.,	45 „ „	aneb 105 kr.	
„	1547		45 „ „		
„	1548			100 kr.	††) Hirsch str. 70.
„	1561			104 „	
„	1573			106—108 „	
„	1575		24 gr. bílé	108 „	
„	1576	72 $^{350}/_{640}$ z hř. Praž.		108 „	
„	1595		24 gr. bílé	114—116 „	†††) Sněmy Č. IX. 228.
„	1601—5			120 „	
„	1614			144 „	
„	1616	2 kopy gr. míš. a 10 kr.		140 „	
„	1618	72½ z hř. Pr.		150 „	
„	1619	71½ „ „		150 „	
„	1620	3 kopy gr. č.	3 zl.	12 „	
„	1621		4 „	16 „	
„	1622	72½ z hř. Pr.	16 „		
„	1624	za dl. mince	20 „		
„	1624	po kalandě 80⅓ z hř. Pr.		140 „	
„	1625—9	80⅓ z Praž. hř. (23 kar. 8 gr.)		150 „	
„	1637—57		3 zl.		
„	1649		3 „	aggio 6 kr.	
„	1667—75		3 „		
„	1681	80½ z Víd. hř.	3 „	30 kr.	
„	1693		4 „	rýn.	
„	1700	80⅖ saz. Víd. hř. (23 kar. 8 gr.)	4 „		
„	1717	„ „ „ „ „ „ „	4 „		
„	1734		4 „	12 „	
„	1738		4 „		

Dukáty.

Roku	1742	80⅖ ze saz. hř. Víd.	po 4 zl.	9 kr.	
„	1750	„	„ 4 „	10 „	
„	1753		„ 4 „	12 „	*) Cís. patent ¹²/₃ 1757 str. 795.

Roku 1765—1771 po 4 zl. 16 kr.
„ 1783 „ 4 „ 20 „
„ 1791 „ 4 „ 30 „
„ 1838 $80^{2}/_{5}$ z Víd. hř. (23 kar. 8 gr.)
„ 1868 $23^{1}/_{3}$ kar. po 4 zl. 80 kr. r. č.
„ 1893 korunová měna po 11 K 29 h.

Cena zlatého rýnského.

Roku 1469 za 18 gr. čes.
„ 1477 „ 22 „ „
„ 1485 „ $21^{1}/_{2}$ gr. čes.
„ 1522 „ 36 grošů bílých.
„ 1530 „ 40 gr. čes. = 1 tolar.
„ 1534 „ 24 „ „
„ 1534—37 „ 24 gr. bílé = 72 kr.
„ 1544 „ 30 gr. čes. a 12 mal. pen. = 72 kr.
„ 1572—90 „ 75 kr.
„ 1596 „ 80 „
„ 1598 „ 84 „
„ 1610 „ 50 gr. = $116^{1}/_{2}$ kr.
„ 1620 „ 120 kr.
„ 1624 po kalandě 104 kr., 30 gr. čes. = 60 gr. míš. = 70 kr. rýn.
„ 1633 za $25^{1}/_{10}$ gr. čes., 1 kopa čes. = 2 kopy míš. = $2^{1}/_{2}$ zl. rýn.

*) Registra verková v Hoře Kutné.
**) Archiv Čes. XIX. 519.
***) Groš bílý byl jednice početní.
†) Sněmy Č. I. 589.

Rejstřík věcný.

A značka na dvacetnících cís. Františka I. Lotrin. prvý rok po jeho úmrtí 841.
A znamení mincovny ve Vídni 769, 848, 859, 894, 991, 1035.
Abgang či schodek 38, 584, 676.
Absolutismus 329.
Adjunkt minc. 833, 968, 969.
Administrace 307, 557, 581, 588, 608, 721.
Administrace bankovní 718, 822, 825, 826, 827, 944.
Administrator úřadu mincovního 556, 583, 588, 590, 591, 592, 593, 595, 607, 612, 612*, 682, 719, 833.
Agenti 403.
Aggia 782, 783, 795.
Akademie c. k. ryjecká ve Vídni 558, 613**, 996*, 1012*
Akademie hornická ve Štávnici 716.
Akademie umění ve Vídni 890*.
Akcesista 833.
Akcie 879, 880, 932, 939, 943, 950—954
Akcie zemské banky 932, 935, 938.
Akcionáři 939, 944, 949, 950, 952, 953.
Akcis 336, 337.
Akta sněmu z r. 1574 36.
Aktuar 969, 983.
Albus 682.
Amalgační stroj 590.
Amortyzování akcií nár. banku 957.
Amotion 535.
Anarchista 986.
A—P na tolarech slezských 371.
Apelace na hradě Pražském 306.
Aquafort 614.
Arcivévoda rak. 97, 982.
Arcivévodové 716, 849.
Archiv archaeol. sboru »Vocel« v Kutné Hoře 705.
Archiv c. k. dvorní komory 143*, 210**, 448*, 656***.
Archiv c. k. hlavní mincovny 424***.
Archiv c. a k. říš. minist. fin. 92, 98, 99, 338**, 339*.
Archiv českého místodržitelství 87, 330***, 386, 388, 508, 510, 511, 512, 513, 517, 523, 525, 527, 529, 573.
Archiv hlavní zemský v Karlsruhe 194.
Archiv horní v Hoře Kutné 55, 59, 81, 82, 116, 117*, 118*, 121, 143, 145*, 147**, 148**, 151***, 170, 177*, 178*, 196*, 202*, 203**, 204***, 206, 211, 213*, 214*, 215***, 216*, 218***, 220*, 283, 284, 285, 287, 300, 301, 303, 333*, 334**, 336**, 406**, 407*, 411*, 414**, 419**, 423**, 429**, 438**, 439**, 448**, 530, 607*.
Archiv města Prahy 95, 116, 202***.
Archiv města Vratislavi 294, 296.
Archiv městský v Hoře Kutné 333, 334.
Archiv mincovní v Jáchymově 540.
Archiv mincovny Pražské v c. k. punc. úř. 340**, 414*, 439***, 443*, 444*, 878.
Archiv musea král. Českého 386, 682, 684, 687, 688, 689—695, 860, 862, 866, 880*, 904, 923, 925, 930, 945, 948, 949.
Archiv rakovnický 350.
Archiv státní 539.
Archiv státní ve Břehu 655*.
Archiv stavovský 101, 102.
Archiv třeboňský 92.
Archiv »Včely Čáslavské« 129, 130, 419***, 502, 773.
Archiv zemský č. 69, 102, 716***, 778, 783, 784, 796, 800, 809, 816, 821, 829, 831, 899, 961.
Archiv zemský moravský 330**.
Archivář horní v Jihlavě 834.
Artykule instrukce 535.
Artykule mincovní 801.
Artykule sněmovní moravské z roku 1619 v Brně 160*.
Artykule sněmovní z r. 1607 50, 87, z r. 1595 a 1596 98, 99, r. 1601 101 sld., r. 1602 102, r. 1614 131, 132, r. 1615 132, 133.
A—T minc. znam. A. Tschora 236, 276, 320.
Aussus (výbor) nár. banky 939, 942.
Autograf 168—170, 220.
AVST na mincích rak. 894—898.
Ažio 716, 717, 782, 783, 816, 821, 822, 988, 989.

B značka na dvacetnících cís. Františka I. Lotrin. druhý rok po jeho úmrtí 841.
B znamení mincovny v Brně 236, 265, 266, 269, 320, 352.
B znamení mincovny v Křemnici 843, 1035.
Babka = uh. malý peníz 64.
Bank 718, 719, 824, 1050, 1053.
Banka bankovek 932.
Banka cedulní 938, 940.
Banka eskontní 932, 941, 943.
Banka hypoteční 932.
Banka měst. vídeňská 718, 825, 826—828, 862.
Banka národní rakouská 718, 879.
Banka rak. národní privileg. 934, 937, 938, až 945, 949—966, 1048, 1053—4.
Banka rak.-uher. 990.
Banknoty 950, 952.
Bankocedule nové r. 1811 914, 1055.
Bankocedulky 904—912.
Bankodeputace 879.

Bankodirektorové 938.
Banko filiální 956.
Banko girovní 952.
Bankoinstitut 943.
Bankovky či bankocetle 718, 811, 812, 823 až 827, 862, 880, 894, 899, 904—912, 913, 933, 940, 943, 962, 1048, 1052—4.
Bankovky mají všecky přednosti jako víd. obligace 826.
Bankovky nelze za obligace měniti 824.
Bankovky nové 962.
Bankovky padělané 828, 864.
Bankovky porušené 827, 862, 864.
Bankovky rozmnožený 862.
Bankovky sníženy 904, 911.
Bankovky staré 864, 899.
Bankovky ztracené 827, 864.
Bankozaloženi 939.
Banky 1050.
Barchan 216, 300, 412, 440, 614.
Barchanici 177, 411.
Bartlova záležitost 55.
Bartlovy mince 62, 63.
Baseta, hra 718.
Básníka Lessinga bratr 768**.
Batzen či pac 112, 350*.
Bednář 723.
Běh bankovek 941.
Běh minci 779.
Běh peněz (kurs) 904.
Becher 441**.
Beitrag zur Geschichte des österr. Münzwesens 580*.
Beiträge zur Geschichte d. b. Länder 244**.
Beiträge zur Geschichte des öst. Münzwesens 252*, 345**.
Bělení peněz 288, 429, 431.
Bellona, bohyně 731.
Berichte an die Böhm. Kammer 332*, 334**, 339***.
Berichte und Mitth. des Alterthum-Vereins in Wien 409***.
Berně 308, 909
Berně říšská 553.
Bernici nejv. kr. Českého 308.
Berníci zemští nejv. 404.
Beschreibung der Böhm. Münzen 235*, 302***.
Beschreibung der Sammlung Böhm. Münzen 244**.
○ B—H znamení mincovny v Lehnici 234.
Bibliotéka klášt. na Strahově 155*.
Bibliotéka městská ve Frankfurtě n. M. 192.
Bibliotéka městská v Heidelberku 192*.
Bilance účetní 154.
Billard 719.
Biskup Vratislavský 280, 409**.
Bitva na Bílé Hoře 154, 169, 200, 201, 284, 705.
Bitva u Hochstadtu 708.
Bitva u Kolína 743, 744.
Bitva u Sv. Lucie 1016.
Böhm 553, 975.
Bohorodička v papírcích 371.
Bohyně Svoboda 978.
Bouřky 213.
Brak mincí 907, 909.
Bronz černě zbarvený 975—6.
Bronzování křížků r. 1813 890*.
Bruck, ministr fin. 1036, 1051—4.
Břevno rakouské 883.
Buchalterie 335.
Buol ze Schauenšteina, ministr 1036, 1951—4.
Bursa 868, 951.
Byt král. na Vlaš. dvoře 211.
Bytné 669.
B—W značka Bern. Wohnsiedlera v K. Hoře 452, 469, 470, 472, 563—566, 575, 610, 616, 698.
B—Z značka Balt. Zwirnera 165, 171, 233, 234, 236, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 267, 268, 270, 274, 276, 277, 282, 320, 322.
ϕ C značka na dvacetnících cís. Františka I. Lotrin. třetí rok po jeho úmrtí 841.
C znamení Pražské mincovny 727, 766, 834, 847, 848, 854, 881, 891 894, 896, 968, 972, 981—3, 988, 991, 1028, 1029.
Canek 94.
Cány 119, 120, 150, 216, 292, 341, 411, 427, 431, 436, 589, 606, 613, 614.
Casy 774, 800, 1059.
C—B značka Krištofa Brettschneidra v Břehu 481, 483, 485, 486, 487, 490, 491, 493, 498, 542, 561, v Opoli 543, v Břehu 569, 570, 571, 575, 616, 698.
C—C značka Krištofa Kantora 165, 191, 322, v Lehnici 1621—22.
Cedule banky nár. 880.
Celníci 525, 528, 776.
Cena akcií 879.
Cena albusu 796.
Cena bankovek 876, 904.
Cena benát. Justiny 794.
Cena brumerů polských 350.
Cena Carliů bav. 790, 803.
Cena cínu 595**.
Cena cizích mincí r. 1650 350.
Cena Colonairů 805.
Cena cykýnu 530.
Cena čtvrttolaru pruského 795, rak. 1858 55 kr.
Cena čtyřiadvacetníku 1620 30 kr., 156, 172, 175, 1523 3 kr. 212, 1621 19 gr. 6 h. 294, 1623 ve Slez. za 1½ kr. 298, 1625 3 kr. 302.
Cena čtyřzlatníků 9 K 52 h
Cena 4 kr. salcpurských 796.
Cena desetikrejcaru r. 1625 302, r. 1858 1049.
Cena dlouhé mince r. 1623 ve Slezsku 298, 302.
Cena dobráků 986.
Cena dobytka 231.
Cena dobytka i drůbeže 507.
Cena doppie 803, 805, 869.
Cena drobných měděných 986.
Cena dříví 305, 870.
Cena dvoutolaráku rak. 3 zl. 1038, 1039.
Cena ducatonu ben. 794, 806, 807.
Cena dudku 1620 7½ kr. 156, 532.
Cena dudku polského 1649 o 3½ d. laciněji než cís. groš 330.

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA V PRAZE

Cena dukátu (1561 — 104 kr.) 10, (456 gr.) 15½ kopy č. 15, 111 r. 1616, 2 k. m. a 10 kr., 114, 150 kr. 118, 1620 3 k. 156, r. 1620 3 k. m. 175, 208, 209, 6 zl. 45 kr. 1623 209, 212, 1624 za 2 k. 214, 1624 za 140 kr. 215, 1695—1740 po 4 zl. 424, 530, 591, 1737—1740 po 3 zl. 57 kr. 599—602, 1780 po 4 zl. 603, 604.

Cena dukátu 1575 za 24 gr. bíl. 290, 1621 4 tol. 9 gr. 294, 1623 ve Slezsku 2 zl. 20 kr. 299, 1625 za 2 zl. 30 kr. 303, 1637 150 kr. 340, 1671 3 zl. 407, 1681 3½ zl. 407, 417*, 1693 4 zl. 407, 418*, 421*, 445, 447, 448, 529' 1735 po 4 zl. 598, 677, 714, 716, 717, 724, 771, 772, 782, 795, 821, 866 za 4 zl. 30 kr. r. 1786, 986 za 4 zl. 74 kr. r. č., 990 za zl. 4·80, 990 = 11 K 29 h.

Cena dukátu bavor. 803, 821, 869.

Cena dukátu holland. 782, 794, 807, 821, 869.

Cena dukátu křemnického 717, 782, 795, 821, 866.

Cena dukátu rýnského (zl.) 1551 – 1561 72 kr. 16, 1610 za 116⅔ kr. neb 50 b. gr., z r. 1577 66 gr. 5 p. č. 81, 1620 2 k. m. 10 kr. = 5 zl. 55 kr., 156, 175.

Cena dukátu říšského 782, 790, 795.

Cena dukátu salcpurského 803, 821, 869.

Cena dukátu s křížem 1624 za 130 kr. 215, 1623 ve Slez. 2 zl. 10 kr. 299, 1625 po 2 zl. 20 kr. 303.

Cena dukátu slezského 771, 772.

Cena dvacetikrejcarníku bav. 804.

Cena dvacetníku 843.

Cena dvanáctníku 1620 15 kr. 156, 175, 1623 1½ kr. 212, 298, 302, bav. 801.

Cena dvoukrejcaru (70 č. kopa) 51, 796, r. 1850 3 kr. 1049.

Cena dvougrešlí pol. a prus. 796.

Cena dvoutolaráku 1050.

Cena dvouzlatníku 1622 2½ zl. rýn. 212, 1623 ve Slez. 20 kr. 298, 1625 20 kr. 302, 1048.

Cena ečky 1649 o 1⅛ d. lacinější než groš 330.

Cena engelotu 1624 za 204 kr. 215, 1625 po 3 zl. 40 kr. 303.

Cena Friedrichsd'oru dvojitého 778, 790, 803.

Cena Genuiny 794, 807.

Cena Gigliatu 795, 821, 869.

Cena grešle 350, 715, 769, 772, 796.

Cena groše (9 kr.) 40.

Cena groše bílého 78 pen. bíl. 51, 1577 2 kr. 2 den. = 7 denárů 51, 60, 115, 118, 209, 1621 1 gr. 3 hal. 294, 1623 ve Slez. 1⅛ hal. 298, 302, 350, r. 1765 = 14 peněz 715.

Cena groše českého 1544 = 18 pen. m.= 3 kr. 50, 51, 1623 1½ víd. 212, 1625 3 kr. 302.

Cena groše českého 1587 = 2 kr. = 12 h 68, 1760 = 3 kr. 715.

Cena groše českého a rakouského starého 9 pen. 6 h 49, 71, 1551—1561 105 kr. 16, 22, 1576 108 kr. 27, 1574 24 gr. 27, 1577 108 kr. 49, 1601—1603 120 kr. 49, 1607 = 2 zl. rýn. 50, 1610 140 kr.

Cena groše malého 49, 3⅛ b. pen. 51, 1577 1 kr. 1 hal. 51, 1577 7 h 70, 1½ kr. 118, 302.

Cena groše nového Weimarského 350.

Cena groše polského 350.

Cena groše saského s anjelem 10 kr. 49, 71.

Cena groše slezského 45, 553, 772.

Cena grošiku 1621 6 h. 295.

Cena haléřů 14 za groš 14, 51.

Cena haléřů tlustých 1621 21 gr. 294, 1621 3 h 295.

Cena hřivny moravské = r. 1650 28 gr. 350.

Cena hřivny víd. stříbra 205.

Cena chalup 871.

Cena Justiny ben. 807.

Cena Karlinů 714.

Cena kopy 714.

Cena kopy míšeň. 715.

Cena koruny 1620 2 k. 35 kr. 156, 175, 1623 5 zl. 40 kr. 209.

Cena koruny benátské 530.

Cena koruny hollandské 530.

Cena koruny kor. měny 990.

Cena koruny stříbrné 1624 100 kr. 214.

Cena koruny španělské a francouzské 1624 za 124 kr. 215, 805, 1623 2 zl. 4 kr. 299, 1625 za 2 zl. 15 kr. 303.

Cena koruny vlašské 1624 za 120 kr. 215, 1623 2 zl. 299, 1625 za 2 zl. 10 kr. 303.

Cena krejcaru 51, 36 p. = 6 mal. p. 222, 302, 715, r. 1858 1½ kr. 1049.

Cena krejcarů cizích 796.

Cena krejcarů štrasb. 1621 9 h. 295.

Cena Kureru 796.

Cena liry rak. 704.

Cena Livornina 793.

Cena loje 305.

Cena Louis blanc 792, 805.

Cena Louis d'orů 790, 792, 803, 804, 869.

Cena lůnu mincíř. 59.

Cena masa 871.

Cena Matté 805.

Cena Max d'orů 790, 803.

Cena mědi 1623 cent 21 tol. 213, 429, 430.

Cena mince bavorské 795, 803.

Cena mince benátské 806.

Cena mince francouzské 804, 805.

Cena mince holland. 807, 809.

Cena mince mantuan. a milán. 794, 807.

Cena mince nizozem. rak. 806.

Cena mince pražské 784, 785, 795, 804.

Cena mince španělské 792.

Cena mince švýcarské 795.

Cena mince toskánské 806.

Cena mincí 53, 98, 209, 530, 790, 795, 803 až 807.

Cena obilí 231, 502.

Cena obuvi, oděvu a látek 231, 232.

Cena olova 305, 423*, 431.

Cena ortů kladských 294.

Cena osmačtyřicítníku Fridricha F. r. 1620 60 kr. 174, 1623 6 kr. 212, 1623 ve Slezsku 6 kr. 298, 1625 po 6 kr. 302.

Cena osmizlatníku 19 K 05 h 990.
Cena pace 796.
Cena patnáctníku 1625 po 2 kr. 302.
Cena peněz klesla 208*, 212, 1051.
Cena peněz měděných 879, 961, 962.
Cena peněz papírových 962, 1055.
Cena penize bil. 51, 1577 2 h 51. (7 za gr. b.) 60.
Cena penízků miskových 1621 2 h. 295.
Cena pětikrejcarů 796.
Cena pětníku 1049.
Cena piastrů papežských 782, 794, 806, 807.
Cena piastrů toskánských 793.
Cena piva 506, 870.
Cena plecháčů (1644 1 hř. víd. 15 zl. r.) 330, 514.
Cena polí 871.
Cena potravin 506, 870.
Cena půlpacu (2 kr.) 1621 1 gr. 6 h. 294, 302.
Cena půlpacu říšského 350.
Cena půltolaru 48, 62, 71, r. 1577 35 kr. 51, 1623 ve Slez. 45 kr. 298, r. 1858 1 zl. 12 kr. 1049.
Cena půltolaru francouz. 689.
Cena půltolarů pruských 804.
Cena půlzlatníku 13, 801, 804.
Cena rosenablu 1624 za 304 kr. 215, 1623 ve Slez. 5 zl. 4 kr. 299, 1625 za 5 zl. 30 kr. 303.
Cena rublu 794, 807.
Cena snížená 801.
Cena souvrénu 821.
Cena souvrainů d'or 806.
Cena souvrainů d'or nizozem. 809, 810, 866.
Cena stálých platů 231.
Cena starých desetikrejcarů 330, 796.
Cena starých dvanáctikrejcarů 796, 801.
Cena starých sedmnáctníků 795, 804.
Cena státní za chov koní 1005, 1006, vyobr. č. 1566—1568.
Cena stavení 231.
Cena stříbra 9, (Praž. hř. 10 zl. 1575) 27, (hř. fej. 9 tol. 17 gr. 1 p. 1604) 55, 146, 155, 172, 205, 208, 8¼ tol. za hř. f. 213, 10 tol. = 15 zl. r. 1629 221, 1625 9 tol. 45 gr. 223, 1622 8 k. 25 b. gr. 291, 1575 hř. za 10 zl. 290, 1625 hř. P. 9 tol. 304, 337, 1649 10 tol. 12 kr. 344, 388, hř. Víd. 15 zl., 1644 388, 1657 15 zl., 1678 17 zl. 30 kr., 1693 21¼ zl. 407, 1682 Víd. hř. 19 zl. 408, 1704 21¼ zl. 416, 1681 hř. po 15 zl. 417, 1688 18 zl. 423*, 1692 hř. 18½ zl. 441, 1682 19 zl. 520, 523, 1678 17 zl. 20 kr. 531, 1733 hř. 21 zl. 15 kr. 597, 1734 po 21 zl. 15 kr. 598, 1737 po 21 zl. 15 kr. 599, 1738 též 600, 1739 též 602, 1740 po 21 zl. 15 kr. 603, 613, 671, 705, 714, 722, 723, 786, 798, 1075, 1076.
Cena stříbra od stavů čes. 154.
Cena stříbra taveného r. 1620 po 18 kop. 172.
Cena šajnů anticip. 928.
Cena šedesátníku či zlatníku 13, 1620 120 kr. 156, 1623 za 3 zl. 52 kr. 210.
Cena šestáků cizích 796.
Cena šestáků vnitřní 988, 1028.
Cena šestáků vnitřní r. 1858 10 kr. 1049.
Cena šifnoblu 1624 za 270 kr. 215, 1623 ve Slez. 40 zl. 30 kr. 299, 1625 po 4 zl. 50 kr. 303.
Cena štoků 445.
Cena testonů portugal. 805.
Cena tolaru 8, 9, 9*, 12, 13, 40, 60.
Cena tolaru 1551—1561 ⅛ kopy č. = kopa míš. 16, 36 grošů slez. 45, 1608 80 kr. 57, 1594 70 kr. = 30 b. gr. 60, 1577 po 70 kr. 70, 1573 70 kr. = 30 b. gr. 26, 34, 1577 30 gr. b. 48, 1607 = 73 kr. 50, 1544 za 1 kopu míš. = 70 kr. 50**, 1610 72 kr., (73 kr.) 51, 51*, 1577 za 30 gr. b. 71, 1595 72—74 kr. 98, 1601—1602 za 73 kr. 101, 102, 111, r. 1614 po 36 gr. b. 113, r. 1616 po 90 kr. 118, 1618 45 gr. 144, 45 gr. b. = 150 kr., 147, 149, 1620 2 kopy míš. = 5 zl. 32 kr. 156, 175, 150 kr. 205, 208, 1622 po 4 zl. 30 kr., 209, 1623 za 4 zl. 30 kr. 209, 1623 8 zl. 212, 1624 90 kr. 213, 214, 215, 1623 ve Slez. 90 kr. 298, 1683—1687 po 1 zl. 45 kr. 407, 419, 1695 po 2 zl. 424, 530, 1735 po 2 zl. 599, 613, 713, 714, 1765 = 90 kr. 715, 771, 772, 1½ zl. 1050, 1076, 1077.
Cena tolaru benátského 1649 po 1 zl. 42 kr. 330.
Cena tolaru brunšvického 782.
Cena tolarů cizích 407, 530, 782, 790, 791, 792.
Cena tolarů filipských 1623 za 1 zl. 40 kr. 298, 1649 po 1 zl. 35 kr. 350.
Cena tolaru hollandského 1695 po 1 zl. 54 kr. 424, 782, 794.
Cena tolaru janovského 1649 po 2 zl. 3 kr. 3 d. 330.
Cena tolaru křížového r. 1858 2 zl. 30 kr. 1049.
Cena tolaru Leopolda I. 529.
Cena tolaru lineburského 782.
Cena tolaru milánského 1649 po 1 zl. 42 kr. 330, 782, 794.
Cena tolaru po úpadku 212, 298.
Cena tolaru pruského 778, 804.
Cena tolaru rakouského 1⅛ zl. 1038.
Cena tolaru říšského 1623—24 za 90 kr. 214, 1621 2 tol. 24 gr. 294, 1623 72 za 1 zl. 34 kr. 298, 303, 407, 772.
Cena tolaru saského 782.
Cena tolaru slezského 771, 772.
Cena tolaru španěl. 792.
Cena tolských grošů 9.
Cena trojníku 1621 4 hal. 295.
Cena tříčentesimáku r. 1858 1 kr. 1049.
Cena třígrošáku 156.
Cena třikrejcaru r. 1625 = pučandlu 302, r. 1858 5 kr. 1049.
Cena troníku 0·5 r. 1858 1049.
Cena uhlí 305.
Cena zboží pozemských 230.
Cena zechinu 793, 795, 806, 821, 869.
Cena zlata 9 (1575 lot zl. 7 zl. 12 gr. č.), 291 (za Praž. hřivnu 106 kop gr. m.), 1622

lot 6 kop miš. 290, hřivna za 64 duk. po 105 kr. 290, 1575 Praž. lot 7 zl. 12 b. gr. 291, 1671 za 1 víd. lot 8 zl. 33 kr. 407, 1693 1 lot v 14 zl. 20 kr. 407, 1678 Praž. lot 7 zl. 43 kr. Vid. lot 8 zl. 33 kr. 5 pen. 531, 1734 hř. po 317 zl. 19 kr. 598, též 1735—1739 600, 602, 1740 hř. po 317 zl. 19 kr. 603, 1717 hř. 81 1/2 dukátů 613, 676, 80 1/2 dukátu 677, 713, 283 zl. 5 kr. 3 pen. Kol. hř. 713, 714, 717, 722, 723, 809, 819, 4 zl. 20 kr. r. 1783 860, 359 zl. 30 kr. r. 1786 866, 869, v dukátu 986, 991 1 kg. 3280 K, 1075.
Cena zlata cimentovaného 1622 za lot 5 kop 18 b. gr. 5 d. 291.
Cena zlata vídeňského 407.
Cena zlatého českého 715.
Cena zlatého konv. m. 2 K 10 h.
Cena zlatého moravského = tolaru 350.
Cena zlatého pol. měny krak. 50 h 990, 1047.
Cena zlatého říš. starého 407.
Cena zlatého stříbra = 2 1/2 zl. víd. č. 879.
Cena zlatého šajnu 879.
Cena zlatého vídeňského 879.
Cena zlatníku 1620 120 kr. 175, 75 kr. 205, 1623 10 kr. 212, 1621 1 tol. 15 gr. 294, 1623 za 1 zl. 20 kr. 298, 575, 1623 ve Slez. 10 kr. 298, 1625 10 kr. 302 (půl Scudo) 1048.
Cena zlatých rýn. (75 kr. 1561) 22, 45 (1544 za 72 kr.) 50**, r. 1610 70 neb 72 kr. 51, 111, 203, 1623 za 4 zl. 3 kr. 209, 1624 za 100 kr. 214, 1624 za 104 kr. 215, 1623 ve Slez. 1 zl. 44 kr. 299, 1625 za 1 zl. 50 kr. 303, 715, 1079.
Cena zlatých říšských 714.
Cena zlatých staré říšské měny 24zlatové = 1 K 75 h.
Cena zmrzlíků 302.
Cena železa 27, 429.
Cena železa 502.
Ceny 129, 130, 210*, 227, 228, 230, 502, 503, 716.
Ceny domů 503.
Ceny měděné mince 1818 snížené 961.
Ceny pozemků 230, 231, 503, 871.
Ceny z časů dlouhé mince 230, 231.
Ceny zlatých minci zvýšeny 860.
Cessí 909.
Cestné 427, 432
Cesty 535.
Cimentovati zlato 291, 532.
Cisalie 150.
Císař 611, 712.
Císař německý římský 890, 894.
Císař před vojskem 885.
Císař rakouský 894, 895—897, 974, 981—983.
Císař římský Titus 851*.
Cizury 118, 120, 150, 173, 292, 557.
C—K značka Kr. Krahe v Hoře K. 452, 469, 471, 476, 540.
Clo 306, 930.
Codex diplomaticus Silesiae. XIX. 541**, 656*, 657**.
Confiskace viz konfiskace.
Contrabandum 317, 776.
Contribuce 787.
Corpus delicti 776.
Couk Fürstenhand 412.
Couk Trenčín v Jilové 291.
C—R značka Kašpara Rietkera m. v Těšíně 1596—1597 105 (dopl.).
Cupus (příspěvek) na pávování na Kaňku 219*.
Cupusy zadržalé v Hoře K. 308.
Cvičebný tábor u Prahy 885.
C—W monogram j. zn. K. Weckra 236, 281, 265, 266, 320, 321, 492.
Cybele, bohyně 750.

Časopis Českého musea 183.
Časopis vlast. společ. muzej. v Olomouci 505**.
Čechie 885, 979.
Čechové přirození 335.
Čechy 95.
Čeleď horní a hutní 58.
Čelenka 733, 769.
Českomoravská kronika 209*, 329*, 338**, 611*.
Český archiv 1078**, 1079*.
Český lid 505.
Česnek v závorce j. zn. D. Knoblocha m. v Jáchymově 352, 360, 361, 362, 363, 365, 366, 367, 391.
Číslo konvenční 1052, za 100 zl. konv. 105 rak. č. 1056*.
Číslo polské 1047.
Číslo rakouské od 1/11 1858 1031, 1045, 1046, 1047, 1052—3.
Číslo říšské 1047 viz měna.
Číslo vídeňské za 100 zl. víd. měny 42 rak. č. 1052, 1056.
Čtvrtdukát Leop. I. 451, 454, 456, 476, 497, 498, 547, 552, Jos. I. 560, 561, 567, 571, 577, Kar. II. 615, 616, 617, 654, 666, 667, 703, 704.
Čtvrtdukát vyobr. Leop. I. č. 853—855, 1003, 1004, Jos. I. č. 1061, Kar. II. č. 1252, 1254, slez. 1295.
Čtvrti Species tolaru 782.
Čtvrtka = čtvrtzlatník 527, 528.
Čtvrtkrejcar Ferd. II. 205, 233, 235, 243, 262, 324, 325, Ferd. III. 352, 367, 393, Kar. II. 615, 650, 703.
Čtvrtkrejcar měděný 948, 988, 991, 1029, 1061, vyobr. č. 1545.
Čtvrtkrejcar z r. 1851 1061, obr. 1545.
Čtvrtník = čtvrttolar.
Čtvrttolar po 30 kr. 205, po 37 kr. 205, 324, 352, 525, 526.
Čtvrttolar kříž. za 55 kr. 1056.
Čtvrttolar polský 513.
Čtvrttolaru vyobrazení Ferd. I. č. 16. 17, Max. I. č. 49, 50, Rud. II. č. 122—124, Mat. č. 258, 259, Ferd. II. č. 451, 452, 482, 488, Ferd. III. č. 653—656, Leop. I. č. 773, slez. 912, Kar. II. č. 1185—1190, Frant. II. křižového č. 1464.
Čtvrttolary Ferd. I. 10, 25, Max. I. 30, 43, Rud. II. 62, 106, Mat. 124, 127, 128, 137,

stavů čes. 148, Ferd. II. 234—237, 241, 257 až 259, 323, 324, 331, 338, Ferd. III. 351 až 354, 362, 363, 377, 394, Leop. I. 451, 453, 463, 483, 520, 545, 549, Kar. II. 596, 604, 606, 616, 643, 644, 702, 881, 892, 970.
Čtvrtzlatník 1057.
Čtvrtzlatníky bavorské 682.
Čtvrtzlatníky rakouské 989.
Čtyrák 1057.
Čtyřiadvacetikrejcary (čtyřmecítmáky) 144, 145, 148, 155, 156, 173, 174, 200, 233, 234, 281, 282, 296, 326, 328, 388, 881, 971, vyobr. č. 334—338, 361, 399—409, 419, 420, 422, 424—428, 523, 556—566, 618, 1468.
Čtyřiadvacetníků vyobrazení čes. a mor. stavů č. 326—338, 361, Frid. F. č. 400—409, 419, 420, 422, 424—428, Ferd. II č. 523, 556 až 566, 618.
Čtyřkrejcar 987, 989.
Čtyřtolar 352, 361.

D obrácené v opisu 192, 195.
Daně 722, 909.
Daň nápojová 608.
Daň osobní 930.
Daň z výdělku 930.
Dar novoroční radům kom. Č. 413.
Das österr. Münzwesen v. J. 1524—1538, 345*, 372*, 387.
Datování bankocetle 812, 824.
D v B znam D. z Breenu vardajna Kladského 237, 273, 274, 275, 276, 321.
Decem lustris exactis 1018.
Dědicové nájemců 209.
Dei Gratia 770.
Dějiny cen 870.
Dějiny Čech a Moravy 172*, 339**, 401*, 416**.
Dějiny Hradce Králové 504**.
Dějiny kroje v zemích českých 231*.
Dekret dvorské komory 881.
Delfín jako znamení 42, 60, 103.
Dělníci minc. Pražské 1059.
Dělníci mincířští 121, 178, 541—544.
Dělníci na Horách Kutných 306, 426.
Denár 64, 65, 554, 716.
Denáry měděné pruské 768**, 770.
Denunciant 776.
Depositní jednání 951.
Depositum 826, 941.
Deputace dvorská bankovní 718, 812.
Deputace výkupná základní 928.
Deputát 681.
Deputátní tabule 870.
Deputování 913, 923.
Deputování ve Slezsku 655.
Desátek 149, 290, 332, 337, 430, 433, 584, 586, 592, 594, 698.
Desátek z ražby 213.
Desetizlatníci 790.
Desetníky 713, 726, 727, 759, 761, 762, 766, 837, 845, 848, 873, 896, 971, 972, 985, 987, 989, 1057, vyobr. č. 9, 51, 1344, 1406, 1422, 1423, 1475, 1515 a papírové 987, 989.
Desítidukáty 61, 63, 65, 234, 235, 263, 351, 352, 354, 367, 368, 370, 381, 382, 439*, 450—452, 474, 516.
Desítibalíř 1057.
Desítikoruna 990, 1057.
Desítikoruny pamětní z r. 1908 991, 1027, 1065, vyobr. č. 1622.
Desítikrejcar 1056, 1057.
Desítikrejcary 13, 19, 24, 27, 30, 40, 43, 48, 49, 302, 316, 386, 387, 388, 796.
Desítikrejcary = ½ liry 1056.
Desítikrejcary konvenční 989.
Desítikrejcary Leopoldovy 388, po 9 kr. 389.
Desítikrejcary zapovědčny 330.
Devalvace cizí mince 401, 402, 406, 408, 800, 801.
Devětkrejcarníky 316, 386.
Die Kunst des Münzens od Ernsta 613*.
Die lange Münze in Österreich 280*, 296**.
Dílo lehké 290.
Dílo v minc. Praž. 580—602.
Direktorium stavovské 141, 169.
Direktorium účetní jenerální 879.
Direktorové banky národ. 939, 944, 952—954, 962.
Direktorové moravští 160, 161.
Direktorové zemští 141, 142, 148, 150, 151.
Dírky v poč. groších a pen. 66.
Discipulové horní 588.
Diurnista 969.
Dividenda akcionářům nár. banku 951, 956.
Dluh státní 718, 780.
Dluhů splacení 219, 718.
Dluhy 293, 307, 904.
Dluhy král. komory 212.
Dnové jarní Rakouska 979.
Dobráky s kapičkou 894, 986.
Dobytí Svídnice 746.
Dodavatelé stříbra 56, 208, 217, 221*, 341, 438, 439, 442, 445, 543, 581, 591, 671.
Dodavatelé zlata 589, 590.
Dohlížitel ku strojům 969.
Doly viz též hory 224.
Doly Černínské v Štáhlavě 590.
Doly na Horách Kašperských 426.
Doly Příbramské 335*, 336, 998.
Doly v Čes. Budějovicích 336.
Doly v Dol. Reichenštejnu 336.
Doly v Hoře Kutné 18, 217, 219*, 331, 337 412, 430*.
Doly v Hoře Kutné na Turkaňku 412.
Doly v Hoře Kutné postoupeny městu 219.
Doly v Jáchymově 7, 59, 336, 556.
Doly v Jihlavě 326.
Doly v Jílovém 332, 336, 426, 589, 590, 592, 595.
Doly v Kninu a Příbrami 332, 336, 426.
Doly v Slavkově 336.
Doly v Šenfeldu 336,
Doly Vrchlabské 584, 589, 590, 592, 596.
Domovník v minc. Praž. 834, 1059.
Dopie 694, 695, 716, 774, 775, 780, 860, 869.
Dopis Jana Kuchynky z Šamfeldu 283.
Dopisování 54, 335.

Dopisy české 336.
Dovolení 535.
D—R znam. Davida Raschke (Dětřicha Runda) v Těšíně 354, 385, 393.
Drahota 208, 209, 210*, 213.
Drobné měděné 715, 768, 769, 894, 986, 1028, 1029.
Drobné pruské 716, 770, 786.
Drobné přijímati až za čtvrt zl. 1050.
Drobné vyměňovati 1050.
Drukverk či tlačidlo v Hoře K. 424.
Družstvo židovské 280.
Držba nemovitostí židů 994.
Dřevěná medaille 742.
Dříví k potřebám horním 307.
Dublon 525, 526.
Ducaton ben. 781, 794.
Ducaton nizozem. 793.
Dukát polský 59, 64, 114, 115, 316, 350, 408, 508, 513.
Důchod amortisační 914.
Důchod anticipační 923.
Důchod k dělání Hor Kutných 306, 311.
Důchodní 153.
Důchod roční banky 936.
Důchod základní 942, 949.
Důchod zásobní (reserv. fond) 951.
Dukát platil 2 tolary 1074.
Dukát r. 1623 stál za 4 zl 16½ kr. r. č. 1074.
Dukátů vyobrazení Ferd. I. č. 7, 8, Max. I. č. 83, 93, Rud. II. č. 204—207, 250, Mat. č. 313—315, Frid. F. č. 414, 415, 433, 434, Ferd. II. č. 518, 519, 611—614, Stav. slez. č. 662, Ferd. III. č. 637, 706, 708, 723, 724, Leop. I. č. 811, 840, 842, 843, 845, 852, 979, 980, 1010, 1012, 1014, Jos. I. č. 1045—1049, 1105, 1231, 1232—1236, 1242—1244, 1246, 1247, 1250, 1251, 1296—1298, Mar. Ter. č. 1346, 1348, 1359, 1361, Jos. II. č. 1425, Frant. II. č. 1451, 1453.
Dukáty 9, 14, 22, 24, 27, 32, 55, 61, 65, 69, 72, 111, 330, 475, 523, 566, 567, 694, 695, 697, 716, 717, 774, 860, 873, 893, 895, 988, 1035, 1057.
Dukáty bavorské 553, 575, 774, 860, 869.
Dukáty benátské 717, 774, 860, 869.
Dukáty cís. M. Terezií ražené 767, 768.
Dukáty české 10, 14, 15, 38, 44, 46, 70, 108, 139, 152, 153, 174, 189, 190, 199, 201, 234, 235, 264, 292, 325, 340, 351, 393, 438, 439, 440, 442, 443, 444, 445, 450, 475, 532, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 566, 567, 577, 580, 581, 583, 584, 586, 589, 610, 612—617, 650 až 653, 666, 703, 712, 714, 716, 720, 721 až 727, 757, 837, 841, 845, 848, 880, 970.
Dukáty francouzské 694, 716.
Dukáty hollandské 716—718, 782, 831, 860, 869.
Dukáty horské 414, 421.
Dukáty jílovské 558, 560, 567, 577, 610, 615, 652, 653, 703.
Dukáty lehké 174, 523, 525, 656, 695.
Dukáty mantovanské 860.
Dukáty nevážné 783.
Dukáty obřezané 831, 832.
Dukáty rakouské 989, 1041.
Dukáty salcburské 860, 869.
Dukáty s křížem 80.
Dukáty slezské 67, 193, 199, 237, 277, 278, 279, 328, 353, 354, 355, 382, 383, 394, 395, 396, 453, 454, 455, 456, 666, 704, 770, 771.
Dukáty s postavou sv. Václava vyobr. č. 7, 8, 313 a 314.
Dukáty španělské 694, 774.
Dukáty uherské 38, 46, 67, 70, 80, 716, 717, 860.
Dukáty valvované 80.
Důl »Áron horní« 430*.
Důl »Áron střední« 413, 430*.
Důl »Bažant« 412.
Důl »Čížek Malý« 412.
Důl havířský v K. Hoře 168, 178.
Důl »Pňov« 178.
Důl »Radost« 430*.
Důl »Štěstí« 178.
Důl »Těžkost Stará« 413, 430*.
Důl »Vlk« 178.
Důl »Závěsný« 412.
Důležitosti vexlovní nár. banku 956.
Dům u Mejsnarů v Hoře K. 284.
DVODECIM LVSTRIS GLORIOSE PERACTIS 1026, 1027.
Dupldukáty 80.
Dux Burgundiae titul posledně 755*.
Dvacátek drobných kovů 2.
Dvacetihalíř 990, 1057.
Dvacetikoruna 990, 1057.
Dvacetikoruna pamětní 991, 1026, 1065, vyobr. č. 1620.
Dvacetikrejcary neberné 692.
Dvacetník Mar. Ter. 713, 725—727, 759—761, 763—766, 839, vyobr. č. 1389—1392, Frant. Lotrin. I. 841, 843, 844, 846, vyobr. č. 1404, Jos. II. 848, 853—857, 873, vyobr. č. 1416 až 1421, Frant. II. 881, 882, 892, 894, 897, 971, vyobr. č. 1470—1474, 1483, 1485, Ferd. V. 973, 981, vyobr. č. 1501, 1503, Frant. Jos. I. 988, 991, 1029, 1038, 1039, 1060, 1061, vyobr. č. 1526, 1559.
Dvacetník konvenční 981, 986.
Dvacetník ml. z r. 1856 1061, vyobr. č. 1559.
Dvacetník = ⅓ zl. r. 1056.
Dvacetník z r. 1852 1060, vyobr. č. 1526.
Dvacetníky falešné 982.
Dvacetníky menší 991.
Dvacetníky větší 991.
Dvacítikrejcary 987, 989, 1057.
Dvanáctikrejcary 144, 145, 148, 155, 156, 200, 212*, 233, 326, 692, 801 bav., 881, 892.
Dvanáctikrejcarů vyobrazení čes. a mor. stavů č. 340—342, 344, 345, 347, 352, 356, 357, Frid. F. č. 429—432, Frant. II. č. 1466, 1482, 1483, 1486, Ferd. V. č. 1501, 1503, Frant. Jos. I. č. 1526.
Dvanáctina dukátu Leop. I. 454, 456, 552, vyobr. č. 1007, 1008, Jos. I. 561, 571, 578, vyobr. č. 1107.

Dvojky či grešle opavské lehké 282.
Dvojky či půlkrejcary Horské 415, 416, 425, 426, 433, 437, 554.
Dvojsouvrain d'or 860.
Dvoududky 508, 509.
Dvoududky polské 408, 513.
Dvoudukát 14, 15, 235, 325, 351, 353, 354, 355, 368, 382, 393, 395, 450, 451, 454, 560, 616, 703, 704.
Dvoudukátů vyobr. Ferd. I. č. 517, Ferd. III. č. 633, 634, 716, 717, Leop. I. č. 849, 850, 1015—1017, Jos. I. č. 1106, 1108, Karla II. č. 1237, 1248, 1249, 1283.
Dvoufridrichs d'ory 770.
Dvougrešle slezské 770.
Dvougroše 402, 439, 440, 569, 783.
Dvouhalíře 990, 1057.
Dvoukrejcar 20, 24, 26, 31, 43, 114, 402.
Dvoukrejcar bavorský zapověděný 330.
Dvoukrejcar měděný 988, 991.
Dvoukrejcar slezský 16, 45.
Dvoukrejcar za 3 kr. r. č. 1057.
Dvoukrejcar z r. 1851 1060, vyobr. č. 1528.
Dvoukrejcaru vyobrazení Ferd. I. čís. 10, Max. I. č. 58, 60—63, Frant. Jos. I. č. 1528.
Dvoutolar lovecký 271.
Dvoutolarák cís. Frant. Jos. I. 1038, 1039 = 3 zl. r. č.
Dvoutolaráky (3 1/3 renčníky rázu 24 1/2 zl.) 1050.
Dvoutolar Rud. II. 62, 105, vyobr. č. 111, 112, Mat. vyobr. č. 256, 272, 274, Ferd. II. 234 až 237, 271, vyobr. č. 474, 475, Ferd. III. 351—354, 360, 361, 373, 376, Leop. I. 451 až 453, vyobr. slez. č. 861.
Dvouzlatník měny konvenční 988.
Dvouzlatník na památku sňatku Frant. Jos. I. 991, 993, 1060, vyobr. č. 1521.
Dvouzlatník po 150 kr. 203, 212, 214, 296.
Dvouzlatník rakouský 989, 1056, 1057.
Dvouzlatník r. m. na 25leté jubileum sňatku Frant. Jos. I. 991, 1001, 1061, vyobr. č. 1558.
Dvouzlatník spolkový 989.
Dvouzlatník výtěžkový v K. Hoře 987, 991, 1005, 1062, vyobr. č. 1561.
Dvouzlatý 154.
Dvůr cís. 100.
Dvůr mincovní na St. Městě 287.
Dynastie Habsburská 152.

Edikt cís. mincovní 682, 772.
Edikt kr. Fridricha 770.
Edikty valvační 441.
Einkaufer 285.
Einlösungsscheine 904—908.
Emisse rak. minci r. 1806—1835 895—897.
Engelot angl. mince zlatá s anjelem 303***.
ER značka m. v Lehnici a v Břehu 542.
Erb viz též znak 169.
Erb mincmistrův 64*.
Erby stříbrné 176.
Erby ve čtverhranku 804.
Erckauf 18, 315, 334, 337.
Erckaufeři 18.
Ernest d'ory 774, 785.
Eskonto jednání 951.
Eskontování směnek 880.
Evang. stavové čeští 141, 142.
Evang. stavové moravští 160, 161.
Evang. stavové slezští 238.
E v S · | A · S · značka m. Praž. Erd. ze Schwingerschuh a vard. Ant. Stöhra 764, 766, 848.
E v S | I · K · značka m. Praž. Erd. ze Schwingerschuh a vard. Ig. Kendlera 727, 763, 764, 766, 848.
Exekuci zastaviti 308.
Expedice 95.
Extrakty čtvrtletní 612, 681.

FJ 1 volně o sobě 1025.
FJ1E spletené v monogram 998.
F korunované 14, 16—18, 189, 239, 262, 276, 278, 357, 381, 398.
F nekorunované 243, 276.
F II korunované 264.
F III korunované 369.
F III nekorunované 367.
Falcko-bav. dukáty 869.
Falešník 115, 116, 281, 282.
Falšování akcií 956.
Falšování anticip. šajnů 925—928.
Falšování minci 13, 18, 22, 28.
Falšování upsání dlužních 956.
Falšování výkup. listů 916, 917, 919.
Fama 733.
Fanty nár. banky 956.
Faraon, hra 718.
Farfule 411, 412.
FBL zn. min. v Kladsku 455, 486, 488, 492.
Fenik 553.
Ferbl, hra 718.
Ferdinand IV. 397.
Ferdinand II. 200.
Ferdinand V. Dobrotivý 972.
Ferdinand I. 7.
Ferdinand III. 329.
FIK zn. Fr. Ignáce Kirchenhofra v Opoli 454, 487, 491, 543.
Filip tolar mediolanský 782.
Finanční patent r. 1811 212*.
Finanční stav české země 207.
Finanzgeschichte od Kr. d' Elverta 609**.
Fisk J. M. C. 283, 695.
FN značka Jana Frant. Nováka ve Vratislavi 541, 560, 616, v Opoli 543, ve Vratislavi 569, 570, 571, 575, 698.
FN zn. vard. Fr. Nováka ve Vratislavi 455, 481, 483, 491, 493, 494, 568, 570, 663.
Fochy 787.
Fond bankovní 952, 954.
Forma anticip. šajnů 925—930.
Formani 525, 776.
Formani v Hoře K. 314.
Formování plátů změna 424.
Formuláře bankovek 863, 865.
Forota 304, 305.

Forování uhlí 307.
Frakty (odpadky) 432, 437, 607.
František II. 878.
František Josef I. 986.
František I. Lotrinský 840.
Franky 1056.
F R I korunované 180, 189.
Fridrich Falcký 171.
Fridrichs d'or 716, 770, 778, 788.
Fridrichs d'ory dvojité 778.
Frýba F. K. měst. radní v Příbrami, numismat 1074*.
F S neb 𝔉 značka Ferd. Leop. Scharffa m. v Praze 579, 615, 636—639, 651, 652, 698.
Fundace k sv. P. Barboře 432, 435.

G jako značka minci pro přední země rak. a Burgau 831.
G jako znamení 42, 392, 717.
G v orlici jako znamení m. Hlohovské 385.
G znamení mincovny Kladské 234, 322, 353, 372, 377, 392.
Gáže vojenské 910.
G E značka Řehoře Egerera m. v Praze 451, 467, 471, 476, 540, 563—566, 575.
G F H značka Jif. Fr. Hoffmanna, řezáka ve Vratislavi 454.
Gegenhendler 155, 168, 174, 287, 331, 332, 414, 677—681.
Gegenhendler hutní 414.
Generalia 785.
Geronius z Libušína Jan Viktorin, úředník mince v Kutné Hoře 1636—1645, znamení jeho rámě se 3 šipy v ruce, jakož ve znaku jeho († roku 1651 v Praze) má státi místo Daniel Kavka, tab. LI obr. 52, 319, 325, tab. LIX č. 503, 359, 360, 362—365, 391, 393, 394, vyobr. č. 639, 646, 650, 664—666.
Geschichte des 30 jährigen Krieges 209**.
G G znam. m. G. Görlofa v Těšíně 355, 385, 392, 393.
G H znam. Hanuše Gebharta v Kladsku 353, 377, 492.
G H vedle orla j. zn. J. O. Hübnera ve Vratislavi 354, 375, 376, 378, 381, 383, 392, 453, 478, 482, 484, 488, 489, 541.
Gigliáty florenské 717, 869.
Gigliáty toskánské 793.
Giro-bank 956, 957.
Glejch 808.
G R j. zn. Reichardovo 381, 541.
Granů 60 v dukát 775, 782, 783.
Gren = $^1/_{288}$ kol. hřivny, $^1/_{113}$ karatu, $^1/_{18}$ lotu, $^1/_2$ gránu.
Grešle 235, 553, 554, 610*, 655, 715, 726, 727, 769, 789, 839, 841, 848, 873.
Grešle vyobrazení Mar. Ter. č. 1394—1396, Jos. II. č. 1414, 1415.
Grešlička měd. 726, 727, 839.
Griffové 1071—1072.
Groš bílý jest jen početní jednotka v XV. věku a za Ferd. I. Do čes. groše (širokého) šlo 7 bílých grošů. Dopl.
Groše 71.
Groše arcikníž. Ferdinanda Tyrol. 302.
Groše Bartla Albrechta 106.
Groše bavorské 789.
Groše bílé 27, 31, 43, 49, 58, 59, 62, 63, 70, 88, 91, 106, 115*, 124, 125, 127, 128, 138, 145, 148, 317, 350, 554.
Groše bílé vyobrazení Max. I. č. 64—73, Rud. II. č. 125—144, Mat. č. 277—287, 288.
Groše Brněnské 236, 266, 326, vyobr. č. 534 až 537.
Groše cizí 205, 402, 508, 509.
Groše české či Pražské 7, 10, 11, 12, 24, 302, 350.
Groše české či Pražské bez letopočtu 11, 24.
Groše české či Pražské lehké 24, 242.
Groše české či Pražské s letopočtem 11, 24.
Groše české či Pražské stavovské 156.
Groše české či Pražské Šlikovské 11, 24.
Groše české či Pražské vyobrazení č. 1—6.
Groše desitikrejcarní 386.
Groše dobré i plecháče z Dol. Sas 408, 418, 514, 783, 796, 797.
Groše Eggenbergské 409.
Groše falešné 113.
Groše Frant. II. 871, 893, 897, vyobr. č. 1469, 1478.
Groše Františka I. 843, 846, vyobr. č. 1401.
Groše Horské 433, 436, 468—470.
Groše Jáchymovské 338, 446, 470.
Groše Josefa II. 857, 858, 873.
Groše korunovační 152, 153.
Groše kurfirsta Saského 362.
Groše malé 49, 56, 57, 58, 63, 64, 70, 88, 89, 91, 106, 107, 115, 145, 148, 208, 317.
Groše malé vyobrazení Rud. II. č. 145—197, Mat. č. 289, 290—303.
Groše malé ve zlatě 65, 108.
Groše měděné 893, 894, 920, 971, vyobr. č. 1469.
Groše města a biskupa v Nise 297.
Groše neberní valvované 79, 80, 208.
Groše německé 208.
Groše Opavské 281, 282.
Groše o 6 kr. 295.
Groše Panny Marie 406.
Groše patentní 316.
Groše početní 17, 25, 32, 44, 53, 54, 65, 108, 109, 126—128, 139, 140, 352, 369, 450, 477, 547.
Groše početní Ferdinanda I. 17.
Groše početní Ferdinanda III. 352, 369.
Groše početní Leopolda I. 450, 477, 547.
Groše početní Maximiliana I. 32, 44.
Groše početní Matyáše 126—128, 139, 140.
Groše početní Rudolfa II. 53, 65, 108, 109.
Groše početního vyobrazení Ferd. I. č. 41, 42. Max. I. č. 79, 80. Rud. II. č. 208—222, Mat. č. 316, 320, 321, 324, Ferd. III. č. 639, Leop. I. č. 856.
Groše polské 114, 402, 405.
Groše pražské 363—365.
Groše průbné 115, 149, 150, 152, 154, 420,
Groše rakouské 25, 34, 40, 48, 89.

Groše slezské 770, 772.
Groše slezské Ferdinanda IV. 399, vyobr. č. 733.
Groše slezské Ferdinanda II. 237, 238, 272 až 274, 325, 327, vyobr. č. 568—570, 575 až 586.
Groše slezské Ferdinanda I. 16, 25, 45, vyobr. č. 38.
Groše slezské Ferdinanda III. 353—355, 371, 377—380, 384, 394—396, vyobr. č. 679, 681, 682, 684, 685, 687, 691, 693, 694, 696—698, 700, 702, 703, 705, 725—728.
Groše slezské Fridricha II. 770.
Groše slezské Josefa I. 560, 561, 569—571, 577, 578, vyobr. č. 1062, 1064, 1065, 1067, 1068, 1070, 1071, 1073, 1074, 1076, 1077, 1079, 1080—1082, 1085—1103.
Groše slezské Karla II. 616, 617, 663—666, 704, vyobr. č. 1285—1294.
Groše slezské Leopolda I. 453—456, 488—492, 548, 549, 551, vyobr. č. 857, 859, 860, 862, 863, 865—869, 871, 872, 874, 875, 877, 878, 880, 881, 883, 887, 889, 890, 892, 893, 895, 896, 898, 902—904, 909, 911, 917—919, 962 až 971, 976, 977.
Groše staré 208, 302, 920.
Groše stavů evang. slezských 238, 279, 328, vyobr. č. 620 a 621.
Groše stříbrné 554, 882.
Groše šestikrejcarové 204, 215, 295.
Groše široké 34, 40, 327.
Groše talské = tolar 8, 18, 33, 34.
Groše třikrejcarní 145, 155, 202, 204, 205, 207, 222, 233—236, 242, 268, 272, 273, 282, 295, 296, 302, 316, 323—327, 331, 339, 351 až 353, 363—366, 370, 394, 436, 438, 439, 445, 446, 450—456, 466—470, 556, 557, 560, 561, 564, 565, 569, 570, 576—578, 581, 602, 701, 702, 712, 720, 724—727, 757, 762, 766, 836, 845, 848, 857, 858, 973.
Groše třikrejcarní vyobrazení stavů čes. č. 348, 349, stavů mor. č. 358—360, 364, Ferd. II. č. 456—461, 489—506, 534—537, 545—549, 575—586, stavů slez. č. 620, 621, Ferd. III. č. 657—674, 679, 681, 682, 684, 685, 687, 691, 693, 694, 696, 697, 699, 700, 702, 703, 705, 708, 720—728, Ferd. IV. č. 733, Leop. I. č. 744, 746, 747, 749, 750, 752, 753, 755, 756, 758, 759, 761, 762, 764, 765, 767, 768, 770, 791, 793—803, 807—810, 857, 859, 860, 862, 863, 865, 866, 868, 869, 871, 872, 874, 875, 877, 878, 880, 881, 883, 887, 889, 890, 892, 893, 895, 896, 898, 902—904, 909, 911, 917—919, 962—971, 976, 977, Jos. I. č. 1020, 1022, 1023, 1025, 1026, 1028, 1029, 1031, 1032, 1034, 1035, 1037, 1038, 1040, 1041, 1043, 1044, 1062, 1064, 1065, 1067, 1068, 1070, 1071, 1073, 1074, 1076, 1077, 1079, 1080, 1082, 1085—1103, Karla II. č. 1143, 1148—1150, 1181—1183, 1191—1193, 1198 až 1208, 1285—1294, Mar. Ter. č. 1334 až 1338, Frant. Lotrin. č. 1401, Jos. II. č. 1411, 1413, Frant. II. č. 1469, 1478, Ferd. V. č. 1496.
Grošíky falešné 176.
Grošíky slezské 325.
Grošové dilo 437, 442, 445, 720.
Gubernia král. 774, 776.
Guverner banky 953, 954.
Gvardajn viz též vardajn či kvardajn 46, 47, 93, 95, 104, 120, 143, 144, 147, 153, 155, 165, 168, 170, 174, 179, 197, 200, 204, 218, 219, 220, 237, 238, 274, 276, 287, 293, 295, 320, 321, 327, 328, 330—333, 338, 343, 344, 372, 391, 392, 413—415, 419, 421, 422, 432, 435, 439, 440, 442—444, 455, 480, 530—538, 540—543, 575, 576, 578—580, 582—584, 588, 602, 603, 605—608, 611, 615—617, 644 až 648, 668—682, 698, 699, 706, 707, 720, 727, 833, 848, 872, 968, 969, 973, 983.
Guinée angl. 781.
Gvardajn v Břehu 1604, Burkhard Hase 105 (dopl.).
Gvardajn ve Vídni 612.
Gvardajn ve Vratislavi 330, 655, 770.
G W znam. Jiřího Wernera v Kladsku 353, 392, 455, 542.

Haberle Al., ryjec v Praze 1000*.
Háček na justování 608.
Háky minc. dva jako znam. J. Zieszlera 278.
Háky minc. tři jako znam. J. Zieszlera 272.
Haldy u Hory nezaorávati 307.
Halíř 9, 14, 25, 31, 32, 43, 64, 65, 108, 237, 385, 716, 725.
Halíř kor. měny 1057.
Halíř M. Terezie 612, 716, 839, vyobr. č. 1399.
Halíř slezský 355, 772.
Halíř slezský Ferdinanda II. 237, 238, 276, 328.
Halíř slezský Ferdinanda I. 16, 25.
Halíř slezský Ferdinanda III. 354, 355, 381, 385, 395.
Halíř stavovský 156.
Halíře husitské 768.
Handl 785, 800, 801.
Handl horní v Hoře K. 307.
Handl lesní v Hoře K. 305.
Handlíři 37, 40, 789.
Handštány t. j. drahé rudy 335.
Haviři 178, 306.
Hejíč 412.
Hejtman báňský 706.
Hejtman horní v Jáchymově 60, 153.
Hejtman markrabství Moravského 330, 705.
Hejtmané krajští 70, 779.
Heslo čes. stavů 158, 159.
Heslo Ferdinanda II. 239.
Heslo Ferdinanda V. 975, 977.
Heslo Ferdinanda III. 356, 357.
Heslo Frant. Jos. I. 998, 1002, 1016, 1019, 1026, 1027,
Heslo Frant. II. 843, 883, 891, 895.
Heslo Frant. I. 843.
Heslo Fridricha F. 180—184.
Heslo Karla II. 621.
Heslo Leopolda II. 875.
Heslo Mar. Ter. 732—742, 758.
H G znamení vardajna H. Gebharta 265, 371, 374, 377.

Hlava kamzičí jako znamení 42, 63, 103.
Hlava kančí j. zn. mincm. El. du Bois 235. 253, 258, 263, 264, 319.
Hlava lví j. zn. 63, 103, 136, 165, 233, 319.
Hlava orlí j. zn. 41, 63.
Hlava psí znamení Bartla 62, 103.
Hlava supí 27, 41, 103.
H L znam. Han. Lorence, vardajna v Těšíně 1620—1624 (dopl.) 322, 384, 392.
Hodiny přesýpací znam. P. V. Selinga v Jáchymově 453, 470, 540.
Hodnota grošů označena 351—353, 361—366.
Hodnota stará mince 1074.
Hoffjud 286.
Hofmistr horní 58, 59, 82, 85, 86, 113, 117, 168—170, 179, 213, 333, 415, 423, 437, 445, 449, 451—455, 593**, 596, 607, 698, 707, 719.
Hofmistr horní v Jílovém 153.
Hofmistr horní v Příbrami 153.
Hofmistr nejvyšší 705.
Holdování stavů českých 708.
Hormistr 315, 535, 611**, 706.
Hormistr nejv. na Moravě 725.
Hornici 2, 82, 83, 301, 306, 536, 606, 716.
Hornící Jihlavští 56, 607.
Hornictví 586, 716.
Hory české 330, 331, 339, 408, 536, 588, 589, 606.
Hory Jáchymovské 11*, 330, 559, 581, 582, 586.
Hory Kašperské 331.
Hory královské 2, 59, 91, 98, 331, 589.
Hory na Horách Kutných 82, 117, 146, 303 až 306, 331, 589, 706, 707.
Hory na Věži 609.
Hory Příbramské 331, 333, 611*.
Hory Ratibořské 146, 221, 304, 331.
Hory stříbrné u Skalice 8.
Hory u Jílového 331, 333, 584, 593.
Hory v Knínu 333.
Hory v Krupce 331.
Hory v Reichensteinu 655.
Hory v Uhrách 607.
Hory ve Výprtech 582.
Hospodářství v mincovně Horské 118, 176, 203—219, 221, 330, 410—437, 559, 606—609.
Hospodářství v mincovně Pražské 174, 219, 339—349, 437—446, 554—558, 579—603, 719 až 725.
Hospody 228.
Hotovost zemská 141.
H P monogram Petra Hemy 243, 277, 392.
H R značka Hanuše Riegra 165, 234, 236, 237, 238, 271—277, 279, 321, 322, 353, 392.
H R značka minc. Kladské 372, 392.
Hradčany s velechr. sv. Vita 885, 976, 994, 1020.
Hrad Pražský 778, 976, 994.
Hrad Žleby 230*.
Hraháč 28, 61**, 167, 233, 234, 243, 257, 351.
Hraháče stavů slezských 163, 165, 167, vyobr. č. 362, 363, 365, 366, 368, 371.
Hřivna cimentovaná 656.
Hřivna čtyřiadvacetníků 196.
Hřivna Erfurtská 60, 172.
Hřivna Kolínská 8*, 19, 26, 588, 713, 714, 819, 820.
Hřivna Lipská 407, 410.
Hřivna má 288 grénů 1074.
Hřivna moravská 350, 507.
Hřivna polská 45.
Hřivna Pražská 8*, 9, 19, 26, 145, 172, 213.
Hřivna Pražská vybita za 17 kop 35 kr. 145.
Hřivna rakouského čísla 9*.
Hřivna sazená 8, 9, 13*.
Hřivna Vídeňská 8*, 205, 213, 407, 448, 449, 558, 713*, 714, 6 hř. Kol. = 5 hř. Víd. 819.
Hřivna Vídeňská má 280·006 gr. 1074.
Hřivna Vídeňská sazená 1078.
Hřivna Vratislavská 388, 448.
Hrnčíř 431.
Hry v karty, v kostky 718.
H S znamení slezské mince 355, 381.
H T znamení H. Tuchmanna 194, 234, 236, 247, 320.
Hubáček 17, 208, 302, vyobr. B na str. 17.
Hujer Ludvík, medailleur 1024*.
Hutě cís. 331, 332, 412, 426, 427, 429, 430, 531, 608.
Hutman 178.
Hutmistr 168, 213, 316, 337, 414, 530, 598, 707.
Hutmistrův gegnhendler 337.
Hvězda šestipaprsková jako znam. 103, 118, 136, 156, 165, 187, 188, 220, 233—235, 253, 257, 258, 260—262, 319, 558.
Hvězda v první čtvrti měsíce j. zn. 103.
Hvězdy tři v štítku j. zn. 61, 63, 103.
H Z znam. minc. ve Vratislavi 237, 273—275, 278, 321.

Charles d'ory 774, 785.
Chimicus měšťanský 834.
Chrám sv. P. Barbory v Kutné Hoře 414, 426, 1005.
Chudí 716.
Churer švýcarské 774.

I značka A. Janinalliho minc. Praž. 450, 474, 475, 540.
I A P značka Ig. Ant. Putze minc. Praž. 564, 565, 575, 579, 610, 615, 634, 650, 651, 698.
I G značka 42.
I I značka Jak. Jamnitzra v Hlohově 238, 276, 322.
I G R značka Jana Jiř. Rittra 580, 615, 634, 698.
I H I I H značka I. I. Husra 234, 237, 248, 276, 321, 322, 834.
Inkolat český 706.
Ingrossista 834.
Inspektor báňí a hor. měst 612*.
Inspektor dvorských starožitností 610.
Inspektor hor a mincí v Čechách 222, 413, 610.
Inspektor mincí v Olešnici 543, 576, 699.
Inspektor pěchoty generální 1067.
Installace nejv. mincmistra 423.
Instrukce 10, 56, 60, 120, 287, 334, 408, 536, 612—614, 668, 712, 714.

Instrukce dvorní komory 407, 411.
Instrukce horskému úředníku m. a kvardajnu 530.
Instrukce nejv. mincmistru 336.
Instrukce pražskému mincmistru P. Škrétovi 287, m. Ferd. Leop. Scharffovi 668.
Instrukce zem. prubéře 707.
Interessy sníženy na polovinu 912.
Inventář náčiní v preghause 211.
Inventáře 206, 288.
Inventura 332.
IZ znam. I. Zieszlera ve Vratislavi 272, 277.

Jablečnici v Hoře K. 314.
Jadření mince dobré 317.
Jakost čtvrttolarů 60, 289.
Jakost čtvrtzlatníků 986, 989, 1031.
Jakost čtyřmecítmeráků 151, 152, 173, 174.
Jakost desítikrejcarů 13*, 714, 759, 982, 986, 987, 989.
Jakost dukátů 15, 22, 118, 292, 330, 340, 446 až 448, 532, 554, 580, 598, 602, 654, 714, 719—725, 986, 1035.
Jakost dukátů nizozemských 331.
Jakost dukátů polských 331.
Jakost dukátů rakouských 1035.
Jakost dukátů švédských 331.
Jakost dukátů švýcarských 331.
Jakost dukátů tureckých 331.
Jakost dvacetníků 714, 725, 759, 982, 986, 987, 1029†.
Jakost dvanáctníků 151, 175.
Jakost dvougrošíků 448.
Jakost dvoukrejcarů 13*.
Jakost dvoutolarů 1031, 1038.
Jakost dvouzlatníků 204, 988, 1031.
Jakost engelotů 303.
Jakost grešli 714.
Jakost grošíků 982.
Jakost grošů 9, 10, 11, 118.
Jakost grošů bílých 60, 289.
Jakost grošů malých 60, 118.
Jakost grošů tříkrejcarových 204, 331, 447, 448, 532, 672, 714.
Jakost haléřů slezských 16.
Jakost korun zlatých 986, 1034, 1042.
Jakost krejcarů 156, 331, 342, 366, 446, 448, 532, 672.
Jakost krejcarů malých (černých) 9, 10, 14, 118.
Jakost měděné mince z r. 1812 — 213 zl. 20 kr. z vid. centu 920.
Jakost měděné zemské mince 425***.
Jakost minci 446—448.
Jakost minci spolkových 989, 1033, 1038.
Jakost osmačtyřicítníků 154, 174.
Jakost patnáctikrejcarů 448.
Jakost peněz bílých 9, 10, 14, 60, 118, 289.
Jakost pětikrejcarů 13.
Jakost pětníků 982 986, 989.
Jakost půlkorun 1034.
Jakost půlkrejcarů 533, 609.
Jakost půltolarů 609.
Jakost půlzlatníků 13*, 60, 714.
Jakost sedmiků 714, 759.
Jakost sedmnáctníků 714.
Jakost stříbra 530.
Jakost šedesátníků 13, 13*.
Jakost šestáků 982, 988, 1028*.
Jakost tolarů 12, 26, 56, 60, 118, 212, 213, 218, 289, 330, 331, 340, 425**, 446, 448, 558, 672, 713, 714, 759, 989, 1031, 1038.
Jakost tolarů levantských 1035.
Jakost tříkrejcarů 151, 156, 672, 714.
Jakost vídeňských 714.
Jakost zlata 532, 719—725.
Jakost zlatníků 204, 442, 714, 759, r. čís. 986, 988, 1031.
Jáma v preghausu 120*, 177.
Jan sv. 653, 654.
Jazyk jednací 54, 55, 334.
Jazyk německý 335.
Jeden a půltolary 62.
Jednání sněmů 329.
Jednota v minci české a slezské 449.
»Jehova« nápis na mincích ev. stavů slez. 279.
Jeřáb a dole 3 hvězdy značka m. správce 1611—1612 Krišt. Hedwigra v Olešnici 105 (dopl.).
Jeřáb letící j. zn. J. Freisteina v Jáchymově 338, 352, 366, 391.
Jistota pupilární 952.
Jmění banku osvobozeno daní 955.
»Joachimsthaler Chronik« od Jana Miesla 446.
Josef II. 847.
Josef I. 553.
Jubileum Frant. Jos. I. 986, 999, 1017, 1019 až 1021, 1025—1027, 1061, 1062—1066, vyobr. č. 1546, 1548—1558, 1560, 1579, 1581, 1586, 1587, 1589, 1590, 1599, 1603—1606, 1610 až 1622, 1624, 1627, 1635—1639.
Jurament (přísaha) 338.
Justiny sníženy z 30 kr. na 24 kr. 402, 508, 509.
Justování 592, 614.

Kabinet mincovní c. k. dvorní 253, 463, 475.
Kačenky či malé peníze 64**.
Kalkulátor 833, 834.
Kámen viný 583, 602, 614, 721—724.
Kamencovny 334*.
Kancelář 335.
Kancelář českorakouská 712.
Kancelář dvorská 401, 404, 712.
Kancelista minc. 833, 834.
Kancléř král. Českého 574, 697, 777, 802, 817, 819, 820, 822, 912, 915.
Kancléř nejvyšší 777, 802, 815, 817, 819, 820, 822, 828, 831, 832, 861, 865, 868, 903, 912, 915, 918, 925, 927, 931, 937, 945, 947, 949, 958, 962.
Kancléř první rakouský 912, 918, 922, 925, 927, 931, 937, 947, 949, 958, 962.
Kantor 169.
Kapitál bankovní 880, 956.
Kapitály sirotčí 956.
Kapitulace král. 141.
Kaple na Vlas. dvoře 211.

Karel II. 579.
Karel III. 708.
Karoliny, dukáty pruské 716.
Kartel mincovní 1044.
Kasa eskontní 942.
Kasa hlavní bankovní 827, 863.
Kasy banky nár. 940.
Kasy jenerální 812.
Kasy, kde bankovky vydávány 863, 916, 946.
Kasy kontribuční 787, 800, 812, 814, 825, 863.
Kasy veřejné 800, 801, 809, 827, 909, 916.
Kasy zemské 923.
Katalog Em. Fischera ve Vídni 479.
Katolicism v Čechách 329.
Kelímky 210, 341, 422, 424, 442, 582, 595, 599, 602, 608, 719.
Kippry viz kypry.
Kladívka skřížená jako znamení 415, 472, 540, 698.
Kladívka skřížená jako znamení J. Prunse 235, 254, 258, 260, 319.
Klejt 531.
Klenoty korunovační 883, 975—977.
Klenoty pořádku havířského 176.
Kleště ke kelímku 608.
Klopíř 412.
K M značka Kutnohorské mince 452, 472.
Knapové mincířští 178, 410.
Knapové pregéřští 178.
Knihovna knižete z Lobkovic 71.
Knihy banku nár. bez štemplu 955.
Knihy horní 335.
Knihy kreditní 947.
Knihy kšaftů v Čáslavi (v zem. archivu) 232.
Knihy v mincovně vedené 422*.
Knihy Wohnsidlerovy 609.
Kohout značka m. A. Šmilaura 117, 136.
Koláčnici v Hoře K. 313.
Kolegium dvorské mincovní 801.
Kolej Jesuitů v Hoře K. 414, 426.
Kolik bankocetlí vydáno 812, 813.
Kolik dávati na průby 672.
Kolik grešli vybito 769.
Kolik státních úpisů vydáno 880.
Kolik stříbra v rudě 429*, 556***.
Kolik tolarů r. 1857 vydávati 1039.
Kolik vybito dvacetníků M. Terezie 725.
Kolik vybito měděných mincí r. 1812 879*.
Kolik vybito mincí v Kutné Hoře za Leopolda I. 415, 415*, 415**, 416, 612.
Kolik vybito mincí v Praze r. 1637 341, 612, r. 1638 342, r. 1639 342, r. 1640 343, 344 až 349, 440—446.
Kolik vybito mincí za Karla II. 580—609, 612.
Kolik vybito mincí za Mar. Terezie 719—725, 769.
Kolik mincí dáno na průbu za Ferdinanda II. 533.
Kolik mincí vybito 215, 217, 218.
Kolik mincí vybito za Ferdinanda III. 340—349.
Kolik mincí vybito za Leopolda I. 404, 405, 405**, 427, 430, 436, 444, 539.
Kolik mincí vybito za Josefa I. 539, 556—559.
Kolik mincí vybito za Karla II. 600—605.
Kolik mincí vybito za Mar. Terezie 719—725.
Kolik stříbra vytěženo v Hoře K. 413.
Kolik šestáků vybito r. 1859—1862 988.
Kolik zmincovali Francouzi 1742 712.
Kolkař 542.
Kolků zocelování 300.
Kolky 26, 27, 57, 119, 152, 153, 155, 216, 218, 300, 331, 341, 345, 408, 427, 440, 441, 554, 555, 558, 580, 584, 585, 592, 606, 610—614, 656, 705, 706, 723, 770, 853, 854, obrazy na tab. CLIII—CLVI.
Kolky nařízeno uschovávati 558.
Kolky vzorné 170.
Kominík 427, 439, 443, 599.
Komisař 938.
Komisař jenerální 201.
Komisař nár. banky 939, 944, 954.
Komisaři k vyzdvižení hor a mince 98, 101, 102, 350.
Komise 54, 111, 112, 113, 117, 118, 131, 335.
Komora česká 53, 54, 66, 68, 92, 307, 318, 339, 401, 407, 558, 559, 799.
Komora dvorní 55, 57, 68, 92, 95, 100, 339, 401, 405, 584, 719, 879.
Komora dvorní dolnorakouská 55.
Komora hlohovská 770.
Komora královská 59, 68, 85, 115, 284.
Komora slezská 282.
Komorní radové (komorratové) 36.
Komoří 719.
Konfiskace 154, 299, 303, 529, 705, 776, 779, 787, 788, 797, 816—818.
Kongress mincovní ve Vídni 989.
Konkurs 953.
Konstituce 978, 979.
Konšelé 2, 70, 81, 118, 169, 308, 318.
Konšelé mincířští 118—120, 151, 176—178, 196, 410, 419
Konšelé pregéřští 176—178, 196, 410, 419.
Konšelů minc. příjmy 120.
Kontrabant 524, 776.
Kontrakt o handl horní v Hoře Kutné 307—310.
Kontrfekt Rudolfa II. 53.
Kontribuce 308, 787, 789, 795.
Kontrolor 542, 983.
Kontrolor m. Pražské 1059.
Konvent mincovní 415.
Konvent švábský 717, 829—830.
Kopa česká 51.
Kopa mišeňská 51, 714.
Korec český 716.
Korespondence v Praž. mincovně 723.
Koruna 1057.
Koruna česká 731—736, 769, 974—978, 1071.
Koruna na 60leté jubil. panování Frant. Jos. I. 991, 1065, vyobr. č. 1627.
Koruna rakouská 895, 976.
Koruna svatováclavská 974—977, 986, 996.
Koruna uherská 977, 1071.
Korunka j. zn. J. J. Kittnera 339, 352, 363, 366, 367, 391, 453, 470, 472, 540.
Korunovace 200, 335, 553, 562, 578, 621, 622, 629, 699, 700, 712, 874, 972—976, 984.

Korunovace královny 876, 884, 972, 975, 976, 984.
Korunovace uherská 986.
Korunovační peníze 116, 122, 180—185, 368, 699, 700, 731—736, 838, 874, 974—977.
Koruny 38, 69, 71, 72, 80, 81, 175, 317, 525, 526, 1035.
Koruny spolkové 984, 1033.
Koruny zlaté 989, 1033, 1041, 1050.
Kostelík ve Schořově 699*.
Kostky 718.
Košty havířské 178, 335.
Kotce v Hoře Kutné 308.
Kotlář 433.
Kotle 768.
Kotva v kruhu j. zn. Kr. Margalika m. v Praze 351, 362, 364, 391, 450, 466, 473, 474, 540.
Kounitzky Fr., rytec ve Vídni 1025*.
Koupě dle zlatého 299.
Koupě stříbra 55.
Kovář 100.
Kov nerázný 774.
Kovů drahých vývoz 22.
Kovy drahé 2.
Kozlíky na pálení plátů 584.
Král čes. korunovaný 979.
Kraj bavorský 800, 801.
Král jerusalemský 842.
Král polský 371.
Král pruský 657, 872.
Královna Slovanská 800.
Kr. věnné město Vys. Mýto 504*.
Království Polské 712.
Království římské 329.
Království Uherské 801.
Krec 532, 591, 599, 677, 723.
Krejcar 64, 208.
Krejcar berní 692.
Krejcar cizí 682, 683, 692.
Krejcar český 14, 20, 26, 31, 43, 145, 148, 155, 222, 648, 649, 845.
Krejcar Ferdinanda II. 222, 233—238, 244, 261, 262, 266, 267, 269, 274—276, 323, 325 až 328, vyobr. č. 462, 507—511, 538—542, 550 až 555, 587—600.
Krejcar Ferdinanda I. 14, 16, 25, vyobr. č. 37.
Krejcar Ferdinanda III. 338, 339, 351—355, 366, 367, 380, 381, 384, 385, 393—395, vyobr. č. 630—632, 635, 675—678, 718, 719.
Krejcar Frant. II. 879, 881, 894, vyobr. č. 1477.
Krejcar Frant. Jos. I. 988, 991, 1029, 1061, vyobr. č. 1547.
Krejcar Frant. I. 841, 845.
Krejcar Fridricha F. za 4 peníze 195.
Krejcar Josefa II. 848, 859, 873, vyobr. č. 1424.
Krejcar Josefa I. 560, 565, 577, vyobr. č. 1050 až 1056.
Krejcar Karla II. 615, 616, 648, 649, 702, vyobr. č. 1209—1218.
Krejcar kraje franckého 689.
Krejcar Leopolda I. 432, 450—456, 470—472, 492—494, 529, 546, 548, 549, 551, 692, vyobr. č. 804—806, 812—817, 820, 821, 884 až 886, 905—908, 972—975, 981—992.
Krejcar Marie Terezie 712, 715, 726, 769, 830, 838, 839, vyobr. č. 1385—1387, 1393.
Krejcar Maximiliana I. 31, 43, 46, vyobr. č. 59, 90.
Krejcar měděný 715, 769, 830, 839, 848, 859, 879, 894, 988, 991.
Krejcar montfortský 689.
Krejcar olomoucký 269, 326, 692.
Krejcar řezenský 689.
Krejcar slezský 16, 25, 46, 237, 238, 327, 328, 353—355, 381, 384, 385 (Lorencovy), 395, 453—456, 492—494, 560, 561, 578, 770.
Krejcar snížen na ¼ kr. 904, 911.
Krejcar stavů čes. 156.
Krejcar vyobrazení Ferd. I. č. 37, Max. I. č. 59, stavů čes. č. 343, Ferd. II. č. 462, 507—511, 538—542, 550—555, 587—600, Ferd. III. č. 630—632, 635, 675—678, 718, 719, Leop. I. č. 804—806, 812—817, 820, 821, 884—886, 905—908, 972—975, 981—992, Jos. I. č. 1050 až 1056, Karla II. č. 1209—1218, Mar. Ter. 1385—1387, měď. 1393, Jos. II. č. 1424, Frant. II. č. 1477, Frant. Jos. I. č. 1547.
Krejcar zemské mince 425, 451, 452, 472, 546, vyobr. č. 804, 814.
Krejcar zemské mince slez. 456, 494, 551, vyobr. č. 992.
Krejcar zlý neberný 80, 508.
Krejcar z r. 1851 1061, vyobr. č. 1547.
Krejcary dobráky za 1½ kr. r. č. = 5 centesim 1057.
Krejcary měděné z r. 1818 948.
Krejcary nováky 1057.
Krejcary stříbra 987.
Kronika Českomoravská 223, 331**, 458.
Kronika Hájkova 401.
Kroužek místo zn. 372.
Kroužek prázdný j. zn. 235.
Křída 431.
Křídlo orlí pravé j. zn. 233, 236.
Křídlo sokolí pravé j. zn. 103.
Křídlo supí (orlí) levé j. zn. 41, 163, 250, 251, 255, 258, 260, 261, 319.
Kříž řádový něm. ryt. 895.
Kříž uherský dvojitý 883.
Kříž uherský patriarch. 875.
Kříž Václav, medailleur 998.
Křížek malý burgundský 713***.
Kukus 152, 179.
»Kule« 1057.
Kulturní obraz č. měst II. 209.
Kumštýři cizozemci 339.
Kunšt na Turkaňku 412*.
Kupci 609, 789.
Kupci a kramáři v Hoře K. 313.
Kurfirst bavorský 708.
Kurs 1043.
Kurs devis 1058.
Kurs obligací 950.
Kurs zlatých mincí 1043.
Kutání 337.
Kůže k ražbě 174, 534.
Kvardajn 1059.
Kvardajn pro Rakousy n. E. 556.

Kvasnička Jan, ryjec v Praze 1002*.
Kvaše 534.
Kventlík = 4 pen. bílé 9.
Kverci 83, 149, 155, 172, 179, 293, 332, 337, 532, 535.
Kvitance 535.
Kypry 111, 240, 250, 280.
Kysař (kysíř) 177, 411.

L korunované 473, 477.
L! korunované 499.
Laboratorium 211, 428.
Labuť ve štítku j. zn. Jiřího Reicharda m. ve Vratislavi 353, 374, 376—378, 392.
Labuť ve štítku mezi M—W j. zn. m. Vratislavské 354.
LB značka m. v Těšíně 354, 392.
Lakomství 176.
Lámati minci 72.
Land-Mince 774.
Landsknechta hra 718,
Lauer Wolfgang, medailleur v Norimberce 1017*.
Leopold II. 874.
Leopold I. 400.
Lesy 436.
Lesy Rychnovské 307, 433.
Lesy Vamberské 433.
Letopočet 31, 611, 843.
Letopočet 1851 988.
Lev český 63, 64, 403, 473, 741, 769, 849, 883, 888, 975—978.
Lev český j. zn. 41, 60, 62.
Lev český v levo obrácený 378.
Lezec vrchní 593.
Ležení voj. u Unčova 849.
Lhůta k vybytí zlé mince 71, 72, 786, 798, 801, 802.
Libra po 500 gr 989, 1031, 1036, 1037.
Lid nepřátelský 773.
Lid vojenský hr. Bukvoje 283, 284.
Lichevnici 788.
Lichva 330, 656, 695, 715.
Lintšaft 178.
Lilie dvojitá j. zn. 60, 61—63, 103, 117, 136, 165, 185, 186, 188—190, 233, 234, 247, 248, 319, 327, 377, 378, 382.
Lilie dvojitá a GH vedle orla j. zn. Jiřího Hübnera, vardajna ve Vratislavi 354, 380, 383.
Lilie francouzská j. zn. 62.
Lilie dvojitá s ostnem dole j. zn. 103.
Lilie s přeponou j. zn. 103.
Lilie veliká j. zn. 234.
Lira rakouská 1047.
Lis 431.
Lisy 5, 34.
List průvodní 717, 821.
Lístek o zkoušce 289, 290.
Listoty privátní peněžité 952.
Listů výkupních zalepování 916.
Listy měnné 904—912.
Listy výkupní 915, 923.
Listy ztracené 916.
Litina ciselovaná 980.
Livornino toskánské 793.
Lojovníci a mydláři v Hoře K. 313.
Lor 120.
Lorýř 412.
Lot má 18 grenů 1074.
Lotterie 719.
Louh draselnatý 614.
Louis blancs 713, 780, 792.
Louis d'ory 716, 774, 775, 780, 791, 860, 869.
Louky »Oselka« i »Kamenka« 307, 418—420.
Lucidář 716*.
Lučebník 699.
Luh 412.
Lunty 201.
Luny mincířské 18, 59, 121, 177, 410.
Lužice Horní i Dolní 36, 95.
Lví hlava j. zn. C. Lengefeldra 121, 136.
Lví tlama zn. Kr. Matigkhofera 136.
LW j. zn. slezské mince 355, 381.

M korunované 28, 32, 125, 126, 325.
MA v monogramu 126, 127.
Magistrát 777, 779.
Majestát cís. Zikmunda 177.
Majitel ražeb. ústavu Jos. Christlbauer 1008, 1009.
Majitel ražeb. ústavu Iv. B. Pichl 1017***.
Malíř Jak. Schubart 201.
Malíř Max. Pirner 1006**.
Mandát jenerální 712, 773, 777.
Mandáty 35, 37, 38, 54, 69—73, 81, 95, 97, 99, 114, 172, 175, 205, 208, 209, 215, 298, 302, 316, 330, 338, 406*, 409, 606.
Mandléři pláten v Hoře K. 313.
Mandl-Gewicht 775.
Manévr cís. u Bystřice p. Host. 1014.
Manévr cís. u Čes. Budějovic 1014.
Manévr cís. u Lanškrouna 1013.
Manévr cís. u Štěkna 1023.
Manévr cís. u Těšína 1024.
Manévr cís. u Vel. Meziříčí 1027, 1028.
Manévr cís. u Zákup 1021.
Manévr cís. v Dětenicích 1011.
Manuál hor. úřadu 338***.
Manuálník Koufimský 209*.
Manželka IV. Frant. II. Karolina Augusta Bavor. 878, 888.
Manželka II. Ferd. II. Eleonora z Mantuy 200.
Manželka II. Ferd. III. Marie Leopoldina Rak. 329.
Manželka II. Frant. II. Marie Terezie Neapol. a Sicil. 878, 884.
Manželka II. Josefa II. Marie Josefa Bavor. 847.
Manželka II. Leopolda I. Claudia Felicitas Tyrol. 400.
Manželka Ferd. V. Marie Anna Sardin. 972, 974—980.
Manželka Ferd. I. Anna Jagellonská 7, 16.
Manželka Frant. Jos. I. Alžběta Bav. 986, 992 až 994, 999, 1001, 1002, 1015.
Manželka Frant. I. Lotrin. Marie Terezie 712, 728, 729, 840.

Manželka Fridricha Falc. Alžběta Anglická 171, 181—183.
Manželka Jana de Witte 296**.
Manželka Josefa I. Viléma Amalie Hannoverská 553.
Manželka Karla II. Eliška Kristina Brunšvicko-Luneburská 579, 618—622, 624—630, 632, 633.
Manželka Karla III. Marie Amalie Rak. 708.
Manželka korun. prince Rudolfa Štěpána Belg. 1067—1071.
Manželka kvardajna 720.
Manželka Leopolda II. Marie Ludvika Španěl. 874, 876.
Manželka Matyáše I. Anna Tyrol. 111.
Manželka Maximiliana I. Marie 26, 28.
Manželka mincmistrova 168, 169.
Manželka I. Ferd. II. Marie Anna Bavor. 200.
Manželka I. Ferd. III. Marie Anna Španěl. 329.
Manželka I. Frant. II. Alžběta Viléma Würtemberská. 878.
Manželka I. Josefa II. Marie Isabella Parmská 847.
Manželka I. Leopolda I. Markéta Terezie Španěl. 400.
Manželka ryjce 705.
Manželka šmitmistra Mich. Pfragnera 555.
Manželka III. Ferd. III. Eleonora Modenská 329, 357.
Manželka III. Frant. II. Marie Louisa Beatrix z Rak. Este 878.
Manželka III. Leopolda I. Eleonora Magdalena Falc. 400.
Mapa lesů trutnovských 54.
Marcely poloviční 402.
Maria Panna sv. 374, 382.
Marie Terezie 712.
Marka = hřivna 93.
Mars 751.
Maršejdník či měřič horní 421.
Matrice na bankocetle 815.
Matty 785, 792.
MATHIAS v monogramu pod korunou 122.
Matyáš I. 111.
Max d'ory 774, 785.
Max d'ory falcké 716.
Maximilian I. 26.
MB na trojnikách 455, 474, 495.
Medaille cís. *Alžběty* na její úmrtí 1015, 1063, 1064, vyobr. č. 1582, 1609. *Cís. Alžběty Kristiny*: na korunovaci 622, 624, 625, 699, 700, vyobr. č. 1117, 1118, 1120—1122, 1127, 1130; na ovdovění 632, 633, 700, vyobr. č. 1142; na těhotenství 629. *Cís. Eleonory* na korunovaci 357, 358. *Ferdinanda II.* 239, 240. *Ferdinanda V.*: k nastoupení trůnu 974, 984, vyobr. č. 1490; na korunovaci 975 až 977, 984, vyobr. č. 1491, 1493, 1498, 1500, 1502; na jeho úmrtí 979, 980, 985, vyobr. č. 1508, 1512; na návštěvu v Čechách 974, 985, vyobr. č. 1507; na udělení konstituce 978, 985, vyobr. č. 1509, 1510; školní premijní 974, 985, vyobr. č. 1511. *Ferdinanda I.* 16, 25, vyobr. č. 21. *Ferdinanda III.* 356, 358, 393, vyobr. č. 624, 625, 638. *Františka II.* na korunovaci 883, 969, 971, vyobr. č. 1435, 1437, 1439; na návštěvu v Čechách 884, 885, 888, 889, 970, vyobr. č. 1439, 1449, 1450; na návštěvu v Praze 887, 888, 970, vyobr. č. 1448; na vojenské cvičení u Prahy 885, 970, vyobr. č. 1441, 1443; na návštěvu v Adamově 886, 971, vyobr. č. 1486; na prohlášení Rakouska za císařství 885, 886, 971, vyobr. č. 1480, 1482; školní premijní 886, 889, 890, 971, vyobr. č. 1484, 1487, 1488; na vítězství spojenců nad Napoleonem I. 886, 887, 970, vyobr. č. 1445—1447, 1489; na stoleté výročí prohlášení Jana Nep. za svatého 890, 970, vyobr. č. 1452; na jeho úmrtí 890, 981, 970, vyobr. č. 1454. *Františka Josefa I.*: k nastoupení trůnu 992, 1059, vyobr. č. 1516; školní premijní 992, 1059, 1060, vyobr. č. 1517, 1518; na sňatek 992, 993, 1060, 1063, vyobr. č. 1520, 1522, 1588; na návštěvu v Praze 994, 998, 1002, 1008, 1009, 1010, 1022—1025, 1060, 1062, 1065, vyobr. č. 1524, 1534, 1535, 1569, 1571—1573, 1623, 1625, 1626—1633, 1634; na oprávněnost židů k držbě nemovitostí 994, 995, 1060, vyobr. č. 1527; na vydání patentu z 20. září 1865 995, 996, 1060, vyobr. č. 1523; pro měšťan. sbory Pražské 996, 1060, 1061, vyobr. č. 1536, 1542; premijní za chov koní 996, 997, 1006, 1007, 1060, 1062, vyobr. č. 1531—1533, 1566—1568; na 25leté jubileum nastoupení trůnu 997, 1061, 1063, vyobr. č. 1546, 1589; na návštěvu v Čechách 997, 998, 1002, 1060, 1061, vyobr. č. 1525, 1537; za hosp. zásluhy 998, 999, 1061, vyobr. č. 1538—1540, 1544; na 25leté jubileum sňatku 999—1002, 1061, vyobr. č. 1548—1557; na návštěvu v Brně 1003, 1010, 1011, 1062, 1063, vyobr. č. 1564, 1570, 1574, 1595; na 50. narozeniny 1003, 1004, 1062, 1063, vyobr. č. 1562, 1563, 1592; na návštěvu ve Slezsku 1004, 1062, vyobr. č. 1565; na návštěvu v Plzni 1004, 1062, vyobr. č. 1576; na schůzi s carem Alex. III. v Kroměříži 1004, 1062, vyobr. č. 1575; na 40leté jubileum panování 1005, 1006, 1062, vyobr. č. 1560, 1579; na založení České akademie 1006, 1064, vyobr. č. 1598; na návštěvu Smichova 1008; na návštěvu Královských Vinohradů 1009; na návštěvu Karlína 1009; na návštěvu Liberce 1010, 1063, vyobr. č. 1594; na návštěvu Jablonce nad Nisou 1024, 1065, vyobr. č. 1632; na císařské manévry 1011, 1013, 1014, 1021, 1023, 1024, 1027, 1028, 1063, 1066, vyobr. č. 1584, 1585, 1596, 1600—1602, 1607, 1628—1631, 1640, 1641; na 45leté jubileum panování 1012, 1064, vyobr. č. 1599; na 40leté majit. jubileum dělostřel. pluku 1012, 1064, vyobr. č. 1603, 1605; na návštěvu Lanškrouna 1012, 1013, 1063, vyobr. č. 1580, 1597; na 50leté jubileum panování 1015—1019, 1063—1065, vyobr. č. 1581, 1586, 1587, 1604, 1606, 1610—1615, 1617—1619; na 60leté jubileum panování 1025, 1026, 1065, 1066,

vyobr. č. 1621, 1636—1639; čestná za 25letou činnost hasičskou 1021, 1064, vyobr. č. 1608; jubilejní pro vojsko, stát. úřed. a zřízence 1020, 1063, 1064, vyobr. č. 1590, 1614; jubilejní pro čís. dvůr 1017, 1063, vyobr. č. 1581; miniaturní 993, 996, 997, 1020, 1024, 1060, 1061, 1063, 1065, vyobr. č. 1520, 1522, 1542, 1589, 1590, 1633, 1634; premijní od c. k. ministerstva obchodu a veřej. prací 1007, 1008, 1062, 1063, vyobr. č. 1577, 1578, 1583, 1593; záslužní za vědu a umění 1011, 1063, vyobr. č. 1591; záslužní za 40leté služby 1020, 1021, 1065, vyobr. č. 1616. *Františka I. Lotrin.* 842. *Fridricha Falc.* 180—184, 198, vyobr. č. 373—376, 379, 381, 382, 384—387. *Historické* 978*, 987. *Josefa II.* 837, 838, 849—852, 872, vyobr. č. 1363, 1364, 1371, 1408—1410. *Josefa I.* 562, 576, vyobr. č. 1019. *Karla II.*: na jeho sňatek 618, 699 vyobr. č. 1113; k nastoupení trůnu 618, 619, 699, vyobr. č. 1109; portraitní 619, 699, vyobr. č. 1111; na narození prince Leopolda 619, 620, 700, vyobr. č. 1129, 1134; na narození arcivévodkyně Marie Terezie 621; na narození arcivévodkyně Marie Amalie 630, 631, 700, vyobr. č. 1135; na korunovaci 621—623, 625—629, 699, 700, vyobr. č. 1114—1116, 1119, 1123—1126, 1128, 1131 až 1133, 1136—1138; na návštěvu v Příbrami 629, 700, vyobr. č. 1139; na založení Josefinské rytířské akademie v Lehnici 631, 701, vyobr. č. 1144; na jeho úmrtí 632, 700, vyobr. č. 1140, 1141. *Karla III.* 708—711, vyobr. č. 1300, 1301. *Leopolda II.* na korunovaci 874—876, vyobr. č. 1426—1428. *Leopolda I.* 458, 544, vyobr. č. 740. *Marie Anny*: na korunovaci 975, 976, 984, vyobr. č. 1492, 1497; na její úmrtí 980, 981, 985, vyobr č. 1513. *Marie Ludviky* na korunovaci 876, 877, vyobr. č. 1429, 1430. *Marie Terezie*, choti Františka I. Lotrin.: na její sňatek 728, 729, 835, 838, vyobr. č. 1303, 1366; na prohlášení chotě jejího za spoluvládce 729; posměšná na pragmat. sankci 730, 835, vyobr. č. 1304; na mír Vratislavský 730, 731, 835, vyobr. č. 1305, 1306; na osvobození Prahy 731, 745, 835, 837, vyobr. č. 1308, 1350; na korunovaci 731—737, 835, 836, 838, vyobr. č. 1307, 1309, 1312, 1314, 1315, 1317, 1319, 1320, 1322—1325, 1327, 1365; na zrušení vypovíd. nařízení proti čes. židům 737, 738; na mír ve Füssenách 738, 739, 836, vyobr. č. 1328; na mír v Augsburku 739, 836, vyobr. č. 1331; na mír v Drážďanech 739, 740, 836, vyobr. č. 1330, 1332, 1333; na šťastné panování 740, 741, 836, 838, vyobr. č. 1326, 1367; na přijetí titulu císařovny 741, 742, 835, 836, vyobr. č. 1310, 1316, 1318; portraitní 742; na položení zákl. kamene k nemocnici v Brně 742, 743, 838, vyobr. č. 1369; na založení ústavu šlechtičen v Praze 743, 836. vyobr. č. 1339; na bitvu u Kolína 743, 744, 836, 837, vyobr. č. 1341, 1343, 1345; na založení řádu cís. Mar. Ter. 744, 745, 837, vyobr. č. 1347; na 100leté jubileum založení řádu cís. Mar. Ter. 745, 837, vyobr. č. 1349; na osvobození Olomouce 745, 837, vyobr. č. 1351; na dobytí Kladska 746, 837, vyobr. č. 1352; na dobytí Svídnice 746, 837, vyobr. č. 1354; na mír v Hubertsburku 746, 837, vyobr. č. 1356; na zásluhy o rolnictví 746, 837, vyobr. č. 1353; na úmrtí chotě jejího 747, 836, vyobr. č. 1329; na její ovdovění 747, 748, 836, vyobr. č. 1321; na její uzdravení 748, 838, vyobr. č. 1368, 1370; na přijetí Jos. II. za spoluvládce 748, 749; na reformu lat. škol 749, 837, vyobr. č. 1358; jako odměna žákům lat. škol. 749, 837, vyobr. č. 1355, 1360; záslužní pro spisovatele 750; na zlepšení mincovnictví 750; na mír v Těšíně 750, 751, 837, vyobr. č. 1362; na její úmrtí 751, 752; vydaná na její paměť 752. *Marie Terezie*, druhé choti Františka II., na korunovaci 884, 971, vyobr. č. 1481. *Maximiliana I.* 28—30, 43, 44, vyobr. č. 48, 84—86, a C na str. 29. *Rudolfa II.* 48, 105, vyobr. č. 95. *Rudolfa*, korun. prince: na jeho narození 1068, 1073, vyobr. č. 1655; na jeho zasnoubení 1068, 1072, vyobr. č. 1642, 1643; na jeho sňatek 1069 - 1073, vyobr. č 1644 až 1652; na jeho úmrtí 1071—1073, vyobr. č. 1653, 1654, 1656. *Stavů českých* 157, 158, 167, vyobr. č. 350, 351. *Stavů slezských* 164, 167, vyobr. č. 372.

Medailleur 46, 613, 728*, 748*, 750*, 770, 835 884*, 884**, 890**, 975*, 978*, 978**, 979, 992, 996*, 998, 1006*, 1012*, 1013*, 1015 až 1019, 1024, 1025*, 1070, 1071.

Medaillky ku slavnostem 979*.

Medaillky náboženské 977*.

Medaillky z poutnických míst 977*.

Merkur 746.

Měďáky v 1. polov. XIX. stol. 879, 893, 894, 986—988.

Měď horská 54, 59, 209***, 223, 423, 425 až 427, 439, 442, 534, 535, 556, 580, 583, 584, 587, 591, 597, 598, 602, 606, 678.

Měď horská zagrovaná 306, 430, 559, 598, 601.

Měď ratibořická 601.

Měď stříbrodárná 719, 721.

Měď vrchlabská 431.

Měna 317 viz číslo.

Měna 45zlatová 989.

Měna dle zlatého 299.

Měna 20zlatová či konvenční 713, 714, 878, 986, 987, 1047, 1052.

Měna dvojitá neúplná 987.

Měna konvenční viz 20zlatová.

Měna korunová 987, 990, 1057.

Měna krakovská za 100 zl. krak. 25 zl. r. č. 1056.

Měna 18zlatová 713.

Měna rakouská 986, 987, 989.

Měna říšská 92

Měna říšská za 100 zl. říšské měny 87·5 zl. rak. č. 1056.

Měna vídeňská 24zlatová 718, 878, 894, 986, 1047.

Měna vídeňská 250 zl. = 100 zl. konv. m. 1052.
Měna zlatá 1056.
Měna zlatá v Německu 987.
Měniči peněz 778.
Měřice rak. 716.
Měřič horní 419.
Města, kde možno bankovky koupiti 825.
Města 40, 70, 90.
Města horní 2, 336.
Města pražská 200.
Město Hora Kutná 536.
Měšťanky horské, účetní 179.
Mexicane 780, 792.
M F značka Olomúckého m. Matyáše Fellnera 236, 268, 269, 320.
M J značka vardajna (?) Vratislavského 353, 354, 375—378, 381—383, 392.
Mince 69, 529, 932.
Mince anšpachská 790.
Mince arciknížete Karla v Nise 297.
Mince arciknížete rakouského 17.
Mince baden-durlachská 790.
Mince bavorská 528, 553, 573, 574, 787, 800.
Mince benátská 793, 794.
Mince běžná 774, 846.
Mince bílá 25, 44, 108.
Mince braniborská 408, 790.
Mince braunšvajkská 790.
Mince budějovická 94.
Mince cizí 8, 21, 34—36, 40, 49, 50, 59, 69, 71, 115, 207, 330, 338, 350, 401, 530, 609, 689, 692, 693, 694, 783, 785, 787, 788, 790, 795, 808, 986, 1050.
Mince cizozemská 387, 695, 1048, 1050.
Mince černá 14, 25, 44, 108.
Mince česká 37, 71, 114, 224.
Mince čtyřzlatová 987.
Mince dánská 282.
Mince desetifranková 987.
Mince direktoria stavů českých 156, 166, 167, 316.
Mince direktoria stavů moravských 157—159, 162, 167.
Mince direktoria stavů slezských 163, 164, 167, 279.
Mince dlouhá 176, 205, 208, 210, 212, 219, 233, 234, 240—250, 280, 303, 323, 324, 326, 327, 705, 768.
Mince dobrá 95, 175.
Mince drobná 7, 8, 21, 49, 59, 70, 88, 91, 92, 112—114, 133, 148, 151, 156, 175, 179, 207, 294, 318, 400, 401, 415, 515, 524, 527, 529, 530, 533, 553, 606, 609, 656, 689, 693, 715, 983, 987, 1030, 1040, 1041, 1048.
Mince drobná bavorská 716, 791.
Mince drobná cizí 773, 778, 789, 791.
Mince drobná jednotná 402, 403, 405, 407.
Mince drobná měděná 768, 769, 893, 894, 913, 1030, 1032, 1033, 1040.
Mince drobná saská 716, 783, 799.
Mince dvacetifranková 987.
Mince eggenberská 222.
Mince englická 774.
Mince evang. stavů slezských 279, 328.
Mince falcká 787, 790.
Mince falešná 113, 114, 116.
Mince Ferdinanda I. pro Čechy 7—25, pro Slezsko 16, 45, 46.
Mince Ferdinanda II. 217, 218, 222, 233—278, 322—328.
Mince Ferdinanda III. 340—349, 351—385, 393—396.
Mince Ferdinanda IV. 397—399.
Mince Ferdinanda V. 973, 981—985.
Mince francouzská zlatá 791, 792.
Mince Františka I. Lotrin. 841—846.
Mince Františka II. 881, 882, 891—898, 970, 971.
Mince Fridricha Falc. 185—195, 198—202, 316.
Mince fuldagská 790.
Mince genuejská 794.
Mince hessendarmst. 790.
Mince Hohen-Zollernská 790.
Mince hollandská 774, 794.
Mince horská 93, 94, 175.
Mince hrubá 317.
Mince jáchymovská 94, 250.
Mince jakosti 940, 988.
Mince Josefa I. čes. 554—561, 563—567, 576, 577, slez. 567—572, 577, 578.
Mince Josefa II. 848, 852—859, 873.
Mince Karla II. čes. 615—617, 633—655, 701 až 703, slez. 655—667, 703, 704.
Mince konvenční 816, 818, 821.
Mince korunovační 28, 29, 122, 137, 180—184, 198, 239, 240, 322, 356—358, 393—399, 450, 457, 458, 544, 621—629, 699, 700, 731—737, 835, 836, 883, 884, 969, 970, 975—978, 984.
Mince kraje franckého 689.
Mince lehčení 773, 779.
Mince lehká 528, 712, 716, 717, 986.
Mince lehká polská 405*, 408, 417, 512.
Mince Leopolda I. 402**, čes. 450—453, 459 až 477, 544—547, pro Slezsko 447—449, 453 až 456, 477—499, 548—552.
Mince Leopolda II. 877.
Mince lomb.-benátská 988.
Mince Marie Terezie 726, 727, 753—769, 836 až 839.
Mince Matyáše I. 123—128.
Mince mantuanská 794.
Mince Maximiliana I. pro Čechy 1, 30—33, 43, 44, pro Slezsko 46.
Mince medyolanská 774, 794.
Mince měděná 715, 716, 879, 920, 921, 948.
Mince montfortská 790.
Mince neberná 114, 695, 717, 773, 774, 805.
Mince nehodná 316, 523, 524.
Mince německé 986.
Mince niklové 1057.
Mince nýdrlandské zlaté 781, 793.
Mince nýdrl. stříbrné 781, 793.
Mince obchodní 1030.
Mince osmizlatové 987.
Mince z oběhu vzaté 1057, 1058.
Mince památní či pamětní 16, 28, 116, 122, 544, 657, 658, 699, 992—1028. 1059, 1066, 1068—1073.

Mince papežská 794.
Mince polská 408, 511.
Mince portugalské zlaté 781, 792, 805.
Mince pro přední země rakouské 717.
Mince průbní 611.
Mince pruská 45, 714**, 778, 784, 785, 787, 790, 791, 795.
Mince pražská 94.
Mince rakouská 987.
Mince ražená v Praze 726.
Mince říšská 19, 53, 613.
Mince salcburská 528.
Mince saská 408, 782—784, 790, 796—799.
Mince slezská 16, 45, 46, 67, 68, 234, 236 až 238, 246—250, 269—278, 326—328, 352 až 355, 371—385, 394—396, 399, 447—449, 453—456, 477—499, 539, 548—552, 560, 561, 567—572, 577, 578, 616, 617, 658—667, 703, 704.
Mince species 524, 782, 791.
Mince spolková 986, 987, 989, 1030.
Mince spustiti 22, 23.
Mince stará 22, 316, 725.
Mince stavů čes. 152—159, 166, 167, vyobr. č. 326—351.
Mince stavů morav. 162, 167, vyobr. č. 352 až 361.
Mince stavů slez. 163, 164, 167, 279, 328, vyobr. č. 362—372, 619—622.
279, vyobr. č. 612—622.
Mince stříbrná salcburská 781, 794.
Mince stříbrné 952, 1048.
Mince škodlivá 783.
Mince Šlika 222*.
Mince švábská 790.
Mince tlačená neb válená 403.
Mince toskánská 793.
Mince toskánská stříbrná 781.
Mince uherská 55, 59, 281, 987.
Mince valdecká 790.
Mince v Kladšté 67.
Mince v předních zemích rak. 829—831.
Mince vybité v Hoře Kutné 127, 128, 351, 352, 467, 468.
Mince vybité v Jáchymově 128, 352.
Mince vybité v Praze 127, 340—349, 351, 465, 466, 991.
Mince vybité ve Vídni 991.
Mince vzaté 1./11. 1858 z oběhu a jich cena 1048, 1049.
Mince wirtenberská 790, 800.
Mince zapověděná 208, 318, 774, 783, 784, 787, 788, 802, 808.
Mince zemská 7, 613, 1030, 1032.
Mince ze země vynášení 21, 22, 59, 71, 72, 99, 114, 172, 403.
Mince zlá či nehodná 19, 33, 37, 50, 53, 71 72, 87, 88, 95, 112, 172, 526, 527, 609.
Mince zlatá bavorská 800.
Mince zlatá benátská 781, 793.
mince zlatá salcburská 800.
Mince zlatá rak.-uher. 987.
Mince zlaté 290, 291, 716, 790, 795, 1034.
Mince zlaté valvované 80, 790.
Mince zlehčená 339, 403, 404, 408, 609, 809.
Mincí kolik raženo 333, kolik vybito r. 1620 179.
Mincí měděnou vypláceti jen do 1 zl. 922.
Mincíř Mel. Wagner ve Vratislavi 1596—1600, 105 (dopl.).
Mincíři 119, 151, 216, 281, 300, 411, 431, 544, 576, 707*.
Mincíři v Hoře Kutné 56, 59, 150, 151, 177, 331, 333, 410, 415, 417—424, 437, 440, 606.
Mincíři starší v Hoře Kutné 429.
Mincíři v Praze 151, 252*, 292, 341, 343, 444, 555.
Mincmistr 23—25, 27, 41, 42, 52, 93, 95, 105, 165, 293, 319, 533, 613, 699, 970, 971.
Mincmistr nájemce (ne eggenberský) 253, 258, 259, 261, 319, 340*, 410, 706.
Mincmistr nejvyšší 2—6, 10, 18, 55, 59, 82, 93, 94, 99, 100, 113—115, 117, 120, 143, 169, 202, 215, 220, 221, 331, 332, 334, 336, 338, 339, 401, 413, 428, 432, 449, 458*, 535, 536, 558, 606, 607, 609, 706, 725.
Mincmistr nejvyšší ve Slezsku 392.
Mincmistra nejv. služné 3, 331, 332, 332***, 337, 420*, 426.
Mincmistra nejv. úmrtí 339.
Mincmistr v Berlíně 890**.
Mincmistr v Brně 236, 265, 280, 326, 345, 352, 391.
Mincmistr v Břehu 481, 542. 656.
Mincmistr v Budějovicích Čes. 54, 104, 169.
Mincmistr v Hlohově 279.
Mincmistr v Jáchymově 121, 165, 168, 197, 198, 236, 250, 251, 258, 319, 338.
Mincmistr v Kladsku 372, 492, 542.
Mincmistr v Král. Bělehradě 1059.
Mincmistr v Krumlově 235.
Mincmistr v Lehnici 392.
Mincmistr v Nise 273.
Mincmistr v Olešnici 543.
Mincmistr v Olomouci 165, 191, 192, 197, 199, 233, 236, 243—246, 267, 268, 326.
Mincmistr v Praze 151, 153, 165, 197, 198. 200, 204, 233—235, 251, 252, 319, 323—325, 331—333, 351, 391, 427, 438, 440—442, 446, 450, 451, 540, 554, 556—558, 560, 576, 577, 579, 583, 584, 593, 594, 598, 611, 615, 636—639, 650, 654, 668, 681, 698, 706, 719, 720, 726, 727, 833, 841, 846, 848, 872, 873, 881, 891, 968—972, 981—985, 991, 1059.
Mincmistr ve Slezsku 46, 47, 352—355, 655, Michal Stolc v Lehnici 1543—1555 značka : M S : (?) Jeron. Schmachtenberger z Frankenfeldu 1562 m. v Kladsku, Valentin Goldschmied 1543 atd. m. a prubéř v Nise, Dětřich Busch jinak z Busy od r. 1587 ve Vratislavi, 105 (dopl.), Řehoř Emich 1562 až 1585 † v Krnově 105 (dopl.), Daniel Jokischmann 1581—1591 v Krnově 105 (dopl.), 165, Adam Hartmann z Besdorfa 1582 až 1585 v Reichenstejnu 105 (dopl.), Krištof Tuchmann, správce 1593 v Reichenstejnu 105 (dopl.), Valentin Hanisch 1581, 1585 až 1596 v Reichenstejnu 105 (dopl.), Valentin Janus 1601—1603, v Těšíně 105 (dopl.),

Kašpar Rietken, značka C. R. 1596—1597 v Těšíně 105 (dopl.), Krištof Hedviger 1611 až 1612, správce mincovny v Olešnici 105 (dopl.).
Mincmistr Šlikovský 8.
Mincmistr v Těšíně Dětřich Rund 1611—1647, 392 (dopl.)
Mincmistr ve Vídni 281.
Mincmistr ve Vratislavi 236, 237, 255, 282, 326—328, 353, 354, 442, 447, 448, 479, 616, 655, 656, 698, 770, 834, 835.
Mincmistři nejv. zrušeni 3, 6, 847.
Mincování 18, 26, 205, 206, 220, 613.
Mincování eggenberské 340, 340*, 409, 410.
Mincování liechtensteinské 282.
Mincovna bisk. v Kroměříži 409, 609.
Mincovna bisk. ve Vratislavi 609.
Mincovna bisk. Vrat. v Nise 409**.
Mincovna c. k. říšská ve Vídni 339.
Mincovna Hanavsko-Liechtensteinská 104.
Mincovna hlavní ve Vídni 1059.
Mincovna král. v Jáchymově 7, 9, 13, 26, 27, 34, 40, 42, 60, 69, 72, 103, 112, 121, 136, 155, 156, 166, 167, 169, 179, 198, 206, 233, 236, 303, 319, 324, 325, 352, 391, 446, 453, 540.
Mincovna král. v Kutné Hoře 7, 10, 23, 26, 27, 34, 39, 46, 52, 53, 55, 56, 62, 64, 66, 69, 72, 103, 112, 136, 143, 156, 166, 167, 179, 196, 198, 201, 202, 205, 206, 208, 211, 216—218, 220—223, 233, 235, 236, 263, 285, 303, 319, 324, 325, 331, 333, 351, 352, 369, 391, 410, 415, 416—437, 452, 455, 514, 515, 531—538, 540, 544—548, 558, 559, 575—577, 579, 606—613, 615, 616, 698.
Mincovna král. v Praze 8, 9, 23, 26, 27, 34, 40, 41, 52, 54, 62, 64, 69, 72, 112, 116, 136, 152, 153, 156, 166, 173, 179, 198, 200, 206, 219, 234, 235, 295, 303, 319, 322—326, 338, 340—349, 351, 391, 427, 437—446, 450, 451, 514, 540, 544—547, 575, 576, 579, 580—606, 611, 612, 613**, 668—682, 698, 706, 798, 833, 834, 841, 846—848, 872, 878, 880, 968, 971, 973, 981—985, 988, 991, 1059.
Mincovna Liechtensteinská v Hlohově 322, 327.
Mincovna odpočívala 391.
Mincovna Pernštýnů v Kladsku r. 1546 7.
Mincovna Piastů v Olešnici 409**.
Mincovna stará v Praze 580.
Mincovna Šliků v Jáchymově 7, 8, 24, 222*, 338, 339.
Mincovna v Bernstadtu 194, 199.
Mincovna v Brně 236, 265, 280, 281, 320, 326, 345, 352, 369, 391, 540.
Mincovna v Břehu 321, 616.
Mincovna v Břehu král. zřízená r. 1530 46, 105, 265*, 393, 447, 455, 478, 575, 578, 610, 655, 656.
Mincovna v Č. Budějovicích 26, 34, 40, 42, 60, 65 (vystavěna dle Beckovského r. 1569) 69, 72, 104, 121, 136, 206.
Mincovna v Gdansku 658*.
Mincovna v Hallu tyr. 121, 612, 613**.
Mincovna v Heidelberku 192—195, 199.
Mincovna v Hlohově 167, 248, 279, 385.
Mincovna v Jičíně 372.
Mincovna v Karlsburku 612.
Mincovna v Kladsku 234, 273, 275, 321, 327, 328, 352, 353, 371, 372, 381, 382, 455.
Mincovna v Krnově 16, 24, 47, 105.
Mincovna v Kroměříži 280.
Mincovna v Křemnici 612, 613**, 657, 843, 988.
Mincovna v Lehnici 322.
Mincovna v Mikulově 274, 282.
Mincovna v Mnichově 416, 558.
Mincovna v Nise 273, 275, 296, 321, 327, 392, 609.
Mincovna v Olešnici 105, 322, 447, 543, 576, 609.
Mincovna v Olomouci 167, 233, 234, 236, 243 až 246, 267, 268*, 280, 320, 326, 352, 370.
Mincovna v Opavě 322, 327, 454.
Mincovna v Opolí 321.
Mincovna v Praze obnovena r. 1795 878, r. 1828 878, 880, 882, 968.
Mincovna v Praze zrušena r. 1784 872, 876, r. 1828 878, 882, r. 1857 987, 990, 1059.
Mincovna v Přešpurku 280, 281.
Mincovna v Ratiboři 275.
Mincovna v Těšíně 105, 322, 354, 371, 384, 385, 392, 399.
Mincovna ve Vídni 62, 280, 281, 345, 609, 613, 706, 725, 767, 833, 848, 988, 1005, 1012.
Mincovna ve Vratislavi 16, 24, 105, 167, 199, 234, 236, 237, 247, 320, 321, 328, 353, 354, 379—383, 447, 453, 454, 478, 539, 558, 560, 575, 577, 578, 612, 616, 617, 658, 768**, 770.
Mincovna v Zahani 273.
Mincovna ve Zweibrückenu 196.
Mincovnictví 712, 767, 770.
Mincovnictví české za direktoria stavu čes. 143.
Mincovnictví české za Ferdinanda IV. 397 až 399.
Mincovnictví české za Ferdinanda II. 200—282.
Mincovnictví české za Ferdinanda I. 7.
Mincovnictví české za Ferdinanda III. 338.
Mincovnictví moravské za Ferdinanda II. 280 až 282.
Mincovnictví náprava 99.
Mincovnictví slezské 772
Mincovnictví slezské za Ferdinanda II. 280 až 282.
Mincovnictví za Frant. Jos. I. 987, 1030.
Mincovnictví za Fridricha Falc. 171, 179, 180.
Mincovnictví za Josefa II. 847.
Mincovnictví za Matyáše I. 111.
Mincovnictví za Maximiliana I. 26.
Mincovnictví za Rudolfa II. 48.
Mincovní domy 317.
Mincovní kabinet Musea král. Českého 235**.
Mincovní řád 9, z r. 1561 10, 13, 18—24, z r. 1619 148.
Mincovní znaménko, znamení, hledej znamení, značka
Mincovny císařské 40, 403, 527, 987.
Mincovny české 588.
Mincovny moravské 280, 326.

Mincovny ve Slezsku 280.
Mincvardajn 721.
Minerva 743, 746, 748, 749.
Ministerium 955.
Ministerstvo obchodu 1007, 1008.
Ministerstvo veřejných prací 1008.
Ministr finanční 879, 938.
Mír Požarevacký 708.
Mír Rastadtský 708.
Mír Schönbrunnský 879.
Mír v Augsburku 739.
Mír v Drážďanech 739, 740.
Mír ve Füssenách 738.
Mír v Těšíně 849, 850.
Mír Westfalský 329.
Mistodržící 306, 338.
Mistodržící mince horské 144, 146, 148, 301.
Mistodržící nejv. mincmistra 177, 219, 220, 413.
Mistodržící prubéřští zem. 36, 41, 93.
Mistodvorní finanční 879.
Mistodržitel 200—202, 212.
Mistodržitel v Čechách 705.
Mistokrál v Uhrách 840.
Mistoprubéř 52.
Mistr hutní 607.
Mistr probační 606.
Mistr prubířský 179.
MIT VEREINTEN KRAEFTEN 1032.
Mlynáři v Hoře Kutné 311.
M M W značka Mart. M. z Wackherle 448, 454, 480, neb M. M/W 482, 485, 489, 490, 493, 541, v Opolí 543.
M M v monogramu 32, 33.
Modell tolaru 51, 54.
Modelly bankocetlí 828.
Monogram Fridricha II. 770.
Monogram F J 1 Frant. Jos. I. 1017.
Mor 168.
Morava 36, 37, 95.
Mor v Praze 26.
Museum c. k. dvorní ve Vídni 361, 368, 480, 497, 568, 652—654, 731.
Museum hlinecké 316.
Museum král. Českého 330*, 915, 923.
Museum pražské 613**.
Mustry anticip. šajnů 928.
Mustry výkupních listů 915.
Muškety 201.
Mušketýři 310.
Münz-Archiv 714**.
Münz-Calada 212.
Münzformen od Jana Newalda 611*.
Münz-Raittung 556*.
Münzstätte Kuttenberg 416.
Münzwesen und Medailleure od Ernsta 879*.
M V značka Mat. Vaista, m. v Praze 450, 451, 467, 540.
M W značka Mel. Vil. Baumgartena, vardajna ve Vratislavi r. 1648 392.
M W znam. m. v Opavě 322.
Mýto 306, 821.
Mzda viz platy.
Mzda cihláři 871.
Mzda při horách a v minci 500, 501.
Mzda řezáka 721.
Mzda tesaři 871.
Mzda tkalci 871.
Mzdy 130, 150, 151, 216, 222, 292, 300, 870, 871.
Mzdy dělnické 502, 506.

N znamení mincovny v Nise 238, 273.
Náčiní po nájemnících v Hoře K. 210.
Nadace sv. p. z Chaosu 345.
Nadání pro studující 413**, 422.
Nádobí stříbrné 318, 952.
Nádobí zlaté 952.
Náhončí mincovní společnosti 208.
Náhrada státu za hosp. zásluhy 999, vyobr. č. 1544.
Náhrada za lehčí dukáty 775, 782, 786, 793 až 795, 806—808, 821, 822, 869.
Náhrada za ražbu 55.
Nájem 207, 208.
Nájemce cís. mince v Praze 1630 Eliseus du Bois platí z hřivny 36—40 kr. užitku (dopl.) 235, 319.
Nájemce cís. mince v Praze 1630 Elisea du Bois smlouva viz Pam. Arch. XXII.
Nájemce mincovny v Nise 237, 1621 Jak. Basseni z Prahy 237 (dopl.).
Nájemci mince 206, 237, 238, 280, 282, 296, 345.
Nájem cís. mince 705.
Nájem mince v Rakousích 207, 208, v Čechách i na Moravě 609.
Nájem z pozemků 502, 504.
Nákladníci hor 2, 18, 82, 112, 179, 217.
Nákladníci piv 312.
Nákladníci vín 310.
Náklady 428.
Nakupování stříbra 145, 146, po 17 k. = 42 zl. 2 kr. 149, 219.
Nález dvorské komory 447.
Nápis český na m. groši 631.
Nápis český na poč. groši 65.
Nápis český na poč. penízi 66.
Nápis obrubový 612, 613, 638.
Nápisy na rakouských mincích 989.
Nápisy na uherských mincích 989.
Náprava měny 402.
Náprava mince 401.
Narození Ferdinanda V. 972.
Narozeniny Frant. Jos. I. 986, 1003.
Nařízení císařské 657, 803, 930, 960, 986, 988.
Nařízení cís. o zpětvzetí papír. peněz Vid. čís. 1051—1052.
Nařízení cís. z r. 1858 o krejcaru 1053.
Nařízení direktorů čes. 144, 155, 174, 334.
Nařízení gubernia 963.
Nařízení mistodržitelc 204, 295.
Nařízení z r. 1574 26.
Nařízení živnostníkům 227, 228.
Následník rakouský 1072
Nastoupení trůnu Frant. Jos. I. 974, 986, 992, 1003, 1015—1020.
Nástřiž kolínská 529.
Návrh smlouvy nájemné z r. 1621 206, 207.
Návrhy k tolarům Fridricha F. 174.

Návštěva cís. Eleonory Magd. v K. Hoře 414.
Návštěva cís. Ferdinanda V. a cís. M. Anny v Čechách 974, 985, vyobr. č. 1507.
Návštěva cís. Frant. II. v Adamově 886, 971, vyobr. č. 1486.
Návštěva cis. Frant. II. v Praze 884, 885, 888, 889, 970, vyobr. č. 1439, 1449, 1450.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Brně 1003, 1010, 1011, 1062, 1063, vyobr. č. 1564, 1570, 1574, 1595.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Čechách 997, 1002, 1060, 1061, vyobr. č. 1525, 1537.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Dětenicích 1011, 1063 vyobr. č. 1596.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Jablonci n. N. 1024, 1065, vyobr. c. 1632.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Karlíně 1009.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. na Král. Vinohradech 1009.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Kroměříži 1004, 1005, 1062, vyobr. č. 1575.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Lanškrouně 1012, 1013, 1063, vyobr. č. 1580, 1597.
Návštěva cis. Frant. Jos. I. v Liberci 1010, 1063 vyobr. č. 1594.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Plzni 1004, 1062, vyobr. č. 1576.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. v Praze 994, 998, 1002, 1008, 1010, 1022—1024, 1060, 1062, 1065, vyobr. č. 1524, 1534, 1535, 1569, 1571 až 1573, 1623, 1625, 1626, 1633, 1634.
Návštěva cis. Frant. Jos. I. ve Slezsku 1004, 1062, vyobr. č. 1565.
Návštěva cís. Frant. Jos. I. na Smíchově 1008.
Návštěva cís. Josefa II. a arcivév. Leopolda v Praze 849, 872, vyobr. č. 1409.
Návštěva cís. Karla VI. a cís. Alžběty v Příbrami 629, 630, 700, vyobr. č. 1139.
Návštěva cis. Leopolda I. v K. Hoře 412, 415.
Nazpětvzetí papír. peněz. Vid. čís. 1051, 1053.
Nedostatek finanční 339, 345.
Nedostatek mince veliké 55.
Nedostatek mincí 55.
Nedostatek stříbra domácího 223.
Nedostatek uhlí dřevěného 436.
Nedostatky účetní 535.
Negociantí 789, 817.
Němci 18, 59.
Němčina 95, 334.
Nemincováno v Brně 345.
Nemincováno v K. Hoře 332.
Nepokoje válečné 332.
Nepořádek mincní 773.
Nepořádky v účtech 441.
Nepřátelé národa 986.
Neuberger R., ryjec 1019**.
Neuere Schlesiens Münzgeschichte 714*.
Noha okřídleného polovina jako znam. B. Suttnera 233, 234, 251, 256—258, 319.
Noha supí jako znamení 63, 105.
Nosidla pod slévárnu 431.
Noty 951.
Notář 285.
Nouze o stříbra 176.
Novellae declarat 230.
Numismat 613**.
Numismatische Zeitschrift 172**, 194, 201*, 226**, 610**, 760, 833*, 843*, 853*, 854, 968*, 969*, 981*, 983*, 1029****.
Nummi restituti 122.

O znamení mincovny v Olomouci 236, 268 až 270, 282, 320, 352. 370, 371, 392.
Obce 930.
Obec dvora Vlaského 176.
Obec města K. Hory 308.
Oběh bankocetlí 932, 941.
Oběh cizích dukátů zakázán r. 1787 867.
Oběh mince Fridricha F. 202.
Oběžník vládní 988.
Obchod 712, 816, 941.
Obilí v K. Hoře prodané 314.
Obligace 907.
Obligace stř. loterie 904.
Obligace víd. bankocetlí 813, 826, 879, 880, 941, 943, 950.
Obligace zemské 932, 933, 946.
Obnos na jaký vydány cedule a bankovky 880.
Obnos nejmenší za jaký bankovky se vymění 932.
Obnova konšelů a starších nad havéři a pregéři 338.
Obnovené zřízení zemské 224, 336.
Obnovení práva Horského 59.
Obnovení rady 2, 338.
Obohacování 208.
Obruba tolarová 612, 638, 656, 661.
Obřezávati minci 32, 55, 115, 613.
Obsah stříbra v horské mědi 556***.
Obstavení peněz v banku 956, 957.
Obydlí vardajnovo na Vlas. dvoře 424.
Obyvatel v Čechách 329.
Obžaloba nájemců 223, 224.
Ocel 602.
Ocel presianská 723.
Odběratelé dukátů 440.
Odhánění zlaté mince 317.
Odměna za udání 810, 815, 823, 828, 865, 903.
Odpadky kelímkové 299.
Odpor stavů 141, 403.
Odvodnění hor 339.
Okovy Evropy (řetězy) 886, 887.
Okraj 613, 638*, 843, 845, 849—852, 874—876, 883—891, 974—978, 980—982.
OL znamení mincovny v Olomouci na groších Ferd. II. (dopl.).
Olovo 213, 305, 427.
Olovo goslarské 56.
Olovo polské 54, 56*, 117*.
Opis grešlí 769.
Opis krejcarů 769.
Opis německý 982.
Opis šestáků (něm.) 982.
Opis tolarů 755, 758.
Opisy medailli 728—752, 973—980.
Opisy na mincích 610, 657.
Opisy na mincích německé 892.
Orba 712.

Orel rakouský 894—898, 981—983, 1028, 1029.
Orel rakouský bez kříže něm. ryt. 896, 898.
Orel říšský 610, 633, 634, 657, 770, 843, 894.
Orlice moravská 369, 370, 769.
Orlice slezská 277, 376, 385, 494, 499, 769.
Ort 57, 94, 206, 317.
Orty polské 408.
Osmačtyřicítník 147, 186, 187, 191, 194, 198, 199, 241, 245, 246, 323, 326, vyobr. č. 353, 354, 389—399, 416—418, 449, 454, 530—532.
Osmačtyřicítníky 154, 162, 186, 200, 212, 233, 234, 241, 244, 245, 296.
Osmadvacetníci st. kurf. bavor. 801.
Osmička 716.
Osmiky 387.
Osmina dukátu slez. 456, 561, 571, 572, 578, vyobr. Leop. č. 1013, Jos. I. č. 1104.
Ostřihování mincí 72.
Osvobození Prahy 731.
Otázky k obžalobě nájemců 224.
Ottův Slovník naučný 446**.
Ouřad mincovní 335.
Ouřednici viz úřednici.
Oznámení direktorů banky národ. 962.

P značka mincovny pražské 726, 769, 846.
Pac = 4 kr. 112, 682, 683.
Pace bavorské zapovědděny 330, 573, 682.
Pace cizozemské 387.
Padělatel bankovek 810, 815, 823, 828, 864, 902.
Padělatel mince 116, 718.
Padělky 249, 250, 613**, 929.
Padělky bankocetlí 828, 864, 902.
Pagament 26, 33, 34, 41, 55, 56, 91, 146, 149, 172, 175, 176, 179, 205, 208, 213, 217, 280, 288, 289, 317, 318, 339, 402*, 403, 409, 422***, 427, 440, 607, 655, 657, 672, 715, 773, 774, 789, 798.
Pachtýřové 930.
Pallas 738.
Paludamentum impera horium 613.
Památky archaeologické 227*, 350, 413*.
Paměti kutnohorské 57, 411, 412**.
Paměti Mikuláše Dačického 18, 54, 57***, 59, 112, 175, 208, 210*, 214**, 215*, 333**.
Pamětní mince *Ferd. I.* 16, 25, vyobr. č. 21. *Max. I.* 28—30, 43, 44, vyobr. č. 48, 84 až 86 a vyobr. C na str. 29. *Rud. II* 48, 105, vyobr. č. 95. *Mat. I.* 122, 123, 137, vyobr. č. 252—255. *Stavů* 157, 164, 166, 167, vyobr. č. 350, 351, 372. *Fridr. Falc.* 180—185, 198, vyobr. č. 373—382, 384—387. *Ferd. II.* 239, 240, 322, vyobr. č. 435—437. *Ferd. III.* 356 až 358, 393, vyobr. č. 623—629, 638. *Ferd. IV.* 397—399, vyobr. č. 729—732. *Leop. I* 457, 458, 544, vyobr. č. 736—740. *Jos. I.* 562, 576, vyobr. č. 1019. Viz též mince památní či pamětní a medaille.
»Panenky« = zlatky 1057.
Panství mělnické 223.
Panství staré 215.
Papír kolkovaný 400.
Papír na bankocetle 815.
Papír z Linne 54.
Papíry úvěrečné 930.
Papíry zemské 946, 947, 952.
Papírové peníze 879, 920—930, 932, 950, 1089.
Partikulář 168, 215, 288, 535.
Passadieci, hra 718.
Pasaton či burgund. neb křižovní tolar 793.
Pas 779.
Paszcetl 318.
Patent 172, 202, 210, 213, 287, 294, 298, 307, 330, 386, 387, 402, 406***, 408, 424*, 441, 508, 513, 514, 516, 517, 520, 523, 525, 529, 553, 573, 655, 682, 687, 688, 689—695, 713, 715, 717, 773, 774, 778, 779, 783, 784, 788, 795, 796—798, 800—802, 808, 809, 811, 816, 818, 819, 821, 829, 831, 860, 862, 866, 879, 880, 899, 920, 923, 930, 937, 943, 948, 949, 986, 995, 1030, 1045, 1048.
Patent cís. 1075, 1076, 1077**.
Patent cís. Karla V. 713.
Patent finanční 879, 894, 904—912.
Patent o prohlášení Rakouska císařstvím 885*.
Patent o půjčce na obligace 945—947.
Patent robotní 712.
Patent toleranční 851, 872.
Patnáctníky 233, 234, 282*, 323, 326, 327, 407, 444, 450, 451, 452—455, 463—465, 483—486, 545, 549, 550, 616, 617, 644, 657, 702, 704, 726, 753—756, 838, 841, 843, 846, 904.
Patnáctníky bavorské 553, 573.
Patnáctníky polské 408, 513.
Patnáctníky slezské 770.
Patnáctníky slezské zvýšeny 553.
Patnáctníky vyobr. *Ferd. II.* čes. č. 448, 455, mor. č. 526, slez. č. 567. *Leop. I.* čes. č. 775—784, slez. č. 914—916, 920—936, *Karla II.* čes. č. 1195, 1196, slez. č. 1274, 1275. *Mar. Ter.* č. 1380—1382. *Franț. Lotrin.* č. 1402, 1403.
Pec 597.
Pecnáři a pekaři v K. Hoře 312.
Pečeně slévačská 292, 534, 593, 598.
Pečeti 168—170, 220, 286.
Pečeť administrace minc. 587***.
Pečeť banku národního 954.
Pečeť Ant. Brandy, kvard. v Praze 594, 597**, 706, obr. 36 na tab. CLI.
Pečeť císařská 177.
Pečeť čes. direktorů 147, 150.
Pečeť Fr. Altomonte, řezáka v Praze 594.
Pečet horní 285, 301.
Pečeť hor. hofmistra J. Fr. Weýra 593**, 597.
Pečet J. J. Rittra 445, obr. 34 na tab. CLI.
Pečeť J. Rud. Hoffmanna na obr. 33 tab. CLI.
Pečeť kominíka 587*.
Pečeť kvardajna J. Glagemanna 440*.
Pečeť kvardajnů 344, 587**, 588**.
Pečeť města K. Hory 54, 307.
Pečeť mincm. A. Putze 557, obr. 35 na tab. CLI.
Pečeť mincm. Ferd. Scharffa 593.
Pečeť mincm. M. Vaista 440**.
Pečeť M. K. Lipovského, řezáka 588*, 590*.
Pečeť mincm. R. Egerera 444.
Pečeť mincmistrů 343.
Pečeť V. Dietzlera 556**.

Pečeť mincířů a šmitmistrů 341*, 555.
Pečeť mincov. úředníků v K. Hoře 332, 415, 414***, 705—707.
Pečeť mincovny horské 168, 301.
Pečeť řez. znaků Š. Skulteta 341**.
Pečeť řez. žel. J. Rabensteina 341.
Pečeť stavů čes. 152.
Pečeť úřed. mince Kr. Krahe 414***, obr. 40 a 41 na tab. CLII.
Pečeť zemsk. hejtmana morav. 330**.
Peněz papír. snížení 905.
Peněz s nuceným oběhem nebude 933.
Peněz špatných podstrkování 773, 778.
Peníz bílý 10, 14, 20, 25, 27, 31, 43, 57, 58, 64, 70, 91, 108.
Peníz český 9.
Peníz drobný uh. 59.
Peníz fridrichovského rázu 284.
Peníz korunovační 28, 29, 122, 137, 180—184, 198, 239, 240, 322, 356—358, 393, 397—399, 457, 458, 458*, 459*, 544, 592, 621—629, 699, 700, 731—737, 835, 874—877, 883, 884, 969—971, 975—978, 984.
Peníz korunovační vyobrazení č. 48, 252—254, 373—382, 435—437, 623, 626—629, 638, 729 až 732, 736—739, 1100, 1112, 1114—1128, 1130 až 1133, 1136—1138, 1307, 1309—1327, 1365, 1367, 1426—1438, 1440, 1442, 1479, 1481, 1491—1495, 1497, 1498, 1500, 1502.
Peníz malý 14, 20, 25, 31, 32, 43, 49, 56, 57, 58, 70, 108.
Peníz malý pruský 115.
Peníz nový 404.
Peníz pamětní 44, 414, 700, 716, 838, 875, 971.
Peníz pamětní úmrtní Max. I. 44, vyobr. č. 84—86.
Peníz početní 17, 25, 32, 43, 109, 110.
Peníz početní Ferd. I. 17, 18, 25, vyobr. č. 43, 44, Max. I. čes. 32, 33, 44, vyobr. č. 81, 82, D a E na straně 32, slez. 46, vyobr. č. 94. (Slezská komorní účtárna zřízena r. 1557). Rud. II. čes. 66, 109, 110, vyobr. č. 223—243, 245—247, slez. 67, 68, 110, vyobr. č. 251, Mat. I. 126—128, 140, vyobr. č. 317 až 319, 322, 323, 325, Ferd. II. čes. 223, 264, 265, 325, vyobr. č. 520, 521, slez. 278, 328, vyobr. č. 616, Leop. I. 456, 499, vyobr. č. 1018.
Peníz polský 401.
Peníz snímán 196.
Peníze devalvované 785.
Peníze drobné 1050.
Penízek (16 na lot, v kut. hřivně 256) 8, 43, 60.
Peníze měděné 948, 960.
Peníze papírové 904—912, 933, 946, 950, 957, 1043, 1044.
Peníze papírové rak. č. 1058.
Peníze papírové Víd. č. vzaty z oběhu 1/11 1858 1052.
Peníze stříbrné 986.
Peníze v pytlíkách 789.
Peníze v soudkách 284.
Peníze vybité za Rudolfa II. v K. Hoře 58.
Peníze zabavené 201, 524.
Peníze zapečetěné 789, 822.
Peníze zapovědčné 525, 785, 789.
Peníze záslužní 716.
Peníze zlaté 1051.
Pense 910.
Pense administratora mince 833.
Perkmistr 334—336, 411, 414, 579.
Perkmistr nejv. 57, 147, 179, 220.
Perkmistři 59, 332, 334, 420.
Pernikáři v Hoře K. 313.
Persekuce Hory Kutné 316*.
Personál úřed. osob v mincovnách 402.
Pětidukát 65, 224, 235, 237, 325, 351, 354, 439*, 450, 615, 653, 654.
Pětidukát Karla II. 615, 653, 703, vyobr. č. 1253.
Pětidukát ze stříbra 654.
Pětigroše 961.
Pětikoruny jubil. z r. 1908 Frant. Jos. I. 991, 1027, 1066, vyobr. č. 1635.
Pětikrejcar = 1/4 liry = 8 1/2 kr. r. č. 1056.
Pětitolary 352.
Pětníku vyobraz. č. 1476, 1499.
Pětníky 713, 972, 989.
Pezze Colonarie 792.
Pfeniky měděné 726.
P H monogram Petra Hemy 353, 372, 377, 378, 382.
Pichl Ivan B., majitel rytecké továrny a ražebny v Praze 1017—1019, 1017***, 1018***, 1022, 1023, 1065.
Pilz Ignác, ryjec 999, 1000.
Písař horní 220, 334, 336, 414, 588, 593, 607.
Písař kuchyňský 285.
Písař lindšaftní 178.
Písař mince 117*, 144, 147, 153, 169, 170, 179, 218, 300, 334, 542, 557, 833.
Písař německý 336.
Písař radní 308.
Písař štolní 152.
Písař urburní 58, 59, 169, 338.
Písaři 57***, 59, 113, 151, 168.
Píseň národní 756**.
Píseň sv. Václava 329.
Písmeny začáteční na mincích 611.
Písmeny začáteční na mincích pominuly 990.
Pivovary páchovské v Hoře Kutné 312*.
Pivovar v Lorci 305.
Plaketa 1017, vyobr. č. 1615.
Planše 613.
Plat kvardajna 342.
Plat mincířů 725.
Plat mincmistra 342.
Plat nejv. mincmistra viz Mincm. nejv. služné.
Plat písaře minc. 445.
Plat za hloubení hor 536.
Plat za ražbu 56, 428**.
Plat z díla 150, 502, 534.
Plat zemského prubéře 338, 707.
Pláteníci 656.
Platové židovští 930.
Platy 93, 153, 504, 719, 803, 812, 813, 870, 930, 948.
Platy bankocetlemi 813, 814, 825, 826, 930, 931.

Platy učitelů 870, 871.
Platy úředníků 871.
Platy zadržovány 332.
Pláty 411, 417, 424, 534, 614.
Plavba na Labi 56*, 317.
Plecháče 302, 317, 330, 388, po 3 kr. 389, 408, 441.
Plikl 723.
Pliskavice jako zn. 42, 60, 103.
Pluk 10. dělostřelectva 1067.
Pluk 19. pěchoty 1067.
Pluk 1. huláně 1067.
P M (= pražská mince) 446, 467, 540, 560, 564, 575.
Pocestný 300.
Počet mincí v K. Hoře vybitých 118, 223.
Počet mincí v Praze vybitých 346—349.
Počet tolarů v Jáchymově ražených 60.
Počítání dle denáru 554.
Počítání na vrubu 505.
Počítání způsob 17, 151, 677.
Poddaní v St. Kolíně 307.
Poddanost 230.
Poddaný rakouský 953.
Podhofmistr hor 170.
Podíly 337.
Podpisy 168—170, 307.
Podpisy č. direktorů 147.
Podpisy úředníků 705—707.
Podpora hornictví 112.
Podruhové 315.
Podvod 787.
Pokladna komorní 591, 784, 862.
Pokladna kontribuční 784, 862.
Pokladnice královská 776.
Pokladník 543, 968, 1059.
Pokladník ve Břehu 655.
Pokladny cís. 409**, 609, 862.
Pokladny mincovní 153, 339, 422, 535, 784.
Pokladny posudného 337.
Pokladny stavovské 862.
Pokladny vojenské 862.
Pokladny zemské 784, 862, 900, 930, 948.
Poklady 115.
Pokoje král. 211.
Pokoje na Vlas. dvoře 307.
Pokorný V., c. k. báňský rada 1074*.
Pokrok v rytbě, ciselování a ražbě 987.
Pokuty 776, 787, 788, 919.
Policie v K. Hoře 337.
Polo-Species tolary 782.
Polouzlatí grošové 19.
Polturáky 402, 408, 508, 513, 715.
Poltury slezské 770.
Poměr banky rak. nár. k státu 937.
Poměr ceny zlata ku stříbru 226*, 407**, 477*, 418*, 713, 714, 990.
Poměr mezi stříbrem a zlatem 1 : 15½, 1056,
Poměry peněžní v Rakousku 986.
Pomoc arcivév. domu 419.
Pomoc na kutání 217, 332, 536.
Pomoc na nádobí 121.
Pomocník prubířský 171.
Popel 300.
Popis čtvrtdukátů Leop. I. čes. 476, 477, slez. 552, Jos. I. čes. 567, slez. 571, Karla II. čes. 654, slez. 666, 667.
Popis čtvrtkrejcarů Ferd. II. 243, 262, Ferd. III. 367, Frant. Jos. I. 988, 1029.
Popis čtvrttolarů Max. I. 30, Rud. II. 62, Mat. I. 124, Ferd. II. čes. 241, 242, 251, 257—259, slez. 271, Ferd. III. čes. 362, 363, slez. 377, Leop. I. čes. 463, slez. 483, Karla II. čes. 643, 644, Frant. II. 892.
Popis čtyřdukátů Karla II. slez. 666.
Popis čtyrmecítmáků stavů čes. 158, stavů mor. 162, Fridr. F. čes. 187, 188, mor. 191, 192, slez. (resp. heidel.) 194, Ferd. II. čes. 246, slez. 246—249, 281.
Popis čtyrtolarů Ferd. III. 361.
Popis čtyřiadvacetníků Frant. II. 892.
Popis desítidukátů Rud. II. 65, mor. stavů 162, Fridr. F. 185, Ferd. II. 263, Ferd. III. čes. 367—369, mor. 369, slez. 381, Leop. I. čes. 474.
Popis desítikoruny jub. z. r. 1908 Frant. Jos. I. 1027.
Popis desítikrejcarů Ferd. I. 13, Maxim. I. čes. 30, M. Terezie 761, 762, 766, Frant. II. 896, Frant. I. Lotrin. 845, Jos. II. 857.
Popis dukátů Ferd. I. čes. 15, Max. I. čes. 32, slez. 46, Rud. II. čes. 65, slez. 67, Mat. I. 125, 126, Fridr. F. čes. 189, 190, slez. (resp. heidel.) 193, 194. Ferd. II. čes. 264, slez. 277, 278, ev. stavů slez. 279, Ferd. III. čes. 369, slez. 382—384, Leop. I. čes. 475, 476, slez. 495, 497, Jos. I. čes. 566, 567, slez. 571, Karla II. čes. 650—653, slez. 666, M. Terezie 754, 757, 763, 767, 768, Frant. I. 845, Jos. II. 858, Frant. II. 893, 895.
Popis dvacetikoruny jub. z r. 1908 Frant. Jos I. 1026, 1027.
Popis dvacetníků M. Terezie 759—761, 763, 766, Frant. I. 843, 844, Jos. II. 853—857, Frant. II. 892, konv. 895—898, Ferd. V. 981, 982, Frant. Jos. I. 1829.
Popis 25 tolarů stavů slez. 163.
Popis 12½ tolarů stavů slez. 163, 164.
Popis dvanáctníků stavů čes. 158, stavů mor. 162, Fridr. F. čes. 188, 189, slez. (resp. heidel.) 193, Ferd. II. 242, Frant. II. 892.
Popis dvanáctin dukátových Leop. I. slez. 498, Jos. I. slez. 571.
Popis dvoudukátů Ferd. I. 15, Mat. I. 126, Ferd. II. 263, 264, Ferd. III. čes. 368, slez. 382, Leop. I. čes. 475, slez. 495—497, Jos. I. slez. 571, Karla II. čes. 653.
Popis dvoukrejcarů Ferd. I. 13, 14, slez. 16, 46, Max. I. čes. 31, slez. 46.
Popis dvoukrejcarů měd. cís. Frant. Jos. I. 1029.
Popis dvoutolarů Rud. II. 62, Mat. I. 123. Ferd. II. čes. 250—253, mor. 265, slez. 271, Ferd. III. čes. 360, 361, slez. 373, 374, Leop. I. slez. 478.
Popis dvouzlatníků na pam. sňatku Frant. Jos. I. 993, 1001, 1002.
Popis dvouzlatníků výtěžkových v K. Hoře 1005.

Popis grešle M. Terezie 769, Josefa II. 859. Viz též »Popis trojníku«.
Popis grešličky M. Terezie 769.
Popis groše bílého Max. I. 31, Rud. II. 62, 63, Mat. I. 124, 125.
Popis groše českého Ferd. I. 11, 12, slez. 15.
Popis groše malého Rud. II. 63, 64, Mat. I. 125.
Popis groše početního Ferd. I. 17, Max. I. 32, Rud. II. 65, 66, Mat. I. 126, Ferd. III. 369, Leop. I. čes. 477.
Popis groše Šlikovského za Ferd. I. 11.
Popis groše třikrejcarového stavů čes. 158, stavů mor. 162, Ferd. II. čes. 242, 243, slez. 249, 250, 259—261, mor. 266—269, slez. 272—274, evang. stavů slez. 279, 328, Ferd. III. čes. 363—366, mor. 370, 371, slez. 377 až 380, 384, Ferd. IV. slez. 399, Leop. I. čes. 466—470, slez. 488—492, Jos. I. čes. 564, 565, slez. 569, 571, Karla II. čes. 644—648, slez. 663—666, Mar. Terezie 754, 757, 762, 766, 767, Frant. I. 845, Jos. II. 857, 858, Frant. II 897.
Popis haliře Ferd. I. slez. 16, Max. I. 32, Rud. II. 64, Mat. I. 125, stavů čes. 159, Fridr. F. 189, Ferd. II. 223, slez. 276, Ferd. III. slez. 381, 385, M. Terezie 763.
Popis hranáče tolarového neb jeho násobků a dílů Mat. I. 124, stavů slez. 163, Ferd. II. 243.
Popis 1¼ tolaru Ferd. II. 271.
Popis koruny jub. z r. 1908 Frant. Jos. I. 1027.
Popis krejcarů Ferd. I. čes. 14, slez. 16, Max I. čes. 31, slez. 46, stavů čes. 158, 159, Ferd. II. čes. 222, 261, 262, mor. 266. 267, 269, slez. 274, 275, Ferd. III. čes. 366, 367, slez. 380, 381, 384, 385, Leop. I. čes. 470—472, slez. 492—494, Jos. I. čes. 565, Karla II. čes. 648, 649, M. Terezie 762, 769, Frant. I. 845, Jos. II. 859, Frant. II. 894, Frant. Jos. I. 1029.
Popis krejcarů zemské mince Leop. I. čes. 472, slez. 494.
Popis medailli viz medaille.
Popis minci kralevice Rudolfa 1068—1072.
Popis osmačtyřicítníků stavů mor. 162, Fridr. F. čes. 186, 187, mor. 191, slez. 194, Ferd. II. čes. 241, mor 245.
Popis osmin dukátových Leop. I. slez. 499, Jos. I. slez. 571, 572.
Popis památních mincí Ferd. I. 16, Max. I. 28—30, Mat. I. 122, 123, stavů čes. 157, 158, stavů slez. 164, Fridr. F. 180—185, Ferd. III. 356, 358, Ferd. IV. 398—399, Leop. I. 457, 458, Jos. I. 562, Karla II. čes. 618—633, Mar. Terezie čes. 728—752, Frant. I. 842, Jos. II. 849—852, Leop. II. 874—876, Frant. II. 883 až 891, Ferd. V. 974—981, Frant. Jos. I. 992 až 1028, kralevice Rudolfa 1068—1072.
Popis patnáctníků Ferd. II. čes. 242, mor. 246, slez. 249, Leop. I. čes. 463—465, slez. 483 až 486, Karla II. čes. 644, slez. 662, M. Terezie 753—756, Frant. I. 843.
Popis penízů bílých Ferd. I. 14, Max. I. 31, Rud. II. 64, Mat. I. 125.
Popis penízů korunovačních Ferd. II 239, Ferd. III. 356, 357, Leop. I. 457, Karla I. 621—624, Mar. Terezie 732, Leop. II. 875, 876, Frant. II. 884, Ferd. V. 977, 978.
Popis peníze pamětního Josefa II. 849.
Popis penízů malých Ferd. I. 14, Max. I. 32, Rud. II. 64, Mat. I. 125, Fridr. F. 189.
Popis peněz početních Ferd. I. 18, Max. I. čes. 32, 33, slez. 46, Rud. II. čes. 66, slez. 67, 68, Mat. I. 126, 127, Ferd. II. čes. 264, 265, slez. 278, Leop. I. slez. 499.
Popis pětasedmdesátníku Ferd. II. 241.
Popis pětidukátů Rud. II. 65, stavů mor. 162, Ferd. II. čes. 263, slez. 277, Ferd. III. čes. 368, slez. 382, Leop. I. čes. 474, 475, slez. 498, Karla II. čes. 653, 654.
Popis pětikoruny jub. z r. 1908 Frant. Jos. I. 1027.
Popis pětitolarů Mat. I. 123, Ferd. III. čes. 360.
Popis půldukátů Ferd. II. slez. 277, 278, Ferd. III. slez. 383, Leop. I. čes. 476, slez. 496, 497, Jos. I. čes. 563, 564, 577, slez. 571, 578, Karla II. slez. 666.
Popis půlkrejcarů stavů čes. 159, Ferd. II. 262, Ferd. III. čes. 367, Leop. I. čes. 472, 473, slez. 494, Jos. I. čes. 565, 566, M. Terezie 754, 755, 757, 763, Frant. II. 894, Frant. Jos. I. 1029.
Popis půltolarů Max. I. 30, Rud. II. 62, Mat. I. 124, Ferd. II. čes. 240, 241, 256, 257, mor. 244, 245, 268, slez. 272, Ferd. III. čes. 357 (korun.), 361, 362, slez. 376, 377, Ferd. IV. čes. 397 (korun.), Leop. I. čes. 461, 462, slez. 481—483, Jos. I. čes. 564, slez. 568, 569, Karla II. čes. 636—643, slez. 661, 662, M. Terezie čes. 753, 756, 758, Frant. II. 892, 895—897.
Popis sedmiků Frant. I. 845, Frant. II. 892, 893.
Popis sedmnáctníků M. Terezie 756, 757, 759, Frant. I. 844, 845.
Popis půlzlatníků Ferd. I. 13, Max. I. čes. 30, slez. 46, Leop. I. čes. 463, Mar. Terezie 758, 759.
Popis stokoruny jub. z r. 1908 Frant. Jos. I. 1026.
Popis šedesátníků Ferd. I. 13, Max. I. 30, Ferd. II. čes. 240, mor. 244, 245.
Popis šestáků (sedmiků) Leopolda I. čes. 465, 466, slez. 486—488, Jos. I. slez. 569, Karla II. čes. 644, slez. 662, 663, M. Terezie 754, 755, Frant. II. 892, Ferd. V. 982, 983, Frant. Jos. I. 1028.
Popis šestidukátů Karla II. slez. 666.
Popis šestikrejcarů měd. Frant. II. 893.
Popis šestin dukátů Leop. I. slez. 497, 498, Jos. I. slez. 571.
Popis tolarů Ferd. I. čes. 12, 13, slez. 45, Max. I. 30, Rud. II. čes. 61, 62, slez. 67, Mat. I. 116, 123, 124, stavů mor. 162, Fridr. Falc. 174, 185, 192, Ferd. II. čes. 239 (korun.), 240, 241, 250—256, mor. 244, 265, 267, 268, 281, slez. 270, stavů slez. 279, Ferd. III čes. 356

(korun.), 358—360, mor. 345, 369, slez. 372 až 376, Ferd. IV. 397 (korun.), Leop. I. čes. 457 (korun.), 459—462, slez. 478—481, Jos. I. čes. 563, slez. 567, 568, Karla II. čes. 633 až 640, slez. 658—661, Karla III. 710, M. Terezie 755, 763, 768, Frant. I. 842, 843, Jos. II. 852, 853, Frant. II. 891, 895—897, Ferd. V. 981.
Popis trojdukátů Ferd. III. čes. 368.
Popis trojníků Ferd. II. čes. 262, slez. 276, Ferd. III. 385, Ferd. IV. slez. 399, Leop. I. čes. 473, 474, slez. 494, 495, Jos. I. ve zlatě slez. 572, M. Terezie čes. 763.
Popis třetin dukátů Leop. I. slez. 497.
Popis třicetikrejcarů stavů slez. 164, Ferd. II. čes. 241, 242, M. Terezie 758, 759.
Popis 37krejcarů Ferd. II. 241.
Popis tříkrejcarů měd. Frant. II. 894, Frant. Jos. I. 1028.
Popis třítolarů Mat. I. 123, Ferd. II. čes. 250, 256, Ferd. III. 361.
Popis vídeňského Ferd. II. 223, 262.
Popis zlatníků Ferd. I. 13, Max. I. 30, 31, Ferd. II. 256, Leop. I. čes. 462, Frant. Jos. I. snub. 994, výtěž. Příbramský 998.
Poplatek z dědictví 400.
Poplatky třicáteční 931.
Poplatky ze živností v K. Hoře 313—315.
Popp Ant., medailleur 1022*.
Poprsí a obraz panovníkův 340, 376, 610, 633, 842, 849.
Poprsí neověnčené 363, 364.
Poprsí ověnčené 363, 365, 843.
Poprsí cís. Alžběty 1068.
Poprsí Frant. Jos. I. 988, 1068.
Poprsí kral. Rudolfa 1069, 1070—1072.
Poprsí princezny Štěpánky 1068—1070.
Popsání bankovek z r. 1829 963—967.
Popsání výkupních listů z r. 1811 918.
Porady o minci 442.
Pořádek havířský 2, 85, 176.
Pořádek husitský 2, 85.
Pořádek v mincování 57.
Posel 300, 599, 601.
Poselkyně Beckovského 205**, 210*, 214*.
Postava panovníka obrněná 61, 62, 67, 610.
Posudné 336.
Potřeby k horám 306.
Poukázky bankovní 880, 932.
Poupata tři jako znam. m. 117, 136.
Povinnosti horní 2*.
Povinnosti rak. národ. banky 937, 943.
Povinnosti úředníků mince 337.
Povinnost úřadů 958.
Povinnost vojenská 716.
Povolení mincování nájemcům 206.
Povolení mincování Šlikům 7.
Povolení vývozu zrušeno 173.
Pozůstalost Wohnsidlerova 607***, 609.
Pozůstatky zemských desk 1078***.
Požáry 155.
Požáry na Vlas. dvoře 211.
P-P znamení mincovny v Prešpurku 281.
P-R znamení mincovny v Praze 534, 841, 846.
Pragmatická sankce 579.
Prach střelný 430.
Praktikant minc. 833, 834, 872, 968, 969, 983.
Praktikant minc. Pražské 1059.
Práva rak. národ. banky 938, 943.
Pravidla nár. banky 939, 940.
Právo horní 2, 2*, 59, 82, 83, 335, 336.
Právo horské 59, 82, 83.
Právo jáchymovské 83.
Právo kventlové 713.
Právo merkantyl- a vexlové 956.
Právo ražby 7, 340.
Právo Václava I. 82.
Preganda 530.
Pregéři 18, 57, 176, 177, 196, 216, 284, 333, 337, 412, 427, 431, 589, 599, 606, 707.
Preghauz 211.
Pregovna 211.
Premie c. k. ministerstva obchodu, vyobr. č. 1577, 1578, 1583.
Premie školní 886, 889, 890, 992.
Premium (úrok) 941.
Prenárna 18.
Prenotace na vklady u banky nár. 956.
Prenýř 411, 412.
President deputace výkupní a základní 928.
President dvorní komory 295*, 879, 913, 919.
President gubernia 879***, 962.
President minc. a horní komise 610.
President slezské komory 372.
Primátor 168, 169, 179, 301.
Privilegia král. Českého 141.
Privilegium 286.
Privilegium kventlu 406*.
Privilej nár. banky 880, 952, 955, 956.
Probace 535.
Probation mistr 153, 174, 606, 672.
Probování 22, 35.
Proemium 747, 749, 941, 974.
Prof. c. k. um. průmysl. školy 980*.
Professor hornictví 833.
Prohlášení Rakouska císařstvím r. 1804 885.
Prokurátor J. M. C. 311*.
Pronájem 908.
Propůjčka 83.
Protokolista 834, 872.
Protiprubéř 969.
Provise 100, 101.
Provisorium 560.
Prsten s ostnem zn. Bartla 62, 104.
Prubéř císařský 27, 38, 50.
Prubéř moravský 409, 833.
Prubéř nejvyšší 115, 117.
Prubéř ve Slezsku 655.
Prubéř v m. Pražské 1059.
Prubéř zemský 27, 35, 36, 38, 39, 41, 50, 52, 53, 58, 70, 88, 91, 92, 112, 114, 131, 132, 143, 144, 176, 176*, 220, 333, 338, 401, 405, 406, 423, 530, 541, 672, 707, 717, 774, 821, 833, 968. Dopl. Pav. Grymiller ze Střebska jmenován r. 1574, zemř. r. 1593, vdova Zuzana.

Průbní groše 53, 94, 115, 211, 214, 289.
Průboj 442, 587, 606.
Průby 36, 37, 41, 94, 289, 291, 300, 530, 608, 614, 671, 672, 674, 676.
Průměr čtvrtdukátů 476.
Průměr čtvrtkrejcarů 262, 367.
Průměr čtvrttolarů 62, 257, 271, 362, 363, 892.
Průměr čtvrtzlatníků 1032.
Průměr desetníků 766, 845, 896, 982.
Průměr desitidukátů 263, 367, 370, 474.
Průměr desitihaléře 990.
Průměr desitikoruny 990.
Průměr dukátů 264, 277, 279, 369, 382—384, 476, 757, 767, 845, 858, 893.
Průměr dvacetikoruny 990.
Průměr dvacetníků 766, 853—857, 892, 895, 897, 982, 991.
Průměr dvoudukátů 264, 368.
Průměr dvoudukátů slezských 382.
Průměr dvouhaléře 990.
Průměr dvoukrejcarů 13.
Průměr dvoukrejcarů slezských 16.
Průměr dvoutolarů 250—256, 1032, 1039.
Průměr dvouzlatníků 994, 1032.
Průměr grešli 769, 859.
Průměr grešličky 769.
Průměr grošíků 982.
Průměr grošů malých 64.
Průměr grošů početních 17, 32, 33, 66, 369, 477.
Průměr grošů slezských 16, 272, 273, 274, 279, 377—380, 384, 389.
Průměr grošů třikrejcarových 258, 268, 269, 364—366, 371, 377, 467, 468, 489—492, 845, 858, 893.
Průměr haléřů měny korunové 990.
Průměr haléřů slezských 16, 276, 277, 381.
Průměr koruny 990.
Průměr krejcarů 13, 262, 267—269, 366, 367, 471, 769, 845, 859.
Průměr krejcarů bílých 64.
Průměr krejcarů malých 64.
Průměr krejcarů měděných 894.
Průměr krejcarů slezských 16, 274, 275, 380, 381, 492—494.
Průměr patnáctníků 484, 753, 754, 843.
Průměr peněz bílých 64.
Průměr peněz malých 64.
Průměr peněz pamětních 849—852, 874—876, 883—891, 974—981.
Průměr peněz početních 18, 32, 66, 68, 265, 278, 499.
Průměr pětidukátů 263, 368, 475, 496.
Průměr pětníků 982.
Průměr půlkrejcarů 367, 757, 894.
Průměr půltolarů 30, 62, 240, 241, 244, 245, 256, 257, 361, 377, 378, 397, 481, 564, 640 až 643, 662, 753, 892,
Průměr sedmiků 845, 893.
Průměr sedmnáctníků 845.
Průměr šestáků 465, 466, 487, 488, 893, 982.
Průměr tolarů 13, 30, 61, 68, 185, 240, 241, 244, 250, 251, 252—256, 265, 267, 268, 270, 272, 279, 357, 358—360, 374—376, 460 až 462, 478—481, 563, 634—640, 659—661, 852, 853, 891, 896, 897, 1032, 1039.
Průměr trojníků 276, 385, 399, 474.
Průměr tříkrejcarů stř. 982.
Průměr zlatníků 998, 1032.
Průmysl 712, 890*.
Prunaří 177.
Průvod vojenský 207.
Průvodní list 388.
Průvozné (platy) 930.
Předělávání mincí 213, 215, 216*, 290, 404, 424—426, 784, 809.
Předělávání pagamentů 175.
Přednosta společ. nájemců 207.
Přednosti bankovek 823.
Přednosti obligací 826.
Přehlížitel mincí 969.
Přemincování 717, 784, 787, 795, 808.
Převod cen starých 225, 226 (dopl.).
Příběhové král. Českého 228*.
Přebytek úředníků mince 668.
Příjem v mincovně 669.
Příjezd cís. Frant. II. s chotí do Prahy 887. 888.
Příjezd Fridr. F. 141.
Příjmy solní 706.
Příjmy v mincovně horské 211, 212.
Příjmy zemské 930.
Přirážka 930.
Přísežní horní 414.
Přivážení špatné mince 774, 776.
Přívoz mince v pytlíkách 783.
Příznak 408.
Příznak písmeny 414.
Pučandl = malý peníz 302.
Půjčka 403, 438, 946.
Půjčky na hypotéky 880, 942, 951, 952.
Půjčky na obligace 946.
Půjčky na zlato a stříbro 952.
Půjčky nucené 879.
Půjčování z pokladny 535.
Puchalter 59, 95, 113, 144, 169, 179, 914.
Puchalterie 914.
Puchýrag 305.
Půldukátů vyobrazení Leop. I. čes. č. 851, slez. č. 1009, 1011.
Půldukáty 237, 353, 354, 383, 414, 421, 452 až 454, 456, 496, 571.
Půlkoruny 1050.
Půlkrejcar Ferd. II. 222, 223, 235, 243, 262, 302, 324, 325, Ferd. III. 351, 352, 367, 393, Leop. I. 403, 417 a násl., 450—453, 456, 473, 494, 529, 546, 547, 552, 554—557, Jos. I. 560, 565, 566, 577, Karla II. 581, 603, 605, 608, 609, 615, 616, 650, 702, 703, M. Terezie 719, 721—726, 754, 755, 757, 838, 839.
Půlkrejcarů vyobr. Ferd. II. č. 463, 512, 513, Ferd. III. č. 640—643, Leop. I. č. 818, 819, 999—1001, Jos. I. č. 1057—1060, M. Terezie č. 1388, 1397, Frant. II. č. 1476, Frant. Jos. I. č. 1543.
Půlkrejcary měděné Frant. II. 881, 894, 920, 948, 971, Frant. Jos. I. 988, 989, 991, 1029, 1057, 1061.

Půlmarcely 508, 509.
Půlměsíc s růžicí j. zn. 103, 169, 233, 234.
Půlpac bav. 573.
Půlpacové říšští 350, 388, 508.
Půltolarů vyobrazení Ferd. I. čes. č. 14, 15, 23, Max. I. čes. č. 56, slez. č. 92, Rud. III. čes. č. 116—121, Mat. I. čes. č. 273, 276, stavů mor. č. 353, 354, Fridr. F. čes. č. 389—399, mor. č. 416, 417, slez. č. 418, Ferd. II. čes. č. 446, 447, 449, 450, 453, 454, 476—481, mor. č. 527, 529—532, slez. č. 574, Ferd. III. čes. č. 647—650, 652, slez. č. 720, Leop. I. čes. č. 741—743, 760, 763, 769, 792, slez. č. 899—901, 910, 913, Jos. I. čes. č. 1039, 1042, slez. č. 1075, 1078, 1081, Karla II. čes. č. 1167, 1169, 1171—1180, 1184, 1185, slez. č. 1270—1273, M. Terezie č. 1377, 1378, Frant. II. č. 1460—1463.
Půltolary Ferd. I. 10, 12, 14, 25, Max. I. 30, 43, Rud. II. 56, 106, Mat. I. 124, 138, 233 až 237, 244, 245, 256, 257, 272, 281, 323, 324, 327, Ferd. III. 397, Leop. I. 402**, 425, 450—455, 457, 460—462, 481—483, 529, 544, 545, 549, Jos. I. 560, 561, 563, 564, 577, 578, Karla II. 606—608, 611, 615—617, 637 až 643, 661, 662, 701, 702, 704, M. Terezie 726, 727, 753, 756, 758, 838, Frant. II. 881, 882, 892, 895—897, 970.
Půltolary cizí 791.
Půltolary francouzské 684, 685, 689, 716.
Půltolary korunovační Ferd. III. 357, Ferd. IV. 397, Leop. I. 450, 457, 544, vyobr. č. 736.
Půltolary křížené 456.
Půltolary křížové 881, 892, 970, 1056 za 1 zl. 12 kr., vyobr. č. 1460.
Půltolary lehké 25, 43, 205, 233, 234, 323, 326.
Půltolary po 48 kr. 205, 206, 233, 241, 244, 323, 326.
Půltolary po 60 kr. 205, 233, 234, 240, 244, 245, 323, 326.
Půltolary po 70 kr. 233, 241.
Půltolary po 75 kr. 205, 233, 234, 241, 326.
Půltolary pražské 712, 723, 726, 727.
Půltolary překolkované 233.
Půltolary štrasburské 684, 685.
Půlzlatníků vyobrazení Ferd. I. č. 23, Max. I. č. 56, 92, Leop I. č. 771—774, M. Terezie č. 1379.
Půlzlatníky Ferd. I. 13, 25, Max. I. 27, 30, 43, 46, Ferd. II. 202, Leop. I. 451, 453, 463, 520, 521, 525—528, 545, M. Terezie 726, 727, 758, 759, 817.
Půlzlatníky bavorské 682.
Půlzlatníky cizí 516, 517, 791, 817, 838.
Půlzlatníky měděné (30krejcary) 920.
Půlzlatý bavorský 553, 573, 791, 801.
Půlzlatý či třicítník slezský odvolaný patentem pro Slezsko z $^{15}/_{8}$ 1573 46, vyobr. č. 92.
Pumpaf 719.
Punce 656.
Puncovní v Praze 969.
Punčocháři v Hoře K. 313.
Purkmistr vídeňský 903.

R korunovace 48, 63—66, 68, 1072.
Rada c. a kr. 846.
Rada horní 833, 969, 1059.
Rada horních měst 336.
Rada horská 59.
Rada komorní 153, 168, 223, 280, 293, 294, 296**, 334, 336, 428, 610.
Rada tajná 401.
Rada tajný 705.
Rada účetní 914.
Rada účetní komory české 308.
Rada zříz. král. Českého 3, 18, 38, 308, 682, 684, 687, 688, 692.
Radnice v Hoře K. 333.
Radové komory české 308, 833.
Radnitzky K., medailleur ve Vídni 996*.
Rady městské 173.
Rakousko císařstvím 885.
Raitgroschen 17.
Raithauz 211.
Raitpfennig 66.
Ramšl 718.
Ransonnet, v cís. kanceláři 1036.
Ratifikace císařská 309, 535.
Ráz (měna) 45zlatový 1031, 1037.
Ráz císařský 59, 633.
Ráz falcký 195.
Razidlo viz štok.
Rázy slezských mincí 477, 478.
Ražba heidelberská 174, 194.
Ražba olomoucká 243, 244, 245.
Ražba peněz 56, 118, 252*, 411, 416—430, 612.
Ražba pod kladivem 705.
Ražba zlatníků 1056.
Ražebna čili rytecká továrna 1008*, 1017***.
Ražebna viz desátek z ražby 592.
Rebelie 316, 317.
Rebelové 301.
Regalia cís. 119, 173.
Regalia horní 536.
Regál mincovní 611.
Regent 285.
Registra mincovní 58.
Registra šafářů m. 121.
Registratura mince pražské 153.
Rechenpfennig 17.
Rejstříky o práci mincířské a mzdě v K. Hoře 416.
Rejtunk 338.
Rekvisice válečná 722.
Remedium 717, 820.
Rentamt 438.
Rentmistr 428.
Representace bankální 597, 953.
Representace bankovní 952.
Representaci komora král. 779.
Republika šlechtická 176.
Reskript 205.
Resoluce cís. 205, 527, 610, 656.
»Respublica Bojema« 150, 180*, 209.
Ročník 1621 195.

Rod Medicejský 840.
Rollování tolarů 656.
Roštýř 411.
Rouno zlaté 1071—1072.
Rovnost v minci 99.
Rozepře právní nár. banku 956.
Rozhodnutí císařské 280, 988, 1028, 1029**.
Rozpalovač 543.
Rozpouštění měděné mince zapověděno 921.
Roztržení společnosti bankovní 956, 957.
Ručníky ve šmitně 535.
Rudolf II. 48.
Rudolf kralevic 1067.
Rudy 608.
Ruka s hvězdou j. znam. J. W. Wölckera 235, 253, 261, 263, 264, 319, 351, 358, 359, 361, 362—364, 366, 368, 369, 391.
Ruka se 3 šípy j. znam. Jana Viktorina Geronise z Libušína, úřed. mince v Hoře K. 1636—1645, oprav místo Dan. Kavky z Tolnštejna značka č. 52 na tab. LI. a na str. 236, 261, 319, 325, 351, 352, 359, 360, 362 až 365, 391, 393, 394.
Ruka s paličkou neb se sekerou j. znam. Řeh. Hackla v K. Hoře 352, 365, 367, 391, 451, 467, 468, 475, 540.
Růžice 2 neb 3 oddělené hadem j. znam. m. J. J. Husra 352, 371, 372.
Růžice jako minc. znam. 192, 194, 233, 247, 279, 282, 377.
Růžice s kroužkem v středu jako znam. 41, 63.
Růžice šestilistá j. znam. mince vratislavské 270.
Růžice v kroužku j. znam. 103.
Rybáři v Hoře K. 313.
Rybníky malešovské 307.
Rychtář cís. 168, 178, 308, 318, 338.
Rychtář městský 160, 300.
Ryjec A. Müller 1068—1069.
Ryjec c. k. mincovny ve Vídni 1015.
Ryjec Drentwett v Ausburgu 1070.
Ryjec J. Pilz 1069.
Ryjec kamenů 706, 978**.
Ryjec Karel Radnitzky, komorní medailleur 1071*.
Ryjec Karel Radnitzky ml. ve Vídni 1070 až 1072.
Ryjec kolků čes. 409, 983.
Ryjec medailli 874*), 883 - 890, 974—980, 993, 999*—1011, 1012, 1013—1015.
Ryjec m. Pražské 1059.
Ryjec železa 705, 706, 716, 731, 738**, 742, 745, 833, 842, 849—852, 872, 968, 969, 983.
Rýnské zlaté na zlatě 81, 303.
Rýnský zlatý = talskému groši 8, 81, 317 (r. 1577 po 66 gr. 5 pen. č.).
Rytec 398*, 735, 736, 750.
Rytíř sedící (na tolaru slez.) 376.

Řád horní 536.
Řád hostinským r. 1543 227.
Řád Maximiliana II. z r. 1575 224.
Řád mincovní 9, 13, 18, z r. 1516 18, 119, z r. 1619 148, 405, 447.
Řád mincovní vídeňský 403, 612.
Řád o splácení dluhů z r. 1625 218.
Řád podvazkový 181.
Řád Rudolla II. 82.
Řád živnostenský 229.
Řeč česká 113, 334, 335.
Řeč německá 114, 335.
Řeč úřední 27, 114, 334.
Ředitel mincovny 1005.
Řetěz zl. rouna 981, 982.
Řezač kolků či železa 27, 42, 51, 53, 54, 60, 61, 62, 104, 320, 699, 706, 708**, 716, 719, 721, 731, 733, 738**, 740*, 749, 751*, 877.
Řezač kolků v Brodě Bav. 874.
Řezač kolků v Břehu 575, 578, 616, 656.
Řezač kolků v Budějovicích 104.
Řezač kolků v Hoře K. 54, 104, 216, 415, 421, 422, 426, 427, 429, 444, 541, 558, 606, 608, 698.
Řezač kolků v Jáchymově 60 (Vlk Roll z Uher 1543—1544 (dopl.), 104, 155, 541.
Řezač kolků v Kladsku Ondřej Peter 1627, (dopl.) 321, 392.
Řezač kolků v Krnově 47.
Řezač kolků v Norimberce 620*.
Řezač kolků v Praze 104 Ant. Abondio, malíř, sochař i medailleur * 1538 v Miláně, † 1591 ve Vídni (dopl.), 114, 116, 136, 152, 170, 197, 201, 320, 341, 343, 415, 437, 438, 440 až 445, 458, 540, 541, 554, 556, 558, 579, 582 až 584, 587, 589, 590—596, 598, 599, 608, 611, 612, 698.
Řezač kolků ve Vratislavi Jak. Winzer r. 1536, Linhart Wurster r. 1549—1564 († 1565), Kil. Pickel 1563.
Řezač kolků ve Vratislavi Pavel Raške 1572—1580, Hanuš Schneider 1587, Jiří Mever 1586—1604 46 a 105 (dopl.), 152, 321, 392, 542, 632, 656.
Řezač vrchlabský 585.
Řezači železa viz řezači kolků.
Řezači železa ve Vídni 610, 611, 618*, 619, 631**, 656, 657, 660.
Řezači znaků ve Vratislavi: Jan Hauptmayer 1578—1583, Jan Friedrich 1587—† 1607, Aug. Fribel (řez. též formy) 1592 — † 1606 105 (dopl.).
Řezníci v Hoře Kutné 310.
Ředitel kasy nár. banku 964, 965, 967.
Ředitel kr. mincovny ve Vratislavi 834, 835.
Ředitel národ. banky 938.
Ředitelství bankovní 880.
Řízení pregéřství ve Vídni 890*.

S znam. mincovny ve Schmölnici 769.
Sagrování (viz též zagrování) 22.
Salva guardia 201, 333.
Sankce pragmatická 708.
»Sarepta« Mathesiova 150*, 302***.
Satura 748.
Sazba ceny mincí 778, 780—782.
Sazení stříbra 289, 607, 673, 674.
Sazení zlata 677.
Sázky 719.
Sběračky 534.

Sbírka Dra Štěp. Bergra 358.
Sbírka Maxe Donebauera v Praze 181*, 244, 245, 267, 281, 360, 361, 362.
Sbírka Edv. Fialy v Praze 172.
Sbírka Edv. Haisla v Libici n. Cidl. 242, 245, 357, 362, 368, 461, 473, 474, 476, 479, 480, 481, 488, 491, 564—569, 571, 572.
Sbírka Fr. Hanáka v Hor. Moštěnicích 245.
Sbírka Fr. R. Chaury v Praze 243, 248, 251, 343, 374—376, 470, 475, 485, 487, 492, 498, 499, 566—568, 620, 622, 623, 635, 641, 643, 650, 734, 741, 845, 858, 883, 886, 887, 893.
Sbírka Vil. Killiana 361, 363, 368.
Sbírka kláštera na Strahově v Praze 155.
Sbírka Floriana Koudelky ve Vyškově 858.
Sbírka Alb. Mayse v Heidelberku (nyní v městské bibliothece tamže) 193.
Sbírka Ad. Mayera v Gdansku 255, 361—363.
Sbírka Eman. Mikše v Praze 362—366, 370, 462, 463, 470, 643, 644, 655.
Sbírka městská ve Frankfurtě n. Moh. 193, 193**, 195.
Sbírka musea dvorního ve Vídni 357, 368, 439, 446, 461—463, 474—476, 495—498, 566, 568, 571, 621, 622, 629, 630, 651—653, 731, 893, 895.
Sbírka musea král. Českého v Praze 358, 438.
Sbírka musea slezských starožitností ve Vratislavi 482, 483, 486, 492, 496, 497, 499.
Sbírka Jana Nováka v Čáslavi 242.
Sbírka Eduarda Pecka v Domaželicích (nyní v Dejvicích) 245.
Sbírka Jana Frid. Reimanna v Hanovru 271**.
Sbírka Rud. Scheunera ve Zhořelci 243, 380.
Sbírka Bedř. Skrbka v Pardubicích 248, 470, 472, 477, 494, 498, 562, 568, 622, 626, 643, 652, 653, 658, 668, 736, 738, 811, 845.
Sbírka Ign. Spötla ve Vídni 852*.
Sbírka Frant. Vambery v Pardubicích 327, 466**.
Sbírka »Včely Čáslavské« 893.
Sbírky na regiment kolatovský 310.
Sbory měšťanské v Praze 996.
S D znamení Š. Dyringra v Ratiboru 238, 274, 321.
Sedmadvacetníky st. kurf. bavor. 801.
Sedmáky (sedmiky) 57, 208, 407, 486—488, 553, 598, 605, 606, 606*, 612, 721, 722, 841, 845, 846, 892, 893, 971.
Sedmatřicitníky 233.
Sedmiků vyobrazení M. Terezie č. 1407, Frant. II. č. 1467.
Sedmišilinky či zlatníky 425, 442.
Sedmnáctníků vyobrazení M. Terezie č. 1383, 1384, Frant. I. č. 1405.
Sedmnáctníky 407, 437, 483, 553, 595, 598, 600, 601, 605, 612, 657, 712, 719, 721, 723 až 726, 756, 757, 759, 778, 779, 838, 841, 844—846.
Sedmnáctníky salcburské 800.
Seidan F. 1017**.
Seidan Václ. 745, 745*, 978, 978**, 992, 994, 995.
Sekretář čes. komory 59.
Sekretář mince 833.
Seznam mincí Ad. Hessa ve Frankfurtě n. Moh. 482.
Seznam mincí Emila Fischera ve Vídni 361, 479, 482.
Seznam mincí K. G. ryt. ze Schultess-Rechbergu 255*, 359, 360, 369—374, 374**, 374***, 479, 481.
Seznam mincí Ot. Helbinga v Mnichově 240, 271, 370, 459.
Seznam mincí retrospektivní výstavy v Praze 42.
S-F znamení vardajna Šal. Frentzla v Opoli 238, 270, 274, 276, 321.
S-H neb S-H S neb SHS znam. Šal. Hammerschmidta, mincm. ve Vratislavi 453, 478, 479, 483, 486, 489, 492, 493, 496—498, 541.
Scharff Ant., medailleur 1012, 1012*, 1016, 1020, 1064, 1065.
SCHEIDEMÜNZE K. K. ÖST. 988.
Schlesiens neuere Münzgeschichte 539, 554*, 769**, 771.
Schnirch Boh., sochař 1017**.
Schodek či abgang 38, 149, 173, 290, 530, 717.
Schodek při běleni 290, 534.
Schodek ve šmitně 150, 173.
Scholar ryjec 833, 872.
Schůze císaře Frant. Jos. I. a cara Alexandra III. v Kroměříži 1004, 1005.
Schwartz Štěpán, medailleur 1015, 1015*), 1019.
Silesia 746.
Silesia numismatica 159.
Silesii in nummis 657.
Sklenář 723.
Slévači či kysiři 292.
Slezská knížata 403.
Slezské mincovnictví 770.
Slezsko 36, 95, 137.
Slezsko konfiskované 200.
Slitková pečeně 441, 598.
Slitky stříbra 205, 206, 427, 554, 596—598, 600, 603, 719, 725.
Sluha jízdný při puchalterii 338.
Sluha minc. 969, 983.
Sluha minc. Pražské 1059.
Služba gegenhendlera 331, 833.
Služba guardajna 219***, 300, 320*, 331, 422, 432, 833.
Služba mincmistra 219**, 833.
Služba prubéře zem. 37, 38*, 70, 132, 176*.
Služba řezače kolků 421, 833.
Služba úřednika mince 319*, 321, 422, 723.
Služby 504, 505, 506.
Služebnici 2, 143, 147, 221.
Služné mincmistra 833.
Služné úředníků 57, 153, 300, 332**.
Směna mince 48, 57*, 59, 69, 71, 207.
Směnky mezinárodní či devisy 1058.
Směnné listy či šajny 879.
Smlouva mincovní 989, 1030.
Smlouva nájemců 206, 207, 209, 210, 223, 280, 303, 307, 331.
Smlouva obchodní a celní 1036.
Smlouva obchodní o kovy 336.
Smlouva se státy něm. celního spolku 986 ¹¹/₁ 1857, 989, 1031, 1036.

Smlouvy 933.
Smlouvy lichvářské 219.
Smlouvy o výplatě měd. penězi zapovědény 920.
Snesení říšské mincovní 800.
Sňatek Ferdinanda V. 972.
Sňatek Frant. Jos. I. 992, 993.
Sňatek M. Terezie 728, 729.
Sněm jenerální 102.
Sněm v Aušpurce r. 1559 18.
Sněmovní snesení 55, 71, 87, 88, 97, 112, 114, 175, 306.
Sněmy České 3*, 9*, 18*, 26—28, 33, 35 - 37, 48—50, 53, 55, 59, 68**, 69, 71, 92*, 95, 99, 101, 102, 112, 117, 141, 155, 402, 405, 408, 1077*, 1078***.
Snížení cizích krejcarů 403.
Snížení patnáctníků, dukátů a půlzlat. bavor. 573.
Snížení šestigrošů na 17 kr. 428.
Sochař 996, 1012, 1017.
Solavexle na zboží 952.
Soudcové nejvyšší 92.
Soudcové zemští 177.
Soud plný 36.
Soud zemský dolnorak. 937, 945, 956.
Soukennici v Hoře K. 312.
Soustava franc. bimetallická 1056.
Souvrény 717.
Spád mince 405, 707, 879, 894, 904—912.
Splátky 908.
Společnost bankovní 949, 950, 952, 954, 956.
Společnost nájemců 207.
Spolek pomoc. červ. kříže v Brně 1003, 1004.
Spolek proti Švédům 329.
Spoluvinník 776, 815, 828, 865.
Spoluvládce 840, 872.
Správa finanční 879.
Správa hor jáchymovských 588.
Správa horní 334, 706.
Správa mince od hor oddělena 26.
Správa mincovny horské druhá 215.
Správa úřadu nejv. mincmistra 143, 148, 219, 413.
Správa základů důchodů nár. banky 958.
Správce cís. dolů v Hoře K. 219, 315, 331, 333.
Správce důchodů 315*.
Správce hor a mincovny v Hoře K. 698.
Správce hutí 220, 331.
Správce mincovny Eggenberské v Krumlově 409.
Správce mincovny Kladské 372.
Správce šmitny 150.
Správce zákupu rud 707.
Správcové komory cís. 208.
Srážka na dukátu 714.
Srážky ze služného 535.
Srdce a kříž z růží znak 542.
Srpek měsíce pod hvězdou j. znam. 103, 123, 136, 165, 251, 255, 257, 258, 262—264, 319.
Srpek měsíce s růžicí znam. 60, 61.
Statut a privileje nár. banky 880*, 949.
S S značka m. v Nise 576.
S T značka m. v Opavě 322.
Stanovy národ. banky rakouské 880.
Starší dolů kaňkovských 338.
Starší nad havíři 3.
Starší nad hutníky 3, 338.
Starší nad minciři 338.
Starší nad pregéři 338.
Starší nad trejbíři a hášplíři 338.
Starší obecní 3.
Staří letopisové 768*.
Statky konfiskované 209, 210.
Stavba 429.
Stavení mincovní 288, 337, 342, 669.
Stav knížecí 705.
Stavové dol.-rak. 280.
Stavové hollandští 171.
Stavové kladští 68.
Stavové mark. mor. 38.
Stavové moravští 160, 161.
Stavové podoboji 118, 141, 142, 143, 148, 155, 200, 279.
Stavové slezští 45, 282, 403.
Stavové zemští 38, 69, 72, 82, 87, 90, 91, 95, 97, 98, 102, 112, 141, 329, 402, 403.
Stížnosti na B. Zwirnera 281.
Stodvacetník 205.
Stokoruny pamětní z r. 1908 na 60leté jub. Frant. Jos. I. 991, 1026, 1065, vyobr. č. 1624.
Stolice pregéřské 18, 176, 177.
Stoupání cen 208.
Stoupání ceny tolarové 214.
Stoupání ceny zlata 866.
Stránský Pavel M., dějepisec 150, 151*.
Strašák, hra 718.
Strážce mince 155.
Stroj balanční 591, 611, 614, 716.
Stroj balanční na ráz 657.
Stroj k ražbě 339, 340, 440.
Stroj k tlačení neb válení 403, 437, 608, 612.
Stroj minciřský 59, 176, 177, 410.
Stroj mincovní zobraz. na tab. CLVI.
Strojmistr mincovny pražské 968, 983, 1059.
Stroj na obrubu 612.
Stroj na šmitně 155.
Stroj na ráz 616.
Stroj na tolary 587, 698.
Strojník 542.
Stroj taškový 612, 613, 716.
Stroj vodní v Hoře K. 332.
Stroj vrtulový 699.
Stroj vřetenový 750.
Strouhači 788.
Strych obilí 502***.
Stříbra co zmincováno 57, 205, 206, 216, 217, 408, 432, 608, 716, 780.
Stříbra kg r. 1623 stál 119.
Stříbra kolik na dlouhou minci dodáno 296.
Stříbro 7, 8, 26, 27, 72, 144, 146, 149, 205, 206, 221, 288, 331, 422***, 439, 530—538, 556, 559, 583, 584, 587, 589, 656, 670, 770, 987, 989.
Stříbro deputátní 422, 559, 607.
Stříbro dolové 149, 208, 217, 221.
Stříbro horské 606, 668.

Stříbro ke zlatu dle korunové měny 1 : 18·22 1074.
Stříbro kostelní 416, 879.
Stříbro kutební 416.
Stříbro nepozlacené 148.
Stříbro p. direktorů 145, 172, 200.
Stříbro pozlacené 290, 299, 677. 713.
Stříbro ratibořské 217, 221, 445.
Stříbro rudné 332.
Stříbro slité 55.
Stříbro 16 zl. r. č. 1074.
Stříbro švamberkovské 285.
Stříbro v kusech 952.
Stříbro vrchlabské 433, 434.
Stříbro zbylé v minc. Pražské 1059.
Stříbro zlatodárné 531.
Stříbro zlomkové 608, 677.
Stříbro zrněné 56, 172.
Stříbrníci 173.
Střihač plátů 542, 543.
Střiž 19, 20, 27, 38, 49, 52, 92, 95, 118, 150, 262, 448, 672.
Střiž bílých grošů 60, 93, 116, 118, 289.
Střiž české mince zemské 407.
Střiž čtvrtkrejcarů 263, 331.
Střiž čtvrtolarů 361, 447.
Střiž čtyřiadvacetníků 145, 149, 155, 173, 174, 204.
Střiž desetníků 714, 766.
Střiž dvacetníků 714, 766.
Střiž dvanáctníků 145, 149, 151, 155, 204.
Střiž dukátů 118, 201, 292, 330, 369, 439, 447, 448, 532, 654, 714, 1035.
Střiž grešlí 714, 769.
Střiž grošů 3kr. 204, 205, 330, 331, 433, 532, 672, 714, 767.
Střiž grošů malých 60 (240 na hř.), 70, 118.
Střiž Karlinů 714.
Střiž krejcarů 145, 149, 155, 262, 330, 342, 366, 420, 447, 449, 532, 672, 714.
Střiž krejcarů zemské mince 425.
Střiž lehké mince opavské 281.
Střiž osmačtyřicitníků 154, 174, 204.
Střiž patnáctníků 448.
Střiž peněz bílých 60, 118, 145, 149, 289.
Střiž půlkrejcarů 218*, 330, 447, 533, 714.
Střiž půltolarů 361, 447.
Střiž půltolarů malých 118, 145, 149, 155, 289.
Střiž sedmíků 407, 447, 714.
Střiž sedmnáctníků 714.
Střiž stodvacetníků 200.
Střiž šedesátníků 200.
Střiž tolarů 56, 60, 93, 116, 118, 149, 172, 212, 213, 214**, 215, 289. 299, 330, 331, 407, 407**, 425, 447, 448, 672, 713, 714, 755, 772.
Střiž trojníků 434.
Střiž třikrejcarů 145, 149, 151, 155, 204, 205, 447, 714.
Střiž vídeňských 218**, 714.
Střiž zlatníků 714, r. čís. 986.
Střížek 14.
Střížek vzorný tolarový z r. 1767 838, vyobr. č. 1375.
Studie mineralogie 716.
Sudí nejv. na Moravě 705.
Sůl 153, 341, 506**, 534, 602, 614.
Summari něm. 338***.
Svatba stříbrná Frant. Jos. I. 999—1001.
Svědomí 306.
Svědomí J. Sošky o jen. Buquoyovi 284.
Svědomí L. Mirovice o jen. Buquoyovi 285.
Svíčky 293, 428.
Svítivo 292, 334, 669.
Svoboda náboženská 141.
Svobody horní 305, 333.
Svršky a štoky 422.

Šafář horní 588, 607.
Šafář mince horské 1592—1604 Adam Strnad z Freytok 59 (dopl.), 179, 300.
Šafář m. pražské 834, 872, 968.
Šachovnice ve štítku 498.
Šajnů anticipač. lepení 926.
Šajny 718, 880, 894, 951, 986, 987.
Šajny anticipační 923, 924—926, 928.
Šajny anticip. ztracené 926.
Šajny pap. vid. čís. 1056.
Šálky ve šmitně 535.
Šaloun Lad., sochař 1017**.
Šarapatka 64**, 114.
Šartl 64**.
Šedesátník 10, 13, 19, 25, 26, 40, 43, 89, 154, 200, 202, 205, 233, 234, 240, 244, 245, 323, 326.
Šedesátníků vyobrazení Ferd. I. č. 22, Max. I. 52, 54, 57, Ferd. II. čes. č. 449, 453, mor. č. 529.
Šenkýři v Hoře K. 312.
Šepmistři 81, 113, 303, 304, 308, 337.
Šesták 208, 350, 407, 436, 441, 450—455, 465, 466, 486—488, 545, 550, 551, 561, 569, 606, 657, 662, 663, 702, 704, 726, 754, 755, 836, 881, 892, 893, 970, 973, 982, 984, 986, 987, 989, 991, 1028, 1061.
Šesták měděný 881, 893, 970.
Šesták slezský 770.
Šestáků vyobrazení Leop. I. 785—790, slez. č. 937—961, Jos. I. slez. č. 1083, 1084, Kar. II. čes. č. 1197, slez. č. 1276—1282, M. Terezie č. 1340, 1342, Frant. II. č. 1444, 1465 (měděný), Ferd. V. č. 1505, Frant. Jos. I. č. 1541.
Šesták za 10 kr. r. č. 1056, 1061, vyobr. č. 1541.
Šestidukát slezský Karla II. z r. 1728 (dopl.).
Šestikrejcar 403, 881, 893.
Šestikrejcar benátský 402, 508, 509.
Šestina dukátu 454, 497, 498, 552, 561, 571, 617, vyobr. Leop. č. I. 1005, 1006.
Šid-mince 779.
Šifaři 525.
Šichtmistr 593, 596.
Šichtmistři 335.
Šilink = 2 gr. 4 d. miš. 115, r. 1765 = 2 kr. 715.
Škála na kurs bankocedulek 913.
Škody na horách v Hoře K. 307.
Školní medaille M. Terezie 749, 837, vyobr. č. 1355, 1360, Frant. II. 886, 889, 971, vyobr. č. 1484, 1487, 1488, Ferd. V. 974, 985, vy-

obr. č. 1511, Frant. Jos. I. 992, 1059, 1060, vyobr. č. 1517, 1518.
Školství 712.
Škrobovníci v Hoře K. 313.
Šlikovské právo ražby 7.
Šlikovský mincmistr 8.
Šmákal V. K., ryjec a maj. ražebny 1023*.
Šmelcíř 411, 607.
Šmelcování 304.
Šmelcovna v Hoře K. 305.
Šmitmistr 46, 47, 119, 153, 155, 201, 290, 341, 343, 344, 415, 427—429, 431, 438, 441, 442, 444, 533—538, 542, 545, 582—584, 589, 591, 596, 597, 606, 614, 672, 679, 833.
Šmitmistr ve Vratislavi Kašpar Mullner r. 1541 46 (dopl.).
Šmitmistr ve Vratislavi Michal Štolc 1540/1 46 (dopl.).
Šmitmistr v Olešnici Basil Sonn 1612—1614 105 (dopl.).
Šmitna 119, 150, 153, 174, 211, 288, 422, 532, 533, 672.
Šrot grošový 557.
Štatuty banky nár. 944, 949, 957.
Štejkýři 335.
Štejkýři kunštovní na Turkaňku 412***.
Štejkýři vrchní 59.
Štemple na bankovkách 963—967.
Štítek mřížkový těšínský 384, 385.
Štítek střední 13, 62, 363, 610, 613.
Štítek střední česko-uherský 62, 65.
Štítek střední rak.-burgund. 62, 63.
Štítek střední uher.-český 375.
Štítek v orlu s českým lvem 358—368.
Štít habsbursko-lotrinský 974, 981, 1071.
Štít s belgickým lvem 1069, 1070.
Štít s čes. lvem 976.
Štít s rakouským orlem 1069, 1070.
Štok 54, 56, 57, 100, 119, 152, 174, 293, 341, 347, 349, 422, 441, 442, 584, 589, 591—595, 606, 608, 721.
Štok jako znam. T. Šustra 234, 252, 253, 257, 258, 261, 263, 264, 319.
Štok s násadou 606.
Štola dědičná sv. Karla B. v Příbrami 796.
Štola dědičná v Jílovém 592, 593.
Štola na Turkaňku 337, 425.
Štola sv. Maří Magdalény 337, 536.
Štoly 412**, 719.
Štošíř 412.
Štrekverk 424, 431, 587, 593, 596.
Šurfy u Hory nezaorávati 307.

o T na haléřích těšínských 385.
Tabule či hostina 506.
Tác vinný a pivní 536.
Tále či podíly 152.
Tandléři v Hoře K. 313.
Tarif na zlaté mince 867, 869.
Tašky 613.
Tavení dobré mince 409.
Tavení peněz 26.
Tavič 542, 969.
Taxa potravin 210, 212, 909.
Taxy politické 930.
Těhař 543.
Testy 299.
Těžařstvo horní 413.
Thaler-Cabinet 255*, vollständiges 255**.
Tíseň finanční 400.
Tiskař mince 543.
Titul císařovny přijetí 741.
Titul císaře 842* viz patent.
Titul vévodství slezského 195.
Tlačení minci 424***.
Tlačidlo či drukverk 424, 440, 589.
Tlama lví značka Tob. Hebharta 26, 42, 104.
Tlama lví v oválu j. značka 104.
Tolar 8, 8*, 9, 10, 12, 13, 18, 26, 39, 49, 55, 71, 144, 148, 198.
Tolar křížový za 2 zl. 30 kr. r. č. 1056*.
Tolar r. 1623 měl cenu 2 zl. 66 kr. r. č. 1074.
Tolar ševcovský 1057.
Tolarů ráz Rud. II. 61, 62, Mat. I. 123, 124, Ferd. II. 240, 250, Ferd. III. čes. 358, slez. 371, Leop. I. čes. 459, slez. 477, Jos. I. slez. 567.
Tolarů Rudolfa II. modell od Ant. Abondia 51.
Tolarů váha 10.
Tolarů vyobrazení čís. 11, 12, 13, 18—20, 22, 45—47, 52—54, 57, 88, 96—110, 113—115, 248, 249, 255, 257, 260—271, 355, 383, 388, 421, 423, 437, 438—445, 465—473, 528, 533, 543, 544, 571—573, 617, 619, 623, 644—646, 651, 680, 683, 686, 692, 695, 698, 701, 704, 707, 713—715, 729, 745, 748, 751, 754, 757, 766, 858, 864, 867, 870, 873, 876, 879, 882, 888, 891, 894, 897, 1021, 1024, 1027, 1030, 1033, 1036, 1063, 1066, 1069, 1072, 1145 až 1147, 1151—1166, 1168, 1170, 1255—1269, 1302, 1372—1374, 1376, 1400, 1412, 1455 až 1459, 1504.
Tolary abatyše Tornské 74, 75, 77, 89.
Tolary administratora minsterského 73.
Tolary administratora v Magdeburku 73, 89.
Tolary Albrechta Bartla 106.
Tolary altenburské 299.
Tolary anhaltské 39, 74, 299.
Tolary arcibiskupa salcburského 39, 89, 299, 790, 803.
Tolary arciknížat rakouských 39, 74, 89, 299.
Tolary arcivévodkyně Alžběty 62, 106.
Tolary battenberské 78, 79.
Tolary bavorské 299, 803.
Tolary berné 39, 73—75, 89, 90.
Tolary biskupa artychského 39, 89.
Tolary biskupa z Bremu 76.
Tolary biskupa v Brixelu 76.
Tolary biskupa churského 299.
Tolary biskupa kamerychského 39, 73, 76, 89.
Tolary biskupa lutišského 73, 75, 76.
Tolary biskupa mindenského 76.
Tolary biskupa minsterského 39, 73, 75, 76, 89.
Tolary biskupa olomouckého 268*.
Tolary biskupa řezenského 73.
Tolary biskupa salcburského 34, 73, 75.
Tolary biskupa vircpurského 39, 73, 75, 89.

Tolary brněnské 236, 265, 281, 326, 345, 352, 369, vyobr. Ferd. II. č. 533.
Tolary brunšvické 39, 74, 89, 407, 782, 790.
Tolary březské 569.
Tolary budějovické 26, 60, 105.
Tolary burgundské 781, 806.
Tolary císařské 73.
Tolary cizí 39.
Tolary dánské 75, 282**.
Tolary dobré 212, 523, 524.
Tolary eggenberské 253.
Tolary evang. stavů slezských 279, 328, vyobr. č. 619.
Tolary falckraběte Fridricha na Rýnu 73, 75.
Tolary falckraběte Jiřího Hanuše z Feldensu 75.
Tolary falckraběte Reicharta 39, 73.
Tolary falckraběte v Simmeru 76.
Tolary falckraběte Volfganga 76.
Tolary falckrabské 39, 73.
Tolary Ferdinanda I. 8—10, 12, 13, 18, 24, 25, 34, 39, 45, 73, 74, 87, 89, vyobr. č. 11—13, 18—20, lehký č. 22, slez. č. 88.
Tolary Ferdinanda II. 61, 205, 206, 212, 222, 233—237, 240, 241, 244, 250—256, 323, 324, 326, 327, vyobr. čes. č. 438—445, 465—473, mor. č. 533, 543, 544, slez. č. 571—573, 617.
Tolary Ferdinanda III. 61, 333, 339, 351 až 354, 358—360, 369, 371—376, 394, 395, vyobr. čes. č. 644—646, 651, slez. č. 680, 683, 686, 692, 695, 698, 701, 704, 707, 713—715.
Tolary Ferdinanda V. 973, 981, 984, 988, vyobr. č. 1504.
Tolary Filipa krále španiel. 75.
Tolary filipinské 794, 807.
Tolary francouzské 684—687, 792, 805.
Tolary Františka I. 841—843, 846, vyobr. č. 1400.
Tolary Frant. II. 881, 882, 891, 895—897, 970, vyobr. č. 1455—1459.
Tolary Frant. Jos. I. 1038, 1039.
Tolary Fridricha Falck. 61***, 185, 192, 198, 199, vyobr. č. 388, 421, 423.
Tolary gronsfeldské 77.
Tolary grubenhojenské 39, 89.
Tolary hernberkské 79.
Tolary hessenské 39, 74, 89.
Tolary hišpanské 73.
Tolary hollandské 407, 782, 794.
Tolary horské 10, 13, 25, 26, 51*, 57—59, 105, 206, 222, 233, 240, 253—255, 323, 324, 331, 351, 352, 359—361, 394, 407, 416, 417, 425, 436, 451—453, 461, 462, 544, 563, 576, 606, 616, 639—641, 701.
Tolary hraběte Fridricha Holštýn. 299.
Tolary hraběte z Hagenau 77.
Tolary hraběte z Hauštajnu 39, 74, 89.
Tolary hraběte z Henneberku 39, 74, 77, 89.
Tolary hraběte z Hornberku 39, 74, 75, 89.
Tolary hraběte z Hornu 77.
Tolary hraběte z Mansfeldu 39, 74, 75, 77, 89.
Tolary hraběte z Moers 39, 74, 75, 89.
Tolary hraběte z Montfortu 39, 74, 89, 299.
Tolary hraběte z Oldenburku 39, 74, 75, 89.
Tolary hraběte z Ostfrislandu 39, 74, 77, 89.
Tolary hraběte z Ottinku 74, 299.
Tolary hraběte z Regenštejnu 39, 74, 89.
Tolary hraběte Spinuly 299.
Tolary hraběte ze Štolberku a Kinigšteinu 39, 74, 75, 77, 89.
Tolary hraběte ze Švarcenburku 39, 74, 77, 89.
Tolary hrabství Kladského 39, 74, 75, 89.
Tolary Jáchyma Fridricha magdebur. 39.
Tolary jáchymovské 13, 24—26, 43, 73, 105, 124, 128, 138, 236, 250, 255, 323, 324, 338, 339, 352, 360, 394, 453, 462, 545.
Tolary jáchymovské výtěžkové Karla II. 615, 635, 636, 701, vyobr. č. 1066, 1168, M. Terezie 726, 758, 838, vyobr. č. 1374.
Tolary jednotné = 1½ zl. r. č. 1038, 1039.
Tolary Josefa I. 416, 558, 560, 561, 563, 567, 568, 576, 577, vyobr. čes. č. 1021, 1024, 1027, 1030, 1033, 1036, slez. č. 1063, 1066, 1069, 1072.
Tolary Josefa II. 852, 853, 873, vyobr. č. 1412.
Tolary kardinála z Lotrinku 75.
Tolary Karla II. 580—603, 610—612, 615 až 617, 633—640, 658—661, 701, 703, 704, vyobr. čes. č. 1145—1147, 1151—1166, 1168, 1170, slez. č. 1255—1269.
Tolary Karla V. 73.
Tolary kladské 352, 353, 372—374.
Tolary klevské 39.
Tolary knížat z Anhaltu 74, 89, 299.
Tolary knížat z Mechelburgu 74, 76, 89.
Tolary knížete z Graubenhagu a Brunšvika 74.
Tolary knížete Hanuše Fridricha sas. 37, 73, 74, 89.
Tolary knížete Hanuše Vil. saského 39, 74.
Tolary knížete z Julichu 74.
Tolary knížete z Kurlandu 76.
Tolary knížete z Lehnice 76.
Tolary knížete Ludvíka z Perlamontu 74.
Tolary knížete v Sofoji 76.
Tolary knížete Těšnického 76.
Tolary knížete ve Virtenberku 76.
Tolary konvenční 817, Frant. II. 881, 882, 895 až 897, 970, vyobr. č. 1456—1459, Ferd. V. 973, 981, vyobr. č. 1504.
Tolary korunovační Ferd. II. 239, 322, vyobr. č. 437, Ferd. III. 356, 357, 393, vyobr. č. 623, Ferd. IV. 397, 399, vyobr. č. 729, Leop. I. 450, 457.
Tolary křížené 255, 256, 328, vyobr. č. 617.
Tolary křížové 881, 891, 970, 1049, vyobr. č. 1455.
Tolary kurfirsta brandenburského 39, 73—75, 89, 299, 407, 790, 990.
Tolary kurfirsta kolínského 73, 75.
Tolary kurfirsta mohučského 73, 74, 75.
Tolary kurfirsta na Rejně 73.
Tolary kurfirsta trierského 73, 74.
Tolary kurfirstů říšských 39, 73, 74.
Tolary kurfirstů saských 34, 73, 75, 407.
Tolary landkraběte z Leichtenburku 76.
Tolary lehké 13, 25, 43, 212, 323, 409, 520, 522, 716, viz též šedesátník.

Tolary Leopolda I. 333, 407, 416, 417, 425, 436, 450—456, 459, 460—462, 478—481, 544, 545, 548, 549, vyobr. čes. č. 745, 748, 751, 754, 757, 766, slez. č. 858, 864, 867, 870, 873, 876, 879, 882, 888, 891, 894, 897.
Tolary levantinské 988, 1035, 1038, 1048.
Tolary lovecké 237, 255.
Tolary mantuanské 794, 807.
Tolary Marie Terezie 719, 720, 726, 727, 755, 758, 838, vyobr. č. 1372—1374, 1376.
Tolary markraběte Hanuše z Kystřína 74.
Tolary markraběte v Masu 76.
Tolary Matyáše I. 116, 123, 124, 127, 128, 137, 138, 155, vyobr. č. 257, 260—271.
Tolary Maximiliana II. 26, 27, 30, 39, 43, 73, 74, 87, vyobr. č. 45—47, 53, lehké 52, 54, 57.
Tolary Maximiliana I. 73.
Tolary medyolánské 782.
Tolary meklenburské 39, 74.
Tolary města Achu 39, 74, 75, 89.
Tolary města Basileje 299, 407.
Tolary města Brem 40, 74, 89.
Tolary města Brunšviku 40, 74, 89.
Tolary města Curychu 78, 407.
Tolary města Deventer 40, 89, 299.
Tolary města Dortmundu 75.
Tolary města Eimbeku 74, 75.
Tolary města Erfurtu 40, 74, 78, 89.
Tolary města Frankfurtu 39, 74, 89, 299.
Tolary města Halle ve Švábích 40, 74, 89.
Tolary města Hamburku 39, 74, 75, 78, 79, 299.
Tolary města Hammelu 77.
Tolary města sv. Havla 78, 299, 407.
Tolary města Churu 78.
Tolary města Isenu 40, 74, 89.
Tolary města Janova 299.
Tolary města Kampfenu 40, 74, 78, 89.
Tolary města Kaufbeurenu 77.
Tolary města Kolína n. R. 39, 74, 75, 89, 407.
Tolary města Kolmaru 74.
Tolary města Kostlaru (Goslaru) 40, 74, 89.
Tolary města Kostnice 40, 74, 89.
Tolary města Luneburku 40, 74, 89, 782, 790.
Tolary města Lübeku 39, 74, 78, 89.
Tolary města Luzernu 78.
Tolary města Magdeburku 40, 74, 89.
Tolary města Najmagnu 40, 74, 78, 89.
Tolary města Nisy 40, 74, 89.
Tolary města Nordhausenu 299.
Tolary města Norimberku 39, 74, 89.
Tolary města Premenu 74.
Tolary města Rigy 77.
Tolary města Roztok 40, 74, 89.
Tolary města Řezna 74.
Tolary města Solothurnu 78.
Tolary města Šafhúz 78, 299, 407.
Tolary města Štrasburku 75.
Tolary města Švalen 40, 74, 89.
Tolary města Tannen 74,
Tolary města Ulmu 74, 299.
Tolary města Unterwaldenu 78.
Tolary města Vismaru 77.
Tolary města Verdy 77.
Tolary města Vratislavi 40, 74, 89, 617.
Tolary města Wormsu 39, 74, 89.
Tolary města Ženevy 77, 407.
Tolary na podívanou 236, 267, 326, vyobr. č. 543.
Tolary neberné 75—79.
Tolary nizozemské 79, 299.
Tolary nové 155.
Tolary obřezané 689.
Tolary olomoucké 234, 236, 243, 244, 267, 268, 281, 326.
Tolary opata korvejského 39, 74, 76, 89.
Tolary opata fuldského 39, 74, 89.
Tolary opata stabelského 39, 74, 75, 89.
Tolary opata z Morpachu 74.
Tolary opolské 270.
Tolary polské 407.
Tolary pánů z Pretarotu 77, 78.
Tolary pražské 10, 13, 25, 26, 43, 105, 106, 127, 137, 174, 198, 233—235, 240, 250 až 253, 323, 324, 340, 342, 346, 348, 351, 358, 359, 394, 416, 450, 451, 459—461, 544, 557, 560, 563, 581, 586, 602, 603, 615, 616, 634 až 639, 701, 712, 713, 719—721, 726, 727, 755—758, 838, 841 - 843, 846, 848, 852, 853, 873, 881, 882, 891, 895—897, 970, 973, 981, 984.
Tolary průbní 580.
Tolary pruské 716, 788.
Tolary tvrdé 778.
Tolary rázu 14tolarového 1050.
Tolary reichhajmské 74, 77.
Tolary Rudolfa II. 57—62, 105, 106, 113—115, vyobr. čes. č. 96—116, slez. 67, 110, 771, vyobr. slez. č. 248, 249.
Tolary říšské 407, 744, 785.
Tolary saské 39, 73—75, 89, 407, 782, 790.
Tolary sedmihrad. Sig. Bathoriho 299.
Tolary s korunami 860.
Tolary s letopočtem 1848—1851 989.
Tolary slezské Ferdinanda I. 45, vyobr. č. 88.
Tolary slezské Ferdinanda II. 237, 238, 270 až 272, 327, 771, vyobr. č. 571—573.
Tolary slezské Ferdinanda III. 353—355, 371 až 376, 394, 395, vyobr. č. 680, 683, 686, 692, 695, 698, 701, 704, 707, 713—715.
Tolary slezské Josefa I. 560, 561, 567, 568, 577, vyobr. č. 1063, 1066, 1072.
Tolary slezské Karla I. 616, 617, 655, 657, 658 až 661, 703, 704, vyobr. č. 1255—1269.
Tolary slezské Leopolda I. 453—456, 478 až 481, 548, 549, vyobr. č. 858, 864, 867, 870, 873, 876, 879, 882, 888, 891, 894, 897.
Tolary slezské Rudolfa II. raž. D. z Busy ve Vratislavi 67, 110, vyobr. č. 248, 249.
Tolary species 782, 800.
Tolary spolkové 987.
Tolary spolkové přestaly 987.
Tolary staré jáchymovské 73.
Tolary stavů slezských 279, 328, vyobr. č. 619.
Tolary španělské 792, 805.
Tolary švédské 73, 75, 687, 688.
Tolary tlusté 12.
Tolary triburkské 78.

Tolary tvrdé č. král. 778, 779, 803, 816.
Tolary tyrolské 613**.
Tolary tří císařů 122, 123, 137, vyobr. č. 255.
Tolary velkovévody Kosma 299.
Tolary vévody výmarského 299.
Tolary v hodnoté stříbra s tolary Ferd. I. a Max. I. se srovnávající 89.
Tolary vídeňské, vlastní rukou cís. M. Terezie ražené 768.
Tolary vratislavské 237, 270—272, 327, 353, 354, 375, 376. 395, 453, 454, 478—481, 560, 567, 568, 577, 657, 659—661.
Tolary z dolových výtěžků jáchymovských 612, 615, 635, 636, 701.
Tolary z dolových výtěžků reichensteinských 616, 655, 658, 659, 703.
Tolary zlehčené 713.
Továrny 825.
Tovaryši pořádku havířského 176.
Tovaryši řezáků kolků 100.
Tovaryši v mincovně 153.
Tovaryšstvo bankovní 941—945.
Transito 817, 818, 931.
Traty havířské 904, 912.
Traty stavů dolnorak. 904, 912.
Trenta quaranta, hra 718.
Trent sous 682, 683.
Tresslerbuch, das Marienburger 1078*.
Trestání na hrdle 524, 776, 788, 811, 815, 823, 919, 929.
Trestání za falšování bankovek 941.
Trestání za falšování výkup. listů 917.
Trest na těle 776, 788.
Trojdukáty slez. 560, 571.
Trojník 114, 218, 235—238, 262, 276, 317, 328, 355, 385, 395, 399, 420, 434, 436, 437, 452, 453, 455, 456, 473, 474, 494, 495, 547, 551 až 553, 561, 572, 608, 715, 961.
Trojník slezský 236—238, 276, 328, 355, 385, 455, 456, 494, 495, 551—553, 561, 572 (ve zlatě) r. 1765 = 3 denáry 715, 716.
Trojníky podruhé přebity 434.
Trojúhelník v kroužku j. zn. Richthausenovo v Brně 345, 352, 369, 370, 391.
Truhla mincířská a pregéřská 177.
Třetina dukátu slez. 454, vyobr. Leop. I. č. 1002.
Třetiny tolarové horno- i dolnosaské 406.
Třicentesimy za 1 kr. 1057.
Třicitník či půlzlatník 726, 727, 758, 759, vyobr. M. Terezie č. 1379.
Třicitníky 233, 242, 727.
Třicitníky sníženy na 6 kr. 904.
Třídič zlata 699.
Třigrošák 156.
Třikrejcar (grošíček) za 5 kr. r. č. 1056.
Třikrejcary 145, 148, 156, 216, 302, 446, 881, 893, 894, 987, 988, 991, 1028, 1060.
Třikrejcary měděné Frant. II. 881, 894, vyobr. č. 1469, Frant. Jos. I. 988, 991, 1028, 1060, vyobr. č. 1529.
Třikrejcary sníženy na $^3/_5$ kr. 904.
Třítolar 62, 123, 127, 235, 256, 352, 360, 361.
Tvar mincí 613.
Tyglíky 598, 601.

Učedníků přijímání do mincoven 411.
Učeň ryjecký 969.
Účetní české komory 59, 60, 168, 293, 308, 432.
Účetní horní 315, 336.
Účetní hutní 599.
Účetní mince 52, 119, 143, 147, 170, 334.
Učitel 169.
Učitel německý 607.
Účtárna komory české 66, 559.
Účtárna státní 879.
Účtování v mincovnách 152, 154, 210**.
Účty čtvrtletní 293, 337, 608, 612, 681.
Účty dolové 178.
Účty mincovny v Hoře K. 211, 212, 215, 221 až 223, 331—334, 336, 338, 414**, 427, 429, 435—437, 534, 606, 705, 707.
Účty mincovny v Praze 174, 201, 340—349, 437—446, 580—610, 681, 719—725.
Účty pololetní 293, 535.
Udavač 693, 695, 776, 810, 815, 818, 823, 828, 917, 927.
Uhasnutí privilejí nár. banku 957.
Uhlí 207, 293, 300, 307, 534, 559, 608, 719.
Uhlíři 606.
Úmluva Hoře K. navrácená 308.
Úmluva o drobné minci r. 1838 v Mnichově 1044.
Úmluva spolková 987.
Úmluvy 907.
Úmluvy tajné 708.
Úmrtí cís. Alžběty 986.
Úmrtí cís. Marie Anny r. 1884 972.
Úmrtí Ferdinanda V. 972.
Úmrtí kralevice Rudolfa r. 1889 1067.
Úmrtí Kr. Krahe 415***.
Úmrtí Matyáše I. 141, 150.
Úmrtní medaille Max. I. 29, 30, 44, Karla I. 632, 700, Karla II. 710, Marie Terezie 751, 752, Frant. II. 890, 891, 970, Ferd. V. 979. 980, 985, cís. Marie Anny 980, 981, 985, cís. Alžběty 1015, 1063, 1064, kralevice Rudolfa 1071 až 1073.
Umrtvení akcií 956.
Ungelt 306.
Unie bimetallická 1056.
Unie protestantská 171.
Universita Karlova 329, 716.
Úpadek hor 222.
Úpadek mince 212.
Úpisy státní 880.
Uprchlíci čeští v Sasku 339*.
Upsání dlužní 946.
Urbář poděbradský 870.
Urbuřéř v Hoře K. 56, 59, 86, 113.
Úrok 201, 904, 932.
Úrok na fanty 6% 952.
Úroky z obligací 946, 947, 959.
Úřad bankální ve Slezsku 656.
Úřad celný 717, 776.
Úřad cimentní 820.

Úřad fiskální 777.
Úřad hofmistra 85, 86.
Úřad horní 87, 196, 304, 335—337, 410, 536, 607, 608, 716, 774.
Úřad horní v Hoře K. 55, 59, 118, 284, 338, 607.
Úřad krajský 777.
Úřad mincovní 337, 607, 783, 786, 795, 818, 996.
Úřad penězotepecký 774, 778, 801, 808.
Úřad rentmistrovský 403.
Úřad urburéře 86.
Úřad vrchní mincovní od r. 1655 ve Vídni 350.
Úřady hraniční a celní 410, 816, 817.
Úřady vrchní 826.
Úřad zlatokupecký 776.
Úředníci 3, 58, 82, 83, 118, 222, 283, 301, 305, 337, 810.
Úředníci banku národ. 954, 964, 965, 967.
Úředníci hutní v Hoře K. 597, 716.
Úředníci komory čes. 413.
Úředníci mince 38, 50, 52, 112, 197, 320, 337, 575, 576, 698, 827.
Úředníci mince v Bernštatě 197.
Úředníci mince v Brně 59.
Úředníci mince v Budějovicích 104.
Úředníci mince v Břehu 46, 321, 575, 678.
Úředníci mince v Hlohově 165.
Úředníci mince v Hoře K. 23, 36, 41, 53 až 55, 57, 59, 103, 112—114, 116, 117, 119, 120, 143, 144, 146—148, 150, 152, 165, 168 až 170, 179, 197, 201—203, 215, 218—221, 283, 421, 422, 429, 540, 616, 705, 707. Mimo to 236, 319, 325, 351, 352, 360, 362—365, 391, 393, 394, kdež všude místo Dan. Kavka z Tolnštejna oprav Jan Viktorin Geronis z Libušína (1637—1646, † 1651 v Praze).
Úředníci mince v Jáchymově 103, 146, 147, 165, 197.
Úředníci mince v Krňově 105, 137.
Úředníci mince v Lehnici 137.
Úředníci mince v Nise 137, 576.
Úředníci mince v Olešnici 576.
Úředníci mince v Olomouci 165, 197.
Úředníci mince v Opavě 137.
Úředníci mince v Praze 41, 103, 143, 146, 147, 151, 165, 197, 215, 235, 258, 285, 300, 301, 319, 324, 325, 332, 338, 391, 413, 414, 415, 419, 422, 427, 530—538, 540, 575, 606, 698, 833, 834, 846, 872 968, 969. 983, 1059.
Úředníci mince v Reichensteině 105, 137.
Úředníci mince ve Slezsku 105, 137, 165, 197, 392, 575, 576.
Úředníci mince v Těšíně 105, 165 (dopl.) Dětřich Runt, mincmistr 1611—1647.
Úředníci mince ve Vratislavi 46, 105, 137, 165, 197, 320, 392, 541, 616, 698, 834.
Úředníci mincní a celní 776, 820.
Úředníci nejvyšší 38, 70, 92, 177.
Úředníci pokladní 820.
Úředník valdštýnský 222.
Úroky 1048.
Usnesení sněmu r. 1576 37—41, r. 1577 69 až 70, r. 1580 88—91, r. 1595 97, 98.
Ústav medailleurský v Berlíně 890**.
Ústav šlechtičen v Praze 743.
Ústav úředníků minc. r. 1618 147.
Ústavy veřejné 1050.
Usual-Münzen Liechtensteinische 282.
Útesy 234.
Utrakvismus jazykový v Čechách 329.
Uvažování mince 102.
Užitek z dolování a mincování v Čechách 59, 589—592, 595, 596, 608.
Užitek z mincování v Hoře K. r. 1629 221, 534, 608.

Václav svatý na dukátu 126.
Váha čtvrtdukátů 476, 477.
Váha čtvrtkrejcarů 986, 988.
Váha čtvrttolarů 62, 272, 362, 363, 892.
Váha čtyrkrejcarů 987.
Váha čtyřtolarů 361.
Váha desítidukátů 263, 368, 370.
Váha desítihaléře 990.
Váha desítikoruny 990.
Váha desítníků 766, 845, 982.
Váha dukátů 22, 782 (60 gránů), 795, 822, 845, 858, 859, 869, 893.
Váha dvacetihaléře 990.
Váha dvacetikoruny 990.
Váha dvacetníků 766, 844, 892, 895—897, 982.
Váha dvoudukátů 264, 368.
Váha dvouhaléře 990.
Váha dvoukrejcarů 986.
Váha dvoutolarů 62, 271, 361, 373, 374.
Váha franku 990*.
Váha gigliatů 782, 795.
Váha grešli 769, 859.
Váha grošíků 982.
Váha grošů 11, 12, 243, 261, 268, 269, 371, 466—468, 754, 845, 858.
Váha grošů početních 17, 32, 33, 66, 265, 369 477.
Váha grošů slezských 16, 272, 273, 279, 377 až 380, 489—492.
Váha halířů (malých peněz) 14, 990.
Váha halířů slezských 16.
Váha kolínská 19.
Váha koruny 990.
Váha krejcarů 20, 243, 262, 267, 273—276, 380, 381, 385, 471, 472, 769, 845, 859.
Váha krejcarů měd. 894, 986, 988.
Váha krejcarů stříbr. 986.
Váha krejcarů slezských 492—494.
Váha krejcarů slezských zemské mince 494.
Váha krejcarů zemských 472.
Váha marky 994*.
Váha mincí 790—794, 803—808.
Váha patnáctníků 463—465, 483—485, 753 až 756, 843.
Váha peníze bílého 64.
Váha peníze malého 64.
Váha penízů početních 32, 66, 499.
Váha pětidukátů 263, 368.
Váha pětníků 982.
Váha půlkrejcarů 473, 494, 754, 755, 894, 986, 988.

Váha půltolarů 30, 62, 244, 361, 362, 640 až 643, 662, 753, 756, 758, 768, 892.
Váha sedmiků 845, 893.
Váha sedmnáctníků 844.
Váha šestáků 982.
Váha šestikrejcarů měd. 893.
Váha tolarů konv. 896, 897.
Váha tolarů kříž. 891.
Váha trojníků 276, 385, 474, 495.
Váha tříkrejcarů 894, 982, 986, 988.
Váha zechinů 782, 795.
Váha zlatníků 994.
Váha zlatníků konv. 994.
Váha zlatníků r. m. 998.
Váha zlatých rýnských 22.
Váhy 290, 535, 582.
Válce 444, 606.
Válcovna (Streckwerk) 424†, 431, 440, 587, 593, 596, 606.
Válec 555, 589, 596, 723.
Válečná rada 329.
Válení plátů 424*, 606.
Válka 200, 329, 400, 553, 712, 809.
Válka rakousko-pruská 996.
Válka švédská 201, 220, 329, 331, 334.
Válka turecká 708.
Války francouzské 879.
Valuta 904, 916, 952, 1058.
Valuta bankovní 1048.
Valuta vídeňská 907.
Valvace 59, 69, 72, 294, 299, 406, 511, 771, 790.
Valvování cizích mincí 18, 34, 35, 71, 95, 294, 508.
Vana k slévání cánů 440.
Vardajn viz též gvardajn, kvardajn 9, 93, 391, 968, 969.
Vardajn jenerální v Berlíně 890**.
Vašverk 305.
Vavřín 760, 761.
Vážení dukátů 820.
Vážky cimentirované 774, 820.
Vážky dukátní 808, 820.
Vdova řezáka kolků 54, 56, 100.
Vdova úředníka mince 56, 60, 220, 319, 419, 722.
Vědy přírodní 1067.
Verk 93—95, 149, 300, 424.
Verkbuch 336*, 422*.
Verkmistr 284**, 300.
Verk na tolary 93, 584, 587.
Verštat 597.
Věstník vládní 1053, 1053**, 1053***, 1053†.
Věstník vlády zem. 905*, 1030*, 1036*, 1045, 1046***, 1048*, 1050*.
Versuch einer Sammlung von Pfälz. Münzen 195*.
Verunk vídeňský 916.
Vévoda lotrinský 840.
Vévoda opavský 705.
Vévodství Barské 840.
Vévodství Lotrinské 840.
Vévodství Toskánské 840.
Vexle 951.
Vexlování mince 33, 34, 40, 175, 317.
Veyhoz (výhoz neb výbor) akcionářů nár. banky 939, 949, 953.
Veytah světa 716*.
Vídeňská hřivna r. 1624 213.
Vídeňský = ⅞ kr. 1623 212, 218, 223, 235, 553, 715, 769, 961.
Vinný kámen 427—434, 534, 719.
Vipry 111.
VIRIBVS VNITIS 998, 1002, 1019, 1026, 1027, 1032.
Vítězství nad Švédy 329.
Vítězství spojenců r. 1814 886, 887, 970, 974.
Vittský spolek 210**.
Vklady akcií 939.
Vláda pruská 656.
Vladařství zemské 941, 944, 955.
Vlnovka (úhoř) s 2 neb 3 tečkami j. zn. minc. kladské 377, 392.
Vnášení lehké mince 40, 69, 70, 72, 97, 317, 408, 441, 517, 520, 521.
Voigt. Ad.: Beschreibung der böhm. Münzen 61**, 111**, 148**, 417*.
Vojna 175.
Vojsko 204.
Volání v městech o lehké minci 40, 97.
Volba Ferdinanda II. králem čes. 141.
Volba kurf. Karla Alberta, cís. něm. 708.
Volba Leopolda I., cís. něm. 400.
Volenec bavorský 800.
Vpády švédské do Hory K. 333.
Vrátný na Vlaš. dvoře 421, 427.
Vrátný v minc. v Praze 583, 600, 602.
Vrchnosti 303, 823.
Vruby 505.
Vsi horské 305*.
V S-K značka 767, 848.
V S-S značka m. P. Erd. ze Schwingerschuhu a Ant. Stöhra na duk. 848.
V T značka r. 1651-2 v Břehu 393 (dopl).
Výběrčí akcisu 220, 332.
Výběrčí desátků 168.
Vybíječ značek m. Pražské 1059.
Vybíjení grošů zastaveno 434.
Vybíjení mince 219.
Vybývání mincí lehkých 88, 95, 97, 102, 111.
Vydání stansův 300.
Vydání v témdni 1624 300.
Vydávání bankovek 936.
Výdělek řezáka kolků 331.
Vychování dítek 100.
Vychování kralevice Rudolfa 1067.
Výkaz bankoceduli opotřebovaných 914.
Výkazy vybitých mincí 218, 417.
Výkupní listy 915.
Vykupování obligací 950.
Výlohy na stavby 536.
Výlohy při ražbě v Praze 584.
Výlohy v mincovně horské 212, 430, 608.
Výměna bankoceduli za měděnou minci 914.
Výměna bankocetli 827, 901, 933, 940.
Výměna bankocetli porušených 902.
Výměna lehké mince 214, 215, 408, 508, 816.
Vyměření stavů o minci 147, 148.

Vynášení hodné mince 33, 48, 95, 114, 172, 173, 202, 295, 316, 317, 330, 408, 510, 511, 525, 695, 715, 717, 773, 776, 778, 816.
Vynášení pagamentů 41, 49, 88, 91, 172, 202, 318, 401.
Výnos fin. ministerstva 988, 1059.
Vyobrazení čes. lva na početních grošich (a penízech) vyobr. č. 41, 42, 79, 80, 208—226, 244, 316, 317, 320—325, 520, 521 639, 856.
Vyobrazení čes. mincí 404, viz též medaille.
Vyplácení služného 168
Výplaty 2½% obligací nár. banku 959.
Výpočet ceny mince staré dle nynější měny 226, 1074.
Vypovídání židů 737.
Výpůjčky cís. 428.
Výroči 100leté prohlášení Jana Nep. svatým 890, 970.
Výsada Basseviho 286.
Výsada příbramská 335*.
Výsady horské 306.
Výsady král. Čes. 206.
Výstava jubilejní 340*.
Vystřelování těžké mince 72, 73.
Vysvědčení úřed. hor. Radsl. Hlavsovi 301.
Vyšetřování 202.
Vytápění mincovny 288.
Výtěžek stříbra 1056.
Výtěžek ve Vratislavi 770.
Výtěžek zlata 1056.
Vyvažek 93, 290, 417, 420, 533, 673, 809.
Vyvážení drobných zakázáno 517.
Vyvážení lehké mince dovoleno 408, 518, 609.
Vyvážení mince konv. zakázáno 815, 818.
Vyvážení mince zakázáno 778, 788, 816.
Vývoz mincí opovídati 209, 409, 521, 525, 609, 774, 776, 821.
Vývoz plecháčů 389, 390, 514.
Vývoz stříbra 55, 88, 173, 202, 299, 318, 770, 773.
Vyzdvižení hor 101, 102.
Vyznamenání nájemců 209.
Vzdání se trůnu 986.
Vzory bankovek 815, 903.
Vzory kolků 611, 612, 656.

W znam. mincovny ve Vratislavi 236, 237, 270, 271, 274, 275, 277—279, 322.
»Waldstein während ersten Generalats« 208.
Wurf 553.

Zač mají přijímány býti staré měd. peníze 961.
Zač vybíjeny dukáty 407**, 443.
Zač vybíjeny tolary 407**.
Zágrování (viz též sagrování) stříbra 18, 22, 49, 214***, 423, 581.
Zágrovna v Hoře K. 559.
Zágrovna v Jáchymově 556.
Zahlazení bankovek 937, 940, 947, 950.
Zahlazení obligací 947, 949, 959.
Základ národ. banku 942, 949.
Základ vyhlazení (Tilgungsfond) 932. 936.
Za kolik stříbro kupováno a vybíjeno 1075, 1076.
Za kolik zlato kupováno a vybíjeno 1075.
Za kolik zl. vybito mincí 558.
Za kolik zl. vydáno bankocetlí 812, 823, 824.
Zákon mincovní 2, 989.
Zákonník říšský 1045, 1046, 1050**.
Zákonník všeob. občanský 1056.
Zákony horní 95.
Zákony o minci 1044.
Zakupovač žid 205.
Zákup rud 331, 532.
Zákup zlata 291, 532.
Záloha zvučící mince 943.
Zámečník 427, 429—434, 442—445, 555, 589, 594, 597, 601, 602, 606, 608, 613, 698, 699, 706, 719, 723, 834, 969, 1059.
Zámek v Tupadlech 609.
Zápisy 909.
Zápisy na doly a vorty 335.
Zápisy sněmovní 338.
Zapovědněná mince 37, 215, 774, 783.
Zápovědi na vklady u nár. banku 956.
Zásilky peněz 525, 783.
Zásluh hospodářských uznání 998, 999.
Zásoba mědi 207, 668.
Zásoba plátů 202, 203.
Zásoba stříbra 203.
Zásoby 668.
Zásoby stříbra 442.
Zastupitel guvernéra banky 953, 962.
Zatykač 308.
Závaží 290, 655, 667.
Závaží dukátové 654, 655, 667, 703, 704, 717, 820.
Závaží dukátového vyobr. Karla II. čes. č. 1238—1241, slez. č. 1299.
Závěrky účetní nár. banku 954.
Závoj vdovský 764, 766.
Zbourení zemské 301.
Zboží 529.
Zbrojíř 201.
Zbytek v pokladně 535.
Zbytky manipulační 1059.
Zeitschrift Numismatische 1059*, viz též Numismatische Zeitschrift.
Zechiny 717, 774, 781, 782, 869.
Zechiny stříbra 288, 530, 531.
Zechiny zlata 531, 869.
Země české dědičné 778, 783.
Země dědičné 801, 808, 862, 931.
Země haličské 862.
Země kurf. bavorské 801.
Země přivtělené 155, 156.
Země salcburské 801.
Země uherské 862, 931.
Zemstvo 943.
Zisk mincovní r. 1811 914.
Ziskuchtivost 176.
Zkoušeči mince 42, 57, 60, 104, 116, 149, 165, 320, 332, 597, 707.
Zkoušení jednotné 27, 115, 136, 149, 289, 440 575.
Zkoušení jednotné mince 1040.
Zkoušení zlata ohněm 869.
Zkouška z kelímka 290.

Zlámati mince 23, 773.
Zlatá měna 988, 989.
Zlatá mince po čem jest 80, 81.
Zlata kg stál r. 1623 1476·9 zl. r. č. 1074.
Zlata vylučování 614.
Zlaté 280, 290, 527.
Zlaté rýnské valvované 81.
Zlaté uher. 1058.
Zlatky papírové 789.
Zlatnici 23, 104, 170, 173, 705, 774, 775.
Zlatník rak. m. 1056, 1057.
Zlatník na památku sňatku Frant. Jos. I. 991, 994, 1060 vyobr. č. 1519.
Zlatník výtěžkový na dosažení hloubky 1000 m v Příbrami 987, 991, 998, 1060, vyobr. č. 1530.
Zlatníků vyobr. č. Leop. I. 760, 763, 769, 792. M. Terczie č. 1377, 1378, Frant. Jos. I, č. 1519.
Zlatníky 424—426, 451, 453, 460, 462, 520, 525, 526, 528, 529, 544, 545, 612, 726, 753, 756, 758, 768, 838, 984, 986, 988, 1060.
Zlatníky cizozemské 408, 409, 410, 516, 517, 526, 682.
Zlatníky konvenční 988.
Zlatníky po dvou korunách 987, 989.
Zlatníky po 75 kr. 203.
Zlatníky seelandské 388.
Zlatníky s letopočtem 1848—1851 989.
Zlatníky štrasburské 682, 683.
Zlatníky tolarové (šedesátníky) 10, 43, 296.
Zlato 808, 987, 1056.
Zlato australské 989.
Zlato bělavé 195.
Zlato cimentní 421, 597.
Zlato dolové 149, 290, 587, 676.
Zlato hřivna 72½ duk. 49, 598, 613.
Zlato pagamentní 867.
Zlato slito 600, 602, 675.
Zlato švédské 410.
Zlatotepec 176.
Zlato v kusech 952.
Zlato z hor Kašperských 441.
Zlato zlomkové 531.
Zlatý český (dukát) Ferdinanda I. 14, 15, 24.
Zlatý český (dukát) Maximiliana I. 32, 44.
Zlatý český (dukát) Rudolfa II. 65.
Zlatý hišpanský 69.
Zlatý konvenční 817, 1047.
Zlatý moravský = tolar 350.
Zlatý moravský 53 gr. slez. 45, 1½ zl. rýn. 45.
Zlatý polský 1047.
Zlatý portugalský 69.
Zlatý rakouský 989, 1031.
Zlatý rýnský 8, 9, 38, 45, 51, 69, 81, 528, 1079.
Zlatý říšský (šedesátník) 10, 13, 19, 26, 27, 30.
Zlatý salcburský 38, 69.
Zlatý slezský 30 gr. bil. 45.
Zlatý stříbra = 2½ zl. vid. č. či šajnu 879.
Zlatý štrasburský 684, 685.
Zlatý vídeňský 1047.
Zlatý zapovědný 790.
Zlehčování mince 71, 204, 205, 208, 209, 221, 223, 774.
Zločin falšování papirů 929.
Zlomky 146, 173, 288, 299.
Zlomky zlaté a stříbrné 372, 434, 555.
Změna valuty 1057.
Změny statut nár. banku 954.
Zmincování v Hoře K. 208.
Zmitař 412.
Zmitař mistr viz šmitmistr.
Zmrzlíky 302.
Značka konvenční měny ✕ 713.
Značka mincovní viz znamení.
Značka Pražské minc. C 972.
Znak Basseviho Jak. 205*, 287.
Znak belgický 1069, 1070.
Znak burgavský 830.
Znak burgunský 1071.
Znak Čech, Moravy a Slezska 769.
Znak česko-uherský 67.
Znak český 1071.
Znak Egerera Řeh., mincm. v Praze 555.
Znak Enderle J. K. na pečeti obr. 39 na tab. CLII.
Znak Geronia Jana Viktorina z Libušína, úřed. v Hoře K.: paže (ruka) se 3 šipy obr. 52. na tab. LI.
Znak Gerstmanna Krištofa, pokladníka ve Vratislavi 699.
Znak Gerstmanna Krištofa, pokladníka v Opolí 543.
Znak habsbursko-lotrinský viz též štít, štítek 980.
Znak Hackla Řeh. na pečeti 332, 334*.
Znak Hardra Hanuše 168, na pečeti obr. 1. a 2. na tab. XXXIX.
Znak haličsko-vladiměřský 1071.
Znak Herolta Dav. na pečeti obr. 24. na tab. CL.
Znak Hofmana P. 169.
Znak Hoffmanna Ben. Rud. 587**, na pečeti obr. 33. na tab. CLI.
Znak Hölzla Šeb. 170, 220, na pečeti obr. 17. na tab. XLI.
Znak Hübnera B. 153.
Znak Janinalliho Ant. 438, 706, na pečeti obr. 30. na tab. CL.
Znak král. Čes. 610.
Znak Kroha Kr. Jak. na pečeti obr. 40. a 41. na tab. CLII.
Znak Laura J. Fr. 588***.
Znak Lengefeldra C. 155.
Znak Lipovského Mart. Karla, řezáka 588*, 590*.
Znak Margalika Krišt. na pečeti obr. 29. na tab. CL.
Znak Pfahlera Sam., mincm. v Olešnici a Vratislavi 543.
Znak Putze Ig. Ant. 555, 557, na pečeti obr. 35. na tab. CLI.
Znak rakousko-burg. 717, 830.
Znak rakouský 1069, 1070.
Znak sardinský 980.
Znak Skultéta Šal., řezáka 341**, na pečeti obr. 28. na tab. CL.
Znak Škréty P. 154.

Znak uherský 1071.
Znak Vaista Mat. 706.
Znak vévody v Břehu 657.
Znak Vogelhaubta J. Fr. na pečeti obr. 43. na tab. CLII.
Znak Vratislavský 657.
Znak Vřesovce Vil. 115, 169, na pečeti obr. 14. na tab. XL.
Znak Weintritta Valent. 543.
Znak Weýcra Jana Fr. na pečeti obr. 42. na tab. CLII.
Znak de Witte H. na pečeti obr. 25. na na tab. CL.
Znak Wohnsidlera Jana Bern. na pečeti obr. 44 na tab. CLII.
Znak zemský 613, 859.
Znaky na prsou orla 610.
Znaky zemí koruny České 859.
Znaky zemí rakouských 978.
Znamení mincovní 8—10, 12, 13, 23—26, 30, 31, 41, 42, 52, 56, 60—62, 117, 118, 123, 156, 220, 233, 235, 258, 292, 391, 408, 414, 415, 532, 534, 541—544, 575, 576, 610, 611, 613, 698, 706, 758, 763—766, 834, 848, 872, 891—894, 1035 a tab. I. a I.I.
Znamení peněžná po r. 1848 1052.
Zodpovědnost za vydané mince 207.
Zpráva II. společ. přátel starož. čes. 580**.
Zpráva Váchy čásl. 229.
Zprávy komory české 201*, 223*.
Zprávy nejv. mincmistra 332***.
Zrnění 22, 26, 72.
Zrno 26, 33, 92—94, 289.
Zrno bez střiže 94.
Zrno české mince zemské 407.
Zrno čtvrtkrejcarů 262.
Zrno čtvrtzlatníků 986, 1031.
Zrno čtyřiadvacetníků 145, 149.
Zrno čtyřmecítníků 149.
Zrno desetníků 986, 988.
Zrno dlouhé (lehké) mince 214.
Zrno dobré 59.
Zrno drobné mince 400.
Zrno dukátů 27, 38, 201, 407, 447, 448, 714, 1035, 1078, 1079.
Zrno dvacetníků 714, 986, 988.
Zrno dvanáctníků 145, 149, 175.
Zrno dvougrošů 448.
Zrno dvoukrejcarů 20.
Zrno dvoutolaráků 1031.
Zrno dvouzlatníků 988, 1031.
Zrno dvouzlatých 295.
Zrno grošů 9, 330, 400, 448, 532.
Zrno grošů bílých 38, 289.
Zrno grošů malých 38, 49, 70.
Zrno grošů starých českých 441**.
Zrno kolínské 529.
Zrno koruny zlaté 986, 989, 991.
Zrno krejcarů 20, 145, 149, 330, 447, 448.
Zrno osmačtyřicitníků 174.
Zrno patnáctikrejcarů 448.
Zrno peněz bílých 9, 20, 38, 145, 149.
Zrno peněz malých 9, 20, 38, 145, 149, 289.
Zrno pětikrejcarů 20, 986.
Zrno polouzlatých grošů 19.
Zrno půlkoruny zlaté 989.
Zrno půlkrejcarů 218*, 330, 447, 533.
Zrno půlzlatníků 714, 804.
Zrno sedmiků 447.
Zrno šestáků 988, 1028.
Zrno tolarů 10, 38, 149, 289, 299, 447, 448, 529, 714, 803, 1031, 1076, 1077.
Zrno tolarů levantských 1035.
Zrno trojníků 434.
Zrno třikrejcarů 145, 149.
Zrno třízlatníků 1031.
Zrno vídeňských 218**.
Zrno zlatníků 407, 714, rak. čís. 986, 988, 1031.
Zrno zlatých rýnských 21, 295.
Zrno zlatých říšských 19.
Zrušení mincovny v Břehu 617.
Zrušení mincovny v Hoře K. 606, 612.
Zřeknutí se nároků na následnictví 986.
Zřízení depozitorní 952.
Zřízení mincovní 72, 73.
Zřízení obnovené 404.
Ztráta Slezska 712.
Ztráty při ražbě 428.
Zveleba hor 339, 350.
Zvonař 597, 599.
Zvony 608**.
Zvýšení ceny zlata 819.
Zvýšení ceny zlatých mincí 860, 861.
Zvyšování ceny 204, 295, 306.
Zvyšování mincí 99, 112, 175, 209, 298, 303.
Zwirnerovy lehké mince 281, 282.

Žalář za srozumění s falšovníkem 930.
Žaloby 536.
Železa 27, 37, 41, 42, 56, 60, 119, 153, 210, 293, 331, 341, 346—349, 443, 458, 534, 556, 558, 583, 584, 675, 678, obr. na tab. CLIII. až CLVI.
Železa na čtvrttolary 56, 119, 347.
Železa na čtyřiadvacetníky 152.
Železa na dvanáctníky 152.
Železa na dvoudukáty 341.
Železa na dvouzlaté 210.
Železa na dukáty 341, 346—349.
Železa na groše 341, 346—349, 415, 438.
Železa na groše bílé 56, 119.
Železa na groše malé 56, 119.
Železa na krejcary 341, 346—349.
Železa na medaille korunovační 358.
Železa na peníze bílé 56, 119.
Železa na peníze či haléře 56, 119.
Železa na peníze korunovační 152, 592.
Železa na půlkrejcary 349, 442.
Železa na půltolary 56, 119.
Železa na tolary 56, 119, 152, 341, 346—349.
Železa na zlaté 210.
Železa svrchní 437, 441.
Ženské 229.
Židé 34, 40, 70, 72, 87, 88, 91, 115, 118, 175, 205, 208, 281, 285—287, 345, 401, 403, 421**, 430, 431*, 438, 556, 737, 770, 994.
Živnostenský řád z r. 1603 a 1607 229.

OBSAH.

Strana

Nejvyšší mincmistři království Českého 3
Seznam nejvyšších mincmistrů království Českého 4

Ferdinand I. (1526—1564) 7
Mincovnictví české za Ferdinanda I. 7
Popis mincí krále Ferdinanda I. 11
Drobnosti historické 18
Ferdinanda I. řád o minci z r. 1561 18
Mincmistři v čes. a slezských mincovnách a jich znamení za Ferdinanda I. . . . 23
Seznam vyobrazených mincí Ferdinanda I. 24

Maximilian I. (II.) (1564—1576) 26
Mincovnictví české za Maximiliana I. (II.) 26
Popis mincí Maximiliana I. 28
Jednání sněmu českého l. 1573 o zrnu a minci 33
Akta o jednání sněmovním l. 1574 $\frac{14-22}{6}$ 35
Akta o jednání sněmovním l. 1574 $\frac{13}{10}$ 36
Usnesení sněmu všech zemí koruny Čes. l. 1576 o minci 37
Mincmistři čes. mincoven a jich znamení za Maximiliana I. 41
Zkoušeči mince a řezači železa při mincovnách čes. za Ferdinanda I. a Maximiliana I. 42
Seznam vyobrazených mincí Maximiliana I. 43
O slezských mincích za Ferdinanda I. a Maximiliana I. 45
Úřednictvo slezských mincoven za Ferdinanda I. a Maximiliana I. 46

Rudolf II. (1576—1612) 48
Mincovnictví české za Rudolfa II. 48
Popis mincí Rudolfa II. 61
O slezských mincích za Rudolfa II. 67
Usnešení sněmu obecního r. 1577 na hradě Pražském o minci 69
Jak mandáty o minci vyhlašovány r. 1577 81
Obnovená práva horní z r. 1579 82
Císařská odpověď stavům čes. na sněmu r. 1580 o zlé minci 87
Usnesení sněmu l. 1580 o vybývání mincí lehkých 88
Komora dvorská táže se komory české o drobné minci 92
Zpráva nejv. prubéře kr. Českého o stříži a zrnu 92
Rozkaz dvorní komory, aby od hor psáno bylo německy 96
Mandát cís. Rudolfa II. o vybytí mince r. 1588 96
Snešení sněmovní l. 1595 o prubíři zemském 97

Strana
Z artikulů, které sněmu r. 1596 měly býti předloženy 98
O nápravě mincovnictví v Čechách r. 1597 99
Zpráva král. komory císaři o článcích, které sněmu předloží 99
Žádost vdovy po Jiříku st. Šatném z Rásné za odměnu r. 1600 100
Artikule sněmu obecného r. 1601 o horách a minci 101
Mincmistři čes. mincoven a jich znamení za Rudolfa II. 103
Zkoušeči mince a řezači želez při čes. mincovnách za Rudolfa II. 104
Úřednictvo slezských mincoven za Rudolfa II. 105
Seznam vyobrazených mincí Rudolfa II. 105

Matyáš I. (1612—1619) 111
Mincovnictví české za Matyáše I. 111
Popis mincí Matyáše I. 122
Které mince byly vybíjeny za Matyáše I. v čes. mincovnách 127
K dějinám cen 129
Artikule sněmu obecního v Budějovicích r. 1614 o minci 131
Zpráva nejvyššího mincmistra o proměně na drobné minci 133
Mincmistři čes. mincoven a jich znamení za Matyáše I. 136
Zkoušeči mince a řezači želez při českých mincovnách za Matyáše I. 136
Úřednictvo slezských mincoven cís. za Matyáše I. 137
Seznam vyobrazených mincí Matyáše I. 137

Direktorium stavovské r. 1619 141
Mincovnictví za direktoria stavů českých 143
Mincovní řád stavů českých z 28. června 1619 148
Popis mincí stavů českých z r. 1619 a 1620 157
Stavové moravští 160
Popis mincí stavů moravských z r. 1619—1620 162
Popis mincí stavů slezských z r. 1620—1621 163
Mincmistři čes. mincoven a jich znamení za stavů čes. 165
Zkoušeči mince a řezači želez za stavů čes. 165
Úřednictvo mincoven morav. a slez. za direktoria stavů 165
Seznam vyobrazených mincí stavů českých 1619—1620 166
Seznam vyobrazených mincí stavů moravských a slezských 167

Ukázky podpisů a pečetí z mincoven a hor českých 168

Fridrich Falc. (1619—1620) 171
Mincovnictví české za Fridricha Falckého 171
Popis mincí Fridricha Falc. Mince korunovační a pamětní 180
Mince běžné z mincoven českých 185
Mince Fridrichova z mincoven morav. a slezských 191
Ražba Heidelberská 194
Pregiři na Horách Kut. žádají r. 1620, aby při starých právech zůstalo . . . 196
Mincmistři čes. mincoven a jich znamení za Fridricha Falc. 197
Zkoušeči mince a řezači želez čes. mincoven za Fridricha Falc. 197
Úřednictvo mincoven morav. a slezských za Fridricha Falc. 197
Seznam vyobrazených mincí Fridricha Falc. 1619—1620 198

Ferdinand II. (1619—1637) 200

Strana
Mincovnictví české za Ferdinanda II. 200
Převod cen starých 225
Nařízení živnostníkům daná o mzdě 227
Ceny z časů dlouhé mince 230
Ceny obuvi, oděvu a látek v XVI. a XVII věku 231
Které mince vybíjeny za Ferdinanda II. v mincovnách českých, moravských a slezských 233
Popis mincí Ferdinanda II. Mince korunovační 239
Dlouhá mince z mincoven českých 240
Dlouhá mince ražby Olomoucké 243
Dlouhá mince z mincoven slezských 246
Mince lepšího zrna z mincoven českých 250
Mince lepšího zrna z mincoven moravských . . . 265
Mince lepšího zrna z mincoven slezských 269
Mince evangelických stavů slezských 279
K mincovnictví moravskému a slezskému za Ferdinanda II. 280
Přílohy listinné 283
Mincmistři čes. mincoven a jich znamení za Ferdinanda II. 319
Zkoušeči mince a řezači železa při čes. mincovnách za Ferdinanda II. 320
Úředníci morav. a slezských mincoven za Ferdinanda II. 320
Seznam vyobrazených mincí Ferdinanda II. 322

Seznam vyobrazených mincí evang. stavů slezských 328

Ferdinand III. (1637—1657) 329
Mincovnictví české za Ferdinanda III. 330
Cizí mince v Čechách po válce 30leté 350
Které mince vybíjeny za Ferdinanda III. v mincovnách českých, moravských a slezských 351
Popis mincí Ferdinanda III. Mince korunovační a pamětní 356
Mince běžné z mincoven českých 358
Mince běžné z mincoven moravských 369
Mince běžné z mincoven slezských 371
Přílohy listinné 386
Mincmistři českých mincoven a jich znamení za Ferdinanda III. 391
Zkoušeči mince a řezači železa čes. mincoven za Ferdinanda III. 391
Úřednictvo moravských a slezských mincoven za Ferdinanda III. 391
Seznam vyobrazených mincí Ferdinanda III. 393

Ferdinand IV. († 1654) Mince korunovační a pamětní 397
Mince Ferdinanda IV. pro vévodství Těšínské . . . 399
Seznam vyobrazených mincí Ferdinanda IV. 399

Leopold I. (1657—1705) 400
Mincovnictví české a moravské za Leopolda I. 400
Z pamětí Horské mincovny 410
Pražská mincovna 437
Jáchymovská mincovna 446
O jakosti mince 446
Mince slezské za Leopolda I. 447

Strana
Které mince vybíjeny za Leopolda I. v mincovnách českých a slezských . . . 450
Popis mincí Leopolda I. Mince korunovační a pamětní 457
Mince běžné z mincoven českých 459
Mince běžné z mincoven slezských 477
Mzda i ceny při horách a v minci 500
Ceny, mzda a služné v druhé polovici XVII. věku v Čechách a na Moravě . 502
Přílohy listinné 508
Přehled vybitých mincí ve Vratislavi a v Opolí r. 1692—1711 539
Mincmistři českých mincoven a jich znamení za Leopolda I. 540
Zkoušeči mince a řezači železa při českých mincovnách za Leopolda I. . . . 540
Úřednictvo a dělnictvo slezských mincoven za cís. Leopolda I. 541
Seznam vyobrazených mincí Leopolda I. 544

Josef I. (1705—1711) 553
Mincovnictví české za Josefa I. 553
Které mince byly vybíjeny za Josefa I. v mincovnách českých a slezských 560
Popis mincí Josefa I. Mince pamětní 562
Mince běžné z mincoven českých 563
Mince běžné z mincoven slezských 567
Přílohy listinné 573
Úředníci českých mincoven za Josefa I. 575
Zkoušeči mince a řezači železa při českých mincovnách za Josefa I . . . 575
Úřednictvo a dělnictvo slezských mincoven cís. za Josefa I. 575
Seznam vyobrazených mincí Josefa I. 576

Karel II. (VI.) 1711—1740 579
Mincovnictví v Pražské mincovně za Karla II. 579
O mincovnictví posledním v Hoře Kutné 606
Které mince byly vybíjeny za Karla II. v mincovnách českých a slezských . 615
Popis mincí Karla II. (VI.) Mince korunovační a pamětní 618
Mince běžné z mincoven českých 633
Mincovnictví ve Slezsku za Karla II. (VI.) 655
Mince běžné z mincoven slezských 658
Přílohy listinné 668
Úředníci českých mincoven a jich znamení za Karla II. (VI.) 698
Zkoušeči mince a řezači kolků pro české mincovny 698
Úřednictvo a dělnictvo slezských mincoven cís. za Karla II. (VI.) 698
Seznam vyobrazených mincí Karla II. (VI.) 699

Ukázky podpisů a pečetí z mincoven a hor českých 705

Karel III. (VII.) 1741—1743 708
Popis mincí Karla III. Mince pamětní 708
Mince běžné z mincovny v Mnichově 710
Seznam vyobrazených mincí Karla III. 711

Marie Terezie (1740—1780) — Mincovnictví české za Marie Terezie 712
Které mince byly raženy za Marie Terezie v mincovně Pražské 726
Popis mincí Marie Terezie. Mince pamětní a korunovační 728
Mince běžné 753
Měděná drobná mince 768

Strana
Některé ohlídky na slezské mincovnictví té doby 770
Valvace říš. tolaru a dukátu ve Slezsku od r. 1585—1623 771
Přílohy listinné 773
Úřednictvo mincovny Pražské za Marie Terezie 833
Úřednictvo slezských mincoven cís. a král. za Marie Terezie 834
Seznam vyobrazených mincí Marie Terezie 835

František I. Lotrinský (1740—1765) 840
Které mince raženy za Františka I. Lotrin. v mincovně Pražské 841
Popis mincí Františka I. Lotrinského. Mince pamětní 842
Mince běžné 842
Úřednictvo mincovny Pražské za Františka I. Lotrinského 846
Seznam vyobrazených mincí Františka I. Lotrinského 846

Josef II. (1780—1790) 847
Které mince byly vyraženy za Josefa II. 848
Popis mincí Josefa II. Mince pamětní 849
Mince běžné 852
Přílohy listinné 860
Příspěvky k dějinám cen v druhé pol. XVIII. století 870
Platy a ceny v století XVIII. 870
Úřednictvo mincovny Pražské za Josefa II. 872
Seznam vyobrazených mincí Josefa II. 872

Leopold II. (1790—1792) 874
Popis mincí Leopolda II. Mince korunovační 874
Mince běžné 876
Seznam vyobrazených mincí Leopolda II. 877

František II. (1792—1835). — Mincovnictví za Františka II. 878
Které mince byly raženy za Františka II. v mincovně Pražské 881
Popis mincí Františka II. Mince korunovační a pamětní 883
Mince běžné z mincovny Pražské 891
Přílohy listinné 899
Úřednictvo mincovny Pražské za Františka II. 968
Seznam vyobrazených mincí Františka II. (jako císaře rak. I.) 969

Ferdinand V. Dobrotivý (1835—1848) 972
Které mince raženy za Ferdinanda V. 973
Popis mincí Ferdinanda V. Mince korunovační a pamětní 974
Mince běžné 981
Úřednictvo mincovny v Praze za Ferdinanda V. 983
Seznam vyobrazených mincí Ferdinanda V. 984

František Josef I. (1848—) 986
Mincovnictví za Františka Josefa I. 986
Korunová měna 990
Které mince raženy za Františka Josefa I. 991
Popis mincí Františka Josefa I. Mince pamětní 992
Mince běžné 1028

Strana
Přílohy listinné 1030
Knihovní vklady z 18. století 1054
Zákonitá ustanovení o měnách, převodu jich a zavedení mince a vzetí jí z oběhu.
Poměr ceny stříbra ku zlatu. Cena mincí a devis 1055
Úřednictvo mincovny Pražské za Františka Josefa I. 1059
Seznam vyobrazených mincí Františka Josefa I. 1059

Kralevic Rudolf († 1889) 1067
Popis mincí kralevice Rudolfa 1068
Seznam vyobrazených mincí kralevice Rudolfa 1072

* * *

Výpočet ceny mince staré dle nynější měny 1074
Za kolik bylo zlato kupováno a vybíjeno 1075
Za kolik bylo stříbro kupováno a vybíjeno 1075
Cena i zrno tolaru 1076
Cena i zrno zlatého či dukátu 1077
Dukáty 1078
Cena zlatého rýnského 1079
Rejstřík věcný 1080
Rozrod domu Habsburského a Habsbursko-Lotrinského (příloha).